Rar. 287

2° Inc. c. a.
~~2918~~ ~~Lim. 187~~

= Hain* 14508

Liber Cronicarum cum figuris et Imaginibus

Liber Doctoris Hartmanni Schedel de Nuremberga

Schedel

[illegible] 2
[illegible] 3
" 4
[illegible] 5

[illegible] arbor vitae f. 330 [illegible]
[illegible] f. 331 [illegible] 1492
[illegible] f. 331 [illegible]
[illegible] S. Cunegundis f. 332 [illegible]
[illegible] f. 334 [illegible]
[illegible] conciliorum f. 335 [illegible]
[illegible] f. 335 [illegible]
[illegible] f. 335

Ueber diese Ausgabe
vgl. Oscar Haase
"Die Koberger"
bes. genau Ruland Serapeum
1854 p. 137 etc.
Die Holzschnitte
sind im Reper-
torium [illegible]
notirt

Über die Stadtbilder
in H. Schedels Chronik
handelt V. v. Loga
im Jahrb. d. K. Preuss.
Kunstsammlungen, IX (1888) S. 93–107, 184–196

✠

A CHRISTO IHESV PRINCIPIVM

Inc. Typ.
N° 739.
*) 2.

IC XC MARIA

¶ Cõmẽdatio operis noui cronicarũ cũ ymaginibus temporũ et Europa Enee piĳ

¶. Magna nobis hodie lector charissime temporum felicitas illuxit. siue pacem vniuersalez mũdi. siue ingenia nostrorum hominũ accuratius cõsiderare volueris. Sz nihil hactenꝰ in lucẽ prodijt. q̃ doctorum hominum et cuiuscũqz mediocriter instituti voluptatẽ magis augere et accumulare possit. q̃z liber nouus cronicarũ cũ ymaginibꝰ illustriũ virorũ et vrbiũ impensis magnificorũ ciuiũ Nuremberge nuper impressus. Et cuius lectione tantaz voluptatẽ tibi lecturo promittere ausim. vt te omnium historiarum seriem non legere. sed oculo intueri te existimabis. Cum nedum imperatorum et pontificum. philozophorum poetarũ. aliorum qz illustrium virorũ ymagines proprijs queqz insignibus antiquitatis depictas videbis. Verũetiam clarissimarũ vrbiũ et regionũ vniuerse Europe situ. vt que qz inceperit floruerit. morataqz fuerit. Quorũ omnium cũ gesta. facta. sapienterqz dicta intueberis omnia viuere putabis. Vale et hunc librum e manibus tuis elabi non sine. :~

¶ Vade liber patulas et te cito profer in auras
Cui similis nullo tempore pressus erat
Te mõ mille manꝰ cupido amplectentur amore
Et te cũ magna sedulitate legent
Diuinas hominũqz simul res ordine narras
Cum nitidis splendens cultus ymaginibus
Principium rerũ mundĩqz ab origine pandis
Ortaqz quo fuerant tempore cuncta refers
Progeniem christi longo de semine patrum
Ducis. et ad numeros secula bina notas
Et quo surgebant demõstras tempora regna
Atqz vrbes toto quas modo mundus habet
Gesta ducũ regumqz simul das et sapiẽtes
Per quos natura et philozophia patet
Cesareos fasces monstras ad tempora nostra
Et que pontificum nomina. cuncta simul
Germanos populos nemora et vaga flumia pãdis
Orbe sub obscuro que latuere prius
Quod qz ferus turchus toto grassator in orbe
In Constantina fecerit vrbe nefas
Signaqz de celo memoras tristesqz cometes
Visaqz per varias monstra tremenda plagas
Ergo age. iam totum vagabundus curre per orbẽ
Doctorum placido suscipiende sinu

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

Que pereuntem hominem uetiti dulcedine pomi ·
Saluasti · virgo mater amoris aue ·:·~

Schreiber I, 2, 156 Einbl. 448

Ad divam · virginem · Mariam ·:~

Quibus aeternum superis decus inclita prole
Enitet, ethereas inter pulcerrima nymphas
Summa dei genitrix, populo veneranda Maria
Quam Moises rutili prenovit in igne rubeti
Innocuo: psaltes cecinit quam carmine vates
Urbem nascentis hominis Salomon mulieris
Officio fortis signavit: et una professa est
Vox veterum: variis quoniam monstrata figuris.
Ut maduit vellus: holofernem femina stravit.
Clausa diu si porta: lapis est ut monte recisus
Crescens et tumidi quam solis in orbe micantem
Et nitido radios fulgentem cume Sibille
Monstrantem digitis, mirare animi procerumque
Novimus et celebrem magus hec in secula postquam
Dimissum coelo peperit: coeloque remisit
Virgo manens sobolem spectabilis atque manebat
Una comes hominum morituro, regula vitae
Plena pudicitiae, caritatis munere firma
Sed super illustris ut soluit debita mentis
Et deitatis opus inclitum refulget in astris
Nunc decoro decitur: mulier pede casta Dianae
Ora terit: Iubare et toto circumdata phoebi
Bissex Cesariem stellis complexa corona
Cingit: et irradians rutilat prelata puellis
Proxima significo cunctis hanc multo redimitam
Fructu perpetuum dedit exorabile numen
Secla domans miseris seuo ne iudice perdat
Hanc unam venerare deam: qui tristia passus
Queris in hoc pelago portum requiemque laborum

Spes hominum celique decus Virgo inclita salve.
Dic pius. Et faustum carpe viator iter.

· HA · S · D ·:~

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

¶ MARIA · MAGDALENA ·

¶ De Laudibus beate Marie Magdalene ·
: Carmen Saphicum Incipit :~

Omnium letus chorus en per orbem
Festa concordi peragens honore
Magdale laudes recolit Marie ·
Ecclesiarum ·

Prebuit vitae quoniam beate
Posteris normam speculumque vivum
Quo per eiusdem semitas eundo
Salvificemur ·

Dum ihesu plantas humiles teneret
In domo spectans Simonis recumbens
Grandis incultum lacrimis madescens
Fluxit abunde ·

Quos pedes lotos tenero capillo
Tersit : Et labiis gravi frequenter
Osculo pressis redolente fracto
Vase perunxit ·

Cor satis numquam satiare quivit
Audiens dogma sedule magistri

Nec ministratrix soror exprobrare
Martha valebat.
Quatuor fratrem tumulo diebus
Fetidum Christus lazarum rogatus
Reddidit vite precibus marie
Collacrimando
Ipsa passurum comitata sponsum
Ad crucem matris studio dolores
Mesta solandi meruitque dici
Proxima matri.
Hec resurgentis tumulum frequentans
Prima surrexit animo fideli.
Angelum cernens manibusque tractans
Corde sepultum
Hinc palam petro rediens in urbem
Nunciat visa mulier Jhesumque
Ceteris visum fidei magistra
Discipulorum.
Inde deserta latebras meando
Omnibus vitae geminis diebus
Obtulit verba meditans sedentem
Dextra patris
Huius exemplo lacrimare quisquis
Sepe peccati sui rivos recenses
Corde devoto fidei coherens
Christicolarum
Cuius et dulcis ihesus ipse votis
Annuens nobis veniam sub isto
Corporis testa tribuat perhenne
Postea regnum.
In patris laudes pariterque nati
Spiritu iuncto iubilos canamus
Pareat ut unus misericorsque trinus
In deitate.

AMEN

H.S.

Ad divum Hieronymum Oratio :~

Oro parens perfuse sacro et coelestibus auris
Afflate interpres: et amice Hieronyme christi
Graie trium nostreque fons nitidissime lingue.
Unde fluunt rivuli: quibus omnis in orbe
Ecclesie nunc floret ager: morumque piorum
Incrementa vigent: Sicut tibi christus ab alto
Affuit: et teneram complexus numine toto
Largifluo docilem radiavit lumine mentem.
Sic mihi dexter ades: districti iudicis iram
Flecte precum impulsu: durosque infringe reatus
Comunemque mihi dominum placare memento
Nam potes eloquio et meritis ditissime tantis
Fac bone multiplici venia te supplice laxet
Millia tot scelerum regis misericordia nostri.

Spero etenim sanctos almae animos et in ore videntis
Omnia nuda vides latebrosi pectoris antra
Te duce mutatam in melius contingere vitam
Supremumque diem mortis et horam
Cernere tranquillus: dumque ipsum in lumine dicum.
Alloquar. haud ullo prorsus trepidare pavore
Sanguine purpureo qui nos a crimine lavit
Morte domans mortem: tetri spoliator averni
Annuat his christus patri sanctoque coaevus.
Spiritui trinusque poli regnator et unus.

·AMEN:

LEGE·FOELICITER:~

·MA·S·

DUCE · VIRTUTE · COMITE · FORTUNA

· HA · S ·

DE VETUSTATE · GENERIS ·:~

VEtustas nimia claritatem rebus eripit: et parit oblivionem :·
Quot fuerunt nobiles familie quarum memoria hodie nulla est·
Quot florentissimas vidimus que paucis annis ad nihilum redigere
Unde presagium sumas de his nunc florentibus: deque his nunc primum
erumpentibus caputque tollentibus: Omnia tempus imminuit · con
sumitque: Senescuntque non modo familie: sed urbes: Mundus ipse
ni fallimur ad extremum vergit: tu qui vetustate gloriaris: vide ne
gloriam vetustas ipsa extinxerit: nec iam radix aruit: atque floribus
vis ornari · Omne quod in tempore oritur: cum tempore occidit Id quod
tempore incepit: tempore desinit Et quod longa dies peperit: longiorque
auxit · longissima subruit ·:~

Confusa sunt omnia et perplexa successionum series: Origo cunctorum
una est: unus parens humani generis: unus fons universorum
qui vicissim modo turbidus modo nitidus ad unumquemque nostrum perve
nit Ea lege ut quod paulo ante clarum erat: mox obscurum fiet et quod
obscurum clarum Ita non de fonte dubitatio est: sed quibus alveolis
hec clari sanguinis aut obscuri unda profluxerit Hinc est qui arabat
heri, modo militet: et qui per urbes medias ardentem sonipedem
aureis habenis regere solitus erat superbus incesserat: per squa
lentem campum pigros boves humili pugione sollicitet Ita vero
vicissitudo hec et conditio statuum humanorum variabilis atque incon
stans est: ut mirabilis quoque sit semel ac pluries: ne mireris si vel
arator ad militiam: vel miles redeat ad aratrum Ingens rerum
mortalium rota est· Nec mirabere si platonicum illud tenes Neminem
regem non ex servis: neminemque servum non ex regibus descendere Sic res
hominum longa etas ac fortuna permiscuit·

DISCITE IUSTICIAM MONITI
NON TEMNERE DIVOS ·:~

VIXIT DUM BENE VIXIT ·:~

PACIENCIA · VINCIT · OMNIA ·

· HA · S ·

· DEUS · SIT · DATOR · AUXILIJ ·

Magnificis ac Amplissimis dominis: Caesareae urbis: Reique publicae Inclito Senatui Nurembergensi: Hartmannus Schedel Nurembergensis: Artium bonarum: ac Medicinarum doctor.

Veram foelicitatem Exoptat: Et gloriosi nominis perpetuum incrementum.

ANIMADVERTI saepenumero. Magnifici ac optimates viri: Senatores et Cives spectatissimi. Quam diligens, quamque accurata maiorum nostrorum fuerit consuetudo: Qui bene de republica merentibus mercedem et praemia digna decernerent. Aliis enim arma et insignia: Aliis tabulas pictas In basilicas ac publicis locis, ceteraque id generis dedicabant. Quid namque maius defunctis impendere possumus? Quam eorum nomen per gloriam propagare? Solent enim plerique sic defunctos glorificare: ut marmoreis saxis incisae signis positis, eorum titulos et spectandos et legendos posteris relinquant. Quamobrem in divulgatissima fama Iustissimus Senatus impulsus, praeclares consulatus et officia amplissimas dignitates bene meritis persaepe obtulit. Praeclara meo iudicio haec, et generosis animis optanda: Ut quae virtutem nutriant: Et tum praesentes, tum posteros ad recte vivendum, ad laudem ad decus alliciant immo incendant. Verum enimvero mutam illa sunt: nec longo duratura tempore: Utque intempestate fiunt In vetustate pereunt. Aliud erat illustre sane resonantissimum: ad sempiternum praemiorum genus. Domina ac Regina rerum, Oratio: Quae claros viros, quae populos, quae nationes exultationibus mortibus eripiens, immortalitate donaret. Haec enim mortuorum disertissimos sermones exprimit: Hanc vos donare: et pro vestris summis in rempublicam meritis ornare cupierem: si qua mihi vel ingenio vel industria data aut comparata facultas esset: qua ac eximias laudes vestras consequi posset. Ceterum cum ac tantum munus ea destitutus operam. Vereorque ne maximum rerum obeuntis Epistolae vel Prohemii modum excederet. Statui ea tantum: Quae ad historiam et descriptionem urbium digna essent: breviter scriptis complecti. Non dicam itaque huius in qua natus sum gloriam, civitatis, et splendorem. Quae rerum a se gestarum magnitudine, incomparabili diuturnitate libertatis, praestantia civium et novitate quadam, ac si his opportunitate, nulla laude exornari posset. Non dicam de antiquis familiis: Quae tot egregios cives edidit: Qui nihil aliud professis, quam ad summam gloriam quaesisse nisi sunt. Taceo eorum pietatem in patriam, liberalitatem in amicos, beneficentiam in singulos, In omnes benivolentiam. Extiterunt enim egenorum praesidium: oppressorum refugium: et doctorum virorum fautores. Quae si singula recensere contendam. Iam pro

ferto haud sic putarim in nedus laudibus defecturum. Quia de re' ficta
clarorum virorum ac temporum varietates descripturus: Urbium quoque
memorabilium mentionem faciemus. Ut vestre urbis virtutes penitus
laudatione non careant. Cum autem de auctoribus conditionum urbium plerum-
que dissensio inveniatur: Cum nec urbis Rome' (ut urbis Isidori iam) origo
diligenter possit agnosci: Iam Salustius dicit. Urbem sicut ego accepi
condidere atque habitavere initio Troiani. et cum his Aborigines: Alii
a Romulo, ut Ennius. Nate auspiciis illa incluta Rome': Alii dicunt ab
Euandro ut Virgilius. Tunc Rex Euandrus romane conditor urbis. Si
igitur tante civitatis certa ratio non apparet: non mirum: si in aliarum op-
pinione dubitatur. Unde nec historicos, nec commentatores varia dicen-
tes imperitie condempnare' debemus: Quum antiquitas ipsa creavit er-
rorem. Primus ante diluvium Cain civitatem Enoch ex nomine filii sui
in India condidit: Quam urbem sola multitudine' sue posteritatis impleuit.
Primus autem post diluvium Nembroth gigas Babilonem urbem mesopo-
tamie fundavit: Iudei asserunt Sem filium Noe primum post diluvium in
Syria condidisse urbem Salem: In qua fuit regnum Melchisedech. Urbs
autem ab urvo dicta: quod antiqui circuitu eius iunctis bobus tauro et
vacca interiore aratro circumagebant sulcum. Intra quem urbem edifica-
rent: hoc faciebant religionis gratia die auspicato: ut urbs fossa
murisque munita esset. Et locum unde terram fodissent: fossam vocab-
ant: et introrsum factum murum. Convenit quoque inter sapientes
hominem esse' ipsum per se' imbecillum nimis atque infirmum: sibi den-
ique nequaquam sufficere'. Itaque societate et conventu opus esse hominibus:
Ut quod seorsum degentibus singulis deesset: id per mutuam opem
de multitudine socia nanciscerentur. Hos vero cetus hominum ad com-
oda vitae consequende sociatos: Greci quidem ΠΟΛΙΝ vocavere' qu-
am nos urbem dicimus. Haec igitur multitudo cuius singulis per se
degentibus multa deforent: ex societate communi perfectionem conseq-
uitur. Eam vero tria hominum genera prestare' posse' Archidam-
us censuit: Agricolas: Artifices, et propulsatores belli. Post iacta-
m autem civitatis fundamenta: prefectisque eius constitutis: celeberrimus Ora-
torum campus hinc totus patescit: Ad iustitiam, ad pietatem, ad forti-
tudinem commendandum. Cum enim absque civitatibus hominum vita esse ne-
queat: pietas in patriam: Et mors pro illius salute' excepta maximis
laudibus in celum tollitur: Hinc illi Demosthenis clamores (quibus
plenum exultabat theatrum) In maratone': In Artemisio In Salamine'
pro patria defunctos commendantis: Hinc ex latinis Decii pater et filius:
Qui se' pro salute' civium suorum devovere'. Hinc Oracius Cocles Qui
pro tutela patrie adversus victorem congressus Regem post rescindi
pontem iussit: Hinc bruti publicole, Camilli Scipiones celebrantur.
Contra vero improditores vexatoresque patrie' Catilinas dico et Cethe-
gos spurium melium numitorem fregellanum: Cui ampla et exundans vers-
se potest oratio. Veteres autem ac disertos historiarum scriptores
haud ornamento esse' dumtaxat: sed adiumento quoque rei publice'. ne-
mo qui sapiat inficias ibit: Quis enim non utile veterumque dixerit Re-
ctores urbium, maiorum exempla tenere': Et quod multis ante seculis
actum est, Ante oculos veluti presens habere'. Quid est quod Senum
consilia probat: nisi quod eos multis experimentis adeptos esse' pruden-
tiam arbitramur: Cuius impares iuvenes estimantur. Ceterum cum vita
mortalium brevis sit: Atque intra septuagesimum et octuagesimum clau-
datur annum. Nam ultra (regio propheta testante'), labore atque dolore
tabescit. Parum est quod usu inveniunt: parum est quod visu discunt nisi
memorie penitus demanserit auditus. Hinc autem historia prorsus instruit.

Hinc non paucorum : sed totius eius qui mundus extat : res gestas cernit .
Hinc veteris testamenti codices, ortum mundi, creationemque hominis, aqua
rum diluvium, patriarcharum vitam, servientem Israhelem, ducatum pha
raonis, egyptiorum plagas, siccatum fugientibus mare, datas legis divine
tabulas, evictas gentes, iudicum regumque gesta commemorat. Quid evange
lium aliud quam sacra historia dici potest. Hinc puellam virginem spiritu
sancto plenam puerperam factam, salvatorem natum, ieiunantem, baptis
atum, predicantem, signa facientem, post captum, derisum, flagellatum, mo
rti traditum, sepultum, inde surrexisse a mortuis, apparuisse discipulis, as
cendisse in celum discimus. En quanta lucis sacra nobis historia prebet. fi
dem ab ea recepimus sine qua deo placere nulli concessum. Verum ut se
cularia quoque attingamus. Assiriorum imperium: Troianum bellum, Athenien
sium et Spartanorum conflictationes: Alexandri Macedonis adventus: Car
thaginensium prelia, triumphos Caesarum, Romanis missum sub legibus
orbem. Quis nobis nisi labor historicus memoravit: Hinc belli artes, hinc
pacis officia nosse licet: hinc vitia fugere: virtutes sectari monemur.
O veracem atque probatissimam oratorum sententiam. Historia testis tempo
rum, lux veritatis, magistra vite, nuncia vetustatis. Laudandi ergo vetu
sti seculorum reges: quibus ea maior fuit: res suas ut aeternitati consecrarent be
atitatis: Ex quibus fructum posteritas omnis habuit. Verum illi non tam
minoribus ut prodessent quam memoriam sui ut quam maxime longam efficerent
historias amavere. Non autem ero ambitiosus in his recensendis qui et ap
ud exteros: et apud nostros de historiis scripserunt quorum nomina a ple
risque commemorantur. Quorum id non minus supervacuum videtur, ventosum
ostentationisque plenum: quam si in medium afferre vellem: quis terre semi
na primus mandare docuit. Et an primus Busyris aratro boves iunxerit.
An Osyris: An bizeser, An Triptolemus. Et an Ceres molere et pistam illa
liba facere Cumenses siculos docuerit. Et grammaticos claros fuisse ex Gre
cis Aristarchum, Appollodorum, Herodianum, Appollonium. Et ex nostris
M Terentium Varronem, Capitum, Didimum, Palemonem, Nigidium,
Valerium probum. Et Cerillum: qui de accentibus ad Virgilium scripsit. Et
dialectice repertorem fuisse Zenonem Citium stoicorum principem. Aut
platonem primum. An Aristotelem ad formam disciplinamque redegisse. Et
in ea excelluisse: Leontinum gorgiam qui dialecticus fertus ad omnia
quecumque proponerentur sese ex tempore responsurum profitebatur. Et Chry
sippum cuius in disputando acumen vim et elegantiam dialectice admira
ti Athenienses apud superos aut nullam aut Chrysippeam dialecticam
inveniri arrogantia et loquacitate illius ingenuitatem adnuerunt. Et primos
poetas simulque theologos fuisse Orpheum, Linum, Hesiodum et Syagri
um qui bellum Troianum ante Homerum scripsisse traditur. Et huius
postea discipline Homerum terminasse modum : ut merito fons ingenio
rum quo ora poetarum appellatus sit. Et Rhetoricen Tisiam et Coracem
siculos invenisse. An Empedoclem gorgie preceptorem. Et Solutam ora
tionem repudiato metro Pherecydem Syrium Samy pithagore precep
torem. Historiam vero Cadmum Milesium excogitasse : ut monumen
tis litterarum posteritas erudicior fieret et melior. Quid enim esset vita
nostra nisi excoleretur historiis. Res a memoria penitus remotas
quasi recentes tenemus. Et ad loca incognita penetramus. In nebulis
nostris monumenta scriptorum evolventes: celi spacia et intervalla
videmus, et quasi cernimus duce doctrina: Et mathematicorum labori
bus atque inventis. Quantum igitur illorum viribus debeamus qui in
medium laborarunt hinc estimare licet. Omnis ei labores et vigili
as ad usum nostrum contulerunt : ut et viventes, et vita functi, poste
ris consulerent. Et Memorie autem Simonidem chium quem apud

Scopam illum thessalum cognosset illo tenui mi[...] monstrante inventibus pos-
terisque tradidisse. ¶ Arithmeticam Musicamque invenisse Pythagoram. ¶ Geo-
metriam Egiptios. ¶ Astrologiam Assyrios. ¶ Et signiferi obliquitatem primum
intellexisse Anaximandrum Milesium. ¶ Et signa in eo Cleostratum. Sphe-
ram multo ante Athlantem et Hipparchum stellis nomina imposuisse. ¶
Endimionem in Latmo monte naturam lune. ¶ Milesium Thaletem solis
defectum ~~investigasse~~ investigasse. Et utriusque syderis apud nostros Sulpitium
Gallum Pauli Emilii Macedonia in primis familiarem. ¶ Et Pythagoram
Hesperum et Luciferum eundem comperisse. ¶ Et Thaletem de rebus na-
turalibus et principiis rerum apud Iones tempore Cyri regis persarum phi-
losophari cepisse: philosophumque inde cognominatum. ¶ Fuisseque post ipsum
discipulos per gradus Anaximandrum, Anaximenem Milesios, Clazo-
menium Anaxagoram. Quem audiverunt Pericles Archelaus et Euripi-
des. Pericles Athenis opibus claruit, tonus gravitate facile princeps.
Euripides poeticam sectatus scenicus philosophus cognominatus est.
Archelaum Socrates Atheniensis Sophronisci filius audivit: Qui primum
[...]is de virtutibus et vitiis disputare cepit: Et omissis celestibus philoso-
phiam illam antiquam in terras devocavit: Et pro omnibus et contra omni-
a disputans, ut ad bene beateque vivendum moralis philosophia prodesset
ipsam inter homines collocavit. A quo Academicorum, peripatheticorum,
stoicorum, Cinicorumque secte manarunt. Et ideo fons philosophorum Soc-
rates appellatus. Ubertate Platonem, gravitate verborum, et illa orati-
onis sublimitate inter prosam et carmen ut scribit Aristoteles vehemen-
ter illustratus. ¶ Et Medicinam invenisse Apollinem. An Esculapium eo-
[...]um. Et Toxium imitatos nidos hyrundinum edificandi modum
ex creta. ¶ Inde Euryalum et Hyperbium fratres domos latericias excoxisse.
Et lapicidinas Cadmum Agenoris filium apud Thebas. ¶ Et Choroebum ath-
eniensem vasa effingere. ¶ Et Rotam qua figuli utuntur Anacharsin Scytham
philosophum non ignobilem excogitasse. Et Erariam fabricam Cyclopas
an Chalybes. ¶ Et ferrum in Creta ideos dactylos. ¶ Argentum Erichthonium
atheniensem. ¶ Fabricam ferream Cyclopes. Aurum invenisse conflareque do-
cuisse Cadmum phenicem ad Pangeum montem Tracie. ¶ Et plumbum ex
Cassiteride insula maris athlantici ultra Gades primum advexisse. Mitrid-
atum. Civitatem muris ac turribus cingere Thrasonem docuisse. ¶ Obscur-
uero Theodorum Samium. Et pyrrhum epyrotham. An Chreonem, An
xenophontem, An xenocratem de re militari primum volumina composu-
isse. ¶ Hec inquam et similia ponas ad captandas demulcendasque aures
eorum qui suavitatibus tantum aspirant: imo penitus negligentes: quam
ad auditorum utilitatem comparantur: Malo tamen exemplo. Quoniam
pociora negliguntur. ¶ Talia igitur omittam: ne [...] similis in ea
lege damnandus veniam. Et ad laudem historiarum unde digressi
est sese scriptura referet. ¶ Cum multi historiam variis extollant
celebrentque sententiis: tum maxime eam Alexander Antonius Ma-
mea genitus christiana, Imperator romanus omnium iudicio optimus,
unica ratione eam amplissime videtur laudasse: Qui historicos et
suos appellavit: Et habere voluit consiliarios: Quorum prudentia et
exemplorum copia, gerendis imperii rebus quam maxime utebatur. ¶
Clarissimi etiam plerique senatores, consulares quoque viri: Et nonnul-
li gloriosissimi principes: Qui bellicis artibus Res gesserunt eter-
na dignas memoria, delectati sunt historia: usque adeo: ut non solum
historias libenter legerint: sed eas quoque scribendo tam preclari
muneris gloriam cum rerum scriptoribus commune habere vo-
luerint. ¶ Nam ut ceteros taceam Fabius pater [...] gentis decus

cognomento pictor: Lucius Lucullus: Aulus albinus: Asinius pollio:
Cornelius nepos et Caius Caesar: eiusque nepos Octavius Augustus:
et herodianus scripsere historias. Sed maximam tantam manus (praeterea
totum longe seculorum malicia et infelicitate) invaserit inscitiam. ¶ Etsi
bonarum artium studia intermissa fuerant: sola imprimis omnino cessavit
extinctaque est historia. Quam tamen constat nihil fore preclarum
unquam gestum fuisse: quod illis temporibus scriptum non extaret: ni
hil in rebus abditis: quod non esset explanatum ¶ Verum labenti
bus seculis hostes habuere historiarum volumina: Et incendia et
aquarum diluvia bibliothecas consumpserunt plurimas. Etsi non al
ia deperisset quam alexandrina, quam dudum philadelphus summa
cum diligentia fecerat: esset librorum maxima diminutio. Cum in ea
testimonio minquorum historias reperiri potuerimus quot vellemus ¶ Fac
tumque est postea: ut barbaris Rome et in italia omnia evertentibus
Et nullo interim quae gerebantur litterarum monumentis ad posteros
transmittente: Ne dum mille qui effluxerunt annorum gesta sciamus.
Scientibus quoque nihil afferre lucri, hec opera postea deiecta sunt:
Et cum omnes fere in divitias totis tenderent precibus Volumina his
toriarum plurima in desuetudinem abiere ¶ Verum cum etate nostra
historiarum diligentius noscendarum amor homines cepisset: propi
tiore nobis deo, hec studia revixerunt ¶ Impressoria quoque ars: que
hac tempestate fimbrias suas late extendere cepit ¶ Quamquam Germanus
olim litteras imprimere, nummos signare (teste Cipriano) primus in
italia instituit: nunc vero maiori gloria utilitateque in plerisque regio
nibus viget: Quae nobis libros doctrinarum omnium uberrime
administrat: Historiae inde vires reassumpserunt ¶ Aggressus ita
que veteres historias ab initio mundi per sex etates usque ad finem mundi
Urbium memorabilium descriptionem adiunxi ¶ Assumptumque opus
in vestram gloriam: cum non ingratum vobis futurum sperarem:
Illud statui vestro nomini dedicare ¶ Accipite igitur Opus historiale
In quo nihil esse conspicietis: quod a laudibus vestris alienum videa
tur. Nisi quod nitor ille lepos, atque orationis concinnitas, par in scrib
endi studio splendere non potuit ¶ Cum tamen vestrorum animi mag
nitudinem atque constantiam intuerer: ut litterarum ac doctrinae studiis
simul: et rerum tum publicarum, tum familiarium negocia cum honore
tractatis: Et tanto cum ordine tempus distribuitis: ut ex ocio negocium: ex
negociationum nullum amittitis ¶ Volui id vestro nomine illustratum
fore. Suscipite ergo munusculum vestra opera dignissimum. Spero enim
vos maiorum vestrorum proposita ostensaque incedere via. Et nusquam dei
et hominum favoribus, nusquam securitate, numquam patrie imperii conserva
tione et amplitudine carituros ¶ Hic autem erit operis progressus et or
do. Primum Opera Sex dierum per modum epithomatis absolvimus.
Deinde per Sex etates mundi omnes novi et veteris testamenti histori
as ex libris divinis humanisque collegimus ad communem commodum usque
ad finem seculi ¶ Postea vitam prophetarum heremitarum et sanctorum
ex multis urbium religionumque cronicis: Et quibus locis et temporibus
Reges in suis provinciis regnaverunt ab Adam usque in presens ¶ Tem
pora quoque Summorum pontificum et Imperatorum usque ad Alexandrum,
sextum Et Regem maximilianum qui nunc regnat conscripsimus.
¶ Omnes preterea viros in armis et disciplinis excellentes tam hebreos
grecos quam latinos summa cum diligentia collegimus ¶ Conditiones
quoque multarum urbium et monasteriorum cum figuris et imaginibus de

neis. Postremo pro laude Urbis vestre et precipue Germanie hi-
storiam Enee pii pape de Europa adiunximus. Nec tamen omne
historiam temeritatis et nimii arrogantie responderem indicare: sed
morem imitatus pictoris: qui amplissimum terrarum orbem brevi
tabella sepe designat. Cum enim audierim sepius: parva quedam
momenta que ad res maximas plurimum contulisse: Ac ut apes so-
lent singulis insidere floribus Indeque quod ad rem conducat colligere:
Ita undique veriora verisimilioraque deligens mirabilem cumulum con-
feci. Ego enim vester Civis Nurembergensis. Cum ab optimo quoque
vestrum in me benivolentiam recognosco: ut si rebus nequeo: Cogitatio-
ne tamen et scripto difficillimis horum temporum rebus possibilem rei publice
opem et operam tenear impartiri. Gesta itaque per omnes etates que brevibus
commentariis contractabo Et vestro nomini dicare constitui: ut testimonium exi-
beant mee observantie atque amoris. Quod si minus benedixero saltem ad me-
lius dicendum provocatorem excitabo. Quare compunctatis / Rosas solummodo scrib?
obtulimus. Ego enim quicquid mea opera studio diligentia efficere possum
in vestra potestate esse totum profiteor. Omnia quoque studia fortunas
sanguinem et liberos pro statu pro salute vestra: nostra subiectio libens
fovet Et vestris humanitatibus se humiliter commendat. Atque formula con-
sumata Epistole seu prohemy: ad introductionem oblati operis. Aliquid
primo de operibus sex dierum (premisso Registro) sub lectoris effectu com-
pendiose aggrediar. Sed iam immenso operi manum apponere incipi-
amus. Valete feliciter Nurembergae Anno domini Millesimo Qu-
adringentesimo Nonagesimotercio.

Registrum
huius ope-
ris libri cro-
nicarum
cu̅ figuris et ymagi-
bus ab inicio mu̅di:

Tabula operis huiꝰ de temporibus mundi. vt historiaꝝ rerūqꝫ ceterarū ac vrbiū in se sparsim variequ ꝯscriptaꝝ. Ex optāti singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomia rerum sūt ordinata. E directoqꝫ cuiuis rei nominis nūerus apparens chartā folio rum indicat.

Aaron vir fuit eloquens et summus pōtifex XXIX
Aaron quatuor habuit filios. folio XXIX
Abbas fuldenꝭ perpotēs fuit folio CLXXXIX
Abbas siculus claruit illis tpibus folio CCXLII
Abacuc pͥpheta pͥphetauit contra Nabuchodonosor ⁊ Babilonem LV
Abderas rex Crete. primo mellis vsum colligēdi inuenit XXXIIII
Abdias q̄re meruit spm̄ pͥphie XLIX
Abdo propheta pͥphetauit contra vitulos aureos XLVIII
Abdon iudex fuit in israhel XL ⁊ XLI
Abdon ⁊ sennen subreguli romani CXX
Abel secūdus filius ade ⁊ primus martyr IX
Abessan iudex fuit in isrl' XL ⁊ XLI
Abimelech quintus iudex hebreoꝝ filius naturalis illegitimus tn̄ gedeonis XXXVII
Abialon iudex fuit in israhel XL ⁊ XLI
Abiathar sacerdos fuit in veteri testamento vide folio XLI
Abia q̄rtus fuit iudeoꝝ rex XLIX
Abiuth genuit Elyachim LXIIII
Abraham fuit filius Thare XXI
Abraham occidit q̄nqꝫ reges assirioꝝ XXI
Abrahe vxores ⁊ qui ex his fuere filij XXI
Abrahe p̄cepit deus ymolare filiū suū XXII
Achab rex israhel multa mala fecit suasu vxoris sue Jesabel XLIX
Achas rex iuda ydolatra fuit pessimus LV
Achaciꝰ ⁊ socij sui martyrio sūt coronati CXII
Achaia regio quō describatur CCLXXVI
Accessum altaris Celestinus papa statuit sacerdotibus CXXXVI
Achitob sacerdos filius phinees XLI
Achimelech sacerdos fuit in veteri testō XLI
Achimas filius sadoch pontifex XLVIII
Achis filmius rex ytalie siue latinoꝝ XLIX
Achitob fuit pontifex ī veteri testamēto LIII
Accursius legum doctor clarissimus CCXI
Ada prima fuit vxor lamech. X
Adalbertꝰ Ep̄s Pragēsis CLXXXII
Adam formatꝰ ē de lymo terre. quādo et vbi fuit formatus vide folio VI
Adam et Eua quot annis vixerunt et quot genuerant filios IX
Adauctus Romanus Patricius vir christianus folio CXXIII
Ade precepta que fuere et que eius pnia IX
Adeodatus papa patria Romanus CLIII
Adeobaldus Episcopus vir magne sanctitatis folio CLXXXII
Adeulphus Angloꝝ Rex vir christianissimus. vide folio CLXX
Adoaldus agelulphi regis filius CLII
Adolphus impator ī p̄lio fuit occisus CXIX
Adorari ceperunt principes gentium tempore Reu vel Rageu. XVI
Adorabatur primo a gētibus Belus XVII
Adorabatur illis temporibus Sol deus gentilis XXV
Adorabatur dyana prima dea XXV
Adorabatur Ceres dea frugum XXV
Adorabat populus in Egypto bouē XXIX
Adorari statuam auream statuit Nabuchodonosor vide folio LV
Adrianus cognomēto helius impator CXII
Adrianus papa p̄mus p̄ria Romanꝰ CLXV
Adrianus papa scd̄s p̄ria Romanꝰ CLXX
Adrianus papa terciꝰ p̄ria romanꝰ CLXXI
Adrianus q̄rtus papa nacōe Anglicꝰ CCII
Adrianus q̄ntus papa p̄ria genuenꝭ CCXV
Affra virgo ex matre hilaria CXXV
Affrica tercia pars terre vnde habeat nomen vide folio XIIII
Agamenon frater regis menelay et dux exercitus grecoꝝ XXXVII
Agathon abbas vir sanctus CXXXIII
Agapitus papa patria Romanus CXLIIII
Agapitus illustris adolescentulus et martir vide folio CXVIII
Agatha Sicula virgo genere nobilis CXX
Agatho primus papa natōe Siculꝰ CLVI
Agapitus secundus papa natione Romanus vide folio CLXXVI
Agareni venīūt ab agar iſti Sarraceni XXI
Aggeus pͥpheta in numero minorum duodecimus LXIIII
Agnes v̄go scā et vita clarissima CXXIIII
Agnus dei ter dici in missa statuit papa Sergius vide folio CLVII
Agriculturam et fructū molis terere ceres docuit vide XXV
Agriculturam ysis docuit Egiptios XXIX
Agrippa Siluius Rex albanoꝝ siue ytaloꝝ regnauit post patrem suū LII
Agrippina fuit coniunx Germani XCVII
Aistulphꝰ rex lāgobardoꝝ fuit CLXIIII
Aymon Anglicus ordinis minorum vir doctus CCXIIII
Alaricus Rex Gothoꝝ magna cōmisit prelia cum Romanis CXXXV
Alanus doctor celeberrimus CCXXI
Albania regio que fuit vide folio XLVI et folio CCLXXVI
Alba Siluius Rex ytalie fuit XLIX
Albertus Berengarij quarti filius Rex ytalie vide folio CLXXVII
Albertꝰ beluacenꝭ miles gloriosus CCIIII
Albertus magnus Sueuus. Ep̄us Radisponensis vide CCXIIII
Albertus de Carpano vir sanctus CCXII
Albertꝰ primus Romanoꝝ impator CCXX
Albertꝰ patauinꝰ ordīs heremitaꝝ CCXXVI
Albertus brixianenꝭ vir sctūs CCXXVIII
Albertꝰ austrie dux Bohemie vngarieqꝫ Rex

BIBLIOTHECA REGIA MONACENSIS

imparauit annis duobus CCXLIII
Albinus imperator vocatus maximus CXVII
Albinus epūs Andegauensis CLXIIII
Alboini rex lōgabardorum vndecimus CXLVII
Alchimus male intrauit pontificium LXXVII
Alchuinus preceptor fuit Caroli CLXVI
Aldegisius desiderij filius regis langobardorum CLXVII
Allexandri regna quō fuerunt post mortem eius diuisa LXXV LXXVI
Allexander magnus vicesimus quartus Rex macedonū pauco populo quasi vniuersam vicit orbem LXXV
Allexander qū fuit natus plura apparuerūt prodigia LXXVI
Allexandria ciuitas fuit condita ab allexandro magno LXXVII
Allexander filius Anthiochi Sirie et Asie rex semper fuit iudeis gratiosus LXXXIII
Allexander aristoboli frater. apud iudeos pontificatū et regnum suscepit LXXXIII
Allexandra vxor Allexandri regis iudeorū regnauit annis nouem LXXXVIII
Allexand pōtifex fuit iudeorum LXXXVIII
Allexius cōfessor dignissimus natione Romanus vide folio CXXXV
Allexander medicus preclarus CXXXVI
Allexand papa primus patria Romanus CXI
Allexander imparator vir magne prudentie fuit. vide folio CXVII
Allexand miles ex legione thebeorum CXXIII
Allexander secundus papa patria mediolanensis. vide CXCI
Allexand tercius papa patria senensis CCII
Allexander papa quartus natōe campanus CCXI
Allexander de ales doctor irrefragabilis. vide folio CCXIIII
Allexander de villa dei. professor sacre scripture. folio CCXIIII
Allexād papa quintus natōe cretensis CCXXXV
Allexander papa sextus natione hyspanus. vide folio CCLVII
Alfonsus rex fuit et Arrogantie regis filius vide folio CCXLVIII
Alpharabius magnus fuit phus CLXXXI
Alpiadis mater sancta claruit tpribus istis. CV
Alphonsus imparator a quibusdam electus non fuit tamen confirmatus CCXIIII
Alsacia germanice iuris prouincia est. vide folio CCLXXXVII
Altare holocaustorū quomodo fuit figuratum quere folio XXXIII
Amasias rex iuda bonū habuit initium sed malū finem LIII
Amarias fuit pontifex iudeorum LIII
Amalasiuntha regina a gothis fuit plurimū vexata folio CXLIII
Amandus epūs traiectensis. CXLVIII
Amatheus filius chanaan a quo fuere amathite folio XIIII
Ambrosius epūs mediolanensis. CXXXIIII
Ambrosius grecus dyaconus CXVII
Ambrosius florentinus abbas vir doctus. vide folio CCXLV
Amelius et Amicus duo gemini similes fuerunt folio CLXIIII
Amyntbas rex assiriorum fuit XXXIIII
Amyticas fuit rex etiā assiriorum XXV
Amichus fuit rex duodecimus assiriorum. vide folio XXVIII
Aminadab post Moysen primus ingressus est mare rubrum ceteris trepidantibus XXX
Amoreus filius chanaan. a quo fuere amorei. vide folio XIIII
Amonite venerunt ab amon XXI
Amos fuit tercius de duodecim pphetis. LIII
Amon hic malū fecit corā et percussus est a seruis suis folio LX
Amri vel Ambri rex fuit israhel XLIX
Amulius rex italie fratrē suū de regno eiecit et filiū illius occidit LIII
Ananym filius messaraym a quo Ananij et Laobimi Lubarij XIIII
Anani propheta increpauit asa iudeorū regem folio XLIX
Anacharsis phus scita genere claruit LX
Anaximander phus et medicus pclarus LXVIII
Anaximenes philo. et medicus LXVIII
Anaxagoras philosophus reliquit diuicias vide folio LXXI
Anaximenes orator et allexandri magister vide folio LXXVIII
Anna tres viros habuit successiue ex quibus genuit filios et filias. folio XCIIII. et XCV
Anna habuit sororē ex qua nata fuit Elisabeth mater iohannis baptiste XCIIII
Annas pōtifex fuit iudeorum XCVI
Anacletus papa natione grecus CVIII
Anastasius papa natōe romanus CXXXIII
Anastasius papa secundus patria romanus vide folio CXL
Anastasius imparator fcūs ē hereticus CXLI
Anastasia filia nobilissima CXXIII
Anastasius ecclesie romane bibliothecarius vide folio CLXXII
Anastasius tercius papa patria romanus quere folio CLXXV
Anastasius quartus papa pria romanus CC
Anchises ex dea venere genuit Eneam qui regnauit in italia XXXVI et XLIII
Anchus Marcius quartus romanorum rex fecit sup tyberim pontē LVI
Andreas Symonis petri frater et in cruce socius folio CVI
Anglia regio que sit vide folio XLVI
Angelus Gabriel salutauit virginem Mariam folio XCIIII
Anglie reges fuerūt Adeulphus et Eadmundus folio CLXX
Anglie regio que sit. qui fuerant illius principes vide folio CCLXXXIX
Annius fuit pcurator iudee XCV
Anicetus papa natione Syrus CXIIII
Anseris clāgore excitatus ē manlius LXIX
Anshelmus epūs beluacensis. CCIIII
Anshelmus epūs vir sanctus CXCVII
Anthistenes phus atheniensis LXXIII
Anthiochi dicebātur oēs reges syrie LXXV

Anthiochꝰ theos rex syrie fuit LXXVII
Anthiochꝰ galericꝰ asie ⁊ syrie rex LXXVII
Anthiochus magnus rex syrie LXXIX
Anthiochus epiphanes rex syrie cōpulit iude-os ydolis sacrificare LXXXI
Anthiochus filius epiphanis rex fuit syrie. vide folio LXXXI
Anthiochus sedetes adhuc puer rex syrie vide folio LXXXIII
Anthiochus pius rex syrie LXXXVII
Anthiochꝰ spōdius rex syrie LXXXVII
Anthigonꝰ pōtifex fuit iudeoꝝ LXXXVIII
Antipater filiꝰ aristoboli ⁊ vxor eiꝰ crispis ha-buerūt q̄tuor filios ⁊ filiā vnicā LXXXIX
Anthonius abbas egiptiꝰ plura scripsit ad Cō-stantinū ⁊ ad ecclias egiptias CXXXI
Anthonius piꝰ .xvj. romanoꝝ impator CXII
Antherus papa natione grecus CXVI
Anthoniꝰ de padua vir magne scitatis CCX
Anthonius de butrio iurisdoctor CCXLII
Anthonius cermisanꝰ medicine monarcha. vide folio CCXLV
Anthonius Guaynerius celebratus medicus. vide CCXLVI
Anthonius archiepūs *florentinus* CCLI
Anthonius *rosellus* natione etruscus iurisdo-ctor. folio CCLVI
Antichristi aduentus qñ erit. ⁊ que illius psecu-tio in sanctā ecclesiā CCLXIII
Annulū portari in quarto digito suasit prome-theus. ⁊ eius vsū ipe inuenit XXVIII
Apius claudius cōsul romanꝰ LXXXI
Appollinaris rauennatus epūs CV
Appollinaris laodicie syrie eps CXXXIIII
Appollinaris hieropolitanus epūs CXIII
Appelles hereticus fuit in grecia CXIIII
Appollonius senator romanꝰ vir doctꝰ CXV
Appollonia virgo sancta ⁊ martyr CXX
Apostoli sunt in terrā diuisi CII
Appaciō michaelis archangeli CLXXIII
Apuleius phs platonis discipulꝰ LXXIIII
Aquas pessimas sanauit heliseus L
Aquileya vrbs a quo sūpsit pncipiū L
Aquarū inundatio pmaxima fuit CXLIX
Aquila iudeꝰ scōs mosaice legi iterps CXIII
Arandi artem cū animalibus Noe dicitur inuenisse. vide XIIII
Aradiꝰ filius chanaan a q̄ fuere aradij XIIII
Arabia fuit a saba filio chus XIIII
Aram quartus filius Sem habuit quatuor fi-lios ⁊ ab eo fuere Syri XV
Aran fuit sextus filius nachor XX
Aram tercius filius chare habuit vnū filium ⁊ filias duas vide XXI
Arare cū bobus Omagirus primo docuit. vide folio XXVIII
Aratus astrologꝰ ⁊ poeta fuit reputatꝰ LXX
Arator sācte romane eccle cardinal CXLIII
Archa Noe quō fuerit edificata XI
Arcus pluuialis quō apparuit XI
Archeus filius chanaan condidit opidum Ar-chas vide XIIII
Archa moysi q̄ cōtinebat in se vide XXXI
Archiphilas fuit phs optimus LXXIX
Archelaus pcurator fuit galilee XCV
Archasius imperator Theodosij magni filius. vide folio CXXXIIII
Arius qui ⁊ aralius dicitur quintus rex fuit as-siriorum XXV
Argiuorū regnū qñ incepit ⁊ quis fuerit in eo rex primus. vide XXVII et XXIX
Argiuorū regnum accepit nomen ab argo rege quarto. vide XXIX
Argus fuit rex quartus argiuorū siue grecorū. vide folio XXIX
Aremulus filiusrex italie posuit psidiū alba-norū vbi nūc roma est LIII
Aristides phus vir valde prudens LXXI
Archita tharentinus phus LXXIII
Aristotiles omniū phoꝝ pnceps LXXVIII
Aristobolus filius iohannis hircani summus pontifex LXXXIII et LXXXVIII
Argentina ciuitas vnde sumpserit nomen vide folio CXXXIX
Aristides atheniensis epūs CXII
Armenia venit ab Hul filio aram XV
Armamitres septimus et octauus rex assiriorū. vide folio XXVIII
Armeniaci qñ venerūt in imperiū. psertim vsq; alsaciam. vide CCXLV
Arnobius affricanus philosophus preclarus. vide folio CXXVIII
Arnolphꝰ septimꝰ galloꝝ ipator CLXXIII
Arnulphus vir sanctus erexit episcopatū Lug-dunensem. vide CXCII
Arnaldus de villa noua phus CCXXIIII
Arphaxat tercius filius Sem a quo fuere chal-dei. vide XV
Arriana facta est gothorū gens seductione im-peratoris valenti CXXXIII
Arsanꝰ ochi regis filius tredecimus rex persaꝝ vide folio LXXII
Arsenius monachus vir scissimꝰ CXXXIII
Ars imprimendi libros his temporibus ī ger-mania fuit enata CCLII
Artes omnes vsui humano deseruientes sūt in-uente a filijs Lamech X
Artem ferreā tubalchaym inuenit X
Artus fuit rex quintus assiriorū XXVI
Artabanus fuit rex psarū septimus LXX
Arrius hereticus quid senserit erroris. ⁊ quo-modo sit mortuus CXXX
Arturus rex britannorū christianissimus. vide folio CXLIII
Aribaris rex langobardorū CL
Asia prouincia que sit. ⁊ vnde habeat no-men. vide XIII
Astanes filius gomer a quo sarmacia XVI
Astades rex fuit assiriorū XXXIIII
Astamus filius enee secundus rex latinorū fuit et dicitur rex albanorū XLIII
Asabel rex syrie promptus fuit vt affligeret fili-os israhel L
Asarias pontifex pro zelo legis cōstanter resti-tit ozie regi iude L
Assaradon rex assiriorū fuit filius Senn ache-rib vide LV
Assirioꝝ rex q̄ntus fuit arius XXV

Assiriorũ regnũ quando incipiebat deficere. vi/ de folio LXII et LV
Astronomus maximus fuit Ionichus quartus filius noe. vide XXIIII
Astrologus magnus fuit Promethens. quere folio XXVIII
Astronomus Tales fuit derisus a vetula. vide folio LIX
Astrologus pmaximus fuit aracus LXX
Astrologus recõmendatus fuit Ptolomeus vi de folio CXIIII
Astronomus optimus fuit Campanus. quere folio CLXXXIX
Astrologus doctus fuit Guido bonatus. vide folio CCXIIII
Astesanus ordinis minorũ doctor precipuus. vide folio CCXXVIII
Assur secundus filius. Sem a quo venit imperiũ assiriorũ XV
Assuerus vndecimus rex persarum fuit quere folio LXXII
Assumptio virginis Marie CII
Atlas gigas astrologus septẽ genuit filias nymphas XXVIII
Athalia filia achab surripuit regnum et occidit omne semen regni L
Athanasius episcopus Allexandrinus graues sustinuit psecutiones ab arrianis CXXXI
Athauphus rex fuit Gothorũ CXXXV
Athene vel minerua a quo fuerit condita. vide folio XXVII et XLIIII
Athenienses affecerũt mulieres triplici supplicio. vide XXVII
Athila hunorum rex multas circuibat debellãdo regiones. et sese dei flagellũ appellabat. vide CXXXVII et XXXIX
Athila rex hunorũ quõ fuerit mortuus CXL
Acerbes fuit pm⁹ Corinthiorũ rex XL
Auentinus siluius rex italie fuit LIII
Augusta ciuitas a quo sit primo condita. vide folio XCI
Augusti dicebantur reges romani ab illo Augusto. vide XCIII
Augustinus beati Ambrosij discipulus. quere folio CXXXVI
Augustinus de anchona vir plurimum doctus vide CCXXVI
Aulus gellius romanus orator grammaticus insignis CXIIII
Aurelianus romanorũ imperator CXXI
Aureliana ciuitas a quo fuerit condita. quere folio CXXII
Aurea virgo sancta & discipula eligij CLIIII
Auicenna medicus pclarus fuit CCI
Auerrois medicus cõmentator CCI
Auensoar medicus cantuariensis CCII
Austria prouincia describit CCLXXVIII
Austrie marchionatũ Fridericus primus conuertit in ducatũ CCIII
Austrie duces quid compromiserũt baioarijs in adipiscendo imperiũ vide CCXXV
Azarias filius obeth pphera pdixit captiuitatem iudeorũ XLIX
Azarias filius helchie pontifex LV
Azo doctor iurisciuilis fuit CCVI
Baasa tercius rex in israhel vi de folio XLVIII
Babilonia seu babilon vrbs a quo primo fuerit condita vi de XXIIII et LXV
Noua cõditur LXIX
Babilonie primus rex fuit me redach. vide folio LXII
Bachus primo inuenit vinum in grecia. quere folio XXVIII
Baleus decim⁹ erat rex assiriorũ XXVIII
Balaam propheta filius Beor occiditur. vide folio XXX
Balsamum quales habeat arbores. et aliquando creuit in hiericho L
Balthasar rex erat babilonie LXV
Basilius magnus multorũ monachorũ institutor & pater CXXXIII
Balachia regio que sit et que gens illius. vide folio CCLXX
Balachi dicunt flacci vide CCLXXII
Baldus perusinus precellentissimus legisperitus. vide CCXXXVI
Bamberga ciuitas vnde duxit nomen. quere folio CLXXIIII
Baptisare omni die tẽpore natiuitatis Leo papa secundus statuit CLVI
Baptismatis tempore dux richoldus pedẽ retraxit. vide CLXII
Bassianus Seueri filius cognomento aureli⁹. anthonius caracalla imperator CXVII
Basilea ciuitas magna vnde duxit nomen. vide folio CCXLIII
Basilidas fuit quidã hereticus CXI
Barnabas vnus ex septuaginta duobus discipulis christi CV
Bartholomeus apostolus vnus ex senatorib⁹ celi. vide CV
Barnabe corpus cum eius euangelio inuentũ est. vide CXLI
Barbara virgo orta ex nicomedia CXXIII
Bartholomeus brixianus vir doctissimus. vide folio CCI
Bartholomeus pisanus ordinis predicatorum professor CCXXVIII
Bartholus legum doctor plurimũ recõmendatus CCXXX
Bartholomeus de Saliceto iurisconsultus. vide folio CCXXXVI
Bartholomeus de vrbino ordinis heremitarũ doctor CCXXXVII
Barbara cõiunx sigismundi post mortẽ imperatoris cũ cadauere captiua ducit CCXLII
Bartholomeus de Montagnano medicus. vide folio CCXLV
Bernaldus archiepũs coloniensis CCVII
Balduinus scõs rex hierosolime CXCVI
Bauari siue baioarij qui sint XCVII
Bauarorũ regis filiã rex longobardorũ duxit in vxorem CL
Bauarorũ principes tpe ruperti dicebant duces. vide CLII

Baiowariorũ siue bauarorũ metropolis ē saltzburga. vide CLII
Bauarii siue baioarij qñ receperũt fidem catholicam. vide CLIII
Bauaros quō coegit carolus magnus C
Bauarie dux fuit cassilo C
Bauarorũ principes dicebant̄ reges illis temporibus CLVIII et LXIX ⁊ LXXII
Bauarorũ dux Taxillo duxit se pipino regi frācie cōmendatũ CLXV
Bauaria venit in regnũ francie per carolū magnum. vide CLXVII
Bauarorũ rex frater caroli secundi illis temporibus mortuus est CLXXII
Bauarie dux heinricus vngaros supauit. ⁊ deinde venit in italiā CLXXVII
Bauarorū dux fuit eo tempore imperatori rebellis. vide CLXXXI
Bauarus hic vnus fuit in papā electus. quere CLXXXVIII ⁊ LXXXIX ⁊ XCI
Bauarorũ auxilio fuit Justinianus in imperiũ restitutus CLVIII
Bauarorũ duces vnde traxerũt ab hoc tempore originem CCXXV
Bauaria supioris germanie pūincia describit̄ ⁊ vñ bauarii a pñcipio traxerũt originē. vide folio CCLXXXVI
Bathuel tercius filius nachor genuit rebeccā filiā et laban filiũ XX
BEda anglicus presbiter et dictus venerabilis vide CLVIII
Belus pmꝰ rex assirioꝝ puũ hũit regnũ XVII
Bela octauus fuit filius nachor XX
Bellotus erat rex assiriorũ XXXIIII
Bellator egregiꝰ fuit picꝰ saturni filiꝰ XXXV
Bellũ grecorũ contra troyanos ⁊ destructio describitur troye XXXVI
Bella troyanoꝝ q̄re fuerũt exorta XXXVII
Belocus rex assirioꝝ. sub illo ꝑmisit deus Jacob terrā ꝑmissionis XXVIII
Bellũ punicũ cũ hanibali seniore illis tpibꝰ est inchoatum LXXXI
Bellũ Scipionis in quo mira gesta sunt et ceterorũ cōsulum romanoꝝ LXXXV
Bellũ ciuile cesaris ⁊ pompey erat execrandū vide folio LXXXIX
Bellũ apō augustā ⁊ q̄ in eo sint occisi XCII
Bellū grauissimũ cōmisit gracianus imperator apud argentinā CXXXIIII
Bellũ maximũ gesserũt in romanos radagus ⁊ alaricus gothorũ reges CXXXV
Bellũ magnũ est cōmissum tpe valentiniani imperatoris CXXXVII
Belisarius patricius vir in armis strennuus vide folio CXLV
Bella maxima cōmisit belisarius CXLV
Bellandi mores q̄ sint gent scythice XVIII
Bella gessit in franciā orientalē arnolphus imperator. vide CLXXIII
Bellũ fuit atrocissimũ inter regē francie ⁊ regē anglie cōmissum CCXXVII
Bellũ fuit exortũ inter fratres beate marie theuthunicoꝝ ⁊ regē polonie CCLI
Benadab rex Syrie bellauit cōtra regē achab. vide folio L
Benedictus abbas italicus monachorũ pater. vide folio CXLIIII
Bñdictus pp̄ pmus pr̄ia romanus CXLVI
Benedicere sal ⁊ aquā allexander papa primus instituit CXI
Benedictus papa secundus siue iunior patria romanus CLVI
Bñdicti abbatis corpus est eo tpe translatum. vide folio CLVIII
Et iterũ est translatũ CLXIIII
Benedictꝰ tercius papa pr̄ia romanꝰ CLXX
Bñdictꝰ pp̄ q̄rtꝰ patria romanus CLXXIII
Benedictus papa quintus patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus sextus papa patria romanus vide folio CLXXVIII
Benedictus septimꝰ papa patria romanus vide folio CLXXX
Benedictus octauus papa patria Tusculanus vide folio CLXXXV
Benedictus nonus papa patria Tusculanus. vide folio CLXXXV
Bñdictus decimꝰ pp̄ natōe campanꝰ CXCI
Bñdictus papa. xi. natōe tatuisinꝰ CCXIX
Benedictus duodecimus papa patria Tolosanus. vide CCXXIIII
Benedictꝰ. xiij. papa adulterinꝰ CCXXXII
Berillus epūs vir doctissimus CXVIII
Bernardus rex italie Caroli magni nepos. vide folio CLXVIII
Berno abbas vir magne sāctitatꝭ CLXXIII
Berengarius pmꝰ ipator italie CLXXVI
Berēgarius scōs imꝑator italie CLXXVI
Berengariꝰ terciꝰ imꝑator italie CLXXVI
Berengarius q̄rtus ipator italie CLXXVII
Berengarius errauit circa sacramentũ eucharistie. vide CXC
Bernardus abbas clareuallens̄ CXCVIII
Bernardus cōpostellanus doctor iuris. quere folio CCXIII
Bernardinus Senensis ordinis sancti Frācisci professus CCXLVIII
Bentzeslaus caroli filius ipator postea fuit depositꝰ. ⁊ q̄ fuerit causa vide CCXXXIII
Bessarion cardinalis grecus vir celeberrimus vide folio CCLII
Bestualia puīcia d̄scribit̄ CCLXXXIIII
Bestiole cadebāt de celo istꝭ tpibꝰ CCXXIX
BJas asianus primenꝭ philosophus q̄nꝰ de septē sapientibus LIX
Bibertus lotaringie princeps CLXXVI
Bigamus primus fuit Lamech folio X
Bigamũ ordinari cōciliũ apud sanctũ Petrum rome vetuit CXLIX
Bilibaldus episcopus natus est ex sancto Richardo. vide CLXII
Bilhelmus imperator non tamen fuit cōfirmatus. folio CCXII
Bisanciam ciuitatem quis condiderit. quere folio LXIII
BLasius episcopus vir sanctus claruit. vide folio CXXVI
Blondus flauius vir doctissimus CCXLVI

Bohemorũ regnũ qñ habuit initiuꝫ. vide folio XXIIII
Bohecius vir christianissimus CXLI
Bohemi illꝰ diebꝰ receperũt fidẽ catholicã. ⁊ q̃ fuerãt duces illiꝰ gentis CLXXVII
Bohemos henricus tercius fecit imperio romano tributarios CLXXXIX
Boheme ducem fridericus primus creauit in regem. vide CCIII
Bohemia cũ situ suo dscribitˀ CCLXXXIII
Behecia p̃ria vbi sit sita vide CCLXXV
Bohemorũ heresim Sigismundꝰ imperator statuit exstirpari CCXXXIX
Bononia ciuitas a quo ꝑmo cõdita LXII
Bonifaciꝰ pp̃ ꝑmꝰ natõe rõanꝰ CXXXIII
Bonifacius secundus papa natione romanus vide folio CLXIIII
Bonifacius tercius papa patria romanus. vide folio CXLVIII
Bonifaciꝰ q̃rtꝰ pp̃ natõe marsus CXLVIII
Bonifacius papa quintus natione campanus vide CL
Bonifacius archiepũs maguntinen̄. CLXI
Bonifacius sextus papa natione Tuscus. vide folio CLXXII
Bonifacius septimus papa male intrauit. vide folio CLXXX
Bolffgangus episcopus Ratisponensis sucuꝰ vir fuit sanctus CLXXXII
Bonauentura cardinalis natione tuscus. vide folio CCXIIII
Bonifacius octauus papa natione hernicus. vide folio CCXIX
Bonifacius papa nonus patria neapolitanus vide CCXXXII
Booz filius fuit Salmon XL
Bos exiuit in Egypto de flumine in festo seraphis ⁊ a pplo ꝓ deo colebatur XXIX
Bos quidẽ loq̃bat̃ ⁊ quid vide XCII
Borsius marchio estensis vir fuit magni ingenij. vide CCLI
Brandanus abbas vir scissimꝰ CXLIII
Brandeburgensis marchia vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Bratislauia ciuitas a quibus fuerit edificata vide folio CCXXXIII
Brenus gallorũ dux venit in italiã. multarũ vrbiũ fundamenta iecit LXXII
Britannia maior q̃ sit. ⁊ que minor XLVI
Brittannorum rex plurimũ est recõmendatus. vide folio CXLII
Brigida virgo casta ⁊ sanctissima CXLIII
Britannorũ siue anglorũ rex fuit lucius vir sanctus. vide CXV
Brigida. alias Birgitta deuotissima mulier vide sulio CCXXXII
Brixia ciuitas quando et quare venit ad venetorum manus CCXLV
Brutus cõsul fuit romanus LXIX
Bruno primus carthusiensis Fuit de Colonia oriundus. vide CXCIIII
Bruno epũs colonien̄. vir sanctꝰ CLXXXI
Buda vrbs vngarie clarissima a quo cepit nomen. vide CXXXVIII
Bulgari ceperunt fidẽ illis temporibus. quere folio CLXX et CLXXI
Burgundia venit a dodanyn XVI
Burgundi in magna copia rheni flumẽ insederũt. ⁊ postea facti sũt xp̃iani CXXXIII
Burckhardus episcopus herbipolensis vir sanctus. vide CLXIIII
Burgundionũ rex fuit rudolphꝰ CLXXIII
Burgundie dux Nussiam obsedit. quã Fridericus tercius liberauit CCLII
Bus secundus filius nachor habuit duos filios Beor ⁊ Balaam XX
Cayn ꝑmogenitꝰ Ade et Eue erat. vide IX
Caynan fuit filiꝰ Enos IX
Cayo furius cõsul erat romanus. vide LXXXIII
Cayus cassius lõginus ꝯsul romanꝰ LXXXV
Cayus iulius cesar lucij filius XCIII
Cayphas põtifex iudeorũ erat XCVI
Cayus caligula imꝑator quartus CIII
Caietanus theologus et philosophus. quere folio CCXLIIII
Calix debet esse argenteus vel aureus statuit papa zepherinus CXIIII
Calixtus papa natione romanus CXIIII
Calixtus secundus papa natione burgundus. vide folio CXCVIII
Calixtus tercius papa natione hyspanus vide folio CCXLVI
Cham scõs fuit filius noe XIIII
Camuel fuit quartus filius nachor XX
Cambises erat rex persarũ LXIX
Chanaan primus filius cham. a quo fuere chananei. vide XIIII
Candelabri figura que fuerit in veteri testamẽto. vide XXXII
Cantum cum organo decantari ordinauit papa Vitalianus LIII
Canon papa tracia oriundus CLVII
Capadocia venit a mosoch filio iaphet XVI
Capis siluius rex fuit italie LII
Captiui ducti sunt cũ rege ioachim in babiloniam daniel cũ suis. ezechiel ⁊ mardocheus vide folio LV
Capta est tota iudea cũ ezechia rege LX
Captiuitas iudeorũ quãdo incepit et quare deus permisit populũ capi LXIIII
Capistranus claruit temporibus illis. vide folio CCXLIX
Carmentis filia Euandrij inuenit litteras latinas. scilicet. A.b.c.⁊c. XXXIIII
Carthago vrbs a cartha opido sumpsit nomen vide folio XL
Carthago ante romam fuit constructa ⁊ a quo. vide folio XL
Carpentus siluius rex italie fuit LII
Carmeydes erat magnus phus LXXVIII
Carius romanorũ imperator duos filios suos ad gubernacula imperij traduxit. quere infra folio CXXIII
Carolus magnus quõ coegit bauaros C

Carolus marcellꝰ pipini senioris filiꝰ rex fráncie
ꝛ dictꝰ ē magnꝰ ex gestis magnis CLXIII
Carolomannus caroli marcelli siue magni filiꝰ
erat. folio CLXIIII
Carolus cū papa Adriano p sūptiōz sacramēti
sese ppetua obstrinxerit amicicia CLXV
Carolus magnꝰ rex fuit francoꝝ CLXVII
Carolus magnus vbi fuit natus CLXVII
Caroli magni mr̄ vngara fuit CLXVII
Carolus magnus vnctus est in imperatorē ro-
manoꝝ illis tpibus CLXVII
Carolus magnus quas gētes vincebat p̄lio ob
christianoꝝ libertatē vide fo. CLXVIII
Carolus magnus quomō fuerit in corpe dispo
situs. folio CLXVIII
Caroli sedes fuit in aquisgrano CLXVIII
Carolus magnus debellauit Saxoniam. vide
folio CLXXIX
Carolus scd̄s cognomento caluus impator fu-
it romanorum CLXXII
Carolus tercius cognomento grossus impera-
tor. folio CLXXII
Caroli magni pgenies possederūt imperiū ad
annos centū ꝛ decē. Et illis tpibus habuit fi
nem. vide folio CLXXIIII
Carolus magnus fuit germanus natione. vide
folio CLXXVIII CCLXXXV
Carolus rex sicilie fuit ꝛ potens CCXV
Carolus scd̄s rex sicilie CCXVIII
Carolus secūdus rex Neapolitanus habuit fili
os sex. ꝛ quinqꝫ filias CCXX
Carolus quartus imperator regis bohemie fi-
lius fuit. vide CCXXIX
Carolinas leges condidit carolus quartus. vi-
de folio CCXXIX
Carnia prouincia in quibus terre locis sit vide
folio CCLXXVII
Caroli q̄rti sollicitatōe. capita apostoloꝝ Petri
et Pauli sunt inuenta CCXXXI
Carolus quartus ex misericordia ei dedit pecu
nias qui sibi necē parauerat. vnde illū reuo-
cabit a malo. vide CCXXXI
Carolꝰ poeta vir eruditissiꝰ erat CCXLIIII
Carolus burgundionū dux p swecenses mor-
te est trūcatus CCLV
Caseth fuit q̄ntus filius nachor XX
Cassianus monachus iohannis crisostimi dya
conus. vide CXXXV
Casus summanos decretaliū raymundus ꝯfecit.
vide folio CCX
Caspar Schlick triū cesarum cancellarius fuit.
vide folio CCXL
Castra quare sint. et a quibus primo in monti-
bus constructa C
Cathalogus regū assirioꝝ q̄s sit vide XVII
Catho ph̄us plura docuit moralia LXXXV
Catho ph̄ꝰ p̄niꝰ romanꝰ ꝛ iurista LXXXV
Catho posterior vticensꝭ ph̄us LXXXIX
Cathilina consul romanus vir fuit valde dolo-
sus. folio LXXXIX
Cathena sancti petri fuit data ep̄o metensi. vi-
de folio CLXXIX
Cecus fuit bidimus vir magni ingenij. vi-
de folio CXXXA
Celestinus papa natōe campanꝰ CXXXVI
Celestinus scd̄s papa natōe tuscꝰ CXCVIII
Cecilia virgo romana castitate splendida fuit.
vide folio CXVI
Celestinus papa sextꝰ natōe romanus CCV
Celestinꝰ papa q̄rtꝰ p̄ria mediolanēn CCVIII
Celestinus papa quintus patria Eseruiensis.
vide folio CCXVIII
Cecrops reliquit regnū argiuorū. ꝛ Primꝰ re-
gnauit Athenensibus XXVII
Cereuiseam facere germanos docuit primo ba
chus. vide XXVIII
Cerdo q̄dā hereticꝰ a q̄ cerdoniani CXIII
Cercam pascalē benedici statuit papa theodo-
rus. vide CLIII
Ceres dea frugū adorabat̄ a gētibꝰ XXV
Cesarius et alij plures martires his passi sunt
temporibus. vide CXXII
Cesarea regina psarꝝ mr̄ sancta CLV
Cesares dicebant̄ romani principes a tempore
Julij. vide XCIII
Chaldei fuere ab arphaxat filio sem XV
Chilō tercꝰ fuit de septē sapiētibꝰ LIX
Chus quartus fuit filius cham. a quo venerunt
ethiopes. vide XIIII
Cilia veīt a tharsis filio ianan XVI
Cineus fuit filius chanaan XIIII
Cinus erat doctor iuriscīuilis nominatissimus
vide folio CCXXVII
Cipria venit a thaisa filio Janan XVI
Ciprus est quedā insula XXXVIII
Ciprianus doctor eccl̄ie eruditissimꝰ CXXI
Circūscisio q̄n fuit instituta XXI ꝛ XXII
Circes potu quodā mutauit homines in besti-
as. vide folio XLI
Cirus primus rex fuit persarū LXVIII
Ciriacus vir sanctissimus CXXIIII
Cirillus vir scūs mlta ꝓphetauit CCXII
Citharā appollo reperit. et artem medicine pri
mo inuenit. vide XXVIII
Citherinū boheciꝰ p̄mꝰ excogitauit CXLI
Ciuitatco sūt scē q̄dā ville sweuie CCXVII
Ciuitates loci orīetalis sūt per Soldanū pluri
mum oppresse CCXIX
Claudius Cay caligule patruus impera-
tor quintus CIII
Claudius poeta natōe hispanꝰ CXXXIIII
Claudius secundus ꝛ Quintilus frater eiꝰ im-
peratores erant CXXI
Claudiꝰ nicostratꝰ simphorianꝰ mr̄. CXXIII
Clareuallēn. abbas fuit bernardꝰ CXCVIII
Clara v̄go admirabilis ꝛ sancta CCX
Clara v̄go sancta ordis heremitaꝝ CCXXI
Cleobolus philosophus lindius. sextus de se-
ptem sapientibus LIX
Cleopatra egipti regina LXXXIX
Cletus pp̄ pontificatꝰ munꝰ inuitꝰ accepit CV
Clemens papa patria romanus de regione celi
montis. vide CVIII
Clericū in publico bibere aut vinū vendere. zo-
zimus papa vetuit CXXXIII
Clemens presbiter alexandrinus CXV
Clericos posse recipe fundos ꝛ p̄dia oblata pa
pa Urbanus statuit. sed in comuni CXVI

Clericoꝝ carcerē haberi apud episcopos statu
it papa Eugenius CLIII
Clemens secundus papa epūs Bambergensis
quere folio CLXXXVIII
Clemēs tercius papa patria romanꝰ CCV
Clemens papa quartus natione Narbonensis
vide folio CCXIII
Clemēs papa qūtꝰ natōe vasconꝰ CCXXI
Clementinaꝝ liber cōpositus est tpe clementis
quinti folio CCXXI
Clemētinaꝝ liber hic ꝯfirmatꝰ ē CCXXVI
Clemens papa sextus patria Lemonicēn. vide
folio CCXXVIII
Clemens papa septimus sedit annis quindeciꝫ
quere folio CCXXII
Clodoueus rex francoꝝ primus francoꝝ chri
stianus folio CXLIII
Codrus fuit vltimus rex Atheniensiū vi-
de folio XXVII et XLIII
Colebat apud memphym Osyris XX
Collosus solis fuit Rhodis. lxx. cubitorum al-
titudinis XXVI
Collosus ingens solis simulacrū corruit ex ter-
remotu folio LXXXII
Colonia ciuitas vnde habuit iniciū XC
Colūbanꝰ abbas vir scītate plenus CXLVI
Compomus ꝑcurator iudee XCV
Cōmedit multa Albinus vna cena sicuti ceteri
multi. folio CXVII
Cometa apparuit illis temporibus cladē maxi
mam significans CLVII
Comete duo apparuerūt illꝰ tpibus CLXII
Cometa mire magnitudinis apparuit in italia.
quere folio CLXXXIX
Comites de Lippa olim dicebantur de schwa-
lenborch folio CLXXX
Composuit plura cantica ecclesiastica Fulbertꝰ
sīlr ⁊ Robertus rex CLXXXVIII
Composuit Salue regina Hermannus cōtra-
ctus folio CLXXXIX
Cometa īsignis magnitudīs appuit CCXIII
Comites quindecim ex sucuia coegit impator
Rudolphus CCXVII
Cometa apparuit significans christianoꝝ af-
flictionem folio CCXX
Cometes apparuit designans mortē regis fran
cie. folio CCXXII
Cometa ⁊ illis apparuit tpibus CCXXV
Cometa illuxit mortē pape ꝯsignsCCXXIX
Cōmotiones ciuitatū italie quedam fuere vide
fol CCXC XCII XCIII ⁊c.
Cometa visꝰ est plura ꝓdicēs mala CCLIIII
Coniurari in publico instituit Licurgius pro-
pter occultā luxuriā LII
Consules romani qñ inceperunt ⁊ quare. vide
folio LXIX
Cōsules romani q̄ fuerūt. vide LXXIX
Conspirationes fecit Chatilina cōsul romanꝰ.
vide folio LXXXIX
Constantinus magnꝰ filius Cōstancij augusti
in britania ē creatꝰ impator CXXIX
Constantius Cōstantinꝰ ⁊ Constans filij fuere
Constantini magni impatoris CXXIX
Constantinopolis ciuitas imperialis vnde ce-
pit nomen suum CXXIX
Constantinus fecit equo suo frenū ex clauo dñi
vide folio CXXX
Constantinus magnus prohibuit amplius fie
ri crucis suppliciū CXXX
Cōstātinus plēs edificauit ecclias CXXX
Conciliū nicenum quare ⁊ qñ fuit celebratum.
quidue in illo diffinitū CXXX
Conciliū vniuersale secundū fuit constantino-
politanū CXXXV
Conciliū vniuersale terciū fuit Ephesinum. vi-
de folio CXXXVI
Cōciliū q̄rtū Calcedonense CXXXVIII
Conciliū aurelianense iussu clodouei indicitur.
vide folio CXLIII
Cōciliū q̄ntū apō cōstantinopolim. CXLV
Conciliū apud scm̄ petrū rome CXLIX
Conradus impator male fuit vite CXV
Conciliū rome. lx. epoꝝ. CXVIII
Cōcordia inl'r sancta ⁊ ypoliti nutrix CXXI
Concilium in Sinuessa ciuitate Campanie. vi-
de folio CXXVI
Constantinus ⁊ Galerius imperatores fuerūt
vide folio CXXVII
Cōstātius tercius impator romanoꝝ CLIIII
Cōstās cōstantinopolitanꝰ impator CLIIII
Conciliū rome tpe martini pape CLIIII
Constantinus quartus imperator Constancij
augusti filius CLVII
Conciliū vniuersale sextū apud constantinopo
lim vide folio CLVII
Cōciliū Aquilegiense vniuersele CLVIII
Constantinus papa natōe Syrus CLX
Conciliū rome propter ymagines adorandum
vide folio CLXII
Cōstātinꝰ q̄ntꝰ impator filiꝰ leonis CLXIIII
Cōstātinꝰ sextꝰ leonis filiꝰ impator CLXIIII
Cōstātinus papa scōs natōe romanꝰ CLXV
Concilium septimū Hirena mater Constantini
collegit vide folio CLXVI
Cōradꝰ pmꝰ impator romanoꝝ CLXXIIII
Conradus episcopus constanciensis vir sanctꝰ
vide folio CLXXX
Cōradꝰ scōs impator romanꝰ CLXXXVI
Concilium vercellense illis temporibus habi-
tum est. folio CCX
Conradus eius nois tercius impator CCI
Concilium lateranense agebatur illis tempori-
bus. folio CCVI
Concordantias biblie cōfecit hugo cardinalis
vide folio CCXIII
Concilium Lugdunense hic habuit inicium vi
de folio CCXV
Conradinus nepos imperatoris friderici fue-
rit. folio CCXVI
Cōradus impator friderici filius CCXII
Concilium Viennense habitum fuit illis tem-
poribus. folio CCXXI
Conciliū pisanū super vnione ecclesie fuit colle
ctum. folio CCXXXVI
Conciliū cōstanciense durauit nouem et trigin-
ta annis CCXL et XLI
Constancia vrbs germanie quomodo sit orna-
ta ⁊ vñ habeat nomē suū CCXL

Conciliū Basiliense fuit congregatū illis temporibus ꝛ quō fuit dissipatū CCXLIII
Concilium florentinum hic initium cepit vide folio. CCXLIX
Constantinopolis expugnatio qn̄ sit facta per turchoꝝ pplm CCXLIX ꝛ LXIXIII
Constantinopolitana vrbs ex tēpestate inaudita plurimū fuit conturbata CCLVII
Cōradū celtis germanū poetā frideric⁹ terci⁹ imperator in nurmberg laurea decorauit vide folio CCLVI
Chore filius ysuar contendebat pro sacerdotio cum aaron XXV
Chorinth⁹ vrbs a q̄ sit ꝯstructa XXXIIII
Corsica insula in quibus terre locis sit vide folio XXXVIII
Corporale altaris bonifacius papa instituit. CXLIX Statuit ꝛ sixtus CXI
Cornelius papa natione roman⁹ CXVIII
Coreisantes quidam per annum integrum puniebant dei ꝑmissione CLXXXVII
Corporis xp̄i solennitatē cū octaua vrbanus quartus instituit CCXIII
Coreisantes plures perierunt in ponte vno vide folio CCXVII
Chorithia ꝓuīcia vbi sit sita CCLXXVII
Corinthioꝝ mores in electione principis qui sint vide CCLXXVII
Cosdras rex persarum occupauit romanas ꝓuincias ꝛ venit vsq̧ ihl'rm CXLIX
Cosmas ꝛ damianus xp̄ianissimi viri et medici fuerunt CXXIIII
Cosmas medicus florentinus potentissimus ciuis CCXLV
Crathes Atheniensis accademicus philozophus LXXXII
Creatio mundi ſm diuersos diuersimode creditur folio I
Creta insula in quibus mundi partibus sit vide folio XXXVIII
Crispus stoicus philozopus natione elius vide folio LXXXI
Crispis quatuor habuit filios ꝛ vnicam filiaꝫ folio LXXXIX
Crisma singulis annis innouari statuit fabianus papa CXVIII
Crispin⁹ ꝛ crispinian⁹ martires CXXIII
Cristoferus martir incompabilis magnitudinis fuit CXXIIII
Cristina virgo celeberrima CXXVII
Cristoferus papa cuius patria ignoratur vide folio CLXXIII
Cristiani statuerunt expugnare iherosolimam vide folio CXCIIII
Crisoloras constantinopolitanus vir nobilis fuit CCXXXVI
Cristiernus rex dacie vir xp̄ianissimus romam petiit CCLIIII
Crocauie ciuitatis descriptio CLXXXII
Cruciferoꝝ ordo a quo habuit initium vide folio CXXXII
Crux domini inuenta est sub eusebio papa vide folio CXXVI
Cruces apparuerunt in vestibus hominum vide folio CLXXIX
Crucifixus fuit vnus puer a iudeis CCI
Dacia regio que sit ꝛ vbi vide fo. CCLXXXII
Dadan fili⁹ regma a quo venīūt ethiopes XIIII
Dagobertus rex francoꝝ vide folio CLV
Damascus est in syria regione XV
Damasceni venerunt ab hus filio aram XV
Damascus qn̄ ꝛ a quo fuit ꝯstructa XXIII
Damascus distat ab iherusalem itinere dierum sex XXIII
Damascum tres reges christiani impugnauerunt XXIII
Damasus papa natiōe hispan⁹ CXXXI
Dalmacie regnū q̄tū se extēdebat CLXXI
Damasus scđs papa natione bauarus vide folio CLXXXVIII
Damiata vrbs in egypto quō fuit a xp̄ianis expugnata CCX ꝛ XI
Dalmacia ꝓuīcia vbi sit sita CCLXXVII
Daniel ꝓpheta ductus est in Babiloniam vide folio LXI
Dātes poeta ꝛ vates cōspicu⁹ CCXXIII
Dauid scđs rex in israhel XLVI
Dauid ꝓpheta fuit filius isai de tribu iuda vide folio XLVI
Dauid fuit vir robustus et ruffus XLVI
Dauid cepit iherusalem ꝛ expulit chananeos ꝛ iesubeos XLVI
Dauid fecit numerari populū ꝛ displicuit deo folio XLVII
Dauid habuit filios quos in iherusalem generauit quoꝝ noīa vide XLVII
Darius rex persarum remisit israhel in iudeā. vide folio LXIX
Darius histapsis rex persarum fuit pro iudeis vide folio LXX
Dari⁹ noth⁹ .x. ꝑsaꝝ rex LXXII
Darius arsani regis filius. vltimus persarum rex LXXII
Decimarum non solutionē thuringi annis obtinuerunt vide fo. CLVI
Decius imperator hō pessim⁹ fuit CXXIX
Decretū q̄s primo cōposuit. CXCIII ꝛ CCI Et redigebant illis temporibus CCXI
Delbora prophetissa iudicauit israhel vide folio IX ꝛ XXXVII
Democritus philosophus sibiipsi eripuit oculos ꝛ in paupertate vixit LXX
Demas phūs atheniensis LXXVI
Demostenes princeps oratoꝝ LXXVIII
Demetri⁹ phalen⁹ cognomēto phūs. LXXX
Demetrius sother rex sirie ꝛ asie multos iudeos occidit LXXXI
Demetri⁹ fili⁹ demetrij rex syrie LXXXIII
Demetri⁹ macero rex sirie LXXXVII
Demetria virgo sancta CXXXII
Demonia expulit Fortunat⁹ ep̄s CXLVIII
Depositus fuit imperator wentzeslaus ꝛ quare ꝛ quis fuit in locum surrogatus vide folio CCXXXIII ꝛ XXXIIII

Deos gentiliū hermes dixit esse homines mortuos LXXIIII
Deo est filis vir aīo pfecte bonꝰ LXXIIII
Desponsande consensus inoleuit requirendus ex consensu rebecce XX
Desiderīꝰ vltimꝰ rex lōgobardoꝝ CLXVI
Deusdedit papa patria romanus CL
Dyana fuit prima dea vide folio XXV
Diaconi septē qui fuerūt CIII
Diascorides medicus grecus CVII
Diadumeus impator vir pulcher CXVII
Diabolo sese obtulit papa siluester secūdus tpe monachatus fuit CLXXXI
Dignitates ecclastice vendebantur tpe siluestri tercij CLXXXVIII
Diluuium qñ fuit XI
Diluuiū particulare pmaximum fuit in achaia tempore iacob XXVI
Diluuiū deucaliōis factū in thessalia XXIX
Didimꝰ alexandrinꝰ cecus CXXXV
Diogenes magnus fuit phūs LXXIIII
Dion nobilis phūs siracusanꝰ LXXVIII
Dionisius ariopagita philozophus clarissimꝰ vide folio CIX
Dionisius abbas confecit compotum pascales vide CXLIII
Dionisius corintheoꝝ epūs CXV
Dionisius alexandrine eccle eps CXVIII
Dionisius papa ex monacho pontifex creatus vide CXX
Dioclecianꝰ ꝛ maximianꝰ ipatores CXXIII
Dinus iuris vtriusqꝫ peritissimus doctor vide folio CXX
Dinꝰ medicꝰ florentinꝰ CCXXIIII
Dion philozophus ex perusie ciuitate ortꝰ vide folio CXI
Distinctio orbiū tam celestium qꝫ elementoruꝫ vide folio VI
Distinctio celestiū ierarchiaꝝ VI ꝛ CCLXIII
Discordia maxia inter venetos ꝛ genuenses vide folio CCXIIII ꝛ XVII
Dodanim filius iauan a quo venit burgundia. vide XVI
Docuit multa moralia Ippocraces suos discipulos LXXIII
Docuit zeno multa audire pauca loqui vide folio LXXIII
Docuit ꝛ socrates plura moralia LXXIII
Docuit silr cōplura moralia Ippocrates vide folio LXXIII
Docueruntqꝫ multa ꝛ alij philozophi vt patet folio LXXIIII LXXVIII ꝛ LXXXI
Doleū habuit p domo diogenes LXXIIII
Docuit ꝛ catho ppulchra documenta cuꝫ alijs sequentibus libro presenti conscriptis vide folio LXXXV
Domicilla virgo sanctissima CVIII
Domicianꝰ titi frater .xij. ro. impator CIX
Dominicus calderinus rhetor luculentissimus vide CCLII
Donatꝰ hereticꝰ a quo donatiste CXXXII
Donatus grāmaticꝰ ꝛ phūs pceptor beati hieronimi CXXXII
Donū sacerdotis haberi apud ecclesiā statuit papa eugenius CLIII
Dominicus hispanus vir sanctitate ꝛ doctrina decoratus CCLXXX
Donus secundꝰ papa pria romanꝰ CLXXX
Donus papa primꝰ pria romanꝰ CLVI
Dormiuit annis .lxx. epimenides philozophꝰ vide LX
Dorothea virgo sctā ꝛ gloriosa CXXV
Duces populi israhel quando inceperunt vide folio LXXIIII
Ductus quando sit ihesus in desertum XCV
Ducatus venetoꝝ incepit illis diebꝰ CLXI
Duces bohemie qui fuerunt a tempore fidei vide folio CLXXVII
Dulce nomen dñi nostri ihesu cristi ꝛc̃. cuꝰ sit virtutis hec oratio CXV
Dunstanus archiepiscopus canthuariensis vide folio CLXXXII
Duo pari potestate prefuerunt ciuitatibus tempore iohannis pape quarti. vnus arrianus. alter catholicus CL
Dux bauarie heinricus supauit hungaros deinde venit in ytaliam CLXXVII
Dux burgundie nussiam obsedit. quā fridericꝰ tercꝰ cū exercitu liberauit CCLIIII
Dux burgundionū carolus per swetenses morte est in bello truncatus CCLV
Edmundus angloꝝ rex vir sanctus CLXX
Edimundus archiepūs vir sctūs CCXII
Eduardus rex anglorū martyr CLXXXI
Ebrietatē fugere docuit anacharsis LX
Ecclesia constantinopolitana acceptauit eē caput et sedes oīm ecciaꝝ CXLVIII
Ecclesiā gaudere libertate statuit (et XLIX bonifacius vt nemo ad illam confugiens extrahatur CL
Eccesiam posse habere temporalia vrbanꝰ papa statuit CXVI
Eclipsis solis ꝛ lune fuit, inde sequebat pestilentia permaxima CLVII
Ecclesie romane qui principes fecerunt assistētiam tempore Stephani pape quiti vide folio CLXXI
Ecclesia romana caput est omnium ecclesiarum vide CXLVIII
Ecclesia romana in maximo stetit periculo. qa pontifices a petri vestigijs discesserant vide folio CLXXIII
Ecclipsis solis valde terribilis fuit illis tpibus folio CLXXIX. Item alia CCIX
Eccllinus tirannus valde paduam oppressit vide folio CCXIII
Egyptij vocabant olim mersei XIIII
Egyptus quando discessit a regno Persarum LXXII
Egesippus vir sanctus ꝛ doctꝰ CXI
Egildrudis regina anglie virgo CLIIII
Egidius romanus ordinis heremitarum prior CCXVIII
Egidiꝰ abbas natiōe grecus CLXI

EIula filiꝰ Chus a quo eiulei XIIII
Eystet quondã dicebatᷣ aurea CLXII
EChias pontifex fuit iudeoꝝ LV
Eleazarꝰ sũmus erat põtifex LXXVII
Eleutherius papa natione grecus CXIIII
Eleutherius qdã clarissimus miles CXXV
Electoꝝ pape quã statuit Cõstãtinꝰ CLVI
Electio imꝑatoris romani ꝑ quos fieri debeatᷣ vide CLXXXIIII. et vbi CLXXXV
Eleutheriꝰ nonus exarchꝰ natõe grecꝰ CLII
Elizaphat sũmus fuit põtifex LXV
Eliachym fuit de linea christi LXV
Eligius nouiūtensis epũs CLII
Elyud filius fuit achym LXXVII
Elizabeth mr̃ Johãnis euangeliste nata est ex ysmeria sorore marie v̄ginis XCIIII
Elizabeth monialᷣ saxonie mr̃ sancta CCIIII
Elizabeth filia regis vngarie mr̃ scã CCXI
EMpedocles docuit tria esse in tota rerum veritate. vide CLXXI
Ennius poeta cumicos LXXXIIII
Emerita lucij regis anglie filia virgo sancta vide folio CXV
Emericus hungaroꝝ rex CLXXXVIII
ENeas enchise erat filius XLIII
Eneas siluius rex latinoꝝ XLIX
Enilmerodach frater nabuchodonosor LXV
Ephesus in quo terre loco sit vide XIIII
Epimenides philozophus cretensis dormiuit annis. lxxv vide folio LX
Epicurus athenensis phũs LXXVIII
Epitaphiũ therẽtij ꝗ hꝗabuerit LXXXV
Epiphanius papiensis epũs CXLI
Epatũ lugdunẽsez erexit arnulphꝰ CXCII
ERa quid sit vide folio IX
Erea vasa fundenda corinthi habebãt pri cipatum XIIII
Era scripserũt greci ꝓpter victoriã troye. XLII
Eraclius imperator partis orientalis CLI
Erasmus campanꝰ eps CXXIIII
Erfordia magna vrbs vnde habuit nomen vide folio CLV
Erichtonius athenieusium princeps primus i grecia cogitauit quadrigam XXXIIII
ESdras vir sanctus reparauit libros quos chaldei combusserunt LXIX
Esopus fabulator clarissimus LXX
Essei qui sint et quomodo viuunt XCVI
ETates mundi sunt sex vide folio VI
Etates homis que sint folio VI. Et quare ante diluuiũ fuit prolixior etas hominis ꝙ modo X
Etas mundi secunda habet initium vide folio XI
Etas mundi tercia capit principium vide folio XXII
Etas mundi quarta incepit LXI
Etas mundi quinta hic cepit initium vide folio LXIIII
Etas mundi sexta incepit XCV
Ethiopes venerunt a chus quarto filio Cham. vide XIIII
Etheus filius Chanaan a quo ethei vide folio XIIII
Ethgarus angloꝝ rex CLXXXII
Etas mundi septima in fine erit mundi vide folio CCLXII ⁊ LXIII
Etas mundi vltima quando sit CCLXV
EUboya insula in qua sit mũdi parte vide folio XXXVIII
Eueus filius chanaan a quo fuere euei id ẽ gabaonite XIIII
Enos filius Seth cepit nomen domini inuocare IX
Enoch chain fuit filius X
Enoch filius Jareth quando fuit natus vide folio X
Euax arabum rex insignis philozophus. vide folio CVIII
Euaristus papa natione grecus CVIII
Eufrosia virgo religiosa CXXXIII
Eufrosina in habitu virili monacha vide folio CXXXVI
Eugenia virgo sancta monacha CXVI
Eugenius primus papa natione romanus vide folio CLIII
Eucherius lugdunensis episcopus vir sanctus vide CLXV
Eugenius papa secundus patria romanus vide folio CLXVIII
Eugenius tercius papa pisis oriundꝰ CC
Eugenius quartus papa patria venetus vide folio CCXLII
Euristeus fuit primus rex lacedemoniorum vide folio XL
Eunomius hereticus a quo eunomiani heretici CXXXII
Euangelium stando dicendum anastasius papa instituit CXXXIII
Eustachius cognomento placidus CX
Eusebius Potentianus viri romani vide folio CXVI
Eusebius papa natione grecus CXXVI
Eusebius episcopus cesaree palestine vide folio CXXVIII
Europa Enee cũ suis capitulᷣ CCLXVIII
Euthices heresiarcha constantinopolitanꝰ abbas CXL
Euticianus papa natione thuscꝰ CXXII
Euphemia virgo nobilissima CXXV
Europa secunda est pars terre. ⁊ vnde habeat nomen vide XIII
Exarchꝰ italie primꝰ fuit lõginus CXLVII.
Finis vero exarchatus CLXV
EZechiel propheta ductus est in babiloniam LXI
Ezechiel interfectus est illis diebus. vide folio LXV
FAbianus papa natiõe romanus CXVIII
Facies saturni quomodo oli depingebatur XXXV
Facies Janij quõ depigebatur a romanis XXXV
Familiaris pape Leonis qui i suspenso domino sedem apostolicam occupauit CLXXIII
Falcones pugnauerunt cum coruis. vide fo-

lio CCXCII
Fames maxima fuit rome tempore Benedicti primi CXLVI
Fames ingens per totam ytaliam CCXXV
Faustus apud gallos epūs CXLI
Faunus secundus rex fuit laurentū XXXV
FEdus habuit imperator cum sarracenis: vt singulis annis daret circa milia aureorum CLXVI
Fenix in thiro et sydone regnauit. vsumqz lrāz condidit XXXIIII
Fenix auis est vnica in mundo CIIII
Fenerator fuit menippus phūs et seipm suspēdit LXXX
Felix secundus papa natione romanus vide folio CXXXI
Felix tercius papa natione romanus CXX
Felix papa quartus natione samnius CXLII
Felicitas rōna femina cū septē filijs CXIIII
Felix papa natione romanus CXX
Felix pſbiter Eusebius monachus et martires vide CXXII
Felix et adauctus martires CXXV
Felix quintus papa sedit annis nouem vide folio CCXLII
Ferraria insignis vrbs a quo fuerit ornata: vide folio CLIX
Ferdinandus alphonsi regis ex concubina filius rex neapolitanus CCLI
FIcus libenter comedit zeno philozophus vide LXXIII
Fidem xpianam acceperunt illis temporibus armeni et hiberi CXXXI et XLVI
Fidem suscepit britannia seu anglia tpe Lucij regis CXV
Fides et caprasius martires CXXV
Fidem xpi quando acceptauerūt baioarij siue bauari et p quem vide CLIII
Fidem catholicam suscepit rex persarum. vide folio CLV
Fidem receperunt bulgari CLXX et LXXI
Fidem receperun schlaui CLXXI
Fidez recepit arioldus rex danorz: cui imperator dedit frisiam CLXXI
Fidem recepit rex normānorz CLXXII
Fidem receperunt catholicam bohemi vide folio CLXXVII
Fidem receperunt vngari CLXXXII
Filij machabei martirio sunt coronati vide folio LXXIX
FLacci dicunt walachi CCLXXII
Flandria cepit exordiū tpe caroli calui folio CLXXII
Flagellantium secta hic habuit ortum vide folio CCXV et XXXV
Florencia ciuitas a quo habuit originē. vide folio LXXXVI
Florianus frater taciti germanus imperator vide de illo CXXIII
FOrtunatus episcopus tudertinus vir sanctus CXLVIII
Forseus hibernie regis filius vir sanctus vide folio CLIIII
Forchem in oppido Lodouicus tercius rex creatur romanorum CLXXIIII
Et eodem oppido eligebatur rex rudolphus vide folio CXCII
Formosus papa post steffanum pontifex creatur folio CLXXII
Fornice quomodo pugnauerunt in vno agro bononiensi circa pirum CCXCII
FRanco quidā ex hectore filius Priami nepos a quo francorum nomen est tractum. vide XXXVII
Francia occidentalis et orientalis que sit vnaqqz vide XXXIX
Francorum rex xpianus primus fuit clodoueus vide CXLIII
Franciscus seraphicus natione italus vide folio CVIII
Fratricellarum heresis que. et quando fuerit extincta CCXXI
Franciscus maronus ordinis minorum theologus CCXXVII
Franciscus petrarcha vir ingeniosus vide folio CCXXVII
Franciscus albergothus pclarus medicus vide folio CCIII
Franconia germanie superioris prouincia describitur. et vnde franci ceperunt originem vide fo. CCLXXXV. Similiter fo. XXXIX
Francie regni principes qui fuerant et que cōmissa sint prelia CCLXXXVIII
Franciscus carrariensium dominus vir splendidus CCXXXIIII
Franciscus martini ordinis carmelitarum vir doctus CCXXXVI
Franciscus sabarella romane ecclesie cardinalis CCXLII
Franciscus barbatus vir laudatissimus vide folio CCXLIIII
Francie regioni mala succedebant tempora ab illis diebus CCXLV
Franciscus Sfortia quartus mediolanensium dux CCXLVIII
Franciscus philelphus poeta laureatus vide folio CCXLIX
Frater quidā nomine nicolaus in heremo per annos multos vixit sine cibo corporali. vide folio CCLVI
FRiges emerserunt ab thogorma filio Gomer vide folio XVI Inde frigia hec regio dicta.
Fridericus primus cognomēto barbarossa imperator romanorum CCIII
Fridericus secundus romanorum imperator. vide CCIX
Fridericum sese appellauit imperatorem quidā seductor qui olim fuisset absconsus vide folio CCXX
Fridericus dux austrie imperator a quibusdaz electus prelium cōmisit pro imperio et succubuit CCXXV
Fridericus tercius ernesti ducis austrie filius imperator CCXLVII L LII et LVI
Fridericus tercius plures latrones de nigra legione diuersis generibus mortis precepit perimi CCLVIII

Fructus ceperunt habere greci illis temporibꝰ allatis aliunde seminibus XXIX
Furius camillus dictator romanꝰ LXXVI
Fulgentius natione apher CXLI
Gaboanite fuerunt ab eueo folio chanaan XIIII
Gaius duellius consul romanus LXXXI
Gaius caligula imperator quartus CIIII
Gaius papa natione dalmateus CXXII
Gallacie regio et gallate a gomer fuere filio iaphet XVI
Galba septimus romanoꝝ imperator CVI
Gallꝰ abbas discipls bti colūbani CLII
Galienus medicus doctissimus natione grecꝰ folio CXIII
Gallus hostilianus et volusianus eius imperatores CXXI
Galeacius maria mediolanēsis dux occiditur folio CCLV
Gangolphꝰ vir sctūs et pclarꝰ CLXIIII
Gebennarum ciuitatem aurelianus condidit CXXII
Gedeon quartus hebreorū iudex iudicauit annis quadraginta XXXVII
Gelasius papa natione apher CXL
Geysila regina hungarie CLXXXVII
Gelasius secundus papa antea iohannes vocatus CXCVI
Gētes .lxxij. sunt pcreate ex tribꝰ filijs noe vide folio XIIII et XV
Gētes multe pdierūt ex scithis XVIII
Genua vrbs a quo sit pdita vide LVIII
Gennadius eps vir doctissimꝰ CXLI
Gentes septem sunt institute per septem filios iaphet XVI
Gemini admodum similes fuerunt amelius et amicus CLXIIII
Gētes .xiij. fecerūt .xiij. filij heber XVI
Genealogia imperatoris heinrici et cōiugis sue kunegūdis CLXXXVI et LXXXVII
Genuenses sunt a cerase priuilegiati vt monetas tonderent CCI
Gentilis medicus plurimum recommedatus. vide CCXXIIII
Genue ciuitatis italie immutatiōes CCXCI
Germaniā ab italia alpes dirimūt XLIIII
Germanꝰ eps parisiensis CXLVIII
Germania q̄ sit et plura de illa vide fo. XIII et CCLXVII
Gerdrudis sancta abbatissa CLIIII
Gerseus filius chanaan a quo gersei XIIII
Gerhardus groet claruit vite sanctitate vide folio CCXXXVI
Gerhardus ordinis heremitaꝝ in theologia p doctus CCXXX
Georgius trapezuntius claruit illis temporibus CCXLVI
Georgius pogiebracius rex bohemie et vngarie CCLI
Germanie tabula et qbus irrigetur fluminibus est depicta. Et quare Romani appellabant illos germanos CCXCIX
Gesta ciuitatum italie genue scilicet et mediolane et ceterarum memoratu digna vide folio CCXC XCI XCII ⁊c̄.
Geruasius et prothasius germani natione mediolanenses CXXIIII
Georgius capadox tribunus ⁊ verus xp̄i miles CXXIIII
Gethuli fuerunt ab euila filio chus XIIII
Gethel tercius filꝰ aram a quo gethei vide folio XV
Gibertꝰ antipapa in germania CXCIII
Gigas fuit nemroth ⁊ primus tyrannus vide XIIII
Gigātes erant illis temporibus X
Gigantis corpus eo tempore inuentum ē mire magnitudinis CXC
Gloria patri ⁊ filio in fine psalmoꝝ damasus papa statuit dicendum CXXXI
Gloria in excelsis deo simachꝰ papa statuit cātādū CXLI Et papa thelesphorus CXII
Gloria laus ⁊ honor theodolphus epūs cōposuit CLXIX
Glosator legum fuit accursiꝰ. Decreti vero bartholomeus CCXI
Glo sator decretalium fuit bernhardus vide folio CCXIII
Goar vir sancte vite claruit multis virtutibus LI
Gordianꝰ ⁊ epimachus CXXXII
Gordianus hic imperator fuit CXIX
Gorgoniꝰ miles romanꝰ CXXIIII
Gomer primus filius iaphet a quo fuerūt gomerite qui postea galli dicebantur vide folio XVI
Gothorum rex persequebatur xp̄ianos in sua gente CXXXIII
Gothi romā obsederūt p lōga tpa CXLV
Gothi ab hunis expulsi fugierūt ad danubium tempore valētis imperatoris postea per tracias sese infudere CXXXIII
Gothorum gens facta est arriana seductiōe valentis imperatoris CXXXIII
Gothorum gens a scithis habuit ortum. vide folio CXXXIII
Gothorū gens sponte dedit se imperio romano tempore theodosij imperatoris vide folio CXXXIIII
Gothorum rex radagasus totam italiam ferro et flamma vastabat ⁊ tandem captus vide folio CXXXV
GRando maxima fuit in Cōstantinopoli vide folio CXXXIII
Gracianus imperator filius senioris valentiniani CXXXIIII
Grando permaxima fuit ⁊ illis temporibus vide folio CLXX
Gracianus vir magne doctrine CCI
GRecorū siue argiuorum regnum quando habuit ortum ⁊ qui fuerant regni reges XXIX
Greci illis temporibus ceperunt habere fructꝰ delatis aliunde seminibus XXIX
Gregorius thuronensis epūs CXLVIII

Gregorius magnus doctor nominotus vide folio CXLVIII
Gregorius papa primus natione romanus folio CXLVIII
Gregorius scd's papa patria romanus vide folio CLX
Gregorius tercius papa natione syrus CLX
Gregorius quartus papa patria romanus folio CLXVIII
Gregorius papa quintus natione saxo vide folio CLXXXI
Gregorius papa sextus eius patria ignota folio CLXXXVIII
Gregorius septimus papa natione etruscus folio CXCIII
Gregorius nasanzenus ep's in diuinis p̄ceptor iheronimi CXXXIII
Gregorius papa octauus patria beneuentanus folio CCIIII
Gregorius nonus natione hernicus. vide folio CCVIII
Gregorius decimus papa natione italus CCXV
Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis CCXXXI
Gregorius papa duodecimus natione venetus folio CXXXV
Greci conuicti sunt vt crederent cum romana ecclesia spiritūsanctū a patre ⁊ filio procedere. ⁊ alia plura CCXLIIII
Gregorius tiphernas rhetor CCXLVI
Gwasparinus bergomēsis grammaticus clarus CCXLII
Gwarinus veronensis grammticus ⁊ orator. folio CCXLVI
Gwelffi ⁊ gebellini qui sint CCI. Et quando ⁊ vñ habuerunt ortū CCXII ⁊ XIIII
Gwido musicus p̄ria ethruscus CLXXXIX
Gwilhelmus placentinus medicus CCXVI
Gwilhelmus durandi speculator CCXVI
Guntherus comes de schwartzenburg scripsit se imperatorem contra Carolum. vide folio CCXXIX
Gwido bonatus astronomus magnus vide folio CCXIIII
Anibal hamilcaris carthaginēsiū ducis filius imperator exercitus carthaginensium LXXXII
Hartmanuus ep̄us brixinensis vir sctūs CCIIII
Hasta vtebantur greci p dyademate LVI
Hassia p̄uīcia vbi sit sita CCLXXXIIII
Hatto archiep̄us magūtinus est miserabiliter mortuus CLXXIIII
Hebrei dicunt iudei ab heber filio sale vide folio XVI
Hector iste fuit primogenitus priami ⁊ incompabilis fortitudinis XXXVII
Helam fuit p̄mus filius sem a q̄ helamite XV
Hela fuit quartus rex in israhel XLVIII
Helissam filius ianan a quo fuere helizei XVI
Helena ista fuit vxor menelai regis ⁊ a paride rapta XXXVII
Heli iste fuit sacerdos ⁊ iudex XLI
Helias p̄pheta obtinuit a deo q̄ tribus annis cū dimidio non plueret XLIX
Helinandus ep̄us vir sctūs CXCIX
Helias p̄pha assumptus est in curru igneo L
Helizeus p̄pheta clamauit post heliā pater mi pater mi L
Helizeus p̄pheta pallio helie iordanem diuisit LIII
Helius pertinax imperator octauus romanorum CXV
Helena mater constantini crucem domini quesiuit CXXX
Helinandus monachus historiographus CCVI
Hellis grecia in quibus mundi partibus sit sita CCLXXV
Heinricus dux primus saxonie imperator vide folio CLXXIIII
Heinricus secundus dux bauarie imperator eligit. cōiūx eius kunegūdis CLXXXV
Heinrici scdi imperatoris genealogia vide folio CLXXVI
Heinricus tercius imperator romanorum folio CLXXXIX
Heinricus quartus romanorum imperator folio CXCII
Heinricus quintus romanorum imperator folio CXCVII
Heinricus sextus imperator romanorum vide folio CCVI
Heinricus septimus romanorum imperator folio CCXII
Heinricus octauus imperator romanorum folio CCXXII
Heinricus de hassia claruit illis temporibus vide folio CCXXXVI
Hermes egiptius platōis discipl's LXXIIII
Hermes ciuis romanus CX
Heraclitus philozophus obscuros scripsit libros LXX
Herodotus grecus historicus plurimos edidit libros LXXII
Herodes filius antipatris suscepit a romanis regnum iudeorum ⁊ multa fecit mala vide folio XC
Herodes antipas occidit iohannem baptistam folio XCVI
Herbarum v̄tutes nouit diascorides CVII
Heresis cathaphrigarum hic incepit. vide folio CXIIII
Heremita primus fuit paulus CXXXI
Heresis predestinatorum viguit illis temporibus CXXXVI
Heresis accephalorum pessima fuit illis temporibus CXLI
Herculianus ep's sctītate plenus CXLVI
Hermigildis rex visigothorum CXLIX
Heraclion imperator CLIIII
Herbipolis ciuitas in francia orientali vide folio CLIX
Hermannus contractus plura composuit ecclesiastica cantica CLXXXIX
Heresis waldensium viguit temporibus istis folio CCIII

Heremitarum fratres vrbes inhabitare ceperunt CCXI
Heresis fratricelli per quem ꝛ quãdo fuerit extincta CCXXI
Heresis dulcini ꝗ ꝛ qñ sit extincta CCXXI
Hercules dux ferrarie vir strenuꝰ CCLIIII
Herbigis ducissa polonie vidua sctã CCXVI
Hibernia prouincia ꝗ sit CCLXXXIX
Hildruntũ Apulie ciuitas a thurco hoc anno est expugnata CCLVI
Hildegardis virgo admirabilis spiritu habuit prophetie CCI
Hierusalem condidit Melchisedech XV
Hispania venit a thubal filio Japhet vide folio XVI
Hyspaniarum regnum quando habuit ortum folio XXIIII
Hispania multos habuit viros clarissimos folio XXIIII
Hiericho quomõ mõ sit villa L
Hieu filius Josaphat regis iuda fuit decimus rex in israhel LII
Hircanus filius alexandri tercius pontifex iudeorum LXXXVIII
Higinus papa natõne grecus CXI
Hirenꝰ epũs lugdunensis CXVI
Hilariꝰ epũs pictauiẽß optimꝰ xpianꝰ multas expugnauit hereses CXXXI
Hilarion abbas vir sanctus CXXXIII
Hilariꝰ papa natõne sardus CXXXVI
Hilbertus Cenomãnorum gallie episcopꝰ folio CLXV
Histria ꝓuincia vbi sit sita CCLXXVII
Hispania describitur et qui fuerunt terre illius principes CCLXXXIX
Hispania diuidebat morte heinrici CCLV
Hominis eras quare ante diluuiũ fuit ꝓlixior ꝗ modo X
Hoĩes diuersaꝝ formaꝝ vbi sint XI ꝛ XII
Holofernes interficit a iudith LXIX
Horacius flaccꝰ poeta laudatissimus XCII
Homines notabiles qui floruerunt tpe Trayani vide CXI
Honoriꝰ ĩpator frater archadij CXXXIIII
Hormisda papa natõne campanus CXLII
Horas canonicas clericis pelagius papa instituit CXLVI
Honorius secundus papa hostiensis episcopꝰ fuit CXCVIII
Honorius tercius papa patria romanus vide folio CCVIII
Hostiensis cardinalis vir peritissimus vide folio CCXIIII
Honorius quartus papa patria romanus vide folio CCXVII
Holandia germanie prouincia describitur vide folio CCLXXXIII
Homo quidã nicolaus noĩe vixit in heremo ꝑ ãnos multos sine cibo corꝑali CCLVI
Hominis quãplurime anxietates ab infantia vsq; in mortem CCLXIII
Hul secũdus filius aram a quo armeni vide folio XV
Hugo arelatensis comes imperator italie vide folio CLXXVI
Hugo iste fuit rex francie CLXXXII
Hugo epũs gratianopolitanus CXCIIII
Hugo abbas cluniacensis CXCIX
Hugo de sancto victore doctor preclarus vide folio CC
Hugo de folieto scripsit librum de claustro anime CC
Hugo cardinalis sancte sabine vir doctus vide folio CCXIII
Hugo senẽsis vulgatꝰ medicꝰ CCXLII
Hugo senẽsis vulgatissimꝰ medicꝰ CCXLII
Hus primus filius aram a quo damasceni vide folio XV
Hus regio draconitidis ex ꝗ fuit iob XV
Hunor rex descendit a Scitis XVIII
Hus fuit primus filius nachor XX
Huni expulerunt gothos a suis locis vide folio CXXXIII
Huni sunt scithe sicut ꝛ gothi CXXXIII
Hunorum rex athila multa commisit in diuersis mundi partibus prelia CXXXVII
Hunos carolus magnus maxime oppressit folio CLXVII
Huni qui dicant ꝛ quã ferocitatẽ in alias gentes fecerunt CLXXIII
Hugo abbas cluniacensis CLXXXIX
Hussitarum heresis incepit tempore wẽtzeslai folio CCXXXIII ꝛ XXXVIII
Iabel filius lamech medicans cõiugiũ carnale ꝛ pascua ventris X
Jacob ꝛ esau ex ysaac pr̃e et rebecca matre nati sunt. folio XXVI
Jacob habuit ꝗtuor vxores e quibus plures genuit filios vide folio XXV ꝛ XXVI
Jacob ex lya natu maior sex suscepit filios folio XXV
Jacob filius ioseph fuit alijs temporibus folio LXXXVIII
Jacobꝰ maior apl's ab herode occisꝰ ẽ CIIII
Jacob. minor apl's ꝛ frater dñi appellatus folio CIIII
Jacobꝰ de arena iuris consultus CCXX
Jacobus de viterbio ordinis heremitarum folio CCXXII
Jacobinus carrariensis interfecit marsilium folio CCXXX
Jacobꝰ forliuiẽsis medicie doctor CCXLII
Jadus põtifex iudeis pacẽ impetrauit ab alexandro magno LXXV
Jair de tribu manasse septimus iudex fuit in israhel XXXVII
Januareꝰ mẽsis dĩ a rege italie iano XXXV
Japhet tercius filius noe septe filios habuit ꝑ quos septẽ sunt gentes institute XVI
Jareth filiꝰ malaleel qñ sit natus X
Jason male intrauit pontificiũ LXXVII
Jauan ꝗrtꝰ filiꝰ iaphet a quo fuere greci XVI
Idolatra primꝰ fuit ninus XVII
Idolatras fecit moises occidi XXXI
Iebuseꝰ filiꝰ chanaan a quo iebusei XIIII
Iechonias fuit filius iosie ꝛ constitutus est rex a pharaone LX

Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui oēs fecerunt generationes principales XVI
Ieiuniū primo sctūs petrus instituit CII
Ieiuniū quadragesimale septē ebdomadarum telesphorus papa statuit CXI
Ieiunare q̄nta feria ꝛ dominico die vetuit melciades papa CXXVI
Iepte illegictimus princeps latrocinantiū folio XL
Ieremias ꝓpheta sanctissimus in vtero matris sanctificatus adhuc puer ꝓphetauit LV
Ieremias lapidatus est LXV
Ieronimus doctor celeberrimus vir sanctus. folio CXXXV
Iheronimus hereticus igne consumptus est. folio CCXLI
Ieroboam rex israhel pessimus ydolatra vitulos aureos fecit XLVIII
Ieroboam rex israhel bellicosus fuit LII
Ierosolime primus rex fuit Gotfredus. vide folio CXCVI
Ierosolime vrbis vltia captiuitas CCV
Ierusalē condidit melchisedech XV
Ierusalē salē p̄mo edificauit XVI ꝛ XVII
Ierusalē q̄n ꝛ q̄tiēs fuit destructa LXIII
Ierusalem venit in ptātem egyptiorum. vide folio CLXXXIX
Iesabel vxor achab regis israhel multa mala fecit XLIX
Iesse habuit septē filios ꝛ duas filias quorum nomina vide XLII
Ierosolimā ceperūt xp̄iani exhortatiōe vrbani pape. ij. CXCIIII XCV XCVI ꝛ CCI
Ierusalē quinta vice fuit destructa CCIX
Ignacius epūs antiochie CX
Ignem de silice primus eduxit promethe⁹ folio XXVIII
Igne sacro accensi plures p̄cib⁹ btē marie virginis sunt liberati CXCVIII
Ignis magnus descendit de celo CLI
Ihesus fuit summ⁹ pōtifex isrł LXIIII
Ihesus xp̄s q̄n nascit̄ vide XCV
Ihesus cū pn̄tib⁹ suis ascēdit in tēplū XCV
Ihesus cū esset. xxx. annoꝝ baptisatus est. ieiunauit. ductus in desertum XCV
Ihesus christus passus est XCVI
Ihesus filius sirach natōe hebreus composuit librum qui dicit̄ ecclesiasticus LXXII
Ilen quid sit vide folio II
Illiricus populus significat sclauonicum populum CXII
Illiria que regio sit ꝛ vbi sita CCLXXVI
Imago germanie est in tabula depicta. vide folio CCXCIX
Imperiū quō ꝛ q̄n sit translatū ad germanos ꝛ quō hūit ortū ro. imp̄iū CLXXVIII
Imbres maximi fuere illis dieb⁹ CLVI
Imperator fuit hanibal carthaginensium exercitus LXXXII
Imp̄iū xp̄ianoꝝ ꝛ sacerdotiū incepit a natiuitate domini XCV
Imperatores qui fuere XCVI CIII ꝛc̄
Imp̄atores quattuor fuerant tp̄e cōstantini magni CXXIX
Imperij sedem ex vrbe roma cōstantin⁹ statuit in constantinopolim trāsferri CXXIX
Imperiū occidētale fuit q̄si diuisū ab oriētali tp̄e marciani CXXXVII
Imperatores constantinopolitani desiere in hispania illis temporibus CL
Imperatores confirmabāt clericoꝝ electiones tempore seuerini pape CL
Imp̄ator prim⁹ ex greca ꝓgenie fuit leo. vide folio CXXXVII
Imperiū constantinopolitanū dicebat̄. qr imperatores ibidem residebant CLVIII
Imperiū q̄n sit a grecis in francos translatum per quē ꝛ quare CLXIII
Imperiū constantinopolitanū defecit illis temporibus CLXVI
Imp̄atores pontificibus ro. fecerunt auxiliū p xxvij. annos CLXIX
Imperatoris auctoritas non debere requiri in electiōe pape statuit adrian⁹ terci⁹ CLXXI
Imp̄atores italie qui fuere CLXXVI
Imp̄atorē se dixit guntherus comes de swartzenburg contra carolum CCXXIX
Imperator wentzeslaus fuit depositus vide folio CCXXXIII ꝛ XXXIIII
Imp̄ator fuit electus a quibusdā electorib⁹ iodocus marchio morauie CXXXIII
Imperiū iterū trāslatum est ad longobardos. folio CLXXIIII
Imperij de possessiōe magna fuit cōcertatio inter italos germanos ꝛ francos LXXVI
Imperij īstitutio ad almanos ꝛ sup q̄b⁹ sit imperiū fūdatū CLXXXIII LXXXIIII et LXXXV
Imperiū nō habuit ad aliquot tp̄s imperatorē folio CCVII XII ꝛ XIIII
Imp̄iū paleologoꝝ hic cepit īitiū CCXIIII
Imperiū vacauit anno vno post mortē henrici octaui CCXXII
Inach⁹ fuit primus rex arginoꝝ XXIX
India que est in asia et q̄ fruct⁹ ei⁹ XIII
Indoꝝ ptās q̄ sit ꝛ q̄s p̄lat⁹ CXCVII
Iudia venit a sale filio iaphet XVI
Inferni ore fec̄ se absorberi marc⁹ curci⁹ LXX
Initiū bonū frequenter habent potentes s̄ malum finē sicut amasias LIII
Innocēti⁹ p̄mi⁹ pap̄ natōe alban⁹ CXXXIII
Inocēti⁹ scd̄s papa p̄ria roman⁹ CXCVIII
Innocēti⁹ terci⁹ papa natiōe cāpan⁹ CCVI
Innocentius quartus papa patria genuensis. folio CCXI
Innocentius quintus papa natione burgund⁹ folio CCXV
Innocentius sextus papa patria lemonicensis folio CCXXVIII
Innocentius septimus papa patria sulmonensis CCXXXV
Innocentius octauus papa natione genuēsis. folio CCLIII
Insule vn̄ dicant̄ ꝛ nomina insularum XIX
Insule plures in gallia vide XXXVIII
Insule mediterranee maris q̄ sint XXXVIII
Inuocare nomen dn̄i enos incepit IX
Inuestiture ius prelatorū ecc̄ie henricus quintus restituit CXCVII
Ioachas rex israhel cum gente sua valde est attritus LII
Ioathas malū fecit corā dn̄o ideo tradidit eum

dñs in manus pharaonis LX
Joachim fuit fili⁹ ieconie fecit malũ corã dño ideo statim amotus est a regno LX
Joachi sacerdos fili⁹ ihesu põtificis LXIIII
Joachim habuit annã vxorẽ ex qua genuit virginem XCIIII
Joas rex i isr pcussit siros tribus vicib⁹ LII
Joas cũ esset septẽ annorũ a ioiada põtifice rex iuda est constitutus LIII
Joachim abbas vir preclari ingenij CCIIII
Job fuit filius hus XX
Job vir patiens ex zareth patre ꝛ matre bosra nascit̃ XXIX
Jodocus heremita vir sctũs CLIIII
Johel scõs pphet a de duodeci de iuda LII
Johãnes filius iude summ⁹ põtifex LXV
Johãnes hircan⁹ sũm⁹ põtifex LXXXIII
Johãnes baptista qñ fuit nat⁹ ꝛ decollatus folio XCIIII
Johãnes apl's ꝛ euãgelista CIX
Johannes ꝛ paulus frẽs ꝛ romani preclarissimi CXXXII
Johannes crisostomus constantinopolitanus episcopus CXXXV
Johannes damascenus monachus vir doctus folio CXXXVIII
Johannes primus papa natione thuscus folio CXLII
Johannes secũd⁹ papa patria romanus. vide folio CXLIIII
Johannes papa tercius natione romanus folio CXLVI
Johannes elimosinarius epũs et vir sanct⁹ folio CXLVII
Johannes quart⁹ papa natiõe dalmata CL
Johãnes monach⁹. gerũdinensis eps CLII
Johãnes qnt⁹ papa natiõe sir⁹ CLVI
Johãnes papa sext⁹ natiõe grec⁹ CLVII
Johãnes papa septim⁹ natiõe grec⁹ CLVII
Johannes papa septimus anglicus mulier fuit in habitu virili CLXIX
Johãnes papa octau⁹ pr̃ia roman⁹ CLXXI
Johãnes papa non⁹ natiõe ro. CLXXIII
Johãnes papa decim⁹ pr̃ia roman⁹ CLXXV
Johannes papa vndecim⁹ natiõe romanus folio CLXXVI
Johannes papa duodecimus ꝛ eius tempore translatum est imperium CLXXVIII
Johãnes papa. xiij. pr̃ia ro. CLXXVIII
Johãnes papa. xiiij. natiõe ro. CLXXX
Johãnes papa. xv. pr̃ia romanus CLXXX
Johãnes papa. xvi. natiõe ro. CLXXXI
Johannes papa. xvij. episcopus placẽtin⁹ vide folio CLXXXI
Johãnes papa. xviij. breui tempore stetit folio CLXXXI
Johãnes papa. xix. pr̃ia roman⁹ CLXXXV
Johãnes papa. xx. natiõe ro. CLXXXV
Johãnes gualbert⁹ monach⁹ CXC
Johãnes medic⁹ cognõito serapion CXCII
Johannes de temporibus armiger caroli magni CXCVIII
Johãnes mesue medic⁹ p̃clarus CCIII
Johannes carnotensis episcopus vir eloquẽs folio CCIII
Johãnes papa. xxi. natiõe hispan⁹ CCXVI
Johãnes rex bohemie filius henri. imperatoris CCXXIII
Johannes. xxij. papa iacobus antea vocatus. folio CCXXIIII
Johãnes andree iurisconsult⁹ CCXXVII
Johãnes caldrini iuris doctor CCXXVII
Johãnes de mõtevilla doctor nominatus vide folio CCXXVII
Johãnes rex francoꝝ CCXXXI
Johãnes bochatius philosophus ꝛ astronomus CCXXXII
Johãnes de rupecissa de ordĩe minoꝝ insignis theolog⁹ spm̃ hñit ppheticũ CCXXXIIII
Johãnes galeaci⁹ pm⁹ dux mediolanensium. folio CCXXXV
Johãnes rauennat⁹ grãmatic⁹ CCXXXVI
Johãnes bielepff bussita CCXXXVIII
Johãnes papa. xxiij. patria neapolitan⁹ ꝛ nobilis folio CCXXXVIII
Johannes gerson cancellarius parisiensis floruit his temporibus CCXL
Johãnes hus heresiarcha CCXLI
Johãnes rochezana heretic⁹ dãnat⁹ CCXLI
Johãnes de imola egregi⁹ iuris doctor vide folio CCXLII
Johãnes torteli⁹ ro. põ. subdiacon⁹ CCXLV
Johãnes capistran⁹ claruit illis tẽporibus folio CCXLIX
Johannes de monte regio alemanus magnus astronomus CCLV
Joiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudã L
Jonas ppheta mittit̃ in niniuen XLIX
Jonas ppheta de. xij. mittit̃ ad niniuen q̃ audierunt eum LIII
Jonadab fili⁹ rechab a quo venit stirps religiosa LII
Jonathas iudeoꝝ dux ꝛ põtifex LXXXI
Jonith⁹ qrt⁹ fili⁹ noe maxi⁹ astronom⁹ XIIII
Jonia grecoꝝ regio venit a iauan filio iaphet. folio XVI
Jorã rex israhel malũ fecit XLIX
Jorã rex pessim⁹ iuda occidit frẽs suos ꝛ ambulauit in vijs regis israhel LII
Josaphat extinxit effeminatos de terra iuda. ydola deleuit LII
Joseph habuit vxorẽ noĩe asseneth sapientẽ et superbam que antea idola colebat XXVI
Joseph a fratrib⁹ in egiptũ ẽ vẽdit⁹ XXVII
Josedech pontifex fili⁹ azarie ductus ẽ in captiuitatẽ babilonicã LV
Joseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ ꝛ magnal⁹ LXXVII
Joseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ CX
Josias rex iude accepit regnũ cum octo esset annoꝝ ꝛ optime rexit LX
Josue post mortẽ moysi fuit a deo iudex cõstitutus sup ppl'm israhel XXX
Jouinian⁹ insignis corpe impator CXXXII
Ypocrates medicus fuit pitagore discipulus folio LXXII
Ypolitus epũs vir doctor CXVIII
Ypolitus roman⁹ patricius ꝛ martir CXXI
Yram alexandri anaximenes mitigauit folio LXXVIII
Yrath filius enoch X
Yris quare duos habet colores XI

Iris q̄ maria appatuit ill' tpib⁹ CLI
Irregularem statuit papa johannes octauus homicidā CLXXI
Isaac fuit filius abrahe XXVI Et q̄n natus XXV
Isaac medicus p̄clarus CXCII
Isaias p̄pheta nobilis vnus de quatuor p̄phetis principalioribus LII
Isidor⁹ ep̄us hispalensis vir bt̄is CLI
Isis ynachi filia leges inuenit et litteras docuit XXIX
Ismahel q̄n fuit genitus XXV
Isocrates orator p̄clarus fuit LXXIIII
Isuard⁹ monach⁹ vir doctissim⁹ CLXVI
Italia est pars europe XIIII
Italia habet nomen a rege italo. vide folio XXXIIII et XLV
Ital⁹ rex iuxta tiberim cōdidit ciuitatē vbi postea condita fuit roma XXXIIII
Italiā valde opp̄ssit frideric⁹ p̄mus imperator folio CCIII
Jubileū q̄n et quare statuit pap̄ bonifaci⁹ octauus CCXIX et XX et XXVIII
Jubileo anno multe perierunt turbe ex pressuram ponte sancti angeli CCXLVIII
Jubileus ann⁹ fuit tpe sixti quarti CCLIIII
Judas et vxor eius sue tres habuit filios heronam et sela XXVII
Judas q̄ et thade⁹ apostolus CVII
Judas ex thamar nuru et cōcubina pepit phares et saram XXVI
Judas vel ioiade fuit summ⁹ sacerdos LXV
Judas machabeus vir fortissimus et bellicosus LXXXI
Judei q̄n romanis penitus fuerunt subiecti folio LXXXVII et LXXXVIII
Judices ppl̄i israhel qui fuerūt XXX
Judiciū salomonis vide XLVII
Juda q̄n icepit fieri tributaria LXXXVIII
Judeorum regnū et sacerdotium q̄n sit destructum XCX
Judee p̄curatores qui fuere XCV
Judeorū regnū erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Judeorū secte tres erant XCVI
Judei fuerunt ex francia pulsi CCVII
Judei venerabile sacr̄m i oppido deckēdorff irreuerēter admodū tractauerunt CCXXX
Judei per totā germaniam cōbusti sunt q̄ fontes xp̄ianorū intoxicarūt CCXXX
Judei fuerūt p̄ pragēses occisi et spoliati. vide folio CCXXXV
Judei cremati sunt iussu alberti austrie ducis. folio CCXLIIII
Judei in tridentina ciuitate puerū nomine symonem necarunt CCLIIII
Judei illis temporib⁹ sacr̄m eucharistie pforarunt ad sanguinis effusionē CCLVII
Judei in nurmberg et aliis locis finitimis fuerunt igni traditi CCXX
Judeus transfodit ymaginē xp̄i vsq̄ ad sanguinis effusionem CLXVIII
Judeus baptizatus ad iudaismū reuersus dānatus est ad ignem CCXLIIII
Judith mulier sancta et vidua LXIX
Judeus transfixit ymaginem crucifixi vsq̄ ad sanguinis effusionem CXLIX
Judicium extremum erit in fine mundi vide folio CCLXII et LXV
Julianus didius imperator CCXV
Julianus vir xp̄ianissimus CXXVII
Julianus galli cesaris germanus imperator et appostata CXXXII
Julianus quid mali contra xp̄m fecerit vide folio CXXXII
Julianus fidei christiane magnus amator folio CCXLVIII
Juliana virgo preclarissima CXXVI
Juliana virgo romana CXXXII
Julius senator xp̄ianus fact⁹ ē CXVI
Juli⁹ frontinus vir scientissim⁹ CXVII
Julius aphricanus vir multarum doctrinarum folio CXVIII
Julius papa natione romanus CXXVIII
Justinus philosophus de neapoli vrbe. vide folio CXIII
Juno saturni et opis filia ac iouis soror vide folio XXXV
Jupiter dedit atticis primo legem. vide folio XXIIII et XXVIII
Justin⁹ iunior vel minor imp̄ator CXLVII
Justinianus secund⁹ siue iunior imperator cōstantini quarti filius CLVIII
Justin⁹ senior ip̄ator et fidei amator CXLIII
Justinianus romanorum principū maxim⁹ imperator CXLV
Iuo canonū doctor fuit CXCIII
Iuuencus hispanus poeta CXXXI
Iuuenalis poeta satiricus CX
Juris ciuilis doctor fuit azo CCVI
Karoli magni sedes fuit in aquisgrano XCI Et plura de ipso require supra littera C.
karolus magnus coegit ratisponam folio XCVIII
katherina virgo p̄clarissima CXXVIII
kilianus ep̄us in francia orientali CLIX
katherina d̄ senis vgo sctissima CCXXXIIII
Labrū vel labiū eneū quō fuit formatū XXXIII
Lac de celo et sanguis d̄ terra manauit LXXXII
Lacedemonia a quo fuerat edificata XXVIII
Lacedemōes siue spartani vn̄ habuert ortū LIIII
Lactantius arnobij discipulus CXXVIII
Ladislaus hungarorū rex CXXVIII
Ladislaus apulie et hungarie rex CCXXXV
Ladislaus hungarie et bohemie rex ac austrie dux CCL
Lamech prim⁹ bigam⁹ q̄ et cayn interfecit X
Lamech fili⁹ matusalē q̄n sit nat⁹ X
Lamen aureū est inuentum illis tp̄ibus in quo in quo scriptū erat ih̄s nascet̄ etc̄. CLXVI
Lampades in ecclesia ardere statuit sabinianus papa CXLVIII
Lamptus ep̄s traiectensis ecclie CLVIII
Lana cecidit de nubibus his temporibus vide folio CXXXIII

Lancea sacra et clauus dñi qñ fuerũt translata et quomodo CLXXIIII
Lancea domini est illis temporibus inuenta folio CXCV et CCXII
Lanfrancus doctor eximius CLXXXIX
Lanificiũ minerua primo inuenit XXVIII
Laomedon rex troye occidit vnde sũt grauissima bella secuta XXXVI
Lapides veri ceciderunt de nubib⁹ LXV
Lapidem portauit in ore agathan abbas pannos tres CXXXIII
Lapis magnus cecidit de celo CLXXIX
Lapis grandis cecidit in monasterium sancti Gabrielis qui et signa fecit CCXII
Lapis ingens cecidit desuper illis temporibus folio CCLVII
Largus dictator consul romanus LXIX
Latinus fuit rex ytalie XLIII
Latinorum nomina olim hostes formidabant propter vires eorum CCI
Laudo papa natione romanus CLXXV
Laurentius hispanus martir et sixti pontificis discipulus CXXI
Laurentius vallensis philozophus et theologus CCXLVI
Lazarus marthe et marie magdalene german⁹ vide folio CVII
Leander tolletanus episcopus vir sanctus folio CXLVII
Legem dedit Jupiter vir prudens atticis folio XXIIII
Leges dedit primo grecis phorone⁹ fili⁹ ynachi XXIX
Leges dedit egyptijs primo ysis XXIX
Leges et iura dedit licurgus lacedemonijs vide folio LII
Legem dedit athenienisibus solon philozoph⁹ folio LIX
Legẽ instituit zaleucus quã ipse seruauit LX
Legum primus glosator fuit accursius vide folio CCXI
Leonides pater origenis magni CXVI
Leo prim⁹ papa natione tusc⁹ CXXXVI
Leo imperator primus ex greca progenie. vide folio CXXXVII
Leo papa secundus natione siculus vir doctissimus CLVI
Leo papa tercius vir doctissim⁹ CLXVII
Leo papa quartus natione romanus vide folio CLXIX
Leo papa quintus cuius patria est incognita. folio CLXXIII
Leo papa sextus patria roman⁹ CLXXV
Leo papa septimus natione romanus vide folio CLXXVI
Leo papa octauus ciuis latronensis. vide folio CLXXVIII
Leo papa nonus natione alemanus. vide folio CLXXXVIII
Leo quartus quinti constantini filius vide folio CLXIIII
Leonhard⁹ vir sctissim⁹ natõe gall⁹ CXLVI
Leonhard⁹ aretin⁹ pbr et orator maximus folio CCXLI
Leonhardus vir magni ingenij CCXLIIII
Leonhardus de vtino ordinis predicatorũ professor CCXLIX
Leodegarius epũs sanctus CLIIII
Leodium galliarum ciuitas est illis temporibus euersa CCLIII
Leoncius patricius imperator CLVIII
Leo tercius imperator CLXI
Leonem peperit mulier quedam visu mirabilem CCXVII
Leonellus regnauit in ferraria annis nouem folio CCXLIIII
Letanias minores mamertus instituit et quare. folio CXL
Letanias maiores gregorius primus instituit folio CXLVIII
Leui filius iacob fuit prim⁹ põtifex XXV
Libertatem sacerdotalem obtinuit Elizaphat LXV
Liberi⁹ papa natione romanus CXXVIII
Libellum contra paupertatẽ editũ alexander sextus deleri mandauit CCXI
Libri multi ill' tpib⁹ sunt cremati XCII
Licinius imperator vir pessimus CXXVII
Licon phũs vir eloquens LXXXII
Licurgus gentilis dedit iura lacedemonijs et omni tempore exemplum dedit LII
Lydin fili⁹ messarani a quo fuere lidi XIIII
Lydus ppls venit a lydin XIIII
Linguarum cõfusio fuit tpe phale filij heber XVI
Linguarum numerus fuit sm numerum generationum q̃rũ auctus sit numero gentiũ XVI
Linea xpi X XV XVI XXI XXII etc
Linea summorum pontificum israhel. vide folio XXV et XXIX etc
Linea regum assiriorum XVII XXV XXVIII LIIII LV etc.
Linea regũ sicioniorum XXVI
Linea regũ egyptiorum XXVII
Linea regum grecorum XXIX
Linea iudicũ israhel XXX XXXVII
Linea regũ italie XXXV XLIIII LVI
Linea regũ israhel XLVIII finis LV
Linea regũ sirie L etc finis LXXXVII
Linea regũ romanorum LVI etc LXV
Linea consulũ romanorum LXIX
Linea cesarum XCVI CIII etc
Linea regũ hungarie CLXXXVIII
Lin⁹ papa scõs successor. S. petri CV
Lipczensis vniuersitas cepit initium a pragensi folio CCXXXVIII
Lyrã septicordẽ mercurius reperit XXVIII
Liricos versus docuit sapho poetissa vide folio LXI et LXXI
Liram vsum rex fenix i tyro tradidit XXXIII
Litteras latinas s. a b c. carmẽtis filia euandri inuenit XXXIII
Lituania regio et principes eius cõditio describitur a populi mores CCLXXX
Liuonia prouincia vbi sit sita CCLXXX
Locuste habẽtes sex alas et duos dẽtes apparuerũt illis temporib⁹ CLXX
Locuste permulte fructus terre et arbores deuastabant CCXXX

Locuſte hoc anno ꝑ italiā vagãte mãtuanis intulerunt maximū damnū CCLV
Logicā primū inuenit parmenides LXXII
Longinus grecus primus italie exarchus vide folio CXLVII
Longobardi vnde habuerunt originē ⁊ qñ abſtulerunt regnum italicum de conſtantinopolitano iugo CXLVII
Longobardorū rex vndecimus fuit alboinus. qui ⁊ ytaliam cum exercitu intrauit vide folio CXLXII
Longobardi poſt mortē alboini fuerūt ſub ducibus CXLIX
Longobardos expulit mauriciꝰ imperator ab italia CXLIX
Longobardi poſt duces ſuos regem ſibi ſtatuerunt flauiū CXLIX
Lōgobardoꝝ vltiꝰ rex fuit deſideriꝰ CLXVI
Loth filius aram habuit duos filios ſcilicet moab ⁊ amon XXI
Loth inebriatꝰ ꝯgnouit filias ſuas XXI
Lothria regio que ſit vide XLVI
Lotharius ludouici imperatoris filius imperator CLXX
Lotharius ſecundus rex italie hugonis filius vide CLXXVII
Lotharius dux ſaxonie imperator romonorū folio CXCIX
Lotharingia habet nomē ab imperatore lothario CLXX
Lothorīgiā diuiſit lodouicꝰ īpator CLXXI
Lothorīgie ꝑncepſ fuit ſcūs hipꝰ CLXXVI
Lubeck ciuitatis ac terre illius deſcriptio. folio CLXXXII
Lucas euāgeliſta xp̄i diſcipulus CVIII
Lucanꝰ ſenece nepos orator ⁊ poeta CV
Lucius papiriꝰ bellator clariſſimꝰ LXXIX
Lucius ſcipio ꝯſul romanꝰ LXXXI
Lucius metellus conſul romanꝰ LXXXIII
Lucius aurelius commodus imperator. vide folio CXII
Lucius anthonius commodus imperator folio CXV
Lucius rex anglorum vir xp̄ianiſſimus vide folio CXV
Lucius papa natione romanus CXX
Lucia virgo deo deuota natione ſicula vide folio CXXV
Lucianus hieroſolomitanus preſbiter vide folio CXXXVI
Luciꝰ ſcōs papa p̄ria bononiēſis CC
Lucius terciꝰ papa natione tuſcus CCIIII
Lues magna fuit que deuaſtauit multas prouincias poſt eccleſie pſecutionem CXIII
Lucrecia mortua eſt propter abſentiam amantis ſui CCXLV
Lues permaxima fuit illis temporibus vide folio CXXI
Lucrecia claruit his temopribus LXV
Ludum ſcocorum inuenit xerſes philozophus folio LXII
Lugdunum ciuitas vnde habeat ortum vide folio LXXXVIII
Ludouicus primus imperator poſt carolū magnum CLXIX
Ludouicus ſecundus imperator CLXXI
Ludouicus tercius imperator filius arnolphi. vide CLXXIIII
Ludouicus rex francoꝝ CLXXXI
Ludouicus epūs tholoſanus ordinis minorū vir ſanctus CCXIX
Ludouicus rex francie vir ſanctus. vide folio CCXII
Ludouicus rex francorum vir catholicus. vide folio CCXXIII
Ludouicus quartus bauarus imperator prelium geſſit cum friderico pro imperio ⁊ ſuperauit CCXXV
Ludouicus rex francie caroli regis filius. vide folio CCLI
Ludolphus alemanus carthuſienſis vir ſanctꝰ folio CCXXVIII
Luitprandus longobardoꝝ rex CLXII
Lune tres apparuerunt his temporibus. vide folio CCIII
Macedonius hereticus epūs conſtantinopolitanus folio CXXXII
Macedonia vbi ſit ſita folio CCLVIII
Macharij duo in ſyria bti anthonij diſcipli ⁊ heremite CXXXIII
Machometꝰ hō ꝑniciosiſſimus deos gentilius adorauit CLI
Magūtia metropolitana vrbs germanie a magūtino traiano habuit initiū XXXIX
Madeburga citas vñ hēat nomē CLXXIX
Magūtinos debellauit arnolphꝰ imperator folio CLXXIII
Magūtinus epūs quare habeat rotam pro ſ armis CLXXXVII
Magneſie ⁊ de theſſalie regiōibꝰ CCLXXV
Magnꝰ primus fuit zoroaſtes XXII
Malateſtaꝝ familia regia fuit CLXXXII
Malefica quedā fuit per diabolum in morte arrepta CLXXXIX
Malachias epūs vir ſanctus CC
Malaleel fuit filius yrath X
Malaleel filꝰ caynan qñ ſit natꝰ X
Malachias ꝓpha angelꝰ dicit LXIIII
Maledixit dēs ſpenti ⁊ p̄mus ꝑntibꝰ VII
Malū ſepe nō remanet etiā in hoc ſeculo inultū vide in rege amulio LIII
Mamertus vienenſis epūs CXL
Mãfredus rex ſicilie CCXIII
Manes q̄dā hereticꝰ gēte perſa CXXII
Manulas rex aſſirioꝝ fuit XXV
Manahen rex iſrahel malū fec corā dño LIII
Manliꝰ torquatꝰ cōſul romanꝰ LXIX
Mapheus vegius vir doctiſſimus. vide folio CCXLIIII
Mare diuerſa habet nomina iuxta varietatem regionum VIII
Marcus ⁊ Gneus manlius conſules vide folio LXIX
Marcꝰ tuliꝰ cicero cōſul romanꝰ LXXXIX
Marcus ꝓcurator Iude XCV

Marcus euãgelista genere leuiticus ⁊ sacerdos folio CIIII
Marcus anthonius verus imperator vide folio CXII
Marcus ⁊ marcellianꝰ germani ⁊ ciues romani CXXIIII
Marcus aurelius anthonius imperator bonio perpessimus CXVII
Marcus papa natione romanus CXXVII
Marci corpꝰ quomodo sit advenetos trãslatus ⁊ eiꝰ eccia ꝯstructa XLIIII ⁊ LXIX
Marcellinus papa romanus CXXVI
Marcialis in hispania patriã habet CX
Marcion hereticus eius discipulus stoicus vide folio CXIII
Marcianus in orientali imperator. vide folio CXXXVII
Marcellus papa natione romanus CXXVI
Melciades .papa natione apher CXXVI
Marchiam brandeburgensem imperator Sigismundus Friderico burgrauio nurmbergensi dono dedit CCXXXIX
Marchiones estenses fuerunt in vrbe ferraria. vide CLIX CCXXIII ⁊ XXVI
Marchio albertus e roma fuit expulsus vnde se hungaris iunxit in vindictam. vide folio CLXXVII
Marchia brandeburgensis vbi sit sita vide folio CCLXXXII
Marchio estensis fuit borsius ⁊ dux ferrariensis CCLI
Marchio albertus brandeburgensis bella gessit cum nurmbergensibus. deinde cum duce bauarie CCLI
Marchionatus fuit quondam ducatus vide folio CCIII
Mardocheus vir sanctus in regno persarum habitus LXIX
Margaretha virgo pulcherrima CXXVI
Marsilius de sancta Sophia medicus vide folio CCXXXVI
Marinus philelphus poeta laureatus vide folio CCLII
Marsilius cartariensium princeps. vide folio CCXXIIII
Mariannes regina hebreorum mulier pulcherrima XCV
Martir primus fuit abel IX
Maria soror moysi prophetissa fuit ⁊ leprosa. folio XXV
Maria ex patre Joachim ⁊ matre anna nascitur XCIIII
Maria egyptiaca primo fuit meretrix deiñ sancta vocata CXXXIII
Maria magdalena insignissima christi appostola CVIII
Martirium sustinuerunt plures homines sub domiciano CXI
Martina virgo romana et sctissima CXVIII
Martirum plurimorum noia qui passi sunt illis persecutionibus CXIX
Martinus epũs thuronensis CXXXIIII
Martinus primꝰ pap̃ p̃ria tudertinꝰ CLIII
Martinus secundus papa natione gallus vide folio CLXXI
Martinꝰ .iij. papa p̃ria romanꝰ CLXXVII
Martinus quartus papa natione gallicus vide folio CCXVII
Martinus quintus papa natione romanus vide folio CCXXXVIII
Martinus ficinus florentinus vir excellentissimi ingeniũ CCLVI
Martirilogiũ quis cõscripsit vide CLXVI
Martinꝰ scotus cisterciensis frater CCXIIII
Masilia ciuitas a q̃ fuerit cõstructa LXI
Massageta gens que sit vide CCLXXX
Mathan filius eleazari LXXXI
Matheꝰ siluaticꝰ medicꝰ doctꝰ CCXXIIII
Matheus apl's a thelonio vocatꝰ CVII
Matheolꝰ perusinus medicus recommendatꝰ. folio CCLII
Matheus palmerius natione florentinus philozohus CCXLVI
Mathias hungarie rex ꝓpugnator contra turchos acerrimus CCLII ⁊ LIII
Mathias apl's natiõe bethlamites CVII
Mr̃imonia ꝯtrahere docuit iupiter atticos: vide folio XXIIII
Mathildis comitissa femiã illustris CXIX
Mathusalẽ fuit filiꝰ enoch ⁊ qñ sit natus X
Mauriciꝰ ex thebea primicerius CXXIIII
Mauriciꝰ imp̱ator tiberij gener CXLIX
Mauriciꝰ imperator cogitauit expellere ab italia longobardos CXLIX
Maurꝰ monachꝰ btĩ bñdicti discipl's CXLVI
Maumetus turchoꝝ dux vnde duxit origines. et quõ sit mortuus CLVI
Maximilianꝰ ep̃s ⁊ martir CXXVI
Maximilian. austrie dux friderici imp̱atoris tercij filius electꝰ ẽ romanoꝝ rex CCLVIII
Maximꝰ ⁊ claudiꝰ viri clarissimi CXXIIII
Maximinꝰ imp̱ator vir magnꝰ CXIX
Maxẽciꝰ ip̱ator p̱secutor xp̃ianoꝝ CXXVII
Et fuit magus maximus

Medicinã p̱mo inuenit appollo XXVIII
Medici fuere Anaximander ⁊ Anaximenes LXVIII
Medicinã lõge p̱ditã yppocrates reuocauit vide folio LXXIII
Medicꝰ optimꝰ fuit erasistratꝰ LXXXII
Medicꝰ p̱maximꝰ fuit v̓giliꝰ maro XCII
Medicꝰ fuit adrianus imp̱ator CXII
Medicus doctissimus fuit galienus ⁊ quõ cõmedit vide CXIII
Medicꝰ maxiꝰ fuit alexãd lithos CXXXVI
Medicꝰ rasis ⁊ ysaac CXCII ⁊ XCIII
Medicus p̱maximus fuit thadeus florentinus vide CXVIII
Mediolane ciuitatis italie immutationes vide de folio CCXCI
Mediolanensium primus dux fuit iohãnes galeacius CCXXXV
Mediolanensium dux quartus fuit franciscus Sfortia CCXLVIII
Medoꝝ regnũ qñ defeč LXIII ⁊ LXVIII
Mediolanũ ciuitas a q̃ fuerit ꝯdita LXXII
Medicus fuit diascorides CVII
Melcha filia arã fuit vxor nachor XXI

Melchisedech condidit post diluuiū irlm. XV
Melchisedech rex salem obtulit abrahe panē & vinum XXI
Mellis vsū colligendi inuenit abderas rex crete XXXIIII
Melissus phūs parmenidis auditor LXXII
Melito sardensis epūs CXIII
Menelaus male intrauit pōtificiū LXXVII
Menander poeta comicus LXXX
Menna miles egiptius CXXVII
Meniacus ethruscus vir celeberrimus vide folio CXX
Merarij fuit pontifex XXV
Mensa moysi quō fuit figurata XXXI
Mercurius vir multarum artiū deo interpres claruit XXVIII
Merlinus anglicus vates insignis. vide folio CXXXVIII
Messaraym tercius fili⁹ chā a quo fuere egyptij. & habuit q̄nq; filios XIIII & XV
Mesram tercius filius cham ꝓtulit ex se nationes septem XIIII
Mesraym quartus filius aram a quo meones vide XVI
Metis vrbs vnde duxit originē CX
Methodius episcopus et martyr CXXIIII
Michaelis archangeli reuelatio CXLI
Michaelis archangeli apparitio vide folio CLXXIII
Michael constantinopolitanus imperator vide folio CLXVI
Michael de cesena ordinis minorum minister vide CCXXVII
Micheas propheta arguit achab. XLIX
Micheas sextus ꝓpheta de duodecim prophetis LIII
Miliaria quot sunt a terra vsq; ad lunam & a luna vsq; ad mercurium &c. vide folio VI
Milites templarios statuit extinguere philippus rex CCXVIII
Minerua mulier famosissima creditur a grecis ex iouis cerebro genita XXVIII
Minucius felix rome causidicus CXVII
Miracula plura facta sunt illis temporibus vide folio CLX
Miracula claruerunt illis diebus CLXXIII
Mirabilia facta sunt annis ill' CCVIII & IX
Miracula plura illuxerunt pluribus temporibus CCLVII
Missam vnam dicere in die statuit papa alexander primus CXI
Missas tres in natali dñi dicendum statuit papa thelesphorus CXI
Missam primo instituit iacobus frater domini vide CII
Mitridates rex viginti duabus imperauit linguis LXXXVII
Moabite veniunt a moab XXI
Moyses fuit natus illis temporibus vide folio XXVIII
Moyses summus ꝓphetarū cui dñs in igne apparuit claruit istis temporib⁹ XXIX
Moyses frater aaron duxit filios israhel ꝑ mare rubrum & dedit illis legem XXX
Monstruosi homines quando sunt facti vide folio XI & XII
Manasses filius ezechie rex fuit iuda & malus ꝟ tñ penituit LIII
Montana ciuitas a quo fuerit condita vide folio LXXXIIII
Montan⁹ fuit maximus herenaus CXIIII
Monacha fuit eugenia in habitu virili vide de ipsa pulchra CXVI
Monachos compulit militare Valens imperator CXXXII
Monica fuit mater beati Augustini. vide folio CXXXVI
Monacha fuit eufrosina in habitu virili vide folio CXXXVI
Monach⁹ fuit adeodat⁹ añ pōtificatū CLIII
Monachi facti sunt quidam reges bulgarie et dalmacie CLXXI
Monasterium gigniacum & cluniacum vide folio CLXXIII
Monstrū apparuit in vasconia CLXXXII
Monasterium fontis salutis quis primo instituerit vide CXCVIII
Monstrum fuit enixum in sweuia tēpibus istis vide CCXVII
Monstrū fuit exortum ex consobrina martini pape CCVII
Montes ceciderunt illis temporibus in multis locis et plures oppresserunt homines. vide folio CCXII
Monacū vrbs bauarie qñ cepit īitiū CCXXV
Monasteria plura sunt reformata temporibus istis CCXXXIX
Monstrum satis horrendū nascebatur hac tēpestate CCLV
Mori se tradidit codrus rex vt populū suū liberaret XLIIII
Mortuus est p̄ gaudio sophocles LXXII
Morauia prouincia describit̄ CCLXXIX
Mors ē certissima ex mult̄ causis CCLXIII
Mosoch sextus filius iaphet a quo capadoces XVI
Moch iudex populi israhel vtraq; manu vtebatur ꝓ dextra XXX
Mulieres regnabant in regno amazonum. vide XVIII
Mulieres attici habebant cōmunes & non colebant matrimonia XXIIII
Mulieres spartane magis laborant palestris q̄ fertilitate filioꝝ XXVIII
Mulieres scitice ferocissime sunt & dira gessere bella XXVIII
Mulierum capillis aquileyenses funes fecerūt ad sagittandum contra maximinos LI
Mulier athalia filia achab occidit oīe semen regium LII
Mulieres ducere sine dote docuit licurgus et quare vide LII
Mulieribus quare viri faciunt honores. vide folio LXX
Mulieres romane multos veneno peremerunt vide LXXVI
Mulieres sese & res suas igni tradiderunt vide folio LXXXV

Mulieres pugnauerunt contra romanos. vide folio LXXXV
Mulier vt ingrederet velata templū statuit papa linus CV
Muliebri habitu fuit indutus sardanapallus ꝛ totus lubricus LV
Mulier fuit papa iohannes anglicus vide folio CLXIX
Mulier quedā peperit leonem visu mirabilem folio CCXVII
Mundi creatio cōsideraꝫ ſcdm diuersos diuersimode folio I
Mundus est quadruplex I
Mundus non est ꝑpetuus sed transibit vide folio CCLXII
Mures deuorauerunt episcopum maguntinū folio CCLXXXII
Musicam inuenit Tubal filius lamech vide folio X
Musicus optimus fuit Pitagoras. vide folio LXI
Musicus fuit ꝛ gwido laude dignus vide folio CLXXXIX
Nason in qua mundi etate ipe claruit XXX
Naasin rex sirie vastauit iudam L
Naaman princeps milicie regis syrie leprosus mittitur ad regem ꝛc̄ LIII
Naboth israhelites ꝓpter vineam quā habuit achab ꝑcurauit illi mortem L
Nabuchodonosor rex fuit Babilonie vide folio LXII
Nabuchodonozor filius fuit nabuchodonozor magni LXIII
Nationes gentium ex filijs noe sunt exorte folio XIIII
Nachor de melcha octo genuit filios. vide folio XX
Nachor fuit filius saruth XXI
Nadab rex israhel fecit malū sicut ꝛ pater eius ieroboam XLVIII
Narcissus iherosolimitorum patriarcha vide folio CXVI
Narses eunuchus iustiniani CXLV
Nascitur dn̄s noster ihesus xp̄s vide quo anno ꝛc̄. folio XCV
Natus quomodo sit heinricus tercius imperator CLXXXIX
Naum septimus est propheta de duodecim ꝓphetis LIII
Neapolis vrbs a quo fuerit condita. vide folio XLII
Neemias fuit pincerna regis persarum vide folio LXIX
Nemroth filius chus gigas ꝛ primus tirannus folio XIIII
Nemroth primo regnauit in babilonia vide folio XVII ꝛ XVIII
Memphis nunc chairim dicta a quo fuerit condita XXII
Nero priuignus sextus ro. imperator CIII
Nereus Achilleus martires CVII
Nerua. xiij. romanorum imperator CIX
Nestor heresiarcha eps̄ cōstātinopolitanus folio CXXXVI
Neuius poeta comicus fuit LXXXIIII
Nicolaitarum heresis vnde veniebat vide folio CIII
Nicomedis ꝛ romanus presbiter passi sunt folio CVIII
Nicolaus epūs cuius patere vrbis licie vide folio CXXXII
Nicephorus patricius imperator CLXVI
Nicolaus papa primus patria romanus. vide folio CLXX
Nicolaus papa secundus natione allobrogus folio CXCI
Nicena vrbs quomodo sit ornata. vide folio CXCIIII
Nicolaus tercius papa patria romanus vide folio CCXVI
Nicolaus quartus papa natione picenus vide folio CCXVIII
Nicolaus de neapoli iurisconsultus. vide folio CCXX
Nicolaus de lira ordinis minorum theologus reputatus CCXXI
Nicolaus florentinus medicus recommendatus CCXXXVI
Nicolaus euboicus sagundinus epūs vir prudens CCXLV
Nicolaus de tolleto ordinis heremitarum sancti augustini pater CCXLVI
Nicolaus papa quintus humili loco ꝛ familia natus folio CCXLVI
Nicolaus de cusa romane ecclesie cardinalis folio CCLII
Nicolaus perotus rhetor proclamatus vide folio CCLII
Nicklashausen in oppido francie orientalis quidam seductor fuit igne concrematus vide folio CCLV
Nigra legio iussu imperatoris Friderici tercij diuersis mortis generibus fuit tradita vide folio CCLVIII
Niniue ciuitatem edificauit assur XV
Ninus fuit secundus rex assiriorum. vide folio XVII
Ninus ampliauit ciuitatem niniue. vide folio XVII ꝛ XX
Ninia fuit quartus rex assiriorum XXV
Nysse ciuitatis terre ac populi illius descriptio folio CLXXXII
Nobilitas quibus temporibus fuerit instituta ꝛ quare XX
Nobiles. imperatores. reges ꝛ principes qua re sunt inuenti CLXXVIII
Noema filia lamech artem texture inuenit. vide folio X
Noe filius lamech inuenit gratiam coram domino XI
Noe dicitur inuenisse agriculturam cum animalibus XIIII
Noemi fuit vxor elimelech XL
Nomina hominum monstruosorum que sint.

folio XI ⁊ XII
Nomina prouinciarum partis Asie. vide folio XIII
Nomina prouincie partis europe XIIII
Nomen pape incipiebatur immutari tempore sergij pape secundi CLXIX
Norici qui dicantur vel quis dicatur populus noricus vide folio XCVII C CLII et CCLXXXVI
Norica superior nunc austria est CXL
Normanni acceperunt fidem illis temporibus vide CLXXII
Normannia vnde accepit nomen CLXXII
Noruegia regio describitur CCLXXXII
NUbes densissime apparuerunt inter florentiam ⁊ senam que homines ⁊ iumenta rapuerunt CCXCIII
Numitor rex italie fuit a fratre suo de regno eiectus LIII
Nuptias christianorum publice fieri hormista papa instituit CXLII
Nurnberga vrbs vnde duxit originem vide folio C
Nurmbergam vrbem expugnauit heinric⁹ quintus CXCVII
OBeth fuit de tribu iuda folio XLII
Ochosias rex israhel misit ad Beelzebub deum accaron ad consulendum folio XLIX
Ochosias filius regis ioram octauus regum iuda malum fecit coram domino LII
Occisi sunt vna die de iuda centū viginti milia et ducenta milia puerorum LV
Occisus est a filijs suis rex sennacherib vide folio LV
Oculorum priuationem ꝑpter adulterium zaleucus statuit LX
Oculos sibiipsi eripuit democritus vt liberius vacaret philosophie LXX
Occidit seipsum empedocles quia animam credidit immortalem LXXI
Ochus duodecimus rex persarum erat vide folio LXXII
Octauianus augustus patre octauiano senatore genitus XCIII
Occidit seipsam sophonia propter seruandam castitatem CXXVIII
OBoacer ⁊ theodricus reges magna habuerunt prelia in italia CXLI
Odo fuit primus pater cluniacensium vide folio CLXXV
Odilo abbas cluniacensis CLXXXI
Odo episcopus canthuariensis CLXXXII
Odefredus doctor celeberrimus. vide in folio CCXI ⁊ XIIII
Odericus vir sanctus de ordine minorum folio CCXXVIII
OLei vsum Minerua primo inuenit vide folio XXVIII
Olimpias prima quando fuerit instituta. et a quibus. ⁊ quid significet LIIII
Olda prophetissa prophetauit euersionē iherusalem ⁊ captiuitatem populi. vide folio LV
Olimpias fuit mater alexandri ⁊ occisa vide folio LXXVI
Oldradus doctor legum optimus. vide folio CCXXVII
Omagirus primo boues ad aratrū iunxit folio XXVIII
ONyas filius Jadi pontifex fuit. vide folio LXXV
Onyas filius symonis summus pontifex vide folio LXXVII
nias fuit summus pontifex LXXIX
Onias pius summus pontifex fuit. vide folio LXXIX
OPera dierum creationis II III IIII et V
Opilius macrinus imperator CXVII
Opida quedam in sueuia superiori facta sunt ciuitates CXVII
ORbis vel circulus terre quis sit vide folio XII ⁊ XIII
Oratio ezechie ⁊ ysaie quid effecerit. vide folio LV
Origenis magni pater fuit Leonides vide folio CXVI
Origenes presbiter ecclesie alexandrine omnium theologorum sui temporis princeps folio CXVII
Ordines per interualla conferendos ⁊ quibus conferri possint vide CXXXI
Ordo cruciferorum a quo incepit. vide folio CXXXII
Ordo cruciferorum hic fuit restitutus. vide folio CCVII
Ordinari non debent in clerum aliquo carētes membro statuit papa Anastasius. vide folio CXXXIII
Orosius fuit discipulus Augustini. vide folio CXXXVIII
Ordo beati Benedicti hic habuit ortum vide folio CXLIIII
Ordo vallis vmbrose quando ⁊ per quem fuerit institutus CXC
Ordo grandimōtensis hic habuit initium folio CXCII
Ordo canonicorum regularium hic floruit vide folio CXCIII
Ordo carthusiensium a brunone sumpsit initium CXCIIII
Ordo cisterciensis hic habuit principium vide folio CXCV
Ordo templariorum militum habuit hic initium CXCVII
Ordo heremitarum sancti augustini hic incepit CCIII
Ordo humiliatorum hic sumpsit initium vide folio CCV
Ordo predicatorum ⁊ minorum illis temporibus instituitur CCIX
Ordo cluniacensium quando incepit. vide folio CLXXV
Ordo fratrum theutonicorum illis temporib⁹

habuit ortum CCX
Oratio sub his verbis. Dulce nomen domini nostri Jhesu christi &c. cuius sit virtutis vide CCXV
Ordo carmelitarum hic initium habuit vide folio CCVII
Orientalia loca sunt per soldanum oppressa folio CCXIX
Ordo celestinorum hic sumpsit initium vide folio CCXIX
Ordo servorum sumpsit hic principium. vide folio CCXIX
Ordo templariorum est illis temporibus extinctus CCXXI & XXII
Ordinis rhodiorum militum principium vide folio CCXXIII
Ordo militum ihesu christi hic incepit vide folio CCXXVI
Ordo Jniesuatorum hic habuit initium folio CCXXXI
Ordo novus canonicorum regularium floruit illis temporibus CCXXXI
Ordo sancte brigide hic sumpsit initium. vide folio CCXXXII
Ordo monachorum alborum montis oliueti hic cepit initium CCXXXVII
Ordo novus mendicantium sub titulo beati Augustini hic inceptus est CCXXXVII
Ordo novus canonicorum regularium & congregatio sancte iuliane cepit initium vide folio CCXXXIX
OSy sacerdos fuit de semine Aaron. vide folio XXXVII
Ossa Joseph ex egypto in iudeam per hebreos sunt translata XXVII
Osee propheta primus de duodecim mittitur contra decem tribus LII
Osias filius amasie regis fuit duodecimus regum iuda LV
Os inferni absorbuit marcum thurcium. vide folio LXX
Ossa helizei sunt translata in alexandriam vide folio CXLI
Oswaldus rex normannorum erat. vide folio CLIIII
OThoniel iudex populi israhel redarguit populum super mala sua XXX
Otto octauus romanorum imperator. vide folio CVI
Onesie pater quis fuerit CXXXIX
Othmarus abbas vir sanctus CLXII
Otto dux saxonum recusabat imperium. vide folio CLXXIIII
Otto primus rex romanorum CLXXVII LXXVIII & LXXIX
Otto secundus primi ottonis filius imperator. folio CLXXXI
Otto tercius secundi ottonis filius imperator folio CLXXXI
Otto episcopus bambergensis fuit & sueuus. folio CXCVIII
Otto quartus imperator dux saxonie erat. folio CCVII
Othomannus princeps fuit turchorum. vide folio CCXXVIII
Ozee fuit ultimus rex israhel. & translatus est israhel in assirios LIII
PAcem dari populo leo secundus papa statuit vide folio CLVI
Pacificati sunt lodouicus imperator & andalisius dux beneuentanus CLXXI
Paduam urbem ecellinus valde oppressit. vide folio CCXIII
Palestini unde sint exorti XIIII
Palleum ab ecclesia archiepiscopum non redimere statuit papa leo secundus CLVI
Palatini principes unde traxerunt ab illo tempore originem vide folio CCXXV
Pallei libellum confecit Johannes papa quintus vide folio CLVI
Pamphilus presbiter fuit grecus. vide in folio CXXVI
Panes facere & fruges molere docuit ceres folio XXV
Panes facere & semina terre cõmittere docuit & ysis egyptios XXIX
Panecius philozophus claruit illis temporibus. folio LXXXII
Panthalion vir fuit illustris CCXXV
Pannonia que pars terre olim dicebatur. vide folio CXXXVIII
Paphlagonia venit a riphat filio Gomer folio XVI
Papia ciuitas unde traxit originem. vide folio LXXIIII
Papias ieropolitanus episcopus. vide folio CXII
Paphuncius abbas fuit CXXXIII
Pape electionem quomodo statuerit constantinus CLVI
Pape sive pontifices romani illis temporibus a vestigiis sancti petri maxime discesserant. folio CLXXIII
Papa mortuus venerabatur ab ymaginibus templi CLXXIII
Pape electio multa mala intulit rome his temporibus propterea fuit translata ad imperatores CLXXVIII
Papa Johannes quindecimus cepit elargiri amicis suis bona ecclesie sic & modo faciunt pape CLXXX
Papa fuit creatus clemens episcopus bambergensis vide folio CLXXXVIII & LXXXIX
Papa eligebatur episcopus eystetensis. vide folio CXCI
Papa excommunicauit heinricum quartũ imperatorem CXCII
Papa gibertus creatur per imperatorem heinricum quartum in germania CXCII et XCIII
Papatum curauit emere felix quintus alias amedeus vocitatus CCXLIIII
Paradisus quatuor habet flumina VII
Paradisus in quo loco sit & quis illius decor,

vide folio VIII ꝛ XIII
Paris vel dictus alexander frater fuit hectoris folio XXXVII
Parisius regia ꝛ inclita vrbs post Troyanum excidium habuit initium XXXIX
Pascalis papa primus patria romanus. vide folio CLXVII
Pascalis secundus papa natione ytalus. vide folio CXCVI
Patauina vrbs a quo fuerit condita vide in folio XLIIII
Patrinum vnum solum habere in baptismo statuit papa higinus CXI
Patricius episcopus insulam hibernie ad fidē conuertit CXLV
Patauia vrbs quomodo fuerit decorata vide folio CXCIX Et quis edificauerit eas folio CCLXXXV
Patauium ciuitas magne potentie venit ī manus venetorum CCXXXVII
Pauper fuit aristides philozophus vt sumptu suo ad sepulturam nequiuit efferri. vide folio LXXI
Paupertatem commendauit anaxagoras vide folio LXXI
Pauli apostoli vita ꝛ conuersio que fuerit vide folio CIII
Pauli decapitatio quando fuerit facta vide folio CIIII
Paulus patauinus vir permultum doctus folio CXVII
Paulus samosatenus episcopus. vide in folio CXXII
Paulus primus heremita apud inferiores thebaidam CXXXI
Paula matrona romana ꝛ iheronimi discipula CXXXV
Paulus primus papa natione romanus. vide folio CLXIII
Paulus longobardus diaconus CLXVI
Paulus venetus theologorum ꝛ philozophorum princeps CCXXXVII
Paulus secundus papa patria venetus. vide folio CCL
PEcunias erogauit alijs imperator Sigismundus CCXL
Pediculi vermes corroserunt corp⁹ Arnolphi imperatoris CCLXXIII
Pelagius monachus ꝛ pessimus heresiarcha vide folio CXXXV
Pelagius primus papa natione romanus folio CXLVI
Pelagius secundus papa patria romanus folio CXLVI
Perusia vrbs a quibus fuerit condita vide folio XLVIII
Periander corinthus philozophus septimus de septem sapientibus LIX
Persarum regnum quando cepit initium vide folio LXVIII
Persarum regio vbi sit ꝛ vnde habeat nomen vide folio LXVIII
Persis secundus fuit octauus rex persarum folio LXXII
Permenides fugit hominum consortia vide folio LXXII
Persecutio prima christianorum quando incepit CIIII
Persius flaccus aulus CV
Persecutio secunda christianorum fuit: vide folio CVIII
Persecutio tercia christifidelium habuit initius folio CX
Persecutio quarta ecclesie fuit tempore marci. folio CXII
Persecutio christianorum quīta iussu seueri imperatoris CXVI
Perpetua ꝛ felicitas virgines sancte CXVI
Persecutio ecclesie sexta post neronē mouit imperator maximinus CXIX
Persecutio ecclesie septima post neronem fuit. folio CXX
Persecutio xpianorum octaua fuit iussu valerij vide CXXI
Persecutio christianorum nona iussu aureliani vide CXXII
Persecutio in christianos decima CXXIII
Peregrinatio valde mirabilis orta est illis temporibus CCXIIII
Peregrinatio ꝛ hominum concursus fuit illis temporibus in niclashausen CCLV
Pestis permaxima fuit istis temporibus vide folio CXXI
Pestilentia magna agebat ꝛ istis temporibus vide CL
Pestis permaxima istis diebus fuit per totam ytaliam CCXXVIII
Pestis fuit ꝛ alijs temporibus CCXXX
Pestis ingens orta fuit temporibus istis vide folio CCXLVIII
Pestis alia fuit ex solis eclipsi iudicata vide folio CCLV
Petrus primus papa apostolorum princeps. vide CII
Petrus apostolus quando fuerit crucifixus folio CIIII
Petronella virgo filia petri apostoli CVII
Petrus damianus doctor CXCII
Petrus alphonsus vir sanctus antea fuit iude⁹ vide folio CXCVIII
Petrus lombardus pariesiensis episcopus folio CCI
Petrus comestor floruit hoc tempore vide folio CCI
Petrus nouus martir ordinis predicatorum folio CCXIII
Petrus de bellapartita doctor iuris vide in folio CCXX
Petrus de albano consiliarius, medicus. vide folio CCXXIIII
Petrus vergerius orator eruditissimus vide in folio CCXLIIII
PHaleg filius heber eius tempore orta fuit confusio linguarum vide XVI
Pharao amenophis rex egipti iussit pueros submergi vide folio XXVII
Pharao bochoris rex egypti contradixit moysi p postea fuit in mari submersus. vide in fo-

lio XXVII
Phaceya regē israhel percussit phacee et regnauit post eum LIII
Phacee regem israhel percussit ozee et regnauit pro eo LIII
Phaleris agrigentinus tyrannus et orator floruit illis temporibus LVI
Phariseorum secta quando habuit initium vide folio LXXXVIII Et folio XCVI Et qui dicebantur pharisei ibidem
Pharao mephres rex egypti exaltauit Joseph propter somniorum interpretationem. vide folio XXVII
Pheldas fuit septimus filius nachor vide folio XX
Phenenna fuit uxor helchane patris samuelis vide XLI
Pherecides philosophus scripsit de natura et diis LXI
Philistei vnde sint exorti vide XIIII
Philistijm fuere a tusim filio messaraym. vide folio XIIII
Phinees sacerdos filius eleazari percussit vnū ex filijs israhel fornicantem ad mortem vide folio XXXVII
Phisicus maximus fuit mercurius vide in folio XXVIII
Phinees sacerdos populi israhel. vide in folio XLI
Philo iudeus in greca lingua doctissimus folio LXXXV
Philo iudeus vir quidem disertissimus et a petro ad fidem conuersus XCVII
Philippus apostolus domini cruci est affixus folio CV
Philippus imperator cum filio suo Philippo imperauit CXIX
Philippus bardanus imperator erat vide folio CLXI
Philippus rex francorum iherusalez impugnauit CCIIII
Philippus imperator frater heinrici imperatoris CCVII
Philippus rex lodouici regis filius vide in folio CCXV
Philippus rex francorum iste fuit. vide in folio CCXVIII
Philippus rex francie commisit bellum atrocissimum cum rege anglie CCXXVII
Phoca imperator Constantinopolitanus vide folio CXLIX
Phoroneus primus in grecia leges instituit. folio XXIX
Phrisia regio describitur CCLXXXIII
Phuth secundus filius cham a quo fuere phutenses XIIII
Phul fuit rex assiriorum maxime conturbauit terram LV
Picus saturni filius primus rex laurentum fuit et bellator egregius XXXV
Pictor fuit zeusis heracleotes LXXI
Picturam primo studuit Plato. vide in folio LXXIII
Pipinus austrie vel austerie dux. vide in folio CLVIII
Pipinus iunior caroli marcelli filius rex francie et burgundie CLXV
Pipinus duos habuit filios carolum et carolomannum CLXVII
Pipinus caroli magni filius et italie rex. vide folio CLXVIII
Pisa vrbs vnde cepit originem. vide in folio XLV
Pistori seruiuit plauto LXXXIIII
Piscis quidem captus fuit effigiem leonis habens CCXVII
Pisanus bartholomeus iuris doctor. vide folio CCXXVIII
Pise ciuitas venit in manus Florentinorum vide folio CCXXXVII
Pitacus fuit quartus de septem sapientibus vide folio LIX
Pitagoras philosophus fuit et musicus. vide folio LXI
Pius papa natione ytalus CXI
Pius papa secundus natione italus vide in folio CCL
Plato philosophus clarissimus floruit istis temporibus LXXIII
Platina historicus abbreuiator apostolicus. vide CCLII
Plautus poeta comicus LXXXIIII
Plinius secundus nouocomensis philosophus orator et historicus CXI
Plotinus philosophus platonis discipulus. vide LXXIIII
Plutharchus phūs et historicus eloquentissimus CXI
Pluuia raro habetur in Egypto. vide in folio XVIII
Poggius Florentinus orator facundissimus claruit CCXLII
Policarpus iohannis apostoli discipulus folio CXIIII
Polonia Sarmatica describitur. vide in folio CCLXXIX
Pompeyus maximus romanorum imperator vide LXXXVI
Pontifex primus fuit leui filius iacob vide folio XXV
Pontifex fuit merari. Deinde Gerson. Inde Caath etc. XXV
Pontifex fuit Aaron et eius filius eleazar vide folio XXIX
Pontifices in israhel fuerunt tanquam reges vide folio LXIIII
Poncius pilatus procurator iudee vir callidus vide XCV
Pontifices Judeorum qui fuere. vide in folio XCVI
Poncianus papa natione romanus. vide in folio CXVI
Poncion martir in vtero matris deo fuit electus vide CXIX
Popilia virgo vestalis LXIX
Porcella quedam enixa est caput hominis habens CXCVIII

Portenta plura apparuerunt annis illis. vide folio CCVIII
Portugalia regio que sit ⁊ qui principes illius vide CCXC
Porphirius athenienſis philozophus vide in folio CXVIII
Postumus consul fuit romanus. vide in folio LXIX
Possidonius philozophus stoicus vide in folio LXXXII
PRaxedis virgo sanctissima. vide in folio CXIIII
Praga ciuitas in bohemia quando habuit inicium CCXXIX
Praga olim erat subiecta episcopo magūtino vide CCXXIX
Precepta sunt triplicia moralia scilicet. iudicialia ⁊ cerimonialia XXX
Presides syrie qui fuerunt LXXXVII
Predia ⁊ fundos recepit ecclesia ex concessione vrbani pape primi CXVI
Prelatus apud indos communiter dicitur presbiter iohannes CXCVII
Prelia plura fuerunt temporibus istis vide in folio CXCVIII
Primus ⁊ felicianus romani viri religiosi vide folio CXXVI
Priscianus grammaticus eruditissimus vide ĩ folio CXLIII
Principes quando possint facilius saluari vide folio CCXLIIII
Prouincie in affrica que sint XIIII
Prouincie europe que sint XIIII
Prouincie asie que sint XIII
Prouincie gentium habent sua vocabula ex filijs noe XIIII ⁊ XV
Prometheus vir accutissimi ingenij formauit simulachra hominum de terra quasi viua vide folio XXVIII
Prophetauerunt Gath Nathan ⁊ asaph tempore dauid XLVII
Propheta semeias prophetauit illis temporibus XLVIII
Propheta abdo prophetauit contra vitulos aureos XLVIII
Prophetauerunt isti tres Hieu Eliezer ⁊ Oziel cum Asaria regibus Juda. vide in folio XLIX
Propheta anani increpauit asa regem iudeorū vide XLIX
Prochas siluius filius auentini rex fuit ytalie folio LIII
Prodigia multa facta sunt anteꝗ̄ fierent romanorum grauia bella LXXXV
Prodigia in christi natiuitate multa sunt visa. vide XCIII
Procuratores Judee qui fuerant XCV
Processus ⁊ martinianus romani milites vide folio CVII
Probus romanorum imperator vir conspicuꝰ vide CXXIII
Proba mulier adelphi consulis romani vxor. vide CXXXVI
Prodigia multa apparuerunt illis temporibꝰ futura mala significantia vide in fo. CLI et CLXXIX
Item ⁊ alia prodigia temporibus istis vide folio CLXXXVI
Prodigia similiter daruerunt istis diebus vide folio CCIII
Prophetizantes sepe sunt decepti. vide in folio CCXXXIIII
Prodigia illuxerunt istis temporibus mala futura indicabant CCL
Prudentius poeta vir christianus. vide in folio CXXXIIII
Prussia per que media venit ad fratres theutonicorum CCIX
Prussia prouincia describitur CCLXXXI
PSalmos alternis vicibus decantandos papa damasus statuit CXXXI
PTolomeus lagi fuit filius ⁊ post alexādrū magnum primus rex in egypto vide in folio LXXVI
Ptolomei dicebantur omnes reges egypti. vide folio LXXVI
Ptolomeus philodelphicus rex egypti fuit. vide folio LXXVI
Ptolomeus philopator quartus rex egypti vide folio LXXVIII
Ptolomeus epiphanes rex egypti. vide in folio LXXX
Ptolomeus philometor rex egypti vide in folio LXXX
Ptolomeus euergetes Phiston siue Sother. Alexander reges egypti LXXXII
Ptolomeus dionisius filius aristoboli vide in folio LXXXIX
Ptolomeus philozophus ⁊ insignis astrologus vide in folio CXIIII
PUgna est commissa in ecclesia maguntina vide in folio CLXXXIX
Puluinaria primo inuenit sardanapallus rex assiriorum LV
Pullus gallie quadrupes natus est vide in folio CXCVIII
Pueri mittebantur cum suis patribus per romanos ad consilium senatus LXXVI
QUadrigam inuenit primꝰ in grecia erictbonius athenienſium princeps vide in folio XXXIIII
Quadratus athenienſium episcopus CXII
Quatuor coronati vide in folio CXXV
Questiones a nautis factas homerus non potuit exponere XLIII
QUintus turcius daruit illis temporibus. folio LXXVI
Quintus cincinatius dictator romanus. vide folio LXXVI
Quintus fabius consul romanus. vide in folio LXXXI
Quintilianus rhetor ⁊ philozophus celeberrimus vide CVI
Quirinus episcopus vir sanctus CXII
Quiricus romanus patricius ⁊ martir vide in

folio CXVIII
Quirinus romanus tribunus CXXII
Quintus gallus miles CXXVI
Quiriacus episcopus iherosolimitanꝰ vir sanctus CXXXII
Rabanus monachus natione germanus CLXIX
Rachel secūda filia laban vxor iacob diu sterilis tandem genuit duos filios folio XX
Racherius episcopus veronensis CLXXXII
Radegundis regina francie fuit CXLVIII
Ragusar rex babilonie LXV
Raphahel fulgosius iurisconsultus excellentissimus CCXLII
Raymundus generalis magister predicatorum vide CCXI
Raynerius pisanus ordinis predicatorum vir sanctus CCXXI
Rasis fuit medicus recommendatus. vide folio CXCIII
Ratispona ciuitas vnde cepit initium vide folio XCVII
Rauenna ciuitas a quo sit aucta. vide in folio CXLII
Rebecca fuit vxor Isaac XX
Rechab de Jetro cognato moysi descendit ⁊ fuit conuersus ad iudaismum. vide in folio XXXIIII
Reformata sunt plura monasteria illis temporibus CCXXXIX
Regiones europe que sint XIII
Regum assiriorum cathalogus habetur. vide folio XVII
Regni initium nemroth fuit Babilon. vide in folio XVII
Regna plura erigebantur istis temporibus. regnum scilicet scitharum. masitagetarum. sicbimorum. egiptiorum XVII
Regna inter cetera clariora sunt assiriorum ⁊ romanorum XVII
Regnum schitarum in regione septentrionali sumpsit initium XVIII
Regnum assirioꝝ qñ sumpsit initium. vide folio XVIII
Regnabant in regno amazonum mulieres vide folio XVIII ⁊ XIX
Regine amazonum que fuerunt XIX
Regnum egiptiorum quando habuit initium et primus rex fuit Soros XVIII
Regnum sicionorum quando habuit initium et primus rex fuit egilaeus XVIII
Regnum venit ad romanos a regno siciomorum XVIII
Regnum hispaniarum quando incepit vide folio XXIIII
Regnum bohemorum quando habuit initium. vide XXIIII
Regina assiriorum fuit Semiramis. que sub specie viri rexit XXV
Reges italie quando inceperunt regere. vide in folio XXXV
Regia tribus descendit a iuda filio Jacob vide folio XXV
Reges sichimorum qui fuere XXVI
Regnum Argiuorum siue grecorum quando habuit initium ⁊ quis in eo fuit primus rex vide XXVII ⁊ XXIX
Regnum lacedemoniorū illis temporibus oritur XL
Regnū chorinthioꝝ hic cepit initiū XL
Regnum sichimorum cessauit tempore heli sacerdotis XLII
Regnum atheniensium hic finitur XLIII
Regnum latinorum ⁊ italorum que sint XLV
Regio anglie que sit XLVI
Regina sabba prophetissa venit audire sapientiam salomonis XLVI
Regnum argiuorum accepit nomē ab argo eiꝰ rege quarto XXIX
Reges israhel vide plures XLVIII
Regnum iuda quando habuit initium. vide in folio XLIX
Reges italie post siluium omnes dicebātur siluij XLIX
Reges sirie turbauerunt illis diebus reges israhel L
Regnum albanorum ⁊ italorum vnum est vide folio XLVI ⁊ LII
Regnum israhel valde fuit contritum sed ꝑ Jeroboam restitutum LII
Regnum israhel fuit istis temporibus sine rege vide LIII
Regnum israhel post ozee regem translatum ē in regnum assiriorum LIII
Regnum macedonum incepit temporibꝰ istis. et quis fuerit primus rex. q̄nti temporis durauit vide folijs LIII ⁊ LIIII
Regnum medorum a quo habuerit principium et ad que regna sit translatum LIIII
Regnum lidorum a quo habuit initium. q̄nti temporis durauerit vide ⁊ illius reges in folio LIIII
Regnum israhel cessauit illis temporibus. vide folio LV
Regnum iuda fuit isto tempore sine rege. vide folio LV ⁊ LX
Regnum latinorum siue albanorum hic perdit nomen ⁊ dicitur romanorum regnum. vide folio LVI
Regnū assiriorum hic defecit LXII
Regnum medorum quando defecit LXIII et LXVIII
Regnum persarum quando incepit LXVIII
Et quis fuit rex primus persarum ibidem.
Reges sirie qui fuerunt quando ⁊ habuit initium vide LXXV
Regna alexandri quomodo post mortem suam fuerunt diuisa LXXV ⁊ LXXVI
Reges egipti omnes dicebantur ptolomei. vide folio LXXVI
Regnum sirie cessauit illis temporibus similiter ⁊ asie LXXXVII
Regnum egiptiorum quando sit euersum vide folio LXXXIX
Regnum ⁊ sacerdotium iudeorum quando sit

destructum XC
Regnum iudeorum erat in quatuor tetrarchas diuisum XCVI
Regnum italicum a constantinopolitano iugo per longobardos est ablatum CXLVII
Et in eodem constituti sunt magistratus dicti exarchatus ibidem
Regis bauarorum filiam rex longobardorum duxit vxorem CL
Reges longobardorum qui fuerāt CLV
Reges thuringie qui fuerant CLV
Regis bauarie filiam Justinianus imperator duxit vxorem CLVIII
Regnum theutonicorum dicebatur francia orientalis CLXXIII
Reges ytalie qui fuerant CLXXVI
Reges quare sint inuenti CLXXVIII
Regnum tartharorum hic cepit initium vide ī folio CCVII
Regni Carrariensium principium. vide in folio CCXXIIII
Regni Gonzagorum principium. vide in folio CCXXVII
Regni ottomannorum turchorum principium vide CCXXVIII
Religiosa stirps cepit initium istis temporibꝰ a rechab XXXIIII
Religio dealbatorum hic incepit quorum maximus fuit numerus in italia CCXXXV
Remus ⁊ Romulus fuerunt filij rhee. vide in folio LIII
Remus ⁊ Romulus quomodo fuerunt nati et enutriti LVI
Remigius episcopus ramensis CXL
Remigius episcopus antisiodorensis. vide in folio CLXXIII
Rhenenses germanie superioris populi sunt. vide CCLXXXVII
Reuocatio actuum priorū pontificum per successores incepit tempore Steffani sexti. vide folio CLXXII
Reu vel Ragau filius Phaleg. cuius tempore multa fuerunt destructa templa. vide in folio XVI
Rex Assiriorum primus fuit Belus. vide in folio XVII
Rex Assiriorum secundus fuit Ninus. vide in folio XVII
Rex primus scitharum fuit thanaus vide in folio XVIII
Rex assiriorum quartus fuit Ninia. ⁊ quintus fuit arius XXV
Rex primus Italie fuit ianus XXXV
Rex decimusseptimus ⁊ vltimus Atheniensium fuit Codrus XXVII ⁊ XLIIII
Rex primus lacedemoniorum fuit Euristeus. vide XL
Rex primus iudeorum fuit Saul XLI
Rex albanorum fuit Astanius XLIII
Rex in israhel secundus fuit dauid. vide in folio XLVI
Rex primus Hebreorum fuit Dauid. vide in folio XLVI ⁊ XLVII
Rex secundus Hebreorum fuit salomon. vide folio XLVI
Rex ytalie aremulus posuit presidium albanorum vbi nunc roma est LIII
Rex romanorum secundus fuit Numapompilius. vide ⁊ reges ceteros LVI
Rex primus babilonie fuit merodach. vide in folio LXII
Rex persarum vltimus fuit darius filius Arsani LXXII et LXXV
Rex Macedonum. xxiij. Philippus multa fecit prelia CLXXIIII
Rex anglorum siue brittannorum fuit Lucius vir sanctus CXV
Rex Gothorum radagasus italiam ferro ⁊ flāma vastabat ⁊ tandem captus fuit vide in folio CXXXV
Rex Vandalorum fuit Gensericus. vide in folio CXXXVII
Rex hunorum attila multas deuastauit regiones. dicebatqꝫ se dei flagellum. vide in folio CXXXVII
Rex vltimus ostrogothorum fuit Totila ⁊ tādem in regem Gothorum constitutus. vide in folio CXLV
Rex visigothorum hermigildis fuit occasus ꝑpter fidem catholicam. vide folio CXLIX et L
Rex longobardorum multas italie obtinuit ciuitates. regem Francorum expulit. vide folio CL
Rex cretensis fuit saturnus pater Jouis. vide folio XXXV
Rex vltimus longobardorum Desiderius fuit folio CLXVI
Rex Burgundionum fuit Rudolphus. vide ī folio CLXXIII
Rex Francorum fuit Ludouicꝰ ex genere Caroli magni CLXXXI
Rex Francie nonus fuit Hugo. vide in folio CLXXXII
Rex hungarie Steffanus fuit vir sanctus. vide in folio CLXXXVIII
Rex primus iherosolime fuit Gotfredus. Et qui post eum vide in folio CXCVI XCVIII XCIX CCIII ⁊c.
Rex fuit egipti saladinus vir magne prudencie vide in folio CCV
Rex sicilie fuit Manfretus CCXIII
Item ⁊ Carolus CCXV ⁊ XVIII
Rex Francie fuit Ludouicus vir sanctus. vide in folio CCXII
Rex bohemie quando primo nomen regis acceperit CCXXIX
Richoldus dux Frisonum erat CLXII
Richardus de sancto victore vir sanctus vide ī folio CC
Richardus imperator a quibusdaꝫ electus nō tamen confirmatus CCXIIII
Richardus puer a iudeis martirisatus. vide in folio CCVII
Richardus de media villa doctor. vide in folio CCXXII
Riphat alias riphaa filius Gomer a quo fuere paphlagones XVI

Risit zoroastes philozophus die sue natiuitatis XXII
Roboam habuit vxores. xviij. cōcubinas. xxx filios. xxviij. et falias. xl. fo. XLIX
Robertus rex francie CLXXXVIII
Robertus abbas vir sanctus CXCV
Robertus rex sicilie erat CCXXIII
Robertus rex apulie andream nepotem suum in regnum instituit CCXXV
Robertus de licio ordinis minorum professor vide CCLII
Rochus natione narbonensis christi confessor vide CCXXVII
Rodium vrbem turchus cum exercitu suo petijt sed visionis miraculo est repulsus vide in folio CCLVI
Rodis venit a dodamyn filio iauan vide in folio XVI
Rolandus palatinus comes nepos Caroli. vide CLXVII
Roma est condita certo in loco vbi quondam ytalus rex ciuitatē condiderit XXXIIII
Roma a quibus sit condita LVI et LVII
Romani regni principium quando fuerit. vide in folio LVI
Romani consules quando inceperunt et quare fuere et que illorum nomina LXIX et LXXVI
Romani nouam instituerunt dignitatem dictator appellatam LXIX Et nomina ipsorum dictatorum LXXVI
Romani post consules elegerunt decemviros qui totam regerent ciuitatem LXX
Romani fecerunt sibi leges. xij. tabularum vide LXX Fecerunt et sibi tribunos et ediles ibidem
Romani principes dicebantur cesares a Julio deinde augusti ab augusto XCIII
Romanus miles et martyr CXXI
Romana res regebatur tribus imperatoribus tempore magni constantini CXXIX Deinde regebatur sub vno augusto et tribus cesaribus ibidem
Romanum imperium quando fuit diuisum vide sub marciano CXXXVII
Romanum imperium multis priuabatur prouincijs istis temporibus CXL
Romanus papa patria romanus. vide in folio CLXXII
Romam valde oppressit otto primus vt modium furfuris triginta aureis venundabatur. vide CLXXVIII
Romani habuerunt quatuor grad⁹ maiorum suorum. rex. dictator. imperator etc. vide folio LXXXV
Romam ductus est in asino cum magno scandalo Burdinus antipapa CXCVII
Romanum imperium non habuit imperatorē ad aliquot tempus ex electorum discordia vide folio CCXII et XIIII
Roibaris rex longobardorum CLV
Rudolphus rex ytalie dux burgūdie et francorum rex CLXXVII
Rudolphus dux saxonie eligitur rex in forchē vide CXCII
Rudolphus romanorum imperator electus vide folio CCXVI
Rudolphus imperator plures dedit libertati. vide CCXVII
Ruffus miles clarissimus CXXVI
Ruffinus aquilegiensis presbiter. vide in folio CXXXVI
Rupertus episcopus ex regia stirpe francorū ortus CLII
Rupertus bauarie dux imperator electus vide in folio CCXXXVI
Russia prouincia et eius conditio describitur. vide CCLXXX
Ruth fuit genere moabitides XL
Sabatha filius chus a quo sabatheni XIIII
Saba a fili⁹ regma a quo arabes XIIII
Saba filius Chus a quo sabei XIIII
Saba regina venit audire sapientiam Salomonis vide in folio XLVI
Sabaudia regio vbi sit et quis gentis illius primus dux CCLXXXVII
Sabaudie principes dicebantur comites. sed cesar Sigismundus fecit illos duces vide in folio CCXLII
Sabadardacus rex erat Babilonie. vide in folio LXV
Sabina illustrissima mulier CXII
Sabellius hereticus a quo sabelliani. vide in folio CXXI
Sabbato ieiunare statuit papa innocentius vide in folio CXXXIII
Sabinianus papa cuius patria ignoratur vide in folio CXLVIII
Sacerdos aaron quomodo fuerit vestitus. vide in folio XXXIII
Sacerdotalis tribus descendit a leui, vide in folio XXV
Sacerdotium quando fuerit translatum a filijs eleazar Heli primus de filijs Ithamar arripuit XL et XLI
Sacerdotium sibi vi vsurpauit Osias et adolere voluit incensum LV
Saccum habuit ad panes Dyogenes. vide in folio LXXIIII
Sacramento eukaristie quidam non fecerunt reuerentiam ideo perierunt in ponte. vide folio CCXVII
Sadoch de linea xpi erat LXV
Saducei qui dicebant XCVI
Saffeus decimusnonus rex assiriorum vide in folio XXVIII
Sanguis christi effluxit ex quadam christi ymagine CLXVIII
Sanguis pluit per tres dies illis temporibus folio CLXXI et LXXXII
Sanguinis fons effluxit Genue futuram significans calamitatem CLXXVI
Sāguis pluit e celo illis tpibus CXCVIII
Sali q ē caynan filius arphaxat XVI

Salomon filius naason dux in tribu Juda. vide folio XXXIIII
Salomon fuit filius dauid regis ex Bersabea vide XLVI
Salomon quando edificauit templum. vide in folio XLVI
Salmanasar rex assiriorum trāstulit israbel in assirios LV
Salon philozophus secundus de septem sapientibus dedit legem athenensibus LIX
Salathiel fuit filius iecome LXIIII
Salustius romanus historicus ⁊ philozophus vide XCII
Saluator cum suis discipulis floruit vide in folio CI
Saltzburga ciuitas quando sit condita vide in folio CLII
Saltzburga quondam dicebatur Juuauia id ē helffenburg XCVII
Salue regina hermannus contractus composuit vide CLXXXIX
Saladinus fuit rex egipti CCV
Samarites filius chanaan a quo fuere sirie. vide folio XIIII
Sampson fuit vltimus rex in israhel XLI
Et quid mali philisteis fecerit vide ibidem.
Sacerdos sacerdos ⁊ propheta domini. iudex super israhel filius helchane XLI
Samaritani vnde dicantur LXXV
Sampson episcop⁹ dolensis claruit sanctitate vide CXLVIII
Sanctus. sanctus quis dicere statuit in missa. vide CXLI
Sāgar iudex populi israhel plures occidit philisteos vomere XXX
Sapho poetissa inuenit plectrum LXI
et LXXI
Sarmatia venit ab astanes filio gomer vide folio XVI
Saruth fuit filius ragau XXI
Saray filia aram fuit vxor abrahe vide in folio XXI
Sarraceni venerunt ab Agar inde. vide in folio XXI
Sardinia insula que sit XXXVIII
Sardanapallus rex assiriorum totus fuit lubricus habitu femineo indut⁹ LV
Sarracenos Cōstantinus quartus fecit imperio tributarios vide in folio CLVII
et LVIII
Sarraceni temporibus istis vastarunt italiam. vide CLXXI
Sarraceni genuam obsidione pressam ceperūt vide CLXXVI
Saturnus pater Jouis rex Creteusis tempore ysaac regnauit XXXV
Saturninus presbiter et martyr. vide in folio CXXVII
Saul fuit primus rex iudeorum. ⁊ quare fuerit infestus dauid XLI
Saxonia magna prouincia germanie describitur CCLXXXII
Saxones contraxerunt amiciciam cum pipino rege Francie CLXV
Saxonicū bellū illis temporibus est commissum. ⁊ carolus magnus vicit ⁊ illos ad fidē duxit CLXVII
Saxonum principes dicebantur eo tempore reges CLXXVII
Saxones plurimum exaltauit Heinricus primus CLXXIIII
Scauracius imperator fuit CLXVI
Scaligerorum dominij principiū CCXXIII
Scisma primū romane ecclesie fuit CXVIII
Scisma secundum habuit ortum ab arrianis ⁊ fuit grauissimū CXXXI
Scisma aliud fuit tempore bonifacij pape primi CXXXIII
Scisma quintū fuit tempore simachi CXLII
Scisma decimum ⁊ vndecimum sustulit Otto primus CLXXIX
Scisma vigesimumprimū fuit super paupertate ecclesie CCXXVI
Scisma vigesimumsecundum ⁊ omnium pessimum fuit CCXXXII
Scisma illud durauit ad. xxiij. annos. an scilicet papa esset supra concilium CCXLII
Scipio affricanus alterius scipionis filius vide folio LXXXIIII
Scipio iunior african⁹ vir p̄clarus apud romanos LXXXV
Sclauonici quondam dicebantur illirici vide in folio CXII
Sclaui sumpserunt originē ex bohemis ⁊ germanis CLXXI
Schlesia prouincia describitur CCLXXIX
Schlaui receperunt fidem illis temporibus folio CLXXI
Sceptra regum greci dixerunt hastas. vide folio LVI
Scolastica germana sancti Benedicti. vide in folio CXLIIII
Scotus vir magni ingenij claruit CLXXII
Scotus doctor subtilis ordinis minorum folio CCXXI
Scolas arcium liberalium in praga erexit Carolus quartus CCXXIX
Scotia prouincia q̄ sit vide CCLXXXIX
Scotia insula que sit XLVI
Sebaldus confessor dignissimus. vide in folio CLXII
Secundus atheniensis philozophus. vide in folio CXIII
Seductor quidam dixit se imperatorem fridericum qui quondam fuit perditus. vide folio CCXX
Seductus est rex Jonas blandicijs magnatorum LIII
Sedechias fuit tercius filius Josie ⁊ vltimus regum iuda ⁊ iherusalem LX
Sella fuit secunda vxor Lamech. vide in folio X
Sellum rex fuit israhel ⁊ stati(m) occisus vide in folio LIII
Sellum pontifex quidam fuit LIII
Seleucus iners rex Syrie erat. vide in folio LXXIX
Selandia prouincia inferioris germanie. vide

vide CCLXXXIII
Seleucus cerannes rex sirie LXXIX
Sem primus filius noe quinqз protulit filios e quibus quinqз prodiere gentes. vide in folio XV
Semiramis regina assiriorum fuit. vide in folio XXV
Sennacherib rex assiriorum a filijs suis est occisus vide LV
Senatores romulus instituit LVI
Sena vrbs a quo fuerit condita LXXX
Seneca stoicus philosophus neronis imperatoris preceptor vide CV
Septem sapientes qui sint ⁊ quid docuerant. vide LIX ⁊ LX
Septuaginta interpretes quomodo legem interpretabantur LXXVII
Sepeliebatur viua minucia virgo propter incestum. Similiter ⁊ Caponia LXXX
Septem dormientes floruerunt illis temporibus CXIX et apparuerunt iterum vide CXXXVIII
Sepulchrum domini sedatum fuit a rossonis. vide CCXII
Sequentiam sancti spiritus assit nobis gratia ⁊c. Robert⁹ rex ꝯposuit CLXXXVIII
Serapis fuit tercius rex argiuorum siue grecorum vide XXIX
Seruius tulius romanorum rex. vide LXV
Serpens mire magnitudinis fuit occisus vide folio LXXXI
Serapion patria alexandrinus vir sanctus. vide in folio CXX
Seraphia anthiocena virgo sancta. vide in folio CXII
Sergius ⁊ Bachus viri nobilissimi vide in folio CXXV
Sergius papa natione syrus CLVII
Sergius secundus papa patria romanus vide in folio CLXIX
Sergius tercius papa natione romanus. vide folio CLXXIII
Sergius quartus papa patria romanus. vide folio CLXXXV
Seth tercius filius Ade ⁊ Eue. vide in folio IX
Seuerus romanorum imperator. vide in folio CXV
Seuerus ⁊ maximianus imperatores vide in folio CXXV
Seuerus episcopus Treuerensis. vide in folio CXLIIII
Seuerinus primus papa patria romanus vide in folio CL
Sextilia virgo de incestu conuicta ⁊ est viua sepulta LXXVIII
Sextus dominicus caluinus consul romanus vide LXXXV
Sextum librum decretalium bonifacius octau⁹ fieri statuit CCXIX
Sibille omnes femine vates a veteribus appellabantur. vide ⁊ nomina sibillarum in folio XXXV
Sibilla eritrea floruit temporibus istis religiosis vestibus induta LVI
Sibilla helespontina claruit istis temporibus vide LXIIII
Sibilla cumana illuxit istis diebus. vide in folio LXIX
Sibilla timica veste celestina induta vide in folio LXXVIII
Sibilla thiburtina floruit hoc tempore. que et christi natiuitatem predixit XCIII
Sicilia insula quo mundi spacio sit. vide in folio XXXVIII
Sicbinorum reges qui fuerant. vide in folio XXVI
Sicilie rex fuit Manifredus CCIII
Sydonij fuere a sydon filio chanaan vide in folio XIIII
Signa magna his temporibus visa sunt. vide in folio CXLVI ⁊ XLI
Signa apparuerunt in celo temporibus istis folio CLVII
Sigismundus caroli quarti filius imperator. vide CCXXXIX
Sigismundus omnem pecuniam sibi oblatam suis in nocte contribuit militibus vt tucius dormiret CCXL
Signa ante iudicium extremum que eueniant. vide CCLXIII ⁊ LXV
Siluius posthumus enee filius rex italie in silua fuit nutritus XLIX
Silphon megarensis philosophus vide in folio LXXXII
Silla patricius consul romanus vir facundus et plurimum astutus LXXXVI
Siluerus papa natione campanus. vide in folio CXLIIII
Siluester papa natione romanus. vide in folio CXXVIII
Siluester secundus papa natione gallicus. vide folio CLXXXI
Siluester tercius papa patria roman⁹. vide in folio CLXXXVIII
Simulachra quasi viua formauit de terra prometheus vir acuti ingenij XXVIII
Simonides poeta claruit istis temporibus vide in folio LX
Symon filius onye summus fuit pontifex folio LXXVII
Symon summus erat pontifex LXXIX
Symon mathathie filius tercius iudeorū dux et pontifex LXXXVI
Symon de cassia quos confecit libros vide in folio CCXXXIIII
Symbolum fidei apostoli christi confecerunt. folio CII
Symon apostolus cleophe filius. vide in folio CVII
Symbolum in missa decantari statuit papa marcus CXXVIII
Simplicius papa patria tiburtus. vide in folio CXL
Simachus patricius et senator. vide in folio CXLI
Simachus papa natione Sardus. vide in folio CXLII

Symeon in columpna. de quo mira referuntur folio vide CXLVI
Syrie regnum qñ habuit initiũ LXXV
Siricius papa natione romanus. vide in folio CXXXI
Siri venuint ab Aram filio Sem. vide in folio XV
Sisebutus rex visegothorum CL
Sisymus vel sosimus papa natione syrus vide folio CLVII
Sixtus papa natione Romanus. vide in folio CXI
Sixtus papa secundus natione grecus vide folio CXX
Sixtus tercius papa natione romanus vide folio CXXXVI
Sixtus papa natione Ligurus fuit vide in folio CCLIII
Smerdis rex Persarum tercius. vide in folio LXIX
Socrates philozophus obstetricis phanarete filius LXXIII
Sodoma ⁊ Gomorra sunt succense vide in folio XXI
Sol deus gentilis adorabatur a gentibus vide folio XXV
Solem ⁊ ignem coluerunt Perse. vide in folio LXVIII
Soles tres apparuerunt. quid significabant. vide XCII
Solinus historicus ⁊ orator grauissimus vide folio XCIII
Soles tres iterum apparuerunt. vide in folio CCIII
Soldanus valde oppressit partes orientales. vide CCXIX
Solis facta est defectio. Bella ⁊ diffidia sunt secuta CCXLII
Sol deficiebat mala futura significans vide folio CCXLVIII
Sophocles atheniensis poeta tragicus. vide folio LXXII
Sophonias nonus propheta duodecim prophetarum. Ille destructionem iherusalem p̄dixit LV
Sophia matrona nobilis ⁊ sancta. vide in folio CXII
Sophonia occidit seipsam propter seruandam castitatem CXXVIII
Sorobabel reedificauit templum. vide in folio LXIIII
Sother papa natione campanus. vide in folio CXIIII
Sparetus fuit rex assiriorum XXV
Sparta alio nomine dicitur Lacedemonia vide folio XXVIII
Spartanorum gens vnde habuit ortum. vide folio LIIII
Speusippus atheniensis philosophus. vide ĩ folio LXXIII
Spiritussancti missio ĩ discipulos christi. vide folio CII
Statuã erexit nabuchodonozor adorãdã LV
Statius neapolitanus CX
Stanislaus episcopus vir sanctus. vide in folio CCXII
Straco philosophus vir eloquentissimus vide folio LXXXII
Strabo historicus ⁊ philozophus maximus. vide XCIIII
Strabus monachus auditor Rabani vide folio CLXIX
Stellas numerasse se iactabat Aracus. vide folio LXX
Steffani prothomartyris ⁊ primi dyaconi lapidatio CIII
Steffanus papa primus natione romanus vide folio CXX
Steffanus secundus papa natione romanus. vide CLXIII
Steffanus tercius papa natione siculus vide folio CLXV
Steffanus quartus papa patria romanus. vide folio CLXVII
Steffanus papa quintus patria romanus vide folio CLXXI
Steffanus papa sextus patria romanus. vide folio CLXXII
Steffanus septimus papa patria romanus vide folio CLXXV
Steffanus octauus papa natione germanus. vide CLXXVI
Steffanus rex hungarie vir sanctus. vide ĩ folio CLXXXVIII
Steffanus nonus papa natione lotharingus. vide CXCI
Steffanus vir valde religiosus. vide in folio CXCII
Steffanus abbas cistercienfis CXCV
Stiria prouincia quibus locis cingatur vide folio CCLXXVII
Studio insistere valde recommendabat plinꝰ secundus CXI
Suetonius tranquillus historicus ⁊ causidicꝰ vide CXI
Susanna virgo natione dalmatica. vide in folio CXXVII
Successores non debet sibi eligere status ecclesiasticus ita statuit hilarius papa. vide in folio CXXXVI
Summam de casibus confecit albertus vir sanctus CCXXVIII
Suecia cum populi sui conditione describitur vide CCLXXXII
Switenses populi sunt feroces germanie vide folio CCLXXXVII
Sumcassianus felicissimus persarum ⁊ armenie rex CCXLIX
Superbia spiritualiũ multos traxit a fide christiana temporibus pauli episcopi CXXII
Tabernaculus domini quomodo fuerit formatum vide folio XXXIII
Tacuit semper Secundus philozophꝰ. ⁊ quare id fecerit vide in fo. CXII
Tacitus romanorum imperator erat CXXIII
Thadeus florentinus medicꝰ CCXVIII

Tamerlanes magnus thartarorum rex vir seuerus CCXXXVII
Tharsis filius iauan qui condidit tharsos vide folio XVI
Thaisa filius iauan a quo cipria venit, vide folio XVI
Thare fuit filius nachor ⁊ habuit tres filios. Abraham scilicet nachor ⁊ aram vide in folio XXI
Thantanes rex erat Assiriorum. vide in folio XLII
Tharuisium vrbs a quibus condita fuerit vide folio LI
Tharquinus priscus quintus romanorum rex auxit regnum LVI
Thaurum ex ere fecit phaleris tirannus ad tormentandum homines LVI
Tales philozophus ⁊ vnus de septem sapientibus magnus astrologꝰ claruit temporibꝰ istis LIX
Tarquinus romanorum rex LXV
Tarquinus consul romanus LXXIX
Tangere sacra vasa laici non debent. ita statuit sixtus papa CXI
Tauristi dicebantur olim incole norici in alpibus CLII
Tarthari poloniam. vngariam ⁊ alias regiones perlustrabant istis temporibus vide folio CCIX
Tarthari qui sint ⁊ quando eorum regnum habuit initium CCVII
Taxis rex hungarorum fuit CLXXVII
Tecla virgo discipula pauli apostoli vide folio CVII
Thedaldus comes canusij regiensis opidi vide folio CLXXXI
Teogorma filius gomer a quo friges euersere vide XVI
Tegladphalazar rex assiriorū neptalym ⁊ galileam transtulit in Assirios LV
Telesphorus papa natione grecus. vide in folio CXI
Templa multa fuerunt constructa tpe reu vel ragau XVI
Templum quando salomon edificauerit. vide folio XLVI ⁊ XLVII
Et in quo loco XLVII
Et que fuerit illius structura XLVIII
Templa reparantur de pecunia collecta tempore Joras regis iuda LII
Templum salomonis quando perficiebatur vide folio LXV
Templum fuit figuratum vide LXVI et LXVII
Temistocles philozophus naturalis belli clarissimus LXXI
Templum purgatur a iuda prius prophanatū folio LXXXI
Tempestas horrida ⁊ inaudita in vrbe constātinopolitana edificia ⁊ homines absorbuit. folio CCLVII
Teophrastus ebrosius philozophus. vide folio LXXX
Teophilus anthiocensis ecclesie episcopus folio CXIII
Teodocion genere asianus vir doctissimus folio CXV
Theodora virgo hermetis martiris soror vide folio CXX
Theodosius senior imperator genere hispanꝰ folio CXXXIIII
Theodosius iunior archadij filius imperator folio CXXXVII
Theodorus papa natione grecus. vide in folio CLIII
Theodorus anglorum archiepiscopus vide in folio CLVIII
Theodosius tercius imperotor romanorum. folio CLXI
Theodorus ticinensis episcopꝰ homo sanctissimus CLXV
Theodolphus aurelianensis episcopus. vide folio CLXIX
Theodorus secundus papa patria romanus. folio CLXXII
Theodricꝰ Metensis episcopus. vide in folio CLXXXII
Theobaldus nobilis francus vir deuotus folio CLXXXIX
Theodorus thessalonicensis vir duabus linguis doctus CCL
Terre circulus vel rota que sit vide fo. XII et XIII
Therentius publius vir formosus ⁊ magni ingenij LXXXV
Tertulianus affricanꝰ vir preclarus. vide in folio CXV
Terremotus maximus per quatuor menses apud constantinopolim fuit CXLI
Terremotus magnus factus est istis temporibus CLXX
Item et alius maximus fuit vide fo. CCIX et L
Item alius terremotus qui ⁊ regna diruit vide folio CCXCVIII
Thessalion quintus rex sicbiniorum vide in folio XXVI
Thessalonicensis vir duabus linguis doctus folio CCL
Theuthunici deuastarunt ciuitatem tiburtinā folio CXIII
Theuthunicorum regnum dicebatur Francia orientalis CLXXIII
Theucri et turchi differunt CLXXI
Thiberias vel thiberiadis a quo fuerit instaurata vide folio XXXIIII
Thiberius siluius rex ytalie in thiberim ē submersus LII
Thiberis quondam dicebatur albula vide folio LII
Tiberius romanorum imperator vnde duxit suam parentelam XCVI ⁊ C
Tiburcius ⁊ Valerianus fratres viri sancti vide folio CXVI
Tiberius secundus imperator vir bonus vide folio CXLVII

Tiberius tercius imperator CLVIII
Tiberis valde creuit bis diebus ⁊ vrbem molestauit CLXXI
Tiburtinam ciuitatem quis reedificauerit folio CXIII
Thincus fuit vicesimusoctauus rex assiriorum folio XLII
Thimotheus pauli apostoli discipulus vide folio CIX
Tirannus primus fuit Nemroth. vide in folio XIIII
Thiras filius septimus iaphet appellauit suos thirenses XVI
Thiramachus sextus rex sicbimorum vide folio XXVI
Thirolenses germanie sunt populi. vide folio CCLXXXVII
Titus liuius tragediarum scriptor. vide in folio LXXX
Titus liuius magn⁹ historicorum princeps folio XCIII
Titus primus vespasiani filius. xi. romanorum imperator CIX
Titus pauli apostoli discipulus CIX
Thobias propheta prophetauit destructionem iherusalem ⁊ templi quasi iam esset factum. folio LIII
Thobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu neptalim oriundus LX
Tholla qui iudicauit israhel. xxiij. annis vide folio XXXVII
Thomas apostolus qui ⁊ didimus dicitur folio CVI
Thomas archiepiscopus cantuariensis vide folio CCII
Thomas de aquino ordinis predicatorum doctor CCXV
Thomas de argentina vir religiosus vide folio CCXXVII
Thomas florentinus medicus CCXXX
Tottila rex fuit gothorum CXLV

Tracia venit a tiras filio iaphet vide folio XVI
Trayanus imperator genere hispanus vide folio CIX
Trabes ignea apparuit illis temporibus vide folio CLXXXIX
Tracia que sit prouincia ⁊ que gens illius folio CCLXXI
Tres sunt in linea iustorum celestibus decorati folio IX Similiter tres in linea peccatorum decorati terrestribus ibidem
Treucris tempore abrahe fuit constructa. vide folio XXV
Tribuni ⁊ ediles sunt rome creati LXX
Triphon rex syrie fuit LXXIII
Tributaria quando fuit iudea facta vide in folio LXXXVIII
Tripho auditor origenis CXVII
Troya venit a dardama XVI
Troys in dardama regnauit ⁊ troiam condidit ciuitatem XXXVI
Trogus pompeius hispanus historicus. vide folio CXIII
Trusianus medic⁹ plusq̄ commētator vide folio CCXXII
Tubal filius lamech musicam inuenit vide folio X
Tubalcaim artes humanas in duabus calumnis sculpsit X
Tubalcaim filius lamech primus artem ferreā inuenit X
Tulius hostilius tercius romanorum rex ictu fulminis conflagratus est LVI
Thucidides historicus claruit LXXIII
Thunica christi inconsutilis fuit inuenta. vide folio CXLIX
Turrim edificauerunt isti tres post diluuiū principes Jectan Nemroth Suphena XVII
Et quō nemroth persuasit edificari XVIII
Turchus filius troili filij regis priami a quo quidam dicunt turchos denominari vide folio XXXVII
Thuro ciuitas a quo fuit condita. vide in folio LXXI
Thuringia elegit sibi hoc tempore regem vide folio CLV
Turchorum origo que fuit CLXXXV
Turchi ex othomanno creuerunt ⁊ multas sibi subiecerunt nationes CCXXVIII
Turchorum regio. que sit ⁊ que gentis illius proprietas CCLXXII
Turchorum dux maumetus vnde duxit originem. quomodo sit mortuus. quidue in christianos effecerit CCLVI
Turchorum dux duos habuit filios. qui post patris mortem super regno fuere discordes. folio CCLVI
Thusim quartus filius messaraym a quo fuere philistijm XIIII

Valerius publicola vide folio LXIX
Valerius consul romanus vir prudens. vide in folio LXIX
Valerius coruinus romanus adolescens. vide in folio LXXIX
Valerius anaximus romanus philozophus et orator luculentissimus XCIII
Valerius procurator iudee primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. vide in folio XCV ⁊ XCVI
Valentinianus hereticus platonicus. vide folio CXIII
Valerianus ⁊ galienus eius filius imperatores CXXI
Valentinus romanus presbiter ⁊ martir. vide folio CXXII
Valentinianus imperator vir animo grauis. folio CXXXII
Valens imperator rebaptisat⁹ hostis fuit christianorum seuissimus CXXXII
Valentinian⁹ occidentalis imperij imperator vide folio CXXXVII

Valentinus papa patria romanus. vide folio CLXVIII
Valachia que sit regio ⁊ que gens illius vide folio CCLXX
Vandalorum rex fuit gensericus qui contriuit Hispanos Gallos ⁊ Romanos. vide folio CXXXVII
Varro vir plurimum eruditus XCII
Vbertinus habuit dominium padue. vide folio CCXXVII
Vdalricus episcopus augustēsis comes de dillingen folio CLXXX
Vdo archiepiscopus madeburgensis vide folio CLXXXVIII
Venecia vrbs a quo habuit nomen. vide folio XLIII ⁊ CCLXXXV
Veneti sunt Troiani vt Catho dicit. vide folio XLIII
Veneta vrbs quando accepit augmentum folio CXXXVII
Venetorum ducatus incepit illis temporibus folio CLXI
Veneti sunt a cesare friderico primo in pluribus priuilegiati CCIII
Veneta ciuitas illis temporibus sensit periculum CCXXIIII
Veneti illis temporibus percusserunt fedus cum mahumeto turchorum imperatore. vide folio CCLV
Venturia romana mulier ⁊ prudens. vide folio LXX
Ventzeslaus bohemorum dux erat. vide folio CLXXVII
Ventzeslaus tercius bohemie rex CCXX
Ventzeslaus bohemie rex sextus CCXVIII
Veneno interfectus est heinricus octauus imperator per monachum quendam. vide folio CCXXII
Veronica mulier iherosolimitana sanctitate insignita XCVII
Verona ciuitas a quo sit condita LXVIII
Verona ciuitas venit in potestatem venetorum illis temporibus CCXXXVII
Vestis sacerdotalis in veteri testamēto quō fuerit formata XXXIII
Vestem vnam omnibus licurgus instituit folio LII
Vestem duplicatam primo habuit dyogenes. folio LXXIIII
Vgolinus episcopus ⁊ doctor egregius vide folio CCXVIII
Vgo boliomus ordinis predicatorum doctor. folio CCXVIII
Victorinus cinterne vrbis episcopus vide folio CIX
Victor papa natione apher CXIIII
Victoria virgo inclita CXX
Victor ciuis mediolanensis CXXVII
Victorinus natione aquitanus CXLI
Victor secundus papa natione alemanus episcopus eystetensis ⁊ in papam electus vide folio CXCI
Victor tercius papa antea desiderius vocatus vide folio CXCIII
Vienna vrbs austrie vnde cepit initium. vide folio XCVIII
Vigilius papa natione romanus CXLIIII
Vigilius episcopus Antisiodorensis. vide folio CLIIII
Villas magnas galli vocabant ciuitates vide folio CXC
Vinum quomodo primo a noe fuit plantatum folio XI
Vinum in grecia primo inuenit bachus. vide folio XXVIII
Vinum bonum est ⁊ malum dicit pitacus vide folio LIX
Vindicauit arthaerses mortem patris ⁊ fratris sui LXX
Vincentius ordinis predicatorum declamator folio CCXXXVI
Vincentius leuita natione hispanus. vide folio CXXIIII
Vincentius gallus ordinis predicatorum frater CCXIIII
Virgo Rhea vestalis quomodo peperit duos filios Remum ⁊ Romulum LVI
Virgilius maro magnus fuit medicus vide folio XCII
Virgo fuit post tres etiam viros egiltrudis folio CLIIII
Visitationis marie festum instituit vrbanus sextus per octauas celebrandum. vide in folio CCXXXIIII
Vitulū adorabat populus in egypto more egyptiorum XXXI
Vitellus nonus romanorum imperator. vide folio CVI
Vitus puerulus natione Siculus. vide folio CXXV
Vitigis rex gothorum italiam petijt. vide folio CXLV
Vitalianus papa patria Siguinus. vide folio CLIII
Vita hominis in hoc q̄ multis sit dedita periculis folio CCLXIII
Vlixes errauit in mari venit ad circes que socios suos mutauit in bestias XLI
Vlma sueuie insignis vrbs describitur. vide folio CXC
Vngari italiam ingressi papiam obsederunt folio LXXIIII
Vngari obsederunt augustam ⁊ afflixerunt folio XCII
Vngari sunt a sueuis ⁊ baioarijs prostrati vide folio CLXXIIII LXXV et LXXVII
Vngari papiam obsidebant CLXVI
Vngari depopulabant italiam. deinde venerunt in germaniam tempore primi ottonis. folio CLXXVII ⁊ LXXIX
Vngari fidem receperunt predicatiōe adalberti folio CLXXXII
Vngaria que sit regio. de gestis in ea vide folio CCLXVIII et in sequentibus folijs

Ungaroꝝ rex mathias valde oppressit turchos folio CCLII ⁊ LIII
Voluptatem duxit pro maiori malo archita folio LXXIII
Urbanus papa primus natione romanus folio CXVI
Ursula virgo gloriosa natione anglica vide folio CXXXVIII
Urbanus secundus papa antea fuit monachꝰ folio CXCIII
Urbanus papa tercius patria mediolanensis. folio CCIIII
Urbanus quartus papa natione gallus. vide folio CCXIII
Urbanus papa quintus patria lemonicensis. folio CCXXXI
Urbanus papa sextus natione neapolitanus. vide folio CCXXXII
Urias propheta occisus est a rege ieconia folio LV
Vulpinianus iurisconsultus vir prestantissimꝰ folio CXVII
Uxoribꝰ suis spartani siue lacedemonij dederit licentiam vt alios ducerent viros. vide folio LIII
Uxores triū principū male fuerūt ex quibus causis vide CCXXIII
Uxor sigismundi imperatoris lugubrez duxit vitam CCXLII
Xenophon phūs dux exercitꝰ atheniēsiū LXXIII
Xenocrates calcedonensis phūs LXXVIII
Xenophilus pithagoricus phūs LXXVIII
Xenarchus phūs claruit istis tꝑibus LXXIX
Xerses rex assyriorum antiquus qui ⁊ balaneꝰ vocatur XXVI
Xerses philozophus inuenit ludum scutorum folio LXII
Xerses rex persarum maxime fuit ꝓ iudeis vide folio LXX
Yair de trebu manasse fuit septimus iudex in israhel. folio XXXVII
yepte illegittimus priceps latrocinantiū factus et dux exercitus a galaandis folio XL
yesse vel abysai habuit septem filios. ⁊ filias duas. quorum nomina habes folio XLII
ydolatras fecit moyses occidi XXXI
ydolatra primus fuit ninus XVII
ylen vel yle quid sit vide folio II
yoiada pontifex amouit athaliam ne regnaret sup iudam vide folio L
ypocrates medicus fuit pitagore discipulus vide folio LXXIII
ypolitus romanus patricius ⁊ martir. vide folio CXXI
ypolitus epūs vir doctus CXVIII
yrath erat filius enoch X
ysis ynachi filia in egipto inuenit leges ⁊ litteras docuit XXV
ysaias ꝓphera nobilis vnus fuit de quatuor nobilioribus ꝓphetis LII
ysocrates orator preclarus fuit LXXIII
ysidorus episcopus hispalensis vir beatus folio CLI
ysaac medicus preclarus floruit CXCII
ytalia est pars europe. xiiij. Et vnde habeat nomen vide XLV
ytaliam valde oppressit fridericus primus imperator CCIII
yuo canonum doctor CXCIII Et vir magne sanctitatis CCXXVII
Zambri rex israhel deleuit domū baasa XLIX
Zacharias filius ioiade lapidatus est iussu regis Joab vide folio L
Zacharias rex israhel fecit sicut sui antecessores malum LIII
Zacharias quando obijt folio LXV
Zacharias hebreus ꝓpheta domini elizabeth habuit vxorem ex qua genuit iohannem baptistam XCIIII
Zacharias papa natione grecus CLXIII
Zazariam pontificem interfecit Nabuchodonosor folio LV
Zeno philozophus naphel filius LXXIII
Zeno erat romanorum imperator CXLI
Zepherinus papa natione romanus vide folio CXIIII
Zeuses heracleotes bonus fuit pictor vide folio LXXI
Zozimus papa natione grecus CXXXIII

Finit registrum

Cum apud doctissimos et prestantissimos viros q̄ verā naturaꝫ et historias tradiderūt de mūdi fabrica: ac prima hominū generatione: duplex opinio ferť: a priscis enim illis tpib⁹ sumpto initio: scribem⁹ breuissime q̄tū in tā remotis (ꝓpter āntiq̄tatē) reb⁹ licebit. Quidā mūdū ingenitū: et incorruptibileꝫ: et genus humanum ab eterno extitisse neqꝫ habuisse ortus principiū sensere. Quidam genitum corruptibilemqꝫ arbitrati: ⁊ homines dixerūt generatōnis inicium tempore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerūt: affirmarūt. Unā ante iniciū omniū celi ⁊ terre cūctis simul ꝯfusis formā fuisse: postea dissepratis: diuisisqꝫ molibus cepisse mundū hunc ordineꝫ quem videmus. Aerem hūc motu ꝯtinuum et igneam ptem cuius superiora loca ꝓpter leuitatē aiūt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarū multitudine volutōne totius circūferri; Partem autē turbidam atqꝫ terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitateꝫ descendisse que tum mixta essent. ex humidis quidē mare effectū. Ex durioribus vero terram lutosam euasisse: ⁊ omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cōtecte pellicula sint excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiū formas quorum ea quo maiorem caloreꝫ sortita sunt in superiorē regionem volantia abierūt: sicciora ⁊ grauiora: serpentia ac terrestria euaserunt animantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore tum ventis arefacta: minima ꝯmixtione sexuū pfectiora generanť. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. siluestri ⁊ incondita vita vixisse quibus herbe ⁊ arborū fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniqꝫ enarratōne cum per multos elaborasse latinos grecosqꝫ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nonosqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mundi fabrica: ⁊ celebratis illis operibus sex dierum ꝑlustrabimus. Quibus totius nature secreta cōtinenť. Nam moyses ꝓpheta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis: excepit hec oīa. Quem enim nostrorum: tum suorum: tum gentium deniqꝫ testimonia prorsus humane sapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cōsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui sapīa titulus: in quo vir nature reruꝫ interpres se huiusmodi disciplinā de mosayce legis penetralibus accepisse fateť. Sunt apud nostros Lucas ⁊ philon autores grauissimi: illū in vniuersa egyptiorum doctrina fuisse eruditissimū. Sed ⁊ hermippus attestať Pythagoram de mosayca lege plurima in suā philosophiā transtulisse. Notū illud Numenij philosophi: nō aliud esse platonē q̄ꝫ atticū moyseꝫ. In primordio deniqꝫ sui operis de natura: de totius opificio mūdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis vere philosophie defossi sunt. Factūqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de reruꝫ omniū emanatōe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarū altissime philosophať. Propterea fuit decretum veterum hebreoꝝ. Cuius etiā meminit Hieronymus: ne hanc mūdi creatōeꝫ quisqꝫ: nisi matura iam etate attingeret. Que aūt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius ⁊ Augustinus. Strab. item ⁊ Beda ⁊ Remigius. Et ex iunioribus Egidius ⁊ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. theodoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Gēnadius. Crisostomus ⁊c̄. scripserunt intacta penitus a nobis relinquenť. De his item que vel Ionethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderūt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Isaac. Ioseph: aut iuniores Gersonides. Sadias. Abraam ⁊c̄. ꝯscripserunt: nullam nos in p̄sentia mentōnem habebimus. Afferemusqꝫ p modum epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis literis traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primū ⁊ maximū filium prefecit operi immenso. Eoqꝫ simul et cōsiliatore vsus est ⁊ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendisqꝫ rebus: qm̄ is prudentia et rōne: et potestate perfectus est. Nec querendū ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oīa enim fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus ⁊ vanis: oculos eo tēdere vbi sedes: vbi habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q̄ solē rebus humanis clarissimū ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accēdit. Terris autem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere valles: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vnicꝫ omnia nō iupiter fecit: sed ille opifex reꝝ mundi melioris origo: qui vocať deus: cuius p̄ncipiū qm̄ nō potest comprehendi nec q̄ri debet. Satis est homini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet ⁊ honorificet communem parenteꝫ generis humani: ⁊ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: supremum omniuꝫ vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celestem: postremum omniū sublunarem: hūc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aūt lucis: celum ex luce ⁊ tenebris temperať. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo ⁊ ea omnia inueniātur que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: ⁊ celestis spūs: ⁊ plantaꝝ anima vegetalis: ⁊ brutoꝝ sensus: et ratio et angelica mens: ⁊ dei similitudo conspiciť. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus etiaꝫ et preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oīa faceret ſm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebratis operibus sex dierū edocet; cursim absoluemus.

Ipse dixit et fā
sūt ipse mādauit
creata sūt
ps 32

IN principio creauit deus celum et terrã. Terra autem erat ina
nis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erãt sup faciem abissi: et spũs dñi ferebat̃ sup aq̃s. Moyses diuinus ꝓpha
atq; historicꝰ. q̃ troianũ bellũ septingẽtis fere ãnis antecessit edocet: quõ deꝰ machinator constitu-
torq; rerꝝ. cũ hoc opꝰ adoriretur: fecit pͥmũ oĩm celũ: et ĩ sƀlime suspẽdit: qd cet sedes ipsiꝰ dei ꝯditoris: de-
inde terrã fundauit: ac celo sƀdidit. Tenebras aũt cõstituit ĩ terra. Nihil eñ p se ꝯtinet luminis: nisi accipiat
a celo. In q̃ posuit lucẽ pennẽ: ⁊ superos ⁊ vitã ppetuã. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortẽ. Moy-
ses vo cũ deũ creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Arestotilis ⁊ epicuri elidit. Plato eñ ab eterno
deũ ydeas ylen. Et in pͥncipio de yle mũdũ fuisse factũ testat̃. ylen greci pͥmã materiã rerꝝ nõ formatam ap-
pellãt. Qua visibilia hec elemẽta formata sunt. q̃ q̃dã ꝯcordia ꝯuenerũt. Aristo ceteri de materia ⁊ forma:
aut de athomis factis fuisse: deꝰ tñ mũdũ sine pͥaceti ⁊ ꝑpata materia creauit: cũ prudẽtissimꝰ esset ad exco
gitãdũ: ⁊ ad faciẽdũ solertissimꝰ anteq̃ ordiret̃ hoc opꝰ mũdi. qm plení ⁊ ꝯsummati boni fons ĩ ipo erat:
vt ab eo bono tãq̃ riuꝰ orirer̃. Angelos ĩ pͥncipio oĩm creaturarꝝ pͥmordiales fecit. ⁊ ex eo qd ñ ẽ: qꝛ p eter
nitatẽ fortis ẽ: p fortitudinẽ ptãs ĩmẽse: q̃ fine ac mõ caret: sic vita facturis. Quid ergo mirũ si facturus mũ
dũ: pͥus materiã de q̃ faceret ꝑpauit: ex eo qd nõ erat. Qd intellexerũt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos
ãgelos a deo de tenebris ad lucẽ: adipletosq; eterna leticia. In q̃busdã tñ indolis diuĩe stirpis nõ ꝑmãsit.
Auctorẽ huiꝰ rei ex bono p se malũ effectũ greci diabolũ appellant: nos crimi atorẽ vocamꝰ. Terra erat ĩa
nis (vt trãstulit diuꝰ Hiero. vł vt septugẽta) inuisibil' ⁊ ĩcoposita: Quã ꝑ sui ꝯfusiõe abyssum vocat: quã
⁊ greci chaos dicũt. Abyssum vocat terrã. i. materiã trino dimẽsu ĩ altissimas profunditates extensam: de
hoc etiã Ouidiꝰ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qd tegit oĩa celũ. Unꝰ erat toto nature vultꝰ in orbe. Quẽ
dixere chaos rudis indigestaq; moles. Nec q̃cq̃ nisi põdus iners: ꝯgestaq; eodẽ. Nõ bene iũctarũ discor-
dia semina rerũ. Nullus adhuc mũdo ꝑbebat lumina titan. Et spũs dñi: organũ diuine artis ferebat̃ sup
aquas: vt volũtas architecti cũ cuncta ad faciendũ disponit. Cũ perfecta sint opa dei. Creatio rerꝝ senario
numero explicatur. Cuius partes. vnũ: duo: tria sunt. que in trigonũ surgãt. In primo creationẽ. In se-
cundo ⁊ tercio dispositionẽ. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dierꝝ ostendit.

De opere prime diei.

Dixitq; deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē q̄ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq; lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq; ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria totꝰ nature secretis apte cōuenientēs in suo libro ostentat. q̄ oēm doctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū supat. Gloriosus eñi deꝰ. q̄ ē vera lux. lucēq; diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vsq; ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq; nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atq; optimū. suā pulcritudinē maxie cōicans. Cū pūctꝰ minimꝰ totiꝰ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: p imundaq; sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud sit q̄z p̄mi boni imago tenuis ⁊ vmbranlis similitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ⁊ puadente subiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus ⁊ splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: p modū solis agitata: supiꝰ emisperiū: ⁊ vicissim inferiꝰ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emisperia vendicaret. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hāc ptiū dimēsionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ spacia ⁊ orbes tēpoꝝ ppetuos ac volubiles quos vocamꝰ annos alterna p vices successione ꝑficiāt. Ac factū ē dies vnꝰ: q̄ fuit p̄mꝰ dies seculi: nō p̄mꝰ dieꝝ oīm ideo nō p̄mꝰ s; vnꝰ noiatꝰ ē. Et sic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊ aerē ⁊c. Ipiꝰ q̄z terre binas ptes ꝯtrias inter se diuersasq; ꝯstituit. s. orientē ⁊ occidentēq;. Ex q̄bus oriens deo accēset. q2 ipe luminis fons ⁊ illustrator ē reꝝ. Et qd oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ꝯturbate illi prauēq; mēti ascribit. qd lumē abscōdat. qd tenebras sp inducat. Et qd hoīes faciat occidere ⁊ interire pctīs. Nā sicē lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio vsat. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors ⁊ interitꝰ ꝯtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ ptes illis duabꝰ societate iungūt. Ea ei q̄ ē sol calore flagrātior ꝓxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ppetuo gelu torpet. eiusdē ē cuiꝰ extremꝰ occasus. Nā sicē ꝯtrie sunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Ut igit calor lumini ē ꝓximus: sic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

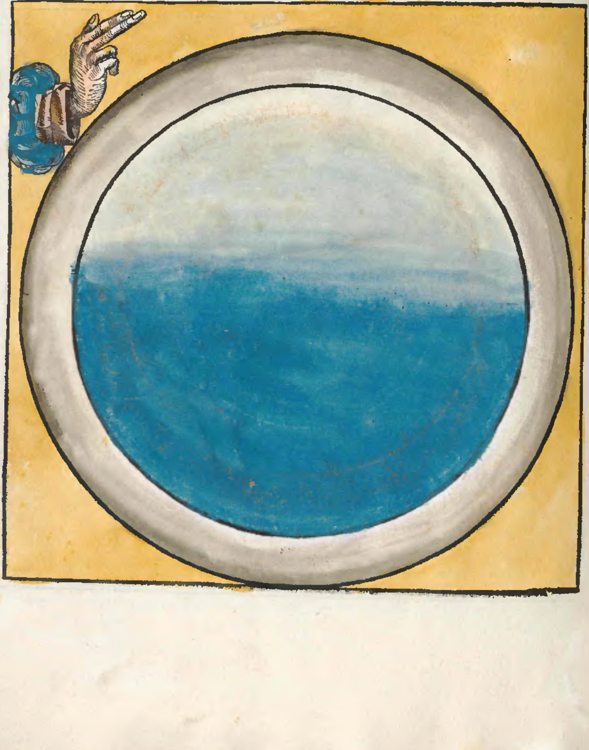

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit eñ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duobꝫ axis voluit. Quoꝝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoꝝ orbes id est septem planetas: ⁊ speram octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non sensu deꝑhensus est: primusqꝫ est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ſꝫ a pluribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philosophis ⁊ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ⁊ ysaac philosophū: quoꝝ vterqꝫ hoc attestatur: quin ⁊ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex eñ particio corpoꝝ sublunariū. Alia supꝫ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ipam aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuꝫ purum nullum (neqꝫ eñ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreqꝫ parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Supꝫ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitqꝫ firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ⁊ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducit.

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Videns ꝙ bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta genus suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Neq; enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis disclusisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; fluēta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cū ab eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qđ hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram indueit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mundi tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradisū ab eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimū producentium conserunt.

QVarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitqꝫ deus duo luminaria magna: luminare maius: vt pesset diei: ⁊ luminare minꝰ: vt pesset nocti ⁊ stellas: vt diuiderent lucē ⁊ tenebras. Moyses pmo celestiū meminit q̄ posuit deꝰ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quibꝰ ipa supior mundi ps ornaf: vti terra ornaf his q̄ in ea fiunt metallis: plātis: aīantibꝰ. Cū eīm de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opibꝰ siderū: deqꝫ coꝝ officio differeret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū eīm corpoꝝ due ī vniuersum manifeste opatōnes motꝰ ⁊ illūiatio: motꝰ duplex statuit. Alter mūdi totꝰ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: ꝑ totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s pncipalis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa oīa circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autē annū. Reliqui siderū motus variȷs tempoꝝ interuallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admonuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit pterea expresse reliquā opationē sideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol eīm q̄ oritur in die: licet sit vnus (vn̄ solē esse appellatū Cicero vult videri) q̄ obscuratis sideribꝰ solus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē e: ⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis eīm stelle innumerabiles micare ac radiare videanf: tamē q2 non sunt plena ac solida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq̄: nec tenebras multitudine sua vincūt. Duo igif pncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ ꝯtrā sibi hn̄t potestatez calor ⁊ humor: que mirabiliter deꝰ ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Alnssime hic ptractāde essent q̄stiones: ⁊ q̄ sibi singule iustū volumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aīalia in suis speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per astra: ⁊ pnoscēdi futuros euētus: sciam hinc ꝯfirmātibꝰ q̄ Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Querendū hic etiā de natura siderū: de motu: de pncipatu: de lune maculis: deqꝫ oīni siderali sciētia. Verū q̄uis q̄ sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

QUinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile super terrã sub firmamento celi. Creauitq̃ de⁹ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq̃ motabilem quas produxerãt aque in species suas: ⁊ oĩe volatile scđm genus suum. Vidẽs quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: auesq̃ multiplicentur super terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̃ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq̃ terrestribus animalibus ex habundãtia humoris ⁊ mõstrifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: ⁊ in mari esse vulgi opinio fert. Manifesta tam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt ⁊ mouentur: quamq̃ ⁊ in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuq̃ participant: ⁊ hic a Moyse: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degẽtia: ⁊ terrestria distinguũtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq̃ de celestibus dixit terrestrium animaliũ meminit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerũ seminarie rationes: sit ne item vita brutorũ de sinu educta materie: an diuino potius principio oĩs vita proueniat: vt cõstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit hoc loco ꝓpheta suffragari. Cũ postq̃ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omnẽ animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quispiã obseruaret ꝙ ⁊ aq̃ ꝑducãt deo iubente: ⁊ deinde etiã deus ꝑducat: verũ ⁊ illud qđ vbi de dei ope agit scriptũ est: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aĩam. ꝫ reptile aĩe viuentis q̃si aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyses q̃ in seq̃nti die insinuat. Plurima aũt ⁊ maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerũ. Et in mari bellue circa solsticia maxime visunt. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝑcelle ab imo vertũt maria. pulsatasq̃ ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoq̃ grãdissime ⁊ pene bestiarum generis strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

Sexta die dixit deꝰ. pducat terra aiam viuētē. iumēta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit deꝰ qđ eēt bonū: ait. Faciamꝰ hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē nrām. Et psit piscibꝰ marꝫ. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit deꝰ hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē suā. Ornatis supioribꝰ mūdi ptibꝰ tādē sexta die terrā generibꝰ aialiū ornauit. Inter aialia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ⁊ bestias. In qbꝰ tres dūas bruto꜓ irrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt eīn bestie q̄ pfecta sunt phātasia: mediū iter irrōnalia locū sortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā hūt phātasiā: q̄si media iter bruta ⁊ plātas. Sūt iumēta q̄ ⁊ si carēt rōe: discipline tn̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliq̄d pticipare videt̄: mediā q̄si sortita ɔditōem iter bruta ⁊ hoies. Aialia aūt varij generꝫ dissilibꝰ formis. ⁊ mag̃ ⁊ minora vt fierēt ipauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sexꝰ singl̄a. Ex q̄꜓ fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cōpleta sunt. Deditq̄ꝫ his oībꝰ generatim deꝰ alimēta de terra: vt vsui eē hoībꝰ possent. Alia nimi꜓ ad cibos. alia vo ad vestimētū. Que āt magnū sunt viriū: vt i excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta sunt iumēta. Hactenꝰ de tribꝰ mūdis: supcelesti: celesti: ⁊ sblūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita rebꝰ oībꝰ mirabili descptione cōpositꝫ: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aias pcreare. qbꝰ imortalitatē daret. Tū fecit ipe simulac꜓ sensibile atꝫ itelligēs. i. ad imaginis sue formā. q̄ nihil pt eē pfectiꝰ: hoiem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupatꝰ ē. ꝙ sit factꝰ ex humo. Deꝰ rerū oīm machinator fecit hoiem (qđ Cicero q̄uis expers celestiū lr̄a꜓: vidit tn̄) q̄ libro de legibꝰ pmo h̄ idē tradidit qđ pbe Cuiꝰ verba sbieciūꝰ. Hoc aīal pnidū: sagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis ⁊ ɔsilij quē vocamꝰ hominē: pclara q̄dā ɔditōe generatū eē a summo deo solū. Est eīn ex tot aīantiū generibꝰ atꝫ naturꝫ: pticeps rōis ⁊ cogitatōis: cū cetera sint oīa expta. Est āt plerūq̄ꝫ ɔsuetudo a regibꝰ vsurpata ⁊ pncipibꝰ terre: vt si forte magnificā ⁊ nobilē citatē ɔdiderit. iā vrbe absoluta imaginē suā i medio illiꝰ visendā oībꝰ spectādāq̄ꝫ ɔstituāt. Haut aliter pncipē oīm deū fecisse videꝰ. q̄ tō mūdi machia ɔstructa: postremū oīm hoiem in medio illiꝰ statuit ad imaginē suā ⁊ silitudie꜓ formatū. vt libeat exclamare illđ mercurij. Magnū o asclepi miraclm ē hō. Hoc pclaro noie gl'iari hūana ɔditio pt: q̄ ēt fctm̄: vt huic illi: nulla creata sba dedignet̄: huic terra ⁊ elemta: huic bruta sunt psto: ⁊ famulāt̄. huic militat celū. huic salutē pcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri deber: amari illū ab omībus. In quo oīa suū aliq̄d: Immo se tota ⁊ sua oīa agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati enī dispositi et ornati tandē pfecti sunt celi et terra. Compleuit de⁹ gl'iosus opus suū: et requieuit die septimo ab operib⁹ manuum suarū: postq͂ cūctum mundū: et omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: et sanctificauit illū: vocauitq͂ ipsum Sabatū quod nomen hebraica lingua requiem significat. Eo q̄ in ipso cessauerat ab omī opere qđ patrarat. Vñ et Iudei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem et ante leges certe gentes celebrem obseruarunt. Iamq͂ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: et veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonorū omniū. Cui data omīs potestas in celo et in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

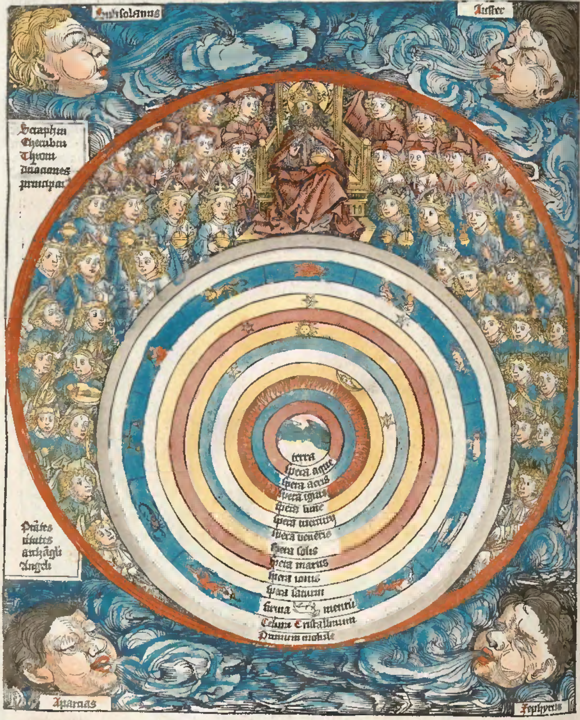

¶ Distinctō orbiū tam celestiū q̃ elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales, scilꝫ empyreum. cristallinum ꝛ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinent septem orbes septem planetarū qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autē celi cristallini siue aquei intelligit prima pars materie prime que sm philosophū formata est i duos orbes: quorum supior est primū mobile. Istoꝝ orbium natura est ꝙ omnes mouent: excepto empyreo celo: qđ quietū est. Natura vero elemētaris in q̃tuor speras principales distinguit. scilicꝫ ignis aeris. terre ꝛ aque. Spera ignis tria habet intersticia videlicet: supremū qđ vocat igneū: ac mediū ꝛ infimū quod vocat olimpium. Aer similiter habet tria intersticia: scilicet: supremum quod vocat ethereum: ꝛ medium ac infimū qđ dicit aereum. Et in supremo est calor ꝛ lux propter solis ꝑpinquitatē. Similiter est ꝛ in infimo: sed ꝑpter radioꝝ repercussionem a terra. In medio aūt intersticio ad quod nō ptingere potest repcussio radioꝝ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiā fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et stilla. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ꝛ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ꝛ super omīa. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsqꝫ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsqꝫ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsqꝫ ad venerem tantū. A venere vsqꝫ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsqꝫ ad marte sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsqꝫ ad saturnum tantum. A saturno vsqꝫ ad firmamentū. xxij. cccc. xxxvi. Ex istis seqtur ꝙ a terra vsqꝫ ad celum stellatū sunt centum ꝛ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

¶ Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctionem. scilicet supnaturalem. id est supercelestem. celestem ꝛ subcelestem. Supcelestis est in tribus ꝑsonis vt q̄dam dixerunt ꝛ male. quia sm Dyonisium hierarchia dicit ordinē: ꝛ ille absolute nō est in tribus ꝑsonis: sed tm̄ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidit i superiorem: mediā ꝛ inferiorem. Superior continet tres ordines scꝫ seraphin ꝛ cherubin ꝛ thronos. Quoꝝ primi ꝯsiderant dei bonitatē. Secundi virtutē. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In scđis noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quoruꝫ primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus ꝑsunt populoꝝ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominat vt maiestas: in sequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis tenet vt salus. Inferior hierarchia similiter ꝯtinet tres ordines. scꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad secūdos magnoꝝ negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus opatur vt virtꝰ. In scđis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirās. Hec dicta sunt sm Gregoriū. Sed sm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie. Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas ꝑsonaruꝫ diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori q̃ media q̃ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunt similitudinarie iuxta etates hominis: sunt aūt sex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ꝛ durat vsqꝫ ad diluuiū: ꝛ habuit sm hebraicam veritatē annos. 1656. Scđm septuaginta interpretes (sicut Isidorus exponit) ꝛ alios q̃plurimos quos hic seqmur huit annos. 2242 ꝛ sic differunt in ānis. 586. quos hebrei minus hnt in hac etate: et iuxta hanc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodē tm̄ anno quo diluuiuꝫ fuit. ¶ Scđa etas incipit a diluuio: et durat vsqꝫ ad natiuitatem abrahe: ꝛ habuit sm hebreos annos. 292. sm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hnt. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. ¶ Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ꝛ durauit vsqꝫ ad initiū regni Dauid hns sm hebreos annos. 941. sm septuaginta. 940. ¶ Quarta etas incipit a principio regni dauid ꝛ durat vsqꝫ ad transmigratōēꝫ babilonis: ꝛ habet annos. 484. sm hebreos. sm septuaginta. 485. ¶ Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilꝫ qn̄ hierusalē destructa sunt: ꝛ templū in ea incensum: et durauit vsqꝫ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos sm hunc modū prefactum quem hic sequimur 590. Et sicut ꝑdictum est grandis est altercatio de supputatōne annoꝝ huiꝰ etatis diuersi diuersimode cōputāt. ¶ Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ꝛ durat vsqꝫ ad finem mundi cuiꝰ terminum solus deus nouit ꝛ hec dicit senectus: siue hora nouissima. ¶ His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiuꝫ. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro sm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scđa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia homis a natiuitate hoīs vsqꝫ ad ānos. 7. Scđa etas est puericia vsqꝫ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno vsqꝫ in. 38. Quarta ē iuuētꝰ vsqꝫ ad. 49. Quinta e senectꝰ a. 50. āno vsqꝫ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsqꝫ dum vita finit.

Prima etas mundi ab Adā

Prima etas mundi ab Adā
vsqȝ ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos
1656. ſm ſeptuaginta interp̄tes Iſidoꝝ
ꝛ plures alios quoꝝ numerus in etatibus con/
ſequēter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cōmūicare ſuū
bonū ꝛ alijs fecit creaturā rationalem q̄
ſummū bonū intelligeret: itelligēdo ama
ret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit
de⁹ aūt primū hoīez formādo corp⁹ ei⁹ ꝑ miniſteri
um angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ꝛ in/
ſpirauit ī faciē ei⁹ ſpiraculum vite: hoc ē aīam cre
auit: quā corpori facto vniuit. Fact⁹ aūt ē homo
ad ymaginē dei in naturalib⁹ ꝛ ad ſilitudinē in
gratuitis. Ecce dn̄s mirabili ꝓfudit grā. Cū ergo
marē ad ſilitudinē ſuā primū finxiſſet: tū etiā fe/
minā ꝯfigurauit ad ipſius hoīs effigiem vt duo
inter ſe ꝑmixti ſex⁹ ꝓpagare ſobolem poſſent: ꝛ
omnē terrā multitudine opplere.

Formatis aīantib⁹ terre ꝛ volatilib⁹ adduxit
ad Adā vt videret ea: cū adā nō īueniret adi
utor ſilis ſibi. immiſit dn̄s ſoporē in Adā ꝛ tulit
vnā de coſtis ei⁹: replēs carnē ꝓ ea: ꝛ edificauit in
mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſib⁹
meis h̄ vocabit Iſſa qd̄ latiē mlr̄ interp̄taſ: q̄ de
viro ſūpta ē. Factū igit̄ adā de⁹ in ꝑadiſum trāſtu/
lit: ꝛ ibi de coſta dormiētis Euā ꝓduxit: ſibiqȝ ſociā
formauit: Nāq̄ nō fecit de capite ne viro dn̄aret: nō
de pede viri ne ꝯtēneret: ſ; de latere vt amoris vin/
culū ꝓbaret: etiā vt nō loci generis nobilitate: ſ; vir
tute vnuſq̄ſqȝ ſibi cōpararet grām. Jō extra ꝑadiſū
vir fact⁹ ē: mulier vero ītra paradiſū. Creat denī
qȝ extra ꝑadiſū h̄ eſt ī inferiori loco vir fact⁹ melior
inuenit ꝓ Eua q̄ in ꝑadiſo facta fuit. Adā igit̄ ꝓ
thoplaſtū primū hoīem ſumm⁹ oīm reꝝ fabricator
deus ſexto die ſecl'o q̄nta ꝛ viceſima marcij beſtijs
terre creatis cūctiſqȝ reptilib⁹ ꝛ volucrib⁹ de limo
terre rubeo ī agro damaſceno tāq̄ creaturaꝝ om/
niū finē ꝛ poſſeſſorē finxit.

Cumqȝ suggerente diabolo in forma serpentis ꝓthoparētes mandatuȝ dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledictꝰ eris inter omnia animātia ꝛ bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoqȝ dixit. Mltiplicabo erūnas tuas: ꝛ cōceptus tuos: in dolore paries filios ꝛ sb viri potestate eris: ꝛ ipe dominabitur tibi. Ade vo dixit Maledicta terra in opere tuo ī laboribus comedes ex ea: spinas ꝛ tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecissȝ eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

Adam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cuȝ de fructu ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatis: in terram maledictionis vt iuxta imprecationeȝ domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoqȝ in erūnis viueret filios quoqȝ pareret in dolore. quam incompabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuidꝰ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: ꝛ virū suū in sententiam suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cuȝ viro pulsa exul venit. Tandem cuȝ partus dolores sepius expta fuisset cuȝ laboribus in senū ꝛ tandē in morteȝ sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso ⁊ quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arbor̄ genere consitum Ubi ⁊ lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsqꝫ ad celum perfecte vallatū aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: deinde peccato gule expulsi. In eoqꝫ positi Enoch voluptuantur ⁊ helyas morituri manibus antixp̄i: hic autē locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omī amenitate cōspicuus scribitur. Qui habz salubritatem amenitatem atqꝫ iocunditatē de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiqꝫ in quatuor nascentia diuiditur flumina vt expositores Genefeos profitentur.

Ganges qui ⁊ phison

Primus fluuī⁹ phison q̄ ⁊ gāges appellat̄ fluuius indie pergrādis atqꝫ famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atqꝫ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunqꝫ autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimuz centum altitudinis nusqꝫ minus. xx. passibus repertur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atqꝫ forma precipuum quem fiducia tractus trāsnadare persuaserat: a vortiginibus vndaruz circumagi atqꝫ absorbi vna cum insidente cerneret aiūt iratuz iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atqꝫ equitem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingēntibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc exposins copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicat̄ certo anni tp̄e et adiacētes fecūdare agros.

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus secundus appellat̄ fluuius totius orbis p̄maxim⁹ fluuius arbitratur. Hunc ſm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant p̄pter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: ⁊ plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ astusapes qd̄ idē sonat quod latens. Et p̄tm asperpartimqꝫ nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cataduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsqꝫ ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atqꝫ vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari p̄ septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immaniū productorem ⁊ crocodrillor̄ ⁊ hippotamoruz ⁊c̄. Preterea calami atqꝫ papiri: ⁊ agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vsqꝫ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum conniueri asserunt fluminis hui⁹ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui ſcd̄m Josephum diglat quod sonat acumen: eo q̄ velocissimus sit Armente maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor p̄adisi delitiar̄ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic em̄ sagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto arinsa laci cursuqꝫ seruato violentus ⁊ integer atqꝫ discolor p̄ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergit̄. Et p̄ latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demersa ferens: factusqꝫ iterum fluuius in cuniculos mergit̄ iterato. Et postqꝫ. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo p̄pinquus Arsenie fluuio in regione Arthen: vt quom quacūqꝫ ex causa intumuerit: seruatis sibi quisqꝫ vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthenos ⁊ alios disiūgit. Et vt asserunt aliq̄ flumīnē in partes diuidit et Mesopothamiam faciens lustratis radicibus montium Cordriorum circa Apamiam Seleuniā atqꝫ babiloniā. xxv. mil. passuuz in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam ⁊ Messenem alluit. Alter autē in septētriones versus campos caucasi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus est. Uerum

cum hos. lx. mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carnicis oppidi persicum ĩ mare defertur: nec vno tamẽ hostio sed pluribꝰ miscetur eidem. Allij vero dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veterꝫ litteris ꝙ exundationibus suis. Hũc quidaꝫ volũt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicũt in armenia maiori in mõte cui paracoatra nomẽ haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurũ mõtem vires experit̃ suas. Qui cum nõ resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atqꝫ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiã. Verũ sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: quorũ alium in tigrim effundi dicũt: reliquũ vero p meatis medorꝫ gordianorumqꝫ terris in Mesopotamiã ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeorꝫ reginam in ptes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postqꝫ aliqꝫdiu effluxit qui nauigabilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficit̃ riuus ⁊ incognitus (vt aiũt) nusqꝫ aperto exitu effluit. Esto sint q̃ dicant eũ in mare rubrũ fundi. Volunt in suo hũc nili more ⁊ fere eodẽ tempe Mesopotamiã irrigare: atqꝫ fecũdam facere et sese in alueũ statuto tempore reuocare. Quãobrem euꝫ nomen Euphratis sortitũ volũt. Cũ hebraice Euphratas fertilitas appellet̃: dicunt ⁊ alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxencum fuisse vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur complecti rerũ scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionũ adiũgere libuit.

Homerus terrã omnẽ quã ĩcolimus ab illo oceano ꝓdidit. Neqꝫ alienũ est insulam eam esse. Naꝫ quocũqꝫ accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare ĩuenitur. Quod oceanũ appellamus: ⁊ hũc nostre habitabilis terminum quaqꝫ versum existimãt Oceanus autem quem greci sic nominãt de celeritate: ab occasu solis irrumpẽs leuo latere europam radit. affricamqꝫ dextro scissisqꝫ calpe et abĩna montibus. quos dicũt colũnas herculis inter mauros funditur ⁊ hispaniaꝫ. at freto isto quodaꝫ ostio aperit limẽ interni equoris mixtꝰ mediterraneis finibus quousqꝫ ad orienteꝫ ꝓpellit. Horũ qui hispanias perfudit. hibericus fertur. ⁊ balearicus qui in narbonẽsem ꝓuinciam: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quem greci Ionũ vel tyrrhenũ Itali inferunt vocitant. a sicilia vsqꝫ cretam siculus: inde creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ptendit. Que aquarum moles torto in septentrionẽ prius latere anfractibus magnis iuxta grecias yllirıcum ⁊ hellespontum in angustias stringitur ꝓpontidis. Que ꝓpontis asiam Europãqꝫ discriminat. Causam nominũ nõ vniformis dedit ratio asiaticum et phoenicũ a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuꝫ cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ⁊c̃. Egiptũ pelagus asie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum oceanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremẽta circa littora indie vehementissime proruunt: maximosqꝫ ibi exitus faciunt. siue quod suspẽsius altius tollatur vi caloris. siue ꝙ in ea parte orbis ⁊ fontium ⁊ fluminũ copia sit effusior. Circũnauigari an hec insula queat: dubitatũ est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intollerabilem estum. boreale quoniã frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Iulius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter solis ardorem peruiã negauerunt facta vl' gentũ vel insularum cõmemoratione ad confirmande fidei argumentum: omẽ mare qđ ab india vsqꝫ in hyspaniã retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerẽte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispaniẽsibus naufragijs fuisse recognita: ⁊ annone florẽte Carthaginis potentia circũuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Corneliuꝫ quoqꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiũ quendam sua etate cum lathirũ regeꝫ fugeret Arabico sinu egressum Gades vsqꝫ profectum cõmemorat. Celiũqꝫ antipatrem a se visuꝫ: qui ex hispania cõmercij gratia vsqꝫ in Ethiopiam nauigarit. De septentrionali oceano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cõstat vsqꝫ ad Cimbrorum promontoriũ. Caspia vero littora Macedonum armis Seleuco ⁊ Anthiocho regnãtibus ita explorata et perñauigata sunt: vt pauo breuius ꝙ totus hinc atqꝫ illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepos testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuoruꝫ indos astruit: qui ex india cõmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicũ legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos in germanico litore fuisse dephensos: quos vẽtis agitatos ingratis: ab oriẽtali plaga venisse cõstabat qđ accidere minime potuisset si (vt plerisqꝫ visum ẽ) septẽtrionale pelagus innauigabile cõcretumqꝫ esset. A colũnis herculeis in auritanie atqꝫ hispanie et galliarum circuitus: totusqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqꝫ imperiorum diuersitas. tũ barbaries immẽsa reddidit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiſo hec ſequentia ſm̃ doctores diuine ſcripture

Fuit aũt ille locus ſm̃ Damaſce. exultationis vniuerſe ꝓpriuariũ q̃ terre excelſioꝛ poſitus eſt. ⁊ tp̃ato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemꝑ floꝛidis comatus eſt: bono odoꝛe plen⁹ nullũ irrõnabiliũ inhabitat. Eſt etiã ſm̃ yſido. oĩm genere ligni ⁊ pomiferũ arboꝝ conſitus: nõ eſtus ſed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons ꝓcurrens totum nemus irrigat. Et ſm̃ mg̃rm ĩ hiſtoꝛijs ſuꝑ Geñ. Paradiſus ẽ in pꝛincipio mũdi partis oꝛientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis ipm̃ nõ attigerũt: qꝛ ſm̃ Strabũ ⁊ Bedã pertingit paradiſus vſq; ad globũ lunarem qḋ tamen q̃dam impugnãt vt Henricus de Gãuoꝛdia. Et alij quidã. ⁊ eſt locus amenissimus lõgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundũ fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic ꝙ omnes homines cõcluſiſſet. Arboꝛes paradiſi comã nunq̃ perdunt. Ibiq; Enoch ⁊ Helias vſq; hodie incoꝛrupti perſeuerant: vt dicit mg̃r in hiſtoꝛijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. ꝙ eſt inacceſſibilis ſm̃ Bedam. et tam altus ꝙ ethereã regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̃ faciũt ſtrepitum hominibus in vicinio cõmoꝛantibus: vt perdant ſenſum audit⁹. vt dicit Baſilius in exameron ⁊ ſanct⁹ Ambroſius. Iſte aque ſunt que pꝛocedunt de vno fonte paradiſi. ⁊ generant quatuoꝛ riuos. ſ. phiſon q̃ ⁊ ganges dicit̃. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratẽ. quo ipſi vero quatuoꝛ riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm̃ Albertum magnũ: locus temperatiſſim⁹ libꝛe ⁊ arieti pene ſuppoſitus. quia in oꝛiente iuxta toꝛridã zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrũ paradiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incoꝛruptus: ⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterq; polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arboꝛes bis ibi in q̃libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrũq; noſtrum ſolſticium ẽ eis pꝛofundiſſima hiems: ⁊ vtrũq; equinoctiũ pꝛofundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis ãnis due ſunt eſtates ⁊ fruges bis metũtur. Patet igitur ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Serenſſimus. Tẽperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: floꝛum venuſtas: flagrantia aromatum. Irriguũ fontium. Umbꝛoſitas arboꝛũ. Ubertas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus oꝛdinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene oꝛt⁹ omniũ deliciarum dicitur.

Fecit quoq; deus ad oꝛnatum et decoꝛẽ paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm̃ yſið. ⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Unũ ad ſuſtẽtationem vite per nutrimentum: de quo dedit ꝑceptum affirmatiuũ dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatõnẽ obedientie. ſ. lignum ſciẽtie boni ⁊ mali: de quo dedit pꝛeceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ ſciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ ſeruarunt noſtri parentes pꝛimi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eoꝛum. ſ. ad concupiſcẽdum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm̃ Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant ſicut quidã falſe imaginati ſunt. Et cognito pꝛuritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerũt perizomata id eſt ſuccintoꝛia ſiue bꝛacas de folijs ficus vt ſic ſe coopertrẽt ⁊ defenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inoꝛdinati pꝛeponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ẽ pꝛohibitum: quia pctm̃ ⁊ malũ ſicut homicidiũ furtũ ⁊ mendaciũ. Aliud vͦo eſt pctm̃ ex eo: quia ẽ ꝓhibitũ ſic fuit hic. Comeſtoꝛ dicit ꝙ lignũ ſcientie boni ⁊ mali dictũ eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtõne ſecutũ eſt: qꝛ ſenſerũt ſtatim poſt comeſtõnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cõtra rationem. et ſic ceperũt cognoſcere bonũ ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitat̃ ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit moꝛboſũ non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipſe infirmatur. Nam quod pꝛius nouit per ſcientiã: poſtea diſcit per experientiam. Naz dulcia non meminit qui nunq̃ guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. lignũ vite ⁊ hoc tripliciter. Pꝛimo ꝓpter effectum. qꝛ dabat ſe comedenti cauſam immoꝛtalitatis ⁊ ꝓhibebat cauſaz infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nõ tamẽ virtute naturali pure: ſʒ magis gratuite ꝓpter virtutẽ anime obedientis deo: que erat immoꝛtalitatis cauſa pꝛincipalis ipſius coꝛpoꝛis ſm̃ Tho. in ſcripto ſecũdi ſenten. quia quotiẽs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſ ⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cõtinuaſſet vſq; dum numerus electoꝛum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scðo ꝓpter ſitum: quia ſitum erat ĩ medio paradiſi q̃ſi pꝛecioſius et dignius oĩm. ſicut coꝛ animalis in medio coꝛpoꝛis ponitur: et quod totum coꝛpus viuificat figurans crucem chꝛiſti viuificantis totũ mundũ et trahentis ad ſe omnia. Ioh. xij. Tercio ꝓpter ſacramentũ ſm̃ Augu. vbi ſuꝑ vbi dicit ꝙ per lignũ ſcientie boni ⁊ mali ſignificatur liberũ volũtatis arbitriũ. per lignũ vͦo vite xp̃s ſignificat̃. Ezech. xxxi. Omñe lignũ padiſi ñ ẽ aſſilatũ illi. qꝛ Cãti. iiij. Emiſſiões tue padiſus maloꝝ punicoꝝ cũ pomoꝝ fructibus.

Huius aũt loci poſt pctm̃ hoĩs adit⁹ interclusus eſt: ſepius cui vndiq; rũphea flãmea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹ cũ celo pene iũgat̃ incendiũ. Cherubin q̃z. i. angeloꝝ p̃ſidiũ arcendis ſpiritib⁹ malis ſuꝑ rumphee flagrãtiã oꝛdinatũ ẽ: vt hoĩes flãme: angelos vͦo malos angeli boni ſubmoueant ne cui carni vl' ſpũi trãſgreſſiõis aditus padiſi pateat. Hec ille.

¶ Duplex fuit cã immoꝛtalitat̃ hoĩs ĩ ſtatu ĩnocẽtie. ſ. intrinſeca q̃ erat vis ꝯtẽtiua ipſi⁹ aĩme ⁊ hec a deo. Alia extrĩſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiã lignũ vitã longeuã dediſſet homĩ poſt pctm̃ ſm̃ Aug. ĩ li. de q̃ſtõib⁹ no. ⁊ ve. teſt. ſʒ hoĩ guſt⁹ ei⁹ ꝓhibit⁹ fuit poſt pctm̃. iõ dĩ geñ. iij. Ipſis ãgelis videre ne foꝛte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat ĩeternũ. i. valde diu. Concoꝛ. s. Tho. i. parte. q. xcvij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte ſumme. q. xxiij. ar. xx.

Adam vir sctūs cūctis dieb⁹ vite sue ꝓbi-tate claruit: pniāz magnā ac diuturnā fe-cit filijs suis ꝑcepta iusticie ōdit: ꝑcipiēs vt a ꝯsortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abstinerent. nec cū eis mr̄imonia iūgerēt. Hic p̄im⁹ nr̄ parēs vno pctō a ꝑadiso nos expulit: s̄ sctā ꝯuersatōe sua ac pn̄ia sua exēm̄ nobis dedit ad regni celestis gaudia remeādi: q̄ āt h̄ n̄ sciāt de ipo iuste cōq̄ri nō poterit. Comestor dic̄. Adā genuisse. 30. fi-lios τ totidē filias ꝑter cayn τ abel. adā fuit pr̄ τ socer cayn q̄z cayn ꝯxit mr̄imoniū cū calmana sorore sua. August. Adā vō mortu⁹ ē hn̄s ānos nōgētos τ. xxx. vt dr̄ i ymagīe mūdi. postq̄z ge-nuit. xxx. filios τc̄. τ sepult⁹ ē i loco caluarie cir-ca hierl'm: vbi postq̄z aliq̄zdiu reqeuit. trāslatū ē corp⁹ ei⁹ i ebrō i terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui sn̄ie concor-dat Athanasi⁹ τ docto. hebrei. q̄z ꝯuenit vt ibi cor-pus suū xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: τ vbi seminata est corruptio ibiq̄z incorruptō orietur: quaten⁹ sic medicina mor-bo correspōderet. Johēs tn̄ in ꝯrīū sonat vt patet.

Augustinus. xiiij. de ciuitate dei. humanū ge-nus ideo ex vno homine deus instituit vt cō-mēdaret q̄z ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuz electis prodest: sanctis an-gelis in eterna pace sociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerūt hoīes vt nun⁹ atq̄z pacati⁹ īter se be-stie viuerēt. Neq̄z. n. vnq̄z inter se leones aut īter se dracōes q̄lia hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄z τ Eua p̄mū oīm parētes. xxx. sup̄ nōgentos vixere ānos. τ ꝑter Cayn Abel τ Seth cū sororibus suis q̄s scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄z infirmitate correptus Seth filio atq̄z alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiscerēt. Illū ꝑ oleo mīe īpetrādo ad para-disum vt aiunt: transmisit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū ī caluarie loco sepultū fuisse

Abel secūdus filius Ade natus est anno.30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr ecclīam inchoauit qꝛ ī grā ⁊ iusticia pmāsit. Si eī ab Adā īchoata fuisset n ō foret cōtinua. Huc āt iustū ⁊ setm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere ⁊ deū timere didicit. Cui⁹ ꝯuersatio pastoralis erat: ⁊ de oīb⁹ ꝑmicias deo offerebat. Et ꝓterea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. ⁊ ei⁹ oblatōes ḡtam hr̄et germāo ꝑnte. q̊ viso vult⁹ cayn ꝑ ꝯfusiōe ꝯcidit et īuidie stimulo sauci⁹ cayn ī eū ꝯsurrexit ac īterfec. Qui celestē cītatē ꝑm⁹ ꝯdidit. Et ipī⁹ ciuem se ꝑmū ꝯstituit Centenario ⁊ eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Anno.cxxx.ſm heb. Scđm lxx.interp̄tes.ccxxx. Adaꝫ genuit seth q̄ fuit terci⁹ fili⁹ ade ⁊ nat⁹ ē āno p̄ris sui .cxxx. inchoāte ſm he. vc. ħ ē āno mūdi.130.cōpleto vixit āt ānis. 912. Iste seth nat⁹ est 230. āno ad. q̊ꝛ.c. moyses ꝑtermisit qb⁹ luxit filiū suū abel ī valle ploratōnis ꝓpe ebrō. ipe eē ꝑ oleo mīe īpetrādo padisuꝫ adijt. In his duob⁹ primus filijs Ade. s. Cayn ⁊ abel ortū hūeſt due ciuitates ſm Aug.14.li. đ ci. dei. fecerīt itaq̄ duo amores duas ciuitates. terrenam. s. amor sui vsq̄ ad ꝯtēptū dei. Celesteꝫ vo amor dei vsq̄ ad ꝯtēptū sui denuq̄ illa ī seipā: ħ in dn̄o gl'iat. Illa q̄rit ab homībus gl'iam. huic āt de⁹ ꝯsc̄ie test̄ maxīa ē gl'ia. ad illā ptinet cayn q̄ ꝑmo nat⁹ ē ⁊ cītatē ꝯdidit. Ad istā ptinꝫ abel. q̄ scđo nat⁹ ē ⁊ tāq̄ peregrin⁹ ħ ꝯuersat⁹. qꝛ grā ꝑdestinat⁹ ciuis sursuꝫ erat. deniq̄ vt cītas dei sue aduersarie cooꝑatōe clarescat. aliq̄ facta reprobrum cōmemorare necesse fuit.

Cayn ꝑogenit⁹ ade ⁊ eue cū sorore sua calmana nat⁹ ē āno ade.xv. ī agro damaseno. Hic prim⁹ agroꝝ cultor fuisse ꝑhibet cupidissim⁹ qdē ⁊ aliene felicitatis īpatiētissim⁹ ac scelerat⁹ volens mūera sua reprobata a deo et mūera fr̄is sui accepta mot⁹ īuidia frem̄ suū ductu ī agrū īterfecit. ꝓpter qđ a deo ꝑnit⁹ fuit vt oīb⁹ dieb⁹ vite sue eēt vag⁹ ⁊ ꝓfug⁹ sup terrā. Cūq̄ cayn ꝯfect⁹ eēt senio ⁊ īter frutecta aliq̄n sederet a ꝑnepote suo lamech q̄ senectut̄ vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi īsisteret pueri ductor̄ suasu credēs cayn feraꝫ sagitta occisus fuit.

Uiras plimas dr̄soꝝ regū gētiuꝫ aut opm magnificoꝝ: aut ꝑsonaꝝ sublimiū hicīde ānotaui: qb⁹ vtūt astronomi

ī suis calculatōib⁹ ab adā vsq̄ ad alphonsum. Et nō q̄ era ē tp̄s famosuꝫ alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq̊ effectu q̄ ē nōbilis bonitat̄ vel malicie ⁊ vulgariter ꝑt dici datū: iuxta qđ publice ꝯscriptōes fiūt. Vn̄ ⁊ sctūs leo hui⁹ noīs ꝑm⁹ frequēter ħ termino era vtit̄ in Epistolis suis.

Enos filius Seth nat⁹ ē āno Seth cv. anno vo mūdi. 435. ſm. lxx. ſm heb. 235. āni vite eius. 905. Iste enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno patris sui. xc. Mūdi vo ſm. lxx. 625. ſm heb. ccc. xxv. āni vite ei⁹ extiterūt 910.

In linea iustoꝛuꝫ tres notāt̄ celestib⁹ decorati. Pr̄io enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ⁊ trāslatus ē in padisuꝫ. Tercio Noe q̄ ꝑfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aq̄s diluuij. In linea vo petōꝝ tres decorantur terrestribus. Primo Iabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atq̄ pastorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiū in Cithara ⁊ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quotus sit in numero filioꝝ Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitatē ↄdidit appellās eā noīe eiꝰ Enochiā quā ↄ sua ꝓle repletā vidit. dicit eñ Iosephꝰ. Qđ chayn rapinis ↄ violentijs opes cōgregās filios suos ad latrocinia īcitabat. Timēsqꝫ eos q̄s ledebat filios suos in ciuitate recollegit. Absurdū tñ nō ē ſm august. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit ciuitatē cuꝫ vix q̄tuor viros scriptura dicat tūc fuisse. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ſ illos tñ noīare necē putauit q̄s suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum vndenario numero finit᷑ q̄ peccatū significat᷑ ↄ ipse numerꝰ femīa claudit᷑ a q̄ sexu factuꝫ ē iniciū pcti.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel sciencie seculares liberales siue mechanice vl' phisice humane curiositati deseruiētes a filijs lamech legūt᷑ inuēte ↄ sic filij adulterum ꝑmū scelleriores alijs fuerūt: ↄ qꝛ timebant futuꝝ ꝑiclm diluuij ↄ ignis. Iō tubalcaim easdē artes ī duabꝰ colūnis sculpsit. Una latericia ↄ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra syria: vt. s. si ↄstructa laterībꝰ ab imbribꝰ exterminaret᷑ lapidea ꝑmanēs ꝑberet hoībꝰ scpta' cognoscere.

Matusalem Enoch filiꝰ cētesimo ei ↄ octuagesimoseptīo anno natꝰ lamech filiū hūit q̄nato duos ↄ octoginta supra septīgētos superuixit ānos. Et sic Matusalē diutiꝰ vixisse ferūt oībꝰ q̄s scriptura cōmemorat.

Matusalem

Malaleel filiꝰ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuꝫ sexagita q̄nqꝫ hñs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ↄ illō qđ dictū fuit ab Adā spū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ viri. i. cayn iter fruteta iacētē sagitta iterfecit adolescētēqꝫ eū ducētē arcu ꝑcussum occidit. Puniꝰ ē igit᷑ ꝓpter occisionem cai septuagies septies qꝛ septuagita ↄ. vij. aīe d eo egresse ī diluuio ꝑierūt.

Ada Lamech Sella

Iste Iabel filiꝰ Lamech ex vxore Ada īcepit ↄdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝓ gregibꝰ nutriēdis nil nisi ↄiugiū carnale meditās ↄ pascua vētri. h ſm cōmestorē greges ordīauit ↄ caracteribꝰ distinxit sepauitqꝫ ſm genera greges ouiū a gregibꝰ edoꝝ ↄ ſm q̄litatē vnicolores a grege spsi velleris: ↄ ſm etatē auiclos a maturiorībꝰ ↄ cōmissuras certi tpibꝰ faciēdas ītellexit

Iabel Tubal

Cōcupīa aurium

Iste Tubal filiꝰ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ↄ organo qꝛ musicā inuenisse dr̄ nō tñ instr̄a musicalia adinuenit ſm ↄmestorē q̄ postea lōge iñuēta referūt᷑ ſ ↄsonātias inuenit vt labor pastoral' quē frater suꝰ iabel ꝑamauit ī delicias vteret᷑ ↄ in delicijs exercere᷑: postea tñ mlti adīuenerūt ↄsonātias melodiaꝝ ↄ diuersa instr̄a musicalia sicē moises de sonitu aq̄ꝝ dr̄ armonias ꝑpēdisse. Sut tñ q̄ dicāt ꝙ archades popl'i ꝑ calamos breues ↄ lōgos ꝑmi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

Cōcupīa oculoꝛuꝫ

Iste tubalcayn filius lamech ex selle secunde vxoris sue artē ferrarcā primꝰ inuenit: res bellicas exercuit sculpturas ī metallis in libidineꝫ oculoꝝ fabricauit sumens exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem auriū consonantias excogitauit.

Concupīa carnis

Noema filia Lamech ex Sella soror Tubalcayn artem varie diuersēqꝫ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ↄ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naꝫ antea pellibus bestiarum vtebantur.

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̃ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno ṽo mūdi ƀm Hebre. 470. ƀm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. ꝙ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̃ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad scientiarū principia inuenienda. Tum etiā scđm naturam: qꝛ homines erant melioris cō/plexionis ⁊ maioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa qui/dem homines q̄ꝫ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaꝫ magnitudo gigantoꝝ videat̄ ali/cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̃ cē/tum dentes scđm modulum nostre fieri potuissent. Dixitqꝫ August. 12. ꝙ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: ꝙ decem de illis faciunt vnum de nostris: atqꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̃. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vl̄ sa porans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimus Gen̄. v. mūdi ṽo dcc. lx. scđm he. ve. ꝫ scđm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ sexaginta duos. Dicit Augusti. ꝙ multi sunt geniti ante diluuiū de seth ⁊ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli discretio concretioqꝫ numeraret̄ ⁊ ad Abra/ham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝓpter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam ⁊ genuit Enoch. nō est conse quēs ꝙ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ sic de alijs. Huius ṽo tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Ca/ym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen̄. v. mūdi vero 1022. scđm he. ve. Sꝫ ƀm. lxx. 1122. Anni vite eiꝰ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit ⁊ translatus est in paradisuꝫ: ⁊ septima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāsfertur omnis qui tanq̄ꝫ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis ⁊ sp̄us tranquillitate cū he lya vsqꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio co ronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̃ ab an/tiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ƀm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissimꝰ fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. ƀm lxx. interp̄tuꝫ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. ṽo asserit: ꝙ eodē āno diluuij mor/tuus sit. Septemqꝫ diebus ante diluuium sepultus. Quidam ṽo eum cum pa/tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: ⁊ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ƀm August. ⁊ Rab. ⁊ ysi. qui omnes di/cunt eum absqꝫ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tā/tū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui ƀm textum nostrū Gn̄. v. clxxxvij. anno vero mundi ƀm lxx. 1454. vixit auteꝫ annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostratum in terra cui male/dixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cuꝫ vixisset septingētos ⁊ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiqꝫ famosi ⁊ incredibi/lis potentie scientes bellum.

Secunda etas mūdi principiū a Noe habuit post diluuiū: qd fuit vniuersale p totū Anno sexcētesimo vite Noe a pncipio añt mundi ſm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ſm. lxx. interpretes quos Beda et ysido. approbāt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vſq ad abrahām ſm he. 292. annis. Sed ſm. lxx. 842. annis. Ante diluuiū vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ē quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iustitie amator filius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer inuenit grām coram dño. Cū cogitatio hominū pna erat ad malū. Omi tpe omes in viam rectā deducere satagebat. Cūq instaret finis vniuerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatā intus et extra. que sit trecētoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ꝛ post eū Augusti. ꝛ Hugo. Cubitū geometricū sex cubitos vsuales facere dicūt: quā pticaꝫ noīant. Sit itaq trecētoꝝ pticaꝝ lōgitudīs: qnquaginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fundo vſq ad tabulatū ſb tignis. Et ī cubito cōsummab illā. In q māsiūculas cenacla fenestrā ꝛ ostium ī latere deorsum facies. Noe igit post cētuꝫ ꝛ xx. ānos ad arcā fabricatā. q p solatio vite erant necria cōportauit. Cūctorūq aīaliū ad huādū genus coꝝ masculos sil ꝛ feminas piter introduxit. Ipe deniq ꝛ filij ei⁹ vxor ꝛ vxores filioꝝ primo die meß april' ingressus ē. Facto diluuio cuꝫ dñs oēm carnē deleuit. Noe cū suis saluat⁹ ē. Stetitq arca sup altissimos mōtes armenie. Qui loc⁹ egressoꝝ vocat. Egressi deo grās egerūt. Et altare facto; deo sacrificabant.

Hoc signū federis qd do inter me et vos ꝛ ad omnē aiām. Gñ. ix.

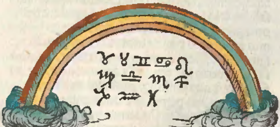

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hre sex vel quatuor colores. tn̄ duos colores pncipaliter habet. q duo iudicia repñtant. aq̄us diluuiuꝫ pteritū figurat ne amplius timeat. igneus futurū iudiciū signat per ignem vt certitudinaliter expectet. Illo diluuij Anno prima seculi etas terminata ē ab Adaꝫ vſq ad diluuiū inclusiue. Etas scda incepit q ꝛ ad abrahe natiuitatē vſq perdurat.

Noe vna cū filijs ꝛ vxore ac filiorū vxorib⁹ ex archa egresso: ɔfestim altare edificato de cūctis pecorib⁹ volatilibusq mūdis holocausta dño obtulit. Et ei⁹ odorē suauitatis odorat⁹ est dñs. Propter qd eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad pro
priā naturā reuersa Noe cepit vir agricole eē.
⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad pascua
emisit. Cūqꝫ (vt aiūt) hircū caprarū in corricū alii
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come
dens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornib⁹
petere cepit. Hoc noe cōperto: lambrusce virtu-
tem agnouit. cōfestimqꝫ ipsam sanguine leonis
porci agniqꝫ et Symie addito inseruit: at lam-
brusca in bonā vineā inserta: fructū fecit pfectuꝫ
⁊ vindemiauit cū. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt
ex illo statim tanqꝫ agnus in soporē resolutus ē
nudatus inhoneste iacebat: vidensqꝫ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pr̄ chanaan) p̄ris verenda nudata
e vestigio irridendū fr̄ibus nūciauit ⁊ ostendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in
p̄rem cōmoti palliuꝫ imposuerūt humeris suis
retrorsum incedētes: patris verenda operuere.
Eorū quippe facies verse erāt: ne. s. p̄ris virilia
viderent. Qd̄ dū noe sensisset alijs quidē filijs
felicitatē optauit. Cham v̄o ꝓpter cognitionem
sui nō quidem maledixit: ſ; eius ꝓli. Noe v̄o cū
vixisset post diluuiū trecētis ⁊ quinquaginta an-
nis: qd̄ quidē tēpus feliciter egit: cum cōplesset
annos nongētos quinquaginta mortuus ē. Pre
ter aūt Sem cham ⁊ Japhet et ionicum filios:
aliosqꝫ post diluuiū genuit filios ⁊ filias. viditqꝫ
ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vsqꝫ
generationes.

Monstruosorum quoqꝫ multa hoīm gene
ra post linguaꝝ varietatē a deo factā va
rijs in locis ꝓducta fuisse cōmemoran-
tur. Deus enī ip̄e cū sciret quaꝝ ptiū similitudi-
ne vel diuersitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuer-
si: etiaꝫ monstruosos hoīes in mundū ꝓducere
voluit. E quibus quidam dicant̄ reperiri q̄ in media
fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi ap-
pellātur. Alios statura eē cubitales: quos pigme
os greci vocāt: qui ꝑ annū octauū viuendo non
excedūt. Hij ꝑ plinio. vij. naturalis historie
testāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ oceano
salubri celo semperqꝫ vernāte hn̄t singulare bellū
ꝯtra grues: teste Homero: hoꝝ mulieres Soli-
nus anno quinto parere dicit: ⁊ octauo senescere:
fama ē insidētes arietū caprarū dorsis armatos
sagittis veris tp̄e vniuerso agmine ad mare de-
scendere ⁊ oua pullosqꝫ earū alitum cōsumere.
Casas eoꝝ luto pennisqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus
cōstrui. Arestoteles ī cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gētes alie sunt in quibus singuli sin
gula crura in pedibus maximis hn̄t nō flecten-
tes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis quos scio
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testā-
te ꝑ estiuū tempus in terra supini iacētes peduꝫ
se vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt.
Hos idem Plinius in desertis indie ptibus ha
bitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habē-
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorū canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoꝝ que in sequētib⁹ patebūt.
Cum multi reperiūtur hominū fetus absitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob-
mittendi in historijs ducūtur maxime longius
a mari degentes in quibus ꝓdigiosa aliqua ⁊ in-
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis enī ethiopes anteqꝫ cerneret crederet: Aut
cui nō miraclo ē cū p̄mū in noticiā venit: Quā
multa fieri nō posse (p̄us qꝫ facta sint) iudicātur
Nature v̄o reꝝ vis atqꝫ maiestas ī oībus momē
tis fide caret: si quis mō ptes ei⁹ ac nō totā cōple
ctat̄ aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus:
Nō ne sit fastidio grecos auscultari qui maio-
re diligētia ⁊ vetustiore cura de hijs scripserunt
Ferūt etiā scitharū genera ad septētrionē haud
ꝓcul ab ip̄o aquilonis ex ortu specuqꝫ eius dicto
quē locū gesglithron appellāt: ꝓdunt arimaspi
quos vt in folio seq̄nti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellū eē circa
metalla cū griphis feraꝝ volucri genere. multi ſ;
maxie illustres herodot⁹ ⁊ aristeas ꝓconesius
scribit: sup alios aūt antropophagos scithas ī
quādaꝫ ꝯualle magna imaum mōtis regio ē q̄ vocat̄
abarimon. In q̄ siluestres viuūt hoīes auersis
post crura plātis eximie velocitatis passim cum
feris vagātes hos in alio nō spirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nō ptrahi. Neqꝫ ad alexā
drū magnū ptractos beton itineꝝ ei⁹ mēsor ꝓ-
didit. Precipue tn̄ india ethiopiqꝫ tract⁹ mira
culis scatēt. Maxia ī india gignūtur aīalia indi
cio sunt canes grādiores ceterꝭ. Arbores quidem
tante ꝓceritatꝭ tradūtur: vt sagittis superari neq̄-
unt. Hec facit vbertas soli tēperies celi: aquarū
habūdātia. arūdines v̄o tāte ꝓceritatꝭ: vt singula
internodia alueo nauigabili ternos interdū ho
mies ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē
auersis plantꝭ octonos digitos ī singul̄ pedib⁹
hn̄tes auctor ē Megaschenes. In multꝭ aūt mō-
tibus gen⁹ hoīm capitib⁹ caninis feraꝝ pellib⁹
velari ꝓ voce latratū edere vnguib⁹ armatū ve-
natu ⁊ aucupio vesci. Cresias scribit in quādā gen
te indie feminas sel' in vita parere genitosqꝫ cōfe-
stim canescere. Megaschenes gētē inter noma-
das indos narium loco foramina tātū hn̄tē. ad ex-
tremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis
Astomoꝝ gētē sine ore: corpe toto hirtam: vesti
ri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odo
re quē narib⁹ trahūt. Nullūqꝫ illis cibū nullūqꝫ
potū. Tantū radicū florūqꝫ varios odores sil-
uestriū maloꝝ q̄ secum portant longiore itinere
ne desit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Onesicritus quibus ī locis
indie vmbre nō sint corpa hoīm cubitoꝝ quinq̄ ⁊
binoꝝ palmoꝝ existere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec
senescere. ſ; vt medio euo mori. Cresias gētes ex
ijs q̄ appellat̄ pandore in ꝯuallibus sitam. an-
nos ducētos viuere ī iuuenta cādido capillo q̄ ī
senectute nigrescat. Artemidorus ī taprobana
insula longissimaꝫ vitā sine vllo corpis languo
re traduci. Doritas ab indis arab fluui⁹ dister-
minat. Hi nullū aliū cibū nouere qꝫ pisciū quos
vnguibus dissectos sole torreant. atqꝫ ita panē
ex ijs faciūt: vt refert Clitarchus. In affrice soli-
tudinibus hominū species obuie subinde fiūt:
momētoqꝫ euanescūt. Hec atqꝫ talia ex hoīm ge
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe-
cit natura ad detegendā eius potentiā sequētes
gentes inter prodigia ponere libuit.

DE hominib⁹ diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij.
ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Isi
dorus Ethi. li. xi. ca. iij. oīa q̄ sequūtur in in
dia. Cenocephali homines sunt canina capita habē
tes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli.
qui omnes vescūtur pellibus animaliū.
Ciclopes in India vnū oculum hn̄t in fronte sup na
sum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofa-
gite vocātur supra nasomonas confinesq̄ illoꝝ ho-
mines esse: vtriusq̄ nature inter se vicibus coeūtes.
Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram mā-
mam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermo-
froditas appellamus.
Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine
naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Ali
os supiore labro orbas. alios sine linguis ꝛ alijs cō
creta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ po-
tū haurientes.
Item homines habentes labiū inferius. ita magnū
vt totam faciem contegant labio dormientes.
Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt mo
nachi.
Pannothi in scithia aures tam magnas hn̄t. vt con
tegant totum corpus.
Artabite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ꝛ ali-
qui viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.
Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua ī
frontibus hn̄t ꝛ capraꝝ pedibus similes qualē in so
litudine sanctus Antonius abbas vidit.
In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede la-
tissimo tam veloces vt bestias insequantur.
In Scithia Ipopedes sunt humanā formaꝫ eq̄nos
pedes habentes.
In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ꝛ
Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt p-
bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eius-
dem generis in tribalis et illirijs adijcit Isogon⁹ q̄
visu quoq̄ effascinent iratis p̄cipue oculis: quod eo
rū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q̄ pu
pillas binas in oculis singulis habeant.
Item hoīes. v. cubitoꝝ nunq̄ infirmi vsq̄ ad morteꝫ
Hec oīa scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ ī gest̄
Alexādri q̄ ī india sunt aliq̄ hoīes sex man⁹ hn̄tes.
Itē hoīes nudi ꝛ pilosi in flumine morātes.
Itē hoīes manib⁹ ꝛ pedib⁹ sex digitos habentes.
Itē apothami ī aq̄s morantes medij hoīes ꝛ medij
caballi.
Item mulieres cū barbis vsq̄ ad pect⁹ ꝭ capite pla-
no sine crinibus.
In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. ocl'os hn̄tes
In Eripia sunt hoīes formosi ꝛ collo gruino cū ro-
stris aīalium hoīmq̄ effigies mōstriferas circa extre
mitates gigni mirum miru. Artifici ad formanda cor
pora effigiesq̄ celandas mobilitate ignea.
Antipodes at ee. i. hoīes a ɔ̄ria pte terre vbi sol orit̄
q̄n occidit nob̄ aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia
nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. In-
gēs tn̄ ꝭ pug̃ lraꝝ ɔtraq̄ vulgi opīoeꝫ circūfundi ter
re hoīes vndiq̄ couersisq̄ iter se pedib⁹ stare et cūct'
sit̄em eē celi v̄ticē. Ac sili mō ex q̄cūq̄ pte mediā cal
cari. Cur āt n̄ decidāt: mirēt̄ ꝛ illi nos n̄ decidere: nā̄
eīn repugnāte: ꝛ quo cadāt negāte vt possint cadere.
Nā sic ignis sedes nō ē nisi ī ignib⁹: aq̄rū nisi ī aq̄s.
spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se
locus non est.

Orbis dicitur a rota τ est q̄libet figura sperica τ rotunda. Et ideo mūdꝰ orbis dr̄. q2 rotūdꝰ ē: τ dr̄ orb terre vl' orbisterrarū. Dicit̄ āt ſm vincē. filiȷ̄ sem obtinuisse asiā. filiȷ̄ chā affricā τ filiȷ̄ iaphet europā. Isid. in li. Ethy. asserit q̄ orbis diuisus ē in tres partes ſ3 nō eq̄liter. Nā asia a meridie p orientem vsq3 ad septētrionem puenit. Europa vo a septētrione vsq3 ad occidentē ptingit. Sed affrica ad occidentem p meridies se extendit. Sola quoq3 Asia

continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vo ptes. s. affrica τ europa aliam medietatē sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. easqȝ intersecat: quapropter si in duas partes orientis τ occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica τ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. τ super libro Paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus τ Plinius.

DE prouincia Asie. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata fm̄ Ysi. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas ⁊ regiones. ¶ Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qđ latine delicie interpretatur. quod simul iunctum resultat ortus deliciarum. Est enim omni genere ligni ⁊ arborum pomiferarum consitum: habēs etiam lignum vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totum. Diuiditur aūt in quattuor flumina: vt patet Gen̄. ij. huius loci post pctm̄ est aditus interclusus. ¶ India q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari porrecta vsq₃ ad ortum solis: ⁊ a septētrione vsq₃ ad montem caucasum peruenit. Habet gentes multas ⁊ oppida. Insulam quoq₃ thephanā gemmis ⁊ elephantis refertam. Crisen ⁊ argirē auro et argento fecundas. Tilem quoq₃ arborem folijs nunq̄ carentem. habet ⁊ fluuios gangen ⁊ indū ⁊ hypanem illustrantes indos. Terra indie fauonij spiritu saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ethesias patit̄. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron bestiam id est vnicorniū. psitachum auem. ebenum quoq₃ lignum cinamomū piper ⁊ calamū. Mittit quoq₃ ebur lapidesq₃ p̄ciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbūculos. ligures. margaritas ⁊ vniones. q̄bus nobiliū feminaꝝ ardet ambicio. Ibi etiam sunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones ⁊ griphos ⁊ immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber pr̄ ingressus ē vtpote q̄ indis (Bacō) prim⁹ oīm triūphauit. ¶ Sunt ⁊ alie ꝓuīcie multe in asia: et reḡ videlʒ Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia ¶ Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea ⁊ assiria ⁊ mesopotamia in ei⁹ nomen aliq̄n trāsierūt. ¶ Arabia ꝓuīcia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̄ thuriferos hēat odores. Mirra ⁊ Cinamū ibi habēt̄. ¶ Et ibi nascit̄ fenix. Ipa etiā dr̄ Sabba. ¶ Siria hʒ in se plures ꝓuincias. s. Cōmagenā phenīciam ⁊ palestinam. cui⁹ ps ē Judea. absq₃ sarracenis ⁊ nabuthers. In phenicia est thir⁹ ad quā ysaias loq̄tur. ¶ Judea ex noīe iude appellata. s. eo q̄ reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestina regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā siue ex chananeoꝝ gentibus q̄bus expulsis iudei eā dn̄o ꝯcedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illustris. balsam⁹ opima. ¶ Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt sedem regni reges isrl̄. sicut in hierlm̄ reges iudee. Hec ē media inter ꝓuinciā iudee ⁊ ꝓuinciā galilee: similis ē terra iudee in bonitate ¶ Galilea ꝓuincia etiam palestine. Et ē duplex. s. superior ⁊ inferior. ¶ Penthapolis regio ē in cōfinio arabie ⁊ palestine: quinq₃ ciuitatum Sodome ⁊c. celesti igne consumptarum. ¶ Nabathea a filio ysmahel nominata iacet inter iudeam ⁊ arabiam. ¶ Egyptus que prius dicitur essea: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: ⁊ pluuiarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: ⁊ inundatione sua fecundat adeo copiose vt impleat necessarijs mercibus orbem terre ¶ Scithia sicut ⁊ gothia a magoth a filio Japhet fert̄ cognominata. ¶ Hircana dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. ¶ Albania a calore populi sic nominata eo q̄ albo crine nascant̄ homines. ¶ Armenia vocata est ab armenio iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. ¶ Hyberia regio est asye prope pontum armenie. ī hac herbe tincture vtiles nascūtur. ¶ Capadocia vrbs ꝓpria nominauit hec est in capite Syrie sita. ¶ Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuincias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariam. pamphiliam. ysauriā. liciā atq₃ ciliciam ¶ Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipa ⁊ maior frigia. ¶ Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens veneni haustu animā spirauit. ¶ Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. ¶ Frigia dicta est a frigia europis filia. H̄ ⁊ dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanorū rex. due autem sunt frigie maior ⁊ minor. Maior frigia smirnā habet. Minor vo ylium ⁊ lichaoniam. ¶ Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq₃ aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. ¶ Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. ¶ Licia autem sic nominatur eo q̄ ab oriente sit iuncta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estib⁹ ignē exalat sicut in Sicilia ethna: ⁊ in alemania zwickau.

DE alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa. Europa q̄ppe ab agenoris regis libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. ¶ Incipit a flumine thanai: descendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vsq₃ ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et in insulas cades finit̄. Prima europe regio est Schithia inferior. q̄ a meothidis paludib⁹ incipiēs inter danubiū ⁊ occeanū septētrionalē vsq₃ germaniā porrigit̄. q̄ terra p barbaras gentes a q̄b⁹ inhītatur generaliter barbaria dicit̄. ¶ Hui⁹ ps p̄ma alania ē: post hanc dacia vbi ⁊ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. ¶ Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū ⁊ occeanū conclusa cingit̄. terra diues virū ac pplis numerosis ⁊ immanibus. Vñ ⁊ ꝓpter fecūditatē gignētium populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum ⁊ Succinum. due vo sunt germanie superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. ¶ Prouincie aūt q̄s danubi⁹ a barbarico ad mediterraneū mare secludit sunt. prima

messia a messiū ꝓuentu vocata: ꝓpter abūdātiā.
¶ Post messiā pannonia post q̄z rethic⁹ frugib⁹
ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tra-
cie tirias iaphet fili⁹ nomē dedisse ꝑhibet. Alij
seuicia incolaꝝ traciā appellatā dixerūt ¶ Hinc
ab oriēte ꝯstātinopol' opposita ē: ab occasu ma
cedonia illi sbiacet. cuius regionē olim diuersa
rū gentiū ppl'i mesi: gethe: sarmate scithe ꝛ alie
natōes incoluert. ¶ Grecia a greco rege dicta ē
q̄ cūctā illā regionē incoluit. ¶ Sūt aūt ꝓuīcie
grecie plures: ꝛ q̄ꝝ p̄ria ē ab occidēte dalmacia
deinde epir⁹ inde elladas: inde thesalia. īde ma
cedonia: inde achaya: ꝛ due ī mari creta ꝛ cicla-
des. ¶ Illiric⁹ aūt generalr ꝛ oīs grecia ꝛ dal-
macia a delim maxīa illi⁹ ꝓuīcie cītate dicta est.
¶ Epir⁹ a pirro achillis filio dr̄ cui⁹ ꝑs chaona
e: q̄ aū mollosia ē dicta: a molloso filio pirri quē
de andromaca hūit. ¶ Ellades dicta ē a rege el-
lena deucbalionis ꝛ pirrhi filio: a q̄ p̄ri⁹ greci el
lenes nūcupati sunt. Ipa ē ꝛ athica ipa est vera
grecia. vbi fuit atheñas ciuitas mr̄ lraꝝ ꝛ phoꝝ
nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq̄ȝ nobilius.
¶ Ellades aūt due sunt ꝓuīcie. s. Boetia sic di-
cta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̄ olim ciui
lia bella detonauert vbi nati sunt apollo ꝛ hercu
les: maior ille theban⁹ peloponē. scd̄a ꝑs ella-
dis a pelope rege athice vōta ē. ¶ Tesalia a the
salo rege dicta ē. mlt̄a sunt ī thesalia fluīa ꝛ op-
pida: iter q̄ ꝑcipua ē thesaloīca ibi ē ꝛ mōs ꝑna
sus q̄ndā appollini ꝯsecr̄⁹. In thesalia q̄ et p̄ria
fuit achillis ꝑmū solidi aurei faci sunt: ꝺomādo
rū q̄ȝ eq̄ꝝ vsus primū inuēt⁹ ē. ¶ Macedoia a ma
cedo q̄ fuit deuchaliōis nepos mīn⁹ nomē acce-
pit. Postq̄z ibi accepit p̄ricipatū q̄ p̄ri⁹ emathia
dicebat̄: q̄ ꝯfinis ē a septētriōe emathie patria
alexandri magni regio venis aureis ꝛ argēteis
optia ¶ Mōs olimp⁹ ī ca ē ita alt⁹ vt ī cacuīe ei⁹
nec vēti nec nubes sentiāt ¶ Achaia ab acheo re
ge ꝛ vrbs ꝛ ꝓuīcia appellata ē. Hec pene insula ē
hui⁹ caput ē corithus grene dec⁹ archadia fin⁹ ē
achaie ipa ē ꝛ sicaonia a sitione r̄ge a q̄ ꝛ regnū
siciomoꝝ ē dcm̄. hȝ abeston lapidē q̄ sel' accēsus
nūq̄ȝ extiguit̄. ¶ Pānoniā ab alpib⁹ appēninis
dicta ē: q̄b⁹ ab ytalia secernit̄ regio fort| et solo
leta ¶ Hystriā hyster flum⁹ vōuit q̄ terrā illā īflu
it. Ipe ē danubius: hȝ āt a septētriōe pānoniā.
¶ Ytalia olim a grec| pplis occupata mag̃ grecia
nūcupata ē. deīde a reg| noīe saturnia mox ꝛ la-
tiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus
ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi
regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria ꝛ
fertil': pabuli vbtate g̃tissima: hȝ lac⁹ venatū. alū
nū atq̄ȝ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ꝛ tepē
tes fōtib⁹ baias. Gignit gēmas sericū: ꝛ coral-
liū. ꝛ ligurtū bo ani q̄ȝ ꝑpetē. ytalia aūt ꝛ hispa-
nia icirco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo
stella nauigēt: ꝛ in ytaliā et ī hispaniā q̄ hac rōe
discernūt̄. Aut hespiā solā dic| ꝛ significas yta-
liā: aut addis vltimā ꝛ signas hispaniā q̄ ī occi
dentis ē fine ¶ Tuscia ꝑs ē ytalie ¶ Umbria vo
ꝑs tuscie. vmbria vo dcā vt historie narrant: eo
q̄ tpe aq̄se cladis ymbrib⁹ suꝑfuerit. Est ei ī iu-
gis appēninis sita mōt| in ꝑte ytalie iuxta meri
diē ¶ Etruria ꝑs ē ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines tēde
bāt vsq̄ȝ ad ripā tiber|. Rome oim fines vni⁹ tm̄

tiberis ripa tenebāt̄ ¶ Hic ꝛ tuscia Tuscia aūt a
freq̄ntia sacrificiꝝ ꝛ thur| dcā ē. illic ꝛ aruspiciā
dicūt eē inuētā Apulia ē vbi brūdusiū quā tho
li secuti dyomedem ducē ꝯdiderit. Cāpania ꝓ-
uincia ytalie hȝ terras hyeme oī estateq̄ȝ vnāles
Et sol ibi mitis: g̃ta tēperies: aer pur⁹ ꝛ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppl'i: gala ei grece latine
lac dr̄. Mōtes eīn ꝛ rigor celi ab ea ꝑte sol' ardo
rē excludūt: q̄ fit vt cādor ppl'i ñ coleret̄. hāc ab
oriēte alpiū iuga tuēt̄: ab occasu occeanus īclu-
dit a meridie ꝑrupta pirenei: a septētriōe rheni
fluēta atq̄ȝ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄
tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad
vsum aīantiū apta: Flumib⁹ q̄ȝ ꝛ fōtib⁹ irrigua
ꝑfusa duob⁹ magnis rheno ꝛ rhodano fluibus
Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica ꝓuīcia dcā
ē. Cisalpina q̄z citra alpes trāsalpin. q̄z vltra al
pes. Retia q̄z iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obli-
q̄s aq̄s ligeris flumīs est appellata. Hispania
ꝑus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea
ab hispāo hispāia vōta. Ipa ē ꝛ hesperia ab he
spero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ꝛ
affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a re
liq̄s ꝑtib⁹ vndiq̄ȝ mari ꝯclusa. Salubritate celi
eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metal-
loꝝūq̄ȝ ditissima: īterfluūt eā flumīa mag̃ beth⁹
īnne⁹: yber| ꝛ tag⁹: hȝ ꝓuīcias sex: Tarraconen
sem: Carthagineses. Lusitaniā. Galiciā. Bethi
cam ꝛ trāffreta ī regiōe affrice tingitanā. Due
sunt aūt hispanie: anterior ꝛ exterior.

De affrica alia ꝑte tercia mūdi affricaȝ sic
noīatā: q̄daȝ extimāt q̄si affricā eo q̄ sit
apta celo vl' soli ꝛ sine horrore frigoris.
Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris
abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt
a finib⁹ egipti ꝑgēs iuxta meridiē ꝑ ethiopiam
vsq̄ȝ ad athlantē mōtē: a septētrionali ꝑte mari
mediterraneo claudit̄: ꝓuīcia hȝ ꝓuincias libiā
cireuēses. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē.
Numidiā. Mauritaniā. tingitanaȝ. Et circa sol'
ardorē ethiopiā. ¶ Libia cireneñ ī ꝑte affrice p̄ri
ma ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē ī ei⁹ finib⁹ nū-
cupata. ¶ Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exn̄tib⁹
magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ꝛ beruice sic
denaiate a r̄gib⁹ suis ¶ Bethula ꝑs affrice medi
terranee. ¶ Mauritania dr̄ a mauro q̄ nomē est
grecū: latie sonās nigꝝ. Uñ a nigredie ppl'i hi-
tant| dcā est ¶ Tingitana a tingi metropolitana
illi⁹ ꝓuīcie citate dcā ē. Hec r̄gio gignit feras.
symias. dracōes. strutōes. ꝛ oliȝ elephātes nūc
sola india hos ꝑtunt ¶ Garramātis ob oppido
dcā garrania ibi exn̄ti. Ibi ē fōs q̄ friget calore
diei. ꝛ calet frigore noct| ¶ Ethiopia dcā ē a ca-
lore ppl'oꝝ q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs
est⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē sb meridiano cardīe ē: pluri-
mas hȝ gētes diſo vultu. ꝛ mōstruosa spē horri
biles ferūq̄ȝ ꝛ ꝑpentū mltudie referta. Ibi ri-
nocerata bestia ꝛ cameleopard⁹. basilisc⁹ draco-
nes igētes ex q̄ꝝ cerebro gēme extrahūt̄ iacict⁹
ꝛ crisopassos ibi inueniūt̄. Et ciamomū colligit̄
¶ Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera cir
ca occasū ī mauritania. Extra tres ꝑtes orb: q̄r
ta ē ꝑs trāsocceanū iteriorē ī meridie q̄ sol' ardo-
rib⁹ nob̄ incognita ē: ī cui⁹ finib⁹ antipodes fa
bulose habitare dicuntur.

Secunda etas mundi

Noe patriarcha

NOe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta hebre. s̄m Orosiū Bedā ꝛ. lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄taꝭ requies s̄m ysi. ꝛ Rabanū vbi sup̄. Ab eo ꝙ sb illo oīa retro quieuerīt p diluuiū. ¶ Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia primus inuenit arte arādi terram cū animalibus. Ideo dr̄ Gen̄. v. Ipse consolabitur nos ab operibus. Nam prius foderūt soli homines agrū: s̄ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

MEmorie cōmendandū ē. ꝙ de istis trib⁹ filijs Noe. s. sem. cham. ꝛ Japhet lxxij. gētes pcreate sunt. vt pꝫ Gen̄. x. ¶ Harꝫ autē gentiū vocabula ptim māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ꝛ ex heber hebrei: partim tēpis vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq̄ssimas pscrutātes historias ¶ Chā. 2. fili⁹ noe Cathaflua vxor ei⁹

nec oīm s̄ aliq̄ꝝ ex istis origine gētiū repire potuerūt. Et si oīa psiderenꝭ pl'a mutata q̄ manentia noīa apparent.

ISte Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiā inuenit. ꝛ q̄dam futura preuidit ꝛ maxime de ortu q̄tuor regnorū ꝛ eorum occasu. Cūq̄ pr̄ dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ꝛ habitauit ibi gentē pstituēs. Hec eīn Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filioꝝ Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic ferꝭ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare possꝫ sunt autē vir ingenio eminentissimus ꝛ astronom⁹ peritissimus. qui oīm sideꝝ cursus ꝛ stellaꝝ habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ortū piter ꝛ occasum q̄tuor regnoꝝ principaliū pũidit ꝛ docuit. Huic aūt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

ionich⁹. 4. fi. noe

CHus fili⁹ chā a q̄: vt Josepho in primo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij pmū a semetipis ꝛ ab asianis chusei vocabanꝭ. Inde Ethiopes. ꝛ a q̄bus ethiopia regia hec ꝓuincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

¶ Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ꝛ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ ꝓmissionis q̄ nūc Judea nūcupaꝭ ꝛ ab eo chananea. ¶ Sydon a q̄ sydonij. ¶ Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄ꝝ duoꝝ fuit hierlm̄. ¶ Amore⁹ a q̄ amorei. ¶ Gerse⁹ a quo gersei. ¶ Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. ¶ Arche⁹ qui archas oppidū pdidit ꝫ tripolim ī radicib⁹ libani siti. ¶ Cine⁹ ¶ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā possederūt angusto freto a phenicis littore sepatum. ¶ Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄ vocatur aeolis. ¶ Amatheus a q̄ amante.

¶ Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ꝛ libici ppl'i q̄ icepit ab athlante mauritanie mōte. ꝛ ab eo r̄gio phuteꝭ appellata ē

¶ Messaraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. ꝛ hꝫ. v. filios: egiptij em̄ ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄ꝝ princeps fuit egyptū. ¶ Lydin a quo lydi ppl'i ꝛ a quibus lydia prouīcia nomen accepit ꝓuincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Johis apostoli sedes. ¶ Ananim a q̄ ananij. ꝛ laobim a q̄ cubarij ꝛ alios q̄ꝝ natōes ignote habēꝭ: q̄ bello ethiopico subuerseq̄ ad obliuionem p̄teritoꝝ nominū puenerūt. ¶ Mesrā fili⁹ chā. 3. ex se septē ꝓtulit natōes q̄rū sexta p cesloim natio scꝫ palestinoꝝ: q̄ mō palestini dicūꝭ ppl'i. Et palestīa ꝓuicia ē ī syria est arabie ptermina dicta a philistea vrbe philistei. ¶ Tusim a q̄ philistijm. ¶ Cetū Sabatha a q̄ sabai hebri q̄ nominantur a grecis astabari.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore

¶ Regina habꝫ duos filios ꝛ sabatha antiq̄ postmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāꝭ. ¶ Sabaa a q̄ arabes. ¶ Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūd⁹ filioꝝ chus filij chā fuit. a q̄ Euilei. q̄ nūc Getuli appellanꝭ ppl'i. s. q̄ in remotiorib⁹ aphrice ptib⁹ hitare psueuerīt. ¶ Saba a q̄ sabe⁹ al' sabei ꝛ hij arabes vt scribit Joseph⁹ appellāꝭ. s. in libano et ānlibano pmoraꝭ; ꝛ ab isti arabia regio dicta quā solin⁹ sacrā īterp̄taꝭ. ¶ Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chā Gigas q̄dē ꝛ vasto corpe vir. cū eēt īter filios filioꝝ Noe audacissim⁹ apō babilonios pmanēs tyrānidē pm⁹ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuseus
Amoreus
Gergeseus
Eueus
Aracheus
Cyneus
Aradius
Samarites
Amatheus
Phuth
Mesraym
Chus
Ananim
Sabatha
Regma
Laabim
Celluim
Euila
Saba
Nemrot
Sabaa
Dedan

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno p̄ris sui .l. mūdi vo ſm.lxx.interp̄.2244. ſm heb.1658.ā ē añ xp̄i natiuitatē.2957.anni vite ei⁹ fuere.600. Iste sem bieñio post diluuiū genuit arphaxat ⁊ fert fuisse melchisedech q̄ p̄m⁹ post diluuium ꝯdidit salē vrbē ip̄a ē hierl̄m ⁊ ab eo descēderūt generatōes.27. Protulit aūt sem.v. filios e q̄bus q̄nq̧ singulares ꝓduere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p̄sidis principes. Sem aūt anno cētesimo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios filios ⁊ filias ⁊ mortuus est.

Sem.i.fi.noe pssla vxor.ei⁹

Iste assur.2.fili⁹ sem a q̄ assiriorū pullulauit impiū. q̄r nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turr̄ babel. cū nebroth: idō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq̄ ꝑus nō hītatam q̄ ex ei⁹ noīe vocat̄ assiria. ⁊ edificauit ciuitatē q̄ postea vocata est niniue. que fuit metropolis totius regni assyrioꝝ. Iste ppl's sp̄ crudelitat̄ infamiā hūit.

Arphaxat.3.fili⁹ sem nat⁹ ē anno mūdi ſm hebr.1693. ſm interp̄. lxx.2279. Vixit aūt ānis.338.⁊ mortu⁹ ē. Ab isto Arphaxat emersere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē. Hec in asie ꝑtibus ē. Arabie cōtermīa longe plana ⁊ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ sem.habuit.iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgeniti sūt siri q̄rū metropol' damasc⁹ in hebreo syria dr̄ aram.

Primo⁹ fi.arā fuit h⁹s traconitidis regiōis: q̄ ē īter palestinā ⁊ celesirie. ī ea ē h⁹s terre iudee ꝯfinia ex q̄ iob ꝓpha ortū hūit

Noe cū plantasset vineā bibēsq̧ de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēsq̧ cham verēda p̄ris annūciauit duobus f̄ribus suis: q̄ imposito pallio humeris operuerūt p̄ris verēda: auersisq̧ oculis virilia ei⁹ ñ viderūt. Noe igit̄ volēs maledicere chā quē de⁹ bñdixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā p̄ris eius: de his in superioribus fit mentio.

Japhet tercius filius noe habꝫ septem filios q̄ et europam sortitus est. Iste iaphet a p̄re bn̄dictus ē ꝓpter ingenuā nobilitatem dilatationēq; ei imp̄cabat. ꝛ ab eo descenderūt generatōnes .xv. Septē aūt gētes per iaphet filios institute fuerūt. ¶ Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas instituit: q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ꝛ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hispanie ꝛ lusitanie cōterminia quā a meridie hꝫ. Ab occidēte vo ꝛ septētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē sequane ꝛ germanie ꝓuīcias ¶ Gomer g̃ primus fi. iaphet a q̄ galathij ꝛ hꝫ .3. filios. ¶ Primi⁹ astanes a q̄ sarmacia. hij scithaꝝ hoīes sunt ī paludis meotidis ꝓfundo hitātes q̄ exulis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta ¶ Scd̄s Riphath al' raphaa a q̄ paphlagones. ꝛ paphlagonia nomē accepit. hꝫ ē minoris asie regio ¶ Terci⁹ Thogorma a q̄ friges emersere. ꝛ a q̄b⁹ frigia minoris asie ꝓuīcia cog̃minata fuit: q̄ postea dardania. deinde troia cog̃minata ē ¶ Scd̄s fi. iaphet magog a q̄ scithe ꝛ a q̄bus schia ꝛ gothia nomen hūere ¶ Terci⁹ Medar siue made⁹ a q̄ medi a q̄b⁹ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ꝛ ꝑsie vicina ¶ Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̄ greci. hic .iiij. genuit filios iste ꝯdidit iones grecos et a q̄b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. īter cariā ꝛ coliā q̄ nunc Turchia dr̄ ¶ Prim⁹ helisan a q̄ helisey. q̄ postea colij a greci nūcupati sunt. a q̄bus colia isula in siculo mari, viginti q̄nq; pas-

suū milib⁹ ab ytalia distare dr̄ ¶ Scd̄s tharsis q̄ i minori asia tarsos ꝯdidit q̄ antiq̄⁹ cilices dicebāt inde ꝓuīcia cilicia pauli ap̄li p̄ria ¶ Terci⁹ thalysa al' cethim a q̄ cypra isula cethina dcā fuit de q̄ circa isulas de socio ei⁹ ptꝫ. ¶ Qrt⁹ dodanim a q̄ burgūdi. hꝫ ī insulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit ¶ Quit⁹ fi. thubal a q̄ hispani a q̄b⁹ hispāia europe rgio p̄maria. ¶ Sext⁹ fi. mosoch a q̄ Capadoces ꝛ regio Capadocia maiori asie vicīa Septi⁹ fi. thiras suos thirēses appellauit. a q̄ tracia ꝓuīcia. q̄ i scithie ꝑtib⁹ ē noiat.

Sale qui ⁊ caynan dͣ Luce. iij. sane intel-
ligendo vt infra vbi thare filiꝰ Arphaxat
natꝰ est anno p̄ris sui. xxxv. cōpleto Gñ.
xi. Mūdi vͦ. 2379. hic ciuitatem salem p̄mo edi-
ficauit imponens ei nomen suū. que postea hieru-
salem est appellata. vixit autē annis. 433. ab isto
Sarmate qui ⁊ indi prodiere qui primuꝫ indiam
incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post be-
nedictionē filioꝝ Noe vsqꝫ ad Abraham
nulla fit mētio aliquoꝝ iustoꝝ. nec eos ta-
mē defuisse crediderim. ſ; si omnes cōmemorarē-
tur: nimis longū fieret ⁊ esset hec magis hystori-
ca diligentia q̄ꝫ ꝓphetica ꝓuidentia.

Heber filius sale natꝰ est anno p̄ris sui. 30.
Gen̄. xi. mundi vͦ. 2509. diebꝰ q̄bus vi-
xit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei
iudei nominati sunt. nam in domo et familia illiꝰ
in diuisione linguarum sola hebrea lingua remā-
sisse dͣ que etiam ante diuisionem linguaruꝫ
non dicebatur hebrea: ſ; humana simpliciter
quia omnes homines a mundi principio vte-
bantur. addit tamen Augustinus q̄ ſm opi-
nionem quorūdam hebrei dicitur ab Abra-
ham cuius opinionis est burgensis. Math.
xxi. vbi vult q̄ hebrei dicuntur ab heber de-
nominatione ꝓprij nominis. ſ; ab Abrahā ex
eo quia abraham veniens de Mesopotamia
venit per flumē ideo dicebatur hebreus id ē
transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequen-
tes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui ve-
niunt de vltramontanis vltramontani dicūt. Pa-
tet igitur vtramqꝫ assertōnem bene valere.

Iste Jectan filius heber habuit. xiij. fili-
os qui omnes fecerunt generationes p̄n-
cipales. Sed populi ſm Hieronimū non
sunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ.
vel ꝓpter mutationes populorum ⁊ nominuꝫ. vel
contriti gueris alijs ue causis. Et istorū habitatio
massa pergentibus vsqꝫ Sephar montem orien-
talem.

Iste phaleg natꝰ est anno mundi. 2645.
vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic
dictus. quia in diebus eius facta fuit cō-
fusio linguarum. quasi ip̄e diuisus sit ab alijs. q̄
in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea co-
spiratione nō fuit. Unde ſm Augustinum in hoc
nō paruum iusticie vestigiū apparuit q̄ ista domꝰ
libera fuit ab hac pena. quasi nō fuerit particeps
in culpa. Et nota ſm eūdem: q̄ numerus lingua-
rum fuit ſm numerum generationuꝫ. s. 72. Auctꝰ
autem est numerus gētium: multo amplius q̄ꝫ lin-
guarum: nam in vna lingua plurimas gentes no-
uimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ē an-
no mūdi. 2775. anni vite eius fuere. 302.
Cuius tempe templa multa primū cōstru-
cta fuisse referūtur. Et quidam gētiū p̄ncipes ado-
rari ceperūt. Scithaꝝ quoqꝫ regnū dͣ exortum.

Hjerosolima nomẽ vrbis in palestina metropolis iudeoꝝ: prius Jebus. postea salẽ. Tercio hierosolima. vltĩo helia dicta. Cuius vrbis primus ꝯditor fuit (vt Josephus testat̃) Canaan q̃ iust⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̃ q̃dẽ melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cũ ibidẽ phanũ edificasset illud Solimã appellauit. solimi fuerũt ppl̃i iuxta liciã q̃s homer⁹ pugnatissimos: ⁊ a bellerophõte deuictos dicit. et in mõtib⁹ hitasse. Et corneli⁹ tacit⁹ cũ de iudeoꝝ origine opiõnẽ narrat ait. Alij clara iudeoꝝ initia solimos carmib⁹ celebratã homeri gẽtẽ ꝯditam vrbẽ hierosolimã noĩe suo fecisse. vñ Juuenalis interpres legũ solimaꝝ. q̃ ciuitas cananee gẽtis vsq̃ ad tpa dauid regi hitatio fuit. Nec iosue iudeorũ pricceps eos cananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cũ ciuitatem reedificasset eã hierosolimã .i. munitissimã nũcupauit. Hui⁹ vrb̃ situs ⁊ munitio petrosa erat. ⁊ triplici muro cingebatur. q̃ vt Strabo ait interi⁹ aq̃s abundans exteri⁹ v̓o oĩno siccam fossam hẽbat ĩ lapide excisam .xl. pedũ ꝓfunditate. latitudo v̓o .cc.l. E lapide aũt exciso educta erant celeberrimi tẽpli menia. Hec hierosolima lõge clarissima vrbium oriẽtis sup̃ duos colles erat ꝯdita ĩteruallo discretos ĩ quã dom⁹ creberrime desinebãt. Colliũ alter q̃ supior citas excelsior ⁊ ĩ ꝓlixitate directior castellũ dauid dicebatur. Alter q̃ ĩferiorẽ sustinet citatẽ vndiq̃ decliuis ẽ vall' ĩ medio ad syloã ptinẽ ita fõtẽ q̃ dulcẽ vocabãt. firmissime ãt dõ salomõis aliorũq̃ ĩ terra regũ opa ornata fuit. agrippa eẽ ptez citatis addiderat ⁊ cinxerat. Exuberãs eñ multitudine paulatĩ extra menia sͥpebat. Noĩata ẽ ps addita noua citas. Oĩe ãt citatis ĩ giro spaciũ .xxx. ⁊ trib⁹ stadijs finiebat̃. Et si ĩ toto admirabil'. tercius mur⁹ admirabilior ob excellẽtiaꝫ turris q̃ ad septẽtrionẽ occidẽtẽq̃ surgebat ĩ ãgulo. de q̃ sole orto arabia ꝓspici poterat ⁊ mare vsq̃ ad fines hebreoꝝ. Et iuxta eã turris yppico: ⁊ due q̃s herodes ĩ ãtiq̃ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidũ magnitudo ex secto marmore cãdido ita adũati vt singl'e turres singl'a saxa viderent̃. hijs ĩ septẽtriõ ali pte aula r̃gia p̃stãtissima ꝯiũgebatur. Muro alto cincta ac varietate saxorũ ornata. Multe deniq̃ portic⁹ p circuĩ flexe colũneq̃ ĩ singulis: q̃ ĩter eas sb̃ diuo patebãt spacia vbi erãt viridaria cũ cisternis eneis. q̃b⁹ aq̃ effundebat̃. Pudet dicere h̃ r̃gia q̃l' fuerat cũ flãma ab itestinis ĩsidiatorib⁹ oĩa ꝯsumpsit. De excidio tñ h⁹ regie vrb̃ ĩferi⁹ patebit: vrbẽ aũt sacraꝫ reddidit mors xp̃i. Pl'aq̃ sac̃ ĩ eo loco videre possumus. Amnẽ. s. q̃ loc⁹ e xp̃s. Tẽplũ seu tẽpli ruinaꝫ ĩ q̃ docuit. locũ vbi cũ sũma hũilitate passus ẽ corpe vt nos aĩ passionib⁹ libaret. sepulcꝛ vbi sãctissimũ illõ corp⁹ ꝯstitit. Et vñ ascẽdit in celũ. q̃ ad iudiciũ r̃uersur⁹ credit̃. vbi vẽtis ⁊ fluctib⁹ ĩpauit vbi deiq̃ elegit ĩdoctos atq̃ iopes piscatores. q̃ꝝ rũ hamis ⁊ rhetib⁹ piscarent̃ ĩpatores ⁊ r̃ges gentiũ. vbi cecos illũiauit. leprosos mũdauit. paralliticos erexit. mortuos suscitauit. Multaq̃ ⁊ alia q̃ lõge pseq̃ tediosũ eẽt. cũ ex euãge. nõ sunt

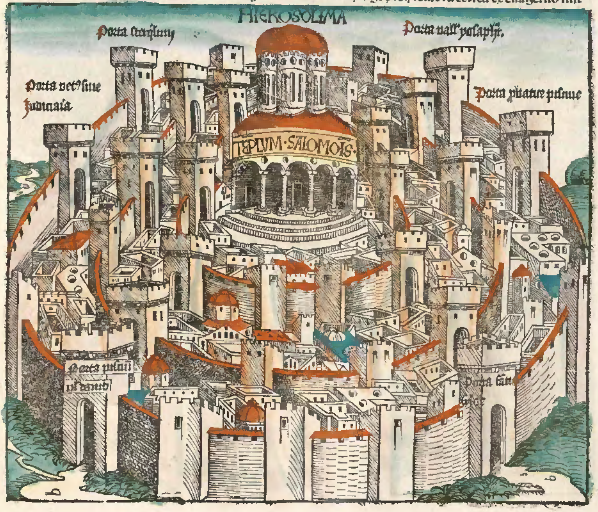

Isti tres principes Jectan. f. Nembroth et Suphena cum suis populis formidantes diluuiū iterū posse inundare cōuenerūt in campū sennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cui⁹ altitudo pringat vsqȝ ad celū ꝛc̄. Gen̄. xi. Deus autē videns ꝙ non cessarent a stulto suo consilio confudit eorꝫ linguas: et ita factum est vt per totum mūdum dispergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon qui post confusionem linguarū ꝑsas adijt. regno relicto filio suo belo. Augustinus vo dicit eum inde fugatū: et ꝙ filij Assur regnum illud obtinuerunt vsqȝ ad annos. 1305.

Iste Belus dicitur regnasse in obscuro qꝫ paruū dominiū habuit. Et prim⁹ fuit quē error populi deū putauit. Vn̄ diuerse gētes diuersimode eum appellant. s. bell baal. baalim beelphegor beelzebub.

Hic oriūtur plura regna. primo scitarū qd̄ licet sit vetustissimū. tamen inter principalia regna non cōputatur. Unde ꝓpter illius ruditatem regio illa barbarica ē appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiēs inter danubium et occeanum septētrionalem vsqȝ ad germaniam ānā porrigitur. Et est prima pars europē gothi vngari et dani sunt de hijs. Secūdum regnū massitagetarꝫ. Terciū sichiomorꝫ de quo varro velut antiquo tempe exorsus peruenit ad athenienses: deinde ad latinos. Quartum egiptiorꝫ de quibus in sequenti folio.

Scd̄m Augu. Inter cetera regna duo sunt clariora assiriorū et romanorum tempib⁹ et locis ordinata et distincta. Illud prius in oriente aliud in occidente surrexit. atqȝ in fine illius initiū huius fuit. Secūdus igitꝰ rex assiriorꝫ et primus monarcha fuit Ninus qui libidine dominādi vicinis suis bella intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam cito subegit. Totamqȝ asiam facile obtinuit. Et sic factus est primus orientalium monarcha. Hic ciuitatē magnā Niniuen. quā assur edificauerat ampliauit. Et ex nomine suo appellauit Niniuen. hic prim⁹ fuit inuentor ydolatrie ex eo ꝙ pr̄i suo belo mortuo ymaginem in leuimentū doloris sui fecit. concedens omnibus reis qui ad eā cō fugerent securitatē. et sic adorari cepit. Cuius exemplo et alij huiusmodi ymagiēs fecerunt mortuis. quas demones intrantes dantes responsa. diuinos obtinuerunt honores. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit.

De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortissimus. Noe ꝑauo suo vita functo libidine dñandi successus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni ꝑncipiũ in campo Sennaar incepit. in quo conuentionem habuit vir audacissimus ⁊ eloquentissim⁹ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝑsuasit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelsam. Cui⁹ cacumen vsq̧ ad celum pertingeret tanq̃ ascensuri per eam in celum. Quam cum edificarẽt magna coꝝ superbia se cõtra deum erigentes. Edificãtium temeritatem dñs hac sola animaduersione ꝑcussit. vt gentes due ⁊ septuaginta q̃ ibi conuenerant: ⁊ descenderant ex tribus filijs Noe quibus vna erat lingua totidem linguarũ confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent. In quo loco aũt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiũ nobile chaldeorũ ꝓpe Eufratẽ Baldach vocitatam. Ibi incole aũt non longe ab vrbe videri magnã cõgeriem lapidum ⁊ deuastationem. Et ꝓpter rupes ⁊ animalia venenosa nõ patere accessum. eam ibi fuisse opinantur. Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta. Turris autem altitudo M.clxxiiij. passuũ a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatũ ẽ nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiũ vniuerse terre. Et dñs super faciem cũctaꝝ regionũ eos dispersit.

REgnum Scithaꝝ in regione septẽtrionali Initiũ sumpsit. Ubi p̃rimũ regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit. Qui in paludem defluit Meotidem. quẽq̧ Amnalem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaq̧ regio ab ipso thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa. Altera in asia protẽditur. Que aũt est in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illesa. Que v͛o in asia ad orientem vergens: diuersas cõtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iustinus in p̃rimo Epitho. Cõmuniter aũt omnes Scithice gẽtes equitantes deferunt arcus. Qui nõ ex aratro: ſ ex feris quas venant̃ victitant. Regnũ hoc quãq̧ vetustissimũ sit: quia barbaꝝ est. Inter quatuor regna principalia non cõputatur. Nulli tamẽ hoĩm Scithica gens vnq̧ cessit: imo ⁊ dariũ persarum regem fugauit. Cyrum occidit. Sipbirionam alexandri magni ducem deleuit. Uesoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atq̧ fugauit. Asiam ter bello subegit: ⁊ per annos multos sibi vectigalem fecit. Ex scithis autem multi exierũt: qui res magnas gesserunt E quibus amasones p̃rimo clarissime mulieres: que ĩ bellis clara gessere facinora. Bactriani ⁊ parthi ab eis descenderunt. Attila etiam magnus ⁊ alij sui qui pannoniam subegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates ab illis descendit. Zeliorbes hunorũ rex qui contra Iustinianum imperatorẽ insurrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq̧ vniuersi ex scithis emersere. Dani quoq̧ ac Turci ex scithia ꝓdierunt. Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortũ habuit. Barbara eñ gens est. Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes ⁊ ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

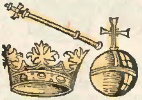

REgnum Assirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiũ sumpsit. Qđ quidem regnum p̃re ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a p̃rimo rege belo Nẽbroth hi de vsq̧ ad Sardanapallũ vltimũ: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aũt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari ⁊ egipto terminat̃. A septẽtrione v͛o habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinũ Arabicum habet. Et hec est Syria.

Regnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scitbas ꝛ Albanos sumpsisse ortũ ferũt. Hee certe femine Scitbice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia ꝛ lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie partem subegerũt. vbi Ephesum ꝛ Smirnam atqꝫ alias plerasqꝫ ciuitates condiderũt. Nec eis cum viris res erat; nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousqꝫ grauidas se p̃sentirẽt. A quibꝰ si mares nasci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas ãputatis inustisqꝫ dexterioribus mãmis bellica exercebant officia. Unde ꝛ amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: ꝛ mãma: quasi sine mãma. has expugnauit hercules ꝛ bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Iustinũ in primo Epitho. libro. ꝛ diodorum Siculum.

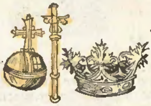

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiũ sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primũ regnauit Soros. quod quidem crebris ꝛ diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legimꝰ. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitqꝫ vsqꝫ ad augustum. es quippe Egyptus a Mesrain filio Cham habitari primũ cepta est. Regio siquidez affricana. queqꝫ vt nõnullis placet ab egypto Denay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriẽte rubro mari Assiriieqꝫ cõiungitur. Ab occasu Cyrenen ꝛ Aphrice residuũ habet. Et a meridie vsqꝫ in Ethiopiã protenditur. A septẽtrione v̓o Egiptũ mare habet. Et cum in ea raro aut nũqꝫ pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

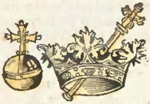

Regnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiũ sumpsisse Eusebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruũ erat. de quo etiam Uarro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodũ ad Romanos deniqꝫ ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsqꝫ ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinqꝫ ꝛ viginti. Ac duobus ꝛ sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes carnij constituti sunt.

De insulis in generali. Capi.

INsule dicte sunt: eo ꝙ in salo .i. mari site sunt. Ex his notissime ⁊ maxime ponēde sunt. ¶ Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus eiꝰ q̄drágiesocties septuaginta q̄nqꝫ milia passuū. mlta ⁊ mag̃ flumīa in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ copia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis anglia. ¶ Thanathos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sep̄ata. ¶ Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē ḃm solinū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec om̄es terras hoc solo miraculo vincit ꝙ quecunqꝫ arbor in ea ē nunq̄ꝫ caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. ¶ Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero .xxiij. quarū .x. deserte sunt ⁊ .xiij. coluntur. ¶ Scotia eadem ⁊ hibernia proxima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaꝫ porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara ¶ Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄ dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. ¶ Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices ⁊ beate fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. ¶ Harum prima dicitur membronia: secūda Iunonia: tertia Capraria. quarta Theode: alia niuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie. ¶ Gorgondes insule sunt occeani. ¶ Itē Esperidꝫ insule crise ⁊ argire. ¶ Taprobana hec oēs insule occeani. ¶ Sunt ⁊ alie insule que ab helesponto vsqꝫ ad gades in mari magno sunt cōstitute. ¶ Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. ⁊ paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. ¶ Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter ⁊ enutritus. ¶ Fuit autem quondam centum vrbibꝰ nobilis: vnde et centopolis dicta est. ¶ Prima remis ⁊ sagittis claruit. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis ⁊ dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū noxia nusq̄ꝫ gignit serpēs nullus: nulla noctua ⁊ si inueniatur statim moritur: larga est vitibus ⁊ arboribus: diptamus herba ibi nascit̃. phalangos venenatos gignit. ¶ Abidos insula est europe super hellespōtum posita. ¶ Choos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē p̄ma arte lanificij ī ornamētū feminaꝝ claruit. ¶ Ciclades insule greci quidaꝫ autumant dictas: eo ꝙ ⁊ si spacijs longioribus a delo proiecte in orbeꝫ tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem digeste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas ciclades putāt. Hec in hellespōto inter egeum ⁊ maleum mare constitute. Circūdantur etiaꝫ pelago mirtheo. ¶ Sunt aūt om̄es nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus ¶ Delos est insula ī medio cicladuꝫ sita: ⁊ dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi tempibꝰ notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaqꝫ ex ea nomē ꝙ prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est ⁊ ortigia vbi primū vise sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē ⁊ dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula. ¶ Rhodus prima cicladum est. ¶ Carpathos est vna alia ex cicladibus. ¶ Citherea alia est ex cicladibus vbi est orta venus. ¶ Icharia ē alia. ¶ Chyon insula Sira lingua appellatur: eo ꝙ ibi mastix gignitur. ¶ Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Iuno ex qua fuit sibilla samia ⁊ pitagoras samiꝰ a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula p̄mo vasa fictilia repta dicūt̃ ¶ Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Priꝰ āt trinacria dicta ꝓpter tria acra .i. promontaria pelorū. pachinū et lylibeuꝫ: h̄ ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris frugifera: vēris ⁊ sulphure plena. Vnū ⁊ ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla ⁊ caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaꝫ ciclopum ⁊ postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit ⁊ achatem lapidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. ¶ Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: queꝫ poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm̄ ex earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule ⁊ vulchanie vocantur ꝙ ⁊ ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt auteꝫ nouem habentes ꝓpria nomina. quaruꝫ prima lipparis: altera trasia. ¶ Sardus herculis filiꝰ cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaꝫ occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuꝫ in latitudīe .xl. passuū. In ea neqꝫ serpēs gignitur neqꝫ lupꝰ: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitateꝫ si sacramento dato aquas eius tetigerint. ¶ Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur auteꝫ a sardinia .xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. ¶ Ebosus insula est hyspanie. ¶ Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Gemasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie sunt insule quia inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ptim in asia. ptim i europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Isido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroꝝ suoꝝ arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de maritoꝝ suoꝝ nece sumpserūt debitā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq̨ ad puulū i ore gladij pimerūt. ⁊ feminas reſuātes ⁊ hostiū spolia deripiētes. deinceps pter sine masculoꝝ ꝯsorno viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cuȝ sp duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna pcedēs cū exercitu ꝯ hostes dimicabat. altera interim rēpublicaȝ gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parteȝ asie sere. C. annis dominio suo subiecerunt. inter ipsas vō nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt. ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝯceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel enactabant vel debito tempe pātribus transmittebant: filias vō sibi reseruantes eas ad sagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impediretur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amasones sunt dicte. i. sine mām̄a vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimām̄as antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur pmo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amiciciam q̄ȝ per vires: sicut in gestis grecorum ⁊ Amasonum continetur. Dicit autem Isidor⁹ ꝙ per alexandrum magnum amasones vsq̨ ad interitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. imm̄o dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum ꝙ cuȝ feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. ꝙ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphasti. super cuius responso ad ammiratōem duct⁹ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuȝ ⁊ furorem mulieres vincere: sed potius p amorem. propter qd̄ libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed pot⁹ amicicia suo imperio subiugauit. De eorum regno scriptum est in folio pcedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempa fert introducta. Et nota ꝙ pluribus de causis nobilitas īstituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente eñ humano genere: cuȝ homines ad malū proni essent. oportuit ꝑ hibere insult⁹ prauoꝝ aduersus bonos. ⁊ ideo eligebat̃ aliqs vir bonus iustioꝛ ceteris atq; prudentioꝛ. q̄ cōitati ꝑsideret: v̄tuosos ꝑ moueret. mediocres defenderet ⁊ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ alijs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi ꝙ nobiles q̄dam necessitate cōstringāt̃ur: ne ab antiq̄rū probitate degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciuȝ ignorabat. licet tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: ꝙ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qd̄ vulgari opinione celebrabat̃. Vñ expediebat pro ipaꝝ pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliuȝ principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq; eñ cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxerūt vt q̄cūq; patriā a talibus liberaret. Jus nobilitatis ꝑ se ⁊ heredibus suis ꝑpetuo obtineret. H̄ mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaꝝ sumitur. Aliq̄ñ eñ populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ⁊ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū moꝛ pie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoscerēt. Jnueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oraculū institute licet pauce. q̄rum aliq̄ ꝑmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ⁊ ieroboam: ⁊ quorūdā alioꝝ. plurime quoq; legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ⁊ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota ꝙ s̄m veteres historias raro aut nūq; in paganismo nobiliū stirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter supbiam ⁊ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. s̄m illud Eccī. x. Sedes ducū superboꝝ destruxit dñs. ⁊ sedere fecit mites ꝓ eis. Jtem nota ꝙ nemo vnq; nobilitatē odio habuit: q̄ ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde piculū qd̄ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis ī sancto ꝓpha dauid apparuit. quē ip̄emet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur g̃. ꝙ vix paucissimi ad tātam sublimitatē ydonei fuerunt.

Niniuem siue Nibisin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioꝝ p̄re eius belo morte sublato (vt ante p atuit) ⁊ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ⁊ quasi auitū gentiū morē noua imperij cupiditate mutauit inferens bella finitimis ⁊ rudis adhuc ad resistendū populos supauit: ⁊ ad libie finē vsq; ꝑuenit. Ninus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur ꝓ ximis accessione viriū fortioꝛ ad alios transiret: ⁊ ꝓ xima queq; victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ⁊ sideꝝ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ⁊ ip̄e decessit relicto impubere Nino ⁊ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ꝓpha. quē hebrei virū sanctū nomināt. Js cū videret petōres ciuitatis Niniue dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videret̃ falso p̄dicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝯspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qd̄ ī mare demersus a ceto degluti⁹ ē.

Ydolatrie scelus execrandū qd̄ fuit oīs mali principiū his temꝑib⁹ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝝ monumētis colligere possumus homies ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. s. timore adulatione ⁊ artificū diligentia circa sculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e qbus batuel tercius fuit q genuit rebeccam filiaz et laban filiū. ¶ Iste nachaor scdus filius thare. uxor eius melcha. ¶ Hus prim⁹ fili⁹ nachor. Iob fili⁹ hus. ¶ Bus scds fili⁹ nachor habuitqz duos filios videlicet beor prim⁹. balaaz scdus. ¶ Batuel terci⁹ filius nachor filiū habuit vnū laban ꝛ vnā filiā rebeccā. f. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. ānoꝝ iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. ¶ Lya pria filia laban primaqz vxor ia cob lippa oculis genuit sex filios ꝛ vnā filiā. ¶ Scda filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genu it duos filios ꝛ mortua in partu. sepelitur ꝓpe bethleē. ¶ Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac fi lius abrahā in vxorem quā helieser seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. qua annuente noluit vt desponsanda prius requiratur de cōsensu. Camuel quartus fili⁹ nachor. ¶ Caseth qu tus filius. ¶ Aran sextus filius. ¶ Pheldas septimus filius. ¶ Bela octauus filius.

Saruch filiꝰ ragau natꝰ ē āno mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus est.

¶Nachor fi. saruch natꝰ ē anmōi. 3035. anni vite eiꝰ .i 48. ꝛ defunctus.

¶Thare fi. nachor natꝰ ē āno mōi. 3114. ꝛ habuit. iij. filios. vixit aūt. 205. geuīt aūt abrahā nachor et arā. Arā. 3ꝰ. fi. thare hūit vnū fi. ꝛ duas fi. sarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth filꝰ Arā hūit duos fi. s. moab .i. pꝫ moabitaꝝ amō 2ꝰ pꝫ amoītarū

ARam cū genuisset Loth filiū vnicū ꝛ sarai ꝛ melchā filias inter chaldeos morꝰ ē ī citate caldeoꝝ q̄ dī hur. Eiꝰ aūt filias frēs sui duxerūt vxores. nachor. s. melcham ꝛ abrahā saray. porro thare dū terrā caldeoꝝ odio hūis ꝓpt ydola q̄ apō eos ī pcio hēbāt ꝑ ignē adorabāt. et ꝓpter luctū Arā filij sui migrauit cū suis in charā mesopotamie citatē: vbi ꝛ demū mortuꝰ ē: cū vixisset ānis. cc. v. iā eīn hoīs vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vsqꝫ ad generatōꝫ moysi.

SOdoma ꝛ Gomorra atqꝫ ciuitates alie ob nepharij pcī vindictā a dn̄o phibent succese. solo loth cuꝫ duabꝰ filiabꝰ ac vxore liberato. cū oībꝰ aduētantibꝰ cōtumeliā faciebāt. Jō deꝰ vniuersam regionē simul exterminare fecit. Cū eīn abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūcisiōis recepit etiam repromissionē de ysaac nascituro. Eodē qꝫ tpe venientibꝰ sero duobꝰ āgelis ꝟsus sodomā. loth phūanꝰ atqꝫ benignꝰ sedēs in foribꝰ ciuitatꝭ ad inuitādū paupes. qbꝰ visis occurrit rogās ꝛ cogēs eos vt declinarēt in domū suaꝫ cū sero esset. Qui ingressi domū eiꝰ. oīs ppl'us sodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt ꝑduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias suas ꝟgines ad vtendū eis ne illis iuuenibꝰ hospitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. ſꝫ q̄si rūpētes ostiū. ſꝫ angeli introduxerūt loth in domū. ꝛ illos oēs ꝑcusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. ꝑdixerūtqꝫ angeli ſbuersionē sodome fiendā. Et cū nūciasset h̄ loth generꝭ suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eiꝰ de ciuitate. ꝑcipiētes vt ī mōtē se saluas facerēt. nec retro aspiceret. pgētibꝰ aūt cū vxor respexisset retro ꝯ angeloꝝ ꝑceptū ꝛ citatꝭ curā hēe videret ꝟsa fuit ī statuā salis. Pluitqꝫ desup sodomā ꝛ gomorrā ꝛ alias citates ignē ꝛ sulphur deinde ſbuerse sunt ꝛ ꝟsa ē regio ī lacū salsum ꝛ sterilē q̄ dī mare mortuū. Ascēdētē aūt ī mōtē ꝛ ibi manentē loth. inebriauerūt filie prēm suū. ꝛ maior cū eo se ebriose cōmiscēs ꝯcepit ex eo ꝛ pepit moab filiū. Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo ꝛ peperit filiū quē vocauit Amon. a qbꝰ amonite ꝛ moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerūt.

Tercia etas mūdi

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq₃ ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ̄ ſm. lxx.
interp̄. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchaꝝ nr̄oꝝ q̄ veꝝ deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq₃ pater
multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ naſcit̄. anno mūdi ſm hebre. 2453. ſm. lxx. interp̄tes
3184. Uir prudēs ⁊ reꝝ diuinaꝝ hūanarūq₃ eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝓnūcians. ꝓpter qđ
caldei i eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re ſuo thare de hur caldeoꝝ venerat i
aram. ibiq₃ habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ ve/
ni in terrā quā mōſtrauero tibi. ¶ Postq₃ Abrahā rediſſet de occiſione q̄nq₃ regū aſſirioꝝ q̄ ceperāt Loth.
occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abrahā dedit decimas
oīm ſpolioꝝ b̄ndixit abrahe q̄ ſb̄diderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebrei fuiſſe Sem filiū Noe
p̄mogenitū ⁊ vixiſſe vſq₃ ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ⁊ ꝓmiſit ei filiū quē multiplicaret ſicut ſtel
las celi.

Saray prima vxor abrahe diu ſterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā.
Cethura ſc̄da vxor abrahe ⁊ hūit. vi. filios ſapiā ornatos ⁊ induſtria. hāc duxit abrahā poſt mortem
ſare. noīa filioꝝ. zamrā. iectā. medan. madiā. ieſboth ⁊ Sue. ¶ Agar cōcubina abrahe. ¶ Yſmahel mulier
ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmaheli-
taꝝ gen⁹, q̄ poſtea agareni poſtremo ſaraceni dicti ſunt; eiect⁹ ē de domo p̄na cum m̄re. quia ludebat

Linea Christi

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ꝛ ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare p̄re suo nachoreqꝫ fratre suo ꝛ familia araꝫ ꝑegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo p̄re suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth ꝛ saray ꝛ omni familia ꝛ substātia sua precepto dn̄i ꝑegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. ꝙ semē suū ꝑegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et ꝙ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ꝛ ysmahelē filiū suū. omnēqꝫ domū suā ꝛ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Memphis vel Chayrum

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. histoꝛ. scd̄o Ogdous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et qnquaginta vrbeꝫ olim egipti preclarissimā opportunioꝛi totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ꝑtes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanqꝫ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaꝫ. Unde ꝛ posteri reges fere omnes relictis thebis ꝛ regiam habitationem in ea edificarunt. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebaꝰ Osiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ꝛ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ꝛ cum vt deum adorare ceperūt. ꝛ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est boueꝫ. Sic eīn bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ꝛ Pli-

ā ysaac. i. irritabat eū ad ydolatriā ꝛ ad oēem ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̄ vidēs sara dicebat eiiice ācillā ꝛ filiū ei⁹. Cū natus eēt ysmahel quē p̄r in xiij. āno circūcidi voluit illū sara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: ſꝫ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suasitqꝫ abrahe vt ī aliā regionē trāsmitteret. q̄ cuꝫ ad etatē puenissꝫ. m̄r ei vxorē egiptiā cōiūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēs terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsqꝫ tenuerūt.

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt ꝛ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoq;. ꝛ omni musicoꝝ genere prosequūtur. qui ad motum ꝛ stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsq; coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaq; bonis pluribꝰ refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eā gloriosa virgo maria cū puero Jesu ꝛ Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q̄ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiā docti viri accesserūt Pithagoras ꝛ Plato ꝛc̄. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoq; ingentes hec regio habet ꝛ varia memorabilia que diffuse apud plerosq; scribuntur.

Enim Nonagesimonono etatis abrahe ā̄no apparuit ei deus ꝛ ꝓmisit q̄ filius de sara vxore nasceret quē ysaac vocari iussit. Cūq; ysaac q̄nq; ꝛ. xx. esset annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter ꝛ ad altare accessisset. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui q̄ timeas dominū. Et cōfestim arietē ex īprouiso vepribꝰ inherētē ad sacrificiū ꝓtulit. Cū abrahā obedisset dn̄o in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Zoroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianoꝝ fuit quē Ninus assirioꝝ rex bello interfecit. ꝛ libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilibꝰ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sensus differtur in. lxij. diem. Itaq; vnū nouimus codez die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. q̄ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artez post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe thare pr̄is Abrahe.

Zoroastes

Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xp̄i aduentū.1947. temporibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus) e regno cū magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosq̄ viarū anfractus in belgiam galliarū prouinciā tandem peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cū vniuersam ꝓuinciā (traiecto rheno flumine) subiecit. Et vicecōsulem ⁊ q̄storē dedit. Qui vsq̄ ad impij inclinatōnem ibidem ꝑstiterūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semꝑ opulētissima fuit. Et inter q̄nq̄ belge prouincie ciuitates principatū dignitatis ⁊ antiq̄tatis obtinuit. Eius archiep̄us e septē electoribus imꝑatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄z opibus deniq̄ cōfertissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Monstraꝛ ibi pallatium miri operꝭ qd̄ ad instar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoq̄ vrbis ciues nūc moribus ⁊ ornatu legibusq̄ ob mercatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem admodū culti ⁊ humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatem germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hn̄tur: ⁊ equitatu ⁊ peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoq̄ ibi ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudinē ferro iunctorū cōpacta in sup̄ficie sua. corpꝰ beati Simeonis ac venerabilis p̄sulis Popionis in ecclesia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio ep̄o beati petri discipulo primo xp̄i euangeliū suscepit. inde a beato paulino eiusdē ep̄o viro sctīssimo illustrata fuit. qui ⁊ a cōstantio imꝑatore ob catholicā fidem exilio relegatus ⁊ vsq̄ ad mortē. etiā extra xp̄ianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud phrisiā defunctus beate passionis coronā a domino p̄cepit. Ibi etiam floruit maximus ep̄us a quo athanasius antistes p̄secutionē cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoq̄ hec ciuitas Nicenū ep̄um totius sanctitatis virū ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. E q̄bus illis tp̄ibus insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec totis finibꝰ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. insignem ꝓfugus nostram qui condidit vrbem.

Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt
dicũt metropolis oĩm ferme vrbiũ asie
vetustissima eẽ videt. Quã abrahe ser
uos fundasse sacre tradũt lr̃e. Estq̨ campestris
agrũ hñs natura soli sterilẽ ac aridũ: nisi quate-
nus aq̃ irrigent supne fistulis cuniculisq̨ subdu
cte. Quaꝝ humor terrã reddit oĩm fertilẽ: ⁊ cõ-
sitõibus p̃stantissimã puuisq̨ amnis in regiõe
vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab il-
lis dirimitur terre lingula cõsitõibus oĩm in or
be p̃ciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas
damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl̃m distat in
q̃ sanctus paulus baptismũ suscepit. Et ꝓpe eũ
locus extat vbi eũ circũfulsit lux de celo cũ vocẽ
de celo audiuit. Saule q̃d me ꝑsequeris. Qui post
baptismũ in sinagogis p̃dicabat xp̃m. ob isidi-
as iudeoꝝ e damasco noctu in sporta p murũ de
missus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̃ baptismuꝫ
accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calami-
tates ꝑpessa. postremo cũ Conradus romanoꝝ
rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assum
psit. Itaq̨ ducturi in damascum tres xp̃iani re-
ges cardinalẽ quoq̨ legatũ. ⁊ simul p̃triarcham
hierosolimitanũ: multos quoq̨ ep̃os expeditõ
ni interesse curauerãt. In qua cum nostri princi
pes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs
menibus altissimis densissimisq̨ munita virib⁹
capi nequeuisset: in potestatẽ breui vẽtura erat.
q̨ aquatione fluminis prohibiti damasceni. iu
menta intus equitantiũq̨ q̃ presidio inerãt ale-
re nõ potuissent fontibus q̃ in vrbe erant: ingẽ-
ti populo difficilime suffecturis. Cũ tamen sibi
timendũ ciues scirẽt. ne succisis cuniculoꝝ mea-
tibus: q̃d haud quaquã operosum nimis fore i-
telligebãt. Et ipi fontes in vrbe arescerẽt. Sub
ripuit ṽo de tanta vrbe victoriã assirij hominis
dolus: cũ Balduino regi ad eã diem fidũ a quo
ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt.
Isq̨ regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ꝑ
tem mutatis: menia vires suas frustrãtia oppu
gnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti
munitõnibus additis in suam potestatẽ firma-
to. nostros aquatione ꝓhibuerũt. q̃dq̨ par fuit
ex eo facto incõmodũ: ab annona in castris bre
ui laboratũ ẽ. q̃ nisi ab amnis ripa poterat ipor
tari. Soluta obsidione cũ tantus exercitus re i-
fecta ad Iopem redisset Conradus luduicusq̨
reges comunitos male habitosq̨ exercit⁹ suos
in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cũ
erat annus salutis secũdus ⁊ quinquagesimus
supra decies centenum.

Damascus

REgnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāq ex armenia egressus primus hispaniaꝝ regnū (Isido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ꝛ sedem sibi cōstituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et p colūnas herculis circuēs vsq in boreale occeanū ꝑtenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa ꝛ incredibilis in vna regione est. Decez nāq milibus stadijs eius latitudo cōmensuratur longitudo vo prorsus eadem esse videt. Illamq postea diuerse gentes ꝛ varijs nominib cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūq metalloꝝ ac animātiū q hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat pcipue velocissimoꝝ acerrimoꝝq equū ferura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Catbone Metello pompeio cesare alijsq ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto debellati. Postq aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoq ornamento illis fuit: vt nullum vnq memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in pirrhenoꝝ iugo sita sunt. Scipionum monumenta nō longe a Taracone spectant. In bostetania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaq his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ꝛ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre ulia ꝛc. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ꝛc. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeq alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū floꝝ. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosq impatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tpibus. Videamus quid p hispaniā xpiane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū ꝛ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ꝛ innumerabiles martyres: hoꝝ vestigia imitati ferdinādus rex ꝛ Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q olim Ilipula magna dicta est ad xpi cultum ꝛ obsequiū reduxerūt.

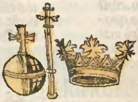

REgnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit eni olim inculta nemoribus atq sentibus aspera feris q hominibus aptior: eius autē frater Lechus exilij comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusq potentē ad orientē ꝑfect. in mag cāpoꝝ planicie sedē collocauit. Poloniāq nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noiat. qꝝ heredes cū inūerosaz multitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerēt post ei mortē Crockū i pncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliqt. Libussa vt natu minor post obitū patris pnciā gubernauit ꝛ arcē vissegradensem cōmūnit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ꝛ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū viri femine subesse arbitrio. Ideo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterq imperaui. Estote liberi virū qui prosit dabo. Ite equū meū in campos adducite. seqntes quocūq ierit. Denuq ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi coniux vobis princeps erit. Is aū primislaū cōstituit aratorem: quē in ducem poscunt: pmislaus igitur in verso vomere caseoq apposito cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nā calceos querno robore factos secū aferret: seruādos in arce vissegradeñ. respondit vt scirēt posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsq initiū heresis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Tercia etas mundi

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. & filius Belus Nembrotides in babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnũ paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbez omnes greci & latini historici pariter & poete ab ipsa Semiramide regina cõditam referũt aut ampliatam. De qua Ouidius. altã coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murũ vrbis cocto latere circũdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiarum scriptor libro ad appionem alexãdrinũ grãmaticuz hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi & verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbẽ ampliatam & exornatam ac muro cinctã fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultũ sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinũ protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̃ꝫ tantam vrbem in suam potestatẽ restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiã a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cũq; superba foret babilon spolianda tropheis. Huius muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorũ & octuaginta stadiorũ circuitũ detinebant. Plinius vo libro historie naturalis sexto. Murorũ dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̃tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitoruz. Altitudinem vo quater tantũ. Itaq; fuit menibus ac ortis pensilibus tẽploq; et arce maxime admirabilis. Nec hijs contenta Semiramis. ethiopiam quoq; suo adiecit imperio. Indis quoq; bellũ intulit. quo p̃ter illam: & alexandrũ magnuz nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persaruz suo loco manifestabitur.

Jupiter

Jupiter primus ethe ris & (vt aiũt) dici filius cui p̃priũ nomẽ lisania fuit hisdẽ tẽporibus apud archadẽ ĩ magno in p̃cio habitus est. Cuius ob vtutes id p̃clarissimũ iouis nomen adeptus ẽ. Is lysania ex heber filijs videlicet ierani origine duxit. Ibidẽq; cũ esset ingenij maximi vir. videretq; atticos rudes. bestialiq; ferme ritu viuentes: ante omnia eisdẽ cõpositis legibus illos publico instituto viuere docuit. Cunq; eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. & aras: templa: sacerdotesq; instituit. Et qui feminas ante habebãt cõmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. & multa alia ostendit eis vtilia. Que cũ attici silnestres mirarẽtur atq; cõmendarent: eũ existimantes deum Iouem vocauere. regemq; suum confestim fecere. Id autem iouis nomẽ eidẽ imposuisse dicunt ad similitudinem cõformiũ operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nã calidũ & hũidũ tp̃atũq;: modestũ & patie obseruatorẽ: ac in periculis post patiam audacẽ: et alia plura de eo scribũt. Sic huius hoĩs põderati moribus & vtutibus cũ ioue cõuenire dixerit. quẽ nõ terrenũ s̃ celestiũ virũ arbitrabant. Qd q̃dẽ nomẽ postq; ab ãtiq̃s planete & lysanie isti concessũ ẽ etiã mltis alijs cõcessũz fuit. s. ioui scdo celi filio necnõ & ioui tercio cretẽsi regi saturni filio. multos eñ iouis filios & filias veteres ascribẽ cõsueuerũt. Quorũ p̃ma minerua. Scdõs apis. Tercius sol. Quarta diana. Quintus mercurius & .vij. alios

SEmiramis Nini magni assirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duode/
cimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis
42. Cū Nin⁹ decessisset relicto īpubere adhuc filio Nina et vxore samiramide. et cu
iuuencula esset. ⁊ eius vnic⁹ filius Nina puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grā
de filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā astu muliebri excogita
ta fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam
tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine pariturus:
simulat se ꝓ vxore Ninā filiū ꝓ femīa pueꝝ. Nā ⁊ statura vtriusq; mediocris et vox
pariter gracilis ⁊ forma liniamentorū equalitas. matri ac filio silis. Igit̄ brachia
⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ more incedere cepit. Eodēz ornatu et
ppl'um vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret̄. que morē vestis exin
de gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita puer credita ē. Et femia pu/
eru simulās maiestatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitu
dine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fatetur: queue simulasset. nec metuit oībus
aperire qd̄ esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ſʒ admiratōnem auxit.
ꝙ mulier nō feminas mō v̄tute. ſʒ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel
ampliauit. murūq; vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato
vt prehabita ondunt. Multa alia p̄clara hui⁹ regine fuere. Ad postremū cū concu
bitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos post Ninū regno potita.

NIna q̄ a qbusdā zameis ⁊ Ninias scribit̄: Magni Nini ex semiramide fili⁹
quartus assirioꝝ rex. Anno qnq̄gesimotercio natiuitatis abrahe. post semi/
ramidē mr̄em. quā ipse obtrūcauerat Assyrius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38.
Is cōtentus elaborato a parētibus impio belli studia deposuit. ⁊ velut sexū cum
mr̄e mutasset. raro a viris visus in feminaꝝ turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam
regnauit Cres prim⁹ indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum
fuisse. a qb⁹ iupiter abscōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. hi Gnoson ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ⁊
Cybeli matri templū.

ARius q̄ ⁊ Arali⁹ dr̄ qnt⁹ assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vi/
gesimoprimo regnare cepit. ⁊ regnuit annis. 30. Circa ista tpa abraham ex
ancilla agar generat hismael. a q̄ hismahelitaꝝ gen⁹. hismahelē aūt filiū abrahami
anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmahelite
postea agareni: ⁊ postremo sarraceni dicti sunt: sara em̄ Abrahe vxor (vt scriptura

Sol gētiliū de⁹

sacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abrahā maritū suū. In
gredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q̄
facto statim cōcepit: post hec nat⁹ ē hismabel: quē p̄mit⁹ sa/
ra tanq̄ ꝓpriū filiū diligebat ⁊ p̄ncipat⁹ heredē. Sʒ ysaac si
bi nato ab ei⁹ amore declinauit. Ideo suasu ei⁹ cū mr̄e ei⁹ in
aliā regionē missus. q̄ cū ad etatez puenisset agar mr̄ eius ei
egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges pcreauit. q̄ oēm terrā
ab euphrate ad mare rubꝝ tenuerūt.

POsteri reges assirioꝝ. exēpla p̄cedētiū secuti: rn̄sa gen
tib⁹ ꝑ internūcios dabāt. impiū aūt assyrij q̄ postea sy
rij dicti sunt ānos. M. ccc. tenuere. Postremis apud eos re/
gnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequenti
bus patebit.

Diana prima dea

SOlem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruisse
Tulli⁹ dic: virū vnicq; insignē ac splēdidū hoīem ⁊ in
gentis regijq; animi p̄claꝝ. quē ob ingētes v̄tutes eū claro
noīe declararūt. putabāt em̄ veteres a nebroth gigāte sedu
cti primā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē so/
le dare nō poterāt. seu ꝙ eū celestē putarēt hoīem. seu diuū
e celo venisse rōne profunditatis ingenij.

DIana p̄ria hui⁹ sol' soror: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ipa bac
tēpestate ī p̄cio fuit: de q̄ tulli⁹ vbi d̄ nā deoꝝ scribit ml'
ta cōmēorat ⁊ iouis asceptricā fuisse ait. Hāc tn̄ eā n̄ eē dicūt
quā poete īsignē v̄ginitate ppetua voluere. cuꝫ legat̄ hāc ex
mercurio liberi ⁊ ꝓserpine filio pinnatū ↄcepisse cupidinē.

Ceres dea frugū

CEres q̄ʒ apud Siculos ī p̄cio fuit. cū sicano siculoꝝ re
ge ↄiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cul/
tū excogitasset: p̄ria apd̄ siculos boues domuit: ⁊ aratro ter/
rā sulcis ꝓscidit: ⁊ semia tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent
collectis spicis flabellis seperare. ⁊ molis terere. ac panē cō
ficere docuit. cū ātea hoīes glādib⁹ ⁊ pomis siluestribus su
stētarēt̄. Ob qd̄ meritū cū mortal' feīa eēt: eā deā frugū arbi
trati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regū Assirioꝝ

Semiramis.

Nina

Arius

Zamylas

Sparetus

Amyntas

Linea pontificū

Leui filius iacob

Neptalim etiā tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampson natus est.

Bala ancilla lye cōcubi Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit pmogenita

LEui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Chore filius Ysuar ɔtendit de sacerdotio cū Aaron eo φ ipe fuerat de pmogenito Ysaar. et ideo cū 250 viris igne diuino perijt ⁊c̄. Fuit aūt cognatus moysi ex leuitarum tribu natus: Uir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

MAria soror moysi ,pphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ,ppter murmur contra moysen Moritur aūt in cades deserti sin et ibi sepelitur

IAcob ex lya nati maiore sex suscepit filios Iudā a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dn̄s nr̄ ihesus xp̄s. Ruben φ pdidit pmogenita: Simeon et leui a q̄ leuitarū genus Isachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

INcensa impia sodomorū ciuitate Abraham cētenarius diuino iussu Saram cognouit vxorē que cōcipiens Anno expleto filiū peperit quē ⁊ iussu dn̄i vocauit Isaac significans gentes magnas ex eo futuras: quo nato die octauo circūcidit carnem preputij eius

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi. 3284. vir deo carus post patres valde longeuꝰ. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omni virtute plenus cū vixisset centū octoginta quinqꝫ annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vēditis primogenitis fri suo Jacob pro cibo lēticule. et a lēticula fulua dictꝰ Edom duct[is] vxoribꝰ chananeis sine cōsensu parentū supplātatꝰ a fratre suo in benedictiōe pr̄na. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob natꝰ est An. mūdi. 3344. vixit an. 147. et habuit. iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.

Beniamī scōs filꝰ iacob Joseph Aseenes Manasses Effraim

Gad Zelpha ancilla Rachel ge. ij. filios Aser

Rachel fuit vxor iacob diu sterilꝰ. tandē genuit duos filios. et mortua in ptu. sepeliturqꝫ iuxta Bethleē. Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph et Beniamyn. Ex bala Dan. Manasse Aser et gad

Jacob patriarcha vir sctissimꝰ ex Jsaac natus. Et ipse pꝰ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato superuixit āmis quinquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

Linea regū Sichimorum

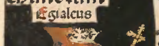

In regno Sychymorum regnauit Egialeus pmꝰ rex vtō patuit. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scōus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Apis quartꝰ rex Sichymoꝝ Selchin p̄re desūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ est Semiramus xxxv. regnuitqꝫ āmis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ priꝰ Egialea nūc vō peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex assiriorum sub quo natꝰ est ysaac scdm Augꝰ.

Iste Thesalion Sichimoꝝ quītus rex fuit quo regnante adeo inicia et leta tpa fuere et cū defunctum velut deū coluerit sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primitꝰ fecerūt. Huic successit Tiramachꝰ circa cuiꝰ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur, sub quo natꝰ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3450. Diluuius particulare permaximus in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiriorum

Sela filꝰ Jude cū adhuc esset paruulꝰ. nō dedit eū iudas thamar q̄ fuerat vxor her ⁊ onam: sed remisit eā viduā in domū patris sui. Cū aūt Sela creuisset timuit eā dare ne occideret: sic̄ fratres eiꝰ. Vn̄ thamar meretricē se caute simulās ⁊ sedēs in biuio cōcepit de iuda ⁊ pepit phares et zaram. vt3 Gen. 38.

Vincētiꝰ in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hystoriā pulchrā de Assenech: quō erat pulcherrima et honestissima sed elata et supba cōtemnēs omnem virū: ⁊ quē priꝰ noluit postea sūme desiderauit: sc3 habere ioseph in virū visa pulchritudine ⁊ sapia ⁊ modestia sua: sed ipse noluit assentire: nisi priꝰ dimitteret ydola q̄ colebat et contristata sup hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula ipīe Rhodꝰ nomē accepit ante natiuitatē xpi. 1740. tpe ioseph a Telchinis et a cariatibꝰ a pharoneo Argiuoꝝ rege iā3 diu deuictis cōdita est. et prima cycladū venientibꝰ ab oriēte in qua vt pomponius refert rose capulū dū vrbis fundamēta foderēt inuentū. a q̄ ciuitas ⁊ insula cognominata putat̄. Nā rhodos grece latine rosa dicit̄. hec insula nongētoꝝ stadioꝝ ambitu cōtinet̄. Preter cetera in admiratiōe fuit. Solis collosꝰ rhodi quē fecerat lyndꝰ lisippi discipulꝰ. Qui. lxx. cubitorum altitudīs fuit. Qui pꝰ quīquagesimū sextū annū terre motu pstratꝰ. iacēs quoq3 miraclo. At3 de septē mirabilibus vnū fuit: hec insula in oriētali pmōtorio sita. Que et portubꝰ ⁊ vijs et menibꝰ olim sic̄ ⁊ nūc ceteras asie vrbes supauit. Multa h̄ ciuitas bella ⁊ a turcis ppessa fuit damna. Nec3 vllo pacto turcis restitisset. nisi milites btō iobāni dicati curā īsule recepissēt. Qui nō solū insulā tutati sūt sed ⁊ Cypris alijs finitimis xpianis auxilio esse cepert. Anno igit̄. M.ccc.viij. In ptātem xpianoꝝ puenit. Turci vero vicibꝰ q̄tuor dictā oppugnauert vrbē. Nouissime anno. M.cccc.lxxx. Machometus ottomānus Turcorū impator ductis in rhodios. c. milibꝰ armatoꝝ. ⁊ sexdecī ingētibꝰ machinis. hāc vēdicare ⁊ rhodioꝝ militū religionē delere pposuit. Tandē post cruentissima pl'ia. auxilio mgr̄i petri danbuson natione galli Turci cum ignominia sunt repulsi.

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3 4 54.

Egiptiorū Reges oīes tunc pharaones dicebātur nō hoc ꝓpriū habētes nomē. sed ꝓ dignitate reges tūc vtebant: sic ꝛ apud nos imperatores Augusti appellāt. Habebat ꝗ vnusq̄ſq; pharao ꝓpriū nomē

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter sompnioꝝ interpretationē: dās ei ānulū in manu et stolā bissinam et torquē circa collū. faciēs eū circuire ꝑ egiptū: preconie ante eū clamāte. vt oīes genuflecterēt ante eū. Uocauitq; nomē eius saluatorē mūdi. Deditq; illi vxorē asseneth filiā putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mūdi.3 4 45.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Jsrael fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo cheneres qui contradixit ꝑ moysen deo: atq; mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex Mefre noluit audire vocem domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: Postea sūmersus fuit cū suis ī mari rubro.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Joseph desiderioꝝ vir ꝛ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Asseneth putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scʒ et effraim. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̄tute et sapīa fr̄is ꝓcelleret. pr̄ eū pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cōflauit inuidias. quas ob ante quītodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Uxor aūt regis in eū libidine ducta ait dormi mecū: q̄ respondit oīa tradidit mihi dn̄s preter te. Illa aūt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehēso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ē ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū ostēdit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Js deinde somnia regis interp̄tans p̄nūciauit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex euʒ e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit postq̄ in egipto octoginta annis regnasset cōpletus centuʒ ꝛ deceʒ annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Pharao mephres — Joseph somnioꝝ interpres filius iacob — Uxor putifar

Linea Christi

Esrom

Aram

Esrom Anno mundi.3495. Aram vero anno mūdi.3544.

Hic oritꝰ regnū argiuorū vbi Jnachꝰ occeani ꝛ terre (vt aiūt) filius sexage-
simo a natiuitate Jsaac anno apud argos in Thessalia primꝰ regnare ce
pit. Jd vero regnū durauit annis.544. Cecrops aūt egiptiꝰ q̄rto ꝛ nonagesi
mo iudaice fuitutis āno regno argiuoꝝ relicto p̄mꝰ atheniēsibꝰ regnauit ānis.50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe.
Cuiꝰ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo
ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de nam
ra deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem
egiptū eiꝰ vrbis cōditorē fuisse. Eāq̄ vocabulo egi
ptio cognominasse. q̄d ligua greca athenā sonat. Alij
Cecropem illā ꝯdidisse dicūt. Et eā subita apparitio
ne arboris oliue mineruā cognoiasse. quā ea arbor d̄
signat. ꝛ ligua greca athena dr̄. Verꝫ alij ab eo nō cō
ditā s̄ īstauratā putāt. q̄ tp̄e Athena apō illos p dea
colebat. De eiꝰ nomie Diuꝰ augustinꝰ de ciuitate dei
libro decimooctauo varia scribit auc̄te varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instau
rante subito aq̄ vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus p̄digijs
sciscitatꝰ apollo delphicus q̄d intelligēdū. q̄due faciēdū foret respōdisse fertur
Nō olea mineruā. Aqua vo neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et
cōtemporanei. Essetq̄ in coꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alterꝰ duoꝝ deoꝝ nomie ciui
tas vocaret. Cōgregatis oībus vtriusq̄ sexꝰ viri adheserūt neptuno. Mulieres
vero Minerue. Que ꝛ obtinuerūt vt ex minerue nomie ciuitas appellaret. Ac
sic athenā grece vrbē cognominauerīt q̄d latine Mineruā dicimꝰ. Eo q̄ mulierū
voces vna viroꝝ numeꝝ superarint. Quāobrem iratꝰ neptunꝰ Marinis estuāti
bus vndis atheniensiū terras populatꝰ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere.
Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōibꝰ. Scdō vt nullꝰ nascētium cognomē maternū
acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ꝛ minerua athenas cōdidis
se. Sed cū de nomis impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq̄s p̄ntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ p
cussa terra laudabiliorē p̄duceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptunꝰ aūt tridēte suo pcussa terra. Equū
p̄duxit belli omen. At minerua hasta p̄iecta oliuā p̄duxit pacis arborē. Que q̄m vtilior coꝝ iudicio visa fu
it. ex suo nomie athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit. de q̄ lucanꝰ libro sexto ait. Primꝰ ab eq̄rea p
cussus cuspide saxis. Thessalicꝰ sonipes bellis feralibꝰ omen Exilit. Et virgiliꝰ georgicoꝝ p̄mo. Tuq̄ o cui
prima frementē fudit equū tellꝰ pcussa tridēte neptune. Apud atheniēses p̄rio regnauit Cecrops egiptiꝰ An
no quarto ꝛ nonagesimo iudaice fuitutis. Decimusseptimꝰ ꝛ vltimꝰ coꝝ rex fuit Codrꝰ tp̄e samuelis. Postea
p magistratꝰ respublica atheniēsiū fuit administrata. Hec vrbs atheniēsis quondā nobilissima fuit. nullꝰ in
digna p̄conij. tāta eiꝰ supfluit claritas: doctoꝝ phoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tp̄e parui
oppidi spēm gerit. Jn eo tū saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est p omnē greciā noiata. tū operis ma
gnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētinꝰ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoꝝ
auxilijs nullꝰ opem inuenerit. Iura ei ob eā rem tradidit: in quis eiuum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerua cantatissima mulier anno etatis Isaac. 58. Apud tritonidē lacū apparuit. Ex cuius nomine postea Tritonia appellata est. dicebat et pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec quippe iouis primi primogenita fuit. quam apud rudes affros cū multa an no cognita repisset nō solū affri sed et greci eam absq3 matre ex iouis cerebro genitā crediderē. cū eius origo minus innotuit. Ipsa enim primo lanificiū omnibus antea incognitū adinuenit. Nam ostēso quo ordine purgata lana: et dentibus ferreis pectinata atq3 colo filata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vnde et lanifices fulones. tinctores. textricesq3 puelle (teste ouidio tercio fastorum libro) eius festura religiose celebrare ceperūt. Vsum insuper olei eciā vsq3 mortalibus incognitū hec ipsa inuenit atq3 docuit. Ipsa eadē (vt cicero ait) sapie dea et artiū inuētrix dicitur. Tandem cū eius fama et numinis reuerētia late diffusa fuit. in eius honorē tēpla cōstruxerūt. precipue rome iuxta tēplum Jouis

Iste armamitres septimus. secundum Aug. est octauus rex assiriorū: sub quo deus apparuit ysaac promittēs ei quod promiserat patri eius: regnāte apud sichimos leucippo cc. viij. rege.

Promethe9 his tpibus in archadia claruit. Uir vtiq3 acutissimi ingenij et spectate peritie. qui hoīes incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Sil'acra quoq3 hoīm primus de terra formauit. et arte quadam veluti spm̄ habētia moueri fecit. Inde cū in altissimo caucasi mōtis resideret astrologiā didicisset eā primus assyrios docuit. Insuper etiā ignē e silice primus eduxit: vt plurimi testatus est. Usū preterea anuli (sed ferrei) primus inuenit: Quē quarto digito in honorē cordialis vene portare suasit. Ex quo deinde procedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesq3 aureo vterentur: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyriorum: Locutus est dominus ad iacob: repromittēs ei quod patribus suis promiserat: quod sunt hec duo Possessionē terre promissionis id est chanaan. et bñdictionē oīm gentiū in semine eius quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas et ipse archadie9 hac quoq3 tēpestate. Uir nimie cōtemplatiōis clarus fuit. Qui astrorum cursum peruigili studio cōprehendit. et primus de astrologia īter grecos disseruit: propter quod finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mons eius noie nūcupetur. Cuius altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videatur. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

Baleus iste fuit decimus rex assyriorum sub quo mortuus est isaac. Et regnauit secundum Eusebium ānis. 52. Regnāte tūc apud sicbinos Messapo. ix. rege.

Appollo cithará reperit. Medicine artē inuenit quam frater suus Esculapius ampliauit qui et fulmine interijt. Iste appollo delphicus clarus habetur. et post mortē deus habitus est. Is enim a poetis phitonis et sapiē deus appellatus est. Qui medicine artis reptor et virtutū herbarum primus cognitor vt Ouidius primo Methamorphoseos scribit. Medicina meum est opiferq3 per orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Iste fuit. xij. rex assyriorum sub quo mortuus est Joseph regnāte sichimorum plēneo. xi.

Iste Jupiter deus predicatur eiq3 bouē offerūt. primus etheris: et (vt aiunt) dici filius cui proprium nomē Lysania fuit. his tpibus apud archadiā magno in precio habitus est. Cuius ob virtutes id preclarissimū iouis nomē adeptus est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicitur. Ibidēq3 cū esset ingenij maximi vir. videretq3 atticos rudes. bestialiq3 ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legibus. illos publico instituto viuere docuit. Cūq3 eos ad humanos mores redegisset. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotesq3 istituit et multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarentur atq3 cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq3 suū effectum fecere

Iste fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaso.

Linea regū assiriorum

Armamitres

Belocus

Baleus

Amichus

Saffrus

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est provincia in achaya siue peloponeso a lacedemone Iouis fi-
lio ex Taygeta condita. A qua ipsa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā sparta dicta
fuit. Herodotus tamē Spartā vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat
In differenter tamē pro alterutra. tam ab illo q̄ʒ ab alijs auctoribus legit. Sed quam ob causam sparta dicta
fuerit Iustinus tercio epithomatū suorū libro exponit. Spartanorum genus hac tempestate scilicet quinquage-
simo regni Ozie anno Alcumene lacedemoniorum rege mortuo. Eorūqʒ regno consumpto principium habuit
Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus
labor et militia in studio est q̄ʒ fertilitas filiorum. Unde et varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente vir-
gilio. virginis os habitūqʒ gerēs et virginis arma spartane. Primus aūt lacedemoniorum rex fuit Euristeus
quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Is lacedemonijs primū
regnare cepit. Agesilaus aūt sextus lacedemoniorum rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule ori-
ginem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. semp fidei obseruator. Lycurgus quoqʒ lacedemoniorū
princeps et legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirandus. Inclitus in precio habitus est.
Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarcus valerius et iustinus et aristoteles in politicis multa scripsere.

Lacedemonia

Mercurius

Iste mercurius multarū artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deorū nunciū seu interpretē fuisse omēs poete describūt. Dictusqʒ ē deus facūdie. mercatorū palestra. furū nūcius. et interpres deorū. Ipse etiā lyram septicordem comperit. Hic in omī doctrine genere et q̄ʒ maxie phisice edoctus fuit. vt dicat eum sua virga et herbis tm̄ mortuos suscitasse. Unū et post mortē inter deos relatus et stellificatus est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie et eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bachus

Iste Bachus primus i grecia vinū iuenit et pro deo cultus est. q̄ dictus est liber pr̄ et argos cōdidit. Ipse est dyonisius bachus filius Semele inde in mōo pagrās simili modo domesticis regiōibus vinū p̄buit. potūqʒ ex ordeo germanos conficere docuit Secutusqʒ est eum Silenus illius nutritor.

Omagirus

Iste Omagirus primus ad aratrum boues iunxit.

Amazones

Hec sūt mulieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferocissime. q̄ assumētes arma per centū ānos seuissima bella ɔfecerunt tā in Asia q̄ʒ i Europa. multas vrbes delēdo et magnā asie ptē subegerūt. Hac q̄ etate Amazones cum i asia regnabāt In primis marsepia et lampedo q̄ ephesum Deīn smyrnā et alias ciuitates ɔdiderūt Exinde anthiopa. et ypolite post hāc orethia post illam panthasilea. Hāc occidit pirrus filius achillis apud troyam.

Hoc tempore regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vsq₃ ad tpa iudicū isrł barach ꝛ delbore. Tūc perse⁹ en seo nō spōte interfecto nimēs relic̄t argos: ꝛ trāstulit regnū in micenas post q̄ illuc regnauerūt atrite⁹ acre⁹. His temporibus scd̄m cōmestorē (q̄ dicit mgr̄ hystorie scolastice) phoroneus fili⁹ ynachi et nyobis prim⁹ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ scꝫ iura redduntꝰ) ab eo forū denomiari. Soror tpi⁹ ysis in egiptuꝫ nauigauit. Et quasdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vñ cuꝫ yo diceret ysis ab eo dicta est qd̄ in lingua coꝛsonat terra. Et ob h p⁹ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Fili⁹ etiā phoronei q̄ apis dic̄t⁹ ē codē tpe ī egiptū. nauigauit quē filiū phoronei viꝝ ysidis fuisse tradūt. ꝛ similiter ab egiptijs deificat⁹ ē.

Ynachus a natiuitate isaac ãno sexagesimo apud argos ī thessalia prim⁹ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ꝛ phoroneum eius successorem.

ysis

Isis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiq₃ litteras inuenit ꝛ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qd̄ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuꝫ impulsa. acceptis quibusdā amicis suis. nauē cōscendit Et ꝓspero vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiq₃ cū reperisset rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamq₃: semina cōmittere. ꝛ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapsaꝫ crediderunt.

Phoroneus prim⁹ in grecia leges instituit. Hic habuit frēm qui menses ꝛ annos docebat obseruare. ꝛ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qd̄ a rudi populo inter deos cōnumerat⁹ est: ꝛ ei boues ymolabāt dictusq₃ ē phegeus.

Diluuiū deucalionis factū ī thessalia. ꝛ ferōtis fabulaꝝ incēdiū: ꝛ vocat̄ tō deucaliōis. q2 in ei⁹ regno maxie fuit.

Bos i egipto erit ō flumie i festo Serapis ꝛ eleuat̄ i acre et rursuꝫ itrat. ꝛ nō cōparet. ꝛ ꝓ deo colit̄ a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū nauigio venisset. ꝛ ibi mortu⁹. fact⁹ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ de⁹. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo q2 viuus coleret. et illo mortuo. demones vitulū similē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pplm. Inde venit q2 filij isrł similiter delirabant in oreb vt3. Quid em̄ hac stulticia miserabili⁹ in hoīe rationali.

Argus iste quart⁹ rex argiuoꝝ fuit. ex cui⁹ nomie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiaꝫ tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminib⁹.

IOB

Iob vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ꝛ arabie finib⁹: ex zareth pr̄e matreq₃ bosra nascit̄. Hic erat iust⁹. rect⁹. mo restus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Itēq₃ q̄ cꝫ continēs. ac mirūmmoduꝫ panēs. Ex vxore sex filios ꝛ femias tres suscepit. Diues quippe inter omnes sui tpis orietales: Cui⁹ possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagīta iuga bouꝫ quīngētēq₃ asine ac familia multa nimis. Cui⁹ animi fortitudinē vt dñs certo argumēto cōprobaret: ꝑmisit vt a diabolo temptaret. Qui accepta potestate oēm eius substanciā. filiosq₃ omnes ꝛ filias ꝑdidit: eūq₃ graui vulnē vlcerauit. quib⁹ in omnib⁹ Iob labijs suis n̄ peccauit dicēs. dñs dedit dñs abstulit ꝛc̄ Ad eum deniq₃ cōuersus dominus: Omnia q̄cunq₃ ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Suprauixit deīn Iob p⁹ flagella quadraginta ꝛ cētuꝫ annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsq₃ ad quartā generationem. ac sic senex ꝛ plenus dieꝝ mortuus est.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyses vetus: et omniũ prophetarũ summ⁹: historiographoꝝ princeps: vir sane mãsuetissimus: sup oĩes gentes pplm̃ dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm̃ in heremo rexit. Ipe eñ dilectus deo ꝛ hominibus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte synay gloriam suam ostendere voluit. Qum vidit ignem ardentem ꝛ non cõburentẽ Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ tñ nõ cõburebat: ꝑcipiẽs ei vt in egyptũ descenderet. ad liberandũ pplm̃ isrl'. Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ꝛ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ȝ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circũcisione: Iste in ꝑpucio testimoniũ de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ꝛ insigni eloquẽtia ornat⁹ digne summũ sacerdotiũ sibi assumpsit ꝛ testamentũ eternũ sibi ꝛ filijs suis statuit. filiusq; ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolas sacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ꝛ abyu percussi sunt a deo pro eo q̄ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubeum. alijs trepidātib⁹. ꝓpter qđ regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dn̄m prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtemparare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem qꝫ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius ccderent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝑgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurgēt virga de israhel. ⁊ percuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit et occiditur. Balaam

Naason anno mūdi. 3688. Iosue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝯstitut⁹ fuit sup isrl̄ vt pplo terrā diuidet. Missusqꝫ ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisērt immunitatē si signu poneret coccineū in fenestra. Et occlte dimisit eos abire ipsiqꝫ via patefacta p iordanē miraclose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit.

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm de oppressiōe regꝫ mesopothamie. quē etiā ꝑcussit. Hic habet qꝫ angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios isrl̄ de trāsgressione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. q: plurib⁹ vicib⁹ recessert a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in ꝯuitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati sunt ꝑ diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth ꝑcussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit eñ vir fortis et vtraqꝫ manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium coꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Moyses frater aaron ⁊ filij isrl' cū fuissent in egipto .cccc.xl.ānis. Que cōputatio accipit a pͥma promissiōe facta abrahe ī mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl'. Qui post .x. plagas q̄bus de⁹ egiptū attriuit, pcesserūt ꝑ desertū v̄sus mare rubꝝ. ⁊ pharaone pemisisset pplm dimisisse: angelo eos p̄cedēte ī die ī colūna nubis ⁊ nocte ī colūna ignis. vn̄ ⁊ pharao ꝯgregatꝫ exercitib⁹ suis et curribus insecut⁹ ē eos vt reduceret ī egiptū. Moyses pͥm⁹ iuxta p̄ceptū dn̄i agno pascali comesto cū pplo isrl'. vidētesq̄ꝫ filij isrl' appropinq̄re egiptios: cepert murmurare ꝯ̄ moysen qꝛ eduxisset eos de egipto. Orantecq̄ꝫ moyse ⁊ ex dn̄i iussiōe extēdēte v̄gā sup mare rubꝝū. diuise sunt aq̄: factis vijs ī medio maris: ꝑ q̄s incedentes libere filij isrl'. pharao ꝑ dictas vias cū suis exercitib⁹ inseq̄bat̄. ß egressis oīb⁹ de pplo hebreoꝝ moyse extendēte v̄gā sup mare. reuerse sunt aq̄ vt p̄us sbmersis pharaone cū suis ī medijs fluctibus. Cecinerūt ꝗ̄ moyses cū pplo. ⁊ maria sorore ei⁹ cū mulierib⁹ timpanistris canticū istud dn̄o. Cantem⁹ dn̄o gloriose ⁊c.

De Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ⁊ ad radices ei⁹. Ibiq̄ꝫ mādauit dn̄s eis ꝑ moysen vt filij isrl' se sctificarēt ⁊ lauarēt vestimēta sua duob⁹ dieb⁹: ⁊ tercia die ascenderēt sup mōtē. nullusq̄ꝫ accederet nec etiā taugeret ipm mōtē nec iumētū. alioq̄n moreref. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ⁊ tonitrua audiri: ⁊ sonit⁹ buccine ⁊ fulgura videri: ⁊ nubes densissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pplo suo ī mōte synai tercō mēse egressiōis de egypto. Que lex diuidit̄ ī triplex gen⁹ p̄ceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ⁊ cerimonialiū. Et moralia q̄dē sunt .x. p̄cepta que hn̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim ī dīsis locꝭ pēthateuci p̄cipue ī deutronomio. ß reducūt ad decalogū. ⁊ h̄ sp obligauert ⁊ obligabūt ad obsuāciā eoꝝ. eē oēs natōes. Et pͥa tria sculpta ī vna tabl'a lapidea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad ꝓxim. Iudicialia aūt ordīata erāt ad ꝯsuandū pacificū cōuictum ppl'i adinuicē ⁊ bon̄ ī ciuilitatē. sicut statuta ciuitatū. obligabāt solū illū pplm vsq̄ꝫ ad passionem xp̄i ⁊c.

Nitulum conflatilem filij israel Hisdem etiā temporib⁹: egiptiorū more (Qui busiridē adorabāt) sibi fecerūt: Cū em̄ Moyses cū dn̄o in mōte morā faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̄s colerēt. ⁊ precederēt eos: Quib⁹ hur resistit: sputis ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timēs ait. Tollite inaures aureas vxorū ⁊ liberorū. Quas cū accepisset: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fusorio: Et dixit pp̄lus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitq̄ aaron altare. ⁊ in crastinū indixit solennitatē. Mane surgētes obtulerūt hostias: seditq̄ pp̄lus mādūcare ⁊ bibere ⁊ surrexerūt ludere id est adorare. Tūc ait dn̄s ad moysen. descēde. peccauit pp̄lus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui moyses. Queso dn̄e quiescat ira tua; ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā promiserat. Placato dn̄o descēdit moyses ferēs secū tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicēs: Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ⁊ choros et irat⁹ proiecit tabulas: et cōfracte sunt. Et post reprehensionē aaron de fabricatiōe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem: vitulū cōbussit. ⁊ massā in puluerē redegit. quē sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarū apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

Moyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s eī ꝗ faceret Archaz de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ similiter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam aureā eiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut coopculū. qḋ diceba꞉ oraculū: Per vtrūqꝫ latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis sethim de aurati mitteba꞉. Quibꝰ archa ferreba꞉. nec vnqꝫ extrahebant: Exvtraqꝫ vero pte oraculi. scꝫ in duobꝰ angulis anterioribꝰ positi sunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum respiciebat. versis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus qꝫ alis expassis. ⁊ mutuo se tangētibus velabant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habeba꞉ in scā scōꝝ: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scdm Rabi salomonē. Figura Arche scdm doctores catholicos.

Simili modo ait dn̄s Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis laminibus coopta꞉. hn̄s quattuor pedes: In singlis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ fereba꞉ mēsa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝗ medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebant sup ea꞉ duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponeba꞉ patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ⁊ calidi imponebant: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales diceba꞉. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoqꝫ panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dn̄o in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

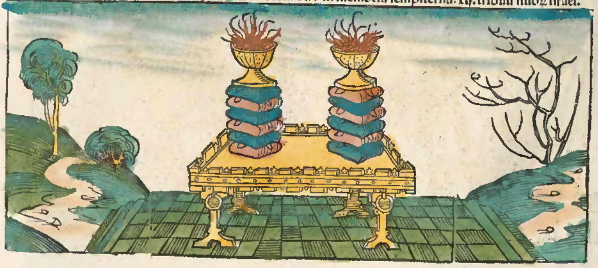

Precepit quoq̧ dn̄s fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius bastile basi infixū erat ferreū sup vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter se iungebant tanq̧ duo ciphi erant in modū nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipō fundo inter ciphū ꝛ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in bastili essent quinq̧ calami in hūc modū copulati. Quattuoꝛ ibi iūcture erāt. Quarū quęq̧ habebat q̄si ciphos duos iūctos ꝛ sperulas sil' ꝛ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hūs tres pedes. Et sursū hēbat sex calamos egredientes de bastili. tres ex vno latere. ꝛ tres ex alio. tēdētes sursū obliq̄. Quousq̧ ptingerēt ad altitudinē bastili. In bastili vō quattuoꝛ ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita q̧ duo ciphi positi vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calam⁹ p mediū ciphi trāsiret: Sperulęq̧ sil' ꝛ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ꝛ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ptibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūq̧ vero modo factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita cq̄lia: sup que ponebātur septē lucerne auree: Ita q̧ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebat lucernis. Erāt q̧ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ꝛ cū quib⁹ amouebatur. illud qđ erat cōbustū de licinio. et residuū licinij ad incendendū aptabat. Uasa q̧ plena aqua erāt emūcta ne facerēt fumū: Omne aūt pond⁹ ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei vō dicūt centenariū auri: Ne scit pfecte pond⁹ quāq̧ magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aūt erat ad austrū cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

Figura Candelabri luminis Secundum Doctores aliquos

ALtare quoqꝫ holocaustorũ siue sacrificioꝝ iussit dñs fieri de lignis sethim. Erat aũt altare quadratum In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitoꝝ. Et in altitudine triũ. Eratqꝫ concauũ instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erãt ere intus ⁊ extra: siue lamĩs eneis: vt vri nõ possent: Area eiꝰ siue arula erea erat tanqꝫ fundus arche. sup quẽ fiebat ignis: Qui ꝑ fenestrã que erat in latere oriẽtali imponebatur. In quattuor angulis supioribus erãt extra quattuor recurua cornua. In q̃bus quattuor cathene anulis inserebant̃. de quibꝰ dependẽs craticula erea in modũ rethis facta. vsqꝫ ad mediũ altaris descẽdebat sup quã cremãda in odorem dño ponebant̃. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q̃bus vectes imponebant̃ de lignis sethim opti ere ad portandũ altare. Positum autem erat altare ante tabernaculum sub diuo.

Altare holocausti scd̄m latinos

Altare holocausti scd̄m hebreos

Hystituit q3 dn̄s Moysi dicēs Q̄ sacerdotiū scīm Aaron frī suo dare deberet. Ordinationēq3 de vestimētis sacerdotalib⁹ sic̄dis p̄mittēs: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotib⁹ etiā minorib⁹: feminiale lineū: tunica de bisso dupla p̄ totū. Balteus lat⁹ q̄si digitis quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestatūt in capite. tendēs supius in acutū. Sup hec quattuor p̄prijs vestib⁹ induebat summ⁹ sacerdos: P̄ria erat tunica iacictina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erāt tintinabula ⁊ malogranata intexta. Scd̄m ornamētū suphumerale sine manicis. descēdēs vsq3 ad renes. adeo vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodeci lapides p̄ciosi Quartū ornamētū erat Balthe⁹ seu cingulū de quinq3 colorib⁹: Quītū erat mitra iacinctina in capite sup̄ bissinā: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inscriptū: facta deinde ad modū corone. Que p̄tendebat̄ ab aure ad aurē per frontem.

Locut⁹ est iterū dn̄s ad moysen. Facies ⁊ labiu eneū cū basi sua. vas sc3 lauatoriū. qd̄ alibi labrū ⁊ luter (vt Rabi salomō ponit) vocitat̄. Qd̄ erat inter tabernaculū ⁊ altare holocaustor: In q̄ missa aq̄. lauabāt sacerdotes manus suas ⁊ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. ⁊ egressuri: vt aarō ⁊ filij ei⁹ fecerūt. portātes de sanguine hostie imolate p̄ pctis populi. Et qui accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qd̄ dr̄ factū de speculis mulier excubantiū ad ingressū tabnaculi: Vel poti⁹ in circuitu labij supremi circūposita specula fuerūt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si facie vel veste maculam abluendam haberent.

Recepit quoq3 dn̄s Moysi: vt faceret tabernaculū in hūc modū. Tabernaculū erat domⁱ deo dicata Quadrata ⁊ oblōga: tribus clausa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei⁹ illustraret̄: modo introit⁹ eccīar fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitor: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethī. xx. stātes Quar vnaqueq3 i lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudīe digitos q̄ttuor: In latitudīe cubitū ⁊ se misem: Jungebant̄ aūt sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraq3 parte. Supposite vero singl'e duab⁹ basib⁹ argenteis p̄foratis. Eodē scemate erat factus paries aquilonaris: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule p̄ omia si-

niles. In medio aũt tabernaculi mãdauit dñs fieri p latitudinẽ velũ pulchrũ appẽsuz sup quattuor columnis: Qđ diuidebat sancta a sanctasctõꝝ. Habebat aũt quadruplex operimentũ: scz de cortinis intextis varijs colorib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubricatis. ⁊ de pellibus iacinctinis. Cetera de vestibus angulis. Cortinis ⁊ Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quãtũ ad tabulas et bases quibus infiguntur.

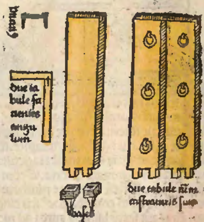

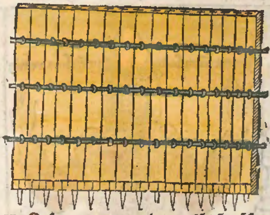

MOyses primo anno tabernaculũ dño cõstruit. Et septez mẽsibus op⁹ pficiẽs. mẽse pmo anni secũdi prima die erexit. Iudei quoqꝫ p Moysen legẽ sil' cũ lr̃is hr̃e ceperũt. Iterũ dñs ad moysen ait. Cũ filios israel numerab: dabit q̃sqꝫ p̃ciuz p aĩa sua: ne sit ĩ eis plaga dimidiũ sicli. iuxta mẽsurã sanctuarij. Sicl⁹ viginti obolos hꝫ: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cõpletisqꝫ smonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuio nõ hũano inscriptas decalogo ex vtraqꝫ pte. Et vt hebrei tradũt in vno latere figurata. simulẽ figurã ĩ alio opposito dabãt. qđ miracľo ascribebãt. Ceteri sculpta iteratꝗ lr̃is dicebãt. Preterea catholici doctores ⁊ p̃cipue diuus Augus. tria p̃cepta in pma tabula testimonij que hoĩem ad deũ ordinãt. In scđa septẽ q̃ ad proximũ ordinant scripta posuit. Rabi tñ Salomon et hebrei quiqꝫ in vna ⁊ quiqꝫ ĩ alia p̃cepta distinguunt. Postea vo vt ĩ figura vituli videt. descendens Moyses ⁊ vidẽs vitulũ ⁊ choros irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularũ scđm doctores aliqs

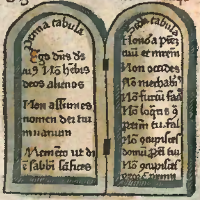

Figura tabularũ scđm doctores hebos

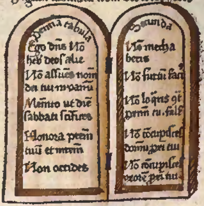

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. huiꝰ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrāt. Et post ibidē filiꝰ regnauit et dictus fuit auidis legesq̧ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū pṙiceps primꝰ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsūq̧ litterarū tradidit. ⁊ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B C D Alpha vita Gāma Delta.

α · β · γ · δ ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone Eoli filio Ischmō ī medio maris ionij ⁊ egei cōstructa fuit. Octuagesimo etatꝫ moysi āno. Primo Certhyra deīn aucta Ephyra vocata. Vñ ⁊ apud virgiliū Ephyreaq̧ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pṙicipatū obtinebāt Eo q̄ ibi pulcherrīa ⁊ artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sꝫ pꝰ hoc euersa ⁊ ab Corintho Orestis filio īstaurata Corinthꝰ cognoīata fuit. Altio a romanis accensa nūq̄ coaluit vt ośdit florꝰ ⁊ iustinꝰ. Fuitq̧ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios ṗmū imperiū assumpsit ⁊ regn̄it Atletes grecus luctator victoriosissimꝰ. Regnatūq̧ ē in Corintho sb regibꝰ duodeci. annis 323. Postea respublica p̄ annuos magistratꝰ gubernari cepta est. Peloponesus ṗuīcia quā hodie latini Moreā vocāt totiꝰ grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferēda. Inter duo maria Egeū ⁊ Ionū. platani folio similis. Angustia vñ ṗcedit Ischmos appellat̄. in ea strictura q̄ Cherroneson efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipsas angustias (vt piniꝰ retulit) ṗfodere nauigabili aluco tentauere Demetriꝰ rex Cesar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infausto (vt oī exitu patuit) incepto Greci ṗncipes postq̄ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare ṗducto p̄ angustias muro peloponessuꝫ a reliq̄ grecia disiūxerūt. Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paulꝰ apl̄us ratiōibꝰ ⁊ doctrina atq̧ miraclis ptraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmētis fuit filia euandrij. q̃ et litteras latinas inuenit. Abcdefghiklmnopqrstvx.

Iste Salmon filius Naason. natꝰ est anno mūdi scd̃m. lxx. interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legiť. et cū Josue terraꝫ promissionis intrauit scd̃m glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitło.

Ytalus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. A quo tota ytalia nuncupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̃ isto tpe fuisse creditur. Hic de yetro cognato Moysi descendit. ꝛ conuersus fuit ad Judaismum.

Ytalus Rex

Rechab

Linea christi
Salmon

Hec ciuitas antiquitꝰ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter oriētem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee instaurata: in honorez Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibeť. Et in ea terminať regio decapoleos a decez ciuitatibus principalibꝰ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̃ ꝓpter magnitudinē ꝛ aque immobilitatē mortuū mare diciť. Naz neqꝫ ventis moueť resistente turbinibꝰ bitumie: quo aqua stagnatur Neqꝫ nauigatiōibꝰ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū merguntť. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrať. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vñ ꝛ nomē. Nullū corpus alalium recipit Tauri cameliqꝫ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudīe excedit centū milia passuuz. Latitudine maxima viginti quīqꝫ implet. minima sex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multotiēsq̄ nomīa variarunt. quoꝝ oīm primus dicit̄ fuisse Janus. qui p̄ allaciuz extruxit qđ Ianiculum dicit̄. Postea p̄ magno deo habit⁹ est. Figurat̄ aūt cū duab⁹ faciebus. atq̄ in principio anni ei⁹ festuz celebrat̄. Ob hoc q̄ esset finis p̄teriti principiūq̄ futuri. Et inde mēsis ianuari⁹ est dict⁹ Ideo bifrons dicit̄.

Saturnus pater iouis rex cretenꝯ tp̄e ysaac regnare cepit: fili⁹ Arij filij Amnie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense p̄ filium suū Jouē. Vidēs igit̄ Jani⁹ saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. ⁊ cū eo regnū partit⁹ est ⁊ genuit ibi saturn⁹ picū. q̄ post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al'. sterecutiū. q₂ ab eo tanq̄ a peritissimo agricola inuētus est vt in fimo aīaliū agri fecundarent̄. Ideo eum deū agri fecerūt et totius p̄speritatis post mortē ei⁹. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīn vultu tristis senex ⁊ capite can⁹. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. tristis q₂ regno crete pulsus. vel q₂ ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex q₂ sidus istud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquari⁹ (q̄bus p̄est saturn⁹) sunt signa frigida. can⁹ q₂ pruinas ⁊ niues p̄creāt in p̄dictis signis. falcē gessit q₂ agriculturā inuenit. vel q₂ scđm Cerunū inimicus est humane nature. q₂ frigidissim⁹. ideo scđm euz in sinistro brachio p̄prios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: cū oīa tp̄e cōsumerent̄. vel etiā dracone in dextra portauit q₂ finis est anni: p̄r iouis dicitur. q₂ eo supior scđm multos habet̄. Glauco coopertus fuit amictu. q₂ stella ei⁹ frigide ⁊ aq̄se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectat̄ eīn diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq̄ p̄iunx eī etate fuit. Hec errore gētiliū deoꝝ regina dicta fuit et p̄terea regnoꝝ eā ⁊ diuitiaruz fecerūt deam sic et coniugij Et ideo parturiētib⁹ ip̄am p̄esse voluerūt. Illi insup insignē currū ⁊ arma attribuūt: Illi q̄z tanq̄ regine excellētissime. xiiij. nymphas pedisseq̄s ascripserūt vt in cui⁹ p̄sona virgili⁹ dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpe nymphe: In cui⁹ etiā tutelā pauonē auē dixere. Cui⁹ caude dicē Ouidi⁹ cā argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ione vulcanū cōcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius primus rex laurentuz fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Faunus scđus rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerūt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veterib⁹ nūcupate. vel ab vni⁹ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cui⁹ mētionē fecit Nicanor q̄ res gestas Alexādri scripsit. Secundā libicā. Cui⁹ meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquit̄ in libro de diuinatiōe. Quartā cimicā in ytalia q̄z neui⁹ in libris belli punici: Piso in annalib⁹ noīat. Quintā erythreā: q̄z Appolodor⁹ affirmat suā fuisse ciuē. Eāq̄z grais iliūz petētib⁹ vaticinatā perituram esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalib⁹ samioꝝ repisse se scriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noiat̄. Eamq̄z nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et p̄ eis trecētos philippeos postulasse. regēq̄z aspernatū precij magnitudinē ⁊ mulieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at p̄ reliq̄s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo trib⁹ alijs exustis. cū in eodē precio p̄seueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quoꝝ postea numer⁹ sic ac⁹: capitolio refecto. qđ ex oībus ciuitatib⁹ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄z fuit romani: cuiuscūq̄z Sibylle noīe fuerūt. Octauā hellespontica in agro troyano natā vico marmesso tp̄ibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomīe Albuneā que tiburi colit̄ vt dea. Harū oīm Sibyllarū carmina ferunt̄. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tū Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū Ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nõ multũ iuuenis. manũ tenẽs in gremio q̃st admirãs. & sinistrã manũ tenẽs ostẽdendo de orsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt foliũ. Nõ apparebit venustas ei⁹: Circũdabit alu⁹ matern⁹: & florebit de⁹ leticia sempiterna. & ab hoĩbus cõculcabit. Nascet ex matre vt de⁹: & cõuersabit vt petõr: Domo quidã gẽtilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. & florũ in capite. vestita palleo honesto & nõ multũ iuuenis dicit sic Ecce veniet dies & illũinabit dñs densa tenebrarũ & soluetur nex⁹ synagoge. & desinẽt labia hoĩm. & videbũt regẽ viuentiũ & tenebit illũ in gremio virgo dña gentiũ. & regnabit in misericordia. & vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctorũ.

Sibilla delphica

Sibilla frigia

Hec sibylla Delphica q̃ ante troyana bella nata ꝓphetauit. vestita veste nigra & capillis circũligatis capiti in manu tenẽs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq3 matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. ꝑ dorsum digito indicãs dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet & firmabit consiliũ in celo & annũciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibilla europa

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hñs formosum pect⁹. subtili velo capite coop̃to. manũ ad pectus tenẽs dicit sic. Ecce veniet diues & nascet de paupcula. Et bestie terrarũ adorabũt eum Clamabunt & dicẽt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilãs. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenẽs dicit sic. Veniet ille & transibit colles & latices olimpi. regnabit in paupertate. & dñabit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

Sibilla q̄dam valde religiosa

Sibylla Persica vestita aurea veste cũ velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cõculcaberis. & gignet dñs in orbẽ terrarũ. & gremiũ virginis erit salus gentiũ et pedes ei⁹ ĩ valitudĩe hoĩm. Inuisibile v̉bũ palpabit.

Inueni etiã alia dicta cuiusdã sibylle c⁹ nomẽ ñ inueni de xp̄o testificãtis videlic3. Exurget mulier de stirpe hebreorũ nomĩe Maria. hñs sponsũ nomĩe Joseph et ꝓcreabit ex ea sine cõmixtiõe viri de spũ sctõ filius dei nomĩe Jesus. Et ip̃a erit virgo ante partũ & virgo post partũ. Qui vero ex ea nascet erit ver⁹ de⁹ & ver⁹ homo et adimplebit legẽ Judeorũ: & suã adiũget ꝓpriã. & ꝑmanebit regnũ ei⁹ ĩ secla seclorũ. Venietq3 sup eũ vox dicẽs Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ip̃m audite. Mortuorũ resurrectõ erit: et claudorũ cursus velocissim⁹. Et surdi audiẽt. & ceci videbũt. loquent nõ loquẽtes. Et de quinq3 panibus et duobus piscibus multa hominũ milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq3 furiẽs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse herithrea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit ꝓles diuina. Jungebatur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq3 sibi ex piscatoribus et electis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania re-gnauit et troyā condidit.

Anchises

Anchises ex dea venē ſm erro rez gētiliū ge nuit Eneaz. q̄ in Ytalia reg-nit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit̄ ⁊ Ixiona filia eius ca-pit̄ ⁊ ducit̄ i gre ciā .ppt̄ q̄ bella gutissima secu-ta sunt et mala horrendissima

Troya regio minoris asie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatissima. Nōnunq̄ vero .p ip̄a vrbe troya po-nitur. Et ſm homerū oīm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quidē insignissima est troya. Nūc aūt ingens Troya totiꝰ asie columē ita extincta est. vt vix vestigiū aliq̄d appareat. q̄d Ouidiꝰ inq̄t. Iam seges est vbi troya fuit. Siliter virgilius. Campꝰ vbi troya fuit. Cū ea exusta lapides ⁊ quecunq̄ alia inde ablata sunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis Gotholiam veteranꝰ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ pitissimꝰ. ampliato regno ex suo noīe regio nem q̄ prius dardania dicebat̄ Troyā appellauit. Dardanꝰ eīn fuit ex Ioue ⁊ electra filia Athlātis genitā. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo natꝰ Erichtoniꝰ ex eo tros qui iusticia⁊ pietate lau dabilis fuit: Isq̄z vt memoriā sui noīs faceret Troyā appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion Asara. eun q̄z primꝰ maior natu regnās troyā de suo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus est. Is troyā pꝰ suā primā diruptionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā⁊ āpliora menia ac .ppugnacu la ex lapidibꝰ marmoreis cū muro altissimo extruxit ⁊ munitissimā reddidit. multitudinē q̄z militū eē fec. ne p̄ ignorātiā opp̄meret̄ . vt priꝰ tp̄e laomedōtis opp̄ssa fuit. Regiā q̄z edificauit ⁊ iouis statuā: ⁊ arā ɔsecra-uit. Ilio sex portas fecit. q̄rū h̄ sut noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluuiꝰ Xantꝰ decurrebat. Simois q̄z fluuiꝰ ex Ida troyano mōte scaturiēs iuxta troyā decur rens. q̄ cū mari appropinq̄t̄ xanto cōmiscet̄. Et in paludē coactꝰ iuxta sigeum .pmontoriū in mare descendit Priamꝰ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē p̄io natū. Alexādꝛū: Deiphebū. Helenū. Troylū: An dromachā. Cassandrā: Polixenā. Pugnatū ē deniq̄ cū troyanis p̄ grecos ānis x. ⁊ mēsibꝰ sex. Prio Esebon iudic̄ āno .cꝰ causaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dicꝰ ē in Ida silua cū venatu abijss̄ i somnis Mercuriū ad-

Troya

duxisse. Junonē venerē ꝛ mineruaz vt inter eas
de specie iudicaret. Et tūc sibi venerez pollicitaz
esse: si suā spēm meliorē harūz specie iudicasset.
daturā se ei vxorē que ī grecia speciosior forma
videreť. Vñ cū ita audisset optima facie venerē
diciť iudicasse. Postea helenaz regis Menelai
vxorē rapuit: id extremū excidiuz troianis fuit.
hoc bellū decēnale disertissime ꝑscribūt Dares
frigi⁹ ꝛ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ
presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa
norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil
breui⁹. nil clari⁹ ꝛ tersius repiri poterit. Fuit eñ
capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vr
bem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditaz
cccc. xxx. ꝑ raptu helene fuisse factā cō-
iuratione grecoꝝ: ꝛ cōcursuz mille naui
um extitisse: ꝛ deinde obsidionē decēnem. Por/
ro frigi⁹ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. ꝙ
duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxe
runt naues mille ducētas duas. ¶ Priamo vo
regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. ¶
Sūma aūt belli troyani ex hystoria darecij. quā
transtulit corneli⁹ ista est. ¶ Castor et pollux au
dientes helenaz pulcherrimā vxorē menelai fra
tris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu
paride: nauē ascendetes. secuti sunt eā. ꝛ cum in
lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate
orta. nūq̄ȝ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ȝ ad tro
yam quesierūt ꝛ nō inuenientes crediderunt. im
mortales deos factos. Cōueneřt igiť apō athe
nas grecoꝝ duces. xlvij. cuȝ nauib⁹ mille ducētis
duab⁹. Missiq̄ȝ sunt pmo legati Dyomedes et
vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infecto/
q̄ȝ negotio pugnatuȝ est inter eos. ¶ Et in pmo
bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit
¶ In scdo bello patrocluȝ ꝛ minonē ꝛ aiacē the
lamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo reco
gnouisset erat eñ natus de Esiona sorore pami
¶ Prime inducie date sunt grays petētibus ꝑ
biennium. ¶ In tercio ꝑlio Hector boechē Ar/
chilocū ꝛ prothenorē duces occidit. ¶ In quar
to ꝑlio Alexander menelay femur sagitta trans-
fixit. ¶ In quinto bello hector. vij. fortissimos
duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor
Dyomedes duos. ¶ In sexto bello continuis
diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas
petunt inducias in triennium. quo completo ite
rum pugnatur. Hector in prima acie interfecit.
iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex par/
te grecorum occidit duos. de parte troyanorum
Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit
inducias. vi. mēsibus. ¶ Iterum agamenon q̄
ex parte erat grecorum petit quartas inducias
dierum. xxx. ¶ In nono bello voluit andronica
vxor hectoris ipm hectorē retinere. qꝛ ī somnis
viderat ei non expedire vt prodiret in belluȝ qō
cum facere non posset: antianacē filium suuȝ ad
pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit.
Hector igitur in bellum prodiēs tres duces for
tissimos occidit. duos vulnerauit: ꝛ terciū achil
lem a quo tandem occiditur. Gray quintas pe-
tunt inducias duorum mēsium. ¶ Post bellum
decimum gray sextas petunt inducias ꝑ annum
¶ In bello. xi. Palamides qui rex ꝑ cōmotiōeȝ
factus fuerat occidiť. ¶ In bello. xij. troyl⁹ mul/
tos occidit. ¶ In. xiij. ꝑlio pugnatur cōtinuis
diebus. vij. Agamenon septimas petit inducı-
as. xxx. dierum. ¶ In bello. xviij. Troyl⁹ achil
lem sauciat ꝛ pugnať cōtinuis dibus vij. ¶ In
bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occi
ditur. ¶ In. xx. bello cadit Mēnon dux persaꝝ
¶ Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx.
¶ In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī pha
no appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat
concordiā simulans. Greci igiť petūt vndecias
inducias. ¶ In. xxij. bello alexander aiaceȝ sau
ciat: ꝛ Ayas sauciatus alexandrū interficit ꝛ de
vulnere stati moriť. ¶ In bello. xxiij. et. xxiiij.
panthasilea regine amazonū viriliter neopto
lemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa
occidiť. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt
priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā ꝑdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā om
nem equaliter diuisit. Ita ꝙ pugnatuȝ est
ad troyam annis. x. mensib⁹ vij. dieb⁹. xij. Et
vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octi
genta ꝛ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sex/
centa septuaginta sex milia hominū vsq̄ȝ ad op/
pidū proditū. Eo aūt ꝑdito occisa sunt ex troya
nis ducēta septuaginta sex milia. Eneas naui-
bus profectus est cū quib⁹ alexander greciā ini
erat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ trium
milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis:
Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe
leaus cū cassandra ꝛ andronica ꝛ hecuba vxorē
priami cum mille septingētis: crimisium petijt:
Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus)
ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat
post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Tro
yanoꝝ clade meminisse. ꝛ eo locorū nominū
et gestoꝝ cuȝ lectores deuenerint ꝓpter. historie
ignoratōeȝ cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē
ad historias Troyane cladis quas dares phri-
gius. ꝛ dictas cretensis viri diserti ꝑscripserunt
cunctos remitto. Cum primus ꝑ id tp̄s vixit et
militauit. Alter idomeneum cretensium ducem
secutus interfuit ꝛ quantū ad troyanarum rerū
cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius.
nihil etiā clarius ꝛ tersius licet repire. Qui res
gestas tanta diligentia. tantaq̄ȝ cura. atq̄ȝ ita di/
uisas temporibus. nominibus. locis ꝛ sic demuȝ
accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. ħ ge
ri. non describi. sed rursus tractari ꝛ ipi bello in
teresse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya eñ quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimā instaurauit mille ⁊ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hercules ille cū Iasone troyā vastauit que statim a p̄amo fuit reedificata. Idēz hercules agonē olimpiacū cōstituit et bella multa cōfecit quē dicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Iste hector fuit p̄mo genitus p̄ami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et strēuitatis. Iō ob maximū ei⁹ milicie fulgorem apud troyanos maxio ī precio habitus est. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atꝫ fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atqꝫ gl'ia splēdidā fecit. hic ex Andromacha ꝯiuge plres genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q̄ (vt aiūt vincēti⁹ hystorial' burgūd⁹) frāci originē habuere.

Hector

Menela⁹ Helena

Helena fuit vxor menelai regis ⁊ a pari de filio priami rapitur. ⁊ ad troyā pducitur. ppter qđ troyanū bellū exortuꝫ Ipsam tñ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur⁹: sed tēpestatib⁹ acti in egiptū ad polibuꝫ regeꝫ deuenere. Indeqꝫ discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi⁹) tandeꝫ in patriam redierunt.

Paris

Paris qui et Alexāder dict⁹ est eiusdē hectoris frater: ex p̄amo ⁊ hecuba nat⁹: sb̄ specie legatiōis cū. xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hospicō suscipit. Cui⁹ cū aspexisset vxoreꝫ illaꝫ. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentib⁹ multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpissime capit. fuitqꝫ Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugeꝫ ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ⁊ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ⁊ illi palamedes suffect⁹ est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandeꝫ Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam rediturus naues conscendit Verum ⁊ ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

Franco quidē ex hectore fili⁹ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū est. a troya fugat⁹ postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē peruenit. Ibi cū aliq̄ꝺiu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia ⁊ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Franco

Turcus

Turcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ pplm̄ ab eo descendentē. quidem turcos denoīari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

Linea pontificu

Phynees

Abysue

Boos vel bukki

Ozy

Phynees filius Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cũ madianitis. adorantes ydola eorum propter que d'ñs mādauit suspēdi. xij. principes tribuũ. ipse sacerdos dei perutiēs vnũ ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortem placauit iram dñi. Cecideruntqȝ propter hoc malũ. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit prophissa ꝛ iudicauit israel. sub qua percussus est Jabin rex chanaan ꝛ pīceps exercitus Sysare. Sysara cũ de curru exiliēs fugiēs ī domũ cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatus. lac[] potum ab ipa recepit. ꝛ cũ nimiũ bibisset obdormiuit. Illa vero dormiēti clauũ ferreũ p tpˀs infixit. ꝛ malleo eũ terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarũ actiōe p victoria ppli sui.

Gedeon quartus hebreorum Judex iudicauit israel annis. xl. percussit quattuor reges madianitarum scȝ. Oreb. zeb. Zebee. ꝛ salmanā. ꝛ humiliatus ē madian in quorum manus tradita fuerũt filij israel. vij. annis ppter iniquitates pristinas q̄s fecerũt. Angelus eim apparēs gedeoni purgāti triticū pnũciauit liberatōnē fiendā p eũ. qui angelus virga perutiēs: carnes ius desup fusum ꝛ azima posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signũ future victorie gedeon vellus in area positũ rore complere: area sicca remanēte. postea iterũ ecōuerso. qd totũ factũ est vtȝ Judi. vi. mortuus est tandem gedeon senex ꝛ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeorum iudex filius nāḱs illegittimus tñ gedeonis. suasit viris sichem vt occiderent. lxx. fr̄es suos legittīos filios gedeōis vt ipe solus dñaret. Qd̄ ꝛ fecerũt sup lapidē vnũ decapitātes illos excepto minimo dicto Joathan q̄ abscōdit⁹ fuit. Ideo eũ dñs mala morte pire fecit. Qui sychionit[] dixit pabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ꝛ ficū ꝛ oliuā ꝛ demuȝ ad ramnuȝ id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aũt dissensionē summēs postea cũ sychionit[] ignē sup posuit turri sychē ex q̄ mille mortui sũt. Et demũ ipe obsidens thebes cũ de muro percussus fuissȝ dũ prime venisset ad murũ. Mulier quedā fragmentũ mole sumēs caput ipius repēte percussit. Et cadēs in terrā saucius armigerũ eius rogauit vt eũ occideret ne a muliere interfectus esse videret. Et ille quidē preceptũ adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Israel. xxiij. annis: hñs. xxx. filios isidētes asinis pncipes. xxx. ciuitatũ qbus dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes dño afflicti sunt mltiplicater ab āmonitis ꝛ madianitis Moriens tandē in Samir sepelit.

Ozy sacerdos fuit d' semīe Aaron p lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatus ad linea de ythamar ānis. 120. in qua heli primus summus sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimus Judex israel habuit. xxx. filios bonos q̄s pncipes. xxx. ciuitatũ cōstituit. ꝛ quia tpa bona in silētio ꝛ pace transierũt. Patet q in diebus istorum duorum iudicũ Ozy ꝛ Yair scȝ: israel dño adhesit. ꝛ ideo cūcta pspere aduenerũt. Et cũ duobus ꝛ viginti ānis id dignitat[] munus tenuisset senex defunctus est. Post eius mortē hebreorum res ad inhonestā vitam ꝛ iniuriā dei atqȝ legum delata est. Quāobrem palestini eorum puinciā cũ magno exercitu deuastauerũt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

SArdinia insula a Sardo hercul' filio appellata: qui cū innumerabili multitudīe e libia discessit. Et in tyrreno mari īsulā Sardinie occupās que icnus a grecis vocabat̄ de suo nomīe sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij eiꝰ ambitū quattuor milia stadia esse referūt. Habet eñ hec insula multā partem asperā minimeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus oībus felicē precipue tritico et pecoribꝰ atqꝫ pascuis. Ibi nullꝰ lupꝰ gignit̄: nullꝰ serpēs repit̄ Est tamē hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates inter quas ꝓcipua Calaris est: vbi Corallorꝫ magna reperit̄ piscatio. Que ⁊ longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant̄ arietes q̄ pro lana pilis caprinis procreabant. quos Musimones vocabāt: quorꝫ pellibꝰ Sardi thoracis modo sese muniebāt. Antea eñ Sardi iolenses dicebāt̄ Indeqꝫ iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipm. et plerosqꝫ herculis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse. A quibꝰ postea sardinienses dicti sunt. Illiꝰ postmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati sornti sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti sunt. Cuiꝰ insule dominiū romani ꝑ multa tempora potiti sunt. mltas quoqꝫ postmodū clades et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus ꝑpessa. tandē in Atrogonensiū manꝰ ē deducta.

COrsica a Cyrino eiusdē sardi fratre ⁊ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs insulaꝫ quā hodie Corsicā dicimꝰ ab eo primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria taurū depasceret ipm anīal transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt ꝓ tanto sollicita nauigio statim inscijs parētibꝰ illo delata est. Compertoqꝫ in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare ꝯstituit. Et a se eam Corsicā noīauit. Cuiꝰ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambitꝰ āt ipsius tria milia ⁊ ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septētrione thusco propior. Inter hanc ⁊ Sardiniā īsulaꝫ interiacent. xx. miliaria. Scdm aūt pliniū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipe scribit maligne colebat̄. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ eiꝰ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manibꝰ pꝰ modum romanorꝫ deducta cū feracissimaꝫ multis in locis repisseut: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris q̄ꝫ maxime oppressi. Ademarꝰ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente pisanorꝫ repub. ꝑ aliquod tps eisdem paruit Interdūqꝫ ecclesie romane: tandē superans pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vsqꝫ durat. Hec ipa (vt aiūt) insula: preter optimum vinū alios fructꝰ suauissimos gignit. Habundatqꝫ bobus; capris et ouibꝰ ac alijs anialibus. Et inter cetera canes ferocissimos ꝓducit.

CReta insula in qua Cres siue Orio demogorgonis (vt quibusdā placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. ⁊ a se cretā nomīauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat̄: postmodū Macoronesen id est beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia denominationē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a terra ei terra q̄ creta appellat̄. quia ibi melior reperit̄ dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. cūcto namqꝫ imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā centum īsignibus vrbibꝰ insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatē et Cybelis deorꝫ matris templum in ea condiderunt. Ipsaqꝫ prima remis ⁊ sagittis valuit. Studiū quoqꝫ musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruosqꝫ agitat lupos et vulpes. Aliaqꝫ ferarꝫ noxia nusq̄ꝫ gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et si inueniat̄ statim emorit̄. Abest aūt modicum a peloponeso que est archadia. in medio eī mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ioniū seu Mirtheuꝫ q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atqꝫ egiptum que Asianica maria sunt. Et a meridie deniqꝫ ⁊ occiduo affro abluit̄ ponto.

SIcilia a siculo Neptuni filio: qui in eā insulam veniēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denomīari voluit. Primo ipa Trinacria dicebat̄. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed tet remotu supueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interuenientibus et sine requie fluctuantibꝰ. Que et triangularis est et ī angulis tria ꝓmōtoria habere dicit̄. Ex quibꝰ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus dicit̄ Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocat̄. Nec plus distat ab italia q̄ꝫ mille quīgēnis passibus. Alius autem in libiam ⁊ occasum tēdit atꝫ in ipsam carthaginem maxime spectare videt̄. Nec ab affrico littore plusq̄ꝫ centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū quidē ad affricaꝫ exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulaꝫ in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oībus in rebus supior alijs italie ptibus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijsqꝫ ꝑ multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

CYprus insula a Cethin qui fuit tercius filius Iauan ⁊ nepos Iaphet Cethina dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū eñ omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et ꝓpterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cyprꝰ aūt cadentibꝰ rebꝰ romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū hierosolimā classe petēs: co tēpestate delatus portu prohiberet̄: Indignatus eñ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eisqꝫ insulā abstulit. Spoliatamqꝫ firmo suorum presidio cōmunitā reliquit. Nec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contendebat: eaz pmisit
Quā ille ab anglico acceptā sibi ⁊ posteris suis
vsqȝ in varia tempora obtinuit. Post varias suc
cessiones regnū ad duos fratres puenit. Quoꝝ
alter nomie petrus Classe instructa cum Catela-
nis et gallicis alexandriā egiptioꝝ inuasit. In
gressusqȝ vrbē mediaz diripuit: et quāuis occur
rentibus maximis egiptioꝝ copijs; fuge se com
miserit. Ingentem tamē predā et ditissima spo-
lia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus
est. Nulla enī sancta regitur regni societas. Cru
entus fraterno sanguine rex constituit. sed neqȝ
ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec in
sula magnas calamitates. nunc autez sub domi
nio venetorum habetur.

EUboya insula nominatissima quā nostro
seculo Nigropontem dicimus in qua ciui-
tas Chalcis quā quidez Cecrope. Alij (vt Cice
ro deorum natura libro. 3.) ab Alabando condi-
tam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē
Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec
cum eiusdem insule metropolitana ⁊ celebris at
qȝ pugnantissima esset a Mahumeto Ottomāno
Turcoꝝ principe venetis ablata fuit. In ea qp
pe Cecrops rex primus Appollinem deum ap-
pellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem in
stituit atqȝ victimas imolauit. Ibi etiam preter
tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam
que inde traijciens Phrigiam a se habitatā de
nominauit. Eam autem calcidē cepit Mahume
tus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Junij
Anno salutis. 1471. prodicione cuiusdā thome
liburni cum magno xpianorum ⁊ maxime vene
torum damno. Ubi proh dolor omnes puberes
italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit.
et grecanā gentē sub hasta vendere pcepit.

AT in gallia quas referre conueniat sole in
sule sunt Stoecades ab ora ligurū ad mas
silias vsqȝ disperse. Baleares in hispania cōtra
tarraconensia littora site nō longe inter se distāt
vsqȝ ad euersionem frugum cuniculis animalib⁹
quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib⁹
acceptis maiores minoresqȝ perhibent: Castel
la sunt in minoribus Iamo ⁊ Mago: In maio
ribus parma ⁊ polentia colonie. ¶ In atlantico
quoqȝ mari vsqȝ occasum gorgadum sunt insule
Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane ad
huc monstruosa gens habitat. distant a continē
ti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqȝ Xenophō
lampsacenus Harmenopem regem in eas pme
auisse. reptasqȝ ibi feminas aliti pernicitate: atz
ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam
hirto atqȝ aspero corpore. vt ad argumentū spe
ctande rei duarum cutes miraculi gracia in f do
naria iunonis suspenderint: que durauere vsqȝ
in tempora excidij carthaginensis. ¶ Ultra gor
gadas hesperidum insule (sicut Sebosus affir-
mat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris
sinus recesserunt. ¶ Fortunatas contra leuam
mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub me-
ridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit.
De harum nominibus expectari magnum mi-
rum reor: sed infra famam vocabuli res est. In
prima earum cui nomen est embriona: edificia
nec sunt nec fuerunt. Iuga montiuz stagnis ma
descunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitu-
dinem: earum que nigre sunt: expresse liquorez
reddunt amarissimuz: Que candide aquas euo
munt etiam potui accomodatas: Alteram insu-
lam Junoniaz appellari ferunt. In qua paruu-
le edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia
huic proxima eodē nomie nuda omnia: Quar-
to loco capraria appellatur enormibus lacertis
plusqȝ referta. Sequitur niuaria aere nebuloso
et coacto: ac propterea semp niualis: Deinde ca
naria repleta est canibus forma eminentissimis
In ea edificiorum durant vestigia. Auium ma-
gna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas
ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Am-
nes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā
expui i eā vndosi mari belluas: deīn cuz mōstra
illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic in
fici tetro colore. Ideoqȝ non penit⁹ ad nūcupati
onem sui congruere insularum qualitatem.
Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie
latus; sic dicte a grecis (vt plinius habet) a ferti
litate plumbi in capite vero bethice vbi extrem⁹
est non orbis terminus insula a continenti septi
gentis passibus seperatur. Quā tyrij erithreazt
peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs i
sulis in generali descriptione habitum est in su-
perioribus.

POst isulaꝝ famosaꝝ maris mediterranei ac
aliaꝝ descriptionē Pauca de latitudie ter
re subiungem⁹.

LAtitudinem terre quatenus habitataz ex-
istimarunt maiores nostri in septem cli-
mata diuiserūt. ¶ Quoꝝ primū ab insula Me
roe vsqȝ ad Sienem p milia passuū quadringē-
ta et quadraginta ptendit. ¶ A cui⁹ fine Se-
cundū incipiēs in alexandria egipti finit. qua-
dringētis passuū milib⁹ amplius. ¶ Tercium in
rhodo desinit. Huius latitudo tercētis et quīqua
ginta milib⁹ passuū extenta est. ¶ Quartū rho-
diense appellant; eiqȝ trecēta milia passuū latitu
dinis attribuūt. ¶ Quintū romanū ducentoꝝ
et quīquaginta miliū. ¶ Sextuz ad Boristenez
vsqȝ amnem pducūt. ducētis et duodecim mil-
libus patens. ¶ Septimū ad Ripheos mōtes
p millia passuū centū ⁊ octuagintaquīqȝ. ¶ At
qȝ ita oīm climatū latitudo sup vicies centena cē
tum quadraginta duo milia passuū complectit
Quēadmodum his visum qui de terre climati-
bus scriptitarūt. ¶ Longitudo climatum ab or
tu in occasum protrahit. Tantūqȝ alteruz ab al
tero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo
procul abest. ¶ Haud tamē his climatibus om
nis habitabilis continetur. Siquidē longe vl-
tra Meroem degere homines et ptolomeus et
multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima
quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna pa
germanie sita est. Et tota Noruegia: ipsaqȝ brit
tannie insula atqȝ hibernie. In quibus maximi
dies haud min⁹ quā duas de viginti horas as-
sumūt. Quas in septimo climate terminati qui
decim tradiderūt: An vero sub equinoctio habi
tacio sit: Indiscussum nunc relinquimus. histo-
riam temporū prosequentes.

Parisius regia et inclita Galliarū vrbs
in Senonensi prouincia post Troyanū
excidiū habuit iniciū. Nam parides
cum Euca e troya secedens: vnacꝫ cum francōe
hectoris filio in Gallias ꝓficiscens iuxta sequa
ne fluuium consedit et ibi populum constituēs
a se parisios nominauit. Franci quidē ab origi-
ne Troiani fuerit: Qui deleto Ilio duce priamo
magni p̄ami ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ꝛ
Meothidas paludes i scythiā ꝑuenere. Ibicꝫ ci-
uitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt
Quo in gentem magnā coaluerūt. Manseruntcꝫ
romanis vectigales vt aliꝗ scythe vsꝗ ad tem
pora valētiniani Cesaris. Quo imperante Ala
ni vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in
decēnium imperator ꝓmisit vt alanorum feroci
tatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri ar-
ma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere
Ideo libertati donati mutato nomine franci ap-
pellati: quod attica lingua. siue feroces. siue no
biles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto
decennio: cum romani soluta tributa repeterēt:
franci ob eam libertatem effrenes facti parere
recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex
scythia in germaniam venisset: Ibicꝫ diu con-
sedisset germanicum effectum est. Uerum cū cre
sceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt to-
ta gallia ferme et magna germanie pars a mon
tibus pirreneis vsꝗ ad pānonie terminos fran
cia diceretur. Naꝫ quicquid francis subetat frā-
cia vocabat. Et in duas partes diuisa fuit. Nā
quod est gallie. occidentalis francia dicebatur:
quod germanie orientalis. Hec gens sub Caro
lo magno romanum imperium meruit. Qui af-
flictam lambartico bello sedem apostolicam cō-
solatus est. Sunt multi qui francos eos solum-
modo essevolunt. Qui circa parisius habitant.
Et illis datum imperium esse volunt quos recti
us francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ
tempora a regibus habitata in maximam ꝛ po
tentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum
Carolus cognomēto magnus ob loci cōmodi-
tatem imperiali diademate suscepto romanorū
vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio
Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Ru-
stico et Eleuterio dyacono predicationis gratia
directo sacrum xp̄i euangelium suscepit. Et ibi
coronā martirij sustinuit. Ornat hec ciuitas cla
rissima reliquijs batbildis regine: et Aurce vir
ginis aliorumcꝫ plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodā Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germānie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famā eius clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanorum trās rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus eius a Nerone fratre qui nuncio valitudinis euocatus raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Iulij tumulo recōditum. De mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magūtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionum in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt. Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendū prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimū Albanum martyrem. ¶ Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cōueniunt bis singulis annis. Ibique imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eam autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neque alius fluuius est qui eam diuisionem apertius quam moganus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsque ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. ¶ Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenum exonerat. Ob quā rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorū Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Regnum Lacedemoniorũ oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

Euristeus

Boos filius salmon nascit anno patris sui. 48. mundi sm lxx. 3775.

Regnum Corinthiorum orit vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cũ se plurimum posse in corintho videret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione pduceret imperiũ sibi assumpsit

Atlethes

Nota q̈ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos ⁊ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt. 272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̃ rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̈ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed h̄ pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̈ inter principiũ iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̃ ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccclxvij. Ubi tñ nisi tres ab euãgelistis generatõẽs ponũt.

Ruth Moabithides genere fuit. Que virũ noĩe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natũ accepit maritũ. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrã Moabitarũ cũ duobus filijs suis migrauere. Ibiq̃ dum cũcta eisdē bene pcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scʒ Chelion Orpham: ⁊ Maalon Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aũt amare ferēs infortuniũ suũ in terrã suã iuda regredi pposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nõ tollerabãt: nũc ipa sine eis pficisci nõ poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cũ remanere nõ potuisset. Noemi socr⁹ sociã sibi duxit in Judeã. Cũq̃ in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domũ suã. Procedente deinde tp̄e Booz cũ didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: ⁊ ip̄e sine vxore esset: scðm legē Moysi duxit. Quo facto post annũ peperit ei filium Quē Neomi socr⁹ sumēs suo cõsilio vocauit cuʒ Obeth. eo q̈ in eius senectute nutriretur. Inde et ip̄e obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

ISti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

IEpte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ est dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ⁊ missis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdeus iniuste eos vsurpare velle terras eis a dn̄o cōcessas. cū nollet eū audire facto voto de offerendo qđ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurtēs filia virgo cū tympano: vt votū seruaret ymolauit eā. stultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septimꝰ. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ⁊ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

CArthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et apud grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. scribiť. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagīta tribꝰ anteꝙ roma ipsa cōstrueretť vt dixit Justinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qȝ ꝑ illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. ꝙtum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiꝙ solū facti de noīe byrsam: Thaurino. ꝙtum posset circūdare tergo. Corū eñ illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoꝙ de natura deorum libro secūdo. Postꝙ tres hercules declarauit. Quartꝰ inqt filiꝰ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadē teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centū viginti annis romanis emula fuit. Pluries eñ destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ⁊ claritate ante omnes affrice ⁊ hyspanie ꝑuinciarum vrbes memorāda. Primo autē excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul factꝰ sex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt quos belli clades reliquos fecerat viuere saltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti qnꙗ milia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuisse referūť: Hasdrubal aūt eoꝝ rex vltro transfugiēs eiꝰ vxorē. se suosꝙ filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebꝰ arsit. Et miserū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ p̄buit spectaculū. ⁊ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postꝙ euersa fuit vigesimoscđo anno lelio cecilio motello. ⁊ T. Q. flāmineo cōsulibꝰ reparari iussa est. qua repata Romani ciues eo missi deducti sunt. Sed vt idē liuiꝰ inqt intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flameos ignes euomēs calidis cineribꝰ exusta est. tecta destruxit. Cuiꝰ subleuande calamitatis causa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā ꝑ tpa Gethorū calamitates ꝑtulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū sedes. ⁊ regia nūc vsꝙ habita est. Que et vernacla lingua Tunicū appellata est.

Carthago

Sine iudice
Linea Judicum

Primus rex israel Saul

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamin filius duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē elect⁹ Regnauit cū ipso Samuele annis. 26. Hic a principio vir bon⁹. deinde ꝯmādata dei cōtemnēs ex rege tyrān⁹ et oppressor suoꝝ subditoꝝ euasit. Tandē post multas dauid regi ꝑsecutiōes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie ꝓuincie pugnaret ab eisdē fusus ꝛ supat⁹ suis oībus pene ꝓstratis. postremo ꝛ ipse grauiter vulnerat⁹ in euaginatū gladiū irruens mortu⁹ est. Hoc vidēs ei⁹ armiger seipm interfecit.

David se presentāte sauli Jonathas fili⁹ ibi ꝑsens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omnibus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentib⁹ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria ꝛ choris puellarū cū musicis cantātib⁹ in obuiā eoꝝ. Saul ꝑcussit mille. et dauid decē milia. contristat⁹ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ꝛ quadā die psallentē coraꝫ eo in cythara: Saul lancea q̄siuit eū trāsfigere. Postea aūt fecit eum tribunū sup gentes armoꝝ. Promisitq̄ꝫ saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū ꝑpucia philistinoꝝ: scꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs attulit ducēta ꝑpucia: occidēs illos in bello iusto: qꝛ inimici erāt populi israel. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis suis reꝯciliauit eū pr̄i suo sauli: quē q̄rebat occidere. Et cū ī bello habito ꝯ philisteos: Dauid fecisset plagaꝫ magnaꝫ in philisteos: Saul iteꝝ q̄siuit hasta sua cōfigere dauid sytharizantē corā eo: Sꝫ dd̄ declinauit ictū: Fugientēq̄ꝫ ad domū cū saul misissꝫ satellites ad capiēdū eū ꝛ occidēdū Michol vxor sua nūciauit ei: ꝛ emisit eū ꝑ fenestrā. Cūq̄ꝫ nūciatū fuissꝫ sauli ꝙ esset ī aioth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid plres ꝛ varios trib⁹ vicib⁹. q̄ cū veniebāt inueniētes ꝓphantes cū samuele ꝛ dauid. et ipsi cū eis ꝓphabant laudātes deū. demū ipse saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

In iudicatu illoꝝ triū scꝫ Abesson Abyalon: et abdon: tpa q̄eta fuerūt ꝛ ideo nil notabile actū est tūc in israel. Sꝫ nota ꝙ istū Abyalō. lxx. nō hn̄t nec etiam tps sine iudice suppositū. ꝭ ista tpa assignat Josue q̄ nō hꝫ tps spāliter distinctū. scḋm hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda suppotationes annorum fm quēlibet alioquin errabis.

Narrat Aug⁹. et Boeti⁹ in de philosophico cōsolatu li. iiij. Metro. iij. Ulixes rediēs de bello troyano decenio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Sycilia ꝟsus cū vnica naui fortūe gr̄a ad insulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebat habitauit applicuit ꝛītrauit. Ista ꝑ īcantatiōes ꝛ carmina miscuit quedā pocula: ꝑ q̄ oēs bibētes trāsmutauit sicꝫ voluit a nā hūana ī bestias. Vn̄ stati socijs vlixis porrexit de potatiōe sua. vn̄ ꝛ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū. Ulixi vō dederat mercuri⁹ (q̄ fu⁹ ꝛ archadie de⁹ dicit) vnū floreꝫ cui⁹ virt⁹ fuit cōtra tales incātatōes resistere. Unde nihil passus. magam insequit et eam ad reparatione socioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipso vlixe: vlixbonaꝫ nomen accepisse. De eius erroribus penolopeq̄ꝫ vxoris casib⁹ homerus. xxiiij. libros diuinos carmie scripsit. Quos odyssee volumen appellauit.

Linea pōtificum

Heli

Phinees

Achitob

Achimilech

Abyathar

ISte heli sacerdos ꝛ iudex. habuit hos duos filios scꝫ. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaqꝫ strage filiorū et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo ꝛ nonaginta vixisset annos.

SAmson duodecimus et vltimus iudicū israel Iudicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit, patri suo Manue nasciturus ꝑ angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thannata parabola de leone conuiuis ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū incendisset. ꝛ mille viros mandibula azini aquā dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinibꝰ concussa domo plures strauit mortuus qꝫ viuus. Cōcussis eīn columnis tota domus sup̱ principes vniuersos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos ꝛ ip̄e vna cū eis defunctus est. Venientesqꝫ fratres eiꝰ sustulerūt corpus ꝛ sepelierunt in sepulcro patris sui.

AChitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑcussit Saul cum omni domo sua ꝓpter dauid vt patet sup̄.

POst samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominatꝰ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forsitan ip̄emet factus iudex sacerdotiū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tp̄e ꝯtigit hystoria ruth de q̄ sup̄.

SAmuel sanctissimus propheta domi hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane ꝛ Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scꝫ Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup̱ quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: q͛ vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scꝫ Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a puericia vsqꝫ ad senium digne domino deo ministrauit. Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quē singuli ex pp̄lo israel tanq̄ ꝓpriū fleuere parentem. Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Iudicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atqꝫ p̄clara Campanie: olim parthenope dicta. Cuiꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octa
uo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem
ppl̄us habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimqꝫ quā tenerēt greci dicit infra liuiꝰ a publio plau-
tio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jaꝫ publiꝰ inter palepolim neapolimqꝫ loco opportune capto diremerat ho-
stibus societatē aurelij inuicē. Quidā tn̄ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaꝫ
fuisse. Que postqꝫ romanis se sb̄iecit: eisdē alijsqꝫ principibꝰ ⁊ dn̄is fidē semꝑ seruauit. Liuiꝰ qꝫ dicit Nea-
polim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Fuit vero sūt semꝑ postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios
dn̄os cōstātissima fide. Primū romana republica cannensi clade cōsternata cū ad hiemē iam hyeme impen
dente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in cu
riam delate. q̄s quidē senatꝰ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis grās egit. Cūqꝫ hanibal Neapoli sum-
mo pe potiri q̄sierit: Neapolitani in romanoꝝ ptibꝰ ꝑstiterūt. floruit aūt semꝑ postmodū neapolitana vrbs
romana re sub cōsulibꝰ. ⁊ pariter sub p̄ncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamē
tum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoniꝰ de nerone reuersus e grecia neapolim. qꝛ in ea primū
artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Virgiliuꝫ
diu. Titū liuiū aliqn̄. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Seruiꝰ asserit virgiliū scripsisse Georgica nea
poli quā parthenopē appellauit: Franciscꝰ qꝫ petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano
gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insigni
ta. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes supbas. ⁊ ceteris italie ma
iorībꝰ cōparādas. In q̄s preclarūqꝫ virginis clare mōsteriū. qđ a sancta Arragonie regina Roberti regis
incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiqꝫ ꝓximū esse videt̄ sancti Martini extra vrbis
menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tn̄ arcē vnā. Castellū nouū appellatuꝫ
mari imminēteꝫ Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ siue nouis
opibꝰ monumētis ⁊ structuris ꝓferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝqꝫ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudi
nem. siue aularū cubiliūqꝫ ⁊ singularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ euismodi reruꝫ existimet.
Vesuuiꝰ qꝫ mons cāpanie. ab omī alio mōte solutꝰ: Neapoli ad q̄tuor milia passuū ꝓximꝰ; Vinetis oliue
tis ⁊ quibusdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sꝫ p̄ceteris vini vbertate admirabil'. qđ iam greciū vocāt. Eru-
ctauit qn̄qꝫ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsqꝫ ad arboꝝ cacumina intu
muerint. Et tpibus Traiani impatoris plinius scđus ex Messanensi classe cui p̄erat ad visendū hoc specta-
culum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assiriorꝫ. Thatanes

Sub isto factū ē excidiū troye forte prime ꝛ nō scḋe.

Orat principalis grecoꝝ ꝑt hāc victoriā troye greci hystorias. ꝛ alia facta scripserūt āno p̄io vel scḋo ꝛc̄ Post captā troyā tp̄e est terci⁹ ann⁹ Abdon iudicꝫ israel.

Anno mundi. 4025.

Sub isto bella troyana facta describunt regnāte apd̄ atheniēses Mnesteo apud sycbonios poliside.

Iste Thineus. 28. Rex assyrioꝝ sub quo etiam cessauit regnū sycbonioꝝ tp̄e heli sacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mūdi. 4075.

Iesse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Linea Christi

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecorū clarissimus de cuius tpe ac vita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait belynandus li. iiij. ab Atheniēsibꝰ pro insano habitꝰ est. eo ꝙ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiā vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quibꝰ dum impudentiꝰ ⁊ procaciꝰ derideretur: vir verecundi ingenij quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad mortē spiritū exaluit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat em̄ homerꝰ spaciatū in littore maris aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuatꝰ: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes derise runt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit qd haberent. q̄ dixerūt. quotq̄t cepimꝰ nō habemꝰ. ⁊ qd̄ nō cepimus retinemꝰ. Vermes em̄ in vestibꝰ scrutabantur. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Aiūt vero quidā eū ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm̄ suspēderit. Vixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt ꝙ ipse virtute pariter ⁊ etate nō solū poetaꝝ sed ⁊ philosophoꝝ princeps vocari pariter ⁊ haberi apd̄ grecos iure meruit. Naz ⁊ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ⁊ oībus veriꝰ ⁊ lucidiꝰ quicq̄d dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litterarū. xxiiij. libros heroicis versibꝰ edidit. qd̄ opus Iliades nominauit. Alterū quoqꝫ hisdē versibꝰ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Vixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchises Venꝰ dea

Anchises Capis troiani filiꝰ a Sibilla phrigia pmonitꝰ ciuitatē troyanam fore perituram. in nemora secessit et solitudines coluit. ⁊ armētoꝝ atqꝫ gregum curā suscepit. Circa quot plurimuz diuitie antiquoꝝ fuere. Quibꝰ cū apud Symeantē vacaret flumū a venere dilectꝰ est. Et eiꝰ amicicia atqꝫ cōcubitu vsus ex dea venere generauit Eneam q̄ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppłoꝝ confinxerūt quibꝰ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchise filiꝰ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ⁊ elegantia inclitꝰ fuit. q̄ cū patre ⁊ Ascanio filio ac Cayeta nutrice mł'tis troyanis cōsociatꝰ post delerā troyā a grecis relegatis venit in ytaliā cū viginti nauibꝰ. ⁊ plurima bella cōstituit. Hic fertur in coniugē habuisse filiā priami. ⁊ deꝰ habitꝰ fuit errore vulgi.

Codrꝰ ille Melanti regis filiꝰ vltimꝰ rex Atheniēsiū fuit. septimo ⁊ vigesimo principatꝰ Samuelis sacerdotis anno pꝰ patrē atheniēsibꝰ regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 21. Post cuiꝰ mortē atheniēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignotꝰ esset seipm̄ volūtarie morti tradēs. vt morte sua ppłm suū ab hostibꝰ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis imitādum principibꝰ reliq̄t. Vñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctoribꝰ allegari solet quasi quedā figura xpi in eo ꝑcessisset. Naz cū sciebat ꝙ peloponēses respōsuz habuissent a dijs ꝙ ille exercitꝰ haberet victoriaz. cuiꝰ rex occideretur in bello. vt victoriā haberet exercitꝰ suꝰ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ⁊ atheniēses liberātur. Maluit hic certe sic mori vt sui vincerēt q̄ꝫ suis fugatis gloriosus viuere. Codro itaqꝫ defuncto atheniēsiū respublica tamdiu p magistratꝰ postea est administrata quousqꝫ solon insignis legūlator in ducē fuit electꝰ. Reges aūt atheniēsiū a centesimo hebreoꝝ seruitutis Anno vsqꝫ ad istū. 4 87. annis regnauere.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Ascanꝰ

Iste Ascaniꝰ filiꝰ Enee ex Creusa priami regis filia scd̄s rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit: ibiqꝫ regnauit. Unde dictꝰ est rex albanoꝝ. Posteriqꝫ sui dicti sunt Albani: ⁊ fuit primꝰ rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

Venecia ciuitas nostro euo cantatissima: temporũ nobile ytalie. terra mariq3 potentissima. Quã quidam ab Eneto seu veneto Troyano inicium habuisse dicũt. Troya eñ euersa anthenor cũ in intimus sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ: qui sedi[t]õe (vt Titus liuius memorat) ex paflagonia pulsi. in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ. inde alpes (qui ytaliã a germania dirimũt) amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos supra mille quĩgentos mãsit. Bello ipsam τ qui erãt vicini Cisalpini galli. τ qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarũt ac populati sunt. Olim vero seuissim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedã fundimis diruit. Cum isto rege Padua capta τ succensa. Aquilegia τ altinũ euerse. Primates nomis veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos. cõiuges. fortunas in proximas insulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitatẽ ꝑ regione appellarũt. Aquilegienses igit' gradũ Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex portas diuisam habebãt. Sex q3 in stagnoꝝ insulas opida cõdiderũt. Torcellũ. maiorbum burianũ. amorianũ Constãciacũ et aimanũ patauinorũ pars Riuũ alti. et postea dorsuz durũ. Monte silicenses adeustã methamaucũ. Albiolam palestriolã. Et fossaz Clodiam. Venetos quoq3 troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata. cõtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiq3 ei⁹ opes in tantũ vt mari terraq3 finitimis terrori essent. Procedente tpe eorum imperium ad ortũ ꝓpagari ceptũ. multaq3 in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. moxq3 ad Tanaym vsq3 veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nõ pauca. multa quoq3 sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiũ retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusq3 olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis sedes primũ ĩ Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. q tutus esse locus hostili a manu. τ condendam ad ciuitatem maritimam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruisana. Pars fori iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cū plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauii scda transmigratione in stagnum veneciarum confugientes. Riuum altum impleruunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopiū condidere. et sancti martini et sancti Johānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasqꝫ basilicas celeberrimas. Ciues postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Justiniani ducis venetorum anno scdo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inextimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuoalti subliceus est constructus. Vt autem pauca e multis narremus. Situ vrbis potius mirari q̄ digne laudare possumus. Vrbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumia accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducam et in naualibus immensam innumerosamqꝫ classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem morum sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū sanctusqꝫ senat⁹.

Padua

Patauina vrbs ytalie vetustissima celebrimaq3. quā anthenore3 Troya pfugū cōdidisse virgili⁹ testat᷑: hic tamē ille vrbem patauii sedesq3 locauit. Et tit⁹ liuius decus patauinoru3 idem seriose narrat. Anthenor em̄ p medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ꝛ regna liburnoꝝ: ad intimū adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cōdidit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem publicā difficilimis tpibus armis ꝛ pecunia iuuerūt. Fuit aūt postea Padua pfelicissima statē R.p. tpa romanoꝝ colonia nō eo modo deducta quo cetere deducebāt᷑ deductis nouis pplis in coloniā: sed datū est paduanis ius lacij in designādis rome magistratib⁹ ferēdi suffragij ius haberent. Nullā aūt edificioꝝ pulchritudine p̄sertim publicoꝝ in ytalia sibi silem eē tenent⁹. Sūt em̄ nona q̄cūq3 in ea nūc extāt vel publica vl' p̄uata qm̄ Attila rex hunoꝝ ferro igniq3 īmunita3 reliq̄t: Instaurata a Narsete eunucho ꝛ rauenatib⁹ lōgobardi deiū incēsa3 deuastarūt. Auctavo est mirabili incremēto p karoli magni ꝛ filioꝝ nepotumq3 impij tpa. quousq3 friderici primi tpibus Ecelinus tirānoꝝ oim̄ crudelissim⁹ eā sibi subegit: ꝛ innumeras cedes ac pscriptiōes ciuiū pegit. Charrarienses deiū sub capitaneat⁹ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulo pl⁹ min⁹ centū p varias successiones possessa3 opulentiorē ornatiorēq3 reddiderūt. Nā gentis nobilis Charrarie opa maioꝝ ex pte excitata ornataq3 fuerūt menia. q̄bus triplici circuitu ꝛ muro patauiū cōmunit᷑. Et licet p cani Timau⁹ fuerit delapsus. nil'ns tamē varijsq3 fossis magnoꝝ ingenti ope manufactis aque circū vrbē ꝛ p diuersa agri loca ornamēto vrbi cōmodoq3 ab eisde3 Charrariēsib⁹ sūt pducte. et arx in vrbe munitissima ꝛ pallaciū facile ī ytalia p̄mariu3. Et varia coꝝ opa. Henric⁹ q̄rt⁹ impator germanic⁹ Cathedralē patauij ecc̄iam q̄ extat edificauit. Pretoriūq3 q̄ nullū in orbe pulchri⁹. qd̄ postea casu crematū: speciosi⁹ veneti ꝯstruxerūt. Et ossa Titi liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sūt siles bti Antonij basilica. Est ꝛ in ea Iustine v̄ginis templu3 qd̄ huat. S. luce euāgelisteꝛ psdocimi ꝛc̄. corpa cū diue Iustine reliquijs qd̄ iouis tēplu3 fuisse asserit᷑. nūc mōsteriū āplissimū ordini diui benedicti dicatū. In ipa q̄3 gymnasiū hr̄ oim̄ italie celeberrimū. vbi sūt edes āplissime studētiū qb⁹ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̄3 p̄ter Titū liuiu3 genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Paulu3 iuris ꝯsultū. Petrū d' Apono cōciliatorē sūmū ꝛ mathematicū ꝛ phisicū. Cui⁹ p̄clarissima scripta ad cōmunē hoim̄ vtilitatē maxio ī honore sūt hita. Albertū ordis heremitaꝝ theologu3 et declamatorē celebrimū. Stellā. flactū ꝛ volusiū ꝛ cōplurimos ī oi arte excellētes. A mari sursu3 h3 nauigatiōē3 fluuio brinta q̄ sec⁹ eā fluit. A lucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuisse dicimꝰ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequētata. vt liuiꝰ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄ȝ ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturnꝰ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his versibus posuit dicēs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq; dedit laciūq; vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in oris. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Seruiꝰ aūt dicit Latinos p̄prie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscenbꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicȝ. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pādana atq; mōs Circeꝰ. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit regione fuere ppl̄i qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eq̄coli et Marsi dicebant. Magnuȝ enī hec regio habet circuitū. Janus aūt pater ⁊ deorū deꝰ cognomīatꝰ vir vtiq; phumanꝰ bonusq; atq; summꝰ hospitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partitꝰ est.

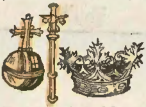

Italia quippe Europe regio est oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quorū multitudine pulchritudineq; ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferum: et a iugis alpiuȝ: dorsoq; apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq; ad reginū verticē ⁊ littora brutiorū extendit. in vltimo sui in duo scindit cornua. Quorū alterū Jonū spectat mare. Alterū siculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Eiꝰ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ p romas capuāq; porrigit vsq; ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuū colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū trigintasex. Habetq; vmbilicuȝ in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuȝ pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespete atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agrorū vbertate siue armorū gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Janus	1		Siluius	8	Añ.29	Liberinus	15	an.8.
Saturnus	2	Isti quiq;	Eneas siluius	9	añ.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ.30.	Aremulus	17.	añ.19.
Faunus	4	rūt añ.200.	Alba siluius	11	añ.39.	Auentinus	18.	añ.38
Latinus	5		Egiptꝰ siluiꝰ	12	añ.24.	Procas	19.	añ.25.
Eneas	6	añ.3.	Capis	13.	añ.28.	Amulius	20.	añ.44.
Ascanius	7	añ.38.	Carpentus	14	añ.13.	Numitor	21.	añ.1.

Pisarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientib⁹ inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaz ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestarum rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Uirgili⁹ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et tenitanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̃uis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̃ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni et filiorum tempora ytalie rebus eam quã postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestãtissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirũ immodũ aucta fuit. Quo factũ est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atq potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atq ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̃ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusq exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimũ qđ campus sanctus nuncupatur. Atq Turrim campanariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atq Huguitionem grãmaticum. et alios multos.

Pisa

Anglia insula quā veteres Albion a q̄busdā albis mōtibꝰ q̄ ad eā nauigātibꝰ priꝰ apparēt vocauere. Tum Brittāniā a bruto Siluij postumi latinoꝝ regꝭ filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā ab ipō brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad minoris brittānie differētias gallias ꝯtingens dicebat. Nūc a q̄dā anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei triangłaris ē inter septētrionē ꝛ occidētē sita. q̄ ab oī ꝯtinēte habet diuisa. Naz a germania q̄ sb̄ septētriōe est incipit. Et iuxta galliā ꝛ hyspaniā versus occidētē ꝓtendit. Et iō solinꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi brittānia insula nomē pene orbis alteriꝰ mereret. Vn̄ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuisos orbe brittānos. Brutꝰ autē cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio secꝰ Rameſſis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vrbem munitissimā. Et q̄rez oībus copijs feracissimā ad veterꝭ Troye memoriā recēsendā. Brutū huc tres genuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanctū ꝛ Cambrē. Qui p̄rio insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori media insula ps obuenit. Que ab ipō lochria postea fuit cognoīata. Et i ea adhuc lundinū ciuitas extare d̄r Vrbs mercatoribꝰ ꝛ negociatoribꝰ maxie celebrata. In q̄ adhuc anglie reges p̄ncipesq̄ȝ ac senatꝰ ppl̄i cum mercatoribꝰ cōuenire vt plurimū tradūt. Albancto vō eiꝰ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et h̄ scocia nūc nūcupat. Est ei ciꝰ insula in q̄ est anglia scocia supima ps in aq̄lonez versa flumibꝰ haud magnis ꝛ mōte q̄dā ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle d̄r insula inter septētrionalē plagā ꝛ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognitꝭ a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole de canceri sidere faciente trāsitū nox nulla. brumali solsticioꝭ ꝑinde dies nullꝰ. Huiꝰ insule maxia ps fructifera ē. Abūdat pecore Auro ꝛ argēto ferroq̄ȝ. Efferūturq̄ȝ ex ea pelles ꝛ mācipia. Et canes ad venādū aptissimi. Multꝭ insulis nec ignobilibꝰ circūdat. qz hibernia ci ꝓximat magnitudie: paruo a brittānis disiūcta freto. Et īsule pue Orchades appellate. Gregoriꝰ btissimꝰ pōtifex hꝰ nois scōs eo missis Augustino mileto ꝛ iohāne mōchis cū alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deīn mlti reges claruere miraclis. Circuitu brittāniā patere triginta octo milia passus septuagita quiq̄ȝ milias pythias ꝛ ysidorus tradūt. in q̄ spacō magna ꝛ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̄ȝ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Linea Christi
David secūdus rex Isrł
Anno mūdi. 4085.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq3 ad trāsmigrationem babilonis. Et habet scd̄m hebreos annos. 4 84. Sed scd̄m septuaginta interpretes hab3. 4 85. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Iuda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Incboatur autem quarta Etas in dauid. non q2 primus regum: sed q2 primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xp̄o nascituro de tribu iuda. Gesta aūt eius patent per totum scd̄m librū regum ⁊c̄. Vn̄ dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitq3 carmē lugubre. q2 rex israel primus ante eum et dominus eius.

David prophetarum omnium princeps Isai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omnibus cōputatis in hierusalē ⁊ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimis ruffusq3 ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq3 operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitq3 eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

6 Hietra 5 Saphatias 4 Adonias 3 Absolon 2 Cheliab Prim⁹ amon

Salomō (anno mūdi. 4165) Dauid regis ex Bersabea fili⁹. scd̄s hebreorū rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atq3 sanctissimo educandum nutriendumq3 dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratrib⁹ abiectis dauid in regnuz ꝓfecit. Is hostes debellans pacem vndiq3 obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntq3 alter alteri magna munera. Fecitq3 Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq3 terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit eñi cultrix vni⁹ veri dei.

Saba

David ex cõsilio domini ascendit cũ suis in Ebron: ibiq3 in adolescẽtia sua in regẽ electus vnctusq3 per Samuelẽ solũ sup tribũ iuda. Et hysboseth fili⁹ saulis opante abner auũculo ei⁹: fact⁹ est rex sup alias .xi. trib⁹ israel: q̄ regnauit duob⁹ annis. Cõgregatis aũt exercitu dauid sub Ioab principe exercit⁹ ei⁹ et abner principe exercit⁹ hysboseth ex cõmuni assensu .xij. ex vna pte. et .xij. ex alia luctauerũt adinuicẽ: et alter alterũ occidit vno ictu Fugiẽtibusq3 his q̄ erãt cũ abner. asael german⁹ Ioab persequẽs abner nolẽsq3 ad pces ei⁹ omittere psecutionẽ: Demũ fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortu⁹ est. Longa igitur cõcertatiõe facta inter domũ Saul ꝛ domũ dauid. Dauid pficiens ꝛ semp seipo robustior. Dom⁹ aũt Saulis decrescẽs quotidie. Nati sũt aũt dauid in Ebron pmogenit⁹ ãmon: scd̃us cheliab Tercius absalon. Quart⁹ adonias. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aũt q̄ regebat domũ hysboseth redargut⁹ ab eo. q̄ cognouerat cõcubinã saul. indignat⁹ cõtra eũ accessit ad dauid ꝛ pmisit ei populũ totũ isrl' reducere ad subiectionẽ ei⁹. Quod cũ tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eũ Ioab pditorie occidit ipm abner in vltionẽ fratris sui azahel: quod dauid displicuit: ꝛ fecit eũ honorabiliter sepeliri associãs cadauer cũ suis. lugẽs ꝛ ieiunãs p morte illi⁹.

Hic dauid quasi stupor quidã in hũano genere relucet in q̄ nũq3 hec simul cõuenerũt. tanta sublimitas ꝛ hũilitas tanta. tãta strẽnuitas ac tanta mitites: tam grandis seculariũ cura. Tam pura ꝛ deuota spiritualiu3 cõtemplatio. tot homies pimere. totq3 lacrimas effundere. In tanta cadere pctã. et talẽ agere penitẽtia3 Natiq3 sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathã Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq3 filijs cõcubinarum. Hic deniq3 regno in pace adepto contra legẽ Moysi (qua precipit̃ nõ dinumerandũ esse populũ) precepit Ioab principi milicie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centu3 milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decẽsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneū Moysi et obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Is postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuz non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor sapiēs ꝙ nullus ante similis tui fuerit ¶ Primūqꝫ iudicium in quo ostensa est sapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebāt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqꝫ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomō esse illā verā matrē sibiqꝫ dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. q fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuz hac dispositione ꝙ a pauimēto iuxta terram vsqꝫ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqꝫ ad scdm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scdo solario vsqꝫ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectū Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Istud dicitur in euangelio pinnaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erāt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scꝫ in sancta ad quē locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasanctorum. xx. Eratqꝫ in medio inter sancta et sanctasanctorū paries factus tabulis cedrinis. Et postea laminis aureis coopertus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqꝫ deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasanctorum in festo propitiationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendēdas lucernas. Et ibi ex pte meridionali erat candelabrū aureū qd fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex pte Aquilonari mēsa ꝓpositionis. In medio aūt erat altare aureum factū a Moyse. sed addidit Salomō. x. alia candelabra eiusdē scematis sed maioris quātitatis. quinqꝫ ad dextrā. et quinqꝫ ad sinistrā. Et similiter. x. mēsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

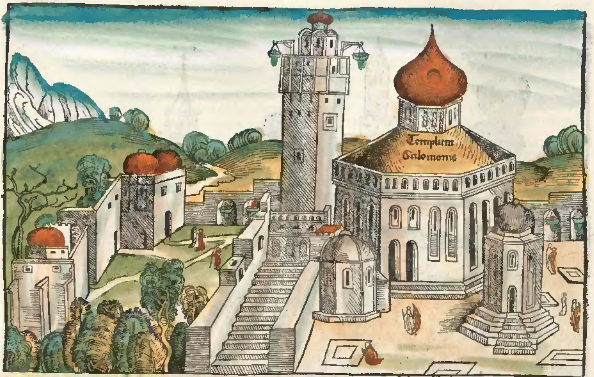

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch summus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas non⁹ summus hebreorū sacerdos clarus fuit. ⁊ maxima in veneratiōe apud iudeos habitus est.

Achias ꝓpheta

Achias silonites ꝓpha ꝑdixit hieroboā q̄ esset rectur⁹ sup. x. trib⁹ isrl. Iste Hieroboā decē scissuras pallij ab Achia ꝓpha accipiēs ⁊ in egiptū fugiēs, mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ i reges. Vitulos aureos cōflatiles in dan ⁊ neptalī posuit ydolatria peritim⁹ effectus, peccare fecit isrl ppl'm ad ydolatriā iducēdo. Vñ toti⁹ ppl'i isrl destructio secuta ē.

Semeias ꝓpha compescuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā, ⁊ scripsit co⁊ regū gesta. Iste etiā ꝓphauit qñ Sesac rex egipti diuersa mala fecit i terra iuda anno sez quinto roboam.

Semeias

Nadab hieroboā regis fili⁹ scd'os israhelita⁊ rex incepit regnare scd'o anno Aza regis Iude et fecit malū sicut pater ei⁹. Et pcussit eū baassa ⁊ regnuit ꝓ eo scd'm ꝓphetiā Achie ꝓphe.

Abdo ꝓpha hic ꝓphauit cōtra vitulos aureos ⁊ man⁹ hieroboā aruit. dū reuerteret i hierosolimā i via a leone īterfect⁹ ē.

Abdo propheta

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelita⁊ rex fecit malū corā dño ambulādo in oībus pctīs hieroboā nec audiuit Hieu ꝓphetā ad eū missū s̄ occidit eū ⁊ ipe a chreōe pēpt⁹.

Hela baase regi filius qrt⁹ regū isrl Illū interfecit ei⁹ seruus Zambri cū omni domo pr̄is sui vsq₃ mingentem ad parietem scd'm prophete dictum.

Linea regū israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie
ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inter
ethruscas ciuitates nominata: quā Justi-
nus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā
conditaz inicium sumpsit: quꝫuis alij Troyanum
quendā principē noīe perusiū eiꝰ cōditorē affir-
mant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomina-
uit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felici-
tatem nacta penitꝰ inauditā. Nā eandē pene sta-
tus et rex conditionē quā ante conditaz vrbem
Romā: et postmoduz roma sub regibꝰ cōsulibꝰ
et imperatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Pas-
sa est tn̄ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaz
romani post mortē alexandri magni. L. posthu-
mij consulis virtute in deditiōez acceperūt. At
liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax
erat. Naz ⁊ perusinis auctoribꝰ post deductuz a
consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄t-
tuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si
vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L.
Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ cesar in
Perusia obsedit. famemqꝫ raro alias simulē au-
ditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ perusi-
nus populus sustinuere. Et capta vrbs diruta-
qꝫ est. Eam tamen breui instauratam factꝰ Mo-
narcha menibꝰ portisqꝫ nunc extantibꝰ cōmuni-
uit Idem octauianus augustus. Quā a suo co-
gnomine perusiam augustaz (sicut littere cubita-
les portis incise ostendūt) voluit appellari. Eiꝰ
diruptionis causam ponit Liuius libro. cxxv.
Est itaqꝫ perusia omni ex parte montuosa. Cu-
ius loci conditio ea est: vt nec quicꝗ̄ munitius:
nec certe amenius inueniri possit. Nā prerupta vn-
diqꝫ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt
nullis quasi egeat defensionibus. Et licet pluri-
me apud perusinos olim extiterint intestine se-
ditiones: et tyranni aliqn̄ eos oppressierint. nūc
tamen libera est. Et optimis eruditissimisqꝫ vi-
ris et legibus instituta. In ea sunt templa pma-
gnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa
ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia
gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte am-
plum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus
cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ
oīmfariam fructuū feracissimꝰ. Baldꝰ in ea cla-
ruit. qui cum Bartolo saxo ferratensi Juriū ci-
uilis et pontificij obtinuit principatum. Simi-
liter angelus et petrus germani. Sed et Cynus
consultissimus ante eos perusinꝰ extitit. Et no-
stra tempestate Matheolus perusinus medicus
famosissimus e Perusio originem duxit. Qui
padue in gymnasio in primis docendo et dicen-
do floruit.

Linea Christi Reges iude

Roboam .4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

Circa hec tp̄a sanctoꝝ doctoꝝ scripta gentiliū hystorias nō cōmemorāt ex illa forsitā causa: ꝙ ad intellectū sacre scripture nihil conferūt. Unde vsq; ad sardanapallum vltimū monarchā assirioꝝ. de alijs intermedijs aliquā nullam faciunt mentionem.

Iste Roboā filius Salomonis tercius hebreoꝝ rex p̄ri suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto nāq; senioꝝ cōsilio ꝑ adolescentū temeritate cōturbans pplm: duas trib⁹ retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q̄ pctis suis exigētibus impetū Sisach regis egipti eū inuestātis sustinuit. Iste roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scdm comestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūq; readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit̃ cōtra baaza et martiriū constāti animo vsq; ad mortē ꝑtulit.

Isti tres scʒ hyeu eliezer ⁊ oziel cū azaria ꝓphetauerūt regib⁹ Iuda scʒ Asa ⁊ Iosaphat ⁊ Iorā

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequētes dicti sunt siluij. q̄ ⁊ fuit in silua nutrit⁹ ⁊ venatiōe. Hic nat⁹ est post mortē patris: vñ posthum⁹ dicit̃ Enee. qꝛ post humatiōē p̄ris nat⁹ iuxta illud virgilij. Tu posthum⁹ plebis. et regnauit annis. 29.

Iste Eneas fili⁹ p̄dicti siluij posthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino post se herede relicto expirauit.

Iste abya quart⁹ iudeoꝝ rex fili⁹ roboam ex macha vxore filia Absalonis trib⁹ annis regnauit. fecitq; malū corā dño ambulādo in pctis p̄ris sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isrl' hñs in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac supauit. Ex eius qui dē exercitu ad quīq̄gīta hoīm milia vno ꝓlio īterfecerat.

Iste Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Latinus siluius ille regnauit annis. l. tp̄e dauid

Iste alba siluius fuit Enee siluij fili⁹ edificauitq; Albā ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti sunt. Forte prius fundata. et hic instaurata.

Athis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Anani

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vsq; ad annū tricesimūsextū fecit bonū coraꝫ dño ambulādo in vijs p̄ris sui dauid abstulit ydola. ⁊ ꝑcussit ethiopes cōtra se veniētes. Demū inijt fedus cū rege Syrie benedab qd̄ deo displicuit. vñ misit ad eū ꝓpham Anani quē incarcerauit ꝓpter qd̄ dolore pedū ꝑcussus obijt. ¶ Regnās aūt Aza ⁊ regnū scdm legē dñi cōpescuit egressus est contra cū Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili. Asa cum exercitu suo obuiās dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansq; inter cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Athis siluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth pph̄a clarus habetur qui ꝛ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuz aza regis iuda. ꝛ cōfortatus est in verbis pphe. et cuz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstu lit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia pph̄a oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic past⁹ est a cor uo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē ꝛ car nes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cui⁹ filiū mortuū matri viuū resti tuit eum pauit. Ipe etiā corā pplo isrl̄ congregato in mōte carmeli ignē descēdere fecit de celo sup sacrificio qd̄ q̄ꝛ quadringēti sacerdotes ydoloꝝ facere nequiuerū occidi fecit. Et pꝓter hoc cū Jezabel in vitionē ipsoꝝ vbiqꝫ ꝓsecut⁹ est. perexit in desertū sub iunipero dormi enti angelus apparuit excitans euz ad esuz panis subci nericij sibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ forti tudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vsqꝫ ad mōtē oreb. in de in damascum veniens. deinde a domino per turbi nem in celum vectus est.

ABdyas vn⁹ de. xij. pph̄is ponit̄ in figura. dicit̄ fuisse dispēsator dom⁹ achab regis isrl̄. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret pph̄as do mini. abscōdit ex eis quiquagenos et quiquagenos in speluncis pauitqꝫ eos. ꝛ iō meruit a dn̄o spm̄ pph̄ie

ACbab sext⁹ rex isrl̄ sup oīs q̄ erant ante eū iniq egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello pcussus sagitta obijt. ¶ Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioꝝ toti⁹ malicie prodi gium. que occidit Naboth et pph̄as dn̄i. Ipa vero in terfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

MIcheas pph̄a de tribu ephrem ort⁹ in morasti qm̄ peccantē achab sepius arguebat. ꝛ ipm̄ pre dixit morturū sub Jozaz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChosias rex isrl̄ septim⁹ misit ad beelzebub de um accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare an no. xvij. regis iude Josaphat. Extinct⁹ est aūt sine fi lio. cui successit in regno frater eius Joram.

IOnas propheta filius Amathi clarus habet̄ et multa predixit que non sunt scripta hic. post he mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit̄ autē ꝙ ipsuz helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutit⁹. passionē xp̄i naufragio ꝑfigurauit.

ISTum Joram octauū regem israel obsedit bene dab in samaria. et meritis helisei liberat⁹ est. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed q̄ꝛ secutus fuit peccatuz Je roboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. Cuius per aliquot annos obseruatione preceptoꝝ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū pro phetam in veneratione et precio habuisset. Moabita rum regem fudit ꝛ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al'ambri

Achab Jesabel

Ochosias

Joram

Hiericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villaʒ redacta. In loco pulcherrimo atqʒ in valle iordanis sita. Uix octo habēs domos. et oīa monumenta sacroꝝ locorūʒ in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Heliseū pp̄haʒ deludētes ab vrsis deuorati. Et ꝓpe eam dn̄s cecū illuminauit ⁊c̄. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cuiꝰ amenitate scribit Justinꝰ abbreuiator trogi pompey. Est nāqʒ vallis que cōtinuis mōtibꝰ velut muro quodā ad instar hortoꝝ claudit. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate ⁊ amenitate insignis. Siquidē palmento ⁊ opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi ꝙ sunt humiles magis. et in vinearum more excolluntur. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo heliseo: Uenientes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qđ vellꝫ anteqʒ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝓphetando. Responditqʒ ei se hoc recepturū si eūʒ videret cū tolleret ab eo. Sermocinātibꝰ aūt sil' apparuit currꝰ igneꝰ cū equis igneis in quē helias ascēdens assumptꝰ est in celū id ē in paradisuʒ terrestrē. Ubi viuꝰ ꝑmanet cum Enoch vsqʒ ad tp̄a antixp̄i. ꝯtra quē descēdet ad predicādū. Heliseo aūt vidēte ⁊ clamante pater mi pater mi currꝰ isrl' ⁊ auriga eiꝰ ⁊c̄. accepitqʒ palliū helie. qđ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipo pallio scđa vice aquas diuise sunt. Ueniēs aūt ad habitandum in hiericho. Ibiqʒ ad p̄ces habitatorūʒ loci sanauit aquas pessimas illiꝰ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cū ascēderet bethel: deridētibꝰ eū pueris et dicentibꝰ. Ascende calue maledixit eos post qđ duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝓphetaꝝ sui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibꝰ est ablatꝰ. Cuiꝰ finē nemo cognouit. hic mlt̄is miraclis quo aduixit claruit. Atꝫ sicut ignis ardēs totꝰ erat. Ita et verba eiꝰ q̄si facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū est helisco vidente) per turbinem in celum vectꝰ est Relicto in eius loco helisco propheta.

Heliseus pp̄ha Helyas tesbites

Linea pontificū

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benedab filius Tabremmō filij Ezyon regis Syrie iniȷt fedus cuȝ baasa rege israel: q̄ rupto pcussit fedus cū Aza rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnū isrł vtȝ. ¶ Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regibꝰ eum adiuuātibus. venit ꝯtra Achab regē israel in preliū. ⁊ dn̄s p ꝓpham predixit victoriā: quod ⁊ factū est illis fugatis. Iterum infra annū restaurato exercitu venit rex Syrie cōtra isrł bellū mouēs in vallibꝰ. dicētibus q̄ dij mōtium erāt dij isrł: ideo victi prius fuerāt. Sed debellatus est exercitꝰ Syrie occisis centū milibꝰ de eis. ⁊ decem ⁊ septē milia qui remāserāt. fugiētes in ciuitatem murus ciuitatis ruēs oppressit eos. ¶ Benadab autē rex syrie occultās se misit nūcios indutos cilicio ⁊ cinere aspersis capitibꝰ petēs misericordiā: quod Achab fecit dimittēs liberū. Quod ꝓpheta quidaȝ redarguit in habitu simulato ⁊ sub parabola dati alitui in custodiā sub pena mortis sic cōclusit. q̄ q̄ dimiserat benadab dignum morte. ⁊ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentibꝰ demeritis occulto dei iudicio promotꝰ fuit in regeȝ Syrie vt affligeret filios isrł. Iste est sup quo fleuit helizeus ꝓphans euȝ futurū regē syrie. ⁊ multa mala facturū israel. Qui etiam ꝓpter peccata hiec missus est a dn̄o in omnē terrā galaad. gad. ruben. et manasse. ⁊ fecit plagaȝ magnaȝ cunctis diebꝰ Joathas. sed Joas filiꝰ eiꝰ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

Zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater suꝰ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicibꝰ pcussit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt volūt hebrei.

Iste Joiada inclitꝰ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq̄ȝ Joas filiū Joram pro ea. Hic solus post Moysen legit̄ vixisse. c xxx. annis. Hic etiaȝ diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ⁊ cepit ciuitatē ipm̄q̄ȝ interfecit ⁊ trāstulit pplm̄.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ⁊ templum. eo q̄ Joas increpauit q̄ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias ꝓ zelo legis cōstāter restitit ozie regi iude volēti sacrificare vtȝ.

Linea regū syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Iesrabelita

Naboth iesrabelites: cū haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ⁊ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ⁊ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

AQuileia vrbiũ quondã ytalie trãspada-
ne primaria potentissimaq atq etiã pul
cherrima a mari aliquãtisper semota: no
stro etiã seculo pene derelicta: p hec tpa (Carino
historico teste) a quodã troyano nomie Equilo
e Troya cũ alijs pulso cõdictiõis sue principiũ
sumpsit. et a se Aquileiã noiauit. Uel vt mgr in
historijs ait. Aquileia quasi aqs ligata cogno-
mentũ accepit. Nũc aũt preter sacerdotes cano-
nicos numero haud quãq multos: ornatissima
speciosissimaq in basilica diuine faciẽde rei adẽti
tos p̃ter pastores piscatoresq rarissimos. nulli
nũc incolũt ppli. vt vix castellulũ tãta olim vrbs
nũc possit appellari. Sũtq ⁊ eccia supiꝰ dicta ⁊
p̃triarchale atriũ ⁊ muri oppidulo circũducti Et
mõsteriũ virginibꝰ deputatu Poponis p̃triarche
operũ relique. Florere aũt cepit q̃ tpe primum ro
manis subigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽ-
tibus manũ apponere ceperũt. Uñ octauianus
Cesar augustꝰ. Et si maiorẽ bellorꝫ ptem p lega
tos administrauit vt illis ꝓpinquior esset. In his
ytalie ptibꝰ frequẽter obuiatꝰ est. Nã Suetoni
us ait reliq̃ bella p legatos administrauit. vt tam
q̃busdã pãnonicis atq germanicis aut interueni
ret: Aut nõ longe abesset. Rauẽnaꝫ vel medio-
lanũ vel aq̃leiã vsq ab vrbe ꝓgressus est. Et iu
lia cũ comitata aborsu facto puerũ amisit. Glo-
riosissime de aq̃leia scribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pre
tereundũ ne illud quidẽ est. q tanta fide aq̃leiẽ-
ses ↄtra maximinos p senatu fuerĩt. vt funes de
capillis mulierꝫ facerẽt quom deficerẽt nerui ad
sagittas emittẽdas atq ob idipm in honorẽ ma-
tronaꝫ senatũ veneri calue templũ dedicasse. Au
xit aũt mirabili incremẽto ⁊ inmẽse ditauit aq̃-
leiam orietaliũ occidẽtaliũq mercimonioꝫ mu-
tua ↄportatio ibidẽ istituta. q nullꝰ stãte aq̃leia
locꝰ alter circa adriaticũ mare fuit. in cuiꝰ portu
et diuersorio occidẽtales orietalesq p cõmutã-
dis mercãdis coemẽdisq ⁊ vẽdẽdis inuicẽ rebꝰ
cõuenirẽt. Hec cũ mlto tpe floruerit. Postremo
ab Attila rege omnio diruta fuit. Cuiꝰ icole ve-
necias ↄuolãtes rẽ venetã mirũimmodũ auxerũt
hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgelista Marcꝰ duꝫ a
btõ petro aplorꝫ xpi p̃ncipe i Alexãdriã mitticre
tur nauigaturꝰ naues illic ex more opirẽt. Aqui
leiẽses ad xpi fidẽ cõuertit. Sanctuq euãgeliũ
suuꝫ. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ sua veti erijs nũc
veneratissime seruat. Hermacorasq ⁊ ipe sctis
ad marci p̃dicatiõꝫ ↄuersus a btõ petro aq̃leie ⁊
ois venecie ꝓthopresul institutꝰ omem eã regi-
onẽ deo nr̃o lucratꝰ est. Quẽ Nero imperator ⁊ sit
fortunatũ sbdyaconẽ secum pcussit. Fuit ⁊ aqui
leiẽsis Chromatiꝰ ad quez gl'osus hieronimus
multa scripsit. Et ruffinꝰ p̃sbiter latinis grecisq
lr̃is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̃ extant tũ opa. tũ trãsla
tiones nullis cuiuspiã eccie doctoris opibꝰ secũ-
das eloquentia ornatuq ducamus.

Aquileya

Taruisium

Taruisiũ ipsius Marchie Taruisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonẽsi episcopo placꝫ) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autẽ imo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius propinquioribus montibꝰ exijt. alijsq; vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac situs in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit. Cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitatẽ inchoasse videt͛ quã nũc habet. Eo q2 Totile pr̃ rex ibidẽ sedẽ regni sibi cõstituit. Vñ totila q̃ postea q̃ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ⁊ q̃dẽ p̃stantissimꝰ taruisij natꝰ educatusq; est. Postea longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ gẽtis primꝰ ytaliã esset ingressus. Aquileiamq; q̃lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p̱ deditionem cepisset. Taruisiũ q2 eiꝰ incole deditiõꝫ tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cõstituerat nisi felix ipsiꝰ vrbis ep̃us (vt Gregoriꝰ scribit) Vir timoratꝰ rauẽna oriũdꝰ regis barbariẽ sua prudẽcia ⁊ precũ instancia delinisset. Ornataq; fuit ea ciuitas altero prestãte ep̃o hermolao barbaro. Qui sicut decet ep̃m p̱ p̃lo magis p̱desse admitebat͛ q̃ preesse. Qd aũt ab hac vrbe vniuersa regio Taruisana marchia denomietur factũ credo a maioꝝ nomis absurditate vt hec appellatio marchie Taruisane in ip̃a mãserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atq; Patauiũ. Que semp̱ ⁊ dignitate atq; potẽtatu necnõ ⁊ opulẽtia Taruisio anteierint: Longobardi eñ in ea ytalie parte maxime quã obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs ⁊ nepotibus competebat. beneuẽtanã spoletanam: taurinensem ⁊ forouliensem: duas q; opulentia ⁊ amplitudine superioribus pares Anconitanam atq; taruisanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij p̱missione ⁊ decreto impetrasset. eas filijs atq; agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemq; haberet. Nomenq; hunc significans perpetuum magistratum in longobarda. barbarie marchio natus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ⁊ Alberti eiꝰ germani de rumano (sicut patauium) tyrannide non caruit. A quibus innumeras p̱tulit calamitates.

Linea Christi

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mũdi. 4 2 40.

Hic Josaphat fecit bonũ coram dño. nec legit de eo magna reprehẽsione dignũ. nisi qd̃ im piis regibus isrl' quãq; p̃stitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoq; deleuit patrũq; decreta obseruauit. his cũ virtutib⁹ beniuolẽtiam oim cõfiniũ principũ sibi cõparauit. Et palestini ei tributa reddere ceperũt. cũ vixisset annis sexaginta cui⁹ corp⁹ ingẽti pompa in hierosolimis sepultũ fuit.

Iste Capis silui⁹ edificauit Capuã in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpẽto filio regnum.

Joram pessim⁹ (Anno mũdi. 4 2 91.) occidit frẽs suos. ⁊ ambulauit in viis regũ isrl'. Ideo infelix fuit in oibus ⁊ miserabiliter mortu⁹. Hic de religioso p̃re genit⁹ declinauit ad pfidiã. ⁊ fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatiõẽ Achab cui⁹ filiã nomĩe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliã vxorẽ nihil p̃termisit q̃ nun⁹ aliqd̃ quotidie noue impietatis efficeret. ⁊ qd̃ ad vastationẽ paterne traditiõis attẽderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

Ochosias Joram regis fili⁹ (Anno mũdi 4 2 99) octau⁹ regũ iuda fecit malũ corã dño sicut pr̃ ei⁹ et statĩ occisus est ab hieu. Hũc regẽ ⁊ duos sequẽtes scz Joas ⁊ Amasiã p̃termittit matheus. qz voluit tantũ ponere tres q̃terdenas. vel qz scd̃m Hieronimus ⁊ Aug⁹. Jorã accepit vxorẽ filiã impiissime Jesabelis ideo filii ei⁹ vsq; ad quartã generatiõẽ diuĩ de genealogia excludũt. ambulauit eni ochosias in viis Achab qm fuit materni vt3 i quarto regũ. ix. ca. Hũc hieu prĩceps militie iorã regis Samarie vna cũ oi domo achab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Magedon portatũ fuit in ciuitate hierosolymorũ ibiq; sepultum.

Iste Tyberi⁹ regnauit ãnis. 9. et qz in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomẽ accepit. ⁊ fecit eũ Romul⁹ deũ. qz credidit eũ inter deos translatũ. ⁊ esse numen illi⁹ fluuii. cui⁹ vsus a rome fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier efferata audiẽs mortuũ filiũ suũ Ochosiã surripuit regnũ. Interfecitq; oẽs semẽ regiũ p̃eter Joas quẽ vxor Joiade põtificis filia ioram septẽ annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignominiose interẽpta est cũ septẽ annos regnasset.

Iste Agrippa silui⁹ rex albanorũ siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitq; annis quadraginta.

Jonadab fili⁹ Rechab clar⁹ habet᷑. a quo stirps valde religiosa Rechabitarũ descẽdit. Iste est q̃ p̃phetauit hieu qñ voluit occidere p̃pheras baal. qz fuit zelator diuini cult⁹ ⁊ maxĩe abstinẽtie ⁊ religiõis cũ filiis suis. Nota etiã q filii Rechab ex p̃cepto p̃ris quasi pegrini et hospites sup terrã seorsũ habitabant ab hominib⁹ in tabernaclis domũ nõ edificabãt sementum non serebant nec vinum bibebant.

Tempore Joras regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligẽtia athalie pierant. de pecunia collecta reparant᷑ iussu regis. quia huc usq; sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tñ a populo recipiebãt quousq; ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpẽtus silui⁹

Tiberius silui⁹

Agrippa siluius

Lycurgus

LYcurgus scđm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs com
posuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuioq̧ iuri cōso/
nas dedit. Nec quicq̄d censuit. c⁹ nō ipe exemplū pri⁹ daret. Auri argēti
q̧ vsuz et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit
vt equata patrimonia neminē potētiorē altero redderēt. cōuiuari publice iussit.
ne alicui⁹ diuitie vel luxurie in occulto essent. Iuuenib⁹ nō ampli⁹ quā vna veste
vti toto anno: nec aliq̧ culti⁹ q̧ aliū pgredi voluit. nec opulēti⁹ epulari. Emi sin
gula nō pecunia sed cōpatiōe mercium iussit. Pueros puberes nō in forum sed in
agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: s̄ in oī ope ac labore agerēt. Ni
hil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec pri⁹ in vrbē redi
re q̧ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie
causa eligerent. seueriusq̧ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis te
nerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētū s̄ senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia silia q̄
soluns antea morib⁹ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ in
de se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legib⁹ daret iureiurādo eos astrinxit.
ne quid de tam diuis legib⁹ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se ite/
rum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄ueq̧ diminuēdum his legib⁹ videretur.
Profect⁹ ē aūt Cretā ybi volūtariū exiliū ppetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in lo
culo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferr
ētigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putarēt.

Ysaias

HIeu filius Iosaphat regis iuda decim⁹ rex israe.
vnct⁹ a puero helizei pcussit Iorā cū omni domo
achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ ei⁹ pphas occidit. S
heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliq̄t. Ideo
Asael rex syrie missus a dn̄o multos occidit in isrl' vbi ⁊
moritur postq̧ regnauit. 28. annis.

YSayas ppha nobilis: magis euāgelista a btō hie
ronimo dicit q̧ ppha. vn⁹ de q̄ttuor p̄ncipalioꝝ
bus circa h̄ tpa clar⁹ habet pꝑter euidētiā pphie sue.

ISte Ioachas valde attrit⁹ est cū tota gēte ab aza
hele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et
paruillum releuatus est.

Osee

OSee ppha primus de. xij. mittit contra decem tri
bus. Hic fuit fili⁹ Beeri cuius pphia beeri nō
habeat apud nos. pphauit aūt Osee tempe ieroboā
regis israel filij Ioas qui ioas simul regnauit cuz osi
rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges
sub quibus Osee prophauit vt dicit osee. 1. scz osias.
Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

ISte Ioas pcussit syros tribus vicibus iuxta ver
bum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ be
nadab filij Asaelis. restituitq̧ regno suo. Ipse etiā af
flixit amasiam non volēs sed compulsus. supbiam ei⁹
humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regis Iude.

Iohel

IOhel scđus propheta de. xij. de iuda. et futurā ei⁹
tribulationem prophetizat.

IEroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. con
triuitq̧ regem syrie et restituit regnum israel sicut
prius insuper et damascum iuxta verbum Ione pphe
te. Attende q̧ sit instabilis status regnorum israel. cō
tritus vsq̧ ad nouissimum humiliatus est valde. Sy
ri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic
qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascen
dit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubi
lis huius temporis. et ideo non est mirum q̧ pau
ci electi ad hoc assumuntur a domino et q̧ viri sensati
huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere
contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis
locis Si boni regnāt multis psunt. ecōtra. si mali ⁊c.

Linea Christi

Iste Jonas (Anno mōdi. 4306.) cū septē esset annorū a Joiade pontifice rex constitut⁹ est. Fecitq̧ bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Post ei⁹ vero mortē delinitus blandicijs magnatoꝝ: Cor ei⁹ depravatū est in interitū suū. Iste ioas lapidari iussit zachariā filiū ioiade summi pōtificis: inter templū ꝛ altare qd̄ erat i atrio Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui posuit presidiū albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētin⁹ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mōdi. 4346.) p⁹ bona inicia malū habuit finē: qd̄ cōmūe satis vsq̧ hodie in potestatib⁹ appet. Multos nāq̧ officiū destruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Iste auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Procbas fili⁹ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgili⁹ hoc versu extollit. Proxim⁹ ille prochas troyane glīa gentis. Hic duos p⁹ se reliq̄t filios videlicz. Amuliū ꝛ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnū iude post mortē Amasie fuit. xij. annis sine rege: qd̄ subtiliter oportet accipe ex collatiōe annoꝝ regū isrl̄ et iuda. quia Amasias cepit āno scd̄o Joas regis isrl̄. et osias fili⁹ amasie cepit Anno. 27. Jeroboā regis isrl̄ qd̄ tp̄s extēdit se ad. 41. annos. a q̄bus subtrahe annos amasie: ꝛ sic remanēt. 15. quib⁹ Osias paruul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt xx. et mlt̄e alie hystorie nō habēt. sed alibi h̄ supplēt ꝛ scd̄m hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naaman princeps milicie regis Syrie fact⁹ leprosus: accessit cū lr̄is recōmendatorijs ad rege isrl̄ vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisset ad domū heliseū iussit eum vt lauaret se septies in Jordane ꝛ mūdaret. Qd̄ ꝛ si pri⁹ indignās nō acq̄esceret: demū ad suasionē seruoꝝ pgens ad iordanē: ꝛ lauās se: mūdatus est a lepra. q̄ reuertēs ad heliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipul⁹ helisei occulte accessit ad naamā postq̄ recesserat. ꝛ petijt ex pte helisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scel⁹ detexit helise⁹: ꝛ ꝓpter hoc lepra pcussus est Giezi ꝛ semē eius vsq̧ in sempiternum.

Iste Amuli⁹ fratrē suū Numitorē de regno eiecit. ꝛ Lausuz filiū ei⁹ interfecit et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste perpetuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea gemīos peperit filios. s. Remū ꝛ romulū. ꝛ postea amuli⁹ a Romulo ꝛ remo cū adoleuissent occisus est. ꝛ Numitor restitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic est Helise⁹ ꝓpheta q̄ pallio helie iordanē diuisit. cū sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudētibus maledixit q̄s vrsi deuorauerūt. trib⁹ regib⁹ aquā dedit sufficiētē exercitui tociu. Oleū vidue mltiplicauit. filiū sunamitis resuscitauit. colloq̄ntidas emēdauit. Panes ordeaccos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie sua leprosuz fecit. exercitū syrie cecauit. samariā a fame ꝛ obsidiōe liberauit ꝓphetauit. Asabel regem syrie ꝛ hieu regem super israel constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuūq̧ suscitauit.

Numitor iste restitut⁹ in regnū. statī p⁹ occasus fuit a romulo.

Linea regum italie

Hic regnū Israel fuit sine rege annis. 33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Linea pontificū

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Amos fuit tercius de duodecim pphen contra gentes iniustas pphetat et specialiter ꝯ. x. trib⁹

Abdias fuit quartus de. xij. ꝓphetis prophetat cōtra Edom. is antiquissim⁹ moriēs in sepulchro helizei sepultus.

Eo tpe spartani seu lacedemonij per annos. l. bellando vagātes scripserūt vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Jonas ꝓpheta de xij. ꝓphetis mittit ad niniuitas q̄ audierunt eū.

Micheas iste est sextus de. xij prophetis.

Iste Naū est septimus de. xij. prophetis.

Hic texit hystoria thobie exemplaris tota.

Amos

Abdias

Jonas

Micheas

Naum

Thobias

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno. xxxviij. Ozie regis iude fecitq̧ malū sicut p̄decessores sui. et hic e quart⁹ p⁹ hieu et pcussit eum Sellū et regnauit p eo. q̄ statim pcussus a manahen: regno et vita caruit. vix 4. regū. 15.

Iste manahē cepit regnare āno. 39. ozie regis iude fecitq̧ malū coram dño. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui induxit ei talēta argenti mille.

Phaceya etiā fecit malū corā dño eumq̧ pcussit phacee et regnauit pro eo.

Istū phacee Interfecit ozee et regnauit pro eo: fecitq̧ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. et captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Moritur autē thobias annoꝝ. 120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophetie spiritu clarus. ꝓphetauit nāq̧ de destructione hierusalem et templi q̄si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem ꝓphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cū filijs suis Niniue destructa fuit.

Israel transfertur in assyrios.

Anno. xi. Osie qui est annus mūdi. 3131. Etatis vero q̄rte. cc lxi. cepit regnū Macedonū in q̄ prim⁹ regnauit caran⁹ vel carnaus ānis. 28. et cucurrit istud regnū vsq̧ ad alexādrū magnū inclusiue p. 24. reges. q̄ q̄dem cepit āno mūdi. 3530. et regnūit p ānos. 12. et 6. mēses q̄ mortuo apd babilonē impiū ad alios trāsfert.

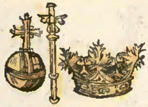

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis. Sardanapallus eī vltimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqȝ scribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortoruȝ greges purpuram colo trahens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in coniuratione excitauit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqȝ vt Tullius libro quinto tusculanaȝ questionū refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queqȝ ex faturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem fue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquiqȝ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Ipsam eīn orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nō re quidez ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Uerumtn̄ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqȝ ad Niniue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano conterminia. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. 1. Uerum Cyrus persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a septentrione hircano mari terminat. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie perside. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montib9 excluditur. Strabo quoqȝ dicit mediā multī ꝛ olim potentē regionē in medio Taurossitam esse eā in duas ptes diuiserūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ꝛ parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt cū sit frigida. hyemē vero seleucie que secus tygrim est, ppe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declarat9 regionē hāc a media sequestrauit cui9 successores regnū cōtinuātes cū armenioȝ regib9 affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptissim9 Post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniā omnis sui prouinciam sibi subijciens. in eaqȝ regni sedem primus constituit. Atqȝ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenim9. quā (Solino teste) Tracius limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamē in isto principio angustis terminis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. qȝ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqȝ migdonia erat terra. aut emathiū thessalicumqȝ erat solum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū itaqȝ macedonicum illustre potensqȝ fuit. Et qȝ maxime Alexandri magni temporib9. Sed oīe pontificis iudeorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigisse qȝ cum illirici ꝛ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentqȝ macedones cōmissa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē posito. acrius repetiere cettamē. quasi ideo victi essent. qȝ bellātib9 defuerīt auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna cede fuderūt. ostendētes hostib9 priore pugna regē. nō virtutē macedonib9 defuisse cui9 quidē regis nomē ignorat. Macedonia aūt terraȝ imperio quōdaȝ potita que inter duo maria ,ptendit Egeū ꝛ Adriaticum Latus ei9 meridionale thessalie atqȝ magnesie terga ,ptegīt. Partē septentrionalē peonia ꝛ paphlagonia excipit et ipse regiones in macedoniū postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoqȝ macedoniā ꝛ Illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi
ne insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit te
ste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moreani appellare dici-
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis
regis filio fratreqꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non
possent: Tyrrenus sorte discedens in ytaliam venit. Eamqꝫ partem que ad mare inferum versa est: quā eti-
am Tyrrenam a se nominauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerūt vr-
bes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tū regnum haud multum insigne fuit: quod postea a
persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a
captiuitate troye vsqꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli athemensium iudicis secūdo
anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor.
Hely agunt quinquēnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui consti-
tuuntur quattuor quā Olympiadē iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cōstituit. Quāqꝫ alij
scribant qꝫ hercules octauo Iair iudicis israel anno Olympia cum agonē apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mōte prim⁹ ɔstituit qd de qnquēnio i qnquēniū quattuor in medio ānis expletis fieri voluit.
A quo vsqꝫ in presens tempus suppotantur anni. 405. Greci aūt quīquēnale certamē celebrare assueti eni-
am quattuor annuos principes in ludo ex certamine illo constituentes tempus illud quattuor annorꝫ olym
piadem appellauerunt. Quadriēnio scꝫ in vna olympiade supputato: hec nāqꝫ festiuitates et ludi in quin-
quēnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nu-
meras grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nona-
gesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̄s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hysto-
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiqꝫ visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. ex ipsum tempestate hac. Alcumene lacedeniorum regē mortuo. eorumqꝫ regno
consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatum suorū refert. Lacedemo
nios cōtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tā lon
gam viduitatez reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati
sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli em̄ pater existebat cuius in patrimo-
nium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaqꝫ nec salutatis matribus quarū
adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuqꝫ per varios casus ia-
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. se-
dem sibi constituunt: Quorꝫ postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt: vt libri
Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium p-
turbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joathan

Achas

Ezechias

Manasses

OZias (Anno mūdi. 4388.) Amasie regis filius: duodecimꝰ regū iuda multe māsuetudinis ꝛ dignitatꝭ. Uir iste fec̄ qđ bonū erat corā dño: excepto ꝙ sibi sacerdotiū vi vsurpauit sub azaria pōtifice. In eo ꝙ voluit adolere incēsum sup altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra ꝑcussus est: ꝛ terremotꝰ factꝰ. Ex q̄ media ꝑs mōtis scissa est: ꝛ ortos regales oppssit. hostes tñ ꝑ circuitū ꝓstrauit: ꝛ hierusalē exornauit ꝛ muros q̄s ioas destruxerat restituit leprosꝰ factꝰ zacharias s̄m legē moysi extra ciuitatē eū expulit: ꝛ Joathā filꝰ eiꝰ ꝓ eo rexit. Uerū cū obijsset trāstulerūt eū ī hierl̄m ꝛ sepelierūt ī sepulchrꝭ regū.

IStę Sardanapallꝰ oīm muliere corruptior fuit. ꝓrimꝰ puluinaria īuenit: hītu femīeo indutꝰ īnf meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū ꝑ arbacē ꝓfectū medorū īdicto sibi bello deuictꝰ. cernēs se nō posse euadē seipm̄ cū diuitijs ꝯcremauit: cessauitq̄ꝫ illa magn̄ mōrchia assyrioꝝ: q̄ stetit vltra. 1305. annos. Et surgūt tp̄a horrēda pene ad xp̄i natiuitatē in q̄bꝰ sanguis hūanꝰ in toto mūdo q̄si aq̄ effusꝰ ē.

PHull rex Assyrioꝝ ꝛ sequētes volētes recupare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

¶ Joathan anno mundi. 4440.

IStę Theglathphalazar cepit terras neptalim et gallileā. Et eos q̄ trāsiordanē erāt trāstulit in assyrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariā: ꝛ trāstulit isrl̄ in assirios. ꝛ cessauit regnū isrl̄ qđ stetit ānis. 282.

IStę Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda post mortē patris sui Joathā: Hic pessimus fuit ydolatrie deditꝰ: cōtra quē veniēs in prelū phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatoꝝ: ꝛ ducēta milia pueroꝝ: ꝛ puellaꝝ. et mulierum duxerūt captiua: q̄s tamē refectos remiserūt cōsulente ꝓpha. Cuiꝰ tp̄e condita est roma.

EZechias Anno mūdi. 4472. filius Achab q̄rtusdecimꝰ regū in iuda. optimus fuit: reducēs populū ad cultū dei: huiꝰ tp̄e regnū isrl̄. s. decē tribuum defecit: trāslatus a rege salmanassar assyrioꝝ: huius Ezechie tp̄e sennacherib rege Assyrioꝝ veniente cōtra ezechiā ꝛ regnū eiꝰ: ꝛ obsidēte hierusalē oratōibꝰ eiꝰ ꝛ ysaye ꝛ humiliatiōibꝰ in vna nocte angelꝰ dñi interfecit centū octogintaquinq̄ꝫ milia exercitꝰ sennacherib: sicq̄ꝫ liberatꝰ est: Ipe aūt Ezechias siue ꝓpter elationē siue ꝓpter ingratitudinē ad mortē vsq̄ꝫ infirmatꝰ ē. Sed penitēs sanatꝰ signo sibi dato de reuersiōe solis ꝑ decē lineas q̄ oratoribꝰ babilonie ondit oēs thesauros. Cui ysayas ꝓdixit oīa a babilonijs asportāda: phase aūt solēnissime a pp̄lo celebrari fecit. Dormiuit deniq̄ꝫ Ezechias cū patribꝰ suis.

IStę Sēnacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiaꝫ virū sctm̄. ꝛ ꝑcussit dñs exercitū eiꝰ vt sup̄. Ipse aūt turpiter fugiēs ꝑuenit in niniuē: ꝛ afflixit iudeos et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mūdi. 4501.) filiꝰ Ezechie post eū regnauit in iuda quīquagītaquinq̄ꝫ ānis: hic pessimꝰ fuit: ydolatrie deditꝰ ꝛ augurijs. ꝓphas occidens ꝛ ꝓcipue ysayā serra lignea secari faciēs. Quin tñ captiuꝰ ductꝰ in babilonē penitēs: ꝛ valde hūiliatꝰ in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suum reductꝰ est. cui successit filꝰ eiꝰ amon patrē imitatꝰ in vicijs s̄ nō in pnīa. q̄ ꝛ a suis occisus est.

IStę Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regū assyriorum

Sardanapallus

Phull

Theglatphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

m

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias ppha nonus duodecim phetarum Ebusi nobilissimi inter hebreos viri filius: phetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Iste Urias ppha occisus est a rege ieconia.

Urias

Prophate minores

Baruch

Abacuck ppha in numero duodecim phetarum decimus: phīe spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: phauit cōtra Nabuchodonosor et babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuz esset apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias ppha sctissimus et ab ipo matris vtero sctificatus ex sacerdotibus natus incepit phare adhuc puer. xiij annorū tpe regis Josie contra hierusalē et tēplū phizauit ante annis. xl. preter hos qb9 phauit in egipto. Ibidez post multas iniurias sibi illatas apō Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrutus occubuit. Eocz in loco sepultus. et qr serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.

Olda phetissa

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda pphissa fuit vxor Sellū summi sacerdotis claruit ac pphauit Josie regi et presertim hierosolimorū euersionē ac populi ipius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitorū altitudine in campo statuit et cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. et preco clamabat. Adorate statuā q nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: et accusati sunt ad regē et succensa est fornax septuplū: et missi sunt vincti cū vestib9 in mediū fornacis. Uiros autē illos q miserāt eos interfecit flama ignis. Angelus aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Mizahel· anania· azaria· Daniel. Ezechiel. Mardocheus

Iosedech pontifex filius Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē; dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tē-
pestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo
vestalibus virginibus addita ad ꝑpetuam virginitatē cōpulsa est. Que
cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti
viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Ro
mulum ⁊ Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amu
lij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū ne-
queuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenī
re: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus
cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: ⁊ relictis
catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matrē q̄ sese gessit. Sic
repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atq̄ educauit suste-
tatosq̄ fere inter greges pecorum agresta vita nutriunt. Marcios pueros fuisse:
siue q̄ in luco martis enixi sunt. siue q̄ a lupo que in tutela martis est nutriti. A-
dulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires ⁊ pernicitatē auxe
re. Cum autem adoleuissent non parua pastorum ⁊ latronū manu collecta Amu
lium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is
tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorū regum defecere no
mina. vbi sub vno ⁊ viginti regibus sexcētis ⁊ viginti tribus annis regnatū est.

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater
hoc anno vna cum fratre suo ⁊ auo suo Numitore in regno latinorum re
stituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condide-
runt. Et cū gemini erant: vter auspicaretur ⁊ regeret: adhibuere piacula. Remꝰ
montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures:
hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bella
tricem fore. ita illi assuete sanguini ⁊ prede aues pollicebantur ad tutelam noue
vrbis sufficere vallū videbat. cꝰ dū irridet angustias Remꝰ: idq̄ increpat. saltu du
biū an iussu frīs occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue san
guine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum
Et ibi eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimū
regni dauid anno: etatisq̄ sue primo ⁊ vicesimo numitore perempto: re-
gnoq̄ latinorū in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna
cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaq̄ munito con-
ditam ⁊ a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regna-
uit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis
(vt plutarcus ait) nequaq̄ seruilis erat: sed quandā regiam magnitudinē ac ꝓ-
bitatē pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis ⁊ ad consilium ciuilem pro-
bitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis cul-
men. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in
militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit
Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios
Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asilū fecit et sta
tim mira vis hominum latini tuscīq̄ pastores quidam et transmarini phriges q̄
sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum
ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu ca
pta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum ve-
nerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc
rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vti iuuenta diuisa per tribus in
equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes senes esset
his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e
conspectu ablatus est.

Numa pompili⁹

Numa pompili⁹ secūdus Romanoꝝ rex. septimo et .xx. regni Ezechie āno post Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra et ceremonias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq; p sacerdotia. Annū quoq; in duodecim menses: fastos dies nephastosq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt qd vi et iniuria occupauerat impius religione atq; iusticia gubernaret. Obijt deniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis.31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. et postea adolescētia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum fastibus et purpura vti cepit. Ac vrbem adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: et eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anch⁹ Marci⁹

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart⁹ Romanorum rex. quarto Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vm q̄ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auentinum ianiculumq; montes vrbi addidit et pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquini⁹ prisc⁹

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post anchum Marcium rex delectus. regnauit annis.37. Is trāsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam et elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus miscuit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: et centurijs tribus auxit neq; pace tarquinius q̄ bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tempora reges hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ simlacris haste addūtur.

Phaleris

Phaleris Agrigentinus tyrannus et orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex et ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eū venit: cognita hominis seuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugit⁹ videret: quo accepto illum includi iussit. Et prim⁹ artificij sui prebuit expimentum vt Ouidi⁹ dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̄ necis artifices arte perire sua hec ipse phaleris Atheniēsibus de se pro illo conquestus rescripsit. Extant eni huius phaleris adhuc celebres et graues epistole.

Sibilla erithea

Sibylla Erithrea omnium aliarū clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hūanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

Roma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do
minia in latio ad amnē tyberī sita. A ro
mulo ei⁹ ɔditorē noīata. vndecimo Eze
chie regꝭ iuda āno: Secūdoq̃ octaue olympiadis
āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius
vrbis Plinius ex traditionib⁹ Augusti scribit
milia passus vigīti. Flaui⁹ vopisc⁹ scribit Aure
liuz impatorē ambitu vrbis ad trigīta milia pas
suum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a pri
scorū ratiōe multū variat: si ad nr̄e etatis con
suetudinē metiri volem⁹ vix passuū milia qua
tuordecim oīs rome ⁊ ianicule siue trāstiberine
regionis ⁊ vaticani ambit⁹ implebit. Tyberis
fluui⁹ a septētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Janiculū: q̄ duo regiōz
trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane
vrbis ambit⁹ septē ɔplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ septē clausas fuisse scribit
plini⁹. Noīa que apud priscos vsitata fuerīt elu
cidare libet. Nā cū diuersis tpib⁹ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū murorꝫ ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitq̃ deinde roma diruta ideo
inuestigari oīs relinq̄m⁹. Flumētana pma por
ta appellata: q̄ tyberim eaꝫ influxisse affirmāt.
nouissime porta ppli dicta. Secūda piciana a colla
tia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q̄ nūc sala
ria fuisse quirinalē postea collinā q̄ ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc scē agne
tis aut numētana. q̄ ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina q̄ in exquilijs itur. nūc sancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior dicit̄. Septima
Asinaria nūc scī iohānis. a priscis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa
cernit̄ ⁊ metrodori porta dicit̄: Gabiusam fuis
se a maiorib⁹ appellatā. Latina deinde porta īi
mutatū retinet vocabulū qd̄ ea in latinam duce
bat. Porta appia olim Capena. Vltima trige
sima intra tyberim aliquā hostiensis ⁊ scī pauli
appellatā restat. cū ad ei⁹ basilicā ducat ⁊ hosti
am versus. Est ⁊ alia intra tyberim romane vr
bis carmētalis. Postremo porta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate nostra extat p quā triumphi
agebant̄. Cui⁹ fundamētorū moles in extrema
tiberis ripa cōspici possunt. ⁊ pons similiter ad
illā cōducēs vsq̄ ad hospitale scīspūs et via q̄
ab eo pōte vsq̄ ad Neronis circum in quo Cay
caliicule obelisc⁹ aspicit̄. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupat̄. ⁊ ad sinistrū lat⁹ basilice btī Petri adia
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā
vaticanū collē eū esse qui eccle btī Petri adiacꝫ
p̄ cūctis eīu reb⁹ celebrior ⁊ religiosior cōspicit̄
vatican⁹ reliquijs btī petri. ⁊ ei⁹ excelsa basilica
et romani pōtificis pallatio qd̄ Nicola⁹ papa se
cund⁹ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Janicul⁹ regiōz ipam totā trāstiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero primit⁹ leo pa
pa quartus muro muniuit ⁊ de suo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habꝫ
prima in Janiculū dimittēs ab eccla cui subia
cet sanctispūs nomē accepit. Alia est edita in col
le pruisa. hec ⁊ pforata vocat̄. Tercia posterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis sub
iacet viridaria vocat̄. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc castrꝫ sancti angeli vocat̄. porta san
cti angeli dicit̄. Sexta sb̄ adriani mera ad vrbē
p pontē cōducit ab eneis forib⁹ Enea vocitatur
Colles septē rome ab auctorib⁹ describunt̄ di
cēte virgilio libro Georgicorꝫ. 2. scilicet. Et rerꝫ
facta ē pulcherrima roma. Septēq̄ vna sibi mu
ro circūdedit arces. Quorꝫ noīa sunt Capitoli
nus. Auētin⁹. palatin⁹. Celi⁹. Exquili⁹. vimi
nalis ⁊ quirinalis. Et absq̄ ianiculo ⁊ vaticano
septicollis tpa vrbs dicebat̄. Capitolin⁹ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētuꝫ est ⁊ ante Tarpei⁹ a tar
peya virgine vestali dicebat̄. ⁊ mōs saturni a q̄
saturnia tell⁹. fuit in hac arce capitolij celeberri
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangore anserū ⁊ alatū strepitu
M. manli⁹ gallos in p̄cipiciū dedit. hui⁹ totius
arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deorꝫ. Circa cū locū duo fora iū
gebant̄ boariū ⁊ pistariū. Nūc aūt preter lace
rarani domū a bonifacio nono ruinis sup edifi
catam p̄ter are celi fratrū btī francisci ecclaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolin⁹. tantis olim edificijs exorna
tus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagi
ta habuerit. Auētin⁹ collis ab aduētu hoīm vl'
a rege auētino albano ibi sepulto dict⁹ fuit. in hͦ
mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit su
per eodē mōte lauretū silua ioui sacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōsteriū san
cte Sabine ⁊ aliud scī bonifacij. reliqu⁹ mons
aut ruinis aut vineis p̄ter sancti Alexij cenobiū
quod mihi vetustissimū cōspicit̄ contectus est.
Palatin⁹ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepim⁹ p̄
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de
inde cōsules postea impatores maiori ex pte se
dem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liui
us quoq̄ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victorie q̄ est in palatio ꝓtulere
Fuit ⁊ in palatio teste plinio phanū febri dicatū
Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsum
ptum C. Caligula sup templuꝫ hoc ponte trans
misso palaciū capitoliūq̄ cōiunxit. Cui⁹ ⁊ reliq
as quasdā adhuc cōspicere libet. Idē cesar Au
gust⁹ templū appollinis in ea pte excitauit. Ad
didit portic⁹ cū bibliotheca latina grecaq̄. quo
in loco iam senior sepe senatū habuit. Id edifi
cium admirādis opib⁹ exornatū erat. cōpluraq̄
a multis extructa sunt. Nūc p̄ter sancti Nicolai
ecclam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte
gra cernitur. nullū is celeberrim⁹ mons hꝫ edi
ficiū. qualis aūt et quāt⁹ olim fuerit ea edificio
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō
spiciende. Cū itaq̄ tres illos mōtes q̄ primi et
soli in pma vrbe a Romulo cōphensi fuerūt se
clusis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par
te pallacij quā septētrionē versus in triūphales
Constantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. loc⁹ palladij cui⁹ insignes extant ruine

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē assumpsit. ⁊ fuit vrbi additus quo tpe Tullus hostilius albaʒ euertit. ⁊ postea ibi habitauit. ⁊ curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Vespasian⁹ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo phauni veneris ⁊ cupidinis. aliorūqʒ deorum edes Arc ⁊ templa. Et macellū magnū. Antruʒ ciclopis lupanaria. cohortes quinqʒ vigilū: castra pegrina ⁊ armentariū. Medio in ei⁹ dorso bine aqueductus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc eccl'ijs xp̄ianis mōs est ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē vergēs monasteriū est btī Gregorij in paternis edib⁹ ab eo edificatū. Inde sanctoꝝ Johānis ⁊ pauli eccl'ia. Estqʒ in eo hospitale saluatoris: ⁊ eccl'ia sancte Marie in dōnica. Alteraqʒ eccl'ia sctī Steffani rotunda de ipō mōte celio cognomē hn̄s: Ea in fauni ede pri⁹ fundata fuit. Simplici⁹ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad ei⁹ mōtis sinistrā sctōꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctīqʒ erasmi mōsteriū. Proximū noui opis in mōte celio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognominata: qꝛ in lateranēsiū nobilissime gētis edib⁹ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apostoloꝝ seruat ceteraqʒ sctimonia: ediūqʒ supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data btō Siluestro cōstātiniana basilica appellata. Ea siē Romanoꝝ pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quib⁹ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Visit quoqʒ in celio mōte porta maior neuia dicta ⁊ amphiteatrū semidirutū: qd̄ statil' ꝗ̄ thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia basilica sctē crucis ībierusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris ⁊ cupidinis cōiunctūqʒ est mōsteriū qd̄ Cartusiēsib⁹ nūc incolit. Exquilini mōtis olim marci⁹ varro longā posuit expositionē ab exubijs regis Tullij dict⁹. Exquilie eñ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani ⁊ turrib⁹ quas comitū ⁊ militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: ⁊ ad termas vsqʒ diocletianas ptendit Et in portā exqlinam ꝗ̄ iam sctī Laurētij noiat desinit. Altera ps collis via interseca que patricij vic⁹ dicitur. Et sup hac pte eccl'ia est celeberrima sctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vsqʒ ad amphiteatrū qd̄ collosseū vocam⁹ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima ⁊ admirāda. Et pri

mo a turri militiarū ascēdendo cernunt̄ ruine termaꝝ Constātini: ⁊ ingē.es seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt̄ Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis lora tenētibꝰ miro artificio cōpacti quoꝝ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inscribit̄. Inde nō longe sunt diocleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodē colle macellum ⁊ ibi cōspicit̄ eccl̄ia scti Uiti cui cōtiguꝰ est arcꝰ triūphalis galieni. multeq̄ eccl̄ie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Uiminalis collis a Ioue vimineo cuiꝰ ibi are sunt. Etsi plura i eo fuerūt edificia: nil tn̄ certū reperitur q̄ʒ tres speciosissimas i illo totiꝰ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerūt in illo scd̄m aliquos Salustiani horti quoꝝ reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctā vsq̄ʒ Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edē fortune pⁱmogenie habuit. Uarro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liuiꝰ Seruiū regē addidisse cū amplificāde vrbi animū adiecisset. ibiq̄ʒ vt loco dignitas fieret habitasse. Claudit̄ roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Aggeris fossa ⁊ muro circūdedisse vrbē. Nā cū in vris eq̄ut q̄ maxie patebat aditu plano. estq̄ʒ is tumulꝰ quē nūc scē marie in pplo supeminētē ad pinciani vsq̄ʒ pallacij fundamēta ꝑtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ sic describit̄ a liuio agger tarquinoꝝ q̄ inter vrbē ⁊ tyberi fuit campū marciū dixerūt: cū eo tp̄e vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret̄. Et virginea aq̄ p q̄rinalis colli cauernas campum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit̄ illabit̄. hec sola aqua ex ceteris iā romā ingredit̄. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirāda. quoꝝ pauule ruine adhuc restāt. Et adhuc eccl̄ia cōspicit̄ q̄ scē Marie in eccumitia fiebāt. Erat ⁊ templuʒ Isidis: cōspicit̄ adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Iuxta hanc q̄ʒ Comitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Hi sunt arcꝰ altissimi sublevati. Arcus q̄ʒ triūphales fuisse cōstat plurimos ⁊ legimꝰ ⁊ cōspicimꝰ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis cooptos. q̄sdam nouis edificiolis ab aspectu hoim̄ semotos. Cernūt̄ q̄ʒ diuersorū edificioꝝ spectande insignesq̄ʒ ruine ideo cum his Rome descriptionem reliquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl̄ia prisca patet. Sed tuꝰ hic pplus muris defossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina et regina. quasz etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqz in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam et cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cũ parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib' hominibus oppidum condidit: et genuã ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqz a Jano ytalorum rege et post troyanam cladem ampliatã vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui' sigilli inscriptio sic haberi dicit. Ennus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamẽ ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionem haberi dicunt. Liuius autẽ eius incremẽtum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum reedificaret. Postq̃ tempora ligurib' genuensibusqz amicicioribus vsi fuerunt. quib' quum magne copie variaqz bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqz filius rex ytalie et successores franci reges per annos circiter centum summa cum iusticia et humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarũt ducibus illic administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas tot' ligustici sin' emporiũ est. Que a ꝗdringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementum. Unde et ingentes nacta vires et portu edibusqz superbissimis ac reliquis in omni genere ornamentis nunc vsqz preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqz et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ãnos multos maris imperio potiretur et piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuilib' agitata discordijs memoria nostra imperiũ maris amisit eius enim creberrimas mutationes et oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqz diffussum pene exhaustum est. Peram enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Cipriee insule columen. Chium insulam: aliasqz grecanicasqz vrbes plurimas a thurcis: alijsqz gentib' ablatas deperdidit vel tributarias fecit. Capha etiam eius coloniã in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornatur autem hec ciuitas Genua maxime cineribus precursoris domini. Et catino quodam Smaragdino inpreciabili quem tradunt illum fuisse in quo dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tēporibus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: secūdum quem et septem sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis milesii: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autē de conuersione et equinoctio: et primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non et solares eclipses et versiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt eū coniuge etiam caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūq; aniatum dixit et demonibus plenum. Tempora quoq; anni fertur inuenisse. et in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōprehendit. Tabulam aurearn siue mēsam a piscatorib^9 casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros precelleret: his auditis taleti philozophi data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem puenit. qui et titulum amplissime prudentie et etiam premiū ipsam scz mēsam auream ad appollinē transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructus et olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturq; de ipso q dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq; lugente: dixit vetula: tu quidē o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celo sunt posses cognoscere: obijt aūt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philozophus Atheniēsis scdus de septem sapientib^9 athenis floruit. Atheniēsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaq; beneficia eis cōtulit: et multo tpe eos sua prudentia a seruitute et tyrāmide liberauit. et tandem fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib^9 pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni et virtuosi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnusquisq; plura qūq; pauciora signat. Ac sic in ↄspectu tyranni qūq; magni dicunt et clari: qūq; autē et honore carentes. ¶ Interrogat^9 etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videret ait Tribalanus atheniēsis et cleobis et bico ignoti et homines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornans se omiote regiisq; fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos et pauones naturali enim colore et flore decorati sunt et millesies meliori. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videas. Interrogatus an vellet q sui de morte eius lugeret ait. ad hoc multis conatib^9 laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. ¶ Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūq; intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autem leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat inglorio sus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur et doceantur. ¶ Ite statuit tutorem cum orphanorum matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum substantia pueniet: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli venditi: et si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Uiceuersa ipe geminis careat: et q princeps si ebriosus fuerit damnet nece. ¶ Respōsa solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbū silentio. Quo firmat silentiū tpe. ¶ Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela qz si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptransit tela rescissa. Mortu^9 in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phūs Lacedemonius athenis claruit terci^9 de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloqu^9 dictus est. Hic iugēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces et seniores populi ludētes inuenit in alea ꝓpter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanorū quorū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatorib^9 cōtraxisse societatē. Interrogat^9 qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos eīn excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: et presertim in cōuiuijs. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabit. Itez non esse minandū cuiq;: quoniā hoc est muliebre. Citius ad calamitatem amicorum q̄ʒ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Senū honorare. Cauere sibijpi. Dānum malle q̄ʒ prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq;. Nō irridere infelicem dominatorem et fortem mansuetum esse decet. vt eū subditi magis revereantur q̄ʒ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus

Pitacus Asianus mitilenus illustris phūs quartꝰ de .vij. sapiētibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strēnuus cū bellū inter atheniē ses ⁊ Mitilenos instaret. qꝛ ipe mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Athenieñsiū duce in singulari certamie ⁊ rhete habēs sub scuto furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ipe decēnio tenuit: ⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. ⁊ cum p̄diues esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitileñ crescere: volēs ebrietati hominū p̄cauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret̄. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogatꝰ quid optimū. ait ad presens bñ facere: qd̄ fidele: terra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis .lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias

Bias Asianꝰ p̄imensis phūs quītꝰ de .vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter P̄rimēses et messanēses instaret bellū ⁊ primēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: ⁊ puellas captiuas liberās: tanq̄ ꝓprias filias custoduit induēs eas vestibꝰ nouis et singulis dotes tribuēs: sb̄ fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tpe dum Aliatꝰ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū ī victu alium palliauit: duas eñ mulas fero impīguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostibꝰ caperet̄. quas cum aliatꝰ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄z ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si ex irem forsitan primeñ: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Cumq̄z legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens ⁊ diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: ⁊ sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraꝫ eius fortuna mutata hostes inuaderent: ⁊ qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄z quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus

Cleobolus phūs Lindius sextus de .vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: immortales autē cum sint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater ⁊c̄. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄z inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatuꝫ malum: nocendiq̄z fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. ⁊ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminuꝫ Obijt vero complens annis vite sue .lxx.

Periander

Periander Corinthius phūs e septem sapientibus phis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sententie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idē sis. Quodcūq̄z promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phus scita genere. Hic licet magnus et audax in rebus bellicis strennuus esset: vt in doctrina grecorum moribusque proficeret iuit athenas. et ad Solonis sapientissimi domum profectus: nunciari soloni fecit quod venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre et eius amicus fieri si effici possit. Solonis autem responsum fuit: quod in proprijs patrijs conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc tempore in patria sum: ideoque licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicum maximum sibi fecit et grandis philosophus est effectus per Solonem. ¶ Huius sententie hee sunt. Interrogatus quo quis fieri posset non amator vini: ait. si pre oculis haberet inebriantium se turpitudines: nunquam erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantum: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determinatus locus ad decipiendum et superandum seinuicem. Ait etiam turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melius est vnum amicum habere multis dignum: quam multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresque atheniensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectum afferre: ob quam causam inuidus frater eius in venatione sagittam in eum fixit: letale vulnus phylosopho infligens: qui moriens ait. Per sapientiam in grecia saluatus sum: sed propter inuidiam in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phus cretensis: hic dum iuuenculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: dum autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes alium possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrans occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamque ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniensibus autem peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro supplicium est liberali decus: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et scripsit de genesi et ortu diuino libros in quinque milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerum libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tempore claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipsum sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis et fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere quam loqui: neminem enim tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat conscientia in aduersis. Solatium enim est homini non meruisse quod patitur. Fortuna deserit innocentem sepe: bona spes nunquam. Hic octogesimum annum habens composuit et docuit carmina et gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate predicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam a communium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui cidem visum restituit substantiamque omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicens interitum niniue et instaurationem hierusalem ac templi domini spiritum domino reddidit. Et per filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Hic Amon (Anno mūdi. 4551.) fecit malum coram domino ꝛ percussus est a seruis suis obijtqꝫ in domo sua propria peremptus eumqꝫ cū3 patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mūdi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad obseruationem legis ꝛ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusalē3 ductus migrauit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseueruitqꝫ vsqꝫ in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini ꝙ dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas (anno mūdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito nōie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cū3 filius eius cōmisisset: iussit ipm̄ exoculari. Verum tota ciuitas aliq̄diu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtrisqꝫ vsum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis temperamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorē3 partitus est. Disce o xp̄iane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p̄ iusta lege sua q̄3 eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachī etiā fuit fili⁹ Josie ꝛ cōstitut⁹ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et qꝛ fecit malū corā dn̄o ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitqꝫ cum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomēto Jeconias fuit fili⁹ ieconie: fecitqꝫ malū corā dn̄o: iō statim est amot⁹ ne regnaret ꝛ vinct⁹ est trāslat⁹ in babilonē. Māsit aūt ioachī iste in carcere apd̄ chaldeos. 37. annis ꝛ fili⁹ eū a vīcul' post mortē pr̄is Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mūdi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regu3 Juda et hierusalem erat malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiqꝫ sunt oculi ei⁹ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel p̄phetauerant ꝙ vinct⁹ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit' rege cōuniuersu3 populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Tales milesius vn⁹ de vij. sapiētib⁹ clarus habetur: q̄ post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis ꝛ lune vt dicit Augustin⁹. de his folia precedentia gesta ac dicta coru3 manifestant.

Tales
Solon
Chilon — septem sapiētes
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝓfugis cō=dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiū iuuent⁹ hostio tyberis inuecta ami=ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligures ꝛ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnasq; res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuent: siue dum vltro lacessunt a quib⁹ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nāq; phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̄ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunq; etiam latrocinio maris (que illis temporib⁹ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaq; in vltima occani ora ꝓcedere ausi: in sinū gallicū hostio Rhodani amnis deuenere. Cui⁹ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto sinu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximie extitit. Huic port⁹ subiacet pulcherrim⁹ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphici pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulsando intantū enituerūt: vt victis hostib⁹ multas colonias cōstituerūt. Ab his igit galli et vsum vite cultioris: deposita ꝛ māsuefacta barbaria: et agroꝝ cult⁹ ꝛ vrbes menib⁹ cingere didicerīt. Tūc et legib⁹ nō armis viuere. tūc ꝛ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoq; reb⁹ ꝛ homib⁹ imposit⁹ est nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videret. Ad quā plaue vrbē complurimi ex nobilioribus romanis ꝓ acquirēdis doctrinis transmittebant: nam eoꝝ victus frugalis ꝛ modestus semꝑ fuerat. Cūq; varios sortita fuisset vel dn̄os vel tyrānos: pro vt se tp̄a offerebāt. nūq; tamē aut legē aut ab alienigenis suspēdia pertulit. preterq; a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis suscitauit prim⁹ ab apostolis destinat⁹ fuit episcopus. Cui⁹ quidē reliquie nūcusq; magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoq; et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi floruere viri. Saluianus ꝛ Muse⁹ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atq; Gennadius similiter presbiter greca latinaq; lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librū edidit: ꝛ coruinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philozophus egregiꝰ pittaci philozophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui primꝰ apō grecos de natura ⁊ de dijs scripsit. primusqꝫ teste Cicerōe libro. s. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitqꝫ preterea Pythagore philozophi preceptor. Et Taleti philozopho lr̄as plurimas scripsit. Et ab eodē multas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philozophus natōne samiꝰ. Et ipse tēpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime formē insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cuiꝰ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: atqꝫ pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primus namqꝫ circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominum de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalē se tamen sapientes appellari erubuit: sed se phm id est amatore sapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philozophicis ante quīquenniū disputaret. Eius libri ab Athenienfibus feruntur concremati. Varie eius seruntur sententie per Laercium: vnas hic apponimꝰ. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cūctis rebꝰ intēperatia.

Sapho poetissa

Sapho Crexea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitqꝫ discipulas Anagoram Milesiam Congillam Colophoniam ⁊c̄. quas etiā lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāmata: elegiam. iambos ⁊ monades; fuit quoqꝫ vates nobilissima.

Ezechiel pphta

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cū rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan ⁊ Gad quibus predixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel pphta

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonē cū Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postqꝫ paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionē soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete exposuisset terminū eiꝰ pronunciauit. Destructo autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem visiones diuisum quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresqꝫ sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bononia vrbs vetusta Romanoru͞z Colonia primum ab etruscis felsina deinde a boiis gallorum populis gentili sermone boronia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appenninum primaria et postea boioru͞z caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agru͞mq͞z eu͞z fuisse captum de boiis gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani triu͞ milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius aute͞z dicit octauianum bononiensibus ꝙ in anthoniorum clie͞tela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniura͞ndi cum tota ytalia pro partibus suis. Ide͞mq͞z neronem imperatorem orasse latine pro bononie͞sibus scribit ad consulem et ad senatu͞. Ad annu͞ salutis quadragesimum supra octingentesimu͞z Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator ludouicum filium romam cu͞z copijs mitteret bononienses illum multis inco͞modis damnisq͞z affecerunt. Quam ob rem ille co͞uerso qui ia͞z preterierat exercitu vltionis modu͞z excessit. Nam post agri vastationem factamq͞z in insontibus ꝑ vicos villasq͞z repertis cedem. obsessam vrbem captamq͞z reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc.lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigatione͞z prohiberet tributisq͞z annis bello contenderit. q̊ sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundata͞z muro que͞ nu͞c habet ac diu postea opibus amplificata͞z co͞stat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia que͞q͞z ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimu͞z omnium disciplinarum gymnasium a temporibus theodosij vsq͞z ad nostra tempora summa cu͞ gloria in ea et ꝑmansit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumq͞z litteraꝝ discipline tradant͞. Ex ea viri sanctitate doctrinaq͞z co͞plurimi emersere. Sed ꝙ͞ maxie prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum co͞posuit. Genuit hec vrbs Guidone͞ archidiaconum. Johanne͞ andree. et iohannem calderinu͞ celeberrimos iure consultos q̃ monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Xerses phus

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obediuit Assaradon similiter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesqꝫ Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiã misit munera Ezechie.

Ludus scacorū reperitur ab Xerse philizopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueuerat: quo solatio retract⁹ fuit a tyrãnide ad emẽdatiōẽ.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorissimus fuit. eo q̄ esset virga furoris dñi: vt puniret pctã pplorꝝ. obtinuit regnū assyriorꝝ qđ destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̄ postea cū feris habitãs septẽ mẽsib⁹. pce Danielis i pristinã nabuchodonosor formã septẽ ãnis penitẽs ẽ restitut⁹. Cui res geste magni cognomẽ dedere. mlta cū finitimas bella cõfecit: et q̄ꝫ maxie cū egiptijs. ad extremū iudeã deuicit. Et syriam durissimo sibi sbiugauit iugo. Joachim interfecit. ꝛ successorẽ cū vasis dñi i babilonẽ trãstulit. ꝛ Sedechiã patruū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantiū vrbs tracie maritima a grecis sic nolata. Lacedemonij cõdidere eã pmo. qb⁹ appollinẽ ꝯsulẽtib⁹ vbi nã sedes q̄rerẽt mãdasse oraclm memorie: pditū est vt cõtra cecos habitationẽ locarẽt. Cecos aūt megarẽses appellauit Calcedonis cõditores. Qui cū pri⁹ in traciã nauigassent: sitūqꝫ vbi postea bizantiū edificatū est ꝯspexissent. Omissa tã locupleta ripa teniuorẽ regionẽ i asia elegissent: vt Strabo refert. Ut aūt Justin⁹ ꝛ Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno añ aduẽtū xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonẽs agri loco quidẽ optimo ꝛ munitissimo a pausania spartanorꝝ rege pri⁹ ꝯditꝰ nõis sue initiū habuit. Et cū p̄ua admodū eẽt: Postea a Cõstãtino magno impatore q̄ eã adauxit ꝛ exornauit Constãtinopolis dicta. de qua latissime circa sua tpa describent laude digna.

Nabuchodonosor

Bisantium

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem: fecitq; malum coram domino. Erat enī superbus cogitans vt adheret et regi egiptiorum: nec iusiurādū regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Js dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnū factus est oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cōterminia longe plana sed fontiū q; maxime indigua. Jn qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus ⁊ vltimus rex medorū. 58. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima ⁊ vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus ei⁹ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde ꝓfect⁹ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaz hierosolimam rursus misit. Ibiq; decē ⁊ octo mensib⁹ statione firmata iudei se ⁊ vrbez caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros ⁊ turres euerterūt. templa incenderūt. eiusq; vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo ꝑmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege ꝑsarum ⁊ medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que enī passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oīm tyranno facta est euersio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuz domini: sed iouis olimpi cognominare ⁊ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is iudeam vicit omne cuz hierosolima: ⁊ tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompei⁹ eam cepit: obseruato ieiunij die: duz ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa ⁊ admotis scalis. iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Sabinius Scaur⁹ Varus vrbibus iudee ⁊ precipue hierosolime insultauere: ⁊ herodes magnus ⁊ sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno scdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis menibus: fossas etiā impleri iussit. Vrbē aūt illā quā vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

victoriam non humane virtutis sed divine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages. ea fames miserorꝫ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cōmunia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Tit⁹ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimuꝫ egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitate traxerunt multisqꝫ confossuꝫ vulnerib⁹ interfecerūt. Vespasian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeorꝫ preciosiora instrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ꝛ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa latronū sicariorūqꝫ facta est receptaculū. Et p quīquagīta annos: deinde ciuitatis mīsere reliquie. Quā postea Adrianus imperator menib⁹ ꝛ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad paulinū scribit ab adriani temporibus vsqꝫ ad imperium Constātini p annos circiter. clxxx. In loco resurrectiōis

zu 2° Inc. c. a. 2918 - fol. 64

Dieses mit irgend einem Druckband H. Schedels* mitgeheftete Blatt wurde hier eingeklebt, da es offenbar die Vorlage zu dem Holzschnitt fol. 63/64 war.

1884. W. M.

* aus Clm 185

10.4.1997 Gdt.

DESTRVCCIO IHEROSOLIME

zu 2° Inc. c. a. 2918 fol. 64

Dieses aus irgend einem Sammelband H. Schedels* mitgelöste Blatt wurde hier eingeklebt, da es offenbar die Vorlage zu dem Holzschnitte fol. 63/64 war.

1884. W. M.

* aus Clm 188
[illegible] 4. 1997 G.H.

2° Inc. c. a. 1913 – 20. 21 – 22

49a

c. a. 3536 m 3392 h

~~? Breitenbach~~ 3925.
2° Chron. 73 m

Aus Hartmann Schedels Chronik
Bl. 64

? Stammt aus einem Sammelband H. Schedels, der auch des Eob. Hessus Leichenbild enthielt

vic.oriam non humane virtutis sed divine gratie fatetur. In ea vastatione fuit ea hominũ strages. ea fa-
mes miserorꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cõ-
munia sibi cũ ceteris referentẽ. Veniẽs deniqꝫ Tit⁹ romã cũ patre suo Vespasiano triumphũ celeberrimuꝫ
egit. Simonẽ qui vrbis excidij causa fuit in triũpho pductũ postea laqueo p totã ciuitate traxerunt multis
consossiꝫ vulnerib⁹ interfecerũt. Vespasian⁹ templũ pacis edificauit vbi iudeorꝝ preciosiora instrumẽta vi-
delicet tabulas legis penetraliũ vela. ꝛ alia multa reposuit. Ea aũt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa la-
tronũ sicariorũqꝫ facta est receptaculũ. Et p quĩquagita annos: deinde ciuitatis mãsere reliquie. Quã po-
stea Adrianus imperator menib⁹ ꝛ edificijs instaurãs de suo noĩe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad
paulinũ scribit ab adriani tpibus vsqꝫ ad impium Constãtini p annos circiter. c lxxx. In loco resurrectiõis
simulacrũ iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilib⁹ posita colebat. Estimãtib⁹ psecutõis
auctorib⁹ q tollerẽt nobis fidẽ resurrectiõis ꝛ crucis: si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deĩn no-
stri gloriosissimã ciuitatẽ diu possessaꝫ. tandẽ amiserũt. Karolus em magn⁹ multo sudore primo vrbẽ illaꝫ
vendicauit deinde pditam recupauit Gothefridus. Ad quã retinendã etiaꝫ Conradus cesar: Ludouicusqꝫ
rex francorꝫ nõ dubitarũt coactis exercitib⁹ in asiam pficisci. At cũ nr̃i principes postea desidie sese dederũt
neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nr̃a remãsere. Heu pudor: heu dolor fons ꝛ origo nr̃e salutis
defecit. Templũ illud Salomonis fama clarũ: in quo domin⁹ tociẽs pdicauit: Bethleẽ in qua nat⁹ est. Cal-
uariam in qua crucifix⁹. Ipsius crucis possidẽt inimici. Sepulcruꝫ dñi gloriosum in quo pter nos obdor-
miuit in dño: saraceni in ptãte habẽt. Et nisi velint xp̃iani inuisere nõ possunt. En ipam dei viuẽtis ciuita-
tem officinasqꝫ nr̃e redẽptiõis: quã de⁹ nr̃ miraclis illustrauit ꝛ pprio sanguie dedicauit: In q̃ pme resurre-
ctionis flores apparuert: Machometi satellites pculcãt. Et ea vrbs nũc scelerate genti impio paret.

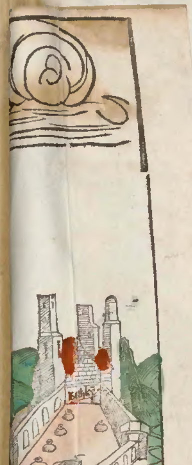

Quinta seculi etas Hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam durat\[q\]ꝫ vsqꝫ ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. Quis in hac supputatione aliqui aliter sentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secūdū Darij annum terminabunt. Joseph⁹ et diuus Hieronimus a. 13. Josie regis vsqꝫ ad tercium Cyri regis annuꝫ. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsqꝫ ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiōis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q. s. facta est anno ab exordio mūdi. 4610. A diluuio aūt. 2569. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudqꝫ lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apd Caldeos nabuchodonosor p̄mus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalem peruenire\[t\].

Linea pōtificū

Jhesus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla helespōtica

Post reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihesus summus pontifex tanq̄ regēs. et Zorobabel tanq̄ dux q̄ modus vsq̄ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphetiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cū innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponendum templum congregantes vniuersam prouinciā construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autē renouare templum sed paulo post defunctus est.

Iste Salatiel (anno mūdi. 4 6 3 4.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scdm̄ Josephum nominatus est Josedech. Sub quo zorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templū et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Iste Zorobabel (anno mūdi. 4 6 5 9.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mūdi. 4 7 0 9.) et sequentibus vsq̄ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ⁊c̄. vt Matheꝰ in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi ⁊ tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̄ templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q̄ ore eodem quo prophetauerat angelꝰ domini apparens eadem iterabat.

Hellespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̄ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea Christi

Salatiel

Zorobabel

Abiud

Linea reguꝫ Babilonie

Nabuchodonosor

Euilmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthasar

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex.18. captiuitatis anno patri in regnuꝫ succedens regnauit annis.10. Uir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa superaddidit multaqꝫ magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor pcedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filꝰ. anno.28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis.18. Soluit Joachim de carcere ꝛ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis.34. Quẽ ius matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quin gubernacla vrbis inuasit. Nã eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalẽ ꝛ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ augere fossisqꝫ ac muro circumdedit: tandeꝫ a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius ꝛ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomẽ indiderunt. Anno quarto ꝛ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanoruꝫ rex factus regnauit annis.35. Hic regnum auitũ qđ a Seruio tenebatur rapere maluit qꝫ expectare: qui suscepto regno mox pmores ciuitatꝭ quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraqꝫ per tyrannidem gessit: tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamẽ regibus abrogatum. tandem eius regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar euilmerodach regis filꝰ caldeoꝝ rex post patrẽ regnare cepit. Et regnauit annis.17. Cuiꝰ regni anno pmo Daniel ppheta quartã visionẽ vidit. Is demũ captꝰ est: ꝛ ciuitas a Cyro persarũ rege aduersus fortissime dimicante tradita est ꝛ funditꝰ euersa: ꝛ adeo vt nullũ tante vrbis remãserit vestigiuꝫ Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capitꝰ ꝛ auffertꝰ eiꝰ ptãs. Hec pma ꝛ maxia ciuitas totiꝰ orbis dr: ꝛ qꝛ eã hũano ope extrui vel hũanis virībꝰ destrui potuisse pene incredibile videbatꝰ. Que destructio facta ẽ p Dariuꝫ ꝛ Cyrũ pmos reges monrchie persarum.

Linea reguꝫ Romanorum

Seruius Tullius

Tarquinus

Babilon

Linea pontificu

Elizaphat

Ioiade vel Iudas

Iohãnes filius Iude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et saxea grando scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scd̃m Bedaz de qb⁹ inter doctores est grãdis altercatõ.

Templo domini in modũ castri sexto regno Darij anno perfecto Ioachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu solẽni laudauerũt deũ.

Templuz Salomonis perficitur anno . vii . darii regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorũ summus põtifex successit Ioachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 32. Uir tanto honore dignus q̃ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutonem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoqz amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierũ phurym. Constat em̃ hũc multe doctrine ⁊ sanctitatis fuisse virũ: multis tamẽ seditionibus agitatum.

Iohãnes iude pontificis filius quĩtus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebaᵗ iesus qui aspirabat ad pontificatũ confidẽs de familiaritate vagosi prefecti trans flumẽ. Cũ autẽ sup hoc altricaretur cũ iesu in templo adeo incitauit fratrẽ vt eum occideret. Ideo vagosius omnia ornamẽta templi spoliauit. Azor Anno mũdi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mũdi. 4859.) etiã nihil habeᵗ nisi q̃ ponit Mattheus primo cũ ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo ꝓphetauit ĩ egipto. Cũ eꝗ peccata populi increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cũ quosdam redargueret exacerbati ip̃m equis distraxerunt per crepidines saxorum atqz excerebrauerũt. Et in sepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno scd̃o Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domũ domini. et solicitabant Sorobabel vt loquaretur super hoc regi. et annuit rex: et accensuz est cor populi vt edificarent templũ. Tandez post multa bona opera cõpleto templo. Et ip̃e obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Lucrecia matrona romana omnium romanarũ mulierum pudicissima formaqz ⁊ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarq̃nio igiᵗ expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuin⁹ ppheta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dn̄i facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrł sup montē excelsum. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quāq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xp̄o ac ecclesia intelligant: Victor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam prescripta reedificatiōe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū expectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

Secūda figura ad facilius capiendū

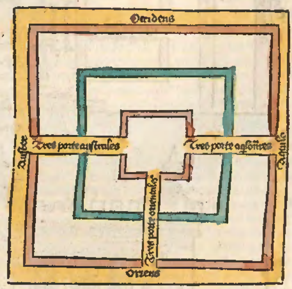

Sequentes due figure ornatū porte repñsentāt

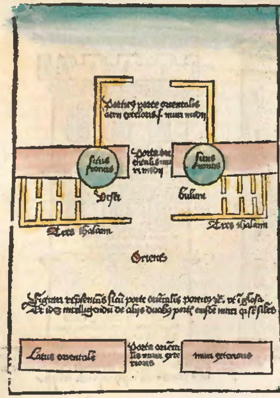

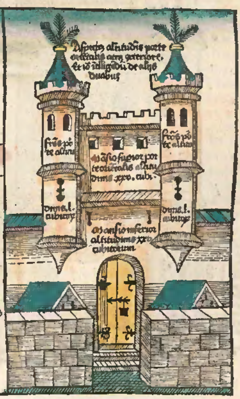

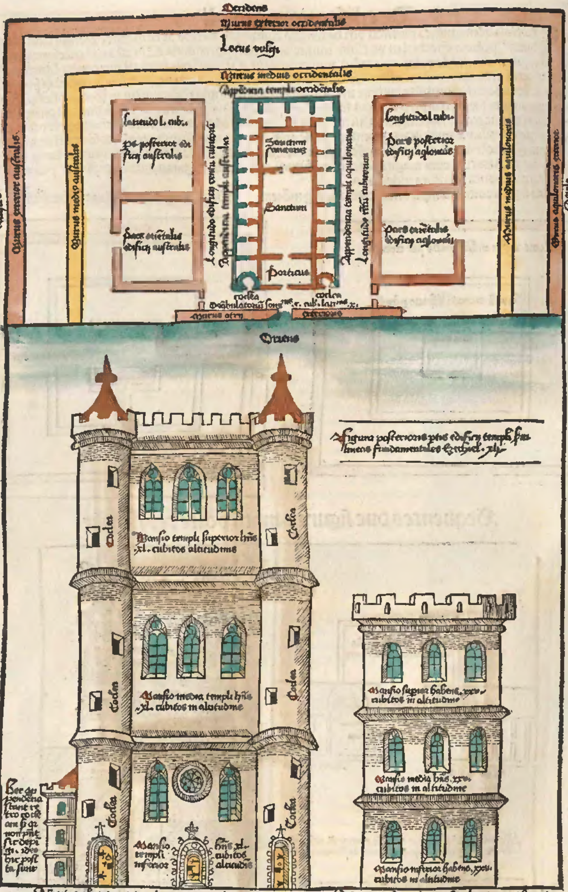

Figura posterioris ptis edificii templi scdm lineas fundamentales Ezechiel. xli.

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appendiciorum iuxta ipsum Ezechielis. xli.

Aspectus edificii aquilonaris scdm altitudinem et longitudinem sua Ezech. xli. Et simile edificiu debet nihilominus situatu esse in pte australi templi.

EZechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissuz est incepit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sedechias annis .xi. regnauit: in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓpheticā vidit Templū aūt vt in figuris cerni potest: multas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri eī᷒ erāt ꝓpugnacl'a ad modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis ꝙ aquilonari. Angel᷒ aūt stans in porta muri exterioris locut᷒ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam in ceteris reb᷒ ꝯmunib᷒. Totū igit̄ templi edificiū in spacio quadrato sitū erat. Cui᷒ vnū lat᷒ directe ad orientem positū: oppositū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex mur᷒: Exterior. medi᷒. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebat̄ atriū exteri᷒. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriorē: loc᷒ vulgi appellabat̄. Gentiles eñ ad orandū ob deuotionē templū accesserit. Totum vero quadratū ptim in summitate mōtis in plano erat: ptim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā posita est prima figura.

IN orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura .x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respiciētes. In latere denicꝫ muroꝝ aquilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

HAbebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus p. vij. gradus ad portā foret. Uestibulū ꝙ habuit spaciū ante apturā medij muri quīcꝫ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et .xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ portic᷒ edificiū sitū sup aperturā muri medij: ⁊ ex pte interiori ipius muri trāsiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteri᷒. Et a terra vscꝫ ad summitatē hui᷒ portic᷒ cubiti quīquaginta sunt. ❡ Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ sicuti in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatib᷒ turriū pomelli: et rami palmaꝝ celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure (post primā ⁊ scdam) sequētes: Quaꝝ prima sitū porte portic᷒ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamoꝝ scdm lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte portic᷒ ⁊ frontiū a pte orientali ostentat. ❡ Portic᷒ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones supiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Ultra aūt portā scdi muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. ❡ Trigīta quocꝫ gazophilatia in circuitu pauimēti. ad lat᷒ australe decē: que occupāt .c. cubitos. et quatuor ex vna pte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant .c. cubitos. Duo vero residua gazophilatia ponunt̄ iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipis ⁊ cui᷒ thalamis occupāt .c. cubitos p modū inferius figuratum. Et ad maiorez distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis ferme descriptio portaꝝ ⁊ vestibuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. ❡ Ostiū vero in frontib᷒ portaꝝ diuersaꝝ erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item pietes existētes ex vtracꝫ pte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi .c. cubitorū extat. Altitudo .c xx. et latitudo intra muros .xx. cubitos cōtinet. Duo pietes .xij. cubitoruz ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ .viij. cubitoꝝ. paries claudēs appenditia hinc ⁊ inde .x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis similiter .x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti faciunt .lxx. iuxta ezechielē. Intrinsec᷒ deinde sanctū sctōꝝ ponebat̄ qd̄ interi᷒ templū (vt in tabernaculo moisi interi᷒ tabernaculū) dicebat̄: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pond᷒ diuidebat sanctum et sctmsctōꝝ. Cui᷒ longitudo erat .xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia laterib᷒ templi exterius adherētia in latere occidētali .vi. in latere aquilonari qd̄ est multo longi᷒ .xxx. Et similiter in australi qd̄ est eq̄alis lōgitudinis: in oriētali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. ❡ Pilarij tandez annexi fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali pte tres pilarij: duo in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt .v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis pforatur vno sup aliū atcꝫ in his foraminib᷒ trabes figunt̄ ad portandū tria tabulata: ita disposita vt p̄muz distat a terra p sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicꝫ ascendūt iuxta murū templi .xviij. cubitos. Inferior aūt māsio templi vscꝫ ad p̄mū tabulatū seu cenaculū ponēda est .xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt pies templi ad recipiendū lumē p fenestras sine obstaculo p .x. cubitos maneat. ❡ Circa duo vero latera templi scꝫ aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunt̄ a muris templi p .xx. cubitos distantia: et qd̄libet .c. cubitoꝝ lōgitudinis et .l. latitudis. ❡ Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedētis. Prima rep̄sentat scdm lineas fundamētales toti᷒ edifitij posteriorē ptem. Scda altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. ❡ Altare aūt holocaustorū ex ptibus compositū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebat̄ sinus siue fundamētū: et eleuat̄ sup terrā cubitū vnū Scda crepido minor et restringit̄ edificiū p cubitū vnuz et ascendit p duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringit̄. ⁊ eleuat̄ sursuz p quatuor. Quarta arieb vocat̄ simili mō p .iiij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit .xi. cubitoꝝ. ❡ Aque egrediebant̄ de templo p modū fonticuli scaturiētis de limine scti sctōꝝ et inde p templū trāsibāt declināndo parūp ad lat᷒ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interi᷒ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egressuz de atrio interiori diuiserūt in quattuor riuulos: vt p᷒ egressū de porta oriētali exterioris muri in vnū cōuenirēt ceteri id refutant. ❡ Et sic cōpleta sunt ad edificationez et dispositōnē templi ptinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium rep̄sentans qd̄ p ptes superius est figuratum et scdm lineas fundamētales cuncta ostentat.

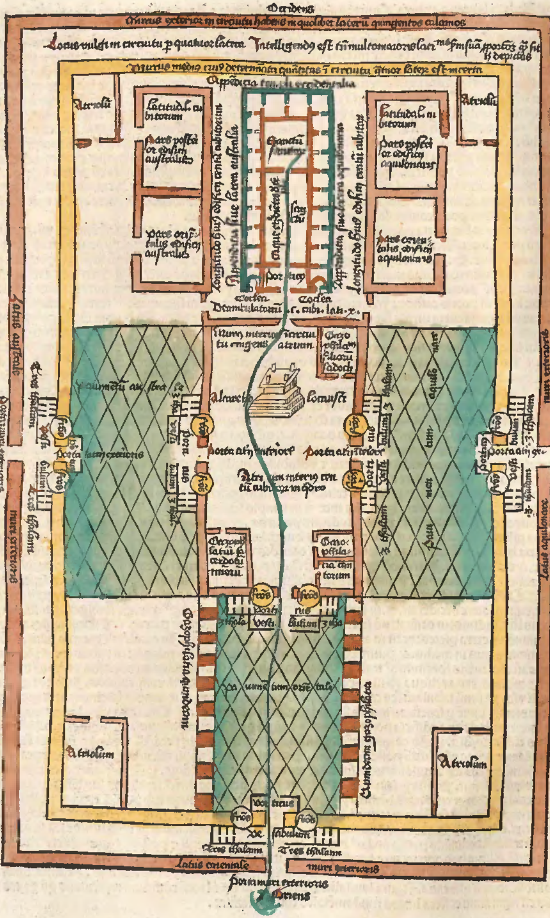
Occidens
Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterum quingentos calamos
Atriolum
Atriolum
Atriolum
Atriolum
Tres thalami
Tres thalami
Latus orientale
muri exterioris
Porta muri exterioris
Oriens

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Mediolanū: brixiam et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epī sententie inherentes: post Troye excidium constructā asserunt. Nec tamen minꝰ cingit q̄ꝫ diuidit veronā Athesis vt custodie simul ornametoqꝫ ⁊ subuehēdis reuehendisqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronēsibus: quandoquidē supra infraqꝫ ⁊ circum ager est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in mercaturā supabundantiā: vinorū varietatē atqꝫ p̄stantiam: pomorꝫ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate superantem de qua subtilissimi efficiunt panni. Lane p̄stantiam greges ⁊ armenta a pastionis ꝓprietate accipiunt. Quā prata campiqꝫ ꝓspectu quoqꝫ amenissimi naturaliter p̄stant. Quū tamen mons altissimꝰ orbi supeminēs Baldus nomīe: eandē herbis suis ingenitam et multo maiorē virtutem prestet. q̄ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarū radicūqꝫ genera animantiū saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam ꝑ agrū veronensem scaturiūt aque non minus ornamento a natura q̄ꝫ vsui attribute.

Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaqꝫ alia cōstructa sint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardisqꝫ regibꝰ: nec nō et ab alijs principibꝰ domus excelse ⁊ alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vinorꝫ prestantia vno extollitur argumēto. Theodatus ostrogothorꝫ rex tercꝰ: quū sciret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassiodorus appellat acinatū odoris saporisqꝫ suauissimi. illud romā nauibꝰ Athesi in superꝫ mare delapsis comportari curauit. Vrbis huiꝰ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila eñi Gottorꝫ rex eam euertit ⁊ incēdit. Alboinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariū imperatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorū familia ⁊ ipsa veronensis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamēta viros om̄is etatis p̄stantes attingamus. Zenoqꝫ sicut religionē xp̄ianam ⁊ suam ipsius decꝫ sanctitatē primꝰ erit qui verone presul insta scripsit extantia sacras vtriusqꝫ testamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronensem poetā. Eusebiꝰ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice ann⁹ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisq̄ multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atq̄ eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodū aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profect⁹ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisq̄ ei omnib⁹ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cunq̄ Cyrus asyam totum pene orientē in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnēq̄ eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositis in montib⁹ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidētia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias pduxit: ibidēq̄ eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vn⁹ quidez tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corp⁹ Cyri exquiri mādauit. Cui comperto auferri caput et in vtrē sanguine suorum plenum immitti pcepit: vt quasi superbo regi dignū exhibuisset tumuluz dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierūt. In cui⁹ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptū. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis imperiū cōstitui.

Persia aūt asie maioris regio ē: que a persio Acrisij arginorū regis nepote nomen accepit. In quā persipolim ipius regionis caput condidit. Quā postea greci regijs concrematis vastauerūt hec ita q̄z regio Caramānis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quā. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et pter estum ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. p̄sertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorū rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quā postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: ei⁹ autem imperium et si aliquando pmaximū fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisq̄ diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune mineruecq̄ sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legē sequunt. Persica aūt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesijs Taletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: eciaz primus horoscopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. necnon et materiales speram construxit. Et ppterea Plinius libro scdo eum peritissimum astrologuz dixit. Obijt deniq̄ sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit et alius Anaximāder milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Edras

Esdras vir sanctus atq; doctissimus velut alter Moyses in pplo venerād⁹ habit⁹ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot⁹ rediit vt plures lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosq; libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudie magna regalib⁹ p̄uilegijs: vt doceret pplm. Obijt in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrin⁹ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex p̄mus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeaz vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr⁹ p̄uidit. Astyagi regnuz hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne p̄cipu⁹: qui cum opus dn̄i explessent miraculose ignē sctm̄ repierunt et murū dedicauerunt. Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu⁹ est. ibiq; sepult⁹ iuxta murū quē edificauit.

Mardocheus

Cambises fili⁹ Cyri scd̄us persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer⁹ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ꝛ templū reedificaret. Is eñ imperiuz suscipiēs militari gloria atq; iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: ꝛ multas p̄uincias suo adiecit imperio: pleraq; tñ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui⁹ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeri⁹ in sexto refert: q̄ iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

Iste Mardocheus vir sanct⁹ clarus habet in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annorum scd̄m computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis p̄fecerat fratrem suum nomine et facie simillimum regem declarauit. ꝛ priorem occiderat. p̄pter quā fraudez dari⁹ histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ip̄e p⁹ triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps milicie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur⁹. ¶ Fuit autem Judith vidua mulier p̄stātissimi animi et incredibilis aspectus et postq; holofernem principem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude p̄petuisq; preconijs celebraretur. Et cum centum et quinq; annos complesset moriens apud virum in bethulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit᷑ a Cābise i egipto.

Linea Cōsulum Romanorum

Brutus Tarquinus collatinus

Valeriꝰ publicola Postumꝰ

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus manlius

Valerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorū consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis engerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant̃ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsenna rege etruscorū. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia nec nomē Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tēpe Tarquini prisci vestita aurea veste. librum apertū et alium in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculoꝝ nascit̃ ordo iam reddit et virgo redeut saturnia regna. Iam noua ꝓgenies celo dimittit̃ alto. Tu modo nascēti puero quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs aurea mūdo. Casta faue lucina tuꝰ iā regn̄t appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triūphatum est. et Valerius fataliter mortuꝰ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōsternati erant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manliꝰ torquatus

Iste. T. Manliꝰ Lelij manlij filius. bellū cum gallis inchoauit. percussoqꝫ gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem aureum de collo eius tulit suoqꝫ imposuit. Vñ dictus est torquatus et torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moribꝰ incondita. ob hoc ipsa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium stragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt sex mēsibus barbari: et Manliꝰ nocte subeuntes clangore anseris excitatꝰ a summa rupe deiecit.

Popilia v̄go vestalis

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutō

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omnibꝰ obsequeret̃ et largū al's lerciū dictatorē primū et Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institutꝰ est itaqꝫ dictator vt auctoritate et potētia cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime qꝛ porsenna clusij rex (ea ciuitas thusca erat) armis Tarquiniū supbum reducere conatꝰ esset. qd̃ ne fieret dictator obstitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani porsenna sūmis receptꝰ honoribꝰ. Quinciꝰ cincinatꝰ prestantissimꝰ postea dictator cū agriculture operā daret: a senatu rogatꝰ: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatē inuitꝰ suscepit. Is nedū romanos obsessos sed hostiū quoqꝫ exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita rediit ad boues: victoriāqꝫ q̄si securā tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiqꝫ fugitiui inuaserunt capitoliū et incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: qꝫ ipse consul fuit occisus: Publicola quoqꝫ romanꝰ patriciꝰ cui publiꝰ valeriꝰ ꝓpriū nomē ante fuerat. Et ipse p hoc tēpꝰ expulsis Tarquinijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffectꝰ de quo sup. Is cōmissa pugna in quo brutꝰ occubuit ipse de Tarquinij exercitu quindecim milia et trecētos viros interfecit qua victoria primꝰ ex cōsulibꝰ in curru inuectꝰ triūphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla inuidia pbuit. fuit aūt magne iusticie et eq̄tatis vir.

Marcus Curciꝰ

Aracus

ARacus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit augꝰ) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas ⁊ numera eas si potes. geneſ. xv. Quomodo enī dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignarꝰ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq̧ optimis versibus. Aracum de celo stellisq̧ dixisse et conscripsisse.

OS inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit ⁊ viui hominis sepulturā interpretantibꝰ aruspicibꝰ expetebat. Rome enī (vt Liuiꝰ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat̄ posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques romanꝰ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̊ mortuo stati hyatꝰ obturatꝰ est.

Esopus

ESopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis persarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus ⁊ prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romulꝰ postmodū de greco trāstulit in latinū. ⁊ filio suo Libertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homīes. Et vt vitam hominū ostendat ⁊ mores: inducit aues. arbores. bestiasq̧ loquentes ꝑ ꝓbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que ex risu miscent̄ ⁊ ingenium acuant. Hic ꝑmo anno Cyri regis persarum fertur fuisse ꝑemptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipsius Esopi vita Rinuciꝰ quidaz eruditꝰ vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

DUodecimo Artaxersis regni āno. ccc. ⁊ altero ab vrbe cōdita. C. menenio ⁊. P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd̄ consulare imperium cessaret: et eius loco decem viri deligerent̄: ꝑ quos sine ꝓuocatione omnis regeret̄ ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liuiꝰ ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

ROmani cum hucusq̧ legem non haberent magnaq̧ inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet̄. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq̧ erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

QUartam seditionem honorum cupido excitauit. vt plebei quoq̧ magistratus crearent̄. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

VEturia Coriolani patricij romani mater ꝑ hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ꝑpetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas ⁊ pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat durissima: ⁊ eius ꝓpositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cuiꝰ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret̄ ex Senatusconsulto ad ꝑpetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram moliuit templū ⁊ ara fortune constructa sunt insup cum nullꝰ vsq̧ in id tēpus vel modicꝰ a viris mulieribꝰ ꝓstaret̄ honor sancitū est vt mulieribus homīes semꝑ assurgerent ⁊ in via eis cederēt qd̄ nuncusq̧ apd̄ nobiles seruatur. Et q̄ eis liceret vti auro ⁊ purpurea veste aureisq̧ fibulis ⁊ armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarū
Dariꝰ histaplis

Darius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim ⁊ patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equꝰ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emitteret ille persaruꝫ rex haberet. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante oēs hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: e vestigio rex creatꝰ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: ⁊ ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteqꝫ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis prīne colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimꝰ crudelitatꝭ ⁊ seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ strauerat: in piscatoria scapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa post ab Artabano eiꝰ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomie Darius ⁊ Artaxerses: Juniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū ꝓprium obtruncasse patrē. Vagabusus aūt huius sceleris conseiꝰ: Artaxerse filio rem postea ꝓdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artabanꝰ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam qꝫ deceret: iubens secuꝫ cōmutare. Quo nudato e vestigio cū septeꝫ filijs eū transfodi iussit: atqꝫ ita Artaxerses egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemqꝫ fratris ⁊ seipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerses septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ est. Qui tributa persis pmus instituit. eo ꝙ maximā impensaꝫ auri atqꝫ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentuꝫ Et cum pacis auctor ⁊ conseruator haberet: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Esdras quoqꝫ sacerdos et dei ꝓpheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoqꝫ eius ⁊ Darij pincerna fuit.

Democritus abderites philosophus ꝑ hoc tp̄s floruit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam pciperet in persidem ⁊ ad mare prexit: postqꝫ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasqꝫ se trāstulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ⁊ innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius dicens eum paupertate studiorum libertate letari: qꝫ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ⁊ nature secreta subtiliꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sibi ipsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues qꝫ luxum in alieno: parcitas em̄ necessitatis remedium est.

Democritus philosophꝰ

Heraclitus

Heraclitus philosophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obscuri fuere vt a philosophis vix intelligeretur. vnde et ꝓpter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuꝫ in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil respondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles atheniēsis phūs: ⁊ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tꝑibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclitꝰ et clarꝰ habitꝰ est. Cuiꝰ consilio parta est victoria in maritimo prelio: superato xerse ab atheniēsibꝰ: Cū adhuc puerulꝰ esset: natura prudens: eximia semꝑ cogitabat. Cū a disciplinis ꝑcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōibꝰ sese dedit. Glorieqꝫ cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum cum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ȝ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem phūm atheniensem virum vtiqꝫ disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt vtilitatem; ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt ꝑ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phūs etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: ⁊ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego saluꝰ nisi iste perijssent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atqꝫ ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogatꝰ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego enī ex me natuȝ sciebā esse mortalem. Cumqꝫ annis. 72. vixisset ab atheniēsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles

Empedocles phūs Atheniēsis his temporibus laudat: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Quū cum hospitē eius iuuenis quidā furibundꝰ inuaderet eo q̄ patrem eiꝰ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Huiꝰ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate sc̄ȝ affluentie mobilis contemptꝰ: future felicitatis appetitus: ⁊ mentis illustratio. Quoꝝ primo nihil honestius: sc̄d̄o nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitqꝫ deuȝ Deus est spera cuius centrum est vbiqꝫ ⁊ circūferentia nusq̄ȝ. Arbitratus deniqꝫ animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā tempestate inclita fuit: honestis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplio/ri feruore animi ingenijqꝫ suasa viuacitate conscenso studio vigili ꝑ abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsqꝫ in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos exprimere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit statua enea ⁊ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Eiꝰ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ⁊ ipe etate hac (vt Eusebius haber) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opesqꝫ tantas acquisiuit vt institueret donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno ꝑmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄ȝ pueꝝ Nam et si hunc consumassez aues ipse timuissent. Idem etiam sc̄d̄m Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoqꝫ hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atqꝫ errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ipe aues fefellisset.

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano facta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphiteatro capitolio alijsq; edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condi/te finitima est: et in aquitania haud longe a Vonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. cuiq; iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cõcessit. Atq; ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidẽ Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan' archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarũ litterarũ gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini & aliquorum apostolorum reliquie summo venerãtur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atq; e summa capitolij arce p omes gradus precipitatus capite colliso excussoq; cerebro et omi corpe dilaniato dignã ibi xpo exalauit animã.

Turo quoq; gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quã a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonẽ nominauit ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab hedüis diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cõmoditatẽ ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes extstat: vndecim suffraganeos continet. Qui & pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomĩe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

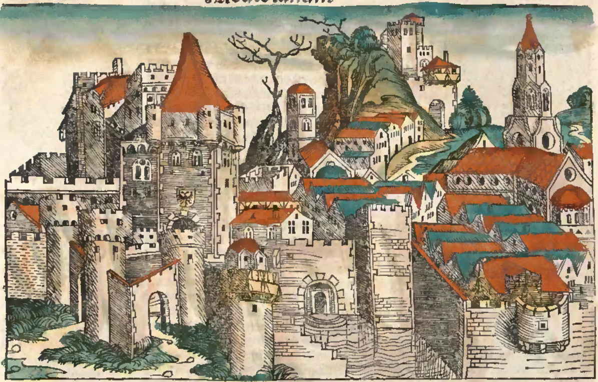

Mediolanū ciuitas potētissima apud insubres totiꝰ Cisalpine gallie metropolꝭ ⁊ vrbiū ceteraꝝ Ma/
ter Originē habuit: quā Liuiꝰ patauīꝰ ⁊ Trogꝰ pompeyꝰ narrāt a gallis qui duce Brēno in yta
liam ascēderāt populiq; loca incolētes in quibꝰ est edificata Insubres appellabāt impante assue-
ro persarū rege a gallis senonēsibꝰ nō cōdita vt multi astruere: sed aucta ⁊ instaurata fuit. Eā tū Josue he-
breoꝝ iudicis tpe aliq̄ pmo conditā fuisse dicūt. Et tpibus troyanoꝝ clarissimā fuisse. Cū Sicambri germa
nie ppli a sicambria pami sorore dicti tpe Sampsonis occupas germanie ꝓuincijs Mediolanū versus ho
stili anīo acies dirigētes Juliū insubrū regē obuiū habuerūt. Cū quo pace cōfecta federa ꝑcussere vt vnꝰ po
pulꝰ ⁊ vnū efficeref regnū: fuit tamē vsq; ad Brennū ducē haud ciuitas mag̃. Eiꝰ aduentū mirūmmodū
aucta ⁊ instaurata. Cū antea Subria ⁊ Mesopia ⁊c. dicta fuerit. Mediolanū q̄ȝ mīloꝝ annuū circūdata ap
pellata ē. Scribit Liuiꝰ exercitū romanū tūc pmū vltra paduz fuisse ductū: ⁊ gallos insubres aliquot ꝓlijs
supatos in deditiōz tūc primū venisse q̄ȝ quidē ad annos rome vrbis cōdite. cccclx. fuisse videt. Claudius
marcellꝰ deinde boios ⁊ insubres gallos subegit ⁊ triūphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanēſ ꝑ an
nos ferme quīgētos pacatissima altera roma cognomīata: adeo florēs fuit. vt illā pncipes romani (quo ad
poccupatiōes licuit) inhabitauerūt. Nerua trayanꝰ Adrianꝰ maximianꝰ philippꝰ ⁊c. Emporiū certe totiꝰ
longobardie fuit: ⁊ agrū vniuersū in oī bonitate feracissimū haber. Eam herculeꝰ maximianꝰ menibꝰ or-
nauit: murū scōm adiecit ⁊ vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē herculis phanum
struxit: q̄ȝ nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post tā diuturnā felicitatē primas habuit molestias beato Am
brosio adhuc supstite Arrianis infestantibꝰ. Paulo post attila ytaliā ingressus Mediolanū diruit: Justu
rataq; parū quieuit: a longobardis ea vrbs maxīs molestijs agitata est. Illis a karolo magno domitꝭ ꝑ an
nos sexagīta ⁊ trecētos floruit: quousq; Fridericꝰ barbarusso impator eā solo equuit. Deinde Mediolanēses
a parmēsibꝰ ⁊ placētinis adiuti: tanto patriā reedificauerūt anīoꝝ ardore: vt intra triennū. ditior. potētior
frequētiorq; solito facta videret. Inde mirabile habuit incremētuz Mediolanū cū phisico nāli situ suo ab
incēdijs caumatū ⁊ frigoꝝ rigoribꝰ eq̄liter abesse Alexāder q̄ntꝰ noīe sumnꝰ pontifex scribit ⁊ ꝓpterea lo/
cum totiꝰ orbis tempatissimū aeremq; serenissimū ⁊ aquarū in puteis ⁊ fontibꝰ salubritatē obtinere. Quā
tamē lacꝰ pulcherrimi decē ⁊ septē: ⁊ sexagīta q̄tuor flumīa terre supficiē irrigātia in illiꝰ agro repiant. Por
ro ciuitas hec quātū temploꝝ magnitudīe: regaliū domoꝝ amplitudīe: clarissimoꝝ ediū nobilitate: ⁊ vicoꝝ
ꝓbitate: necnō ⁊ oīm artiū bonitate floruerit vtraq; etate floreat: tū potētissimoꝝ dn̄oꝝ ducali maiestati ob-
sequētiū: tū vtriusq; sexꝰ cōtuberniū religiosoꝝ inhabitantiū. Ac caterua huiꝰ vrbis equestris ordinis vi-
roꝝ ac doctoꝝ necnō ⁊ armoꝝ ⁊ pannoꝝ ⁊ oīmfariā vestimētoꝝ fabrica ⁊ mercatura declarant. Dicit pscri/
ptus pōtifex Barnabā pauli cōdiscipulū pmū fuisse mediolanēſ eccīe epm. Cui paulo post successerit Bea
tus Ambrosiꝰ doctor eccīe celeberrimꝰ. A q̄ sctūs Aureliꝰ augustinꝰ doctor ⁊ ipe excellētissimꝰ in ipo Me/
diolano ad fidem xp̄i conuersus est: duces postremo castrū supbissimū in ea ⁊ hospitale celeberrimum cum
templo beate Marie virginī dicatū edificauerūt. Ac alijs q̄ȝ plurimis exornarūt.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

XErses eiꝰ nomis scd'us: Octauꝰ psarum rex reg
nauit duobꝰ tm̃ mensibꝰ: pꝰ quē Sogdianꝰ nonus
regnauit mēsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil me
morie dignum habemꝰ.

ILle iesus filiꝰ syrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccl'ia
sticꝰ dicit̄ edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan
qd' est totū. ⁊ rethon qd' est virtꝰ: quasi totꝰ virtuosus
In quo de oī virtute tam theologica q̄z politica pul-
cherrime tractat. Quez ideo ecclesiastici noīauit: Eo
q̄ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseq̄z cō
uersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

HErodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ oīnibꝰ grecis p̄ferendꝰ
ea tēpestate hystoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athe
nis in cōcilio legisset pl'rimū honoratꝰ est qui vt Qui
tilianꝰ ait. Dulcis ⁊ cādidꝰ. Pliniꝰ li.12. nālis hysto
rie dicit eū scripsisse hystoriā.

DArius cognomēto notꝰ decimꝰ psarū rex: regna
uit ānis. 29. Hic inito impio ɔtra Atheniēses grauis
sima mouit bella. Ideo ɔuersi in fugā nec deinceps p
sis occurrere sunt ausi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ
ab eo discessit.

SOphocles atheniēsis poe
ta tragicꝰ. Quē cicero ob ingeniȷ̄ magnitudinē
diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus
tragediā in certamīe ad iudiciū peritoꝝ miserat: ⁊ in-
tellexerat q̄ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

ARtaxerses eiꝰ noīs scd'us cognomēto Memnō
quē hebrei Assuerū noīant vndecimꝰ psarū rex
regnauit ānis. 40. Dariȷ̄ filiꝰ potētissimꝰ sup oīs q̄
añ eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsq̄z Ethiopiā su
per. cxxvij. pu̇ncias fuit. Tercio regni sui āno grāde
cōuiuiū p̄parauit ⁊ subiectos magnifice pauit in tab
naculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaz
abiecit. Et honorē hester p̄buit: ⁊ in locuz eiꝰ ꝓ regi
na habuit.

ARtaxerses terciꝰ qui ⁊ ochꝰ Assue
ri ex hester filiꝰ duodecimꝰ psaruz rex regnauit
annis. 26. vir certe seuus atq̄z imanis vt suis facinori-
bus eternā sibi apd' psas cōpareṫ memoriā. Hic Nec-
tanabo egipti regē ī ethiopiā pulso ad suū reuocauit
regnū. Hic suoꝝ cōiuratiōe euertitꝰ: cognatoꝝ cede: pri
cipūq̄z strage: totā impleuit regiaz: nullo sanguīs aut
sexus etatis sue habito respectu. verūtamē diuinā non
euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

ARsanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. psarū rex regnauit an
nis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ hero
dotꝰ meminit: de eo aūt nil memorie dignū habet. Ia-
dus vero sextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ipo āno in de mor
tui iohānis pōtificꝭ pr̄is pōtificatu succedēs. sedit an
nis. 30. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

PArmenides phus atheniēsis cōsortia hoīm fu-
giens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaz
primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

DAriꝰ Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ psarum rex ⁊
ipse primo anno regni Alexandri psarū regnū acci
piens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissimꝰ essꝫ: ne regie
maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno va
ria fortuna gessit. Tandez ab eo victꝰ ⁊ superatꝰ: ⁊ a co-
gnatis turpiter occisus. vitā pariter cū psaꝝ regn̄ finiuit.

MElissus phus ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: quez
Aristoteles p̄sepe nomīat: magna virtutis sue documenta edidit.

BRenus Senonēsiū gallorū dux. Monuchn angloꝝ regis filius. 13. assue-
ri psarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloruz relicto ꝓprio solo
ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorūq̄z vrbibꝰ occupatis multarū vr
biū (policrate ac iustino testibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Hippocrates medicꝰ

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis adiutoꝝ (licet quidam scribāt asclepij) filiꝰ: et pitagore discipulꝰ: oīm medicoꝝ pnceps: in insula Choo genitus ꝑ hoc tp̄s clarissimus habitus est. Hic medicinā longo tempore ꝑditam reuocauit in lucem. que quingētis annis post esculapij mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diuꝰ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusꝙ ostenderēt: fuit (vt ferunt) corꝑe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiꝙ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Uixit autē annis nonagintaquinꝙ. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima sentētia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd̄ cupit: cupiat qd̄ habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de om̄i apposito gratias agit; et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozophꝰ

Zeno philozophus actiensis ex cypro greca ciuitate feniciibus frequenter accolis. Fuitꝙ napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corꝑe fuisse: statu procero ⁊ atra cute. Unde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atꝙ infirma: ob quod teste pſco multas cenas declinauit. Uescebatur libēter ficubꝰ recētibus ⁊ ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam ⁊ xenocratē decennio audiuit: fuitꝙ vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quoꝝ sentētia fuit. Id summū bonum qd̄ honestum est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Tanto in honore apud athenēses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntꝙ ip̄m aurea corona ⁊ imagine erea: hocip̄m ⁊ sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditor: cui ⁊ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates phus

Socrates atheniēsis philozophꝰ clarissimꝰ ex pago alopecēsi filiꝰ sophronisci marmorarij: ⁊ phanerete obstetricis filius. Fuitꝙ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterꝙ Platonis ⁊ p̄mus ethice inuentor his tempibus floruit: philozophiam eīm vt Citero scribit euocauit e celo ⁊ in vrbibꝰ collocauit: demosꝙ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebusꝙ bonis ⁊ malis q̄rere. Quā obre vt scribit Solinꝰ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitꝙ orator ꝓmptus ⁊ acer: et p̄mus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsꝙ ad senectutē vltimas terre regiones ꝑlustrauit ⁊ licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qd̄ nescio. Fuit insuꝑ socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsꝙ virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amicꝰ hominis est sapiētia eius Inimicus vero homīs est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentētie. quarum hec p̄ciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotiū et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus ꝙ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos esse deos: quos atheniēses colebant. Tandē veneni poculo defunctꝰ est Post mortē eius atheniēses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grecꝰ

Isocrates natione grecus orator clarissimꝰ: Gorgie auditor multoꝝ phoꝝ p̄ceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ attestat̄. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitidꝰ fuit ⁊ comptꝰ: ⁊ palestre magis q̄ꝫ pugne accomodatꝰ. oēs dicēdi veneres lectatꝰ: inuētione facilis ⁊ honesti studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura eiꝰ reprehēdat̄. Huiꝰ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxīa voluptate legunt̄. Edidit quoꝙ libellū exhortatoriū in quo hec ponit̄ sentētia. Talis fias parētibꝰ: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q̄ꝫ rerum deposita. Uixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

Thucydides grecus hystoricus ⁊ quidē grauissimꝰ hoc etiam tp̄e teste Eusebio agnoscit̄. Et teste quintiliano: est densus ⁊ breuis ac semꝑ sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quoꝝ opera nūc in precio habentur.

Xenophon phus

Xenophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus et speciosus vltraque dici possit. moratusque probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus et platonis emulus Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciuitatisque administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium phorum scripsit hystoriam. Fuit etiam dux strennuus. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilimis itineribus per infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

Archita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filius philozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyonisio necādus esset per epistolas eripuit. Multaque composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est quam voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū denique scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato phus

Plato philozophus nominatissimus per hoc tempus Eusebio referēte omnium phorum clarissimus fuit. Aristone patre: et matre periciona siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimus duxit genus: Similiter aristo illius pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortū duxit. Litteras didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namque picture studuit: poemata edidit et tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatus cum prius Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū et hermogenē. Annorum. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profectus theodorū audiuit. Postea in egiptū profectus prophetas sacerdotesque audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terque in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogatus aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de preteritis recordari. Obijt denique plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Antistenes

Anthistenes atheniensis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quotidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisque illius imitator effectus. Cynicam prior sectam inchoauit: princepsque in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos et diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra Iouimanū scribit. quod cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et quod scitis est nescire.

Speusippus

Speusippus atheniensis phus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebatur facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manum dedit. Vnde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralysi solueretur: orauit xenocratem vt sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescētibus interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primus inuenit quo pacto ex graciliorbus lignis fierēt vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quã plimꝰ velle videtur fuisse conditã a populis levijs et maricis qui fuerũt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis tempibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamẽta iacta sunt. Veruꝫ longe ante insubres galli vicatim locũ inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumĩs ex verbano lacu quẽ nunc maiorẽ dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trãsitur. Et a Ticino flumĩe Ticinũ appellat̃ vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbẽ situ ꝛ aeris salubritate amenissimã reges Ostrogothoꝝ ꝛ postea longobardoꝝ libenter incoluerũt. Vnde apud ipsam multa fuerũt preclare gesta. Et ꝓpterea cũ mediolano magnitudine facie. antiq̃tate. ac dignitate diu contẽdit. Verũ nũc mediolanũ plurimũ excellit: Ambe tamẽ ꝛ nũc ꝛ olim clare illustresqꝫ fuere. Eam ciuitatẽ athila rex hunoꝝ direptam vastauit: et cũ paulo post instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestẽ patriciũ Augustuli nuꝑ genitorẽ in eo obsessum vsqꝫ captũ interfecit. Ticinũqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiũ romanoꝝ quãtũ nũquã alibi post romani imperij inclinationẽ cõmissa fuerat. Rudolfo aũt burgundo ytalie regnum occupante: ꝑ septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliã ingressi papiã obsessam captãqꝫ ferro igniqꝫ vastarũt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ ꝓceres ꝛ populi berengarij ꝛ alberti filij tyrannidẽ exosi. Ottonẽ primũ ex germania in ytaliã vocauerũt: tumqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpessa respirare cepit. Perihart longobardoꝝ rex monasteriũ sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiã sancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cõstruxerũt. Et Liuthprandꝰ lõgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiã vbi veneratissime seruãt̃ deferri curauit. et sepulchꝝ ex cãdidissimo marmore mira celeritate structũ est: aspectu pulcherrimũ. Idemqꝫ rex monasteriũ beati Petri cellula aurea appellatũ: et apd̃ bolonam vbi curiam sepe reges tenuerũt monasteriũ sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johãnis baptiste. Et petrus ep̃us liuthprandi regis cõsanguineꝰ eccꝉiaꝫ sancti Sauini papie construxerũt. Eiꝰ postea exornande vrbis p̃ ceteris Johãnes galeatius maria viecomes primꝰ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiã. Nã post multa ibidẽ accuratissime fabrefacta castellũ magnificentissimũ regio apparatu cũ amplissima bibliotheca struxit. Et iuxta castellũ ingentem lucũ muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiões cõstituit. In cuiꝰ medio supbissimũ monasterium ordinis carthusiensiũ cũ eius sepulchro ingenti impẽsa fabrefecit. Luci ipsius ambitꝰ est centũ ꝛ viginti cubitorum. Habet nũc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ꝛ pontificij ac phie et medicine scientia claros. Genuit aũt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis ꝑcipue excelluerũt Syrꝰ eiꝰ vrbis ep̃s doctrina ꝛ sctĩtate laudatissimꝰ. Ennodiꝰ poeta eloquẽtissimꝰ. Habuit et Antoniũ Guaynerũ medicũ sua etate celeberrimũ q̃ in curis medicinalibꝰ multa cõposuit. Et cattonẽ saccũ. Silanũ nigrũ et alios.

Papia

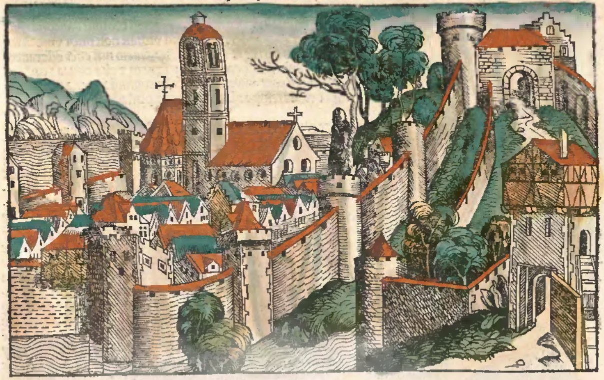

Hermes

Hermes egiptius qui a nostris dicit̃ Mercurius ph̃us: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq̀ꝫ libros multos ad cognitionem diuinarum reruꝫ pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt pater. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ꝛ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ꝛc. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius q̃ vir animo perfecte bonus.

Plotinus ph̃us

Plotinus ph̃us platonis quoq̀ꝫ discipulus ꝛ porphirij p̃ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ꝛ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq̀ꝫ locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq̀ꝫ illum desideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq̀ꝫ animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̃ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunaꝫ illuminat ita ꝛ deus animam illustrat.

Diogenes

Diogenes magnus ph̃us fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q apprime om̄es voluptates a se abdicauerat. Palliuꝫ p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: doliuꝫ p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat̃. Idem cum vidisset puerum concauā manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ꝛ alia pauca: cui⁹ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philipp⁹ rex macedonū

Philippus p̃dicte regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Uir vtiq̀ꝫ bellator qui sua virtute Armenie bithinie Tracieq̀ꝫ ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit auteꝫ bland⁹ alloquio: malens amari q̀ꝫ timeri sed ꝛ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq̀ꝫ p imperij sui finibus tuendis procul exijsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coiugeꝫ pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa p quietē esse cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs grãs ago non tam p inde q̀ natus sit q̀ꝫ p eo q̀ nasci contigit tempibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et p quīquēnium sub eo p̃ho creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ꝛ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoꝝ responsis cognoscere q̀ post eum regnaturus esset. Unde ꝛ currum regium ꝛ eq̄s cum summa auri ei dedit: qui contra reges Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imperio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus ꝛ vigesim⁹
macedonum rex vltimo Arsani persarū
regis anno macedonibus regnare cepit
Et regnauit annis .12. et mensib⁹. 6. viginti ꝗ p
peerat annorum cum regnare cepisset. Philip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illiri
am (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti ani
mo subegit. Et romanorū insulas obtinuit: sta
timꝙ cum in Aphricam transfretasset eam totā
superauit. Deinde Syriā rebellantē ingressus
ea depopulata Damascum expugnauit: Sydo-
nem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās
ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est
ingressus: iudeis immunitates concessit: inter
inicia quoꝙ multas gentes rebellantes compe
scuit: orientis nōnullas sediciones extinxit. Qui
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con-
tendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū
aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia
tur atheniēses Thebanos ꝛ Lacedemonios ab
eo ad Persas defecisse. Quibus motibus oc-
cursurus tanta celeritate instructo paratoꝙ exer
citu greciam oppressit: vt quem venire non sen-
serant videre se vix crederent. Et athenienses si-
cuti pmi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiꝙ ab anaximene pħo placatus immunitatē
pariter ꝛ pacem eisdē Atheniēsibus dedit. The
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
subiugauit. Egiptum quoꝙ intrauit in quo mi
rificam condidit ciuitatem quā ex suo nomine vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in persidem ꝓcessisset et darius suam pueri
ciam vilipēderet. Audita legatione matris Oli
piadis que grauiter infirmabatur Macedoniā
repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asi
am p Hellespontum traijceret phrigiā supauit
Macedoniam perueniens matrem conualescentē
inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratē suo adie-
cisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et
Persipolim appropinquauit. In qua darius p
sarū rex morabatur. In exercitu eius fuere pe
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi
lia quingēti: naues centum. lxxxij. hac tam par
ua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit ad
mirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incer
tum est. Cum ad tam piculosū bellum exercitū
legerit non iuuenes robustos: nec pmo flore eta
tis sed veteranos plerosꝙ etiam emerite milicie
qui cum patre patruisꝙ militauerant elegit: vt
non tam milites ꝙ mgros milicie electos puta-
res. Ordines quoꝙ nemo nisi sexagenari⁹ du-
xit: vt pncipia castrorum quasi senat⁹ reipubli-
ce videretur. Itaꝙ nemo in ꝑlio fugā sed victo
riam cogitauit. Contra rex psarum darius fidu
cia virīū nil astringere affirmās suis occulta cō-
silia victorie furtiue cōuenire. In acie psarū sex-
cēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alex
andri ꝙ virtute macedonū superata terga verte
runt. Post victoriam maior pars asye ad eū de-
fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
tu aduentare itaꝙ timēs angustias magna cele
ritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē per
uenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interea
Darius cum tricentis milibus peditū ꝛ centū
milibus equitū in aciem ꝓcedit. Alexander cō
ualescēs exercitum in hostem duxit: post hec pli
um ingentibus animis committit. In eo vter-
ꝙ rex vulneratꝰ tamdiu certamen anceps fuit ꝙ
ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes psarum secuta
est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: e-
quitum decem milia: capta quadraginta milia.
Ex macedonibus cecidere pedestres. c xxx: equi
tes. cl. in castris psarum multum auri ceterarū-
ꝙ opum inuentum. Inter captiuos castrorū ma
ter ꝛ vxor eademꝙ soror ꝛ filie due Darij fuere
Post hec opes darij diuiciarūꝙ apparatum cō
templatus: admiratione tantarum rerum capiꝰ
et tunc bersanē captiuam diligere ꝓpter forme
pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum
puerum herculem vocauit. Darius cum babilo
niam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexā-
dro magnam pecuniam pollicetꝰ: qui non pecu-
niam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bel
lum Darius reparat quadringētis milibus pe-
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. post hec prelium committitꝰ Ma
cedones in ferrum cum contemptu totiēs a se vi
cti hostis ruebant: econtra perse mori ꝙ vinci p
optabant. Raro enim vllo ꝑlio tantum sangui-
nis fusum est. Darius cū vinci suos videret vo
luit mori ꝛ ipse; sed a pximis fugere compulsus
est. Hoc ꝑlio asye impiū rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus
fuit. Expugnat et psipolim caput persici regni
¶ Darius a cognatis suis captus in gratiā vi
ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul
tis vulneribus confossus interijt. Et sic psarum
regnum finem accepit cum regnatum sub. 14
regibus annis. 254. Post hircaniam mardosꝙ
subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
ccc. milibus mulieribus. Post hec indiā petit
vbi porus rex capitur et regno indorum poti-
tus est. Tandem cū in babyloniam redijsset mł
tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
potione repente veluti telo confixus ingemuit:
p Cassandrum antipatris filium datur venenū
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō te
sta contineretꝰ nec aliter ferri nisi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mor
tem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad
postremum corpus suum in hāmonis templo
condi iubet. Cum quererēt quem imperij face-
ret heredem respondit dignissimum. sexto die
ꝑclusa voce exemptum digito annulum perdi-
ce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos
tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiā
animi magnitudine preditus.

Linea pontificum

Jadus

Onyas filius Jadi

Iste Jadus sext⁹ iudeorꝝ pontifex post mortem Johānis pōtificis pōtificatui succedēs sedit annis. 30. vir certe bon⁹ ꝛ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qui volebat vastare hierusalē indut⁹ pontificalib⁹ quē vidēs placat⁹ subito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēqꝫ venerat⁹ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ꝛ cuꝫ coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitqꝫ maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et concessit iudeis libertatē suis legib⁹ vtēdi. et q̄ septimus ann⁹ esset absqꝫ tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis fili⁹ septim⁹ hebreorꝝ pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pōtificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaꝫ gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxis munerib⁹ ornauerūt.

Syriarꝝ regni principium

Siria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ꝛ egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vn⁹ ex alexandri principib⁹ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigon⁹ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio ei⁹ filio restituit. Is postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laborib⁹ vsqꝫ ad octogenarios annos semꝑ bellū gessit. In q̄ depugnās tandē extinct⁹ est.

Antigon⁹ Philippi regis fili⁹ ꝛ alexandri frater post euꝫ in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri ꝑncipes vn⁹ habebat. Vir certe suꝑbissim⁹. ideo multa bella gessit. In quib⁹ tandē occubuit. Demetri⁹ ei⁹ fili⁹ fuga sibi salutem petijt.

Sarabella ꝑfect⁹ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat gener su⁹. Et hic incipit Scisma iudeorꝝ. qꝛ multi adheserūt ei q̄ ꝓbant vel excōmunicati dicti sūt Samaritani. qd̄ scisma vsqꝫ ad destructionē tēpli ꝑ romanos durauit.

Reges Syrie

Seleucus

Anthioch⁹ Sother

Antigonus

Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatis ꝛ victoriarū flore extincto. triste apud omnes totāqꝫ babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quib⁹ regnum diuiserat cōcordare non possent. Infinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis alijs. Hij quatuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolome⁹ lagi rex egipti. Philipp⁹ rex macedonum. Antigon⁹ vo in assyria regnaret.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vtpꝫ Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Monarchia

Alexander magnus

Demas phus

DEmas philosophus atheniensis alexandri tempe claruit. Hic dum alexander obtinere vellet z obsideret Athenas restitit: psuadens atheniensi. vt non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Verū atheniēsibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quītus curcius

QUintus Curcius phus increpauit alexandrum eo qꝫ sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis z nō auferas. Si homo semp id cogita alijs postposit.

IN diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerūt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguinē sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsqꝫ ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis z testarum fragmentis terram latissime verberauit.

OLimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū | Olimpias mr̄ alexandri | Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit psecutiō de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti z Syrie fit psecutio: quia iudeis quādoqꝫ infesti quandoqꝫ fauorabiles fuerūt reges ipi⁹ qđ ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cuꝫ egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nacionib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi q̄ z sother

Ptolome⁹ philadelph⁹

ISte Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorū rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tāqꝫ amplum successoribus suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

PTolomeus philadelphus scđus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cuꝫ ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quorū pietatis exemplo amorem populi inueni conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm preceptorem habuisset bibliotecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsqꝫ ad centuꝫ viginti milia. Et eos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici p diuinis scripturis habēdis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater z arsinoa vxor ex qua suscepit euergetē z beronicam filiam: quā antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Iste Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: et victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: et fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq3 defendi quicq3 nisi capitolium potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis superuentū est: grauissimeq3 victi sunt. Postea tn̄ accepto auro mille librarū ne capitoliū obliderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt et aurū qd̄ his datū fuerat. et oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scd̄us delat⁹ est.

Quinti⁹ cincinat⁹ inuent⁹ in rure et ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab volscis liberauit et prenestam accepit.

Tempe illor̄ cōsulū grauissima pestilētia vniuersam romā p bienniū afflixit, p qua depellādā pōtifices ludos scenicos instituerūt: et sic p depellāda peste corpor̄ accessit morb⁹ animarū.

Tempe illor̄ duor̄ cōsulū romane matrone multos veneno peremerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt bibere venena q̄ coxerāt: quib⁹ haustis cōsumpte sunt: fuerūtq3. ccclxx. damnate pscie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccclxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iste marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit et grauiter trucidauit.

Sub istis cōsulib⁹ Publio Cornelio et Marco curio finitū est samniticū bellū qd̄ p. xlix. annos durauit cū multa clade romanorū: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Isti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra imperium cōsulum contra hostes pugnasset et quāuis victor: tame ppter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

Sub Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis et Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo septē tribuni militum sunt occisi et decem et octo milia romanorū pstrati. Sed cum romam tenderet a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Fabricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eciā sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

Iste Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eā matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronarum cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Iste antiochus eiꝰ noīs secūdus cognomēto Theos Antiochi pmi filiꝰ: terciꝰ syrie rex: regnauit annis.15. pmo vxorē laodiceā habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicq pacati.

Eliud filius achym anno mūdi.4959.

Antiochꝰ galericꝰ eiꝰ noīs terciꝰ: quartꝰ asye et syrie rex: regnauit annis.20. erat filiꝰ antiochi theos de pma vxore laodicea: que virū suū veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūq galericum filiū suū p patre fecit regnare: ppter qđ euergetes syriā vastauit. Verū ptolomeꝰ postmodū illū occidit duobꝰ filijs Seleuco ꝛ Antiocho mag̃ derelict.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Iosephꝰ iudeꝰ vir bonꝰ atq magnanimꝰ: Qui ppl'm iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas pduxerat: postq vigīti ꝛ duobꝰ annis syrie et phenicias ꝛ Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatiōe ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabil' virtutꝭ atq ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit ani prudētiā: pater eiꝰ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine duoꝝ dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis bouꝫ: celans lora quibꝰ ligaretur: Quod vidēs hircanꝰ quoddā virile magꝰ sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulas suis distribuit: pelles vero eoꝝ diuidēs lora boum fecit. p que boues ligarent terrāq seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea pontificū

Symon filius Onye

Iste Symon cognomēto iustꝰ onie pōtificis filius: octauꝰ hebreorū summꝰ pōtifex mortuo pře pontificatū accipiēs sedit ānis.16. hic ppter piū cultū ꝛ iustū regimē, pariterq in suas ciues clemētiā iustꝰ cognominatꝰ fuit

Josephus

Eleazarꝰ pontifex symonis iusti frater mortuo pře et Onia eiꝰ fratris filio adhuc paruulo tpe sacerdocij principatū suscipiens sedit annis.17. misit ptolomeo philadelpho.lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: q ait dicimus.lxx. tm: vsus scripture obtinuit q qnq paruū numerū excrescentem obticet.

Eleazarus

Jason

Eleazarꝰ accepta epl'a a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores ꝛ doctos q interptatioẽ legis dei vinētis facerēt inde ad regē mittēs qđ postulabat ita scripsit ex vna qsi tribu doctissimos viros elegi legē ferentes qs post legis transcriptionē ad nos caute remittas. Cū ergo venissēt seniores.lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo benignissime suscepti. Ostensoq regi legis rotulo in q l'ris aureis conscripte leges ptinebāt et singlos in singlis cellulis reclusit Qui in.72.diebꝰ legē de hebreo in grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustinꝰ testat) sine aliq verboꝝ aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetriꝰ ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: gras egit ꝛ remisit eos: donās vnicuiq optimas tres stolas et auri talēta duo: ꝛ calicē vniꝰ talēti ꝛ totū cōuiuatorium.

LXX. Interpretes

Menelaus

Alchimus

Onyas filius symonis

Onias eiꝰ noīs scđs symonis iusti filius.xi. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis.9. pusilꝰ mētē: pecunijs auarꝰ zelo leg' vel potꝰ auaricie negauit tributa euergeti. ppter qđ tota pene iudea periclitata fuit ꝛ iudei turbabāt. Josephꝰ vo inter suos nobilis pacē reformauit ꝛ ptolomeus cum ducem Iudee constituit.

Isti tres scꝫ Jason. Menelaus. alchimꝰ q̃uis fuerunt de genere sacerdotali non tñ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eoꝝ pessima oga et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū. 20. sup̄. ccc. ab Alexandro magno Iustino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder eñ magn⁹ ad Iouē ammonē ꝑgens cōsultur⁹ ⁊ de euentu futuro suo ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto ꝑ dinocratē architectū (vt scripsit Uitruuī⁹ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solin⁹: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā struxit idē alexāder in asya. Aliā in scithia sup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri op⁹ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qd̄ Iuli⁹ cesar post thessalicū diē: mortēq̄ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure ꝑmot⁹ ꝑ specie religionis descēdisse legitur. Et august⁹ Cesar post victoriā actiacā Antoniūq̄ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūq̄ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regeꝫ ait se videre velle: nō mortuos. Ei⁹ sit⁹ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusq̄ latera que in longū tendebāt circumuallabat̄ stadijs ferme. 30. hanc vniuersaꝫ vijs distinctā ferūt: qub⁹ eq̄ ⁊ curr⁹ coduci possunt: sed duab⁹ latissimis que plus integro expādunt̄. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit̄ aūt (vt Ioseph⁹ iudeus tradidit) vndiq̄ aut icōmeabili solitudie: aut iportuoso mari: aut flumib⁹: aut siluosis paludib⁹ Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc q̄ꝫ ciuitas optīe munita est: decoris menib⁹ firmisq̄ altis muris ⁊ turrib⁹. Int⁹ vo nō ciuitas sed pene aceru⁹ lapidū: plena ruinis ⁊ desolationib⁹ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adhuc extantia. Mltas quoq̄ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie colūna ex vno lapide p̄cisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet q̄ꝫ eccl̄iam ad sctm̄ Marcū dictā: quā Iacobite inhabitāt. Marc⁹ eñ euāgelista huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab apl'is ep̄us fuisset ordinat⁹ eccl̄ias ordinauit mltas q̄ mortuo Aman⁹ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens p̄sbiter. Origenes p̄sbiter oīm excellētissim⁹. Athanasi⁹ vrbis ep̄s. Didim⁹. Theophil⁹: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Ianuēses vnū: vbi negociatores ⁊ merces coꝝ cōseruant̄. Cathelani q̄ꝫ in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in q̄b⁹ diuina ꝑagunt̄. Turci q̄ꝫ Tartari ⁊ alie gētes suas ornatas habēt domos: q̄ in nocte ꝑ sarracenos claudūt̄. Est aūt hec vrbs in vna ꝑte mare magno cincta: in alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat̄. Port⁹ custodiā sarraceni nūc diligētissime obseruāt. Mōtesq̄ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenīētes ꝓspicīētib⁹ ostēdūt Ferūtq̄ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe eñ antiq̄tus vt plini⁹ refert internūcie in reb⁹ magnis fuere. Et ep̄l'as annexas eaꝝ pedib⁹ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Aristoteles

Epicurus

Calistenes

Xenocrates

Demosthenes fuit oīm grecie oratoꝝ princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrē in officina gladioꝝ fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone et forcipibꝰ gladiosq̄ parante incude: et luteo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiā hauriens summꝰ orator effectꝰ est. Cuiꝰ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amicitiā contraherēt: quod cū pastoribꝰ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratoribꝰ philippꝰ Atheniensibꝰ facturꝰ esset. Quo audito atheniēses eiꝰ concilio acquieuerūt: et sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qđ bene scieris.

Aristoteles phōrum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidē ipse nisi quod huiꝰ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco positꝰ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinas alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu ꝓfecto ipe athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cuiꝰ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: q̄ꝫ qui ꝓpalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeq̄ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phōrum inuidia accusatus q̄ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio pcundū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abiit: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Uixit autē annis. 62. et ibidem diem obiit.

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis phus: Heraclites dicit eum famij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem et octo annos agentem athenas rediisse. Quo tempe Xenocrates in academia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone et atheniensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas rediit sub anaxicrate: ibiq̄ cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitectꝰ hūc lacerat lasciue tanq̄ꝫ nimiū loquentem et alia q̄ꝫplura. Uerum alij magnā huiꝰ viri in omnes phōs gratitudinem fuisse ferunt. Patria eū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Natꝰ est annis septē post platonis obitū. Obiit Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calistenem insignem phm Aristotelis discipulū ꝑ hoc idem tempus floruisse constat. Eo q̄ contra Alexandrum multis rationibus seriose dissernerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semꝑ te esse cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deformē in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates Calcedonensis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semꝑ ac serio habitu et ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: phrilene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partē accepit demum cum multa ne quicq̄ꝫ orasset: imꝑfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tā et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitq̄ in Achademia speusippo scolāq̄ tenuit annis vigintiquinq̄. Moriturq̄ noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorũ rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quart⁹ egiptiorꝫ rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimẽ cum patrẽ occiderit et fratrẽ trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admĩstrando segnis: luxui eñi se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ pdita recuparet: spoliasset qꝫ antiochũ regno si virt⁹ fortune successisset. Demũ in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricũ illecebris capit: quib⁹ inuolutis filio quinquenio relicto emorit: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt. Alexãdri ad romanos miserũt vt pupilli tutelã susciperẽt.

Dion phus

Dion Syracusan⁹ nobilis phus postqꝫ vtraqꝫ dyonisij tyrãnide cõplicatus diu fuit: apud syracusanã vrbẽ interimit. Nam supior ille dyonisius aristomachẽ dyonis sororẽ in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum pcreauit: totidemqꝫ filias quarũ primã eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendũ dedit: alterã ipi dyoni patruo: qui pter nobilẽ ꝓpinquitatẽ et generosaꝫ maiorum famã: multa etiã alia bona a natura recepit vt pote ingeniũ bonũ et docile: et ad omnes artes ydoneum magnãqꝫ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: qs ipe tyrãni muneribus auxit et ideo tantum platonẽ amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Ista Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis plixa: sedens sup sedẽ stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius pprium: lac de celo missum.

Anaximenes

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: qꝫ cum Alexander iratus ad diruendam lansatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suuꝫ: sciens qꝫ alexander qꝫ anaximenes ire sue se velletopponere: iurauit se non facturũ quicqt ille petierit: peto inquit vt lansatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeides phus

Carmeides philozophus floruisse dicitur: eo qꝫ ab Athenensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuꝫ ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quã vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo deniqꝫ vite sue anno philozophãdo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus phus patria calcidonensis hoc etiaꝫ tempe magno hab'etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiũt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas phūs a quo incepit secta Achademicorum hic habuit amicū paupez et egrotum sed vtrunqꝫ p̄ verecundia dissimulā tem: quod cum Archiphilas compꝑisset: indicauit sine confusione secretius fore succurrenduz: et acceptum pecunie sacculum clam illius pulumari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret poti⁹ q̄ꝫ dono acciperet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruin⁹ roman⁹ adolescēs p̄stantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ꝛ ipē cōtra gallū virū magnitudine ꝛ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū ꝓcessisset et nondum manū cōseruisset cui⁹ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunqꝫ discessit imo et rostro et vnguib⁹ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Valerius hoste tali ꝓdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellat⁹ est.

Consules illi duo scilicet Emilius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curi⁹ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibus. Ait cū nec acie vinci nec pecunia corrūpi possiz. Malo diuitib⁹ imperare q̄ꝫ locuples fieri.

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Semitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe qꝛ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiri⁹ patrici⁹ Roman⁹ bellator clarissim⁹ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus essz Quītio fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabi⁹ autē adolescēs: vt erat aīo strēnu⁹ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: euestigio cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atqꝫ vt acri⁹ pugnaret equis omnib⁹ frenos detraxit atqꝫ ita calcarib⁹ concitatos in hostiū agmen ꝑmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liui⁹ scribit. Parta itaqꝫ victoria de re bene gesta literas (non ad dictatorez) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē irat⁹ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. qꝛ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāqꝫ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipē vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Semicius Sempronius

Linea regum Syrie

Seleucus Ceraunus

Antiochus Magnus

Seleucus iners

Seleuc⁹ Ceraunus ei⁹ noīs scd̄s. Quit⁹ syrie rex regn̄uit ānis. 2. Js cōtra ciuitates q̄ a p̄re defecerāt ingentē classez cōpauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit p̄ter nudū corp⁹ ⁊ paucos comites. Deīn post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoꝝ. 14. sup̄ etatē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Isti duo frēs Antioch⁹ magn⁹ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vindicare sanguinē pr̄is sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē duxīt exercitū cōtra philopatorē filium euerget. Sed añ cōgressuz Seleuc⁹ morit. et antioch⁹ p̄sequit bellū: in q̄ vix aufugiēs totū exercitū p̄didit. Rursumq̄z cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū m̄ltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̄z ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄z Scopā ducē ei⁹. iudeā q̄z cū m̄lt̄ alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oīa ḡnauit. Et q2 armis egiptū capere nō poterat dolose desp̄odit epiphani filiā suā vt sic quasi amic⁹ regnū īntraret. Sȝ nō p̄ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto magn⁹ ei⁹ noīs q̄rtus Sext⁹ syrie rex: syrijs regn̄are cepit regn̄uit ānis. 56. Js ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū virib⁹ ⁊ diuitijs plrimū habūdaret ita exercitū īstruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal' insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ꝯsulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt Etiā antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romānis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̄z recederet se ītra thauꝝ contineret: ⁊. 20. obsidib⁹ dat̄ decē milia talētoꝝ q̄t ānis p̄solueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter p̄missi p̄sidē intrassz in fano fortune ab ip̄is sacerdotib⁹ p̄empt⁹ ⁊ mēbratim cōcisus e templo p̄iectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ ⁊ philopator septim⁹ asie ⁊ syrie rex regn̄uit ānis. 12. Vir q̄dez īgenio hebes ⁊ iniqu⁹: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p̄ angelū flagellat⁹ vix ad vitā redijt Onia p̄ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū m̄ltis alijs martyrio coronāt. qui martyres ante incarnatione filij dei p̄ lege dei vsq̄z ad morte ḡuissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea pontificū

Simon fili⁹ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

Ille symō onye pōtificis fili⁹ duodecimus hebreoꝝ sumi⁹ pōtifex sedit ānis. 12. Vir bon⁹: magna hn̄s p̄conia laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meli⁹: ⁊ ciuitatē p̄ualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a p̄ditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magn⁹ simonis fili⁹ pōtificatuz obtinēs sedit ānis. 29. q̄ p̄pter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū mult̄ iudeis in egiptū. Ibiq̄z extruxit templū adinstar tēpli hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo supstitiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit fili⁹ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuz ⁊ Johannem Qui ad tres p̄ncipat⁹ Sacerdocij p̄uenerunt.

Onias pius fuit vir sanct⁹ grat⁹ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occis⁹ ē. At rex de iustissimi viri nece turbat⁹. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̄ oniā p̄emerat tādiu v̄gl cedi fec̄ donec expiraret

Sena

SEna vrbiũ ethrurie, virib9 opibusq; nunc scđa amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto tradit a gallis senonẽsibus tpibus brennij ante xp̃i aduentũ .ccc lxxxij. cũ in ytaliã venit condita ꝓ senibus suis ⁊ armẽtarijs eam cõstruxerũt: nõ modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo quidem validior. Qz senẽses ⁊ liniamẽtis membroꝝ ⁊ venustate faciei ⁊ coloris gratia: morib9 quoq; ipsis ad gallos ⁊ britones a quib9 originẽ traxerũt videnť accedere: licet eos vetustas tpis: orbis plaga: situs regionis. cõuict9 finitimoꝝ quib9 sanguine ⁊ morib9 diu ꝑmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari potest: cũ nullus in veterũ monumẽtis repiať: nullaq; antiq̃tatis vestigia in ea appareant. Sunt q̃ affirmãt Karolũ cui malco fuit cognomẽtũ eã cõdidisse. In celebri tamẽ monasterio venetijs sctĩ Georgij de alga (q̃d gl̃iosus pontifex Eugeni9 relicto primũ seculo ꝓpria edificauit paterne hereditatis pecunia) inuenit in libro litteris scripto ꝑuetustis. Iohannẽ romanũ pontificẽ nomis ordine duo de vicesimũ acceptis de perusina clusiẽsi. Aretina. fesulana. florẽtina. ⁊ volaterrana diocesib9. sex plebanib9. ciuitatem hãc edificasse; q̃ ab ip̃o sex plebatuũ numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle cuiusdã peninsule iacet vndiq; q̃si ripas rugosas habẽs: in supiore tamẽ vrbis pte solũ aliquãtulũ habz ortis viridarijsq; ornatũ. In qua quidẽ celeberrima extant edificia. Videlicet gymnasiũ ꝑpulcrũ ⁊ foꝝ ⁊ porticus et regia palatia. Hospitaleq; sumptuosissimũ pientissime gubernatum. Ampla q̃z et libera est cũ turribus ⁊ ꝓpugnaculis ac optis instituta morib9: pplo neq; rudi neq; inurbano. Ei9 ager maxim9 ⁊ herbidus semp boũ bubaloꝝ ouiũq; multoꝝ nutritor. Frumẽti q̃z vini et olei ferax. ac fructuũ oĩs generis abũdans. Hec a roma stadijs octingẽtis distat. Cui9 viri inter etruscos religione morib9 ac lingua p̃stare noscuntur. Habuit aũt Sena illustrãs sid9 sctm̃ Bernardinũ cui9 reliquie apud aquilã vrbẽ miraclis ꝑ singulos dies multiplicatis coruscãt: Is p̃m9 oĩm ordinẽ beati Francisci ad eã q̃ nũc tantope viget obseruãciã regule ꝑduxerit. Ornataq; fuit Hugone medico ⁊ ph̃o qui ceteris sui seculi post functu vita Iacobũ forliuiẽsem doctior clarioreq; habit9. Et friderico iuris cõsultissimo: qui ea in doctrina cõsilia plĩma reliq̃t. Sena q̃z Siluio enea p̃sis p̃mũ laurea: post: episcopali ⁊ papali mitra redimito. Viris q; plimis ⁊ põtificib9 doctriua excultis ornatur. Ambrone senẽsis agri fluuiũ inter ⁊ paludẽ danaam siue fluuiũ paliã que ea palus efficit multa sunt mõtana ⁊ campestria opida. Iuxtaq; clusiũ vetustissima vrbs de qua Plini9 plura scribit: que olim Camon fuit nomĩata: nũc vrbi senensi subiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus epiphanes quint⁹ egiptiorum rex regnauit annis. 24. Hic tpe adepti regni nondū quatuor excesserat ānos: et cū ei⁹ infantia cōsilij et roboris compos esse nō potuit: Antioch⁹ magn⁹ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes pro infante fideliter dimicātes regnū omne defensarūt. Ad ipm quoq₃ fouendū Onias iudeorum pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa peruenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antioch⁹ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atq₃ filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūq₃ vniuersaz egiptū sibi subiugare niteretur ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolomeus philometor

Ptolome⁹ iste philometor sext⁹ egiptiorum rex regnauit ānis. 35. Hic antiochi sororis fili⁹ segnis admodū vir: huic adolescēti antioch⁹ auuncul⁹ bellum intulit: propter qd legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās monere senatū adolescētis preces: pompiliūq₃ legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: platoq₃ senat⁹ decreto et cū cunctari videret cōsultatiōnēq₃ ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusū₃ amicos cōsulere iubet: nec pri⁹ exeat q̄ senatui respōsū₃ det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec austeritas animū regis fregit vt se paritturū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se vementē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri sibi p Arabū regē facta p gaudio expirauit

Capronia

Titus liuius

Minucia

Menander

Demetrius

Capronia Montalis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus chresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis fili⁹. In propria patria audiuit primo leucippū ciuem suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoq₃ in calcidē pfecto illi in scole regimine successit: fuit vir summe prudētie studijq₃ singularis atq₃ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaz aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaq₃ circa trecenta librorū volumina edidit: pgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipulorum Inter q̄s nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatq₃ hoc semp in ore. Sumpt⁹ preciosissimus tempus est. Obijt annorum octuagintaquinq₃.

Theophrastus

Menippus

Menander poeta comic⁹ Theophrasti discipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipim⁹ efficienda sufficit. Ita omnē vite ymaginē expssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnib⁹ reb⁹ psonis affectib⁹ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidi⁹ ppetuo duraturū. Hūc τ paul⁹ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Corinth. os. xv.

Menippus phus Lyci⁹ genere phenix condictiōe seru⁹: cui⁹ dns fuit bach⁹ quidā ponticus. Fuitq₃ (vt retulit hermipp⁹) diurn⁹ fenerator: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Demetri⁹ phaleri⁹ cognomēto phus Theophrasti discipulus: disputator subtilis τ orator: pari vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tñ: hic cū apd athenieses ob eximias ei⁹ virtutes. 10. annos pfuisset trecēt. τ sexagita ereis statuis honorat⁹ fuit. eo q ciuitatē reddit⁹ τ edificijs plurimū auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qd cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cui⁹ gra illas erexerant. Dicebatq₃ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam inota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanorū⁊ essent census est habitus: tū inuenta sunt capita .cclxxxxij. milia. cccxxxiiij. Quāq̄ꝫ a cōdita vrbe nūq̄ꝫ bella cessassent: ⁊ contra affros bellū⁊ susceptū⁊ est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appiꝰ claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hanniba le seniore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptꝰ est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vna⁊ naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq̄ꝫ milia occidit: neq̄ꝫ vlla victoria romāis gratior fuit: qđ inuicti t̃ra iā etiā mari plimū possēt.

Crispus philozophꝰ

Crispus stoicus phus natione Eliusꝑ hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opꝰ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opꝰ. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam ⁊ sardiniam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phus

Polemon Atheniensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cū⁊ iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates parator: eas idem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ꝑtermissa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt de cetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq̄ꝫ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq̄ꝫ est. Consules vsq̄ꝫ ad cartaginem ꝓcesserūt multisq̄ꝫ vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt attiliꝰ regulꝰ in affrica remāsit. Js ↄtra affros s'aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium occidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius corīū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ꝫ ↄlatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q̄ tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes il/lustris

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Demetrius sother

Iste antiochꝰ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessimꝰ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris fratrisq; sui inercia cū rome esset obses: clā fugit ⁊ veniēs in syriā receptꝰ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq; fre p co regnauit: ⁊ vendito sacerdocio pmū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri phibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq; iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad ritꝰ gentiuz: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: phibuit circūcisionē: īterficiēs circūcidētes: septē frēs cuz mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētꝫ occidit. qui oēs aīo cōstāti p obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ɔtra hierusalē cecidit de curru ɔfractusq; ⁊ demū a vermibꝰ cōsumptꝰ. miserabiliꝫ mortuus est in terra aliena.

Antiochꝰ iste Eupator regnauit ānis. 2. hic patre sublato puulꝰ relictꝰ est adhuc adolēscēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercituz duxissent nō lōge pꝰ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Linea Christi
Mathan filiꝰ Eleazary

Mathathias habuit quinq; filios
coniuges

Iste demetriuſ sother decimus syrie ⁊ Asie rex primogenito interfecto regnauit ānis. 12. filius Seleuc antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pōtificē ɔstituit cū q̊ bachides missus hierusalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanorez a iuda machabeo occisū amisit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita piter ⁊ regͦ puauit.

Mathathias sacerdos filiuſ Johānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quīq; filios eiusdem zeli veruz ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̊ ⁊ machabeꝰ vir fortissimꝰ ⁊ bellicosuſ mathathie filiꝰ fuit strēnuissimꝰ bellator ⁊ trium phator in isrl̄. q̊ nec aū se nec pꝰ silem hūit cꝰ gloriosa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: p dei legibꝰ mortē sustinēs cū tribꝰ ānis pontificatū admīstrasset.

Templū purgat a iuda et fratribꝰ postq̃ p tribꝰ ānis fuerat ꝓphanatū.

Jonathas iudeoꝝ dux piter ⁊ pōtifex pplm iudeoꝝ pꝰ iudā rexit ānis. 19. nō impar fri suo machabeo vtute fuit. Tandē a tryphone dolose captꝰ cū filijs interficit. Cuiꝰ corpꝰ symon frater eiꝰ cū luctu sepeliuit.

Aristarcus

Bacubius

Aristarcꝰ gmaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ.

Bacubiꝰ brūdusinꝰ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia clarus prio rome inde postmoduz tharētū regressus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ est.

Simō mathathie filiꝰ terciꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis. 8. religiosus ⁊ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optīe ɔuersatꝰ ē: tandē occisus neqter a genere suo. Iste simō ⁊ ionathas frēs iudē pꝰ eiꝰ occisi ōz corpꝰ ab hostibꝰ redimētes ī modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolomeꝰ q̃z cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ symonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finit primꝰ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreqꝫ germanꝰ septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Vir quidē pessimꝰ atqꝫ seuissimꝰ ob cuius seuiciam frater eius ꝛ Cleopatra soror sibi timentes regnū ei ꝑ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ꝛ omnes eius fautores trucidauit. Et sic ciuibꝰ suis cruentꝰ extitit: Ita quoqꝫ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Iustinꝰ scribit. Vultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue ꝓsimilis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiaꝫ sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuꝫ membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorꝫ rex. regnauit annis. 17. his tꝑibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander nonꝰ Egiptiorꝫ rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postqꝫ cum maiore filio decem ꝛ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ꝛ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolomeꝰ sother reuocatꝰ in regnum. Igit alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iteruꝫ recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

Hannibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinqꝫ et viginti etatis annos habens Impator carthaginensiuꝫ exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioqꝫ ad pericula capescēda anteibat. Impator factꝰ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreqꝫ suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrhenū saltū transijt. Et postqꝫ ad alpes ꝑuenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnqꝫ cum exercitu preterqꝫ hercules transierat: ita itinera et loca lapidosa strues comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaqꝫ Hannibal in Thaurinenses agros. Et ꝑuagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Ideꝫ ꝑ ligures fecit Postea appenninū transiliens apud ethruriā vbi nunc florentia grain oculorꝫ morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q facto fabiꝰ maximꝰ a senatu cōtra ipm missus per summa montiū et abdita nemorum castra ponēs eius feruorem delusit. ꝛ repta occasione aretinorū auxilio vicit. Et sic ꝑ sedecim annos totam ytaliam varijs cladibꝰ fatigauit. Inde in apuliam ꝑgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē ꝓlio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres ānulorꝫ aureorꝫ modios quos e romanorum militū manꝰ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoqꝫ viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coactꝰ ytaliaꝫ relinquere ꝛ opē patrie sue ferre que a publio scipione ꝑmebat. Cū carthaginēses cuꝫ romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quintꝰ legatꝰ cōtra eū ꝑrexit. Ne a romanis caperet cōfestim gustato veneno qđ in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorū vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Hanibal

Anno ab vrbe condita .cccclxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā: nō inquerebatur numerꝰ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum .70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mōdi maximum fuisse testantur.

Strato phus

Strato lampsacenus phus Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripsit de regno: de iusticia ꝛ de diis. Aiunt eum fuisse tam tenuem vt sine sensu moreretur. Silphon quoqꝫ phus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Crates phus

Crates atheniēsis academicꝰ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusqꝫ successor scole: q adeo se viuētes amarunt: vt eadem semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: quos antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Cratem et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quorum diuino ex ore doctrina manauit sacra viteqꝫ mundicies sapiētie adiuncta.

Panetius

Silphon phus

Panetius phus claruit tpe Scipiōis rome cꝰ et preceptor fuit. Qui stoice secte phus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Uitam hominum qui etatem in medio rerum agūt ac sibi suisqꝫ vsibus esse volūt ad cauenda picula ex improuiso assidua ꝛ pe quotidiana: oportet animo esse prompto semper et intento.

Silphon megarensis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atqꝫ sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur. Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeqꝫ suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnibꝰ eiꝰ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaretur. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Licon phus

Possidonius phus stoicus paneceii discipulꝰ claruit tempore scipionis hic fuit astrologꝰ magnus teste augustino.

Erasistratꝰ qꝫ atheniēsis medicꝰ scdm Eusebium his tpibꝰ floruit hic cū ex aristotelis familia natꝰ esset etiam eximiꝰ medicꝰ euasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege eiꝰ filio centū talentis donatꝰ est vt testis est pliniꝰ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon troadēsis phus clarꝰ habetur vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisqꝫ pueris maxime idoneꝰ. Dicebat em̄ necessario adiūgi pueris pudorē ꝛ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissimꝰ ꝛ vestiū incredibili mūdicie atqꝫ nitore: Et cū eēt corpe fortissimꝰ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole pncipatū ānis .44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue .74. interiit. Timon appolloniates phus etiā suis tpibꝰ floruit hic dum iuuenis esset mīus obscenitatibus se immersit: postea factꝰ vir (licet egenꝰ) repudiatis viciis in calcedoniā iuit: ibiqꝫ philozophiā ꝛ oratoriā artem didicit atqꝫ exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ꝛ Satiras.

Linea Consulum romanorum

Lucio cecilio metello. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos in auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omnibus locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantū numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

EMilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tū milia hostium capta et interfecta septē milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidē animi feroces: corpa plusq̄ humana erant. sed experimento deprehēsū est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄ virorū est. Ita sequens minor q̄ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt ⁊ leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis post contra gallos intra ytaliam pugnatū est finitūq̄ est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulibus. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallorū peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

EOdem anno bellum punicum scdm romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

QUingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

TRansacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. I. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminius aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander fili⁹ antiochi

Demetrius fili⁹ demetrij

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie ꝛ asye rex regnauit scd̄m Eusebiū annis. 9. semꝑ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū sother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorē dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeū alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro regatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est; reliquitqꝫ Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonū cum alijs duobus paruulis. Cumqꝫ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ꝛ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atqꝫ ducatu strenuu⁹. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas sediciones a phariseis et essenis ꝑtulit; a quibus tandem liberatus: feliciter vsqꝫ in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusqꝫ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitqꝫ rex et sacerdos: fratremqꝫ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonē fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝑmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ꝛ tanq̄ maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scd̄o a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit ꝙ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoqꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verū vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibusdā placet a Manta Thiresie vatis filia pꝰ
Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tñ qui dicāt Thiresiā thebei tpibus fuis
se. Et in eiꝰ seruitutē deuenisse: que post pr̄is interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū socijs greci mā-
tuā cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thusco rege Oenꝰ natꝰ esset: ⁊ ad ipm oppidū thusci et veneti cō-
fluerēt. Oenꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a mr̄e Manuā appellauit dicēte Virgi-
lio. x. li. Eneidos. Ille iam pr̄is agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thusci filiꝰ amnis. Qui mu
ros matrisq3 dedit tibi Mantua nomē. Cōstat tamē eam vrbē vetustissimā ab Etruscis conditā: et vnā fuis
se duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trāsapenninū ab ea gente missas. presertim cū poeta insi
gnis virgiliꝰ ciuis suꝰ id orbi faciat notissimū. diffusiusq3 eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis sed
nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui galliā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina est. Haud ꝑcul a benaco
lacu ex quo mincꝰ effluit qui exundās Mantuā vsq3 labit̄ ibiq3 lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgrediēs
breui cursu padū influit. Passa est superioribꝰ tpibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgi-
liano versu sunt notissime. Mantua ve misere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobar
dis ⁊ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: qñq3 spoliata. qñq3 menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqñ ad
solū vsq3 euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat̄. Mathildis nobił comi-
tissa eam diu tenuit. mirificeq3 amplianit. Sub q̄ Nicolaꝰ scōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: banc per
multa tpa post Mathildim insti possiderūt. In qua p̄clarissime familie de ripa ⁊ passerinoꝝ aliqñ prefuere
Demū post varios casus inclite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsq3 in p̄sens
cū maxima laude potiti sunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligētiaq3 pulcherrimis pōtibꝰ sup lacū iactis
tum supbissimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illustrata est. Vnde ⁊ nūc ampla
ciuitas babita est: et rerū abūdās que ad vsuꝫ hūanū necessarie sunt. Mātue p Karoli magni tēpa sanguis
xp̄i miraculosus apparuit. Ad quē visendū scōs Leo papa se cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū accessit.
Karolusq3 caluus magni filiꝰ Mantua veneno perijt. qđ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea
Anshelmꝰ lucensis epūs vir sanctꝰ et eruditione moribusq3 insignis requiescit. Et beatissimꝰ Iohānes bo
nus Mantue ciuis miraculis clarissimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xp̄i edidit. et Matheuꝫ
medicū clarissimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perscripsit.

Mantua

Neuius poeta comicus

NEuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Vtice moritur: pulsus roma factione nobilium et precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Dein de neuius qui seruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post in sequi licinium facio attiliū. In sexto consequitur hos terrēcius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

PLautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testat) ex vmbrie arpinas al's sarsinas ciuitate rome morit. Ex cu9 ſmone (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postq̄ bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et quāq̄ a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum cōuerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi pperare epicharmi dicit. Hic vt varro et pleriq̄ alij memorie pdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū scenicorum pepererat: in mercationib9 pdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas aventere solit9 erat. Mortuus est circiter centesimā et quadragesimāquintam olimpiadē. Iussitq̄ tale suo sepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Postq̄ est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq̄ et numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

EMnius quoq̄ poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romā translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu content9 et vnius ancille ministerio: semp psuadens aīas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus p ora virum. Idemq̄ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū esse inter ciues corpa nudare. Hic cū comedias optimas elegantissimasq̄ edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade. 153. interijt. Sepultusq̄ fuit i scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

SCipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oīm romanor ferme pmarius vigesimū quartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittit: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum pter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id phibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie pmissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hysp anie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq̄ pgens aphrorum ducem cum Siphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita ei9 equitatum fudit vt sup viginti penorum milia cesa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipse hannibal cum paucis pfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ scdm bellum punicum terminatum est: quod p annos. 18. gestū fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginē romano impio omnino euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius p̄clare fuere sententie dicebat enī: nunq̄ se minus ociosum: q̄ cum ociosus esset: nec minus solum: q̄ cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud liternum rusticulū exulans: tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo iudeus

Philonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librū nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Catho philozophus

Cathon phūs stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. ml̄ta scripta reliquit. Cuius habetur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta feruntur. Desines timere si sperare desieris. Queris quid profecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitū fuit. An beneficium seru⁹ dño dare possit: Respondit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alien⁹ dat: Alien⁹ autē est qui potuit sine reprehēsione cessare. Officiū est filij vxorisq; ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. et opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

Catho primus phūs romanus atq; iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̄ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quīto questor Tarētum missus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuect⁹ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor fact⁹: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul et post consulatū quē strenue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū sero et pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias et rem militarem tractauit: atq; scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset gloriā. Jd egit vt iuris ciuilis peritissim⁹ haberet. Senatu namq; et extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aūt appellatus fuit: q̄ censure officiū sibi specialiter fuerit cōmendatū. Ei⁹ quoq; ornamenta fuerūt senat⁹. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos oīū virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortes factus Aphrica sibi decreta est. Vēiēsq; carthaginē cum sex continuis diebus noctibusq; oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionē traxit. petētesq; vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq; ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liui⁹ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorū. 30. milia captiuorū memorie proditū est. Hasdrubal vero imperator vltro se et aufugē dedit. Et eius vxor se suosq; quodam femineo furore in mediū se iecit incendium. Jpsa aūt ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis dieb⁹ ardens: miserūq; victorib⁹ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qd̄ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terentius poeta comicus

Publius Terentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̄dicto vt quidem existimāt in seruiturē ex aphrica duct⁹. ppter ingenij magnitudinē et forme p̄stantiā libertate donat⁹ est. Alij scribunt: q̄ rome Terēci⁹ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingeniū et formā nō instituit⁹ modo liberaliter sed mature manumissus. Hic cū m̄ltis nobilib⁹ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano et cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. Jn q̄bus militū mores ad precauēda picula ānotauit. De morte ei⁹ volcati⁹ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: nauī cū semel ꝯscendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯsulib⁹ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hūc affranius oīubus comicis p̄fert. Sepulchro ei⁹ tale epitaphiū inscriptū fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Descripsi mores hominū iuuenūq; senūq; Qualiter et serui decipiāt dominos
Quid meretrix: qd̄ leno: dolis ꝯfingat auar⁹ Hec quicūq; leget sic puto caut⁹ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cõsules Gallis transalpinis bellũ intulerũt atqꝫ eoꝝ regi viturto infinitã multitudinẽ iuxta rhodanũ fluuiũ interfecerũt. Deniqꝫ cũ viturtꝰ paucitatẽ romanoꝝ vix ad escã canibꝰ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipse .clxxx. milia armatoꝝ hñet: cõserta pugna a romanis supatus est. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim submersi eiꝫ ponte: quẽ sibi iũctis nauibꝰ supra rhodanũ extruxerãt .cl.m. perierunt. Preda extorquibꝰ galloꝝ ingens sublata est: magnaqꝫ gloria cõsules ambo triumpharũt. M. porcio Catone ⁊ Quĩto marco cõsulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta est annoqꝫ eodẽ Licinio metello ⁊ quĩto lucio Sceuola consulibꝰ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cõsulum iugurthe Numidaꝝ regi bellũ illatum est. Qd Aderbalẽ ⁊ Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: ⁊ ppli romani amicos intereruisset. Missus aduersus cũ cõsul Calphurniꝰ bestia: qui corruptꝰ regis pecunia pacẽ cũ eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cõtra eũdẽ in sequẽti anno Spurius albinꝰ posthumiꝰ ꝓfectus est. Js quoqꝫ p fratrẽ ignominiose cõtra numidas pugnauit. Tercio missus Quĩtus cecilius Metellꝰ cõsul. Js exercitũ ingẽti seueritate ⁊ moderatione correctũ: cũ nihil in quẽquã corruptum faceret ad disciplinã romanã reduxit. Jugurtã varijs prelijs vicit: Elephãtes eius occidit vel cepit ⁊ multas ciuitates: et cũ iam finẽ bello impositurꝰ esset: successum est ei a Caio mario. Js iugurtã ⁊ bochũ mauritonie regem qui auxiliũ iugurte ferre ceperat pariter supauit. xx. milia armatorũ ad internitionẽ cecidit. Tandẽ ante currũ Marij iugurta cũ duobus filijs ductꝰ est carhenatꝰ. Et mox iussu cõsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinã secũdo cõsul factꝰ est. Bellumqꝫ ei contra Cymbros ⁊ Theutones decretũ est. Tercio quoqꝫ ei ⁊ quarto delatus est cõsulatꝰ: quia bellũ Cymbricũ ꝓtrahebatur. Sed in quĩto cõsulatu collegam habuit Quĩtum lucanũ catulũ. Cũ priores cõsules a Cymbris ⁊ Theutonibꝰ ⁊ Ambronibꝰ que erant Germanorum ⁊ gallorũ gentes victi sunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quãtum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuꝫ Cymbrias itaqꝫ cõflixit. Et ex duobus prelijs .cc. milia hostiũ cecidit .xxx. milia cepit: interea Cymbri ⁊ Theutones quoꝝ copia adhuc ĩfinita erat ad ytaliã transierũt. Jterũ a Caio mario ⁊ Quĩto catulo cõtra eos dimicatũ est: sed a Catuli parte felicꝰ. Nam eo ꝓlio qd simul ambo gesserunt .c.xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt .xl. milia capta. Romani milites ex vtroqꝫ exercitu .ccc. perierũt. Tria ⁊ triginta Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ .xxxi. Sed ab eorũ mulieribꝰ grauiorẽ pene qꝫ ab ipsis pugnaꝫ romani experti sunt: Hee etenĩ plaustris in modũ castroꝝ depositis ipse desup ꝓpugnantes diu obstitere romanis. Sed cũ ab eis ipse nouo cedis genere terrerẽtur: abscisis enĩ cũ crine ceruicibꝰ inhonesto satis vulnere turpes relinquebãtur. Ferruꝫ qd in hostes sumpserãt in se suosqꝫ verterũt. Nã missa ad mariũ legatione cũ libertatẽ ac sacerdotiũ non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisqꝫ passim infantibꝰ suis aut mutuis cõcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisqꝫ plaustroꝝ pependerũt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secũdo: primũ rome bellũ ciuile cõmotũ est. Eodẽ ãno etiam Mithridaticuꝫ: causam bello ciuili Caius marius sexies cõsul dedit. Nam cũ Silla cõsul contra Mithridatẽ gesturus bellũ (qui asiam ⁊ achaiã occupauerat) mitteret. Jsqꝫ exercitũ in Campania paulisp teneret: vt belli socialis qd intra ytaliã gestũ fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipse ad bellum Mithridaticũ mitteret. Quare silla cõmotus cũ exercitu ad vrbẽ venit. Jllic cõtra mariũ ⁊ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbẽ armatꝰ ingressus est Sulpiciũ interfecit. Mariũ fugauit. Atꝫ ita cõsulibꝰ ordinatis in futurũ annũ Gneo octauio ⁊ Cornelio Cinna ad asiam ꝓfectꝰ est. ¶ Jn tpe ipo dira ꝓdigia visa sunt. Nam sub ortu solis globꝰ igneꝰ regione septẽtrionis cũ maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incõiunio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiã oim generũ animalia que inter hoies viuere solita erant: relictis stabulis pascuisqꝫ cũ balatu hinnitu mugituqꝫ miserabili ad siluas mõtesqꝫ fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

SIlla patricius romanꝰ cū plurima ī iugurthino bello edidisset facinora. Imperatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ꝛ asia vicit. Hic ex antiqua atqꝫ p̄clara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūqꝫ flagicijs inq̄natā vsqꝫ ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adeptꝰ est. In q̄ quidē officio vitā penitꝰ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manibꝰ iecit: mithridatē cōpēscuit: socialis belli luctꝰ repressit: cynne dn̄ationē fregit: ꝛ mariū ꝓscriptū ꝛ exulē esse coegit. Erat aūt lr̄is grecis latinisqꝫ optīe eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ꝛ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemō illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qḋ sociale dicebaꝛ: ꝛ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ꝓtracta sunt ꝑ decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinqꝫginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absqꝫ his qui in tota italia passim deleti sunt.

CUm silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulibꝰ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ꝛ sicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā seriorꝰ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quintꝰ: Cecilꝰ: Metellus filiꝰ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudiꝰ deinde Cn. Scribonꝰ Curio. Is dardanos vicit ꝛ vsqꝫ ad danubiū penetrauit: ita vno tp̄e multi simul triūphi fuerūt.

BEllū seruile primū inter inicia vrbis herdonio duce sabino in ipsa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q̄ꝫ bellū. Mox imperio ꝑ diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruentiꝰ seruili q̄ꝫ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ꝛ quodāmodo suburbana ꝓuincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaꝛ. Tandē ꝑpenna imperatore de eis supplicium sumptum est: fuitqꝫ de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

ANno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tp̄ibꝰ horꝝ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacibꝰ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dep̄hēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ip̄e victꝰ p̄lio est ꝛ interfectꝰ. Deinde anno sequēti Junio sillano ꝛ L. murena cōsulibꝰ metellus de creta triūphauit.

POmpeius maximꝰ romanoꝝ imperator maximo in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyratis iterato contra viginti duos reges orientis imperator designatus est: qui mitridatē ī armenia minore nocturno p̄lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ꝛ regē eoꝝ herodē prudēter ꝛ hiberie regem vicit. Mox ituceos ꝛ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaqꝫ maxime munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniqꝫ romā cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano ꝛ L. murena cōsulibus.

GAius iulius cesar qui postea imperauit anno vrbis condite. 698. cū L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ꝛ cisalpina ꝛ comata. Addidit ꝛ senatus illiricū cū legionibꝰ denis. Cū quibꝰ ꝑ decē annos bellans grauissima p̄lia cōfecit. Primo vicit heluetios ꝛ vsqꝫ ad oceanū britānicū ꝓcessit. Deinde Ariouistū regē cui auxiliabāꝛ Arudes Marcomones Triberi Vangiones Sueui ꝛc̄. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ꝛ alios qui vno noīe germani vocanꝛ. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ꝛ flumen rhodanū: rhenūqꝫ ꝛ oceanum est: ꝛ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor alterū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusqꝫ vt dimissis exercitibꝰ ad vrbē rediret: ꝛ pompeiꝰ cū imperio missus est ꝓpter quā iniuriā potius cōmune ꝛ plusqꝫ bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Florentia nobilissima ꝛ inclita ac primaria vrbiū ethrurie. Eius origo referť in sillanoꝝ militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio facta est fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appositos. Uenerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome sexcentesimū ꝛ septimū supra sexagesimū. vnde initiū habuisse videť florentia ante christi dei nostri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igiť fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: ꝛ prisci homines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: miriſqꝫ modis imperiū ꝓpagare cepisset florentia longe melius qꝫ fluētia dicta est. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incōmodis agitata est. Totila enim eam inhumanitā ꝛ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs ꝛ magistratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi ꝛ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū ꝛ vigesimū supra millesimū plurimū opibus ꝛ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus imꝑator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe ꝑ priores artiū ꝛ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilis basilica insignis ꝛ stupendo opis fornice est ornata: glorioseqꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item supbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scꝫ. 1 0 7 1. ꝓductū est pomeriū: ꝛ menibus vrbs est ampliata: ꝛ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū ꝛ tricesimū excitata. Ibi p̄cursoris index maxima in veneratione habeť: ob cuius honorē edes p̄clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quã baptisteriũ dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ꝛ veteris testamenti historie inenarrabili ope sculpte habent. Florentia cũ omni italie ciuitatũ flos nuncupet: eã pter pulchritudinẽ ꝛ ciuiũ vrbanitatẽ: viros quoqꝫ in omni genere virtutis pstantiores habuit. Duobusqꝫ poetis ornata fuit. Dante Aldegerio ꝛ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiũ nat⁹ ꝛ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinus parentib⁹ florẽtie natus. obijt Rauenne patria exul. Paulopost totum habuit pictorẽ celeberrimũ apelli equipandũ. Habuit quoqꝫ accursiũ iurisconsultoꝝ principẽ: qui ius ciuile egregie interptatus est. Reddidit ꝛ medicũ Tadeũ omnium clarissimũ. Ornataqꝫ fuit cosmo mediceo quẽ opum affluentia humanitate ꝛ liberalitate supantem ciues europe celebrem reddũt. Cumulantqꝫ eius felicitatẽ filij sui ꝛ nepotes qui florentie vrbi plurima addiderunt ornamenta. Monasteriũ pcipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ꝛ bibliotheca q̃ alias supat oẽs: eius viri summi magnificentiã ostendũt. Et priuate eius edes in via lata extructe romanoꝝ opibus comparande. Florentissime aũt vrbis originẽ gestasqꝫ res abunde complexus est Leonardus aretin⁹. Secus florentinã fesula vrbs vetusta ꝛ multoꝝ scriptis pcertim Salustij ꝛ Liuij celebrata interijt vel vt sup in florentiã populũ opesqꝫ mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad orientẽ vergũt Arnus torrẽs orit florentina abluẽs menia: florentinã vrbem diuidit arnus amnis pontibus in ea quatuor magni opis iunctus. Vallem arni supiorẽ qua nullã habet: nũc ager florentinus: vini optimi feraciorẽ quãtu ꝓflueti arno apposita planicies ambit fuisse palustrẽ aiunt. Cõmendanda est multis in rebus florentinoꝝ prudentia: tum maxie qd eligẽdis cancellarijs que oratoriã spectãt: ꝛ q̃ vocãt humanitatis studia pitos acceptãt: vt Leonardũ ꝛ carolũ aretinos Poggiũ: ꝛ an eos colluciũ q̃ scribẽdi dictãdiqꝫ artẽ disertissime tradiderũt.

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

Iste antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugam vertit. Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns q omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū τ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strenuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suorum: τ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā τ conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthorum filius τ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusq; qui cum puer parētibus orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit. Et cū romanis p quadraginta annos varijs euentibus cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā τ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot enim nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisq; lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lrīs grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laborum patientissimus. Cū tandē Cn. pompeius nocturno plio vicit castra diripuit quadraginta mille eius occidit. Pharnaces filius eius cū alios filios trucidasset exercitu aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra pcatus. Statim descendens ad vxores pellices τ filias suas venenū oibus dedit. Qđ cum ipse nouissimus oim hausisset: nec tñ pter remedia quibus se pmunierat veneno infici posset Gallū quendā vtrigis militē inuitauit: eiq; iugulū prebuit. Perijt autem apud Bosphorum qui regnauit annis qdraginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Demetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltimus Syrie τ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit τ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus eius patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philippus hic a gabino consule captus: regnū eius in romanorum ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit qđ p ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

Linea presidum Sirie

Scaurus

Sabinus

Crassus

Cassius

Post vltimū regem syrie τ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit τ ad sancta sanctorum vsq; accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū eius fratrem abduxit. Ex tūc iudei libertatē penitus deposuerunt τ subiecti romanis esse ceperūt. Et pompeius scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duabus cohortibus.

Gabinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeorum in qnq; cōuētus diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā.

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes repprimeret. Vir quidē cupidissimus τ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum pdidit: opes duorum milium talentorum abstulit: inde diuertens p mesopotamiā in parthiā puenit: moxq; eufraten transiuit: τ cū ppe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppssere romanos: τ rapido equitatu crassum psecuti sunt: τ cū circūuenti turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū in os eius infusū eū interijsse.

Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argenti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

LUgdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusqꝫ miscentur condita fuit. Quāqꝫ franciscꝰ petrarcha de ea scribat. Lugdunū nobilis et romanoꝝ colonia est: paulūqꝫ vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneū currētes Arar rod.misqꝫ conuenīut. Sonani incole appellāt. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta viroꝝ clarissimoꝝ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nā et vsui magno fuit illis Emporiū ac in presentiarū est. Monetā argenteā atqꝫ aureā eo in loco iussu augusti romani signabāt duces. Templū etiā ab vniuersis gallis cōmuniter designatū impēsa. Et augusto cesari dicatū: ante hāc vrbē edificatū est vbi fluuioꝝ est coniectio. Adest et ara dignitatis eximie gentiū .lx. numero inscriptū habēs titulum. Earūqꝫ singularū statua vna: hanc vrbē genti olim Segosianoꝝ presidere cōstabat. Que in rhodani et dabudis fluuioꝝ medio iacet. Relique dehinc gentes vergētes ad rhenū partim a dabude partim ab arare discernūtur. Hi nāqꝫ amnes ab alpibus delati deinde in vnū alueū cōfluetes delabunt in rhodanū. Rursus aūt superās rhodanꝰ vienuā defert allobrogum metropolim. Tribꝰ his fluuijs euenit vt initio in aquilonē: dehinc in occidentē deferant. Iāqꝫ in vnū tandē amne cōfluens in austrū iterū curuatꝰ excurrit. Quoad erūpat: alijs acceptis fluminibus. Et hinc reliquum in mare cursuꝫ pficit. Templū vero vna cū tota regione sicut Seneca ad Lucillū refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustū est. Quā vrbē inter celtas ascribere quibusdā placet. hinc plotinus (Qui primꝰ rome latinā rhetoricā docuit) duxit originē. a quo Cicero se rome puerū cū Q. fratre latine primū doctū retulit. hinc sanctꝰ Augendus vita et miraculis clarꝰ. hinc sanctꝰ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeriꝰ cuiꝰ miracula crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc romanꝰ abbas: qui primꝰ ibidē vitā heremiticā duxit. et multoꝝ extitit pater monachoꝝ. Ornat etiā hec ciuitas sancto Niceno episcopo: et Hyreno ep̄o policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronatꝰ. In ea domicianꝰ abbas: Lupus ep̄s et anachorita. Antiochusqꝫ ep̄us qui in dn̄o quiescūt. Iustꝰ preterea angelis primꝰ ibi vitā finiuit. Hec inclita vrbs francoꝝ regibꝰ diu paruit. Qui ibi solēnes nundinas instituerūt. Ubi et pilatus et Herodes (vt fertur) a romanis principibꝰ relegati vitā infamē finiere. Lugdunū aūt (vt aliquibꝰ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequētiꝰ hibernāte dictū est. Lugda em̄ gallica lingua idē quod fulgur designat. Sic etiā vt refert Tacitꝰ legio quedā romana apud hispanos locata est: cui nomē fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomia sunt ista pene tincuda sono

Lion

Linea Christi

Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ suus moriens Hircanū ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum hunc Alexandre vxori tradidit. Eo q̄ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobolꝰ vo efficax ⁊ audax erat. Ipa ei a pplo plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis pharisеoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oīnibus. nomē aūt regium ipa tantū serebat. Eorūq3 cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio dannauit cōturbās oīa. hec tamē mlta gessit ad regni ꝯseruatiouē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret anq3 vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue ꝑduxit. Et post mortez multis miserijs regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Denīq3 cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuz

Hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex ꝑdicta alexandra filius vigesimustertiꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯstitutꝰ post mortem matris maximas questiones ⁊ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūq3 egressi essent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibusli bet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Areibam regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt de facili iudeam poneret sub tributo. Atq3 in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus

Aristobolus ꝑ pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus est. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemq3 filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ⁊ subiecti romanis esse ceperūt. Siriе ⁊ iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elapsꝰ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoniꝰ aristobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ est. iterū romā ꝑductꝰ. In discidio pompei ⁊ cesaris in syriā cū duabꝰ cohortibꝰ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex filꝰ aristoboli. Is duz romā cuz pr̄e duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabat. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ⁊ Macheruta. Occisus deinde antiochie a scipione securi ꝑcussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q̄ in romanos admiserat.

Antigonus

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeq3 potitus antipatrū idumeū virū strennuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsq3 ad obitum cesaris ꝑmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte otrauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Bellū ciuile cesaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo pter calamitates que in pliis accidere ꝯsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim cesar gallias inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista dñatio. Ex inde qui mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi socerīq; concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq; cesar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā preexit: quē pompeius cū maximis copijs insecutus vtrinq; acies struxerunt. pugnatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompei⁹ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissim⁹ fortunā magis q̄ amiciciā sequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanoꝝ consul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volscoꝝ regem referebat: patreq; tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pacis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ptor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: ei⁹ tñ inimici tandē ignominiose pierūt.

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq; iuuenturē suam exercere studuit cū esset aīo audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir ⁊ omnium facinorosoꝝ dux: hoꝝ cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagiciosijs catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed coniuratione ꝓpalata detectisq; coniuratoꝝ noībus. Lentulus ex clarissima cornelioꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ ⁊ cepari⁹ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm ꝓsequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis superioris ꝓnepos: cui ꝓpriū nomen. M. portius cato stoicus phus: quem vticensem quidā appellant: q̄ se apud vticam interfecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū senatus agerent a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sex industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus socioꝝ ciuiū pterea armoꝝ atq; equoꝝ maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tanto magis illū gloria sequebatur. Quiq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam morales cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatienter ferens: eiq; subijci nolens.

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicā filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolimis natu maiorē sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee p̄fecit.

Ptolomeus dionysi⁹.12.egyptioꝝ rex. regnauit annis.30. Ad eum pompei⁹ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutor eius a senatu dat⁹ fuerat: verū vir ingratissim⁹ pompeiū occidit. Mortuo igit̃ pompeio cesar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa p ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando peruenit. Sed paulo post nauali p̄lio regiā classem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad litt⁹ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiqꝫ regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginā constituit post morte vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrā sūmis cōplexus est honorib⁹ adeo vt eā sibi vxorē accipet. Et filios ex ea procrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt. Nā antonijū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in ptātem reducerēt. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecōtrario auaricia crudelitate atqꝫ oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū euersum est: quod p annos.306.sub regibus tredecim p̄mansit: ⁊ augustus surente egyptū composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnũ suscipiens: regnauit annis. 37: Antipater eñ tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutib⁹ claruit vt regnũ coniugiũ meruerit. Et regis arabũ nepte͂ vxorem acceperit. Ex qua q̃tuor filios suscepit scꝫ phaselũ: herodẽ hũc cognomẽto ascalonitã: iosippũ ⁊ feroanũ: ⁊ vnicã filiã noĩe salomã. postea veneno extinctus. Et phaselus p̃mogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cõfugiẽs. inde iudee rex coronat⁹. Cõtradiditqꝫ ei august⁹ traconitidẽ ⁊ iturcã totãqꝫ marinimã. Edificauit aũt in ascbalone domũ regiã. Et deinde agnomiatus est ascbalonita. Natione eñ idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extũc xp̃i dñi nr̃i ntĩtate vicina. Regnũ ⁊ sacerdotiũ iudee qđ pri⁹ p successiones maioꝝ tenebat destructũ est. Ac sic moysi ꝓphetia cõpleta. Nõ deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus ei⁹. donec veniat cui repositũ est: ⁊ ipse erit expectatio gentiũ. Ipse suscepto regno samariã a fundamẽtis erigẽs. Augustã in honorẽ augusti idest sebasten appellauit. Posuitqꝫ aquilã aureã sup speciosam portã tẽpli iudeis egreferẽtib⁹. Fecit quoqꝫ herodion in q̃ sepult⁹ est. Templu magnificẽtissime decorauit. Demũ anno. 26. hircanũ principẽ sacerdotũ ⁊ ei⁹ filiũ qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororẽqꝫ ei⁹ vxorẽ suã cũ duob⁹ filijs ꝓprijs tã adolescẽtib⁹ atqꝫ vxoris matrẽ oẽs interemit. Predicte͂ quoqꝫ crudelitatib⁹ hoc addidit: q͂ sororis sui noĩe salome virũ occidit. ⁊ cũ eã alteri vxorẽ dedisset etiã ipsum e vita sustulit. Scribas p̃terea oẽs ac diuine legis interp̃tes simili scelere pemit. Postremo funestissim⁹ vir cũ ihũ xp̃i ntĩtatẽ magoꝝ inditio cogñuisset. oẽs pulos bethleeꝫ gladijs interemit. Quo facto repẽte morbo intercutis ꝑcussus: ⁊ scatẽtib⁹ toto corpe vermib⁹ miserã exalauit aĩam. quĩqꝫ sup̃stitib⁹ filijs relictis scꝫ archelao; herode antipa; antipatro; lysania; ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̃tuor fuere tetrarche vt ex euãgelio h̃r.

AGrippa colonia q̄ ad sinistri rhenū lat⁹ si-
ta est. loc⁹ ꝛ situ ꝛ flumīe clar⁹ ꝛ pplo. quā
alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia di
cit. Ea inferioris germanie vbioꝝ vrbs ad cite
rioris rheni ripas sita. Temporib⁹ enee troia-
ni a q̄dā troiano colono noīe (vt sicard⁹ cremo-
nēsis hꝫ) initiū sūpsit: ſ postmodū Claudii im
patoris iussu qui agrippine marit⁹ fuit. ꝛ vbio
rū pplis a sueuis fugatꝭ instaurata extitit. ꝛ ab
agrippina vxore ex coꝝ ꝓgenia ducta appella-
ta. quā vrbē sic cōditaꝫ vbii ppli habitare cepe
runt. Veriores tñ historici oēs asserunt q̄ M.
agrippa colonie illi⁹ auctor fuit. Qui licet multa
domi multa foris preclara cōstruxit: illam tñ ex
oīb⁹ dignā cēsuit. cui suū nomē imponeret. Edi
ficator ac bellator egregi⁹ dignusq̄ habit⁹. quē
august⁹ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄-
liscūq̄ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste.
Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā
ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset
Hildericus aūt rex frācoꝝ lōge postea ex agrip-
pina fautores Egidii romani eiecit: francis im-
positis ex francoꝝ incolatu Coloniā appellauit
quāq̄ nōnulli coloniam romanoꝝ esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanoꝝ socia esset: fatali igne
ꝯsumpta est: in q̄ capitoliū ꝛ edificia ꝛ rit⁹ roma
noꝝ instar fuere ꝛ adhuc nōnulla extant: habet
eñi capitoliū ad effigiē romani nisi q̄ ꝓ senatu
illic pacis ꝛ belli consilia agitante: hic famosi iu
uenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt
eterna cōcordia. Ibi rotarū ꝛ armoꝝ strepit⁹ ac
gemit⁹ captiuorū. hic quies ꝛ gaudiū ac iocan-
tiū voces. deniq̄ illic belliū illuc pacificus triū-
phator ingredit̄. Videt̄ ibi templū vrbe me-
dia pulcherrimū quāuis inexpletū qd̄ haud im
merito summū vocāt. Magoꝝ ibi regū corpa ab
ortu vsq̄ ad occasum tribus saltibus transuecta
Quos ad ethereū quondā regē ad presepia va-
giente cū munerib⁹ veneratos legimus. hec li-
bera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius ar
chiepiscop⁹ romanū eligit impatorē. In ea mul
ti scia ꝛ sctītate claruere viri: quoꝝ de numero se
uerin⁹ ipsius vrbis epūs. Et albertus magnus
cui⁹ corpus apud predicatores obseruat̄. Ibi
50. ex thebeoꝝ legione cursuꝫ sui agonis cōple
uerūt. Vrsula q̄ꝫ cū vndecī virginū milib⁹ ꝛ alij
nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt est
quāta ibi ciuilitas que vrbis spēs: que virorꝫ

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustuꝫ gētis colonie ritū esse vulgo ꝑsuasuꝫ presertī femineo Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Johānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Oīs ripa preclaro ꝛ ingenti mulierū agmine tegit: ꝛ incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimqꝫ alacres pars herbis odoriferꝫ intinctis reductisqꝫ post cubitū manicis candidas in gurgite man⁹ ꝛ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ꝛ deinceps letiora succedere. Itaqꝫ lustrationē esse annuam in exhausto semꝑ studio cultū colendūqꝫ. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoꝝ nec padus vnqꝫ valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. ꝛ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentib⁹ illi⁹ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et ꝑma inde imperij auspicia capescerēt: qꝫ hodieqꝫ seruat: seruabit qꝫdiu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponi⁹ historic⁹ ꝛ orator atellanaꝝ scꝑtor ꝑ h tēp⁹ (eusebio teste) clar⁹ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū distantias ꝛ loca queqꝫ mensurat.

Leoneus

Leone⁹ grāmaticus doctissim⁹ Gn. pōpei libert⁹. Is iussu dn̄i sui pōpei ꝯmētaria i medicina q̄ pōpei⁹ deuicto metridate i suis scrinijs cōpererat: i nr̄m trāstulit sermonē. metridates em̄ medicine curiosus ab oībus sbiectꝫ suis singula medicinalia exqrēs cōmētationū boꝝ ꝛ exēplaria i archanis suis reliq̄rat.

M. agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregi⁹ rome q̄ multa cōstruxit i edilitate sua adiecta v̄ginea aq̄ ceterisqꝫ corriuatꝫ atqꝫ emēdatꝫ lac⁹ septīgētos fecit: idqꝫ fuit qd̄ octauianū augustū pplo romāo vinū petēti sbiratū rn̄disse scribit suetoni⁹ tot aq̄s itroduxit agrippa gener me⁹ ꝛ vinū q̄ritꝫ. colonieqꝫ nomē ꝛ dignitatē dedit.

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem sueuoꝝ a Japhet descendentē: eam primo inhabitasse ꝓuinciā scribunt. Ibiqꝫ eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi possent. Venientes enim sueui ad retiam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsqꝫ ad alpes vindelica dicebat̄. Vniuersaqꝫ montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhenis vindelicisqꝫ tenet̄ vt Strabo ponit. Eam autē more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postqꝫ europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis armis ⁊ securibus ꝑacitis ex hac vrbe cedere vsqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant̄. Et temporib᷒ exitus filioꝝ israhel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt Eligentes aūt sibi deam Zizam quā cererē fuisse opinant̄. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vsqꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmansit. Id vetustate collapsuꝫ nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocitat̄. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpessa est. Cū libertatem semꝑ optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Augustus Titū Enniū ꝑtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun᷒ militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron, vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more litatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoqꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert ꝙ Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq; duas omnino nec alibi q̃ in germania accepit. lolianam atq; varrianam. varrianã pene exitiabilẽ tribus legionibus cũ duce legatisq; ⁊ auxilijs cõmunibus cesis. Deinde augustus p Tiberiũ Neronẽ (Cum Drusus frater eius renales regiones aggressus est) post varrianã cladẽ effluxo triennio vindelicos deuicit atq; vrbem eorꝫ immunitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmãt. Tribus romanorꝫ milibus cesar augustus missis vrbem Augustam habitandã tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eã postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cũq; auspicijs Augusti victa ⁊ aucta erat in honorẽ augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionẽ facit. Videre rethi bella sub alpibus drusum gerente vindelici. Quibus mos vnde ductus p omne tempus amazonia securi dextras obarment ⁊c. Cum aũt Sueui qui potentia ⁊ hominũ frequentia reliquos antecellũt. hanc vrbẽ ꝑ tutissimo elegerũt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis ꝑmansit magnũ incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aũt salutis quarto ⁊ quinquagesimo sup nõgentesimũ ⁊ vltra yngari germaniã ⁊ sueuiam vastantes Augustam obsiderũt: varijsq; cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus imperator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosq; tandem ad internitionẽ prope Augustã deleuit. Tres quoq; in eo prelio eorꝫ regulos captos a militibus suis ad eũ ꝑductos cum ob clementiã seruare conaret. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Vdalrici ⁊ Regmboldus filius sororis sue. Deinde diuus Vdalricus episcopus vrbem illustriorẽ fecit. ⁊ ecclesiam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Atila ⁊ nũc ab hunis lesionem sensit. Et ecclesiam sancti Johannis ⁊ sancti Stephani cõstruxit. Ornat q; hec imperialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et p̃sertim basilica ep̃ali ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdẽ sancti ep̃i ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimorꝫ sanctorꝫ ꝑpetuo honore obseruant; qui auguste varijs ob tormẽtis martirium ꝑmeruerũt

TRes soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ꝛ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ꝛ in eundē orbem cōuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ꝛ. M. antonij atq; Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius qꝛ noticia trini ꝛ vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoq; aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defuturos esse q̄ frumenta.

BIbliotheca toto vrbe terrarū noīatissima. 40. miliū librorū in egypto cōburit̄. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat̄. Nā aristoteles ꝛ bibliothecā ꝛ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat̄) qui libros cōgregauit: ꝛ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq; philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ꝛ Liui⁹ qui elegantie cureq; regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qn̄ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq; ignaris etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

M. Varro

Virgilius Maro

Horacius Flaccus

SAlustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ꝛ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atice ꝛ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimum fuit eruditissimus quidē ꝛ acutissimi ingenij vir: atq; in omni seculari eruditione peritus: qui anno agens. 35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq; qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq; legere credam⁹: hic quoq; teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos. 413. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq; diuisit. Edidit insup ꝛ librū de lingua latina: ꝛ librū moralē: de quo sn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ꝛ librum de deorum cultu. vixit annis. 90.

VIrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ꝛ p̄cipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ꝛ. M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit̄: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis genuisse. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is ꝛ grecis ꝛ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq; studio indulsit medicine ꝛ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorq; esset: se in vrbem contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ꝛ illum pollioni cōmēdauit. Corpore ꝛ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq; plerūq; ab stomacho ꝛ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq; ab augusto petijt repulsam habuit nunq̄. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alimm mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde bucolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniq; brundusij anno etatis sue. 52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

HOracius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem. M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra. M. antoniū ꝛ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se conuertit. Scripsitq; odas poetriā ꝛ ep̄las. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

CAius iulius cesar lucij filius. Annũ agens sextũdecimũ patrem amisit: questor iuliā amitā vxorēq3 corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis ꝑter comiciũ ac forum basilicasq3: etiā capitoliũ ornauit. Ex ꝑtura deinde sortitꝰ hispaniā cũ bibulo cõsul creatꝰ inito honore primꝰ omniũ instituit. vt tã senatꝰ q3 populi diurna acta conficerent ⁊ publicarent. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi i ꝯsulatu duxit vxorē suāq3 iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibus usq3 ⁊ monte gebēna fluminibꝰ rheno ⁊ rhodano cõtinet. Eodē tpis spacio matrē primo deinde filiā: nec multo post neptē amisit. cõfectis bellis quinqes triũphauit. primũ ⁊ excellētissimũ egit gallicũ: sequentē alexandrinũ deinde ponticũ: ꝓximũ affricanũ: nouissimũ hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit excelsa statura colore candido teretibꝰ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq3 oculis valitudine ꝓspera: nisi q tpe extremo repente aīo linqui atq3 etiā ꝑ somniũ exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edibꝰ: post pontificatũ maximũ in sacra via domo pub. In obeundis expeditionibꝰ dubiũ cautior ne an audacior. Compositis vbiq3 ciuilibꝰ bellis vrbis ⁊ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis impare cepit. ⁊ impauit annis. 4. mensibꝰ. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cũ aũt cõtra morē libertatis honores ex sua libertate ꝑstaret. cõspiratũ est in eum a sexaginta amplꝰ. C. cossio. M. q3 ⁊ decimo bruto. Et tñ futura cedes euidentibꝰ ꝓdigijs denũciata est. Cũq3 in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circuisteterũt. a quibꝰ tribꝰ ⁊ viginti vulneribꝰ cõfossus est. Hunc vite exitũ cesar habuit anno etatis sue. 56. Cuiꝰ corpꝰ in campo marcio ꝓ rostris combustũ est. ꝑcussorum aũt fere neq3 triennio quisq3 amplius supuixit. neq3 sua morte defunctus est.

OCtauianus Augustus patre Octauio senatore genitꝰ natꝰ est. M. T. cicerone ⁊ Antonio ꝯsulibꝰ. ix. kal. octobris paulo ante solis ortũ. In quarto anno patrē amisit. duodecimũ agens annũ auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militaribꝰ donis triũpho cesaris affricano donatꝰ est. Bella ciuilia quinq3 gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculũ: attiacũ. Ex quibꝰ primũ ⁊ nouissimũ aduersus marcũ antoniũ. Secundũ aduersus brutũ ⁊ cassium. Terciũ aduersus antoniũ triũuiri fratrē. Quartũ aduersus sextũ pompei filiũ. Iniciũ boꝝ ⁊ causa fuit ob necē auũculi iulij. Domuit q3 cõtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cũ illirico oī. Item rhetiā ⁊ vindelicos ⁊ salassos gentes alpinas coercuit. ⁊ dacoꝝ incursiones tribꝰ eoꝝ ducibus cũ magna copia cesis. Germanosq3 vltra albim fluuiũ summouit. Aliasq3 nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ⁊ assiduitate ⁊ varietate ⁊ magnificētia oēs antecessit. Sponsaz habuit adolescēs. P. seruili filiā. Sed recõciliatꝰ antonio ꝑuignā eiꝰ claudiam duxit vxorē. vix dũ nubilē ac simultate cũ fuluia socru exorta intactā adhuc scribonia in matrimoniũ accepit cũ qua diuortiũ fecit. Ac statim liuiā drusillā matrimonio tiberij neronis ⁊ quidē ꝑgnantē abduxit. dilexit q3 vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā primũ marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ⁊ iulia tres habuit ⁊ neptes duas. Forma fuit eximia ⁊ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ⁊ nitidos. capillũ leuiter inflexũ ⁊ sufflauũ: supcilia cõiuncta: mediocres aures: nasum ⁊ a sũmo eminentionē ⁊ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilũ candidũq3: staturā breuez Eloquētiā studiaq3 liberalia ab etate prima cupide ⁊ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cõposuit. Deniq3 cũ de oriēte victor reuersus esset. tũc primũ Augustꝰ eo q rempub. auxerat cõsalutatꝰ est. Et extunc summā rerũ ꝑtātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauit q3 romā edificijs multis: isto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Impauit annis. 56. Janũ quirinũ semel atq3 iterũ a cõdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq3 pace parta interclusit: ꝑ que pacis tpa Saluator nr̃ ihs xp̄s nasci voluit. Is tandem mole succubuit oībꝰ dimissis in osculis liuie ⁊ in hac voce defecit. Liuia nr̃i cõiugij memor viue ac vale sortitus exitũ facilē ⁊ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

MArcus Antoniꝰ cõsul a senatu hostis adiudicatꝰ missi ad eũ ꝑsequendũ pansa ⁊ hircꝰ ⁊ octauianus adolescēs. Deinde cesar cũ Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt Augustꝰ hispanias gallias ⁊ italiā teneret. Antoniꝰ asiam pontũ ⁊ oriētem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cõmouitq3 bellũ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciũ qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptũ ⁊ desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicq3 egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

Sibilla tiburtina vates p̄cipua: cui ꝓpriū nomē albunica fuit: in italia floruit ⁊ multa p̄dixit. ⁊ q2 tiburre ciuitati iuxta amnis ripas vt dea colebat̄: idō tiburtina dicta fuit: i gurgite ipsiꝰ fluminis cuiꝰ simulacrū tenēs i manu librū inuētū fuit: hāc augustꝰ octauianꝰ (cū rōani ei diuinos honores exhiberēt) ꝯsuluit. Que pꝰ triū dierū ieiuniū rñdit ea q̄ diuꝰ augustinꝰ refert: iudicii signū tellꝰ sudore madescet. E celo rex adueniet ꝑ secula futurꝰ. Et sūt. 27. versus q̄rū vltimꝰ est. Decidet e celo ignisq3 ⁊ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teste eodē: hūc sensum reddūt: ihs xp̄s dei filiꝰ saluator. Quibꝰ dict̄ illico (vidente augusto) celū apertū est: ⁊ nimiꝰ splēdor irruit super eū. Viditq3 in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū baiulātē: q̄ visa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq3 ita augustꝰ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem augustꝰ deū se appellari oīno recusauit: q̄ i loco postea ad rei mēoriā templū sub titulo sctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo btī Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scriptū tenentē. Nascet̄ xp̄s in bethleē: annūciabit̄ in nazareth: regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabunt.

Prodigia in ntītate xp̄i visa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alii testant̄) Rome e taberna meritoria in trāstiberina regione ex terra ꝑ totā effluxit diē: denuncians christi gratiā omnibꝰ gentibꝰ datam: quo etiā die aureꝰ circulus circa solē apparuit: romuli quoq3 statua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Publ. ouidiꝰ naso sulmonēsis clarissimꝰ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipse testat̄: sulmo mihi patria est gelidis vberrimꝰ vndis: milia q3 nouies distat ab vrbe decē. Is apō athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optie didicit: veniēsq3 romam apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dierū curricula anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegatꝰ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso minꝰ pendēs artē dum tradit amādi. doctrine triste precciū magister habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis v̄o sue. 54. obiit.

Titꝰ liuiꝰ historicꝰ

Titꝰ liuiꝰ patauīꝰ magnꝰ ⁊ historicoꝝ tam grecoꝝ q̄3 latinoꝝ p̄riceps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq3 finibꝰ quosdā venisse nobiles legimꝰ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: viiꝰ hoīs fama ꝑduxit. habuit illa etas inauditū oībꝰ seculis celeberrimūq3 miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honoribꝰ ⁊ diuiciis honoratꝰ fuit diligētissimꝰ historiarū indagator: centum ⁊ decē historiarū libros ꝯscripsit. Cuiꝰ operū maximā partē (tpoꝝ malignitate) amisimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidē sepultꝰ. Cuiꝰ sepulchrū adhuc i diue v̄ginis Iustine vestibulo extat his titulis adornatū. T. liuiꝰ. T. fi. q̄rte legiōis: Alius cōcordialis patauii sibi ⁊ suis oībꝰ. Eiꝰ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui pretoriū ipsiꝰ vrbis cōcrematū instaurauerunt in cōspicuo ipsiꝰ fastigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

Valeriꝰ maximꝰ romanꝰ ph̄us ⁊ orator luculentissimꝰ. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clarꝰ fuit: ac augusto cesari charissimꝰ habitꝰ: q̄ inter cetera libros nouem ſmone luculētissimo cōposuit scz de dict̄ factisq3 mēorabilibꝰ viroꝝ: q̄ apō romāos ⁊ grecos habebāt̄ illustres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationes vicioꝝq3 detestationē pertinētia. Ex q̄bꝰ hāc mēorabilē excerpimꝰ s̄niam. Lento enī gradu ad vindictā sui diuina ꝓcedit ira. tarditatēq3 supplicii grauitate cōpensat.

Solinus

Solinū q3 historicū ⁊ oratorē grauissimū tempestate istac ex libris ipsius floruisse conijcimꝰ. cū ⁊ ipse collectaneoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo simulit̄ terrā pingit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eūq3 librū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

Strabonē etiā3 historicū ⁊ geographū ac phm: necnō homerice maiestatis expositorē (vt q̄busdā placet) natione cretēsem hisdē tpib⁹ illustrē fuisse ex opib⁹ suis inuenim⁹. qui cū3 doctissim⁹ vir eēt ⁊ magnar rez cognitione peritissim⁹ haberet. Inter cetera sue virtutis monumēta de geographia mundi decem ⁊ septē libros ppulchros edidit. In quib⁹ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ptes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: pplos nationes res gestas: mōtes: maria: ⁊ eoz termios ante oculos nr̄os clarissime posuit. hic ex mitridatis regi sanguie materuali linea originē duxit. Cui⁹ clarissimū op⁹ diu latinis incognitū Nicola⁹ papa qnt⁹ p gregoriū Typernatē trāsferri i pte voluit. Reliquū vo opis mancū videl3 europā guarin⁹ veronēsis absolutū reddidit

Joachim Anna

Anna mulier hebrea isachar iudei filia in coniugiū ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis ⁊ sine ple stetisset: post multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premissa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua pcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noie Cleophe. de quo etiā alterā mariam Cleophe suscepit filiā. Cleophas aūt mariam filiastrā pdictā ioseph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiā suam Alueo tradidit vxorē ex q̄ nati sunt Jacob⁹ alphei Symō chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Mortuo q3 cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noie Salome nupsit. ex q̄ terciā filiā noie mariam salome genuit. que tandē zebedeo despōsata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangelistā pepit filios. Hec qppe anna sororē noie ysmeriā habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dn̄i toto tpe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

Zacharias hebreꝰ de vico abia sacerdos ⁊ pphēta dn̄i diui Johannis baptiste genitor vir totiꝰ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ grā sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ⁊ iam Elizabeth pcessisset i dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desijssent. dn̄s eorum orationib⁹ pmotꝰ: filiū tandē noie Johannē baptistā dedit. Nam cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret ⁊ incensum adoleret. Solus templum dn̄i ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt. ⁊ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ⁊ siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ⁊ vxor mea pcessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: q3 mutꝰ eris quousq3 hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ⁊ statim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinq3 mensib⁹ se occultauit. In sexto deniq3 mēse Maria virgo ⁊ dn̄i mater a spiritusancto impregnata ad salutandā eam pcrexit. Cuiꝰ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniq3 filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūciderent puer: innuerūt patri que vellet vocari eum. Accipiēsq3 calamū scripsit. Johannes est nomē eiꝰ. ⁊ cōfestim aptū est os eiꝰ ⁊ pphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ isrl̄ ⁊c. Tandē in oī sanctitate vt pphēta defunctꝰ est.

Maria virgo

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq3 ppetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq3 Anna nascit. Puella siquidē elegātissima oīmq3 oculis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli seruicio cū reliqs virginib⁹ mancipārūt. quo in loco pter etatē sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine pcellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ sancte viuēdi rōnē ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: nec nō ⁊ humilitate tū3 in reb⁹ diuinis tū3 in humanis reliqs sacris virginib⁹ fieret incōperabilis: quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filij sui. Et cū tredecimū etatis sue explesset annū diuino disponēte cōsilio Joseph de tribu sua cōnubio cōiuncta fuit. Qua despōsata cōfestim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit. Aue grā plena dn̄s tecū. Adiecitq3 Inuenisti grā3 apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē eiꝰ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi bm̄ verbū tuū. Et subito verbū caro factū est. Quib⁹ gestis repēte ad Elisabeth visitādā pcrexit: vbi p tres mēses pmāsit. Ibiq3 mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq3 Johanne baptista. Maria iam grauida domū redijt. qd̄ vbi Joseph vir eiꝰ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i p somnū ipm monuit q̄ natū in eo erat hoc de spūsctō esse ptestatꝰ est. Reliq̄ vo beatissime virginis marie gesta ⁊ obsequia ⁊ actus vite eiꝰ vsq3 ad passionē filij eiꝰ. ex euangelio colligi possunt.

IOhānes baptista xp̄i ihū precursor ex sctīssimis parētib⁹ Zacharia ꝛ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ꝛ inter mulierū natos (dn̄o testāte) nō surrexit maior isto: q̄ppe ꝓpha ꝛ plus q̄ ꝓpheta fuit cū xp̄m redēptorē digito mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei ꝛc̄ Is trāsactis infantie annis lꝫ tenellus ꝛ parētib⁹ antiq̄s vnicus ob amorē celestis patrie heremū petiit. Post hec cū trigesimū vite sue annū attigisset duodecimo imꝑij Tiberij cesarꝭ anno ꝓcurāte pōtio pilato iudeā factū est verbū dn̄i sup eū in deserto. Et venit ī oēm iordanis regionē: predicās baptismū pnīe. cū ob rem multis ad eū cōcurrētibus singulis quibuscūq̄ interrogātibus: cōueniētia dabat respōsa. Demū ab herode antipa pauloante predicationē xp̄i captus carceri mācipat⁹. Arguebat eñ ipsū dicēs. Nō licet tibi habere vxorē frīs tui. Et illa instigāte ꝑ annū pedore carceris ꝛ maxīa inedia eū macerari fecit: post annū adueniente die natalis herodis cōuocauit cūctos gallilee prīcipes ꝛ nobiliores ad cōuiuiū: q̄bus epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiuit ac saltauit: ꝛ sūme placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ est dare q̄cūq̄ postulasset: a matre ꝓmonita: petiit caput Iohannis in disco. Rex cōtristatus ꝓpter iusiurandū misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Iohānis baptiste precursoris dn̄i.

Sexta seculi etas nato dño nr̃o ihesu xp̃o inchoata est. In principio q̃dragesimi secũdi anni imperij Augusti cesaris: p̃mo ꝛ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cõdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntĩtate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cõceptione iohãnis baptiste mẽse sexto. Durabitq̃ p tempꝰ totũ qđ gr̃e appellat. Et ꝓtracta est a xp̄i ihesu bñdicta ntĩtate vsq̃ in tempꝰ pñs p annos mille q̃dringẽtos nonagintaduos. Habebitq̃ decursuz vsq̃ ad tp̄a antixp̄i: aut ad cõsũmationẽ seculi: que nulla generationũ aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita totiꝰ mũdi morte erit finiẽda: hãc etatẽ vt scriptũ est quidã ab incarnatiõe xp̄i incipiũt: quidã a baptismo xp̄i ꝓpter vim regeneratiuã aquis datam iam circũcisione terminata. Alij aũt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ꝛ inchoata est septima quiescentiũ. Et ex hac sexta etate originẽ ac fundamẽtũ: christianũ imperium ꝛ summum pontificiũ cum laude habuerunt.

Mariannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob inuidiã occidit. Nã vt iosephꝰ ait tãte tamq̃ inuise pulchritudis clara fuit: vt nõ solũ eo tpe formositate feminas anteire crederet ꝫ celestis arbitraret imago. Tãdẽ a matre ꝛ sorore herodi accusat q̄ effigiẽ suã ad octauianũ trãsmisisset: vt i sui desideriũ ꝓuocaret q̃ cũ crederet herodes: capitali snĩa eã occidi iussit.

Non defuit priceps ex iudeis vsq̃ ad hũc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenã. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo ꝓmissuz est testamẽto: vt ipse esset expectatio gẽtiũ. Cessauit ḡ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiũ; q̄ ex danielis snĩa sanctꝰ sctõꝝ venerat.

IHesus xp̄us dei filiꝰ saluator ⁊ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tuz orbi impitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tuz preside: vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit᷑ que Maria virgo angelo annūciāte ex spūsancto cōcepit ⁊ pepit ad abolendā humani generis labē ꝑpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ⁊ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ⁊ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qd̄ tam mirabilit᷑ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die delatꝰ fuit in templū circūcisionis grā: ⁊ ibe sus appellatꝰ. Postea tredecima die magi ad eū adorandū tribꝰ muneribꝰ in syriā p̄rexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē ꝯfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ⁊c̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonitꝰ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsq̨ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝑpter quod nazarenus appellatꝰ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patēt.

Ihꝰ xꝰ nascit̄ ā mūdi 1200

ā mūdi 1211. ā x̄. 12.

ā mūdi 1229. ā x̄. 20.

ā mūdi 1233. ā x̄. 34.

Procuratores Iudee

Archelaus

Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

ARchelaꝰ magni herodis filiꝰ p̄re sublato regnūit annis. 9. Ipsuz augustꝰ ob p̄ris amorē euz ceteris fratribꝰ maxīo spe honore ꝓsecutꝰ fuit. Tandē accusatꝰ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegatꝰ fuit. ⁊ fines eiꝰ in ꝓuīciā redacti sunt.

CHristus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētibꝰ ad diē festū celebrādum hierosolimā de more p̄erijt. Ibiq̨ i tēplo duz inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō deꝰ: s̄ admirāde indolis puer ab eis creditꝰ est: parētes v̄o inde abeuntes cū pueꝝ subseq̄ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūq̨ inter sacre legis doctores sciscitātē iuenerunt. a q̄bus bene monitꝰ in patriaz cuz eisdē reuersus est. ⁊ subditus fuit illis.

COmponiꝰ q̄ cirini collega fuit ab augusto: pꝰ archelauz mittit᷑ ꝓcurator.

MArcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

ANniꝰ ruffus successit marco. s̄b q̄ moritur augustꝰ dn̄o. 15. annum agente.

DOminꝰ ih̄s cuz. 30. annoꝝ etatis esset ad aperiendaz vite eterne ianuaz. i iordanis alueo se a iohē baptizari voluit: statimq̨ vox e celo intonuit. Hic est filꝰ meꝰ ⁊c̄. ip̄m audite. ⁊ spiritꝰ sanctꝰ in modū columbe sup euz mansit. deinde i desertuz ductꝰ. 40. diebꝰ ⁊ noctibꝰ ieiunauit: ⁊ postea esurijt. Inde q̄z supatis diaboli tētatiōibꝰ. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ⁊ ementes eiecit ⁊c̄.

VAleriꝰ romanꝰ ex illustri graccoꝝ familia natꝰ āno p̄mo impij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator pꝰ anniū ruffū i iudeā mittit᷑: q̄ magr̄atu suscepto p̄mꝰ apd̄ iudeos pōtificatū vēdere cepit. ⁊ p̄fuit annis. 9.

PIlatꝰ natione gallꝰ ex lugduno vrbe natꝰ vir callidꝰ ⁊ facinorosus. Anno 13. impij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā supp̄ssit: ⁊ postmodū eoꝝ suggestione ih̄m cruci affixit. deinde sibi i timens de eiꝰ doctrina morteq̨ admonere tiberiuz curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senatꝰ vetuit q̄ nō ad se p̄riꝰ s̄ ad tiberiuz scripsisset: inde ꝑpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amotꝰ: apd̄ lugdunū ortꝰ sui ciuitatē ꝑpetuo exilio i opprobriū ciuis sue relegatus fuit: ⁊ malo fine perijt.

TIberiꝰ claudiꝰ nero tertiꝰ romanoꝝ imperator imꝑauit annis .23. ⁊ aliquot diebꝰ. hic liuie augusti vxoris filiꝰ: ⁊ ipsiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiā pueriçiāqꝫ habuit luxuriosā ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum patrē ꝓ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: sublato ex eo filio druso: quāqꝫ bene cōueniētē: rursusqꝫ grauidā dimittere ac iuliā augusti filiā cōfestim coactꝰ est ducere: nō sine magno languore aī. Drusum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptās tribunicia in qnquēniū delegatus pacande germanie statꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii snīa egit. A germania in vrbē post biēniū regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē qsi coactꝰ ⁊ querēs miserā ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitibꝰ ꝑpositos ꝙ nō de rebꝰ gestis senatui scriberet. Presidibꝰ onerādas tributo ꝓuincias suadētibꝰ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pecꝰ: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosqꝫ ritꝰ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In ꝓuīcis tuēde pacis a latrociniis seditionūqꝫ licētia curā habuit. Biennio ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tpe preterqꝫ in ꝓpinq oppida nusqꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroqꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in syria: drusus rome obierat: secessuꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nactꝰ: ⁊ qsi ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta simul vicia male diu dissimulata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberiꝰ ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nerone mero vocabat: pecunie parcꝰ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto statura q̄ iustā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qđ gētile in illo videbat: facie honesta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Cato datum lentum atqꝫ tabificū Et morte eius letatus est populus.

CUm valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo quidem ananū a sacerdotio amouens: hismaelis fabi cuiusdā filiū pontificem designauit: sed ⁊ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdotio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaꝫ cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quā vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū constituit. Uirum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangelista cōmemorat. Captus eñi ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe. Et annas misit eum ad cayphā Et ꝙ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videret: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuiꝰ suasione (vt sacra euāgelii habet historia) Christus dñs noster morti traditus est.

PAssus est christus ihs anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cōsulibꝰ mense primo: q̄ nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupat. Inuidia eñi sacerdotū ꝓcurāte a discipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusatꝰ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellatꝰ. ⁊ spuētes in faciē eiꝰ colaphis eū ceciderūt: ac corona spinea coronat sputis deturpat. Ac deniqꝫ cruci affigit: ⁊ transeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit oīs terra: sol obscuratꝰ fuit ⁊ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea ꝑforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde ecclie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce depositus: sepultureqꝫ traditꝰ. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re hierosolymis mortē subiit: cū is locꝰ sacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas vo vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune sacrificiū sui corpis haberet.

Herodes antipas

HErodes antipas magni herodis fili⁹ post archelaū p̄dictū fratrē galilee
ꝑfect⁹ fact⁹: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ re
gnū in quatuor tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic gallilea obuenit
que est quarta regni pars: hic impijssim⁹ atq̄ crudelissim⁹ fuit. quia ī ciues suos
siccari⁹. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos p̄do habebaᷓ. q̄p
pe plebis interemptor erat: filioꝝ occisor: extraneoꝝ homicida: ꝓ ꝓrioꝝ paricida
vniuersa nempe ꝓphanauit: q₂ sacerdotiū iudeoꝝ oīno sustulit. oēm legē ⁊ ordi
nē cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Johāne
baptista cōmoneᷓ illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit
plebem (quia sicut euāgelista ait) ab oīb⁹ veluti verus ꝓpheta habebaᷓ: sed illū
compꝛ̄hendens posuit in carcerē in castello macherūta. ⁊ paulo ante mortem xp̄i:
caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in ir̄lm suscipiēs: il
lusum tandē ad eundē remisit. eo ꝙ interrogat⁹ (vt Lucas scribit) respōdere no
luisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atq̄ a caio cū vxore herodiade hono
rifice suscepti fuissent. superuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam
armoꝝ esse in suis ciuitatib⁹ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē
relegatus miserabiliter vitā finiuit. Vxori aūt sue q₂ soror erat agrippe quē Gai⁹ maxime diligebat dedit
libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Jpsa vo comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis
cui cōicauerat in ꝓsperis. Et postea Gai⁹ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

ERant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes.
PHariseoꝝ secta seu religio que tꝑibus ptolomei philadelphi surrexerat ⁊
hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in ir̄lm maximo in p̄cio (vt ex euā
gelij historia elicere possum⁹) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebā
tur quia a ceteris habitu cōuersationeq̄ diuisi erāt. Cultu eni austeriore ⁊ victu
parcissimo vtebanᷓ. Statutisq̄ suis mosaicas traditiones determinātes: picta
cia chartarū in fronte. ⁊ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philate
ria dicebanᷓ in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alli
gatas quib⁹ incedēdo pungerenᷓ deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent.
hij vniuersa deo deputabant ⁊ marmene idest sato: ꝑpositis suis ⁊ maiorib⁹ na
tu nūq̄ cōtrariū rn̄debāt: iudiciū dei futurū dicentes; aīam oēm incorruptā esse
⁊ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ⁊ p̄dicabāt. hi nāq̄ xp̄o dn̄o nostro plurimuꝫ
aduersabanᷓ ⁊ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

SAduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ⁊ p̄cij cū pha
riseis marmenem negant. deū inspectorē oīm dicētes. Jn arbitrio hoīm si
tum esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ⁊ angelos eē ne
gabāt. Ac aīas cū corporib⁹ interire putabāt. Solos quīq̄ libros moysi recipie
bant. Et q₂ seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē sadu
ceos id est iustos se nominabant.

Essei

ESseoꝝ quoq̄ alia ibidem vigebat secta atq̄ reli
gio qui vere in omnib⁹ monasticā agebāt vitam:
nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm successio
nē perimēda censerent. sed cauendā intempantiā femi
narū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Verū inter
se mutuo amore iūctissimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēpto
res ⁊ pmixtis facultatib⁹ veluti inter frēs vnū esse pri
moniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: squalorē de
decus putabāt. dūmodo ī veste candida semꝑ essent. designatos aūt cōium rerū
ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant
Nec vestitū siue calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis priorib⁹ aut lōgi tꝑis vsu
cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil ꝓfani loquentes
solē vt oriaᷓ orantes. post vsq̄ ad quītā horā opantes. Rursus in vnū cōgregāᷓ
lintheis p̄cincti: corp⁹ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neq̄ gustare queq̄
fas est nisi pri⁹ deo celebreᷓ orō: post finē quoq̄ prādij vota repetut. Hi q̄ppe hospitalitatē sūmo studio
exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi mod⁹ saturitate defiuiᷓ. Tumult⁹ aut clamor in eorum hospicijs
nusq̄ audiebaᷓ. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt ꝓ piurio. Secte sue neminē adhibētes: nisi
sub anni ꝓbatione receptū. cōpellebanᷓ q₂ iurare ꝙ deo fidē hoīb⁹ iusticiā: ⁊ p̄ncipib⁹ obediētiā seruarēt.
Et si cōtingeret ipsos aliq̄n p̄esse: nūq̄ abuterenᷓ virib⁹ ptātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō
min⁹ q̄ꝫ centū ꝑsone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta postea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec
cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas transportarēt: aut quasi aluū purgarent. Ceteris aūt
diebus cum dolabro in terrā sodientes demissa circūquaq̄ veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne
radio solari iniuriā facere viderenᷓ: purgatoq̄ aluo terrā egestam sup foueam reducebāt: hos essenos seu
esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonest⁹ sermo de eis ī scripturis habeᷓ. hoc de phis iudeoꝝ

Veronica

Veronica mulier hierosolimitana xp̄i discipula matrona quidē sctitate ꝛ pudicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare ꝑ volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xp̄i romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū p̄mū mulierē sanctam suscepisset ꝛ xp̄i imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Ob qḋ miratulū; tp̄a veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez em̄ vsq; ad mortē cū petro ꝛ paulo ap̄lis atq; clemēte pōtifice eccl'iaz dei ꝯstituēs ꝑseuerauit. Hec ip̄a est quā dn̄s a sanguis fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hz historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tp̄e eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ꝛ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsq; ibidez in beati petri tēplo a xp̄i fidelibus maxīa cū religione visitur. Quā ꝛ multi ꝑ tp̄a exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet̄ que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataq; veronice ob signū amoris ꝛc̄.

Xenarchus ph̄s

Xenarchus ph̄s peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tp̄ibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi mā sisse dicit: sed aut alexandrie aut athenis romeq; docendi causa elect⁹ vsq; ad senectutē: magno ī honore semꝑ habitus fuit: dehinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tp̄a añq; mortē obiret visu amisit.

Philo iudeus

Philo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ ꝑ hec tp̄a ī p̄cio multo fuit: ꝛ multa elegāter grauiterq; cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaq; appionis grāmatici temeritatē ꝯ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez multi eloquētiā ei⁹ admirātes dixerut. aut philo platonē seq̄t̄ aut plato philonē. hic romā demq; veniēs cū petro ap̄lo ꝯuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat̄ hieronym⁹) inter eccl'iasticos cōputant̄ codices ꝛ quāmaxīe in q̄nq; moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ꝛ alia eius cōplurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule imꝑatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat̄. hoc tp̄e a Tiberio multꝭ iniurijs vexata: mortē sibi ip̄si a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuuenj ꝛ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis p̄fuit. ꝛ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippīa neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄ris vt ꝑ compto habitū est venetio sublatū virū suū egreferret. ꝛ femineo ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ꝛ obiurgationib⁹ plurimis infestaret̄. Sed egregia mulier indignū rata qḋ ī se agebat̄ a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere disposuit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret̄: fame generoso aīo accersire statuit. ꝛ ꝯfestim a quocūq; cibo abstinere cepit. qḋ cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil ꝑficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū caperet: eo vsq; deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter inpingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat̄ iniurijs: tāto aetioris p̄positi ꝛ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā moriēs supauit. qua quidē morte ꝛ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magn⁹ aristoboli regꝭ fili⁹ patri ī regnū succedēs: regnauit āñis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ꝛ ciuitatē ir'l'm ꝓprijs sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: resīdēs rome ad aliq̄rū potētū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset p̄uat⁹. Qui cū futurū cū aliq̄n p̄dixisset imꝑatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsq; ad mortē tiberij in carcere ꝑ sex menses tenebat̄. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ꝛ tetrarchiā philippi ei tradidit iam em̄ iste decesserat ꝛ regem appellauit. ꝛ ꝓ cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūq; e roma p̄terisset ir'l'm: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiq; cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ꝑpetuo indicaret. inde theatrū romano more ꝯstruxit ꝛ amphiteatrū: ꝛ alia plurima monumēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari ꝑmisisset ab angelo ꝑcussus: ꝛ tumēte corꝑe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc morꝭ nexib⁹ ꝯstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ꝛ tres filias beronicē: mariā ꝛ drusillā. Habuit quoq; frēm noīe herodē calcidis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno prefuit.

Ratisbona insignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioarie olim metropolis hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cuiꝰ adhuc portio trans danubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum repertā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quaꝫ moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen descendisse ꝑsuasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios gallorꝫ gentes e finibus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes histro loco cuꝫ thauristis habitarūt. Constat igiť eos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quāq̄ȝ oliꝫ deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄ȝ sunt: quaruꝫ nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄atꝰ oliꝫ clarissimꝰ fuit: cui ⁊ tota bohemia sbiecta erat. hec vrbs septē noibꝰ insignita fuit. quibꝰ in suis iuribꝰ ⁊ libertatibꝰ clarunt. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebať. Tiberius eñi liuie augusti vxoris filius: ⁊ ipsiꝰ augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos misit: qui eos ī prelio supauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadrať lapidibꝰ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veterꝫ murorꝫ retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol ob ruditatē ppl̄i agrestis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia ꝓferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ꝓpe ciuitatē cōfluxu. cū danubiꝰ naba ⁊ ymber ⁊c̄. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinsheim a populo germanie qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui ciuitati ꝑfuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie arce turres ac excelsa edificia magnatorꝫ ōñdūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluuiꝰ septētrionē versus ī danubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona diciť. cuꝫ rates ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāq̄ȝ firmiter sita ⁊ edificijs roborata: hodie ratisbona appellať Danubiꝰ aūt

fluuius germanie ꝑmaximus. qui ⁊ hister dicitᵘˢ vt Solinus habet germanicis iugis ortꝰ: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexaginta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artuū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribitꝰ. Pons hic cepit dn̄i dum annus incepit. Mille centenis decē semiꝙ denis. Karolus magnꝰ christianissimꝰ imꝑator cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ taxilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitatꝰ hunis sibi ꝯfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidibꝰ ante receptis. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et eaꝫ vi cepit cogitꝙ vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄ꝫ aliq̄s amisit: qui in basilica scti petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tp̄e hec inclita vrbs magnū incrementuꝫ accepit. Basilica q̄ꝫ decoratꝰ episcopali sūmo: in honore tandē scti petri dicata: priꝰ ob fraternitatē canonicoꝝ ratisbonensiū ⁊ remēsiū ecclia scti remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio scti Emmerāmi ordinis scti bn̄dicti amplissimo: mōasteriaꝙ dn̄arū plura hꝫ: precipue superiꝰ monasteriū virginis gl'iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s quiescit. Plures i ciuitate domus cōsecratas ecclesias hn̄t: ⁊ ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt imꝑator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis sūme dilexit. murꝰ ampliauit ⁊ monasteriū sancti emerāmi inclusit ⁊ plurimū adornauit. A cede eīn nortmānoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dionysij ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac l'ris aureis ꝯscripto: ⁊ demū apud eos sepultꝰ. Ornatꝰ ⁊ hꝫ ciuitas glorioso martyre sctō Emmerāmo ep̄o: ⁊ sctō wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mira apd̄ eos gessit: monasteriūꝙ scti pauli ꝯstruxit. Albertus q̄ꝫ magnꝰ oīm doctrinarū peritissimus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patronis pet ratisbonēses scribitꝰ.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec imus
wolfgangꝰ erhardus neuter medicamīe tardꝰ.
Quatuor istoꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic ꝯ cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

Vienna pānonie nūc austrie vrbs preclarissima ad danubiū sita. Is fluuius bauariā: austriā: vngariā secās: p rasciam atq3 bulgariā cū sexaginta nauigalib⁹ ī euxinū descēdit. Multasq3 ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nulla vetustior est q̄3 Vienna australium ciuitatū regionisq3 caput. Hec olim flauianū (vt in vetustis ducū priuilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū pfecto vt aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūq3 flauianū theotonici flabien pnunciēt: nō est ab re longo tpis tractu: prima vocabuli sillaba remota (vt plerūq3 fieri cōperim⁹) bien remansisse Indeq3 dicta Vienna. Quāq3 aliq a paruo flumine qđ inter suburbia fluit noīe vienna dictū putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu murorū cīgit duorū miliū passuū: s3 habet suburbia maxima ⁊ ambiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. vrbs aūt fossatū magnū habet: indeq3 aggerē prealtum: menia deinde spissa ⁊ sublimia frequētesq3 turres: ⁊ ppugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma alte domorū facies magnificeq3 visunt. Vnū id dedecori est q tecta plerūq3 ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo consistunt. picte domus: ⁊ interi⁹ ⁊ exterius splendēt Ingressus cuiusq3 domū in edes te pricipis venisse putabis. Nobiliū prelatorūq3 dom⁹ libere sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiq3 maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ splendida secto lapide cōstructa plucida: ⁊ colūnarū ordinib⁹ admirāda. Sanctorū plurime ⁊ preciose reliquie. Argēto auro ⁊ gēmis vestite. templorū ingens ornatus. Ciuitas in episcopatu Patauiēsi est: maior filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti ⁊ canonici regulares sancti augustini admodū diuites habiti. Monialesq3 sacre ⁊ sancte virgines. Ibi q̊3 monasteriū est ad sanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quatū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat̄. Sed
agunt ibi pudicā sanctāq̄z vitaz. Rarus de his
hmo mal⁹ audit̄. Scola q̄z hic ē liberaliū artiū
ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tn̄ ⁊ ab vr-
bano sexto papa ꝯcessa: magn⁹ studētiū nume-
rus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ su
perioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cō
municātiū credit̄. Cōsulatus octo ⁊ decē viroꝝ
eligit̄ tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde
magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistra-
tus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal
quod ad illos oīa referunt̄ quoꝝ potestas annua est
Incredibile videri pōt quot p̱ dies singulos in
ciuitatē victualia ingerunt̄ ouoꝝ ⁊ cancrorum
multe quadrige adueniūt. Pistus panis carnes
pisces volatilia sine numero afferunt̄: vbi ad-
uesperascit nihil venale ex his inuenies. vinde
mia his ad quadraginta dies ꝓtendit̄. Nullo
nō die trecenti currus onusti vino his terq̄z in-
feruntur. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹
vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quā
ta vis inducat̄ vini quod vel Vienne bibit̄ vel
ad extraneos per danubiū contra cursum aque
magno labore mittit̄. Celle vinarie adeo ꝓfun
de ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quaz
supra terrā edificioꝝ apud Vieynam esse ferat̄
Platearū solū: stratū lapide duro vt neq̄z plau-
stroꝝ rotis facile conterat̄. In domibus multa
⁊ munda suppellex. Equoruz iumentoꝝ ⁊ oīs
generis capacia stabula vbiq̄z fornices aule la-
te verum his estuaria sunt loco tricliniorū que
ab his stube vocant̄: nam hyemis asperitatem
hoc domitant modo. Fenestre vndiq̄z vitree p̱-
lucet: ⁊ hostia plerūq̄z ferrea. In his plurime
aues cantant: rare apud eos familie vetuste: ad
uene aut inquilini fere omnes nouissimis die-
bus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris
Friderici tercij dum inimicitias maximas cum
Mathia vngarorum rege gereret: multa eius
bella in se concitauit: qui damna multa Vienē
sibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandez
ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Ma-
thie Fridericus tercius iam veteranus per filiū
Maximilianū regem in suam potestatem itera-
to redegit.

NVREMBERGA
S. Sebaldus.

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaq;. Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi superemimet vetustissima: ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrant. quam plerisq; a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā. Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius enī cesar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) grauidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt. vtroq; liberorū superstite Tiberio drusoq; neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat lingua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbarorū incursionibus ⁊ principum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūq; bellum inde pannonicū indeq; germanicū gessit. Rhetico atq; vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadraginta milia dediticiorū traiecit in galliā iuxtaq; ripas rheni sedibus assignatis collocauit. Quas ob res ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit: toto illirico quod intra italiam regnūq; noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interq; danubiū flumen: ⁊ sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropius tradit) prudens in armis: satisq; fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicorū codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū appellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusq; insidentes: ab incursibus phiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac plerisq; regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissimus autor tradit) ⁊ thaurisci habitēt horū omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberius: ⁊ eius frater Drusus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. vallesq; bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicorū. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaq; hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Gloriosus quoq; pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Noremberga enim noricum montem significat. Ob quā rem patet noricorū ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellat. Ciuitas tamen in diocesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Urbs ea nobilis amne pegnicio interlabit. ⁊ in ptes duas diuidit: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicit. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atq; ob eam rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūq; negociatores prudentissimi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamq; hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeat. cum paucis in veterū monumentis reperiat: nullaq; antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignū: atq; perpaucas edes. Cum igit de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Uerum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisq; dn̄am quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanorū tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicunt qui vero ante hoc fuerint: neq; vt habitata sit ab alijs: neq; vt deserta fuerit: nemo quicq; habet certū qd dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Reliqua igit prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francorū qui talia tāq; multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūq; imperiū instauraret. saxonibus domitis: hittonibusq; gallicis sibi federe coniunctis: pacem cuz Tassilone baioariorū duce. Adriano pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū parte tercia copiarū Nurembergē: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū descedit. Cum itaq; Karolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresq; dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Rediēs romā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francorū Alberti: qui cū fraude hattonis epi maguntinēsis a Ludouico impatore obtrūcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄ in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio romanū imperiū coluit. Regibusq; romanis fidē constantissimā semp seruauit. In discordia tamē cesarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico eñ quarto regnū occupante filius eius rex romanorū p diuinam vt videt vltione: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaq; filius. in Nurembergēses fide genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergā obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gotfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petēs. Erlongo electo Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cū baioariis: castrum noricū obsidione cingit. Ipsoqꝫ expugnato: Ratisbonā norici ducatus metropolim adiit: quē pater e uestigio subsequēs roberto fugato: erlongū restituit. Inde ꝓgressus ratisbonensiū auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificē cōstituit ac Theobaldi marchiā ꝑ bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regē declaratus erat: ac ducēde in asiā expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clareualensis munus assūpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasteriū ⁊ abbaciam ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nuncupatū: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceterisqꝫ romanis imperatoribꝰ incrementū plurimū habuerunt: nec arbitrandū est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio instaurationis fuisse. Uerum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemorū maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nūc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit per circuitū profunda ac lata fossa. Habet quoqꝫ ꝓpugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinqꝫ ⁊ sexaginta supra trecentas. Estqꝫ edibus ciuiū amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatū ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctū. vetustiores ciues rempublicam administrāt: plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extāt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiū loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesqꝫ sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoqꝫ in ea Carthusiense cenobiū edificii magnificentia amplissimū ⁊ pulcherrimū. atqꝫ sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimū cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliū enim: enses: sceptrum: poma: coronāqꝫ karoli magni Nurembergenses in coꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatē ⁊ antiquitatē auctoritatē prestant. Datur enim hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornatqꝫ ꝗ̄ maxime inpreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xp̄i latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ aliis reliquiis toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex variis prouinciis summa deuotione quotannis visunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Urbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Uirtutumqꝫ parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramqꝫ fidem: pacemqꝫ propinquis
Antiquasqꝫ patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificii fabrica confidenter innititur sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiū omniū. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebat per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptū est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nāqꝫ est ꝓpagata ecclesia: ⁊ vsqꝫ ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisqꝫ effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aūt muneris sacramentū ita dn̄s ad omniū apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniū apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̄si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterii intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiū indiuidue vnitatis assumptum. Id qḋ dn̄s erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere gr̄a dei in petri soliditate consisteret: hanc ecclīam sua firmitate corroborans: vt illā nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illā ꝑualerent.

Data est mihi potestas in celo et in terra:
Saluator:
S. Petrus
S. Johannes
S. Thomas
S. Jacobus maior
S. Jacobus minor
Bartholomeus
S. Simon
S. Mathias
S. Mathias
S. Judas
maria virgine.
Credo in spiritum sanctum:
Sanctam ecclesiam catholicam
peccatorum:
Lucas
Johannes

Spiritussancti missio

Summus deus ac parēs oim: vt nouis cultoribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm̄ posuit. Sed qm̄ predixerat se tercia die ab inferis resurrecturuꝫ: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt eū cruci: ꝛ cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Uerū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in galileā ꝓfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte lr̄as id est ꝓphetarū archana patefecit: que anteqꝫ paterent perspici nullo modo poterāt: q̄ ipsuꝫ passionēqꝫ eius annūciabāt. Ordiāto vero discipl'is suis euāgelio: ac noīs sui predicatione circūfudit se repente nubes: eūqꝫ in celum sustulit q̄dragesimo post passionē die. ¶ Post beatā eīn ꝛ gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis p̄ntie extēdit: vt fides resurrectionis documentis necessarijs muniret. Apl'i itaqꝫ ꝛ discipuli oēs post ascēsione dn̄i (sicut Lucas i actibus aploꝝ meminit) a mōte oliueti regressi statim venerūt hierosolymā: ꝛ ascenderūt in cenaculuꝫ vbi manebāt in oꝛone ꝛ humanitate ꝑseuerātes cum mulieribus ꝛ maria matre ih'u ꝛ fr̄ibus eius meditātes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur v'tute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter resurrectionē dn̄i ꝛ ascēsionē fluxerūt mor⁹ dire mortis aufert. Et nō solū aie: sed etiā carnis īmortalitas declarat. In his per insufflationē dn̄i infundit apl'is oīb⁹ spūssanctus: ꝛ btō aplo petro supra ceteros post regni claues ouilis dn̄ici cura mandat: Per omne denīqꝫ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atqꝫ suoꝝ ꝛ oculis insinuauit ꝛ cordibus: vt dn̄s ih'̄s vere agnosceret resuscitatus: qui vere erat natus ꝛ passus ꝛ mortuus. Ab illo aūt die quo dn̄s super oēm celoꝝ altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē resurrectione q̄nquagesimus: vt sacra testat historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti ꝓmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ꝛ repleuit totam domum vbi sedebant: ꝛ apparuerunt illis dispartite lingue tāqꝫ ignis: ꝛ repleti sunt oēs spiritusancto: ꝛ ceperunt loqui varijs linguis. Sicut eīn hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquagesimo die post imolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: q̄nquagesimo a resurrectionis eius die in aplos plebēqꝫ credentiū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat initia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principijs: ꝛ ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat institutū. His aūt muneribus inbuti apl'i oīa que de xp̄o ꝑ ꝓphetas scripta fuerāt ꝑtinus intellexerūt: Cōmuniqꝫ decreto simbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie ꝓphetiā ꝛ isaie atqꝫ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ꝛ terre. Andreas iuxta abacuck verbo subdidit. Et in ih'm xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui ꝛ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria v'gine. vt isaias predixerat. Ecce v'go ꝯcipiet ꝛ pariet filiū. Jacobus vero ꝛ Ysaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub ponno pilato crucifixus mortuus ꝛ sepultus. Thomas deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacob⁹ maior ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄ꝫ mox adiciens inquit Inde venturus est iudicare viuos ꝛ mortuos. Bartholome⁹ postmodū cecinit dicens. Credo in spm̄sanctū. Cui Matheus subiecit Sanctā eccl'iaꝫ catholicā. Symon v'o ꝛ Judas atqꝫ Mathias deniqꝫ reliquuꝫ ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ coionē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloqꝫ ꝑfecto apl'i multa ꝯstituere de oi eccl'ia: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dn̄i hierosolymoꝝ pōtificē cōstituerūt virū a natiuitate sanctissimū: q̄ missaꝫ simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ꝛc̄. Hac q̄ppe rōne xp̄iana respublica viroꝝ scꝫ ꝛ mulierū crescere multū cepit. Propter q̄d petrus apl's bonis institutis eccl'iaꝫ ꝯfirmaturus septē diaconos delegit videlꝫ Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ꝛ nicolaū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū postremo orbē ꝑ ꝓuincias inter se partiti sunt. Et thomas quidē parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ꝛ interna gentiū indoꝝ sortit⁹ est. Mathe⁹ macedoniā ꝛ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ꝛ citeriorē indiā. Andreas achaiā ꝛ scithiā. Johānes post mortē virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia ꝛ tandē roma obtigit. Jacob⁹ maior hispaniā: Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Philippus gallias ꝛc̄. accepit: de q̄bus apl'is mox narrabim⁹. Discipuli itaqꝫ ꝑ ꝓuincias dispsi fundamenta eccl'ie vbiqꝫ posuerūt: faciētes ꝛ ipsi i noie magistri dei magna ꝛ pene incredibilia miracula: q̄ descendens instruxerat eos virtute ac ꝑtāte qua posset noue annūciationis ratio fundari ꝛ cōfirmari.

Gloriosissima sempq[ue] virgo maria dei genitrix intemerata: post ascensionē dn̄i ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (luca in actibus aplo[rum] testāte) generaliter cum aplis habuit: q[ui]sq[ue] repleti fuerunt gr̄a spūssancti. Post missiōe vo spūssancti ⁊ aplo[rum] dispsionē vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāq[ue] celestis paranymphus eā virginē sanctā ⁊ corpe ⁊ mēte intactā custodiuit: atq[ue] Iohānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo vgīnē seruauit officiosissime vsq[ue] in fines vite sue: ⁊ tāq[ue] adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Habitatio aūt ei⁹ vsq[ue] ad mortē p̄e nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q̄bus passus fuerat loca inuisere posset: vt sius ɔsolaref aspectibus. ⁊ in mōte syon cella vbi morabaf ⁊ Iohānes missaȝ celebrauit ōndif: quia (vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuuȝ hȝ vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oībus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dn̄s ⁊ fili⁹ erat. Multis eq̄dē afficiebaf dolorib⁹ ⁊ amoris ardorib⁹ estuauerat post filij ad celos ascensum: duȝ secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ⁊ cognouerat Tādēȝ cū oī plena esset gr̄a: oīq[ue] vtute illustrata. Anno a natiuitate filij ei⁹ ihesu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo sue. 65. abdormiuit in pace: vberrimeq[ue] claritatis eterne gr̄am possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeq̄as deo sic volēte (vt doctores sancti scribūt) oēs affuere apl̄i. Et dn̄s ipse nr̄ ihesus christus cū tota celo[rum] curia: quātuȝ fas est credere: eidē tot⁹ festinus occurrit: ⁊ cuȝ gaudio eā in aīa ⁊ corpe in celum assumpsit. Secūq[ue] ī throno collocauit. Vixit aūt post mortē filij. 16. annis: cuȝ antea. 47. etatis haberet annos. Nulli aūt dubium in eius gloriosa assumptione ⁊ coronatione oēm illā celestem irl̄m tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabili charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec miruȝ q[uia] honor matern⁹ ei⁹ est. qui est natus ex ea queȝ oīs celo[rum] ordo veneraf ⁊ adorat: sup se eleuatū cū p̄re in sede maiestatꝫ dn̄i. Ad throni igif celsitudinē intemerata mater ⁊ vgo pcessit: atq[ue] in regni solio sublimata: p⁹ xp̄m gl[ori]osa resedit.

Petrus papa primus: aplo[rum] princeps: natione galileus ex bethsaide vico: iohānis filius andree apl̄i frater: primus sedit annis septē post ascensionē dn̄i ī episcopali sede apud antiochiā vrbeȝ fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: q[uia] caro ⁊ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī celis. Et tu es petrus ⁊ sup hanc petrā edificabo eccl̄iam meā. Et tibi dabo claues regni celestis: ptātemq[ue] ligādi ⁊ soluendi. Is vo oīm diligentissimus vbi asiaticas eccl̄ias satis confirmasset: cōfutatis co[rum] opinionibus qui circūcisioneȝ approbabāt post predicationē dispersionis de circūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithunia. ab herodis carcere liberatus: in Italiā venit ⁊ rome primā cathedrā tenere cepit secundo Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ⁊ mensibus septem. Petrus itaq[ue] romā tunc venit ⁊ qꝫ hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. ⁊ huc pfectuȝ intellexerat symonē magū samaritanum quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaȝ deduxerat populū romanum: vt deus crederef. Rome eñ iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī samaria esset tamdiu se credere ī christū simulauit: quoad baptismū a philippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo q̄deȝ postea in malā parteȝ vtens: multa[rum] heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris sociā habuit: puocare petruȝ miraculis morte pueri homo nepharius ausus est: quē eius carmina pmo mouere visa sunt: verū cuȝ postea nihilominus puer iaceret: in nomie ihesu petro iubente surrexit. hāc obreȝ indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicef. Cum iam volaret rogatu petri ad celū manum tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum populū sineret symon decidit ⁊ crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est. Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spūssancti emere ⁊ vēdere ɔsueuere ⁊c̄. Primus postea Petrus quadragesimale ieiuniū instituit. Duas q[uo]q[ue] ep̄las q̄ canonice nominanf scripsit Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ⁊ predicationi vacaret duos episcopos ordinauit Linum scȝ ⁊ Cletum: qui sacerdotale ministeriū populo romano ⁊ alijs exhiberent.

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose virginis Marie In celis.

ā mūdi. 5233. ā x̄. 34.

Caius cognomēto caligula: fili⁹ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ imꝑator. mortuo enī tiberio a castrensi loco du cto imꝑiū occupat. caligule cognomē traxit: q2 manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius inuentum extitit deferendi caligas margaritis insignitas. mātit i huic auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextat⁹ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatꝭ anno accit⁹ capreas a tiberio vno atq̧ eodē die togā sumpsit. Naturā tn̄ seuā atq̧ ꝓbrosaz inhibe re poterat. cōsulat⁹ q̄tuor gessit. oꝑa sub tiberio semiꝑfecta teplū augusti thea truq̧ pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tn̄ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corꝑe enormi: gracilitate maxīa ceruicꝭ ⁊ crurū ⁊ ocu lis ⁊ tꝑib⁹ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vul tū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neq̧ cor poris neq̧ animi ꝯstitit. vestitu calciatuq̧ ⁊ cetero habitu neq̧ patrio neq̧ ci uili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasq̧ indut⁹ penulas: ima nissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm scelestissim⁹ iudicat⁹. nil enī vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororib⁹ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicatᷣ vtinā ꝑp̄ls roman⁹ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glīe inuidit: vt paululū abfuerit: qn̄ coꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lug dunū relegat. Postremo a suis tādē necatᷣ imꝑij āno tercio mēse decio cū vixis set annis. xxix. Cadauer clā i ortos lamianos asportatū: p⁹ crematū ⁊ sepultū

Claudi⁹ caij caligule patruus: quē nepos i ludibriū resuauerat: imꝑiū accipiēs q̄nt⁹ romanoꝝ imꝑator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imꝑiū: vt ioseph⁹ refert: accipe meruit. Is nat⁹ est lugduni eo die q̄ ꝑmū ara ibi augusto dedicata est: appellatusq̧ tiberi⁹ claudi⁹ drusus discipli nis liberalib⁹ ab etate ꝑma nō mediocrē oꝑam dedit q̄nq̄gesimo anno imꝑe riū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neq̧ an̄ Iuliū cesarē neq̧ post eum quisq̧ attingere ausus est: in deditionez ac cepit: orchades insulas romano adiecit imꝑio: sexto q̧ ꝓfect⁹ erat mēse romā rediijt: triūphauitq̧ maxio apparatu. Oꝑa magna poti⁹ q̧ necessaria ꝑfecit: ꝑ tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canalē absoluit egre: ⁊ p⁹ vndecim annos triginta milib⁹ hoīm ibi sine intermissione elaborātib⁹ portū ostie extraxit: ducto dextro leuaq̧ brachio ad cohercendos maris fluct⁹: vxo rē duxit etiā petinā cū qua diuorciū fecit ex leuib⁹ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā i matrimoniū accepit quā cū cōꝑerisset sup cetera flagi cia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs pre allectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitasq̧ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓ lixo nec exili corꝑe erat: ⁊ specie caniciēq̧ pulchra: opimis ceruicibus. cibi vi niq̧ tꝑe ⁊ loco appetētissim⁹: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necatᷣ. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis imꝑij. xiiij. anno. fu neratusq̧ est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crini te stelle quam cometam vocant.

Nero claudij ꝑuign⁹ ⁊ agrippine ex Gneo domicio ei⁹ viro fili⁹ sextus romanoꝝ imꝑator. nat⁹ est an̄ nouē mēses q̧ tiberi⁹ excessit cui ꝑp̄riuz nomē domicius sicut ⁊ pr̄i. Cū claudi⁹ cesar ei filiā octauiā vxorem de disset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tꝑe ⁊ musica. equoꝝ studio vel p̄cipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē ꝑmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit Paulatiz vo inualescentib⁹ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitq̧ auūculo calligule oīb⁹ in reb⁹ nequior ⁊ sce leracior. Nā et magnā partē senat⁹ interfecit. Tante p̄terea luxurie fuit vt frigi dis lauaretᷣ vnguētis. retibusq̧ aureis piscaretᷣ q̄ attrahere funib⁹ purpureis ꝯsueuerat. Nec oīa vicia principio imꝑij sui ita occultauit: vt bonā spem oīb⁹ ꝓ se ferret. statura fuit pene iuxta corꝑe maculoso ⁊ fetido. sufflauo capillo. vul tu pulchro magis q̧ venusto: oculis cesiis ⁊ hebetiorib⁹: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis crurib⁹: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tꝑe a dino scauri ad exq̄lias vsq̧ sex dieb⁹ vagatū. mltas fortunas ciuiū cū ꝯsūpsis set: ac oīs culpa p̄ncipi ascriberetᷣ. Ipse: vt ait corneli⁹ tacit⁹: abolendo rumori intentus: falsos testes sub ornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarentᷣ. vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadauerib⁹ ꝑ aliquot no ctes lumine cōtinuata dicuntᷣ. Sūt tn̄ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis silitudi nē cerneret. Sua seuicia q̧ꝫ in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ i p̄cio apō eū erāt vsus est. Tandē ppl̄i romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesit⁹ sit. Is fugiēs ad q̄rtū milia riū in suburbano liberti sui: semetipsuz interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatꝭ anno imꝑij vo quartodecimo.

Linea Imperatorum

Caius Calligula

Claudius

Nero

Lapidatio sancti Stephani

Stephan⁹ ꝓthomartir natiõe hierosolimitanus: e septẽ diaconib⁹ primus ob sctitatẽ ⁊ moꝝ disci
pliná diacon⁹ ab aplis electus: signa ⁊ ꝓdigia multa
vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratiõnẽ fi-
dei xp̄iane facere cepit. Contra quẽ nõnulli iudeoꝝ in/
surrexere: sed nequaq̄ sapie ⁊ spiritui eius disputãdo
resistere nequiuerũt: eo q̄ intuẽtes vultũ eius: vultus
angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cũ cõfutasset
indignati iudei ipsũ extra ciuitatẽ eijciẽtes lapidibus
perimerũt: vt expediti⁹ lapidibus impetere possent ve
stimẽta sua deposuerũt iuxta pedes adolescentis sauli.
Dumq̄ lapidaret̃ genua posuit: ⁊ suspiciens in celũ ⁊
vidẽs ihm̄ stantẽ ꝓ lapidãtib⁹ obnixe orauit: ne mortẽ
suá illis statueret in suppliciũ. Is eñ viua imago vir-
tutis cũ saxoꝝ turbine quateret̃ ⁊ saxeus ille imb⁹ cir
cũ tpa crepitaret a cõstantia mẽtis nũq̄ dimotus in fu
turã spem tota intentione ꝓfusus: magnũ patiẽtie do/
cumentũ posteris allatur⁹. Oratione tãdẽ cõpleta mox
obdormiuit i pace. Lapidatusq̄ fuit eodẽ anno q̊ xp̄s
crucifixus in mẽse augusti. Corpus eius venerabile in
uentũ fuit a btõ Luciano presbitero tpibus Honorij
ãno dñi. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert
sex mortuos suscitatos ⁊ .lxx. hoĩes a varijs egritudi-
nibus liberatos. Postea trãslatũ constãtinopolim: de/
inde romã ⁊ digniori loco conditũ.

Philippus aũt secũdus diaconus cesariã veniens
postq̄ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ v̓tuti
bus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie spũ plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oĩbus sanctus habitus
Tres q̄z filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. ¶ Procorus tercius diaconoꝝ apd̄ anthiochiã dei ecclesiam nup
ab aplis excitatã fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. ¶ Nicanor q̄z q̄rtus diaconus cũ hie/
rosolymis gr̃a fidei ⁊ virtute vsq̄ ad tpa Vespasiani admirãdus fuisset ibi martiriũ ꝓ dño suscepit. ¶ Ty
mon q̄ntus diacon⁹ primũ ad beroam resedit. deinde verbũ dñi disseminãs corinthũ puenit: vbi a iudeis
⁊ grecis p̄mo flãmis iniectus: s; nil lesus: demũ cruci affixus martyrij coronã accepit. ¶ Parmenas sextus
diaconus predicati oĩs officiũ plena fide cõsũmauit ⁊ tandẽ Traiani tpibus martyrij gl'iã adeptus est.
¶ Nicolaus v̓o aduena septimus diaconus in fide nõ permãsit: ⁊ nicolaitarũ heresis ab eo initiũ sũpsit.

Conuersio ⁊ vita Pauli apli

Paulus ihu xp̄i dignissim⁹ apl's electionis vas ex
tribu beniamin fuit: ex oppido iudee q̄ giscalis
noĩat̃ q̄ cũ a romanis captus a puero fuisset cũ parẽti
bus suis tharsũ cilicie vrbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate
romana donat⁹ est) cõmigrauit. Mos siquidẽ tũc roma
noꝝ fuit cũ monarchiã tocius mũdi cõquirerẽt: vt gen
tes q̄ cũ pace ⁊ coronis romãis occurrebãt: romane ci/
uilitatis potirent̃ eoꝝq̄ frẽs dicerent̃. Cũ aũt romani
ciliciã cũ exercitu petissent: pauli pater cũ nobilioꝛib⁹
tharsensib⁹ romanis cũ pace occurrebat. Eã ob rẽ ꝯsu
larẽ vestẽ ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumera/
tus fuit. ꝓpter qḋ ⁊ paulus hic apl's ciuis roman⁹ habi
tus est. Cũ aũt xp̄i religio p̄ vniuersã excrescere cepis/
set iudeã: adhuc adolescẽtulus a põtificib⁹ tẽpli epl'as
accipiẽs: eos q̄ xp̄m verũ esse deũ ꝓfiterent̃ ꝑseq̄ decre
uit: vñ cũ Stephani ꝓthomartiris neci interfuisset: ⁊
oĩm lapidãtiũ cũ vestimẽta seruaret: tãq̄ manibus oĩm
lapidaret Stephan⁹ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulũ e
terra erexit: q̄ꝛ paulopost dũ damascũ ꝑgeret (vt lucas
testat̃) spũ diuino tactus ad fidẽ xp̄i venire cõpulsus:
vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oẽ euenit anno q̊
⁊ xp̄s passus est. Statiq̄ vocat⁹ xp̄i euãgeliũ eidẽ reue
latũ est. Ob diuinaq̄ studia hierosolimã missus gama
lieli viro doctissimo eruditionis cã cõmendatus. Post
aũt eius ꝯuersatiõnẽ vna cũ barnaba aplo mul'is vrbi/
bus ꝑagratis hierosolimã redijt cũ petro iohãne ⁊ ia/
cobo xp̄i euãgeliũ cõtulit: q̊ audito gentiũ apl's ab eis/
dem declaratus est. In hispaniã predicãdi gr̃a nauigauit: in narbona multos cõuertit. Reuersus scdo hie
rosolymã scdo imꝑij neronis anno: a festo iudee pcuratore vinctus romã (vt ciuis roman⁹) mittit̃: vbi bien/
nio ĩ libera custodia manẽs: cũ iudeis q̄ttidie disputabat: tandẽ a nerone dimissus multa p̄dicauit ⁊ scripsit.

Sanctus marcus euangelista

Marcus euāgelista genere leuiticꝰ sacerdosqꝫ cū petro magistro
suo: ex baptismo filiꝰ atqꝫ interpres: ad ꝓpagandū verbū dei
romā (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrū referentez audierat: rogatꝰ
rome a fratribꝰ breue scripsit euāgeliū. Qđ cū petrꝰ audisset ꝓbauit
ecclesijs legendū: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aūt petrꝰ vidēs cō
stantiā viri ipsuz alexandriā destinauit aquilegiēses vo sua predica
tione ad xp̄i fidē priꝰ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēsez virū
doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aqlegiensez ep̄m
creare fecit: inde alexandriā perexit: ⁊ primꝰ ibi xp̄m annūciās: cōsti-
tuit ecclesiam; tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs sectatores xp̄i ad
exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputa-
uerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq̄ aūt diu ecclesiam do-
cendo scribendo cōstituisset octauo neronis anno a pontificibꝰ tem
ploꝝ in solēnitate pascali cū missas celebraret captꝰ: fune in collo eiꝰ
misso ipsum ꝑ ciuitatē trahebāt: donec spūm emisit. ⁊ sepultꝰ est alex
andrie succedēte sibi amano. Anno vo dn̄i. dccc. xxx. fuit Iustianꝰ
patricius venecianꝝ dux. anno eiꝰ secūdo beati marci euāgeliste corpꝰ
venetias est trāslatū ⁊ eo ꝗ secutus est anno cōdite vrbis venete pri-
mo septuagesimo ⁊ q̄dringētesimo ecclesia que nūc extat sancti marci
venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patronꝰ con
stitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipsius q̄z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs
preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

FEnicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnope
Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio
cōsulibus. Allatūqꝫ esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊
in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narra
tur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureis: ceruleaz roseis
caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputqꝫ plumeo apice honestare
Auctor manilius senator est neminē extitisse qui viderit vescentem. viuere annis
sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisqꝫ surculis construere nidum replere
odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermi-
culum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodit
idem manilius.

Iacobus maior apostolus

IAcobꝰ maior ap̄ls dn̄i: zebedeiqꝫ ex maria salome
filiꝰ: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior
cū priꝰ altero vocatꝰ ad ap̄latū: ⁊ ꝑ martyriū ad regnū
celoꝝ fuit. quē dn̄s vna cū eodē iohāne vocauerat di-
cens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoīm.
quiqꝫ relictis retibus secuti fuerūt eū. post aduentū spi
ritussancti hispaniā accessit ad predicandū. postq̄ vni-
uersam p̄dicādo ꝑagrasset hispaniā: in qua noue tātuz
cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem ī
iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in
ierl̄m fris vices gerebat: obtrūcatione capitis martyrij
palmā adeptus est. Vt dicit die qua ⁊ xp̄s incarnatus
vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū vo duce-
ret ad locū passionis ꝑ Iosiā scribā: ⁊ in via paraliticū
sanasset: iosias credidit: priꝰ baptizatꝰ capite priuatꝰ cū
iacobo fuit. Eiꝰ aūt sacratissimū corpꝰ discipli eiꝰ nocte
rapiētes de ierl̄m ad hispanias trāstulerūt. ⁊ cōpostellā
ciuitatē gallicie intrātes ī vltimis finibꝰ hispaniarū cō
didē. Ibiqꝫ celeberrima gentiū illiꝰ ⁊ ꝑegrinarū natio
nū veneratione excolit. Stupēda effecit q̄z deuotio fi-
deliū infusa mentibꝰ in visitādo limina eiꝰ ⁊ ecclesia fir-
mauit: in eo voto nullus preter ap̄licā sedē dispēsare li
ceat. ⁊ qđ minus ceteris ap̄lis illi ī vita collatū fuit ho-
noris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatē vite eiꝰ: hoc quasi diui-
na munificētia post mortē suppleuerit.

PRima ꝑsecutio xp̄ianoꝝ tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Is ī xp̄ianos p̄mꝰ exercere ce-
pit. in ꝗ p̄ter petrū ⁊ paulū ap̄los vt illico patebit etiā infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi glio-
so martyrio coronati sunt. quoꝝ de nūero q̄dragīta septē fuere a btō petro ap̄lo baptizati: ꝗ cū eodez ap̄lo
ī custodia cōtinent: tandē sub deuotissima fidei ꝯfessione ibidē neroniano gladio. 2. ydꝰ marcij ꝯsūpti sūt.

Jacobus iustus minor apostolus

IAcobꝰ apl's cognomēto iustus dictus minor respectu maioris: nō quo ad sctītatē: sed ob vocationē ad aplatū. Dn̄i (ex sorore marie matris eiꝰ) frater post ascēsionē dn̄i ab aplis hierosolomitane eccl'ie primus ep̄s ordinatꝰ: Sedit annis. xxx. vsq3 ad septimū annū Neronis. Uir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̄ vinū ⁊ sicerā nō bibit: nec carnē mādicauit: ferrū ī caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnctꝰ: nec balneo vsus est: veste linea supindutꝰ solus sancta sanctoꝝ ingrediebat̄ ⁊ ita assidue ꝓ salute ppl'i flexis genibꝰ orabat: vt eius genua cameloꝝ more occalluerint ꝓ hac sūma iusticia: iustus appellatꝰ. ⁊ vt Ignaciꝰ tradit facie vita ⁊ mō cōuersationis xp̄o ihū similimꝰ fuit: ac si frēs gemelli fuissent. Hūc itaq3 annanꝰ pōtifex iudeoꝝ: recedēte festo ex iudea ipsiꝰ puīcie gubernatore cōprehēdit. Et xp̄m negare attēptauit ꝓ osuetisq3 sup pīnaculū tēpli ⁊ ꝯgregata multitudine xp̄m verū deū vētuꝝ ad iudicādū viuos ⁊ mortuos ꝓclamauit. xp̄iani gauisi. pharisei ꝯturbati ascēdētes eū de tēpli pīnna deiecerūt: cōfestim in terraz collapsuz lapidibꝰ obrui ꝑceperūt: put tn̄ potuit manꝰ ad celū tetēdit ⁊ ꝓ ꝑsecutoribꝰ orauit. Quo adhuc spirāte fullonis fuste ī capite ꝑcussus expirauit. Sepultꝰ iuxta tēplū. huic pꝰ resurrectionē dn̄s apparuit ei panē bn̄dicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuū q2 a mortuis filiꝰ hoīs resurrexit: cū votū emisisset non gustaturū panē nisi eū priꝰ vidēt. eū tante sctītatis fuisse dīc iosephꝰ q̄ ob necē eiꝰ ierłym a euēsa fuit creditū sit.

PEtrus vir sanctissimꝰ cū tn̄ sibi noīs apud oēs compauerat vt plurimū coleret: hāc ob rez indignatꝰ Nero mortē eiꝰ q̄rere cepit: vn̄ petrꝰ monētibꝰ amicis ad declinādā irā ꝑncipis via appia ab vrbe discedēs ad primū lapide xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dn̄e quo venis: tuz xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat sacellū eo loco vt vba hic sunt habita ideo ad vrbē rediit clemētē ep̄m ꝯsecrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necat̄ vltimo eiꝰ anno: diuersis tn̄ cruciatibꝰ. Petrꝰ eīm cruci affigit̄ capite in terrā verso: eleuatisq3 in sublimepedibꝰ ita ei voluit. Sepultꝰ est ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia secꝰ ortos neronis. Sedit aūt annis vigintiquinq3. ¶ Paulus vo eodē die capite mulctatꝰ: funerat̄ via hostiensi anno post mortē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separent̄ abinuicē inq̄t paulꝰ pax tecū fundamētū eccl'iarū ⁊ pastor oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus rn̄dit. Uade in pace ꝑdicator bonoꝝ: mediator ⁊ dux salutis iustorum Marcellus ⁊ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatibꝰ sepelierūt. Hodie capita aploꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gēmis exornata in eccl'ia lateranensi sancti iohānis reposita pp'lo ostendunt̄.

Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Pauli

Seneca

SEneca qui ⁊ lucius anneus stoicus pħus natione cordubensis neronis imꝑatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens ꝙ fuerit vir cō tinentissime vite: ⁊ ꝓpterea eū in cathalogo sctōꝝ ponit: ⁊ marie ꝑ pter frequētes eplās pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum eēt neronis magister ⁊ illius tpis potētissim⁹ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cui⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera grā ruꝫ suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsqꝫ integerrime recitaret. Quē tandeꝫ ante biennīū ꝙ̄ petrus ⁊ paulus martirio coronarent̄ a Nerone seuissimo discipulo retributiōis grā interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (imo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone ꝑ centuriones senece indictuꝫ fuit ut sibi ipsi morteꝫ deligeret: q̄ cognita imꝑatoris volūtate: petijt ut in tepenti aqua poneret̄: ⁊ ibideꝫ omnes vene eidem aperirent̄ donec spm̄ exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāqꝫ doctissimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

LUcanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberrimus q̄ patruo iunior: ob ingeniū tn̄ magnitudine par illi habit⁹ est: hic nāqꝫ senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ p̄mo rome sb̄ cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: psiuꝫ ⁊ bassum (q̄s mirūimoduꝫ dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandeꝫ de coniuratione pisoniane accusatus accepto mortꝭ arbitrio venas precidē fecit: q̄bus expletꝭ stati e vita discessit p̄die kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Lucanus

Persius

PErsius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse describit iunie poti⁹ nat⁹ est: mediocri aūt statura insigni forma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia pr̄e mortuo. Qu. rēniū palemoneꝫ grāmaticū vicentinuꝫ audiuit. Mox rhetorice sb̄ virginco flauo incubuit. inde se ad cornutū pħm ꝯferens familiariter secū ad interitū vsqꝫ vixit. Anno v̄o etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt ⁊ rome in predijs suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs libꝝ in q̄ vere laudis plurimū meruit: lꝫ imꝑfectū. his q̄ꝫ tp̄ibus cornutus pħs ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat̄: qui pre nimio amore persij discipuli bibliotecā cōparauit preciū sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

PHilippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio aplus vocatus: ut cū seq̄ret̄. Is adduxit frēm suū nath anaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euꝫ q̄ ad aplatuꝫ nō fuit vocat⁹: ne ꝯuersio hoīm ad fidē humane peritie attribueret̄. hic apl's cū ꝑ. xx. annos ꝑ vniuersam scythiā p̄dicasset. Illāqꝫ pene totā ad xp̄i fideꝫ ꝯuertisset. hieropoli asie vrbeꝫ veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantasticā carneꝫ sumpsisse predicabāt extinxit: demū a paganis tentus ad imolāduꝫ statue martꝭ adduct⁹ sub base statue draco egrediens filiū pōtificꝭ q̄ igneꝫ ī sacrificio ministrabat ⁊ duos tribunos q̄ꝝ ministri aplm̄ detinebāt occidit: ⁊ plurios lāguidos reddidit: precibus tn̄ apli disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obreꝫ īfideles euꝫ tenentes anno etatꝭ sue septuagesimooctauo cruci quā p̄dicabat ad instar mgr̄i sui affixerunt: ⁊ martireꝫ christi fecerūt. Iste duas filias v̄gines post se dereliq̄t q̄ auibe cuꝫ pr̄e sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

BArnabas e septuagītaduob⁹ discipulus fuit natōe cyprius: hic datus fuit ī sociū paulo ab aplis ad p̄dicāduꝫ gentib⁹. Is ī italiā veniens ex p̄cepto petri oēꝫ lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ ꝑ se suosqꝫ discip'los cisalpinā galliā ad xp̄i fideꝫ ꝯuertit. ⁊ apd̄ mediolanū p̄m⁹ cathedraleꝫ locū tenuit relicto ibi ep̄o cipriū regressus cuꝫ euāgelio mathei ples sanās apd̄ salaminā paulo an̄ petri martiriū ⁊ ipse ibidē martirio coronat⁹ ē

¶ Anno mundi. 5273. ¶ Anno christi. lxxiij.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsq ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini z scipionis vsq ad capitonē z ruffum cōsules. Sunt q hūc locū clemēti ascribāt z lini z cleti pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart9 inqt post petrū rome epus clemēs fuit. siquidē linus secūdus. Cletus terci9 sunt habiti. Tametsi latinoꝝ plerisq post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante eni modestie fuit: coegisse linū ac cletum ante se munus pōtificat9 obire: ne posteris hec principat9 ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidē petrus qsi ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe morib9 z sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ɔstituit: neq mulier nisi velato capite templū ingrederet. z ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decē z octo. Episcopos vndeci creat. Scripsit z res gestas petri: marie vo et9 cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosq ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cui9 filiā a demonib9 liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp9 sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim menses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: z in diui laurentij templo honorifice collocasse.

¶ Anno mundi. 5284. ¶ Anno christi. lxxxiiij.

Cletus papa natione roman9 de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mu n9 inuitus suscepit. licet doctrina moribus z dignitate plurimū apud suos valeret. vir qz optim9 atq sanctissim9 qui nihil ptermisit. qd ad augendā ecclīam dei ptineret. Quā cū optime p tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri viginti quinq pſbris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corp9 in vaticano quinto kal' Maij. Et primus: vt aiunt: lrīs aplicis salutē z aplicā benedictione scripsit. Fuit aūt tpib9 vespasiani z titi a cōsulatu vespasiani septimo z domiciani quinto vsq ad domicianū z ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aūt hui9 morte diebus. xx. vacat.

Linea sūmoꝝ pontificum

Linus

Cletus

Bartholomeus apostolus

Bartholome9 apls vn9 ex senatorib9 celi. is post aduentū spūſancti postq in lycaonia z india xpī euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultorib9 suis respōsuz prebe ret: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rñsum habuerunt ob ingressum bartholomei eoꝝ deus cathenis ligatū vt loq nō valeret. z vt cū oñderet aīt. capilli ei9 nigri z crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eqles z directe barba plixa. hūsq paucos canos capillos. statura eqlis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qd p singlos angulos gēmas hz purpureas centies flexis genib9 p diē orat zc. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipsi9 vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib9 ad xpm cōuertit. z demonē deformē oñdit: pter qd pōtifices tēpli indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sibi i sensissimo pmo cedi. deinde excoriari. z capite obtrūcari fecere q ad celeste gaudiū triūphū pegit. cui9 corp9 a fidelib9 ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lipparim delatū. inde beneuentū z vt aliq sentiūt demū romā trāstatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentib9: qui hierosolymā veniens audita xpī: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

Appollinaris rauēnatus eps sctissim9 vir ab aplo Petro ordinat9 rauēnas missus: seuis verberꝫ flagellis sepe pterit z senile corp9 ab impijs horrēd9 cruciatib9 laniat. ne aūt fideles de suis vexationib9 trepidarē signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loqlā. lepsos mūdat. atq portētū simulachrū vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apō eādē vrbē inter succedētia tormēta gliosuz ɔsūmauit martiriū decimo sez kal. augusti.

Galba vir antiq̃ nobilitatis: cũ ꝓgenies cesarũ in nerone defecit (qđ euidẽtissimo signo appauit. Augusti eñ sceptrũ e manib⁹ excussũ est) neroni successit nullo gradu ꝯtingẽs cesarũ domũ. In hiberia impator a militib⁹ creatus vbi neronis mortẽ cõperit: romã ꝯfestim venit septim⁹ romanoꝝ impator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ⁊ iuri opaꝫ dedit ⁊ vita priuata insignis fuit: militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tñ ꝯsul. sepe ꝓconsul frequẽter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedibusq̧ articulari morbo distortissimus vt neq̧ calceũ ꝑpeti. neq̧ libellos euoluẽ aut tenere oĩno valeret. excreuerat in dexteriore latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiã hiberno añ lucẽ capere ꝯsueuerat: libidinis ꝓnus. verũ cũ oẽs auaricia ac segnicia offenderet. Insidijs ottonis rome ad lacũ curcij cũ pisone nobilissimo adolescẽte quẽ in filiũ per adoptionẽ susceperat iugulat⁹ est. Perijt aũt tercio ⁊ septuagesimo etatis anno impij mẽse septimo. qui marcũ fabiũ quintilianũ insignẽ oratorẽ ex hispania romã duxit.

Otho octau⁹ romanoꝝ impator patre equite matre humili: materno tñ quã paterno nobilior: a prima adolescẽtia ꝓdig⁹ ac ꝓcax: per grãz liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. q̃ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oĩm cõsilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̧ inuasit imperiũ. Cũ aũt ciuile bellũ cõtra vitelliũ in germania imperatorẽ creatũ molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placẽtiã. tercio ad castorẽ. quarto apud bebriacũ superat᷑. vnde rex desperatione sibimet manũ iniecit. Cũ vno se ictu infra leuã papillã traiecit. Irrũpentibusq̧ ad primũ gemitũ. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ⁊ apud volaterranã ethrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etatꝭ anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̃nto imperij die fuisse aũt tradit᷑ stature modice ⁊ male pedat⁹: caluusq̧: inũdiciarũ v̾o pene muliebriũ: quẽ alij predicãt virũ fortissimũ ac rei bellice vincũ imperatorẽ.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quã nobili romã veniẽs. pueriçiã primãq̧ adolescẽtiã capreis egit inter tiberina scorta. sequẽti etate oib⁹ ꝓbris cõtaminatus. caio per aurigandi: claudio per alee studiũ: sed aliquãto neroni acceptior. triũ itaq̧ principũ indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝓcõsulatu affrice. ⁊ curã operũ publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorẽ germaniã missus est. Castra v̾o ingressus nihil cuiq̃ poscẽti negauit ideo in veste domestica impator est ꝯsalutatus. ac imperio potitus in oẽm nequiciã seuiciã ⁊ ingluuiẽ ꝓlapsus est. Nam tante voracitatꝭ fuit vt sepi⁹ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia pisciũ: ⁊ septem milia auiũ apposita sint. ferunt eñ eũ fuisse rubicũdissime faciei ⁊ obesi ventris verũ vbi cõperit vespasianũ apud iudeã palestine ab exercitu imperatorẽ creatũ cuꝫ legionib⁹ aduẽtare. primũ deponere imperiũ cõstituit: postea a quibusdã aĩat⁹ sumptis armis sabinũ vespasianũ frẽm cũ flauianis in capitoliũ cõpulit: quo q̄dem succenso oẽs cõcremati sunt. Superueniẽte vespasiano e cella pallatij per viã sacrã semi nudus ad scalas deducit᷑ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit᷑. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. impator. cũ rebellione ac cede triũ principum incertũ ac vagum imperiũ fuit. tandẽ gens flauia firmauit. Vespasianus aũt natus est in sabinis vltra reatũ vico modico: quinquẽnio antequã augustus excederet. vxorẽ duxit flauiã domicillã ex hac liberos tulit titũ ⁊ domicianũ ⁊ domicillã. hic ante demandatũ sibi imperiũ a claudio missus in germaniã ⁊ brittaniã tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortẽ ad capiendã iudeã ab ipso nerone missus. multa ibi strẽnue gessit certamina: ꝓ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellũ tito filio cõmendãs romã per alexandriã ꝓfectus est: vbi vrbem deformẽ moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemẽtissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicã ferme collapsam optime restituit. Templũ pacis perfecit. amphitheatrũ (cuius pars adhuc in vrbe extat) inchoauit. Statura fuit quadrata cõpactis firmisq̧ membris. vultu veluti nitentis. offensaruꝫ minime memor. colligendarũ tñ pecuniarũ nimiũ studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̧ ad munificentiã vsus: expleuit enim censum senatoriũ: consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̧ multas deduxisset colonias ꝓ fluuio ventris vsq̧ ad defectionem soluto imperatorẽ ait stantem mori oportere. Dumq̧ consurgit inter manus subleuantium extinctus est annum gerens etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Imperatorum

Galba

Otho

Vitellius

Vespasianus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione cru
cis soci⁹. Is primo fuit discipulus Iohānis ba
ptiste: postea secut⁹ est ihm quē iohānes ōndit dicēs.
Ecce agn⁹ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaʒ gre
cie ꝓuinciā ꝓfectus est. adhuc vespasiano imperāte:
cū scithis euāgeliū p̄dicasset ⁊ in achaia plures ad fi-
dem cōuertisset. ⁊ p̄cipue maximillā egee ꝓcōsulis ꝓ
uincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea com
p̄hēsus: post longā disputationē de xp̄o in carcerē tru/
dit. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedit. ꝗ ad
vltimū in cruce funib⁹ appendit vt longiorē cruciatuꝫ
sufferret. ⁊ cū popul⁹ seditionē mouit cōtra p̄sidē obni
xe rogauit: ne impediret martiriū ei⁹. Mā magister co
rum in sua passione patiētiā exhibuit. Vidēs crucem
eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xp̄i dedicata
es: ⁊ ex mēbris ei⁹ tāq̄ʒ margaritis ornata. In cruce
aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendore
vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla
vo ipsi⁹ egee vxor cōfestim apl'i corp⁹ rapiēs optimo
loco cū aromatib⁹ sepeliuit. Cuius sane corpus vige-
simo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāge
liste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊
quidā scribunt ꝙ nūc requiescit in ciuitate malfitana ve
rū eius caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdus
e peloponesso romā aduectū in beati Petri templo ma
xima cum veneratione collocauit.

Quintilianus rhetor ac pl'is celeberrim⁹ natione hispanus hisdem tempori
bus cum in p̄cio magno esset: a galba p̄dicto cesare romam ꝓductus: ibidē
scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ʒ grauis: qui
inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ʒ causarū librum ꝑ
utilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam
vtinā liberoꝝ n̄rorum mores nō ipsi ꝑderemus. Infantiā eniʒ statim delicijs sol/
uimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis
⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum
annis ferme sexcentis deꝑditus stetisset. Postea a poggio florētino viro erudi tis
simo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monaste
rio integer repertus. Atq̄ʒ ita eius ope transcriptus ⁊ emendatus in italiam de-
latus est.

Quintilianus

Thomas apostolus.

Thomas apl's qui didim⁹ dicit vel gemin⁹: vn⁹
ex duodecim aplis fuit. Is dubitans de resurre
ctione xp̄i magis nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̄ʒ ma
gdalene credulitas: testis factus. non solum ꝑ auditum
⁊ visum: sed etiaʒ ꝑ tactū. Hic cū xp̄i euangeliū parthis
medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis p̄dicasset. etiaʒ
in indiā supiorem ⁊ inferiorem ꝓficiscens multos cōuer
tit. Et migdoniā carithi cognati regis vxorē baptisans
xp̄o consecrauit. Ibidem quoq̄ʒ multas adhuc extātes
ecclesias fundauit. Indeq̄ʒ vt Crisostomus ait ad regio
nem magoꝝ qui ad xp̄m venerāt adorandū deueniens:
eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xp̄iane socios susce
pit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proie
ctus: illesus tn̄ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum
solis vt adoraret: apl'us genub⁹ flexis ait. Adoro dn̄m
meū ihm xp̄m: p̄cipioq̄ʒ tibi qui ibi latitas vt simulacrū
cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab
eis lanceis ꝑforatus martyrii coronā ꝓmeruit. Cuius
corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum
est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō af
fuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aīe assumptio
ne dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cin/
gulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum
est. Licet credibile sit cingulū eius haberi i terris quod
prati populo ostendit.

Matheus apostolus

Matheus apl's vocatꝰ a xp̄o in theolonio ex publicanis actibus aplus ꝛ euāgelista factus clarissimus. ꝛ ipse post dn̄i ascēsionē euāgelio christi i iudea predicato: cū ad gētes exteras transire statuisset: ī ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice scripsit: ꝓ iudeis couersis ad fidē: qđ quidē frībus ꝛ maxie barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cuiꝰ principio christi incarnationē in medio predicationē ꝛ ī fine eiꝰ passionē ostēdit. Qđ quidē barnabas apl's ad predicationis officiū ꝑ diuersas pagrās ciuitates secum deferebat: ꝛ super egros ponebat: qui oēs cōsestim sanitatis bn̄ficiū cōsequebant̄. In ethiopiā macheꝰ trāsiēs totā ferme regionē illā ꝑcurrit predicando atqꝫ īnumeros ethiopum pplos christi iugo subdēs: ꝛ ethiopū gentē ablutā fonte baptismatis de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virginibꝰ christo ꝯsecrasset a rege spiculatore misso ad perdēdū dei aplm. Qui celebrata missa eleuatis ī celū manibꝰ iuxta altare inerso a tergo gladio eū occidit: ꝛ martyriū passus est vndecio kal. octobris. Rex morbo elephātie correptꝰ vite tedio seipsuꝫ interfecit. apl's ꝑ visū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōstitueret. q̄ postea. 70. annis regens eccl'ias erexit ꝛ ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eunuchꝰ quē phillippꝰ baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie suscepit.

Processus ꝛ martinianꝰ

Processus ꝛ martinianus romani milites a diuo Petro i carcē baptizati ꝛ ipsi cū nerōis iussu oris ꝯtusionē: eculeū: flāmas fusces: scorpionesqꝫ ꝑpessi fuissent: nouissime sexto nōs Julij martirio coronati sunt. Nereꝰ qꝫ archelaꝰ frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Sili mō torpetꝰ: torquatꝰ ꝛ secūdus cecilius cusrasius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant̄. Maracus preterea affricani patricij romani filiꝰ a btō lino baptizatus. marcellus quoqꝫ ꝛ apuleus ꝛ alij.

Tecla virgo

Tecla v̄go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̄ ꝓ cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ꝑtulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal. octob. ī pace q̄euit.

Judas qui ꝛ Tadeus apl's

Iudas q̄ ꝛ thadeꝰ symonis chananei ꝛ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo filiꝰ ꝛ xp̄i apl's Is p̄mo post aduentū spūssctī in mesopotamia ꝛ ī inferiori regione pōti christi euāgeliū predicauit: ꝛ efferas ꝛ indomitas gētes q̄si beluarū naturas sctō dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone apl'o in persidē ꝓfecti sunt ꝛ vt eccl'iastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epl'aꝫ ad xp̄m an̄ passionē eiꝰ ꝑscripsit cui xp̄s scripto r̄ndit: q̄ cū irremediabili corꝑis morbo tenebat̄ quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone apl'o martyriū cōpleuit. Sepultus i nerri armenie vrbe: cuiꝰ festiuitas quinto kal. nouembris celebrat̄. Scripsit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet̄.

Diascorides

Diascorides medicus grecus ꝛ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboꝝ lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: imo vt de seipso testat̄: quecūqꝫ (inq̄t) posui nō ex opinione aut fama cognui: ſ ex electione ꝛ experimēto didici: de quo etiā Plinꝰ mentionē facit.

Symon apostolus

Symon cleophe fili⁹ ⁊ dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i apl̄s ac cōsobrin⁹: appellat⁹ chananeus german⁹ ibadei fuit q̄ dictus est iudas. Zelo dn̄i seruēs par in cognomēto petri cui in sorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat postq̄z circuquaq̧ xp̄i euāgeliū p̄dicasset ⁊ ex ꝯsensu aploꝝ post martyriū iacobi apl̄i hierosolimitanā rexit eccl̄iā. Cū aūt centesimū ⁊ vigesimū ageret annū ⁊ ad simulachrū solis cū iuda apl̄o ꝑductus fuisset vt ostēderēt ea plena esse demonib⁹ p̄ceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cōfregerūt. Qd̄ pōtifices vidētes in apl̄os irruerūt eos trucidātes. Et vt alij hn̄t apd̄ atticū cōsularē ab hereticis accusatus qd̄ xp̄ianus esset post multa ⁊ grauissima supplicia: iussus est simile quā dn̄s ꝑtulerat passione vitā finire: oibus admirantibus ꝙ tam senex id crucis suppliciū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū ep̄m hierosolyme fuisse attestant̄. Verū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die festū beati Iude apl̄i eius simili honore celebrat̄.

Petronella

PEtronella virgo sacratissima dn̄i petri apl̄i filia ⁊ quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: ⁊ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit tn̄ vt eis ministraret deinde rediret ad lectū. At vbi in timore dei ꝑfecta esse cepit; sanitatū remedia a patre recepit. Eā q̄ppe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̄ in tp̄e ieiunijs ⁊ orōnibus vacās tercio die statim vt xp̄i dn̄i nr̄i sacr̄m a sctō nicomede p̄sbytero accepit emisit sp̄m. Quāobrem flaccus vidēs se fore delusum cuē stigio felicolā eius sociā ⁊ nicomede p̄sbyteꝝ varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat̄.

LAzarus marte ⁊ marie magdalene soroꝝ germanus ⁊ massiliēsis ep̄s. quē dn̄s noster ih̄s xp̄s a mortuis suscitauerat: ⁊ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dn̄m. Cuius etiā soror martha nō lōge post ꝑ annū em̄ in quo toto febricitanit: sibi reuelato a dn̄o in pace quieuit: quā beat⁹ frōtin⁹ sepulture tradidit. in q̄rū venerabilē mēoriā nō lōge a bethania postea extructa fuit eccl̄ia. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eoꝝ cōseruabat̄. Marcella vo ei⁹ pedissequa ꝯscripsisse vitā ei⁹ dr̄: q̄ postea ī sclauoniā pergens: ⁊ plēs ad fidē ꝯuertēs: p⁹ decē ānos a dormitiōe marthe ī dn̄o q̄euit hui⁹ q̄ppe sctissimi viri lazari ⁊ soroꝝ reliq̄e apd̄ vrbē massiliā p̄cipuo venerant̄ obseq̄o. ei⁹ festiuitas. i 6. kal̄. ianuarij celebrat̄.

Lazarus

Mathias apostolus

MAthias apl̄s natiōe bethlamites ex tribu iuda ꝑgenitus. q̄ post ascēsionē dn̄i ab apl̄is sorte ī eoꝝ nūero fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ aploꝝ ꝯtestat⁹ est. ⁊ post aduētū sp̄ūsancti iudeā ī sortē accepit p̄dicationi ⁊ miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q̄ treueris eē debet. ꝙ mathias ī lege dn̄i erat doctissimus: corpe mūdus: aīo prudēs: ī ꝯsilio ꝓuidus: ī sermone expedit⁹. iudei ei aduersātes: cū de blasphemia accusabāt iō duos statuerūt q̄ cū lapidib⁹ oppeterēt: a q̄dā aūt inter hec tormēta securi ꝑcutit̄: extēsis manib⁹ sp̄m deo reddidit. Cui⁹ corp⁹ inde romā: ceteri paduā: reliq̄ treueris trāslatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal̄. marcij celebrat̄. Licet de tp̄e ei⁹ martyrij varie referant̄ sn̄ie. Certū tamē est cū in locū iude scarioth is substitutū ab apl̄is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euāgelista

Lucas euāgelista xp̄iq₃ discipulus natiōe syrus ex antiochia arte medicus ꝛ greci sermonis nō ignar⁹: sectator pauli apl'i: ꝛ oīs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cū duo intellexisset esse euāgelia p matheū quidē in iudea: ꝛ marcū in italia. ꝛ ipse instigāte spūsancto in achaie ptibus ꝑut a paulo didicerat suū ↄscripsit euāgeliū: de q̄ paulus. Misim⁹ inq̄t cū illo frēm cui⁹ laus ē i euāgelio p oēs ecclias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus charissim⁹ meus. Suū tñ euāgeliū nō mō ab apl'o paulo didicerat: ſʒ etiā a ceteris apl'is vti narrat. sicut tradiderūt nobis q̄ ab initio ipsi viderūt: ꝛ ministri fuerūt smonis: ferūt etiā eū a btā dei genitrice maria (cuius familiaritate vsus fuerat) edoctuʒ fuisse. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: ꝓpter ↄuersatione quā iugiter cū btā virgine habuerat (vt scribit Damascen⁹) ei⁹ imaginē pluries depinxit. E qbus nūc rome due ↄhibenť: quarū vna apud sanctam mariā de ppl'o maxia veneratiōe custodiť. Cōscripsit ꝛ actus apl'oꝝ ꝑut ipse viderat. Cūq₃ q̄tuor ꝛ. lxx. annis sine vxore ꝑmāsisset in bithinia. 18. die octob. diē obijt. Cui⁹ ossa vigesimo ↄstātij anno ↄstātinopolim trāslata fuerūt. nūc padue i basilica scte iustine quiescūt.

Euax rex

Euax arabū rex insignis phs ꝛ medicus ꝛ rhetor tēpestate hac floruit. Qui int̄ cetera sue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a se cōpositū neroni trāsmisit. in quo nō solū herbarū medicinaliū: sed ꝛ lapidū spēs noīa ꝛ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri scripsit. de quo etiā plini⁹ meminit. Thessalus q₃ valēs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome ī medicinis nouā sectā instituit: ꝛ se tam veteribus q̄₃ nouissimis effrenata temeritate preposuit. Ipocratē supplātauit. ipsum tñ Galienus ignorātissimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

Maria magdalena insignissima xp̄i apsa ab adolescētia sua (ut sacra ei⁹ hʒ historia) cū eēt cūctis puellis pulchritudine plata: ex marthe sororis lazariq₃ germani sniā i magdalū castellū marito tradita fuit. Sʒ ↄsestim voluptatū fallacia vanaq₃ leticia seducta: hierosolimam petijt: magnasq₃ opes pātmonij inter se diuidētes: marthe bethania castellū ꝓpe hierosolimā et castrū magdalū a q̄ nomē sortita ↄtigit. Lazaro aūt militie vacāti ps nō modica hierosolimoꝝ. hec q̄ppe generis sui immemor peccatrix euasit. verū dño ihū pdicāte culpas suas punire cepit ꝛ ad eū i domo symōis leprosi ↄuiuātē venit: ad pedesq₃ ei⁹ retro accessit: vbi vberti lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ꝛ capillis capitis sui tergēs exosculabať: vngētoq₃ pciosissio vngebat (vt sacra hʒ historia) dñs ad illā inquit O mulier remittunť tibi pctā tua vade ī pace. deinde xp̄o q̄ad vixit ardēti ffime adhesit. Eius q₃ dilectiōe lazarū frēm quatriduanum a mortuis suscitauit. Opti-māq₃ ptē (eo testāte) elegit post dñi ascēsione diuino nutu massiliā venit: deniq₃ diuine cōtēplatiōi auida: asprimā heremū petijt in loco diuinit⁹ ꝑpato: trigita annoꝝ spacio hoīb⁹ incognita māsit vbi nec aq̄ꝝ fluēta: nec arboꝝ solacia ꝛ q̄libȝ die septē horis canonicis ab angel' ī ethera eleuabať ꝛ celestiū agminuʒ gl'iosos ↄcent⁹ corpalib⁹ etiā aurib⁹ reficiebať. vn̄ dieb⁹ singulis bis suauissimis satiata ↄuiuijs p eosoē angelos ad ꝓpriū locū īde reuocata alimētis corpalib⁹ nullaten⁹ īdigebat. tādē reuelata p bēnitā maximino epo q̄ eā dñica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duob⁹ cubitis a terra eleuata ī medio āgeloꝝ multo lumine circūdata sūpta eukaristia cū lacrimis spm̄ deo reddidit vndecio kal. augusti.

Anno mundi.5294. Anno christi.94.

Clemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tꝑibꝰ fuit: post cletū pōtificē sedit annis.9.diebꝰ.10. q̄rtus igit̄ erat rome episcopꝰ post Petruꝫ. tametsi plerīqꝫ latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex ep̄la ad beatū iacobū hierosolimitanū ep̄m missa constat. Uerū hic oīm modestissimꝰ Linū ꝛ Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ꝛ religione ac pietate insignis haberet̄ ep̄las ecc̄lie noīe edidit. Deinde ecc̄liam romanam institutis ꝛ moribꝰ cōfirmaturꝰ. cōstituit ne quis vnq̄ ep̄s absente diacono celebrare presumeret. Uetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. ꝛ regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquiniꝰ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cuiꝰ imperio in insulā clemēs deportat̄: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret̄ quā sexto miliario reperebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ꝯscēdēs agnū vidit: sub cuiꝰ dextro pede fons diuinitꝰ abūdantē aquā scaturiebat: q̄ q̄dē ꝛ recreati oēs sunt: ꝛ mlti ad fidē cōuersi. Uū motꝰ traianꝰ satellites quosdā misit q̄ alligata collo eiꝰ anchora eū decimo kal. decēbris ī mare ꝓiecerūt. cuiꝰ sacratissimū corpꝰ nō multo post ad littꝰ delatū est atqꝫ eo loci sepultū vñ fons emanauerat: eiꝰ in morte dies.xxij. sedes vacat.

Anno mundi.5303. Anno christi.104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre natꝰ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tꝑibꝰ. hūc Eusebiꝰ pretermittēs dicit ipsuꝫ esse cletū. Damasus tū in cronica sua cletū ab anacleto patria ꝛ genere mortis differre ostēdit. Nā cletꝰ natione romanꝰ sub domiciano. Anacletꝰ vo atheniēsis sb̄ traiano morit̄. Hic aūt ꝛ mēoriā Petri cōposuit. ꝛ seorsuꝫ a plebe loca vbi martyres sepelirent̄ assignauit. ꝛ sacris ordinibꝰ semel mense decēbri habitis presbyteros q̄nqꝫ: diaconos tres: ep̄os diuersis in locis sex numero creauit. Eꝫ ꝛ institutis ꝛ moribꝰ romā ecc̄liaꝫ ꝯfirmaturꝰ. Cōstituit ne ep̄s a paucioribꝰ q̄ꝫ a tribus ordinaret̄ ep̄is: simplex vo sacerdos ab vno ep̄o. ꝛ ne ep̄s alienos sbditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb̄ traiano p̄ncipe vltio supplicio ꝑempto vacat ep̄atꝰ diebꝰ.13. sedit aūt annis.9. mensibꝰ duobꝰ dies.10.

Euaristus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ꝛ integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: ꝛ septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent ep̄m predicantē ꝓpter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in ep̄m accusatio reciperet̄. Uetuit clādestina m̄rimonia: ꝛ vt sponsus ꝛ sponsa a sacerdote benedicerent̄. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep̄os ꝑ diuersa loca numero quinqꝫ creauit. Deniqꝫ vt quidā tradūt martyrio coronat̄ vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensibꝰ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Uacat tum sedes dies.xix.

Linea summorum pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

Johannes missus in oleum

Persecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus.xv. sui imperij anno post neronē in christianos exercere cepit. in qua ꝛ iohānes ap̄lus ꝛ euāgelista a domiciano imꝑatore romā adductus post immissionē in olei feruentis doliuꝫ ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesum reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina ꝛ theodora atqꝫ alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est. Hermocoras quoqꝫ aquilegiensis archiepiscopꝰ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiqꝫ sunt inter ceteros Cletus ꝛ Anacletꝰ apostolici ꝛ alij quoqꝫ multi.

TItus primꝰ vespasiani filꝰ vndecimꝰ romanoꝝ imperatoꝝ: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētissimꝰ. virtutē aūt titi filij vespasianus tanti semꝑ fecit: vt tumultuantibꝰ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū impio potiturū: ⁊ merito quidē cū ob virtutē ⁊ integritatē animi titus amor ⁊ delicie humani generis haberet̄. Nam ⁊ eloquētissimus in pace ⁊ fortissimꝰ in bello: ⁊ clementissimꝰ in delinquētes est habitus. Ita comis ⁊ liberalis vt nulli quicꝫ negaret: hoc cū reprehenderēt amici: rn̄disse fert̄ neminē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit ⁊ illud: recordatꝰ: ꝙ nihil cuiꝫ muneri dedisset: amici diē ꝑdidi. Qui ⁊ latine greceꝫ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatꝰ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: tēploꝫ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt̄. licet Josephꝰ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captaꝫ ad centū milia ac publice venundata. Deniꝫ iudeis triūpharūt pater ⁊ filꝰ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuiꝰ triūphi monumēta rome adhuc extant. Insculpta ꝗ̄ candelebra ⁊ tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa pꝰ biennū ⁊ menses duos diesꝫ. xx. quā successerat. Altero ⁊ ꝗ̄dragesimo etatis anno: delatusꝫ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

DOmicianus titi frater ⁊ vespasiani filiꝰ duodecimꝰ romanoꝝ impatoꝝ: inicia principatus quottidie sibi secretū horariū sumē solebat nec ꝗcꝫ amplius ꝗ̄ muscas captare ⁊ ꝑacuto stilo cōfigere: vnde quidē ꝓdiens interrogatꝰ esse ne quispiā cū cesare. Rn̄dit ꝑ iocum ne musca quidē. Neroni ꝗ̄ aut galli cule similior quā patri vespasiano aut fratri moderacior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia ꝓrupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: plerosꝫ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima opa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris memoria. Ius ꝗ̄ diligēter ⁊ industrie dixit: ⁊ bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminibꝰ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris ⁊ fratris nomē aboleuerit: ⁊ ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi coliꝫ iusserit. Tādē diuina superueniēte vltione a suis interficit̄ in cubiculo: huiꝰ vo cadauer ꝑ vespiliones delatū ignominiose sepelit̄ āno etatis sue. 35. impij quītodecimo. Statura fuit ꝓcera. vultu modesto ruborisꝫ pleno. grādibꝰ oclis. ꝓterea pulcher maxie ī iuuēta.

NErua tredecimꝰ romanoꝝ impator post domicianū impator electꝰ: iā senio ꝯfectus. Is moderate vite: tum publice tū priuate princeps. equissimū se atꝫ vtilē rei publice ꝓstitit. hic suscepto impio cū oīa ipsiꝰ impij sceptra: ex ꝓdecessoris tumultu offendisset: se equissimū atꝫ vtilē oībꝰ ꝓstare conatus est vnde eiꝰ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vn̄ multi ab exilio rediere. pleriꝫ vo bona sua quibꝰ antea spoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe. verū post primū sui principatꝰ annū cū iam senio ꝓmeret̄ ⁊ mors instaret. reipublice cauens traianū principē in filiū ꝑ adoptionē accipiēs: secūdo ⁊ septuagesimo etatis anno morit̄. Imperij vero sui anno primo ⁊ mense quarto. cuiꝰ corpus ī hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senatꝰ decreto) retulerunt.

TRaianus genere hispanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū impatoꝝ: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate ⁊ moderatione oēs principes supauit. Nā fines impij longe ⁊ late diffudit. Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam ⁊ multas transdanubiū gentes impio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē ⁊ tigrim ꝓuincias fecit: vsꝫ ad indie fines ⁊ mare rubrū accessit. Deniꝫ vbiꝫ terrarū ita se equalē oībus ꝓbuit: vt vsꝫ ad iustiani tpa in creatione pncipū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vo tante comitatis ⁊ humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret̄: vnde dictū illud impatore dignū ꝓdijt. Talem priuatis impatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aūt diuicias facultates: ꝑmia bene merentibꝰ eque distribuit. Nihil in vita agens: qđ ad cōmunē vtilitatē nō ꝑtineret. hac tanta gloria bello domiꝫ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē ꝓfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: ⁊ in vrbe sepulta vrna aurea in foro qđ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit̄: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Thimotheꝰ pauli apl'i discipulꝰ ephesi ep̄s filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinatꝰ. post multos ꝓ christo agones martirio coronat̃. Sunt tñ qui dicũt eũ sub nerone passum. Cui dum torq̃ret duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celũ ⁊ vide. qui vidit celos apertos ihesum coronã gẽmatã tenente atq̧ dicentẽ sibi hãc de manu mea accipies. Qđ ut quidã noĩe appollinaris vidit se baptizari fecit. quapropter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit ep'las.

Titus similiter pauli apl'i discipulus cretensiũ ep̄s postq̧ predicationis officiũ fidelissime exercuisset. beatũ finẽ adeptꝰ est. cui Paulꝰ ex nicopoli sc̄psit ep'las. Crescẽtiꝰ q̧z Pauli discipulꝰ q̄ supioribꝰ diebꝰ ꝑ galliã trãsitũ faciẽs multos v̄bo p̄dicationis ad fidẽ xp̄i cõuerterat: tandẽ q̄nto kal'. Julij in pace qeuit.

Dionysius

Dionysius ariopagita p̄bs clarissimꝰ in hac ꝑsecutiõe domiciana cũ eleutherio presbytero ⁊ rustico diacono in parisio passionẽ meruit. q̄ cum a clemẽte ro. põtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gr̄a directꝰ fuisset. ⁊ opus dñi cõmissũ ardenter egisset. a prefecto parisiorũ vrbis noĩe festennio. vna cũ socijs nonagenariꝰ primis colaphisatꝰ cõsputus ac derisus ⁊ sup cratem ferreã positus flãmis nudus extensus ⁊ alia tormẽta passus fuisset: tandẽ genibꝰ flexis capite percussus martiriũ cõpleuit. deinde caput suũ inter brachia portauit angelo duce ad locũ vbi postea requieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut deꝰ nature patit̃ aut tota mũdi machina destruet̃. Quẽ postea paulus apl's baptizatum diligẽter instruxit. ⁊ atheniẽsium ep̄m ordinauit: vbi maximã regionis partẽ xp̄iane fidei subiugauit. Deinde in gallijs septĩo idꝰ octobris martirio coronatꝰ cũ doctissimꝰ haberet̃ multa preclara reliquit scripta. ⁊ cũ ceteris apl'is (vt ĩ libro de diuinis nominibꝰ ipsemet testat̃ dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset apl'os Petrũ ⁊ paulũ a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente ep̄o ordinatus vt premissum est.

Victorinus

Victorinꝰ scitate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis dignissimꝰ ep̄s. is extra vrbe ad neruã principẽ tãq̧ christianꝰ adductꝰ statim iussu ipsiꝰ capite deorsum suspẽdit̃ in loco vbi putẽtes ⁊ sulphuree aque emanabãt. vbi cũ ꝑ triduũ id martyriũ genus ꝓ noĩe ihesu christi cõstantissime ptulisset. nonis septẽbris gloriose coronatus migrauit ad christum. Sub nerua q̧z imperatore eutices ⁊ marcus passi sunt. Aurelianus eñi spõsus domicille cũ intelligeret eã plus diligere hos sctõs propter fidem ⁊ virtutẽ eorũ ⁊ nereum ⁊ achileũ iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos ꝑ singula predia sua diuisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oĩbus graciosi essent ⁊ miracula facerent. Tandẽ ab aureliano diuersis penis occisi sunt. xviij. kal'. Junij.

Johannes apl'us ⁊ euangelista

Johãnes apl's ⁊ euãgelista iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria salome christi ihu predilectissimꝰ. in mĩori etate ad discipulatũ ascitꝰ est. hũc verũ sanctissimũ vsq̧ ad traiani tp'a puenisse ferũt. qui cũ asianas erexisset eccl'ias: nouissimꝰ oĩm scripsit euãgeliũ. ⁊ ea q̄ a matheo marco ⁊ luca conscripta fuerũt cõfirmauit: ferũt ⁊ ob eã rem a iohãne postremo factũ. quo ebionitarũ dogma ꝯsurgẽs infringeret q̄ asserebãt ⁊ impudenter quidẽ xp̄m ante mariã nõ fuisse. eius eñi diuinã naturã Johãnes explicat In principio erat verbum ⁊c̄. Scripsit ⁊ alia multa. tum vero apocalypsim relegatꝰ a domiciano in pathmon insulam: quo postea interempto ⁊ actis eiꝰ ob nimiã crudelitatẽ a senatu rescissis imꝑante nerua ephesum redijt. ibiq̧ vsq̧ ad traianũ principẽ ꝯsilio ⁊ scriptis eccl'ias sustentãs: senio cõfectus sexagesimooctauo pꝰ passionẽ xp̄i anno in dñ̄o quieuit. Cũ eñi nonagita eẽt annorũ dñica die a p̄mo pullorũ cãtu intrãs eccl'iam: ⁊ ꝑ'p'lo p̄dicãs demũ foueã q̄dratã quã ĩ eccl'ia fieri iusserat intrãs: luce ĩmẽsa apparẽte vt videri nõ posset: q̄ recedẽte fouea plena mãna scaturiẽte ĩuẽta ẽ nec repertũ ẽ corpꝰ eiꝰ. liber aũt apocalipsis (vt diuꝰ hiero. scribit) tot hz sacra q̄t v̄ba ĩ q̄bꝰ latẽt sn̄ie:

PErsecutio xp̄ianoꝝ tercia. Cū augebaꝛ mirū ĩmodū xp̄iana respu. Traianus lʒ singularis iusticie ⁊ humanitatis p̄nceps esset decimo imgiū sui annoꝝ quoꝝūdā malignoꝝ delatione ꝓuocatꝰ. veritꝰ ne q̄d detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā ꝑsecutionē in xp̄ianos ꝯcessit qua quidem multi interempti sunt. At vo plinius secūdus qui tum ꝓuinciā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēpto rū motꝰ ad Traianū scribit. Innumera hoīm milia quottidie obtrūcari. in q̄bus nihil oīno sceleris deprehenderetꝛ. vt aliquid qđ romanas leges offenderet: nisi hoc solū qđ ante lucanos hymnos xp̄o cuidā canerent deo. adulteria vo aūt huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde ꝑmotus traianus rescribit christianos q̄dem nō esse requirendos: oblatos tn̄ puniri oportere.

Ignacius episcopus

IGnatiꝰ ep̄s anthiochie eccl'ie terciꝰ post Petrū ep̄s. btī Johānis euāgeliste discipulꝰ sub hac ꝑsecutione cū multis annis rexisset eccl'ias a traiano ĩ antiochia captꝰ ⁊ dānatus ad bestias. dum romā a satellitibꝰ traheretꝛ quos decē leopardos vocat. Oēs xp̄ianos in itinere orōne vel lr̄is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiēs vt ihm xp̄m inueniā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ tociꝰ corpis ꝯtentio ⁊ tormēta diaboli ĩ me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xp̄i sū inq̄t. dentibꝰ bestiarū molar. vt panis mūdꝰ inueniar. Hic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ ꝑmotꝰ ⁊ ipse in eccl'ia cātari instituit. Mariā q̄ꝫ in pluribꝰ quas ad eā scripsit ep̄las christiferam salutat. Moritꝛ aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiusq̄ꝫ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

EUstachiꝰ cognomēto placidus: ipsiꝰ Traiani militū magister hac seuissima tēpestate vna cū vxore Theospita necnō ⁊ filijs coꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal. octobris ꝓ xp̄o martyrio coronati sunt. quoꝝ miri leguntꝛ actꝰ de couersione eoꝝ. Cū princeps milicie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceteris pulchriorē cū insecutꝰ ⁊ ĩ loco sublimi ceruꝰ se firmasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

HErmes q̄ꝫ romanꝰ ciuis ⁊ illustrissimꝰ vrbis prefectꝰ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac sorore theodora atq̄ꝫ mille ducētis q̄nq̄ginta eiꝰ huius ⁊ coꝝ vxoribꝰ baptizatꝰ. sub hac ꝑsecutiōe cōprehēsus ꝑmo carceri mācipatꝛ. deinde cedēte gladio. 5. kal. septēbris martirij gl'iaꝫ cū oībꝰ p̄dictis ⁊ alijs plurimis est adeptꝰ.

Josephus

IOsephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ sacerdos ⁊ mathatie eiusdē gētis sacerdotis filiꝰ historicꝰ, q̄deꝫ celeberrimꝰ multarūq̄ꝫ reꝝ peritissimꝰ: dux belli iudeoꝝ impantibꝰ p̄dictis nerone ⁊ reliq̄s a vespasiano ⁊ tito eiꝰ filio iudea acq̄sita capitꝛ. ⁊ in huiutē honestā deducitꝛ. vir sane bonus ⁊ egregiꝰ q̄ de xp̄o optime sensit. Is igiꝛ bello captus ac vita donatus qđ ⁊ mortē neronis. ⁊ vespasianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qđ ⁊ factū est: ꝓpter qđ idē vespasianꝰ eū ab oī seruitute liberauit. romā deinde ꝑductꝰ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus est. Ubi cū eisdē impatoribꝰ ꝑ annos quindecim feliciter vixit. In q̄bus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. ꝓ q̄bus ⁊ statuā (vt diuus refert hieronymꝰ) rome ꝓmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiq̄tate iudeoꝝ ab exordio mūdi vsq̄ꝫ ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atq̄ꝫ alia post se reliq̄t septa. Que oīa a ruffino aq̄legiēsi in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū natꝰ iosephus hicetiā qn̄ xp̄s cruci affixus fuerit. vixit vsq̄ꝫ ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Statiꝰ neapolitanus sellis tn̄ epirotico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē siluarū libꝛ. ꝑ q̄bus rure albano donatꝰ. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

MArcus valeriꝰ marcialis in hispania bilbilim pātriā habet rome ob ingeniū sui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

Juuenalis

STellā quoq̄ꝫ patauinā poetā nō ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

IUuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an filiꝰ: heres tn̄. hic cū tpa figurate notasset. statim ꝑ honorē militie quāq̄ꝫ octogenarius vrbe sūmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atq̄ꝫ ioculari delicto par esset. Uerū intra breuissimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsq̄ꝫ ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaqꝫ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpositaꝝ q̄si media mater triuꝫ ciuitatū. ab aq̄lone eīn treuerum: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: ⁊ ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄ꝫ ppl'i inter belgas finitimi treuerensibus ⁊ triboci hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis v̄o nomē a metio sortita est. Is tñ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit'. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cuꝫ ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Nā eo venies p̄mū nobilitatē oēm p vicina oppida: peqꝫ vicinas vrbes in ciuitatē ipsaꝫ sūmo gaudio reduxit. Eiqꝫ nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit meti' vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc est montē deoꝝ dictā. A septētrione eni ⁊ occidente eminere cernit'. Posita est hec vrbs ī ripis moselle ⁊ salie pplo frequēs: ⁊ in potētissimā euasit ciuitatē episcopaleꝫ ⁊ a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis grā directo: sacrū xp̄i euāgeliuꝫ suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman': frater faustiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cuꝫ gallia diuersis erroꝛib' viueret euꝫ ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēduꝫ delegit. Cū celeste presbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib' ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri ꝯstruētes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore virū fortissima: bellis ⁊ armis semp assuetaꝫ: reꝝ opulentia ditissima. agris: vineis: nemorib': aquisqꝫ florētissima: pestifera tñ cōtagiōe pene deserta fuit: cuꝫ in loco statuto arenaꝝ vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructuꝫ ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē ⁊ orientalē ingressus cunctoꝝ p̄hiberet'. beatus clemens sua v̄tute ac doctrina pplm ad cultuꝫ diuinum p̄ducēs: p stolā suā hoc aīal ⁊ oē virus pestiferum amouit ut deinceps locus iste ab īmundis aīalibus tutior repiat': dein de eccl'iam sancti petri infra muros totius pōtificat' dn̄am cōstituit. inde p deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā p̄fecit. extra muros oratoriū sc̄ti iohannis baptiste. In senio q̄ꝫ eccl'iam haud multuꝫ ab vrbe distantē p̄fecit: ut liberius ꝯtēplationi vacare posset: in q̄ ⁊ criptā fontēqꝫ salutiferuꝫ fecit. Et aū ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cuꝫ hunc locuꝫ a sordibus maximis dn̄o acquisisset ⁊ eccl'ie metensi bono regimine prefuisset annis q̄nqꝫ sup̄ viginti ⁊ mensibus quatuor nono kalendas decembris sp̄m deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

SUetonius tranquillus historicus ꝛ causidicus ac epl'aꝝ magister: natione romanus ex patricia gente natus his tꝑibus apud romanos in ꝑcio fuit. Deinde sub adriano principe carus ꝛ acceptus magne auctoritatis euasit: eo q plinio nouocomensi multa beniuolentia coniunctus fuerit. Hic cū eloquentissim⁹ esset vir: ꝑclarū opus de .12. cesarib⁹ predictis edidit. In quo ꝛ m'ltas historias ꝛ annales veterū replicauit. Sed ꝛ de viris illustrib⁹ elegāti stilo librū scripsit. que diuus hieronym⁹ nō dedignatus est imitari. Itē ludicrā historiam: necnō ꝛ de genere vestiū cōposuit: qd opus adhuc extare dicit. Ipsum tñ hadrianus imperator tandē a magistratu amouit. ep cū sabina eius vxore ꝛ imperatrice nimiā cōsuetudinē ꝯtraxisset: murmur quippe erat ep ipsa abuteret: ꝑuenit aūt vsqꝫ ad antonini veri imꝑatoris tempora.

Plinius

PLini⁹ secūdus nouacomēsis phs ꝛ orator atqꝫ historicus celeberrim⁹ ꝑ hec tꝑa in ꝑcio habet. qui licet ꝑeurationes publicas ꝛ cōtinuas quotidie sūma integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita opam dabat: vt nō temere qs plura eo in ocio cōscribē potuisset. Erat eñ ei acre ingeniū: incredibile studiū: sūma vigilātia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat. annotabat: excerpebatqꝫ. Nihil eñ vnqꝫ legit qd nō excerperet. dicere etiā solebat nullū esse librū tā malū vt nō aliq pte ꝑdesset. Perire q̄s omne temp⁹ arbitrabat qd studijs nō impartiret. hac intentione tot volumina ꝑegit. De iaculatione equestri vnū. hunc cū ꝑfectus ale militaret pari ingenio curaqꝫ cōposuit. De vita pomponij secūdi duo. a quo singulariter amat⁹: Belloꝝ germanie. xx. quib⁹ oīa que cū germanis romani bella gessere collegit. cū in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiaꝝ. xxxvij. opus diffusum eruditū: nec min⁹ variū q̄s ipsa natura. Perijt tandē cū misenēsi classi ꝑesset. ꝛ flagrante vesuuio ad explorādas ꝑpius causas lyburnicas ꝑtendisset: neqꝫ (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo ꝛ sexto vite sue anno

Plutarchus

PLutarchus cherone⁹ phs atqꝫ historicus eloquētissim⁹ traianiqꝫ ꝑceptor ac institutor: ꝑ hoc temp⁹ ꝛ ingenio ꝛ auctoritate maxio in ꝑcio habit⁹ est De quo policrates in suis historijs sic hꝫ: plutarchus phs: hō in sentētijs fidelis: in verbis luculētus: ꝛ in sacrario moꝝ tāquā arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci ꝑceptor. hic itaqꝫ princip' ꝛ discipulo suo regnāti: quatuor ingerere conabat dei reuerentiā: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditoꝝ affectū ꝛ ꝑtectionē. Qui cū eruditissim⁹ eēt vir multos edidit libros: videlꝫ de educādis liberis. de politica cōstitutione: de paciētia: de homero poeta: de magistratuū moderatione: de simphoniacis: apothegmata que pleriqꝫ tñ dicta vel dicteria noiarūt. Cū apud traianū cōiunctissime viueret munus ꝑgratū illi sua industria collegit. Vitasqꝫ preterea multoꝝ tam grecoꝝ q̄s latinoꝝ viroꝝ illustrium diffuse eleganterqꝫ collegit. scripsit ꝛ alia multa.

Hi oēs sub domiciano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr
Sileas martyrū passus apud macedoniā
Julianus eps cenomanensis
Paulus episcopus
Saturninus eps Tolosanus
Aristarcus martyr Maron martyr
Marcialis eps zandeñ.
Eutropius eps Aquitaneñ.
Gregorius bellatus eps Eutices ꝛc.

Hi sequētes sub Traiano floruerunt

Hereneus eps Lugduneñ.
Jouin⁹ pſbr ꝛ martyr. S. Dionysij dis.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. discipul⁹ beati petri
Eutropius eps cantu. ꝛ Eufrosina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus eps meldensis dis. dionysij
Thaurinus eps eboraceñ.
Theodora. S. Seruilianus
Sagericus eps cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

EGesippū virū quidē scissimus atqꝫ doctissimū hoc etiā tꝑe floruisse eusebi⁹ refert q inter alia a passiōe dñi nři ihū xpi: vsqꝫ ad hāc etatē oēs ecclasticoꝝ actuū texuit historias: vt q rū sectabat vitā: dicendi q̄s exprimeret caracterem.

Dion phs

DIon philosophus ex ꝑrusie ciuitate ortus ꝑ hoc tempus daruit ꝛ de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

BAsilidas quidā heretic⁹ vir acutissim⁹ tēpestate hac finē fecit vite vigintitria volumina i euāgelijs a se cōfecta post se reliquit. Agrippa autē cognomēto pastor xpianoꝝ sui tꝑis doctissim⁹ basilidis ꝑdicti heretici volumia i euāgelijs cōscripta sua doctrina mirifice ꝯfutauit atqꝫ derides ad terrorem alioꝝ.

aa

Anno mundi.5313. Anno christi.114.

Alexander papa patria romanus: pre alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē iuuenis etate: morib⁹ senior. euaristo succedēs vsq₃ ad hadriani tpa peruenit. Suaq₃ scia atq₃ sanctitate magnā senatoꝝ ptem cōuertit ad dñm. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. ꝛ p̄mo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itē ne clericus aā seculare iudice accusaret. Statuit q₃ vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ꝛ oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā passionis xp̄i in sacrificio addidit. Qui pridie q̄₃ pateret ꝛc. Instituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus ꝛ i tēplis ꝛ i cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter innumera miracula mr̄ q̄ balbinā qrini tribuni filiā sanauit. ꝛ ipsuz tribunū cū oi domo baptizasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat cū Euentio ꝛ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit q₃ i via nomētana vbi interfect⁹ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem; mensib⁹ septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies.25.

Anno mundi.5323. Anno christi.124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre pastore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoq₃ nisi a ministris sacroꝝ mysteria: ꝛ vasa sancta tangerent. marie vo a feminis. neue qd̄ sacerdotes corpale vocāt ex alio q̄₃ ex lineo pāno: ꝛ quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaret. Missarū em̄ acta primo nuda ꝛ simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus pp̄ter freqn̄tes ecdes pauci reperirent qui nomen xp̄i pfiteri auderent. Et galli christiani presules sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat; ꝛ in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxi. Vacat tum sedes biduo tm̄.

Anno mundi.5333: Anno christi.134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine ꝛ virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiuniū obseruaret. vtq₃ i natali dñi ihū xp̄i noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt añ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia i excelsis deo. At vo cū ordinationes quatuor mēse decēbri habuisset. creassetq₃ p̄sbros qndecim. diaconos octo. ep̄os tredecī. martyriū subegēs apō btī petri corp⁹ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Vacat tum sedes dies septem.

Anno mundi.5343. Anno christi.144.

Higinus papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcop⁹ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitq₃ ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerentq₃ sine arbitratu metropolitani vl episcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū ꝛ vnā matrinā i baptismo vel ꝯfirmatione interesse. Vir certe doctissim⁹ q̄ eplaz eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oib⁹ xp̄ifidelib⁹ legendā scripsit. Deniq₃ bene de ecclia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit ꝛ apud beati petri corpus i vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: menses tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Anno mundi.5353. Anno christi.154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angel⁹ pastoris psonā induens ei mādat vt oibus psuadeat pasca die dñico celebrari: qd̄ ꝛ fecit. Constituit item pi⁹ ne hereticus q̄ spirā ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaq₃ dona huic templo obtulit: ꝛ sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi ꝛ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xp̄i sanguine ꝛ corpe aliquid perire pmitterent. ꝛ vbicūq₃ decidertit lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi i ordinationibus suis que quinq₃ fuere mense decembri: presbyteros decē ꝛ nouē; diaconos nouem ꝛ viginti: ep̄os decem creasset xp̄i martyr obijt. ꝛ apud beati petri corpus in vaticano sepelit quīto ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto heliꝰ cõsobrinꝰ traiani filꝰ quĩdecimꝰ romanoꝝ
impator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensi
bus manat. cuiꝰ mater domicia paulina gadibꝰ orta. natus aũt fuit ro
me ac decimo etatis anno patre orbatus traianũ ⁊ celiũ eqtes tutores habuit.
Imbutusꝫ impẽsiꝰ grecis studijs: ingenio eiꝰ sic ad ea sic declināte vt a nõnul
lis greculus diceref. Quĩtodecimo anno ad patriã redijt ac militiã inijt. Deinde
a traiano abductus a patria ꝓ filio habitꝰ. deinde imperiũ accipiẽs inter opti
mos pncipes merito annumerãdus. Is pmo quidem xpianis aduersatus est:
postea cognita coꝝ religione ⁊ pietate ĩ eos admoduꝫ beneficus fuit. De pplo
romano bñ meritus: pater patrie statim appellaf. nã liberalis: splẽdidus: ma
gnificus: clemẽs: ac vtraqꝫ lingua eruditꝰ. musice medicineqꝫ artis sciẽtissimꝰ
fuit. ⁊ leges multas cõposuit. athenienẽsibꝰ legẽ petentibꝰ ex draconis ⁊ solonis
snĩa iura cõposuit: ⁊ eis bibliothecã insignem retulit. Plutarci cheronei sexti
agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectatꝰ. fecit ⁊ rome sui nois pon
tẽ q̃ adhuc extat. ⁊ sepulchrũ in vaticano apud tyberim quo nũc artifices ꝓ ar
ce vtunf que sctĩ angeli castellũ nũcupaf. Mirificeqꝫ plura alia edificauit: ⁊ po
tissimũ ĩ iudea hierosolymã a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instaurauit: ⁊
adeo ampliauit vt passionis dñi xpi locũ intra menia ꝯcluserit. ⁊ ex suo nomĩe
helyã appellauit. pcepitꝫ ne cui iudeo sed tm̃ xpianis introeundi facultas daref
Deinde ingruẽte tristissima valitudĩe antoninũ (qui postea piꝰ dictꝰ) adoptauit
post hec baias petijt vbi die sexto duũ iuliarũ perijt morbo intercutaneo: vige
simoscdo impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelif puteolis ĩ villa ciceroni
a. Statura fuit ꝓcerꝰ. forma cõptus: flexo ad pectinẽ capillo ꝓmissa barba.

Antoniꝰ pius sedecimꝰ romanoꝝ impator: vna cũ filijs aurelio lucioqꝫ im
perij principatũ suscepit. hic adriani gener ⁊ ꝑ adoptionẽ filiꝰ: paternum
genꝰ e gallia originẽ habuit. Impauit aũt tanta modestia ⁊ benignitate vt me
rito pij cognomentũ adeptꝰ sit. ac pater patrie appellatꝰ. Nulli eñ vnqꝫ tuꝫ pri
uatim tuꝫ publice acerbꝰ fuit. ⁊ hoc verbũ ꝑsepe dixisse ferũt: malle se vnũ ciuẽ
seruare qꝫ mille hostes occidere. Tãte aũt iusticie pius fuit: vt multi reges mul
teqꝫ nationes positis eiꝰ iussu armis ad hoĩeꝫ cõtrouersias suas litesqꝫ deferrẽt
eiusdẽqꝫ snĩe statim parerẽt. Fuit aũt statura eleuata decorus. sed cũ eet longus
⁊ senex incuruaref qꝫ: tiliaticijs tabulis ĩ pectore positis fasciebaf vt rectꝰ ince
deret: fuit voce rauca ⁊ sonora. Cũ iocũditate a senatu diuus est appellatus cuꝫ
oẽs eius pietatẽ clemẽtiã: ingeniũ: sanctimoniã laudarent: vt cũ numa pompi
lio bonoꝝ oĩm snĩa compari pôt. Is pterea cũ tyberis inundatione plurima ro
me vexasset edificia tuꝫ priuata tum publica sua impẽsa ciues ĩ restituẽda vrbe
liberalissime iuuit. Tarraconẽseꝫ ⁊ caietanũ portũ restituit. Ob hec merita po
pulus romanus mortuo circenses ⁊ templũ cõstituit. Perijt anno septuagesi
mo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mẽsibus tribus: apud loriũ villã
duodecimo ab vrbe miliario distantẽ quasi dormiret spiritũ reddidit.

Marcus antoninꝰ qui ⁊ verus cognomẽto phs natꝰ rome ĩ mõte celio edu
catus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grãmatic
greco alexandro. oratoribꝰ aũt precipue frontono. cui ⁊ statuã in senatu petijt.
Asscitus in impatoriã dignitatẽ ad domũ tñ appolonij discẽdi cã venit. Audi
uit ⁊ sextũ plutarci nepotem. Educatus qꝫ in hadriani gremio illũ verissimum
nominabat. deinde vna cũ L. aurelio cõmodo fratre annis decẽ ⁊ nouem impe
riũ equo iure administrauit. Bellũ aũt cõtra parthos simul susceptũ admirabi
li virtute ⁊ felicitate gesserũt: de hostibusqꝫ triũpharũt. Uerum nõ multo post
apoplexie morbo e medio sublato cõmodo fratre. antoniꝰ solus imperiũ obti
net. Fuit aũt a teneris annis eiusdẽ animi: eiusdẽqꝫ vultꝰ in quauis fortuna. ⁊
quia benignitas nature cũ doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philo
sophus appellatus est. philosophia tñ cũ a rebus bellicis nequaqꝫ retardauit
Nã germanos: marcomãnos: squados: sarmatas ingẽti ṽtute ⁊ felicitate vna
cũ filio cõmodo antonino supauit: ac triũphũ egit. Iturus aũt ad hoc bellũ cũ
nõ haberet vñ stipẽdia militibꝰ pberet: ex hausto erario oẽm impatoriã suppel
lectilẽ: oẽmqꝫ ornatũ vxoris ĩ foro traiani haste subiecit. Uerũ cũ postea supa
to hoste ĩ patriã redijsset: emptoribꝰ pcia restituit. nemĩ tñ molestꝰ fuit: q̃ reddẽ
empta noluisset. parta victoria ĩ oẽs de re publica meritos liberalis fuit. Tribu
ta qbusdã ꝓuincijs remisit. leges seueriores nouis ꝯstitutionibꝰ tpauit: his re
bus gestis factũ ẽ: vt ab oĩbꝰ ita amaref: vt sacrilegi nomẽ incurreret q̃ eiꝰ imagi
nẽ domi nõ habuisset. Postremo ĩ pãnonia ꝯstitutꝰ repẽtino morte iterijt. Di
misso eñ filio ne ĩ eũ morbꝰ trãsiret: nocte aĩaꝫ efflauit. xviij. impij ãno vite. lxj

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aurelius Cõmodus

Quarta psecutio ecclesie tpe marci antonini τ lucij aurelij facta est: multiq martyrio coronati sunt: ipsaz tamē psecutionē secuta est lues magna: que multas late puincias deuastauit maxieq italiā adeo attriuit: vt passim ville τ agri sine cultore τ habitatore remanerent. ab armis deniq nulla vnq quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq nō sine interitu ciuitatū τ inundationes fluminū crebrescebant: τ locuste agros infestabant.

Sophia

Seraphia

Sophia matrona nobil' cū trib' filiab' fide. spe: τ caritate ad vrbē venit: τ exēplo religiōis sue τ sobrietatis multas nobiles femias puertit ad xpm qd cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q cū pulcherrime eēnt τ i diuinis scpturis erudite post longā cōcertanonē martyrio vitā finiere p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit τ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore depssa i pace quieuit.

Seraphia anthiocena vgo p hoc temp' rome pro xpo passa: que missa i obscurissimū locū duob' lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmansit: lāpadibus inflāmari: τ iussu psidis fustib' durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Sabina

Quadratus

Sabina illustrissima mulier: vxor quondaz pclarissimi valētini τ herodis metallarij filia. quā seraphia pdicta i fide xpi ihu edocta: opib' misericordie insistēs his tumulnb' apud romā i auentino mōte a pfecto vrbis rabidissimo noie helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadrat' atheniēsis eps τ aplor discipulus vir vtiq doctissim' hac tepestate ecclias grādi terrore dispsam fide τ industria pgregās: etiā librū p xpiane religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei τ rōnis atq aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimum pro ipsi' defensione passus est. septimo kal'. Iunij.

Quirinus

Achacius

Quirin' pmo tribun' postea eps fact': p id tēpus apd illiricū id est sclauoniā i scisia vrbe .ij. nōs Iunij martyr xpi obijt. Nā (vt prudēti' ait) ligato ad manū ei' molari saxo i flumie pcipitat' est. τ cū astātibus diu locut' fuisset: ne ei' terrerent supplicio: vix pcib' vt mergeret obtinuit. Zenō qz patrici' roman' cū decē milib' τ ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu p xpo interfectus est.

Papias

Aristides

Achati' primiceri' cū decē milib' i mōte ararath ab adriano imperatore i armenia martyrio vitā finiuit qui puersi p angelū victoriā p hostes obtinētes cū adrian' τ antoninus quē adoptauerat eos xpianos eē sensissent lacrimātes eos pmo flagellari deinde multitudinē clauor acutissimor trigenor spargi i terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib' sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xpi martyriū passi sunt: τ aie eor translate ad superos.

Papias hierosolimitan' eps iohis apli auditor q nō tm historie veter discipulor dñi: quātū voce aristonis τ senioris iohānis adhuc viuētis delectat' est. vñ apparet ex ipsa noim dinumeratione cū oim fere aplor mētionē fecisset. aliū esse iohānē q int aplos locat. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q certe doctissim' est habitus quēq etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq predictus.

Aristides aūt atheniēsis phs sub pstino habitu xpi discipul' volumē nri dogmatis rōnē cōtinēs eodē tpe q τ quadratus adriano pricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū est vt adrian' iniustū fore existimās xpianos indicta causa vbiq occidi. Minucio fundano asie pcōsuli scripserit: neminē occidendum: nisi de accusatore τ crimine constaret.

Secundus phs

SEcundus athenienſis phs hoc tpe in p̄cio fuit qui ſemp ſilentiū ſeruās py
thagoricā vitā duxit: cuius taciturnitat̄ cā hec fuit. Qd̄ cū matrē ꝑcīā de
illicito cōcubitu tēptaſſet: ⁊ illa (incognito filio) aſſentiſſet: vt cū cognouit eſſe fi/
liū p̄ pudore ſpm̄ exhalauit: qd̄ aīaduertens ſecundus id matri propter ſuā lo/
quelā accidiſſe: hanc a ſe in poſterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ȝ nemini loquerē
tur: quod cū hadriano qui apud athenas eſſet nunciatū fuiſſet: ipſum illico acer
ſiri fecit. quē cū nec ſalutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓpo
ſito retrahere potuiſſet: admiratus ipſius taciturnitatē atq̄ȝ conſtanciā dixit. Cū
iſta ſilentij lex a te nullo modo ſolui pōt: manu tū tua ꝓpleumatibus meis reſpō
dere digneriſ. Et interrogans dixit. Quid eſt deus. Ille ꝯfeſtim reſcripſit. Deus
eſt imortalis mens incōtemplabilis celſitudo forma multiformis multiplexq̄ȝ ſpi
ritus: incogitabilis inquiſitio: omnia continens lux indeficiens ⁊ optimū bonū.
Fuere ⁊ alia multa hadriani propleumata philoſopho propoſita.

TIburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat̄ p hoc tēpus hadrianus impera
tor (vt helius ſparcianus hiſtoricus teſtat̄) miro ſumptu edificauit. ⁊ ex villa oppidum fecit. He
quippe ciuitas. 16. paſſuū milibus a roma diſtare videt̄. ⁊ iuxta anienem fluuiū in cliuoſo loco cō
ſtituta eſt. quam tū ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ⁊ cōdicionē habuiſſe Strabo ⁊
Virgilius volunt. aiunt eīn q̄ ipſius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ⁊ catilli frater. Hi nāq̄ȝ
fratres thebani fuere: qui poſt thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgenti: ſinguli poſtea oppidū ex ſuo no
mine ꝯſtruxere q̄ teſtis eſt quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit̄. Et corax aliud oppidum fa
moſum inter volſcos erexit. Fuit itaq̄ȝ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā teſtimonia ꝑhibēt ꝓ/
pinque adhuc extantes ipſius antique ciuitatis ingentes ⁊ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis
p̄ ſe ferunt. eo ſiquidē loco tiburtinus lapis fortiſſimus fodit̄: qui ad cōſtruēdam conſeruandāq̄ȝ roma
nā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc eīn vrbē Fridericus cognomēto barbaroſſa imꝑator: ab alijs theoto/
nicis ſuperioribꝰ annis dirutā reedificauit. ⁊ deinde multi ſūmi pōtifices multiq̄ȝ cardinales auxere ⁊ mi
edificijs illuſtrauē. ex hac ſimplicius roman pōtifex ⁊ alij viri ſcia ⁊ dignitate clariſſimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: patria sibi pgamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas ꝛ humeros latos ꝛ grossos hñs: colore brunus: delectatus i cantu ꝛ alkimia. natus ex patre diuite ꝛ largo: sciētificus i astrologia arismetrica ꝛ alijs hmōi. Magistrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝑ acquirēda sciā: prādebat parū: sꝫ tm̄ ficubus ꝛ pane ꝯtētus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis reputatus litigiosus: qꝛ logicus erat. hi em̄ sibi obijciētes dicebāt. hic q̄dē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūqꝫ in curis erubuit: nūqꝫ in ꝑnostico errauit. Asserit aūt cōstantinus eū. C. ꝛ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus est cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ꝛ mundinus dicit. Merito ꝙ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ꝛ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Iustinus phs

Aquila

Iustinus phs ex neapoli vrbe palestine his tpib⁹ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ꝛ antonino pio pn̄cipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes scriptū: ꝛ dialogū ꝯ triphonē pncipē iudeoꝝ habuit. Inuectus est ꝛ i marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alteꝝ bonū alterū iustū dnm asserunt: tāqꝫ duo ꝯria pncipia creationis ꝛ bonitatis. Impugnauit ꝛ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝑ dignitate christiani nois sanguinem fudit.

Aquila qꝫ iudeus natiōe pōticus cū ꝑscillia vxore edicto claudij discedēs vsqꝫ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) suguixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ꝛ libros veteris testamēti ex hebreo i grecū optie trāstulit ꝛ ꝓphe verba de v̄gine maria ꝑlata ad iuuēculā quādam ascripsit.

Cerdo hereticus

Marcion hereticus

Cerdo q̄dā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāqꝫ duo fuisse pncipia ꝯria.

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoic⁹ phs cū mgr̄o suo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuisse deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ꝛ cū aliqñ policarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretqꝫ an se agnosceret. cognosco (rn̄dit policarp⁹) pmogenitū diaboli.

Valentinian⁹ hereticus

Theophilus eps

Valētinianus ali⁹ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana heresis noīata est: eodē qꝫ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil sumpsisse: sed per eā tāqꝫ per fistulā quendā purum transisse.

Theophil⁹ anthiocēsis eccl'ie eps ꝛ ipse his diebus floruit: ꝛ ꝯ marcionē p̄dictū hereticū libꝛū edidit impante. M. antonio. Scripsit ꝛ libꝝ ꝯ hermogenis heresiꝫ q̄ māām nō nāām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: māām elemētoꝝ ꝛ deū appellās. Tria qꝫ volumina cōtra etholū cōposuit ꝛ plura alia.

Melito episcopus

Appolinaris eps

Melito seu miletus asianus natione sordēsis eps frontonisqꝫ oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ꝛ librū de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirūiūmodū laudat: diciteqꝫ a plerisqꝫ nostroꝝ prophetaꝫ habitū esse. eo ꝙ multa ꝓphetica scripserit testimonia: ꝛ alia multa.

Apollinaris asie hieropolitanus eps huius tpe in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xp̄i. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ꝛ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ꝛ maximilla insaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ꝛ alios aduersus gentes quinqꝫ libros scripsit. Extant ꝛ alij duo de veritate.

Policarpus

POlicarpus iohãnis apli discipulus. smirneus eps ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tuꝫ facile princeps: hoc anno pio presulante romã veniẽs: plurimos fideliũ marcianis ⁊ valentiniani falsa ꝑsuasione deceptos ad fidẽ reduxit. Cũ aũt marcion obuiã habuisset eũ primogenitũ diaboli dixit. Ne gabat enĩ patrẽ xpi deũ esse creatorẽ: qui ꝑ filiũ mundũ fecerat. Postea vo impe rante. M. antonino ⁊. L. aurelio cõmodo quarta post neronẽ ꝑsecutione smirne sedente a ꝓconsule igni crematus est. Cũ quo etiã. xij. ex philadelphia veniẽtes martyriũ cõsũmauere. hic cũ esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnã ad philippẽses ꝓutilẽ scripsit epłam. passus est aũt septimo kał. februarij.

Praxedis

PRaxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ gloriosissime pudẽtiane ṽginis soror. virgo siquidẽ i diuina lege erutissima ꝑ hoc temp⁹ vsqꝫ ad anicetũ fuit postqꝫ patrimoniũ suũ vna cũ sorore ꝑdicta in sustentatione pauperũ erogasset: ⁊ totũ vite sue temp⁹ ipsi⁹ vigilijs ⁊ orõnibus atqꝫ ieiunijs assiduis cõtriuisset: ⁊ vniuersam familiã numero. 90. ma numisisset. At postqꝫ multoꝝ martyrũ corpa sepelisset. ⁊ ipa beatissima. xij. kał. augusti migrauit ad dñm coronã iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suã pudẽtianã i cimiterio priscille sepelit̃. q̃ etiã die ei⁹ natale a cũctis fidelibus celebrat̃.

Felicitas cũ septẽ filijs

FElicitas romana femia matrona siquidẽ sctissima ꝑ hoc temp⁹ vna cũ septẽ filijs suis scꝫ ianuario: felice: philippo: scylano: alexandro: vitale atqꝫ marciale: rome martyriũ suscepit. Hec enĩ ꝓpissima mulier mẽte ⁊ corpe felicitas. hos septẽ filios deũ colere docuit: vt coronã martyrij acciperẽt. Et primo quidẽ ianuarius primogenit⁹ post virgarũ verbera: plũbatis occisus est. felix vo ⁊ philipp⁹ fustibus mactati. Syllan⁹ ꝑcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniqꝫ ⁊ vitalis atqꝫ marcialis capitali snĩa sunt puniti. Nouissime aũt ⁊ mater ipsa felicitas preter manũ cõsuetudinẽ: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnũ spectaculũ fidei nostre ante oculos positũ est. Eoꝝ dies celebrat̃. vj. ydus Julij.

PTolome⁹ natione alexandrin⁹ phs ac insignis astrologus: qui post tpa adriani imꝑatoris claruit hoc tẽpore agnoscit̃. qui vir ꝑstantissimus plus astronomie addidit qꝫ id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuã edidit. De iudicijs etiaꝫ quadripartitũ opus. ⁊ centiloquiũ ac alios multos cõscripsit libros. Vixitqꝫ annis. 88. Ex eius aũt ꝓuerbijs hec duo notãda inserimus. Inter hoĩes qui nõ curãt in cuius manu sit mũdus: hic mũdo altior est Et illud. Qui ꝑ alios nõ corrigit̃: nec alij per eum corrigent̃. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonũ cum augmento operare.

Ptholomeus astronomus

Aulus gellius

AUlus gellius romanus orator ⁊ insignis quidẽ grãmaticus hoc tpe clarus existẽs agnoscit̃. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma ꝑ hiemẽ in atticam proficisceret̃ terrã. cõmẽtarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo ꝑnotauit. ideo de eo scribit̃. Si quẽ cecropia claruꝫ latiaqꝫ camena esse iuuat: gelli scripta ꝓbanda legat. Attica nox luci nũqꝫ cessura diurne. Ad varias artes qꝫ bene mõstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiũ

CAthaphrigarũ heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is enĩ mõtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paraclitum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandẽ regionẽ cũ vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiqꝫ ⁊ priscam ⁊ maximillã clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigte donum spũssancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

APelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xpm non deum in veritate sed hoĩm fantasia hoĩbus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimũ appellat: ⁊ suis scriptis percõmode irridere conat̃. Tacianus quoqꝫ hereticus primo xpianus noĩatus: deinde seueriani heretici ab eo processerũt hi oẽm coitũ spurcũ putabant

Anno mundi. 5363. Anno christi. 164.

ANicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso
placet) de humisia vir moribus insignis: eccl'ie romane ɔsulens ne mori-
bus petulantiū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam
nutriret fm aplī pceptū. Neue eps consecrari posset a paucioribus q̃ a tribus
eiusdē ordinis viris. et plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinq̃
q̃s decēbri habuit pšbros. xix. diaconos quatuor. epos nouē creasset. martirio
coronatus ac sepult⁹ est ī calixti cimiterio via appia. xv. kal'. maij. Sedit ānos
vndecim: mēses q̃tuor: dies tres. Sedes vo dies. xvij. post eius mortē vacat.

Anno mundi. 5373. Anno christi. 174.

SOther papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tpibus
L. cōmodi fuit. Is lz in multis piculis ɔstitutus: animū tn̄ in tātis malis
ad res diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus i
acerrā poneret du3 sacrificia fierēt. Eius extabat epl'a hac de re scripta ad epos
italie. Instituit itē ne legittima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto be-
nedixisset. et quā parentes solēni pōpa more xpiano marito collocassent: reiciēs
multa picula ex prestigijs et magicis artibus improbor: q̄ ī nouas nuptias ca
dere solēt. At vbi p ordinationes q̄nq3 mēse decēbris habitas pšbros octo. epi
scopos vndecī creasset: morit ac sepelit via appia ī cimiterio calixti. sedit ānos
nouē: mēses tres: dies vnū et viginti. vacat tu3 sedes dies totidē.

Anno mundi. 5383. Anno christi. 184.

ELeutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. A.
antonino cōmodo impante fuit. Is statuit ne quis ob supstitionē cibi ge/
nus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret. Noluit p̄terea quēpiā de
gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret. huius q3 pontificatu
et ecclesijs pax data est et quies: et nomē xpianū p oēm terrā mirūmmodū auctū
rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus et liberis in fide3
recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno epl'am accepit: vt
se ac suos in xpianor numerū susciperet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mē
se decēbri habitis presbros ac epos ordinasset. Morit et apud btī petri corpus
sepelit. vij. kal'. Junij. Sedit aut annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tu3
sedes dies quinq3.

Anno mundi. 5393. Anno christi. 194.

VIctor papa natione apher patre felice qui rei publice xpiane vt par erat cu
rā gerens: cōstituit vt pasca dnica die a. xiiij. luna primi mēsis vsq3 ī. xxj.
celebraret: cū prius cū iudeis. 14. luna celebrabat. Cuius decretū postea ī cō
cilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt
pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio morit et apud
beatū petrū ī vaticano sepelit. cuius diē festū q̄nto kal'. augusti celebramus. se-
dit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Anno mundi. 5403. Anno christi. 204.

SEpherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tpib⁹ fuit vir
sanctissimus rei diuine magis q̃ humane intētus. Unde et ɔstituit vt astā
tibus clericis et laicis fidelibus et leuita et sacerdos ordinaret qd postea ī calce-
donēsi cōcilio ɔfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo va
se nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetitu3
eñi est ne in ligneo fieret ppter raritatē qua imbibit: neq3 in vitro ppter fragi/
litatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi et remensi cōcilio scri-
ptū apparet. Idez preterea instituit vt oēs xpiani annos pubertatis attingētes
singulis annis ī solēni die pasce publice cōicarent. qd Innocētius terci⁹ postea
etiā ad cōfessionē delictor traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor pre-
sbyteros et epos creasset: morit seueri tpibus. ac ī via appia nō longe a cimite-
rio calixti sepelit septīo kal'. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

Anno mundi. 5413. Anno christi. 214.

CAlixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauenna
tium vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū pturbatione cū sceleratis
impatoribus nequaq3 ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno
q̄bus tpib⁹ deinceps ratio sacror ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri
ɔsu euisset. Cimiteriū q3 de suo noīe cōdidit via appia: vbi multor martyr cor/
pora reposita fuerāt. Verū cū palmachiū virū ɔsularē et simpliciū senatorē atq3
felicē nobilē virū cū eor domib⁹ baptisasset. et mltos pšbros et epos ordinasset
secūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronat: deinde sepul-
tus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex
mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summorum pontificum

Commodus lucꝰ antoninꝰ dictus decimꝰ octauꝰ romanoꝝ imꝑator: post M. antoninū verū patrē suū imꝑauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustia eiꝰ mater pregnās visa ꝛ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū ferociorē: pepit aūt comodū ꝛ antoninū eo mortuo. marcus ꝑceptꝫ optimoꝝ cōmodū erudire conatꝰ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuꝫ capellā. orator ei atteius. hi tñ mgr̄i nihil ei ꝓfuerūt. Uerū a prima statim puericia turpis improbꝰ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝑfectꝰ deinde cū patre ad germanicū bellū neqꝫ pudori: neqꝫ sumptui pepercit. Tandēqꝫ nil cōmune cū patre habuit: sed oībꝰ incōmodꝰ: nisi qḋ ꝛ ipse ꝯtra germanos adiuuātibꝰ xp̄ianis militibꝰ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercitꝰ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt ꝑcibꝰ xp̄ianoꝝ militū aquā diuinitus e celo missā: pluraqꝫ fulmina i germanos ꝛ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ꝛ obscenitatis dedecora ꝓlabif. Gladiatorijs q̄s armis ī ludo nerone imitatꝰ depugnauit. plurimos q̄s senatores interfecit: ꝛ eos maxie q̄s nobilitate industriaqꝫ excellere aiaduertit: quosdā ꝓscripsit: vendidit etiā ꝓuincias ꝛ admīstrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ꝛ sermone incōdito capillo sp̄ fucato: adurēs comā ꝛ barbā timore tōsoris. Tēporibꝰ eiꝰ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremaf: mēseꝫ decēbrē ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idqꝫ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperij sui anno ꝛ mense septimo e medio sublatꝰ est. Corpus eius vt vnco traheref atqꝫ in tiberim mitteref senatꝰ ꝛ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumētū adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decimꝰ octauꝰ ro. imꝑator natꝰ in appēnino ī villa martꝫ quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiqꝫ rhetias ꝛ noricū ab hostibꝰ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissimꝰ fuit. cōmodo plurimū placuit. factꝰ sexagenario maior imꝑator rogatꝰ vt vxorē augustā faceret ꝛ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere ꝙ ipse imꝑaret inuitꝰ. Et cū ī imꝑatore auaricia nihil turpiꝰ est: cū illiberalis ꝛ sordidꝰ haberef q̄bꝰ dimidiatas lactucas ꝛ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūqꝫ ꝑuato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis īmissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ꝛ magis blādus q̄ benignꝰ. Tandē nemine ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidif. Imperij sui mēse sexto. Cū tausius quidā vnꝰ e tungris in irā ꝛ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pectꝰ ꝑtinacis obiecit. Tūc ille ꝑcatꝰ iouē vltorē toga caput operuit atqꝫ a ceteris ꝯfossus est. Milites eñi cū ꝛ aulici odio habuerūt. ppl's mortē eius indignissime tulit: iō p senatū in deos relatus est.

Iulianꝰ didius successor ꝑtinacis cū caput eiꝰ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p vrbē in castra ꝑtulerūt. Ipse corpꝰ eiꝰ quāto potuit honore funeratus est. Cū id ī pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ꝛ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q̄ ꝑpetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cuiꝰ ꝓgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus misserime viuēs: vñ odiosus pp'o desertus ab oībꝰ: quiqꝫ septimo mēse postq̄ im pare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ꝛ interfecꝰ est.

Seuerus ro. imꝑator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia i prima puericia cū lr̄is grecis ꝛ latinis imbuef q̄bꝰ eruditissimꝰ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci ꝓcurator: mox tribunꝰ militaris p gradus alios vsqꝫ ad imꝑium ꝑuenit: parcꝰ admodū: natura seuus: multis bellis lacessitꝰ: fortissime quidē rēpublicā lꝫ laboriosissime gubernauit: phie tñ admodū studiosus fuit: foris parthos ꝛ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ ꝓuinciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in eiꝰ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthicꝰ arabicus adiabenicꝰ cognoiaf. Edificijs ꝑterea publicis vrbem exornauit. nā ꝛ thermas seuerianas ꝛ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcissimꝰ: exiguis vestibꝰ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqū cupidus: carnis frequēter ignarꝰ: ipse decorus: ipse ingēs ꝓmissa barba: cano capite ꝛ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. s affrū quiddā vsqꝫ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē varijs ꝛ piculis distrahif. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tñ in gallia nō merueto ꝑlio supauit. Inde in brittāniā ꝓfectꝰ deficiētibꝰ vere socijs oībꝰ varijs casibꝰ afflictatus: apud eburacū gallie morif anno impij sui. xvij. duobꝰ filijs relictꝫ bassiano ꝛ geta. olei tñ reliqt vt p q̄nquēniū nō solū vsibꝰ sed ꝛ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse turbatā rēpublicā vbiqꝫ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄ senex ꝛ pedibꝰ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cōmodus

Helius pertinax

Didius Julianus

Seuerus

S. Lucius rex

Emerita soror eius

Lucius anglo℞ rex: coilli regis fusti filiꝰ apd̄ anglos seu brittānos regnū accipiens a dn̄o vocat: eplam eleutherio pōtifici maxio misit. qua rogabat vt se ac suos in xp̄ianoꝝ numerū reciper. quare fugaciū ꝛ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsuꝫ ac pplm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices qnq ꝛ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebant: quoꝝ ī loco tres archiepi̅ ꝯstituti sunt. ꝓthoflaminū vo loco p̄mitiua eccl̄ia patriarchas instituit. Verū luciꝰ baptismo suscepto: mox imobilia cūcta pridez gentiliū templis collocata xp̄i ecclesijs ampliata contulit. Relicta patria regnoq gallīā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat. hos populos dn̄o subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trimus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāq bauariā ꝛ rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

Trogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q totiꝰ orbis historiā a belo Nini regis assyrioꝝ patre vsq ad monarchiā cesaris latino ꝯscripsit sermone. ꝛ in q̄tuor ꝛ quadraginta eā distinxit libros. quoꝝ epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

Dionysius corinthioꝝ episcopus

Dionysiū chorinthioꝝ ep̄m sotheris tpibꝰ fuisse eusebiꝰ scribit qui tāte eloquētie ꝛ industrie fuit vt nō solū sue ciuitatis ꝛ ꝓuincie populos. verū etiā aliarū vrbiuꝫ ac ꝓuinciarū ep̄os suis eplis erudiret. Instructus eni̅ pauli apl̄i doctrina facilime potuit sanctitate ꝛ eruditione alios in officio ꝯtinere. suisq erudiuit eplis ex qbꝰ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vo ad cretēses: q̄ntā ad eccl̄ias pōticas: ꝛ sextā ad romanos scripsit ꝓutilē. Fuere ꝛ alij cōplurimi viri doctissimi h tpe.

Theodocion

Theodocion genere asianus. patria ephesinꝰ vir doctissimꝰ ac lraꝝ sciētissimꝰ: terciꝰ diuinaꝝ scripturarū interpres cū superioribꝰ floruit: qui preter interpretationē ꝛ translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudibꝰ reliq̄t monumēta. hic taciani viri eruditissimi p̄dicti anteq ī heresim incideret discipulꝰ fuit. Maxime vo appellem hereticū scriptis suis pcōmode irridet. qd̄ deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat eni̅ xp̄m nō deū in veritate: sed hoiem in fantasia apparuisse.

Clemens presbyter

Clementē p̄sbrūꝫ alexādrinū virū egregiū ꝛ eruditissimū cū his floruisse diuꝰ hieronymꝰ scribit qui multa cōscripsit e quibꝰ illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationūꝫ libri totidē. cōtra gētes vnꝰ. huiꝰ aūt discipulū origenē fuisse constat. extant ꝛ eius eple.

Appolonius

Tertullianus

Appolloniꝰ senator romanꝰ vir eruditissimꝰ cum pōtificatu eleutherij pax eccl̄ie data fuit: solꝰ appoloniꝰ orator insignis martyriū tūꝫ passus est: habita priꝰ orōne de laudibꝰ xp̄iane fidei: qd̄ illis tpibꝰ capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd̄ quidē piocūde i senatu legē fecit. postea a suo ꝓditus q xp̄ianꝰ eēt. i 4. kal' maij ꝓ xp̄i cōfessione capite trūcatꝰ est. Mortuo appolonio mltē heresēs inualuere. Marcionis q̄ppe secta varie diuisa est. Alij eni̅ vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Tertullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā p̄cōsularis filiū: virū ingenio ꝛ doctrina clarissimū. his tpibꝰ floruisse diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediā etatē clericoꝝ noiatissimꝰ romane vrbis iuidia adeo ꝯtumelijs ꝛ iniurijs cl̄icoꝝ attritꝰ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem ꝛ multa volumīa ꝫ orthodoxā ꝛ catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsq ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymꝰ paulū quendā cōcordie qd̄ oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret; referretq cipriianū nūq absq tertulliani lectione vnam diem pretērijsse.

Persecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iussu Seueri imp̄atoris initiū sūpsit: cū q̄ntus a nerone pse cutionē ī xp̄ianos mouer. ꝯtinuo tñ varijs p̄iculis ⁊ bellis distrahit: diuinaq3 vltio in romanos non defuit. q2 mox ciuilia bella mirūmodū eos attriuere. In qua q̄dē psecutione hi precipue passi inueniunt.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunēsis episcop⁹: vir doctissim⁹ tam grandeuus apud candē vrbē ꝓ christi noīe martyr efficit. floruerat eñ q̄ maxime sub comodo pri/cipe: ⁊ policarpi martyr (vt diuus scribit hieronym⁹) discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. q̄cq3 libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo seuiente hac psecu-tione a seuero positus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū posuisset vt mor tē p crucē vel vitā p ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Iulij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidē optimū sub hac psecutione passuꝫ fu/isse Eusebius cesariensis scribit. Cui⁹ quidē martyrium origenes decimo seueri ptinacis anno paruulus subseq̄ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilita-tem reseruatus p maternā solitudinē impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū ꝓdire: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiscuꝫ paternis bonis: q̄d christū veꝝ deū ꝓfiterent: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbē martyrij palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cōmo do imperatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuꝫ ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ p helenū episcopū baptisata deinde virili ha bitu ī monasterio degebat: p melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad pre/fectū adducta parat eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femia ap paruit ostēdēs se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia eñ cū to-ta domo diuino igne cōsūpta est. Genitores baptizant cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratrib⁹: ꝓtho ⁊ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue basillā ad castitatē ꝑpetuā animauit: quāobreꝫ cū dia ne sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim ꝓijcit. saxo rupto illesa ꝑmansit. Tandē post varia tormēta die natalis dñi missus est spiculator qui eā in carcere ꝑcussit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultū est.

Perpetua ⁊ Felicitas

Perpetua q3 ⁊ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ⁊ ipse ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuo cato saturnino ⁊ secūdolo nouis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus ī carcē q̄euisset ipse sctissime mulieres cuꝫ reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯsūmauē.

Narcissus patriarcha

Narcissus ierlimoꝝ p̄triarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ seueri imp̄atoris: cū luminarib⁹ in die solē ni oleū deesset: aquā infūdi luminarib⁹ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdore luminū reddidit d amorē a testib⁹ falsis accusat⁹ q̄ diuina pena molestati desertū locū petijt. Tandē cū ī senio preesse nō posset. alexan-der capadotie eps cū desiderio locoꝝ sacroꝝ ierlimā ꝑ rexisset: audita est vox. Suscipite epm̄ qui vobis adeo destinat⁹ est: admittēte narcisso hierosolimitane eccl'ie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

Eusebius potēcian⁹

Eusebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ac pegrin⁹ viri nobi lissimi romani añ hec tp̄a sb̄ comodo augusto ꝓ fide xp̄i necant. hi p̄mo in eculeo positi ⁊ neruis acer rime distētū: deinde fustib⁹ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fidelissimi vsq3 ad emissio-nē spūs macrati fuerūt. 8. kal. octobris.

Julius senator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit ī xp̄m cū domo sua ⁊ baptismū p ruffinū p̄sbyterū suscepit audiēs cesar iussit tādiu fustib⁹ cedi q̄usq3 spm̄ exalaret. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs sepeliuit. io vitel li⁹ iudex p̄cepit ei linguā abscīdi q̄ abscisa laudes ceci-nit iō antoni⁹ credidit q̄ ī via aurelia decollatus est. eu/sebius deinde tādiu plūbatis cesus quieuit in dño.

Anno mundi.5423. Anno christi.224.

Urbanꝰ primꝰ papa: natione romanꝰ: pře ponciano. M. aurelio antonio impatore fuit. anno xp̄i.ccxxiiij. ab vrbe vo cōdita nongentesimo ⁊.lxx. Uir siquidē doctrina ⁊ sctītate vite eminētissimꝰ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū p̄stantissimū beate cecilie spōsum: ⁊ tiburciū eiꝰ frēm q̄ postea martyriū ꝯstāti aīo tulere. hic multa cōstituit mādauitq̧ ne q̄s decetero in ep̄m eligeret̃ nisi priꝰ aut sacerdos aut diaconus cōsecratꝰ fuisset. Eiusdē q̧z institutū fuit: vt ecclia p̄dia ac fundos a fidelibꝰ oblatos reciperet: pariterq̧ ꝓuentꝰ clericis oībꝰ viritim: nihilq̧ cuiuspiā p̄uatū eēt sed in cōe bonū qđ hodie aboleuit: tāta est hoīm rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōibꝰ q̄nquies mēse decēbri habitꝭ p̄sb̄ros nouē: diaconos q̄nq̧: ep̄os nouē creasset. ipse nono kal. iunij martyrio coronatꝰ est. ⁊ sepultꝰ in cimiterio p̄textati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies.xij. Sedes aūt dies.xxx.tunc vacat.

Pontianꝰ papa natione romanꝰ patre calphurnio: tp̄ibꝰ alexandri imperatoris fuit. anno ab vrbe cōdita.dcccclxxiiij. anno vo xp̄i.cc.⁊.xlviij. Uir q̄dē optimꝰ atq̧ sctīssimꝰ. instigantibꝰ sacrificulis idolorū mādato pricipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo p̄sb̄ro deportat̃. vbi mltas calamitates ⁊ grauia tormēta ꝓ fide xp̄i in sardinia passus tandē morit̃. Cuiꝰ corpꝰ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac totiꝰ cleri supplicationibꝰ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt ī pōtificatu annis nouē: mēsibꝰ q̄nq̧: diebꝰ duobꝰ. vacat tūc sedes martyrio eius diebꝭ decē.

Nota q̄ in q̄busdā historijs habet̃ q̄ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginibꝰ martyrio coronaret̃: s̄ rō tp̄is hoc nō p̄mittit: vt pz in legēda vndecim miliū v̄ginū: hūc tñ anno vno ⁊ tribꝰ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tñ pōtificū positꝰ nō est cū ꝯ volūtatē patrū papatū cessit. Anno mundi.5433. Anno christi.234.

Antherus papa natiōe grecꝰ pře romulo pontifex creat̃. vir optimꝰ. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent̃. Cōscriptas recōdi in erario ecclie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret̃. Censuit itē ep̄m omisso p̄mo ep̄atu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non suiipsiꝰ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qđ hodie a plerisq̧ ꝯ fit ad vtilitatē ꝓpriā respiciētes īmo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semꝑ respiciūt. nō quot oues ⁊ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: qđ est officiū boni pastoris: s̄ sciscitātes quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aīarū nulla fit mētio. de augēdis ꝓuētibꝰ magna quo multa iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos q̄dē ignauos ⁊ stolidos domi alāt. Antherus vo cū vno tm̄mō ep̄o creato: martiriū subiēs ī cimiterio calixti via appia sepelit̃.iij.nōs ianuarij. sedit ānis.xj. mēse vno: diebꝰ xij. vacat tū sedes dies.xiij

Tiburciꝰ ⁊ valerianꝰ

Tiburcius ⁊ valerianꝰ ciues romani p̄clarissimi frēs quos eo tp̄e auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyrū: post hec almachiꝰ p̄fectꝰ vrbis audiēs eos xp̄ianos ⁊ elemosynas distribuētes cōphendēs: post longā cōcertationē ꝓ xp̄o martyriū cōstanti aīo passi sunt: quos p̄mo fustibꝰ cedi durissime fecit: ⁊ tandē gladio interfici p̄cepit. Maximꝰ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xp̄ianꝰ effectꝰ tā diu plūbatꝭ cesus est donec spm̄ exalaret. Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri.i8. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia v̄go romana corporeo decore moribus ac sctītate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes eiꝰ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni mr̄imonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xp̄m ꝑdocuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad ꝯstātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt ī domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē ambor almachius ambor facultates ingrere cepit. Ceciliā vt cōiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cū ad hoc a parētibꝰ vrget̃: dato p̄claro rn̄so q̄ nollet: cū se ꝯfiteret̃ esse xp̄ianā. Iussit eā almachiꝰ ī domo sua bullienti aq̄ diu noctuq̧ cōcremari vbi illesa māsit: q̄ audito iussit eā ī balneo decollari: quā spiculator tribꝰ ictibꝰ ꝑcutiēs neq̄q̧ caput amputare potuit. Et q̄z decretū erat ne quartā ꝑcussiōnē decollādus reciperet: eā semiuiuente reliquit. deinde ꝑ triduū oīa sua paupibꝰ distribuēs ⁊ q̄s ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dn̄o postulaui inducias vt hāc domū meā ecclīam cōsecrares. his dictis spm̄ emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos ep̄os sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dn̄i.cc.xx. tp̄e Alexandri imperatoris.x. kalendas decembris.

Bassianus p̄dicti seueri fili⁹ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ imꝑator. seuerus eī cū eboraci admodū senex discessit: filios duos successores reliquit bassianū ꝛ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus est. M. aureli⁹ antonin⁹ p̄ncipꝫ successit. nā geta hostis publicus iudicat⁹ est ac interfect⁹. cū ad vitā ei⁹ oibus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxie qꝛ pāpinianū iuris ciuilis alterū asilū sua manu necauerat. At bassian⁹ sumpto a senatu antonini noīe imperij potitus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā pplo dono dedit. Is aūt patre asꝑior ꝛ oī libidine intemꝑacior: nullū gen⁹ facinoris ī vita pretermisit ꝛ nouercā suā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de se reliq̄t preter thermas antonianas q̄s ipse inchoauit ꝛ alexander ꝑfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ꝛ terciauis collo gestarēt. Dānati p̄terea ab eo sūt q̄ ad statuas minxissent Hic postremo duꝫ bellū in parthos mouet apud edessam ꝛ corras circūuentus occidit̄. vj. impij sui āno mēse secūdo: vir egressus etatē q̄dragesimūtercīū ānū alij eū a macrio ꝑfecto occisū fuisse scribūt. corp⁹ ei⁹ ātoninoꝝ sepulchro illatū ē

Opili⁹ macrinus interfecto caracalla impīuꝫ obtinuit. q̄ ꝑfect⁹ pōt: erat. cū filio ꝛ albino facti imꝑatores nihil mēorabile ex tpis breuitate gesserūt. nā impiuꝫ coꝝ duoꝝ mensiū ꝛ vni⁹ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. Macrin⁹ eñ ab heliogabolo apd̄ anthiochiā interfectus est. Diadumen⁹ aūt a p̄re antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū p conatione inclinauit ꝓ imꝑio. fuit aūt puer oīm speciosim⁹ statura lōgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oēꝫ decorē: mēto cōposito: ore ad oscula ꝑato hic vbi p̄mū indumēta coccea ꝛ purpurea ꝛ castrēsia imperij signa accepit quasi sydere⁹ emicuit vt amaret̄ ab oīb⁹ Clodius qꝫ albinus ī gallia imꝑator dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imꝑarūt tuꝫ vł maxie qꝛ nihil mēoria dignū gessere: quidā noīa coꝝ p̄termittūt. Solus tñ albinus ob edacitatē nomē aliqd̄ apud pastores ꝯsecutus est: vt ait cornelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones hostienses q̄ngētas sicus passarias: q̄dragīta ostrea vna cena comedebat.

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperiū suscepit: hic vt putabat̄ caracalle filius ex semiamira cōcubina formosissima: erant q̄ dicerent cū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione impiuꝫ adeptus. Heliogabili nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalū solem vocant. Is matrē suā in senatum rogari iussit solusqꝫ oīm imꝑatoꝝ fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit ꝛ ī colle senatulū id est mulierū senatū. Sed symiamire senatus ꝯsulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederēt: q̄ cui cedē aut assurgere deberet ꝛc̄. Veꝝ ꝛ preter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nisi flagitioꝝ totiusqꝫ obscenitatis mēoriā reliq̄rit. Nā ꝛ ī virgines vestales incestū cōmisit: ꝛ ꝓbrosas mulieres semꝑ domi habuit: ꝛ iracūdia incitatus sabinū cōsolarē virū (ad quē vulpian⁹ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aūt ꝛ honores malis ac flagiciosis cōmittebat. primus romanoꝝ mēsas ꝛ capsas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigeret̄. Rn̄dit q̄d melius qꝫ vt ipse mihi heres sim ꝛ vxori mee. Oppressit ī tricliniis versatilib⁹ parasitos suos violis ꝛ floribus vt aiam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero insania adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exorto: ipse cū matre necaret̄. Aūt cū ei a sacerdotib⁹ siris dictū esset vi moriturus eū parasse funē serico ꝛ cocco intortū quo vitā laqueo finiret: parauerat ꝛ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerūt occisus est p scurras: ꝛ per plateas tractus sordidissime: p cloacas ductus ꝛ in tiberim submissus est q̄rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureli⁹ alexāder seuerus vrbe arcena genitus: cū antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutis exemplar ad cōponēdā rempu. vicio superioꝝ p̄ncipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctissimū. vulpianū ꝛ paulū viros ī iure ciuili prestātissimos: ꝓcul oī pompa ꝛ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi posset: pecunias ꝛ adulationes ꝯtepsit: gemas reiecit: statuas sūmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cōquisitas in foro trāsitorio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocant̄ ꝑfecit ꝛ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūqꝫ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipsuꝫ ꝛ abrahā ī lario suo. Alexāder igit̄ tot virtutib⁹ insignis iuuenis admodū imꝑator creat⁹ bellū statī ꝯ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regē ꝯstātissime vicit. Disciplīne vo militaris adeo seuer⁹ emēdator fuit: vt q̄sdā etiā integras legiones exauctorauerit: q̄ seueritate factū est vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret̄. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexāder inclamabat sepius q̄ a quibusdā xp̄ianis audiuerat ꝛ tenebat: Idqꝫ p preconē significauit cū aliquā emendaret. qd̄ tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā sn̄iam adeo dilexit vt in plateis ꝛ in publicis ope͡ribus perscribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris filius: et ecclesie alexandrine presbyter phõrum ac theologorum omnium sui tpis princeps his tpibus alexandrie floruit. hic cũ ab ipsis cunabulis xpianissimus esset: et eminẽtissimi igenij adolescẽs eua sisset. qui decimo seueri ptinacis anno (psecutione i xpianos mota) leonida pre interempto quẽ adolescẽs ad martyriũ adhortatus est: post patris obitũ xpi fideles a tyrannis p tormẽta oppressos p posse fouit et ad mortẽ perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cõuersus predicandi officium habuit. Tanti aũt ingenij fuit vt nulla eũ lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat continẽtia in cibo et potu abstinentia in rebus alienis. Nã et pauptatẽ xpi imitatus est: et multis annis nudis ambulauit pedibus. Cuius virtutem plerique imitati martyriũ p fide xpi equo aĩo passi sunt. Indeque hebianit arũ heresim impugnauit: qui et xpm ex ioseph et maria natũ purum hoiem dicebãt: et legẽ iudaico ritu seruandam predicabãt: hoc idẽ et symachus sentiebat. Super lectũ preterea plumis stratũ nũque dormiuit et a carnibus se oĩno abstinuit. Et in tm castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nõ bm sciaz se castrauerit. Secutus illõ qd in euãgelio dicit et si pueriłe habet: qr sunt eunuchi qui seipsos castrauerũt ppter regnũ dei. Ob eius doctrinã et eloquentiã et artam vitã a mãmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in pcio habitus: mulierẽ xpianã fide edoctã relinquẽs: in quẽ alexander filius vnice pius fuit. Tanti aũt ingenij fuit origines et doctrine vt septẽ notarij sibi inuicẽ succedẽtes homini vix sufficerẽt. Librarios habuit totidem et puellas apprime eruditas quos oẽs ingenij copiã et vbertatẽ effundendo defatigabat: hũc quidẽ et si hoste sibi porphirius desumpserit xpiani nois acerrimus persecutor. Ita tm interdũ laudat vt nũc doctissimũ phm principẽ vocet. Et dicat eũ oĩa platonis secreta consecutũ. Scripsisse origenẽ ad sex milia volumina librorum hieronymus ipse refert. Errauit tm (vt augustino et hieronymo placet) in plerisque: maxie vo i libro de principatu quẽ periarchon appellauit inde origeniana heresis pcessit: qui dicit xpm quãque ex maxima misericordia nõ solũ hoies sz et apostatas angelos fore redẽpturũ. Iuxta psalmistã nõ in ppetuũ ira sceẽt deus neque in eternũ cõminabit. Verũ ipse origenes vt quidã aiunt in scripto ad fabianũ papã pniam de male platis agere videt. Causam sui erroris refundũt certi in ambrosiũ suũ emulũ quendã qui nõ emendata in publicũ ptulit. Ideo a nõnullis vt ab eusebio et ruffino et alijs cũmaxime laudat. Ecclia quoque nõnulla eius scripta recipit. Deniqz anno salutis nre. 2 3 6. Et etatis sue sexagesimo primo deficiẽs apud tyrũ sepelit.

Vulpianus

Paulus patauus.

VLpianus iurisconsultus vir pstãtissimus alexãdrique predicti assessor: hisdẽ tẽporibus teste eusebio propter eximiã eius sciam atque doctrinã apud eundẽ imperatorẽ maxio i precio habitus est. Et p ceteris doctoribus vocabula et leges antiquas explanauit. Atque alia multa monimẽta scripto post se reliquit.

PAulus patauius siłr in phia et iure ciuili celebratissimus p hec tpa floruit et ad cõponendã rempublicã romam superiorũ impatorum vicio et sordibus labefactatã alexãdro predicto imperatori plurimũ auxilio fuit: et nõnulla ea in facultate cõposuit q adhuc extare vident: quẽ nõnulli alio tempore fuisse scribũt tanta est diuersitas temporum.

Julius frontinus

Tripho

IVliũ quoque frõtinũ phm et in omni doctrina scientissimũ cũ superioribus floruisse et alexandro auxilio fuisse cõstat. Nã et ipse multa cõposuit et alexandro ipsi ad res cõponẽdas adiumẽto fuit.

TRiphonẽ origenis auditorẽ his tpibus fuisse constat ad quẽ nõnulle extãt eple: q librũ pcipue cõposuit de vacca ruffa i deutronomio: et coequalibus etate ãnalibus q offerebant i lege et de diuisiõibus q cũ colũba et turture ab abraham ponit i genesi vir eni eruditissimus fuit.

Minutius felix

Ambrosius

MInutius item felix insignis tuz rome causidicus dialogũ scripsit: quo christianũ et ethnicũ disputantes inducit: qui octauius inscribit. Scripsit et de fato et contra mathematicos quãque stilus superiori nõ cõueniat cuius etiã Lactancius meminit.

AMbrosius grecus diaconus p hoc tẽpus cõfessionis gloriã plurimũ insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dñice glorie insignis fuit: huius industria et sumptu etiã ad huc infinita origenes dictauit volumina. Sed et ipse vir nobilis et nõ inelegantis ingenij obijt parũ an mortez origenis. Reprehẽsus a plerisque q vir locuples amici sui senis et pauperis moriẽs nõ recordatus sit

Agapitus

Agapitus illustris adolescētulus p hoc temp' apud prenestinā sabinoꝝ vrbē quidē iussu alexādri impatoris martyrio coronat'. Ipse ei cū qn decim eēt annoꝝ ⁊ amore xpi martyrio flagraret: ab impatore cōprehendit'. ⁊ primo neruis crudis cedit': deinde vrbis presidi vt sacrificare cōpelleretur tradit' q eū durissimo ⁊ squalido carceri statī reclusit vbi p q̃tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē presidi exhib it' p̄unas ardētes eidē sup caput ei' apponi iussit. ⁊ cū gr̃as deo ageret flagellis iterū cedit' ⁊ nudus capite deorsū verso suspēdit': ⁊ bulienti aq̄ corp' ei' pfundit'. ⁊ adhuc martyris xpi maxillas fregissent preses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito impator eū leonibus obijci precepit. Sed fere mā̄suete facte pedib' martyris se inclinauerūt. videtes sceleris ministri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio pcusserunt sub die. xv. kal'. septēbris. Corp' vo eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo.

Quirinus martyr

Martina romana virgo ⁊ q̄dē sctīssima p hoc tēp' cū eximie christiane veritatis virtutisq̄ esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xp̄m' negare oīno recusaret diuersis tormētoꝝ generib' cruciat' cū eēt pulcherrima erat ī ei' amore exarsit. exhortat' q̄ ad culturā ydoloꝝ vt eā sociā impij haberet. Apollo aūt in ei' aduentu cōminut' est: deo eīn se vouit mēte ⁊ corpe castā. Iussa deinde cedi ⁊ ī carcere posita in q̄ ī menso lūie pfusa ī manu hñs tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dñe oīa ī sapia fecisti. iussit postea eā extendi ⁊ mēbra ei' spatis incidi: in oīb' deum glorificās. immissus leo ad eā in cunctis illesa cū ī fide imobilis pmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij pmeruit.

Berillus epš

Porphirius pbr

Quirici' preterea roman' patrici' ⁊ ipse vna cum Julita matre hac tēpestate apd romanā ciuitatē alijs īnūerabilib' secū iūctis martyriū ydib' Julij cōpleuerūt: ꝫ historia eoꝝ inter apocriphos reperiat'.

Berillus arabs bostren' epš vir doctissim' cū aliquāto tpe gloriose rexisset ecclīam ad extremū lapsus ī heresim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat origenis tñ ope ad veritatē reduct' varia postmodū scripsit opuscula: maxie vo eplas aliqt: qb' origeni p sana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berillū hereseos arguit.

Porphiri' atheniēsis pbr ⁊ quidē excellētissim' p hec tpa maxio ī precio fuit. q̄ ⁊ si origenis presbyteri precipu' amator ⁊ laudator fuisset: christiani tñ noīs acerrim' psecutor fuit: ⁊ ppterea multas obtrectationes ⁊ blacterationes ꝯ orthodoxā fidē igessit q̄s diu' augustin' refellit: ꝫ trinitatē psectā ponat: hic q̄ inter cetera ysagogas. i. itroductiōes ad aristotel' cathegorias. i. pdicamēta adiecit ⁊ ꝯscripsit alia multa.

Hipolitus epš

Julius aphrican'.

Hipolit' cuiusdā ecclie epš: q̄ rōnē pasce ⁊ tpoꝝ canones scripsit vsq̄ ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ eusebio q̄ sup eodē pasca. xix. annoꝝ circulū cōposuit occasione dedit clar' habet'. Scripsit etiā nōnullos in scripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in pphet.

Julium q̄ affricanū inter scriptores sui tpis nobilissimū his tpibus fuisse ⁊ floruisse (diu' hieronymus refert) Cuius quinq̄ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perscripsit. ⁊ ad magnū origenē eplam in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quē doctā eplā scripsit origenes. hic cū līaꝝ cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vrbem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet' sub. M. aurelio antonino cesare legationē p restauratione castelli emaus suscepit qd̄ postea reedificās Nichopolim appellauit.

Linea sumoꝝ pontificum

Fabianus

Fabianus papa natione romanꝰ ex patre fabio post antherũ põtificẽ diuꝫ in via de futuro pontifice deligẽdo colloqueref: cõfestim diuinitꝰ quedã colũba super caput eius astitit ⁊ sic diuinitꝰ electus: statim ꝑ septẽ diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrũ res gestas colligerẽt: ad ceteroꝝ exemplũ: qui xp̄i fidẽ ꝓfitebanf. Idẽ qꝫ cimiterũ ꝓ dignitate martyrũ edificauit. Statuit preterea vt singulis q̄busqꝫ annis ĩ cena dñi crisma renouaref: ac vetus ĩ ecclia cõbureref. huiꝰ tpe exorta est nouaciana heresis: tandẽ martyrio coronaf. vbi ex q̄nqꝫ ordinationibꝰ mense decẽbri habitis. presbros duos ⁊. xx. diaconos septẽ. ep̄os vndecim creasset. Sepultus est aũt ĩ cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicũ eius: vna cũ diuo sebastiano celebraf. Vacat aũt dies sex. Ad hũc magnꝰ ille origenes (mltis sublatis heresibꝰ) de ordine fidei seruãdo multa ꝯscripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Concilũ rome. 60. episcopꝝ

Scisma primũ cuꝫ nouatiꝰ vrbis rome presbyter his tpibꝰ ecclia dei scindere ⁊ ꝑturbare curauit. isqꝫ ob cupiditatẽ ep̄atꝰ oĩa diuina atqꝫ hũana miscebat: ⁊ ne põtificatꝰ ĩ manus cornelij q̄ fabiano successit deueniret. ab ecclesia eĩ sepatꝰ: semet ac suos id est mũdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitẽtes recipiẽdos ee. Hãc ob rez cõciliũ sexaginta ep̄oꝝ: totidẽ p̄sbiteroꝝ cũ diaconis pluribus habitũ est. quo nouacij opinio vt falsa iniꝓbaf. qd̄ saluatoris exemplo nemini penitẽti denegãda sit venia. ⁊ sic primũ romane eccl'ie scisma finitũ fuit. Alie etiã hereses huiꝰ tpibꝰ pullulare cepere. Origenes eñi heresim quorũdã sustulit: affirmantiũ aĩos hoĩm vna cũ corporibꝰ interire. Rursũqꝫ ĩ anastasi (quã nñi resurrectionẽ vocãt) vna cũ corporibꝰ suscitari. Sustulit ⁊ heresim helchesataꝝ qui paulũ apl'm oĩno respuũt quiqꝫ asserunt negãtem in tormẽtis christũ nihil criminis habiturũ: modo integri ⁊ recti sit cordis.

Cornelius

Corneliꝰ papa natione romanꝰ patre castino: vir certe eruditissimꝰ q̄ multas scripsit epl'as. vnã ad fabiũ anthiocenũ ep̄m de synodo romano ⁊ italica atqꝫ aphricana. aliã de nouatiano heretico. terciã de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianũ extra ecclesiã ordinauit ⁊ ĩ aphrica nicostratũ. quãobrem ꝯfessores qui a cornelio secesserãt: cũ maxio presbytero ac moyse sentiẽtes ad ecclesiã reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verũ postea instantibus hereticis cornelius centũcellas in exiliũ mittif. ad quẽ cyprianus carthaginensis ep̄s in carcerem cõiectus l'ras mittit. quibꝰ intellexit ⁊ amici calamitatẽ ⁊ exilij sui cõfirmationẽ. Extant ⁊ alie cypriani ad corneliũ epl'e plene religionis ⁊ fidei. Priusqꝫ in exiliũ mittif instãte lucina matrona sanctissima corpora petri ⁊ pauli e cathecũbis vbi minus tuta esse videbanf noctu leuat. Paulũ lucina ĩ predio suo via hostiẽsi collocat vbi interfectus fuit. corneliꝰ petrũ vbi crucis martyrũ subijt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Iulij. Cũ aũt mense decembri sacroꝝ iniciãdoꝝ ꝑtãtes bis fecit. Decius iratus sanctissimũ virũ plũbatis cedi atqꝫ deinceps ad templuꝫ martis duci iubet: vt simulacrũ eius adoraret. At vir sanctus dum ad suppliciuꝫ ducif: oĩa bona stephano archidiacono cõmisit. post hec tercio nõs maij obtrũcaf. huiꝰ corpus beata lucina cũ quibusdã clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duobꝰ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysiꝰ alexãdrie ep̄s

Diony sius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissimꝰ origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. 17. hic in cyprianũ ⁊ affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizãdis plurimas misit epl'as: sed ⁊ ad fabianũ papam de penitentia vnam scripsit epl'az: ⁊ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atqꝫ duos libros aduersus nepotẽ ep̄m ⁊ ad origenẽ magistrũ suũ de martyrio ⁊ alia multa.

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoritate impator electꝰ est. hic de vico tracie vicino barbaris: barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ insidiaret ⁊ suos ab incursibꝰ vindicaret. militare aūt sub senero cepit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moribꝰ. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū cesserat: cū de longis ⁊ ineptis hoībꝰ diceret. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xp̄ianos ꝓsequeret anno tercio posteaq̄ regnare cepat: a pupieno aqlegie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aqlegienses ꝯ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent nerui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missuꝫ ⁊ apud rauennā bellū parasse. aqlegiā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ maximinū pugnasse apud aqlegiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingen clade supasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuꝫ filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenariꝰ ⁊ plurimis ꝓuicijs p̄fuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit duo pater ⁊ filiꝰ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati. Gordianus vo adolescēs augustus declaratꝰ sex annis imperiū tenuit. cuꝫ maximinus p̄ter senatus auctem impiumvsurpasset ad deturbāduꝫ cuꝫ tres declarauit impatores e q̄bus pupienꝰ ⁊ albinꝰ i palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexagīta duo milia libroꝝ i bibliotheca habuisse dr̄. demq̄ duꝫ ad triumphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchꝝ milites apō circeū castꝝ fecerunt tituluꝫ huiōi ardētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persicis ⁊ iudaicis l̄ris: diuo gordiano victori ꝑsaꝝ: victori gothoꝝ: victori sarmathaꝝ depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Gordianꝰ filius

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria i italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt p̄mū imperatorē xp̄ianū habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̄ est ausus nisi ꝯfessus. post terciuꝫ vo imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus impletus est. vn̄ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄q̄ anno repetebant. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qḋ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. Is diuersis i locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit. annis q̄nq̄ imparunt. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusq̄ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq̄ secularibus ludis petulātius cachinātē: vultu auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe i thracia ꝯstruxit. ⁊ cū deciū infensuꝫ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuꝫ maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori hndalie natus. interfectis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatores. Belluꝫ ciuile qḋ in gallia motuꝫ fuerat oppressit: filiuꝫ suuꝫ cesarē fecit: tomel au acrū edificauit. cum biēnio postea cuꝫ filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimit e q̄bus senior gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ repertuꝫ sit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post neronē persecutionē in xp̄ianos mouens. multos sctissimos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit: cuꝫ eutropius scribit q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniore sub quo passus fabianus ⁊ corneliꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ⁊ inter istos duos gallū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quibꝰ passi lucius stephanꝰ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius asserit dictus decius galienus. Vel aliq̄ deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuꝫ antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo impatores fuerunt.

Linea Imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philippꝰ pater

Philippꝰ filius

Decius

Persecutionē sextā post neronē. maximinꝰ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeref: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

Pontion martyr

Pontiū beatissimū martyrē philippos impatores ad fidē xp̄i ꝯuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit filiꝰ cuiusdā senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ⁊ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit tn̄ puerū sine omni macula. quē cū niteb̄ꝛ interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cū in varijs doctrinis eruditissimꝰ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanctꝰ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūqȝ voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c̄. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo aplico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duobꝰ aūt philippis impatoribꝰ cum esset amicus ⁊ cum instaret millesimꝰ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ⁊ templū destruxerunt. a sequētibꝰ deinde impatoribꝰ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ⁊ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite ceso martyriū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abdacuck martyr
Audeccius discipulus policarpi
Siminius martyr
Donatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor eꝰ
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Saius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlvij. martyres
Leonilla
Priscus
5 42. martyres
Quirinus
Theodorꝰ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Sedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostratꝰ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

Temporibꝰ decij cū post varias p̄secutiones ephesū deciꝰ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusqȝ penarū terror cunctos inuaserat vt filiꝰ patrē ⁊ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinianꝰ: dionysius: seraphion: iohānes ⁊ cōstantinus ydola spernentes ieiunijs ⁊ orōnibꝰ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupibꝰ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ⁊ vsqȝ ad tempꝰ p̄secutionis finiēde latere decreuerūt: quibꝰ vnus admīstrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt deꝰ voluit obdormierūt. Deciꝰ os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ⁊ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore; quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

Septima ꝑsecutio post neronē facta est a decio imꝑatore. qua quidē multi diuersis in locis ꝓ fidei cōstātia passi fuere. q̄ cū philippo imꝑatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādū: tolose eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videret zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dn̄m suū qꝛ xp̄ianus erat: mouit ꝑsecutionē dirā ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imꝑatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

Abdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba ꝑsarū vrbe oriūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris squalores romā cathenis obligati ꝑducūt vbi cū diu diuersis penaꝝ generibꝰ diu fuissent macerati. Cū eīn deciꝰ imꝑator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos iterfecit. Coꝝ aūt corpa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Landē tercio kalēdas Augusti gladio ꝑcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis ꝑclarissima: ꝑ hoc tempꝰ in cathania ciuitate sicilie ꝓ xp̄o martyrio coronat̄. Nā quintianꝰ ꝑfectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ ꝙ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que ꝑ dies triginta varijs ꝑsuasionibꝰ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte ī carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

Apolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa ꝑ hoc tempꝰ martyriū ꝓ xp̄i noīe ꝑtulit acerbissimū. Nā ꝑsecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent̄ eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipsam deliberās: repēte de manibꝰ impioꝝ se ꝓ rupit ⁊ in ignē paratū ꝓsiliuit: vt ꝑterrerent̄ crudelitatis actores: qꝛ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄ ꝑsecutor ad penaꝫ. ac sic martyrij palmā quinto ydus februarij ꝓmeruit. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaꝫ lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat̄.

Appolonia

Serapion

Serapion patria alexandrinꝰ ⁊ ipē vir sanctissimꝰ eodē anno apud alexandriā a ꝑsecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ supplicibꝰ afficit̄ in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture priꝰ soluerent̄: sed adhuc viuēs a ministris diaboli de supꝛioribꝰ sic domꝰ partibꝰ ꝑcipitatus xp̄i martyr efficit̄. ⁊ eiꝰ natale. 18. kal̄. decēbris celebrat̄. Iustinus quoq̄ presbyter cū victoria martyriū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

Meniacus ethruscus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal̄. nouēbris martyriū ꝑtulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuibꝰ suis plurimū venerant̄. Valentinꝰ quoq̄ ⁊ laurentinꝰ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana ꝑsecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ opa sancta, cū plures virgines deo adiūxisset: gladio ꝑcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possumꝰ. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore; languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi. 5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione romanꝰ patre porphino post corneliū imperante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusianꝰ imperator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiqꝫ locoꝝ epm comitarent: cuiꝰ vite et actiōis testes qui etiā antequā ad martyriū iubēte valeriano duceret: oēm ptātem ecclie stephano archidiacono suo pmisit. Ter aūt dandis ordinibꝰ sacris vacauit. Et postquā martyrio vitā finiuit sepultꝰ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis tribꝰ: men. iij. diebꝰ. iij. Dies quinqꝫ et triginta sedes tūc vacat.

Anno mundi. 5458. Anno christi. 257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postumꝰ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā ecclīaꝫ cōuersus. Instituit ne sacerdotes et leuite vestibꝰ sacris alibi quā in ecclia et peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra pphanis manibꝰ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que corneliꝰ pōtifex: neqꝫ vllo modo his recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope et verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos psequebant: vna cū plerisqꝫ suoꝝ ad martiriū rapit. capite multatus ī calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsibꝰ quinqꝫ diebꝰ duobꝰ. Sedes aūt ad dies duos et viginti tum vacat.

SIxtus secūdus papa natione grecus: patria athenīēsis ex philosopho xpi discipulus factus est: durāte adhuc deciana et valeriana psecutione vir sane doctissimꝰ: q̄ sūmope hereses exortas videlꝫ sabellianoꝝ et nepocianoꝝ cōfutare et extinguere meditabat. verū accusatꝰ qd xpi fidē cōtra imperatoꝝ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad suppliciū laurenꝰ archidiaconus alloquit. Quo pgrederis sine filio pater: et sine ministro pperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi p fide xpi supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperibꝰ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magnꝰ: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacroꝝ ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corpꝰ ī cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ vō martyres iacēt in cimiterio ptextati ī agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres et viginti. Vacat tum sedes dies quinqꝫ et triginta

DIonysius papa cuiꝰ originē damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: psbyteris ecclīas et cimiteria ī vrbe roma statim diuisit: parrochias et dioceses foris distribuit que quisqꝫ finibus suis limunibusue ptentus eēt. Mādauit itē iudicibꝰ tam secularibꝰ quā ecclīasticis: vt neminē dānarēt antequā p testes ydoneos puincerēt. hic licet decrepite esset etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ pauliū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ppter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tū de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: epos septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi. 5463. Anno christi. 264.

FElix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiqꝫ iustus et omni laude dignus: qui et martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotibꝰ decetero celebrarent vtqꝫ nullibi quā in loco sacro et a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoqꝫ temploꝝ etiā solēniter celebrari mādauit. Qd si de cōsecratione alicuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate et abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit. Qui deniqꝫ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinqꝫ: episcopos quinqꝫ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Iunij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinqꝫ.

Volusianus filiꝰ

GAllus hostilianꝰ ⁊ galli filiꝰ volusianus mox imperatores creati sunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionẽ xp̄iani nois tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ nedũ ciuitates ⁊ ꝓuincie extiterint: que nõ tantã calamitatez senserint. Nihilqꝫ oino clarũ gesserũt. Sola hec pestilentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ fuit. Verũ gallus ⁊ volusianꝰ duz ꝯ emilianũ res nouas agitantẽ bellũ ciuile moliunt̃ interamne necant̃. Emilianus aũt obscurissime natꝰ: obscurius imperauit cũ manꝰ fuerat. ⁊ tercio mẽse extinctꝰ est. hec aũt pestis ac calamitas maxĩe apud egyptũ ⁊ alexandriã seuiebat: de q̃ cypriani martyris extat liber. hi duo nondũ cõpleto imperij sui biẽnio vt premissuz est interierũt

Galienus

VAlerianꝰ imperiũ suscipiẽs cũ galieno eius filio imperauit annis .15. Valerianꝰ em̃ in rhetia ⁊ norico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu imperatores eligunt̃. hoꝝ imperiũ perniciosuz romano noĩ ⁊ pene exiciabile fuit: pricipũ ignauia ⁊ ĩ xp̄ianos seuicia. Nã germani rauẽnã vsqꝫ ꝑuenere ferro ⁊ flãma oĩa vastãtes. Valerianꝰ aũt in mesopotamia bellũ gerens a sapore persarũ rege captꝰ in huiuite turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo em̃ vt scabello persaꝝ rex equũ cõscensurꝰ vtebat̃: pedes eiꝰ ceruicibꝰ imponẽs. ⁊ id merito cũ statĩ vbi imperiũ arripuit octauã ꝑsecutionẽ ĩ xp̄ianos mouit. Tertiꝰ aũt claro dei iudicio galienꝰ pacẽ ecclie tribuit. Cum aũt adolescẽs factꝰ esset augustus imperiũ primo feliciter mox cõmode ad vltimũ perniciose gessit. erat em̃ ĩ galieno subite virtutis audacia. Barbari tñ oẽs in fines romanos eruperãt. Et tyrãni q̃dã perniciosi exorti sunt: qui qḋ domi relictũ erat ab externo hoste pessundarẽt. Galienꝰ vo cũ rẽpublicã deseruisset ac mediolani libidinibꝰ operã daret missis ꝑcussoribꝰ interẽptus est imperij anno nono. Et vt q̃dã ferũt auxilio cecropij dalmatarũ ducis vbi ⁊ frater eiꝰ valerianꝰ quẽ multi augustũ multi cesarẽ dicũt occidit̃. Alamãni em̃ exhausti gallis suo tpe in italiã penetrauerũt. Dacia q̃ a traiano vltra danubiũ fuerat adiecta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerũt. Cum iã desperatis rebus ⁊ deleto imperio romano posthumꝰ ĩ gallia obscurissime natꝰ purpurã sumpsit: ⁊ per tyrãnidem annis .x. imperauit: vsus ingenti moderatione: pulsis hostibꝰ ꝓuinciã in pristinã formã redegit: deinde militari tumultu apud magũciã cũ interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarũ accepit imperiũ vir strẽnuissimꝰ ſ3 dum nimie libidĩs esset ⁊ aliena mr̃imonia corrũperet. agrippine occidit̃ sui imperij anno secũdo. Huic successit tetricus senator: q̃ aquitaniã honore presidis administrãs absens a militibꝰ imperator electꝰ est. duz hec ĩ gallia agerent̃ ꝑ odenatũ perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontẽ recepta est.

CLaudius huiꝰ nois secũdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a senatu appellatꝰ augustus: imperiũ suscepit: hic gothos illiricũ macedoniãqꝫ vastãtes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hãc obrẽ in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidẽ a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ modestus ⁊ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ĩ silua que lugana dicit̃ dimicãs: tantã multitudinẽ fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tñ morbo correptus apd syrmiũ morit̃. nõduz expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintiliꝰ frater ab exercitu imperator eligit̃. vir q̃dem vnice moderationis ⁊ qui solus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperij die interficit̃.

AVrelianus anno ab vrbe cõdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiũ adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tñ modici: ⁊ ad crudelitatẽ ꝓpensioris. Gothos apud danubiũ graui ꝑlio superat. Romanã orbem triennio ab inuasoribꝰ recepit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gẽmisqꝫ ⁊ aurata veste (qḋ vere romanis incognitũ moribꝰ) vsus est. hic muris validioribꝰ ⁊ laxioribꝰ vrbẽ sepsit. Tẽplũ appollini edificauit in asiã traijciens zenobiã que occiso odenacho marito oriẽtis tenebat imperiũ haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triũphũ vna cũ tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricũ rediit. Sz cũ iter faceret apud zenophoriũ mãsionẽ que est inter heracliã ⁊ bizantiũ: malicia notarij sui interemptus est: qui nonã persecutionẽ mouit in xp̄ianos: populus aũt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ menses sex. Triũphũ eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Linea Imperatoꝝ

Gallus hostilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quintiliꝰ frater

Aurelianus

OCtaua ꝑsecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imꝑatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̧ interfici. vbi cq̧ iusserit: hic tn̄ a pn̄cipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ꝛ deprauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̧ seuicia dei iudicio orbi nō modicū perniciosa fuit. nam paulopost germani e ꝓuincia erūpētes cū magno impetu hostili aīo rauennā vsq̧ peruenere: ꝛ oīa igni ꝛ ferro vastauere

Cyprianus

CYprianꝰ doctor eccl'ie eruditissimꝰ ꝛ cartaginēsis ep̄s iubēte valeriano pn̄cipe post longū exiliū octauo kal'. octobris a galerio maximo ꝓconsule durissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ꝛ cū eo apud eandē vrbem passi Crescentiꝰ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ꝛ excellentissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiū studijs ornatissimꝰ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbro cecilio (vt hieronymꝰ ait) a quo ꝛ cognomē sortitꝰ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupibꝰ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creatꝰ. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ꝛ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ꝛ exilij comes: egregio volumie cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica scī Laurentij cū oī gloria ob seruat. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate eccl'ie: Anteq̧ eī moreret cyprianꝰ venerat in sn̄iam eccl'ie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola manꝰ impositione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū ꝛ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

LAurentiꝰ hispanꝰ: sixti pōtificis archidiaconus ꝛ filiꝰ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multū virtutū insignia ꝛ plurima tormētoꝝ genera videlꝫ carceris: in quo cecū illumiauit ꝛ hypolitū baptizauit: ac verberibꝰ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionibꝰ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ꝛ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Mea nox obscurū nō habet sed oīa ī luce clarescūt. post dirā oīs ꝑcussionē: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exustū ferūt. grāsq̧ deo agens: spm̄ deo reddidit ꝛ martyriū ꝯstantissime cōpleuit Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispanarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beatꝰ sixtus p̄dictus cū in eadē ꝓuincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ꝛ diligenti cura ipsum enutriri ꝛ edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi postea factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ꝛ seuero p̄sbytero ꝛ crescentio lectore ꝛ romano hostiario varijs cruciatibus necat vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Hypolitus

SAbelliꝰ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq̧ ab auctore ꝑuerse secte īuētore vocati sūt: ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ꝛ in xp̄m: quē siml' dei filiū esse negabat: primogenitūq̧ oīs creature: simul etiā spūs scī intellectū auferebāt. Dicebat eīn ꝛ p̄dicabat vnaꝫ tm̄ p̄ris ꝛ filij ꝛ spūsscī esse ꝑsonā. Quas ob res magne dissensiones ꝛ scādala in eccl'ijs tā occidētalibꝰ q̧ oriētalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

HIpolitꝰ romanꝰ patricius eo anno ꝛ mēse postq̧ beatū laurentiū sepeliuit cōprehēsus eo ꝙ xp̄ianus esset diu acriter cedit: cū nollet idolis sacrificare fustibꝰ cesus donec cedētes deficerēt. Deciꝰ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in ꝯspectu eiꝰ decollari fecit. deinde ipsuꝫ ligans pedibꝰ ad colla indomitoꝝ equoꝝ ꝑ cardos ꝛ tribulos crudeliter trahi taꝫ diu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustinꝰ corpus sepeliuit ī agro verano ydibus augusti.

Concordia

Romanus

COncordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā vr̄am: ne cū dn̄o vr̄o pereatis: ait nos cū dn̄o desideramꝰ magis mori q̧ ipudice viuere Iussit eā tā diu plūbatis cedi, donec emitteret spm̄.

ROmanꝰ q̧ miles ꝛ ipse sequēti die eo ī loco passus est. Is ī ꝯfessiōe btī laurētij diuitꝰ ex visiōe angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: ꝛ visa eiꝰ ꝯstātia decollatꝰ est. 5. Idus augusti. Cuiꝰ corpꝰ postea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

Valentinus

Quirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac psecutione p⁹ lingue abscisionē: ⁊ manuū ac pedū p xp̄o detrū catione: in via rome que nuncupat̄ appia agonē martyrij. iij. kal. aprilis gladio cōsummauit.

Theodora q̄z virgo hermetis martyris soror his tpi b⁹ ab aureliano capta martyriū intrepide sustinuit

Ualentin⁹ roman⁹ p̄sbr hisdē tpib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capit̄. Interrogat⁹ de dijs cor ait iouē mercuriū ⁊ alios miserrios hoīes fuisse: deinde asteri filiā illumīauit quaz cū oī domo sua nūero. xlij. xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutissime fustib⁹ cedit̄. ad vltimum vo capite trūcat̄ ⁊. i6. kal. marcij sepelit̄. Ceciliā q̄z decij imperatoris filiā xp̄ianissimā rome gladio iugulatā historie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Nonā persecutionē ecclie Aurelian⁹ imperator mouit ī xp̄ianos nonus a nerone. Is eīn malis ꝯsilijs subordinat⁹ cū de ea re ad puinciarū p̄sides lr̄as misisset: diuino iudicio de celo tact⁹ turpit̄ occubuit

Gebennarū clarissimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus ī gallijs hoc anno ꝯcōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū eīn gallia puincia per annos. xx. ⁊ eo amplı⁹ ob seuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperat̄. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus p̄xima est ⁊ lacu lemāno siue lusitano abluit̄. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius pfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaq̄z ciuitas nunc p̄re magnitudine pulchritudineq̄z ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū puincie emporium esse videt̄. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunt̄ diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc subest. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfessor fuit. Antianus vrbis ep̄s viri scītate ⁊ doctrina precipu⁹ ac let⁹ p̄sbyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ptensa: habetq̄z vineta vberrima. Est q̄z ī ea sedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū p̄mogenito suo tradidit eccliasticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad basileā p̄rexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus p more seruatis: romane ecclie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Anno mundi. 5473. Anno christi. 274.

Linea Summorum pontificum

Eutícianus

Caius

EUticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ꝛ eruditus. Instituit vt ī altari noue fruges bñdicerent: maxīe vō fabe ꝛ vue. Cōstituit itē ne q̄ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderēt se nesciēte presertī. Trecētos eñi hic martyres se ꝓpria manu sepelisse fert. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij: diacones quinqꝫ epōs nouē creasset martyrio coronat. Et ī cimiterio calixti via appia sepelit octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

CAius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imperatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caio ꝛ carino imꝑantibus vir vtiqꝫ diuinus q̄ ordines ī ecclīa distinxit: quib⁹ tāqꝫ gradibus q̄busdā ad epātū ascenderet. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus ꝑsbyter: epūs. Idē qꝫ (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xpianū hoīem ꝑtātē haberet. Tandē orta in xpianos tpe diodeciani tanta ꝑsecutione quāta nūqꝫ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a ꝑsecutorib⁹ vna cū gabinio frē eiusqꝫ filia susanna martyrio coronat. ꝛ via appia ī cimiterio calixti sepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros q̄nqꝫ ꝛ vigītī: diaconos octo epōs quinqꝫ creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndecī. hunc tñ q̄ndecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ epūs

PAulū quēdā samosatenū epm virū vtiqꝫ eruditissimū ꝑ hec tpa ab orthodoxa fide descīscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que q̄dē heresis marie virginitati ꝯdicebat: asserebatqꝫ ꝙ post xpm natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ꝛ alios filios ꝓcreasse. hic itaqꝫ paulus in demorni epī locū anthiocenus epūs creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū eñi pre supbia ꝛ lr̄as relegebat ꝛ dictabat eplās: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ꝓpter hoīs arrogātiā christianā religionē plerīqꝫ detestabant. Sed q̄d facerēt nr̄a tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eq̄s preferocibus viderēt. si subsequētiū presbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusqꝫ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xpo preter silitudinē quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis assert inflatus opiniōe suipsius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: sꝫ a maria cepisse originē ꝛ initiū e terra habuisse. hāc obrē ī ꝯcilio anthioceno oīm epoꝝ q̄ aderāt ꝯsensu publice dānat⁹ est. marie vō gregorij cesariēsis epī viri sctīssimi snīa q̄ tāto ꝯcilio interfuit: ꝛ postea ꝓ fide xpī martyrij penā subijt.

Manes hereticus

MAnes q̄dā hereticus gente ꝑsa vir vtiqꝫ callidus ꝛ diabolicus vita ꝛ moribus barbarus: his tpibus fuit ꝛ multa dāna xpī ecclesijs intulit. Is ei ꝯfiteri se xpm ausus est: ascitis in societatē duodecim discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ꝛ ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ꝛ fabulosis mēdacijs texuit. Et ꝑ has insanarū opinionū ruinas se suosqꝫ seq̄ces decepit: vt falsi corporis fingeret xpm dicens (vt leo papa testat) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusqꝫ ꝓbuisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ꝛ seq̄cib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ꝛ alterū tenebrarū. Testamētūqꝫ vet⁹ respuēs ꝛ nouū solū recipiēs. ab eo manicheoꝝ heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnat manes ob impietatē ꝛ supbiā: ita maxime laudat anatolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē ꝛ doctrinā.

Cesari⁹ ꝛ alij martyres

FElix ꝑsbyter ꝛ eusebi⁹ monach⁹ his ꝑsecutionibus apud terracinā campanie vrbē ꝓ fide xpī interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū ꝛ cesariū ꝑsbros sepelisset: ꝛ hui⁹ rei grā multos ad fidē cōuertisset q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forum iudicis ignominiose ꝑducit cū oīno sacrificare nollet decollat⁹ est nonis noueb. Cesariū aūt diaconū ꝛ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse eñi cesarius diaconus cū multis diebus ī custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ꝛ in mare precipitatus kal. nouembris martyrium compleuit. Andiochus quoqꝫ presbyter ꝛ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronant quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Tacitus romanoꝝ imꝑator post aurelianū a senatu ꝑploqꝫ romano impe rīū suscepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯsul dixit. Cū exercitus sine principe recte diutiꝰ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Nā limitez trāsrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: qre agite ⁊ pncipē dicite. post h oīs senatꝰ acclamauit tacite auguste dij te seruēt: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vsus est ꝙ bꝰ ꝑuatꝰ. Thermas oēs añ lucernā claudi iussit ne qd ꝑ noctē seditionis oriret. corneliū tacitū scriptorē auguste ī oībꝰ bibliotecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: balneis raro vsus est atqꝫ validior fuit ī senectute. vitreoꝝ diuersitate atqꝫ opositate delectatꝰ est. Panē nisi siccū nūqꝫ comedit: fabricarū peritissimꝰ fuit: marmoꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas lrās ad stuporē. Et qm̄ a meotide multi barbari eruperāt interemptꝰ est insidijs militaribꝰ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Gessit aūt ꝓpter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septēbrem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est imꝑator.

Florianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit: post frēm arripuit impiuz nō senatus auctē sed suo motu: qsi hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratiz esse ī senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: s optimū aliquē principē faceret. Deniqꝫ vix duobꝰ mēsibꝰ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a militibꝰ q probū audierāt imꝑare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ frīs imitator: nec tm̄ vsqꝫquaqꝫ. Nā effusionē in eo frater frugi rephēdebat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs cū moribus oñdit fuisse qꝫ fratrē.

Probus romanoꝝ imꝑator: vir domi forisqꝫ ꝯspicuus: q post tacitū oīm iudicio bonoꝝ imꝑator est factꝰ orbēqꝫ pacatissimū gubernauit. hic oriūdus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre qꝫ patre patrimonio moderato: affinitate nō magna: tā priuatꝰ qꝫ imꝑator nobilissimis virtutibꝰ clarnit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice admīstratione. Gallias a barbaris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit rebꝰ ī gallia lrās ad senatū dedit. sublata est oīs q tendit late germania: oēs iā barbari vobis arāt. Nā ⁊ qdragīta milia hoīm cesa sūt ⁊ septuagīta vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. ⁊ oēs penitꝰ gallie liberate pda ī oīs recepta est. ago igit dijs imortalibꝰ grās ⁊c̄. Habuit qꝫ nō leues tyrānicoꝝ motꝰ Nā ⁊ saturninū q oriētis impiuz arripuerat varijs p̄lioꝝ generibꝰ sup̄auit. deinde cū ꝓculus ⁊ bonosus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppssit. ⁊ de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac solū patriū effecūdari cuperet ⁊ dilatari. ꝑmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipse speculecā exedificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tm̄ ingēs ei sepulchruz elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic ꝓbꝰ imꝑator ⁊ vere ꝓbꝰ sitꝰ est. victor oīm gētiū barbararꝝ victor etiā tyrānoꝝ.

Carus ro. imꝑator post probū impiuz suscepit: cuiꝰ patria ambigue a pleri sqꝫ ꝓdit. qdā ī illirico quidā narbone ī gallia natū scribūt. Is ꝯsestim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fecit cū qbus regnit duobus ānis. s dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato ꝑsarū tumultu ad oriētē ꝓfectus ipsos p̄lio fudit. Cocleis ⁊ thesiphonte nobilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Numerianus vo q cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob dolorē oculoꝝ impulsore apro ꝑ insidias occisus est. Is oēs poetas sui tpis vicerat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tm̄ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Dioclecianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlj. ab exercitu imꝑator electꝰ. aprū vitū audacissimū: qui numerianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potiꝰ qꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q agrestes facile copescuit. At vo circūstrepētibꝰ vndiqꝫ bellis cū solus diocletianꝰ resistere tot ꝑiculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū vo ⁊ maximianū galeriū cesares creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ carusio fraude interēpto. brittāniā post annos decē recepit. at cōstantiꝰ cū p̄mo ī gallia male pugnasset renouata scḋo pugna mxta milia alemānoꝝ q eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianꝰ interi ī egyptū vadēs captā alexandriā quā achileo resistēte mēsibꝰ octo obsederat: diripiēdā militibꝰ dedit. Fuit aūt diocletianꝰ morigeratꝰ callide: sagax p̄terea ⁊ admodū subtilis īgenio diligētissimꝰ qꝫ ⁊ solertissimꝰ p̄nceps. adorariqꝫ se iussit cū añ eū cūcti salutarētur: ornamēta gēmaꝝ vestibꝰ calciamētisqꝫ addidit. herculeꝰ aūt ꝓpalā ferꝰ ⁊ incultis ingenij: aspitatē suā etiā vultꝰ horrore significās. Pacatꝫ igit vndiqꝫ rebꝰ diocletianꝰ ī oriēte. maximianꝰ vo herculeꝰ ī occidēte vastari ecclias mandāt imperiūqꝫ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue tempꝰ p̄claro ocio seruit. ⁊ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ e vixit annos. 73. quez apud mediolanū maximianꝰ secutꝰ fuit post triūphū inclituz quem rome perfecit.

Linea Imperatoꝝ
Tacitus

Florianus

Probus

Numerianus Carus Carinꝰ

Dioclecianꝰ Maximinianꝰ

cc

Decima persecutio in xpianos post neronē a quodā veturio milit'e magro excitata bis tpib' diocletiani ꝛ maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus qz in oriēte: maximianus vo herculeus in occidēte: vastari ecclias: xpianos affligi interficiqz mandāt: que certe oībus diuturnior ꝛ imanior est habita. Nā ꝛ scripture sacre igni exuste sunt: ꝛ si qs xpianus i mgr'atu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo servi q in xpianismo pdurabant: libertatē ꝯsequi nō poterāt. Milites itē xpiani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāqz deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: suphuso acero ꝛ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ꝛ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xpianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosqz viuos i igni conijci iubet. Eadē qz seuicia vsi sunt q in miletene, puincia in syria: i affrica: in thebaide: i egypto cū impio erāt. In planicie vo palestine ꝛ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt. Nullū aūt genus tormēti xpianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoīm vtriusqz sexus dieb'. xxx. p diuersas puincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosqz lapides damnati: que multitudo ppe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi' ait) ꝛ eo dioclenanū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ꝛ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsqz morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsqz scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adaucius

Alexander

Adauctus romanus patricius vir xpianissim' ac sctissim' apd phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. qz ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos i fide retinēte. cū ꝛ ipse idolis sacrificare renuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capitis obtrūcatione martyr efficit.

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeor legiōe vn' p hoc tēp' apd bergomū ciuitatē cū xpi dni nri nomē cōstātissime pdicaret: post inumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal: septēbris abscisiōe capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs i pprio predio sepeliuit quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum fuit qd nuncvsqz vetustissimū extare videt.

Barbara

Anastasia

Barbara vgo nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelsa collocauit: timēs ne xpiana efficeret. Ipsa xpiana deū celi adorabat a spūscto edocta: cū pre inotuit eā occidē voluit: q se abscōdit: qua iuēta ad psidē ducit: primo virgis cesa deinde versis pedib' suspēsa cū lāpadarum exustione ꝛ māmillarū abscisiōe: postqz inumerabilū tormētor cruciationē ad extremū pr eius pprijs manibus caput eius pscidit scdo nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit ꝛ i puluerē redegit.

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xpiana effecta: cutra apud xpianos opa miscdie pfecit. his turbinib' ab ipso publio cōprehēsa post diuinnā custodiā i carcē p xpo macerata a grisogono scriptis ꝯfortata q postea capitis detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt vi ris ꝛ cū multis mulierib' ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xpianor anastasia a pfecto ad palos ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dni. cclxxx. Fuit aūt bonar lrarū eruditissima ꝛ de ei' psecutiōe ad grisogonū extāt eple eloqntia plene.

Simphorianus
Claudius ꝛc.

Crispinus ꝛ
Crispinianus

Claudius ꝛ nicostratus symphorianusqz ac simplicius viri clarissimi: ꝛ i arte qdrataria pitissimi rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ꝛ crispinianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud suesionē vrbē capti ꝛ iudici pñtati p' imania tormēta sibi a carnificib' illata gladio trūcati. 8. kal. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauricius

Mauricius et Exuperius Cādidus acvictor cū innocētio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte psecutōis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat. p hoc temp⁹ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milib⁹ sexcentis sexagintasex p xp̄o gloriosissime martirio coronanł. Hij nāq̧ ex orientalib⁹ regionib⁹ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimoꝝ ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Viri in bellicis reb⁹ strenui. virtuteq̧ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximian⁹ august⁹ contra xp̄ianos destruxisset atq̧ iussisset vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt plurib⁹ in locis diuersis cruciatib⁹ interfici iussit. Et decimū semp decollari pcepit. Mauric⁹ eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaq̧ trucidanł. Primiceriorꝝ corpa p⁹ m̄ltos passiōis annos scō ep̄o Theodoro reuelata. i coꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal. octobꝛ celebraf.

Vincentius

Vincentius leuita vir inuictissim⁹ atq̧ sanctissim⁹ natione hispan⁹ btissimi pape Sixti discipul⁹. diuiq̧ laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissim⁹ a puericia lr̄is tradit⁹. gemina sciētia efficacissime claruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs p oēs corpis art⁹ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūq̧ diuersis vulnerib⁹ cruciari. ac nimia seruēs insania dū martirē dei lacerant se ampli⁹ lacerare conaf. vt pfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumpt⁹ Vincenti⁹: iusserat lectū tyrann⁹ cuiz ferratis costis pferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atq̧ ibi testas acutissimas congeri in lignoq̧ pedes ei⁹ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexib⁹. ⁊ athleta dei magno lumīe refect⁹. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sum⁹. pcepitq̧ mollibus fouereł vt cū ampli⁹ cruciaret. mox aūt pciosaz resoluit⁹ in mortē celo spm̄ reddidit. p⁹ psecutiōs corp⁹ extra muros valētie sb altari cuiusdā eccie xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobileq̧ triūphū prudenti⁹ versibus expressit. Augustin⁹ q̄z huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac psecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuib⁹ romanis iuuēcula corpe tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuerterł a pfecto filio adamaf. Agnes ait preuentam amore ei⁹. cui⁹ mater virgo ē: Capta igif a pfecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula rennuit. Ideo nudā ad lupanar pfectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill' dn̄s ꝯtulit vt q̄ vestibus tegereł: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit pparatū. q̄ stolā cādidissimā ppauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius pfecti. q̄ ab angelo pfocatus ē. Sz illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Deiñ post minas et terrores ac verbera plurima i ignē ꝯiecta sed mīme lesa. Tandē aspasius i gutur eius gladiū imergi iussit septio kal. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi.

Ciriacus

Ciriacū quoq̧ diaconū cū largo ⁊ smaragdo p hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiā saporis psaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquīq̧ reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. p⁹ eius morte filius ei⁹ maximian⁹ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde p iudicē Carpasiū educt⁹ caput eius pice liq̄ta pfundi fecit. ⁊ iterū i carcerē retrudi. Ceteꝝ post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo pnisem sexus. Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcell⁹ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasi⁹ ⁊ Prothasi⁹

Geruasius ⁊ Prothasius germāi natiōe Mediolanēses pr̄e vitale viro scō m̄re valeria vno ptu geniti hac tumultuāte pcella i ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāq̧ parētibus orbati pfesti vniuersū pr̄imoniū vēdiderūt ⁊ paupib⁹ erogarūt orōibus ⁊ lectiōibus p plres ānos vacabāt. Astasio pfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixerūt. nisi faceret geruasiū ⁊ pthasiū dijs suis imolare victoriam reportare nō posset. Pn̄tati corā comite cū nō acq̄esceret idol' sacrificare Geruasius plūbatis cesus ē donec spm̄ exalaret. Prothasi⁹ vo fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis m̄ltis icognita fuisset. diuus Ambrosius domīo reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt. Martirizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal. Januarij.

Georgius

GEorgius capadocius tribunꝰ ⁊ verus xp̄i miles hoc tp̄e. Cū venisset de capadocia ī persidā ciuitatē dyospolim velut alter curcꝰ romanꝰ ⁊ codrꝰ athenīensiū rex ꝓ patrie sue liberatiōe sese iternitiōi ad draconis occisionē⁊ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extēsionē tonusq̄ꝫ corporis laceratiōꝫ ⁊ viscer̄ꝫ effusionē. nec nō ⁊ alior̄ꝫ tormētor̄ꝫ ꝑpessiōꝫ. ad vltimū martirū capitꝭ absciſiōe cōpleuit. Cuiꝰ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt ipiꝰ tn̄ illustrissimū martiriū inter coronas martir̄ꝫ dei ecclīa venerabiliter honorat. qđ etiā Ambrosiꝰ attestat̄ qui scribit Georius fidelissimꝰ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeret̄. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui etiā tantā fidei cōstantiā diuīa gr̄a cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penar̄ꝫ. huiꝰ incliti martiris caput cū postmodū venecijs delatū fuisset. in eius honore monasteriū ⁊ ecclīa erecta fuit qđ nūc vsq̄ꝫ maxīa cū veneratiōe ꝑseuerat. Vexillū q̄ꝫ eiꝰ apđ germanicā natiōꝫ bambergē maxīa cū solēnitate ostēdit̄. Eiꝰ natale die. ix. kal'. maij ab oībꝰ xp̄icol' celebrat̄.

Erasmus

ERasmꝰ campanꝰ ep̄s vir illustrissimꝰ atq̄ꝫ sctissimꝰ. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūq̄ꝫ nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasmꝰ in heremo ꝑ septē ānos habitauit. orōi ⁊ cōtemplationi vacās. cui dn̄s escā ꝑ coruū ministrabat. veniēs voce angelica p̄missa ad ciuitatē multos a demōibꝰ liberauit. ⁊ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Diocleciānꝰ his auditꝭ sibi eū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ⁊ fustibꝰ grauiter macerat̄ ⁊ dilaniat̄. Deīn resina sulphure pice oleoq̄ꝫ ꝑfundit̄. nec minīe ledit̄. quo miraclo multi cōuicti ydol' abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimū cū īmēso ferri pōdere. a quo angelꝰ dn̄i eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgaret̄ miracl'a a Maximiano imꝑatore detinet̄: ⁊ ī sartaginē plūbo pice resina ignitā īmergi p̄cepit. illesus tn̄ māsit custodie mācipatꝰ. Angelꝰ cū nocte ad litꝰ marīs ꝑduxit. vbi diuīa ꝑmissiōe ī formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandē𝔷 vidēs rutilātē coronā sup eū illabi ait dn̄e suscipe sp̄m meū. et tercio nonas iunij sancto fine q̄euit. dicit̄ corpꝰ eiꝰ Caiete q̄escere vbi caput eiꝰ ostenditur.

Cosmas ⁊ Damianꝰ

Cristoferus

CRistoferꝰ martir ꝓcere stature īcōperabil' magnitudinis ⁊ v̄nitis vir ꝑ hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attritꝰ. flāmisq̄ꝫ exustꝰ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittar̄ꝫ ictibꝰ cōfossus martiriū tandem. 8. kal'. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit. ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

COsmas ⁊ Damianꝰ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apđ Egeā ciuitatē cōp̄rehensi. hoc tp̄e pꝰ vincula ⁊ carceres. pꝰ maris dimersiōꝫ atq̄ꝫ ignes lapidatiōꝫ ac sagittas. diuinitꝰ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ⁊ Damianus Antimꝰ Leōnius ⁊ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Gorgonius

MEthodius primū Olympiade ⁊ postea Tyri ciuitatum episcopꝰ. his tp̄ibus ī calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt diuꝰ scribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū erudītissimꝰ esset vir multa edidit documēta. Et p̄senti de mūdi creatōe eidē𝔷 ī carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiq̄ꝫ sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

GOrgoniꝰ romanꝰ miles. cū his tp̄ibus apđ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōꝫ quā maxie xp̄ianis inferebat plurimū detestaret̄. ab ipso imꝑatore captꝰ. iussus ē suspēdi ⁊ laniari ⁊ sub craticula crudelissime assari. sed adhuc superuiuente. 5. idꝰ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ⁊ Marcellianꝰ

Maximus ⁊ Cladius

MArcꝰ ⁊ Marcellianꝰ germani ⁊ ciues romāi sub hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōp̄rehēsi stati ad stipitē ligati. in cor̄ꝫ pedibꝰ acutos sudes īfigi p̄cepit. Sꝫ cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihū xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrarūt.

MAximꝰ q̄dā𝔷 ⁊ Cladius viri clarissimi ꝑ hoc ipsuꝫ tp̄s cū predigna vxore prim ⁊ duobꝰ filijs ī vrbe hostia a satellitibꝰ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄ Et. xij. kal'. marcij incendio cōcremant̄. ac sic eo īcendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebastianus

SEbastian⁹ illustrissim⁹ vir prime cohortis diocletiani pncipatū gessit quē milites vt patrē venerabant̄ veriusq̄ dei cultor. hoc q̄dē tpe cū multos xpi martyres exhortationib⁹ ⁊ doctrinis pcipue marcū ⁊ marcellianū geminos ⁊ eoꝝ pgenitores in fide xpi cōtinuisset. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmasset q̄s eēt in trepide sese xpianū eē cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dñm ꝯuertit. Quo audito diocletian⁹ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari ⁊ quasi signū ad sagittā a militib⁹ sagittis figi: qui eū vndiq̄ impleuerūt vt ferme q̄si eric⁹ eēt hirsutus sagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ temp⁹ sanitatē recupauit imperatorib⁹ in pallatio eoꝝ psecutionē iniustā fore decla rans qui eū tādiu fustigari pceperūt donec spm̄ redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corp⁹ ei⁹ in cloacā pieceruīt. qui beate Lucine apparuit docēs locū cor poris sui ⁊ q̄d in vnco pendebat q̄d nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās cata chumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe ro ma sub. 13. kalend. Februarij.

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula ⁊ speciosissima inter ceteras insule il li⁹ virgines i hac psecutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā pclaro iuueni desponsauerat: sed receptis visisq̄ beate agathe miracu lis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noīare dignaret̄ quā gr̄am tandē ob tinere pmeruit. At illa ꝯfestim amplū patrimoniū paupib⁹ ⁊ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝯsularis litē ꝑponit: dicēs sponsaꝫ suaꝫ christianā esse: ⁊ cōtra leges viuere augustoꝝ. quā idē pascasius corripiēs ad sa crificia demonū psuasit. ⁊ nisi dictis obtemperauerit se ad lupanar tanq̄ scortum adduci faciā. ⁊ statim lenonib⁹ pcepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nunq̄ inquinatur corp⁹ viciose nisi de cōsensu mentis. Nā si iuitā violari me fecer̄ castitas mihi du plicabit̄ ad coronā. Eam aūt sp̄ussanct⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ moueri non posset. etiā adhibitis funib⁹ ⁊ bobus. his territis pascasi⁹ ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in ei⁹ guttur mer gi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cui⁹ passione ⁊ sc̄titate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Vitus

VItus puerulus natiōe siculus: his tpib⁹ cū modesto ⁊ crescētia nutrice sua apud syciliā insulā martyriū ptulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim an noꝝ in xpm credēs quātū poterat indigentib⁹ ministrauit: cū eēt virtutib⁹ matur⁹ a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū noller blā dis patris sermonib⁹ acq̄escere a valeriano pfecto grauissimis penis afflict⁹ est. deinde angelico monitu nauē ꝯscēdit. ⁊ comitantib⁹ secū modesto pedagogo ei⁹ ⁊ crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi p aliq̄d temp⁹ in orōnib⁹ in cognit⁹ ꝑsistēs: ad diocletianū pdente demone adduct⁹ est. cui⁹ filiū a demonib⁹ obsessum curauit. Cui diocletian⁹ psuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed cū nō acq̄esceret vinculis ferreis astringit̄ i carcere teterrimo. Sed cū in fide i mobilis pmaneret. Iussi sunt in ollā resina ⁊ pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Deīn i catasta extēsi sunt ⁊ dissipata sunt ossa eoꝝ vt viscera ap parerēt. ⁊ fact⁹ est terremot⁹ magn⁹ ⁊ angel⁹ dn̄i eripuit eos ⁊ pduxit iuxta fluuiū syler ibiq̄ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. 17. kalendas Iulij.

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cui⁹ pater i bello vict⁹ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā puenerūt: hilaria vt deos patrios ppicios haberet fi liā veneri dicauit. Cū ven⁹ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dice bāt: ⁊ i cypro phanū ei⁹ ꝯstructū fuit. Inde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tñ̄ seruicio veneris dedita fuit: tpib⁹ seue psecutionis diocle tiani Narcissus cū felice diacono domū ei⁹ ignorās ingressus cū orōnib⁹ vota p soluceret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xpianoꝝ antistitē se turpē peccatricē ꝯfitet̄: qui eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit: p⁹ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium epm̄ auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdit̄ iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. q̄d iubes nunq̄ faciā: Ducta igit̄ ad insulā fluminis lici haud longe ab augusta vbi eā sti piti colligarūt igne accēso ait gr̄as dn̄e q̄ me dignat⁹ es hostiā accipe p noīe tuo ⁊ emisit spm̄. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Pantaleon

PAntaleon vir illustris ⁊ medicine arti erudit⁹ ⁊ ipe hoc tpe apd̄ nicomediā ciuitatē p fide xpi cruciat⁹ est. Is fuit fili⁹ senatoris medicinas adhuc puer addiscēs. a pceptore duct⁹ ad palatiū ppter decorē laudat⁹. Cui hermola⁹ p̄sby ter pollicebat̄ si in xpm crederet oēs egrotos siue medicina i ei⁹ noīe sanaret. a q̄ postea baptizat⁹. inde pn̄te patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximian⁹ intellexisset eū adduci iubet ⁊ paraliticū sanauit. Eculei igit̄ pena p fide xpi ⁊ lāpadarū exustione mirum imodū cruciatus a dn̄o tamen confortat⁹ missusq̄ i sartaginē plumbo bulliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refrigruit: bestiasq̄ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ipe cum preceptore suo her molao ⁊ alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consummauit.

Dorothea

Eleutherius

Dorothea vgo gl'iosa apud cesareā capadocie vrbem: p hoc tempꝰ cōprehēsa, p xpo martyriū ptulit. primo i catasta leuat᷑ tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In eiꝰ cōfessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xpi rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in sportula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tēpꝰ brumale frigidū mēsis februarij cū hee rose p̄ntate fuerūt ⁊ ipse deinde grauissime tortꝰ nouissime gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissimꝰ miles sub hac psecutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs innumerabilibꝰ martyr efficit᷑. e qbꝰ alij gladijs obtrūcati alij ignibꝰ cōcremati. alijq̄ in mari precipites dati. Postremo ⁊ ipse eleutherius: hic cū diu p singula corporis mēbra cruciaret᷑. ⁊ semper validior efficeret᷑. demum velut aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisum introiuit.

Sergius ⁊ bachus

Quatuor coronati

Sergiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobilissimi p hos tumultꝰ cū essent primicerij palatij apud maximianū imperatorē accusati q xpiani eēnt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bachꝰ extēsus neruis crudis vsq̄ ad fluxū sanguinis ⁊ disruptionē ventris ⁊ iecoris laniat᷑: expirās extra castrū piicit᷑ volucres a bestijs corpꝰ illesum fuarūt: quisq̄ fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū inflectē nō posset clauatis subtelaribꝰ calciatū añ currū milit militaribꝰ currē iussit cū fide fixus stetit nonis octob. eū decollari pcepit.

Fides ⁊ caprasius

Euphemia

Quatuor coronati scz seuerinus: seuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occisi sunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus sebastianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. ⁊ cū eoruꝫ nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent᷑: quoꝝ noīa postea reuelata sunt.

Fides vgo sctissima i vrbe ageno a daciano adolescētula xpiana. cū nec blandicijs nec minis ad imolādū dijs gētiliū induci posset: sup cratē eneā extensa substratis carbonibꝰ. dum sic torq̄ret᷑ mīto s ad xpm cōuertit. Sanctꝰ caprasiꝰ q̄ terrore pscđis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt deꝰ eā victricē faceret vidit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā auro gēmisq̄ lucentē sup caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xpianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati sunt omnes.

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ fortunatus

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calchedonēsem asie vrbē a pcōsule quodā noīe prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti imolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa p xpo cōstāter ptulit videlȝ carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angularū pondera: bestias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq̄ a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie eps cū adaucto ⁊ ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectoribus his temporibus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ siciliam cuꝫ multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occisione gladij consūmati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententia tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Maximilianus eps τ martyr

Margaretha v̄go pulcherrima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ mortē matris apd̄ nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quīdecimū annū attigisset τ speciosissima esset. Olibrius visa v̄gīne in ↄcupiscentiā ei⁹ exarsit. Cū tñ eā xp̄ianā esse didicit in carcerē cōiecit. τ deīn cū diȷs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime ceditᷣ. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabol⁹ ī forma draconis apparēs q̄i eā deuoraturā facto signo crucis euanuit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe ꝓ oib⁹ etiā psecutoib⁹. τ parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martiriū. xiȷ. ydus iulȷ compleuit.

Blasius

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosuꝫ euasit. Cū aūt sctūs Quirinus ꝑ ānos plures gubernasset laureacēseꝫ eccl̄am ī primatem adlegiēb eccie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oib⁹ in laureacēsem archiep̄m maximilian⁹ elegit. qui ꝑplo salubri doctrina p̄fuit. Tpib⁹ vero cari τ numeri ani imꝑatorib⁹. Eulasi⁹ p̄fectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōꝫ acq̄escere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martiriȷ palmaꝫ meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā sup ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Juliana

Primus τ felicianus

Blasius eps. Cū in oī sc̄itate τ māsuetudine polleret. Et ī sebaste ciuitate cappadocie. xp̄iani ī ep̄m eū elegerᷣ. Is ad vitādū rabieꝫ ꝑsecutōis intrauit speluncā cuiusdā mōtis cōuenerᷣt ad eū bestie q̄s sanauit. cozꝫ q̄z alimoniā ei deferebāt. qd̄ cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracl'a faciēs: filiū cuiusdā mulieris ī extremis laborātē ꝑpter os piscis trāsuersuꝫ in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres eū sacrificare rēnuit: impauit eū ligno suspēdi τ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ lantari. Septē aūt mulieres xp̄iane sanguineꝫ excipiebāt: q̄ postea decollate fuerᷣt. Blasius q̄z cuꝫ duob⁹ puulis filȷs haꝝ mulieꝝ capite truncatus est.

Pamphilus

Juliana v̄go p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tpe apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū sceuissimū ꝑtulit: q̄ spōso suo eleusio p̄fecto vrbis cū ꝑ noīe xp̄i ad oīa supplicia se offerret. pmo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare dīanc ꝑ capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ↄstātissime ꝑtulisset: postea palā cū diabolo ↄflixit. τ de ipso clarissime triūphauit. Inde q̄z flāmas igniū τ ollā feruētē supans τ rotā ferreā cum acutis gladȷs palmā martyriȷ capitis obtruncatione. 14. kalendas Marciȷ adepta est.

Quintinus

Ruffus τc̄

Primus τ felician⁹ romani viri religiosi hac ꝑsecutione a pōtificib⁹ temploꝝ apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē retrudunᷣ quos angelus dn̄i ↄsolat⁹ est: deinde ad herculis ꝑ banū ꝑducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 15. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junȷ vite cursuꝫ gladio ↄsūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus grecus p̄sbyter eusebiȷ cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac ꝑsecutione testāte hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cui⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junȷ.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore sc̄do kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq̄z τ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyr efficiᷣ. Et cum innumerabiles extincti sint famosiores cōmemorare libuit.

Anno mundi. 5483. Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ⁊ maximiani tp̄ibus fuit post gaium pōtificē: hic sexto pōtificatus anno iā diocletiani ꝑsecutione seuiente a carnificibꝰ captꝰ: ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū ⁊. lxxx. epōꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo ⁊ marcellinꝰ squalidus ⁊ puluerulentꝰ ac cilicio indutus ꝓficiscit̄: petitq́ꝫ vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat̄: qui cum dānaret in tāto cōcilio nemo vnꝰ inuentꝰ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellinꝰ. iratus diocletianum adijt hoīesq́ꝫ increpat q̄ se impulerit dijs gentiū īmolare. Ducit̄ ad martiriū diocletiani iussu marcellinꝰ cum claudio: cyrino antonino xp̄ifidelibus. Intereūdū v̄o marcellū p̄sbr̄ū admonet ne diocletiāi p̄cept̄ obtemperet ī rebꝰ marie ad fidē ptinentibꝰ: neue corpꝰ suuꝫ sepulture traderet qđ dixerat ob negatū saluatorē se id neq́ꝫ mereri horū aūt simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies. vi. ⁊. xxx. insepulta iacuerūt via publica. vñ petri ap̄li iussu q̄ marcello ī sōnnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt̄ sexto kal. maias. sedit aūt annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq́ꝫ ⁊ viginti.

Cōciliū cētū ⁊. lxxx. epōꝝ ī sinuessa vrbe cāpanie

Anno mundi. 5493. Anno xpi. 294.

Marcellus papa natione romanꝰ patre bñdicto ex regione vie late a cōstāno ⁊ galerio vsq́ꝫ ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinibꝰ vexatꝰ diuino tñ cultui intentꝰ: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā q̄ꝫ matronā romanā eiꝰ suasu impulit cimiteriū suis sumptibꝰ via salaria cōstruere. titulos quinq́ꝫ ⁊ viginti ī vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentibꝰ quotidie veniebāt. Cōsuluit iri: ⁊ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quinq́ꝫ sedēs menses sex diebꝰ vno ⁊ viginti. Maxentius v̄o vbi lucinā matronā instituisse ecclīaꝫ dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. iratꝰ ⁊ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere minis conatꝰ est. vt ⁊ episcopatu se abdicaret. ⁊ xp̄ianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua p̄cepta vidit. ad custodiēda aialia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia p̄termisit. patrochiasq́ꝫ ep̄lis gubernabat. a clericis liberatꝰ: iterato in stabulum seu cacabulum. Maxentiꝰ iratus eum redigit. vbi cū fede ⁊ īcommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat eiꝰ morte romana sedes dies. xx.

Eusebiꝰ papa natiōe grecꝰ. p̄re medico: pōtificatū adijt Cōstātino ⁊ Maxentio imparantibꝰ. Cōstituit ne ꝓphani in iudiciū suū ep̄m vocare p̄sumāt Is dū ī papatu viueret crux dñi inuēta est q̄nto nonas maij. hereticos q̄ꝫ idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacroꝝ ordinū mēse decēbri. cū p̄sbros. xiij. diaconos tres. epōs. xiiij. creasset: rome morit̄. ⁊ in cimiterio Calixti via appia sepelit̄ sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximi tp̄ibꝰ fuit. Vir sane sēnitate ⁊ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate p̄clarꝰ. Cōstituit ne q̄s vnq́ꝫ aliqua suspitiōe: aut añ verā ꝓbatiōꝫ cōdemnaret. Eius q̄ꝫ institutū fuit. ne die dñico: neq́ꝫ quinta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̄si sacros celebrant. Multa q̄ꝫ in oblatiōibus faciēdis ꝯstituit. qđ Manicheoꝝ heresis ī vrbe roma tū maxime inualescebat. His aūt ꝑactis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petrꝰ Alexandrinus ep̄us et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijq́ꝫ complures episcopi et sacerdotes. Sepultꝰ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xviij.

Linea Summoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

CONstãtius ꝛ Galerius abdicãtibus se ab imperio diocleciano ꝛ maximiano imperij gubernacl'a suscipientes. ꝓuĩcias inter se partiti sunt. Cõstantius igr̃ ꝛ Galerius augusti creati sunt: Diuisusq̃ʒ est inter eos ita romanus orbis. Nam galerius illiricũ Asiã ꝛ orientẽʒ sortitus est. Cõstantius vo singulari moderatiõe vsus. Gallia tantũ ꝛ hysp ania cõtentus fuit. Licet ꝛ ei italia forte obtigerit. Cõstantius eñ cõtentus dignitate augusti italie atʒ affrice admĩstrãde sollicitudinẽ recusauit. Uir egregi⁹ ꝛ pstãtissime ciuilitatis: diuitijs ꝓuĩcialiũ ac priuatoꝝ studẽs. fisci cõmoda nõ admodũ affectãs: dicẽsq̃ʒ melius publicas opes a priuatis haberi. q̃ʒ intra vnuʒ claustruʒ reseruari. Adeo aũt cultus modici vt cũ feriatis diebus se cũ amicis numerosioribus esset epulandũ. priuatoꝝ ei' atg̃to hostiatĩ petito triclinia sterneret. Hic nõ modo amabilis. sed etiã venerabil' gallis fuit. ꝑcipue quod diocleciani suspectã prudẽtiã. et Maximiani sanguinariaʒ temeritatẽ imperio eius euaserãt. Fuit aũt cõstanti⁹ hic Claudij sc̃di ex filia nepos. quẽ vt Diocleciani⁹ impator vna cũ Galerio sibi affinitate ꝛ beniuolẽtia cõiungeret et Theodorã maximiani ꝑuignã ei vxorẽ dedit. Ex qua postq̃ʒ sex filios suscepisset eã repudiauit: q̃ repudiata Helenã angloꝝ regis filiã captiuã vxoreʒ duxit. Cõstanti⁹ cũ humanissime gubernasset. Costantio ex helena suscepto Boraci in brittãnia pricipatus sui anno tredecimo morit'. Atq̃ʒ ĩ diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinẽ ꝛ clementiam.

GAlerius vir ꝛ probe moratus. et egregi⁹ in re militari. Cũ italiã quoq̃ʒ finiente constãtio admĩstratiõi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianũ quẽ orienti ꝑfecit. Et Seuerũ cui italiaʒ dedit. Ipse illirico cõmorat⁹ est. Retinuit eñ illiricũ. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximian⁹ aũt herculius spe recuperãdi imperij ad spem erectus resumẽdi fastigij qd̃ inuit⁹ amiserat romaʒ aduolauit ex solitudine lucanie. quã sedem priuat⁹ elegerat ĩ agris amenissimis cõsenescẽs. Dioclecianũq̃ʒ eciaʒ p litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatẽ quas ille irritas habuit. Cõtra hos mot⁹ missus a galerio Seuer⁹ romã cũ exercitu venit. dũ vrbẽ romam obsidet fraude militũ. qui cũ Maxentio sentiebãt circũuent⁹: fugiens. deinum rauẽne occidit'. Paulũ etiã abfuit. qn̄ Maximian⁹ pater militũ beniuolentiam pollicitatõib⁹ ꝛ largitõne querẽs a filio Maxentio occideret'. Is aũt ĩ gallias ad cõstantinũ generũ ꝓfect⁹. dolo cõposito tanq̃ʒ a filio esset expulsus moliens aũt cõstãtinũ reperta occasiõe ĩterficere. qui ĩ gallijs ꝛ militũ ꝛ ꝓuĩcialiuʒ iã fauore regnabat. Cesis frãcis atʒ alamanis captisq̃ʒ eoꝝ regib⁹. de tecto p faustã ei⁹ filiã dolo que reʒ oẽm marito apuit: fugiẽs. ac massilie herculi⁹ ꝓfugit. ibiq̃ʒ oppssus suoꝝ scelez penas tandẽ luit: vel seipm (vt qdaʒ volunt desperatis reb⁹) interfecit: a Galerio aũt licini⁹ imptor fact⁹ mors galeriuʒ cõfestim secuta est.

LIcinius impator fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partẽ imperij recepit' ꝓpter ei⁹ in re militari prestantiã: notusq̃ʒ galerio antiqua cõsuetudine. Et in bello qd̃ aduersuʒ Narseũ gesserat laborib⁹ strẽnuus ꝛ officijs accepi⁹. Cõstantin⁹ tñ vir ingens pricipatuʒ toti⁹ orbis affectãs. Licinio belluʒ intulit. q̃uis necessitudo illi ꝛ affinitas cuʒ eo esset. Naʒ soror eius cõstantia nupta Licinio erat. Ac ꝑmo euʒ in pãnonia. sc̃do ingẽti apparatu belluʒ apd̃ Cibalias instruentẽ repentin⁹ oppssit. omniq̃ʒ dardania mesia macedonia potit⁹ innumeros sibi prouĩcias occupauit. Uaria deinceps inter eos bella ꝛ pax recõciliata ruptaq̃ʒ est. postremo licini⁹ nauali ꝛ terrestri ꝑlio vict⁹ apud nicomediã se dedit. ꝛ contra religiõʒ sacramẽti Thessalonice ꝑuat⁹ occasus est. Hic licini⁹ annuʒ domĩationis fere p⁹ quĩtũdecimuʒ vite ꝑxime sexagesimuʒ occidit'. auaricie cupidie omniuʒ pessim⁹. neq̃ʒ alien⁹ a luxu venereo. Asper admoduʒ aut mediocriter impaciens. infest⁹ lr̃is quas ꝓpter insciciã ĩmodicã virus ac pesteʒ publicã nomĩabat ꝑcipue forenseʒ industria. Agarib⁹ plane ꝛ rusticãtib⁹. qd̃ ab eo genere ort⁹ alitusq̃ʒ erat satis vtilis ac milicie custos. ad vetez instituta seuerissim⁹. Spadonuʒ et aulicoꝝ oĩm vehemẽs dñator. tineas soricesq̃ʒ pallacij eos appellans.

MAxenti⁹ (cuʒ cõstanti⁹ mortu⁹ Cõstantin⁹ fili⁹ ei⁹ in brittãnia creat⁹ est imperator. ꝛ in locuʒ pr̃is exoptatissim⁹ moderator accessit) Rome augustus nuncupat⁹ est: Rome eñ ꝑtoriani excitato tumultu Maxenciuʒ herculij filiuʒ. qui haud ꝓcul ab vrbe ĩ villa publica morabat' augustuʒ nuncupauerit. Uir sane seuissim⁹ ꝛ xp̃ianoꝝ acerrim⁹ ꝑsecutor. lr̃aꝝ tñ amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimuʒ delectabat'. Quinto tñ cõstantin⁹ imperij sui anno belluʒ aduers⁹ Maxẽciuʒ ciuile cõmouit. Copias ei⁹ multis ꝑlijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oĩbus exitijs seuientẽ apud pontẽ miluiuʒ vicit. Italiaq̃ʒ est potit⁹. vt duʒ ꝑ dolore suaꝝ fraudũ oblit⁹ pontem ad decipiendum hosteʒ structuʒ decipulis transit. cuʒ magna parte suoꝝ satellituʒ submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti imperatores Cum constantinum videbant apud omnes magno esse in precio. xpianis aliquo tempore parcebant. Maxentius tamen milites clanculum mittebant qui obuium quemque cederent. Arte quoque magica delectatus: grauidas mulieres vero xpianas funestis sacris adhibitas scindebat infantum causa: quorum cineribus in magia vtebatur. ut ostenderet tyrannidem seruari etiam per nephas posse. Simili vesania et crudelitate. Maximinus quoque in oriente vtebatur. Qui magorum magistris et malarum arcium doctoribus premia etiam decernebat. augurijs. diuinationibus fidem prestans. Seuior ceteris in xpianos hec omnia contemnentes est habitus. Uetera autem delubra renouari ac more veterum sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatisque intestinis ita distenditur. vt inter se et putridum cadauer nil interesset: scatentibus vndique vermibus. et sabo serpente. tanto pedore vt sustineri fetor non posset. grauissimis tandem morbis diuciusculo cruciatus. viuendi finem tandem fecit. homo seuus ac varius. nunc enim in xpianos. nunc pro xpianis agebat. hoc volebant eius merita. Cum loco maximiani a Galerio quoque maximinus in oriente constitutus cesar vir cruentissimus consimili crudelitate ea in regione contra xpianos vtebatur. propter quam multi enecabantur. Unde et multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerunt. Aliquos quoque qui in precedenti persecutione et nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

CRistina virgo celeberrima sub predicta persecutione maximiani in Tiro passa est. Hec nobilissimis orta parentibus. cum pulcherrima esset et a pluribus in coniugium peteretur. parentes in turri posuerunt. vt dijs culturam virgo persolueret. A spiritu autem sancto edocta ydola abhorrebat. que cum intellexit. cum nimis eam auertere non posset. Iussit eam expoliari et a duodecim viris cedi. deinde in carcerem mitti. et postea vngulis radi et membra eius tenera disrumpi. Cristina autem de carnibus suis accipiens in vultum patris proiecit dicens. Accipe tyranne et carnem a te genitam comede. Iratus pater eam in rotam imposuit et ignem et oleum supposuit. sed flamma exiliens mille quingentos occidit quod pater magicis artibus assenbebat. precepit vt grandi lapide ad collum eius ligato in mare nocte precipitaretur. Quam angeli assumunt et xpus eam baptizauit et reducta fuit in terra. Tandem post varia tormenta et mamillarum abscisionem. Julianus sagittas in cor eius duas et vnam in latus direxit. Sicque cum palma martyrij ad celum gloriosa ascendit

Menna miles

MEnna miles egiptius nobilissimus ortus natalibus Mp hec tempora in Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Na poitque hic celesti regi in heremo secreta conuersatione studuit multa re. ad publicum procedens: se xpianum esse libera voce declarauit. Quod audiens pyrrhus dux misit cum apprehendi et suis aspectibus presentari. Cui dixit sacrifica dijs et omnia que per ignorantiam gessisti ignoscentur tibi. quod cum obtemperare nollet. eo iubente tam diu neruis et diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipsius fedaretur. Deinde in eculeo leuatus lampadibus aduritur. Deinde depositus ligatis manibus et pedibus per sudes ferreas trahi precepit. Qui omnibus in rebus et cruciatibus vsque ad finem in laude et confessione omnipotentis dei immobilis permansit. Denique data sententia gladio animaduerti iussus fuit. Cuius corpus cum igni traditum fuisset e medio a xpianis furtim ereptum mundis lintheaminibus debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouembris conditum est. Postea in constantinopoli translatum digno honore veneratum fuit.

Victor

Julianus

IUlianus quidam genere anthiocensis. vir xpianissimus apud romanam vrbem in hac persecutione prefata crudelissime passus est. cum Basilissa virgine horum duorum mire leguntur passiones. cum quibus fuit venerabilis multitudo sacerdotum. et ministrorum ecclesie xpi. que propter immanitatem persecutionis ad eos confugerat: concremata est. Post quos etiam Antonius presbiter et Anastasius et celsus puer vna cum matre et alij complurimi qui omnes. 5. ydus ianuarij mortem pertulere.

VIctor mediolanensis ciuis a primeua etate xpianus his temporibus cum in castris Maximini augusti milicie deseruiret. ad ipsum tanquam xpianus perducitur. Et cum compelleretur ydolis immolare. constanti animo recusauit. propter quod grauiter cedi iussus est: Et cum deo protegente doloris expers efficeretur. plumbo bulienti perfunditur. et cum nil etiam ex hoc penitus lederetur iubente Maximiano octauo ydus may capite cesus est.

Saturninus

SAturninusque presbyter et Sisinnus diaconus rome comprehensi in carcere diu marcerantur. Indeque exhibiti ob cristi confessionem a prefecto vrbis in eculeo leuantur. et ibidem neruis attracrantur ac fustibus scorpionibusque grauissime ceduntur. nouissime cum adhuc supmucrent gladio truncati sunt. Quorum corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna

SUsanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Cayque pape neptis sub hac persecutione Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clarissima v̄go egypciaca his t̄pib⁹ floruisse ⁊ martyriū ꝑtulisse ei⁹ tradit historia: post imperiū diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec scītissima virgo generoso sanguīe orta. cui⁹ pater noīe costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ si ī iuuenili etate p̄re rege a quo magnū p̄rimoniū accepit orbata fuit: nō tñ inter diuiciarū delicias ocio ⁊ mollicie[i] feminee dedita sed tanta rerū peritarū sciā predita legit̃ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qd̄ certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̄o edocta ac spōsa ei⁹ effecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte adhuc diocleciani ꝑsecutione ⁊ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos flentes metu mortis ꝯspexisset: ad ꝓbatia sacrificia impelli. etatis q̄z. xviij. ānorū ad ꝯspectū maxencij audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deorū ⁊ eū de crudelitate duri⁹ increpauit. Iussit eā ad pallatiū duci ⁊ oī diligētia custodiri. Expleto sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapīa miraret̃. quinquaginta ph̄os vocauit qui ab eo victi ⁊ in fide cōfirmati eos oratores cōburi precepit. Iussitq̄ʒ eā in obscurū carcerē recludi ꝑ dies duodecī fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cōstāter age grata deo puella: q2 tecū est dn̄s: ꝑ te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrij introibūt. porphiriū deinde maxencij necessariū cū ducētis militib⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq̄ʒ alios vtriusq̄ʒ sexus doctrinis virgo xp̄i subdidit: ⁊ ad celestia regna ꝑ martyriū p̄misit. Inde rotarū gladijs attonita: tēpestas subito ꝯfregit: ac plures lesit. Tandē obtrūcatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ memoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissimū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē ꝑ. xx. dietas detulerūt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. cccx. cuius natale celebrat̃. 8. kal̃. decembris.

Sophronia quoq̄ʒ a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ⁊ alij

Arnobius affrican⁹ clarissim⁹ ph̄s ⁊ orator disertissim⁹ Lactantij firmiani p̄ceptor his t̄pibus (lʒ valde senex) etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edidit volumina. Lucianus quoq̄ʒ eloquētissim⁹ vir ⁊ nicomediensis eccl̄ie presbyter ꝑ hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos ep̄las multas. ac etiā in sacrarū l̄rarū studio multū laborasset in helenopoli bythinie vrbe ꝓ xp̄o martyriū cōstanti ꝑtulit aīo. Iacobus item cognomēto sapiēs nisibitie persarū vrbis ep̄s: multa ꝑ hec t̄pa composuit. que vigintisex voluminibus comprehendunt̃ videlʒ de fide cōtra hereticos: de gentiū ꝯuersione de regno persarū ⁊ de ꝑsecutione xp̄ianorū. Obijt deniq̄ʒ (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insuꝑ firmianū ph̄m ⁊ oratorē eminētissimū arnobij predicti ph̄i discipulū hisdē t̄pibus floruisse ⁊ magni p̄cij ⁊ noīs fuisse cōstat: eo q̄ cū nichomedie rhetoricā doceret a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac sciē magnitudinē vocat⁹ cū flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū ꝑ aliqd̄ tēpus docuisset tandē ob discipulorū penuriā in extremā paupertatē deuenit. Quaobrē ad scribēdū ⁊ cōponēdū libros se cōtulit. in qua q̄dē re etiā multū valuit. Ipse eñ secūdus post ciceronis t̄pa ea in disciplina habebat̃. Demū in extrema senectute ꝯstitut⁹ cesaris crispi filij cōstantini p̄ceptor ī gallia datus est. Perfecit aūt opa de diuinis institutionib⁹ aduersus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad probum ep̄lis. ad asclepiad. de persecutione. Simposiū dū esset adolescēs. etiā odeporicū de affrica vsq̄ʒ nicomediā exametris versib⁹ ⁊ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

Eusebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pāphili martyris amicitiā pamphili nomē accepit. eo q̄ cū eodē pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem memoratu dignissim⁹ ꝑ hec t̄pa tū multarū rerum pericia tū ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̄ianos inter ph̄os p̄cipuus ⁊ nobilissim⁹ habitus est. hic cū aliqn̄ arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs spū̄ sancto inspirat⁹ patrū sniām secut⁹ est. ac deinceps vsq̄ʒ ad mortē sanctissime cū orthodoxa fide vixit. fuit aūt ī diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cū pāphilo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē t̄pibus scripsit: maxīe vero libros euāgelice p̄parationis: eccl̄iastice historie ī porphiriū xp̄ianorū hostē acerrimū. Apologias item sex ꝓ origine cōposuit. De vita pamphili martyris a quo ob amorē cognomē tulit accepit libros tres. Itē cōmentarios eruditissimos in centū ⁊ q̄nq̄ginta psalmos. Preterea vt legit̃ oīm ꝓuinciarū cū multos scōrū martyrū passiones ⁊ cōfessorū vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̄cipue euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum religionem ob veritatis amorem cōtempsit. Scripsit quoq̄ʒ cronicorū historiā a primo anno abrahe vsq̄ʒ ad annum dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniq̄ʒ eusebius hic post conuersionē cōstantini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

¶Anno mundi.5513. ¶Anno christi.314.

SIluester papa natione romanꝰ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tꝑibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vtiqꝫ diuinꝰ: aspectu scʒ angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanctꝰ ꝯsilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patiētissimꝰ ac oīm caritate diffusus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus miro coleret affectu. Hic nāqꝫ baptizato ꝯstantino ⁊ pluribꝰ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab ep̄o tm̄ cōsecraret. vt ep̄i baptizatū signarēt ꝓpter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an̄ iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neqꝫ serico neqꝫ panno tincto vtat: s̄ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat queadmodū ī linea syndone ⁊ alba xp̄i corpꝰ sepultū fuit. Gradꝰ qꝫ in ordinibꝰ ecclīasticis ꝯstituit vt vnusquisqꝫ vno tm̄ ordine ꝯtentus sit. ⁊ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissimꝰ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda fert romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ⁊.xl. diaconos sex ⁊.xxx. ep̄os quinqꝫ ⁊ lx. creasset. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊.xx. mēses decem. dies vndecim. Vacat tum sedes dies.xv.

¶Anno mundi.5533. ¶Anno christi.334.

MArcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tꝑibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad curā xp̄iane religionis conuersus instituit vt ep̄s hostiēsis a quo romanꝰ cōsecrat̄ pallio vteret. voluit p̄terea diebꝰ solēnibꝰ statim post euāgelium simbolū a clero ⁊ populo magna voce decantarj. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepultꝰ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝯstātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit. Is posteaqꝫ ex sacris ordinibꝰ bis mēse decēbri habitis diaconos p̄sbros ⁊ ep̄os creasset. morit ac sepelit in cimiterio balbine via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duobꝰ: mēsibꝰ octo: diebꝰ.xx. Vacat tuꝫ sedes dies.xx.

¶Anno mundi.5535. ¶Anno christi.336.

IUlius papa natione romanꝰ patre rustico tꝑibꝰ constātij fuit mirande sctitatis vir ⁊ doctrine. Is arriana inualescēte ꝑsidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aūt reruꝫ ꝑturbatione tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orietales ep̄os reprehendere maxime v̄o arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionibꝰ duas basilicas edificauit vnā iuxta forꝫ romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄ꝫ apud iudicē ecclīasticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt oīa ad eccl̄iam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primiceriū notarioꝝ ꝯscriberent. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocanꝰ. Juliꝰ v̄o cū ex sacris ordinibꝰ ter mēse decēbri ī vrbe habitis p̄sbros.xviij. diaconos tres: ep̄os nouē creasset. morit ac sepelit via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos.xv. menses duos: dies sex. Vacat tuꝫ sedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

¶Anno mundi.5543. ¶Anno xp̄i.344.

LIberius papa natione romanꝰ: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tꝑibꝰ fuit. huiꝰ tp̄e ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt. Preterea v̄o cū in synodo ariminēsi orietales sacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā disputationē p̄termittunꝰ xp̄m em̄ cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt qꝛ primū liberꝰ pōtifex aperte impugnabat q̄ꝫ etiā athanasiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pellit. atqꝫ ita triēnio ab vrbe abfuit. At v̄o sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ⁊.xl. ep̄oꝝ cōuentu duos p̄sbyteros vrsaciū ⁊ valentē ab eccl̄ia seperarunt. Inde rogatu ⁊ precibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametsi cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄ꝫ diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnetis: ⁊ basilicā quaꝫ de noīe suo fecit apud macellū lidie. Deniqꝫ cū sacros ordines bis celebrasset rome morit ac sepelit via salaria ī cimiterio priscille.ix. kal. maij: Sedit ānos sex: ſm alios.xvj. men. iij. dies.4. vacat sedes dies sex

Linea Imperatorꝝ

Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

CONstantinꝰ magnus. ex ob scuriori mr̄imonio filiꝰ Cōstancij augusti in Brittānia creatꝰ est impator. Cū res publica a quattuor imperatoribus teneba͠t: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ꝛ maximiano nouis hoībꝰ. Cōstātinꝰ tn̄ vir ingens: ꝛ oīa efficere nitēs: que aīo ꝑparasset. sibi principatū totiꝰ orbis affectās. ceteros vt ꝑmissuꝝ est vicit. Vir prīo imperij tēpore optimis pricipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo ani corpisqꝫ virtutes claruerūt. militaris glie appetētissimꝰ: fortūa i bellis ꝓspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilibꝰ artibus ꝛ liberalibꝰ studijs deditꝰ: affectator iusticie ꝛ amoris. Anno igit ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo prīo. dn̄i vero āno. ccc xxxix. sub hoc pricipe xp̄iani a tyrannis ante oppssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em̄ petētibꝰ libēter dedit. liberalitate ꝛ gr̄a oīm sibi beniuolētiā compabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo ꝛ bono superfluas ab scidit. seueras nimiū emēdauit. Vrbē in Bizantij ruinis de noīe suo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conatꝰ: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri eiꝰ statua indicabant Is igit tantꝰ pnceps oīa circūspiciēs vbi honestate xp̄iane religiōis intellexit. Eā ita cōplexꝰ est vt iturꝰ ad bellū: nō alio ꝙ crucis signo vteref: qđ sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ꝛ viderat ꝛ adorauerat. Astātesqꝫ angelos audierat dicētes. Cōstantine: qđ etiā fecit ꝛ tyrannos oēs a ceruicibꝰ populi ro. xp̄inorūqꝫ oīm depulit. Tantū itaqꝫ principem ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seu entibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinū erga xp̄ianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccīa dei ꝓmerendū reddidit. Nā ꝛ pōtificibꝰ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qđ quidem Siluester aspernatꝰ tanꝙ religiose capiti minime couemēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ɔtentꝰ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. ꝙꝙ aliqui false dicāt eū vsqꝫ ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ꝛ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ꝛ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors eiꝰ etiā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atqꝫ inter diuos meruit referri.

COnstantiꝰ post morte Cōstantini magni pr̄is cū cōstantino ꝛ cōstante fratribus imperiū adeptꝰ: eoqꝫ tp̄e res romana sub vno Augusto ꝛ tribꝰ cesaribus. qđ nūqꝫ al's fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atqꝫ vnū fris filium: Vez dalmaticꝰ cesar ꝓspa indole neqꝫ patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari oppzimit. Sinēte pociꝰ Cōstantō patrueli suo quā iubēte Cōstantinū porro bellū fratri inferente: ꝛ apud aquilegiā inconsultiꝰ plurimum aggressuꝫ. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

COnstans impiuꝫ aggressus qđ aliquādiu strenuū ꝛ iustus fuit. Mox cuꝫ ꝛ valitudine improspa ꝛ amicis prauioribꝰ vteref: ad grauia vicia ɔuersus Cū intollerabilis ꝓuicialibus: militibus inocūdus eēt. factiōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij fortuna fuit. A persis em̄ multa et grauia ppessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Saporē regē persaꝝ ꝓsperū bellum fuit. nisi qđ apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militꝫ amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaꝫ gallias obtinente: etiā illiricꝫ nouas res habuit. Vetranione ad imptium cōsensu militum electo: quē grandeuū tam ex cunctis amabilem diuturnitate et felicitatē milicie ad medum Illiricum principē creauerit. virum ꝓbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluꝫ ciuile cōmouerat abrogatū est Vetranioni imperiū. Rome quoqꝫ tumultus fuit Nepociano constātini sororis filiꝰ p gladiatorum manus imperiuꝫ vindicante: qui seuis exordijs dignum exitum nactus est. Vigesimo enim atqꝫ octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apd̄ mursam maxentius ꝓfligatus est. Orienti mox cesar est datus gallus: maxentiusqꝫ diuersis plijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā̄ ferox ꝛ ad tyrānidē ꝓnior si suo iure imparē licuisset. Siluanus ꝙꝫ i gallia res nouas molitus añ diē trigesimū ꝛ ipse extinctus est. Solus i impio romano cōstātius augustus fuit. Mox iulianū cesarē ad gallias misit p̄ceruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mr̄imoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ꝛ gallo ꝝ ꝛ germanoꝝ motꝰ virtute sua compescuit. Constantius inde particis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciā capadociāqꝫ anno imperij octauo ꝛ trigesimo etatis quinto ꝛ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimiꝰ ꝛ amicis ꝛ familiaribus credens.

COnstātīnopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. ⁊ cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noiarūt. Constātin⁹ eñ imꝑator cognomine magn⁹: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili⁹ parthoꝝ excursationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quondam agamenon: ceteriqꜫ grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designātē: ceptū opus (cui⁹ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atqꜫ in traciā nauigantē bizantiū petiuisse. Cūqꜫ sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificētissimis tū publicis operib⁹ exornasse. Tātūqꜫ illi decoris adiecisse: vt altera roma nō īmerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deorum poti⁹ in terris habitaculū q̄ꝫ imꝑatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā imꝑator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cōditore poti⁹ Constātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ successores imꝑatores passim tū publicis edib⁹: tū priuatis ciuiū pallacijs ⁊ quidē supbissimis exornate curarūt. Et adeo vt exteri eo venientes vrbis splēdorē admirati: nō tam mortaliū q̄ꝫ celestiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qđ reliquū est ad terras vergens: post alta menia ⁊ antemuralia. ingēti claudit fossa. Habetqꜫ hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes. quarū nōia hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carbasea: regia: caligaria: xilina: bacmagona: pbara: theodosia: ⁊ sylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētissima edificia templū Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotib⁹ celebratū: mirabili opere: ꝓciosa materia cōstructū. Ea deniqꜫ vrbs tanto splēdore insignita fuit vt toti⁹ orientis columen: ⁊ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ⁊ sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exosam habuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis ꝑ quinqꜫ ⁊ quīquaginta annos possidere. postea palealogoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsqꜫ in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an

Constantinopolis

no Machometes Ottomānus thurcoꝝ imꝑator eā cepit diripuitq̃. Sic nobilissima vrbs in manꝰ infidelium venit. Ab eiꝰ cōditione. Mcxxx. vł circa. Tātoq̃ tp̄e paulo pluri senior roma steterat. q̄ꝛ p̄mo a gothis capta est Athalaricꝰ cū anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctōꝝ effringerēt edixit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliqt. sacratissia eiꝰ tēpla machometee spurcicie dedicarūt. Legimꝰ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ꝛ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtēnēda respublica. clare olī micene: larissa potēs: pluresq̃ mēorabiles vrbes quoꝝ si nūc reqras muros: nec ruinas inuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstatinopolis supabat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄aꝝ: tm̄ glorie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola recōpēsare videret. Et licet post diuisū imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis ī manꝰ hostiū venerit: nūq̃ tn̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq̃ bibliothece cōbuste: neq̃ despoliata penitꝰ monasteria. Itaq̃ mānsit vsq̃ ī hūc annū vetuste sapīe apud ꝯstātinopolī monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doctꝰ poterat: nisi ꝑ tempꝰ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato redditꝰ. inde aristotelis: demostenis: xenophōtis: thucididis: basilij: dionysij: origenis: ꝛ alioꝝ multa latinis opa (diebꝰ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub thurcoꝝ impio secꝰ eueniet: seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq̃ litteraꝝ hostiū. Nūc ḡ ꝛ homero ꝛ pindaro menādro ꝛ oībꝰ illustrioribꝰ poetis secūda mors erit. Nūc grecoꝝ phoꝝ vltimꝰ patebit interitꝰ. Innumerabiles cū ex hac celeberrima vrbe in oī scīa atq̃ virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto iohānes crisostomꝰ ipsiꝰ vrbis ep̄s. Atticus ep̄s cuiꝰ de virginitate liber extat. gennadiꝰ: cassianꝰ ꝛc̄. Et nouissime emanuel crisoloras q̄ grecas lr̄as tp̄e cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus est aūt nunc fluuiꝰ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateor multis locis apud latinos studia lr̄aꝝ esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie: liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontibꝰ deriuati. A fonte precide riuū: p̄cisus arescit. Nihil aūt sub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt imꝑator thurcoꝝ machometꝰ aīo voluerat vrbē in medio thurcoꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̃ nomini decus maiꝰ accedere posset: si eā vrbem expugnaret: machinas bellicas admouit. ꝛ insultū magna vi in eā fecit atq̃ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in potestatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ꝛ vtriusq̃ sexus p̄sone cum imperatore paleogolo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio imꝑatore oīa clarescent.

Sancta Helena

HElena mater cōstātini augusti femina incompabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglor̄ regis filiā licet captiuā. Alij vt ambrosiꝰ stabulariā ⁊ humilē a pricipio fuisse dicūt. hec quippe baptizato filio cū vidisset ꝓdigia a btō siluestro in filiū ⁊ ꝯ iudeos declarata: magnitudine animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis ꝑquireret. Difficile id quidā erat: qz ab antiq̄s ꝑsecutoribꝰ eo loci simulachrū veneris collocatū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione perta vbi locū ip̄m ruderibꝰ purgasset: tres cōfuso ordine cruces reꝑit in vna inscriptio illa legabat tribꝰ linguis ih̄s nazarenꝰ rex iudeor̄. Astabat aūt macbariꝰ illiꝰ vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manibꝰ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit̄ dn̄i inuēta est quinto nōs maij. ⁊ ab helena exornata: ⁊ ī magna veneratione habita. Baptizat̄ ⁊ iudas crucis inuētor quē postea mutato nōīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quibꝰ xp̄i corpꝰ cruci affixū fuerat secū ad filiū portat. hor̄ ille vnū in frenos equi trāstulit: q̄bus in ꝑlio vteret̄. Constātinꝰ quoqz motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteret̄. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: ⁊ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat̄ ⁊ iussu imꝑatoris in atrio sessoriano basilica subtitulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ꝑtē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū de deo deqz hoīb9 bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

ARrius ꝑsbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ⁊ forma magis q̄ virtute insignis: ⁊ laudis ac glorie potiꝰ q̄ veritatis cupidus serere discordiā ī fide xp̄i cepit. Separe eīn filiū ab eterna ⁊ ineffabili dei p̄ris substātia conabat̄ his verbis erat aliq̄n q̄n nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ⁊ eandez in trinitate subam. cū dictū sit ego ⁊ pater vnū sumꝰ: atqz his suis fraudibꝰ ꝑualere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis inualuit. fauēte constātio q̄ nr̄os cogebat arriū recipe. Secūdo itaqz cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōciliū indicit̄ eo cōuenere catholici ⁊ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus magicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: ꝓlato in loculis arsenij brachio. Quē tandē diabolicū virū deꝰ nō ꝑmisit inpunē: qz haud multo post epōr̄ ⁊ ppl̄i frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine demisit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Concilium Nicenum

NIcena synodus prima oīm synodor̄ hoc anno qui est sextus decimꝰ imperij constātini annus contra huiꝰ ꝑfidi arrij dogma sūmo pōtifice ⁊ cōstātino magno augusto iubētibꝰ. Cū alexander alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab errore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impēsa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cōciliū generale indicit̄. Cui. ccc. ⁊. xviij. ep̄i interfuere. Disputatū est eo in loco aliq̄diu: ⁊ quidem acriter. Nā viri aliq̄ in q̄stionibꝰ callidi: arrio tūc q̄dem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Iz ex his quidā doctissimꝰ pb̄s diuino sp̄ū motꝰ vno momēto fidē nr̄am quā antea impugnabat: vt sanctaz ⁊ integrā statim amplexus sit. Tādez vero reipsa ī cōcilio diligēter discussa cōcludit̄ scribi debere. id est eiusdē cū patre sube filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septez affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ⁊ non ex ipsa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante cōtrouersie veritate. Constātinꝰ decretū cōcilij affirmat: ꝓposito cōtradicētibꝰ exilio. vnde sex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui eīm in sn̄iam bene iudicantiū venere. In eodē ꝙo cōcilio dānatos ferunt ⁊ photinianos a photino ep̄o gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria p̄io coitu fuisse conceptū. Dānant ⁊ sabelliani q̄ vnā tm̄ ꝑsonā patri filio ⁊ sp̄ū sancto ascribunt. In eo q̄z cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipsi constātino dabant: scinuicē accusantes: expetentesqz a principe iudiciū: quibus imꝑator optimꝰ r̄ndit: cōbustis eor̄ libellis. eo dei tm̄modo ⁊ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent̄. Multa denique alia ad honestatem ⁊ pacem eccl̄ie vt in decretis habet̄ in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaȝ (vt diuꝰ scribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯfestiȝ inter choros aplo͞ꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerat hic post mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter sedecim. lr̄is tā grecis ꝙ̄ egyptiacis apprime eruditꝰ. māsueti aīi deū valde amans Et duȝ ꝑsecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuȝ mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde vestibulū qđ apto desuꝑ celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qđ a deo sibi offerret̄, habitaculo oēm ibidē in oꝛonibꝰ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimētū ei palma ꝑbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. ⁊ inter sermocinationes cōspiciūt alitez coꝛuū in ramo arboꝛis. q̄ inde leuiter subuolat ⁊ integrū panē an̄ oꝛa mirantiū deposuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolutꝰ: erecta ceruice extensisq̄ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: ⁊ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monasteriū suū reuersus; discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

ANtoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ⁊ ꝙ̄maxie sermone ⁊ ope potēs hiis tpibꝰ claruit hic tanta sapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ studiuȝ humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletꝰ. Constātinꝰ impatoꝛ lr̄as (rogatꝰ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ȝ eplas vt diuꝰ testat̄ hieronymꝰ egyptiace scripsit ac ad ecclias egypti destinauit: que tpibꝰ illis legebāt̄ vt eple pauli in ecclesijs: quas postmodū ob snias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Ualuit aūt multū suis tpibꝰ admonēdos hoīes eiꝰ sanctissima auctoꝛitas. Cui lr̄is ⁊ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ȝ nisi ī occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplationi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbis eps insigni volumine ꝑscripsit. Obijt aūt hic vir oī ꝑconio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occuluisset postea imperāte iustiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandria primo delatuȝ. postea ī galliā trāslatū apō viennā ꝯdigno honore nūc vsq̄ȝ req̄escit. eiꝰ aūt natale. 16. kal. febeuarij celebrat̄.

Hilarius eps

HIlariꝰ illustrissimꝰ pictauiensis eps ⁊ oīm lr̄aꝝ eruditissimꝰ ac semꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidissent pictauiēses ꝙ tota v̓tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā sed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultibꝰ accusatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuȝ missus ad insulā gallinariā plenā serpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed deniq̄ȝ post multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit.

Athanasius eps

ATthanasiꝰ alexandrinꝰ eps vir sanctitate ⁊ scia cōspicuus hisdē tpibꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑsecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naȝ supioꝛibꝰ annis in laodicensi cōcilio ꝯ arrianos cōstitutꝰ cū rōnibꝰ euidētissimis atq̄ȝ argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qđ arrius ⁊ eiꝰ seq̄ces refellere nō poterāt: vniuersuȝ pene oꝛbē in sui ꝑsecutionē cōcitauit. Arriani q̄ȝ brachiū a cadauere ꝑcidētes impatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tn̄ clāculū custoditꝰ tandē brachia ostēdit ⁊ eoꝝ fallaciaȝ detegit. Dānat̄ itaq̄ȝ violēter iubente constantio athanasiꝰ: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nū q̄ȝ videret. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet̄. dei monitu ad cōstantis partes ꝯfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄ȝ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij v̓o sui sexto ⁊ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ⁊ plures alios cū simbolo. Quicūq̄ȝ vult saluus esse ⁊c̄.

IUuencus hispanus poeta ꝑsbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuoꝛ libris composuit. Scripsit ⁊ quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ ordinē pertinentia.

HIberoꝝ quoq̄ȝ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege oēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ȝ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit.

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ꝛ felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt atq; liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiū introduxit. vnde psecutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄sbyteri ꝛ clerici passim necarent.

Anno mundi. 5555. Anno christi. 355.

Felix secundus papa natione roman⁹ p̄re anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tn̄ statim vbi pontificatū inijt. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū ꝛ secūdo rebaptizatū ,pmulgat ab eusebio nicomediensi epō in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset ꝛ quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū ꝛ felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit q; in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus ꝛ optim⁹ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em̄ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ ,pmulgatis pacata tandē eccl'ia damasus ocio litterario delectat⁹ vitas pōtificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easq; ad hieronymū misit. Nō destitit tn̄ ꝛ templa ꝛ cultū diuinū augere. duas em basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versib⁹ quoq; elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi q; alternis vicib⁹ in eccl'ia canerent. in fineq; eoꝝ verba hec ponerent. Gloria pr̄i ꝛ filio ꝛ sp̄ūisancto istituit. Prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pri⁹. lxx. interp̄tū scripta tm̄modo in p̄cio essent. Nā ꝛ hieronymi biblia legi cepta est: ꝛ psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos p̄sbros ꝛ epōs. ij. ꝛ. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre ꝛ sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Uacat tum sedes dies vnū ꝛ. xx.

Scisma terciū fuit inter damasum ꝛ vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē ī basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimq; cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs tm̄ sed vi ꝛ armis tractaret: Uerū nō ita multo post sacerdotū ꝛ ppl'i cōsensu damasus eps cōfirmat. ꝛ vrsicinus ad neapolitanā eccl'iam traducit. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico ꝯcilio cām dixit: vbi ꝛ innocēs absoluit. Et cōcordi⁹ atq; calixtus diaconi falsi accusatores damnati ꝛ reiecti ab eccl'ia sunt. Cautūq; lege est vt deinceps penā talionis subeāt q aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 384.

Syricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentiniani tpib⁹ fuit. Is censuit monachos quoꝝ vita ,pbata eēt: posse sacris iniciari. a primis ordinib⁹ vsq; ad ep̄atum. censuit item ordines p interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt ꝛ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atq; ibi ieiunijs ꝛ orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Uiaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epo tm̄ censuit. Instituit itē vt q̄cūq; aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab eccl'iastico officio pelleret. hereticos quoq; p manus impositionē recipiendos censuit. Syricius ꝺo compositis ecclesie rebus. ac creatis sex ꝛ viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ ꝛ triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinq; ꝛ viginti. Uacat tum sedes dies viginti.

Linea Imperatorum

Julianus

Iulianꝰ galli cesaris germanꝰ. cū solus in imꝑio romano constantiꝰ augustus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstantini fratre natꝰ erat cesarē creatū In gallias seditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes misit: tradita in mr̄imoniū sorore: a quo modicis copijs apud argentinā tunc gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissimꝰ captus: gallie restitute. Sub motiqꝫ vltra rhenum germani. neqꝫ multo post cū germani etiā exercitꝰ galliarū ꝑsidio tollerent̄ ꝯsensu militū factꝰ est augustus quo audito ꝯstantiꝰ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interijsse ob dolorē aīi ⁊ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulianꝰ egregiꝰ ⁊ rē publicā insigniter moderaturꝰ si ꝑ fata licuisset. Liberalibꝰ disciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facūdia ingenti ⁊ ꝓmpta memorie tenacissime. ī amicos liberalis. ꝓuincialibꝰ iustissimꝰ. glorie cupidus Uerū hec oīa ad extremū euertit dū xp̄ianos ꝑsequit̄. Callidior tn̄ ceteris ꝑsecutor nouis neqꝫ tormētis primo sed ꝑmijs honoribꝰ blādicijs ꝑsuasionibus maiorē fere ppl'i partē q̄ꝫ si atrocior fuisset elicuit. Uetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasqꝫ venerarent̄ paterent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nr̄a defecisse: vnde hoīem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriāqꝫ populatꝰ. remeāsqꝫ victor dū se incōsultꝰ ꝑlijs inseruit hostili manu interfectꝰ est. 6. kal. iulij imꝑij āno septio etatis altero ⁊ trigesimo

Jouinianus

Iouinianꝰ genitꝰ patre varraniano incola agri singidonēsis ꝓuincie pānonie. hic fuit insignis corꝑe: letus ingenio l'rarū studiosus ad obtinendum imperiū. cōsensu exercitu lectꝰ est cōmēdatione patris militibus q̄ꝫ sua notior Imꝑator aūt ab exercitu electꝰ non prius ꝓfiteri imꝑatoris nomē voluit: q̄ꝫ oēs cōclamarūt se xp̄ianos eē. quibꝰ collaudatis ⁊ imperiū suscepit ⁊ exercitū e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis rebꝰ exercitu quoqꝫ inopia laborante: vno a persis atqꝫ altero ꝓlio victꝰ: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutatis finibꝰ: ac nōnulla imꝑij romani ꝑte tradita. qd̄ ante eū annis. ccc. ⁊ viginti duobꝰ fere ex quo romanū imperiū conditū erat nunq̄ꝫ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibꝰ repētina morte obijt. vir alias neqꝫ iners neqꝫ imprudens. Multi exanimatū opinant̄ nimia edulitate. alij odore cubiculi qd̄ ex recenti tectorio calcis graue quiescentibꝰ erat. quidam nimietate ꝑunarū quas grani frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ⁊ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

Ualentinianus

Ualētinianus e pānonia cibaliensi editus cū esset tribunꝰ scutarioꝝ apud niceā augustꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nono decimo. frēm valentē cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto xp̄ianitatis integrā fidē gereret. iussus ab imꝑatore sacrilego aut īmolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoqꝫ mortuo valētinianꝰ qui ꝓ noīe xp̄i amiserat tribunatū in locū ꝑsecutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec dū bene puberē hortatu socrus ⁊ vxoris augustū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molientē mira celeritate opprimit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereseos epō baptizatꝰ: in seuissimā heresim dilapsus nostros ꝑsequit̄ ⁊ in exiliū pellit: mortuo ꝑsertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana sex ⁊. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Ualentinianꝰ quoqꝫ saxones gētē in littoribꝰ ⁊ paludibꝰ inuijs sitam romanis finibꝰ eruptionē meditātē ī francoꝝ finibꝰ oppressit. Deniqꝫ anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese ꝑ pannonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadoꝝ legationi respōderet anno eiꝰ quīto ⁊ quiquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat̄ voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt imꝑator egregius vultu decens: solerti ingenio: aīo grauis: sermone cultissimꝰ: infestus vicijs maxīe auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs ⁊c̄.

Valens

Ualēs imperiū orientis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio ī occidētali parte regnāte. q̄ sibi valētinianū frēm paruulū admodū sociū creauit imperij. Ualens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizatꝰ hostilē in modū nr̄os ꝑsequēs. Neqꝫ illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes ꝑ tribunos ⁊ milites fustibꝰ iussit interfici. quoꝝ innumera multitudo ꝑ vastas tūc egypti solitudines diffusa ꝯstat. ꝑcipueqꝫ apud nitriā martyrij ꝯsecuta palmā. tum gothi sedibꝰ eius pulsi ꝑ oēs se tracias effundūt. quibꝰ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epōs ⁊ monachos reuocari ꝑcepit. Ipse cū sagitta sauciꝰ: versusqꝫ in fugā ob dolorē nimiū sepe equo laberet̄ atqꝫ ī vilissimā casulā deportatꝰ esset: superuenientibus gothis igneqꝫ supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit.

Nicolaus eṗs

Nicolaꝰ ex illustri ꝓsapia ortꝰ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris alereṫ: bis in ebdomada quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. Inde bone indolis adolescēs orbatꝰ parētibꝰ. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā cōnicaneꝰ eiꝰ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qḋ vbi vir sanctꝰ cōperit. miserrimo hoī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū ꝑ fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirroꝝ eṗs electꝰ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus ī corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis choruscare cepit: nec dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē eiꝰ inuocauerūt leuamē sentirēt ṗcipue in ꝑcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plenꝰ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dn̄e speraui. postremo dicēs. In manꝰ tuas ⁊c. deo aīam tradidit. ad cuiꝰ tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cuiꝰ festū, 8. idꝰ decēbris celebratꝰ

Donatꝰ hereticus

Donatꝰ hereticꝰ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos scripsit ⁊ totā pene affricā atq̧ iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cuiꝰ error fuit ꝙ filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ spūsanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tn̄ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime libꝝ de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomiꝰ hereticus

Eunomiꝰ alter hereticꝰ his tpibꝰ fuit, vñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aīo leprosus. nec secꝰ interiꝰ quā exteriꝰ: morbo regio correptꝰ. qui cū primus arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā q̄z adiecit ⁊ disseminauit falsitatē. affirmabat ī rebꝰ oībꝰ ⁊ filiū dissimilē p̄ri: ⁊ spūsanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedoniꝰ hereticꝰ

Macedoniꝰ q̄z quē nr̄i ante errorē cōstātinopolitanū eṗm fecerāt, ab arrianis expelliṫ q̄ filiū p̄ri similem fatebaṫ: lꝫ spūsanctū nō secꝰ atq̧ illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti sūt.

Donatꝰ grāmaticꝰ

Donatꝰ grāmaticꝰ ⁊ nō minꝰ rhetor ac phs diui hieronymi p̄ceptor rome tūc insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentatꝰ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq̧ hodie in scolis a pueris legiṫ prima rudimēta grāmatice discentibus.

Iulianꝰ impator vanitati magice deditꝰ erat ⁊ vt nr̄is stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū dicerēt se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄z antea restituere conarenṫ. verꝫ nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinitꝰ īmisso ⁊ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei ꝑterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēq̧ exclamasse manu ad celum extēsa vicisti galilee vicisti. Nā xp̄m galileū appellabat ⁊ fabri filium.

Iohānes ⁊ paulus

Iohānes ⁊ paulꝰ xp̄ianissimi viri frēs romani ꝑclarissimi. audiēs iulianꝰ ꝙ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apḋ romanā vrbē post īnūera verbera iussu iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ ī fouea domꝰ abscōditi. dicēs eos ī exiliū missos tādē a filio eiꝰ obsesso manifestati p̄r cū filio fidē recepit.

Gordianꝰ ⁊ epimachꝰ

Gordianꝰ ⁊ epimachus viri ꝑclarissimi ⁊ ipsi sb hoc tumultu rome ī via que latina nūcupaṫ martyrio coronanṫ. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝯfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcaṫ ⁊ ꝓiectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

Iulianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Julij. spiritum emisit.

Quiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus eṗs hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miracula gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpter ea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta defluxit cõstãtinopoli grando mire magnitudinis decidẽs nõnullos hoim extinxit. ꝛ terremotus p orbem factus est. Ea tẽpestate athanaricus rex gothoꝝ xp̃ianos in gẽte sua crudelissime ꝓsequit̃ ꝛ ad coronã martyrij sublimauit. Burgundionũ q̃z plusq̃. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederũt: q̃ tñ nõ multo post tpe xp̃iani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valẽtis gens hunoꝝ diu inaccessis seclusa mõtib⁹ repentina rabie parcita: exarsit in gothos: eosq̃ cõturbatos ab antiq̃s sedib⁹ expulit. Gothi trãsito danubio fugiẽtes. a valẽte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde ꝓpter intollerabilẽ auariciã maximi ducis fame compulsi in arma surgẽtes: victo valẽtis exercitu: sese p tracias infudere: oĩa cedib⁹ incendijsq̃ vastãtes. Deniq̃ petentib⁹ gothis vt eis ep̃os mitteret a quib⁹ fidei rudimẽta susciperẽt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̃ vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vo impatore occiso iam securi ad vrbem ꝓperant constantinopolitanã vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnũ cognatis fideliter seruauit.

COnstat eã gentẽ que ꝓgethica dicta est gothica a scythis originẽ habuisse. Scythas vo primos eẽ in europa sub septẽtrione ꝛ ad tanays limitẽ feros ac paratissimos ad mortem. ꝛ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidẽtis: ab oriẽtis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aũt huni ꝛ ipsi scythe. Sed eo quã gothi efferaciores: quia montib⁹ riphеis ꝓpius incolentes magis septẽtrionũ rigoribus exponunt̃.

Basilius magn⁹

BAsili⁹ magn⁹ cesaree capadocie (q̃ pri⁹ maza vocabat̃) ep̃s ꝛ monachoꝝ multoꝝ institutor ꝛ pater. Vir certe oĩ sapia oĩq̃ virtute ꝓspicu⁹: p hec tpa mirabiliter effulsit: q̃ inter cetera sue virtutis ꝛ sctĩtatis monumẽta iuuenẽ quendã (ob amorẽ puelle) diabolo obligatũ deo recõciliauit. ꝛ obligationis sue cartã sibi reddi impauit: q̃ cũ egregi⁹ doctor haberet̃ ꝯ eunomiũ egregios libros edidit. Scripsit ꝛ librũ de spũsancto: ꝛ monachoꝝ instituta atq̃ alios breues ꝛ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinẽ in grecia instituit. qb⁹ ꝛ regulã approbatã tradidit. Obijt deniq̃ sctĩssim⁹ pater sexto imperij valẽtiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clar⁹: mẽoriã vite sue omnib⁹ derelinquẽs q̃ b̃m opationẽ spũssancti viuũt. Duos habuit fratres gregoriũ ꝛ petrum viros doctissimos. gregorij extabãt eusebij tpib⁹ aliqua volumiã. Basiliũ aũt cũ gregorio capadocia genuit vt ait eusebi⁹: ambo fuere nobiles: ãbo athenis eruditi.

Gregori⁹ nazianzen⁹

GRegori⁹ nazianzen⁹ ep̃s q̃ basiliũ ad monasteriũ ꝑduxit in diuinis opibus hieronymi ꝑceptor. his dieb⁹ ob sctĩtatẽ eruditionẽq̃ ꝛ eloquẽtiã maximo in p̄cio eũ fuisse dicit̃: multa scripsit: maxie vo in laudẽ cipriani athanasij maximi ph̃i. Scripsit ꝛ ꝯ eunomiũ duos libros. cõtra iulianũ impatorẽ librũ vnum. Laudauit ꝛ nuptias ꝛ virginitatẽ exametro versu. leuauit ꝛ ꝯstãtinopolitanos ab heresi romĩb⁹: ꝛ suo elegãtissimo dicendi genere. in quo polennonũ virũ eloquẽtissimũ secut⁹ est. Js postremo duz senex admodũ eẽt: successorẽ sibi deligẽs ruri vitã monachi duxit. Basilius aũt sub gratiano hic vo sub theodosio postea morit̃. Epiphani⁹ q̃z cipri salamine ep̃s hereses oẽs elegantissimis voluminibus impugnauit. Jn extremaq̃ senectute constitutus varia condidit opuscula. moriẽs deniq̃ vt sanctus quarto ydus maij

Machari

MAcharij duo in syria hti antonij discipuli magne sanctis tũc erãt. quoꝝ alter in supiore: alter in inferiore habitabat heremo. coꝝ vitã ac alioꝝ patrũ nitrie egypti ꝓuincie diu⁹ hieronym⁹ cõscripsit. Hilarion q̃z sctĩssim⁹ abbas p hec tpa apud cyprũ insulam nõ longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post asprimã vitã. xij. kal. nouẽbris diẽ obijt. Arsen⁹ itẽ ex senatore romano monachus vita ꝛ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremũ scythie ꝑrexit. iuxta vocẽ sibi dicentẽ. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoies ꝛ tace. Jdeo in seruicio xp̃i anno vite sue nonagesimoquito dormiuit in pace. Pastor itẽ postea matrẽ suã in heremo nũq̃ videre voluit. Paphnuci⁹ q̃z abbas apud thebaidã thaisim impudicissimã meretricẽ ad xp̃m ꝯuertit cũ hti onufrij vitã cõscripsit. tandẽ videntib⁹ monachis ab angelis in celũ susceptus est. Agathonẽ abbatẽ etiã eo tpe fuisse dicun̄ q̃ p triennũ lapidẽ ore detulit vt silẽtij virtutẽ ꝑciperе mereret̃ pluresq̃ alij anachorite viguerũt.

Maria egypciaca

MAria egypciaca meretrix pmo appellata: deinde sctĩtatis ꝛ pnie ac pseuerãcie exemplũ. quadraginta cũ septẽ annis in heremo pnias artissimã pegit secum duos panes deportãs vltra iordanẽ q̃ post modicũ arefacti quasi lapides obdurauerũt ex qb⁹ modicũ ad aliq̃s annos comedẽs vitã trãsegit. Tandẽ q̃rto nõs aprilĩ migrauit ad dñm. cuius corp⁹ zozimas sctĩssimus abbas sepeliuit.

EUphrosia q̃z genere ꝛ virtutibus ꝓstantissima in monasterio p decẽ ꝛ octo annos cũ incredibili abstinẽtia atq̃ labore vsq̃ ad trigesimũ vite sue annũ ꝑmansit. Hoꝝ patrũ ac mulierũ cõplurimoꝝ vitã ꝛ cõuersationẽ heremiticas diuus hieronymus eleganti stilo cõscripsit.

¶ Anno mundi. 5593. ¶ Anno xp̄i. 394.

Anastasius papa natione romanꝰ patre maximo: post syriciū pōtificē imperāte graciano vrbis rome eps̄ creat̄. qui pōtificatu inito rei diuine canēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ⁊ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut caneret̄ aut legeret̄ ī eccl̄ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperent̄. nisi q̄nq̃ epoꝝ p̄e se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝑpter manicheos qui tūc in affrica magno in p̄cio erāt ⁊ ad corrūpendā fidē de suis quoq̃ versus mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ⁊ manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperent̄. Basilicā q̄z (que crescētina vocat̄) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationibꝰ bis in vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: diaconos quinq̃: ep̄os decē creasset morit̄ ⁊ sepelit̄ in cimiterio ad vrsū pilleatū. 5. kal. maij. annos vō tres: dies. x. sedit. Uacat tūc sedes dies vnū ⁊. xx.

¶ Anno mundi. 5603. ¶ Anno xp̄i. 404.

Innocētius huius noīs primꝰ papa natione albanus p̄re innocētio partim ceps theodosij tpoꝝ fuit. hic sanctꝰ fuit ⁊ multa ad religionē ꝑtinētia trāquillitate impij ⁊ beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enī vt sabatho ieiuniū celebraret̄. Et q̄ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset ⁊ eiꝰ discipuli ieiunassent. De iudeis q̄z ⁊ paganis deq̃ monachis regulas quasdā tulit. voluit vt eccl̄ia semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecraret̄. Cataphrigas antē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ⁊ maximilla ab vrbe expulit. Preterea vō pelagiū monachū ⁊ celestinū herescos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine grē anteferrēt: ⁊ q̄ dicerēt ad implēda diuina iussa volūtatē ꝑ se sufficiētē eē. Basilicā vō geruasij ⁊ ꝓthasij dedicauit. vestine mulieris impēsa structā ⁊ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis ī ecclesijs ante sacri receptionē pax xp̄icolis daret̄. demū vbi ꝑ sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. ep̄os q̄tuor ⁊ q̄nquagita creasset ꝑ diuersa loca. morit̄ ac sepelit̄ in cimiterio ad vrsū pileatū. 5. kal. augusti. Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq̃. Uacat tūc sedes dies. ij. ⁊. xx.

Zozimus papa natione grecus p̄re abrahā post innocentiū mortuo theodosio archadij ⁊ honorij qui patri impio successere tꝑibꝰ fuit. vir quidē sanctꝰ atq̃ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunq̃ omisit. Constituit eīn vt diaconi dum celebraret̄ leuas tectas haberēt linostimis. Cōcessit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ⁊ potū publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Uetuit etiā ne serui in clerū reciperent̄ q̄ huiuscemodi viros liberos ⁊ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliū faustinū ep̄m duosq̃ vrbis rome presbyteros vt ostēderet nil vsq̃ publice agi debere sine cōsensu eccl̄ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄sbyteris decē: diaconis tribꝰ. ep̄is octo. morit̄ ac sepelit̄ via tiburtina apud corpꝰ beati laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Uacat tum sedes dies vndecim.

¶ Anno mundi. 5613. ¶ Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione romanꝰ patre iucundo p̄sbytero honorij tꝑibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Nā duo bonifacius in basilica iulij vrbis rome creat̄. Eulalius in cōstantiniana basilica pontifex electus huic statim obicit̄. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dicitur. Qd̄ vbi honoriꝰ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valētiniano ambo ab vrbe pellunt̄. Reuocat̄ tn̄ septimo mense post bonifacius. ⁊ solus vrbis presul constituit̄. Qui postq̃ pōtificatū pacifice adeptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha sacratam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacerdos ante annos. 30. ordinet̄. Neue seruus aut obnoxiꝰ vel obercitꝰ in clerū reciperet̄. Uoluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent̄ aut damnarent̄. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis martyris. eiusq̃ sepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Nā ⁊ patenā argenteā librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ scyphū argenteū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyteros ⁊ ep̄os creasset. morit̄ ac via salaria sepelit̄ apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: diebꝰ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocāt; q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Linea Summoꝝ pontificum

Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

GRacianꝰ valētiniani senioris filiꝰ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: qui iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua milicia strenuus ⁊ religione clarus. admodū cū iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finibꝰ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusqꝫ. xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniqꝫ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosiꝰ eps̄ fuisset electꝰ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa instaurare fecit. Porro gratianꝰ cū aīaduertisset thraciā daciāqꝫ tāqꝫ genitales terras possidētibꝰ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētibꝰ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū terciū ⁊ trigesimū agentē. oriētisqꝫ ⁊ thracie simul imp̄io p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisqꝫ p̄lijs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Icto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interī v̄o maximꝰ brittānia tyrānidē occupās ac ī galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nonē ⁊. xx. annos habentē. quare valētinianꝰ iunior frater metu pterritꝰ ad theodosiū in oriente ꝯfugit ⁊ paterna pietate susceptꝰ est. fuit aūt gracianꝰ lr̄is haud mediocriter institutꝰ. carmē face p̄batꝰ: ornate loq̄: parcꝰ cibi sōniqꝫ ac libidinis victor.

THeodosiꝰ senior genere hispanꝰ genitꝰ p̄re theodosio matre termācia: interfecto p maximū graciano: impiū romani orbis obtinuit solꝰ: mansitqꝫ in eo annis. xi. cū iā in oriētis ptibꝰ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singl'ari celeritate ⁊ ꝯsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apō aq̄leiā occidit. hāc calamitatē maximo ipsi martinꝰ vir sctissimꝰ añ p̄dixerat dū britāniā militaribꝰ copijs spoliat in italiā ꝯ ius fasqꝫ vētirꝰ. Theodosiꝰ qꝫ diuino auxilio fretꝰ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q valētinianū iuniorē apud viennā eiꝰ dolo strāgulauit ac eugeniū tyrānos mira celeritate vsus opprimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atqꝫ defensor eximꝰ moribꝰ ⁊ corpe traiano similis quēadmodū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs statꝰ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi eccl'iam vellet mysteria visurꝰ. p̄hibitꝰ ob q̄dā facinꝰ (vt fieri solet) ab īgressu eccl'ie nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio grās egerit atqꝫ penituerit. huic sociata ī ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. itaqꝫ q̄nq̄gesimū annū agens etatis ī pace apō mediolanū rebꝰ excessit humanis republicā q̄eta filijs relinquēs corpꝰ eiꝰ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atqꝫ sepultū est.

ARchadiꝰ theodosij magni filꝰ augustus in oriēte factus. honoriꝰ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixitqꝫ archadiꝰ post p̄ris excessū annis duodecim. verū qꝫ pater eoꝝ theodosiꝰ ipsis adhuc adolescētulis tres duces reliq̄rit viros potentissimos q curā gereret. reliq̄ritqꝫ ruffinū q oriente. stilconē q occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spretis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti mascelegēr frater eiꝰ crudelitatē veritus hoīem fugat. q vel dolore aī vel veneno post morit̄. Mascelegēr tāta victoria elatꝰ cū nec deo nec hoībꝰ parceret a militibꝰ occidit̄. Ruffinꝰ v̄o ab archadio opprimit̄. Stilco qꝫ occidētis tutor imperij collatoꝝ beneficioꝝ imemor ⁊ affinitatis: nā socer extabat honorij. Regnum ⁊ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Impator indignatus duces misit qui eum interficerent.

HOnorius archadij p̄dicti frater: vir moribꝰ ⁊ religiōe: theodosio p̄ri cōsimilis. Is principatu suscepto dū vires reipu. quottidianis cerneret labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ꝯstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde eū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsibꝰ euolutis ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad oriente cū honorio ⁊ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius v̄o postqꝫ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim impasset cū iaꝫ antea cū fratre annis duobꝰ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusqꝫ eiꝰ iuxta beati petri ap̄l'i atriū in mausoleo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Sanctus ambrosius

AMbrosius mediolanēsis eps: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus et oīm doctorū sui tpis papuus atq supremus. post auxētij serā mortē ex pagano iudice subito apd mediolanū diuino nutu eps fuit e cūctis electus: moxq catholico baptismate tinctus presulq ordinat⁹. subito eñ infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanensiū creat eps. Cūq p fide catholica libros graciano imparatori porrexisset: ac reuerētia qua debuerat suscept⁹ eēt. vniuersa statī ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē postea impatori theodosio ambrosi⁹ apd mediolanū eccle introitū: nisi peniteret interdixit. cū agēte curialiū suoꝝ malicia eius iussu ad qnq hoīm milia occisa sunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit eñ ambrosio tāta comitas. moꝝ sanctitas: ingenij acumē: diuinaq scīa vt nō modo viuēs: sed et vita functus. Italiā et oēm orbem i sui deuotionē ac venerationēq pduxerit. qui etiā platoni pho et ortu et infantia atq disciplina psimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciē cōpleuit: ac si in alueolū intrādi et exeūdi motū facerēt: que pdigia ex ei⁹ ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere significabāt qd postea verissime demōstratū est: si eius dicēdi scribēdiq dulcedinē contēplemur. Scripsit eñ emēdatissimos libros quoꝝ sententie sunt fidei et eccle firmissime colūne. In qb⁹ romana relucet fides: q inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt deniq hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

MArtin⁹ monach⁹ et eps turonēsis vir sanctitate et pietate clarissim⁹: q sabaudie pānonioꝝ oppido oriūdus: et in italia ticini id est papie nutrit⁹ cū patre suo tribuno militum sub cōstātio et postea sub iuliano impatore militauit cōpulsus inuitus. tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambiensis transiēs paupi obuio. arrepto ense clamidē q sibi sola superat in elemosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xpm vidit vestitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem epm pcexit: se ei⁹ discipline subbijciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in epm turonēses assūptus est. Eius deinde vita tātis extitit gliosa miraculis vt post aplos null⁹ ei eq paret. cū triū mortuoꝝ (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandē anno pmo tpib⁹ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etatis vo sue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. et eius sctitatē et virtutē didicisset. de eo ait. beatus martin⁹ pphani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib⁹ demonia seua exclusit: ac varijs laborātes languorib⁹ salutis remedio subleuauit: q ita pfectus est vt xpm texisset in paupe etc.

THeodosi⁹ impator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo peussit athanaricus cōstātinopolim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate et affectione recepit deniq cū athanaric⁹ vrbem intrasset. et tā edificia ciuitatis q exornati ad diem festū ppli frequētiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingressus obseqa officiaq diuersa cōspiceret: sine dubio inqt. de⁹ terren⁹ est impator. Contra quē qcūq man⁹ leuare missus fuerit: ipe sui sanguinis re⁹ existat. Nec mora tñ superueniēte valitudine reb⁹ humanis excessit. cui⁹ exequias impator ipse pcedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoꝝ gentes rege defūncto aspiciētes virtutē benignitatēq impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Claudianus poeta

CLaudian⁹ poeta natione hispan⁹ his tpib⁹ apud florētiā ethrurie vrbē i pcio existēs duos libros claudianū scz maiorē et minorē edidit. In qbus certe multe extant snie celebres ac notabilia puerbia. Librū q3 de theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. et cōiurati veniūt ad classica vēti.

Prudentius

PRudētiū etiā poetā xpianū virū vtiq secularium lrarū scietissimū p hos dies claruisse tradūt qui et nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero coꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate etc. atq aduersus simacū idola defendentē librū cōposuit et quedā alia.

HIs tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputādo vehemēs et ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aīam a dño in dispensatione susceptum. postea vo cum rōnibus vrgeret ait eum quidē habuisse aīam. nō tñ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad supplementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē snia et a damaso arte, et a petro alexandrino epo explosa est. hinc appollinariste originē habuere.

Sanctus Hieronymus

HJeronymꝰ vir sanctissimꝰ ac doctor celeberrimꝰ sancte romane ecclie cardinalis p̄sb̄r natꝰ p̄re eusebio oppido stridonis. qḋ a gothis euersuꝫ dalmacie quõdã pãnonieqꝫ cõfiniũ fuit. Js toto orbe doctrinis ac scĩa clarus apud bethleem ciuitatẽ palestine situs eã radiabat. quãtũ cũ iste iuuerit eccliãs dei vita ⁊ scriptis: non attinet dicere cũ ⁊ vita eiꝰ sctissima oĩbꝰ p̄luceat. ⁊ scripta eiꝰ ita in p̄cio ⁊ in honore sint: vt nemo magis legaṫ ab eruditis p̄sertim: fuit eñi eloquẽtissimꝰ ⁊ diuersarũ lr̃arũ periciã ⁊ linguarũ experientiã habuit: cu romanã adijt vrbẽ in q̃ lr̃is grecis ⁊ latinis apprime eruditus p̄sbyter q̃ꝫ cardinalis ibidẽ est ordinatꝰ. Donatũqꝫ grãmaticũ ⁊ victorinũ rhetorẽ p̄ceptores habuit. Gregoriũ q̃ꝫ naziazenũ magistrũ suũ fuisse testaṫ vt sacrarũ scp̄turaꝝ studijs eũ erudiret. Industriãqꝫ ad hebreos arabicos caldeosqꝫ elemẽtoꝝ apices habuit. inde ꝓbatissimoꝝ monachoꝝ habitũ imitatꝰ in syriam p̄rexit. Ad deserta deinde loca quadriẽnio p̄nie exacto ad bethleeꝫ oppidũ remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris aplo꜡ ꝓphetarũqꝫ cõstructionibꝰ editis imobilẽ catholice ecclie turrim quã p̄sidoꝝ iacula cõsumauit. Danielẽ in caldaico stilo. Job iustũ arabico ꝓlocutũ in romanaꝫ linguam mutauit. Matheũ ex hebreo fecit romanũ. Impossibile est de isto viro cuiꝰqꝫ districte vite ⁊ illiꝰ moribꝰ retexere oĩa. quadã die aduesperante cũ beatus hieronymꝰ cũ frĩbus ad lectionẽ audiendã sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspẽsus pede ceno bij claustra ingressus est. q̇ viso frẽs p̄territi. ipse veluti aduẽtãti hospiti intrepidꝰ obuiauit. leo p̄ri lesi quã habebat pedis obtulit plantã vulneratã a sentibꝰ. adhibita cura de lesionis iciu cõualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqꝫ q̃si domesticũ aĩal cõmorari. Tandẽ diuꝰ hieronymꝰ apḋ bethleẽ palestine tp̄ibꝰ honorij ⁊ theodosij iunioris explet͂ nonagĩta ⁊ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier sane sctĩtate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̄o filia atqꝫ discipula: hoc anno quo ⁊ sanctꝰ martinꝰ etatis sue. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cuiꝰ quidẽ dignitatẽ mõnasticãqꝫ cõuersationẽ: desertionẽ patrie: ⁊ ad hierosolymã ꝓfectionẽ. diuus ipse hieronymꝰ libello quodã magnis effert laudibꝰ. vbi etiã eiꝰ p̄egrinationẽ ꝑ loca sancta hũilitatẽqꝫ ac cõtinẽtiã ꝓfusaꝫ in paupes beneficẽtiã: incredibilẽ patiẽtiã: hospitalitatẽqꝫ ac fidẽ ⁊ aduersus hereticos ꝯstãtiã. ⁊ ad extremũ eius felicẽ exitũ. ⁊ in exequijs sanctoꝝ cõcursum narrat. eo ĩ libello ipsius filiã eustochium ⁊ virtutis heredẽ cõsolaṫ. Eam deniqꝫ paulã ab agamenone rege p̄dicto q̇ troiã deleuit traxisse originẽ aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioꝝ familia p̄eccato. In cuius tumulo tale inscripsit carmẽ. Respicis augustũ precisa rupe sepulchrũ. hospicium paule celestia regna tenentis ⁊c̃.

Pelagiꝰ hereticus

PElagiꝰ quidã monachus ⁊ heresiarcha pessimꝰ e roma ĩ angliã ꝓficiscẽs insulã illã oẽm execrabili infecit errore. p̄dicabat eñi hoĩem sine gr̃a dei saluari posse: ⁊ vnũquẽqꝫ suis meritis ꝓpriaqꝫ virtute ad iusticiam regi: Infantesqꝫ p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nõ iõ baptizari oportere vt a p̄ctõ liberarenṫ. Cõtra quẽ diuus augustinꝰ cũ ceteris p̄sb̄ris viriliter se opponẽs librũ de baptismo paruuloꝝ: ⁊ aliũ librum cõscripsit. ⁊ sanctus hieronymus dialogũ cõtra eũ ꝓscripsit.

Alexius

ALexiꝰ romanus patricius cõfessor dignissimus atqꝫ sanctissimus. xvj. kal. augusti rome ĩ domo p̄ris sui noĩe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dñm. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honorius imperatores. pro dño eñi sponsaꝫ elegãtissimã deseruit.

Iohãnes crisostomus

JOhãnes cognomẽto crisostomꝰ ꝯstãtinopolitanus ep̄s hoc tp̄e: postq̃ꝫ xp̄iane religioni verbo ⁊ exẽplo atqꝫ doctrina plurimũ ꝓfuisset. 6. kal. februarij in pace q̇euit. hic ꝓpter veritatẽ ⁊ iusticiã defendẽdã ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio mĺtas ptulit iniurias: ẜ iter ƀ p̄ter sctitatẽ maxiãꝫ elegãtissĩos edidit libros ⁊ smõ es ac ep̄las

Cassianus

CAssianꝰ itẽ monachꝰ cõstãtinopolitanꝰ vel scytha iohãnis crisostomi diaconꝰ: hunc nãqꝫ massiliã ex cõstãtinopoli mittẽs: duo ibidẽ mõasteria cõdidit: vbi multos vtriusqꝫ sexus ꝯgregãs monachos. inde multa edidit opuscula scꝫ de monachoꝝ habitu. Collatiões patrũ egypti cum eis q̃nqꝫ habitãs digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus sp̄m. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ⁊ quarto nũc exorto similiter pleraqꝫ alia.

Concilium constantinopolitanū

SEcunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani τ theodosij principum ac damasi pape cyrilliqꝫ hierosolymitani atqꝫ nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanū epm τ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et ibi oēs cōdēnata p̄fata heresi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū τ viuificantē τ deū spm̄sanctū. τ p̄ri filioqꝫ cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. p̄terea ꝯ appollinarē laodicie epm τ sabelliū blasphemos. τ qui similia sentiebāt anathema ꝑtulerūt. Cū carne xp̄i inaīatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atqꝫ intellectu humano τ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In p̄dicta q̄ꝫ synodo theodosi⁹ imꝑator resistens patrib⁹: hos psuasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in patriarchatū sublimarūt qđ postea seminariū discordie fuit.

DYdimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. τ ob id etiā primoꝝ literaꝝ ignarus ita geometriā τ dialeticā que magno vsu indigent tam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoqꝫ τ in euangeliū mathei τ iohannis τ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia τ laborē: cōtinuasqꝫ vigilias: vt qđ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

INgressus tum sub honorio imꝑatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ntiūqꝫ hostium inter hec acta longe īmanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex τ in totā repētino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Nā fuisse in ei⁹ populo plusqꝫ ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudinē indomitamqꝫ virtutē barbarus erat τ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat̄ a cunctis. sed hec ideo ꝑpeti qđ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nomē xp̄i tanqꝫ lues aliqua ꝓbris ingrauant̄. Conducunt̄ a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus τ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo eū fame τ siti cōficerent̄. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit̄: ac paulisper retentus vita priuat̄. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert̄: vt in vilissimarū pecuduꝫ modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent̄.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

HUic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset τ voluit τ iuuit. Uerū postremo italiā ingressus cū ab honorio sede qua cuꝫ suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯsilio ei gallias cōcessit: qui dum gallias pergens ob repatione iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in pditionē reipublice gothos ptentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāqꝫ eoꝝ partē ꝓstrauit. demū arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant̄: omissa gallia romā contēdunt. cuncta ꝑ que ierant igni ferroqꝫ vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis do xp̄iane anno duodecimo τ quadringētesimo. hac tn̄ moderatione vsus est alaricus τ clemētia vt suis mādauerit: a cede τ sanguine quoad fieri poterat abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri τ pauli parceret̄. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos τ brucios proficiscit̄. inde in siciliā transfretare cupientes ꝑpessi naufragiū. Inter hec alaricus apđ cesentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯstituētes. qui ob affinitates τ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā supioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ temptatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamqꝫ gothiā appellare. τ imꝑatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent̄. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū τ honoriū ac theodosium iuniorē composuit: qui ad galliꝫ proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occasus est.

Sanctus augustinus

Augustin⁹ beati ambroſij ĩ fide diſcipulus: bõ certe oĩm q̃ tũ fuere doctiſſim⁹. hippone ĩ affrica eps: fidẽ nr̃am ſcriptĩs ꝛ diſputationib⁹ tũ maxime tuebať. fuit aũt natione apher ex honeſtis parentib⁹: p̃re patricio: matre monica xpianiſſima oriũdus: eoꝝ ac curatiſſima diligẽtia nutrit⁹ in adoleſcentia ſecularib⁹ lr̃is apprime erudit⁹: liberalib⁹ diſciplinis imbut⁹ quas p ſemetipm nullo tradẽte doctore didicit ꝛ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ hereſim incidit. In quo p annos nouẽ pmãſit. Habuit q̃s filiũ ex muliere ſoluta noĩe adeodatũ ſubtiliſſimi ingenij. q̃ in adoleſcẽtia deceſſit. Poſtq̃ vo in carthagine rhetoricã mltis annis legiſſet. Audiẽs pſect⁹ rom e ſtudiũ vigere clam neſciẽte matre ad vrbẽ venit: poſtmodũ medrolanũ a ſymacho pfecto vt rhetoricã doceret vocatus. ad eũ locũ mater illico ſubſecuta eſt: vbi ꝛ paulo poſt pcib⁹ ſuis ꝛ ſuffragio diui ambroſij ac doctrina: ad vere religionis viam cõuerſus eſt: ꝛ cũ filio ab ambroſio die paſce cũ eſſet. xxx. annoꝝ baptizatus eſt. Et hymnũ Te deũ laudam⁹ cecinerũt ꝛ vſq̃ in finẽ ambo ediderũt. deinde ad ſimplicianũ abbatẽ ventẽs de optimo viuẽdi modo ꝯtulit: vbi biennio orõib⁹ ꝛ ieiunijs vacabat. Inde matris inſtinctu romã venit: ꝛ p etruriã tranſiens ſanctos heremitas apud piſas inuiſit. ꝛ centũcellas nõ pcul ab vrbe. rome vo cũ manicheis ꝯflixit. e roma pfect⁹ cũ matre remeabat ad affricã. Et cũ eẽt apud hoſtia tiberina monica ex filij cõuerſione gaudio replera: eũ dulcib⁹ alloquiť verbis. Infirmata nono ſue egritudinis die defuncta ꝛ ſepulta eſt. Auguſtin⁹ cũ frib⁹ ſuis carthaginẽ adnauigauit: patrimoniũ paupib⁹ erogauit: ꝛ ĩ nemore monaſterio extructo ſm regulã ab aplis cõſtitutã viuere cepit. Deniq̃ in hipponẽſi eccl̃ia lz inuit⁹ eps pmot⁹ quadraginta annos ſupuixit vbi ꝛ monaſteriũ canonicoꝝ cõſtituit. Tot aũt libros ĩ oĩ doctrine genere ſcripſitauit: vt ne numerari quidẽ ne dũ legi queant. Tandẽ cũ ſextũ ꝛ ſeptuageſimũ vite ageret annũ obijt. ꝛ ĩ baſilica diuo ſtephano dicata ſepeliť. inde corp⁹ in ſardanã trãſlatũ fuit. Et regnãte ĩ longobardia luithrãdo rege illud ad ſe deferri curauit ac papie cũ honore collocauit.

Monica

Monica diui auguſtini mater in oſtijs tiberinis nonis maij anno etatis ſue lvj. migrauit ad dñm. Fuit aũt matrona pia mitis modeſta ac patiẽs ꝛ in orãdo ꝯtẽplãdoq̃ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ꝛ elemoſynis elargiendis aſſidua. Et aũt ſctiſſimũ corp⁹ ibidẽ a filio ꝯditũ vſq̃ ad martini quinti põtificis tpa p mille ꝛ. xx. annos pſtitit. verũ eo pſulante circa annũ dñi. 1429. tercio ydus aprilis inde romã cũ ingenti pompa trãſlatũ. Cui mapheus vegi⁹ laudenſis poeta ſui tpis laudatiſſim⁹. ꝛ tũc martini pape datari⁹ manſeolum mira arte elaboratũ extruere fecit. ꝛ in ei⁹ laudẽ epigrãma cõpoſuit videlz. Salue lux matrum: mater ſanctiſſima ſalue. Salue auguſtini monica digna parens ꝛč. cũ pluribus carminibus laude dignis.

Ruffin⁹ aquileiẽſis pſbr vir clariſſim⁹ atq̃ eruditiſſim⁹ floruit ad quẽ hieronym⁹ nõnullas dederit eplas. in q̃b⁹ eũ tanq̃ amicũ dulcib⁹ alloquiť verbis ꝛ ad caritatis pſeuerẽtiã exhortať. ſʒ paulopoſt amicitie pſeuerãtia inter eos deſtiťit: hic itaq̃ cũ erudit⁹ eẽt

Lucian⁹ triſmitan⁹ (ꝛſi op⁹ aliqđ nõ ediderit) tũ in trãſferẽdo de greco in latinũ multũ laborauit. pſbr vir ſcitate ꝛ ſcia pcipu⁹: tẽpeſtate hac deo annuẽte eũ qđẽ reliqas ſtephani pthomartyris ꝛ gamalielis pauli pceptoris fuiſſe aiuť. cũq̃ reuelationẽ ꝛ inuẽtionẽ (cũ eſſet diſertiſſim⁹ vir) ad oẽs eccliãs greco ſmõe ꝯſcripſit: quã ſcriptionẽ poſtea habundi⁹ pſbyter hiſpan⁹ latinã fecit ad oroſiũ pſbyterũ.

Alexander lythos hoceſt medic⁹ cognomẽto ſophiſta: p hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinẽ medicorum princeps habit⁹: tot⁹ medicine diſciplinã tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cõpoſuit.

Predeſtinatoꝝ etiã hereſis p hec tpa ſerpſit: q̃ oĩno affirmabãt nil ad vitam pdeſſe q̃ hoĩes virtuoſe viuerẽt: ſicut hr̃ ĩ canone. 24. q. 3. ca. qđã.

Neſtor hereſiarcha ꝯſtãtinopolitan⁹ eps hoc tpe poſtq̃ põtificatu donat⁹ fuiſſet aptũ ſe eccl̃e hoſtẽ oſtẽdit. Et cũ ex tpe precipuus declamator eſſet. pdicauit xpm hoiem purũ fuiſſe nõ deũ. vnde ꝛ librũ quaſi de incarnatione ſcribẽs ſexaginta duobus diuine ſcripture teſtimonijs ſuo prauo ſenſu ꝯfirmauit. Scripſit etiã nõnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Eufroſina

Proba mulier elegantiſſima adelphi pcõſulis romani vxor: hʒ puigili cura virgilij carmib⁹ q̃cq̃d hiſtorie ĩ veteri atq̃ nouo legiť teſtamẽto ꝛ vſq̃ ad miſſionẽ ſpũſſancti tam compte cõpoſuit. vt hui⁹ cõpoſiti ignarus virgiliũ euangeliſtã fuiſſe credat. Vocauit id opus centonas virgilij in laudẽ xpi. hanc certe laudez quidã eudoxie aſcribũt theodoſij iunioris vxori.

Eufroſina a p̃re edocta lr̃is veſtẽ induit virilẽ ad monaſteriũ pgens ſmaragdi nomẽ ſumpſit ĩ habitu monachali ſub artiſſima abſtinẽtia vſq̃ in finẽ pmanſit de qua elegãs hiſtoria in vitas patrũ habeť

Marina q̃s virgo eodẽ habitu ĩ monaſterio latitãs marinũ ſe ſimulauit: oppreſſione puelle infamata ante fores monaſterij in viliſſimo contemptu patientiſſime ad finẽ vite vixit.

Linea summorum pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

CElestinus papa natione campan⁹ post bonifaciū tpib⁹ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oīb⁹ cauerent. qd̄ fieri nō cōsueuerat. plecta em̄ epl'a τ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Judica me deus τ discerne cām meā. qd̄ in pncipio sacrificij dicat ei⁹ inuentū fuisse. Graduale q̄ȝ huic ascribit. Multa pterea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit τ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit silr̄ gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt eccl'iasticos canones. At vbi ex sacris ordinib⁹ ter ī vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros duos τ. xxx. diaconos. xij. ep̄os. ij. τ. xl. creasset morit. ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cōsederat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies vnū τ. xx.

Synodus Ephezina

SYnod⁹ tercia vl'is ephezia magno theodosio iuniore pncipe: τ pōtifice celestio iuuenale q̄ȝ cōstantinopolitano ep̄o atq̄ȝ cirillo collecta fuit: τ habita apud ephesuȝ synodo. cc. ep̄oꝝ. impi⁹ nestori⁹ cū heresi nois sui cūq̄ȝ pelagianis oib⁹: q̄ dogma illud pp̄e conatū iunabāt. cū p̄dicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ τ nō deū natū eiq̄ȝ diuinitatē collatā eē p meritis. cui impietati τ cyrill⁹ alexandrin⁹ ep̄s τ celestin⁹ pōtifex mirūmmodum aduersati sunt. vn̄ diffinituȝ fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dn̄i. Et inde oīm consensu. xiij. canonibus coꝝ stulticiā impugnātibus damnant.

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

SIxtus tercius papa natione roman⁹ p̄re sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cogregata septē τ q̄nquaginta ep̄oꝝ synodo. Ita cām dixit vt ab oīb⁹ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano τ placidia ei⁹ matre in exiliūq̄ȝ mittit. cui⁹ p̄dia nō fisco sed eccl'ie assenbunt. Ait bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maior vocat τ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut pauperib⁹ erogasset. Morit ac sepelit ī cripta vie tiburtine apud corp⁹ btī laurentij Sedit annis octo dieb⁹. xix. Vacat tum sedes dies duos τ viginti.

LEo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē τ p̄cipuā doctrinā cognomēto magn⁹: τ dignitate prim⁹ habitus fuit: eo q̄ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione τ ꝯcordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit τ cū esset doctissim⁹ decretales epl'as plurimas τ omelias τ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē τ tēpla cōuersus. In honorē btī cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteō a masteriū pp̄e. s. petrū ꝯdidit. Postremo creat ex institutione: morit ac sepelit apud sanctū petrū i vaticano. 4. yd⁹ apl'. sedit anno vno τ. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

HIlari⁹ papa natione sardus: p̄re crispino ad leonis tpa puenit. Is ī multa pturbatione rerū: diuinā res intermisit nūq̄ȝ. Instituit ne pōtifices deinceps successore sibi deligerent. que institutio ad oēs eccl'iasticos grad⁹ ptinet. epl'as scripsit de fide catholica. tres synodos ꝯfirmātes: nicenā: ephesinā τ calcidonēsem. Tria q̄ȝ oratoria edificauit: duasq̄ȝ bibliothecas. ad lunā ꝟo monasteriū ī vrbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuȝ in extruēdis tēplis ornādisq̄ȝ: tuȝ etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creatis pri⁹ de more. 25. p̄sbris: diaconis quinq̄ȝ: ep̄is. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres; dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Theodosius iunior archadij fili⁹: dū qndecī annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto reb⁹ humanis honorio in imprio ꝯfirmat⁹. sultus in ꝑsidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosi⁹ orientale regebat imperiū: q cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bellare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valētinian⁹ mira felicitate eū opprimūt. Theodosius vō princeps xp̄ianissim⁹ atq₃ ꝑhuman⁹ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ꝛ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde valentinian⁹ toti⁹ italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apō rauennā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vō theodosi⁹ dū absq₃ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ꝛ viginti annis imperiū gessisset. ex qbus ꝛ cū valētiniano genero vigintiquīq₃ trāsegit: apō cōstantinopolim dum ipsis hunoꝝ ostrogothoꝝq₃ regib⁹ resistere curaret pestilencia corruptus interijt: ibiq₃ sepultus est.

Valētinian⁹ occidētalis impij gubernator: pacē cū genserico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolēdā dedit. Interim vō dux valētinian⁹ cōstātinopolim ꝓficiscit: ꝛ theodosij filiā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q₃ dux hec in affrica gererent aīm sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq₃ celeriter colligit atq₃ iter statim carpit. Qd vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ꝛ parib⁹ copijs bellū ꝯ attilā gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq₃ oēs fere occidētales ppli. Tandē superueniente attila in campis cathelonias ꝑliū cōmittit: pugnatum acriter quousq₃ nox superueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ꝛ octoginta milia hoīm eo in ꝑlio vtrinq₃ cecidisse cōstat. Et q₂ virtus semꝑ inuidiā parit Valētinian⁹ impator q̄stū res tocuit, ꝓsperos etij successus ꝑtimescēs eum gladio peremit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ꝛ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ꝛ occidētl imperiū salusq₃ reipu. corruit. Sed neq₃ valentiniano mors etij impune cessit. Nā ꝛ ipse anno sequenti a trasila etij milite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquīq₃: cū marciano quinq₃ imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: orīētali aule ꝑficit impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq₃ plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sororē cū orientl imprio vxorē accepit. ꝛ atila mortuo eadē nocte ꝑ somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq₃ impante imperiū occidētale ab orientali quasi diuisuꝫ fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oēm daciāq₃ sarmaciā ꝛ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq₃ sitas ꝑdidit romana respublica. hispania q₃ vlterior aq̄tania ꝛ vasconia atq₃ illa eduēsiū vesuntionūq₃ gallie pars q̄ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisioꝝ francis subiecta. quarū oīm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝓ romanoꝝ imprio est recepta. Quo in tpe romani vrbe sequētā Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian⁹ mitissimi vir ingenij damnis ꝛ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq₃ salubriter admīstrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potiti⁹ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatorē habuit: quāq₃ ꝓhibēt aliq̄ nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriundus ꝑ cui⁹ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq₃ ꝛ vniuersum romano principi cōmissuꝫ imperiū varij mot⁹ laboresq₃ agitauerūt. Itaq₃ ꝑmo leonis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maiorianū quēdā exercit⁹ apud rauennā leone suadente impatorē assumpsit. ꝛ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subroga t⁹ vō est illi ꝑ romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemi⁹ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffect⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine moritur intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ꝛ zenonis isaurici filiū instituit impij successorē. Ipe vō puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq₃ orientale decem ꝛ septez annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Imperatorum

Gensericus rex

GEnsericus vandaloꝝ rex q̃uis medio tpe regni sui hispanos gallosq; ac romanos cõturuerit. hac tñ tẽpestate cũ bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiẽs se nõ posse tuto affricã tenere. Cerneñsq; sibi pıculũ instare: in pniciem reipublice effervescẽs alanoꝝ vandaloꝝq; gentẽ cũ genserico suo rege ab hispanis evocatos affrice intromisit. qui cunctã pene affricã ferro flãma rapinis crudelissime devastãtes catholicã insup fidẽ arrianã impietate subvertere. pulsis i exiliũ q̃busdã epĩs bene sentiẽtib⁹. Sub hac turbine beatissim⁹ augustin⁹ de quo pmissũ est hipponẽsis eps: ne civitatis sue ruinã cerneret: tercio ei⁹ obsidionis mẽse: sex ⁊ septuaginta annis vite expletis. ex qb⁹ quadraginta in clericatu seu epatu trãsegerat: ad xpm pcessit quito kal. septẽbris. Inde gensericus carthaginẽ dolo pacis invadit. oẽsq; opes ei⁹ excruciatis diverso tormentoꝝ genere civib⁹: in ius suũ vertit: nec ab ecclĩarũ spoliatione abstinẽs. Igit carthago a vandalis capta est annis quingẽtis octoginta ⁊ quinq; evolutis: postq̃ romano ceperat iuri parere: sequẽti anno in siciliã traijciẽs: magnis calamitatib⁹ affligit. ¶ Idem fecere pictavij ⁊ scothi insulã britaniã occupãtes. Accitus aũt a britannis in auxiliũ eti⁹ patricius vir fortissim⁹ ⁊ bellicis artib⁹ insignis. genitor cui⁹ noĩe gaudenti⁹ ex dorostana civitate mesie oriundus. qui etius etiaʒ burgundiones novos tũc primũ parẽtes moi⁹ bello ꝓsecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas insederãt gallias irrupturi magna supatos cede repulit i germaniã. ⁊ halanos bello acerrimo cepit agitare qui cũ danubij accolas populos regesq; habebat notissimos hunos ad italie invasionẽ primus excitavit. Cũ itaq; primores britãnie romanoꝝ legib⁹ morib⁹q; assueti pictoꝝ ⁊ scothoꝝ barbariẽ pati neqrent. Ad hunc etiũ miserunt ꝓsidia implorãtes. dedit ei⁹ legionẽ vnã que mare trãsgressa barbaros multa cede repulit. britãnias q̃diu affuit ꝓ romano imperio ꝓservavit. Inde in gallias revocavit. Unde britãni ab etio destituti ab anglis ⁊ saxonib⁹ auxiliũ petiere: quos hostes deinde nõ auxiliares sensere. ab his eñ oppssi ⁊ patriã simul ⁊ nomen amisere.

Athila rex flagellũ dei

ATthila de scythia hunoꝝ rex pre genit⁹ mũdiq; cui⁹ fuere germani ottar ⁊ rohas: qui ante athilã regnũ tenuisse narrant: post quoꝝ obitũ cũ bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat vo athila supbus incessu: huc illucq; circũferẽs oculos. vt elata potẽtia ipso q̃z in motu corporis appareret. belloꝝ q̃dẽ amator: sed ipse manu temperans. cõsilio validissim⁹. supplicãtib⁹ exorabilis. forma brevis. lato pectore: capite grãdiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p se ferens. frẽm aũt suũ bledam virũ minoris ingenij. augende muro vrbis budalie operi intentũ p fraudẽ pemit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi poti⁹ q̃z socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ⁊ patrijs eduxit sedib⁹ nõ scythe modo populos: sed ad latissimã q̃z danubij orã vndiq; expositos. in quib⁹ notissimi fuere ardaric⁹ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frẽs ostrogothoꝝ reges. marcomãni: quadi: eruli ⁊ thuringi. qui ad q̃ngenta armatoꝝ milia fuisse cõperim⁹. Cũ vero copijs quas cathelonici campi clades cõminuerat supplemẽto ⁊ auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinẽ instauratis: nõ vltra gallias: sed ipsaʒ italiã invadere cõstituit. In quã ducturus primũ illirici sinus orã circũvectus est. ⁊ tragurũ: sebinicũ: belgradum: iaderam: signam: polã: parentiũ: hemoniã que oppida tunc in marciani imperatoris cura essent nullo firmato ꝓsidio diripuit incendit. Ad arsiã vo flumiũ ⁊ tergestinũ sinũ italie limites nõ nihil reperit copiaꝝ. Obsedit inde aquileiã: sed vrbs validissimis cincta menib⁹ romanoq; ꝓsidio defensabat. ne illic sedendo temp⁹ vsq; quaq; tereret. Immunita regionis oppida expugnavit. Aquileiã deinde quã diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingressus vrbẽ adusq; solũ eam subvertit. inde movẽs paduam: vincentiã: veronã: mediolanũ: ticinũ que papia dicit cepit. Romani tũc ⁊ ceteri italie populi athilã qui se flagellũ dei: terroreq; populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pavore expectabat. Sõ cũ leo põtifex roman⁹ eius nois primus cerneret mestus cõpatiẽsq; populis. atq; etiã cohortante valentiniano legationẽ ad euʒ suscepit: quẽ reperit apud mincium castra habentẽ. facundus pontifex orando mollivit: effecitq; vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. que res oẽm exercitũ in admirationẽ adduxit. sciscitãtibus vo causam respondisse athilã fama est. Nõ se presulis adductũ oratione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabãt. necem sibi ac exercitui cõminãtes. Et hi petrus ⁊ paulus fuisse creduntꝰ. Igit athila tali modo a sua sentẽtia repressus: relicta italia pannonias repetit.

VEneta vrbs his tpibus augmentũ ⁊ originẽ gloriosã habuit. dum athila aquilegiã obsedit. cũ aquilegiẽses (sicut ostendim⁹ post devastationẽ troie eatho eñ venetos origine troianos fuisse ait) cõcordienses patavini ⁊ alij paludes in quas sua miserant freqũtavere. ⁊ aquis elevatiora apud riuũ altũ dorsumq; cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ⁊ ceteri venetie ꝓvincie populi ꝓmente metu vbicũq; potuerũt eisdẽ in paludib⁹ ꝓsederũt. Eã vero ꝓvinciã abdua: pado: lacu benaco: alpibus ⁊ adriatico mari cõstat terminari: p hũc modũ populi amenissimis ⁊ vberrimis olim italie soli in regionib⁹ nutriti: patrios autosq; lares cõmutavere. Informẽ in vliginẽ stagnaq; omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit ꝑ securitatẽ electio postponendã: vt nequaq; dubitandũ sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui futura optima: que tranquillis securisq; rebus nulla prudentia elegisset.

FEruñt hoc tpe diabolũ ꝑsona moysi indutũ: multos iudeos decepisse: dũ eos ex creta in terrã ꝓmissionis ad similitudinẽ historie veteris sicco pede p mare deducere pollicetꝰ. Multi eñ ex his falsuʒ moysen secuti in vndis periere. Aiũt aũt illos solos evasisse. qui tum xpm verũ esse deũ credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sexcentoꝝ ⁊.xxx.epoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit. Juuenalis q̄ȝ hierosolimitani ⁊ anatholi cōstātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra euticen cōstātinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā ꝑmanere. Hoꝝ ꝟo patrū auctē decernit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq̄ȝ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ⁊ hō crederet. quib⁹ ex sn̄ia decretis statim nestorius ⁊ eutices nephādus hereticus manichcoꝝ ꝑsul damnant: ⁊ oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Viginti q̄ȝ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxīe sanct⁹ anotholius epūs fuit.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ⁊ mltarū reꝝ cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ⁊ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac belloꝝ inquietudies replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq̄ȝ ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̄ȝ augustinū (ꝓ adipiscēda aīe rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dū rediret etiā quasdā btī stephani ꝓthomartyris reliq̄as nuꝑ inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Johannē damascenū monachū optimū atq̄ȝ doctissimū ac ꝑcipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo q̄ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq̄ȝ cū theologus ꝑcipu⁹ haberet: etiā quatuor sniarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq̄ȝ. in quibus de fide. deq̄ȝ xp̄i humanitate atq̄ȝ baptismo optime ꝑtractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq̄ȝ nicenum ac dydimu alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ⁊ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̄ȝ medice artis edidisse ferf. In quib⁹ morboꝝ cās describit ⁊ medelas. In hui⁹ aūt viri ꝑconiū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula

Vrsula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica pricipis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiuctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq̄ȝ ꝑduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiab⁹ ⁊ ꝑuulo filio adriano relicto regno cū ea ꝑgens: se vsq̄ȝ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maxim⁹ ⁊ affrican⁹ gētiles iulio cognato coꝝ principi hunoꝝ scripserūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Vrsula igit apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub atula rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat. 12. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio in ꝑcio semꝑ habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in cā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui ꝑmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tn̄ earū eccl'ia non dubitat.

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̄ȝ theodosio impatori ⁊ plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ⁊ claruit. hui⁹ mater demecie regi filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq̄ȝ cognouisse cōtestata est. Sed aliqn̄ dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeq̄ȝ euanescentē grauidā se cognouisse: ⁊ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigern⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensuȝ auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ⁊ futura ꝑdixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuȝ esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ⁊ quis cōflictu suo adinuicē ꝑualeret. Arthurū ꝟo quē aprūm cornubie vocat: ꝑdixit q̄ ecclie dei succurrēt q̄ gallicanas ꝓuincias possideret: q̄ romano exercitui terribilē se exiberet ⁊ q̄ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiū latissimas terras occupat: quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septētrionē ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq̧ gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter suetiam ⁊ saxoniam latissimo regno: sed palustri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone speciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepusiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cupꝛū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāq̧ nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vsq̧ ad tisciā flumen teysch puenere. Matrinꝰ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dn̄i quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. ⁊ buda fratre eius supuiuentibꝰ. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituēs bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

da gereret. macedoniã misiã ꝛ achaiã vtrasq̃ tracias: īmanissima rabie deuastaret. Inde cũ sycambrie de-
moraretᷣ. buda frater eiꝰ terminos sui regiminis trãsegisse ac regnũ in eius absentia optasse accusatꝰ est.
Cũq̃ sycambriã in recessu suo vrbem athile vocari p̃cepit. Buda vo illã a suo noīe budawara appellauit.
Quãobrem bledã germanũ suũ regniq̃ consortẽ ꝓprijs manibus pemit. Ac in danubiũ precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nõ obsernãtes illã budawara vocauerũt. Hungari
q̃z vsq̃z in hũc diem obuda vocant. Theutoni edictũ regis magis formidãtes: ciuitatẽ ob metũ etzelpurg
id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq̃z annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinãs. Post prospera deinde tp̃a buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
sa est: si vrbis sitũ inspicias. Cuius loci cõditio ea est: vt nec quicq̃z munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri possit. In ea nõnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsq̃z publicis
priuatisq̃z edificijs ornatissimis p̃ ceteris in ea regione vrbibꝰ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
gnita. ꝛ basilicis menibꝰ ꝛ arce pulcherrima: quã arcem preclarã (sicuti ꝛ alias arces in tota hungaria: p̃-
cipue miscegradiũ castrũ nobile vbi corona regia obseruatᷣ exornauit) ita Mathias de coruinis rex hũga-
rie miro decore ornauit. Cũctis nũc antiq̃s monumẽtis p̃ferendũ in qua muri crassissimi: ꝛ aule celeberri-
me esse referuntᷣ. hanc p̃terfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septẽ hostijs pontum influit. Septi-
mũ tñ pigrũ ad palustri speciẽ nõ habet: qd̃ amni cõparetᷣ. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lõgitudi-
nem. xl. miliũ passuũ nõ misceantᷣ equori: dulcẽq̃z haustũ incorrupto retineant sapore.

Argentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argētuaria dicta apud heluetios ꝑpe rhenū sita. Cum
treueris metropolis belge ꝓuincie tꝑibus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētatu aucta. hec vrbs pri
mo sub dominio treuerēsiū fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersaꝫ ꝓuinciaꝫ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. tra
iecto rheno flumio subiecit. Cui ꝯsulē ⁊ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis soluen
dis ꝓfecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝯstiterūt. Athila po
stea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis
ciuitatibꝰ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismudus rex eiusdē
terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato suo do
minio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanoꝝ
nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruēdo murū eiꝰ in diuersis locis vt cunctis
aduenientibꝰ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet. edicēs firmissime ne ipsius murꝰ rege
ipso viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat
Straspurg vocaret deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: bur
gundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tꝑa cū reges francoꝝ apud heluetios domi
niū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯstituerūt. Pater qꝫ sancte otiliene
dum vrbis: sed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōstruxit. post eū albertꝰ filius ⁊ succeden
tes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos imꝑatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q a
sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui
apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac ecclesiam ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet
hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū pmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā singulari ꝯstan
tia cōstructā. Nobilitatē qꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia: ea ciui
tas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ vicissitudinē guber
nant. Episcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs insi
gnis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

PRofectum italia athilā vt p̄missum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit̄: statim ducentē athilā honoria valētiniani imp̄atoris soror p eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē p̄cibus minisq3 a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis

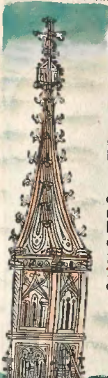

quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxoribꝰ: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāq3 post cōuiuiū pfusiꝰ hilariusq3 celebratū: resupinꝰ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus pfluens vitalibus opletis meanbꝰ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse p somniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent̄) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: daciamq3: sarmaciā ⁊ ceteras pũincias ad danubiū rhenumq3 sitas perdidit romana res publica. Hispania quoq3 vlterior aquitania ⁊ vasconia atq3 illa eduensium vesuncionūq3 gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quorum omniū pũinciarū nulla postmodum p romanoꝝ imperio est recepta.

Euthices hereticus

EUthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: p hoc tempus suū dogmatizat errorē. ⁊ ne sentire cū nestorio videret̄ diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūq3 factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cū flauianus cōstantinopolitanꝰ ep̄s damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit̄. In qua dioscoro alexandro ep̄o p̄sidēte. euthices ipse iam damnatꝰ: exilio relegatur Thimotheus quoq3 hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

Simpliciꝰ papa patria tiburtꝰ p̄re castino post hilariū. imꝑante leone secū do: ⁊ zenone fuit. hic vir sctissimꝰ ac rectissimꝰ: Instituit vt nullꝰ inuitus in epm penitꝰ ꝓmoueret. ⁊ ne clericꝰ vllus possessionē bñficij a laico recognosceret: qđ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificibꝰ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm ecctiarū declarat. Urbē p̄terea p̄sbyteris in quinq̃ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optimꝰ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani ꝓthomartyris in celio mōte. basilicā andree aplī nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū ecctias romanā nō instituisset solū. verū etiā donis auxisset. creassetq̃ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ epōs morit ⁊ sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos q̄ndecim: mensem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

Felix eiꝰ nominis terciꝰ patria romanꝰ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intentꝰ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiz in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano epō tūc demū ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanctꝰ pōtifex fraudē subesse veritꝰ ex auctē sedis aplice ꝯcilio bene sentiētū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodez ꝯcilio cōstituit vt accusatꝰ apud iudicē: semꝑ ꝓpter respōsionē darent inducie Instituit p̄terea vt ecctie ab epīs ꝯsecrarent. Idē q̃z felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos ī vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos q̄nq̃: epōs triginta creasset. morit ⁊ sepelit in pauli basica. Sedit annis octo: meses vndecī: dies decē ⁊ septē. Uacat tuz sedes dies q̄nq̃.

Mamercus epš

Mamercus vienēsis epš hisdē tꝑibꝰ, ob sctitatē atq̃ doctrinā magno habet in ꝑcio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: primꝰ (vt aūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremotꝰ. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝓpter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tuz pplm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt: ad maioꝝ drām q̄s magnꝰ gregoriꝰ in sancti marci festo instituit.

Remigius epš

Remigiū etiā remēsē epz virū sctissimū ac doctissimū huiꝰ tꝑibꝰ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuz (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū innumerabilibꝰ frācis baptizauerit. qui p̄ter sctitatē maximā cū ī diuīs scripturis ꝑclarissimꝰ habet. cōmētarios ꝑutiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo ampliꝰ cū in epātu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corꝑis suscitasse legit. Obijt aūt anno dñi. 468. kal. octobris.

Gelasiꝰ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe depꝛhesos exilio dānat. eoꝝq̃ libros apud basilicā diue marie publice cōbusit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad ecctiasticū cultū ꝑtinebāt. ⁊ primo vt nullꝰ bigamꝰ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis aplice) ꝓmoueret. Statuit itē vt nullꝰ mēbro mutilatꝰ ordinaret p̄sbyter. hymnos q̃z mltos ad imitatiōē ambrosij cōposuit. Et libros quinq̃ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas ī vrbe dedicauit. ostēditq̃ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigīta: diaconos duos: epōs septez ⁊ sexagīta creasset: morit ac sepelit ī basilica petri aplī. xj. kal. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: diebꝰ decē ⁊ septē. Uacat tū sedes dies septē.

Anastasius papa eiꝰ noīs secūdus: patria romanꝰ: p̄re fortunato anastasio imꝑante fuit. Hic cū primū bonꝰ ⁊ catholicus haberet ab achatio seductꝰ: duz eū reuocare clanculū tentat: demū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tuz maxime subtraxit: ꝙ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuz achacij errorē imitabat. Hūc obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duz necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū imꝑatorē ꝙ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim: epōs sedecim creauit. Sepultꝰ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea summorum pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

Zeno factꝰ impator cū leo primꝰ valitudine correptꝰ: leonē secūdum ex mariagene sorore sua nepotē ⁊ zenonis isaurici filiuz eiꝰ imperij designauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nactꝰ est dignitatē. leone aūt de quo p̄missum est quē pater leo in regni ascīuerat ptātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū pderet: p eo aliū forma silem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iustiniani vsqz tpa vixit. Ipso qz anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū generico fedus inītū est ab boresce patricio: hec dum apud romanos gerunt adouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā pperare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vsus est ptāte. vñ augustulus inopinabili metu pterritꝰ: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix. xi. mēsibꝰ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M. cc. xxix. ab incarnatione vo dñi anno quadringentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno aūt augustus cū p annos. xvij. reipublice p̄fuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasiꝰ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dñi. cccexcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodouco francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebāt) abstulisset p̄ciosaz transmisit tunicā eūqz patriciū creauit: sed postmodū p achaciū cōstātinopolitanū epm̄ corruptꝰ factꝰ est hereticꝰ. Anastasius itaqz diu in heresi q̄ delapsus fuerat pseueraret. duasqz ī xp̄o naturas: deitatis videlz ⁊ humanitatis eutichiū heresiarchā sequēs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem epm̄. Aliosqz cū eo cōstātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄tenꝰ anastasiū ad eccl'ie reduceret gremiū. Is nō solū salubria coꝝ monita spreuit: s insup etiā a suis aspectibꝰ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ potifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauiqz fragili impositos mādat ne vspiā p totā greciā ad aliquā ciuitatū accederēt. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ⁊ vigesimū imperij annuum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladiuz imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illiꝰ emuli suscitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioribꝰ danubij hostijs sunt pfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ durith athile filijs a seipis alijsqz pplis p̄lio supatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaqz italiā ingressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosqz ⁊ inde ī brixianos iter flexerūt. Igit augustulꝰ impator de odoacris aduētu certior factꝰ misit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. Insecutꝰ illū odoacer vrbē corona cinctā vallauit: recepitqz diu ⁊ ptinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝqz legionū facta ⁊ neduz direpta vrbs ticinū. s ⁊ cū agro igni ferroqz vastata. Orrestē aūt captū placētiāqz pductū odoacer ipse inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄bꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppli certatiz deditionē facere prexerūt. Odoacer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates p libidine gubernabat. Zeno aūt cōstātinopoli imperās theodorico psuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatoribꝰ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ syrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō pcul ab aq̄leia sup sontiū amnem victores gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dñationis eēnt. verꝫ hec regni societas nō diu pmāsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. p̄ueniēs theodoricꝰ odoacrū ad cenā inuitatū occidit

Odeacer rex Theodoricꝰ rex

Theodoricꝰ theodomirꝗ ostrogothoꝝ regꝗ ex arilena ꝯcubina filiꝰ sextodecīo impij zenonis anno italie totiꝰ dñio potitꝰ est. ⁊ solꝰ cū gothis p italiā dñat. fuit eiꝰ dñatio nō admodū dura: ⁊ si ptē agroꝝ vt impe odoacer diuisit ⁊ p suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates p seipas ac p ciues suos gubernari pmisit. Ipse vo sedē regni rauenne ꝯstituit: ibiqz inhabitauit septē ⁊ trigīta annis theodoricꝰ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitissimꝰ q̄ ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tñ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchꝝ octauij īstaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas plerasqz restituit: nihilqz omisit qd ad optimū principē ptineret. at vo vt regnū aliq̄ū stabiliret. ⁊ clodouei frācie regꝗ filiā audefledā ī vxorē duxit. Et sororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato ī matrimoniū collocauit. indeqz paulo pꝰ clodouco frācoꝝ regi socero suo bellū intulit eo ꝙ alaricū visegothoꝝ regē generꝝ suū interfecisset: ⁊ vasconiā ptē regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāsiuit. ac gallis īgēti p̄lio supatꝗ. vasconiā iterato recepit. Nec postea ī terra segnis ociosusqz pmāsit. nā ⁊ siciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̄z sibi subditā fecit. itaqz mlta gessit dū rex fuit ⁊ nomē eiꝰ admodū celebre ⁊ gl'iosuz fuit nisi ꝙ extremo tpe crudelitatꝗ īfamia sbijt. ob simachū ⁊ boetiū senato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē ī alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correptꝰ stati expirauit

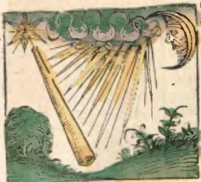

TErremotꝰ maximꝰ apud cõstãtinopolim ꝑ q̄tuor meses cõtinuos hisdẽ tpibꝰ fuisse dicit̄. Sed infante quodã monente vt cantaret ter Sanctꝰ Sanctꝰ Sanctꝰ deꝰ fortis ⁊ imortalis miserere nobis. stati oĩno cessauit. Qḋ quidẽ verbũ postmodũ ĩ calcedonẽsi cõcilio dici in ceno ... desijs mãdatũ fuit.

SIgna q̃ plurima in celo apparuerũt. In aqlone celum videbat̄ igneum. fulgurãtes q̃z haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud tolosam. riuꝰ deniq̃ largissimꝰ de/ fluxit.

ACephaloꝝ pessima heresis calcedonẽse ɔciliũ impugnã/ tiũ ꝑ hoc tempꝰ exorit̄. qui ideo acephali dicti eo ꝙ sine capite. i. sine auctore habeant̄. vt pꝫ in canone. 14. q. 3. c. acephali. hi q̃ppe duarũ substãcia ꝓprietatẽ ĩ xp̄o negabãt. vnã tm̄ ĩ eiusdẽ ꝑsone nãm p̄dicãtes.

FErunt ea tẽpestate ⁊ elisei ossa in alexandriã trãslata esse. ⁊ corpꝰ barnabe ap̄li cum euãgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis reuelatio

MIchaelis archãgeli reuelationẽ gelasio iã p̄missio põtificãte apud apuliã ĩ mõte gargano tercio kal. octobris factã fuisse tradũt. vbi ⁊ postea templũ miris edificijs extructũ fuit: eoq̃ loci ob deuotionẽ: tantã pploꝝ frequẽtiã singulis annis conuenire dicunt vt nõ solum xp̄iani sed ⁊ infideles quoq̃ ad patrocinũ sancti angeli implorandũ frequentent.

EPiphaniꝰ papiensis ep̄s: vir diuina humanaq̃ sapiẽtia prudentissimꝰ: his tpibus apud theodoricũ regẽ ꝓpter eloquentiã ⁊ sanctitatẽ magno in p̄cio habitus est: cuiꝰ auctoritate ⁊ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

SUnt q̃ scribãt germanũ altisiodorensem ⁊ lupũ trecharen̄. ep̄os his tpibꝰ fuisse. q̃ tum multũ iuuere xp̄ianã fidẽ: gẽtiliũ ac pelagianoꝝ op̄a plurimũ labefactatã. Genoseua v̄go q̃ germão p̄nte deo v̄gĩtate deuouit apḋ parisiꝰ claret.

Boetius

BOetius aniciꝰ manliꝰ seuerinꝰ xp̄ianissimꝰ vir ⁊ ɔsulari dignitate insignitꝰ: poetaq̃ ac ph̄s celeberrimꝰ. simachiq̃ gener. his q̃z tpibꝰ rome clarissimꝰ fuit. hũc ideo manliũ vocant. eo ꝙ a manlio torquato originẽ duxisse tradãt q̃ cũ vere catholicꝰ esset nec arrianis (etiã ꝑsepe rogatꝰ) obtẽꝑare vellet: ⁊ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerũ suũ ticinũ exulare iubet̄. vbi postmodũ instigãtibꝰ hereticis ꝑpetuo carceri dãnat̄. In qua q̃dẽ calamitate cõstitutꝰ: ad recreandum aĩm suũ. cũ in mathematicis doctissimꝰ esset. chiterinũ c neruo p̄rimꝰ excogitauit ⁊ excidit. qḋ quidẽ modernis tpibꝰ musicis celebre instrumẽtũ habet̄. Ibidem q̃z cõstitutꝰ ad multoꝝ vtilitatẽ p̄clarissima edidit opuscula. de cõsolatione phisica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiã. Pleraq̃ etiã ex aristotele trãstulit. hũc deniq̃ viꝝ optimũ ⁊ sanctũ theodericꝰ rex cuꝫ in sn̄iam suã oĩno flecti nõ posset. arrianoꝝ rabie cõcitatꝰ. post longã carceris squalorẽ imꝑante iustino seniore augusto anno. s. dñi nr̄i. 520. apud papiã ꝓ catholica fide occidi iussit. cuiꝰ corpꝰ ibidẽ in diui augustini tẽplo adhuc habet̄ cõditũ. Et sunt qui dicunt euꝫ ĩ cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: ⁊ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus.

SYmachꝰ patriciꝰ ac senator romanꝰ orator ac ph̄s insignissimꝰ his tpibꝰ cũ rome clarissimꝰ haberet̄: a theodorico rege ob suspicionẽ affectate libertatis apud papiã exilio dãnat̄. ⁊ in carcere ꝑ aliqḋ tẽpus trudit̄. deinde ab exilio reuocatꝰ: diris supplicijs tandẽ interfectꝰ est. hic naq̃ romanã rempub. sua sapientia suisq̃ scriptis plurimũ illustrasse dicit̄: eo ꝙ librũ ep̄larũ elegãtissimũ scripserit. in quo hec sn̄ia. Semꝑ natura equalibꝰ gaudet.

Fulgentius.

FUlgẽtiꝰ natione apher rupẽsis ep̄s ⁊ p̄clarissimꝰ doctor his tpibꝰ floruit. q̃ in sardiniã cũ alijs catholicis affrice a trasimũdo vãdaloꝝ rege ob catholice fidei defensionẽ exulatũ missus est. nil p̄termisit qḋ ad verã xp̄i fidẽ ꝑtineret: docẽdo p̄dicãdo monẽdo. Edidit ⁊ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ⁊ ꝯ͂ palagianã heresim. oꝛones q̃z habuit ad pp̄los elegãtes q̃dẽ ⁊ graues. ⁊ p̄sertim de ñtitate dñi ⁊c̄. Scripsit de ɔtinẽtia ɔiugatoꝝ huanda ad theodoꝝ senatorẽ libꝝ vnũ. ad ꝓbã de virginitate seruãda ⁊ plura alia.

Gennadius

GEnnadiꝰ ep̄s vir greca latinaq̃ lingua eruditꝰ: librũ de dogmatibꝰ xp̄ianis cõposuit. ⁊ ibidẽ q̃d cuiq̃ ad salutẽ necessariũ eẽt declarauit. doctrina q̃z ac moribꝰ eccl̄ie catholice multũ ꝓfuit. ⁊ diuũ hieronimũ imitatꝰ librũ de viris illustribꝰ edidit. Uictorinꝰ aũt natione aq̃tanꝰ arithmeticꝰ insignis rõnẽ pasce ad cursũ lune tũ redegit. eusebiũ ⁊ theophilũ ea ĩ re superans.

IUuit etiã scriptis suis eccl̄iam dei hegesippus vir doctissimus qui ⁊ monachoꝝ regulas composuit: ⁊ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

FAustus aũt apud gallos ep̄s multa tum scripsit copiose ⁊ ornate. precipue opus eius laudat̄ contra arrianos scriptum.

Rauenna: ꝯsi vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppidū sabinoꝝ: ein xitꝫ rauēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impatoꝛ. qđ lr̄e docent cubitales ad portā eius clausam. que antea dicit̄ quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊ liberis. cūcꝫ oībus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio longiꝰ remorata est gothos ꝙ ipsi ab inicio existimarēt. Idqꝫ accidit nō loci: qđ neqꝫ a mari faciliter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littoꝛe cōstituta: neqꝫ a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā ⁊ paludibꝰ coartet̄. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cuꝰ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragīta eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qđ cōstat sup hijs in ea edes basilicasqꝫ cōstruxit. Visit̄ eius regis monumētum ab amalasuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ ecclie chorusqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris i stallo psallentiū: vnico atqꝫ integro rotundo lapide contegunt̄. Valentinianus etiam impatoꝛ eiꝫ triginta annis qbus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epo duodecim ciuitatū subiecit epos. videlꝫ arimini: cesene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit̄: bricij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates postea sub exarcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat̄ impatoꝛ. vnde postea cū romanis pōtificibꝰ rauēnates cōtendere p̄sumpserunt. fuit qꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto subdita. Populo qꝫ nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊ eius filios geruasiū ⁊ prothasium. Vrcinūqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimū septimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas sacri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vrbis rome senatoꝛē: regumqꝫ ostrogothoꝝ epl̄are scriptorē ⁊ post monachū. Genuitqꝫ supiori seculo rauēna Guilielmū phisicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notissimū amicissimūqꝫ sibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetoꝛēqꝫ doctissimū: quē solitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in re: ſ potissime in hac vna grauissimꝰ locupletissimusqꝫ testis fuisse primū. a quo eloquētie studia tātopē nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Linea summoꝝ
pontificum
Simmachus

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

SImmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pō/
tifex creat: nō sine magna discordia. Nā dum pars cleri simmachū apud
basilicā cōstantinianā pōtificē decernit: pars altera apud basilicā marie in via
noua Laurētiū in locū demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens ī sena
tu ꝛ populo romano bifariā diuiso orta est. vñ oīm ꝯsensu: cōciliū rauēne in/
dicit. discussaqꝫ re pñte theodorico. simmach⁹ tandē in pōtificatu cōfirmat. q
certe magna clemētia vsus. laurētiū cōpetitorē nuterinis epm dedit. Simma
chus vo manicheos tuꝫ ab vrbe expulit. eoꝝqꝫ libros ante fores cōstantinia-
ne basilice cōcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamētis ere
xit. paupib⁹ qꝫ ad basilicas petri ꝛ pauli habitacula extruxit: curauitqꝫ ne qd
eis deesset: qd ad victū ptineret. amator eñ pauperꝝ fuit. Redemit ꝛ captiuos
in diuersis puīcijs multa pecunia. Cōstituit itē vt die dñico vel natalicijs mar
tyrū caneret hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qd ad oīpotē
tis dei gloriā ptineret. Creatis deniqꝫ duobus ꝛ. lxxx. psbris: diaconis. xvj.
epis. cxvij. habit[de more sacris ordinib⁹ moriēs ad basilicā petri sepelit. 14.
kal. augusti. sedit aūt āns. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

SCisma quintū fuit inter simmachū ꝛ laurentiū vt pmissuꝫ est. verꝝ anno qr
to post clerici quidā seditionib⁹ gaudētes: adiuuantib⁹ festo ꝛ probino se
natorij ordinis viris: laurentiū reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrū altini
epm romā mittit: qui pulso vtroqꝫ sedem teneret. Verꝝ simmach⁹ habita centū
ꝛ. xx. epoꝝ synodo: ꝛ obiecta cōstanti aīo diluit: ꝛ oīm sententijs obtinuit: vt
laurenti⁹ ꝛ petrus maloꝝ oīm capita relegarent. Orta aūt ob hanc rem tanta
seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent: nec sa-
cris virginib⁹ parcerent. Opprimunt eo tumultu gordian⁹ psbyter vir opti-
mus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cōsul
clericus miserat⁹: cōtra probinū tanti mali auctorē arma sumpsisset.

HOrmisda papa natione campan⁹: patria frusinoni⁹: patre iusto: hic pon
tificatu inito hortante theodorico ꝓuincialē synodū in vrbe habuit: o m
niūqꝫ ꝯsensu euthicianos iam antea improbatos damnauit. In ea qꝫ synodo
multa cōstituit: ꝛ primo vt nullus solēniter penitens decetero ad sacros ordi/
nes ꝓmoueret. Voluit itē xpianoꝝ nuptias nō occulte sed publice fieri debe
re. Vetuit ꝑterea sacerdotib⁹ ꝛ alijs: ne altaria in ecclesijs cōsecratis erigerent
sine spāli epi licentia. hic grecos reconciliauit: clerūqꝫ cōposuit. francoꝝ rex ei
dona ꝑciosa obtulit: delata ꝛ dona tum aurea ꝛ argentea: delataqꝫ euāgelia cū
tabulis aureis gēmis distinctis a iustino imꝑatore votigracia. Ornauit ꝛ tē/
plū beati petri theodoricus rex trabe argentea mille ꝛ. xl. librarū. Certauit ꝛ
hormisda munerib⁹ cū his principib⁹. Locauit eñ ante altare cōstātiniane ba
silice coronā argenteā librarꝝ. xx. cantharos argenteos sex. His demū ex sentē
tia pactis cū ordinibus ex more. morit ac sepelit in basilica petri. viij. id⁹ au/
gusti. Sedit annis nonē. dieb⁹. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

IOhannes eius noīs prim⁹ papa: natione thuscus: patre cōstantio ortho
doxe fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandē hereticoꝝ nomē extingue-
ret arrianos expulit: eoꝝqꝫ ecclias catholicis assignauit: quā quidē rem theo-
doricus egreferēs. iohannē pontificē theodoꝝ duosqꝫ agapitos oratores ad
iustinū mittit: qui eū adhortarent vt arrianos restitueret: sin secus oēs ecclias
catholicas demoliturus. ꝓbenigne accepti legati. primo cū flectere iustinū nō
possent ad lachrymas versi petetes vt perditure italie subueniret. eo piū hoīem
pepulē vt arrianos suis legib⁹ viuē sineret. iohānes rauēnā ad theodericū re
diēs in carcerē ꝓpere coniecit. ac parꝝ absuit qn eū stati occideret: adeo in hoīeꝫ
exarserat ꝛ fide ꝛ morib⁹ cū iustino sentiētē. Perijt tñ sctissim⁹ hō ī carcere pe/
dore: situ ꝛ inedia. Pri⁹ tñ tria restituit cimiteria nerei ꝛ achillei: felicis ꝛ adau
cti: ꝛ priscalle. ferūt corp⁹ ei⁹ ex rauēna ad vrbē delatū: sepultūqꝫ in basilica pe
tri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tuꝫ sedes dies. 58.

Anno mundi. 5715. Anno xpi. 514.

FElix ei⁹ noīs quart⁹ papa: natione sami⁹: patre castorio. Post iohannis
pōtificis felicem dormit ionē: rei diuine curam gerens patriarchā cōstan
tinopolitanū declinantē a fide anathemate notauit. vir qꝫ optim⁹ multa in vr
be extruxit edificia. ꝛ maxime cosme ꝛ damiani templū: qd adhuc extat. basilicā qꝫ sancti saturnini via sa-
laria incendio consumptā. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinā beati iacobi apli. mādauit in
firmos ante obitū inungi. Deniqꝫ habitis de more sacris ordinib⁹. vbi psbyteros quiqꝫ ꝛ quiquagīta cre
asset. diaconos quatuor. epos nouē ꝛ viginti. morit ac in basilica petri sepelit quarto idus octobris. an
nis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tunc sedes dies tres.

Linea Imperator

Justinus senior

IUstinꝰ senior anno ab incarnatione dñi q̄ngētesimo octauo decimo: perempto anastasio heretico: augustali potitꝰ est solio. Js cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amator ⁊ ꝓtector acerrimꝰ fuit: ac statim nūcios ad pōtificē misit: q̄ ⁊ sedis aplīce auctoritatē cōfirmarēt: ⁊ pacē ecclesijs oībꝰ exq̄rerēt: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei directꝰ ab hormisda pōtifice vir sanctitate p̄cipuus germanꝰ capuane vrbis eṗs digne susceptꝰ est. Multorūq̄ dubia corda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obseruatorē se ꝓfiteref: hereticorū nomē ꝓ viribꝰ extinxit. ⁊ q̄maxie arrianos oēs ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq̄ eorū eccl̄ias catholicis assignauit. qđ q̄dē theodoricꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferēs simmachū ⁊ boetiū ro. ꝯsules vt p̄missū est p aptā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū ī carcerē misit. eo q̄ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carceris afflictione peremit. Sed hāc eiꝰ īmanissimā crudelitatē mox aīaduersio diuina secuta est. nā nonagesimo octauo post factuꝰ die: subita morte defunctus est cuiꝰ aīam solitariꝰ quidā apud lipparā insulā vir magne virtutis aspexit. inter iohānē papā ⁊ simmachū patriciū deduci: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At vo iustinꝰ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio imꝑatore designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoueꝰ rex francie

CLodoueꝰ francorū rex primꝰ xp̄ianꝰ childerico patre eiꝰ morte sublato in regnū successit: ⁊ regnauit annis. 30. vir vtiq̄ potēs ⁊ armis strēnuus crothildem chilperici burgūdionū regis (quē chilpericū frater suꝰ gondobaldꝰ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoueꝰ crothildē forma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄stare: missis nūcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regis fama ⁊ regni potētia esset nota: cōsensit: eaq̄ ī spōsione id solū est pacta. vt cū ip̄a esset xp̄iana. Clodoueꝰ q̄ cū suis frācis idolatra erat: fieret xp̄ianꝰ. Gundebaldꝰ burgūdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quāq̄ vo pacta vxori clodoueꝰ de baptismate suscipiēdo in scipō nequaq̄ seruauerit tn̄ duos filios ex ea susceptos xp̄ianos fieri ꝑmisit. Nō multo postq̄ crothildē accepat vxorē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patruū ⁊ burgūdiones quo ī bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanā amnes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoris sedato. Alterū qđ multos durauit ānos suscepit aduersus alemānos. Cū q̄ gēte non minꝰ q̄ sua viris fortibꝰ armisq̄ instructissima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio suos ī fugā cōuersos vidēs: memor est factꝰ ꝓmissionis quā multociēs req̄sitꝰ vxori seruare neglexerat ⁊ ipsaȝ p̄lij aduersitatē ob id solū sibi accidē suspicatꝰ est. hinc deo celi ⁊ terre: quē crotildis vxor p̄dicaret vouit illiꝰ cōsilio p̄cibusq̄ acq̄escere: si sui strato hostili exercitu victoriā obtineret: tātaq̄ mox facta est cōuersio: vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repressi p̄mo fugiebant franci: hostē repelleret ac cede cōmissa in fedam cōuerterēt fugaȝ. alemannis in deditionē acceptis. Clodoueꝰ eis tributa imposuit q̄t annis p̄soluēda: ⁊ in franciā reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi eṗo cū oī francorū multitudine baptizatꝰ fuit. Ac deinceps francorū regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliquātulū repuplica xp̄iana. Clodoueꝰ pulsis arrianis hereticis: ⁊ catholicos reduxit. ⁊ parisiorū ciuitatē regni caput constituit in qua post mortē q̄euit. vxorq̄ eius regina bonis opibꝰ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dierū ad dñm migrauit. delatūq̄ fuit inde corpꝰ parisiꝰ a filijs eiꝰ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honore sepulta.

Amalasuntha regia

AMalasuntha filia tūc vidua: theodorico rege gothorū sine ꝓle virili defuncto. cū athalarico eiꝰ nato ī regno successit. Erat vo athalaricꝰ admodū puer: itaq̄ cura atq̄ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernationē suscipiēs: lr̄is latinis erudiendū ⁊ moribꝰ informandū curauit. Ip̄a vo seuere admodū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothorū iniurias: supra sexū cū prudentia vsa: ⁊ patris decreta: mala p̄sertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātibꝰ aūt gothis filiū nō lr̄is sed rei militaris disciplina regē suū imbuendū esse. Is igit vite lasciuia in varias egrotatiōes ꝓlapsus. decimooctauo etatis anno defunctꝰ est. Amalasuntha vo seditionibꝰ gothorū diu vexata: mortuo filio athalarico quo cū moleste vixit. theodatū cōsobrinū suū regni ꝯsortē fecit. Erat aūt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis lr̄is edoctꝰ: vt ⁊ tporū suorū historiā eleḡter scripserit: ⁊ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tn̄ ad res agendas habebat. Is ergo ad regnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eamq̄ captā in vulsini lacū insulā relegauit. Hec pfidia multos gothos ꝑturbauit. inde eam occidi ꝑmisit: ac filiā eiꝰ in vxorē ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodū quinq̄ annis regnauit. Idq̄ imꝑator iustinianꝰ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriū edificatū habet. qđ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt.

DIonysius abbas ⁊ doctor egregius per id tempꝰ laudat eo q̄ rome computū suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

SEuerus q̄ȝ eṗs treuereñ. vir omni scītate insignis hac tēpestate claruit. Et sanctꝰ victorinꝰ eṗs massilieñ: qui filiū maruchas regis persarū a demonio liberauit. Et eutheriꝰ eṗs lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Conciliū aurelianēse terciū tēpestate hac clodouei regis iussu indicit. qd quidē sanct⁹ mellan⁹ cōgregasse dicit: quo i loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō auctore. Quartum auctore albino andegauensi epō. Quintū honorato bituricensi epō auctore qd pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē ⁊ qdē cātatissimū p h tpa regnū suscepisse ferūt virū sane bellicosissimum atq fortissimū. q ⁊ lorica pulcerrima vtebat. Regi qdē tāto cōdigna: h ⁊ in capite aurea galea i qua draco sculpt⁹ videbat. Clipeū q3 aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oi re reducere posset. Lanceā pterea arduā latāq ⁊ cladib⁹ aptā quā quocūq ibat secū deferri faciebat: ⁊ gladiū habuisse ⁊ portasse dicit. cū quo qdringētos ⁊ sexaginta viros vno plio eū interfecisse phibet. hūc viz xpianissimū fuisse ferūt: ⁊ fidē catholicā ampliasse. ac qd plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrē ⁊ rotūdā mensā apud cornubiā ciuitatē instituit. Tandē in prelio cum multas hostiū strages dedisset: ⁊ ipse vulnerat⁹ in insulā defert. inde sublatus nusq cōparuit. quē ⁊ nunc vsq britones exspectare dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach⁹ rauenēsis vir quidē doctissim⁹ his tpib⁹ ob dātissimā ei⁹ doctrinā magno fuit in pcio. qui cū primū cōsul esset ⁊ senator. diuino tact⁹ spū res mūdanas spreuit: ⁊ monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellari⁹. ⁊ ex pte ei⁹ multas epłas edidit ad personas diuersas de negocijs secularib⁹. ⁊ ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atq impatorib⁹ cōpilauit. In qua psertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit pterea librum de ratione anime ⁊ librū de orthographia.

Priscianus

Priscianum q3 eruditissimū grāmaticū atq phm patria cesariēsem: hoiem certe greca ⁊ latina lingua doctissimū p hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q cū grāmaticoꝝ oim princeps haberet. ea i facultate pulchra edidit opuscula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter ⁊ de cōstructiōe: deq accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ q3 questionib⁹ ad cosdre psaꝝ regem volumē egregiū scripsit. Atq de cosmo graphia libellū cōposuisse fertur.

Arator ⁊c̄

Arator scē romane eccłie cardinalis diaconus ⁊ poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij ⁊ virtutis sue opa apłoꝝ act⁹ versu exametro exornauit: atq alia elegāter cōposuit.

Brandan⁹ deniq hibernēsis abbas scīssim⁹ p hec tpa ob eximiā scītatem atq doctrinā maxio i pcio habit⁹ fuit. de q etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem ex pfecto fact⁹ eps vir fm seculi dignitatē nobilissim⁹. ⁊ liali disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles epłas scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scothica imperante seniore iustino refulsit sanctitate ⁊ miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coopatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes desposare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album ⁊ vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. inde suā virginalē coronā dño offerebat. vocat messorib⁹ cū tota prouincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruisiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti. Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

BEnedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: bis tpibus dispersos monachos ī vnū collegit. atqȝ diuino spū illustrat⁹ eis regularē vitā cōposuit. Ei⁹ sctissimi viri vitā insignē ꝛ miracul' clarā beat⁹ gregori⁹ scribit. Fuit itaqȝ bñdict⁹ ex nobili genere in ꝓuīcia nursie ort⁹. Vetustū igit a scriptorib⁹ celebratū est nursie nomē: qd̄ quidē oppidū libertate: sed in pmis beato benedicto monachoꝝ pr̄e alumno clarissimū. Ibi etatē morib⁹ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lr̄arum studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: eū quē quasi in gressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in p̄cipitiū tot⁹ iret. Despect͡ itaqȝ lr̄aꝝ studijs: relicta domo rebusqȝ paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca ꝑ aliq̄t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regione super⁹ celsis in mōtib⁹ sublacū velut plini⁹ appellat sublaqueū: nobile nunc oppidū lacu eiusdē ꝛ tā prisci nois īmunēs: redditqȝ vtrūqȝ fama celebratū bti bñdicti ibi magis diuturna cōuersatio q̄ ei⁹ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit ibi ī dextra amenis ripa ab ipo sublaci lacu ad vicū vsqȝ varronis incisus: saxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo incisis modo: partīz altū defossis: partīz sublimi fornice muroqȝ excitat͡ romā q̄dragesimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū pueniēs q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ passuū abest ī artissimo specu trib⁹ annis excepto romano monacho boib⁹ incognit⁹ māsit: ꝛ artissimā vitā varijs tēptationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clarescent postea in castro cassiū. qd̄ clarū appellat: ꝛ magne vite merit͡ ꝛ aplicis virtutib⁹ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustrat⁹. quo multa futura ꝛ occulta cognuit. cui⁹ fama totila ostrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret ei⁹ scītimoniā sese famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu p̄misit: quē stati cognitū vir sanct⁹ lȝ sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū vocauit: ꝛ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis regībis decio morien inde eū ī sūma veneratiōe habuit. pluraqȝ alia sctitat͡ signa oñdit p̄cipue ī vase vitreo ī q̄ venenū vino miscuerūt frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dño anno salutis. 536.

Monasteriū cassinense

ORdo monachoꝝ bti benedicti ortū habuit nō longe ab aqno abrucij ciuitate ī mōte cassino vbi oliȝ cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ eñi bñdict⁹ monachis p⁹ extructū mōasteriū regulā ꝛ optimū modū viuēdi prim⁹ dedit: q̄uis lōge añ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tñ sanct⁹ vir diu ī solitudine virtutib⁹ signisq̄; succresceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝯstrueret. In qb⁹ statutis prib⁹ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Ex cui⁹ clarissimo ordine cū plurimi tū scītitate tum scīa emersere viri. Illāq̄; regulā p̄mū mōachis nigris ꝯtulit. Eā tū nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt cisterciē. a diuo bernardo plimū aucti. camalduen. cluniaceñ. celestini. mōtis oliueti. nou⁹ ordo. siluestrini. ꝛ q̄ hūiliati appellant. hi oēs ꝛ alij plurimi q̄uis diuerso habitu: diuersisq̄; ꝯstitutiōib⁹ inter se dissētant. eā tū ꝓfitent regulā dignissimā atq̄; approbatā. In germania q̄ȝ ī eodē ordine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses ꝛ bursfeldēses ī ea vigēt. Idē q̄ȝ ordo cū a fūdatoris sui regl'arib⁹ institut͡ p̄sepe declinasset: non modicā reformationē anno salut͡. 1409. apd̄ patauinā vrbē ī mōasterio sancte iustine sumpsit: ꝛ eoꝝ institutiones eugeni⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex h⁹ mōi sctissimi pr̄is ordinē ad. 24. sūmos pōtifices emersisse. Cardinales vo: 183. Archiepōs ꝛ epōs. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atq̄; canōizati mōachi (vt iohēs. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

SColastica germana diui bñdicti ab infantia deo dicata: quā fr̄ semel ī āno visē ꝯsueuērat cū certo die ī laudib⁹ dei sacrisq̄; colloq̄s vsqȝ noctē tp̄s ꝓtraxisset: accept͡ cibis cū repetē mōasteriū cupet. soror sctā mōial' perijt vt secū maneret: de celest͡ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad ei⁹ p̄ces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū fr̄ibus suis extra limē pedē mouē potuisset. tū totā noctē insomnē ꝑ sacra spirital' vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir sanct⁹ ad mōasteriū redijsset: p⁹ triduū in cella eleuat͡ ī aera oculis vidit sororis sue aīaȝ de corpe ī colūbe spē celi secreta penetrare. Is ei⁹ glīe ꝯgaudēs: ei⁹ obitū fr̄ib⁹ denūciauit quos illico misit vt sacrū corp⁹ ad monasteriū deferrēt. at in sepulchro qd̄ sibi p̄parauit sepelirēt. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna semꝑ fuerat in dño. eoꝝ q̄ȝ corpa nec sepultura separaret.

BOnifaciꝰ eius noīs secūdus papa: natione romanꝰ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pō-
tifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioscorꝰ diuiso biffariā clero. in demortui felicis locū sub
rogaf. Exagitatꝰ aūt clerus hac seditione diebꝰ octo ⁊ viginti morte dioscori
a tanta pturbatione tandē liberaf. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā ecclīaꝝ quersus
instituit ne quispiā sibi in epātu successorē deligeret. qđ postea multi pōtifices
ɔfirmarūt. Instituit itē vt ī demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die
sufficeref ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebraref
Vetuitq꜄ ꝙ neq꜄ ciuili neq꜄ criminali causa epš apud ciuilem iudicē aduocari
posset: At cum in pontificatu sedisset annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. morif ⁊ ī ba-
silica petri sepelif. Sedes aūt mensibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno christi. 524.

IOhānes secūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iustinia
ni tpe fuit. qui statim vbi pōtificatū inijt. anthimū epm dānauit: ꝙ in ar-
rianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc epm cōstantinopolitanū fuis
se. Iustinianꝰ vo sedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ demetriū epos romā cum
muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ⁊ munera hec bti
petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ sex. scyphos argen-
teos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Iohā
nes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. morif vbi ex sacris or
dinibꝰ semel habitis pꝛ̄sbyteros quindecim. epos vnū ⁊ viginti creasset. Se-
pelif q꜄ in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus qua
tuor. Vacat tum sedes dies sex.

AGapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre gordiano pꝛ̄sbytero ecclīe sanctoꝝ io-
hānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittif. ⁊
iusensuꝫ ꝙ amalasiuntā athalarici matrē in insulā lacus volsiniensiū relegaue-
rat interficiq꜄ iusserat cuiꝰ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus
itaq꜄ eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptus. cū pacē impetrasset. ab im-
peratore tentaf vt euthicianā opinionē ɔfirmaret. Verū cū iustinianus ab ea
re hoīem sanctissimū abhorrere cerneret. ꝑcibus minas addit: tum agapitus.
Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū principē venire optaui: sed diocletianū
inueni: quē xp̄ianoꝝ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iu-
stinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio constā-
tinopolitano epo qui euthicianā heresim tuebaf: mēnam catholicū in eius lo
cum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli mo-
rif. cuius corpꝰ loculis plūbeis clusum romam defert: ac in basilica petri sepe
lif. Sedit aūt mensibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

SIluerius papa natione campanꝰ: patre hormisda epo. theodato iubēte
pōtifex creaf. cum antea nō regū: sed imperatoꝝ auctoritas interueniret.
plus aūt valuere theodati mine q꜄ decreti rō. mortē em̄ his clericis minatꝰ est.
Interea instigante vigilio diacono eiue romano ⁊ apocrisiano theodora au-
gusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopo
li anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio
in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine
vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerius
vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoīem coegit se abdicare ponti
ficatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in ex
iliū missus non sine opinione sanctitatis morif: vbi annū vnū: menses quinq꜄:
dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

VIgiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex
creaf. instabat tuꝫ theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceref anthemiūq꜄
restitueref: cū id negat se facturꝝ ideo adiuuātibꝰ qbusdā romanis ad ɔstātinopo
lim ꝑducif. vbi theodora tētare cepit vt id pꝛ̄staret. cui ille: malle se qꝺuis sup-
pliciū pati rn̄dit: q꜄ sniaꝫ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit
qn tuꝫ occideref. fugiēs itaq꜄ ī tēplū sctē euphemie qđ haud ꝓcul aberat. inde
a crassatoribꝰ trahif. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāq꜄ latro ꝑ totā vrbē vsq꜄ ad ve-
sperā trahif. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliq꜄diu vitā duxit. ita patiē-
ter ⁊ equo aīo: vt sp̄ diceret se etiā peiora meritū si digna ꝓ peccatis pena irroga
ref. inde instāte narsate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū syracusas ī siciliā ꝑue-
nisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morif. eiusq꜄ corpus
romā defert ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepelif. Vixit in pōtificatu tū
rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Iustinianꝰ sororis iustini filiꝰ romanoꝝ principū maximꝰ augustalē adeptus est principatū: q̄ mox vt imperialia iura suscepit ad reparationē rei publice statꝰ aīm intēdit: et augustꝰ romanū felici sorte regebat īperiū q̄ et bella psspere gessit: et in causis ciuilibꝰ mirificꝰ fuit. Nā p belisariū patricium ingentē virū psas fortiter deuicit: et vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege gelismero vsq̄ ad internitionē deleuit. Affricāq̄ totā post annos. xcvi. impio romano restituit. Rursusq̄ belisarij virib' gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege supauit. Maurosq̄ post hec affricā infestātes: eoꝝq̄ regē athilā p iohannē exconsulē mirabili virtute pstrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cōpressit: quā ob cām pter honoꝝ oīm victorias vt alamanicus: gothicꝰ: alanicus: vandelicus: affricanusq̄ diceref hēre hec noīa meruit. Extruxit q̄ȝ idē princeps intra cōstātinopolim vrbē ipsi dn̄o q̄ est sapia dei patris templū qđ greco vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapiam noiauit. Cuiꝰ opus adeo cūcta edificia excellit: vt ī totis terrarū spacijs huic silē nō possit inueniri. Erat em̄ hic pīceps fide catholicꝰ. in opibꝰ rectꝰ. in iudicijs iustꝰ. Ideoq̄ȝ oīa ei occurrebāt ī bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū plixitas nimia erat et inutilis: dissonātia mirabili: breuitate correxit. Cū em̄ imperatorē tāti cōstat ingenij: tāteq̄ȝ doctrine fuisse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas et icōpositas ī ordinē ad vtilitatē hoīm redegerit. Hac in ī re cōsilio et opa iohānis patricij tribuniani theophili dorothei vsus est: q̄ tuȝ doctrina et auctē insignes habebāt. Immēsuȝ nāq̄ȝ illud libroꝝ pelagꝰ (q̄ vsq̄ȝ ad duo milia pene libros erāt extēse) coaceruatis simul ab vrbe cōdita vsq̄ȝ ad hec tpa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatis digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt qđ oēm ciuilē doctrinā cōtineāt. Idē q̄ȝ legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuor in qbꝰ breuiter vniuersaꝝ leguȝ textus comprehendit. has aūt leges institutiones vocat. Dicimꝰ etiā iustiniani codicē vbi oēs cōstitutiones pīcipū que vtiq̄ȝ ī multis voluminibꝰ habebanf. iu̇ra duodeciȝ libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit Et iustinus minor apud cōstātinopolim rempublicā regendā suscepit.

Concilium Constantinopolitanū

Quinta synodus habita est apud cōstātinopolim. iussu agapiti pōtificis ac iustiniani imperatoris: iā diu inchoata tpe vigilij anno salutis. 558. pfecta fuit. Cōtra theodoꝝ et oēs hereticos. q̄ affirmabāt btissimā virginē mariā solū hoīem: nō etiā deū et hoīem peperisse. quo quidē in synodo statutū est: vt btā virgo maria diceref qꝛ deū nobis suo partu edidisset. Ibi q̄ȝ p̄fuerunt euthices archieps cōstātiꝰ: et appollinaris patriarcha alexandrinꝰ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capitula anathematizādo scripserūt cōtra p̄dicti theodori et socioꝝ eiꝰ blasphemias. declarātes virginē gloriosā vt p̄missuȝ est deū et hoīeȝ peperisse. Cui synodi vniuersalis ecclia auctoritatē maximā cōtulit.

Belisarius patriciꝰ vir in armis strēnuus belli dux a iustiniano imperatore cū ingēti multitudine cōstitutꝰ. primū persas aggressus est: qui trāsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabanf: quos magnis p̄lijs fudit. atq̄ȝ ex voluntate pīcipis cōstantinopolim triūphans ingressus est. Interea ad affricā quā iā multis annis vandali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius missus est. q̄ mox p̄lio cū vādalis cōmisso eoꝝ magnas copias fudit. Regēq̄ȝ ipoꝝ gelismerū capiēs cōstātinopolim misit. Carthago q̄ȝ post annū sue excessionis. lxxxvi. recepta est. Inde iustinianꝰ belisarium multis iam p̄lijs gloriosuȝ aduersus theodatū dirigit: vtq̄ȝ etiā italiā a gothoꝝ seruicio liberaret. belisariꝰ itaq̄ȝ dux aliquātū tpis apud siciliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodatꝰ extinctꝰ est. huiꝰ in loco vitigis successit. Cōceptas q̄ȝ cōtra theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē p vim capiēs ingressus: nō etati nec sexui parcēs plures perimēs cūcta rapinis diripiēs. indeq̄ȝ egrediēs romā pperauit quo ingresso gothi q̄ ī vrbe morabanf noctu egressi: relictis patētibꝰ portis: rauēnam fugiunt. Belisariꝰ aūt supuenturū vitigim cū magno exercitu ratꝰ. menia vrbis p tpe vallo ac fossa celerrime muniuit vitigi supueniēte cū exercitu: ad centū nāq̄ȝ milia hoīm secū duxisse ferf. Interim belisariꝰ auctis copijs cū p annū integrū et dies nouē menia vrbis tutatꝰ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castris rauennā pficiscif. eo belisariꝰ pperat vitigim in vrbe captū cōstantinopolim secum ducit quinto anno posteaq̄ȝ in italiā venerat.

Belisarius

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis gothꝰ: obscuro genere inter eos natꝰ. his tpibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creaꝛ: ⁊ quinqꝫ annis regnauit. vir certe rei militaris scīa p̄clarꝰ. qui regno suscepto theodatū ob truncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝑperauit ⁊ oēs gothos dispsos ꝑ italiā cōgregauit. ⁊ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse diciꝛ. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa ꝑ circuitū direptionibꝰ ⁊ incēdijs absumūt. quoscūqꝫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensaꝛ industria. Augebaꝛ insup rome famis penuria. tanta siquidē ꝑ vniuersuz mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissimꝰ dacius mediolanēsis antistes retulit) ꝙ plereqꝫ matres infelicitū natoꝝ mēbra comederēt. cū ꝑ annū ꝯtinuū gothi romā obsedissent demuz territi rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaqꝫ maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē ꝑsequens viuum comprehendit. Romāqꝫ ad belisariū adduxit. ꝑpatrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinianꝰ valde letatus est. Cūqꝫ nō multum post patricium effectuz. administrationē illi iuxta ꝑsarum terminos tribuit. Ibiqꝫ vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila rex gothoꝝ

Totila q̄ ⁊ badulla diciꝛ vltimꝰ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadani ehelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimiꝛ. Cui successit erarīꝰ: ⁊ ipse nonduz anno explero iugulatꝰ. dehinc sibi badullā q̄ ⁊ totila dicebaꝛ in regnū ꝑficiūt. Moxqꝫ collecto vndiqꝫ exercitu: vniuersaz rursus italiā inuadunt. Exinde ꝑ campaniā viriqꝫ dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt ꝑ que lucanie ⁊ bruciorꝫ fines regiū ꝑficiscunꝛ. Nec mora siculū trāsgressi fretuz siciliā inuadūt. inde ꝗꝫ romā petunt. eāqꝫ obsidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpessa est. vt ꝓ magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedēvellent. fessis muniū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbez ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens ꝑ totā noctē buccinā clangē iubet q̄ se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerenꝛ: aut q̄buscūqꝫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄si pater cū filijs. hāc illi vt videꝛ aī benignitatē (q̄ nimie antea crudelitati extiterat) btī patris b̄ndicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq̄ e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝑperāt. q̄bꝰ calamitatibꝰ roma subiceret principi narrant qui statiz narsen eunuchū suū ⁊ cubicularium cuz manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuz gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decez annos regnauerat interfecit. vniuersāqꝫ italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scđo anno postqꝫ theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis coꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio suꝑfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ⁊ enutriti essent.

Narses eunuchus

Narses iustiniani eunuchꝰ: quē nōnulli scribūt bibliopolā ꝑmo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hoīs virtute eū in ordinē patriciatꝰ asciuit. Pietatis eīn religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuz oībꝰ erat. Is igiꝛ calcularīꝰ impialis accepti auxiliaribꝰ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis ꝑugnā inierūt cū gothis q̄bꝰ ad internitionē deletis: cū ⁊ totila apud brixellā male pugnās occidiꝛ. ⁊ theias in eīꝰ locū suffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis opprimiꝛ: onerati igiꝛ longobardi multis muneribꝰ ad ꝓpria victores redierūt: ⁊ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātibꝰ q̄busdā delatoribꝰ: q̄ narsetē oderant: hoīem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ⁊ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses r̄ndet: se talē orsurum telā que inextricabiles errores emulis atqꝫ inimicis suis ꝑstaret. Itaqꝫ odio metuqꝫ exagitatꝰ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānoniū rura desererent. ⁊ ad italiā cunctis repleti diuicijs possidendā venirēt. Simul qꝫ multimodo pmoꝝ genera aliarūqꝫ rerū species: quaꝝ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīēdi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempꝰ ex hac luce subtractus est.

Patricius eps

Patricius genere brito ꝑiori tpe archieps scotoꝝ ordinatus: ꝑ. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ⁊ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓ prijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ⁊ plura milia hoīm baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neqꝫ se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ⁊ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis cerciores fierent ꝗ̄ promissis. apparens postea dn̄s post ieiunia ⁊ oīones ei euangeliū ⁊ baculum tradidit: ⁊ in desertuz locuz eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi ꝑ diem naturalē penitens vere ab oībꝰ peccatis purgareꝛ. ⁊ hec tormēta ⁊ gaudia videret: vbi ecclīam cōstruxit ⁊ canonicos btī augustini constituit: ⁊ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupaꝛ.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee eñi acies ĩ celo apparuerunt: τ sanguis stillauit a nubib⁹: humanū q̄z sanguinē q̄ postea effusus est significarūt. Ac deinde ꝯtinuatis imbrib⁹ plurib⁹ dieb⁹: tāta aq̄z vi auct⁹ est tyber vt magna strage ppl'i hūiliora loca sūmergeret. τ simili mō ĩ alijs ciuitatib⁹ τ locis accidit.

In flumie aĩalia forma viri et mulieris repñtātes apparuerūt a mane vsq̄z ad nonā: cuz cesarie ꝓlixa vsq̄z ad lumbos. aliā partē aqua tegebat. ¶ Ferunt q̄z montem scissum in gallia magnuz sonitum dedisse τ inde casum cum basilicis τ hominibus mirandum demū dedisse.

Sanct⁹ leonardus

LEonard⁹ vir sanctissim⁹ natione gall⁹: de ciuitate cenomanoꝝ oriund⁹ de sacro fonte a remigio leuat⁹ est: ab eoq̄z salutarib⁹ imbut⁹ disciplinis q̄ epatū renuit relictis oib⁹. In quadā silua ciuitati lemonice vicina habitās: vbi aula regia venationis cā erat cōstructa. cū regina partu ibi piclitaret. leonard⁹ in nemore inuētus: a rege introducit. fusa aūt ob pces regis orōne ad deū impetrauit regi duplex gaudiū. matrē cū ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro τ argēto offerens: q̄ rēnuit: admonēs vt paupib⁹ erogaret. Sed spaciū nemoris optauit: q̄ntus rex totū dare vellet: solā accepit quātitatē quā cū suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriū cōstruxit: τ cū duob⁹ adiunctis monachis ĩ abstinētia multa degebat. Locū nobiliacū (eo q̄ a rege nobili dat⁹ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis chorusca uit. τ quicūq̄z ĩ carcere nomē ei⁹ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibāt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutib⁹ migrauit ad dñm. Quāta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri τ varietas in ei⁹ basilicis ostendunt.

Maurus monach⁹

MAurus roman⁹ monach⁹ btissimi pr̄is bñdicti pcipuus discipulus. Multi eñi ex romana nobilitate bñdicti scītate moti. in mōtē cassinū puenere religionis grā. inter quos maur⁹ quidē ac placidus insignes habent. Ferūt aūt gallos nūcijs τ lr̄is benedictū rogasse: vt vnū aliquē ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticā vitā edoceret. quare bñdict⁹ maurū eo misit. qui oib⁹ vita τ morib⁹ rōnē bene ac beate viuēdi dedit. quinq̄z etiā multa monasteria cōstituit. Quib⁹ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nō sine magna scītatis opinione bona senectute. i8. kal. februarij ꝺeuit ĩ pace. cui⁹ diei festū eo die celebrat.

Sanct⁹ colūbanus

COlūban⁹ abbas vir religione τ scītate insignis p hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multis cōstructis monasterijs postea ĩ burgundiā venit. Ibidēq̄z luxoniense monasteriū ꝯstituēs innumerabilē q̄si gentem aggregauit. τ rectū viuēdi moduz oib⁹ tradidit. Cepit q̄z increpare theodoricū regē cū cōcubinarū adulterijs misceret. Ideo ĩ eū auia brunichildis exarsit ingēti furore. τ rex cū de monasterio ammoueri pcepit. egressus itaq̄z apud aualonē castrū ꝑuenies. Porro theodoric⁹ rex diuinit⁹ ꝑcussus inter fragātis ignis incēdia mortu⁹ est. Sanct⁹ deinde columban⁹ miraculis clar⁹. in loco siluestri de fructib⁹ arboꝝ victū pcipiēs. τ minister ei⁹ nūciās ei q̄ tpe collectionis vrsum inuenisset comedētē. pcepit ei vt fruct⁹ τ poma diuideret τ vrse partē ꝓ sui sustētatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aial aūt obediēs nihil de pte ꝓ viro assignatā gustauit. hui⁹ discipuli plures fuerūt τ spālē grāz eijciēdi spūs a dño ꝑcepisse legit. epatū oblatu renuit τ post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus epūs

HErculan⁹ epūs perusiñ. cū septimo anno obsidionis cap. martirio coronat⁹ fuit. q̄ pat exercitui ad totilā misit inquirēs q̄d de epō agēdū eēt: ait. epo pri⁹ a vertice vsq̄z ad calcaneū tolle corrigiā τ tūc caput amputa. hūc herculanuz epm ꝑusinū sup vrbis murū deductū capite trūcauit: τ cutē incidit τ corp⁹ extra murū ꝓiecit. q̄dā caput adiūgētes cū puero sepelierūt iuxta muꝝ. p⁹. xl. dies corp⁹ q̄sierūt vt ĩ eccl'ia ponerēt. τ corp⁹ pueri v mib⁹ scatetē τ herculanū integrū (vt nec capitis abscisionē p aliq̄ vestigia viderēt) reperierūt.

Simeon in colūna

MEdard⁹ q̄z sanct⁹ tor ¶ naceñ. epūs miraculis claruit. In cui⁹ trāsitu celuz aptum fuit vt diuina luminaria añ eum p horas tres splēdorē dederūt. frater ei⁹ gildard⁹ rotbomageñ. epūs fuit τ ambo vno die nati vterini τ pontifices creati.

SImeon in columna anthiocen⁹ ex vtero matris elect⁹ de quo mira referunt. Is primo egit vitā monasticā inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finē vite sue sup columnā stetit.

¶ Anno mundi. 5753. ¶ Anno xpi. 554.

Pelagius papa eiꝰ noīs primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic ꝛ̄si in multis periculis ꝛ turbationibꝰ ostrogothoꝝ fuit. ecclīam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici ꝛ scismatici coherceri etiā secularū manu possent: q̄n ad sanitatē rōmbꝰ nō ducerent. ꝛ clericis ī sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusatꝰ q̄ maloꝝ vigilij causa fuisset. cū iustinianꝰ vigilio ꝓ̄ferret cū. vidēte pplo ꝛ clero crucē tangēs ꝛ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ rebꝰ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel ꝑcio ad q̄suis sacros ordines admittat̃. Tandē vndecimo sui pōtificatꝰ anno mēse decimo: die octauo ꝛ vigesimo morit̃. ꝛ in basilica petri sepelit̃: vbi ex sacris ordinibꝰ bis mēse decembri habitis. ꝑ̄sbros sex ꝛ. xx. diaconos. xj. epos vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensibꝰ tribus diebus sex ꝛ viginti.

¶ Anno mundi. 5763. ¶ Anno xpi. 564.

Iohannes tertiꝰ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iustini tpibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissimꝰ mitisqꝫ hic pōtifex ꝛ sanctoꝝ cimiteria restituit. ꝛ iacobi ac philippi ecclīam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū q̄ de se male opinarentur. idqꝫ ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses morit̃: cuiꝰ corpus loculis impositū constantinopolim defert̃. Johānis q̄z pōtifici tpibꝰ armenij fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝑ̄tendere ꝓdigia illa tēpestate visa ꝛ ignee acies in celo apparētes vt ꝑmissum est. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit̃: ac in basilica petri sepelit̃: pontificatus sui āno duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ꝛ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

¶ Anno mundi. 5773. ¶ Anno xpi. 574.

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tpibus fuit. vir sane optimꝰ ꝛ tanto honore dignus qui italie ꝛ precipue tum rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam media pene cōsumptā. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ quē tyberius mirūmmodū dilexit ꝛ obseruauit. verū paulo post (vt quidā scribunt) solicitudine ꝛ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ꝛ ꝓuincie italie conceperat morit̃. quarto pontificatus sui anno mense vno ꝛ diebus octo ꝛ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ꝛ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

¶ Anno mundi. 5783. ¶ Anno xpi. 584.

Pelagius secūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē mauritiū tyberij generū ꝑuenit. hic in iussu principis cū pontifex creatꝰ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuz a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus ꝛ diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sententia pontificis oīa peregisset: nequaq̄ ocio ꝛ ingenio suo abusus. ꝛ libros moraliū in iob cōposuit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis epm ita ꝑ̄nte augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereqꝫ subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ꝛ videte q̄z spūs carnē ꝛ ossa nō habet: quē admodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ꝛ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ꝛ basilicā laurentij martyris a fundāmētis extruxisset pestilentia morit̃. que tuz maxime europaz oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepultꝰ est aūt ī ecclīa btī petri in vaticano. Vacat tuz sedes mēsibꝰ sex: dies octo ꝛ. xx.

Linea Imperatorum

Iustin⁹ mīor vl' iunior

Tiberius secūdus

Iustinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Iustiniano principe vita decedēte. Ei ī nulla re similis fuit. vir ī oī auaricia dedit⁹ rapax deoꝝ atqꝫ hoīm cōtēptor hit⁹ ē. senatoꝝ spoliator. Cui tāta fuit cupiditatis rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qb⁹ ea q̄ rapiebat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsuʒ. Hic cū a diuīs aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis ītellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl' singulas ꝓuincias gubernaret. hoīem iustū ⁊ strēnuū. Vxor q̄ʒ ei⁹ sophia impiū vsqꝫ ad tyberij secūdi tpa gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a cōstātinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatū ē. Igit' cū iustin⁹ .xi. ānis regnasset amentiā quā īcurrerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica cōdidisse. Et ex suo noīe eā Iustinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo ꝓpter barbaroꝝ incursiones cōstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerent'.

Tiberius Cōstantinus mortuo iustino romanoꝝ regū sumpsit imperiū. Hic vt iaʒ dixim⁹ iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ⁊ eū ꝑ adoptionē in filiū ⁊ regni heredē susceperat. ac merito certe cuʒ in hoīe ea ornamēta essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapientia. cōstātia. Et ꝑpetua fortitudo. Verꝫ inter alias ei⁹ ꝟtutes benign⁹ ⁊ liberalis in oēs. potissimū ꝟo erga paupes habit⁹ ē. Et cū multa de thesauris q̄s iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat eū q̄ rem publicā redigisset ī pauꝑtatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. q' nō deerit pecunia fisco nr̄o. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt'. Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās ꝟo ꝑ palatiū vidit in pauimento domus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica sculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē nr̄am ⁊ pectora munire debem⁹. Eā sub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius iussit eandeʒ tabulā auferri meliorīqꝫ loco atqꝫ honestiore reponi. Post h̄ ꝟo vna. atqꝫ altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ⁊ argenti reperit. q̄ntā homīs bn̄ficiētia requirebat. Cui⁹ q̄dem magnā ꝑtē paupibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus cōflatis ad magnificentiam ⁊ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas miserat. victor rediens tantā predam ad elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄ʒ antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuʒ. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficentia erga populū romanū. que ⁊ armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus postq̄ʒ imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauricium genere capadoceʒ virum strennuū ad imperium elegit. ornatamqꝫ suam filiam regalibus ornamentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semꝑ vt equitate ⁊ iusticia delecteris. Hec postq̄ʒ dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū ꝑplis de sua morte relinquēs fuit ei summe bonitatis ī elemosinis ꝓmpt⁹. in iudicio iust⁹. In vindicādo cautissim⁹. nullū despiciēs s̄ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ipseqꝫ dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germanie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ⁊ Ibatonem habuerunt duces. Iisqꝫ fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoqꝫ a populis quos dicūt bulgaros histri accolis interfecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosqꝫ maxima afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus q̄ meretrix quedaʒ vno partu septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hastaq̄ʒ manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia motus illi magna prenūcians e piscina abducendum abduxit. que coꝝ lingua lama dicitur lamussium nominauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regnauit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildeoch filiū sibi instituit successorem. Et post eum quintus Godooch longobardoruʒ regno prefectus est. Cui successit Claffo. Inde subrogat⁹ ē in septimuʒ regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus est. Octauus regum Vnacho. Valtarith filium habuit successorem. Post quem decimus ⁊ non nonus ꝑ ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fuit. Postq̄ʒ ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ipo andoino primū ⁊ postea sb̄ Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgobardi habitauere. dignitate aucti ⁊ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fuisse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam tercīudecimū apud Cōstātinopolim imꝑante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē portam que ab ipo conditi orbis initio relicta fuisse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanqꝫ pannonia ꝑ noricū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria ꝑuenere. Liburneam que tūc sicut ⁊ nūc dictus est ꝓuincia foriulij. Oppidoqꝫ foroiulio cū ipsa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditōeʒ potiti ad plane fluuiū consederunt.

Alboinus Rex

Alboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt pmissum ē cū oībus copijs postq̄ gunimudū gepidaꝝ regez occidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad internitōem deleuisset: E pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum oībus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. saxonū milibus. cū ipsis vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm venecīā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obsessam in ptātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronaꝫ se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene etbruria ⁊ arimino accisalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vsq̄ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vl' oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vrbe vxorē diuitiasq̄ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qd̄ oīa apud eam barbariez superabat ludoꝝ leticieq̄ genere cōmuijs ebrietatibusq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cuꝫ immoderatius hausisset hilarioꝛ ac ꝑpe amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ipse alta inclamitans voce vt cū pr̄e gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxoꝛ adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea hora statuerit pr̄ni cranei ludibriū viri iteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduꝫ. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adolescentia floreus. ⁊ coꝛpoꝛe famosissimus. puellā deperibat. rosimūde obsequio insistentem. Qd̄ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qd̄ ardenter cupiebat sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in sententiam trahendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ postea consuetudine rosimūda quidem delectabaꝛ. quēq̄ in cubiculū secreto ducens. pꝛoposita regni spe alboinū obtrūcare compulit. Vez cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longinū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno pctentes diem extremū claudunt.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuersam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui interptabaꝛ summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nū q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc primus seruauit moꝛem. vt non pꝛouincie aut regioni preessꝫ preses sine quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodirentur. regerēturq̄ magistratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qd̄ impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appellati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut Marmensis spoletanusq̄ est dictus. neq̄ post basilium qui cum Narsete consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempoꝛa administrata ē. Durauit quippe hic magistratus fere centum ⁊ viginti quatuoꝛ annis. Eoq̄ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Leander episcopus

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis epūs. Vir plane sanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p Recaredum coꝛū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa eī cōposuit. tum ad cōfirmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane p̄fidie. quā (tanq̄ teterrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Huic aūt insigni viro beatus Gregoꝛius papa adhuc monachus moraliū suoꝝ libros scripsit. Cuiusq̄ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Ido inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal'. Marcij celebraꝛ.

Joannes Elimona seu elemosinarius latine alexandrine vrbis episcopus. per hoc tempus oꝛientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios habuerit signa quoq̄ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciprioꝝ insule epūs vt in vitaspatrus histoꝛiam pulcerrimam scripsit.

Actum tum demū de noīe ytalico putassem in tanta reꝝ pturbatione: nisi sanctissimi viri picture puincie succurrissent. Preerat eccīe aqleiensi paul⁹ pr̄iarcha vir sctitat' fama ꝯspicu⁹. Is vrbis aqleie paulo añ nouo paruq̄ valido muro cincte mūitioni diffisus. cū clero sctoꝝ reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile migrauit gdū. perat eē taruisine eccīe felix eps rauēna oꝛiūd⁹ vir vt ea tēpestate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgobardos adesse ītelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruisinis vt nouerat iratum salutem ⁊ bonoꝝ eccīe sue conseruationem impetrauit:

Fortunatus episcopus

Fortunatus epũs tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorũ) in effugãdis spiritibus im mense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̃ ab obsessis corporibus legiones demonũ pelleret. Et cũ multos hoĩes liberaret. Etiã equũ cuiusdam mili tis in rabiem ṽsũ: vt cũctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudinẽ reduxit. cuidã quoq̃ ceco lumen restituit. Et nũc corpus eius in ciuitate tuder tina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Germanus epũs

Fortunat⁹ alter vir singularis litterature ⁊ elo quentie gallos ad mitiorem cultũ redegit scri ptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum eñ eoꝝ regem libel lum de gubernando regno ꝑscripsit. ac beati Marti ni vitam eleganter composuit.

Sampson epũs

Germanũ episcopum parisiensem. sunt qui scri bant virum quidem sanctissimũ hoc tempore fuisse. qui francie reges semꝑ in officio cõtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatũ religione. pietate. grã tia. humanitate sit. Nil eñ in Germano cernebant. qḋ ipsi nõ imitarent̃: tãtũ valẽt boni pastoris exẽpla.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit san ctitate. in eius cõsecratione colũba celit⁹ emis sa sup caput sedit quousq̃ epũs ordinatus fuit. Su us quoq̃ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus epũs

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cũ eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatõne ad mitiorẽ vitam redegit.

Gregorius thuronensis episcopus.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Iustini anno ordinatus in omnibus clarus ha betur. Fuit antẽ aluernie regionis indigena. Sexte cim deinde ãnis in epãtu excgerat. Cũ gregori⁹ ma gn⁹ in sede aplica sbrogat⁹ ẽ. Obijt tandẽ. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiã regũ frãcoꝝ. Mira cula q̃q̃ beati martini post obitũ ei⁹ in libris q̃tuor.

Radegũdis regina fracie

Radegũdis regia frãcie de regiõe thuringie ex beregario orta. post deuictã pr̃iam regal' ꝑda abducit̃. Ea ĩ sortẽ lotharij regl' ĩ vero mãdẽsez ducta ad nutriẽdã custodita. ĩ de ĩ successiõe nupsit terreno pncipi. nõ tñ sepabat̃ a celesti mira postea peregit pietatis opa. cã medard⁹ postremo nouiomij mutata veste dño cõ secũt. porro mõasteriũ pietanis coopante dei grã mõasteriũ p or dinatõez lotharij regl' ɔstruxit. vbi ĩ multitudine mag̃ abbatissa ĩ oĩ abstinẽtia ⁊ miracul' vixit. morsq̃ ei⁹ gl'iosa fuit. ei⁹ trãsitus recoli tur ydibus Augusti.

Gregorius magnus doctor

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatẽ. ac sapientie ꝑcipue mo ralis sublimitatẽ) appellatus vt pene in ea oẽs doctores excelluerit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianũ matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summã philoso phie apicẽ in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarũ co pia abundaret. ea oĩa deseruit ⁊ religionis statũ ꝑelegit. varijs tñ seculi curis ac negocijs impeditus. Tãdẽ patre orbatus sex mo nasteria in sicilia cõstruxit. Septimũ intra menia vrbis sb honore sancti andree apostoli ꝓprijs fabricauit. In quo relictis sericis au ro gẽmisq̃: vili monastico habitu tegebat̃. Cui⁹ ꝑfectio in prolo go dialogi eius ostẽditur. tanta aũt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsister eua leret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatẽ ⁊ sanctitatem maximo in ꝑcio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cõstantinopoli. tũq̃ rome pro xp̃iana religione ad multoꝝ erudit one edidit opa. Moraliũ ĩ Job libros dialogoꝝ pastoraliũ. Itẽ registꝝ sup Ezechielẽ ⁊ omelias ⁊c̃.

Anno mundi. 5793. Anno xpi. 594.

GRegorius magnus papa. eius nominis primus. patria romanus pater Gordiano. viro senatorio: vno oīm ꝯsensu inuitus etiā pōtifex creatur. Anno dñi τē. d. ac. xviij. Is aūt cum principis ꝯsensus requireretur. nūcios cū litteris miserat. Qui mauriciū obsecrarent: ne pateret electionē cleri ⁊ ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a prefecto vrbis ac discerpte scripteq; alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem imꝑator confirmaret. quo nihil ei nūciari iocūdius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumq; eius fonte baptismatis leuasset. Remisit itaq; Mauricius nūcios qui Gregoriū ꝯfirmarent: cogerentq; pontificatus gubernacula suscipere. Is itaq; non sibi ꝑ̄pi. ſ᷑ vtilitati hoimq; ac honori diuino ꝯsulens. quem certe ob religionem ⁊ pietatē rebus omībus semper ante tulerat. spretis opibus. posthabitis voluptatibus atq; oīm ambitione ⁊ potentia. gubernacula reipublice xpiane suscipiens. ita vixit. vt vsq; ad tēpora nostra. neminē ex successoribꝰ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina ⁊ scriptis: doctor etiā humilimꝰ primus oīm pontificū se seruū seruoꝝ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris ꝑsertim ab eo est inuenta ⁊ approbata. Supplicationesq; maiores ꝓpter pestē se dandam ac stationes instituit. Exornatis quoq; q̄buscūq; rebus potuit basilicis romanis dedicataq; gothoꝝ ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternā domū in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriū redegit. Quo in loco ⁊ hospites ꝯtinuo accipiebat. Et paupes vndiq; confluentes cibo ⁊ potu in vita retinebat. Vir certe oīm laude dignus. Tādem confirmata oīm ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur: Phoce vō imperatoris āno secundo. sepeliturq; collacrimātibus oīmbus in basilica petri ante secretariū. quarto ydus marcij. Eius vō in morte mensibus quinq;. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cuiꝰ patria ignorat ac merito quidem Gregorio successit: homo cū obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur. instarentq; paupes. vt pietatē Gregorij elemosinis imitaret: nil aliud respondebat. q̄ Gregoriū popularē famā aucupantē patrimoniū eccle largitionibus dissipasse. Paululū etiā abfuit ꝙ libri eius cōburerent. Adeo in Gregoriū ira ⁊ inuidia exarserat homo maliuolus. Dictū statuit vt hore in ecclesijs distinguerent officij gratia. Et accense lampades ꝯtinuo retinerentur. potissimū vō in ecclesia beati Petri. At cū annū vnum. menses quinq;. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur. funusq; eius a sancto Joanne per portam asinariā ⁊ pontem miluiū in basilicā petri defertur. Vacat sedes eiꝰ morte. menses xj. dies sex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dignꝰ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione. vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniū ecclesiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberet ab omibꝰ. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdū malis ꝓncipibus. Merito eñ sedes romana ceteris āfertur. Eiꝰ integritate ⁊ ꝯstātia cūcte hereses ꝯfutate sunt ⁊ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aūt in basilica petri: vacat tū sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi. 5813. Anno xpi. 614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Joanne medico. Hic templū sancte marie rotūde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oīnibus dijs cōmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cōsecrauitq; q̄rto ydus Maij. in honorē beate marie v̄ginis omniūq; martyrum Eiectis prius gentiū simulacris. lustratoq; templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domū paternam in monasteriū redegit: fundosq; suos monasterio ascribit i monachorum vsum. Quibus ⁊ predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verū non ita multum post. diem extremū obiens. Sexto pontificatꝰ sui anno mense octauo. die. xiij. Quo quidem tempore. peste fame ⁊ inūdatione aquarū laboratū est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensibꝰ. vij. diebꝰ q̄nq; ⁊ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiã processit. acclamatisq; sibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecorũ genere cõfirmatus est. hinc eũ τ si cappadox erat. imperiũ tamē ob ṽtutem τ strēnuitatē in rebus agendis ɔmissum est. At vero longobardi cũ post mortem alboini. xx. ãnis sub ducibus fuissent. Euthariim regem sibi creant. Quē τ flauiũ appellarũt. quo quidem cognomento omes lõgobardorũ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aũt pellere ytalia lõgobardos conatus. Sigebertũ fracorũ regē mercede ad id bellũ sollicitat. Qui statim cõpato gallorũ τ germanorũ mag̃ exercitu. cũ Euthar cecertãs magno capto incõmodo supatur. Hac aũt elati victoria longobardi. vsq; ad fretum siculũ puenere: vrbes ytalie in ptãtem suam redigentes. Quo minus ṽo vrbe roma diu obsessa potirent. fecere hymbres. τ quidē frequentes quibus hostes a menibus ɔpellunt. Interea ṽo mauricius supatis ĩ etruria τ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ɔlapsis. legem tulit vt qui romane militie asscriptus esset. nisi finita militia. vt manibus τ debilis ex vulnere factus. deo militare nõ posset. Hancobrem motus Gregorius hoiem admonet ne eius religiones impugnet. Cui⁹ benignitate ex ĩfima sorte hoim ad summũ gradum dignitatis puenerat. Preterea cũ Joannē Constantinopolitanũ epm vniuersalē patriarchaꝫ creasset. monuissetq; Gregoriũ vt obtemparet. Respõdit homo constantis ingenij τ fidei potestatem ligandi τ soluendi petro traditam eiusq; successorib⁹. nõ epis ɔstantinopolitanis. Nequaq; his malis cõtentus longobardos adhortaṯ. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex cisalpina romã magnis illatis calamitatib⁹ integrũ annũ obsedit. Omissa spe potiũde vrbis mediolanũ redijt. At mauricius nõ sponte. ſ coacte penitentia ductus. cũ Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nã sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Dum q; q̃ auares appellanṯ ei⁹ virtute deuicti sunt. Interim ṽo milites stipendijs suis defraudati. Phocã centurionē imperatorem creant: τ Mauriciũ obtrũcant. postq; vnũ τ. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusq; filijs. Theodosio Tyberio Constantino τ aduocato romanorũ regnũ inuadit. p octo annorũ curricula principat⁹ est. Veniensq; cõstantinopolim imperator receptus est: magnã de se spem prebuit. ſ rerum exitus multorũ fefellit opiniones. Nam suo tpe psecosdra rege in romanas puincias irrũpētes. supato phoce exercitu hierosolimã occupãt. Templa xpianorũ ɔphanãt τ diripiũt. Lignũ dñice crucis inde auferũt. Zachariã virũ sanctissimũ eiusdē ciuitatis patriarchã in captiuitatē abducũt. Hancobrem ab omnibus potissimũ a senatu spretus phocas ab heraclio copiarum τ affrice prouincie duce imperio τ vita priuatur. Remq; publicã romanã. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Conciliũ ad. s. Petrum Rome

Synodum apud sanctũ Petrũ Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla ĩre ecclesie deesset) quatuor τ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. multa etiã addidit que profutura fidei nostre videbãtur. In ea quippe synodo primo q̃tuor ɔcilia. s. Nicenũ. Cõstantinopolitanũ. Ephesinũ. τ Calcedonense decreto publico approbauit. τ cõfirmauit. nec non et q̃ntũ venerat⁹ ē. Vetuit in eo ɔcilio vt null⁹ bigamus ordinareṯ psbiter. Statuit etiã vt eps semel dũtaxat ɔsecrareṯ. Mãdauit p̃terea vlmiã volũtatem modis oib⁹ obseruare debere. Instituit p̃terea ne q̃d ornatus τ ɔcētus inter sacrificandũ deesset. vt aduersũ vni⁹ psalmi introitus misse fieret. Et vt nomes kyrieleyson caneret τ all'a. in canonē redegit. diesq; nr̃os ĩ tua pace disponas. Preterea supplicatõnes maiores (q̃s greci letanias vocãt) pri⁹ instituit stationũ q; magnã pte marie q̃ in basilica petri hñtur. Quid plura omnē ecclastici officij istitutõeꝫ ipe sctissim⁹ põtifex instituit τ approbauit.

Synodũ q; hũit postea bonifaci⁹ papa. iij. epõrũ duo τ. lxx. psbrorũ. xxx. diaconorũ triũ in q̃ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogareṯ. nisi tercia saltē post obitũ eius die: vt ne anathematizarenṯ q̃ largitione vl' gr̃a ad pontificatũ vl' epatũ aditũ sibi q̃rerent. Voluit itē electõem epi a clero pariter τ pplo fieri. eamq; ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitq; vt nitidus pannus quod corporale dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

Ferūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse ꝑ hec tpa a quo illico sanguis copiosius effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xp̄iani id videtes ꝑ vestigia sanguinis ad imaginē sanguinē emittentē ꝑuenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

Tanta inundatio aquaꝝ. anno sexto Mauricij imꝑatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit eñ diluuiū in finibus venetiatū ⁊ ligurie seu ceteris regionibꝰ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaꝝ hoīm q̄ pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc athesis fluuius excreuit. vt circa basilicā zenonis martyris. q̄ extra veronensis vrbis muros sita ē vsq̄ ad supiores fenestras aque ꝑtingerent. facta ē autem hec inūdatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante chorusca tiones ⁊ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tp̄e solent. In tantū tūc fluuius tyberis excreuit. vt aque eiꝰ sup muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc ꝑ alueū eiusdē fluminis. cū multa serpentū multitudine. draco etiā magne mireq̄ magnitudinis per vrbē transiens vsq̄ ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inundationē grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tante pplm̄ stragi destinauit. vt de inextimabili multitudine vix pauci remanerent. Primūq̄ pelagiū papā ꝑculit deinde pastore interēpto. sese ꝑ pplm̄ extendit. In hac tribulatione beatissimꝰ gregorius papa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. Vniꝰ ꝓ spacio dū hi deū ꝓcarent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. q2 om̄is vrbis populus a beato gregorio in septē ꝑtibus depcaturus dn̄m diuisus ē. In primo nāq̄ choro fuit om̄is clerus. In secūdo om̄es abbates cū monachis suis. In tercio om̄es abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto om̄es infantes. In q̄nto om̄es laici. In sexto vniuerse vidue In septimo om̄es mulieres coniugate.

Misit hac tēpestate diuus gregoriꝰ magnus augustinū melitum ⁊ ioannē. cumq̄ his mōchos q̄sdā ꝓbatissime vite. q̄rū monitis ⁊ ꝓdicationibꝰ fidei nr̄e dogma Angli tūc ꝓmū integre recepeit. augustinꝰ ei ⁊ melitꝰ optimi monachi ⁊ anglorū ep̄i atq̄ ap̄li i ꝓcio habiti deo auxiliāte. ⁊ monitis ⁊ efficacissimis exhortationibꝰ totā illā īsulā ad fidē xp̄i tādē ꝑduxē. ibidē q̄ demū senio ꝯfecti ñ sine magna sctitatis opinione in dn̄o q̄euere. ⁊ cū scti fuerit. eoꝝ festa septīo kal. iulij celebrāt.

Augustiꝰ ⁊ melitꝰ mōchi

Tunica incōsutilis

Tunica incōsutilis dn̄i nr̄i ihu xp̄i a. b. ꝟgie maria ꝯfecta. q̄ forte vni militū obtigerat. his tpibꝰ nō ꝓcul ab hierl'm apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repositā. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thoma q̄ hierosolimitano. ac ioanne ꝯstantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxio in ꝓcio habita fuit. qui ip̄aꝫ suscipiētes hierosolimā detulerūt. ⁊ in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tunicā post captōeꝫ vrbis ꝯstātinopolitane in manꝰ thurcorum deuenisse.

Hermigildis Rex

Hermigildus q̄dā visigothoꝝ rex hispaniaꝝ ⁊ visigothoꝝ regis filius. per id tempꝰ a patre leuuigildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopost iniquissime interficit. eo q̄ leandri hispalēsis ep̄i viri sanctissimi ꝓdicatōibꝰ ab arriana impietate ad verā catholicāq̄ fidē ꝯuersus fuisset. Nā cū leander ip̄e hermigildum cōuertisset. ⁊ ip̄m catholicū declarasset. pr̄ ira cōmotꝰ leandrū pontificē multis icōmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiū ip̄m ꝯstantissimū tandē īterfecit. ad cuiꝰ corpꝰ post modū cātꝰ āgelicꝰ auditꝰ fuit. lāpadesq̄ ardēres vise. Sꝫ ⁊ ip̄e pr̄ paulopost ī egritudinē ꝓlapsus leādrū reduxit. Et de iniuria atq̄ pctō veniā postulauit. ⁊ Ricardū secūdū filiū regē cōstituens catholicū ⁊ veꝝ xp̄ianū effici procurauit.

Basolus abbas
Sindolphꝰ p̄sbiter reclusus ī frācia
Euthonicus britonicus
Similianus abbas
wungalotus p̄sbiter
Gangericꝰ ep̄s cameracen̄.
Furfrus filꝰ regis yberme

Corpus. b. stephani ꝓthomartyris romā translatum est
Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Deicola discipulus. s. colūbani
Cūbertꝰ ep̄s colonien̄. sctitate claret
Bauo ꝑ. s. amādū ex ꝑdone ꝯuersus vitā solitariā in artissima pnia ꝑagens ceteris sctitatis exēpla ꝑbuit.

Arthbaris rex

ARthbaris flauius longobardorū rex. postq̄ꝫ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creatꝰ rex. regnauit annis septē. Hic dapbonis regꝭ filiꝰ fuit. quē lōgobardi flauiū cognūinauerūt. q̄ lꝫ adolescens rex sublimatus fuerit. multiꝭ tñ editiꝭ facinoribꝰ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatē in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem clarus victoria ad siculum fretū oīa ꝯq̄siuit. ac multas ytalie ciuitates ī suā potestatē redegit Sꝫ ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atq̄ꝫ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ꝫ francilionē romanū ducem ex comio ciuitate Cumacinaq̄ꝫ insula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes ide diuitias sustulit. Qua ditatus ꝑ da statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regꝭ filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilpericꝰ frācoꝝ rex q̄ huic arthbari inimicissimus erat. in bauarum furens eum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generū fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regia

THeudelinda longobardoꝝ regina bauaroꝝ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si ī p̄mordio regni sui etate iuuenis forma q̄ꝫ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Cuiꝰ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus misisse. Cuiꝰ lectione ꝑferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat eñi matrona īsignis: ⁊ fidei xp̄iane studiosissima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem superbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modoecie edificauit. Qd̄ oppidum decem milibꝰ passuū a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus rex

AGilulphus longobardoꝝ rex post arthbarim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ꝫ arthbari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcūq̄ꝫ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Is ī regē ab omnibus acciperet. fuit nāq̄ꝫ ingentis virtutis mulier: Et ꝑfecto digna. Cuiꝰ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ꝫ iudicio de se facto vsa. agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaq̄ꝫ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papiensiū oppidū declarauit. Prima vo cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ip̄o rege pacem implorare. pacē q̄ꝫ nactus ex ducibus qui arthbari fuerant rebelles ꝑmire ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū rescisceret gandulfus bergomensis dux illiꝰ exēplo territꝰ sibi ꝓspicere cepit. obsessus tñ venia petita deditionē pollicitū abire ꝑmisit. Sꝫ ⁊ vlfari taruisinus dux eodē tp̄e res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusq̄ꝫ pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūq̄uaq̄ꝫ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasterium Cassinense inuasit: ⁊ abbate monachisq̄ꝫ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructū fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quartꝰ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissaꝫ impietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij venerationemq̄ꝫ suasit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis planisq̄ꝫ tantū modica munita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine menibꝰ et frequentia ciuiū fuit. primūq̄ꝫ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq̄ꝫ constructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq̄ꝫ sagittas scorpionibus inicerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Monsilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cuꝫ longobardis cōplexas. ecclesiasticorum bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝫ theudolinda matre successorem reliquit.

DEusdedit papa. patria romanus. post stephano subdiacono. pontificatũ oĩbus suffragijs adeptus. Hic cũ esset optimus pater clerũ mirũ in modum dilexit ⁊ auxit. ferũt hũc tante sanctitatis fuisse. vt quendam ob inũ elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aũt ne filius patrini puellã e sacro fonte a patre leuatã ducẽ in vxorem posset. Deus aũt dedit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies qdã ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nõ possent. morit pontificatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelit in basilica petri sexto ydus nouembris. Eius morte epatus tum vacat mẽsem vnũ. dies. xvj.

Sisebutus rex

SIsebutus visegothorũ rex. eo tpe Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cũ primũ gẽtilis esset xpianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; omẽs in regno dephẽsos grauioribus supplicijs ad xpi fidem compulisse. rogatu (vt aiũt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendũ a circũcisis esse. Cũ tñ postea haudquaq fati necessitatem circũspiciẽs a sarracenis circũcisionẽ obseruãtibus oppressus sit. Tandẽ cũ esset strẽnuus vir omẽs hispanarũ ciuitates romanis abstulit. at tum demũ Constãtinopolitani imperatores ĩ hispania imperare desierũt.

BOnifacius quintus papa. natione cãpanus. post Joanne pontificatũ inijt eo tpe quo eleutherius patricius romã ab heraclio missus vindicata iohannis exarchi morte. semetipsum regem ytalie creat. Vir certe singularis humanitatis ⁊ clemẽtie magis in oẽs benignitate ⁊ gra vtens. nullũ genus officij (qd bonũ pastorẽ deceret) ptermisit q cũ esset doctus. ne qui ad eccĩas ↄfugerent inde vi retraherent. ne ve acholiti reliquias martyrũ attractarent. qd est psbiteri aut subdiaconi officiũ. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarent. Vtque testamentũ iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriũ beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos vero integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aũt bonifacius pontificatus sui anno quinto. die. x. ⁊ in basilica petri collacrimãtibus oĩbus sepelit. Eius aũt in morte diebus. 13. sedes tũ vacat.

HOnorius primus papa. natione campanus. post petronio viro ↄsulari. co tpe pontificatũ inijt quo theudelinda morit. hic rebus externis aliquãtulũ quietus doctrina moribus sanctissimis omẽm prope clerũ renouauit. atq; multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex tone capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmẽ in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoq; anastasij ad aquas salinas. templũ quatuor coronatorũ. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aũt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mẽse. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit. quarto ydus octobris. Eius morte annũ vnũ. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mũdi. 5825. Anno xpi. 624.

SEuerinus primus papa. patria romanus. post Labieno in demortui honorij locũ subrogatus: ab ysatio totius ytalie exarcho in põtificatu ↄfirmatur. Rata tũc eñi hebat cleri electio. nisi id imperatores aut eorũ exarchi ↄfirmassent. Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperũ. in calamitosos benignus. in omẽs munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cũ in hijs summope versaret. pontificatus sui anno primo. mẽse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tũ sedes. menses quatuor. dies vndetriginta.

IOannes quartus papa natione dalmata. post venancio pontificatũ inijẽs statim mira pietate vsus ẽ. Ex reliquis eñi thesauris quos ysacius apud lateranũ reliquerat captiuos omẽs quos potuit: Ystros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplũ restituere cogeretur. Suo quoq; tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardorũ regnũ successerat. licet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq; ẽ vt eodẽ tpe oĩbus regni sui ciuitatibus duo epi pari ptãte pessent. alter eis catholicus. alter arrianus habebat. Joannes aũt plenus operibus bonis. pontificatus sui anno pmo. mense nono die nono moriẽs: in basilica petri sepelit quarto ydus octobris; vacat tum sedes mẽsem vnũ dies tredecim.

Linea summorum pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

ERaclius in Augustū assumptus A sergio p̄triarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiū. Is eleutheriū gentis patricie constantinopolitanū imp̄ialis aule cubicılariū. ⁊ ducem rei bellice scientissimū in ytaliam misit. deditqꝫ illi copias ⁊ pecunias quo res ytalie cōfirmaret. Et copias quascūqꝫ focas in p̄rimis asie ⁊ europe p̄uincijs habuerat: quasqꝫ genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indices mittere potuit instruxit. misitqꝫ aduersus cosdroem quo prouincias in fide manētes ab illius impetu cōseruaret Nā cosdras mesapotamia palestinaqꝫ occupatis hierosolimā inuaserat. Eaqꝫ vrbe tūc opulētissima potitus diruerat ecclias ⁊ loca sancta. Quaqꝫ quā nō nihil venerationis videt̄ sacratissime cruci dn̄ice exhibuisse. Cū vt scriptores tradūt ptem quē helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatā in patria locatā. in throno quē mirabili ope auro gēmisqꝫ ornatū exedificauerat. anno imperij sui sexto p̄se oīn ī asia q̄ in meridiē vergit potiti. ad egiptū arma verterūt. Alexandriaqꝫ capta paulisper se continuere q̄ eraclian⁹ imp̄atoris pater magnū in affrica exercitū parasse nūciaret̄. Is obijt eo tp̄e eraclian⁹ qd̄ cū persis renūciatū esset carthaginē ceperunt. Eo igit̄ tp̄e eraclius magno comp̄ato exercitu multas p̄uincias a p̄sis occupatas in suā potestatē redigit. Ducem p̄saꝝ singulari certamīe ex equo deturbat ⁊ interficit. Cosdroam regē p̄saꝝ opprimit filiū eius captū ⁊ baptisatū in regnū paternū restituit. persidē ingressus turrim Cosdroe thesauris plenā capit. quoꝝ ptē militibus tribuit. partē vo reparandis templis. que p̄se diripuerāt designat. ip̄e p̄terea alia omnibus p̄da. cū septem elephantis hierosolimā rediēs. crucē dn̄i a persis ablatā secū deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a p̄sis in patriam remittit. tantisqꝫ rebus sexto expeditionis illius anno. q̄ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dn̄icam crucē reduxit. pompā instituit solēnissimā. qua deducēte crucem dn̄i ip̄e sic manibus vlnisqꝫ gestauit. ventum est ad portam que in locum caluarie foras ducit. ⁊ exuerat turba que precedebat. ip̄se ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portā substitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dnm ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emulans qui purpura iaspidibusqꝫ. quibus ille paup̄tatis mg̃r caruit onerari̇s. humilians se imp̄ator. ⁊ vestē mutauit plebeiam. ⁊ iter nudis pedibus est ingressus. Tūc q̄ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariā detulit. Is autem imperator in ↄstantinopoli triūphaturus suā item apud romanos gloriā innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triūphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationūqꝫ presagijs indulsit. postergans xp̄iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atqꝫ imperij euersionem a circūciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monothelitarum dicentium in xp̄o vnicam tantum esse volūtatē. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim āthiochia veritus ne hierosolimā occuparent. Crucem dmini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo itercutis aque quā greci hidropisim vocant diem obijt cum imp̄asset annis. xxx.

FErūt hijs dieb⁹ ignē e celo cecidisse. Iridēqꝫ grādē apparuisse vt homines consummationē seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiqꝫ fuerunt angelus bonus ⁊ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domū aliquā percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

PRodigia quoqꝫ multa ⁊ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbātur. Nā vno ⁊ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nō ⁊ est apud insulam Delon duo maxima mōstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volũt psa fuit. nobili ortus parente. deos gentiũ adorãte. sꝫ inrem hebraice gẽtis habuit ysmahelitã. Is ex duabus huiusmõi omnino sibinuicẽ aduersantibus supstitionũ sectis origınẽ trahens nulli coꝝ omnino adhesit. sꝫ homo acerrimi callidissimiqꝫ ingenij inter xpianos ꝯuersatus. pnicıosissimũ humano generi ex duaꝝ hmõi gentiũ legibꝰ cõflauit incendiũ. Nãqꝫ inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locũ publice ꝯcionatus ẽ. nõ iniuria cosdroẽ cũ omni familia deletum esse. ꝙ se ꝑ deo adorari fecisset. homo omniũ scelestissimus. qui ⁊ ipe ydola sculptilıaqꝫ manu facta adorare solitus fuissꝫ. Subseqnter de lege hebreorũ quã magna ex pte arabes sectabant. xpianorũqꝫ traditionibus ita disputabat. vt vnam eãdẽqꝫ esse vtrãqꝫ affirmaret. Licꝫ magnis vtraqꝫ gens abduceret erroribus. quos qdem errores ita ipe moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xpm ex ṽgine natũ negantes. qd sui maiores futurũ expectandũqꝫ p̃dixerant aduenisse. xpianos nõ redargueret leuitatis. qbꝰ psuasum sit ihm dei amicissimũ ⁊ ex ṽgine natũ obprobria ⁊ demũ crucis mortem a iudeis ppeti voluisse Et suã ipe p̃dicans legem futurã affirmabat: vt si eã acciperẽt custodirentqꝫ sarraceni. Et sibi diuino ad id nũcio obseqrentur. sese in libertatẽ asserãt. ⁊ p̃ncipatu regnoqꝫ finitimos pociant. Ausus est etiam cõparato ingenti arabũ exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cõpescuit. solicitatis eius ad defectõeꝫ militibꝰ pollicitationibus ⁊ p̃mijs. Tandẽ sarraceni ⁊ arabes arma sumẽtes a natiuitate xpi sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces suparunt vt hoĩem felicem p̃mo mox infelicissimuꝫ reddiderint duce mahometo. qui cũ magnũ se dei ꝓphetã assereret. ⁊ magicis artibꝰ asianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdã cõcitauit noua a se religione imbutos. vt paulũ abfuerit. quin omnino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisqꝫ alijs sirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualescit eiꝰ secta nũc multo magis q̃ ante. Nam tota asia et aphrica magnaqꝫ pars europe mahometanis principibus subiecta est Instant nũc thurci terra ac mari. vt nos tanq̃ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahometꝰ quoqꝫ (vt in alcorano legit) quo magis sectatores a religione xpiana se iũgeret hereticos qsdam in cõponendis legibus maxime ṽo nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligẽs. ac in vnũ q̃si corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit ꝙ homo totuxores p̃cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cogitatione ac cõcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tñ vsum interdixit. hijs q̃ p̃cepta legis seruarẽt ꝓmisit padisuꝫ videlꝫ deliciaꝝ ortũ: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexũ. angelos ministrãtes esse asseruit. Qui ṽo legem ꝯtemneret infernũ cõminatus ẽ. Cũ demũ sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis ṽo sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultũ a sarracenis ⁊ thurcis maximo in p̃cio nũc vsqꝫ habitum est.

Isidorus episcopus

Isydorus hispanus hispalensis epũs. leandri successor. btĩ Gregorij pape discipulus. hijs tpibus ꝓpter doctrinã ṽtutesqꝫ ac crebra eius miracula maximo in p̃cio vbiqꝫ fuit. Qui multa tñ scripsit. q̃ fidem xpianam mirifice iuuant. De summo eñi bono. de viris illustribꝰ. ethimologiaꝝ libros. historiã p̃terea ab Adã vsqꝫ ad tpa heraclij. vitas q̃rũdã sctõꝝ. historiã longobardoꝝ atqꝫ alia pene innũerabilia. Et cũ cõstet eũ q̃uis laude dignũ ob doctrinã ⁊ sanctitatem. Eiꝰ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar.

Goar veniẽs ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. qui ĩ suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasqꝫ sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuqꝫ noctuqꝫ deo huiebat vigilijs oratõe ⁊ p̃dicatõne multos ad fidẽ rectã deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuũ ac loquẽtem reddidit. Episcopatum treuerẽsem oblatum a Sigberto rege francoruꝫ renuit. Demũ in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

GAllus beati colūbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam ī vita sancti nomē mereref. Floruit itaqꝫ tempibus heraclij imperatoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in ꝯstanciensi eꝑatu cōstructū fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nūero. 400. sancte viuerēt. vnus noīe Erubanus suasu hermigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dn̄o quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam basilium quendā ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdineñ eꝑs

IOannes monachus gerūdinensis postea eꝑus. religionē xp̄i p̄dicatōne ⁊ scriptis vbiqꝫ tuebatur. hic em̄ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid ꝑ etatem cepisset. constantinopolim ꝓficiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitanā rediens. arrianā heresim. que tunc innaluerat facilime confutaret. hāc ob rem barchinonam ab hereticis relegatur. Vez postea mortuo leuuīgildo rege. qui hereticis fauebat. in p̄riam rediēs. Et multa scripsit ad doctrinā nr̄am pertinētia. ⁊ monasteriū condidit. Rōnemqꝫ viuendi monachis scripsit.

ADoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post p̄rem cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāqꝫ p̄r ad acquirēdū p̄sidiū. vix dū quadriēnio theodoberti francoꝝ regis filiā desposauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū oīnibus longobardis ytalicisqꝫ ꝑ decēniū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

ELeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannē ⁊ smaragdus exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

ELigius nouiomensis eꝑus. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaqꝫ fama eius in curia regis tantū aūt paupes diligebat: vt qcq̄d poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tp̄e brunechildis vsqꝫ tp̄a dagoberti simoniaca pestis ī gallia viguit. ꝓ q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post acharīū eꝑm ad eꝑatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli tornacensi qꝫ regali ciuitati quondā. nouiomēsi qꝫ ⁊ flandrēsi et gandensi ⁊ cartuaricensi certis tm̄ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̄ntini reuelauit ꝑ eū dn̄s. suessionis qꝫ inuenit sanctos martyres. Crispinū ⁊ Crispinianum. apud pisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento ⁊ gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colūbe. maximiani ⁊ Juliani. Et p̄cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege p̄bente impensas. Mortu⁹ ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoqꝫ ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

RUpertus eꝑs ex regia stirpe frācoꝝ ort⁹. Tp̄e hildeberti regis frācoꝝ wormacēsem rexit eꝑatū post obitū regis a duce berchario q̄ eccl̄as deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ eū cū ꝓceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ppl̄i baptisans. ꝑ noricū vsqꝫ pānoniā p̄dicās xp̄m lumē fidei ministrādo ꝑuenit. Tandē ad iuuaꝝ fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Saltzburga appellaf ꝓficiscens. q̄ olim īter barbaras vrbes eminebat nobilissima. s; dilapsa ⁊ virgultis opta. quē locū cernēs cū cathedrā eꝑalem ydoneū. ꝓprietatē a duce baioarioꝝ accipiens. basilicā ī honore. s. petri ꝯstruxit. ac missis discipulis loca mōtana ad fidem ꝓduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c̄. nūcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Aozologus. Sauolus. Ezzius. Joannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaz cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Saltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. norici vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe
Iulij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc con-
fusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thau-
risci olim dicti sunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicū-
tur. Cimbris enī illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cō-
flixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vero longe interiecto tempore cum tres fortissime gen-
tes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plu-
tarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ
loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. ⁊ centum qn-
quaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formi-
dabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene do-
mestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub
initio gallici belli qđ vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qđ proximū fuit. vt ipe scribit in gal-
liam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate pcipite saxo scul-
ptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C.
Iulius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Iulius enim cesar socero generoqꝫ
suffragantibus ex omnibus prouincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate ido-
nea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ p senatū con-
matam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltz-
burga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus
montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea
auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Flu-
uius quoqꝫ cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venationes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incōmode exibent. colles ac montes germani trāsalpinaꝫ mercīuꝫ causa ꝑtransiēūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xp̄i reduxisset Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaha vocatur: reperiens vrbem dilapsaꝫ ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes cunnebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successorez. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghard⁹ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menib⁹ ambit. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝑpulcris exornat. Multi ꝑterea sctōꝝ reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem
Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos ex⁹ venerād⁹
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post que sedem possedit eandem
Uirgili⁹ exul post hūc meruit fore presul.

Anno mūdi. 5833. Anno xpi. 654.

Theodorus papa natione grecus. pr̄e theodoro ep̄o hierosolimis. pontificatum inicus. oīa q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabat᷑ circūspiciebat. vt bonū pastorem decet. In oīes maxime aūt erga paupes mira benignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictiones fieri in sabbato sancto. Censuitq; neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū ⁊ fergiū ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōꝝ corpa primi ⁊ feliciani martyrū reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄z basilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio ⁊ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. His ita constanter ⁊ sancte peractis morit᷑ pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturq; in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus ⁊ quinquaginta tum vacat.

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. pr̄e fabricio in theodori locū suffectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortaret᷑ vt omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet᷑: at monitis pontificis obtpare noluit. ideo cū dignitate priuauit ob qđ constantius impator indignatus. Olimpiū cubicularīū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū puenere captaq; vrbe colossum. fama celeberrimū demoliti sunt. Ex cuius ere nongētos camelos onustos ferūt. Constātius vo tot calamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cū his mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinū pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simularet. homini cathenas inijcit. Eūq; constantinopolim mittit. Unde postea in chersoncsum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus presul exulauerat. Martinus autez multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerum omniū p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutū signis vsq; in hodiernū diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ festū decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locū pauli heretici cōstantinopolim sufficit᷑. Hic eñ ⁊ si melius aliquātulū de religione sensit q̄ paulus. non tñ vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotuz domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa sine sui supioris licentia claustꝝ exirent: fuitq; vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelit᷑. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. pr̄e anastasio pōtificatū inijt. Vir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atq; assiduus. Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiep̄um ⁊ hadrianū abbatem viros doctissimos atq; optimos in britanniaz mittit. quā angliam vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sententia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur ī basilica petri. vi. kal. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Vir religione ⁊ omi comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos misericors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit ⁊ monasterium sancti herasimi in celio monte edificijs ⁊ fundis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demuz vo pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq;. vir sanctissimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

CONstantinus tercius in locū demortui heraclij pr̄is primo sufficit. Cū enī cosdroas rex ꝑsaꝝ victorijs insolcstens vt premissum ē paci vt ꝯsentiret nullis ꝑcibus ꝑmiſſue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem imꝑator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. ꝑmiſqꝫ oīm ꝯstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili pr̄iarcha ⁊ bonoso pr̄icio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ pr̄c absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti impij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

HEraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tp̄e q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opatiōnē in xp̄o hūanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnāqꝫ volūtatem ꝑdicabant. Ex hijs aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusqꝫ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qđ apud ꝯstantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postqꝫ flagitiū illud martine ⁊ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. qꝫ tanto q̄sitū scelere pr̄iarchatum potuerit obtinere. Cū igiť post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem qꝫ insurgēs linguā illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

COnstans Constantinopolitanus imꝑator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem ꝑdictū illico in imꝑatorez assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus pr̄iarcha a senatu ⁊ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet ꝑ lr̄as requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ⁊ martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. ſ vt vrbem romā ⁊ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Eūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqꝫ imꝑator btī Petri ꝑmo ⁊ post alias vrbis eccl̄ias accuratissime inuisit. Et postqꝫ ꝑmis q̄nqꝫ aduētus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca ꝑambulauerat: direptioni operā impendit. Item q̄cunqꝫ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. ꝑ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit, quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis ꝑ quos, impiū inclinauerat. vl' in ꝑdam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ⁊ postea in siciliam nauigauit. Sedit v̄o syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Concilīū Rome tp̄e martini pape

SYnodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta ep̄oꝝ hūit ob paulū pr̄iarchā ꝯstātinopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu i diuersas īsulas relegati fuerāt. qđ cū audisset martin⁹ ī eo synodo rome ꝯgregata ꝑmo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanorū pr̄iarchaꝝ īnouauit. deinde paulū p̄ntē pr̄iarchā dāpnauit ⁊ pr̄iarchatu cēsuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerēť pax ytalie q̄ īter rōnos ⁊ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recusantib⁹ romanis q̄ ꝑiret ius fasqꝫ mandarētur. maxime, v̄o cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū ep̄m preposuisset.

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Jodocus

Egiltrudis regina

Jodocus heremita sanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremū secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandē in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o q̄euit. Sunt q̄ scribūt eo tp̄e ⁊ vincentiū beluacensem ep̄m ⁊ medurdū archiep̄m Remensem sctītate ⁊ doctrina in precio fuisse. hījs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sctītate insignē. ⁊ renaldū traiectensem ep̄m vita ⁊ miraculis clarum.

Egiltrudis regīa anglie circa illa tp̄a claruit. que trib' nupta viris v̄go p̄mansit. cui' mortue corpus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

Aurea

Aurea virgo sctīssima ip̄i' eligij pōtificis discipula. p̄ tp̄m tp̄us apud parisios disciplina sanctitate ⁊ p̄cipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui' sanctitate ⁊ prudentia p̄motus eligius ipsā trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus

Forseus q̄z hibernie regꝭ fili' p̄ id tp̄s cū duobus germanis ɔtēptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ɔstruxit. Nec multo post ordinatꝭ frībus. migrauit ad dn̄m. post q̄tuor autē ānos ab eligio ⁊ ausberto ep̄is imaculatū corpus sine vlla putredine trāsfert. huiꝰ natale celebraᵗ. 4. nonas marcij.

Oswaldus

Oswaldus rex nordimānoꝝ anno p̄mo heraclionis impatoris a penda merciorꝝ rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlꝫ pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos ī suā sbiectōem accepit. h' dextera multaꝝ elemosinaꝝ largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a frē Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis

Gerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ istinctu scti amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui filiā suā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄secit. q̄ die sui obitus appuit cuidā abbatisse treuerēsi noīe modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius ep̄s

Vigilius ep̄us

Leodegarius ep̄us tp̄ibus Cōstantini impatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ⁊ carceris squalorem. post oculoꝝ euulsionē. post plantaꝝ cōcisionē. post lingue ⁊ labioꝝ excisionē. consummauit tandē martyriū p̄ capitꝭ abscisionē. fuit hic a nobilissimis parentib' regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauiēsi ep̄o eruditus. inde ob p̄udentiā ⁊ ɔsiliū cū in regio palacio moraretᵗ. tantā scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereretᵗ in pontificem p̄moueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Vigilius quoq̄ꝫ circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodoreñ. ep̄atu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē ecc̄iam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qd̄ dom' dei appellatur. Hic p̄pter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in scotia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ip̄e ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad p̄priā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina psar̄

Cesarea psar̄ regina. Circa hec tpa de pside exiens nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu. ppter xpiane fidei amorē. ɔstantinopolim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que qdē ab imperatore honorifice suscepta. post aliquot dies nō multo post characterē baptismi vt desiderabat suscepit. ꝛ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psar̄ rex. legatos statim ɔstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab imperatore repetant. Rñdit imperator in arbitrio regine esse standi vl̄ discedēdi. pinde eā sciscitētur. Interrogata regina respondet. Nūq̄ reditura in pt̄iam. nisi rex xpiani nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoim cōstantinopolim pacato agmine veniēs pbenigne ab imperatore suscept⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ꝛ ab Augusto de fonte leuatus. catholica fide ɔfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ꝛ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit.

Rotharis

Rotharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis pditus ꝟtutibus. Arriana tn̄ labe inquinatus oēs longobardos in eandē pcipitant traxit. vt in ciuitatib⁹ sibiectis duos hēbat epōs vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari pstans fuit. vt etruriā ꝛ liguriā cum locis maritimis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in serie q̄ndā redegerit. ꝛ librū edictū appellari mādauerit. prius cū lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (vt ipo in eodē codice refertur) ann⁹ septuagesimusprim⁹ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in plogo libri pats. Huic cū aliqn̄ theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultennā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē rotharis sine filijs defunctus est.

Rodoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

Aripert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ptheritē ꝛ gundibertū reliquit successores. quoꝝ tpibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ huerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ptheritem puerū regē fugasset. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione magnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi cū simulata fuga. castra rex omī copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in insidijs constiterāt. galli ꝟo castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis ꝛ vino replent. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti pecora ab hostibus ceduntur.

Sarraceniq̄ p id tpus intantū hauserāt opes. vt post subactas ꝛ quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhodum insulam romani imperij puenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vastata sarraceni. egeū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

Grimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho scō aggressus cesis oībus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege mlte preclare corporis ꝛ anime dotes. tātū eni prudentia ꝛ cōsilio valuit. nō solū in rebus externis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit pterea mediocris stature corpore validus. capite caluo pmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe pmptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitasset erupto denuo fine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie i basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentiōne potitus ē.

Constātio ipatore sblato cū oēs passim dilaberēt. supuenientib⁹ cū ingēti classe sarracenis. ꝛ syracuse ꝛ tota insula occupat. vnde postea onusti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ constantius aduexerat.

Dagobert⁹ rex frācoꝝ

Dagobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio minus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ꝛ templis honoratiores reddidit. Hic autem oib⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 54. Rex ab anglis infensus ppetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic itercessiōe heraclij oēs iudeos i suo regn̄ baptisare fecit.

Erfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priscis erphesfurt appellata. mõtem habet excelsum. qui nũc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij imꝑatoris sub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus abiecerũt. Et se regi ꝓprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwigũ eius cognatum in regem elegerũt. Is arcem cõstruxit in eo monte. ⁊ castrũ ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qd vulgares Merwisburg nominãt. Post eius obitum bassinus in thuringia regnum suscepit. Cuius vxorem postea hildericus rex francie duxit ĩ cõiugem. Per ea tempora in loco vbi nũc basilica diui andree frequẽtatur. villa Schildworde extabat. in hanc leto quoqꝫ ꝓpe fluuiũ Gera (qui nũc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cõmoditate tota ciuitas purgatur. ⁊ plurimũ decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomẽ Erpff fuerat apud eius molendinuꝫ transitus siue passagiũ olim extitit. at cum temporibus clodonei regis francoꝝ ad annũ salutis trigesimũoctauũ ⁊ quadringẽtesimũ Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ transitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrũ in mõte desolatum monasteriũ celeberrimũ sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoqꝫ sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiep̄us maguntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cõuertisset ecclesiam gloriose sempꝫ virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ⁊ herba fullonũ que sandix ac saponariã dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cuius arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluũt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ pascuis habundat. Post annũ deinde sexagesimũsextum supra millesimũ muro circũdata ac turribus munita fuit. Et ciuiũ edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorũqꝫ celeberrima sedes fuit. eo ꝙ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis alijsqꝫ necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus henrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colaniensi liber euasisset. In oĩa genera flagitioꝝ ruptis tyrannie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oẽs

Ecclesia virginis Marie — Sanctus Seuerus

colliculosqz saxonie τ thuringie castellis munitissimis extruxit. ꝑsidiūqz imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent ꝑmisit. vt ex ꝓximis villis τ agris hostili more predas agerent. τ ad ip̄a castella munienda circū quaqz manentes cogerent. Verꝫ ne manifesta tyrannide notaret̄ si ꝯtra innocentes atqz in regnū ꝓpriū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiep̄m maguntinū modis om̄ibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affuturꝫ. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coacturꝫ. Ea tamē pactione vt ip̄arꝫ decimarꝫ ꝑtem sibi. q̄ τ regie magnificentie τ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita ep̄s vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archiep̄s τ hermānus babenbergensis ep̄us τ alij q̄ ad discutiendam causam fuerunt euocati. Thuringorꝫ spes τ fiducia potissimū in abbate suldensi τ herueldensi nitebatur. Cū hij ecc̄ias decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati ꝓ decimarꝫ redditione primo ꝑ deū archiep̄m rogabant. vt antiq̄tus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ τ sedes ap̄lica τ veteribus τ recētibus scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiep̄i sui nūqz īfringere tēptassent. Id atroci responso archiep̄s repulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. τ ꝑfectis solidū cibū ministrare. Tandem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt s̄ rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimarꝫ. Gaudentibus Thuringis q̄d occasionem inuenissent. vt traditas sibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctorꝫ corpa ꝑ illustrissimos delata sunt. videlꝫ Adolarij Eobani Seueri ep̄orꝫ. τ vincentie quibus τ aras τ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoqz anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Ubi sunt edes amplissime studentiū τ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi ꝓdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones ꝑ incendia varia. Necqz aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ ꝑ fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo enī geruasij Anno. M.cccc.lxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie τ Seueri in pōte mercatorꝫ. foroqz raparꝫ τ aū gradus in edibus laicorꝫ ac canonicorꝫ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

¶ Mons Sancti Petri

DOnus papa. pt̄ia romanus. pr̄e mauricio. eo tp̄e pontificatū iniit q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex morit̄. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ꝛ multi fulminibus afflati interiere. ꝛ frumēta in agris emarcuere. Vñ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ꝛ doctrina valens. vt clerū diuersis ordinibus distinxit. ꝛ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio bocciano dep̄hensos ꝛ castigatos in varia monasteria diuisit. p̄terea rauēnatem ecc̄iam a romana iam pridem segregatā ꝛ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtēpantem reddiderit. Hic insup honori ꝛ cultui diuino ꝯsulens vestibulū sancti petri (quod p̄adisum vocant) quadripartitū marmorib⁹ strauit. Instaurauit p̄terea. ꝛ restitutas dedicauit ecc̄iam apostoloꝝ via hostiensi. Et ecc̄iam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit̄ ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte episcopat⁹ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5865. Anno xp̄i. 664.

AGatho primus papa natione siculus. pr̄e romano ex monacho pontifex creat̄. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante p̄terea mansuetudinis ꝛ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ȝ tristem dimiserit. Nactus itaq̄ȝ imp̄atorem moribus suis haud quaq̄ȝ dissimilē. monochelitaꝝ causa ꝯciliū apud ꝯstantinopolim habere constituit. Expectauit itaq̄ȝ donec constantinus a bello in p̄riam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigalēs reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem ep̄um ꝛ Joannē romane ecc̄ie dyaconē. Hos p benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ꝛ sophisticis altercationibus. ex equo ꝛ bono om̄i controuersia sublata duas ecc̄ias vnā tandeȝ facerent. agatho vero cui⁹ tp̄e post solis ꝛ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit̄ ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cui⁹ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

LEo eius nomīs secūdus papa. natione siculus. pr̄e paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea v̄o adeo musice pit⁹ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosq̄ȝ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoq̄ȝ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā v̄o synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus p̄sente cōstantino damnauerat. Concessitq̄ȝ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit p̄terea ne ad archiep̄atum assumptus pro vsu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ȝ ecc̄ie p̄solueret. qd̄ vtinā hodie obs̄uaret̄. Cū ex hac largitione q̄ti die mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ꝛ eloquētiaȝ singularis religio. mira pietas ꝛ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturq̄ȝ collacrimātibus om̄ibus tanq̄ȝ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal̄. Julij. post eius mortem mensibus. xi. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5885. Anno xp̄i. 684.

BEnedictus iunior siue secūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ꝛ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hominis sanctitate p̄motus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus pobulus exercitusq̄ȝ romanus in pontificem delegisset. eundē statim veꝝ xp̄i vicariū esse om̄es crederent. balicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac bt̄i Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturq̄ȝ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab om̄ibus vt sanctus. ꝛ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

JOannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo imp̄ator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ꝛ mansuetudinis atq̄ȝ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ꝛ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniq̄ȝ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturq̄ȝ ad. s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea summoꝝ pōtificū

Bonus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes quintus

Constantinus constantij augusti filius extincto vt premissū ē apud Syciliā ꝯstante augusto. punitoq̃ q̄ ei successerat mesentio siue missesio tyranno. romanoꝝ regnū suscepit regendū. Romaniq̃ꝫ principatus ē annis decem ⁊ septem. Is aūt cōstantin⁹ q̄ prius fuit a ꝯstancio genitore in cōsortē imperij assumptus. illo interfecto vt ondimus territus est. ⁊ oīa vbiq̃ꝫ adeo trepide administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amissurus. Uir postea catholicus modestusq̃ꝫ ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heracliū atq̃ꝫ tyberiū fres suos in imperij consortiū accepit. Licet sint q̄ scribāt eosdē fres pueros ne ad imperiū aspirarent naribus mutilasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̄ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atq̃ꝫ alias denuo edificauit. Et cū esset armoꝝ vir strenuus sarracenos romano imperio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo eīn imperij eius anno ꝯ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū imperio pendere. pmiserāt. Accidit q̃ꝫ oportuno in tpe. pax illa. q̄ bulgari post paꝝ traciam inuaserūt. Congressusq̃ꝫ illis pannoniā inter ⁊ mesiā supiorē ꝯstantinus insignē accepit cladem. cūq̃ꝫ potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acquieuit. Satis nāq̃ꝫ bulgaris feracissimi agri, puincias danubio cōtinētes romani pncipis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ꝯstātinopolim rediit. Et vt grecos romane eccle vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Demūq̃ꝫ cū esset bonis opib⁹ plen⁹ moritur filio iustiniano ī imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Sextam vniuersalē synodū apud ꝯstantinopolim constantin⁹ imperator celebrari iussit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes portuensis epus ⁊ alter Joannes romane eccle dyaconus. Conuenerūtq̃ꝫ ad imperatoris edictū ducenti octuaginta nouem epi. Acta aūt est cā monothelitaꝝ q̄s supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendisse. vnicā tantūmō eē in xpo voluntatem. Erantq̃ꝫ duo pmarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopolitan⁹ ⁊ machari⁹ anthiocenus epi. quoꝝ Georgi⁹ auditis rōnibus faciliter in catholicoꝝ sententiā adduci ē passus. macharius aūt ptinax. ⁊ nimis diu pribus resistens. nō solum ē dignitate puatus. s; simul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo ⁊ petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extremūq̃ꝫ cū aliquot pfidie cōplicibus romā relegatus Et theophaniū abbatē vero sententē in locū macharij anthiocenū epm creant. Hac aūt re ex sententia feliciter gesta. vt deo gratie agerentur q̄ vtrāq̃ꝫ eccliam vnā fecisset. sententia ⁊ animis Joannes epus portuensis octaua pasce corā pncipe ⁊ ptriarcha. corāq̃ꝫ pplo constātinopolitano in basilica sancte Sophie missam latine celebrat. approbantibus oib⁹ q̄ tū aderāt. veꝝ esse ⁊ sctm̄ illū sacrificādi morē. Et q̄ aliter sentiūt a recto ⁊ honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. q̄ Cyrilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyonisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hieronimi. sniā conclusum ē. duas naturas ⁊ opatōes in xpo eē. Explosaq̃ꝫ illoꝝ ptinatia q̄ vnicā eē in duo volūtatē dicerent. vn monothelithe vocati sunt. Ea reintegrata fidei leticia agatho ⁊ romani paucos menses sunt gauisi. q̄ pestis tūc q̄nta raro alias p tres meses romani populata est. ⁊ ipse agatho est defunctus.

Cometa

Eclipsis solis ⁊ lune

Stella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat pfecto tot clades q̄ trib⁹ cōtinuis mēsib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̄ntia tonitrua qualia nūq̃ꝫ āte a fuere. visa sunt elemēta ī vrbis rome ⁊ ytalie excidiū ꝯiurasse. Nāq̃ꝫ tāti tāq̃ꝫ ꝯtinuati ibres tonitruis fulgorib⁹ īmixti fuerūt. vt maximā armētoꝝ passim morientiū iacturā pplī sint ppessi. q̄q̄uā plimos viros ea tēpestate fulmib⁹ afflatos iterisse inuenim⁹ ⁊ maturescētia pluuiaꝝ initio ī cāpis frumēta emarcuisse vt solatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrā veto imbreue discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Post solis quoq̃ꝫ ac lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent ⁊ in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane ecclie militans ex pr̄sbitero pōtifex creat. Uir siqdem bonus ꝛ tanto pncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiepm exercitus vo theodoꝝ pr̄sbiterū in Joannis demortui locū sufficere conaretur. Tandē post longā altercationē in hanc sententiā venere oīes nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat eīm moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ꝛ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ꝛ integri. modestie ꝛ iusticie singulari. cōstantie et prudentie plusqȝ humane semper ē habitus. Hāc ob rem e vestigio oēs ad quos ptinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tñ post initus pontificatū statim inualitudinem incidit. vñ paschalis archipr̄sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernat. Accepit pecuniā quāqȝ nihil eoꝝ q̄ pmiserat pr̄stiterit. Morit aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturqȝ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ꝛ. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xpi. 694.

Sergius papa natione syrus. patria anthiocenus pře tyberio. adeodati pōtificis tpe romā veniens in clerū romanū asciscitur. Deinde vo ob ei⁹ doctrinā ꝛ diligentiā circa misteria ac rem diuinā p ordines conscendens scte susanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atqȝ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū sibi nomis cōpauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tñ. Nā cū pars ppl'i romani maxime theodoꝝ archipr̄sbiteꝝ pereret ꝛ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noīassent. parsqȝ vtraqȝ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiqȝ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus impator cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū p zacharia̅ ,ptho spatariū suū trahere pcepit. Sȝ milites ytalici id admittere noluerūt. Uerū cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄maxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisqȝ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiqȝ partē dñice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili iacēs honestiore loco reposuit. Constituit pterea vt in fractōne dñici corpis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ꝛ. xx. morit. Et in basilica petri collacrimātibus oībus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus pōtificatū inijt quo theophilatus ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoqȝ tecto diui marci atqȝ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaqȝ. atqȝ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad cathecūbas sebastianas via appia quidaȝ affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

Joannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo tempe pōtificatū inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ꝛ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ꝛ sanctitatis. Qui in basilica petri oratoriū (ita eīm appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaqȝ quorūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā pterea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoqȝ sctoꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiqȝ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ꝛ statuis sanctorum cultiores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xviij. Sepeliturqȝ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ipe extruxerat. q̄nto decimo kal'. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sysinnus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ꝛ cyragra ita laboraret vt neqȝ ambulare. neqȝ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xpiane curam gessit. vt nil ptermiserit. Et ante pontificatū ꝛ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam eīm materiā oēm parabat qua ꝛ menia vrbis ꝛ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Uerū subita morte correptus in basilica petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Uacat tum sedes mensem vnū ꝛ dies. xviij.

Iustinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post prēm in imꝑio relictus. imꝑauit prima vice ānis. x. Vir fide ꝑmo bon⁹ ⁊ prudēs ac elemosinaꝝ ꝓfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cū ꝑ. x. annos gubernacula tenuit affricam a sarracenis abstulit. Et cū eisdem pacem terrā mariq̄ꝫ fecit. Sicut affricā libiāq̄ꝫ ammittere defuncti p̄ris res noue fecerāt Ita easdē ꝓuincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Si quidem gizite sarracenoꝝ ammirathio sb idem tpis quo cōstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperij iura oīm ꝓuinciaꝝ consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. ꝑ eius fedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt imꝑio restitute. Affirmantq̄ꝫ nōnulli scriptores eo in sedere interuenisse. vt ꝑ annos. x. q̄ terminus in pace fuerat asscriptus sarraceni singulo quoq̄ die nūmos mille aureos soluere seruūq̄ꝫ vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū romano imꝑatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homines mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros p̄ter federa pacis inite adoritur. a quibus certe plus incōmodi accepit q̄ꝫ intulit. Et ꝯstantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝙ seuiciā p̄fecti vrbis nō cōpescuit. Quod q̄ꝫ synodū habuisset ad qd cū romani pontificis clericq̄ꝫ cōuenissent oratores. iterata sunt sexte synodi acta quibus interinixta sunt aliq̄ ritu catholico abhorrentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed caꝫ subscriptionē sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vo ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā ꝓthospatariū romā iussit sergiū pontificem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis ꝓpere armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaq̄ꝫ iustinian⁹ ꝑfidie q̄ in oēs vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si quidē leoncius patricius annuēte gallinico p̄iarcho ꝯstantinopolitano insurgēs ppłum ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ꝑpetuoq̄ꝫ pedori addictos. iustinianum imperio deiectum cepit. naresq̄ꝫ mutilatum curauit cersonam pōti ciuitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel vt aliꝫ volūt Leo secūdus iꝑator pulso iustiniano imꝑiū occupās iꝑauit ānis. 3. Eos ip̄ij mor⁹ exploratos hn̄s habdimelech sarracenoꝝ ammirathus affricā inuasit. in quē leonci⁹ imꝑator ioannē patriciū milicie mgr̄m cū exercitu misit. ⁊ quidem ioānes sarracenis ꝯgressus. eos fugere cōpulsos oīm affrica exterminauit. Verꝫ nō mlto post seditione iter eos orta. Tiberiū q̄ndā ciuē ꝯstātinopolitanū imꝑatorē creāt. Qui ꝯfestim ꝯstātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q̄ iustinianū dixim⁹ in carcerē cōiicit. maiori ludibrio hominem reseruans.

Tiberius eius nominis tercius imꝑator leoncio capto ⁊ incarcerato imꝑauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioānnis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo post imꝑatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q̄situm: vt aliꝫ oblatū accipiens nequaq̄ꝫ moras sibi apud affricā trahendas existimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim ꝑuenit. fauebant vo ciues affinū agnatoꝝq̄ꝫ factio potentissima. vn̄ dum leoncius forum palaciūq̄ꝫ seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto p̄ncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Verꝫ iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recuꝑandū imꝑiuꝫ auxiliū p̄stitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantinopolim reuersus imꝑauit ānis. xxvi. Cū eni ad sexti Ioannis pontificatus initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat ꝑ se ferret resident imꝑij intentionem. ciues absimaro imꝑatore fideles illū capere intēra runt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tū anno vix duꝫ elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospitez ⁊ generꝫ prodere est pactus. quod cū rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuꝫ ꝑ arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoq̄ꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere iunctū eduxit. Et vtrūq̄ꝫ inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū p̄iarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus mucū abstergeret quēpiā aduersariū partiuꝫ excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea Imperatorum

Iustinianus secūdus siue iunior

Synodus aquilegiensis

HOc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuer
sale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus
beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ce
teris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec
synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustinia
no pncipe cōtra theodoꝝ. ⁊ oēs hereticos q beatā
mariā solū hoiem nō deū ⁊ hoiem genuisse affirmāt
In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp
vgo theotocos diceretur: quia sicut catholica fides
habz. nō solū hoiem s vere deū ⁊ hoiem genuit.

Theodorus

THeodorus Anglorū
archieps vir doctissi
mus optimusqz p hoc tps
apud āgliā floruit. Et inter
cetera libꝝ egregiū edidit.
In q declarauit q peniten
tia vnūqdqz petm diluit pos
set. sed ⁊ alia cōmentaria p
pulcra in diuinis codicib9
scripsit. Sanctus qqz the
odor9 augustudinesis eps
virtutibus claruit.

Lambertus epus

LAmbert9 vir sctissim9 apd leodiū ea tēpestate mar
tyriū subijt. eo q pipinū repbēderit. q vxori pellicē alpiadē supinduxerit.
Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aiūt q postea morbo pediculari cōsum
ptus ē. Hic ex nobilibus ⁊ diuitibus parētibus natus ⁊ a pmeuo lrīs eruditus
ita p sanctitate sua ab oībus amabat. vt traiectensi eccle post theodardū mgrm
suū pmoueri in epm mereret. Cū vo childericus qeū pmouit q eum diligebat
ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. ⁊ pharamūdū in locū eius
statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem
optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos vbo ⁊
exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari9. Cū p modū crucis in oōne pstratum directo
iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccāz
pduxerit. ⁊ ppt hostes illico sepelierit. Sctūs āt chunibert9 successor ei9 celit9 ad
monit9 corp9. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag miracloꝝ glia transfert.

Beda venerabilis

BEda anglicus presbiter ⁊ monachus cognomento venerabilis: vir latina
grecaqz lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpiana reli
gione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. psbiter ordinat9 ē.
Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo q docendo ⁊ pdi
cando vsqz in seniū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. ⁊. 50. annos ⁊ docere ⁊ li
bros cōponere nūqz lassus visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atqz modesti
am venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit eñ multa in actus aploꝝ. in lu
cam ⁊c. Edidit ⁊ librū de tpibus omeliasqz plerasqz quibus multum gallici sacer
dotes vtunt. Edidit quoqz cōmentarios in vetus ac nouū testm. ⁊ libꝝ de gestis
angloꝝ. Qui postremo circa annū dñi. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis ope
bus diem obierit in sanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoqz et Haymo
viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoꝝ alter plerasqz omelias eleganti ser
mone coposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio
papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

COrp9. s. bñdicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū ppter solitudinē loci ⁊ in galli
am translatum fuisse. Uel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriaceñ. cū scolastica soro
re fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux

PIpinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux ⁊ gubernator cognomēto vel
tulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ glo
riosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexisſz bertariū qndam igno
bilē. Cui9 opa theoderic9 frācie rex plurimū vtebat oīb9 odio eē. coactis i vnum
ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis si
gnis fundit fugatqz. Salutē sibi berthari9 fuga qsiuit. In regnū vo theodori
cus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem ⁊ maiorem
domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnūz
admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno copositis cōsanguineo suo i
admīstratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio ꝛ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ꝛ ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam banc asserūt. vetusta rauennatū ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iurū eccie sue loca a trib⁹ metalloꝝ noībus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ꝛ argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāq3 a ferro. Cū3 aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ꝑtibus rauennatū romanorūq3 simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani impatores eccie aduersari ceperūt ipa quoq3 ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetoꝝ rauennatūq3 auxilio eandē vrbē ab henrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ꝛ vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsq3 potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis ꝑ eoꝝ ꝛ ecelini amicicie occasionem ꝑsidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioq3 ferrarie dominium occupauit. In eaq3 regnauit annis decem ꝛ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atq3 quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo ꝑfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo ꝑsulante clemente q̄nto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est ꝛ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ꝛ ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamq3 vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens q̄nt⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiaꝝ ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vn̄ oīa eoꝝ bona per galliam britanniāq3 direpta fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorū ꝛ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ꝛ armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq3 cōmissis cedibus deturbasset. Fuitq3 postea semꝑ ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureoꝝ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia ꝛ pace opibus potentiaq3 plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero ꝑteritis temporibus noue. ꝫ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. ꝑsertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatissimos.

Ferraria

kk

HERBIPOLIS

HErbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac indita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus ꝑlabitur. In qua dyana dea vsqꝫ ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide orthodoxa instruxit. filius hetanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primā ecclesiam construxit. Et cuꝫ regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Nāqꝫ plerūqꝫ arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum ꝑducunt vinū. Maxime vͦo apud herbipolim. Et ꝗꝫquā terra in multos partita sit dominos. tū herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ⁊ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ⁊ franconū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estqꝫ ꝓpe vrbē in excelso monte (quē montem nostre domine appellant) arx arte ⁊ opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū residet. Estqꝫ super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemqꝫ. ꝓfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiqꝫ ꝓpugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus castelli duplex est in medio platea est articularis. Estqꝫ in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt ⁊ ibi mansiones ꝙꝫ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ⁊ stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoqꝫ sancti benedicti ad sanctum Stephanū locum aptum possidet. Cartusiensesqꝫ domum theutonici. ⁊ sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent Quinqꝫ etiam monasteria sanctimonialiū. Extant ⁊ in ea quinqꝫ parrochie. ⁊ duo hospitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesqꝫ perpulcre canonicoꝝ ⁊ ciuiū hanc vrbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Scherenberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Linea summorum pontificum

Constantinus

Gregorius secundus

Gregorius tercius

Constantinus papa. natione syrus. pr̄e ioanne. vir doctissimus ꝛ lingua latina grecaqꝫ eruditus. eo tp̄e pontificatū iniit. quo rome triennio fame laboratū est. qua quidē in re ita om̄es tum vel maxime paupes iuuit. vt constātinū celitus missum homines arbitrarent. Et cū iustinianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū q̄ sedem ap̄licam veneratione deinceps obseruauit tutatusqꝫ ē videndiqꝫ constantini pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se ꝓficiscatur p̄missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cōstantino tyberius iustiniani fili⁹ cū regio comitatu. Et cyrus p̄triarcha cuꝫ om̄i clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingressi in regiaꝫ ꝑduxere. Iustinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit̄. verūetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus em̄ habita synodo nō modo philippici ꝛ ioannis monaci opiniones improbabat. verūetiaꝫ decernit vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex concilijs ab omnibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexisset eas a philippico e parietibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne imperatoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue reciperet̄. Postea morit̄ cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī basilica Petri sepelit̄. tercio yd⁹ februarij. sedes mēses vnū. ꝛ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

Gregorius secūdus papa. p̄tria romanus. pr̄e marcello. vir certe optimus atqꝫ sanctissimus: tanteqꝫ eruditionis ꝛ facūdie habitus vt facile cōuinceret om̄es male de catholica fide sentientes. Nā sub sergio pontifice sacris initiatus. sacellis ꝛ bibliothece p̄fuit. tante fidei ꝛ integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficiscitur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acute respondit. vt om̄ibus ingenij sui ꝛ doctrine admiratione iniiceret. Post cōstātinū deinde in pontificē electus. quāqꝫ aliqui stephanū secundū illi suffectū scribant. Inito aūt pontificatu ꝛ menia vrbis aliqua ex ꝑte vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijqꝫ martyris extra muros. Monasteriū quoqꝫ via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et monasteriū sancti andree q̄ barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea hec peculiaris laus est. ꝙ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio ꝛ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris parta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adijcit. basilicam nāqꝫ sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoqꝫ loci monasteriū extruxit. Indeqꝫ leonem imꝑatorem hereticū habita synodo excōmunicauit. Eo ꝙ sanctoꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur qꝫ ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū vacat dies quinqꝫ ꝛ. xxx. Centū autē ꝛ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ꝛ humanitatis. precipue greca ꝛ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertioꝝ p̄dicatione atqꝫ interpretatione rerum occultarum ꝛ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates ꝛ amicicias susceperit. non armis. nō minis cuiuspiā e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ꝛ paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaqꝫ pontificatu inito statim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio simul ꝛ cōmunione fidelium priuauit ꝙ sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ꝛ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Petri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoqꝫ misse hec verba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ꝛ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua integre ꝛ sancte viuerent. Instaurauit ꝛ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe desertis. Tandem bene de deo ꝛ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ꝛ xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal̄. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes dies tantummodo octo.

Linea Imperatorum

Philippicus q̄ ⁊ bardanus impator post iustinianū imparauit anno vno ⁊ mensib. vj. Uir sane magni animi ⁊ maximi ꝯsilij. Cū ꝯstantin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortaꝰ. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Uerū iustinianus ꝯsilio pōtificis bn̄ monētis neq̄q̄ obtemperans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ iustinianus copias q̄ntascūq̄ potuit ex cōstantinopoli thraciaq̄ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id p̄liū atrox. ⁊ post multā vtriusq̄ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ filius fractis fugatisq̄ eoꝝ copijs eo in p̄lio occubuerūt. philippicus ea iā victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici pūerso vsus ꝯsilio lr̄as ad ꝯstātinū pōtificē clerūq̄ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ⁊ clerus. s̄ romāo pp̄lo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ vt nulla i re diuina aut publico priuatoue actu eius nois aut impij mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ip̄a in impio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯstāntin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ipm philippicum impio deiectum cepit. ⁊ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ impator post philippū imparauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi acerrimū defensorem futuꝝ pollicetꝰ. Anastasio aūt impante patronax ciuis brixian⁹ pontificis romanis suasionibus. b. bn̄dicti monasteriū cassinēse edificijs ⁊ monachorū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas ex more confirmatas p̄decessoꝝ pontificū ⁊ ꝯciliorꝝ sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani impij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ pata ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ipsius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus spretus impio deijcitur. Cogiturq̄ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nois tercius supato anastasio impiū occupans imparauit anno vno. Cū eīm duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retulerūt. Crearūtq̄ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ ⁊ si erat ignobilis. ⁊ apud publicanos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quā q̄ ne vltra vt p̄missum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Uerꝝ suscepto impio catholicus impator statim ymagines sanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno impij p̄mo nō dū elapso a leone tercio deiectus. ⁊ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū imparauit cū cōstantino filio annis viginti quatuor. Theodosio eīm eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ sub eo calamitates subiecte imperio p̄uincie acceperunt. Nā primo ei⁹ impij anno. ⁊ quādo Athinus amoetrusq̄ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terrā mariq̄ obsedit. Ciuitas vo ꝯstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tn̄ perpessa ē calamitatē que pestilētia cā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator quē hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ sarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabantꝰ. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatorē deligerēt. Uerꝝ cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ⁊ maledictus interijt.

Egidius abbas

EGidius natione grec⁹ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scīa exē-
plo ⁊ miraculis insignis fuit. lr̄is etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parētū
patrimonij. xp̄m fecit heredē. verꝫ hūane glorie deuitās piculū. clam littus maris pe-
tijt. repertis nautis nauē cōscendit. factaqꝫ orone tēpestas sedata fuit. Et cū arela-
tem venisset. biēnio cū sancto cesarco eius vrbis epo mansit. vbi febricitantē trien-
nio curauit. ad heremū ire optās. clam discessit. cū veredamoqꝫ heremita viro san-
cto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vterqꝫ miraculis coru-
scaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationeꝫ in
antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑpatam in nutriceꝫ habuit. q̄
certis horis lactis alimoniā sibi ꝓbebat. Cū die q̄daꝫ serui regis in venatione cer-
nam insequerent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dn̄s illesam ꝯsuaret.
vn⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus infixit. Milites speluncā aperientes. vi-
dentes sctm̄ senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā peti-
erūt. quē rex carolus cū oīm honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud ne-
mausensem vrbe filiū pncipis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i fribus obitū suū nūcians vt ꝑ eo ora-
rent. spm̄ dn̄o cōmedauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiepus

BOnifacius primus archieps̄ tpibus p̄dictoꝝ pōtificū floruit. Qui mona-
chus exīns doctissim⁹ atqꝫ eloq̄ntissim⁹. ꝑ magnitudine animi e brittannia
ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ sanctitate. petē-
te pipino in maguntina sede metropolitico iure totius gallie principē ac epm̄ ꝯsti-
tuit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝑposita euāgelica luce illustraret. ac fideꝫ
verā doceret. vbi p̄dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in
francia opus impositū egregie egit. Fact⁹ aūt archieps̄ anno xp̄i. dccxv. auctori-
tate sedis ap̄lice ⁊ pncipū francie duas ep̄ales sedes ꝯstituit. vnā in castro wirtz-
purg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū p̄-
fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessonū in regē fracoꝝ vnxit.
Ideo archiepus secūdus post papā cēsetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans
ob p̄dicationis officiū Frisiā petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum
v̄bū indesinēter p̄dicasset ac p̄fuisset eccie annis. xxxvi. cū p̄ntis vite sanctimonia
ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

CIrca hec tpa ducatus venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a patriarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribusqꝫ
cūctisqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis
8. Cui marcellus suffect⁹ ē. a ꝯditōne em̄ vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt.
Inde ꝓpter freq̄ntes aduersarioꝝ incursus reprimēdos. de cōi omniū ꝯsilio. Hūc hoīem tāto dignū hono-
re delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus iniȷt ⁊ venetā ciuitatē ꝑ viribus ampliare curauit. qui cū mo-
menti aī fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisqꝫ classibus huc illucqꝫ ꝑ negociatōnibus nauigare ce-
perunt in pyratas q̄qꝫ repressit.

CEsarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia p̄clarus. ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter ce-
tera scripta edidit. Sanct⁹ q̄qꝫ wolfrānus zenonens̄ ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac
miraculis p̄clarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amat⁹
archieps̄ angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totnan⁹

SAnctus kilianus ep̄s in francia orientali hoc tempe cla-
ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parentibus.
Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgre-
diēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum
suis viri illustres ꝓdierūt. Is lr̄is edoctus spretis hūanis
reb⁹ monasteriū ingressus. In oīm obediētia ⁊ frugalitate
vitā pegit. Inde ꝑ ecclesiasticos ordies p̄sbiter ordiat⁹. cū ad
curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝯtēplationi operam dare pos-
set. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea i germaniā per-
ueniēs. in herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum coronā
martyrꝫ optaret degebat. nec semē dei effudit. verꝫ prius ro-
mā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset.
gaudēs ei officiū p̄dicatōis iniūxit. ac i ep̄um ordinauit. vr-
bem egressus cū colonato p̄sbitero. ⁊ totnano diacono. ite-
rato ad castꝝ wirtzipurg ostrofrancie ꝑuenit. in q̄ gosbertū
ducē reperit. Cū v̄naculā linguā illico addisceret semen dei
spgere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuīcia orthodoxe se fidei subiecit. ⁊ i die resurrectōnis
dn̄i baptisat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fris ꝯiūx fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci ꝑsuasit. vt
eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝑsecuta. ordinat tortorib⁹. viros sctōs reuelatōe diuina p̄moni-
tos i orone ꝑsistētes īterfici iussit. Cūqꝫ palmā martyrij obtinuerīt. claꝫ sepulti sunt cū libris ac sacris vesti-
bus. ne palā fieret eoꝝ iterit⁹. tādē īuēta corꝑa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ se laniās. alter i ra-
biē v̄sus gladio se pemit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. Iuste torq̄or. q̄ sctīs viri tortores
adhibui. Et cum magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi martyres totā franciaꝫ orientalē mira-
culis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epus

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue
noꝝ duce. atqꝫ angloꝝ rege. Hunnaqꝫ castissima fe
mina eius vxore. Qui cū hierosolimā atqꝫ terrā sanctam
peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a grego
rio tercō summo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei
sinceritateꝫ dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine se/
dis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q̃
eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat.
Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno sa
lutis. 740. sue vō etatis. 41. episcopio Eystetensi prefi
citur. qd sanctus bonifacius ex p̄diis ⁊ mancipiis a swi
gero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis ma
guntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ
priuilegio dotatur. vt ipe eiusqꝫ successores officio scribe
sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi maguntini pri
mū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdo
tes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam flumi
nis quod almonū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In
qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virgi
nis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus pre
bens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhel
mus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q votis et precibus a deo hanc sobolem impetrarūt. Ab ineūte etate disciplinis ac lr̃is traditus. p adipiscēdis liberalibus artibus in adolescentia parisius petijt. Cū eruditissim⁹ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorū matrimonio ei iūcta fuit. Verū spretis mūdialibus pompis. relicto regno sponsam elegantissimā nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremū secessit. vbi cū annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̃a. romā puenit. a Gregorio secūdo summo pontifice. ad germanos pdicationis gr̃a directus. wilibaldū et wunibaldū fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lōgobardos. deinde ratispone doctrina virtutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergā in solitudine nemorū religiosissimā ac pfectissimā vitā. vsq in finē exegit. Vbi pter doctrinā pplo exhibitā. miraculorū gloria nominatissimus euasit. Tandē plen⁹ dierū ad oratoriū fratrū. sancto martino dicatū Nuremberge (vbi modo cenobiū ordinis diui benedicti ad sanctū egidiū nūcupatū) puenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dn̄m. Cuius sanctum corpus ab indomitis bobus ad locū sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quē postmodū summi pōtifices pter crebra miracula in sanctorū cōfessorū numerū aggregarūt. precipue martin⁹ quintus papa. eius festū per vniuersum orbem. xiiij. kal. septēbr. celebrari iussit. Quāobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cū Nuremberga pclara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentū in omni bonore et gloria vbertatem sensit.

Luitprandus rex

Luitprandus auspzandi pdicti filius longobardorū rex. superstite adhuc p̄re regnū accipiens. regnauit anno vno et triginta. et mensibus septē. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat quippe giganteo corpe atq vasto. et manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iusticia vero ac clemētia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua in re maiorē pmereretur laudes. xp̄ianissimus etiā adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare pmiserit vnq. papie quoq templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aūt marcellus huic cōpater et amicissimus fuit. et ei auxiliares copias cōtra sarracenos ex ytalia trāsmisit. pipinū quoq filiū in cisalpinā galliam. vt ei ex more capillū succideret trāsmisit. quē luitprādus benigne suscipiens donatū muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperādi motus) captis circūquaq oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatoe naui q terrestri itinere nō licebat. ad carolū francie principem statim mittit. q hominē rogarēt. vt primo quoq tpe laboranti rome et ecclesie auxiliū ferret. Carolus rogatu gregorij patrocinium ecclesie suscipiens. Luitprādū cōpatrē rogat vt vrbē ne obsideat. obtemperat. atq vrbē obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniā ptera et anconā ex picentibus. Et quicquid a longobardis. xxx. ānis in etruria occupatum fuerat restituit. Vex nō ita multo post etate grādeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq corpus in basilica beati hadriani sepultum fuit.

Rjeboldus frisonū dux hoc anno ad pdicationē wolfrāmij senonensiū epi cōuertit. q cū baptismum suscipere statuisset. in lauacrū intrauit. Et illico dubius factus. alterū pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q in inferno. statim intinctus retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q pauciores sequar. atq ita in sua fatuitate delusus. morte in premeditata raptus est.

Cometē duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quorū vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiā ductus. litteris ac virtutib⁹ instruct⁹. Inde titulo sci̅ florini ad sacerdotiū pmot⁹. et p victorē comitē ob suā religiōe ac famā in platū assumpt⁹. et p balchramū i cellas bti galli et pipini auēte in abbatē electus. quē locū possessionibus plurimū auxit. atq edificijs. mirā obseruans abstinentiā. paupertatis amator. et elemosinarum largitor. et asello p equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitās. vt p̄r pauperū diceret. Ideo hospitale p eis extruxit. Ab emulis tn̄ psequebatur. Infamatus de femina ad exiliū cōdemnatus. ad insulā rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine quieuit. post ānos. x. ad monasteriū sancti galli p lacū cōstantiensem miraculis multis. et sedata tempestate pduct⁹ fuit. Vasculū modicū vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullū detrimētū vini sensit.

Conciliū rome ꝓpter ymagines

Conciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregoriꝰ tercius pontifex romanus. i basilica beati petri rome. In quo quidē leonē impatorem. vt dictuꝫ est. imperio simľ ⁊ fideliū cōione priuauit. eo φ statuas ⁊ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q̄ cōcilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝑut antea cōseruari. declarauitq; idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctaꝝ venerationē esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excōicationis sententia innodauit vt habetᷣ in canone de consc. di. iij. c. perlatū. Cū eni̅ Leo. iij. impator apte inuehi in pontificem nō posset. edictum ꝓpoint. vt oēs q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ statuas atq; ymagines e templis abraderent ⁊ auferrent. tollende (vt ipē dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset cū se. ꝓ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos post cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto p̄ncipis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini senioris filius hijs tpibus pallacio regis francie p̄ficitᷣ cū pipinꝰ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē

Carolus marcellus

Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supstesq; erat ꝑter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius φ nouercam venerabatᷣ. Nec tn̄ continere se potuit odiosa mulier. qn adolescētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu copijs in pipini domnū parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū pncipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege ⁊ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos vō prelij clamores hij duo in fugam vsi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝯstituit. Coloniā itaq; ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illa vō clam oībus longū emēsa iter ad danubiū ⁊ eo transmisso ꝑuenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime vō Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Vez carolus marcellus trāsmisso sequano flumio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq;. ac regno francie solus potitur. Renū deinde trajiciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Vez cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscitᷣ et vincit. non longe a Turonū finibus. ⁊ ex sarracenis trecenta ⁊ septuagintaqnq; milia fuisse occisa. Cuꝫ ex francis mille tantū ⁊ qngenti fuerūt interfecti in eo ꝑlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij p̄ocinīū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtpat atq; vrbē obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones vsus. eos vi capit. ⁊ pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ⁊ xpiani nois inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄ꝫ arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem i auxiliū vocāt. Is itaq; cum magno exercitu rhodanū trajiciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscitᷣ. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq; pugnatū est. cadente amoreo. funduntᷣ hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyreneū se deinceps ꝯtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria ⁊ sueuia. pipino vō iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni ⁊ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigesimo. Sepeliturq; parisius in basilica dyonisij martyris.

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos qnquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id bti Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno mundi. 5933. Anno xp̃i. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex p̃re policramo. post gregoriũ põtifex
q̃ inter optimos p̃ncipes numerat̃. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suaui-
tatis ꝛ gratie oĩm v̾tute p̃ditus. cleri ac ppl̃i romani amator. q̃ in initio põtifi-
cat⁹ sui ardẽtẽ bellis ytaliã inueniẽs. legatos de pace cõponẽda statim ad luitb-
prandũ lõgobardoꝝ regẽ misit p̃seq̃ntem bello trasmũdũ spoletanũ ducẽ. Verꝝ
cũ a legatis cadẽ re nil fieret ipse comitante clero romano ĩ sabinos p̃ficiscitur.
Ferũt aũt octauo miliario a narnia regeꝫ põtifici honoris causa obuiã factuꝫ. ex
equo descendisse ac pedibus virũ sanctissimũ ĩ vrbẽ comitatũ fuisse. qui sequẽti
die inter missaꝝ solẽnia oꝛonem publice habuit elegantẽ. in qua ostendit quid
maxime regeꝫ xp̃ianũ deceret. siue pacẽ siue bella gerat. ac oꝛone p̃motus rex ar-
bitriũ oĩe cõponẽde pacis ei cõmisit. Zacharias autẽ pace vbiq̃ parta multas
basilicas ruinã minãtes restituit. Porticũ quoq̃ ac turrim añ basilicaꝫ lateranẽ-
sem a fundãmentis erexit. bibliotecã beati petri restituit. Ideꝫ quoq̃ basilicam
beati gregorij in velabro cõdidit. Eoq̃ loci caput ip̃ius sancti collocauit. Vene-
tis p̃terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̃i signo notatos sarrace-
nis ꝛ gentilibus venderent. vt mercatores facere cõsueuerãt. Cumq̃ greca lati-
naq̃ lingua eruditissimus haberet̃. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ĩ
grecũ trãstulit. Cũ v̾o ita sancte ꝛ integre populuꝫ dei annis. x. mensibus tribus
cũ maxima oĩm beniuolẽtia gubernasset. moritur ac sepelit̃ in basilica petri. ydi-
bus marcijs. Eius aũt ex morte ep̃atus tuꝫ vacat diebus duodecim.

Anno mũdi. 5943. Anno xp̃i. 744.

Stephanus secũdus papa. natione romanus. p̃re cõstantino pontifex crea-
tus humeris oĩm (adeo erat oĩnibus gratus) ĩ basilicã saluatoris q̃ cõstan-
tiniana dr̃ deportat̃. Erat ei vir singularis religiõis ꝛ prudẽtie. amator cleri. ele-
mosinaꝝ restitutor. xp̃iane doctrine diligẽs p̃dicator ꝛ scriptor. p̃r pauperũ. pu-
pilloꝝ ꝛ viduaꝝ defensor. q̃ aistulphũ longobardoꝝ regẽ romanoꝝ agrũ inuadẽ-
tem verbis ꝛ muneribus licet frustra a tãto scelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei
causa p̃ficisci ad pipinũ regem frãcie instituit. Cui pipinus caroliũ filiũ adolescẽ-
tem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ẽ ad cẽtesimũ lapideꝫ honoris cã
fit obuiã misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex q̃ descẽdit pedes viri sc̃tissimi
exosculatus ẽ. frenũ papalis equi regẽs ad pallacium vsq̃ perduxit. at pontifex
cõfestim pipinũ in regem consecrauit. atq̃ imperiũ e grecis ad francos trãstulit.
quã postea leo tercius executõni mãdauit. Foris itaq̃ pace parta atq̃ aucta. Sy-
nodum habuit ĩ qua oues suas. atq̃ eoꝝ pastores recenset. delinq̃ntes castigat.
errantes ĩ viam rectam deducet. Ignaros docet ꝛ admonet. q̃d deceat ep̃m. quid
presbyteruꝫ. quid deniq̃ oẽs sacris initiatos p̃ponit. restituit ꝛ basilicas q̃sdam
ab aistulpho dum vrbẽ obsideret cõminutas. Tãdem de deo. de patria. de ciuib⁹
suis. deq̃ oĩnibus xp̃ianis meritus. pontificatus sui ãno quinto. mense vno mo-
ritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimãtibus omnibus tanq̃ cõi parẽte or-
batis. sexto kalẽ. Maij. Vacat tum sedes dies duos ꝛ triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre cõstantino. stephani secun-
di frater. homo sane mitissimus ac clemẽtissimus. qui ĩ p̃triarchatu mores
ꝛ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ꝛ zacharia pontificibus. a quo in dyacona-
tus ordinem cum fratre ascitus est. Verũ mortuo fratre in ipso pontificatu cũ successor quereret̃. fuere qui
theophilacum archidiaconem preponerent. post longã contentionem solus bonoꝝ oĩm suffragijs ob in-
tegritatem vite ꝛ doctrinã paulus pontifex decernitur. constantini ꝛ leonis temporibus. fuit autẽ saluato-
ris nostri imitator. vt nulli vnq̃ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria af-
ficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ꝛ humanitatis fuit. vt noctu cuꝫ duobus ꝛ eo ampli⁹
tribus familiaribus cubicula pauperꝝ egrotantiũ circuiret. vnũquẽq̃ eorum ꝛ verbis et elemosinis ad re-
cuperandam valitudineꝫ cohortatus. Carcerẽ quoq̃ frequenter adibat. Indeq̃ plerosq̃ ere alieno nexos
persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circũuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et
elemosinis sustentabat. Idem quoq̃ congregato clero vniuersoq̃ populo romano corpus beate petronil-
le petri filie vna cũ sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ĩ vatica-
nũ detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq̃ celebritate agente. atq̃ corpus ip̃m sanctissimũ in tẽ-
plum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ꝛ paulus in basilica pauli via hostiẽ-
si. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. põtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq̃
corpus magna ꝛ solenni põpa in vaticanũ defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Linea summoꝛum pontificum

Zacharias

Stephanus secũdus

Paulus primus

Constantinus q̄ntus leonis imꝑatoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. 33. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ⁊ patrū sanctiones ꝓ viribus ꝑsequi nō destitit. Et in om̄i vite sue tp̄e maleficijs ⁊ magicis artibus luxurijsq̧ debuiuit. Jsq̧ cōstātinus imꝑator sacras ymagines vbiq̧ demolitus. ꝯstantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistentē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetā spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse om̄i ex pte religioni ꝯsulens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarent. vt sacras ymagines ⁊ statuas restitueret. Jd si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo ꝑtinax. ⁊ sanas admonitiōnes ꝯtēpsit ⁊ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus eiꝰ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq̧ monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ⁊ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus imꝑator plaga pessimi incendij ꝯminitus ꝑcutit. Et clamās adhuc viuꝰ igni sum inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nomine quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem imꝑator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulierē olim pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū pepit noīe cōstantinū. Huiꝰ leonis tp̄e vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq̧ moriēs p̄rē q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domū intrepidus rediit. Et ocio deditꝰ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimā q̄ scē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq̧ ꝑ vrbē ⁊ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diutina vlnōne ꝑmutantes. illū ad interitū ꝑpe necis pēne similē perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ⁊ filius constantinus imperium acceperūt.

Constantinus sextꝰ leonis p̄dicti ex hyrene vxore filiꝰ imꝑauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ⁊ religiosa imꝑatrix. que forma speciosissima atheniense p̄re genita iuste imperium ⁊ magna cū ꝑploꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq̧ filiū ne auita p̄rnaq̧ vicia in quo illū nature ꝓclinē esse intelligebat imitaret. Et cū religiosa esset Therasiūq̧ ꝯstantinopolitanū tūc laudate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta epōꝝ cōgregari fecit. Jn q̄ synodo execrantū ymaginū sacraꝝ venerationē heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris imꝑiū. q̄ p̄ris flagitia subsecutus. ꝑualuitq̧ ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q̧ salutiferos mores genitricis diutinus ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Js q̄primū in p̄ncipatu solus ingenitam potuit maliciā exercere. in m̄ltos deseuit. Jn primisq̧ delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam eni quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ⁊ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̧. vbi vitam finiuit. Jnde mulier sola annis quinq̧ imperauit. ⁊ cū carolo fedus inijt.

Linea iperatoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Constātinꝰ sextꝰ Hyrena

Aistulphus rex

Aistulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq̧ fedauit. quem pōtifex per munera ⁊ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruaturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ⁊ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq̧ est. vt nisi sese ⁊ vrbem romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanum. nec spē presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus cocgit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione epoplexia interijt.

Gangolfus

GAngolfus vir sanctus circa tpa dicti cōstantini in burgūdia claruit. Hic quendā fontē in gallia emit ꝛ eū oriri fecit in burgundia. Is cū vxorem suā de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credā. denuda brachiū tuū. ꝛ affer lapillū de fonte sine lesione. q̄ cū immersisset statim cōbustū retraxit. dimisit eā cū dimidio pte substātie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cōmisit. Cuius corpus in feretro cū duceret ad sepulcrū. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cū ancilla vxori nūciasset sbridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cātat. Moxq3 anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qḋ ei postea euenit in oīmi vita sua sextis ferijs. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbū aliqḋ pferret. totiens ab ano turpē sonitū fecit. qḋ pipinus experiri dignatus est.

AMelius ꝛ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mō sibi cōsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodā berichano. q̄ cuz a parentibꝰ baptismi grā romā deferrent. In luca ciuitate seinuicē inuenerūt. Et societate inter se firmata romaz ingressi sunt. Tātaq3 inter puulos societas ꝛ volūtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo q̄escere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cū gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserūt in vita. q̄ recensenda cuz ad longa ducerent. quos deus vna cōcordia ꝯiūxit in vita. morte quoq3 separi noluit. Cū in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti eēnt. mane corpꝰ amelij cū sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus

BUrkardus episcopus herbipolensis sanctitate ꝛ miraculis claruit. Is ī anglia ex nobilissima parētela floruit cuz fratre Suiduno. postea ibi epō q̄ ꝯterranei ac cōsanguinei. s. bonifacij fuerūt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limitez attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopū ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidū diocesi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrā sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtziburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarū germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ꝛ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ꝛ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. ꝛ nauim cōscendit adiunctis sex monachis ꝛ codices quos scripserat ad castellum babenburg proficiscitur. vbi ī cōtemplatione ac oīm sanctitate migrauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Carolomannus

CArolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria ꝛ sueuia pipino vo iuniori burgūdia ꝛ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenūciare constituit. Itaq3 suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto ꝛ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriū accedens professionē in eo ꝛ perpetuo cōmorandi votum emisit. postea conferens se in frāciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ꝛ bellū in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasteriū relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq3 interijt.

Albinus episcopus

ALbinus episcopus Andegauensis. miraculis ꝛ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

SAluius quoq3 episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triūphum martyrij adeptus est.

COrpus sancti Benedicti iā. xxxiiij. ānis effluxis furtim a gallis monachis vna cū corpore sororis sue Scolastice ablatū p p̄ces carolomāni ad zachariam p pipinum ex floriacensi monasterio. q̄uis moleste nimis cōcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. q̄uis quidē ferāt. cū monachi floriacēsis vidētes se tāto p̄re orbari ad orōem cū lacrimis se ꝯtulisse ꝛ corpꝰ apd̄ eos pmāsisse.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem p̄ris. cui burgundia ⁊ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auiq̄ȝ vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̄ȝ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ⁊ ei⁹ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄ȝ q̄ regem ꝓpe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripserūt aiunt. ꝓceres populosq̄ȝ eius gentis. pipini v̄tutē. ⁊ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē romanū. ꝯsuluisse. ineptūne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandus regia dignitate censeret. Cūq̄ȝ respodisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq̄ȝ ita regū familia merouingorū regnate desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ⁊ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ⁊ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝯstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ȝ adaugebat. Quo eni͂ tpe ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia ꝑcario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ȝ expeditionē iuberent dare ꝓmiserūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū. clarcmontē. ⁊ multa de aluernis cepit. faustisq̄ȝ auspicijs militias carolus inchoauit. vt āno inde septimo ducti alterne a pipino genitore ⁊ ip̄o carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ⁊ eius vite vltimus fuit. p eius pontificis tpa tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaꝫ inuadentes. alanos primo. post colchos ⁊ armenios. Inde asie minoris pplos. ⁊ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ⁊ mortaliū magnis reptorū aut cōgrediensoꝝ cedibus infestarūt. Anno dn̄i septingentesimoq̄ȝquagesimoquinto. Fuerūt q̄ȝ ⁊ ip̄i turci scythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuꝫ alij tradāt scriptores. tum btūs hieronimus affirmat. Turci eni͂ vt ethicus ph̄us tradit ī asiatica scythia vltra pyrricheos montes ⁊ thoracitas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Gēs truculēta ⁊ ignominiosa in cūctis stupris ⁊ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucaseas egressi portas exinde pōtum capadociāq̄ȝ transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū hr̄e nulla alia potuerūt rōne. q̄ȝ restituto psaꝝ regni noīe. q̄s sarracenos foce ⁊ eraclij tp̄ibus in suū ostendimus confudisse. Veꝝ post multas illatas inuicē ⁊ acceptas clades. de pace inter sarracenos ⁊ turcos ꝯuenisset decretū ē. vt turci q̄ in pside habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ȝ ita equiore aīo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q̄ etiā eos breui acceptiros mahumetanā supstitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deinq̄ȝ ꝓcedenti tpe nō solū pontū ⁊ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. psidiā vtrāq̄ȝ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ⁊ oem̄ asiā q̄ minor vocat vltra citraq̄ȝ thauꝝ ad oras ionie. ⁊ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

EXarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna fines habuit. postq̄ȝ migratus exarchoꝝ a ꝯstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ⁊ septuagesimo supra centesimū. magno rome ⁊ ytalieq̄ȝ malo. narsete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq̄ȝ ad hoc tempus sub decem exarchis. ip̄a nāq̄ȝ exarchatus appellatione ꝯtinebat oīe. q̄cquid a placentinis. agrisq̄ȝ papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̄ȝ venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ corneliū nūc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ⁊ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̄ȝ cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus ⁊ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THedorus item ticinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ⁊ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi. 5963. Anno xpī. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q̄ longobardis semꝑ studuissꝫ desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis susscipi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepeso asciuit corūqꝫ armis stipatus constantinū fauentibus qbusdam amicis largitione ꝛ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Aliter etiā philippicus pariter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓbanatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu amnis cōpulsus est. cogitur ꝛ gregorius p̄nestinus ep̄s constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atqꝫ episcopū inungere. Eiꝰ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō posset Cum vō constantinus munera pontificatus per annuꝫ obstinate exercuisset. ꝛ episcopos presbiterosqꝫ more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijcit a populo romano ira ꝛ indignitate rei peracto ꝑ p̄micerium xp̄oferꝫ coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijcit. Sunt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5973. Anno xpī. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimoctauo pontificatum inijt. Vir certe doctus atqꝫ eruditus. ꝛ in rebus agendis. maxime vō ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic eīn a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ꝛ doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ꝛ doctrina ab oīmbus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. ꝛ ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaqꝫ concilio e gallia p̄sertim ꝛ ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constātinū predictum abrogarunt ꝛ primo eius decretis abrogatis. institutuꝫ ē oīm consensu ne quisqꝫ laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est pretere a vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū ꝛ chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent. quibus ꝛ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice ꝛ hominibus qui tum aderant. maxima oīm religione. Tandem hic pastor qꝫ diligentissimus ꝛ verus petri successor ac xpī imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. ꝛ. xx. sepeliturqꝫ ī basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis viro. pontificatum iniens nequaqꝫ a maioribus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina ꝛ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pot. Vir patria ꝛ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regi virtuti correspondens. rem romanā ytalicamqꝫ ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cōsensu huiꝰ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanimꝰ ꝛ patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesqꝫ in p̄riam reuocauit. qō cū restituisset desiderius tanti viri amiciciā ne fractis regibꝰ adherere. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. ꝛ in primis cū gente longobarda iniret. ad que r̄ndit pontifex. se q̄ pacē cū oībus ꝛ in p̄mis cū longobarda gente cupiat h̄re. nullā posse vō his desiderij fidē adhiberi q̄ viderit federa stephano pontifici ꝑmissa totiens violasse. Misit ad carolū oratōres opē imminēti rez eccie excidio imploratū. Interea carolus desideriū regem ꝛ clausos secū in papia longobardos illaꝫ obsidionem bernardo patrueli sue enim parte copiaꝝ continuandā reliquit. ꝛ sexto mense obsidionis carolus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secuꝫ ep̄is ꝛ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant bti Petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. S omībus scale gradibus prius ꝛ postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ꝛ a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasqꝫ basilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres ꝛ murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qō ad bonū principē ꝛ optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus sui anno tercio ꝛ vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturqꝫ magna cum laude in basilica petri sexto kal. Ianuarij.

Linea summorum pontificum

Constantinus secūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic
egreferens hyrene mulieris imperiũ eam dolo captam in lesbon insulam
relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit.
Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie mari
tima vtrũqꝫ reuerita impatorem ꝓprijs vteretur legibus. et siue bello siue pace
neutris partiũ censeretur. Eius pacis formulã cũ oratores carolo in germania
apud Saltzpurgã agenti detulissent. romã illos misit. oĩa vt gesta erãt roma
no pontifici relaturos. Eodẽ item ãno q̃ primus erat imperij a nicephoro pa/
tricio assumpti aron admirbas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constãti/
nopolitano imperio asie ꝓuincias duxit. Eius aduentu impator ꝑdite formi-
dans pacem ab illo abiectissime petijt. quã iniq̃ssimis conditõibus obtinuit
solenni federe pactus se quotannis illi turcorũ milia. ꝓ imperij ydemnitate. ꝛ
tria item milia ꝓ capitis sui salute in tributa ꝑsoluere. Paulo tñ post nequaqꝫ
saniori vsus consilio. nicephorus stauratione filiũ imperij ꝯsortem declarauit
Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuꝫ sarracenis diffidens. multa diuer/
sis in locis accepit incõmoda. nicephorus aũt bulgaroꝝ bello implicitus mul/
tis erat victorijs vsus. Qui priusqꝫ ad pacẽ cũ oratoribus caroli in cõstantino
poli firmandã redire potuerit. in ꝑlio qđ apud mesiã supiorem cũ chrũno bul-
garoꝝ rege gessit fugatꝰ occubuit. ꝛ stauratiꝰ filiꝰ vulnere sc̃om aũt codẽ in ꝑlio
accepto. constantinopolim reuersus imperiũ assumpsit. quẽ non post annũ. vt
aliq̃ volũt ꝭ tercio iperij mẽse michael sororiꝰ eiꝰ deposuit. ꝛ illi in ipio successit

Michael constantinopolitanus impator post stauraciũ sororiũ suũ impe-
riũ assumens imparauit annis duobus. Uir sane pius ꝛ sacraꝝ traditio/
nũ emulator. Eiqꝫ nihil antiquius fuit quã inchoatam a nicephoro pacem cuꝫ
caroli oratoribus qui multos menses cõstantinopoli expectauerãt cõfirmare.
cõditiones q̃ fuerint scriptores paucissimis explicant vbis. vt orientem cũ con
stantinopoli michael. ꝛ carolus occidentem cũ roma haberet. Sed paulus ad/
dit hispaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantoꝑe carolus insudauerat impatori
greco redditas fuisse. ꝛ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. ha
bent venetiaꝫ vrbem ea conditione in constantinopolitani ꝑtibus mansisse. vt
immunitatibus ꝑdem a carolo habitis ꝑ ytaliã vteret. Detulit vo michael ea/
tenus carolo. vt cũ illius oratoribus suos ipe aquisgraniũ mitteret pacis formu
lam reddituros. fuerũtqꝫ hij michael episcopus. ꝛ arsacius theognistrisqꝫ pro
thospatarij q̃ cũ aquisgraniũ. venerant auditis. oĩa q̃ petere animũ induxerunt.
carolus ꝯcessit. Hic aũt cũ aliquãdiu aduersus bulgaros ꝑlians supior extĩs.
Postremo apud andronopolim victꝰ fugatusqꝫ copias atqꝫ animũ amisit. con
stantinopolimqꝫ reuersus impio se abdicauit. ꝛ monasteriũ intrãs vsqꝫ ad mortẽ
ibidẽ religiosissime vixit. Huiꝰ tpibꝰ vix imperiũ etiã noie vigebat. Nã illo
in oriẽte barbari ꝯtinue occupabãt. et romani iã a bello destituti ad gallos re-
spiciebãt. Ideo i seq̃ntibꝰ ꝑraro sit mentio de impatoribꝰ ꝯstãtinopolitanis siue
grecis. Ueꝝ de carolo magno ꝛ eiꝰ successoribus ꝓsequimur historiam.

Linea ipera toꝝ

Synodus Septima

Hyrene mater cõstantini mulier prudentissima
ꝛ religiosa statim adepto imperio conciliũ se
cũduꝫ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. episcoporum
congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras
ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo ana/
themate necterentur. Sancitũqꝫ fuit spũm sanctum
a patre filioqꝫ procedere.

Hadrianus quoqꝫ papa pace de longobardis
parta septimã synodũ trecentoꝝ ꝛ. 50. epõꝝ
habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tol
lendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cõse.
dist. 3. c. septimo. Mandatumqꝫ fuit laicis vt nullo
mõ de põtificis Ro. electõe se intromittere ꝑsumãt. vt
in canõe. 63. di. c. nullꝰ laicoꝝ. Uetuit etiã põtifex ha
drianus infames ad sacerdotiũ ꝓmoueri. 6. q. j. c.
omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suũ i iu
dicio traherẽtur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniqꝫ scri/
bũt qđ theophilatius ꝛ stephanꝰ epi insignes no-
mine synodum francorum germanorumqꝫ episco-
porum habuere in qua etiã feliciana heresis de tol
lendis ymaginibus abrogata est.

Auream laminã bisdẽ tpibus apud ɔstantinopolim in sepulcro cuiusdã inuentũ fuisse tradunt. In q̃ scriptũ erat. Xp̃s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eũ. Sb ɔstãtino ⁊ hyrene. o sol iter͛ me videbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eũ regnauit annis. 18. hic p̃mo ethrurie rex fuit. q̃ cũ aistulphi obitũ audisset. statim regnũ inuasurus longobardoꝝ copias vndiq̃ ɔtraxit. Et vt id obtineret ɔ rachie siũ q̃ monachi habitũ sumpserat. multa põtifici ac romanis pollicitus ẽ. Quam obrem eos in suã sententiã traxit. Et ita regnũ in pace cõsecutus est. Eo q̃ppe tũc longobardoꝝ vĩrtus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oĩm aduersarioꝝ metu liberatus a sp̃õsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animũ reuocauit. multasq̃ iniurias illis inferre cepit. Vñ põtifex Zacharias ad carolũ magnũ reclamans. rogat vt desideriũ admoneat ab inferendis iniurijs põtifici cauere. quẽ p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parãtur igit᷑ vtrinq̃ exercitus ꝯ carolus mira celeritate vsus. p̃missa pte copiaꝝ q̃ in transitu alpiũ iouis mõtem occuparet. cũ reliquo exercitu p montẽ cinisiũ in ytaliã descendit. fuso q̃ ac fugato desiderio obuiã facto. oĩa longe ⁊ late populat᷑ ⁊ capit. Desiderius aũt desperatis reb᷒. tanto accepto incõmodo papiã se recepit. vxore ac liberis veronã missis. at spoletini reatini ac lõgobardi oẽs q̃ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romã venientes. se ac sua oĩa romani pontificis fidei cõmittit. Hoꝝ secuti exemplũ anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cũ parte copiaꝝ veronam pficiscit᷑. aldegisius vo desiderij filius inde abiẽs ad imperatorẽ cõstantinopolitanũ ɔfugit carolus acceptis in deditionẽ oĩbus ferme transalpine ytalie vrbibus. romã petit. Ubi rebus cõpositis carolus cũ bona hadriani gr̃a in transpadanã rediens. sexto mẽse postea q̃ obsideri cepta ẽ papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ aliciun᷒ ijsdem pene vbis habẽt. illum tunc castra reuersum. papiaq̃ p deditionẽ potitũ. adduxisse in franciã desideriũ. q̃ ad leodiũ fuerat relegatus. quãq̃ alij scribãt. Q in desideriũ clementia vsus. hoiem spoliatũ regno nõ etiã vita lugdunũ cum vxore ⁊ liberis exulatũ mittit. Ubi postea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atq̃ ita anno salutis nr̃e. 774. ⁊ q̃nto põtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnũ fines accepit. Inde ea gẽs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi p̃ter nomẽ retinebat. Fuit aũt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsq̃ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis p̃triarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinã ⁊ ingeniũ admodũ carus. Quẽ cũ carolus magnus in galliã duxisset. libertate donauit. in p̃cioq̃ aliquãdiu habuit. Verũ cũ postea comperisset hoiem desiderij libertatem q̃rere eũ in diomedis insulam relegauit. Vñ post aliquot annos auffugiẽs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsq̃ ad primi iustiniani tempa oĩa pscribens. Mortuo deinde archi. casinensẽ cenobiũ ingressus reliquũ vite sanctissime vsq̃ ad mortem ducẽs. Sepe ad carolũ regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemq̃ a quo fuerat ob litteraturã huatus vicissim accepit. Rogatuq̃ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ɔuenientes collegit. hymnos quoq̃ elegantissimos edidit.

Isuardus monach᷒

Isuardum quoq̃ monachũ natione gallũ virum in omni doctrina eruditissimũ tempestate hac floruisse constat. eo q̧ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oẽs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnũ collegit. ⁊ ad vnũ volumẽ redegit. q̃d martyrilogiũ appellauit. Reperit quoq̃ q̧ singulis diebus plusq̃ trecenta festa cõcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret᷑ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin᷒ p̃ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni vt aiũt p̃ceptor. Vir greca latinaq̃ lingua egregie doct᷒. nec nõ ⁊ theologoꝝ phõrumq̃ sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib᷒. orationes missales atq̃ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atq̃ eius rogatu carolus gymnasiũ e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donãte carolo regendum suscepit. quoniã omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuꝫ eruditus theologus haberet᷑ libros de trinitate cũ questionibus speculũ puuloꝝ. de ecciastico dogmate. de rõne aĩe ⁊ plẽs alios libros ad xp̃ianã religõne pertinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magnꝰ cognomen fuit. pře pipino defuncto regnū accipiēs. regnāuit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere supstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ȝ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natuȝ in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus moriť. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mř. pipinusq̄ př cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ȝ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane ecc̄ie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quaȝ si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et supatis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ȝ cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrinq̄ȝ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna supati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiaȝ cū paucis militibus petit. carolus regē psecutus in agrū ciaru exercitum ducit. tādeȝ capiť desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tuc summo bñficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt ꝯfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a prefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plijs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. ꝭ apud frācos nullus plenissimā victoriā domita eoꝝ pfidia ꝯsecutus fuit. Nec palma carolo magno q̄si diuino numine reseruata. Igitur ingentē exercituȝ parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni omēs cōueniāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄ȝ. xxx. annos certatū cōstat. Tandē penitꝰ saxones debellati. se suaq̄ȝ oīa ptāti caroli puisere. Victis impositę leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ȝ dijs posthabitis xp̄ianā fidē ꝓfiterētur. Cū vō ea tempestate barbare gētes hispaniā graui ſuitute opp̄ssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim supatis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabanť vi capte ac prede militibꝰ date sic hispania pene omis in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes solicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̄ȝ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ȝ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoīm cedes edita maiorq̄ȝ illata clades ingentē vō hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū queq̄ȝ eo bello absumptū maximā q̄ȝ vim auri atq̄ȝ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status reꝝ in gallia essȝ romani aduersus leonē pontificē coniurationē inciūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

Taxilo bauarie dux

ROlandus palatinꝰ comes caroli ex sorore nepos. vir pstans fortitudine incōpabilis ⁊ ṽtutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et plio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō ṽtute cōmissa anshelmus ⁊ Egibardꝰ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ȝ cecidit. Sūt qui dicāt cū siti nō vulnere periclitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoruȝ reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ȝ penas dedere.

TAxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente spectat sibi ꝯfines erant societate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝯiūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunaȝ pr̄is iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Nemirē esse preter cū. qui posset ei libertatem vendicare. Hijs muliebribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝯterritus tandeȝ parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ȝ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

ALdegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tpibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cuȝ magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝯflictus a francis auspicio prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

Linea summorum pontificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6003. Anno xp̄i. 804.

Leo eius noīs terci⁹ papa. arrupio p̄re. pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educat⁹ et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaq3 ad se p̄mijs alliceret. Eoꝝūq3 consuetudine mirūmmodū delectaret. p̄dicationib⁹ q3 admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ꝛ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaq3 pontifex vno oīm ꝯsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas romē agit cū pplō ꝛ clero pascalis primicerius ꝛ cōpulus p̄sbyteri q̄ꝝ vite sordes a superioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud ede btī siluestri capt⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē ꝓsternētes lingua captus ps illū excecatura. plurib⁹ etiā digitis ꝛ incurūis vnguibus q3 oculoꝝ fere possent cocaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud scti erasmi monasterū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ꝛ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā p̄duxit. ꝛ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. ꝯ paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑperauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus ppl'sq3 romanus ad miluiū vsq3 pontē ꝓcessit obuius. Inde veniēti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū fracoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis aplōꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cleꝝ ꝛ pplm̄ in btī petri basilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯscenso euāgelia xp̄i cernimus tenuit ꝛ iureiurādo affirmauit se oīm reꝝ q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies ydus decēbris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ipās. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex ppli romāi scito p̄cibusq3. carolū impatorē romanoꝝ declaratū. dyademate vetusto impatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pplus roman⁹ q̄ aderat freq̄ntissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ꝛ pacifico impatori vita ꝛ victoria. sacro mungensq3 ꝯfecto balsami oleiq3 liq̄mine ad pipinū se ꝯuertit. eūq3 ytalie regē declaratū pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit primo ac vigesimo pontificatus sui anno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit aūt in basilica petri pridie ydus Iunij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

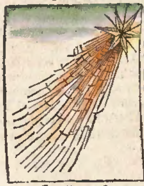

Anno mundi. 6013. Anno xp̄i. 814.

Stephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū imperatore in gallias ꝓficiscitur. q̄ in aurelianis erat. ꝛ honoratissimū ei quoq3 obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ipē ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbes introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ꝛ integritatis. vt facile apud oēs scītatis nomē nancisceret. ꝛ vt ferunt ludouicū inunxit atq3 coronauit. ꝛ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni pōderis magneq3 estimationis detulit. quā ludouicus sua īpensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis ei⁹ noīs primus papa. p̄ria roman⁹. p̄re bonoso. nulla interposita īpatoris auctoritate pōtifex creat. hāc obrem vbi pontificatū inijt. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnes in cleꝝ ꝛ pplm̄ reijcerent. q3 ab hijs vi coactus esset pōtificiū mun⁹ obire. accepta hac satisfactione ludouicus rn̄dit pplō ꝛ clero maioꝝ instituta ꝛ pacta ꝯuāda. caueret ne deinceps maiestatē lederet. hūc autem stephanus pōtifex dū vineret ob ei⁹ v̄tutes ꝛ doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit pontificatu corpa sanctoꝝ mīn⁹ religiose iacentia in vrbem cū maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ꝛ btē cecilie. eoq3 loci ꝛ ipius virginis ꝛ eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multasq3 basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo preterimisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit. sepeliturq3 in basilica petri. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea iperatoꝝ

CArolus cognomento magnus. ꝑ suis eximijs meritis. ac singulari fide,
ob oīm xp̄ianoꝝ libertatē. Cuȝ paterni regni fines in gallia rheno ligeri
occeanoq̄ʒ in germania danubio ꝛ salo fluuio. Et hijs ·q̄tanīā vasconiā hyspa
niā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica vir
tute ademptā adiunxit. adiecissetq̄ʒ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū
vtrāq̄ʒ pannoniā. ꝛ vltra danubiū datiā histriā ꝛ totū liburnoꝝ regnū. Oēs
deniq̄ʒ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt.
ꝑtim armis subactas. ꝑtim beneficio allectas in suā ꝑtātem redegit. his tanti
bus opibus. tanq̄ʒ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ſ etiaȝ
ꝑ vniuersum orbē ꝯparauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus
leonis pape anno. v. summi impij dignitatē (Posteaq̄ʒ cōstantin⁹ magnus reli
cta roma ad orientē pcessit ꝛ sublatū impiū trecentis ꝛ triginta annis post au
gustulū in occidente cessauit) egregia sua v̄tute occidenti restituit. ꝛ august⁹ ap
pellatus. impatoris nomē dignitatemq̄ʒ suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē assen
ciente ſ etiā applaudente pp̄lo romano. atq̄ʒ ita impauit annis. 14. factus ita
q̄ʒ romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum ī galliā reditur⁹
iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeȝ. quā olim
magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuȝ summa celebritate restituit.
Omnēq̄ʒ nobilitatē ꝑ oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis meni
bus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus
ab oībus pp̄lis incredibili honore atq̄ʒ amore. cū bella septem ꝛ quadragin
ta annis (tot eīn regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaȝ animi.
tum etiam ingenij atq̄ʒ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum
a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓce
cera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisq̄ʒ oculis naso paulo eminētiore. forma deniq̄ʒ ꝛ
pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate cōiū
ctum. habeb atq̄ʒ in voce splendorem. Et in incessu totoq̄ʒ corporis motu summā dignitatē. prolissam ge
rebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sani
tatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ꝛ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde
aquisgrani vbi sedes regni eiusq̄ʒ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ꝛ beate marie dedica
uit. in qd̄ sudariū ꝛ beatissime v̄ginis marie camisiam transmisit. Vez ad eius regias v̄tutes addidit elo
quentia copiāq̄ʒ dicendi ꝛ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā so
bolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ꝛ filias plures. filios quoq̄ʒ doctissimis hominib⁹
erudiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio gra
uis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium mino
rem natu. aquitanie regem. ꝛ imperij successorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiq̄ʒ mā
dat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim
in germania danubium ꝛ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hi
spanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāq̄ʒ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis
posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuȝ a regia aquisgrani cēt
profectus: domū rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ꝛ senectute confect⁹. vi
ta excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ꝛ xp̄iane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. fe
bruarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xp̄ia
nissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteq̄ʒ e vita migra
ret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ꝛ ꝓ
pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusq̄ʒ ratione habita filijs filiabus nepotibusq̄ʒ tum seruis ꝛ ancil
lis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea pcipue magnitudinis. qua
rum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma
vrbis rome cernebaṫ ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et
auream filijs suis reliquit. Fuit itaq̄ʒ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte am
plitudinis ꝛ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

IUdeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xp̄ianoꝝ xp̄o ima
ginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis
deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi san
guis autem diuino consilio postea montuā allatum. ibidem vsq̄ʒ in presens ꝓpter crebra eius miracula ma
gno in precio ꝛ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum cer
tum redderet. Leo v̄o cū seditionibus semꝑ vexaret̄. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visendū
xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula.
qd̄ ꝛ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius
rei certiorem faceret. ꝛ de rebus ytalicis vt premissum est.

Anno mūdi. 6023. Anno xp̄i. 824.

EUgenius eius nominis secūdus papa. p̄tia romanus. p̄re boemūdo. pascali suffectus. Eius tp̄e octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter parrū discordias at eugenꝰ dignitate corꝑis. ⁊ p̄stātia animi insignis. ob hūanitatē ⁊ eloquētiā. oīm ɔsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu. sp̄ret̄ rebꝰ oībꝰ humanis. vl̄ potiꝰ fortune bonis. ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄sus. Adeo rem frumentariaꝫ curauit. vt nullibi vilius. q̄ȝ rome annona vēderet̄. ac pauperꝫ pupilloꝫ viduaꝫ causas ⁊ vitā ita tutatus est. vt ab oībus merito p̄r pauperꝫ diceret̄. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus ī pontificatu annis q̄tuor vixisset morit̄ collacrimātibus oībus. Et suā vicē potiꝰ q̄ȝ mortē sanctissimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optātissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corpꝰ in basilica petri aplo̅ꝫ principis cum omni deuotione sepelitur.

VAlentinus papa. p̄tia romanꝰ. p̄re leontio. q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos. ⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq; ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerīq; oēs adolescētes faciūt. ſ doctrinā ⁊ bñ viuendi normam ex lectione veteꝫ ⁊ exemplo sanctoꝫ pontificū sumens. Cūq; tante v̄tutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dū p̄sbiter. ſ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. meritis̄ hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōq̄rentibus oībus eū hoīeꝫ sibi morte sublatū esse. quo stante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xp̄i. 834.

GRegorius quartus papa. p̄tia romanus. p̄re ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Vir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero p̄ploq; romano nō prius pōtificū munus obire voluit. q̄ȝ a legatis Ludouici imꝑatoris ob eam cām romam missis. q̄ diligenter tantā electōem discusserāt ɔfirmatus ē. fecerat id ludouicus nō superbia motus. ſ ne iura imperij amitteret. quippe q̄ natura clemēs ⁊ humanissimꝰ sit habitus. quiq; iura eccl̄ie ⁊ dignitate semꝑ tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq; eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corp̄a sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trāslata fuisse. Insuꝑ ⁊ rogatu ludouici imꝑatoris oīm sanctoꝫ celebritatē kal̄. nouēbris instituit obſuādaꝫ quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani p̄mo obſuare ceperūt. cūq; rem magnopere a rabano monacho theologo insigni carminibus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona op̄a morit̄ gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepeliturq; in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Pipinus rex

PIpinꝰ caroli filꝰ natu maior cū p̄re a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis .15. Vir q̄dem clarissimus nec p̄ri vlla in v̄tute dissimilis. queꝫ pater in vngaros misit. quos cito grauibus p̄lijs supatos ad deditionē cōpulit. Eoq; bello cōfecto. ip̄m in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. cosq; ꝑdomuit. vt egre se menibus merērur inde theate obsedit captaq; vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana exinde ⁊ paulo post luceria in deditōem acceptis. hūc etiā p̄r in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eracliū atq; eq̄liū inuasit ꝓpter qd̄ multe familie nobiliū venetias migrarūt. q̄bus gestis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Linea summorum pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus p̄cepit. vt ī oībꝰ ludouico filio eiꝰ ⁊ successori obtēparet. Uerꝫ carolo mortuo mādat̄ obseq̄ noluit. q̄busdā ytalicis ep̄is ⁊ seditiosis ciuibꝰ instigāntibꝰ ab ip̄o oīno defecit. Et ciūtates ac p̄p̄los ī sua v̄ba iurare cocgit. Et cū resciuisset īꝑator. cā in ɔuētu ꝓposita. nepotē lese maiestat̄ crimīe dānatū. hostē iudicauit. Exinde copijs coact̄ galliaꝫ germanie ⁊ baioariorū ꝓuīcie ī ytaliā duxit. Rebꝰ āt ytalie breui pacatis īꝑator nobiles ytalicos ꝓditionis ɔuictos singulari iussit. Bernardū aūt ⁊ si illico ad imꝑator̄ aduētuꝫ armis deposit̄ ad misericordiam ɔfugerat. Et simul ep̄os ī franciā ꝑduxit. Et ɔuētu iteꝝ suꝑ iudicio aq̄sgranū habito gladio trucidatus. Ep̄i v̄o sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea ĩperatorꝫ

Ludouicus primus

LUdouicus eius nominis primus cognomẽto pius. post carolũ magnũ impatoꝛ. patre carolo defuncto ãno salutis. 815. imperiũ suscipiens. imperauit cũ lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quãdo illi carolũ prẽm obijsse renũciatum est. qui aquisgranũ repetens delat⁹ legationes q̃ ad genitorẽ venerant primo audiuit. deinde ꝓuinciali celebrato cõuentu. ea que romanoꝝ imperio ꝛ francoꝛũ regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationũ aũt primaria fuit leonis cõstantinopolitani impatoris. qui nucbadi p id tẽpus suffectus erat. vbi innouata fuerũt federa. primã exinde expeditionẽ bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vo hiems cum id pelagus glacie cõcretum erat. qđ cum imperatoꝛ rexqꝫ intellexissent. medio ferme herẽtes itinere ad padebrũnã saxonie ciuitatem exercitũ in hibernis cõtinuerunt. Eaqꝫ iam hyeme media qnũ esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cõiurasse. imperatoꝛ regẽ in ytaliã ire iussit curaturꝫ. ne quid detrimẽti regnũ ytalie pateret. Ingressus romã bernardus rex illico in grauẽ periculosumqꝫ morbum incidit. res romanas p gerardũ comitẽ composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio qꝫ creatus erat mense in franciã accedẽs ludouicũ impatorem apud aurelianas inunxit ꝛ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cõtra guascones grauissima bella cõmisit. tandem eos in suã potestatẽ redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cõtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tñ tuendis danoꝝ regibus negociũ impatori fuit. q̃ saxonũ obseruabant limitẽ. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ꝛ gotfredi filijs cõstrxerũt. illisqꝫ prelio fusis heroldum in paternum dacie regnũ reduxerũt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperatoꝛ conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cõpositis. Lotharũ primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusqꝫ tũc secũdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescẽs ingenij quorũdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanẽsis cremonensis ꝛ aurelianẽsis episcopi impatori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britãnia ad alios motus se p̃pararet ꝛ in andegauis nũciabatur. ad hos sedandos contulit se impatoꝛ. Eo cum venisset oĩa reperit quieta. Sed aliud accepit incõmodũ. q̃ ermelgardã vxorem ex qua tres filios reges tũc supstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lotharũ postea filiũ in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quẽ romani a pascali pontifice populoqꝫ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctũ coronatũqꝫ regem ytalie primo. ꝛ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impatoꝛ ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitqꝫ adeo vt quatuoꝛ romani pontifices quos viginti septẽ annoꝝ illius imperij tempora habuerũt. adiumento nũqꝫ caruerint. quo in romanoꝝ p̃secutionibus sepenumero indiguerũt. Ludouicus quoqꝫ bulgaros post petitam impetratamqꝫ pacem pannonioꝝ limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui calno postea cognomẽ fuit) natu minimum fratribus ceteris oĩbus preferret. Inuidia stimulatus ludouicũ in custodia reclusit. Vex eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandẽ michael ipe impatoꝛ grecus primo ꝛ breui post gregoꝛi⁹ põtifex. ꝛ ludouic⁹ ĩpatoꝛ eodẽ ferme mẽse. diẽ obiert. ipe ĩ bti arnolphi basilica sepelit.

MAuri hijs tpib⁹ in siciliã classe delati extẽsione facta late incẽdia cõmiserũt. delata ĩ siciliã classis venetoꝛ a caten⁹ ꝓfuit infideles qꝫ p̃mũ vela alonge ꝯspexerit ĩ affricã redierũt. p id tpis venetoꝛ dux iustinian⁹ fuit. ãno ei⁹ secũdo ducat⁹. b. marci euãgeliste corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexãdria venetias delatũ ẽ tali ordine id factũ recẽsent. sacerdotes ꝓmissionib⁹ mercatoꝝ ducti capsã q̃ sctũ huabat corp⁹ apta. illõ sporte ĩposuerũt q̃ mercatoꝝ hui cõmeatũ ad naues pferre ꝯsueuerãt. Tũc pati ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportã olerib⁹ porcinisqꝫ carnib⁹ supiecij plenã medio foro iocabũdi pgebãt. obuiauerũt a sarracenis portoꝛij exactores. porcinisqꝫ carnibus qb⁹ machometici supstitiõe vesci ꝓhibẽt. ideoqꝫ visu quoqꝫ abhorrẽt. inter olera reptis cãtur qđ porcus coꝝ ligua ẽ sportã ad nauim ferri pmisert. inde p oliuẽsem portũ corp⁹ ĩ vrbẽ puexert. q̃ ãno ꝛ sequẽti eccia q̃ nũc extat sctĩ marci venetijs edificari cepta ẽ. Et tũc senatus venetus marci ymaginẽ tanqꝫ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

RAbanus monachus natione german⁹ abbas fuldens̃ postea magũtin⁹ archieps theolog⁹ q̃dem p̃clarissim⁹ ac ĩsignis poeta. p h tp̃s. in ꝓsa ꝛ carmine plurimũ valuit q̃ ex ĩgenij sui magnitudie m̃ltos edidit libros p̃cipue op⁹ mirãdũ d̃ laudib⁹ sctẽ crucis ꝯmẽtar⁹ ẽ idẽ librũ palipomenõ ꝛ Machabeoꝝ huit cẽ ƀmões satis elegantes ad pplum potissimũ in celebritate oim sanctoꝝ. Seditqꝫ annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strab⁹ itẽ mõch⁹ gall⁹ eminẽtissim⁹ gall⁹ ꝛ ꝯmẽtatoꝛ diligẽtissim⁹. rabani p̃dci auditoꝛ. p h qꝫ tpa ipso preceptore suo inferioꝛ non fuit. qui in libros biblie ppulcre cõmentatus est. Scripsitqꝫ de officijs ecclesie ad ludouicũ impatorem ꝛ multa alia.

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Linea summorū pontificum

Sergius eius nominis secūdus papa. pr̄ia romanus. pr̄e Sergio e regione quarta. post Gregoriū pontificatū init. Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus e. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit. Eamqͫ ɔsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licʒ ab oībus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq̄ q̄ꝫ a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̄clarꝫ ingeniū Leone tertio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. ⁊ Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaqͫ pontificatu suscepto ad ornanda templa cōuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easqͫ m̄lta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoqͫ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xp̄i vicariū ⁊ vnicū p̄rie parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepelitur qͫ in basilica Petri. vacat tum eiꝰ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. pr̄ia romanꝰ. pr̄e rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dē: vir enī fuit in oīm vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue isignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri orōnibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duz onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia ī vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoqͫ tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis orōnibus e fornice sancte lucie vginis ī orphea expulerit. Eius altu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiū illud signo crucis extīxit qd̄ diu p domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoqͫ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hec vo. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoqͫ diligentia corpa sanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit. Eorūqͫ tēpliū in splendidiorē formaꝫ instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ꝫ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosqͫ aduentabant. Ipe illico quāta potuit manu hostiā ꝓficiscit. suosqͫ p̄mo ad orōnem adhortatus orōnem habuit. Deus cuiꝰ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctibꝰ ne mergeret erexit ⁊c. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturqͫ. inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leoninaqͫ vrbeꝫ de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret ecclām btī petri leui incursione spoliare. hāc autē vrbē p̄mo pōtificatus sui āno incboatā demū sexto absoluit. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccl̄ia dei. deqͫ vrbe roma. ac noīe xp̄iano meritus. morit anno pōtificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepeliturqͫ in basilica petri. vacat tunc sedes mensibus duobus diebus quindecim.

Joannes anglicus (⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ortꝰ. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus enī sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiscit. Ibiqͫ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hr̄et. ne dū superiores. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auctē sibi cōparauit. vt mortuo Leone in eiꝰ locū (vt Martinꝰ ait) oīm ɔsensu pōtifex crearet. Veꝝ postea a familiari cōpressa. cū aliq̄n occulte ventrē tulisset. tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝓficisceret. intra theatrū (q̄d colloseū vocāt) a neronis colloso ⁊ sanctū clementem doloribus circumuenta peperit. Eoqͫ loci mortua pontificatus sui anno secūdo. mense vno. diebus q̄tuor. sine vllo honore sepelit. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ipm̄ qn̄ ad lateranensem basilicam ꝓficiscit. detestandi facinoris causa. ⁊ viā inq̄ ɔsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroris cā dū p̄mo in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Theolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaqͫ ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio exn̄s apud ludouicū imp̄atorē falso accusatꝰ. ⁊ carceri mācipatꝰ. vbi insignia edidit monumenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruꝫ cantantur) cōposuit videlicet Gloria laus ⁊ honor tibi xp̄e redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū episcopus illos decantari faceret. imꝑator ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem ep̄m absoluit ⁊ ad suū ep̄atum cum gloria remisit.

Linea iperatoꝝ

Lotharius

LOtharius Ludouici predicti impatoris filius. post pr̄em impauit cū ludouico filio. quem impij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ipius defuncti impatoris fr̄es lotharius. ludouicus ꝛ carolus ob regni ytalie successionem vehementissimus inter se odijs exarserūt. ꝛ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post cathelanicū cū athila prelium gallie senserūt. Namq3 in antisiodorēsi agro apud fontaniceꝫ coactis copijs. quas vnusquisq3 coꝝ summis conatibus ducere potuit. p̄liū est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francoꝝ gētis quāta nusq3 alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus carolusq3 supiores euaserint eorū tamen sicut ꝛ lotharij vires adeo imminutē. vt simū ab extremis tuendoꝝ facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lothari⁹ cū fracto laceroq3 exercitu suo. aqsgrañ. se recepit. Cūq3 insecuti fr̄es illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens p lugdunū viennā delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliaꝝ ꝛ germanie pꝛinciaꝝ. ac vrbiū ꝛ optimatū legatōibus pulsati sunt ipi fratres. vt inducias cōsenserint p quaꝝ occasione de pace ꝛ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia qdam iussu sergij pfecti sunt. inter quos georgius archiepus rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lotharium componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū ꝛ carolū inclinasset. totum comitatū in prelio amittens. Eo enī cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga p lapsus est. Atuero ij cōmunē totius regni calamitatē ꝛ interitū miserati federa pacis in hunc modum inierūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ptes a britānico occeano vsq3 ad mosam fluuium. In qua parte regni francoꝝ maneret nomē possideret. ludouico cederet oēs germanie terram vsq3 rheni fluenta. ꝛ trāsrhenū q̄cunq3 genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ꝛ ytaliā. ac puinciā galliaꝝ romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea galliaꝝ item pticula scaldū inter ꝛ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius impatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni sociū asciuerat pfecit. Eo deniq3 anno q̄ a fontenenticio prelio quintusdecimus lotharium impatorem abdicasse se imperio ꝛ monasticū induisse habitū historici tradūt. Per qō tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū impatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

SEnserūt ꝛ tūc gallie sicut ꝛ ytalia cū sarracenis. quantū mali impatoris lotharij ꝛ fratꝝ discordia attulit rebus suis. Nāq3 normāni in quibus energis appellatio fuit duce romano eorū rege p ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotq3 monasteria sunt cremata. Exinde normāni p galliā longe lateq3 vagati burdegalam sanctonam engolismā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

GRandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia cecidisse tradūt que pecora multa. ꝛ nōnullos homines interemit. Visa ē tūc in ipis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

TErre quoq3 motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes ꝛ mōtes corruerūt.

LOcuste insuper innumerabiles sex alas habentes ꝛ dentes duos lapide duriores. in gallia velut nix terrā opierūt. herbas segetes ꝛ arbores ac vniuersa viriditatē hūtia deuastarūt. Tandē piecte in mare ꝛ ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. acrē inficiētes generaleq3 hoim interitū suscitarūt. Anno quoq3 lotharij impij secūdo apparuit cometes.

APud ostiam vrbem affris iteꝝ in ytaliā redeūtibus prospe pugnarūt romani. Verū sarraceni extinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā spoliatāq3 incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte mauroꝝ manus impias euasere.

Adeulphus rex

ADeulphus angloꝝ rex vir qdez xp̄ianissim⁹ ꝛ romane ecc̄ie deuotissim⁹. circa illa tpa p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q̄ inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. ecc̄ie tributariā fecit. Voluit nāq3 vt singule dom⁹ q̄tannis singulos argēteos ecc̄ie ꝛ sancto Petro tributum persoluerent.

EAdmūd⁹ postea āgloꝝ rex. vir qdē rligiōe ꝛ sctitate p̄cipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xp̄iane rligionis defensor. multa bella ꝫ danos ꝛ infideles gessit tādem supatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Eadmūdus rex

Linea summorū pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

BEnedictus tercius papa. patria romanus. p̄re petro. Is ob vite sanctitatem. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū grām. sub gregorio ēm militans eū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs tanq̄ ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq̄ dignū esse. q̄ tante sedi p̄ficeret dicebat. Sed oībus acclamantibus ⁊ eius electōem approbātib⁹ inuit⁹ pōtificiū mun⁹ suscipiens. in atriū lateranense p̄ducit. ⁊ in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie ad p̄sepe ductus ieiunijs triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiam suam integre gubernare. Certi tn̄ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. s̄ cognito errore veniam petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere ⁊ ludouici imperatoris legati. ad ꝯfirmandam cleri ac populi electōez romā missi. tante ēm mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe ⁊ animo. vt tam in magr̄atu constitutus q̄ in vita priuata oībus carus ⁊ gratus videret. m̄ltas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū s̄ re ipa comprobauit. sacerdotū ēm funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl'ie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. epātus vacat.

Anno mundi. 6065. Anno xp̄i. 864.

NIcolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. ꝫ bene ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense p̄duxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū p̄tinentia. Ei postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis imperator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioannem archiepm rauennatem ad sedem apostolicam. p̄pter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgarorū cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis epōs ⁊ p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in oīm genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

HAdrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisq̄ ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admoduꝫ laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuꝫ adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maiorū vnū quemq̄ ad bene beateq̄ viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs ⁊ potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua ⁊ pulsus phocius vir seditiosus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq̄ rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina insignem in p̄uinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. q̄q̄ quā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus grecos receperūt. hadrianus vero sese oībus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur: pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea iperatoꝝ
Ludouicus secūdus

LUdouicus eius noīs secūdus. pře lothario defuncto. anno salutis occin-
gētesimo quinqͣgesimosexto. imparauit solus annis. xxj. q̄ olim a Sergio
papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni sociū vt pre
missum est, asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit dro-
gonem metensem epūm atqꝫ alios viros ecclesiasticos prudentia ꝛ auctoritate
dignos. quoꝝ consilijs vteret. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus, qua-
cūqꝫ iter fecit cedibus om̄ia ꝛ rapinis vastat. incendit, ꝛ diruit. Verꝫ cū vrbi ap
propinquasset. eiqꝫ obuiā honoris causa romani ciues obuiā ꝑdijssent. deposi
ta feritate illa gallica mitior esse cepit. ꝙ ei p̄ter sententiā ingredi vrbem paca
to agmine liceret. Octauo aūt exquo venerat die. videntibus oīnbus q̄ aderāt
ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templū
qꝫ beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. imperij corona cum coro
nauit. atqꝫ q̄cq̄d honesti postulasset (quotiēs ab vrbe discederet) facile cōcessit.
Cesar itaqꝫ ꝛ augustus declaratus ꝛ coronatus. statim romā egrediens pacato
agmine papiā cōcessit. vbi ꝛ deinceps omnē vitā suā romā eūdo ꝛ redeūdo cō
triuit. Suis quoqꝫ diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos impa-
tor ludouicus copijs illico vndecūqꝫ cōtractis lotharium frēm in adiutoriū inuitat, q̄ cum exercitu ingressus
ytaliā cū inique ꝛ enormiter iret. tū ex calore. tū morsibus araneaꝝ de gente sua ꝑ multos amisit. Ipse vo
lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū
eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea
conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus suauissi
mus imperator vltimū diem clausit anno imperij sui vt supra.

SAnguinē tpibus ludouici impatoris ꝑ tres dies ac noctes pluisse hi
storici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

TYberis quoqꝫ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō ni
si linthribus de vico ad vicū transire liceret. Nā ꝛ ecclesiā sancti laurē
tij in lucina. ꝛ monasteriū bti siluestri. ꝛ totā illā planiciē q̄ a via lata ad ra-
dices tarpeie rupis ad viā argentariā ꝛ ad auentinū ducit ita occupauerat
vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione ꝛ multe domus euerse
sunt. ꝛ plures arbores euulse. ꝛ sata passim disiecta. Necqꝫ hoc semel eo an
no. s; iterꝫ decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius de-
linire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ꝛ pietatis in suos omisit.

BUlgaria his temporib⁹ lrīs ꝛ admonitōibus Nicolai pape ad fidē
xpi ventēs cui⁹ rex cū om̄i ꝑuincia cōuersus ē. Verꝫ nō quidē tūc pri
mū vt multi habēt scriptores xpiani sunt effecti. Sed cū longo prius tpe scismatici fuissent catholice fidei
dogmata acceperūt. Eorūqꝫ rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex.
subditaqꝫ illi sclanoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xpi fidem sunt cōuersi.
Pontifex autē epōs atqꝫ p̄sbiteros (vt premunium ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos
oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāqꝫ rex tante fuit ꝑfectō
nis ꝛ sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idē filius corrupt⁹
ydolis ymolaret. pater zelo fidei succesus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. at
qꝫ eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iunioreqꝫ filio in regno collocato rursum monachi habitū resum
psit. Eo tū mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis ꝛ pollicitatōibus cor-
rupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes maloꝝ icendia inter grecos ꝛ la-
tinos multa suscitarūt. Facta est aūt ꝑ id tpis regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a
in vsu habent. Siquidē vetusti noīs dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histri
am: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalma-
cie hinc histriam vsqꝫ croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsqꝫ croaciā rubeā. Et versus monta
na a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vsqꝫ rasciam ꝛ citra flumē bosnam vocauere. Rassiaqꝫ ꝛ
bosna pro regni croacie regionibus habentur.

AT fere ꝑ eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea om̄i sunt potiti: q̄ꝝ ꝑs maxima in ytaliam
nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū ꝑtentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹
habitatoribus incēderunt: alijsqꝫ tamē tūc i locis res xpianis ꝓspere succedebant.

PAcem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē ꝛ andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is
enī iūctis sibi cāpanis ꝛ lucanis atqꝫ samnitib⁹: ꝛ vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico impatore
rebellās illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obsidet: donec in dā
noꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: verꝫ aliquāto post andalisius ꝑ fraudē impatorē ne-
care procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

SUnt q̄ scribāt btm̄ cyrillū ex chersona pōti scī clemētis corp⁹ romā tū detulisse. Idqꝫ i eccīa hūjs tpi-
bus scī clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

ARioldum quoqꝫ regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui ipator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

Linea summorum pōtificū

Joannes octauus

Joannes octauus papa. pr̄ia romanus. p̄re gundo. initio pōtificatus sui. Carolū qui tū romā venerat imperatorē decreuit. postea in discordia a romanis in vincula coniicit̄. Hāc obrem nō ita multo post adiuuātibus q̄busdā amicis e vinculis ꝓlapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frāciaȝ cōfugit. vbi p annū immoratus. ꝛ regē inūxit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecclasticos ortas sustulit. Ūn̄ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ꝛ multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. verū cū ytalia a sarracenis vastaret̄. Cūq̄ iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romani accitus adiuuantib us principibus xp̄ianis agarenorū magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū p̄terea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciusq̄ carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si q̄s sacerdos aut laycus homicidiū faceret ꝑpetuo irregularis haberet̄. ꝛ ad sacros ordines nullatenus admitteret̄. Vir sane ita vtraq̄ lingua doct⁹. vt e greco in latinū ꝛ septimā vniuersalem sydodū. ꝛ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctorū caroli gratia in latinū eleganter ꝛ docte transtulerit. Cū ꝯo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit̄. ꝛ in basilica petri sepelitur. Vitā quoq̄ gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secūdus

Martinus secūdus natione gallus. p̄re palūbo. post ioannē pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaq̄. cui⁹ vita ideo breuior ē qȝ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit̄. annū eni ꝛ menses duos tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius

Hadrianus tercius papa. pr̄ia romanus. p̄re Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq̄ retulerit. anno dn̄i octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice imperatoris auctoritas expectaret̄. qd̄ q̄dem institutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄ inchoatum dr̄. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus ppl̄usq̄ romanus magnā spem cōceperat. ob eius v̄tutē ꝛ magnitudinē animi. anno primo ꝛ mense secūdo pontificatus sui morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri collacrimātibus oībus ꝛ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus quintus

Stephanus huiꝰ noīs q̄nt⁹ papa. pr̄ia roman⁹. ex via lata. p̄re hadriano. pōtificatū inijt eo tp̄e quo normāni adiūctis dacis vastarūt Galliam. Hic itaq̄ quoadvixit in multa perturbatōne normānorū hunorū ac ytalicorū semper fuit. s̄ multorū virorū illustriū in tanta rerū ꝑturbatione ꝛ q̄ maxime scītate Luitprandi. ticinensis eccie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabat̄. Quorū vita ꝛ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ꝛ monasteria multa ꝛ sacella magnis sumptibus in vtraq̄ gallia sint cōdita. Morit̄ autē step hanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq̄.

Synodus quinta Constantinopolis

Synod⁹ q̄nta apd̄ cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecorū cū latinis vniōnē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat̄. In celebratōe huiꝰ cōciliū trecenti ꝛ tres sup octoginta p̄res fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit synodus canonū libri hnt. Sȝ qd̄ nobis constat nulla grecos inter ꝛ latinos secuta ē federū ꝯpositio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eodē ei āno illi creta isula egressi dalmacie oram inuaserūt. ꝛ nō solū exposita mari loca. s̄ etiā plerasq̄ i locis extēsione mediterranea vexarūt. q̄ q̄dū vsq̄ olati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. q̄ veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ p̄sidiū attulerūt. ꝛ fugatos inde sarracēos mari q̄ suppo expulerūt. Jō basili⁹ ipatorū ꝯstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū. ꝓtosposatariū ipiales declarauerit. q̄. xij. cāpanas magni ponderis imperatori dono misit. eas p̄mas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea īperatoꝝ

Carolus secūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis imparecepit. ⁊ regnauit annis. 6. Is cū britonibus bellū p qn qꝫ ꝯtinuos gessit ānos. ⁊ deserere nō audedat. veritus ne cū in normānos ducere cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neqret. Carolus aūt interea bo meuoio britonū duce primo. ⁊ postea erispoio eiꝰ filio supatis occisisqꝫ britan nia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingressus. Per qᵒ etiā tp̄s alter eiꝰ frater baioarioꝝ ⁊ germanoꝝ rex ī frāckfordꝫ. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse romanū imperiū. ⁊ regno germanie sua imposuisse ꝑsidia magis cōfuse ac nude tradi ab oībus. apud oēs tn̄ scriptores constat qᵒ carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit. ⁊ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpositisqꝫ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomānus ⁊ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝑuincijs coacto. in ytaliaꝫ aduersus patruū ducere ꝯstituerant. mouerantqꝫ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝯsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo cognomē fuit frācie regi vt impator declararet studuit. Cōtra vo nulli ex nobilitate romana carolū tercium germanie regem. qui vt ostendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiunarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Ille vo fuga ꝑlapsus vt p̄missuꝫ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuꝫ regeꝫ amicissime ex more iunxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus redijt. eūqꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissimꝰ ac deuotissimus. multa monasteria atqꝫ eccl̄ias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ⁊ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs exercitū. totaqꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberiꝰ viuere liceret impij corona donatus. Augustꝰ appellatꝰ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ⁊ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ⁊ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignitꝰ. ꝯtra eos in normānos copias duxit. q̄ franciā ⁊ lotharingiā infestabāt rapinis ⁊ incendijs. comperta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. ⁊ in cena dn̄i ꝑuinciā adiacenteꝫ igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ⁊ a principibus germanie ⁊ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs Sicombus ⁊ frisonibꝰ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitqꝫ vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontibꝰ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tp̄e carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ꝑtāte deiectuꝫ ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corporis ⁊ ingenij tarditate. in locūqꝫ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus filiꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Relinquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbat subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

TEmpibꝰ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neqꝫ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat sicut nūc cernit. s̄ a forestarijs regis frācoꝝ regebat. quoꝝ lidericus ⁊ ingerlanus ⁊ audacrus sb̄ pipino ⁊ carolomāno ⁊ ludouico rectores flādrie fuerūt nec tūc comites dicebāt. Balduinꝰ aūt filiꝰ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝓpter qᵒ ab oī eccl̄ia cōsensu ep̄oꝝ excōicatꝰ ē ex iussu caroli. Inde ep̄oꝝ ⁊ optimatū suoꝝ ꝯsilio recōciliatus. carolus impator balduino ⁊ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scotꝰ vir ꝑspicacis ingenij ac diuini. ⁊ inclite facūdie. ⁊ ī diuinis scripturis eruditissimus. apᵒ carolū p̄dcm̄. mltō ī p̄cio fuit. Is ex scotia ꝑuincia ī frāciā ad carolū veniēs. ipiꝰ īpatoris iussu ⁊ rogatu hierarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ⁊ libꝝ ď nature diuisiōe. demū mūificētia elfredi allectꝰ venit ī āgliā et apᵒ mōsteriū melberiēse a discipulis q̄s docebat stilis ꝯfossus mortē ꝑtulit. ⁊ martyriū. Liber eiꝰ ď eucharistia postea ī vcellēsi synodo a leone nono celebrata dānatꝰ e. fecit ⁊ comētare ī hierachiā.

Anastasius

ANastasiꝰ eccl̄ie ro. bibliothecariꝰ eo tp̄e vtraqꝫ lingua plurimū eruditꝰ ī p̄cio hītꝰ. septimā vlēm sinodū ⁊ vnā dyo. hierarchiā ac mltas scoꝝ vitas caroli īpatoris p̄ci gr̄a ī latinū trāstulit. ⁊ pl̄a elegāter ꝯposuit

Anno mūdi. 6093. Anno xp̄i. 894.

Formosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis ep̄us aliquā ioānis pontificis seueritatem veritus. ep̄atum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omi ecclīastica dignitate priuat. p̄phana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. ꝙ eius cōiuratōnis cōsciꝰ ⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cōiectus est. hac itaq̃ cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūq̃ postea vł romā vel ad ep̄atū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā ⁊ pristinā dignitatē restituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus q̄busdam assumitur. Qui statim inito magistratu. ecc̄iam. b. petri principis aploꝝ leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit̃. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis vigintiunius summoꝝ pontificū. q̄ p̄ eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieq̃ pontificū illoꝝ nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerint. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriq̃ scriptores ⁊ si de gestis rebus. p̄uinciaꝝ vñ originē habent. aliqua ⁊ aliq̄n vana ⁊ sup̄flua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanosq̃ pōtifices ex scriptoꝝ ariditate faciētes. ãnoꝝ ad. lx. p̄ quos dicti pōtifices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impatoꝝ simul etiā pontificū virtus ⁊ integritas defecerit. q̄ q̄dem temp̄a infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo seq̄ntes pontifices breui tp̄e sederūt. varijsq̃ cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscissis duobus digitis manū in tyberim p̄ijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seq̄ntesq̃ pauca laude digna factitarūt

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus eñ alij minus quidā temp̄is hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex ⁊. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quibꝰ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vō ī basilica petri sepelit̃.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim eiꝰ decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ip̄m stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntq̃ stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumq̃ seculari. sepulture laicoꝝ mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus ī consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq̃ proiectis. ꝙ vt ip̄e dicebat contra ius sacramēti romā ⁊ sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia ⁊ pessimi exempli. cuꝫ postea fere s̄p seruata hec consuetudo sit. vt acta prioꝝ pontificum sequentes aut infringerēt. aut om̄ino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit̃. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ⁊ acta. statim improbat abrogatq̃. Horum nempe pontificuꝫ intentio atq̃ virtꝰ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia sedítiosoꝝ sequitur. Nam ⁊ formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto p̄pter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is eñ Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est galloꝝ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā descendisse. Hi nanq̃ vna cum danis per galliam igne ferroq̃ debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fideꝫ xp̄i accipere. partemq̃ gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. ⁊ hodie normādia dicit̃. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse viderer̃. post Rotifredū regem dñces plura bella gesserūt.

Linea ipera toꝝ

Arnulphus

ARnulphus septimus galloꝝ impator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. cū formosus pontifex a pseqntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo qdem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeqꝫ romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronatꝰ in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebat. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. ꝛ lothoringiā rexit. frāciam vo oddo saxoniā ducis filiꝰ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Rex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo in fastidio ꝛ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstrat̄ i cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postqꝫ felicibus ꝛ cum multis europe ,pụincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. ꝛ vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūt̄ annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnqꝫ tempora sibiīuicē magis fuisse cōtraria. vt queadmodū afflictā laceratam. ꝛ omnibus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missoꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli ꝛ q̄si oīm eius successoꝝ magnificentia bonitas liberalitasqꝫ erexit instaurauitqꝫ. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. ꝛ incursantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad desolatōem interitūqꝫ pduxerit. efficitqꝫ boꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīus fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

HUni gēs scithyca. q̄ supioribꝰ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad ꝯsanguineos. vngaros. pānonias incolētes puenit. pualuitqꝫ ea inuictior gens. ꝛ factos humaniores. cōtinuata cū nr̄is p multa secula ꝯuersatione. Ex huius primo bauaros ꝛ postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiqꝫ videmus eā gētē. qn tūc pmū aduenit. calētibus adhuc patrie moribꝰ. crudis carnibꝰ ꝛ aliqn hūanis vesci solitā. Post paucos itaqꝫ ānos q̄ꝫ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt docuimꝰ q̄nti pōtificatꝰ tpe impatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta icolētes. siue q2 in pdicte vngaroꝝ gētis psidio aduersus arnulphū impatorē spauerint. siue ex rebꝰ ytalie i maximū adductus dissidiū romanos puifecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniqꝫ ꝛ ceteri ytali nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affuturū itelligētes. berēgariū foroiuliēsem ducē roma oriūdū creāt ipatorē. Huni iterim siue q̄ ipi aduētus sui pncipio dicti sunt vngari. pūa i germanos expeditiōe delati. mltij mortalibꝰ vl̄ cesis vl̄ captij. loca sacra atqꝫ ꝓphana ꝛ spoliasit. ꝛ ferro igniqꝫ destruxerit. nec miorē i gallijs. vl̄ reꝝ pdā vl̄ edificioꝝ dmolitōs ediderit

Monasteriū Gigniacū ꝛ Cluniacū

GUillielmus cognēto piꝰ aquitanie dux. ꝛ aluernie omes. Hisdē ec tpibꝰ. ꝛ fide ꝯuersatiōe moribꝰ religioneqꝫ atqꝫ doctrina in precio maximo fuit. q cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in pprio fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē pfecit. maximis ꝓuētibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Hermo abbas

BErno abbas gigniaci cenobij pria burgūdꝰ ex qdā comitū clarissima familia natꝰ his tpibꝰ ob scitatē ꝛ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus rex

RUdolphꝰ corona sibi iposita rex burgūdionū statuit. qd regnū multo tempore durauit.

SUnderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

REmigiꝰ qꝫ āntiodoreñ. epūs in exponēdis scripturis diuinis ꝛ humanis hoc tempe claruit.

Linea summoꝝ pontifici

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

IOannes nonus papa. pr̃ia romanus. post theodoꝝ pontifex creat᷒. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppl̃i romani parte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝫ ꝓfectus. iiij. et. lxx. epoꝝ habito conuentu. ⁊ stephani res gestas improbauit. ⁊ formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iteꝝ ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qꝛ pontifices ipi a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xp̃iana ignauos ⁊ desides principes habebat quoꝝ maxime intererat naiculaꝫ petri fluctibus exagitari. ne si gubernator alıqñ resipisceret. principes ipos vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus sui āno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi ꝙ seditiones quasdam ꝓpe extinctas reuocauit.

BEnedictus quartus papa. pr̃ia roman᷒. pontifex creatur. ob eius humanitatē ⁊ dementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter ⁊ sine infamie nota perduxit. Ueꝝ nec quicꝙ ab ipo factitatū cōptū habem᷒. ꝙ magnope laudari possit. acciderat eī illi etati ꝙ omīs v̄tus. tam in capite. ꝙ̃ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit ecc̃ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta. a qͥbus ambitione sc̃issima petri sedes occupata ē potius ꝙ̃ possessa. hec tū bn̄dicti laus ē. ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ⁊ constanter vitā ducens. pōtificat᷒ sui anno. iij. mēse. iiij. morit᷑. vacat tū sedes dieb᷒ sex

LEo q̇ntus papa. cui᷒ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit᷑. ⁊ in vinculis conijcitur. qd̓ sine magna seditione. ⁊ multoꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaꝙ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se honore spoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. queꝫ ipe. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

CHristoferus papa. cui᷒ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignorat᷑ leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem eiectus. monasticam vitam vnicuꝫ calamitosoꝝ refugium obire cogitur. in monasteria eīn tanꝙ̃ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabant᷑. Sergius autem eius successor postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ⁊ in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū reuinxit. vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

MIchaelis archangeli apparitio. āte hec tempora in apulia iuxta Sipotum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hmōi memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijsꝙ alioꝙ apparatu clarissimo conditum fuit. ad qd̓ nunc vsꝙ totius xp̃iani orbis populi maximo concursu frequentare dicitur.

POst hec quoꝙ tēpora ignee faces in celo ⁊ stelle micantes discurrentesꝙ p̄ter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperecꝙ clades. Cometaꝙ solito rutilantior appaurit. Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

SErgius eius nomīs tercius papa. natione ro. p̄te benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaꝙ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄ret᷑ plurimū ꝓsecutus fuit Ea ꝓpter a formoso reprobatus fuit. Sꝫ ipe suscepto pōtificatu ī galliā ꝓfect᷒ Lotharij gr̃a ⁊ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordīe dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si viueret afficit. corpusꝙ ipm in tyberim ꝓijci iussit. tanꝙ̃ sepultura ⁊ honore hūano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atꝙ dū funus celebrat᷑ sctōꝝ ymagines que ī templo locate erant. corpus ipm veneratas fuisse. Sergi᷒ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificat᷒ sui āno. mēse. iiij. die. xvj. morit᷑.

Linea imperatorum

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. patri successit anno salutis. 903. regnauit autem annis. 10. Confuso autem existente imperio minime ad coronā imperij peruenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūq; genitori in titulo imperij subrogarūt. Et i oppido forchē rex creat. vtq; cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniq; deuastabat. tandē a comitib⁹ stefano gerardo et manfredo in bello occidit. Anno autē ab incarnatione dñi. dcccv. Ludouicus filius bosonis prouincie romane et burgūdie regis filius per taurinos ytaliā est ingressus. Cūq; totius ytalie regno pro suo arbitrio potiret dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus autē rex germanie et apud frācos germanosq; imperator sine heredibus mortuus. in quo et fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qđ annis centū et decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert. ludouico autē defuncto. otto dux saxonū ab omnibus petit. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio predicti ducis ottonis. qui regnū accipe renuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccxiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō peruenit. et cū in ytalia nō imperauerat. ytali eū inter imperatores nō numerant. imperauit tñ apud gallos et germanos annis septē. anno regni ei⁹ primo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis et baioarijs iuxta rhenum sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsq; ad obitū conradi permansit. cōradus autē moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit et anno domini. dcccxx. in germania imperium assumēs imperauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinric⁹ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit autē in coercendis hungaris atq; bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. que illustrissima matrona mire suauitatis et gratie ac mansuetudinis mulier. oīmq; aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. et heinricū ducem baioarie. Soror autē huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinric⁹ quoq; sacram lanceam mirandi operis et clauis xpi ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus et parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne et tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Temporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (quē a quibusdā ludouici regis filiū fuisse dixi) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū virib⁹ se posse pficere dubitaret. hattonis archiepi magūtini dolo. ad imperatorem ductus capite plectit. qđ historia i descriptōne ciuitatis babēbergēsis infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptas romano imperio adiecisse tradit.

Albertus comes babenbergēsis

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus cū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qđ cū iā torquē aureā archieps fabricasset. Que collo ducis secū cōmuniis iniiceret. dolo prodito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore et vt alij ferūt fulminis ictu interijt. et a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicq; ruendo rues:~

Hatto archieps magūtinēsis

Babenberga preclara ciuitas franconie. quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) di-
uidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nō longe a Nuremberga pegnicio amne exonerať ꝑbet
q₃ babenbergensib⁹ oblectamentū variū. ac vtilitatē ob nauigia plurimū accomoda. deinde in moganum
descendēs q̄ nō paucas frāconie ꝑlabiť vrbes. supra ciuitatē in edito mōte arx ē natura ꝛ arte munita. Lu
itolfus princeps saxonie suis tēpibus claruit. cui⁹ fili⁹ otto, genuit heinricū humilē primū. romanorūq₃ re
gem q̄ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitať. Quāq₃ nōnulli montē pa
uonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux frācie
occidit. nongentesimo ꝛ sexto salutis āno. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. ꝑscripti ottonis saxonie
ac thuringie ex filia baba nepotē q̄ cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit.
Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videba
tur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto ep̄s magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui ꝓfect⁹ ad
albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitq₃ albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. q₃ vel pacē ei daret.
vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde
recepta fide ꝛ ꝓmissione battonis archiep̄i. cū eo ꝑgens a castro suo. Vix aūt arcē egressi tū batto vereor
inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Vtili⁹ fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Lauda-
uit albertus verba ꝑsulis. Et in castellū rediens. battoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab ep̄o requisita
quo sumpto ad impatorē cū eo prexit. vbi mox capt⁹. ꝛ capitali sentētia dānat⁹. cōdemnat⁹ monet archie
piscopū de facta securitatis sue ꝓmissione. Rūdit paꝝ religiosus ep̄s. se fidei et ꝓmissioni satisfecisse. ipm
q₃ a castro egressum. incolumē sel' in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisis
se. Infelix Albert⁹ gladio obtrūcat⁹ ē. Meli⁹ romani q̄ pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hānibale romā
missis. vinctū remisere. ꝑdia q̄ albert⁹ huiꝰ ipio postea cesserit. otto vo. iij. īpator ꝑdia pleraq₃ diuo heinri-
co tradidit vt in ꝑuilegio eius scribitur. Nouerint oēs xp̄i fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuitatē videlicz babēberg noīatam. cū oībus ad hāc respiciētib⁹ ꝛc. nr̄a impiali potētia i ppetue vsuz ꝓprietatis cōcessim⁹. firmiterq̧ donauimus ꝛc. Eam vrbē deinde heinricus impator sanct⁹ plurimū exornauit. Ecclesiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita p̄termiserūt. qḋ ad honorē dei ptinere secerneret. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis miraculis claret. ibiq̧ berengari⁹ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt⁹ in germaniā adductus. illic exulans obijt. Ornaturq̧ hec ciuitas edificijs publicis ac sacris edibus ppulchris. habz ꝛ sanctū ottonē eius loci ep̄m apl'icū pamerani̇e. cū vexillo diui georij. credūt quoq̧ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū. a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystoric⁹. hijs sequentibus edidit.

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecq̧ vagādo relict⁹
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomīe vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaq̧ terra rigatur
Pons q̧ supstrat⁹. angit vtrūq̧ latus
Vrbs laudāda nimis mōtis scerescit ab imis
Indeq̧ sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tn̄ culmina decus habet
Agmine muroꝝ series p̄cincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mōtis caput auget ꝛ ornat
Mons pauonis hz colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. vrbis quoq̧ principales
Ipe nitēs medi⁹. p̄eminet absq̧ pari
Pulcrioꝛ illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaq̧ multoꝝ reliqt dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio p̄bet vtrūq̧ forum
In crucis q̄ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr⁹. stephan⁹ sibi dexter hr̄
Vertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertq̧ secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec ꝛ maiora multa fuere bona
Cuius ꝛ ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ptulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasiꝰ terciꝰ papa. pr̄ia romanꝰ. sergio pōtifici surrogatꝰ. pōtificatum iniit. Quo landulphus beneuētanꝰ pnceps graui prelio in apulia cū grecis decertauit ⁊ vicit. Hic vir bonꝰ modeste ⁊ integre in pōtificatu vixit. nec in se q̄cq̄ꝫ habuit. q̄ reprehendi posset. quē pōtificē hac vna i re laudare possumꝰ. q̄ neminē corꝝ. q̄ an̄ se in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia psecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestū sit. secūdo anno pontificatꝰ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa pr̄ia romanꝰ anastasio successit. Huiꝰ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martinꝰ sentit. ⁊ gothefridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposuisse. q̄ minus berēgariꝰ. ⁊ rudolphus comitꝫ guidonis filiꝰ. inter se decertarēt. Landꝰ aūt sexto pōtificatꝰ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit᷑.

Ordo cluniacēsiū sb̄ regula diui Bn̄dicti incepit

ORdo cluniacensiū anno dn̄i nongētesimo terciodecimo. sub regula diui pr̄is Bn̄dicti ab oddone abbate viro vtiq̄ꝫ sanctissimo initiū sumpsit. Nā berno abbas moritur. oddonem olim musicū cluniacensis cenobij ꝯstituit abbatē ea ꝯditōe vt eccl̄ia cluniacēsis q̄tannis gigniacēsi psolueret. xij. denarios. ¶ Oddo aūt mire ac incōpabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a pmis corꝝ pr̄is bn̄dicti institutōibus plurimū declinauerant. Quā obrem pmotꝰ oddo abbas feruorem semimortuorꝝ denuo excitauit. et multa ad monachorꝝ instructōem scripsit. Et laudabilis īstitutio bt̄i bn̄dicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a pmo ē eruditus

Oddo pmꝰ pr̄ cluniacen̄

historiā de sancto Martino edidit. Ubi ⁊ paulo post in domino sanctissime quieuit.

IOannes eius nominis decimus. pr̄ia romanꝰ. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniit. presul rauēnas is antea fuerat. ep̄atu deiecto ppl̄i tumultu. Uerū lando mortuo pōtificatū adeptus. sp̄ūs militares magis q̄ꝫ religioni deditos gessit. Indigebat autē huiuscemodi pōtifice eccl̄ia. q̄ ꝯfestim ꝯ̄ sarracenos ytaliā i multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione i auxiliū accito ꝯflixit. ⁊ superās ab vrbis finibus sūmouit. Is i triūphi modū romā rediēs alberici odium i se concitauit. ⁊ cū eū e roma expelleret. vngaros i ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄ꝫ sarraceni ytalie intulere. Joannes aūt seditiōe militaria mulierꝰ guidonis comitꝫ captus. ⁊ i vincula ꝯiectus. ceruicali in os ꝯiecto necat᷑. pōtificatꝰ sui āno. xiij. mēse secūdo. die tercio. Eius i locū alter Joannes subrogat᷑ verꝫ q̄ vi sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

LEo sextꝰ. pr̄ia romanꝰ. legitimis suffragijs pōtifex creatus. vir vtiq̄ꝫ bonus. q̄ nil tyrānicū i vita p̄ se tulit itegre ⁊ modeste vitā ducēs ac rei diutie ꝯsulens. reuocare ciues ad ꝯcordiā temeritate porꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hostē. ppulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilibꝰ v̄saret᷑. septimo mēse. die q̄ntodecimo pōtificatus sui morit᷑. sepeliturq̄ꝫ ad sanctū petrū.

STephanꝰ eiꝰ nois septimꝰ pr̄ia romanꝰ. eo tp̄e pōtificatum iniit q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄ꝫ ppl̄antes. ab heinrico germanie rege apd̄ mersburgā ingēti clade supati sunt. eiꝰ āt vita māsuetudīs ⁊ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pōtificātꝰ sui āno. mēse vno. die. xij. morit᷑. Inq̄ꝫ. b. petri basilica sepelitur.

Linea summorꝫ pontificū

Anastasius tercius

Berengarius eius nominis primus. forojuliano⁊ dux. roma oriundus ex longobardo⁊ regum stirpe ꝓgenitus. ⁊ in bellicis artibus prudẽtissim⁹. ludouico predicto supato. primus in ytalia imperiũ sibi vendicauit. imparauitqꝫ annis. 4. romani enĩ ⁊ ceteri ytali nullũ ab imperatore dissidijs regni francie implicito. auxiliũ aduersus rebelles longobardos affuturũ intelligentes. berẽgarium ducem forojuliensem crearunt imperatorem. nec tamẽ adeo in creatione illa fuerunt cõcordes. quin guidonem spoletanũ ducem alij regem ytalie declarauerunt. In ytalia vo creati principes noui. inter se diffidentes. aliquot cõmissis ꝓlijs cõcurrerũt. ꝓmisqꝫ in cõgressibus guido berengariũ incõmodis affecit. At berengarius vir magnanimus acer rei militaris scientissimus breui superior euasit vt guidonẽ in etrurie ciuitatibus q̃s tenebat. in suoqꝫ ducatu spoletano se oportuerit continere. Itidẽ fecisse dr̃ ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sublatis ⁊ interfectis berengarius in vnũ copijs suis contractis. cũ romanis etiam bellum gessit. qđ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aũt mortuo. lambertum filiũ illi in regno successisse certũ est. cum quo plurimas ꝑcertationes habuit. a quo (vt nõnulli affirmant) postqꝫ ab vngaris cũ quatuordecim armato⁊ milibus apud forũiuliũ fugatus fuerat. apud veronã supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomẽqꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̃ nũc longobardia ad alpes vsqꝫ obtinebat. Magna enĩ tum erat inter ytalos germanos et frãcos de possessione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multo⁊ interitu. omniũqꝫ ꝓuincia⁊ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit̃ berengariũ a landone pontifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariũ imparauit in ytalia annis. x. hunc elegerũt ytali contra rudolphũ burgũdũ q̃ berengariũ imperio priuauerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Dixit vo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eo⁊ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorãtes in exiliũ egit. Nec tamen hugonẽ regem. sua satis tutata est prudentia. qꝛ arnoldus bauaro⁊ dux a factiosis exulibus. alijsqꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eũ in ytaliam cũ paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperũt. vbi paribus animis ẽ decertatum. Uicitqꝫ Hugo ⁊ veronensibus reiectam in racheriũ epm̃ suũ rebellionis culpam deprecantibus pepercit. epũs papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ipo apparatu moritur.

Berengarius secũdus post vgonẽ vel vt alij volũt post berengariũ primus accepto imperio imparauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cũ cisalpinã galliam tantũmõ tueret. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem ꝑdam asportarunt. Per idqꝫ tẽpus post pacatos vngaros imperiũ ytalie. vt restauraret admitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerũt. Rudolpho burgundionũ rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perditorum hoim ytalie magnatũ potius q̃ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondã imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamẽ diu tardauit vltio. que bonos eã⁊ regionũ eque ac ꝑfidos afflixit. Etenĩ vngari ad quos berengarius cõfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt admisi. Tandem berengario secũdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̃ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniẽs. anno salutis nongẽtesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vo ⁊ quantũ adduxerit exercitũ. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ipm stephani septimi pontificis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganũ sedentes appulis calabrisqꝫ noua excursione vastatis. beneuentũ vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romãos inuaderent fines parãtibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsiqꝫ adducti guidones comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ qꝫ imperiũ quietẽqꝫ in ytalia reintegrare cupiẽs. pacẽ federaqꝫ cũ hũgaris firmauit. hũgariqꝫ rabie q̃ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerãt in externos v̈sa alemaniã denuo ꝑplare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̃ hunc berengarium annis octo regnasse. Licz alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xpi. 934.

Joannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempore pontificatū inijt: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indicium. Nam ⁊ genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit̄ ac diripit̄. Et vngari ytaliā ingressi longe oīa ac late populati sunt. Joannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit̄. vacat tū sedes dies. xij.

Leo septimus papa. natione romanus. vgone ⁊ lothario in ytalia imperantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

Joanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam pmissum est. ingenti ducta classe orā oēm etrurie maritimā populati sunt. ⁊ genuā circūacti. vrbēqꝫ graui obsidiōe pssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quā q̄ tū scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

Cum creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni termi tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac imperatorem: de quo supra pmissum obijsse. Cui fit in regno impijsqꝫ titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat⁹ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. s; in ipso apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q2 populi romani amicus esset vel q2 breui regnauit. biennio eñ post mortem patris supuixit. Stephanus ho pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Hipertus

Hipertus quē alij Vgibertū appellant. lotharingie, puincie nobilis princeps. vir sanctitate ⁊ ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemblacense cenobium in francia pprijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoqꝫ fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui ⁊ future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsqꝫ peruenerūt iam dictum est.

Martinus tercius papa. pria romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem ⁊ mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum eñ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē hui⁹ temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto anniteretur ytaliam ingredi. aduersante lothario magne cedes vtrinqꝫ cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiqꝫ fame ⁊ penuria rex oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit̄. ⁊ in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Agapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imperatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui⁹ opera inter hunc pontificem ⁊ ipm berengariū qui omnia sibi contra ius fasqꝫ vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. ⁊ reipublice xpiane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monasterij abbas in domino quieuit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summorum pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

LOtharius ei⁹ noīs secūdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiū suscipiens imperauit annis. 2. Berengarius eñi tercius magnis externoꝝ adductus copijs ī ytaliā reuersus. ad p̄mā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez animi. multis ī ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū puidisse vgo qd̄ viribus nequisset. ꝯsilio ꝓuidere perrexit. Missis naq̄ȝ ad hostē iā aduentantē oratoribus cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēgarius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Vigintiq̄ȝ aliquotannis solo nomine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū spreuit. q̄ apud papiā cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ multa oppida obtinebāt se ꝯtinēs iniuriā dissimulauit. Vgo interim post pax q̄ȝ arelatum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra otionē heinrici filiū bellū durissimū suscepit. q̄z cū otto romā ingredi āmitteret. hic eidem aduersari cepit. ꝓ quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius solo noīe rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄imonij sui dominius. Et ytalie regnū ꝑ dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaȝ carceri mancipauit. Eo aūt mortuo otioni nupsit.

RUdolphus q̄ apud veronā berengariū fugauit. quē ferūt postea trib⁹ annis imꝑio potitum esse vt p̄missum est. Is rudolphus burgūdie dux. q̄ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tpe berengarij imꝑatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit scriptoꝝ ariditas. Igit̄ cū obscure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit̄. q̄ vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiepi. Sicardi cremonēsis epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros ꝑlegerit. Ne eñi oñes coꝝ hac in re errores qd̄ longuȝ ee recenseamus. quū aliq̄ coꝝ dicāt p̄mū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis imperium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xlij. annos protrahūt. vt quoq̄ȝ ipos imꝑatores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. ꝑ ānos duos de triginta tantūmō in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucēsis affirmet. Quā q̄ȝ igitur pauci dictoꝝ imꝑatoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora distinguere possint. Id certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi imꝑatoris coronationem a ioanoe duodecimo pōtifice romano factam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ipm othonē berengariū in lōbardia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

BErengarius quartus que alij ꝓ tercio ponūt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros supasse. Is eñi aquilegia capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerīt. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis ꝓlio hūgari accepta primo ⁊ iterū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie ꝑtē ditissimā que aquilegiā papiāq̄ȝ intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiā ꝓperare cepit. Qd̄ cum habuisset exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padū. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaȝ obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcupauit. Cūq̄ȝ nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali ꝑ agapitū othonē regem in ytaliā vocā. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis comaclensiū eñi nauigio quod illi haud quaq̄ȝ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cupiā aduersum se obedirēt astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam finierunt.

00

Taxis būgarie rex

Taxis rex hungarorꝫ. būgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalia regnare opinaretur vltutus. patissimo exercitu ytaliā irrupit. tantusqꝫ ytalorꝫ animos tūc pauor inuasit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremisceret. Berengarius svo siue ꝓtectore vsus fortuna. siue cōsilij prudentia. Albertū mittēs filiū taxim multa oratū pulcit. Et acceptis nūmorꝫ modijs argentorꝫ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

Hungari em postqꝫ p germaniā primo postmodū p galliā satis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis alluuio tot tantasqꝫ nationes ⁊ ꝓuincias satis supqꝫ inūdauerat. ytalia sue calamitatis pte nō caruit. ytaliāqꝫ ingressi. Venerūtqꝫ via forouiliensi. malo ytalorū ab initio mūdi barbaris patefacta. furēteseqꝫ hungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vastantes. Albericꝰ qꝫ marchio cū p inuidiā ingratitudinēqꝫ e roma pulsus fuit. vngaros ad oppssionē romane vrbis accersiuit. Ea aūt gens romani agri fines qꝫ in ꝑniis albericus q̄siuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā ꝟo oēm quā albericus saluaꝫ esse pactus fuerat. cōmissis summa ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe destitutā desertāqꝫ reddidit omēs eūi mortales feminas atqꝫ hac mares q̄ cedibus supfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo imꝑatore imꝑetū in germaniam fecerunt.

Boemia aū hec ipa ad xp̄m cōuersa. vbi worziuous vltiūꝰ paganorꝫ ducū a btō methodio morauorū archiepo cū ludimilla cōiuge ad baptismi grām pductus ē. nongētesimo quinto anno. post christi saluatoris ortū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruisse fert. Christianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnopere amplīarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Bzew quod postea melnica dictum ē.

Spitigneꝰ Vratislaꝰ Duces bohemie

Spitigneus filiꝰ borziwogij primi xp̄iani ducis bohemie. post obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is eni ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios spitigneū ⁊ vratislaū. primus patri successit. sed moriens sine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratislai drabomitia de durissima gente luticeū. saxis. mulier audax ⁊ ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeslaū ⁊ boleslaū. priorem ludimille tradidit educandū. alterꝫ ipa nutriuit. aliqni ex nutribus innati mores ventzeslaus pietatem colere. mansuetudinē pre se ferre. xp̄iana sacra venerari. elargiri multa pauperibus. nulli obnoxius esse. boleslaus ydolorꝫ sectari culturam. honores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in scelera cuncta prolabi. pꝰ supꝛema ordināt ludimille quousqꝫ liberi adoleuissent gubernatione ꝓuincie dimiserat. Id egre drabomicie fuerat socrū i castello thetin strangulari iussit. ipa imperiū accipiens in omēs crudelis etiā ventzslao filio infesta cui preferre fratrem non dubitauit.

S. Ventzslaus dux bohemie

Wenceslaus dux bohemie filius vratislai quē beata ludumilla. vt nepotē carissimū in fide xp̄iana gloriosissima matrona bohemorum prima margarita. ac sacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiqꝫ parcissimū fuisse tradūt. corporis maiestatē decorꝫ. virginitatem ad vltimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nūqꝫ neglexisse. Et noctis quidem tempore nudis pedibus super glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime sensisse. Iussisse eum iubente populo (adhuc viuente matre) principatū creuerat iam ventzeslai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ admiratione celebrabat. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius se in odiū fratris matrisqꝫ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslaū matre iubēte. vocaf ventzeslaus qui ⁊ si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdote ex more xp̄iano ꝓfessione. fraternā domū ingredit. Ibiqꝫ statim boleslai manu percussus interijt. vētzeslai sanctitatem. Quo die cesus est xp̄m deum testimoniū perstitisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie p visum apparens. suo martyri edem construi mandauit. ipm aūt ventzeslaū multis miraculis claruisse atqꝫ inter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto primus rex

Otto ex mathildo filia theoderici regis saxonū ⁊ heinrici regis filius ei successit in regno. Is pclarissima multa maximaqꝫ i regnis frācie ⁊ germanie gessit. ⁊ cū eiꝰ virtutis fama etiā in ytalia celebris haberet. agapitꝰ pōtifex multiqꝫ ꝓceres berēgarij albertiqꝫ filij tirāndē exosi. illiꝰ opem rebꝰ afflictis italie poposcerūt. q̄ cū qnquagita ⁊ eo vt aliq volūt āpliꝰ armatorꝫ milibꝰ mouit. trita et apta p foriiulij regionē via. italiā ingressus berēgariū impiū ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secūdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea boleslaum bohemorꝫ ducem inimicos i se animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex prestantissimus. idemqꝫ vir optimus otto vtif. gloriosi ⁊ simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis gallisqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsqꝫ cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qđ maximi auctores tam legū interpretes: qꝫ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiqꝫ oēs parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuedū maxime conducere. societatemqꝫ fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgr̄o insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius expertes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. ꝓbas omne obrūpere. nec eñ pacis emula maꝶ litiū suiqꝫ prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premereꝶ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atqꝫ hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendorū causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiqꝫ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferreꝶ. honoraretur ab oībus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝯtēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebaꝶ. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queqꝫ futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri vͦo imperium vocitant reduci singula placuit. Nec eñ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cū hec imperia nūqꝫ sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēqꝫ regibus paruit. Quibus exactꝭ duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēqꝫ regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicqđ ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem ꝯstituisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum oē suū imperiū ac potestatem contulit. Nec eñ vel populare regimen qđ politicū. vel optimoꝝ ciuiū qđ aristocraticum appellaꝶ. tam iustum tamqꝫ pacificū esse potest. quā monarchicū qđ in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasqꝫ constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud constantinopolim tante glorie dignitatis permansit. Et quāuis aliqn̄do duo insimul fuerint augusti: vt dyoclecianꝰ ⁊ maximianꝰ. nonnūqꝫ etiā plures. Id tamē vsurpatione magis qꝫ iure contigit. In apibus eñ inquit Gregorius princeps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū vͦo negligentibus romā grecis: eāqꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiqꝫ suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraqꝫ loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝯsensu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsqꝫ ad ludouicū arnulphi filium imperiū apud gallos nō parū habuit incrementū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliqꝫ modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atqꝫ vsqꝫ in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oēsqꝫ reges ac principes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi.6153. Anno xpi.954.

IOannes duodecimus papa romanꝰ. de via lata. pr̄is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauianꝰ is q̄dem primo vocabaẛ. Albericus em̄ q̄dam romanꝰ ciuis potentissimus per factionē cū magnatibꝰ inuitam. pcꝫ vim clero ꝛ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. ſ cuicūcꝫ priuato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis (cui se totum dedit) leuitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe reꝝ p̄essent. Et p̄fectus ite ꝛ ex nobilitate creatus pp̄lo iuo dicebat. Ex plebe aūt creati singulis annis. xij. q̄bus de carcōibꝰ erat appellatio. senatꝰ vicē consulijs deliberationibus obtinebāt. Parebant vo romanis a q̄bus migratis annuos accipiebant oēs vrbes ꝛ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinūcꝫ agros in vrbē vergentis. Et quicq̄d a neapoli ꝛ a marsis reatinisq̄ ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octauianꝰ itacꝫ potētia ī sa tis libera ciuitate fretus. pontificiū munꝰ humeris suis nequacꝫ cōueniēs sibi desummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pp̄lmcꝫ romanū e manibus berēgarij ioannisq̄ duodecimi vendicare conaret. aliter xp̄ianā fidem cū imperio perituram. Quoꝝ ioannes vtercꝫ noīe. diaconus vtercꝫ dignitate. ꝛ ordine erat. Similesq̄ l̄ras ad othonem multi ytalie pp̄li ꝛ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia eiꝰ erat impotens excādiut. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alteꝝ mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturcꝫ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieq̄ titulo. Translato tū primū ad germāos imperio. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocutꝰ. eū a flagitijs deterrens. ad virtutem cohortabaẛ. Verū cū necquacꝫ moueri e sententia vbis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciū reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ꝫ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto Eius vo in morte sedes dies.12. vacat.

BEnedictus quintus papa. patria romanus. ex diacono in seditione pontifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneq̄ coniuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. pterui tū bn̄dictū in petri ap̄lo sede p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra vbis cōminationibusq̄ agendū ratus. primū omni agri ꝛ ditionis romanoꝝ ciuitates. ꝛ oppida pleracꝫ capi diripi ac magna expte vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestatē triginta aureis venūdatū fuerit. tantisq̄ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ꝛ leonē acceperūt. Ea domita romanoꝝ proteruia. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quincꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ꝛ latronensis eccīe pthoscenarius a clero pp̄locꝫ romano pulso ioanne pōtifex creatus aū bn̄dictū. quē otto in sede petri ꝯfirmauit. q̄ꝫ cū furētes romani ꝛ passione obcecati eiecissent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto cos vi ꝛ armis ꝯpulit leonem suscipe. q̄ statim romanoꝝ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populocꝫ romano ad imꝑatorē trāstulit. Leocꝫ p iter vix ad terciū mensem q̄ꝫ restitutus fuerat superstes fuit. Anno em̄ p̄mo. mense quarto moritẛ.

IOannes. xiij. papa. narnieñ ep̄s. p̄ria rōnus p̄re ioāne ep̄o leoni successit. quā petrus vrbis p̄fectꝰ capitali odio ꝓsecutꝰ ē. Accersitꝰ autē Jofredꝰ in cāpaniā comes potens armatis stipatꝰ. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. pduxitcꝫ ī adriani molē. quā tūc sic̄ ꝛ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtifexcꝫ ibi aliq̄t custoditꝰ diebꝰ in campaniā ductꝰ est ad iofredi libidinē retinēdꝰ. Veꝝ interfecto iofredo eiꝰ cꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā ꝓpere redijt. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonibꝰ ī vincla conijcit. Inde cū otto senio ꝯfectꝰ obijt. nō multo post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedictꝰ sextꝰ papa p̄ria rōnus ioāni ī pōtificatu ꝛ calamitatibꝰ successit. q̄ ꝛ ipe a cincio ciue rōno. ꝛ q̄dē p̄potenti ī castellū scti. angeli trusus: eo in loco nō multo post strangulaẛ vel vt alij hn̄t fame moritẛ anno p̄io. mēse sexto sui pontificatus.

Linea summoꝝ pontifici

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bn̄dictus sextus

Linea iꝑatoꝝ

Otto primus germanoꝝ imꝑator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̄ꝫ in germania decē ⁊ octo annis regnauit imꝑator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepō magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiqꝫ xp̄ianissim⁹ ⁊ eccl̄ie romane amator atqꝫ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodemqꝫ tp̄e Ugo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in m̄rimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p̄ nūcios litterasqꝫ ꝓficeret. secūda expeditione in franciā delatus ip̄e cōpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoqꝫ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorē aduersus francos vt hostis ad andernacū ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnē redegit. post hec rex ludouicus viduā gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoqꝫ siue q2 vicinos ꝯ̄iguosqꝫ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q2 illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atqꝫ sup̄ licum fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto ꝓ̄cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis ep̄i motus occurrit. Duxit vero in illos magna sp̄e. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animoꝝ ardoribus paribusqꝫ hincinde odijs ꝑlio. qđ aliqđ diebus p̄ solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāqꝫ v̄o ottoni ⁊ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit eñ in eo ꝑlio gener regis cōradus ⁊ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiqꝫ potius q̄ꝫ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoqꝫ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tp̄ibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui ꝑducti sunt. quos germani ottone etiā vt ꝓhiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ea tot tantarūqꝫ diu ⁊ multis ꝯ̄tinuataꝝ i loc̄ victoriaꝝ. ottonis fama rōmis ytalisqꝫ suasit. vt cū berengarij albertiqꝫ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quereret. ottonē orauerint vt romanā eccl̄iam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonē nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūqꝫ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēqꝫ duodecimū ottonem in cesarem romanūqꝫ imꝑatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis instituit vt a flagitijs temꝑans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad imꝑatorem cōcursus factus. efflagitatūqꝫ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ⁊ populo leonē cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Is quoqꝫ grecos in apulia ⁊ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atqꝫ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic imꝑator strēnue gessit. Erat eñ mitissimi ⁊ singularis clementie homo. Suscepta itaqꝫ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. senio ꝯfectus. viēne morit̄. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo sc̄ti mauricij qđ ip̄e sumptuosissime construxerat sepelitur.

FErūt multa ꝓdigiā tū ytalia apparuisse. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente vētoꝝ ⁊ hymbriū ꝓcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ⁊ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

SCisma quoqꝫ decimū ⁊ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito eñ ioanne cū populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone eiecto benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Cometa

EClipsim horribilē sol passus ē die venerꝭ hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianissimo rege gallicie in bello superatus est.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexqꝫ otto corpus sancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. anno quoqꝫ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat̄. Et vrbs v̄ginū dicta.
metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Is fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohe
miā morauiamq̧ disterminat. Et p̄uinciā mediā ferme perlabit̄. p̄mo in occidentē. deinde in septētriones
versus. vt p̄uinciā relinquit p̄ angustias montiū ꝛ abrupta ꝯualliū p̄ceps saxoniā petit. quā duas in par
tes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in oceanū fertur. vbi q̧ a rheno flumine eq̄ terra
rum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neq̧ romani albim ip̄m (vt Strabo tradit) trāscenderūt
quē plerīq̧ germanie terminū sarmaciēq̧ quondā dixere. Hec inclita vrbs imp̄ator̄ pontificūq̧ honesta
sedes. Tres in p̄tes diuiditur. Estq̧ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq̧ ac fossatis excel-
lit. In eaq̧ sunt magnifice dom⁹. p̄polite platee. ampla ꝛ ornatissima tēpla. Carolus q̄q̧ magnus nobilem
ep̄atum ibi ordinauit. Confecto cū longobardor̄ bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponen-
dam putauit. q̄n in galliā cōfestim rediret. Saxonicū q̄ppe intermissum bellū eū domū reuocabat. saxonū
gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanor̄ oīm. hi falsos colentes deos. cū neq̧ diui-
ni neq̧ humani iuris quicq̄ pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominesq̧ ei deditos ode-
runt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno qua-
si diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum
nec grauius diuturniusq̄ a carolo gestum fertur. Tres enim ꝛ triginta annos cum ferocissimis gentibus
certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq̄ omnia potestati caroli permisere. Victis im
posite leges vt patrijs ceremonijs. falsisq̄ dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numer̄
obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū propositus finis.
vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit.
it. sedes prima pōtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgeñ. super hasam fluuiū in honore petri q̄ sum
me coluit. Secunda halberstadeñ. in honore sancti stephani. que prius i Oesterwick fuit. Tercia myndē-
sis sup wesarā fluuiū in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quin
ta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto si-

per alteram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in bāmonis id est ionis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgēsis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia appellantur. deinde traslata ad walersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem gloriosum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgā im mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habꝫ hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoqꝫ vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea e ac perlucida. vini capax quantum equus ferer possit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenses esse affirmāt Vexillum quoqꝫ sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ⁊ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoqꝫ in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vasconibus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore ⁊ animi magnitudine. longe ceteris alijs prestisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xp̄i. 974.

DOnus secūdus. patria romanꝰ. bn̄dicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ꝛ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo morit. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tunc vacat.

BOnifacius septimus papa. cuiꝰ p̄ria ꝛ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito ingr̄atu cōspirantibꝰ simul bonis ciuibꝰ relinquere vrbē coactus. Inde qꝫ recedens p̄ciosissima queqꝫ e basilica sancti petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̄bus tanq̄ȝ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diaconꝰ cardinalis. quē captiuū antibus q̄busdam pniciosis hoībus oculis statim priuauit. atqꝫ ipe tantoꝝ maloꝝ auctor sine timore sine penitētia patrati sceleris in seditione turpit vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septeȝ. diebus quinqꝫ. vacauit sedes dies. viginti.

S. Udalricus ep̄us

UDalricus ep̄s augusteñ. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ortꝰ. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ꝛ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōsanguineis deinde ep̄o adelberano traditꝰ. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis v̄tutibus ac orationibꝰ mira gessit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldū frem ꝛ regniboldū filiū sororis. Inde ecc̄iam diue affre instaurās ac ecc̄iam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij q̄nquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepultꝰ a dn̄o wolfgango ep̄o ratisponēsi i ecc̄ia sancte affre. fuitqꝫ sc̄titate ac miraculis clarissimꝰ

BEnedictus septimꝰ papa. p̄ria romanꝰ. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ꝛ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi ecc̄ia coronauit. Vir autē optimus instabat vnū quēqꝫ rogando vt in creando imp̄atore rei publice xp̄iane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vacatqꝫ sedes diebus quinqꝫ.

IOannes decimusquartus papa. p̄ria romanꝰ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bn̄dicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ꝛ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Delectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ꝛ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ꝛ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. p̄ria romanꝰ. p̄re leone p̄sbitero e regiōe galline albe pōtificatū adeptꝰ. miro odio in cleros exarsit. vñ ꝛ merito ab ipsis clericis odio hitꝰ ē. maxīe vo q̄d diuisa hūanaqꝫ oīa cog̃tis ꝛ affinibꝰ suis elargiebat post hito dei honore ꝛ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nr̄a q̄ȝ tp̄a puenisse cernimus. Hijs deniqꝫ erroribꝰ ac rapacitatibꝰ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

S. Cōradus ep̄s

COnradꝰ q̄ȝ ꝯstancieñ ep̄s p id tp̄s ꝛ ip̄e religiōe sc̄titateqꝫ ac doctrīa atqꝫ alijs v̄tutibꝰ insignissimus fuit. Is ex nobilibꝰ i germania ortꝰ pentibꝰ. lr̄is eruditꝰ. a nothingo ep̄o ꝯstāciēsi auditor cāꝝ inde p̄positꝰ effectꝰ. pꝰ eiꝰ obitū a. s. vdalrico ac clero i ep̄m electꝰ. inde ecc̄iam ꝯstācie ꝛ duas añ portā ꝯstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i ecc̄ia. s. mauricij sepulcꝝ dn̄i adīstar hierosolimitani ꝯstrui fec. Celebrās i die pasce arancā i calice delapsam cū fiducia sūpsit. q̄ pꝰ ea hora prādij sine lesione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandē dieꝝ pꝰ varia miracl'a obijt. vj. kal. decēbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificum

Bonus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquartꝰ

Joannes quintusdecimꝰ

Linea iperatoꝝ

Otto secūdus impatoꝛ. quē otto magnꝰ pr̄ impij cōsoꝛtē secerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxoꝛe i lateranēsi eccia coꝛonauerat. anno domini. 975. solus impare cepit. Vir qdē ⁊ ipe optimꝰ ⁊ eccie ro. accerrimus defensoꝛ. Qui cū esset vir strenuus añ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ↄstantinopolitani impatoꝛis soroꝛē in mr̄imonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosqꝫ bñ gesta. reuersum ↄsoꝛtem imperij ascuit. Voluitqꝫ in iperatoꝛē a romano pplo ex prisca ↄsuetudie acclamari. quē pontifex inunctū impiali diademate insigniuit. Hic post moꝛtem pr̄is in germaniā rediit. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupaꝛ expeditōe otto impatoꝛ. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothoꝛingiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciaꝫ occupauit. Et aqsgrañ. delatus agros populatꝰ ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoꝛingia in potestate facta. Lotharius in ꝑisius est reuersus. ottoqꝫ in frāciam ingressus laudunēsiū suessionūqꝫ agros vastatis. parisioꝝ qꝫ suburbia i cendit. Dū in patriā copias reducit. apud auxonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vo cōparato maioꝛe exercitu in ytaliā ꝫ basiliū ⁊ constantinū impatoꝛes grecoꝝ Joanni genitoꝛi defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ⁊ eaꝫ ptem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vgit. apud basentellū supatus. otto impatoꝛ fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignoꝛantibꝰ interceptus ē. in siciliamqꝫ ꝑductus. ꝫ ibi agnitus. sese ꝑmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāqꝫ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis supplicitū. Cū romā ꝑuenisset otto ꝑquirēdis ↄgregandisqꝫ fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et qꝛ copiaꝝ ꝑsidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei coꝛpoꝛe romeqꝫ in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebaꝛ. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei coꝛpus rome moꝛtuū. Et in vestibulo. b. petri (qd paradisum vocant) labro poꝛphiretico. qd adhuc introeūtibus ad leuā apparet honoꝛificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successoꝛe ac adelisia filia. Alarami montis ferrati marchionis vxoꝛe.

Bruno episcopus

Bruno Colomensis eps. Ottonis pmi germanꝰ ob vite sanctitatē maximo in ꝑcio habitus est. q̄ pter doctrinā ⁊ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud coloniaꝫ sb titulo btī panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē pfecit Js post wifridū archiepatum coloniēnsiū suscepit. Huiꝰ opa a roma coloniā coꝛpa sctoꝝ Elysij. patrocli cū baculo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

Odiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floꝛuit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruoꝛe. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemoratione oim̄ defunctoꝝ post festū oim̄ sanctoꝛū in burgundia primū adinuenit ⁊ instituit. Qd qdē sctm̄ institutū ad oēs eccias ioannes. xvi. pontifex obsuandū trāmisit ⁊ approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circucisiōis spm̄ btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

Alpharabius pħus

Eduardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūqꝫ sctitate clarissimꝰ extitit. qui postea nouerce sue dolis ac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. miraculis claruit multis.

Alpharabiū natōe arabū insignē qdē pħm hisdem tpibꝰ viguisse multaqꝫ scripsisse tradunt de qbus etiā pauca apud latinos hntur cōmentaria.

Ludouicus rex

Thebaldus comes

Ludouicꝰ qrtꝰ eiꝰ nois frācoꝝ rex ⁊ vltimꝰ ex caroli magni genere natꝰ. pꝰ lothariū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hñt filios. hugoni strenuissimiliti ex testō regnū ⁊ vxoꝛē donat. Cuiꝰ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldꝰ Canusij regiēsis oppidi comes athone pāe conite defuncto successit. Vir aio ⁊ rebꝰ bñ gestis insignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ↄcessit. Qui cenobiū i agro mōtuano celeberrimū i honoꝛe diui bñdicti fundauit. Qd postea gloꝛiosa matildis filia eiꝰ celeberrime pfecit magnis qdbitis oꝛnamentis ⁊ predijs.

Joannes sextusdecimus.papa natione roman⁹.pōtificatū inijt ottone im/
perāte.ſ; nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt mul
ta ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescētio consule
romano impiū vrbis sibi vendicare conante.cupiditati hominis cedēs. exulatū
in hetruriā abijt.at vbi crescenti⁹ cognita Joannis indignatione.q̄ ottonē con
tra se cū exercitu in ytaliā vocabat.ipius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vr
be remanserāt.ad boiem mittit rogatum.vt omissa accersendi ottonis cura.ad
vrbē cū ptāte redeat.polliceturq̧ se ei in oibus obtemꝑaturꝫ. Precibus igitur
suorꝫ ꝑmotus ad vrbe veniēs ꝓdeūte obuiā crescentio cū oibus migrātibus ꝛ
vrbana multitudine. Et crescēnus cūꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes
pōtificꝭ exosculati sunt. atq̧ ita in ꝯcordiā redacti vitā siḃ cū q̄ete ī finē traduxe
re. Moritꝭ aūt pontificat⁹ sui anno.x.mēse.vi.die.x.vacat tū sedes dieb⁹.vi.

Gregorius ei⁹ noīs q̄ntus natione saxo.pr̄c ottone.Bruno añ vocatus.
ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Uerꝫ otto
ne in germania exite seditionib⁹ romanorꝫ ꝛ potissimū crescentij cōsulis exa
gitatus.in etruriā ꝑmo.mox ī germaniā ad imꝑatorē confugit. Quo absente
interim romani crescentiū.denuo cū summa potestate ꝯsulē decernūt. Qui sta
tim ioannē natione grecū epm placentinū nō min⁹ pecuniosum q̧ doctū pon
tificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē supprimūt alij decimūseptimū vocant.at crescētius
cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ꝛ portas q̧ dili/
gentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est
Superueniēte deinde imꝑatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum
neq̧ tātis copijs par esse posset.clemētia ottonis fret⁹ germanis portas ape
rit. Cū crescenti⁹ ꝛ ioannes ꝯsilij ꝛ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes
se se acriter ꝯ hostes tuebātur. Uerꝫ ꝓposita spe venie.dū ex arce ad imꝑatoreꝫ
se ꝯferūt.multis vulneribus a multitudine crescētius ꝯfoditꝭ. ioannes autem
effossis ꝑus oculis pōtificatu siḃ ꝛ vita priuatꝭ. In pristināq̧ sedem gregori⁹
vndecimo mēse q̧ pulsus fuerat restituitꝭ. Is cognita imꝑij imbecillitate san
ctionē retulit de imꝑatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pō
tificatus sui anno.mēse.v.moritꝭ. Uacat tum sedes diebus.xv.

Joannes decimusseptim⁹ placētin⁹ eps.vt dixim⁹ potētia crescētij roma/
ni cōsulis fret⁹.quē pecunia corrūpisse creditū ē.tpe gregorij q̄nti ꝑ factō
nem pontificatū occupat.quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat.scisma igitur
xij.fuit inter istos pontifices. Uerum breui tpe durauit. Nā cū ignominia mo
ritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Silvester secundus papa natione gallicus.Gilbertus antea vocatus. hic
malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens eñ ꝛ floriacēsi ce
nobio in aureliana dyocesi posito.cuꝫ monachus esset relicto monasterio se to
tum diabolo tradiderat.hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium cau
sa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset.qua in re tantū profecit.vt breui
optimus ꝑceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē imꝑatorem ꝛ Robertum regē
francie.ac alios insignes ꝑclarosq̧ viros habuerit discipulos. Igitur ambiti
ose ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepisco/
patum remensem inde rauennatum adeptus.pontificatū postremo maiore co
natu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus il/
lius esset. Imꝑatorq̧ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit.
Sciscitatus dyabolū q̧diu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non
attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq̧ pontificatus sui anno quarto.mē/
se vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret.
fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroreꝫ suum
corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione.ꝛ diabolicis fraudi
bus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̧ rogauit. vt post morteꝫ
corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ꝛ laceratū.sup currū imponerēt. eoq̧
loci sepelirēt q̊ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̧ dei nutu ꝛ ꝓuidētia vt sce
lerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse.si in vita aliquādo peni
tuerint.equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq̧ loci se
pultum corpus fuisse.

Anno mundi.6203. Anno mundi.1004.

Joannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob
ignobilitatem ignoratur.quarto mēse die vigesimo post initium pontifi/
catum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vł a quopiā alio
gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̧ illo quinquemestri pontificio multa
prodigia apparuere futura mala indicantia. Uisus ꝛ cometes. et terremotus
multe vrbes concusse.

OTto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pr̄i in regnū succedēs. imꝑauit āñis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus ecclieq̄ꝫ romane defensione nō degenerās bella multa; etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq̄ꝫ ytali q̄dam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne sedicio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postq̄ꝫ impator creatus fuit. priusq̄ꝫ romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā ꝓfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bn̄dictionem diademaq̄ꝫ accepit. Eiusq̄ꝫ facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit i germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatore adijt i germaniā desidentē intellexerūt romani futurū vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Uenit interim otto ⁊ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. ꝑplus pacē impatoris supplex orauit. germani aduiuisi. Et ioannes pontifex atq̄ꝫ crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ⁊ cū ad impatorē se ꝯferrēt exeūtes. i medio itinere intercipiūtur. ⁊ crescentius e vestigio cōfossus. Joānes oculis orbatus ē vt p̄missum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonibꝰ historici scribāt tam feroces vo tamq̄ꝫ mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Eiꝰ corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt in maioꝝ sepulcro inferret. Certū est eīm romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epus

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus post diminaꝝ primū pragē epum. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē ⁊ doctrinā pragēsis episcopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ⁊ adulterijs assucta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōficis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam ꝓfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius ꝑplo ad baptismi gr̄am perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi p̄dicantē euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem qu ādiligentissime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obitū sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

MAlatestarū vetustissima ⁊ regia flāminee prouincie familia. his tꝑibus ex germania i ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cuiꝰ bn̄ficia atq̄ꝫ s̄uitia otto terciꝰ cesar ariminū vrbē eidē ꝯcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ⁊ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi p̄cipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus eps

WOlfgangꝰ eps̄ Ratisponēs̄ i ordie. xj. Is natōe sueuꝰ ex nobilibꝰ ortus parētibꝰ. in cenobio augēsi. ac i herbipoli p̄rio edifcēs art̄ rudimēta. Cū postea i arte hūanitat̄ doctꝰ euasisset. sui noī rōnem i armario posuit struxerat edicula mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archip̄suli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac i clericū ordīatꝰ. decanꝰ electꝰ clericos in oīni honestate vouit. Uex archiep̄o rome mortuo ad tp̄s brunoni coloniensi archiep̄o adhesit. postea relict̄ mūdialibꝰ pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū ep̄m factꝰ p̄sbiter. Uisiōe scti Othmari hita licētia sui abbat̄ exul i noricū veniēs oriente v̄sus pannoniā p̄dicatōis gr̄a petijt. vbi heremiticam vitā; in oīni sctīmonia pegit. Fretꝰ auxilio piligrini patauiēs̄ ep̄i ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi eccl̄e p̄ficit eps̄. Ubi in oīni doctrina salubri ac v̄tutibus p̄celsis miraculisq̄ꝫ ꝑ ānos. vj. ⁊. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus eīm dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcrū sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se moriturū. His trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq̄ꝫ alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Monstrū in vasconia

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissimꝰ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em̄ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cōprouinciales epiepiscopi virili animo occurrentes exterminarūt Dicebantur aūt antropormothite, vt gracianꝰ. xxiiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̄ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec em̄ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Dunstanus archiepūs Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctōnis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiū ⁊ dominator eorum

Etgarus anglorū rex post ethelstanū patrē anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Uir per omnia xp̄ianissimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hisdē q̄ꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudes virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septimꝰ. Is reliq̄as de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hadcmarus abbas fuldensis monasteriū fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qr multitudinē pauperū in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter, aufridus traiecteñ. ep̄us. ⁊ gerhardus ep̄us cameraceñ.

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt guilhelmus diuionēsis. richardꝰ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita, ab vmbilico ⁊ sursū diuisa. habēs quoqꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedēs aut dormiēs Alia neutrum faciebat.

Hugo magnus. cognomēto capucius. ludouico frācorū rege defuncto ex ipiꝰ testō regnū obtinēs regnuit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt eū comitē pisiensiū vl' ducē fuisse eius p̄r̄ q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentinꝰ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariū fuisse dic̄. hic tm̄ frācorū regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tūc etenī oīs transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones īperio nō mō germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgice. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

S. Dunstanus

Adeobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex frācie

Potestas Imperialis. regalisqꝫ potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū saluatorem nostrum ihm xpm dei filium. in cuius manu sunt oīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus describeret orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoqꝫ an cesari censum dare liceret. Viso nūmismate: reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari. ⁊ que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinian9 cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāqꝫ sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche prim'atesqꝫ ceteriqꝫ pontifices ⁊ prelati subiecti sunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum hussitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanqꝫ firmissimis colūnis formata fuit. Cognita eīn imperij imbecillitate. varietateqꝫ fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeqꝫ preceteris precesset. qui vtute ⁊ dignitate ceteris prestaret. Gregorius quintus summ9 pōtifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vsqꝫ ad tempora nostra seruatā videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiqꝫ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisqꝫ principem sese ausus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istoꝝ proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se sciant esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti pfecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliūde. non est opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciū. Certum est talia priuilegia non valere que summā auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes absqꝫ numero. Cum pace turbata hinc atqꝫ inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus possit imponere modū. Qd' si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent obedientiā si vnū dumtaxat in tempalibus supremū principem recognosceremus. Floreret vbiqꝫ terraꝝ pax. opīma dulciqꝫ omnes concordia frueremur. Cui9 rei signum manifestum qꝫ ab initio nascentis mūdi vsqꝫ in hoc eui nunqꝫ pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnū cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tūc contigerit q̄ nostram humanamqꝫ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūqꝫ veniant potestate non habere vigorem. Eaqꝫ non solum per successorem sꝫ ab ipo quoqꝫ qui concessit esse cassanda. Nec eīn tollerare principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs se virtutibus id priuilegij se meruisse. qūis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt eīn se suis armis. suoqꝫ sanguine. prouincias vendicasse. q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod qꝫ ridiculosum atqꝫ iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nāqꝫ maior est vtilitas publica qꝫ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordiā dirimit. Non tamen pterea regum ⁊ aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumqꝫ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri oīes pro salute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trāsitum. elargiri cōmeatū. nihilqꝫ fugere qd' cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dn̄o prestet impatori.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate sub sisteret fundatū. firmatumqꝫ dicitur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

De institutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii Imperator gloriosus

Spirituales

Rex bohemie
Palatinus reni.
Dux saxonie.
Marchio brande.
Lothring
Quatuor Lantgravij.
Düringen
Hassie.
Leuchtenbergk
Alsacie.
Swartzburgk
Quatuor comites.
Kleffen
Zilie
Sophey.

Electorum imperii institutio

Sanctionē de imꝑatoris electione. fecit gregoriꝰ q̄ntus. ad vndecimū quā obierat mensem rome restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone eñ tercio ꝑ successionem nō sine difficultate imꝑatore creato. idē pontifex ex eadē gente natꝰ. cognoscens imꝑij imbecillitatē ac fortune mutabilitatē. vt diutiꝰ apud germanos summa imꝑij maiestas remanere posset. Synodo ꝯgregata statutū tulit de imꝑatore deligēdo. solis licere germanis (q̄ inde electores sunt dicti) ꝑncipē deligere. Quā sanctionem huc vsqꝫ ꝑ annos supra q̄dringentos ꝓuatam videmꝰ. vt ī futurꝫ nō ꝑ sanguinis successionē imꝑium duceret. s ꝑ solos germanos ꝓceres. vna cū bohemie rege imꝑator deligeret. Qui cesar tūc ꝛ romanorū rex dictus. si a romano pontifice coronabit imꝑator augustꝰ appellet. Hec q̄ ꝯfirmatō ne plenꝰ hr̄ extra de elec. c. venerabilē. Suntqꝫ hij electores. vt in figura daret. Maguntinꝰ. Treuerēsis. ꝛ coloniensis archiepi. Et marchio brādeburgensis. Palatinꝰ comes. Dux saxonie. Rex bohemie. Distincta sunt aūt inter eos officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie primꝰ. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis marchio camerariꝰ. Comes palatinꝰ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē tū bis additū ferūt ad tollendas electorꝫ discordias. De h̄ quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Maguntinus Treuerensis Coloniēsis. Quilibet imꝑij sit cācellariꝰ borꝫ. Inde palatinꝰ dapifer. dux portitor ensis. Marchio ꝓpositus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seruātqꝫ ꝑ ordinē legem. Atqꝫ creant dn̄m cūctis per secula summū. Annū in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scd̄m supra millesimū xp̄iane salutis fuisse inuenimus.

FOrmam aūt ꝛ modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ꝛ eorū cōductum ac vocatiōnē quō adesse teneant̄ franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde cesar ꝛ romanoꝝ rex appellatus. tū demū impator ꝛ augustus habet̄. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri eñ impatores cū eligunt̄ añ consecrationez coronationēq3 romanoꝝ reges appellant̄. quasi pluris existimandū impatoꝝ q̄3 regū nomen. Atuero prisci romani post expulsum Tarquinū supbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bñ ꝛ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent̄. Tres eñ gradus maioꝝ dignitatuz apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema oīm potestas rex fuit. Post regem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōseqtur. Juli⁹ aūt cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. essz impator ab exercitu appellat⁹. nō impatoꝝ aut regū. s̄ dictatorꝫ nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe 3xerat. Cū aūt cupet regis nomē. ꝛ vereret̄ ppli indignationē. moli tus expeditionez in pthos atq3 asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos supari posse. se regē dici ꝑcurauit. Qđ maturade mortꝫ sue cām ꝑbuit cōiuratꝫ. Est āt īperiū armoꝝ exercituūq3 ad tutādā augēdāq3 rēpublicā cōmissa auctas. Uez qm̄ mos ille abolevit oīnino. Nec soluz ex vsu. s̄ ex memoria q̄3 germanoꝝ abijt. Hūc recentiorē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maiorib⁹ religiose instituta. ꝛ ad nos vsq3 traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētissimis doctissimoꝝ historicoꝝ scriptis (qđ vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi q̄d ceteri loq̄ntur.

Anno mundi.6203. Anno xp̄i.1004.

IOannes decimusnonus papa.p̄ria romanus e regione porte metropolitane.ioanni pontifici suffectus.qui pontificatū iniens.ad ociū cōuersus. Et tp̄e nil dignū memoria gessit. Is aūt(vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui anno quarto.mense item quarto morit̄. Sepeliturq; in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

SErgius eiꝰ noīs quartus papa.p̄ria romanꝰ.p̄re Martino ortꝰ fuit. post ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq; cōsuetudinis. Et an̄ pontificatū ⁊ in ip̄o magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus.in delinquentes clemēs.in ɔtumaces modestus. Tāte p̄terea prudentie fuit.vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit.quo merito rep̄bendi gubernātis negligentia posset. In deū em̄ mentem oēm cōuertēs.qd̄ facere pontifices oēs deberent. iuste atq; integre oīa ex animi sui sentētia bn̄ natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea v̄o huius cōsilio ⁊ monitionibꝰ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia.idq; moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt. Unde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi normādie ducis filius adiuuantibꝰ etiā campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tp̄is spacio expulit. Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent̄. laborante ytalia ⁊ fere toto vrbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno.die.xv.morit̄.sepeliturq; in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xp̄i.1014.

BEnedictus octauus papa.p̄ria tusculanus.p̄re Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū imp̄atorē scd̄m institutionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus heinrici cesaris defensione vtebat̄. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionē.alio in locū eius suffecto pellitur. Uerū postea inita cū inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice.in vrbem cū dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno.mense vno.die.xiij.morit̄. Sepeliturq; in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damianꝰ doctor de isto benedicto.episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem.eūq; interrogasse.quid cause hoc esset.cur mortuus equo nigro veheret̄. Respondisse dixit.grauiter torqueor. Tum benedictum hominē rogasse.vt pecunias quas occultauerat(locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noīe.nil ei profuisse.quia ex rapinis parta cōstabāt.fecit mandatum episcopus.ac statim episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa.p̄ria romanꝰ.patre gregorio.episcopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris an̄ initiatus pontificiū munus suscepit.eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum imp̄ator creatur.accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq; exitiū interminatus est si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Ioannes autem cuiꝰ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui āno.die nono moritur.vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xp̄i.1024.

BEnedictus ip̄ius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos. patria tusculanus.patre alberico. Hūc romani tanq; homines ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In eiusq; locum sufficiunt Ioannem sabinum episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē ⁊.xl. dies pulso.denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die.21.cum cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Ioanni archidiacono sancti Ioannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū munus libere cessit.vl'(vt quidam affirmant)vendidit. Hanc ob rem merito ab oīmbus bn̄dictus ip̄e accusatus est.⁊ iudicio diuino damnatus. Constat em̄ simulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogantiq; quid illa horrēda ymago pre se ferret.cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oībus probris sedaui.simulacrū meū plus feritatis q̄ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontificatum vendiderit. Scisma igitur.xiiij.ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Heinricus eiꝰ noīs secūdus impator anno dñi millesimo primo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercō supra millesimū. ottone mortuo germanie electores ꝯcesso iuri tūc primū inītentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q nō p successionē ſ ab electoribꝰ pdict cesar ⁊ augustꝰ electus. impauit ānis. xxij. Vez ab historicis pserim ytalicis heinricus primꝰ appellat. vidimꝰ tñ eiꝰ scripta babēberge in qbꝰ se secūdū scribit. Gothfridꝰ quoqꝫ viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post eū antonius florētinus epus claudū filiū bezilonē vocāt. Hāc vocationem igit in sequētibus obseruabimꝰ. Cū aūt tradi videmꝰ suū in ytaliā aduentum p annos. xij. distulisse. Multa eñ cū gallis plurima cū metēsibus bella gessit. inde ꝯciliatis sibi animis qrūdam principum in regē regni inungit a willigiso magūtino archiepo sclauos itē dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo imperator augustusqꝫ appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima expeditiōe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedētes. ytaliam linqre cōpulit. Troiāqꝫ vrbē ī apulie finibꝰ deditōez ab oppidanis oblatā acceptās, cū datis obsidibus romā ē reuersus. Fuit aūt xpianissimꝰ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kunegunda vxore vginitatem vl certe diuinā castitatē suauit. Quoz suasione ⁊ precū instantia stephanꝰ hūgarie rex ⁊ sbiecti sibi ppli ad fidē xpi fuerūt ꝯuersi. Sororē eñ suā regi hūgaroz ī vxorem collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxore vixit vt vterqꝫ in morte miraculis claruerit. In vita eñ nil ptermisere qd ad honorem dei ptineret. Nā ⁊ babenbergēsem fundarūt epatū. Et diuus imperator multis pdijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes qꝫ epāles hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q barbarica immanitate adiacentiū sclauoz vastate fuerāt restaurauit. Deniqꝫ post multa bella in bohemia germania ytaliaqꝫ strēnue gesta. Obijt ad annū salutis xpiane primū ⁊ vigesimū sup millesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortē etiā multis claruit miraculis.

Linea īperatoꝝ

Heinricus secūdus kunegūdis

Conradus secūdus

Conradus secūdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q a Troia venerāt originem traxerat. defuncto heinrico impatore anno salutis. M. xxi. ab electoribꝰ in germania cesar deligitur. Qui in heinrici impatoris milicia ordines duxerat. Et suū in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qd tps multi ytalie magnates ⁊ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cū aduenisset armis repellere ꝯstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neqꝫ eñ in ytalia obscuꝝ. veniēs in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū venisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō priusꝰ inde motuꝝ se cōminatus qꝫ pariter incēsum vrbē solo equaret. ſ dū in die penthecostes colonieñ archiepus missaꝝ solēnia in ꝯping vrbi eccl'ia celebraret. p spūm vidit. cōradoqꝫ dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi abscederet cominari. Itaqꝫ conradus motis a mediolano castris. romā veniēs aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij titulis inter eudonē angloꝝ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataꝫ post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in hūgaros duxit. cōpressisqꝫ illoꝝ motibus exercitū apud treueros metensesqꝫ reductū distribuit in hiberna. Conradus vo impator apud treueros ꝯstitutus cum Rudolphus burgūdionū rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ pncinio se cōmisit. regnū illi burgūdionū pmisit. qd ab impatore in ꝓuinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe impialis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā suā heinrico cōradi impatoris filio in mrīmoniū collocauit. Inde cōradus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs distemperantia aeris multos amisit principes reuersus in franciā in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. impij vo. xiiij. Fuit vir armis strēnuus consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xpiana deuotus.

Cometes Anno tercio heinrici horribilis aspectu apparuit. flāmas huc atqꝫ illuc dispergēs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaqꝫ in sanguinem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup ⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ orbe valida fames est subsecuta. pauloqꝫ post in ytalia tanta peste laboratū ē. vt plures mortui qꝫ superstites haberentur. quā calamitatē fons in lothoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris

Gloriosi atq̃ sanctissimi imperatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis v̓gine sancta. vite sanctitate ac v̓tutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Ibidem de maiorib⁹ kunegūdis imp̄atricis posuimus. Qui i morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit̄ describte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ꝛ frondibus ab eo descendentibus. Filij ꝛ nepotes vsq̃ ad heinricum sanctum ponūtur. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Temporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora ī saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ꝛ fidem xp̄i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq̃ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū danis gessit ꝛ ī mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomīe idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt p̄missum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituit̄. Mortuo quoq̃ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝯuersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ꝛ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is hezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ꝛ defensio leg̃ bauarie cultus p̄ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij ꝛ filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea īpator scūs bruno eṗs augusteñ. filia aūt geysila q̄ nupta stephāo regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē ꝯuertit. Diu⁹ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ꝫ cognouit. Cū ꝓlem se nō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutans eṗatum in honore sancti petri sctiq̄ꝫ georgij ꝯstituit. pluraq̄ꝫ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu añ cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is r̄ndit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris ꝓperamus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil ꝓfecim⁹. bona eīn ꝛ mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pond⁹ excessit. ideo iratus aurē vnā olle ꝓfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator ecclē mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pp̄lo quotannis ostendit. Repertūq̄ꝫ ē impatorem heinricum tūc ad dn̄m migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ꝫ magnus optime de romana eccl̄ia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo impator ꝓnūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ꝛ imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigisridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus eṗatū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit oīm probitate ꝛ sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori mr̄imonio iūcta. cū eo in oī castitate vsq̄ꝫ ad obitū vitā celebrē pegit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o de⁹ ab heinrico ꝛ oībus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamq̄ꝫ candentē massam illesa ꝑtransijt. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in bassia cū oī sanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dn̄m. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēti⁹ q̄rt⁹ papa. p⁹ crebra miracula sctōꝝ cetui aggregauit. Cui⁹ festū tercō marcij celebr.

Corezizantes per annum

Contigit t̄pibus heinrici imperatoris mirabile pri⁹ inauditū. Cū in villa q̄daz saxonie in madeburgēsi diocesi. vbi erat eccl̄ia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dn̄i. decem ꝛ octo viri simul cū. xv. mulieribus ī cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdotemq̄ꝫ ip̄m celebrātē impediebāt. Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imp̄cando inquit. Placeat deo ꝛ scō magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vsq̄ꝫ ad ānū corisantes. Et ita factum ē vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo t̄pe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo t̄pe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebert⁹ archieṗs in cui⁹ dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ꝫ añ altare dicte eccl̄ie reconciliauit. filia p̄sbyteri cū duob⁹ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib⁹ noctibus ꝓtinus dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri v̄o ꝑ penā suā mēbroꝝ tremore ꝓdiderūt. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

Willegisus eṗs

Willegisus archieṗs magūtin⁹. Is ortū hūilem hn̄s p̄rem q̄ currū ꝛ bigas facere solebat. id̄ ī thalamo ornato grossis lr̄is scribi iussit. Cui⁹ ip̄e clauē sb̄ diligēt̄ī custodia hn̄s itroire solus ꝯsueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. willigise r̄cole vn̄ veneris. h̄ appēdit ꝛ rotas ī ꝑiete vt statū sue paupta̋ agsceret. inde rote in vexillo eccl̄ie moguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Geisila regina

Geisila v̄go nobilissima soror heinrici īpatoris stephano vngarie regi collocata. Cui⁹ opa rex ip̄e ꝛ pp̄li hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Stephanus hungarie rex. filiꝰ geyche. ex saroltb filia gyula natꝰ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ⁊ potentem gloriosum gessit. ⁊ victoriā obtinuit. postq̄ʒ regie celsitudinis coronā diuinitꝰ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auunculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ⁊ filijs in hungariam misit ⁊ regionē eiꝰ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta vo vxore gersila matrona sanctissima heinrici pdicti sororis adiuuāte alberto pragensi epō primus stephanꝰ rex vir eius. ⁊ postmodū oēs regni populi ꝯuersi. ⁊ xpī se fidei subiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religiōe. grā. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephanꝰ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex cuiꝰ spolijs cenobiū in honore scti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̄ extrui fecit. Cū vo oīes vicinas nationes sibi ugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tn̄ morte ꝑuentꝰ. Stephanꝰ igit̄ exacerbatꝰ graui morbo correptꝰ. Tandē sanctitate ⁊ grā plenus. tricesimoseptimo sui regni incarnationis dnice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sctōꝝ ꝯsortio adiūgitur. Sepultꝰ in basilica albensi. quā in honore dei genitricis cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthorali.

Emericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex gersila vxore filiꝰ. Cum plures habuit filios. Ille p ceteris in primeuo adolescentie flore supra communē hoim naturā. diuino munere sublimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ⁊ paciētia armatus. fuitq̄ʒ deo amabilis ⁊ hominibꝰ honorabilis. Cui pr̄ administratōnis ⁊ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte ꝑuentus ꝑria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua vgo existens. migrauit ad dn̄m. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab oībus extimatus est.

Ladislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate pcipuus. cōi ꝯsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinitꝰ data pplo interptat̄. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq̄ʒ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. sbleuator oppressoꝝ. pius pr̄ orphanoꝝ. ⁊ ab incolis regni pius rex appellabat̄. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̄ʒ croaciā adiunxit. Bella q̄ʒ plura ꝯ cunos hūit. de qbꝰ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̄ʒ dn̄s cunos. ⁊ rex cū triūpho in hūgariā redijt. Inuasit ⁊ rusciā q̄ regi fidelitatē polliciti sunt. Irruitq̄ʒ in poloniā ⁊ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝑriā remeauit. Post hec in prochia castri bihor inter flumē kewres in venatione sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore vginis marie(quē locū warad noīauit)cōstruere fecit. sctītate tandē ac vtutibꝰ plenꝰ migrauit ad ꝯsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepultꝰ waradini. ãno dn̄i. M. xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

Robertꝰ rex frācie ea tēpestate. nō minꝰ ptam. quā regalē vitā ducebat. Nā ⁊ doctrina ⁊ sctītate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationibꝰ nulli secūdus haberet̄. quē merito laudamus. Cuiꝰ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostibꝰ obsideret. neq̄ʒ horas suas intermitteret. menia hostiū diuinitꝰ corruerāt. statimq̄ʒ irruentibus suis oppidū caperet̄. Et cū peritissimus eēt musicus ferūt eū sequētiā Sanctispūs assit nobis grā cōposuisse ⁊ alia.

Fulbertꝰ q̄ʒ epūs carnoteñ. ympnū chorꝰ noue hierl'm fecit ⁊ solē iusticie ⁊ stirps yesse. Is a btā vgine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Udo episcopus

Heribertus item archiepūs colonieñ. vtutibus ⁊ sanctitate claruit.

Gebhardus pricius venetꝰ pannoniū epūs vir vtiq̄ʒ bonꝰ atq̄ʒ doctissimus hisdē tpibꝰ martyriū ab hostibꝰ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ptulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ⁊ in mōte altissimo educentes pcipitem dederunt. ⁊ turpiter laceratum interfecerūt.

Udo archiepūs madeburgeñ. Is in eadē vrbe scolaris indocibilis obtusi ingenij. implorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̄ sapiam ⁊ epatū. ⁊ cū doctꝰ euasisset. metropolitanꝰ postea efficit̄. immemor ꝑrie salutis voluptati idulgēs bona ecclīe neglexit. tō oibꝰ odiosus. Inde i valleliliorum abbatissam ordīs cisterciēñ. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo. qr lusisti satis Udo. q̄ in delitijs ꝑseuerās. Tādē fridericꝰ canonicꝰ eiusdē eccl'ie nocte i choro sancti mauricij videbat turbā sctōꝝ. ⁊ vdonē pena capitis dānatūq̄ʒ pugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adductꝰ fuit. ⁊ a vgie maria corā filio accusatus. ac sic infelici fine pijt. hꝰ horrēdi pdigij mēoriā. cruor infelicis vdonis i marmore cādido ostēdat ad terrorē alioꝝ epoꝝ.

Hengerꝰ q̄ʒ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū claruerūt. sctūs q̄ʒ medericꝰ abbas eduenñ ac emotus epūs leodieñ sapia ac scia clarꝰ. Silr rogerꝰ epūs beluaceñ oīni virtute preclarus.

Silvester eius nomis terci⁹ papa. pñia roman⁹. pr̄e laurētio. in locū pulsi bn̄dicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Nono ei ꝛ q̄dragesimo die factione suoꝝ bn̄dictus restituit̄. Cū ergo iniuste occupatā aplicam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus non⁹ in reddita sibi sede in vno mēse. diebusq̄ʒ vno supra vigesimū pmanens. eā Joanni archidiacono p̄mo suo vel vendidit vel pmisit kalēdis maiis. q̄ gregorius sextus appellatus. eo enī tum pontificatus deuenerat. vt q̄ plus largitione ꝛ ambitione. non sctītate vite ꝛ doctrina valeret. Is tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ssis ꝛ reiectis obtineret. quē morē vtinā nō retinuissent nr̄a tpa. Hic cū primū sabin⁹ cardīalis nō a collegio ꝫ largitōe pontifex creatus. quo pulso bn̄dict⁹ denuo restituitur. tumultuāte vrbe ꝛ nūc vnū. nunc aliū appetente. Cū pplus recto caruit ꝛ malos plures q̄ʒ bonos facerent.

Anno mundi. 6233. Anno xp̄i. 1034.

Gregorius sext⁹ papa. sancti ioannis ad portā latinā archidiacon⁹. vl' vt alii scribūt archicanonic⁹. pōtificatuʒ a bn̄dicto (vt diximus) accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata. iniq̄ vt debuit aīo ferens. copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iusserat. in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̄ʒ turbatā rem ecclsticam cōponere ē annisus. p̄ribus itaq̄ʒ nō rome solum ꝫ vicinaꝝ q̄ʒ ytalie prīū ac ordinū q̄rūcūq̄ʒ religiosis ex more cōuocatis. Synodus celebrata ē. in q̄ bn̄dict⁹ nonus. siluester tercius. ꝛ gregori⁹ sunt dānati. Cūq̄ʒ tanq̄ʒ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Syndegerū babenbergēsem epm cui Clementi secūdo fuit appellatio. pōtificē creat. Gilbert⁹ tn̄ historiaꝝ scriptor affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam in sua magnitudine breui restituerit cuʒ latrones quoꝝ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabātur. e medio sustulit. ideo a perniciosis hoībus homicidam ꝛ sanguinis hūani appetentissimū habitū idq̄ʒ a cardinalib⁹ p̄dicari solitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q͛ id qd̄ iuste fecisset liuore reprehēderēt. Inquit cū mortuus fuero corp⁹ añ fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq̄ʒ porte cohorto graui vento aperte sunt. ꝛ corpus oīm admiratione introlatuʒ magne sanctitatis opinione. q̄ in pōtificatu sedit ānis duob⁹. mēsib⁹. vii. durante scismate.

Clemēs eius nomis secūdus babēbergēsis eps antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente. vel impante. in synodo ad hoc collecta. ab eoq̄ʒ heinricus augusti impatorisq̄ʒ titulis p̄nte synodo ē ornat⁹. Tradūt vo multi hūc clemente romanos ne ī errores superiorib⁹ siles inciderēt. iureiurādo adactos a pōtificū electionib⁹ ꝓhibuisse. nisi iussu impatoris id facere cogerētur. fecit id impator cū videbat eo licentie factiosum quēq̄ʒ ꝛ potētē q̄uis ignobilē deuenisse. vt corruptis suffragiis tātā dignitate cōsequit̄. Interim heinricus capuā vsq̄ʒ ꝓfect⁹ postq̄ʒ satis ꝓuinciā composuerat. romā ꝛ inde in germaniā ē reuersus. Vix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificat⁹ sui āno nono obiit veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damasus secūdus natione bauar⁹ cognomēto bagnari⁹ pōtificatuʒ post clemētē iniit. Is añ stephan⁹ vocatus. q̄ stephani cura clemētē ferūt infecū. qd̄ ea rōne aliq̄ credūt. q꜡ illico post clementis morte pōtificatum p vim occupat. damasus aūt tantūmō tres ꝛ. xx. dies vixit. Adeo enī inoleuerat hic mos. vt iam cuiq̄ʒ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit de⁹ vindex. vt is ceteris exemplo esset.

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i. M. xlix. pontificatū hac rōne iniit. Nam vacante sede romani ꝓiusq̄ʒ de noui principis creatione q̄cq̄ʒ intentaret̄. heinricū impatorē in saxoniā agentē adierunt. pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri. Cumq̄ʒ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset. ad germanos se vertit ꝓuicitq̄ʒ p̄cibus brunonē epm tullensem virū simplicem. Cui p desunctum in pōnficali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ꝛ yldebrandus monach⁹ saona etrusca vrbe oriūdus forte obuiauerūt. vsq̄ʒ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit. vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs. papalia deposuerit ornamenta. deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die sexti mensis ab incohoata vacatione vltima. in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius dom⁹ peregrinis ꝛ pauperibus semp patuerit. Et leprosi ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Is mane quesitus nusq̄ʒ repertus xp̄m pauperis loco recubituʒ creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense. 2. die. 6.

Linea summoꝝ pontificū

Heinricus eius nominis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dn̄i. M. xl. imꝑauit annis decem ⁊ septē. Is genitori suo nō dissimilis in ỽtutibus. immo ꝑcelsior ꝓbibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio false accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Uiro inde repudiū ꝯsensit. ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atqꝫ oīa q̄ illis more principuꝫ in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omnibus humilis. hostibus terribilis. paupꝫibus pius ⁊ largus. Heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoꝝ hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. qꝛ pares bohemoꝝ germanorūqꝫ copias. pares quoqꝫ p̄lioꝝ euētus habere vidit. Sꝫ eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreqꝫ exercitu eūdē aggressus oldericū regem p̄lio superauit. Cū captoqꝫ ⁊ p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo tpe hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. ꝫ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūqꝫ sine hc habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaqꝫ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroꝝ saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroqꝫ restituto. regni illius contentiones motusqꝫ sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bn̄dictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare cocgit. ⁊ syndegeꝝ epm̄ bambergeuꝫ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaqꝫ interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atqꝫ inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oīnibus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs ꝓuincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs o bijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

Uincentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaꝝ scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaqꝫ ꝓmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus eni̅ imꝑator secundus nulli violatori pacis parcens. Un̄ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imꝑatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit imꝑatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi ꝑnoctasse qua nocte vxor comitis masculuꝫ ꝑpit. Quo vagiente vox de celo ait. O iꝑator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita iꝑator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. ꝑcepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux ꝑteriens eū recipiens ali iussit. ⁊ in filiuꝫ adoptauit. Longo post imꝑator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euꝫ suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. ꝑcipiens vt lr̄as regine deferat in q̄bus ꝑcipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti lr̄as subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā n̄ram dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in oīnibus operibus suis.

Ignea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit.

Heinricus hic nobilis imꝑator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta imꝑatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓprius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuꝫ vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atqꝫ furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Uerum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Maleficа quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt

Temporibꝰ quoqꝫ heinrici tercij imparatoris ecclia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ȝ ei egiptiorū potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoqꝫ sancta cū adiacente regiōe in eorū deuenit potestatem. Inde p̄fectus calipha omi impietate plenꝰ deo ꝛ hominibꝰ odibilis. inter cetera nephanda eccliam dominice resurrectionis (que per venerabilem viruȝ maximū eiusdē loci epm p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij imparatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe et prefuit vir sincerus heresius nomine eiusdem tyranni auunculus. minus eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ pluribus augurijs in peius se v̄tit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahernitius ex petitione constantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelibꝰ concessit. Cum autem vires xpianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de ꝓprio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāqꝫ vt nūc est eccliam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Cāpanus astronomꝰ

Hugo abbas

Guido musicus

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maximꝰ astronomus. Hac tempestate in precio erāt. nonnulla accuratissime scribit. atqꝫ errorem aliquātulū. in ptolomei magni astronomi. calculatione adinuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaȝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō puenerit. ob ingenij defectum. veȝ ob penuriā temporis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēpꝰ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Lanfrancus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduȝ in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoȝ notas dinumerādo melliflulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Theobaldus

Hermānus cōtractus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ꝛ anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissimꝰ fuit. q̄ cū apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissimꝰ haberet. tactꝰ diuino spiritu scolꝫ abrenūciauit. ꝛ ad ꝓpria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ ad vixit soli deo tanq̄ȝ verus xpi hūꝰ militauit. q̄ postea ex abbate cadom. factꝰ archieps cātuarieñ. pleraqꝫ bona in ecclijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝫ insigne noīe Scintillarē ꝫ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ȝ tpibus apud vicetinos ꝛ doctrina ꝛ vite scītate multo ī p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermānꝰ p̄terea ꝫctus ꝛ ipe religiosus pria alemānꝰ ingenij p̄stantissimi vir hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissimꝰ esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqꝫ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresqꝫ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli multa ꝛ docte ꝛ acute descripsit. ac quedam alia.

CORpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̄dam sepulcro repertū ē. ad cuius caput lucerna accensa inuenta ē. Cuius sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. s̄ ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cuius hiatus quatuor pedibus et semis mensuratus ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā s̄btilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer s̄bintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitatis erat. vt muro applicatū altitudinē menīū vinceret. Sed diebus p̄cedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptione agnouit. soluta cute neruisq̄ fluentibus.

Berengarius

BErengarius doctor natione turonens̄ andegauens̄ archidiaconus p̄ hec tēpora cuz diu sanctitate et doctrina insignis et clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multorū aīos tpō suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōse. di. 2. c. ego berengarius Emendacioneq̄ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̄ p̄dupimus labore manuuz suarū quoad vixit viuere voluit. et vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

COncilium q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellarū ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū et eius errorem celebrat̄ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiaconus cuiusdā eccl'iastici erroris auctor damnatus fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

CIrca idem tēpus anno dn̄i. M. xl. daruit. b. iohēs fundator et institutor ordinis vallis vmbrose. s̄b regula militantis bt̄i bn̄dicti. cū q̄busdā ɔstitutōnibus eorū sup̄additis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia et longobardia superiori habet. Hic itaq̄ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatorū multorū manu stipatus. oportune in eū q̄ fratrē interfecerat nō p̄cul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salutis spes sibi p̄poneret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter p̄cidit. suplex p̄ ih̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. et fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes om̄e illud qd̄ susceperat odiū. de fratris nece statim īfregit. et culpā oēm cōdonauit. At cū vltra p̄gressus ecclesiam diui miniati occurrentē intrauit, et an crucifixi effigiē cōstetisset. et om̄e crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē, q̄ ob eius reuerentiā, capitali inimico pepercisset Adhuc crux illa p̄ iudicio tanti miraculi in ecclia miniatis p̄pe florentiā in monte cuz veneratione vsq̄ in hoc tp̄s demonstrat̄. vbi olim fuit monasteriū nigrorū monachorū. nūc aūt alborū id ē montis oliuarū. Talis igit̄ miraculi monimento vir sanctus p̄motus. statim se religioni cōtulit. et vt heremita in eā appennini p̄tem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi et vite sanctitate dei summi in se gr̄am maiorē exp̄tus ē. atq̄ ita primus monachus deuotissimus illius sacri ordīs vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē et originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sc̄titate et sciā clarissimis floruit. Ioannes aūt factus religiosus ieiunijs et abstinētia esce et potus ac vigilijs carnez domare cepit. et ocium vitare. et orationibus et pijs operibus insistebat. deinde ī miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit om̄es abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule et vnitatem. et dilectionē fraternā sumptis deuote sacramētis sp̄ūm celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto ydus iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die i ecclesia monasterij de pasignano. post cuius transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Joannes gualbertus monachus

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex bilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeq3 nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vō hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ⁊ thuronem villas nominabant. Ipa vō vlma tū muris fossatis ac menijs atq3 publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni imperatoris aucta sit, ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmine edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At q̄ ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod latio desumptum est fonte. q̄ apta
Ulmetis plena posita est vligine terra
Nanq3 vbi defoditur circū vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum:
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Ui belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Preflint: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusq3 impleta decoris

Affluit' et pluri populo. q multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extāt
Pulcras inter habet structuras grāde labore et
Arte atq expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoq molis in altū
Sustentat laquearia magna: capaxq frequētis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: q multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniq fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq parato
Uescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū est: hoim hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ · ΜΟΝΟΚΩΛΟΥ · ΑΠΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

Victor secūdus papa gebhardus antea vocat⁹. eccle eysteteñ (q̄ olim aureata dicebat) eps in ordine decimusseptim⁹. natione aleman⁹ ex bauaria pōtificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici grā, ꝗ̄ quā aliq̄ scribāt liberis suffragijs. Verebat eñ clerus ppl'ꝯq romanus heinrici potentiā. victorē igit̄ ꝓponūt legato Yldebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri impatorisꝗ pfecit. at victor in sede oim ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte impatore florētie hūit. In q̄ quidē multos epos. tū symonie, tū fornicationis causa epatu puauit. clerūꝗ admonuit q̄d maxime ad se ptinetet. ꝓposita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederet. Sūt q̄ scribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētissimeꝗ ab eo habitū. alij v° yldebrandū eo ꝓfectū putant. Is cū heinricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum sbdiaconē ad illū misit. q̄ oppotune eī accidit vt impator graui quo obijt morbo implicit⁹ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit. vacat tū sedes dies. xi.

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus casinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccla q̄ a romana ducentis fere annis insolenter se subtraxerat. Inter alias eā maiorem supioremꝗ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliā atꝗ burgundiam labe symoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādisꝗ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atꝗ feliciter vsus. cū aūt ꝓciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūꝗ pariter diem defunctus est. Florentie quoꝗ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ mūcius dicebat. dux vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. prim⁹ ēñ oīm gregorius de tusculano ex gēte patricia roman⁹ mintū velitrensem epm inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id v° tēpis agnes tercij heinrici impatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemꝗ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiacon⁹ cardinales ⁊ episcopi aliꝗ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaꝗ mēse nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus episcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isꝗ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit ꝗ̄ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōtifici. patribusꝗ placuit generale conciliū apd sutriū conuocari. Ibiꝗ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictus abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo ⁊ figura misterione. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno, mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Alexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Isꝗ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret. Giberto parmensi viro potentissimo admodū annitente ab heinrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur. Reuersi igit̄ in longobardiā pseudo epi cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem i antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtpauere. pter mathildim optimatē feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōt̄ graue pliū ꝯmittit. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti fili⁹ postea egre i arcē adriani pduxit. Cognito errore heinric⁹ ipator alexādro restituit⁹. Veniēs ad vrbē pōtificat⁹ sui āno. xi mēse. vi. morit. i basilicaꝗ lateranēsi sepelit.

Linea imperatorum
Heinricus quartus

HEinricus quartus heinrici tercij p̄dicti fili⁹. anno dñi. M. lvij. patre de-
functo licȝ adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit ānis. 48.
vel vt alij hūc q̄nquaginta. Mortuo nancȝ p̄re sb custodia m̄ris sue agnetis ī-
peratricis fuit. q̄ aliquāto tpe prudenter impiū rexit. cuȝ pace gubernans. Is
postmodū ɔcilio suoꝝ deceptus. spretis m̄ris cōsilijs ab eo alienanis. q̄ discess-
sio maxime discordie semīariū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet
fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ꝛ ad monasteriū fructua-
riense se ɔtulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis coloniēsis archiepi tyrānī-
de pulsa. eōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñ ditur. Nā locoꝝ sanctoꝝ dul-
cedine capta sancḣ opibus ꝛ elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. Cui⁹ corp⁹
in eccīa. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tpe Cō-
radus eius filius secūdo genitus quē p̄r adhuc viuens ytalie p̄fecerat. morit
ꝛ florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus
p̱ apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo tpe princeps
admodūȝ gloriosus ꝛ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis
largus. in re militari fortunatissim⁹. quāuis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū ꝛ p̄secutionū. mul-
tas. ne dū a principibus veꝝ a ꝓprio filio ptulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere
p̄ ceteris regionib⁹ cepit. Vez cū cepisset nobiles opprimere ꝛ venatui ac ludo magis q̄ȝ administrāde iu-
sticie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. eū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare ce-
pit. Relicta igit̄ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoꝝ pontificū aucto-
ritatē potētiācȝ diminuere statuisset. Et ꝯ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem epm
agnete ei⁹ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bel-
lo saxonuȝ implicitus. Et si illos insigni prelio supauit. tamē sbigere nequiuit. Nec tū ex victoria cessit in-
cruenta. cp cesa suoꝝ militū q̄ncȝ milia amisit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nephaṙia quecȝ in pon-
tificem sit ausus. primūcȝ illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiepo maguntino iniunxit.
Cui⁹ edicto apud wormaciā cōciliabulū ɔuocatū ē. ꝛ epi abbatescȝ regnoꝝ heinrici. ne gregoriū in pon-
ficem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos epos cōmissis priuauit ecclesijs. Heinri-
co autē gubernationē titulum ꝛ dignitatē regni interdixit oībus principibus ꝛ ppl'is auctoritate aplica
absolutis. Inde p̄lati principes ꝛ ppl'i pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari cepe-
runt. primicȝ saxones exarserūt in bellum. Cognita itacȝ gregorij censura heinricus p̱ litteras supplex ve-
niam precat̄. Eius precibus pmotus pontifex canussum agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Il-
luc heinricus cū oībus copijs ꝓpere ꝓperās. deposito impiali ornamēto. denegatiūcȝ primo die īgressum
eq̄nimiter tollerās. loco p̱ noctē nō mouit. ꝛ glacie ferūt cōculcatacȝ diu niue p̱ asprimū hyemis sydus so-
lum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis co-
mitis interuentu introductū. regē in sinū m̄ris eccīe recepit. pace iureiurādo firmata. impator papiam ver-
sus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quorūdā epoꝝ sedi-
tionibus ɔcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito couentu gibertū rauennatē ar-
chiepm pontificē creat. eūcȝ clementē appellat. ꝛ secū romā hostili animo adduxit. vbi ꝓphanata basilica
petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. ꝛ cum magno impetu romaȝ
venit. pauefactus heinric⁹ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo no-
nagesimonono aquisgrañ. filiū iuniorē heinricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄rem ira excande-
scens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē euȝ p̄lio supauit. qua iniuria ꝛ dāno cōfractus
eū merore vitā egit lugubrē. ac demuȝ cuȝ dedecore aīam exalauit. añ hunc impatorē. nullum īpatorē a pō-
tifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit̄ p̄mo sepult⁹ inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄ncȝ annis inhu-
matus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

RUdolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacē
rem federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ppu-
lit. apud forcheym ī regē eleuat̄. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄dragesi-
me a Sigefrido metropolitano ī regē inungit̄. postbabito heinrico primo pe-
cijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni de-
pelleret. Id vo cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ꝛ incerta
victoria vtrūcȝ dimicatū ē. Missi iū q̄dem ab vtrocȝ legati ad pontificē rogatū
vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ip̄e respondit. q̄ȝ vt ab armis di-
scederent. sed ꝓusq̄ȝ ea perfererent iussa. illi iteꝝ primo grauiore p̄lio concurre-
runt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti
vo erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis epus
cardinalis. aquileiensis p̄triarcha. ꝛ paduanus episcopus. quibus r̄ndit hein-
ricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̄ coactis
summo conatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenien-
ti triuis castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscu-
le retrocessit heinricus fuga ꝓlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fue-
rit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirauis in Mersburga sepelitur.

Ordo grandimōtensis Inicium habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēsis sb pre stephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortū habuit. hic fili⁹ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a pre suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiepo xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniqȝ discedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̄ mutanda sunt memorie ꝯmendans. in aqtania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xpo duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. ⁊ iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ⁊ domū veutis expositā offerēs. afflictionē corpis ⁊ requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephan⁹. ibi deo se famulatū oīni tpe spopōdit. Trigesimū etatis sue annuȝ agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ⁊ orōnibus ꝯtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ⁊ aq̄ ⁊ interdū farine siliginee sorbiciūcula atqȝ postq̄ȝ disponēte deo discipulorum ei⁹ numerus creuit. Insimul nō q̄si vn⁹ ex illis factus est. ꝟ minor oībus illis. Tandem ī infirmitate ꝯstitutus in q̄ decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cui⁹ sunt vniuersa. Si amādo paupertatem ei adheseritis. tpe ꝓuidētia q̄ gubernabat oīa vobis largief q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pro pre orbati frēs petruȝ lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub cius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo fuiebāt ceperūt calūniari. ꝑtendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferent tunicā ⁊ palliū volebāt dimittere. hīc locū aliū p̄qrebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloqȝ idoneo repto. Tandē ꝯsiliū inierūt. vt loci idoneū deus ostenderet. Et cū ter agn⁹ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prior ⁊ nonnulli frēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiētes sctm̄ corpus in grandi mōte trāstulerūt. Pauciſqȝ sciētibus subtus p̄sbiteriūȝ añ altare recondiderūt. vbi post paliticus posit⁹ inscius sanitatē accepit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia miracula fecit q̄ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

PEtrus damianus doctor ⁊ eccle ro. cardinalis ep̄s. in diuinis scripturis eruditissim⁹. Hijs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hītus ē. in ytalia vita ⁊ scia insignis. q̄ ⁊ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄ȝ elegātes. scripsit ⁊ regulā heremiticā. ⁊ de ordīe vite heremitice. Itē libꝝ ꝯ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̄ suis tpibus cōtigerūt. Erat eñ vir religione ⁊ hūilitate ac sapia noīatissim⁹. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruiret ep̄atui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderef librū pulcerrimū ad eūscripsit. reddēs roem q̄re ep̄atū dimiserit. Vnicus ait lorica ferrea vestitus erat ad carneȝ. duobuſqȝ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos p armos brachioꝝ.

Isaac medicus

Jo. Serapion

IOannes medicus cognomēto serapion p idē tēpus claruit. Et de simplicib⁹ medicinis multa cōscripsit ac libruȝ breuiarij de morbis arcendi s. Et qm̄ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiatus ē. Sorapio eñ roseū sonat vt testis ē plini⁹ lib. 12. ca. 13.

Seno ⁊ Arnulphus

ISaac Benimirā medicus celeberrim⁹ salomōis medici filius. Et ipe tepestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ pticularibus de febribus de vrina. ⁊ stomacho. In p̄hia q̄ȝ de elementis ⁊ diffinitōībus tractatus composuit.

SEno ep̄us treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico capt⁹. ⁊ tercio de rupe p̄cipitato. tandem gladio p cussus interijt.

ARnulph⁹ q̄ȝ sctūs ecnobio scti medardi signis ⁊ vtutib⁹ pollebat sua sctitate elegit ꝓpositū inclusionis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē iussu pontificis summi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape septimi ꝛ heinrici imperatoris anno dūi millesimo octuagesimo reflorere cepit in ecclia btī quintini belnacēsi. Qui primū ab aplis. postea a btō Augustino epo ꝛ doctore eximio regulariter institutus sub mgr̄o yuone venerabili eiusdē eccie ꝓposito. postea carnotensi epo. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto sollicito. Ad istū q₃ ordinē ptinere videt ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YVo clarissim⁹ canonicus doctor ꝛ carnotēsis episcopus apud gallos maxio i ꝑcio habet. q̄ ꝛ inter cetera sue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. post ysidoꝝ hispalensem epm decreta collegit. Et ab breuiauit aplica. atq₃ ea i vnū collegit volumē. q̄ postmodū ꝛ q̄dā hugo cathalanensis eps. Et post eū Gracianus in meliorē formā redegit alia q₃ mēoratu digna composuit.

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe persus seu aphrican⁹ h tpe viguit ꝛ clarissimus fuit. Cui alij bachilo ꝓpriū nomē fuisse tradūt. s Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. mcametbū eū appellat. q̄ cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadē lingua ex oībus aū se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ incturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūq₃ almansoris ad regez ei⁹ nominis. Deq₃ morbis pueroꝝ librū. ac diuisionū librū vnū. In astrologia quoq₃ aphorismoꝝ atq₃ in alchimia libros duos ꝛ alia multa.

Rasis medicus

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima ꝛ optīa atq₃ illustris femina. ꝑ hoc tps cū ro. eccīa bene sentiēs. v̄tute ꝛ rebus optime gestis clara ꝛ inclita vbiq₃ ꝑdicat. Hec eīn nobilissimū bonifaciū ꝛ magnificū virū. ꝛ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ipos parētes in dūio luce. parme regij ferrarie. mātueq₃ ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄rimoniū vocam⁹ successit. Quāobrē i tota ytalia clarissima fuit. Et ꝓpterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi. ꝛ guilielmi apulie ꝛ calabrie ducū. s ꝛ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Ver cū heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dū apud parmā vrbem mathildim ꝛ ei⁹ virū ꝓfligasset. ꝛ gothefridū interfecisset. ipa mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo ꝑ aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex imperauit. vt ꝓrim⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps orōnibus ꝛ vigilijs deo ꝛ ro. eccīe militare studuit. Tandē vo āno salutꝭ nr̄e. iiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dn̄m. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq₃ oēs suos ꝛ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq₃ aurea ꝛ argentea. vestes quoq₃ oēs preciosissimas ecclesijs ꝯdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ipa ꝑ maiori pte sua impensa cōstructum. ac canusiū frixionariūq₃ mōasteria. atq₃ alias basilicas plurimas ꝑdijs ꝛ alijs donarijs innūerabilib⁹ amplauit. His gestis in extremis cōstituta oīa xp̄i sacra ab anshelmo epo deuotissime ꝛ reuerenter suscipiens. postq₃ etiā oē eius p̄rimoniū beato petro cōdonauit. sanctā aīam deo reddidit. Eiusq₃ corp⁹ (nullo honoris genere q̄d impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ꝛ populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. ꝛ mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoꝝ male sentientiū synodo habita. ꝯtra gregorium papam. in germania pontifex creatur. ꝛ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝛ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ꝛ in vrbē deditōnē recepit. Tādem post multa gesta morte subitania correptus scelerū penas dedit.

Anno mundi.6273. Anno xp̄i.1074.

GRegoriꝰ eiꝰ nois.vij.papa.natione hetruscus.p̄re soanensis.p̄re bonicio yldebrandus monachus antea vocatus.post Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosq̧ clamores exciti cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū septimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus.p q̄d tp̄s bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratissimus.prudens.iustus.clemēs.pauperꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patronꝰ. Et ecc̄lie ro.ꝯ hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare conantiū vnicus.ac acerrimus defensor. adeptus pontificatū statim heinricū imperatorem admonet.ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et b̄n̄ficia alicui p symoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaq̧ oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret.aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum p̄buit. Nihiloq̧ minꝰ p̄stitit in sentētia heinricus.quāobrē oratores bremense ep̄o q̄ regis puitacie adiutor impulsorq̧ fuerat excoicato.romā sunt reuersi.paulopost hermānū bambergensem ⁊ aliū constanciensem ep̄os rome agētes.⁊ de symonia conuictos pontifex dignitate p̄uauit. Ieiunio subinde q̄dragesimali adueniente gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtp̄are noluit.immo gibertus vir seditiosus ꝯtra gregoriū Cinciū ro.ciuē prefectiq̧ vrbis filiū virū vtiq̧ temerariū ꝯcitat.qui structis insidijs pontificē ī natalis dn̄i nocte celebrantē cepit.⁊ in turrim reclusit. romani seq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū p̄sequūtur edes eius subuertūt.q̄ ad heinricū confugit.quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores.heinricū q̧z dignitate regia p̄uauit. Verū paulopost synodo habita in ea multa constituit.heinricus itē habitu ꝯuentu ep̄oꝝ male sentientiū. Gibertū denuo pontificē creat.clementēq̧ appellat romā venientes gregoriū in adriani mole obsederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ secūq̧ cassinū ac salernū p̄ducit.vbi nō ita multo post pontificatus anno.xij.mēse vno.diebus tribus sancte ⁊ pie moritur.

VIctor tercius papa desideriꝰ antea vocatꝰ. montis cassini abbas pontifex creatus.statim Gregorij partes suscepit.contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imparatorē sibi cōstituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ scribit) veneno in calicē iecto.dū sacrificat necaṫ. Vel vt Vincentiꝰ sentit dissinteria perijt q̄q̧ quā id a suspitōe veneni nequaq̧ alienū.veneno em̄ petiti corruptis ⁊ labefactatis intestinis interdū in dissinteriā vͤnunṫ. anno igitur vno.mense quarto.pōtificatꝰ sui.non sine suspitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi.6283. Anno xp̄i.1084.

URbanꝰ eiꝰ nois secūdꝰ.otto vel odo antea vocatꝰ.monachus eboniacensis primo.deinde cardinalis hostiēsis.postremo q̄nto mēse post mortē victoris pōtifex creaṫ. vir q̄dē doctrina ⁊ scītatē vite q̄uis grādi magistratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Is vͦ parū romanis rebꝰ nouis studētibꝰ fidens. melphim se cōtulit synodū hiturus q̄ tutiꝰ eō p̄ficisci liceret.pontifex itaq̧ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias p̄fecturus.placentie synodū h̄uit in q̄ licentiā q̄ndā ecclesiasticoꝝ mirifice compescuit. Inde vͦ in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Eūq̧ inuenimꝰ gibertū antipapā postea vouisse. vt vrbanus secūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatuq̧ claromontensi in ꝯcilio statuisset. eo anno q̄ xp̄iane salutis nonagesimꝰ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excelllentissimūq̧ oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ⁊ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande em̄ a turcis sarracenisq̧ hierosolime ⁊ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xp̄iano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūq̧ crucis susceperint.quo facto romam statim redijt vt compositis in ytalia rebus.ytalos quoq̧ animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū ecc̄lie statū animū adijcit. Tandē vir scīus post multas p̄secutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus sui anno.mense quarto. die.xix. apud sanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis moriṫ.q̄rto kal̄.augusti.eius corpꝰ p transhiberinā regionem ad vitandas inimicoꝝ insidias q̄ etiā mortuū ledere conabāṫ ad.s.petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiū in gallijs anno dñi. M.lxxxvi. in diocesi gratianopolitanēsi a brunone theologo viro sanctissimo initiū sumpsit. q̄ post sui institutiōnis originē auspice xp̄o in dominibus ac psonis augmentū accepit. iō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus summis. approbatus sic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter oīes ordines ecclīasticos p̄matū non rōne tp̄is s̄ rigorositatis semꝑ tenuit. Et ꝓpterea eum speciosissimā ecclīe colūnā appellant. ¶ Ex hiis q̄s stupendo euentu principiū habuit. Cū ī florida ciuitate parisius gymnasiū celeberrimū floreret. ⁊ ī oīm genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus scolares atq̄ doctores clarissimi l̄ris operam darent. Inter ceteros vnus singularis sciencie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitū in ecclīa solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus vo mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent surrexit. Et in loculo residens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Iusto dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt prius iacuit. de qua voce oēs territi obstupuerūt decreuerūt ne sepulture ea nocte traderet. s̄ die seq̄nti iterū cōuenirēt. fama p urbem diuulgata. multo plures ad spectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata v̄ba dixit. Et vt exitū huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Iusto dei iudicio damnatꝰ sum. qd̄ audientes pene exanimes reddidit. ideo ecclīastica sepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q̄ discipulis ait. Videns quō tam celeberrimus ac ab oībus sanctus reputatus misere perijt. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius saluari. nō est locus salutis nisi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno p̄mꝰ cartusieñ

BRuno vir sanctꝰ ⁊ clarissimꝰ ph̄ns atq̄ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. l̄ris a primeua etate eruditꝰ. remēsis ecclīe canonicus scolarūq̄ apud pisiꝰ mgr̄ hisdē tp̄ibꝰ cū ī gallijs legēdo scribēdo ⁊ disputādo clarissimꝰ haberet. Relicto seculo ⁊ pompis eiꝰ. cū septē viris doctissimis in herenū cartusie secessit. Ibiq̄ monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersationis satis arduū ibidē instituunt. Quē rigorē obſuantiaꝝ post ānos q̄dringentos vsq̄ in presentē annū seq̄ntes summe obſuarūt. habēt eñ ꝓlixa ieiunia. oībus sextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab esu carniū sp̄ abstinēt. etiā in grauissima egritudine. q̄ ad vestitū sp̄ cilicio ad carnē induūt. q̄ ad solitudinē. nūq̄ exeūt except̄ p̄ore ⁊ procuratore. ac in cellis soli manēt cū arto silentio. vigilias magnas h̄nt ob officij prolixitatē. Cuiꝰ scti ꝓposit̄ hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monasticū ꝑcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis discipulos vrbanum papam vnū fuisse.

Hugo ep̄s gr̄anopolitāꝰ

HUgo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās ꝑ somniū elegantem pueꝝ ꝯcepisse ait. quē sistendū dei aspectibꝰ scti in q̄bꝰ erat ⁊. b. petrus deferebant ī celū. ideo natus ⁊ puer factus addiscendis l̄ris applicatꝰ fuit. Sperabat eñ singularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuia q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta ī eū cōgessit. heremꝰ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ. heremꝰ canonicoꝝ regulariū ⁊ apud sanctū ruffennū. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ip̄acq̄ sp̄ualiter ⁊ corporaliter fouēte ꝓfecerūt. Hic ī solitudine cartusie deus sue dignationi ꝯstruētē h̄itaculū vidit ꝑ somniū. stellasq̄ septē sibi p̄stātes itineris ducatū. Et sctitatis eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt septē viri q̄ oēs vno desiderio succēsi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū p̄mus vt p̄missum fuit mgr̄ bruno vir religione ⁊ sciā famosissimꝰ alijq̄ q̄tuor l̄rati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne suscepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯsilio cartusie solitudinē intrarūt atq̄ extruxerūt. Hic āt sctūs vir m̄l̄tis v̄tutibꝰ ornatꝰ q̄ cūctis inibi h̄itantibꝰ insigne sctitatis exēplū p̄buit ecclīe dei admodū vtil̄. ep̄alē sarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare desiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̄uis senio grauatus. Credebat eñ sola auctoritate ⁊ exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis ⁊ egrotus. q̄ quiuis aliꝰ sanꝰ ⁊ robustꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartusia ⁊ de calesiensi ⁊ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiū admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium secundū sanctoꝝ cathalogo est ascriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝑ liberanda hierosolima facta tp̄e vrbani secūdi. Anno. 1094.

Temporibus vrbani concilio apud clarūmontē habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimā a sarracenis iam diu occupatam animant. Vox em̄ oīm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quā vocem pontifex subiūxit. Viri fortes. ea que dominus in os vestrū posuit verba. vobis in bello pro tessera erūt. Et itum in expeditionem ꝑseu eraturiq̄ȝ in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibūt. Dum v̄o pontifex cum p̄ribus de imperatore deligendo consultant. m̄lta hoīm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq̄ȝ intra menses trecenta mortaliū milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq̄ȝ oīm petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemāniam hungariāq̄ȝ perrexit. Cui gothefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̄ bononie gallice. ⁊ quidā potentissimi erant se illis itineris socios addiderūt. Maiores v̄o prestantiū ducū ⁊ nobiliū manus. hinc podiensis ep̄s belli dux. ⁊ Raymūdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frācoꝝ regis frater. Et robert⁹ flādrie. ⁊ stephan⁹ carnoti comites. trāsmissis alpibus ꝑ ytaliā iuerūt. primo romā ꝑuenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis b̄ndictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundusiū. barulensem portū alia petit. Et tercia ydrūtum. boemūdus aūt relicta melphi cū. xij. milib⁹ electoꝝ hominū ytalice iuuētutis in eādē expeditionē ꝓficiscit̄. Peruenerat iam cōstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemānosq̄ȝ ductos adeo continere sciuit. quin in constātinopolitanos fecerūt hostilia sacris spoliatis. ꝯmotus itaq̄ȝ suoꝝ malis alexius impator petrū compulit. negato cōmeatu ante tempus bosphoꝝ traijcere. q̄ nycomediā primo. mox niceā ꝑuenientes ciuitatē ipsam natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitā oppugnare adorti sunt. Turci v̄o nō mō tunc. s̄ priusq̄ȝ a claramōte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniq̄ȝ perferēde necessarijs cōmunita. Verum cum obsidentibus cōmeatus deficerent. dilaberēturq̄ȝ passim milites xp̄iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̄re obsidionē coacti. Tantā in fuga detrimentū accepere vt Raynaldus dux alemānoꝝ abnegata fide xp̄i cū aliquibus militib⁹ deditōem fecerit. Et petrus constātinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutū per loca imperij facere liceret ⁊ cōmeatū p̄beret. Iterūq̄ȝ ad niceā ventū ē. difficile erat vrbē oppugnare. Cū supplementa militū ꝑ lac-

Nicea vrbs:

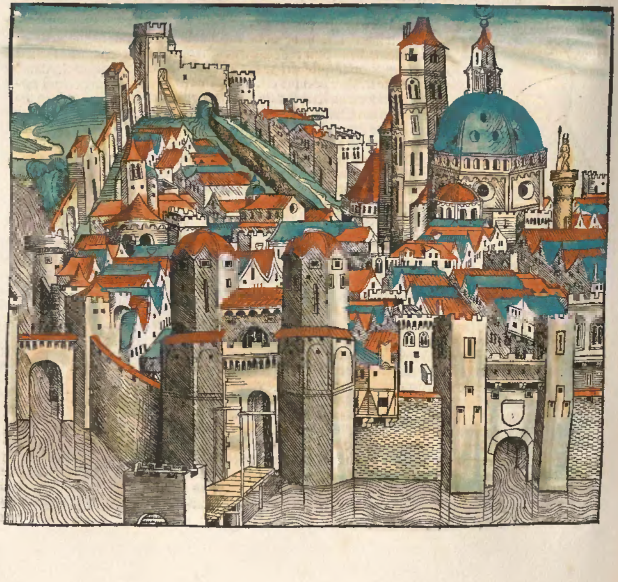

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non
paucis. in lacūq3 missis. rex oīm inopia oppidani pressi. dies post duos τ quinquaginta ab initio obsidionis
deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē
boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos τ iumenta reficere constituit. Subito eū sar
raceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo τ gothifred⁹ cum quadraginta milib⁹ eq̄tū ɔfestim opē tulissent
Pugnatum ē vtrūq3 acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad quadra
ginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde
xp̄iani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē puenere
Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq3 cepere. Tum balduin⁹
prestantis animi τ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in cili
ciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i anthiochiā mouere: trās
missis altissimis mōtibus. Aliquot inde pgressi milia passuū xp̄iani ad flumē puenere vrbi antiochie ppe
cō tiguū farfar noīe. qd vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ɔtemplati. captiuos
sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rn̄derunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumen
ta hīit. Reblata prius inde ab antiochio oriētis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplici
q3 circūdatur muro. pars cuius iterior latericio. exterior quadraro lapide structa ē. Eaq3 superbā p̄ se ferens
speciē. turres quadringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt. In quoꝝ celsior ad orientē solē
spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt omēs sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantia inge
nia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq3 vrbis fluminibus fontibusq3 irriguus.
agros habet fertiles. τ glebe maximā vbertatē. vicinusq3 lacus optimis habūdat piscib⁹. Recedit a ma
ri ciltio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt
ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio orn amēta. Qd petrus apostoloꝝ princeps primā in eam
patriarchalē instituit. tenuitq3 sedem. Theophilusq3 ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate act⁹
apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt xp̄hani regis antiochi nomē abole
ret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres supra quinquagin
ta τ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccīas vrbs habuerit. Cum itaq3 xp̄iani
ad eam vrbem natura loci densissimo sublimiq3 muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in
concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs anti
ochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq3 cla
rissimo. post durissimā obsidionē capit pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebē
re. Qui boamūdi ṽtutem admiratus. deditur ū se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū impe
rio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani omībus fere pepercere i p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō
seuitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā
dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traijcit. Vex superueniēte corbane persaꝝ regis mili
tie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pu
gnandi copiam facit. Penuria reꝝ oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

CUm res xp̄ianoꝝ in antiochia pfecto afflicte erant. vt appareret oīa despe
rationis. plena in dies diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelam
q3 sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanq3 lancea q̄ ihū xp̄i latus in cruce apuit
per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reper
ta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cū ho
stibus confligere statuerunt. Perlata itaq3 lancea illa tanq̄ vexillo optimo. Qua
christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boe
mūdus. accedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quinde
cim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema in
opia ad summā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miracu
lum peruenerunt.

Hildebertus ep̄us

HIldebertus cenomānorum gallie episcopus. vir i
genio τ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco
carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac car
ceres ac vincula apud romā pro christo τ eius ecclesia sustinuit. Ubi τ epistolas
plures elegantes edidit. ac versus quosdam elegantiores de suo exilio. librūq3
perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamq3 sui ipsius partim metrice. par
tim prosaice composuit. atq3 orationem deniq3 ad trinitatem pulcerrimā ac ad
uersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

SAnctus quoq3 Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preda-
rus, eo tempore vixit.

Ordo Cisterciensium

ORdo cisterciensiū anno dñi millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ ↄfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriū religione ↄspicuū ac fama celeberrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessiōib⁹ atq3 viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas v̄tutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernētes ac paupertatem eligētes. vn⁹ ꝛ viginti mōachi cū pr̄e roberto egressi. post abrupta cōuallui. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit̄ a deo p̄ordinatū locū acceptant. Ibiq3 nouū locū religionis ꝛ ordinē instituit. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonēsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonēsis epi. heremū in abbatiā excrescere ceperūt. Qui breui in oībus mirūimmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina ꝛ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti quatuor sanctoꝝ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

ROBertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cuȝ alberico. odone iohanne. stephano. letaldo ꝛ petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdunēsis ac odonis burgūdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonēsi diocesi monasteriū fundauit. Inde ad molismū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuȝ successit. Cui⁹ industria in sctā religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pascali summo pōtifice priuilegijs exēptōibusq3 dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas cistercij religionis paupertatis ac disciplinr regularis amator. anno. M.cvij. tpib⁹ henrici qrti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cōfirmatā pfecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes ob ꝯstantiā admodū rigidam. in nocte p somniū vidit ingētē multitudinē hoīm claustrū adijsse. Illico seqnti die bernardus cuȝ fratribus ꝛ comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hierosolimoꝝ recupatio, ꝛ regni eius apud xpianos principium.

DUces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea vo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōuenietes. Tortosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ↄsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederūt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisq3 castris bethelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā puenere. Et sb inde ad sagittā post ad surrū deb iuc ad acrū singulis castris ē descēsum: perētesq3 p diē q secuta ē inuentum. Vonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus asserit hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē ꝫ marinimos insano extructas opere. de augusta cesaris octauij noīe cesareā appellasse. Morati apud eaȝ dies duos. tercio ramolas acrū tes. eaȝ inuenerūt metu a turcꝭ sarracenisq3 desertā. Exinde mociꝭ de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars et canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̄ prostrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq̄ sepulcrū dn̄i salutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄missum ē in superioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut proximo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū syloe amnē tenui et q̄nq̄ per estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquarū necessitatē. cisternas aquā continentes pluuiā intus et extra ager multas et prope infinitas habet. pertinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani noīs inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab orientali plaga. Sedumei egiptij et philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ et Acon Tyrus et Tripolis. ab occidentali. tyberiasq̄ cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq̄ cū primum ad hierosolime menia portasq̄ ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̄ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̄ oportune castris. loca ducibus exercituiq̄ diuidere. Christiani igit̄ comparato omisariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. cū hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tn̄ in recuperanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoq̄ potestatē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morientū cruor tales hoīm supgrederet̄. Cepissent eadē quoq̄ die templū. nisi nox superuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq̄ supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq̄ modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono et nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq̄ heraclij imperatoris tēpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. et illius purgatione a cadaueribus sarracenis inuicta. exuerūt arma. Et ad sanctū dn̄i sepulcrū cernui vel pot⁹ repentes perrexere. idem fecit om̄is xp̄ianorū multitudo. Petiti postea latebris prodeūtes xp̄iani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi v̄berat⁹ vbi passus vbi deinde obseruatus. et demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū oīs cōuenisset xp̄ianorū exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qd̄ illico gotfredū bolionū regem non magis multitudo omnis. q̄ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq̄ ducū humeris ad sacrosanctū dn̄i sepulcrū gotfredus inter missarū solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominū vrbis qd̄ tanta principū populorūq̄ xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū et insignia ideo se nolle dixit. q̄r indecēs nepharīūq̄ duceret diadema aureū peccatore homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd̄ ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno eni vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater eum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū centesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus et ip̄e liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos parū p̄sulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses et venetos et acon vrbem terram mariq̄ oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq̄ fugauit. indeq̄ egiptios secundo prelio superauit et caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū et occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dn̄i. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente et altera in occidente. Non multo post Cometes longos et flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi.6293. Anno xp̄i.1094.

Linea summoꝝ pontificū
Pascalis secūdus

Pascalis eiꝰ noīs secūdus papa natione ytalus e flāminea prouincia. patre crescentio. mr̄e alfacia. Raynerius añ pōtificatū vocatus vrbano pontifici sbstitutꝰ. quē gregorius septimus ob virtutē ⁊ doctrinā scī clemētis p̄sbyteꝝ creauit. In q̄ q̄dē loco clerus ip̄e post vrbani mortē. eūdē pascalē vita p̄uata ɔtentū quippe q̄ antea monachus fuerat etiā nolentē ⁊ latitantē pontificē creat. ꝙ dicerat humeros suos neq̄q̄ tanto oneri suffecturos. sed experente pp̄lo. eligente clero collaudante cardinaliū senatu pontificū munus suscepit. maxime vō cū ter acclamatū esset sanctꝰ petrus raynerū virū optimū pontificē elegit. Cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante pp̄lo ⁊ clero equo albo ad lateranū ꝑducitur. Inde post vnctionē coronā de more accepit. ecclesie postea labenti q̄rūdam seditionibus cōsulturus. copias suas in gibertū antipapā mittit qui nō multo post subita morte correptus. a malis tū eccl̄ia dei nō statim quieuit. Richardus campanꝰ comes albertū q̄ndam sufficit attellanū ciuē q̄ statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coactꝰ relegat. Cauerses aūt agri p̄nestini incole theodaricū q̄ndam pōtificē creauere. Verꝝ ij q̄s pn̄ia ducti q̄nto ⁊ centesimo die e pontificatu deiectū anachorite habitū induere cogūt. Pacata tandē eccl̄ia romana pascalis vir magni ingenij animi vrbē castellanā ⁊ beneuentū ab hostibus occupatā recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus strennue gestis in cisalpinā ꝓficiscit̄ vbi guardastallū agri cremonēsis oppidū conuentu multorū principū ⁊ epōꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ē rō. Rome preterea eccl̄ias. xv. cōsecrauit. Dedicataq̄ p̄neste agapiti basilica romā effusa obuiā vrbana multitudine honoris cā tandē redijt. q̄ q̄dem ex freq̄ntia inualitudinem incidens se paulo post moriturū cognouit. Quare acceptis eccl̄ie sacris cohortatusq̄ cleꝝ ad pacē ⁊ cōcordiā. pōtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. xij. moritur q̄ntodecimo kal. februarij sepeliturq̄ in basilica constantiniana.

Gelasius secūdus ioannes antea vocatꝰ p̄ria caietanꝰ p̄re crescētio nobili genere natus ingenueq̄ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mōte cassino religionis fundamēta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secūdo romā accitus. Vir ⁊ ip̄e sanctissimꝰ ⁊ omi laude dignꝰ. si vitā ɔtinētissimā. si mores. si doctrinā inspicias. Nā ⁊ cōstanter ⁊ sancte in tantis ꝓcellis humanaꝝ ꝑturbationū vixerat. ideo vno oīm ɔsensu pontifex creatur. verū cincius fregepanis ira ob hāc electionē ꝑcitus ꝙ vnū ex suis cardinalibꝰ collegio ꝓposuerat quē pōtificē eligerēt. in monasteriū palladij cū armatis satellitibus irrūpens refractis foribus obuiū quēquā ꝑcutit. pontificē obtorto collo in terrā deiectū calcibus ɔterit in vinculaq̄ conijcit. cardinales fugā parātes ex mulis ⁊ equis deijcit nullūq̄ genus ɔtumelie p̄termittit. Nō tulit tantā iniuriā populus ro. cōfestī liberatꝰ in lateranū ducit̄ vbi de more coronat̄. Persequēte deinde illū heinrico imꝑatore in gallias ɔfugit vbi ab abbate cluniacēsi magnifice ⁊ splendide suscipit̄ intereundū eccl̄ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasteriū ꝑueniens. Ibi dū multa ī eccl̄ie reformatōem tutelāq̄ cū regibus ⁊ principibus molliret̄. pleuresi correptꝰ pontificatꝰ sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mūdi.6313. Anno xp̄i.1114.

Calistus secundus guido antea vocatus natione burgūdus. vienensis archiepiscopus originē a regibus francie anglie atq̄ etiā alemanie ꝓsapia ducens ⁊ vt alij habent comitis burgūdie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verū non prius pontificiū habitum sibi desumpsit q̄ intellexit se ab hijs quoq̄ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remāserant. Renūcijs cognita romam veniens populo obuiam prodeūte vrbem ingreditur congratulantibus oībus. Rebꝰ aūt ex sententia rome compositis beneuentū ꝓficiscitur quo principes cōuenere qui iureiurando ꝓmiserūt se in potestate pape semꝑ affuturos. Inde romā rediens legatos ad heinricum imꝑatorem mittit. Qui pace sine vlla ɔtentione composita ad vrbem redeūtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igit̄ leticia exorta est. Pontifexq̄ interea beneuentū delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ip̄e mala pariter vsus valitudine lectica in vrbē eger mestusq̄ relatus est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congregauit. in quo cū pacem inter multas dissidentes cōposuit. tū maxime ecclesiasticum statū reformauit. Et q̄ʒ plurimū faciendū ē dn̄icum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimā xp̄ianoꝝ rebꝰ subueniret missis cum vexillo ecclesie nūcijs exorauit. Tandem de deo deq̄ hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dn̄o moritur.

Linea imperatorum
Heinricus quintus

Heinricus eius nominis quintus predicti Heinrici quarti filius anno ab incarnatione domini. M.c.vij. ab electoribus electus imperare cepit et imperauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanorum declaratus genitorem bello fuerat persecutus. quod maiori ex parte circa Leodium coloniamque est gestum. Mouerat Aquisgrano cum exercitu filius in genitorem Leodij agentem ducturus. et premisse cohortes apud Mosam pontem occuparunt cum paterni milites in illos delati prelio decertarunt priusque quam heinricus filius accessisset sui ponte deturbati clade haudquaque sunt confecti. Recessit itaque Heinricus filius in colonienses fidem genitori seruantes auxilio archiepiscopi fauentis sibi fretus Coloniam paruo obsesso tempore recepit. Inde episcopum Rotbardum in Herbipoli ponens securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonibus cum bauarijs ad obsidium Nurmberg diuertit quam vrbem expugnauit. soluto exercitu ratisponam accessit. quem pater illico subsequens Rubertum episcopum in Herbipoli restituit et auxilio Ratisponensium filium vrbe fugauit. postea reuersus Leodium constituerat illius obsidionem priusque potiretur nullatenus relinquendam. continuaueratque menses quatuor. cum pater ad annum regni vnde quinquagesimum eo in angore animi est defunctus. et heinricus ipse filius eius nomine quintus regna quibus tunc potiebatur retinuit iustiore titulo gubernanda. Reliquumque quod in patris fuerat potestate a populis est petitissimum inde annos quinque primos accepti in paterni morte regni Germanie illo confirmado totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secundo ea ratione aliter molestus fuit quam quia et ipse episcopos aliosque ecclesiasticos ausus est in iussu pontificis inuestire. Cumque pontifice eam auctoritatem petitam constantissime vidisset denegare dolis rem est aggressus et ad sextum regni annum veniens cum exercitu in Etruriam oratores premisit. qui ostensis mandatis regem sponsponderunt si ad coronationem admitteretur iuraturum se omnem inuestituram omnino omissurum vt omnes regnorum suorum ecclesie iura propria. et beatus Petrus suum habeat patrimonium sic a Carolo Ludwico Heinrico scilicet et alijs imperatoribus factum fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pontifex futurum legatos quibus rex ex concepta rome formula iuramento promisit. Venit itaque Heinricus ad tercium ydus februarij ad montem gaudij qui et malus dicitur. cui postea die signiferi cum vexillis et multitudo populi cum oliue ramusculis occurrerunt. cum est ventum ad supremos scalarum atrij gradus prostrauit se rex ad pontificis pedes et eleuatum ille ad oris osculum admisit priusque introducere processionem ex more imperatoriam fecit et tunc a pontifice imperator appellatus est. postea petijt imperatorem pontifex vt premissa seruaturus inuestituris abrenunciaret. ille surgens secessit ac Pascalem cum vniuersis ecclesie prelatis per fraudem intercepit eorum bona in predam couertit. Postera die populus romanus armis correptus contra theotonicos insurrexit tandem vrbe eiecerunt. Imperator autem in circuitu vrbis rome in vindictam omnia suburbana incendio consumpsit. Romanis tamen vt se admitteret muneribus donisque tentauit. vna tamen romanorum vox fuit vt nunquam admitteretur quam pontifex et cleri liberi essent. Compositis igitur rebus imperator a pontifice confirmatur et coronatur. Voti compos factus in Germaniam cum pace rediit atque Mathildem filiam regis anglie in Maguncia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliam rursus venit cum rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepiscopo coronam accepit. Tandem in manus Calisti pape iura ecclesie resignauit absolutionis beneficium impetrauit. Postremo dum inferiores partes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diem clausit extremum. Inde per coloniam ad spiram ductus iuxta auum cultu regio sepelitur. Ad cuius tumulum tale inscriptum est epitaphium. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadem quoque basilica Spire de his imperatoribus premissis hec scripta in sepulchris marmoreis continentur. Conradus scilicet imperator romanorum anno M. xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici filius tercius dictus niger romanorum imperator anno M. lvi. obijt nonas octobris. versus septentrionem scriptum extat huius. filius Henricus quartus dictus senior ro. imperator M. c. vi. septimo ydus iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus quintus iunior romanorum imperator. Anno dominice incarnationis M. c. xxv. x. kalendas augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus lucensis episcopus vir doctrina ac sanctitate percipuus per hec tempora floruit. qui operam dederat vt cenobium tam amplum sancti Benedicti in mantuano agro Mathildis impensa edificaretur. eodemque in loco sepultus. ac Mantuam deinde translatus in cathedralem ecclesiam ne a vicinis furto subriperetur cum miraculis continuo clarior fieret. vbi nunc vsque miraculis clarus quiescit.

Anshelmus episcopus

Anshelmum quoque alium fuisse ea tempestate scribunt. Is vir doctissimus et apud anglos tanti precij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuariensis archiepiscopus sit factus et preclarissima opera composuit de meditationibus. Cur deus homo de libero arbitrio. de similitudinibus monologion. de predestinatione. et plura alia perscripsit. nec dum. xv. sue etatis annum attingerat cum mente reuolueret vitam quomodo in deum erigere posset. patriam egressus partim in Burgundia. partim in francia ac normannia ad sanctitatem pergit et preceptorem Lanfrancum elegit qui in candoniensis cenobij regimine assumptus ipse prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoque hec tempora fuerunt que etiam Sigibertum monachum balbatensem virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literarum ingeniosus. temporum descriptor post hec tempora obijt.

Ordo templatorum

ORdo templatoꝝ militũ (vt multi asseuerant) sub
Gelasio isto pontifice apud iherosolimã initiũ
sumpsit ⁊ ducẽtos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiũt eñ
veteres post subactũ a gothifredo clarissimo Lotho-
ringie duce ihrl'm regnũ quosdã pios hoĩes de milita
ri disciplina ꝯspicuos. eo ꝙ peregrinos venerãda lo
ca deuotione visitãtes incursionib⁹ ⁊ latrocinijs cerne
rent infestari. deo suã militiã deuouisse ⁊ apud ihero-
solimã cõmorãtes ꝑegrinãtib⁹ vltro sua subsidia im-
pẽdebãt. His primo numer⁹ paruus ⁊ volũtaria pau
pertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ergo
etiã fortiti cognomẽ. habitãtes itaq̃ nõ longe a dñi se
pulchro ꝑegrinos ingẽti charitate suscipiebãt atq̃ eos
per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersa
rioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ grã multi
peregrini in europã redeũtes mirũimmodũ cõmenda
bant. ⁊ elemosinas donariaq̃ largissima eis confere-
bant. Cũ plurimo pio opi adhererẽt ab honorio sum
mo pontifice palliũ albũ ꝓ habitu ⁊ vite regula ꝯces-
sum est. cui pallio postmodũ ab eugenio successore ru
bea crux supaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argu
mentũ. quibus ⁊ btũs Bernhardus abbas regulam
cõposuit obseruandã. Sane dũ pene eos pauꝑtas no
uerca libidinũ viguit militie votũ ⁊ viuendi exhibita
norma optime obseruata illos fecere sanctitate floren
tes. Attamẽ dũ pio opi vndiq̃ xp̃ianoꝝ oꝑa affluẽter
opem afferũt. sensim subintrare delicie atq̃ libidines
incepere. ⁊ vti a principio relictis perituris diuicijs hoĩes sacro opi subintrabãt. sic in ꝓcessu quasi ad pa
ratos thesauros ceperũt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis impare. sibi quietẽ. ser
uis bella cõmittere ⁊ militie magistratũ oneris olim officiũ in honorẽ potissimum sublimare. quibus fici
decliuũ a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

Anno dñi millesimo. xx. ab incarnatiõe (vt scribit Vincẽtius) cepit ordo tẽplaris militie. qui dicũt̃ sci
Johãnis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habẽtes habitũ nigrũ mõ laycalis
cũ cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnãdũ corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis
Rhodis insula. qui subdũt̃ magno magistro rhodi. Similiter omnia coꝝ oratoria ꝑ orbem dispsa q̃ mul
ta sunt ⁊ opulẽta. ⁊ q̃a pauci eoꝝ sunt clerici. priuilegio tñ ꝑsonali ⁊ reali clericoꝝ gaudẽtes sunt. horasq̃
suas ex oratione dñicali videlicet pater noster indies ꝑficiũt. de quo inferius fiet mentio.

Apud Indos generale ⁊ p̃cipuũ est cognomẽ suoꝝ patriarcha
rũ Johãnis p̃sbiteri. q̃s in p̃mis Matheus aplus. deiñ eunu
chus Cãdicis regine in ethiopia ꝯstituere. ⁊ Indiã beat⁹ Thomas
aplus ad fidẽ conuertit. Johãnes aũt p̃sbiter non solũ pontifex sed
et magnus impator censet̃. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges pa
rere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt̃. In quoꝝ regnis. xxvij. su
pra cẽtũ archiep̃i p̃sident. In ciuitate aũt ꝑmaxima noĩe Bibrith se
dem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aũt dñi. M.c.xx. Johã-
nes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pa
pe cardinalibus ac ceteris p̃latis in publica assistentia narrauit quo
sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento popu
lum in India communicat manu sua porrectũ dignis ⁊ retractũ ab
indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quẽ Heinricus q̃ntus
impator secũdo gelasio pontifice viuo in ydolũ erexerat sutrij
se continuerat. cui benedict⁹ nomẽ datũ fuerat ꝑ id tp̃is apud vrbẽ
romam secũdo calisto pontifice romano rebus eccl̃iasticis intẽto con
tra eũ pontificis nomẽ vsurpare volẽs. In ea vrbe eum cetani comi
tes tirannuli defensauerant. Dumq̃ calistus concilio intẽtus esset vi
as illi claudiam ⁊ aurelianã adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romã tutus securusq̃ posset accede
re. Quobrem calistus pontifex copijs vndiq̃ contractis sutriũ obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum
e vestigio dederũt. Isq̃ camelo ꝯuersa in bestie caudã facie impositus romãq̃ ꝑductus non minus in vr
be q̃ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in cauẽse
monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem
animo non minus celso q̃ irato dum molit̃ obijt vt supra p̃missum est.

Bernbardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgūdioꝝ castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius pr̄ Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Aleth ex castro montis barri. que pter Bernbardū terciogenitū q̄nqꝫ filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasterijs deseruire possent) enutriuit. Vidit aūt sompniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ꝛ latrantē p̄sagiū futuroꝝ vt magnos latentos in detractores eccīe faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qd̄ a Stephano religiosissimo viro aū p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ꝛ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maria cū gloria p sex ꝛ triginta annis p̄fuit. ꝛ ī vita sua monasteria centū ꝛ. lx. sui ordinis extruxit. illustrās ecclam sanctitate vite et suauitate doctrine ꝛ miraculoꝝ glīa. Preter em̄ laudabilē vitā ꝛ sanentatē maximā igenij sui plurima edidit monumēta. de ꝯsideratiōe ad eugeniū papā. de cāticis cāticoꝝ. de amore dei. librū meditationū ꝛ plura alia: omelias q̄ꝫ varias. ep̄las ac sermones. Cū apud orīetales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noī xp̄iano iiustā ignominie notā īdignissime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles et populos galliaꝝ pene singlos adiēs incūdā eē expeditionē vexilla crucis ī barbaros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ꝛ cōradū ro. regē ducēte expeditionis mun⁹ induxit. Deniqꝫ p⁹ multa miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanct⁹ Bernbard⁹ abbas clareuellensis

Petrus alfonsus circa annū dn̄i M. c. claruit genere iudeus antea moises vocat⁹. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū p modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ꝛ sarracenos egregie disputat. Alij tn̄ scribūt illū ad conuersionē venisse circa ānū dn̄i M. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ꝛ id factū ī die natalis aplꝫoꝝ petri ꝛ pauli. vn̄ ob venerationē ꝛ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ꝛ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantiorē esse conclusit.

Petrus alfonsus

Sacro igne hac tēpestate in occidēte multi accēdūt. mēbris īstar carbonū nigrescētib⁹. q̄obrē anno dn̄i M. c. xxviij. multi d̄ pago suessionico sacro igne succēsi ad ecclam b. marie ī ciuitate suessioꝝ sitā conuenerūt. ibi diebus pauc̄ miaꝫ dei ꝛ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ꝛ flāmieo pluit ꝛ apud rauenā ꝛ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit.

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoqꝫ anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū sperse plurima parte noctis vise ꝛ stelle ꝑplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fum⁹ cū sono exibat

Hiēs insup asperrima fuit ꝓ q̄ statī valida fames subsecuta ē. ac hoīm mortalitas luesqꝫ aīaliuꝫ agrestiū ꝛ domesticoꝝ. strages quoqꝫ auiuꝫ mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta dieꝝ spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta noct̄ stell̄ lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā geminū corpis mulr̄ peperit ante habens faciem homis retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ꝛ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mũdi. 6323. Anno christi. 1124.

Linea summoꝝ pontificu
Honorius secundus

Honorius secundus q̃ ⁊ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epũs eo tp̃e pontifex creat̃ q̃ Balduinus ab hostib⁹ p̃cio redempt⁹ antiochiã iherosolimitano regno adiũxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ l̃ratura ⁊ moribus tanto magistratu dignus videbat̃. verũ nõ adeo eius ingressus laudat̃ cũ ambitiõe quorũdã poti⁹ q̃ꝫ oĩm bonoꝝ põtificatũ inierit. nã populus ip̃e Saxonẽ sancti Stephani cardinalẽ pontificẽ p̃cupide nimiũ optabant. id q̃ꝫ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cũ id velle Leonẽ cardinales quidã cerneret ne ex eius sententia pontificẽ legerẽt omisso Saxone Thebaldũ sancte anastasie p̃sbiterũ cardinalẽ pontificẽ delegũt quẽ Celestinũ appellarũt. tũc Leo nõ amplius imorandũ ratus Lambertũ de q̃ ante p̃misimus pontificẽ p̃ponit. cleroq̃ꝫ electionẽ approbante. q̃ inde oĩm cõsensu pontifex maxim⁹ cõsalutat̃. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ op̃a postea magnis in rebus vsus est. At vero cũ in pontificatu recte gubernato quinquẽnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus morit̃ ⁊ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus

Innocentius secundus ad annũ salutis tricesimũ ⁊ vndecies cẽtenũ Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiõe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriũ Rogerij comitis sicilie filiũ mouet. Is sese ytalie regẽ appellans egre tulit adeo vt iracũdia magis q̃ꝫ viribus ad eã rẽ aggrediendã necessarijs fretus tumultuario cõtractũ impetu exercituꝫ in illũ duxerit tanta p̃fectus celeritate vt apud scti Germani opidũ improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̃ꝫ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cũ exercitu veniẽs cõmisso p̃lio pontifex cũ cardinalibus capti gloriã adeptus est. Rogerius tamẽ modestia vsus pontifice cũ suis liberato quicq̃t voluit ab eo p̃ter regni titulũ impetrauit. reuersus romã Innocẽtius Adulterinũ pontificẽ nouũ sibi suffectum reperit. Petrũ petri leonis filiũ qui se Anacletũ pontificẽ appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccl̃ias aureis argẽteisq̃ꝫ ornamẽtis et cõflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrũperat. q̃obrẽ sibi ⁊ suis timẽs Innocẽtius Conrado Sabinensi ep̃o cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuꝫ cardinalib⁹ ⁊ curia p̃ pisas ⁊ genuã ad Philippũ regẽ in frãciã est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montẽ cõcilio Petrũ antipapã ⁊ sectatores cuꝫ damnasset Aurelianũ se cõtulit. In belgis deinde habito cocilio in ytaliã cũ Lothario imp̃atore rediit. Celebrato apud placentiã cõcilio pisas se contulit. ⁊ cũ genuensi populo reb⁹ breui cõpositis. tandẽ romã accessit pontifice in lateranũ ⁊ rege in auentium montẽ a populo p̃ductis quies p̃ata ẽ maxima ciuitati. celebrataq̃ꝫ synodo laterani cõstitutõꝫ q̃ extat. Ne q̃s in clericũ man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius põtificis extremo tp̃e om̃eꝫ ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̃sbiter cardĩalis natione tuscus mortuo innocẽtio ad annũ salutis terciũ ⁊ q̃dragesimũ supra vndecies cẽtenũ põtifex creat̃ oĩm cõsensu. Fuit aũt ortus e castro felicitatis q̃d nõ nulli ciuitatẽ castelli esse affirmant Typhernũ ab antiq̃s appellatũ. Hic btus in hoc tantũmõ dici potest q̃ nullis seditionib⁹ toto suo põtificatu ob breuitatẽ tp̃is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̃a vbiq̃ꝫ peste laboratũ ẽ. ex q̃ ⁊ ip̃e põtificatus sui mẽse q̃nto morit̃ sepeliturq̃ꝫ in lateranensi.

Otto epũs Babẽbergensis

Otto Babenbergensis epũs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ l̃ris traditus ⁊ Poloniã aggressus eã linguã didicit. Auxilio inde ducisse Polonie ĩ curiã henrici imp̃atoris assumptus post Ruptũ fauente henrico in ep̃m Babẽbergensem ordinatus. Postea cũ annis q̃tuor p̃fuisset Pomeraniã p̃uinciaꝫ adijt. ea eñ iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparẽs que ĩ occeano Daciã habꝫ in alia Prussiam ⁊ in tercia parte Poloniã attingit vsq̃ꝫ ad Saxoniã quã sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̃i cultũ reduxit. Varia q̃ꝫ monasteria in plerisq̃ꝫ locis extruxit. Celeberrimũ q̃ꝫ fontis salutis cenobiũ auxilio comitũ de Abenberg p̃dijs auxit. Apud Ratisponã Pruuẽnig ⁊ alia monasteria ĩ ep̃atu halberstaten patauiẽsi ⁊ aq̃legiẽsi fundauit. Is itaq̃ꝫ vir sctũs ⁊ multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̃. Sepultus in choro cenobij montis mõachoꝝ quẽ locũ singulari affectõe sp̃ coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontẽ plũbeis fistulis e vicino mõte ĩ monasteriũ reduxit ⁊ a põtifice ob miracl̃a ⁊ eas res in sanctoꝝ confessorum consortiũ refertus est.

Balduin⁹ rex. iij. ihrl̃me

Balduinus ei⁹ nominis terci⁹ iherosolimoꝝ rex prioris Balduini cõsobrin⁹ fuit. qui anno scdo regni sui gaꝫim turcoꝝ minoris Asie ducẽ supatũ ꝯp̃hendit. sequẽti anno Damasci regẽ ex improuisu iherosolimã hostili aĩo petentẽ fudit. antiochiãq̃ꝫ ciuitatẽ iherosolimitano regno adiũxit. deiñ asclaonitaꝝ regẽ vnico p̃lio repulit. ⁊ Balduinũ damasci regulũ. tãdẽ defũct⁹ nullũ filiũ s̃ vnicã tm̃ filiã dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

Lotharius q̄ ⁊ lintherius dux saxonie pſe gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus magūtie cū legato eccl'ie romane cōuenientibus in demortui heinrici impatoris locū legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens ⁊ se tanto honore indignum dicens. voto oim̄ ad regnū tractus fuit. anno dn̄i. M.cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nō sine strage suoꝝ militū. Progeniē deinde heinrici castigās ideo fridericū ⁊ frēm ei⁹ conradū nepotes ex sorore heinrici impatoris rebelles habuit. Vn̄ in eius odiū conradus a quibusdā rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuēte quieuit. Imperio itaqꝫ suscepto illico Innocentiū papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiū adijt. sacro adact⁹ ē expeditionis breui parande. eū qua tut⁹ romā vere ꝓximo duceret. Et magno cōfestim exercitu compato in ytaliā cuꝫ pontifice venit. Romāqꝫ ingressi pōtificem ī lateranū ꝑduxit. ⁊ mira felicitate statim oīa ad salutē redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ip̄m imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox ī germaniā ad cōprimendos bohemoꝝ motus redijt. q̄bus superatis. Cū pontifex pisas cōuocatū ex vniuerso orbe aggressus ē cōciliū celebrare. in quo cōstitutōnes quasdā edidit. Illico rome ⁊ in rogerij principatu studiosi ꝑ pontificis innocētij absentiā caput attollere inceperūt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romā cū exercitu aduolauit. ⁊ reductā classem pauloante pisani paratissimam eduxerūt. Pontifex aūt ⁊ impator terra ꝓfecti. rogerius sibi timēs dū in siciliā confugisset oīa amisit q̄ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rainonē lotharij impatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanoꝝ cohortibus ꝓfecit. Tantis rebus nō magis feliciter q̄ꝫ faciliter confectis. redierūt in vrbem principes. Et lotharius in germaniā reduxit exercitū. Hic itaqꝫ impator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qḋ merito ab aliquo rep̄hendi potuerit. Qui tandē de deo. deqꝫ hominibus bene meritus in p̄riam suā iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̄rtus rex hierosolime

Fulco andegauensiū comes balduini p̄cedentis gener. in quartū hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aūt annis. xj. Hic xp̄ianissimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus ꝓpugnator. In hūc igitur fulconē regem q̄ duobus filijs militaris rei scientissimis vteret legatis rariores barbari impetus fecert. Primosqꝫ oīm turcos sinū circūcolentes persicū. innumera viroꝝ milia statuisse in xp̄ianos hierosolimaꝫ vsqꝫ ducere. Rex factus ē certior q̄n antiochenū illi agrū populabūdi ceperant infestare. Duxit tn̄ in illos ⁊ cōgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidēqꝫ ex eis captos tanqꝫ in triūphū hierosolimā ligatos traxit. Ad quā turcoꝝ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q̄ꝫ arabibus. Caldeis. Babilonijsqꝫ auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi fratri qui postea fuit secūdus hierosolime rex potitus fuit. Captaqꝫ a barbaris vrbs summa ⁊ alias inaudita crudelitate direpta ē. Nam preter occisionem in omni etate comissam. archiepiscopus ⁊ clerus om̄is quod fidem xp̄i abnegare noluerūt gladio appetiti sunt. Et qḋ oīa supare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. ⁊ nobilitate ꝓstantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qḋ sciret n̄ris religiosissimū esse violauerūt. Edissam esse vrbem illā nobilem medoꝝ. Ad quam sacre tradūt littere thobiam filiū suū misisse gabello. quāqꝫ btūs thadeus apl'us ad fidē xp̄i p̄dicationis diuini verbi ac miraculoꝝ virtute ꝯuertit. Et in qua (bti thome apl'i ossibus decorata) abagarus rex fuerit. q̄n ad dominū ih̄m date ep̄le sue fidei ꝓmeruit scripta manu dei rn̄sa ꝑcipe. Que postqꝫ q̄tuor ⁊. xl. annis a xp̄iano pp'lo fuerit refecta. ꝓter humane ꝯditionis mores talia a barbaris sit ꝑpessa. q̄ nulla rōne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aūt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q̄ꝫ oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusqꝫ filius eo nomīe rex tercius. regni titulū gubernationemqꝫ accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudunēsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone l[illegible]cet renitens de volūtate oīm factus abbas. bonus f[illegible]a. melior cōscia. optimus temꝑantia. forma angelic[illegible]a. moribus compositus. sermone suauis. Tandem senio grauatus pontio successori cōmisit. vt humilitatis ⁊ innocentie thesauros custodiret. ⁊ in domino quieuit.

Helinandus epūs

Helinadus item laudunen̄. episcopus in oīi sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹ rothomagensis miraculis insignis claruit.

Patauia preclara. diuesqz olim ciuitas. inter danubiū. Enūqz sita. quam prisci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q germaniam ab ytalia disterminant. atqz in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū tenditur. nec magno negocio formā insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec vni quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus ꝛ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniūgit. Est ꝛ alius pons super danubiū. per quē via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemiā veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se inmiscet. Itaqz tria flumina vno in loco coniūgūtur. ac propterea locum istū quidam verbo ytalico passum. hoc est transitum vocitant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ꝛ hodie fieri videmꝰ. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiū due quoqz sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bohemie fluuiꝰ (q etiā fert vniones) ꝯiūgūt. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atqz difficilis. q tām ex vno āgulo p̄t oppugnari. Sz tot ibi munitiones addite sunt tā muroꝝ qz fouearꝫ vt expugnari posse nulla vi hoim videat. Ibi ꝛ aule sunt ꝛ camere splēdidissime. qs q viderit. nec ornaciꝰ aliqd. nec municiꝰ vsqz eē putauerit. at vbi descēderis i arcē q īfra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. ꝛ aulas qz ples: sunt

eñ theutonici mirabiles mathematici. oñes quoq; gentes in architectura superant. Ornaturq; hec ciuitas insignis putauia corporibus sancti valentini. qd taxilo dux baioarie ad eū locū deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertū ex laureata in patauiaz translatū. Fuit eñ laureata vrbs admodū insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumē qd anasum vocant. a quo nūc vrbs nomē anasum habet. Ubi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusq; maximilianus (vt premissuz ē) archiepisco patum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postq; athila rex hunoꝝ. vrbem hanc delerat vbi arx erat. opidū ex nomine fluminis restrictum est. Sedes vo metropolitica in Saltzburgā trāslata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ꝛ parisiensiuz clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ sentētia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet. ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legūtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariū librū. ꝛ alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoꝝ speculum ꝛc. Sermones quoq; elegantes cōposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitū laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. ꝛ seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ scti petri corbiēsis asserit fuisse canonic⁹ singlaris eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de claustro aīe admodū notabilē edidit. in q̄ de securitate claustri. ꝛ periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Linea summorū pontificū

Lucius secūdus

Eugenius tercius

Anastasius q̄rtus

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus edisse direptionis ꝛ nr̄oꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ꝛ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Hs lucius secūdus pr̄ia bononiensis pr̄e alberto tituli sancte crucis in hierl'm p̄sbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓprijs expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qđ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac em̄ clade audita bernardus clareuallensis vir ꝛ scītate et doctrina insignis. vt p̄missum ē. p̄ocinium religionis xp̄iane assumēs. principes oīes xp̄ianos tū lr̄is. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Uerū dū pontifex in his v̄sare̅t peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Eugeni᷒ tercius pisis oriūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccl'ia sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄ꝫ reꝝ gerēdaꝝ pericie spe a pr̄ibus delectus. Cū tn̄ postea haud quaq̄ꝫ min᷒ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis eniā cognouit. quo sui ꝯfirmare̅t senatores noctu abijt In sabinosq̄ꝫ farsense monasteriū delatus cardinalibus ꝛ curialib᷒ roma accersitis consecratus ē. Uerū cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiaꝫ facta cōteneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ꝫ solenni pompa ꝛ summa populi leticia introductus. Qui postea cum rescisset romanos nequaq̄ꝫ bono animo ſ fraude in grām secum redijsse. insidias veritus tyberi dilabit̄. quē romani haud secus q̄ꝫ Gelasiū olim armis telisq̄ꝫ infectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaꝫ nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd᷒ ꝛ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ꝛ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Iscq̄ꝫ ī vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytiam. ꝛ norbam ꝛ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyocesis ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ꝫ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ꝫ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si ei aliq̄n viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ꝛ aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ꝛ vigesimo moritur. Sepeliturq̄ꝫ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Richard᷒ de sctō victore

Richardus de sancto victore. Uir quidem doctrine spectabilis. canonic᷒ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ꝛ inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ꝛ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ꝛ alia. Sermones ad populū elegantes ꝛ doctos.

Malachias ep̄us

Malachias ortus in hibernia vbi educatus ꝛ edoctus. Cui᷒ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices epī gessit Uacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat᷒ ep̄s conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Hc dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. veꝝ ꝛ scotiā. Cunq̄ꝫ hebernia pallio careret. qđ ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit̄ Eugeniū ptransiens clareuallē febre correpț᷒. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario imꝑatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū imꝑiū assumit̃ ꝑsente Theodorico portuēsi epō aplīce sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imꝑauit annis. xv. resistebāt mī saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinricꝰ cognominatꝰ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia imꝑialia ī castro Nurmberge occupabat cū ad regnuꝫ aspirabat. coactus tandem crucē lanceaꝫ ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatnor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̃ qui in regnū romani noīs successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit enī princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilectꝰ. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsqꝫ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis qꝫ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. Hemanuelqꝫ secundus grecoꝝ imꝑator vir celestissimus christiano nomī cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū qꝫtū potuit dolosis artibus in suā pollicere amiciciam est adnixus. ꝓcibusqꝫ cōpellitur nullo cōꝑato cōmeatu iconiū statim ducere. se enī ꝓstaturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat̃. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliqꝫdiu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus desidet magis qꝫ oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoꝝ qꝫ animoꝝ egritudo quosqꝫ valētes deqꝫ ac inualidos debilesqꝫ consternat. Nec satis intellectu est tūc qd̄ ab ipis postea rescitū grecis morboꝝ q̄litas effectusqꝫ edocuit gipsum farine ac pani quē greci importarē fuisse cōmixtum. quobreꝫ Conradus re infecta in Thraciā retrocessit. Postea cōradus lodouicusqꝫ reges greci imꝑatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumqꝫ est nihil magis conducere qꝫ damascum copias ducere. tādem iherusalem ꝑuenīēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quideꝫ epūs cardinalis quē Eugeniꝰ papa sedis aplīce legatū miserat iherosolimā. itaqꝫ ducturi in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem qꝫ legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoqꝫ epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisqꝫ magnis conatibꝰ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaqꝫ arido sed artificio vbere atqꝫ fecundo. ager enī effossis cuniculis ductisqꝫ fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē ꝑ se fert. Paruus amnis in regione vnicus ꝓterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vn̄ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā ꝑsuadente cui maxime balduinus in rebꝰ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt̃. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti fameqꝫ laboraret̃ soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusqꝫ cōmunitos male habitosqꝫ exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius qꝫ a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē ꝓdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduꝫ ad bella mouit. qui apd̄ castrum winsberg victus. Eūdem postea heinricꝰ filius cōradi qui post euꝫ regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteqꝫ hū dictionem imꝑialem ꝑcipere potuisset anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestiferꝝ nomē maxīe in italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūqꝫ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se imꝑatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui imꝑiale dominiū in ytalia detractāt vsqꝫ in diem hodiernum guelfi nūcupant̃. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudīe xp̄ianorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuꝫ xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̃ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuꝫ cōmoratꝰ. Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conradꝰ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑactam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno ꝑmāsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud orietales regiones indies in peius vrgere cepit. cum prius sola eoꝝ nomīa hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum ꝓsentiam sine damno desperant. Inde nec vires xp̄ianorum suspectas habuerūt. ideo norodoinꝰ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam et iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica et illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa fert̄ pdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicit̄ etiā beatꝰ bernhardꝰ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā absqꝫ merito habere volūt et meritū absqꝫ ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monachꝰ patria etruscus de Clusina ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiā italie vrbem ob eius ingenij et doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu superiori carmina ostētant eū plura ꝯdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretorū librū accuratissime collegit. cuius pncipiū ē Humanum genus duobus regit. qđ quidem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. et legendū publicis gymnasijs ꝯcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas et de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam et cētum particulas distinxit. Secūdā in sex et triginta causas. At terciā de consecratione nuncupauit. et hāc qꝫ in quinqꝫ distinctiōes diuiserit. Quāuis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus et yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoqꝫ notabilem fecit Archidiaconus qui dicit̄ rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝑ id qꝫ tps (vt Vincētius gallus testat̄) apud parisiꝰ inter doctos. nō solum sue etatis sed et priorū seculorū lrīs ornatissimus. et bonitate vite atqꝫ ingenij acumie clarissimus et celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a sentētiarū libros accurate doctissimeqꝫ composuit. laboriosum certe opus ex multorū sanctorū patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoqꝫ maiores glosas psalterij et epl̄arū pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā epl̄arū et psalterij ab anshelmo ꝑ glosulas interlineales margīalesqꝫ distinctas. et postea a Gilberto ꝯtinuatiue ꝑductā latius et aptiꝰ explicuit. multaqꝫ de dictis sanctorū addidit. atqꝫ sermones multos et doctos atqꝫ elegātes ad populū habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem tempꝰ floruit cū pdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusqꝫ testamēti historiā diligēter et accurate explanauit. Insuper et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. et quorūdam gētilium historias locis ꝯgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed et versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit̄ cētenario annorū post M. c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illuminata est. Quidā affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quorū mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātū doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt quāuis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelmꝰ puer i anglia crucifigit̄ a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q̄ postea mirabilis visio legitur.

Ienuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsqꝫ et gloria ad modū clari haberent a corado isto cesare signandi pecuniā et auream et argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipsius scilicet nota. ꝙ et nūc vsqꝫ apud eos in fidem pmissorum fideliter seruatū est. nam vsqꝫ ad id tempus vt iacobus eorum thologꝰ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui brunetti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

AUicenna medicus oĩm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his temporibus vniuerso orbi clarissimus habet. qꝫ vt fertur dñs cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tñ magnã operam exercitio medicine. faciendo vt a prĩbus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculũ. vbi innumeri ponebãtur infirmi. quos ip̃e visitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocũdus. qꝫ pulsando ⁊ cantando librũ fecit cãticoꝝ. Et vt fert satis iuuenis mortuus ẽ. Nõ em̃ attigit quinquagesimũ ãnũ. Scripsit tñ vltra medicinã in oĩ genere disciplinẽ. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in oĩ genere discipline eruditus. Quo aũt tp̃e fuerit cũ multi nil certũ scribant. hoc tñ certũ est qđ tp̃ibus beati augustini nõ fuit. nec esse potuit. vt aliq̃ somniant. M. em̃. ⁊. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin᷒ fuit. Quo tp̃e auicenna esse nõ potuit. Dicũt aũt reperiri ep̃las mutuas inter vtrosqꝫ qđ absurdũ est. mirabile em̃ esset. cũ in volumine ep̃laꝝ augustini ad viles p̃sonas ep̃le scripte sunt. Et ep̃le ad principẽ habite nõ nominentur. Auicenna quoqꝫ conculas asportatas õ sancto iacobo noĩat. q̃ tp̃e augustini non erat vbi nũc ẽ. xp̃ianos item noĩat ⁊ coꝝ cõsuetudines de carne ⁊ corallo. cũ xp̃iani pauci nominis erant ⁊ nõ manifestos ritus obseruãtes tp̃e augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiã ⁊ alfarabius videntur fuisse cõtemporanei auicẽne. q̃ fuerũt tp̃e auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hispaniã occupantibus floruit. Qui cũ in oĩ doctrina eruditissimus esset. librũ excellentissimũ cõposuit. metaphisicã deinde accuratissime enucleauit. Distinctiusqꝫ ac clarius p̃ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postqꝫ oĩm medicoꝝ scripta vidisset. Medicinã omnẽ in quinqꝫ libris descripsit. Scripsit quoqꝫ de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cõmentator

AUerrois quoqꝫ medicus cognomento cõmentator. philosophus quidẽ. ⁊ ip̃e apud cordubã hispanie vrbẽ hoc tp̃e vt ex libro eius q̃ de celo tractat habetur floruit. Fuit em̃ a natiuitate xp̃i anno. M. cl. vt asserit cõciliator. Et egidius roman᷒ in suis q̃libetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois ĩ curia friderici imp̃atoris. Multa aũt cõposuit ⁊ adeo excellenter in oĩes arestotilis libros scripsit. vt cõmentatoris cognomentũ ꝓmeruerit. Deinde de sb̃a orbis de tiriaca. librũ q̃ꝫ pulcrũ de medicina Colliget appellatũ ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

SOar etiã medicus cognomento sapiẽs. q̃ auenzoar dr̃ hisdem tp̃ibus fuisse ⁊ claruisse ip̃emet ĩ xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat᷒ est. atqꝫ cũ aboali auicenna in carceribus fuisse eodẽ libro meminit. Hic cũ esset eruditissim᷒ vir librũ medicine noĩe theisir ad quendam regem dedit. Indeqꝫ nonnulla cõsilia cõposuit. Dicitqꝫ se vniuersam medicinã amplissimo volumine euoluisse. Aaboali Abincenj sunt noĩa arabica p̃rẽs ⁊ auũ significantia. Abon em̃ ⁊ abin apud arabes idẽ ẽ qđ fili᷒. Mos em̃ (vt oĩes asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomẽ p̃ris ⁊ aui ponerent ⁊ suũ taceret. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archiep̃s Cantuariẽ.

THomas archiep̃s cantuariensis. in iuuẽtute oĩbus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiep̃o in archidiaconũ assumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariũ effecit. vt sua prudẽtia malignoruꝫ hoĩm seuiciã tp̃aret. q̃ post decessum archiep̃i eccle p̃ficere ꝓcurauit. Cũ autẽ rex sctm̃ thomã ad volũtatẽ suã in detrimentũ eccle inflectere conaret. Cũqꝫ post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portũ venit. et in nauicula parua cuꝫ duobus sacerdotibus trãsuectus in flandriã. quẽ papa alexander tũc senonis manẽs honorifice suscepit. romã adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Uir aũt optimus ⁊ sanctissimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura sua ⁊ ecclîasticas dignitates quas sibi p̃dictus rex ⁊ publica eius p̃tãs vsurpauerat resarcire: et in statũ pristinũ reuocare anniteret. post exiliũ damna cõtumelias atqꝫ obprobria postqꝫ parentũ ⁊ amicoꝝ prescriptõem ⁊ alia; atqꝫ alia supplicia: tandẽ martyrio coronatus ẽ. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebãt. Alij sanie defluentes defecerũt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterũt. Uerũ alexander auditis ⁊ cognitis crebris ip̃ius beati thome miraculis. eum in sanctoꝝ cathalogo ascripsit.

NOruegia prouincia hisdem quoqꝫ tempoꝛibus viuaci predicatione albanẽsis episcopi. xp̃i fidem recepit. ob cuius beneficium atqꝫ virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oĩm consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Linea summoꝝ pontificū

Adrianus quartus

Alexander tercius

Anno mundi. 6353. Anno cristi. 1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Eugenio cardinalis in Norvegiā missus esset: vt pmissum est puinciā omniū terre cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administrationi vrbis pfecerunt. tentatusqꝫ a romanis tum pcibus tū minis vt ꝯsulibus liberam vrbis administrationē relinqueret. vtqꝫ in lateranuz pficisceret faciende consecrationis causa. qd̄ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē sancte Pudēciane via sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ꝛ Damiani edē armis aggressi vulneribus affecerūt. Pontifexqꝫ vrbem romā ecclesiastico supposuit interdicto. ꝛ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd̄ cū populꝰ egerrime ferret: peruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ꝛ cōsulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Sicilie regē qui multas eccīe occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aūt primus impator creatꝰ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vrbem venisset ꝛ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ꝛ a romānis tumultꝰ excitaret. pōtificis pcibꝰ impator leniť. hic postea ro. dictionē plurimū auxit. nā ꝛ circa lacū sancte Cristine multa castella muniuit. ꝛ Radicophanū qd̄ nunc Senenses obtinēt muro ꝛ arce ppe inexpugnabile reddidit. primusqꝫ pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs cultior reddita ē. Cū vero instantibus romanis ad vrbē rediisset vexareť qꝫ a consulibus libertatē romanam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post moriť pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepeliť non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi. 6359. Anno christi. 1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoꝝ ꝛ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creať. Etsi canonice lectus fuit multas variasqꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū pfanatus. Victor ad Fridericū impatorē: Alexander hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā pfectus cōsenso nauigio in franciā contendit. cōuētuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatorē ꝛ Octauianū statim enūtiat: quā ob causaz Fridericus tres aliosꝫ hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Pascalē. post Calistū. deinde Innocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt congratulantibus oīmbus pbenigne suscipiť. Cisalpine igiť Gallie populi ī spem libertatis erecti anno salutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōpato exercitu in ytaliā veniens Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi pmiserūt. his intellectis pontifex sibi timēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ꝛ Beneuentū accessit. eius qꝫ vires phorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias psugit. Et ad diue virginis de caritate monasterū paulo ante a marco iuliano conditū pfectus. ab incolis recipiť. Et ortulo preficiť. Post aliquot vo menses cum quidam nomine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oīm apparatu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoqꝫ ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum oīm gaudio primo pduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē ꝛ senatū cū oīm pplo bn̄dixit. Impator vo audiens pontificē venetijs adesse otionē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui sebastianꝰ dux occurrēs facto congressu ipsum supauit. ꝛ venetias vinctū pduxit. ad pontificē ductus co pcurante pax inter pontificē ꝛ prēm augustū componiť. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit. ꝛ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ꝛ q̄ ditionibus erant eccliastice pōtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. imperatori iussit. vt se humi psterneret ꝛ veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs ait. Scriptū est sup aspidem ꝛ basiliscū ambulabis, ꝛ cōculcabis leonē ꝛ draconē. at fridericus. Nō tibi inqt sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ꝛ mihi ꝛ petro. ac sic inter impatorē ꝛ pontificē pace ꝯposita. Et ducem atqꝫ senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri ecclīastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiscopi consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat. Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūqꝫ tercō hic pōtifex romā profectus esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lōgos ꝛ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xix. rome moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici duc/
sueuoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post
cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. An
no dn̄i M.c.liij. impauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania confestim
lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta
ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queqꝫ vrbem vererem primo
post ciuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tn̄ hincinde oratori
bus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerenciam ac tutele sponsiones ex
hibuit. a quo breui post in principis aplōꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebrita
te romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯsules impatorem suspectum ducē
tes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magnꝰ in pratis neronis
tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud par
ua cōmissa ē ⁊ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impator incensis in ro
manos animis ferebat̄. quē pōtifex exoratū tantisꝑ deliniuit vt captiuis dimissis ci
uitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. rejciēti pacem ꝯdonauerit. Impator paucos
moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Vo/
burg ob ꝯsanguitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nup
tias fecit. Eoqꝫ tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Austrie i
in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū ad-
uersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cre
mam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omne romane eccle terras
et vrbes vexabat. Terdonaqꝫ primo spoliata. Mediolanūqꝫ post solo equata ē. cuiꝰ
populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distan
tia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea
crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo pos
sidebant. saluberrimi ꝯsilij auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. patauio-
nesqꝫ ⁊ vicentinos societatem belli conditionibꝰ inijsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata es
sent. suos germanos vndiqꝫ conuocauit ⁊ papiensium cremonēsiumqꝫ auxiliū fretus veronā duxit. Verebat̄
autē ne alexandri auctoritas sibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igit̄ dolis aggressus est. Cū deīn otto filiꝰ
captus venetijs tenebat̄. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bn̄ficiū (vt p̄missum ē) ꝓmeruit. Sebastiano
aūt duci ⁊ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ⁊ pmo quidē funale can/
didum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item ꝙ plumbo eoꝝ
eplas sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est or
namentum galero ꝯsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū
in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dn̄i veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam p
petuo duraturam obtinuerūt. que vsqꝫ in p̄sens ꝑdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colo
rum obtulit. Sexto deniqꝫ cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝓpul
cre depicta habent̄. Fridericus tādem eccle romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habu
it. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Sirīā expediti-
onem sumpsit. cū amplissimo qꝫ exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimqꝫ castris ꝑ hungariam bulgariāqꝫ
et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē vt bosphoꝝ qꝫ celerrime trāsmit/
teret. Isaac impator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illiꝰ diu antea formidauerat.
Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum qꝫ
adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsqꝫ vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia
que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnqꝫ exterminio magis timuerit Sa
ladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit. ꝙ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisqꝫ
mitigandi auidior temere ⁊ in explarato ingressus tantoꝝ exercituum impator euectus est. Mortuꝰ est hic in-
clitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atqꝫ p̄clarus. magnanimus. largꝰ. strennuusqꝫ atꝫ
facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisqꝫ. pre
ter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensiuꝫ seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomīe
Waldo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum haberet̄ opibus relictis ⁊ pauperibꝰ erogatis
diabolica quadam suasione ductus euāgelicam pauptatē omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset.
quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi coscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflatꝰ
spiritu p̄dicando sanctoꝝ aplōꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaqꝫ innumerabilibꝰ quasi discipul'
multos ⁊ quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aspernando. Monitus autem
respondit. obedire oportet deo magis qꝫ hominibus. ⁊ cū in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tādem veluti here/
ticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simpli
cioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilielmuz heremitarum ordinis heremitaꝝ virū vtiqꝫ sanctissimū oli aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dn̄i. 1157. in gallijs virtutibꝰ et miraculis clarū fuisse cōstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortē p̄ oculis sibi constituere voluit timensqꝫ ne aliquā morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit ⁊ ibidē sub diuiꝰ patris augustini regula pfectꝰ xp̄i seruus esse cepit. factusqꝫ religiosus quāto altior in honore fuit tanto se hūilius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ꝓpulsare cōsueuit. ita ī deum cōuersus loricā sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs ⁊ ieiunijs suū corpus affligere voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eū confluebant ⁊ tanqꝫ bonū patrem ordinisqꝫ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū cistercensium ordinem in gallijs modico tp̄e ⁊ plurimū auctū ⁊ maximo in p̄cio habitum. suūqꝫ heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruūqꝫ atqꝫ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullū ferme religiōis inditiū in eo videbat. Ordinis sui vir sanctꝰ calamitate ꝑmotus aīm ad instaurandū adiecit vt breui cōualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasterioꝝ meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs p̄ se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilielmite vulgo appellabant. Hic itaqꝫ cōcessione anastasij pōtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. ⁊ primū monasteriū apud parisius sub mēdicationis titulo extruxit. huius aūt p̄cipuꝰ albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilielmitaꝝ titulus in gallijs vsqꝫ ad innocentij quarti pōtificis tp̄a ꝑseuerauit. veꝝ eo mandāte post habita eiꝰ denoīatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ accersitis innocentius ⁊ successores oīs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres ꝑ hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise fūt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat solꝰ occidit. Similiqꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media signum crucis. Hec visiones īterp̄tabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinaliū in electione pape ⁊ principū in electione imꝑatoris cū cōtra alexandrū vt p̄missum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tp̄s pluribꝰ annis nōnullas quassauere ꝓuincias ⁊ q̄ maxime Siriam atqꝫ Ciliciaz. in quibꝰ multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populoꝝ strage corruerūt

Jo. mesue medicus

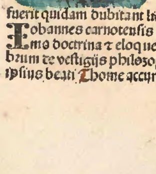

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ipe hisdez tēporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē scripsit. Aliū quoqꝫ aromatarijs ac medicis ꝓutilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̄ canones vniuersales posuit. et cū de curis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchū opus reliquit quod postea petrus apponus patauinꝰ perfecit. licet etiam incōplere. Franciscus tamen de pede montiuz egregiam addicionem perfecit. An xp̄ianꝰ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝑsepe appellet.

Jo. carnotensis epūs

Johannes carnotensis epūs ⁊ beati thome canthuariensis familiarissimꝰ homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philosophorum ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atqꝫ alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixeñ.

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio pataueñ ortus in adolescencie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauieñ. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cōradus saltzburgeñ. epūs eū tuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit. mox aūt p̄positus factus: corpusculū suum multis ieiunijs vigilijs alijsq; supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixeñ in demortui locū cōmuni voto clericorū in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ꝛ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratōi ac ɔtemplatiom se totū dedit. Summa insup eius abstinētia fuit ꝛ mirabilis vite austeritas. Cilicio q̄q; sb habitu vtebat. oua lacticiniaq; ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem em̄ suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessorē deinceps eum semper colebat Claruerunt igit eo tpe duo oliue in eccīa dei. Eberhardus archiepūs saltzburgeñ. qui in solsticio estiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixenēsi p̄fuit ꝛ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. ꝛ qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierū positus in balneo aquarū in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animam deo reddidit. sed postq̄ sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūmmodū auxiliū inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. ihrl'imorū rex

Almericus sextus iherosolimorū rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir ꝑ omnia strennuus ꝛ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq; Ascolonā templarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxisset diregmoni regis egiptij copiarū p̄fecto cōgressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus primariam egyptiorū vrbem quā siracunus saladini turcorū regis p̄fectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini cū nullo pacto xpianis subijci sint passi. Fatent⁹ almerico regi se gmi ferint vt in soldani potestatem p manus suas reducerent. almericusq; pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexādrie potestatē. q̄ in pecuniarū dissolutiōe cū fraudē almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nūc chairū vrbē potentissimā obsedit quā cū aliqn̄ obsedisset potiundi quidem spe nō carunt. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloq; post in ascolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecorū impator contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. ꝛ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit. vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia martirio coronatus est.

Anshelmus epūs

Anshelmus] epūs beluacensis ꝑ hec tpa cū in omni sanctitate moribusq; p̄claris vixisset diē obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philipp⁹ rex francorū

Philippus francorū rex lodouici superioris regis fili⁹. post patrē regnauit annis. 44. Is postea cū audisset iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xpianorū p̄ncipib⁹ siriā adnauigauit. cūq; ptolomaidē, vna cū richardo anglorū rege se recepisset. ꝛ inde iherosolimam repetituri essent ambo de iherosolimorū regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus simulata infirmitate in europam (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹ reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit ferunt historie hunc philippū religiosorū orationibus miraculose fuisse natū. q̄a cū lodouicus pater iā sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dn̄m instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth moial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Anno mundi.6384.   Anno xpi.1174.

Linea summorũ pontificũ

Lucius tercius

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ꝛ gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis ꝙ̄ annis plenus diem obijt oīm ꝯsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo em̄ ex nobilitate populoꝙ ro. ope ꝛ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ꝯuertēs fastidiſſet innitebaṫ. ſed adeo cōſularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores ſuos crudeliter ſit ſeuitum. Nouo em̄ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici ſtuduiſſe comptum eſt. qui fuga ſibi tardius ꝯſuluerint effoſſis oculis ſunt cecati. ꝛ pōtifex fuge ſue neceſſitate ad bonū ꝯuerſum ꝯſilium quod rome deſtinauerat veronam ꝯciliū cōuocauit. rebus iheroſolime titubātibus ſuppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cōcilio habito ꝛ romanoꝝ licentiam ac ſuꝑbiam improbauit. ꝛ principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ eſt vt in aſia laborātibus ſuccurrereṫ. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroꝙ mitterenṫ lucius vir optimus pōtificatus ſui anno q̄rto menſe ſecundo die decimooctauo verone moriṫ ſepeliṫꝙ magna adhibita pompa ante altare cathedralis baſilice. hic ante mortem nō immemoꝛ patrie ſue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetruſci alia ꝙ̄ moneta lucenſi vterentur.

Urbanus tercius

Urbanus tercius papa patria mediolanēſis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tp̄e fridericus occidētalis ro. imꝑatoꝛ heinricum filiū ꝓuincijs ꝛ vrbibus quas de italia romanū tūc poſſidebat imꝑiū ꝑfecit. Qui ꝙ̄ꝑrimū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos principes primo annixus eſt. ne diffidentes a barbaris opprimerenṫ. At vrbanus quē audita Guidōis luſiniaci regis noui ꝛ tripolitani comitis diſſidia. ꝛ quē Saladini virtus fama principio ſui pontificatus terruerat orbem xp̄ianoꝝ generali edicto de mittēdis in aſiam copijs monuerat. Idcꝙ quū ſerius negligentiuſꝙ ardore ſui animi quo ferebaṫ fieri cerneret. venetias petere cōſtituerat xp̄ianā eo militiā feſtinatius copioſiuſꝙ ſim ꝑſentia cōuocaturus. Iācꝙ ferrariā attigerat quū īfelicis ꝓlij rumore primū. poſt cerciore. atꝙ ꝙ̄ erat maiore xp̄ianaꝝ reꝝ exterminij nūcio ad ſe plato febre ꝛ dolore correptus ē. ex q̄ breui meſt⁹ ferrarie ī itinere moriṫ pōtificat⁹ ſui anno primo mēſe. x. die. xxv

Gregorius octauus

Gregorius octauus papa patria beneuentanus ſummo oīm cōſenſu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par ſuo ꝑdeceſſori. ſed tp̄e acceleratiorē habuit mortis euentum. ꝛ ſtatim nūcios ꝛ litteras ad principes xp̄ianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna ſecū cōparato exercitu terrā mariꝙ hieroſolimam ab hoſtibus captā recuperarent. ꝛ cū ad mittēda in terraꝫ ſanctam xp̄ianoꝝ militum auxilia totis animi corporiſꝙ viribus inſudat. piſas ſe ꝯtulit. quo piſanos inter ꝛ genuenſes acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumꝙ populū bello maritimo ꝑpotentem in ſanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōpoſita adiecta vtriꝙ parti cōditionem vt claſſe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in aſia vexātes dū hec intētiore cura vir ſanctiſſimus agit piſis moriṫ pōtificatus die ſui quinq̄geſimo ſeptio.

Joachim abbas

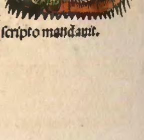

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone acceſſit. Is maxime doctrine ꝛ excellentiſſimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipā tēpeſtate apō guilhelmum regem ꝛ calabros omnes clarus ꝛ inclitus fuit. qui ſpiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quaſi ꝑſentia differebat. cū prius nō multū ab homīe doctore didiciſſet donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facī de ſcripturaꝝ difficultates enodaret. ꝛ cum plurimū eruditus eſſet nōnullos in ſacris codicibus edidit cōmentarios. ꝛ ꝙ̄maxime in apocalipſim. vbi ꝛ multa predixit. ꝛ potiſſimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbardum theologū librum cōpoſuit. qui poſtea damnat⁹ ꝛ reprobat⁹ fuit. ſicut pꝫ ī pricipio libri decretaliū. Ferṫ q̄cꝙ mlta ſcripſiſſe. libroſꝙ ſuos dn̄o pape emēdandos obtuliſſe. ꝛ ei multa de futuris reſerata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud meſſanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid ſibi de expeditione ſarraconoꝝ ſperandū eſſet reſpondit nō dum adeſſe tempus quo iheruſalem recuperari poſſet. Sup his aūt que ſcripſit de futuris tempoꝛibus nos reꝝ incertarum ꝑſagium relinquere conuenit iudicio poſterioꝝ. alia quoꝙ ꝓpulcra ſcripto mandauit.

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici superioris filius septimꝰ Iherosolimoꝝ rex pꝰ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra ꝑcussus fuit. regnū fortiter prudēterq̄ admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferioꝛ habebaꞇ. Cū eñ ad terciū vtriusq̄ regni annū apd̄ Astolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduīꝰ fudit. ⁊ altero iteꝝ ꝑlio apd̄ Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igiꞇ Saladino turcoꝝ regi ꝑstantissimo q̄ciēs ꝯgredereꞇ fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄ianoꝝ asie rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū eñ deterrētemorbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitutꝰ nepotes ꝗ̄suit relinq̄re successores. duas nam̄q̄ sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduinꝰ lepra magis q̄ꝫ senio confectus interierat. quintusq̄ Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tpibꝰ quā maxie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tam̄ scribunt sub impatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulieribꝰ et liberis in Germanias ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi ꝯsensu vestibus induti albis ad impatorē accessere miam deꝑcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝑmotꝰ annuit vt ī patriā redirēt. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odoꝛ pie ꝯuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Secdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corꝑalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝑcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq̄ ꝓ norma viuēdi partes regule btī Benedicti supioꝛes eoꝝ ꝑpositos noiantes. Deinde facultatibꝰ tū ꝑsonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ꝫ monialiū ꝑ ptes Luscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M. cc ob religionē ⁊ vite sctitatē approbatꝰ ē ordo ⁊ modꝰ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ postea ꝑ successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū eñ balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ipe rex successerat. cuius regni curā tripolitanꝰ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūq̄ res ipa magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunctꝰ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ qd̄ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ miliciā oīs in regē iherosolime accersirēt. multisq̄ astuta mulier nō magis pollicitationibꝰ q̄ꝫ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibusq̄ Guidonē virū suū ꝑsentē ⁊ ipm instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vo grauiter tantā iniuriā Raimundꝰ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq̄ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eqtū exercitu cōgato Ptolomaidē primo pꝰ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusq̄ ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq̄ alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiq̄ ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝝ adducti q̄ꝫ oppugnantiū timore ꝑterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝑmitterenꞇ. Inuenimꝰ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq̄ in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruꝫ pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit. basilice deīc etiam ecclie christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ⁊ Greci.

Linea summorum pontificum

Clemens tercius

Celestinus tercius

CLemēs tercius. pr̄ia roman⁹. p̄re ioanne cognomēto scolaris. demādatū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictū ꝓponit. Rem xp̄ianoꝝ in asia magis magisqꝫ indies ꝑiclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̄ianos admonet. excitat. hortat᷑ vt crucis salutifere signo non magis humeris q̄ꝫ cordibus affixo arma ī barbaros assumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritura. Cōcitauit ḋo ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis ꝑncipes fridericū romanoꝝ īꝑatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddone ducē burgūdie. quos innumera pene archiepōrum epōꝝ ꝛ alioꝝ principū viroꝝ multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ꝛ pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonib⁹ quoqꝫ ꝛ dacis triremes qnquaginta. duodecimqꝫ ex flandrensib⁹ xp̄ianā expeditōez sunt secute. ꝛ guilhelmus Sicilie rex vlnimā oīm opam tantis multisqꝫ exercitibus nauauit. qꝫ classe sua mare a barbaris pyratisqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Insuꝑqꝫ annonā ex apulia siciliaqꝫ importauit. Hij principes ī asia postmodū varia vsi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res ecclīasticas animū adiecit Nam ꝛ mores clericoꝝ q̊rundā nō satis ꝓbatos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templūqꝫ vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

CElestinus tercius papa. natione romanus. p̄re petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ꝛ ḋtute insignis in terciū celestinū ē suffect⁹. Qui egreferēs apertā siculoꝝ rebellionē in suū ꝑdecessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q̄dē ꝑ omnia bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoad ui ixit nil pretermissit. quo terra sctā (Ita em̄ hierosolimam vocant) recuparet᷑. in tantis autē ꝑturbationibus reꝝ. tantoqꝫ sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices ꝑ cōmode possent. Preterea ḋo nomen viterbio dedit. ecclīamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore ꝛ desiderio hominis larimantibus.

Saladinus rex

SAladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. ei⁹ loco tāq̄ꝫ vir fortissimus ꝛ strēnuus ab oīb⁹ sbrogat⁹. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello ꝓcessit. q̄ tādem capto et occiso vniuersam egiptū ꝛ syriā oem cōquisiuit. Et suo imꝑio adiecit. Deinde in xp̄ianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu ingēte pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ꝛ cōgressos ꝑdatorib⁹ xp̄ianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex ꝑte occidit. Attn̄ p̄mo ꝛ secūdo p̄lio a balduino rege leproso suꝑatis. Reꝝ ꝯparatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū regem mouet. quē ꝛ simulata fuga aliq̄n ī angustas ꝯualles ꝓtrahēs tādē suꝑat ꝛ capit. Cui⁹ victoria elat⁹ ī xp̄ianos de hierosolimoꝝ regno ꝯtendētes cū maximo exercitu ꝓcessit. Ipam tandē ciuitatē sctām (quā xp̄iani reges post gothefridū regē ꝑ ānos octo ꝛ octuagīta cū magna gloria possederāt) post maximā xp̄ianoꝝ stragē vt ꝑmissum ē cepit. ꝛ de ea triūphauit. Templūqꝫ salomonis q̄d turcis ꝑiter ꝛ sarracenis sicut ꝛ xp̄ianis consueuerat sanctū eē. illudqꝫ prius q̄ꝫ saladin⁹ ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. ꝛ suis lustrari execrationib⁹ curauit. ꝑfect⁹ inde impiger saladin⁹ ī tyrū duxit. quā vrbe cōrad⁹ marchio nō magis ciuib⁹ quā ceteris q̄ eo ꝯfugerāt xp̄ianis publico ꝑmittēte ꝯsilio defensandā ꝛ ꝑpetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe saladinus clarissim⁹ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laude nisi xp̄iani noīs caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funerꝭ tropheū tale añ corp⁹ suuꝫ deferri spectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans Sic tot⁹ domitor ex tanto regno tantisqꝫ opib⁹ moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

ALpaidis mulier sctā de cudota eo tp̄e claruit. Cui diuinit⁹ collatū ē annis multꝭ in corꝑe degere ꝛ corꝑalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. sic corꝑe marcida. ꝛ pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tn̄ ꝛ corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret᷑ frequēter rapiebatur in excelsis ꝛ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandū ꝫ feminā rure editam ꝛ educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs ꝛ circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem pleriqꝫ arbitrabantur.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Heinricus eius nōīs sextus Friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯsensu principū romanoꝝ imꝑator delectus imꝑauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epō in gratiā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronandōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ imꝑatorem constituit. ea inuūcta cōditione vt heinricus spē regno citra vltraqꝫ fretum siculum ꝓprijs recupato sumptibus ⁊ cēsum solueret annuū ⁊ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idqꝫ quo rex facilius assequeret̄ cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorem q̄ q̄ filios ꝓcuratura videret̄ dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit v̄o heinricus imꝑator primā oīm vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Isqꝫ p̄ter hec vna in re ꝯsiderantissimus ro. po. pmisit. a quo nullo adbibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeret̄ ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruant̄. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemānias accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. veneratqꝫ secum Constātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opiniones nimis annosa pepera t) Isqꝫ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝑsecutus est. partoqꝫ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet̄. ⁊ ipa subinde sicilia in coꝝ potestatē sunt facta. Cōstans v̄o tūc fama fuit heinricū panormi agentem thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoqꝫ pontifex celesti. multa egit vt recupande hierosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū p se noluerit per legatos exequi spopondit. priusqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterqꝫ alpes transgressus archiepm maguntinū ⁊ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum ꝓlio castelle regē superantqꝫ ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē berbicā olim. nūc granatam vsqꝫ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ⁊ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū v̄o sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducat⁹ titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationē regni sicilie quousqꝫ filius adolescuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoqꝫ testamento panormi diē obijt. ea igit̄ morte rem in asia xp̄ianā ⁊ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit enī in agēdis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynādus monach⁹

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim⁹ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā p pulcrā ab initio mundi vsqꝫ ad hec tempora composuit ac in maxio volumīe digessit. At hoc op⁹ ita dissipatū ⁊ dispersū ē vt nusqꝫ totū reperiat̄. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermōes

Apias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus p hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime scripsit. atqꝫ plures eplas elegantes doctasqꝫ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononiensem viꝝ vtiqꝫ celeberrimum atqꝫ insignem ⁊ in iure ciuili cōsultissimum. Iohannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū ꝓdictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habenī in p̄cio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ professionis doctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tpē floruit. quem angelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Anno mundi. 6403. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasimūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissim⁹ atq₃ doctissimus. q̄ a primeua etate parisius l̄ris operā dedit. Is añ pōnficatū doctria et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū refert̄. quo mortuo in ei⁹ locū oīm consensu pōtifex sufficit̄. q̄ntū autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius ostētant, q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaȝ haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq̄ȝ ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoq₃ a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq₃ vbi magistratū iniit bello asiatico animū adijciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio l̄ris. nuncijs. premijs. pollicitationib⁹ conat⁹ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stāntissimi. Postmodū multa libroꝝ volumīa composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. ⁊ libros de sacramēto eucharistie. de sacramēto baptismi. habuit item sermones temporibus ⁊ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq₃ antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ⁊ oīm ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habet̄. Quotiēs orbis principes alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principib⁹ q̄ntūuis maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habet̄ singularis fuit. Iuuere hui⁹ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dñici ⁊ Francisci assistatis sanctitas. Improbauit p̄terea abbatis Ioachim libellum quēdam nō sanam doctrinam p̄ se ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui postea parisi⁹ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil nisi eternū ⁊ incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ⁊ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonib⁹ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ⁊ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Est ad forū olim nerue ad veteris subure principiū que p etatē nostrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq₃ basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris nic dirutam instaurauit. Verū dū perusij tollende discordie causa (que inter Genuenses ⁊ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset morit̄. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq₃ immutatū sit. hic quoq₃ primū ordinē diui Augustini heremitarum sub tutela apostolica suscepit.

Concilium lateranense

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda iherosolima celebrat̄. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̄lati cum iherusolimitano ⁊ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodeciȝ. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperij legati. Reguȝ vo iherusalem. francie. hispanie. angli e ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq̄ȝ aperte potuit. q2 ⁊ pisani ⁊ genuēses maritimo ⁊ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ȝ clericorum mores componerentur.

Iohānes bon⁹ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiōe Mantuanus his temporib⁹ ī flaminia ⁊ vmbria vitam religiosissimam ac sanctissimaȝ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres ȝābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmorat⁹ fuisset ī patriā reuersus plen⁹ dieꝝ ⁊ opib⁹ bōis. āno a natiuitate dñi 1222. migrauit ad dnm. Cuius corp⁹ translatuȝ in mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Philippus sueuie princeps et ethrurie dux heinrici imperatoris frater. quem idem heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnum accepit. verum heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania enim electorum pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanum fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit conseruandum. et res bello diffidijsque diutissime acta quod philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. propter hanc dissensionem imperatoris deligendi ytali neque philippum neque othonem ad imperium admittunt. preter id tantum temporis quod inter coronationem et depositionem othonis interfuit. Per reliquum vero eorundem imperatorum tempus vacasse imperium scribunt. Philippus autem anno M. cc. alsaciam bello deuastans argentinam obsedit et in suam potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauium deuictum in graciam sumpsit. Innocentius vero pontifex quia constabat heinricum et fridericum patrem contra romanam egisse ecclesiam othonem imperatorem pronunciauit. Philippus ira succensus arma parat ac contra othonem philippo rege francorum fauente in expeditionem prodit. Otho quoque composito exercitu vna cum ioanne anglorum rege pugnandi copiam facit. fiuntque singularia certamina precipue apud coloniam. Ad annum quoque pontificatus innocentij octauum otto ille quem ro. regem imperatoremque instituerat a philippo vbique succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsum postremum omnium conseruauerat quam vrbem philippus arta pressit obsidione. othoque facta eruptione congressus superatusque a coloniensibus est expulsus. qui tempori cedentes philippo imperatori debitam obedientiam prestiterunt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanorum imperator declaratus. ac sic nouem annis non sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbique per arma imperio quies. quem lantgrauius thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circumueniens. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalendas iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultum. Fuit autem benignus ac largus. debilis corpore attamen virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius nominis quartus anno a natiuitate domini M. cc. ix. cum philippus imperator a comite palatino interceptus fuisset. imperator a germanis suis delectus imperauit annis tribus. qui statim romam proficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verum post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram ecclesie hostiliter inuasit. nam radicophanum montem faliscum siue vt corrupte appellant flasconem et totam pene romandiolam per diuersas legiones diuersosque legatos occupauit. et ad regni neapolitani regiones conuersus vt eas quoque caperet est adnixus. Friderico secundo quem romani pontificis auctoritas et promissa protectio securum redderet. nihil tamen motibus suspicante. eos vero motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonem misit. qui cum suadendo. hortando. admonendo prouincere conarentur vt capta de ecclesie terra feudatario redderet. quod peiora in dies moliebatur. vnde pontifex eum anathemate primum percussit. deinde perseuerantem et vias omnes romanas latrocinijs infestantem imperio et alemanie regno priuatum depositumque pronunciauit. Secutos eum prelatos et proceres ac omnes alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabantur absoluens vt non magis possent quam deberent ab eius imperio reuerentia et obedientia se subtrahere. Quamobrem rex bohemie. langrauius thuringie ac archiepiscopi Maguntinus Treuerensisque dux austrie et ex militibus prestantiores quique eum deseruerunt. Cum etiam germani electores imperij philippo suadente francorum rege quam primum de priuatione othonis certiores facti sunt fridericum secundum sicilie regem vigesimum agentem annum in romanorum regem declarauerunt. Philippus enim francie rex othonem ioannis regis anglie ex sorore nepotem debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibus tandem deterritus malis atque periculis otho in alemaniam se recepit et quecunque de ytalia ceperat in romani pontificis fridericique sicilie regis potestatem redicere. vbi postea a philippo francorum rege apud tornatum superatus. Tandem anno M. cc. xviij. otto imperator mestus languensque animo breui obijt. Veneti autem rebellantem cretam in fide armis continentes anno salutis M. cc. xiij. candem in colonie formam redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continuerent.

Rainaldus archiepiscopus coloniensis post destructam mediolanum a friderico imperatore corpora trium regum ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in domino quieuit.

Richardus quoque puer parisius a iudeis martirium passus multis claruit miraculis. Quamobrem philippus rex francie intelligens iudeos per plura quotannis mala pegisse in vituperium christianorum priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorũ ordo in sinodo lateranẽsi diu inchoatus sed aliqñ intermissus ab ipo Innocentio tercio põtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit᷑. et confirmat᷑ ac multis fauoribus cõmendat᷑. Id q̃ꝫ maxie factũ ẽ eo q̄ quedã albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantã in populo romano clero q̃ꝫ sedinonẽ excitauerat q̃tã vnq̃ꝫ antea. q̃ꝫ obrẽ causaꝫ põtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝯ eos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorũ ordinẽ iaꝫ sopitũ ⁊ oblitteratũ instaurans multis priuilegijs ⁊ gratijs mirabiliter auxit. eidez aũt ordini postmodũ innocentius quartus deuotiõe affectus apud lugdunũ existens regulã cõposuit ⁊ dedit in quo p̃cepit ipsis religiosis semꝑ crucẽ in manibus portare. ipsius aũt ordinis auctoreꝫ et ducẽ Quiriacũ epm̃ ⁊ martireꝫ tpe constantini magni Helene matris primũ fuisse tradunt. qui etiam cuꝫ Juliano apostata cũ multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum ferme vsq̃ꝫ in presens redactus.

Tartarorum regni principium

David quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorũ gentis rex vir quidẽ magnanimus ꝑ hec tpa ex indie montibus vna cũ oĩbꝰ sue gẽtis viris ac mulieribꝰ hostili aĩo egressus ꝑ vicinas quasq̃ꝫ vrbes spolia multa exegit ⁊ populũ suũ h̃ mõ allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit ⁊ pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nõ longo tpe ꝑuadens circa meotidis paludis littore concessit vbi ⁊ accolis suis sedes cõstituens in maximã euasit potentiã vt regnũ eoꝝ nunc multũ creuit in finibus hungarie polonie ⁊ iuxta mare ponticum ⁊ in aquilone. ⁊ hi nũc vsonẽ cassanũ habent principẽ. Sunt auteꝫ tartari hoĩes turpes oculos grossos ꝓminentes habent latas facies et frontes nasos q̃ꝫ latos medioeres. ⁊ statura tante arrogantie vt dñm suũ cham filiũ dei appellent. pluraq̃ꝫ de eoꝝ moribus historici scribunt.

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitaꝝ ꝑ hoc tp̃s in syria apud carmelũ montẽ ab Alberto iherosolimitano patriarcha excitat᷑ ⁊ multis priuilegijs ab eo sublimat᷑. atq̃ꝫ eidem regulã suo iure cõfectã obseruandã primo obtulit ⁊ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdẽ ordinis capã superiorẽ ex syrico cũ quibusdaꝫ largis virgis scꝫ albis ⁊ griseis circulatã more helye ꝓphete (vt tradũt) assignauit deferendã ꝯstituit. Isq̃ꝫ ordo cũ in orbẽ diffunderet᷑ ac locis ⁊ viris p̃stantissimis indies multiplicaret᷑ multas impugnationes ꝑ multos annos ab emulatoribꝰ ꝑtulit. sed postmodũ Honorius pontifex eius noĩs tercius cernens ipsaꝫ sanctam religionẽ ⁊ ordinẽ a multis impugnatũ ⁊ aliqñ ꝑsecutũ cũ nõ satis probatũ cõspiceret deuotione motus primo põtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorẽ beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ⁊ cõfirmauit. aiũt eñ ordinẽ istũ dũ in siria cũ habitu illo procederet maxima in reuerẽtia ⁊ deuotiõe apud soldanũ egypti extitisse ⁊ multas illi elemosinas ⁊ beneficia cõtulisse. sed eo habito mutato eũ e finibus ⁊ regno suo eiecisse. q̃ꝫ obrẽ necesse fuit illuꝫ i europã traijcere vbi mirũ immodũ excrescẽs clarissimos ⁊ sanctitate ⁊ scientia viros ꝓtulit. Quoꝝ de numero p̃cipui fuere Angelus declamator ardẽtissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̃ p̃ter libros multos a se editos spũ ꝓphetie claruit. Et alij clarissimi.

S. Dominicus

DOminicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimũ decoratus. p̄dicatoꝝ dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinũ sydus emicuit p̄ hoc tp̄s. Is ĩ calogura al' calaroga pago exomensis diocesis nat᷒. Cui᷒ p̄r felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerũt q̄ postea l̄ris edocti sacerdotiũ acceptarũt. Tercius beatus dñicus cui᷒ mater p̄uidit in sompnis se gestare catulũ accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totũ mundũ incēdere videbat̄. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiũ nasciturũ. fuit eñ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliũ diligentissimus exhortator. ab infantia quoqꜫ cũ eo misericordia creuerat. ex canonico aũt regulari a deo vocatus cũ frībus socijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitũ assumpsit. Et cũ in tholosana albiensiqꜫ galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btũs dñicus tunc primũ fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erãt vō q̄ armis eã sectam tueri adniterent̄. Qua comes tolosanus notabat̄ infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cũ cohorte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiũ arma conatusqꜫ retudit. tantisqꜫ ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat᷒ innocētij anno potuerit extirpari. pater aũt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cũ plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dñm. quē postea gregorius nonus audit eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

S. Franciscus

FRanciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꜫ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrũ minoꝝ. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dñi. M. ccviij. primo negociator humanus ⁊ affabilis ac p̄digus vsqꜫ ad annũ. xxv. Inde terrena oīa despiciēs xp̄m in oīu vita secut᷒ est. Et cũ aliquādiu pedibus calciat᷒ ⁊ corrigia cinct᷒ incessisset. Sentētie dñice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renũciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouum mox ordinē constituit. cum quo velut sol ĩ orbe radiās xp̄ianā religionē plurimũ illuminauit. Tantũ aũt in seip̄o rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret̄. paup̄tatē quoqꜫ dñam suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄ laudes audire. oīuqꜫ studio precauebat ne paup̄tatis metas trãsiliens ad sup̄flua diffluerct. ardentissimoqꜫ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanũ accessit. qui eum oīni honore suscepit. Duobus aũt annis añ obitũ eius vidit in visione seraphin vnũ in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusqꜫ coniūctis affixũ. alaꝝ vō duas sup̄ caput erectas. ⁊ duas ad volandũ extēsas habebat. Porro duabus totũ corp᷒ tegebat̄. Cumqꜫ diutius cogitaret apparebant in manib᷒ ei᷒ quasi fixure clauoꝝ. latusqꜫ ip̄ius dextrũ veluti lancea perforatum. Interea cũ frībus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib᷒ insignitus fuisset. ⁊ nomē suũ in orbē diffudisset. Cũ nullā carni sue requiē dedecrat a ꝯuersione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritũ tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib᷒ grauioribus purgeri cep̄it. Tandē plen᷒ bonis op̄ib᷒. apud assisiũ vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ĩ dño feliciter obdormiuit. Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem conuentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aũt tercius papa anno. M. cclxxx. litteras de stigmatib᷒ ei᷒. xp̄i fidelibus misit

TErremotus atqꜫ portēta multa hijs annis vbiqꜫ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atqꜫ damascus magna ex p̄te corruerunt. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaꝫ pelagus retrocessit. ⁊ hoīm ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

VIsum est quoqꜫ signũ mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusqꜫ radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Linea summorū pontificū

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

Honorius tercius papa. pātria romanus. pātre almerico ciue romano genitꝰ tercio suffectus innocētio. ⁊ ipsm eius nois terciū. perusie cardinales ī romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū pdecessoris diem obitus facta. maioꝛ solito adhibita ē festinātia ꝙ perusini ciues difficultatē hierosolimitane regꝫ. ⁊ belloꝝ ytalie sedandoꝝ necessitates ppenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt ꝓperarēt. vim honestissimā attulerūt. ꝯsecratusqꝫ pōtifex destinatū a pdecessore pacē in ytalia cōstituende tractatū p oratores legatosqꝫ cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat eīm cū petrus antisiodorēsis imꝑatoꝛ cōstantinopolitanus. quē paulo post ⁊ iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xpianoꝝ in romana ꝯsulturus q̄ hierosolimis ꝓfuture viderenꝫ ioannē de colūna cardinalem romanus portuensem epm apostolice sedis legatū declarauit. impialesqꝫ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ꝓtegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicatoꝝ ⁊ minoꝝ cōfirmare voluit. hierosolimoꝝ regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extant vo honorij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sancta sanctoꝝ ad lateranēseꝫ ecclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū. Hū aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiij. morit. Sepeliturqꝫ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione hernicus. pātria anagninꝰ e familia comitum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam p estati caumata se contulit. Vñ fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cuiꝰ voto pridez cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequerenꝫ excōicationis priuationisqꝫ sententias ab honorio pdecessore in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atqꝫ etiā aggrauaret. Promisitqꝫ fridericus sese vouerat. dictūqꝫ ē veris tpus ad ꝯueniendū brundusij. venerat eo magna multitudo pcipue vero ex germania lantgrauius hassie. q̄ brundusij vna cū magna pte multū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita cū lantgrauij morte celerrime eo adnauigasse omnēqꝫ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde perusij pontifex assisiū petiturus. vt q̄ de francisco viro sanctissimo miracula audierat pñs cognosceret re comperta vt audierat. in sanctoꝝ numeꝝ statim retulit. Ceperant iterim romani senatores qñqꝫ vnū. qñqꝫ binos creare. Hanibalqꝫ ex hanibalda gente romana nobilis senatoꝛ heresi ꝯsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiqꝫ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt ꝗ diuina vltio cōpescuit. Tyberis eīm eā in alluuionē excrescens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisqꝫ vix superfuerit. Pontifex mira clementia vsus publice oēs priuatimqꝫ etiā distributa pecunia ꝯsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasqꝫ plurimas construi curauit. Vrbis dignitati ⁊ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctoꝝ confessoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico suadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariqꝫ vias pclusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphitā vrbē ducti. in custodiam postmodum teneri. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ⁊ prelatoꝝ impedimento. desistit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui anno quartodecimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis ⁊ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita ⁊ doctrina insignis senex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusqꝫ fridericus respondere potuerit. Celestinus ipse duo devicesimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt successoꝛ daretur vno ⁊ vicesimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipsis absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus ⁊ collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. ⁊ imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea imꝑatoꝝ
Fridericus secūdus

FRidericus eius nominis secūdus imꝑator. anno dñi. 1212. ottone ꝑbicto imꝑerij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. imꝑauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cōstantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleref omīs suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus. Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato pr̄e enutritus. Deinde potentissim⁹ imꝑator ytalie. sicilie. sardinie. ihrl̄m ⁊ sicilie. dñs quo nullus magnificentior romanū imꝑeriū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica ꝑit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Uez vicijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tꝑale. cū m̄ltis pōtificib⁹ romane ecc̄ie bella gessit. Fecit tm̄ magnifica edificia ꝑ omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Ualidissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis. Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝯsortes regni fecit. Ex secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardinie. Fridericus itaqꝫ ꝑmo post habitā magūtie regū alemānoꝝ coronā. In sueuia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū imꝑatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit subsidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiā pontifici quoqꝫ romano ingrat⁹ esse videref. comitatū de regno sicilie ꝑmisit fundani ꝑpetuo ei⁹ donationis iure a romana ecc̄ia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius imꝑiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū quā prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientes. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē invtutū via cōtinuisse. q̄ ea de medio sublata. mores vsqꝫq̄qꝫ mutauit. In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo m̄lta ⁊ quidē enormia ē aggressus. quē vt a flagitijs a rebellione temꝑaret. admonētem magis magisqꝫ indies spreuit. Unde eū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ipm̄ fridericus imꝑio priuatus. vt reb⁹ ꝯsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui imꝑatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decenem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qđ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatus in acconē cursum velis ardentissime remisqꝫ cotendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus ꝑsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo militie sue mg̃ro cū copijs ptolomaidā ꝑmisso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restitisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū ipo friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝑpe in friderici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qđ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝯtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūqꝫ ⁊ longobardie ac om̄i ytalie ꝑniciosissimū omibus quos ꝑ ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ȝ pecuniaꝝ odio partiū vtrūqꝫ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depositionis priuationisqꝫ sententiā in fridericū ꝑnūciauit. omibus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝑut in sexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ipe in longobardia crudelitate ꝑsequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

EClipsis solis anno. M. ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat ꝫm iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) mortem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus salurijs ad quinqꝫ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoim̄ milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hꝰ tpibꝰ. veluti nouū sydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institutꝰ. Hic eni ad lateranēse ꝯciliū cū fulcone tholosano epō. ꝛ ad innocentiū adiisset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē exhiberet. Nocte in somnis. videns lateranē. eccłiam suis cōpagibus resolutā graue minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris suis casuraꝫ fabricā sustentare videbat̄. q̄ visione motꝰ. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū fr̄ibus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres tholose regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice tp̄o p̄e dn̄ico instante auctoritate ap̄lica tandē approbat̄ ꝛ ꝯfirmat̄. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ hereticos q̄ maxime extinguēdos sp̄ impetuosissimꝰ ē habitꝰ. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ꝛ redditus annuales ꝓrsus abiicere. qd̄ postea in cap̄lo generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem itaq̄ ordinis sb̄ regula augustini ꝛ cōstitutōibꝰ additis ab honorio accepit. Ip̄m ordinē postea raymūdꝰ dominici successor. ac reliq̄ vita ꝛ doctrina atq̄ ordinatōnibꝰ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ꝛ Uincētius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocētiꝰ quintꝰ appellatꝰ. ꝛ Bn̄dictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albertꝰ magnꝰ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antoninꝰ archiep̄s florētinꝰ. Et alii innumerabiles doctores ꝛ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝓ viribꝰ auxere. Rogerꝰ ꝛ Albertꝰ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Uincētius burgūdus theologus ꝛ historicus. atq̄ alii historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ꝛ exemplis ordinem protexere ꝛ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honoriꝰ pōtifex (ꝛ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat eni antiquus hostis hūc ordinē in eccl'ia dei admodū ꝓfuturꝝ. ideo obstitit. vt ad nihilū redigeret̄. Hunc itaq̄ ordinē diuus franciscus tanq̄ voluptatis ac pauptatis ortū mł'to labore plantauit. in q̄ vt quietius ꝛ securiꝰ a mūdi fluctibꝰ elongatꝰ soli deo vacare posset. Ip̄e franciscus btīssimus p̄mo introiuit. vt reliquos sp̄ualibꝰ ꝛ doctrine gr̄e aquis irrigaret. ibidē ergo constitutꝰ diuino afflante spiritu. post suā ad deū ꝑfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ꝛ filiorū suorū nūerū. vite normā ꝛ regulā cōposuit atq̄ꝫ descripsit interpositis in ea sacri euangelii v̄bis. ad eius ꝑfectōem feruētissime anhelabat. huandamq̄ ꝯfratres suos v̄bo pariter ꝛ exēplo edocuit. Regula aūt ꝛ vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dn̄i nostri ihu xp̄i scm̄ euāgeliū obseruare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ꝛ in castitate vsq̄ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ip̄um signis ꝛ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerat̄ ludouicus ep̄us. antoniꝰ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardinꝰ senēsis. in cathalogo sctōꝝ relati. Sꝫ ꝛ Nicolaū eiꝰ nōis q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ꝛ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de q̄bꝰ ꝛ aliis latius infra dicit̄. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat̄ alexander de ales. Richardꝰ de media villa. ꝛ innumerabiles alii.

ANno salutis p̄mo vicesimo. duodeciesq̄ꝫ cēteno. tartari gēs cithica georgianā armeniāq̄ maiorē dire ptas vastatasq̄ꝫ suo sb̄iecerūt imperio. inde ripheis mōtibꝰ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ꝯtingūt. in poloniā ꝛ post ī hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendiisq̄ꝫ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

HIerusalē citas q̄ꝫ a cordirio magni saladini filio obsidētibꝰ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice funditꝰ euertit̄. tēplo dn̄i tantūmō ītegro relicto. ꝛ cū sepulcrū dn̄i nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis ꝛ sanctissima. de ciuitate assisij. claro satis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis ꝛ exemplis in diuino ope plimū erudita. Hijs tpib⁹ apud assisiū vrbē vtute sctitat] ꝛ grā in pcio habita. q̄ ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue maceratōe ꝛ ī opib⁹ virtutū claruit. diuersa qz miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū sctm̄. intra claustrū vginū influerēt. Clara infirma ad hostiū agmen se duci iubet. Et an̄ hostes poni p̄cedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ꝛ i orone cū lacrimis ait placet mi dn̄e me mes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum? Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē oīm peccatorū obtinuit. in dn̄o ɔfortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vade secura. qz bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aīa eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ ꝯsecuta est. Et cum sanctissime vsqz ad vite exitū vixisset. ꝛ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctaruz cathalogo eā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius pr̄ia hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisqz minorū frater. Vir vtiqz sanctus. ꝛ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūqz audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus. Cū ibi predicans diu resedit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis p̄dicaret. linguas sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ anglici omes q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s pri orū seculorū oībus lr̄is ornatissim⁹ haberet. Sacrarū lr̄arū archa cognominari meruit. Et cū tholose bononie. ac pataui] diu theologiaz egregie docuisset. Hac tēpestate patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res statim in sanctorū cōfessorū ɔsortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Inuenta est postea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quaz beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp dcū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu ezelini tyranni liberata esset ciues ecciam p̄grandem atqz pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tp̄a ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ꝛ ydolorū cultrix. vsqz ad fridericū impatorē eius nois scdūz fuit. Sub eius vo iperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Viri nobiles ꝛ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germanie cōterminiā xp̄i cultu spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosqz vicinos excurrere ad orientē em̄ massonite poloniqz rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim pecorum atqz hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator ꝓuinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoqz dux mosauie ꝛ Cuyame q̄ sec⁹ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ɔcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt. frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ꝛ plena colonis. mlta ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis. colmēsis. warmiensis ꝛ Sambiēsis. Arcē item nobilem ꝛ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbaz omes nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neqz litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata ⁊ eius expugnatione.

Principes xp̄iani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranēsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōstantinopolim. Et inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ꝯtulerant. Fuerūtqꝫ primarij inter eos ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qd libēter dederāt. qꝛ ius eis cōcessit q̄ in omni dalmacia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusqꝫ niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̄bus ioannes hierosolime regi cōiunctis. in cōcilio actū est. damiatam egipti vrbem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent admitendū. Ea eīm in ꝑtāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cōtiguas vrbes amplissimas ⁊ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo soldanoꝝ gentis sarracene principū domicilio in xp̄ianoꝝ ꝑtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries sarracena nō solū hierosolima ⁊ terra sancta. s꜄ orbe ipō terraꝝ exterminaret̄. Itum ē itaqꝫ nō magis cupientissimis q̄ꝫ cōfidentibꝰ ꝓceꝝ militūqꝫ animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ⁊ duodecies cēteni. damiate obsidio īchoata. Ea ciuitas olim eriopol' a ꝑtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dēsissimoꝝ munimēto cingit̄. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt insulā s꜄ oblōgā arctamqꝫ efficiat. A babilone q̄ꝫ noua itur ad damiatā v̄sus oriētē. distās ab ea dietis tribus. Itur quoqꝫ ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. sex per aquas. Porro vsqꝫ ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoqꝫ erat pharea nō q̄dē crassitudine ⁊ celsitudine illi similis. quā ad pharon ⁊ nilū stante romano imꝑio fuisse legimus. s꜄ q̄ suburbiū ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisqꝫ ꝓdonibus tutaret̄. quāobrē sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriqꝫ ꝑsidia ⁊ munitiones vndiqꝫ instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitiones turrimqꝫ vndiqꝫ machinis quatiūt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuꝫ tī ea maior in barbarie accisio cōmitteret̄. Euicitqꝫ fortissimoꝝ ex omi ꝓuincia alternis pugnātiū nostrorū virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altū sopitos esse aut ꝑ errorē abesse ꝑcipiēs socios aduocauit. scalas cōportant. portam securibus malleisqꝫ refringūt. Accurrētes q̄ ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiqꝫ interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atqꝫ integro postq̄ꝫ fuerat obsessa. portis vbiqꝫ munitionibusqꝫ xp̄iano militi ad custodiam attributus. Prima v̄o oīm machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeqꝫ ciuitatis speciem. repertamqꝫ in ea rerum oīm copiam auri argētiqꝫ ⁊ ditissime supellectilis vim maximā. legatus regesqꝫ ⁊ duces exercitus militi xp̄iano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione ī tempore facienda actum est.

Damiata

Apud damiatam interea res xpiana ꝑ singulos dies. magis magisq; floruerat. cardinalis de colũna legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hũgarie. ⁊ ceteri ꝓceres in bonã venerãt spem. fore vt soldanũ sarracenosq; breui cõficerẽt. Tandẽ placuit oĩbus in cayrũ babiloneq; ducendũ ad quas vrbes soldanus oĩes prope sarracenoꝝ copias cõtraxerat. Postq; igit̃ xpiani duces in castris populationibusq; ociati occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione cathar(r)actas vbiq; defodi curauit iumẽtis sublata in primis pascendi facultas. Et qd in castris paratũ erat destructũ ẽ stramen tũ nec aliquid fuit saluũ quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerũ difficultatẽ. Alia quoq; angebant̃ maiore. q redituri damiatã alicui depressis in locis aquas incidere verebant̃. Itaq; missis oratoribus pacẽ xpiani his cõditionibus impetrauere. vt damiata cũ rebus ĩ ea repertis soldano dimissa. ꝑtem q; ligni crucis quã ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xpiani aconẽ thyrũq; redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cũ turco sarracenoq; seruanda. Que igit̃ in gloriose ṽginis purificatione habitari cepta ẽ damiata. Ad eiusdẽ natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquinãda. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ duodeciesq; centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dñi. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actões suas in deũ dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplũ patientie. speculũ innocentie. facta nubilis multas ꝑsecutões passa a ꝯsiliarijs sposi. ⁊ a ꝑrimis suis cõtẽpta. Sed cũ dñm exorasset sponsum. occultũ consolatorẽ sensit q cũ circa temporalia suorũ principatuũ intenderet. beate elizabeth ad oĩa exercenda q ad opus dei spectant liberã facultatẽ cõcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq; ad mortẽ ꝑseuerans delectabilia ori proprio subtrahẽs pauperibus ministrabat. eosq; balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq; tegebat. fila trahebat. vasa coquinaria mũdabat. hospitale pauperꝝ ꝯstruxit. Que bonis ṽtutib⁹ erudita. tot operꝝ bonoꝝ manipulos ꝑtulit. xpo copulari desiderãs. terreni sponsi consortiũ declinauit ⁊ mũdane glorie. depositis vestimẽtis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicã induit. cõtempta diuitiaꝝ ipsi⁹ iactãtia. se mũdo prorsus fecit ignobilem. Tandẽ. xiiij. kal'. decẽbris ad dñm migrauit. Inter innumera miracula q deus per eã ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecũ natũ illuminauit. Quãobrẽ ⁊ ipse gregorius nonus ipsam in sanctaꝝ numero asscribi ⁊ aggregari voluit. Et ei⁹ festũ. 13. kal'. decembris celebrari precepit.

Decretaliũ libri quinq; ad similitudinẽ quinq; corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymũdo barchinonense adiuuante. post innocentiũ terciũ) in ordinem rediguntur. Et in quinq; partes diuidũtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq; constitutõibus. de rescriptis. ⁊ ceteris officijs tractat̃. In secũda ṽo de iudicijs ⁊ cooperãtibus ad iudicia. In tercia aũt de vita ⁊ honestate clericoꝝ. In quarta q; de sponsalib⁹ ⁊ matrimonijs. Demũ in quinta de crimib⁹ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymũdus ordinis ꝑdicatorum

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Raymũd⁹ Barchinonensis ordinis ꝑdicatoꝝ tercius generalis mgr̃ post iordanẽ secundũ mgr̃m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cõspicuus ꝑ hoc ipm tẽpus Gregorio pontifici in quinq; decretaliũ libris cõponẽtis ⁊ laborãti auxilio plurimũ fuit. Et eos in formã redegit. bononie q; ius canonicũ edocuit. Et summã de casibus putilẽ cõfecit. Inde ordinatões ⁊ cõstitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinẽ redegit. Et in cõuentu barchinonẽsi infirmatus i dño qeuit. ⁊ vt fert̃ miraculis claruit.

Accursi⁹ natione florẽtin⁹. ꝯsultissim⁹ vir. superioris azonis doctoris auditor. hac tẽpestate vt ipsemet in autẽtica ꝯtestat̃ floruit. Qui cũ bonaꝝ artiũ studijs ornat⁹ esset. ac etiã sapia reipub. gubernãde plurimũ insignit⁹ haberet̃. Totũ ciuilis iuris corp⁹ primus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretoꝝ doctor istis tpib⁹ clar⁹ extãs additões ad decreti glosas eo ordine q nũc hñtur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliũ libris cõposuit. Scripsit ꝑterea eplaꝝ volumẽ ac chronicã de ytalie vrbibus ⁊c.

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq; auditor. eo tpe cũ vtriusq; iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiũ ⁊ vtilissimum opus composuit.

Accursius legũ doctor

Odefredus doctor

Linea summoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Innocentius quartus papa synebaldꝰ antea vocatꝰ: pr̄ia genuensis. sanu-li a flisca e lauonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus imꝑator nō admoduꝫ delectatꝰ est. Norat eīn hoīs ꝟtutē. ⁊ animi magnitudinē. Is eīn mētis sue ꝯscius. fertur ex cōposito respōdisse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applausu suscipit. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt. de pace cū friderico ineūda mētionē facit. Verū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiū nauigio fretus qđ apud centūcellas in portu cōsederat. Et nauigās genuā incolumis ꝑuenit: vbi ꝑiculosissimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rhodano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione excipi curauit. deduciq̄ꝫ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuꝫ celebrare cōstituisset. sue primū ꝯsulit honestati. fridericū admonēs vt lugdunum se cōferret. Et cū morā grauiter pontifex pr̄esq̄ꝫ ferebant. Sentētiam ī fridericū excōicationis depositōisq̄ꝫ ꝓnūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentiꝰ tandem nono accessus sui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaꝫ rediret mouere cōstituit. Quē gallici oīēs magno honore magnoq̄ꝫ fauore ꝓsecuti sunt. Qui ꝑter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud lugdunū ⁊ scripsit ⁊ edidit. cōmētarios in vetꝰ testamētū. apparatꝰ nouellasq̄ꝫ ⁊ autēticas decretaliū. Et de iurisdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libros fecit. Et sanctū cadmūdū cantuariensem ī sanctoꝝ numerū retulit. Lugduniq̄ꝫ ab eo pōtifice qđ seruatur primū ē cōstitutum vt romane ecclie cardinales ī publicū adeq̄tatum galero rubēte insignirent. nō solū quo a ceteris sint īferioribus cōspicui. ſ vt ipi admoneant debere. qui illa post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ⁊ xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse. Cū vō perusiam iam peruenisset. petrū veronēsem ordinis predicatoꝝ ab hereticis intercessum in sanctos xp̄i martyres retulit. Ideꝫ fecit de sancto Stanislao cracouiensi ep̄o qui in vita miraculis claruit. accersitꝰ deinde a ꝓceribꝰ regni sicili neapolim ꝓficiscitur. ibiq̄ꝫ moritur. ⁊ sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificatꝰ sui anno vndecimo. mense secūdo. die duodecimo. Cuiꝰ quoq̄ꝫ decretū fuit vt octaua natiuitatis marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū salutis quartum quinquagesimuꝫ duodecimūq̄ꝫ centenum inchoantem mense ianuario perceptꝰ est. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui oīēs in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia ꝓuiderent. Manfredum statim admonet ne quicq̄ꝫ contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōsilij vir beneficus. maxime vō erga paupes xp̄i. ⁊ bn̄ de religione meritus. Vnde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄ꝫ primus anamie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimā. Et ecelinū de rumano atq̄ꝫ alios tyrannos persequi vbiq̄ꝫ non timuit. Sed ⁊ inter genuenses ⁊ venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū augustinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predecessore inchoatam ipē perfecit. Ordinēq̄ꝫ ipsum (relicta heremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confessionis audiende aucti. sicut ⁊ ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝯfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira beniuolentia summaq̄ꝫ deuotione semper prosequi non destitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus episcopatusq̄ꝫ dignitates multos prouexit. Tādem postq̄ꝫ alexander claram virginem pontificatus sui tercio anamie in sanctorum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia ⁊ maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac seuierat. Et vrbē florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesq̄ꝫ eodēm quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pōtifices ꝓsecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaꝝ se dem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio dampnatus est. et imꝑatoria ac regia potestate depositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuatꝰ. post cuius depositionē vacauit imꝑiū annis. xxviij. ytali ea tꝑa inter regnū appellant vsq̄ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphū imꝑatorē.

Heinricus huius noīs septimus rex ro. declaratꝰ. res enī germanie inquietissime fuerunt eo q̄ germani electores imperij facte de friderico priuatio ni ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝq̄ regeꝫ designauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis impetijt sed ꝑdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiq̄ fautores cruce signatis multos in noui regis lantgrauij ꝑsidia fautoresq̄ cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius ꝓfluuio ventris sine herede sepultus in Isnaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

¶ Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ ꝑniciosissima noīa ad tocius italie interitū ꝑ hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ adinuiceꝫ romano pontifice ⁊ friderico imꝑatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena i aliud mai⁹ seipsaꝫ ꝑcipitauit. i multis enī ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatisq̄ ꝓcessuꝫ est. vt quem pater filium. frater fratreꝫ videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūq̄ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesq̄ ⁊ populorū sectiones ꝑ omnē ethruriā pene dinoscerentꝰ. cui infectioni a friderico disseminate noīa quoq̄ aut ipse aut ex suis germanis vt ꝓmisim⁹ aliq̄ indidere. verbo enī quod certe germanicū est studiosos eccīe Guelfos ⁊ imꝑatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tꝑa scripsit. Ea infausta rebus italie noīa primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā ꝑter vnicā vrbē venetā infecere. tantaq̄ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsq̄ tꝑa sub infausto eoꝝ nomiē titulo seuitum est vt peiora inter seipos scelera q̄nq̄ itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ꝑpessi. vrbs cū in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia q̄ hoꝝ patiū causa gesfere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesq̄ solū ea debacbati sunt insania atq̄ pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo enī diuisa sunt insignia in ꝓlijs ꝑferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipi hoīs incessus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis hierosolimitani regis filius susceptus. quē pater reꝝ oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apd̄ florenziolā graui ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatusq̄ oīs successio deuoluebatꝰ. Isq̄ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patris mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝝ ꝑ se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaꝫ tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūq̄ exercitū in apuliā transportauit. Erat ꝟo quod reꝝ euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate pꝫ similis. sed moꝝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā ꝑ se ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris astutia destituisse videatꝰ. idē neapolim fureās minarūq̄ redundās obsedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiq̄ in germania desedit. partim recipiendo sicilie regno vsq̄ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procurāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē arciūq̄ curā reliquit.

Linea imꝑatoꝝ
Inter regnum
Heinricus septimus

wilhelmus

Conradus

Mons quidem maximus in burgundia imperiali a mõte debiscẽs vallesq̃ coartãs multa agricolarũ milia oppressit. et vt auctor fasciculi temporum refert et cucurrit per multa miliaria ac quinq̃ milia hominũ suffocauit. et tandem ad alios mõtes mirabiliter accessit.

Sanctus cirillus grecus mellifluus carmeli prior doctorq̃ tũ vite sanctitate tũ prophetie spiritu cõspicuus multa posteris seculis pro futura cõscripsit et copiosis miraculis deo procurat gloriam mundoq̃ stuporem.

Grossoni siue grossoini gens arabica eorum deuota superstitiõe soldano babilonis impellente xpianos in asia habentes per id temporis diuersis agitarũt in locis, congressosq̃ templarios et hospitalarios sepenumero male mulctatos represserũt. demũq̃ iherosolimã delati tũc immunitã. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos percepimus esse seruatos. ipsi maxima confecerũt occisione. Sepulchrũ vero dñicũ ad ea intactũ tempora seruatũ quãta maxima fieri potuit ignominia et simul vastitate fedatum est.

S. Lodouicus rex frãcie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eius genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus et inunctus et francis regnare cepit et regnauit annis. 41. hic cũ xpiane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut operabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimũ exercitum cõgregauit. cũ antea lodouicus rex francorum permittente vel vt videtur curante balduino imperatore constãtinopolitano pignora reliquit preciosissima venetis ab ipso imperatore concessa lanceam spongeãq̃ et partem ligni crucis dñice passionis. Copijs igitur xpianorum in egypti litus ad nili ostia expositis saraceni damiatã incolentes vrbe populariter migrare cõstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legatus patriarcha therosolimitanus. Inerant et ex gallijs epi et abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauien. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatã copias transportauit. quã lodouicus difficillimo prelio obtinuit eaq̃ capta cũ saracenis varia prelia gessit. tandẽ ab eis superatus et captus damiatã pro eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cũ eis sepe prospere dimicans. morbo tandem in exercitu eius preualente vna cũ Joanne filio et martino patriarcha et proceribus regni sui interijt. quẽ postmodũ bonifacius octauus audiens eius frequẽtissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postq̃ corpus suũ relatũ fuit parisius.

S. Eadmũdus archieps

Eadmundus cantuariensis archieps anno dñi M. cc. lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctorum aggregatus. qui nõ multo ante ad dñm migrauit. vir mire sanctitatis et magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa originem duxit a mundicia nomẽ sortitus. vnde carnẽ suã nulla polluit immundicia et virginitas incorrupta vsq̃ ad obitũ permansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̃ consuetudo scolaribus suis profuit. Inde sese ad theologie studiũ transtulit. postea euasit predicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiepali cantuarie ecclesie electus magnis virtutibus emicuit. persecutionẽ deinde passus clam fugiens ab anglia et mari transito ad pontigniacũ monasteriũ peruenit inde solciacũ adijt. post perceptionẽ sacramẽti infirmus existens in lecto sedens caput super manũ reclinãs obijt. xvi. kaln. decẽbris. corpus ad põtigniacũ in ecclesia sancti iacobi sepultum miraculis et virtutibus fulget. deus cũ mirificauit sctm suũ ex oĩ pene genere lãguorum colẽdũq̃ prebuit vniuersis.

S. Stanislaus epũs

Stanislaus epũs cracouiensis in polonia vir doctrina et sanctitate illustris per hec tempora claruit. Is cũ post multa virtutũ opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctorum numero aggregauit. qui in vita et post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoq̃ Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaq̃ clarus et totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriũ sancti Gabrielis cecidit. habẽs signum crucis et imaginẽ christi expressam. et desuper aureis literis habens scriptum ihesus nazarenus rex iudeorum. et cecũ illuminauit.

S. Petrus martyr de or. predicatorꝫ

PEtrus nouus martyr. pt̃ia veronẽsis ordinis fratꝝ p̃dicatorꝫ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̃ꝫ rosa de spinis ort⁹. parẽtes em̃ hereticos habuit. q̃ heresim manicheorꝫ sectabãtur. adolescẽs factus mũdum patentesq̃ꝫ relinquens ordinẽ predicatorꝫ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitã. seruẽs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac mortẽ subire cupiens. Cũ igit̃ de ciuitate cumana. vbi fratrũ suorꝫ ordinis predicatorꝫ prior fuit. ꝓ exeq̃nda inq̃sitione ꝯ͂ hereticos sibi ap̃lica sede cõmissa mediolanũ ire vellet. anno dñi. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionẽ dñm a lacu lario siue cumano cũ socio mediolanũ rediret apud barlasinã oppidũ ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronã adept⁹ est. cultellũ em̃ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cũ vo fidei pugil hereticorꝫ dogma pestiferꝫ invita sua plurimũ eradicauerat. post mortẽ tñ suã eius meritis ꝛ miraculis choruscãtibus extirpauit. vt plurimi ad gremiũ ecc̃ie redirẽt. Ob cuius sanctitatẽ ꝛ frequẽtia miracula ipm̃ innocentius pontifex sequẽti anno in sanctos xp̃i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

ETzelinus alberinusq̃ꝫ fratres de romano: cũ ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris p̃stantiores erant. apud bassianũ carrarienses. ꝛ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cuꝫ ceteri haberẽt vetustiorẽ ꝓsapie originẽ. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdẽ nõis theutonicus miles gregorius cũ ottone tercio venerat in ytaliã Hic vo sub friderico secundo cũ esset vita ꝛ morib⁹ ꝑ q̃ꝫ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannideꝫ sibi ꝯstituerit maiorẽ ceteris oĩbus. quas absq̃ꝫ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝑtulerit. Primaq̃ꝫ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliaꝫ est reuersus. primi quoq̃ꝫ oĩm patauini blandicijs dolosisq̃ꝫ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ꝑtes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenũ seruitutis iugũ imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̃ꝫ coborte ita iusso vt sarracenis portas alemãnisq̃ꝫ pallatiũ seruantibus in aptam seruitutẽ padua sit redacta. Presertim q: carrariensiũ odio atq̃ꝫ inuidia axo estẽsis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ꝛ oculos amputauit ꝛ effodit. vt terrorẽ oĩbus incuteret. ac nullis innocẽtie locũ reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiã pari errore suo adiecit imperio. Brixianã vrbẽ obtinuit. in q̃ multa crudelitate deseuit. Verꝫ cum vigesimo sue tyrannidis anno omnẽ ferme venetiã ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanuꝫ sibi subijcere temptasset. Oĩes vicine ciuitates cũ eis fedus inierũt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cũ reliquis socijs arma in etzelinũ duxit. Et cũ pluries dubio marte pugnasset. tandẽ in fugã conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud fontiũ desperatiõe duct⁹ vuln⁹ suũ manib⁹ discerpẽs vitã euomit miserã. Hicq̃ꝫ finis tyranno fuit. q̃ q̃tuor ꝛ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

HUgo cardinalis sancte sabine vir vita ꝛ doctrina insignis. cuꝫ innocẽtius q̃rtus summ⁹ põtifex doctorꝫ virorꝫ familiaritate mirifice delectabat̃. quos etiã ad dignitatis gradũ euexit. hũc hugonẽ cardinalẽ ꝓmulgauit. Qui ob dignitatẽ acceptã a priore vita nusquã decessit. Ordinis sancti dñici ꝓus frater habebat̃. Scripsit idem Hugo ꝛ glosas in bibliam. ꝛ concordantias vt istorũ vocabulo vtamur.

Manfredus rex

MAnfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. contado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ꝛ. xiiij. annis regnat. Hic quãuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquã cõtra ecclesie ditionẽ eo in regno molireť. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimũ fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excõmunicatus fuisset. ꝛ contra eum paratissimũ exercitũ misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̃ꝫ factiones mouet. maxime vo florẽtie. q̃ mortuo friderico statim in libertatẽ se vendicauerat. Florẽtinos itaq̃ꝫ põtificis ꝑtes defendẽtes iuxta fluuiũ arbiã vt gibellinis vrbẽ relinq̃re sint coacti. Quãobrẽ vrbanus quartus statim in frãciã misit. Ec carolũ sancti ludouici regis frẽm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ͂ manfredũ obiecit. Tandeꝫ beneuẽtũ peruenit. facta tñ manfredo pugnãdi copia miltis vtriq̃ꝫ interfectis. Manfredũ deniq̃ꝫ carolus interfecit. Et sic carolus regnũ in pace obtinuit.

Linea summorum pontifici

Urbanus quartus

Clemens quartus

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. patriarcha hierosolimitanꝰ. alexandro pontifici sufficit̄. Hic ⁊ si hūili loco natus. p̄stanti tñ ⁊ elegāti lingua fuit. q̄ aliqñ lacessitus. ꝙ vili p̄re ortꝰ eēt. Rñdit nobilē virū nō nasci. ſ; fieri. v̄tutis ⁊ nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto eādē māfredi tyrānidē ꝗ͂ ⁊ alexāder passus e gallijs statim milites ꝯuocauit. quos māfredo obijceret. Cuiꝰ fuit postea institutū solennitatem corporis xp̄i cū ꝓcessionibus ⁊ octauis a cūctis fidelibꝰ celebrari. ꝓ q̄bus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidiorēq; rebꝰ suis eccīe opē vrbanꝰ pontifex afferre cogitauerat. Cuiꝰ rei cōficiende spem ꝗ͂ p̄mum ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile ī sentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ⁊ andegauoꝝ comes ip̄ius ludouici cōsobrinus ac gener iurībꝰ potiret̄. Carolusq; pōtifici ⁊ regi facilē se prebēs oīa disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū est ꝯstitutū caroli facinꝰ turbaturā. Pontificatus eñi sui vrbanus morit̄ perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ⁊ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensibꝰ q̄nq;. hic ordines mēdicantiū fauoribūs ⁊ priuilegijs multū iuuit.

Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellatꝰ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitate ⁊ doctrinā pontifex creatur. Is eñi iure cōsultoꝝ totius gallie p̄marius prestātis ꝗ͂; aduocati causarū in regū francie curia laude ornatꝰ esset. vxorēq; ⁊ filios habuit. qua defuncta podiēsis primo ep̄s. post narbonēsis archiep̄s. demū ⁊ cardinalis ⁊ sabinēs simul ep̄s fuit. Eū itaq; celebris fame ⁊ magne reꝝ expientie cardinalē pontifex vrbanus cōpouēdis inter heinricū anglie regē ⁊ symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū ꝯtentionibꝰ legatū miserat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq; alias quicq̄; opportunius accidisse visum est. ꝗ͂ eiꝰ pontificis in ytaliā aduentꝰ. Quē manfredi insidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Quō ꝯstat perusiā primo cū aduenisset accersiti cardinales. cū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ⁊ parare cepit. q̄ caroli ꝓpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq; carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. triremibus ī tyberim est delatꝰ romāq; puenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. hūanitate modestia ⁊ caritate in ꝓximū ⁊ paupem xp̄i ornatus. Bona eccīe ita acute dispensauit. vt plus deo ꝗ͂ affinitati ⁊ cognationi tribuisse videat̄. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaꝝ altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sue ꝯditōnis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noīe numerari iussit. hac ꝯditōne ne q̄d vnq; amplius peteret. habuit ⁊ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita eñ canonicatus vocāt) h̄re optionē facere cōpulit. vt quā vellet ex his retineret. duas relinq̄ret. Vez instantibus amicis vt nō soluz q̄ habebat nepoti dimitteret. ſ; maiora ⁊ plura tribueret. Rñdit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ⁊ sanguini victuꝝ. Deū ita velle vt sua in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni ꝗ͂ pietati ⁊ christo tribueret. Hū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectatꝰ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieiunijs vigilijs oꝛōnibus alijsq; bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud oēs relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus doctor

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissimꝰ ⁊ iuris vtriusq; doctor innocētij sup̄ioris familiaris ⁊ capellanꝰ. Cuiꝰ pontificis exēplo ⁊ diligētia excitatꝰ. libꝝ ī p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ⁊ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometa insignis

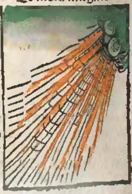

Cometes noua stella in celo āno dñi. M. cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad medīū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt. ⁊ ipe extinctus est. sic defecit apparitio eius.

Imperij electores. post obitū friderici ꝛ cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sꝫ neuter cōfirmatꝰ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaf. vsqꝫ ad tpa gregorij decimi ꝛ rudolphi romanorum regis.

Linea imperatorꝫ
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

Ptolomeus lucensis se q̄cq̄d rex eius tpis gestaꝝ scripsit. vidisse ꝓfatꝰ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi ecclīa hierlm ꝛ sicilie regē ꝛ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat ãt qꝫ carolus dictoꝝ regnorūꝫ corona ornādus p solennē stipulationē cōscriptaqꝫ q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē ī̄directionisqꝫ ꝛ recognitionis romane spopondit ecclīe. Hisqꝫ in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib' demandatū esset. accipe admīstrandūꝫ. Nā ꝛ si terrebat pōtificem friderici primi ꝛ secūdi impatoꝝ memoria. Pñtis quoqꝫ tpis motꝰ formidabat. Alfonsus em̄ rex castelle impīū ad qð incōtrouersia electus erat. armis ꝛ largitiōe adnitebaf accipe. Et comitē cornubie fratres regis anglie illius aduersariū ꝑficientes. Germani electores ī carolū facilīter ꝯsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝫ suoꝫ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus em̄ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissimꝰ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio pplōꝫ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie pplos. verūetiā cæteros adeo cōmouit. vt nō longis agminibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ꝛ pacē supplices cōmearent. Pueri quoqꝫ vsqꝫ ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac p legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

Albertꝰ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij situ ortūdus. Ratisponēsis eps. ꝛ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tpib' parisius clarissimꝰ ꝛ oībus p̄ferendus fuit. doctor ecclīe celeberrimꝰ. splendor germanie. vite sc̄titate ꝛ doctrine tante fuit. qꝫ nemo ei āńponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adeptꝰ ē. Anno dñi. M. cclxij. ratisponensi eccīe eps in ordine. xxviij. ꝓficit. Ob amorē tñ doctrine relicto epatu. p multos annos colonie ꝛ parisius publice theologiā ꝛ phiam docuit. Qui ꝛ oīa opera Arestotilis cōmetatꝰ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ptem biblie exposuit. Euāgelia ꝛ eplas Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoqꝫ librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et i choro ecclesie sancte crucis ante summuꝫ altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoqꝫ in vita ꝛ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardīalis

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ꝛ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ꝛ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānoſte lectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mg̃ralē accepit. Tredecimo ipius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ꝛ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ꝛ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ꝛ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasqꝫ super lucam, ꝛ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoqꝫ francisci historias maiorem ꝛ minorem compilauit. atqꝫ ordinis cōstitutiones. Eas ob res ꝛ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptus inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis et precipuus doctor et ipse detpa clarissima reddidit. Qui in vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapias ac pcipuā eius deuotōem. q̄ habebat ad beatissimā vginē mariā minor habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliqd postulāti si possibilitas foret p virib⁹ adimplere pollicebat. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo vixeris cū magna fama et religio nr̄a nullū habeat mgrm. Rogo vt dei amore et vginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e et nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Is rn̄dit statim te seq̄r et faciā qd̄ petisti. seculum deserens ordinē minor ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā ad modū copiosissimā et celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup et vniuersum fermē vetus et nouū testamētū postillauit. ꝓpter qd̄ fons vite appellari ꝓmeruit. Martinus scotus

Guido bonatus

Guido bonat⁹ astrologus p idē tp̄us in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissim⁹ et celeberrim⁹ fuit. Cui adeo ea ī facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine et singularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit et historiā breuē cōposuit. quas martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino epō tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei sacrar lrar professor. de ordine sancti bn̄dicti. quāuis aliq fr̄em minor fuisse scribant. p id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et in ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis etc.

Vincēti⁹ gall⁹ or. pdi.

Vincentius gallus pr̄ia burgūdus beluacēsis hystoricus et theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc ipm̄ tempus claruit. Et innumerabiles hystorias nultis sb̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de om̄i scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale et Historiale. qd̄ vsq ad annum domini 1254. perduxit. atq alia multa cōposuit. videlz librum gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libr de erudi tione puer regalium. et consolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertates sese vendicantes et guelphos ab ipo cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde et duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. et ius populo dicerent.

Discordie quoq ac lites pmaxime inter ianuēses et venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse xp̄ane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologor imperij principiū apud ꝯstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro imperatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq theodori filijs paruulis. qs eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis sp̄us vir. Et ita latinor imperij finis fuit qd̄ p annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Henricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir bn̄ani diuini q iuris peritissim⁹. hoc tpe eas ob res apud Alexādr pōtificē maximo habebat in precio. qui ab ipo pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulo lecturas putiles cōposuit. Sed et summā admiratione dignā in vtroq iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a supiore celeberrim⁹ legū doctor. His tp̄ib⁹ floruit. et ea ī disciplia nōnulla ꝯposuit. et q̄ maxie sup codice digestoq toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minor generalē ministrū theologū sanctissimus cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingentī sui monumenta breuiariū alexandri pape iussu correxit et rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aquno ordinis ꝑdicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cofinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua imꝑator aqnū vastās. Thomā parētes eiꝰ genere nobiles. et in oppido primarij pria ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliqrūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius eñi pr̄ landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsqꝫ in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini phie ⁊ theologie scia secūdus habeat. Coloniā ei pgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud parisius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatibꝰ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie ī tres ptes diuisam ī q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ⁊ plima alia. Totam qꝫ naturalē philosophiā ac moralē cōmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo ī opere plime figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse ꝑ Gregoriū. x. celebrandam accederet ꝓperās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre ptꝰ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dn̄m. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. cccxxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atqꝫ ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ꝑtātem redegit. In quibus cōpositis rebus e vestigio viterbium cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiqꝫ magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis iniit. Et cū eis in aphricā ī ludouici regis germani subsidiū traiecit. Ibiqꝫ ludouico frē ex peste mortuo iuncto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt ꝑpetuo annis singulis sibi suisqꝫ successoribus tributū aliquot pēderet. inde ī regnū rediit. vbi petro aragonēsi siciliā se subdidisse reperit. deniqꝫ ⁊ ipse carolus morit. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. qꝛ maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qd̄ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisqꝫ locis circa fidem. ⁊ sacramēta eccl̄ie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie in atris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitonem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū numus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa ꝑmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ veneros ad quinquēniū composuit. Multa quoqꝫ ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusqꝫ caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoqꝫ consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

GRegorius decim⁹ papa. natione ytalus. p̄ria placētinus ē vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocat⁹. laudens archidiacon⁹ in asya exñs. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat̄. Vir certe in om̄i vita clarus prudētia rex gerendax. fortitudie animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus humanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis ap̄lice ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genuēses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francox vsus prudētia. Eaq̧ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuox imperatox operib⁹ ea vrbe extores exulesq̧ agebant. Et carolo rege in suam p̄ducto sniām illis reducendis operā cum pntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. p̄fectus inde pōtifex recto itinere lugdunū p̄uenit. p celebrādo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleologus impator cōstantinopolitan⁹ p̄fectus. Et rudolphus in impatorē ab electoribus delect⁹ ē. Re in cōcilio bñ gesta pontifex gregori⁹ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadox expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝯsenserit. Inde per viennā lusanamq̧ transmissis alpibus lōgobardia pontifex iter fecit. Cūq̧ aretiū p̄uenisset sanct⁹ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcx sctitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

INnocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lr̄is doctissim⁹ Anno dñi. M. cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ip̄m q̧ tp̄s florentini legatione solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ⁊ venetos dissidētes in suā sniām traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ⁊ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicib⁹ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiax libros m̄lta egregie ꝯposuit.

HAdrian⁹ q̄nt⁹ papa. p̄ria genueñ. familia flisca othobonus antea vocat⁹ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome ī atrio lateranēsi ī pōtificē ē assumpt⁹. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. scti q̧ adriani diacon⁹ cardinalis ab eodē creat⁹. vir certe magni aīi. veterbiū stati p̄ficiscit̄. vt caroli potentiā minueret ad rudolfum q̧ illico miserat. q̄ ꝫ ac gregorio. x. p̄miserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicit⁹. imp̄ij iura spernē videbat̄. Tutiorem q̧ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝯstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ⁊ alia dux magno hadrian⁹ molit̄ aīo. ad q̄nq̄gesimū vl̄ vt aliq̄ hn̄t q̄dragesimū pōtificat⁹ die viterbij obijt. sepelitur q̧ in ꝯuētu fratx minox. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Concilium lugdunense

COncilium seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit̄. vbi attentiore in primis cura atq̧ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit vo se ad id conciliū michael paleologus grecox impator. cū magno comitatu. p̄uectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes p̄traxit. Et vnioni orīetalis ad occidentalē eccl̄iam tridētia tūc eius gentis prelatione ꝯsensit. Secuti q̧ illū nōnulli tartaree gētis scithie p̄cetes sacro baptismatis caractare p̄fusi. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore p̄fessi sunt. Ex ⁊ rudulph⁹ ab electorib⁹ germanis ī rōnorū regē imperatoreq̧ declarat⁹. ea ꝯdinōe a gregorio pōtifice ī ꝯcilio ē accept⁹. vt seq̄nti āno ī ytaliā pacifice veniens romā ad coronā inūctionemq̧ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaq̧ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Linea imperatorum
Rudolphus

Anno domini.1273.

Rudolphus comes de habspurg. post lõgã vacationẽ imperij. et devastatõem honorum i regẽ rõnorum electus ẽ. cõi voto pncipũ. Et rex rõnorum designatus hac cõditiõe. vt sequenti ãno romã peteret corone accipiẽde cã. Cõfirmatus a gregorio in favorẽ terre sctẽ. Fuit ei vir prudẽs i agendis strẽnuus i armis iustus. deum timens. Cui nil ad excellẽtiã laudis deesse videbatur. Robustissimo qdẽ corpe ac pulcerrimo aspectu viguit. Cõsilio qz ac magnitudie aĩ ac egregia liberalitate extitit decoratus. Hijs cõditiõibus cesar factus imperavit ãnis.19. implicatus multis agẽdis i regẽ germaie. Alfonsus qz psuasiõe gregorij pape ius oĩe suũ rudolpho cessit. Cũ aũt rudolphus curie mgr otbocari regis bohemie olim fuerat. verũ xpiane publice pfectus inde nõ minus belli qz domi clarus. missis ad otbocarum legatis austriã et carinthiã ceterasqz vicinis ytalie puicias tanqz iuris imperij repetit. Is ei otbocarus q et pmislaus dicebatur qntus bohemie rex. cũ obijsset fridericus dux austrie sine liberis soror eius margarita hereditatẽ accepit. hec anus otbocarũ sibi virũ accivit. q nõ tam cõiugis etatẽ qz dotes aĩo voluens sterile infimõnũ ꝯiugiũ ꝯtrit. et pncipatũ nobilem ꝯsecutus. Et vlricus q eo tpe carinthiorum pncipatũ tenebat et viri sobole careret accepta pecunia carinthiã otbocaro carniolã marchiã sclavonicã et alia tradidit. Repetijt igitur rudolphus qm nec austria muliebre feudũ eẽt. nec carinthiã i iussu cesaris vlricus venũdare potuisset. renuunt otbocarus et imperatori q aliqñ sibi fuisset inpacato rñdit aĩo. Sz intervenientibus amicis ea lege recõciliati sunt vt austria imperatori cederet. Exin datis acceptisqz filiabus affinitas vtrinqz iũgeretur prouicie de qbus lis essent dotales fierẽt. et otbocarus i vrba sua iurare more maiorum exposcit. Eadẽ puocatus vrbis vxoris otbocarus collectis novis copijs cõvenerũt ãbo cũ exercitibus i campis austrie trãsdanubiũ. cõmissum ẽ atrox pliũ ipa die bti ruffi ãno sb incarnatõe vbi. viij. et.lxx. post. cc. et mille. diuqz marte dubio pugnatũ. Ad extremum relictus a suis rex bohemie dũ fortiter pugnat occidit. corpus eius pmittẽte rudolpho i bohemiã trãslatũ regio honore sepultũ. Et ventzeslaus filius regnũ deinde obtinuit. viij. ãnos natus. marchio brãdeburgeñ. tutorio noie. v. ãnis gubnavit. Nicolaus põtifex nihil ducẽs antiquis qz caroli potẽtiã imminuere. idqz intẽtatũ atqz pfectũ ẽ. vicariatũ ei imperij i etruria illi obligaturus rudolphũ ipatorẽ excusatõi sue ptendit quem simulavit opẽ hierosolime rebus ex ꝯstituto afferre regsitũ rñdisse id a se fieri posse nec debẽ nisi vsurpatã carolus dimisisset quã simulatõem vtrinqz põtifex cõtinuavit. Rodulphus eñ sibi põ etrurie a caroli vicariatu liberate facto reliquit romandiolã et ravẽnatũ exarchatũ pontifici et ecclie reddidit. Nã post fractas apud forũliviũ bonomẽsiũ et florẽtinorum copias ois romãdiola imperatorias erat secuta ptes. Et minima q singuli darẽt populi tributa percipiens rudolphus eos privilegio sb imperio titulo liberos esse dixit. tandem rudolphus senio et egritudine ꝯfectus ad quẽ accessit ventzeslaus cũ conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrã deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M.ccxci. die.xxij. Julij.

Conradinus

Conradinus friderici secũdi imperatoris ex filio cõrado nepos. a gibellinis ꝯ guelphos i ytaliã vocatus. cũ maximo alemãnorum suorum exercitu veronã primo deinde papiã venit. indeqz p carrariẽsiũ oppida ad genuẽsiũ mare transijt. postea maiore ex lõgobardia et romãdiola gibellinorum ꝯparato exercitu adiuvãte guidone feretano comite marstalani regis caroli apud aretiũ interfecit. inde romã cõcessit. põtifex viterbij cũ trãseũtẽ adolescẽtẽ videret. dixit ipm tanqz agnũ ad cedem pduci. Sũ cũ cũ carolo campestri loco pugnavit. Conradinus et austrie dux adolescẽtes etate. sicut et ifortunio pares signa vbi toto plij tpe fuerãt fulminãtes secesserũt agasonis cucullione ꝯtecti p devia latitarũt die ante octavo ab accepta clade recogniti ad Carolũ pducti publico illos iudicio interfici iussit. Post huius conradi morte ducatus suevie cũ signis suis nobilibus et armis defecit. Cũqz imperiũ romanũ duces suevie vsqz p annũ.1250. gloriose rexerit.

S. Hegwidis

Venerat ad põtificẽ heinricus adolescẽs Richardi regis cornubie olim comitis tũc defuncti filius. ita pñi olim regna negocia apud sedẽ aplicã tractaturus. Guido mõteforti et ipe adolescẽs cũ philippo rege fracorum eodẽ se ꝯtulit. forte accidit vtrũqz ad rẽ divinã scti Laurẽtij ecclãm q viterbij ẽ celebris. eadẽ hora petere. S guido posterior ingressus ꝯspectũ liberali ac regia potius facie adolescentem caterua famulatus stipatũ qdã ex suis indicãte richardi filiũ eẽ didicit. a q symõ pr in anglia p dolũ fuerat interfectus nullaqz loci tẽtus reuerẽtia incautũ aggressus interfecit. Equitibus inde suis et pariter philippi regis deducẽtibus ad ruffum etrurie prefectum incolumis pervenit.

Hegwidis ducissa polonie. vidua mire scititatis. pñũ genus ex bertoldo marchione badẽsi. duceqz meranie. mrñũ ex agneta filia marchiõis orietalis et comitis de Rochlitz ꝯtrit. i oppido kitzing lris edocta heinrico cognõmẽto cũ barba duci Slesie in vxorẽ data. tres filios. totidẽqz filias genuit. Cuius senior in bello ꝯ tartaros defecit. Nobile mõsteriũ ordis cisterciẽsiũ i trebnitz haud lõge a vratislauia extruxit. cui filiã gerdrudẽ cũ cẽtũ vgĩbus pfecit. Et post obitũ mariti vitã celibẽ i eo duxit. Inter ymagines quas venerabatur. beate vginis eburneam miro amore amplexabatur. in manibus gerẽs neqz i morte dimisit. Tandẽ cũ i omi vtute ac abstinentia vitam deduxisset longam. felici fine quievit. quã clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Linea summoꝝ pontificũ

Joānes vicesim⁹ pm⁹

Nicolaus tercius

IOannes vicesimus prim⁹. natione hispan⁹ vł portugalensis. pťia vlixbonensis. thusculanus eps̄ cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioqn doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantissim⁹. tñ ignoratione reꝝ gerendaꝝ ⁊ moꝝ meq̄litate leuis fuisse dr̄. ferunt hũc petrũ hyspanũ medicũ. i vita sua multa scripsisse potissimũ canones quosdā ad medicinam ptinentes atq₃ librũ quē medici thesauꝝ paupeꝝ vocāt. Et ab eo problemmata ad imitatione Aresto. edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem paleologũ ad ꝑmissum ꝯstitutāq₃ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortāti vt in ea seruasset. Carolo ipi regi fauorē fuerit p̄stiturus. p eiusdē pōtificis tpa veneti ancon itanos bello mariq₃ acerrimo ꝑsecuti sunt. Eodē q₃ tpe templariȷ̄ tyrũ vrbē p expeditione xpiana admīstrantes solitā añ bellũ genuēse iurisdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerũt. Terguersatus ē intterea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppressus camere quā edificati curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbiȷ̄ interiȷ̄t.

Anno mũdi. 6476. Anno xpi. 1277.

NIcolaus terci⁹ papa. pťia roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitũ ioannis illico romā accesserũt nouũ in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio functur⁹ munere cōclauis custodie curam habuit. Que rebus eccłe multũ sibi plurimũ obfuit. Dum enī apte ptinaciterq₃ gallicũ potius q̄₃ ytalicũ creari pontificē cōtendit. Electio sextũ ꝑpe mensem cũ magno reꝝ orbis xpiani damno atq₃ incōmodo est dilata. Et ipe maximũ inde nō magis patrũ q̄₃ pploꝝ ytalie odiũ incurrit. Subsecuta est ei⁹ creatiõ tam repentina q̄₃ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciũ nicolaũ pontificē declarato. Is enī gente oriūdus vrsina in romanis p̄stannssima animi dotibus corporisq₃ ornantissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ⁊ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tñ in pōtificatu duxit antiquius q̄₃ caroli potentiā imminuere id sua ingeniȷ̄ dexteritate pfectũ est. Bertoldo enī vrsino nepote in romādiole comitē declarato cũ nūciȷ̄s ⁊ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā p ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tũc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos i etruriā vicariatu impiȷ̄ liberā sedis apłice legat⁹ accessit. Is p̄stantissim⁹ ⁊ auũculi pontificis v̄tuti r̄ndens omi etrurie ad pacē quietēq₃ pducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccłe migratus imposuit. a q̄bus etruria q̄diu is pōtifex vixit p eccłia ē retenta. fuit aũt vir magni cōsiliȷ̄. vt cultor ⁊ amator doctoꝝ viroꝝ diceret. in pcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanũ ex ordine minoꝝ hostiēsem ⁊ portnensem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificiȷ̄s p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriũ. s. petri. basilicas petri ⁊ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm sacrificare religiosius visum cũ semp dũ solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruantissimus. Nō caruit tñ repħensione cũ suos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aũt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataq₃ apud scti petri basilicā. apudq₃ lateranũ palatia ⁊ surianũ i cimino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis v̄tutũ opib⁹ si lōgior fuisset vita gl̄iosissime decorādā. Vacauit inde mensib⁹ q̄nq₃.

Guilhelmus placentinus medicus

GUilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus sui temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹ vniuersis. postea quatuor libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

GUilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt professor cognomēto speculator prouincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonũ prestantissim⁹ doctor. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ⁊ ipse speculatoris cognomentũ accepit. Aliud quoq₃ volumen edidit vt q̄dā ferũt qd̄ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellant.

Guilhelmus durandi Speculator

SArraceni ex aphrica soluentes vtrosq₃ hyspanias opprimũt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

CUm in traiecto homines vtriusq̧ sexꝰ super pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ꝑtrāsire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atq̧ perierunt.

MUlier q̄dā nobilis in ↄstanciēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

MOnstrum quoq̧ in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vsq̧ ad summitatē duo habens pectora. ac capita semuicē respiciētia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles sueuie q̄ndecim federe se ↄiūgentes. rudolpho imperatori molestias q̧ plurimas inferentes inter q̄s ꝓcipui fuerūt comites de montfort. helffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tm̄ bonis ac possessionibꝰ vastatis. imperio subijciendos perpetuo cogit. Deinde castra ꝑdonum ī germania in plerisq̧ locis deuastans ab alpibus ytalie vsq̧ ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant ad id vsq̧ tēporis veneti ⁊ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loci dederit ducimꝰ. ad ānū tercium sexagesimū duodeciesq̧ centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq̧ ⁊ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuq̧ apud tyrū obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia igressus tyro vt potiret admixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tm̄ conatꝰ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasq̧ decē veneijs soluturas. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopulū in insidijs expectaret. Sꝫ admoniti ab exploratoribꝰ veneti expositis in littꝰ mercimonijs ab epyrotis ꝓtecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. tribꝰ genuēsiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borboniꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd̄ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ↄflictusq̧ habitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximū genuēs respu. accepit incōmodū. Nanq̧ tribꝰ ex suis triremibus ī ꝑlio crematis. cetere oēs ꝑlio supate vtrinq̧ crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illiꝰ societate spreta inducias cū venetis ↄstitueret q̄nquēnales. Eodēq̧ anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac ꝑfecto auria. venens. xxx. apud mothonū cōcursure quū viderent retrocessit genuēs. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apd̄ euripū expugnata potiti sunt Eadēq̧ genuensis classis orā crete circūuecta Caneā illiꝰ insule oppidū cepit. spoliatūq̧ penitus diripuit.

SCribit ptolomeꝰ lucēs nicolaū pōtificē nisi eiꝰ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruscis fuisse datuꝝ q̄ regibꝰ sicilie atq̧ germanis ipi̇ titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeret. inuitq̧ vrsinos eū ponꝰ fuisse. q̧ alios ad id fastigij euectuꝝ. Quinetiā ↄstat pōtificē ipm̄ deturbādo sicilia carolo nō nihil inicꝰ tradidisse petro arragonū rege ioānis porhicij operā suaso. vt iure hereditario ↄstātie vxoris sue ꝑtēso. id regnū recipe adniteret. Cōstituit ꝟo is pontifex lege ꝓmulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūq̧ fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. fugant. Et multis coꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq̧ insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi̇ filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Linea summoꝝ pontificum

Martinus quartus

Honorius quartus

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentionem qui ad q̄ntū ꝛ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuitati ob impetū in cardinales vrsinos factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiqꝫ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiqꝫ pontificis amplexū cucurrisset. oblataꝫ ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusqꝫ instantia paleologū imperatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non ſuantē. Et petrū arragonēsē contra ius fasqꝫ siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ꝛ duodecies cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editaꝫ in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. ſ missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos eccle cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra forouilianos ab ecclīa deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturqꝫ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir enim bone vt cōstitit mentis ꝛ oīa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. p̄ria romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis aplīce vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis aplīce vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaꝫ dignitatem tūc gerente. per cui⁹ tempa magr̄atus. romana res iuste ꝛ q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc desertas dirutasqꝫ videmus. fouitqꝫ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiqꝫ p̄tes. Fuit aūt vir i oīmi vita ꝓbatissimus ꝛ xp̄iane religionis amantissimus. Nā ꝛ ordinē carmelitaꝝ nō satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dicēs ꝛ eosdē bonos ꝛ doctos nō etiā rudes ꝛ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur ꝓficisceref vitandi estus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūf. Cū v̄o armis a guidone feltrano vexaref. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tū post morif pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusqꝫ ei⁹ a scā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transferf sepeliturqꝫ sepulcro marmoreo qd̄ adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberef. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus impator cācellariū suū i etruriā mittēs p̄cipalē de flisco genuensem oēs q̄ pecūiam attribuerēt i libtate dimissos ip̄ij fideles ꝓnūciauit. p quā occasionē lucēses duodecim milibus aurei datis libtate donati sunt. Et florētin⁹ pp̄ls ad q̄etē iā p̄duct⁹ nouā inchoauit saluberrimāqꝫ regiminis formā. Que i nr̄a q̄ꝫ tp̄a licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta p̄uenit. Creati ei sunt sex magr̄at⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in sup̄iori sueuia q̄ prius ville censebanf. Ab impatorib us muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling ꝛ heilbrūna.

Piscem martinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrahētes vllulatū ꝛ hoīs planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos i stuporē sui ꝯuertit. Et signū magnū dissidij fuit.

Vitulus villosus ꝛ vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martin us rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

Carolus secūdus sicilie regis fili⁹. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis.25. Hic galloꝝ suoꝝ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multoꝝ vtriusq̄ ptis cedes petrū ip̄m carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus ī pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cū etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. marcs ⁊ q̄nq̄ femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minoꝝ induit. Et postea in sctōꝝ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ⁊ p̄ri in regnū successor fuit.

Wentzeslaus secūdus rex Bohemie

Wentzeslaus ei⁹ nois secūdus. rex bohemie sext⁹. filius othocari post itertium genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgē si in franconiā adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio mr̄is fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eodē āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq̄ diem tenet̄. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustā liberalitate regis ciuiūq̄ diligētia atq̄ impēsa ita instaurarā vt felix incendiū fuisse videret̄. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū f̄rem suū ⁊ maritum dirimit. Ferunt aūt ī coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vō infinitā multitudinē pastā fuisse ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq̄ sui nois. xiij. annos natu petētibus hungaris reges dedisse. Qz cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatus ⁊ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Mortē ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat eñ mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

Thadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tp̄ibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissim⁹ h̄retur adeo obscura oīa hippocratis ⁊ alioꝝ p̄cipū ī medicina detexit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hitus fuerit. Et q̄ nunc ad man⁹ h̄ntur hec sunt. Expositio affori smoꝝ hippocratis. ⁊ pronosticorū eiusdē. Quasq̄ expositōes diuersis tpib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de suauda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit̄ bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos septuaginta.
Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honorio vō summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statueret̄. Vn̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācoꝝ rex

Philippus frācoꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ip̄o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edoūar dū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̄ bonifaciū octauū pontificē ꝑter ip̄ius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̄ cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoꝝ mgr̄m cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Iudeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitarū generalis prior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. qḋ quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina ꝓspiciat̄. hic nāq̄ ex illustri colūnēsiū rōnorū familia nat⁹ eū lōgo tpe ordines suum oēmq̄ ecclam doctrīa ⁊ morib⁹ illustrassz. plimoq̄ labore p̄ceptor fuit thome aq̄natis opa apō p̄si⁹ defensassz. tādē miraclis clar⁹ btō fine q̄euit. Quo testitat̄ merito btūs doctor appellat⁹ē. Placq̄ edidit librorū volumīa. Sup libros sn̄iarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rhetico rū q̄olibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xp̄i. 1288.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Nicolaus q̄rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocatꝰ ordinis minorū frater deinde p̄sbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post morte̅ honorij pontifex creat̄. Collocaturq̄ȝ in petri ipsius sancti cathedra. Isq̄ȝ illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus se debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat̄. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vbi saluatoris ipsiusq̄ȝ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit̄. anteriorē q̄ȝ ꝛ posteriorē ꝑtem basilice lateranēsis restituit. Per eiꝰ viri alioq̄n boni tempa multa ī orbe xp̄iano infelicissima acciderūt. In primisq̄ȝ vrbs roma ciuiū agitata dissidijs incēdia atq̄ȝ cedes plurimas ꝑtulit. Vnicū tm̄ habuit secūdus pōtificatꝰ p̄dicti aniꝰ letissimū. pacē arrogones īter ꝛ gallicos reges ꝯstitutā. Ea v̄o cōstitute pacis leticia haud quaq̄ȝ fuit xp̄iano pp̄lo diuturna. Tripolis em̄ secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quaq̄ȝ multos milites proprio ere trāsmisit. aliosq̄ȝ plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq̄ȝ assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) q̄ꝺ male sibi cedere oīa videret rome pōtificatꝰ sui anno quarto mēse vno. die viij. morit̄. ꝛ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit̄. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio menseq̄ȝ tercio in longum deduxere.

Celestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfessione anachorita p̄ria esernienfis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Isq̄ȝ decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniq̄ȝ tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersiris ad se cardinalibꝰ aquilā vrbē vsq̄ȝ accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit v̄o eandē vite normā austeritateq̄ȝ celestinꝰ in qua tot ante annos fuerat maceratꝰ. paucis extrinsecus dignitati ꝯcessis. Cui inseruire ac se accomodare ꝓ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cui parua ac oīno nulla destituit expīentia. ꝑtim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq̄ȝ ꝑperam ꝛ sordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xp̄iano sibi ꝛ aīe sue perꝰ. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. ad cū multis cōicatū ad caroli regis aures ꝑuenisset. cū ꝑpulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe faciliꝰ auerti posse a pontificatus dimittēdi ꝓposito videretur. Ferūt aūt bn̄dictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsum qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doctꝰ erat vndiq̄ȝ ad suā intentionē selecta ea rōne illi ōn̄disse. vt impositū sibi salutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Q̄ꝺ cū essꝫ facturus ꝯstitutionē edidit declararantē pōtifici licere romano pontificaleȝ dimittere dignitatē. Post parūq̄ȝ cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulominꝰ sex mēsibꝰ administrauerat se abdicās alteriꝰ subrogandi potestateȝ illis arbitriūq̄ȝ ꝑmisit. Nec multi itercesserūt dies cū bn̄dictꝰ ipe ī pōtificē ē delectꝰ. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus auteȝ morroneꝰ ad priscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē ꝓfectꝰ. Q̄ꝺ cū bonifacio ē renūciatū. missis eq̄tibus retractū de via illū ī custodia haberi iussit. Verebat̄ em̄ vir ipe astutꝰ ne pp̄li petrū potiꝰ sanctitate recognita cōspicuū. q̄ȝ se doctrina ꝛ etatē redūdantē ꝓ petri vicario seq̄rent̄. campanie deindem arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs q̄ntꝰ sctōꝝ nūero ascripsit. Cuiꝰ celebritas. xiiij. kal. Iulij obseruatur.

Vgolinus eps

Vgolinꝰ vrbeuētanꝰ ordīs heremitaꝝ diui augustini luculētissimus theologus ꝛ doctor. p̄mo arriminēsis eps. Et postea ꝯstātinopolitanꝰ p̄t̄archa p h̄ tp̄s p̄sius p̄mā cathedrā tenēs maximo ī p̄cio habitꝰ ē. q̄ vna cū lr̄is morib'ꝰ etiā ornatissimus eēt. Et ipe ecclesiam dei tum docendo legendo ꝛ scribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ sup quatuor sententiarū libros laudabilia cōposuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Vgo quoq̄ȝ holiomꝰ predicatorum ordinis insignis doctor ꝛ cardinalis p̄sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq̄ȝ voluminibꝰ a se editis illustrauit. Idem fecit Io. de parma ordinis minoꝝ ꝓfessus sacre theologie magister ornatissimus.

Adolphus comes de nassaw vir strennuus a germanis electoribus post obi-
tum rudolphi omnium suffragiis cesar creatus. In eiusdem imperii spem titu
lumque assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed parum milicie
⁊ pecuniis potens. Qui imperio suscepto quamuis a pontifice non coronatus fu
isset. anno domini M.cc.xciii. exercitum mouit ⁊ potenter misnam ingreditur. cui oc-
currit wenceslaus rex bohemie in grunbaym vbi filium suum rupertum ⁊ agne-
tam filiam wentzeslai per sponsalia iungunt. marchionatumque misnensem impe
rio iunxit. Cum demum iura imperii repetere temptasset ab alberto auxilio quo-
rundam principum electorum cum adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac
wurmacensis. propter militum paucitatem potius oppressus quam supatus. ab alberto
filio rudolphi occiditur apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in
die sanctorum processi ⁊ martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis secundo pontificatus quarti nicolai anno obsidio
ne ⁊ viribus facta est iam in soldani babilonie potestatem. quam quidem vrbem ditissimam post commissam
in mortalibus cedem maximam. postque abactam. asportatam omnifariam rerum predam igni primum. post ferro
absumi diruique curauit. Progressusque eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ ea
rum vrbium oppida intra tercium pontificatus nicolai annum cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Isque prin-
ceps astu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta nominis christiani principes oc
cidentales in asiam conciret. induciarum federa in duos annos ptolomaide habitatoribus christianis concessit
Nicolaus tamen pontifex per crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendum
mille quingentos ipse equites ex publico ecclesie fisco curauit comportari. quos ⁊ multi in magnum exercitum sine
certo prestantique duce secuti sunt. qui quo plures eo perniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequen
tata innumeris. quantos nunc non temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuum gentiumque
generibus premebatur. Ea militum multitudo cedibus rapinis ⁊ incendiis aliquamdiu debaccata. in agris sol
dani. tulit patienter dissimulauitque diutius. quare soldanus tandem anno ipso exacto centum quinquaginta
armatorum milia in ptolomaidam duce filio suo immisit. ipse morbo implicatus tenebatur. Filius per etatem arden
tior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo
elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori solito visus oppugnatione. ad
eamque paulopost animorum consternationem est ventum vt publico omnes consilio mulieres primum puulos ⁊ de
biles cum suppellectile emiserint. Deinde constituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. man
serunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinem est secutus. patriarcha hierosolime. templario
rumque magistri. qui non prius vrbem destruere quam soldanum viderunt. Saldanus tandem ptolomaidam a
paucis quos nauigii carentia detinuerat christianis male defensatam vi cepit ⁊ mortalibus in ea repertis ad vnum
cesis. Et tanto tenebatur illius excidende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximam partem ab-
sumpserit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus passim solo equatis. Annus erat salutis nonagesimus duo-
deciesque centenus quando tandem reliquias amisimus vi
ctorie illius celeberrime. quam anno anno quarto de ducentesi-
mo vrbani pon. auspiciis expeditio inchoauerat. Sal
ue tamen manserunt ad tempus cyprus insula ⁊ arme
nia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

Ordo celestinorum a celestino predicto papa eius au-
ctore cognominatus tempestate hac sub regula di
ui benedicti initium ⁊ maximum incrementum sumpsit. eo quod
ipso sanctissimo viro in carcere defuncto. propter eius cre
bra miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri spretis se
culi bonis ⁊ pompis ordinem ingressi cito ⁊ virorum
numero ac cenobiorum constructione mirabiliter ordinem auxere

Ordo Seruorum

Ordinis quoque seruorum virginis marie philippus vir
religiosissimus primus institutor fuit. qui non longe
a florentia vrbe quieuit. Hanc autem religionem sub di-
ui patris augustini regula excitauit. atque ipsam verbo et
exemplo aliquibus additis constitutionibus in formam
redegit. quem ordinem a multis improbatum benedictus
postea vndecimus ⁊ bonifacius atque vrbanus sextus et
alii priuilegiis ⁊ exemptionibus munierunt. ⁊ inter mendican
tes connumerauerunt quod ordo viris doctissimis ⁊ in decla
mationibus clarissimis ac locorum multitudine multo hab-
ur in precio.

Linea summoꝝ pontificu

Bonifacius octauus

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ p̄ria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat᷑ in vigilia natalis dñi millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ꝛ experientia reꝝ insignis. diu eñ in curia versatus fuerat ꝛ p oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ꝛ fraude p̄termiserit qđ ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitraret᷑. Auit clanculū quosdā subornaſ qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei ꝑsuaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝑsequebat᷑. Ideo petrū ꝛ iacobū cardinales columnenses vna cum sara coꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tñ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ꝛ aplīs ꝛ euangelistis ꝛ q̄tuor eccīe doctoribus gregorio. augustino iheronimo ꝛ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortuꝫ ex carolo scđo ordinis sancti francisci ꝓfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis te tredecies centeno scđs. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄ꝫ eugubiū que gibellinoꝝ ausp icijs ab eccīa defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq̄ꝫ petenti negauit. Jubileū q̄ꝫ idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaꝫ delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limīa aploꝝ visitassent. ad exemplūꝫ testamenti veteris. Jubileū nāq̄ꝫ q̄nquagesimo q̄ꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ centesimo q̄ꝫ anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ꝫ hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ꝛ vastā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusgentiū alberto imꝑatori subiecit ꝛ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯcessit vt rex q̄ꝫ francoꝝ fieri pateret᷑. qđ cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄ꝫ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ꝛ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a sara edoctus gulhelmū roma petere iussit. sarā q̄ꝫ in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ꝛ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigesimū dieꝫ dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄ꝫ in basilica petri sepulchro a se antea extructo qđ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus

Benedictus vndecimus papa natione taruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creat᷑. Territi eñ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecim ū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuexerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post morte inter beatos merito censeat᷑. Is gulhelmū cū q̄nq̄ꝫ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ꝛ priuilegia restituit. Johannē ꝛ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ꝛ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lrīs ꝛ nuncijs ad tantaꝫ rem conficiendā ꝯtinuo inuitabat᷑ vt comodius efficeret statim cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepelit᷑ aūt magna pompa in eccla fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimo tercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ꝛ publico edicto obseruari. ꝛ ī publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo scđo rege sicilie. matre maria regina sicilie ꝛ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in cathelonia cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses p liberatione regis caroli genitoris vbi p septenniū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiꝫ disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq̄ꝫ loqueret᷑. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ꝛ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dñs magnis miraculis magnificauit. consummatis eñ operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Linea impatoꝝ
Albertus primus

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanoruꝫ impator declarat᷑. ⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione non omnes electores cōnsensissent. ius electionis in manus coꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret᷑. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiqꝫ bello ⁊ armis strennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agrestē aspectu auariciaqꝫ susceptū scribant. cū liberoꝝ suoꝝ cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missi tereqꝫ qui ater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frācorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo ꝙ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac eciā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira percitus ꝯcilio habito nō solum albertū ꝯfirmauit ſ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viridem in obprobrium misit. Deniqꝫ hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes ꝑdictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amiceiter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit ḡ pisas iohannes. vbi tum cesar heinricus. vij. eius nominis impator ꝯsidebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaqꝫ perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaqꝫ vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinqꝫ. coruqꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusqꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus artogo sicilie rex dimissis anno ante q̄nto Carolo martelloqꝫ ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius ꝑdicti wentzeslai. qui cū ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies noctesqꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morante ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor q̄quis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q̄ crimen confiteret᷑. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiū suū regē constitutus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absqꝫ liberis decessit. Ob eius obituꝫ dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateqꝫ afflixerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote vt ante diximus occisus q̄ meditata in bohemos exequeretur.

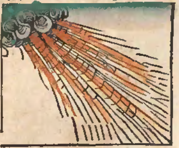

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̄tus antea nūq̄ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertũ regẽ varias cõiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adolphum dñm suũ in bello pemisse. ideo eũ regia dignitate indignũ censebant. Quã ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinũ rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malũ vitupatione dignũ in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaꝫ ostentabat se fore fridericus impatorẽ indicijs varijs. quẽ olī pditũ fuisse ac nullui postea inuẽtum fuisse dixerũt. Is sua astutia cũ multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore cõphensus de tectis fallacijs igne cõbustus fuit.

Iudei qꝫ anno primo alberti impatoris aucti in plerisqꝫ locis ob male gesta nurmberge in herbipoli. rotenburge. ac in plerisqꝫ locis finitimis igni traditi sunt. nec sexui nõ etati parcentes. infelicem gentem aliqt milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Cũ ãno vndetricẽsimo ꝛ millesimo iacobuꝫ aragonẽ siculũ regẽ obijsse diẽ icrebuissꝫ robert' calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliã traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp' qꝫ tarentinus dux frater suus cũ patissima classe illico est subsecut'. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicũ nomẽ vt tuerent terra mariqꝫ parauerant. ꝛ fridericũ arragonẽ eavocauerunt ratione vt regnũ trinacrie sibi etiã tardiuscule aduẽturo cõseruãdũ eẽ. plene cõfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea solutiore disciplina classis philippi principis tarentini eã p se ferens securitatem quã ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostẽtare. quin etiã roberti classis ex cathinensi portu soluens illi cũ primũ e longinquo apparuit absqꝫ bellici apparatus armatura obuiã est pgressa. in vtrãqꝫ igit classem pari socordia sed motu ventoꝝ dispari vicissim se petentẽ siculoꝝ classis magno ordine. maioriqꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaqꝫ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamẽtisqꝫ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertũ fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cũ philippensi classe plũ his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugã sententiã inclinauit. Cathina itaqꝫ in ciuiũ potestate relicta cũ paucis que ex vtraqꝫ classe supfuerant triremibus in italiã est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan' iuris vtriusqꝫ peritissim' doctor hoc tpe claruit. ꝛ primũ locũ inter doctores in italia obtinuit. eo qꝛ in dicendo. disputando. decidẽdoqꝫ tantã loquẽdi vim habuit qꝛ eo psente vniuersalis legalis phie synodus adeẽ videret. ꝛ ppterea copiose eleganterqꝫ totũ ciuile ius multis voluminibus declarauit. nã sup infortiato digestoqꝫ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ꝛ de mandato bonifacij pape ꝛ post archidiaconũ bononiensem in iure pontificio sextũ declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgũd' pdicti dini pfessionis ꝛ doctrine cõsilis hisdẽ tpibus floruit. q ꝛ ipo dino nõ min' docte ꝛ ac urate sup toto digesto codiceqꝫ ac institutis scripsit. Habent etiã eius centũ disputationes a se edite ꝛ in maximo pcio apud doctos habite.

Iacob' de arena iur. cõsult'

Ann' aduenerat salutis millen' terdeciesqꝫ cẽten' in q octau' bonifaci' po. ro. vt pnussũ ẽ prudẽti pioqꝫ vsus cõsilio prẽs imitat' ve. te. annũ instituit iubileũ. cẽteno inde quoqꝫ futuꝝ ãno. cui' ea fuit rõ vt q ex trãsalpinis vltra marinisqꝫ veniẽtes octo. q ex italia ꝛ ei' insul. xv. dieb' sacra vrbis loca orãdo obirẽt plenaria pecaminũ venia donati eẽnt. Magnũ ea sũmi pon. indulgẽtia alicubi fructũ attulit qꝛ diffidẽtes aliq ꝛ acerrimis etiã capitalibusqꝫ inimicicijs publice ꝛ priuatim vsi in pacem beniuolentiãqꝫ conciliati sunt.

Iacob' de arena natõe pormẽsis iuris cõsult' pitissim'. cui' opiniones i explanãdis legib' vt bartol' testat sp de mẽte iuris extitert. his tpib' breuit vtilit qꝫ sup digesto toto ꝛ codice scripsit. iudeqꝫ disputatiões pulchras ac tractatũ de excussione cõposuit.

Nicola' de neapoli his cõtẽporane' existẽs sup prima infortiati ꝛ toto volumie copiose ꝛ pulchre cõscripsit. ac qdã alia edidit.

Jo. scotus or. minor

IOannes scotus ordinis minoꝝ theologus subtilissimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p̄ ceteris theologis subtilissima q̄dam opa edidit. Et sup librum sententiaꝝ p̄cipue sup q̄tuor sentētiaꝝ quē ipse (vt aiūt) in ordinē redegit multa subtilita scripsit. Unde τ doctor subtilis dr̄. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios τ alios tractatus edidit. Qui q̄dem cōmentarij q̄d valeant absq3 nr̄o testimonio ipi ostēdūt. Sup libros Aresto. q̄z maxime methaphisice q̄stiones putiles disputauit. τ alia cōplurima cōposuit. Hūc aūt lacte sue sapiētie multos enutrisse discipulos tradunt. S3 qui maxime p̄ficere hos fuisse dicūt. Franciscū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atq3 alios cōplurimos. Quoꝝ ingenijs mirūimmodū ph̄ia creuit. Denicq3 apopleticus interijt. q̄uis a plerisq3 putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. p̄dicatoꝝ

RAynerius pysanus ordinis p̄dicatoꝝ mgr̄ egregius doctrina et eloq̄nna grauis. Uir optim⁹ ac ꝑemodū sanctus. vt ex eius opibus habem⁹. summa in veneratione hac tempestate habet. Et summā copiosissimā multaꝝ lucubrationū τ vigiliarū plenā cōscribere orsus ē. In qua certe quātecq3 litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl̄ ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vnlitans difficultati sine necessariū ē. diuinarum scripturaꝝ studio plenissime inueniat. sine sui laude τ p̄fatiōe (vt plerūcq3 fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio ē.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minoꝝ ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū ꝯ iudeoꝝ impietatē τ disputatōnibus τ scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū τ vetus testamentū in eoꝝ cōtumeliam τ obprob riū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. ꝓpter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile τ dilatatū opus edidit. Et ꝫm sensum l̄ralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreoꝝ falsas. τ extortas exponens ex eoꝝ libris cōfutans. Addidit quoq3 aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū ꝫm sensum misticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeoꝝ doctorem fuisse. Et ꝓpterea eoꝝ linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xp̄m τ habitum minoꝝ suscepit.

Alanus doctor

ALanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hijs tp̄ib⁹ ascribūt. Qui cū in oīni sciā admirādus esset p̄cipue tū in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui⁹ sepultura i loco Cysterciū ostendit. Exeūtibus de oratorio eccle ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septē qui totū scibile sciuit.

Clara vgo Eremitarū

CLaram oppidi montisfalconi oriūdam augustini aue religionis eremitarū alūnam. vgīnē vticq3 insignē τ sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletane vrbis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tantū certe extitit decorata meritis τ miraculis. vt sanctoꝝ cathalogo pie ascriptam putari possit. De cui⁹ sanctitatis p̄conio hoc vnū referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodq3 de quouis sancto nūq3 lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara τ aperta visa est. Cum ipius passionis insignibus in quo etiam tres lapilli eiusdem pōderis inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione τ heresis eoꝝ. a bonifacio pontifice damnat. τ vbiq3 diligenti cura perq̄sita exterminari iubet. vn̄ hermāni corpus eiusdē secte auctorē apud ferrariā. xx. annis sepultū. q̄ ꝓ sancto colebat exhumari τ exuri fecit. Qd̄ malū tp̄e ioannis xxij. diffusum ē. q̄ suis ꝯuenticulis clam initis summis pōtificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xp̄iano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt masculū τ feminā carnali copula cōmisceri. Lumib⁹ illico extinctis quēcq3 virū ꝓximā mulierem ꝓsternebat. Et execranda cū infantulo postea nato exercebāt ꝑ singulas manus tradebat baiulandus. quousq3 aīam exalabat. inde assabāt collectosq3 cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios τ execrabilibus hmōi consecrandos eporabant. Extant adhuc hmōi crudelissima τ diabolica heresi aliquibus in locis abditis τ vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi. 6504. Anno xpi. 1305

Clemens quintus papa. natione vascon⁹. burdegalēsis eps bernardus gotho antea vocatus. pře bertrādo milite nat⁹. post longā ɔtentionē pontifex creat. Cardinales em̄ coartati a perusinis in conclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem epm̄ tūc agentē i gallijs cōuenerūt. His decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto. lugdunū se ɔtulit. Et clemētis quinti noīe assumpto. cardinales illuc ad se litteris accersiuit. q oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis quinti terdeciesqꝫ centeni accesserūt. Fuitqꝫ ea curie translatio annis septuagintaquatuor. Que multas dei ecclie preuaricatōnes. multa inuexit xpiano pplo detrimēta. Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie. carolusqꝫ frater suus. in frāciā ex ytalia reuersus. Joannes dux britannie ⁊ quicquid nobilitatis oīs gallia tūc habebat. Dumqꝫ pompa eius celebritatis ex more ⁊ p vrbē duceret. muri pāna gētiū pressura incubantiū impulsa corruit. Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere. carol⁹ regis frater debilitatus. ⁊ pōtifex ipe adeo in turbā pceps deturbatus ē. vt mitra ex capite excussa iaspidē pciosissimū amiserit. Creauit vo clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oēs assequi potuerint. pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse. ytalie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus. quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē restituit. Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat. futurā egreferētes animo rebellarent. tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit. Quorum auspicijs ipa roma ⁊ ytalia oīs gubernabat. postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē. ac templariorꝫ religio penitus extincta. venetos ꝓterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit. ac sacramenta interdixit. Idem in florentinos ⁊ lucenses egit. ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ceperūt. Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ɔcilia habuit. vbi clemētinarꝫ liber postea confectus est. Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit. Deinceps vo varijs egritudinibus afflictatus. nūc em̄ dissinteria. nūc stomachi ⁊ laterꝫ dolore cruciabat. Octauo pontificat⁹ sui anno. mense decimo. die quintodecimo moritur. Uacat tum sedes annis duobus. mēsibus tribus. diebus. xvij. dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant. Nec minor quidē discordia inter electores imperij tum fuit. mortuo heinrico. Eius autem corpus in vasconiā patriaꝫ suam defertur. vbi in beate marie de vseste templo diocesis vasatensis sepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxor sua heresiarche. apud vrbē lōgobardie nouariā. cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xpianis varij motus agitationesqꝫ inciderūt. sectatores vtriusqꝫ sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant. Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populorū inuidiam adductos. spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femellis mares. lasciuia ad libitū debaccari. Que pestis duobus annis perdurans. Eos itaqꝫ a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōuuentem. fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustulerunt. Captis deniqꝫ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur. ⁊ primo lacerari inde eorum ossa cōcremari ⁊ in ventum dispergi precepit. Nec hec pestis omnino deleri potuit. quin adhuc in mōtibus tridentinis alique eius reliquie remanserunt.

Concilium Uienense

Anno domini millesimo. cccxi. kal. Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit. vt ante fuerat publicatum. in quo aderāt plusqꝫ. ccc. epi vltra alios plātos de varijs regionib⁹ orbis. Et cum clemens vt satisfaceret ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat. conciliū assentire noluit. ꝓcessum tn̄ in regem francie iniustū declarauit. Statutū fuit ꝙ omnia bona ⁊ possessiōes q fuerāt templariorꝫ mansioni hospitales hierosolimitani assignerētur. Facte fuerūt in eo cōcilio ɔstitutiōes generales ɔcernētes statū religiosorꝫ. Et librū clemētinarꝫ a se cōpositū i eodē vienēsi ɔcilio clemēs edidit. Petrū qꝫ morroneū q celestinus fuerat in numerꝫ retulit beatorꝫ. In eo ɔcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens. de subueniēdo hierosolime multa vba fecit. Que i irritū cecidere. Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Heinricus eius nominis octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēß (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex frāre nepos interfecisset. Electores germani apud franckfordiā pueniētes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M. cccviij. cū delegerūt. queꝫ ꝛ aquisgrani germani regni corona ꝛ infulis decorarūt. ¶ Legatiqꝫ ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dñs guido de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bienniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expectauit heinricus. s pmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiqꝫ ex ytalis adiri sunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatoꝝ in ytaliaqꝫ ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat ytalos patria pulsos. pserum gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis spem erectū. quid agēdum pui̇dendūqꝫ esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus ꝛ graciosus. ī armis strēnuus catholicus ꝛ honestus. cōsilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori matrimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝑatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. longobardosqꝫ omes in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepo magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad qs primū descensurus erat. populariter obuiā pfecti sese ꝛ vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerūt astenses qbus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due nirriani ꝛ vicecomites potentani pares gubernarūt: guido nirrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum pncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosqꝫ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōstituende auidus vrbē ab vtrisqꝫ publico cōsilio in dñatum accepit. Leupoldusqꝫ austrie dux cū germanoꝝ cohortibus vrbi psidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit s mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset pbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportaretur. Per qđ item temp⁹ veronēses vicentini ꝛ patauini ꝛ taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti ꝛ pisanoꝝ genuensiūqꝫ oratoribus p placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūqꝫ pisas petijt. Equitatu terra per lucenß premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eni cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi ꝛ pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasqꝫ in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno pnūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt conualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaqꝫ est bonecōuentū qđ oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno eus perisse a pdicatoꝝ ordinis frātre in eucharistia dato. Aliusqꝫ addidit id florentinorum industria factum esse. quicqd et rei veritas habeat. satis supraqꝫ certum est. non magis florentino ꝛ lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemqꝫ attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinqꝫ ꝛ mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Fecerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nāqꝫ tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno aū sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

Ordinis templariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hēret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij denūcians mgr̄m templi ⁊ mansionis suosq̧ frēs q̄busdā erroribus infectos. ⁊ scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij mul tis an̄ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pniciosissimi. xp̄iani eīn spernentes blasphemātesq̧ ac penitus derīdentes p q̄ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis ⁊ sarracenis ꝯsensisse. ⁊ nr̄orū expeditionib⁹ fuisse aduersatos ꝯstituit. Vn̄ multis eorū vario affectis supplicio ceteri om̄es p̄lijs redditibusq̧ ⁊ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim nouis attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in superioribus p̄nussum ē) augebat tantū nūc minuebat ⁊ sanctitas. iacobus burgūdus origine ⁊ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua p̄fect⁹ prioratu ditissimo mouēte mgr̄o interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Acciditq̧ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatōem incurreret. Quo eo ventū ē. vt p̄mittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates om̄es. vna ⁊ eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerent. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū om̄i suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiq̧ deducti parisius. Quibus diu huatis in vinculis cuz varia ⁊ obscena obiecta essent. ⁊ frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs reseruato. ceteri dānati incēdio. Vez palis alligati ⁊ an̄ oculos staret ignis ⁊ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xp̄ianos aiebāt ⁊ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Jacob⁹ deīn cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ⁊ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retract⁹ parisius dū corā duob⁹ legatis ex latē sniā legeret. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēn frater erat. se mori dignū ꝑtestatus. nō ꝙ vnq̄ q̄ legebāt ppetrasset. huic tn̄ in deletoēm tēplarioꝝ sniā sbsecuta. Jacobus cū frē delphini ad suppliciū deduct⁹ ꝙ ambo rege spectāte intrepide ⁊ ꝯstāter sbire. nil aliud q̄z q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusq̧ cōmentator

Trusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq̧ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic q̄z cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis hītū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis minoꝝ ijsdem tpibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ⁊ īter multa ingenij sui monimenta. quatuor snīaꝝ libros optīe ⁊ vtilissime explanauit. Extāt q̄z ⁊ mlīe ei⁹ postille ⁊ alia multa

Jacobus de viterbio ordis heremitaꝝ sancti Augustini sacre pagine celeberrimus ꝓfessor. ⁊ neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. ⁊ virtutū oīm decoratus. p hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie expōsuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ⁊ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richard⁹ de media villa

Cometa

Anno millesimo. cccxiiij. Tres sil' lune in celo apparuere. Et fulgor quez dicūt Cometēq̧ aqlone visus apparebat q̄si ad finē vginis trib⁹ mēsibus. Et eodē ānō eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnauit. Cū ivenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eqtabat se igessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tp̄is. statura magn⁹. optīe ꝯposita hn̄s mēbra. Vez dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaz regni suis relinquēs quibus nimiuz credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

mitem pictauieñ. ꝛ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherri-
mi ꝛ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fe
cit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere de
tinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant̄ quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā geni
toris philippi ppetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra pfecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xpianoꝝ ptātē
deueniens religiosi btō iohāni dicatis auctoritate pō
tificis ꝯmendaṫ. Hij nempe religiosi cū therosolima
omnino deperdita esset ꝛ templarij in magnos erro-
res plapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam
insulā sese recipientes turchos eius dños eiecerūt. ne
qꝫ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restituisset. ni
si religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni di-
cati eius insule curā suscepissent. ꝛ vrbē pene dirutaꝫ
instaurantes: ꝛ desolatā xpianoꝝ suffragijs instauraue
runt. naualiaqꝫ ꝛ classes reformātes. nō solū insulam
ipam tutati sunt ꝗ cipris ꝛ alijs finitimis xpm colenti
bus magno p̄sidio fuerunt. quoꝝ virtute quicqd in o-
riente nostre religionis est xpo seruatum fateri licet.
Ipis igiṫ militibus fide ꝛ gratia ac religione clarissi
mis xpianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tu-
tantibus templarioꝝ bona p pōtifices ꝛ alios ortho
doxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotio
ne pmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte
voluerunt. quā ob rem ꝛ a summis pontificib⁹ roma
nis ꝛ priuilegijs ꝛ beneficijs plurimis ecciasticis ho
norati sunt. Soldanus egypti dñs toto quīnio arma-
ta classe cū eos vexasset maiora ptulit qꝫ intulit dāna.
Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eo-
rum agros inuaserunt. sed maximam cladem reporta
uerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fi-
et. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custo
diunt. vbi xpiani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluanṫ. in quo milites canes nutriunt ꝛ noctu ex-
tra castra emittunt. de quibus dicitur ꝙ christianos odore cognoscant. eosqꝫ aduentantibus blandiunṫ
turchos aūt latratu prodant ꝛ morsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici imꝑatoris filius. cui genitor elizabeth alteraꝫ wentzeslai
sororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoqꝫ re
gno suscepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus ꝛ multe beniuolentie insigni
tus. ꝛ potenti manu regnū gubernauit. ꝛ patre in ytalia agēte apud germanos
vicario nomine administrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ci-
uitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easqꝫ nō paucis annis tu-
tatus est. Brixia eñi bergamo. luca. parma. regio ꝛ mutina atqꝫ alijs vrbibus
potitus est. quibus in ꝓtectionez susceptis illas ꝛ arcibus ꝛ menibus munire
studuit. tūc bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec
egra a iohanne recepta est. ꝛ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat
heinric⁹. ꝛ alie ciuitates slesie ei subijciūṫ. Seriṫ ꝛ aduersus australes belluꝫ in
quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos
in auxiliū vocat⁹ prelioqꝫ memorabili se immiscuit in q̊ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio
carolo qui tū vnum ꝛ. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ꝛ poeta ꝯspicuus ac theologo
rū p̄cipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate ve
nerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substāti e sem
per tñ phisicis atqꝫ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū flo
rētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ꝛ cum circa po
eticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atqꝫ diuinum lingua vernacula
sub titulo comedie edidit. inq̊ oim celestiū terrestriūqꝫ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtē
plat⁹ singl'a q̄qꝫ historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̄ꝫ
de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset friderico arragonēsi regi
et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniqꝫ mortuo cane principe veronē
si ꝛ ipe apud rauennam Anno dñi. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem
obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā ꝓ eccīa administrauit. mutine ꝛ regio vrbibus post annū iubileū frena i
posuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā ex maria regina vxo
re susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ꝛ letitia azzo haud q̄cꝫ
diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo ꝛ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex
aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ꝛ ferrariensib⁹ nōnullis epocꝫ in p̄
mis adnitētib⁹ ferrarie mutine ꝛ regij dominiū obtinuit. Rogaticꝫ veneti copias frisco auxiliares cū naui
gio immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie
cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod castellum absqꝫ nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum
intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuꝫ miserat venetis sub a-
nathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Hijcꝫ machinis interea ca
stello thealdo appulsis ꝛ nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ꝛ eccl̄ie
dominiū acclamabant vbiqꝫ incensis. partē q̄ꝫ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄-
lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ꝫ pons a venitis igni ferrocꝫ interruptus ꝛ castellū thealdū fuerit oc
cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du-
ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de-
ditione illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncqꝫ ferrarienses tanq̄ꝫ in subiectionē accepti a monib⁹
tem parunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate ap̄lica vite eterne premijs
venetos ferrariensesqꝫ bononiā cōuocauerat. ꝛ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūqꝫ reperirent capi iussit pro seruisqꝫ venundari. quā ob rē
factū est vt apud londonū flandrensesqꝫ ꝛ galliorꝫ loca multi valoris venetorꝫ mercimonia in predā a loco
rū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄ꝫ in ethru
nam cardinales vi eius prouincie motus bellaqꝫ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ꝛ apulie regis filius. patre defuncto in regnū
succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ꝛ virtutū omniū singulare
decus. quicꝫ ꝛ a multis tū oratoribus tūcꝫ poetis titulis plurimis fuerit decora
tus. Eo q̄ p̄ter equitatū ꝛ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros sui temporis egregius theologus ꝛ ph̄us. ac singularis medicine
p̄ceptor haberet. ꝛ nō modo his cōtentus ſ̄ etiā cū esset etate grandeuus ꝛ se-
nex etiā in poesi franciscū petrarcharꝫ audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus
quē eccl̄ie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē
p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imperatorē romā misisset heinricus ira succensus ro-
bertū maiestatis reū fecit ꝛ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen-
sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo supstite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū
post se regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semp administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominii principium

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellat⁹
est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiqꝫ magnus ꝛ rebus bene gesti
clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis fer
me viginti. quā certe tāta iustitia sapientiacꝫ ac pietate gubernauit vt etiā picenū
siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ꝫ alijs armis aut missilib⁹ sibi sb-
egerit. Erat nancꝫ multe eloquentie princeps comesqꝫ ꝑhuman⁹ necnō ꝛ in om
nes liberalis atꝫ doctorꝫ virorꝫ tū eccl̄iasticorꝫ tūcꝫ oratorꝫ ꝛ historicorꝫ ac poetarꝫ
assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrine p̄stantiam magnis honoribus sp prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero-
nam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij sine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ꝛ mastino fratribus vrbis dominiū
concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ip̄ius valuas adhuc ꝑmagnificū extat sepulchrum sua ymagi-
ne ꝛ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francorꝫ filius post patrem regnare cepit ꝛ regna
uit annis duobus. vir quidem catholicus ꝛ xp̄iane religionis amator. qui
suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos ꝑ diuersa gallie oppida diu delituis
se. eo q̄ in condaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ꝛ vt lugdanū congre
garent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes ia
cobuꝫ portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ip̄e
rex finem vite sue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiuz nobiliū princeps. cū patauij dñatū desumpsisset ⁊ in ea nō tirannice ſ paterne plurimbus annis regnasset. magni canis scaligeri deceptus potentiā eidem vrbis dñatū sponte cessit. sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Marsilius carrariensiuz princeps

Anno dñi M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū buiamons rex nouaꝝ cupidus vna cū querinis ⁊ basilijs regnū affectans maximū tumultus in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ſ eiꝰ ꝓuidentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eorū sequacibꝰ e ciuitate pulsi destructis eoꝝ domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decemvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes sorancius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. ꝓditione coniuncti capitali snīa puniri fecit. quibus cesis ad ꝑcauenda in futuꝝ malū sex ꝓcuratores sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissimꝰ. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē, vt ꝑmissum est anathemate notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldꝰ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. parisius dogma suū exercuit. ⁊ ꝑ ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebaẜ aduētū antixpi ⁊ ꝑsecutionē eccie futurā esse. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dñi annū ferme in M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus. Cū magros parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitoꝝ deueniret clam aufugit ⁊ ꝓfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit em̄ xps. Nō est vestrū nosse tp̄a vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vñ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus scꝫ xpi vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francorū regis frater. Johāne eiusdē ludouici filio defuncto i regnū succedēs regnauit annis quinqꝫ.

Petrꝰ de abano ꝯciliator

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauinꝰ medicus celeberrimus ⁊ philozophus oī etate admirandus ⁊ peripatericus italicorū oīm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem. inchoauit. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter terminauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundissimū illud problematū aristotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret ꝑmeauit. quo tandē instructissimꝰ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni ꝑpłorū regimine floruit. liberaliūqꝫ omniū peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā opꝰ grauissimū ꝯpilauit. scripsitqꝫ iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac mesue librū in medicinis mancū a corde vsqꝫ ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ⁊ multa ꝑ eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripsit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerse. Atqꝫ in hypocratem de natura fetus. qn̄ ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medicꝰ hoc ipo tp̄e diui ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. qꝫ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑhibēt. fuit em̄ subtilissimꝰ rimator verborū auicēne Hic etiā ꝑter ꝑdictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo qꝫ ad robertum sicilie regem ⁊ medicum diuinum opꝰ de oībus simplicibus medicinis ⁊ earuꝫ ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū

Johãnes vigesimfscđs

Benedictus duodecim⁹

Anno mundi.6516. Anno xp̄i.1316.

Johannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. ep̄s portuensis post longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdeciesq̧ centeno ro. eccīe cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ꝯtinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccīa cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vo auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tp̄m. aduentus dn̄i creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. ⁊ iohãnes caietani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit ꝙ p̄ter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa p̄sumpserat facere ⁊ concedere. Impatoris ro. legitime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiq̧ doctissim⁹ ⁊ multa prudentia decoratus ⁊ doctoꝝ viroꝝ amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū transtulit. Cui⁹ q̄dem castella sex in ciuitates erexit. Adeo p̄terea rebus nouis pontifex ip̄e studuit vt simplices ep̄atus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. ⁊ abbatias in ep̄atus ⁊ ep̄atus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tn̄ gratitudievsus est ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additisq̧ institutionib⁹ quibusdā quib⁹ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccl̄iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quinq̧ cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatis. Instituit ⁊ nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē eccīasticaꝫ cōcernentia. thomā vnū erphordensem ep̄m. ⁊ alterū thomā aqnatē p̄dicatorū ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xp̄i dn̄i confessoꝝ. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdeciesq̧ centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq̧ eccīe rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniq̧ hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā fratris petri qui ꝯuētum ad imitandā xp̄i paupertatē aīauerat. affirmātes xp̄m eiusq̧ discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoꝝ numero multi damnati ⁊ exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo morit auenīōe pontifitatus decimonono anno mēse q̄rto. relicta in thesauris tāta vi auri q̄ntam nullus ante se pontifex.

Anno mundi.6534. Anno christi.1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus scīe p̄risce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdeciesq̧ centeno defunct⁹ est ad dieq̧ abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusq̧ in pontificatu nihil duxit antiquius q̄ ꝓmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationeq̧ reperere ac cōfirmare. Per que tp̄a principes pp̄liq̧ in italia bello socij hinc pōtificis morte audita in vrbis bononie ad suas p̄tes accessione elati oīa p̄sumebāt. q̄re vrbes quatuor q̄s solas in romane eccīe reuerentia iohānes bohem⁹ rex p̄sidijs cōseruabat. inter se ꝯstitutis federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemq̧ eius fratrē archiep̄m mediolanensem. mediolani aliarūq̧ vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pariq̧ forma mastinus scaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine ⁊ argente vicariatū auctoritate ap̄lica habuerūt. Et quia porcio estensi data iurū esset romane eccīe censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis p̄soluendū. Semel aūt in toto pontificatus sui tp̄e sex p̄sbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq̧ ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄terea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄cario vel pollicitationibus nunq̧ potuerit. bonos eīm diligebat ⁊ vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ⁊ eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ⁊ pomerijs i eboauit ac p̄fecit. suoq̧ iussu impensaq̧ basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad ei⁹ statuā ī eadē basilica positū īdicat. Morit aūt pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. iiij. die. xvij. Multā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccīe reliquit. In morte aūt optimi pōtificis ⁊ doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis ⁊ eos sepe mutare. Optime conseruant amici si p̄ces eoꝝ cogitant.

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus ꝑ cõ teutionē electus impauit annis.xxxij. Heinrico enĩ mortuo in germania electores aquisgrani ꝯuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Belloqꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandē copijs de repente contractis ꝑlio inter muldorff ⁊ otingen ĩ quodã prato ꝯcurrerũt in quo cedes vtrinqꝫ ſ; in australibus maior fuit. fridericusqꝫ ſuꝑatus ⁊ captus in carcerē est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt decetero nullus ducũ austrie ꝓ adipiscēdo imperio ꝯtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝓmissi ĩmemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ ĩꝑatore illico sese gessit multa disponens concedensqꝫ que confirmatũ coronatũqꝫ decuit ro. pon. consilio iudicioqꝫ ſbijcere. Ardentibus enĩ dissidijs atqꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitē galeaciũqꝫ marcũ. Luchinũ iohãnē ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ad vrbis mediolani tirannidē tũc primũ ĩpudẽci⁹ ceperint aspirare. Romã igiť profectur⁹ vicecomites oĩno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Iohannes pontifex viceconites ⁊ ludouicum imꝑatorem cũ guelphos opprimebant anathematbe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum poulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atqꝫ ibidem a guidone petramala epõ corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ⁊ in graciã susceptos in ethrurã accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiqꝫ rome acceptus fauore coronationē tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ꝯtinue confluebant oēs aduenisset quo adhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasqꝫ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die ꝑfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno domini. 1327. corona illum insigniuit. Urbem enĩ romam, duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ quĩqꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minoruꝫ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Iõ romani historici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomĩto bauarũ appellãt. Iohannes igiť pontifex a cõmunione eccĩe eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igiť huius discordie inter papam ⁊ imꝑatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Is ob diffamatiõꝫ nurmberge ꝑ. xv. ꝑlatos se insontem reddens. In vindictã lr̃is regis inseruit summũ pontificem bestiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebať. de qua re imꝑator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi. 1347. ipo die gereonis sepultus in prochiali eccĩa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorē possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoqꝫ ludouicus imꝑator fratrem rudolffum comitem palatinũ. Is elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus imꝑator summa beniuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originē habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in humano quoqꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi suꝑstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. post quem septem annos sub varia pricipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs supioris germanie ad rippam Isare flumis sita. Inter vrbes principũ in germania p̃cla
rissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeat̃ nobilibus tñ edificijs tũ publicis tũ pri-
uatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̃ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et
q̃ꝙ̃ temporibus ottonis primi impatoris cõditionis sue initiũ sumpsit. A ludouico tñ quarto iam p̃scripto
impatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cũ in germania imperiũ anno dñi. 9 6 2. assumpsit.
in baioaria partẽ regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domiciliũ
habuit. Quo tpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen p-
pe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacũ sita est. cõmunecꝫ iter ibi fieri ordinauit cũ
oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonẽ cesarem mouit. cũ in suis
theolonijs ꝛ immunitatibus dannũ sentiret. Imperator antiquã consuetudinem itineris obseruandã pro-
pe vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiũ ernestum nomĩe. paulocꝫ post vxor Ot
tonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidẽ ac-
cepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisqꝫ locis gesta) ottoni gratissi
mus euasit. Petijtcꝫ impatorem obnixe vt ex oppido vrbem cũ publica via facere posset. qui post varios tra
ctatus consensit ea conditione vt quotannis. 5 0. lb. dñ. ad frisingam psoluerent. Ea forma hec vrbs initiuz
cũ regijs priuilegijs ac immunitatibus ortũ habuit. Cũ itacꝫ hec vrbs p ernestum initiũ sumpsit indies au-
gmentũ in pplo ac structuris sensit vsqꝫ ad tp̃s salutis xp̄i septuagesimũ ducentesimũ supra millesimũ. dñ cõ
radus ep̃s frisingeñ. eccie p̃fuit diuisa in duas prochias fuit. Cũ prius sub vna basilica sancti petri extitit p
uisa. qui basilicam alterã beate marie virginis cõmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti du-
cis baioarie ac romanoꝝ impatoris incremẽtũ ingens habuit. qui p muros suburbiũ ꝛ alia edificia pleracꝫ
addidit. ꝛ arcem antiquã cũ monasterio fratrũ minoꝝ ordinis diui francisci. ꝛ cenobiũ heremitaꝝ sancti Au
gustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi co-
rona imperialis cuꝫ suo epitaphio cernit̃. Condita est igit̃ vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare
vbi trãsit⁹ nõnunq̃ꝫ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniã frequẽtat̃. habetcꝫ nũc arcẽ ornatissimã. ꝛ edẽ pricipũ
amplissimã. in qua aule ꝛ camere splendidissime. q̃s qui vident nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco
vnq̃ꝫ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̃ꝫ ꝯmendari possunt.
Cũ v̄o hec inclita vrbs varios successu tpm sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanoꝝ imperatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plu-
res nutrit leones. Et q̄q̄ꝫ plinius scribat in europa inter acheloū tantū ⁊ nesum amnes leones esse ꝗ lōge
virib⁹ p̄stātiores ijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Maphеus bergomensis ex nobili vetustaqꝫ forestoꝝ familia natus nō mō iuriū ciuilis ⁊ pōtificij abū
de doctus. ꝗ ⁊ eloquētia ⁊ reꝝ gerendaꝝ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter easdē p̄clarissimas
virtutes apud ludouicū bauarū imperatorē maxio in p̄cio habitus est cp ⁊ indultis ⁊ priuilegijs eisdē gra-
tis concessis optime ꝯtestatus est. Nā eidem successoribusqꝫ suis ob grata forestoꝝ familie obseq̄a in ipm
exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis ⁊ exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum
successoresqꝫ eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios ⁊ ta-
belliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et
regios missos legittime posse cōstituere ⁊ ordinare. Id priuilegiū datuꝫ fuit in ciuitate tridentina die. xx.
ianuarij anni. 1 3 3 0. Approbatumqꝫ habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum acci
piens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius
filio captiuato. Atqꝫ inde frisco a cōciuibus pulso ⁊ interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui mori-
ens raynaldum hunc ⁊ nicolaum forma elegantes ⁊ strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resū
mentes statim galloꝝ p̄sidia eiecerunt. ⁊ vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaqꝫ in sua pote-
state redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis eccl̄ie oppiduꝫ regno
adiecerunt. Cuncta deinde p circuitum depopulati sunt. Cum v̄o carolus ⁊ mamphredus cū beltrando co
piarum eccl̄ie duce eos hostes adoriunt ⁊ in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Ray-
naldus vrbe erupit ⁊ eccl̄ie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nico-
lai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

ORdinem nouū militū ihesu xp̄i his tp̄ibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xp̄o diceretur. in lusitania (que portugalia dicit̄) ꝗ̄ sarracenis resisterent circūquaq; discurrentibus. ⁊ bethicam atq; affricam incolentib᷒. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat̄ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in martino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusq; omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tp̄ibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gynnasia legendum transmisit. mandauitq; doctoribus omnibus publicorum gynnasioꝝ vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs eñi p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosoꝝ statum concernentes cōstituerat. vt habet̄ eo in libro de statu monachorū ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat̄ forma seruanda. Illas igit̄ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

PEtrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ̄ iohannē pontificē iubente ludouico imperatore vel fauente in antipapam ꝯphanat̄. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat̄. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq; pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat̄. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalat᷒ presulatusq; ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathanc p̄ viribus augere annixus est. Affirmabant eñi hij ad coopimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis synodo ꝯgregata. req; diligenti disputatione discussa edictū p̄posuit. quo eos declarauit ptinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ⁊ ad gynnasia publica transmisit. demq; cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē p̄duct᷒ fuisset venia petita in carcere p̄ trienniū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustin᷒ de ancono

Augustinū etiā acbonitanū ordinis heremitaꝝ diui augustini p̄fessum viri sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝯstat. qꝫ et ip̄e librū de ecclīastica p̄tāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totū nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̄. Itē ⁊ sup act᷒ ap̄loꝝ sup apocalipsim ⁊ ep̄las canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractat᷒ q̄ꝫ sup magnificat composuit.

Albert᷒ patauin᷒ or. here.

Albert᷒ siīr patauin᷒ eiusdē heremitaꝝ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p̄ h tp̄s in declamationib᷒ ad papā priceps p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū esset doctissim᷒ complurimos s̄moēs tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū p̄pl'mq; erudiendū edidit. Itē ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine p̄stantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin᷒ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime ecclīe libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xp̄i apud montē pessulanū oppidum
narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre ioha
ne. matre vo libera (eius oppidi dn̄o) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū ci-
bo ⁊ potu parcissimo vti cepertt. mortuoq; patre ac matre hereditatē amplā ege
nis prorsus distribuere cepit. ⁊ principatu se abdicans patruo suo oppida pater-
na ꝯmendauit. ⁊ abiectis reb⁹ omnibus breui veste indutus cū pileo ⁊ pera ⁊ ba
culo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ ꝑuenit. vbi plures ciuitates ⁊ castella vicz romā
aquā pendentē. cesenā ⁊ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impres
sione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā plustrasset. placē
tiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. ⁊ ad quoddā hospitale diuertit
⁊ egrotantes omnes ad vnū vider signat ⁊ sanat. Labore igit̄ somnoq; grauat⁹
a deo p̄monitus q̄ cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre ⁊ sagitta
sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreq; nullā qui etē inueniret. expulsus
ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est.
Indeq; digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armoꝝ strepitu vexabat̄ ac bello. in paterno de
niq; oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanq̄ explorator ꝯphensus in vincula cōiect⁹ ad
principē deducit̄. inde in carcere quinquenij tempus consumpsit. quo exacto cū maxia patientia ⁊ vite au-
steritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dn̄i. 1327. sumptis diuinissimis
sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dn̄m. prius orando ad dn̄m vt qui deinceps nomē suū innoca
rent a peste ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrociniū
confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit
cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus sanctissimū corpus summa pompa ad tem-
plum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos signis ⁊ miraculis effulsit. Cuius viri sancti meri
ta dn̄i apud italos lanuiscit. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo q̄ con-
stantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella ⁊ are per
vrbes ꝑ vicos ⁊ castella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius festū. xvi. kalend. sep
tembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu ⁊ populo summa gloria ex-
ceptum est. ⁊ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus ⁊ pō
tificij q̄maxime vberrimus fons tempestate istac floruit. ⁊ nouellas sup decreta
les edidit celeberrimas. ac sextum clementinasq; accuratissime glosauit. Atq; in sex-
to alias nouellas ꝯposuit. Insup ⁊ opus mercuriale. ⁊ in aditionibus speculi aliud
ꝑegregiū edidit. ⁊ in laude diui hieronimi opus hieronimianū appellatū composu
it. Ipius aūt clarissima gesta ⁊ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipius extra de vi-
ta ⁊ ho. cle. in titulo de filijs p̄sbiteroꝝ optime colligunt̄. Obijt aūt anno dn̄i. 1348
bononie ex peste ꝓ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de co
habitatione cle. ⁊ mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili simbaldoꝝ familia nat⁹ diui auditor ⁊ p̄dicti ioha
nis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimis sui seculi doctor ꝑ id temp⁹
lecturā ꝑutilem sup codice castigata ⁊ accurata doctrina cōscripsit. atq; sup primo digesti veteris pte vsq; ad
ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in scd̄a pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes ꝑ viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū diui discipulū ⁊ iohannis andree familiarē doctrina legū
et moribus optimis insignē ꝑ ipm tempus floruisse constat. Qui ⁊ ipe in iure ciuili post se multas re
liquit lecturas ⁊ consilioꝝ ꝑegregium opus.

Johannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipuus filius ⁊ discipulus eruditione ⁊ sancti-
monia insignis. ⁊ ipe ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atq; scribendo plurimū illu
strauit. eo q̄ ipius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯsilioꝝ in ea facultate ꝑegregium opus.

Johannes de monte villa

Johannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatissim⁹ do-
ctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. hic magnā
partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ⁊ maximus orbis circulator mirabi-
lia mundi. p̄cipue asie ⁊ indie varijs linguis ad oblectationes ꝯscripsit. ⁊ ꝑ hec
tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minoꝝ theologus doctissimus ⁊ ipe eodem tē
pore multa opuscula ad xp̄ianā religionē ꝑtinētia edidit. ⁊ q̄maxime in sa
cris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minoꝝ generalis minister hisdem temporibus cū
sup ezechielem ⁊ sup sententiaꝝ librum ꝑpulchre scripsit. a iohanne pontifi
ce errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em̄ xp̄m ac discipu-
los nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis ⁊ rationibus se innocentem osten-
dit. ⁊ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ cū francoꝝ rex triū regum frater scʒ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno .1328. cepit ⁊ .xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius vict⁹ fuit. et cū multa pdidisset tñ vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus q̄ʒ .xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus q̄sepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra sclusas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad triginta tria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisq̄ʒ pntib⁹ fuit. qb⁹ pria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis .1304. die lune ad aurorē kalend. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. s ad moralē p̄cipue philosophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit s dexteritatis eximie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. colore erat viuido inter candidū subnigrū ⁊ visu plongū tempus acerrimo ita vt ad .lx. annū minutissimas quasq̄ lras sine adminiculo legeret. sanissimū p omnem vitam corpus habuit p̄terq̄ in extrema senectute. Is aretij natus p̄mū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ orator facundissim⁹ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua parisius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Rome a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auinionē rediit ⁊ in valle p exigua amena q̄ clausa dr̄ buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuʒ dn̄is de la scala versat⁹ vbiq̄ car⁹. iacobi de carraria beniuolētiā adept⁹. patauinū veniēs ⁊ a venetis cū magnis honoribus acceptus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dn̄i .1374. apoplecticus sanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt .70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusq̄ fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignorantia sui ⁊ aliorum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. africā ⁊ materna lingua librū sanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq̄ alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditissimus iuris cōsultus p hec tpa p̄ter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica eīn floruit continētia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ orationibus disciplinas vigiliasq̄ admiscebat. nudam p cubili terram luteam. rigidum saxum p ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamq̄ omnem cum pauperibus quos pcurando ptegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans paupeꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas p virili semp tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit̄. yuo pater legum custos ptector ⁊ amplum egregiumq̄ʒ decus cui se debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄stans atq̄ʒ p̄clarus his annis quadā calliditate atq̄ʒ prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosq̄ʒ successores vsq̄ʒ in hodiernū diē transtulit. Passerinus ipse ⁊ sui p̄decessores ipsi priciapatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inoleuit vt cuiq̄ʒ faeno so liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ impatores ppter egregias huius p̄clari familie virtutes ipam vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. Quis quidem senbant gonzagas non factione sed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim se/ditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta īter turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore, vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit, qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq̄ ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq̄ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiā obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ip̄e patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atq̄ armis oppressos regnis exuit. ip̄o q̄ mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū sup̄atū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū p̄clarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mēcio. hicq̄ deficiens pazaitem primogenitum imp̄atorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q̄ turchoꝝ nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis eni vniuersa possidetur.

Odericus oꝛ. minoꝝ

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martiruꝫ corpora de ciuitate hormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus uānone pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ insignis decretorum doctor p̄ hoc ip̄m tempus p̄sis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Inter que p̄utile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qd̄ sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā eni (ip̄o referēte) p̄fecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ip̄e summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliqn̄ beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq̄ dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

Ludolph⁹ carthusiēsis

Ludolphus alemannus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ip̄a tempestate p̄optime vitam dn̄i nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄ humanarū. ⁊ potissimū ip̄ius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄z laude digna hic deuot⁹ atq̄ venerandus p̄r edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo t̄pe floruisse ferut. q̄ sup q̄tuor sententiarū libris ⁊ ip̄e cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrariensis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ip̄ius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex ap̄lica ⁊ imperiali auctoritate ip̄m in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ip̄am in pace possedit. ip̄o demiq̄ mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ip̄e primatū vrbis suscepit.

Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoruꝫ omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄ in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xpi. 1343.

Linea summoꝝ pontificū

Clemens sextus

Innocentius sextus

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archieṗs rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeqꝫ eloquentie. liberalis in omnes ⁊ p̄humanus. q̄ primo anno pōtificatus sui octo p̄sbiteros cardinales creat. diaconos duos. scꝫ fratrem suum monachum tullensis ꝓfessionis ⁊ gulielmū ex sorore nepotē. Verū cum intelligeret totam italiam in tumultu esse solos luchinum ⁊ iohannē vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat em̄ solos vicecomites ludouico bauaro resistere posse in italiā (vt ipse p̄dicabat) descensuro. atqꝫ etiā tridentū vsqꝫ ꝑuenit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pōtificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ꝑpetuis incomodis turbinibusqꝫ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio imꝑial' est factus. Eo deniqꝫ titulo galeotus malatesta ⁊ fratres arimini ī romādiola pisauri faniqꝫ in marchia anchonitana. Antonius feretanus vrbini diolfus ⁊ ita in alijs plerisqꝫ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardinales ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnensem ⁊ iohannem vrsi filium senatores declararūt. ⁊ nicolaus renciꝫ public⁹ scriba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense mutata veste ad carolum in bohemiā ꝓficiscit̄. quē clemens pontifex ob multaꝝ linguaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesarē designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat̄. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dn̄i. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesimo q̄qꝫ anno (quod seculū anni qui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoꝝ omnium remissionem visitantibus limina aploꝫ petri ⁊ pauli quinq̄gesimo q̄qꝫ anno id facere libenter annuit. Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non posse. Clemens igit̄ sextus ad quinquēnariū numerū reduxit. qui est ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome pressuram potius q̄ꝫ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xp̄ianū ꝓfessa nomen illa ꝯfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisqꝫ ex millesimo homine sup̄fuerit. nec id quidem mirū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū squalore sim pedore oīa inficeret̄.

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisqꝫ iuris vir consultissimus. ꝓcurator primo. mox eṗs claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdeciesqꝫ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ constātie ⁊ seueritatis. qui ecc̄iastica beneficia nō nisi ꝓbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes p̄lati omnesqꝫ qui beneficia habebāt ad ecc̄ias suas sub anathematis pena ꝓficiscerent̄. dicebat eīn oues pascuas a ꝓprio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam quoqꝫ domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum ⁊ honestum redigens numerum. viroꝝ ꝓbatissimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea sacri pallacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Jsqꝫ cum curiā purgasset p̄latis in ea dissidentibus quos ad suas quēqꝫ ecc̄ias ire iussit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris ecc̄ie tyrannis vi deturbatur reciperent̄. Legatusqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoꝝ eṗs cardinalis vir quo ad vires ⁊ potentatū licuit. Traiano Hadriano ⁊ theodosio virtute equipand⁹. quos principes hispania romane reip. potentissimos pridem saluberrimosqꝫ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis suasione ⁊ prudentia inter genuenses ⁊ venetos deniqꝫ fedus initum est. ac inter pisanos ⁊ florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos ⁊ gallos gerebat̄. parare ⁊ classem contra hostes xp̄iani nominis constituerat. In tātis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto morit̄ ⁊ in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd̄ ipse extra auinionē ꝓprijs ipensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Karolus eius nois quartus iohannis regis bohemie filius et heinrici impatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo quadragesimoseptimo. iubente cum clemente sexto pontifice in lodouici dedecus et depositionem in cesarem quem fecerat declarari. ab electoribus imperator designatus imperauit annis. 32. Uir multarum linguarum et litterarum peritissimus iustusque et rectus ac timens deum. bonos diligens et malos sceleratosque odio habens. Is ob iustitiam nonnullas leges condidit que adhuc extant et caroline nuncupant. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutatus est. pugnauit adolescens cum veronensibus eosque prelio fudit. in ea pugna bis equo deiectus non dubitauit tercio conscendere facinoraque fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francorum rege mutatum est. apud quem puericie rudimenta peregit. Fuitque carolus vir magnorum operum. qui regnum bohemie tum religionis cultu tum legum ac bonorum morum disciplina illustrauit. Nam scola liberalium arcium ab eo in praga erecta est. Noua ciuitas menibus cincta. pallacium regium magnificentissime extedificauit. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperium rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnam mantue moram. cuius presentie timore vicecomites contra ac ille expectauerat pcordes effecerat. quare ad solam anhelans coronationem socios belli de lombardis cum vicecomitibus per inducias quietos reddidit et mediolanum delatus ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusque in vrbem factiosos vtriusque partis a quibus introductus erat pari ingratitudine depressit. Senenses illico sese illi absque vllo federe miserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abest poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandem peruenit romam carolus et a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gibellinis qui iampridem florentia exulauerant eiectis. guelfos in suum locum restituit. longobardos in potestatem accepit. Reliquis etrurie partibus pro suo arbitrio leges dedit. Coronatus itaque rome magnifico apparatu nouatores rerum qui aduersus ecclesiam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primus igitur quatuor innocentij pontificatus annis carolus imperator his (de quibus diximus) per ytaliam gestis rebus rome coronatus in etruriam. inde in lombardiam. moxque in germaniam rediit. Iohanni deinde fratri suo morauiam possidendam concessit. vicegradum nouis muris ac propugnaculis communiuit. Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticum decus erexit. Cum antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis quam Romani imperij quesiuisset. et wenceslaum ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset. Idque pecunia. nam cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. quod virtute obtinere non potuit precio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cum representare non posset publico illis romane rei p. vectigalia obligauit perpetuum imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus autem cum omnem ferme etatem vltro citroque ex ytalia in germaniam eundo et redeundo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti proprie consulens wenceslaum filium vt premissum est Anno domini. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cum patre filius imperauit annis octo. Postremo carolus imperator cum pleraque gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. humana functus vita decessit.

Linia imperatorum ro.
Carolus quartus

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundam electorum. vel electione principum carolo quarto romanorum imperatori sese opposuit. scribens nominansque se romanorum imperatorem. qui collectis copijs cum bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. et nec prece nec terroribus flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum per quendam phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventorum estus subsecuti sunt. et celestis trabs prope ardente parte per celum labi visa est. Scribuntque ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse quantam nunquam antea. visum itaque omnibus est tante mortis planetam etiam signa aliqua dedisse.

Ingens quoque vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientium terrore. per celum dilapsus est et bestiolas multiplicato numero in oriente e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Verum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū ꝛ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat colliqꝫ cōiūgit'. In quo sita est regia ꝛ sancti viti pontificale augustumqꝫ templū. Vetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ꝑtorium ꝛ forum ꝛ letā curiā ꝛ collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudib9. Iungit' aūt minori prage lapideo ponte quatuor ꝛ viginti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. ꝛ vtrinqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ē ad colles vsqꝫ ꝓtendit'. quoꝝ alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis modū exedificatum. vbi ꝛ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dierꝫ itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat' pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificibus qui primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qd bohemice ꝓha dicit'. indeqꝫ nomen vrbi datū. & corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea duces vsqꝫ ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ꝛ. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magūtiū in ꝯcilio principū ab impatore henrico ei9 nois qnto rex declarat9 fuit. morauoꝝ regū qd ꝑus extinctū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ iperio adiecte. Gilbert9 treueroꝝ archieps cū eo pragā miss9 q corā ꝓuincialib9 regē iungat regalib9qꝫ adornet isignib9. In eodē āno fctm̄ accla

mante populo Vratislao regi salus honor atq̧ victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit̃ diuina non p̄positus tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusq̧ ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et p̄positus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit̃. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noīe ſ͂ ducis tantū vsos. ⁊ vlatislaū vno loco vratislao natū ab imperatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup̄ multauiam qua vetus praga minori iungeret̃ magni operis edificauit. quē ratisponensi p̄ferunt in quatuor ⁊. xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili sobole careret accepta ex otbocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclanonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt p̄ditum est. Nullū enī regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudīe atq̧ amplitudine mirabili fornicibus tegebant̃ lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctoꝝ reliquie tegebant̃ onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄ciosissima supellex. fenestre alte atq̧ amplissime. cōspicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neq̧ hec tantū in oppidis atq̧ vrbibus ſ͂ in villis quoq̧ admirari licebat. Fuerat inter cetera monasterū aule regie apud rippam multauie qua missa fluuius illi iūgit̃ situm in quo regū corpa condebant̃ singularis excellentie. nā p̄ter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitoriū. ceterasq̧ officinas monachoꝝ magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclusit ortū, ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūq̧ testamentū ab initio genesis vsq̧ ad apocalipsim Johannis lr̄is maiusculis in tabulis scripcum ↄtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibꝰ ita vt asummo vsq̧ deorsum facilis lectio preberetur. Flos igr̄ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atq̧ reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc(volente fortuna)apud finitimos saporē fetidū habet. faxit deus vt priori redolentie atq̧ splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius, secundꝰ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Calamitosa gens hebreorū in oppido baioarie nomīe deckendorff sito in litore danubij anno dñi.1337. maiestatē ihesu xp̄i ī diuinissimo sacramēto mirū in modū ɔtēpsit ⁊ religionem nostrā illusit. Jd pꝰ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tñ ab igne mansit. in incude q̄z malleis ꝑcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitis penis afflixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obseruatū in eccl̄ia sepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Judei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. seq̄nti videlicet tpe ɔbusti sunt. eo q̄ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ɔfessi sunt. perijsse aliq̄t milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas ⁊ omnes fructꝰ terre. q̄rū corrupcione ⁊ fetore execrabilis pestelētia subsecuta ē.

Pestis lugubris ⁊ miseranda hoc anno.1348. incepit ⁊ p̄ tres annos p̄ totū pene orbē debaccata est. q̄ p̄mo in asiā apd̄ indos ob easdē bestiolas incipiens passim p̄ ꝓuincias irrepens vsq̄z in britannos. Per mare igit̄ anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie ⁊ britannie. demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie sua ɔtagione infecit. adeoq̄z deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄z ex millesimo hoīe sup̄fuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. ⁊ pleraq̄z loca nedū campestria. verū arces. oppida ⁊ vrbes ꝓrsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta. Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardū senēsem ordīs heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ l̄raꝝ clarissimū interpretem hac ip̄a tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̄z ingenij eminētissimū ⁊ bti Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup̄ primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de p̄scriptionibus ⁊ de vsucaptionibus ⁊ de vsuris ceterisq̄z ɔtractibꝰ opuscula edidit. quibꝰ diuꝰ bernhardinꝰ ɔterraneus suꝰ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tractatū Jo. an. eiꝰ ɔtēporaneꝰ multis in locis ⁊ maxie mercurialibꝰ plurimū ɔmēdat.

Gherardus ordinis heremitarum

Gerhardꝰ itē eiusdē ordis ⁊ doctrine ꝓfessor patria bergomēsis ⁊ sauonēsis ep̄s eo tp̄e in p̄cio existēs pp̄lo suo peste laborāti vt bonū decet ep̄m magis ꝓdesse admixus ē q̄z p̄esse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. ⁊ multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. qōlibeta duo partisꝰ disputauit ⁊ multa opuscula edidit. moriens deniq̄z nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ diui q̄ndā medici filiꝰ hisdē tp̄ibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā pꝰ se reliquit.

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultor supioris seculi princeps ⁊ eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator. Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus ⁊ auditor. His q̄z temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ⁊ p̄ ceteris legū interp̄tibus in digesto nouo ⁊ veteri. ac inforciato necnō et in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmentaria. q̄ꝝ celebritate atq̄z p̄stantia ip̄e vulgatissimus habitꝰ ē. Scripsit ⁊ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ⁊ gibellinis. Ferunt̄ etiā eiꝰ p̄clara ɔsilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄z albergotus natione aretinus solidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amicissimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Jacobinꝰ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit h̄ anno postq̄z q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. ⁊ ip̄e a guilielmo eius ex pelice filio interficit̄. cuiꝰ parricidij hec cā fuit q̄ ab eo ɔtumeliose spuriꝰ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accessiuit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacuet̄ verbum xp̄i qui gladio ferit̄ gladio pibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secū habens ꝛ filios venit ad vrbanum pontificem ro me agentē. Anno dūo de septuagesimo terdecies centeno: feeitq; padua ꝛ bononia in ethruriā iter. dū pisis ageret lucanos pisanis ꝛ miniate florentinis rebelles in deditionē ꝑ imperio accepit. nō nihilq; pecuniarū extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti cis de ethruria populi pro clives erant, si modo princeps ꝯstitisset assensum. sed is romā delatus ꝛ paucis ꝓpter que venerat cū pontifice expeditis. intra terciū q̄ꝫ aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanū stimulauit vt aplōꝝ petri ꝛ pauli capita ꝓquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi ecclīa extante multo argento auroq; vndiq; gemmato plurimū exornata. ¶ In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanoꝝ imperator. cū disputantes liberaliū arcium magistros in horas quatuor audiss; idq; purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. nā cena mea hec est. ¶ Idem carolus hominem qui sibi necē parasset ad se vocauit eiq; aureos mille dono dedit quibus nubilem filiā nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ꝛ misericordē principē ferire nullo pacto possum. ¶ Huius caroli tempore seditio magna orta ē nurmberge ꝑclara superioris germanie vrbe. adherentibus eñi consiliarijs ꝛ optimatibus carolo. plebea cōcio contrariū sensit. Erant autē factionis huius autores quidā de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. industria tñ caroli sedata est hec factio. depositis eñi conuenticulis ꝛ collegijs artificū; q̄ vulgo zunfft appellāt tāq; monopoliū seminātib⁹ ī meliorē policiā vrbē ꝑfatā reduxit. Macellarioꝝ aūt collegiū q꞉ carolo ꝯsiliarijsq; adheserat ꝑpetuo q̄dā ludo carnisp̄riuij ꝑuilegiauit.

¶ Ordo inesuatoꝝ fratrum

Ordo Inesuatorum fratrum Vrbano sequenti pontifice ꝑsulante apud senam ethrurie vrbem initium sumpsit. hi nanq; turmatī ꝑ domos seculari habitu induti religiosoꝝ more cū ingenti caritate ꝛ simplici quadā religiositate in sudore ꝛ labore manuū suarum in vnū viuere ꝛ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoꝝ quidem viuendi modum plurimū approbauit ꝛ a se laudatos cū tunica alba ꝛ caputio cōtemptibili sibi ꝑ habitu datis abire ꝑmisit. ꝛ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotē suū virū grauissimū ꝛ religiosissimū in ꝓtectorē assignauit. q̄ ꝛ ip̄e mox ad honestādū religionis habitū auctoritate sibi concessa griseam clamidē desuꝑ deferendā sine calceamentis contulit. atq; eos in priuilegijs ꝛ gratijs plurimū cōmuniuit. ꝛ ꝑ priuilegiū speciale illos clericos aplicos nuncupauit. nunc aūt plurimū multiplicati ꝛ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni p̄cij ꝛ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariū qui vulgariter scopenni nuncupatus etiā in senēsi agro sancti saluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ꝛ iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaꝝ diui augustini initiū sumpsit ꝛ breui magno in ꝑcio euasit. Qui quidē ordo cōgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quā quidē congregationē postea grego. vndecimus huius vrbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriā reuerentiāq; sue prime religionis ꝛ pristum habit⁹ semꝑ claustrale signum videlicet habitū albū cum scapulare albo ꝛ alta suꝑ camiseam lineā deferre voluere. ꝛ quecūq; statuta ꝛ primas ordinationes cōsueuere. ex redditibus eñi viuunt. nō predicant sed confessiones alioꝝ more audiunt. magni eñi ꝑcij. maiorisq; opinionis in dei ecclesia nunc vsq; habiti sunt. viros eñi integerrimos tum scientia tumq; vite sanctitate protulit.

Johānes francoꝝ rex

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ꝛ regnauit annis. xxv. Hic cū eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in pituriensi agro superatur ꝛ cū philippo ei⁹ filio capit. ꝛ in ea quidē clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florētinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Verū tercio ciuitatis sue anno ip̄e eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cū omnibus captiuis hac conditionē liberauit ac dimisit vt nunq̄ꝫ contra se bellū gerere ꝑsumeret. ꝟ nō ita multo post fidefrag⁹. hic pacem rumpēs eduardū ab integro arma capere ꝛ eū vsq; ad internitionem ꝑsequi impulit. armatis igit̄ centū ꝛ q̄nq̄gita rostratis nauib⁹ ingentē exercitū ꝯtra iohannē ī galliā duxit ꝛ maria classe vniuersū regnū diu affecit.

ZZ

Anno mundi.6562. Anno christi.1363.

Linea summo℞ pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelm⁹ gri/
sant antea vocat⁹ scti victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione
tūc ad vicecomitē fungebat͛ oīm ꝯsensu apō auinionē pō. creat⁹. vocat⁹ itaqȝ a/
uinione pon. mēs. vir singl'aris vtut͛. ingēt͛ animi. innocētissime vite. Jsqȝ
ꝑ sua prudētia res italie callēs nihil duxit antiquius q̄ȝ egidiū cardinalē hispanu
italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui re℞ ⁊ itinerum italie ex-
pertissimus tridentina via ingressus est. inuentiqȝ verone scaligerum canez
deinde accersitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē estensem ⁊ franciscus
carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt ꝑlio supatus ⁊ saucius
egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quar
tum sui pontificatus annū in italiā venit componenda℞ re℞ causa. ei legatus e/
gidius corneti sit obuiam. romā ꝓficiscit͛. liberatus tāte legationis onere quie
turus ob senium. viterbiū rediit vbi ⁊ tercio mense post morit͛. vir singularis
virtutis ⁊ ꝓstantie. qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū delat⁹
in ecclesia beati francisci tumulat͛. At cum carolus imꝑator intellexisset vrbanū
romam profectū eo ⁊ ipē vt premissū est aduolans. Urbanus apl'o℞ capita a-
pud sancta sancto℞ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ ba-
silice lateranensis collocant͛. Huiqȝ ea rome agit in vrbe veteri ⁊ mōte falisco pal
lacia construi curauit. Curiales transalpinos quo℞ in ytaliam ducendo℞ firmā
conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ ro/
mani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuer
surus iohannē haucut egregiū copia℞ ducē e carcere missum copiis illis omni/
bus ꝓfecit. q̄ antea sub egidio militauerāt. sed reuersus in gallias apō massiliā i
teriit pō. sui āno octauo mēse q̄rto scitita͛ vite fama ꝯstāti opiniōe celebratissim⁹

Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea
vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex om/
nium consensu creat͛. Hunc em̄ adolescentē vix decimūseptimū annū attingētē
clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. ⁊ ne videret͛ carni ⁊ sanguini magis q̄ȝ ecclie consuluisse
Eūdē ad exq̄sitissimos doctores. maxime vō ad baldum qui tum perusii legebat discipline gratia stati mi
sit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit pterea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqȝ humanus et
pius vt ab omnibus vnice diligeret͛. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasti
cas recenseret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erāt em̄ inimici
omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū
esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditor fuerat prudenter cō/
siderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecclasticam instaurare. ⁊ forte eo sic cogitante epi-
scopus quem de reditu ad suam ecclesiā admonebat familiaritatis confidentia. ⁊ tu inquit pater sancte cur
non ad tuam ipē accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝓꝑerare. Ꝫ cū agnatis ⁊ gallicis id in ꝓmis
odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt ⁊ breui post pontifex cū
illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ꝑpetuaqȝ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cuz
triremibus vna ⁊ viginti genuam primo. post cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno salutis se-
xto septuagesimo terdeciesqȝ centeno. qui pontificatus sui septimus ⁊ relegationis in gallias romane ec-
clesie septuagesimus annumerabat͛. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. q॰ om
nes existimauerunt pontificem cū britones angliciqȝ tanto numero militarent. Rez ecclesiasticam breui cū
tyranno℞ excidio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ꝯmenia ⁊ basilice ac pri
uata edificia vbiqȝ ruinam minabant͛. que cuncta magna ex parte restituit. vt turris suo iussu edificata ad san
ctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret͛
vtqȝ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Colloca
ta itaqȝ in vrbe sede sua pontifex (vt bonū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio ad
uentus sui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrant ma
gnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuersi antiquum hostē
Sed cum pontificis in ytaliā reditus esset formidolosus intercessione eius iohannē haucuth pecunia cor-
ruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini ta
men sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad pō
tificem pertinent intollerabili vesice dolore morit͛ sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kal.
aprilis millesimo tricētesimo septuagesimo octauo. sepeliturqȝ in basilica Marie i via noua sepulchro mar
moreo quod adhuc visit͛ cuz magno gemitu ⁊ lachrimis. lugebāt nō modo ꝓsentē Ꝫ etiā futurā calamitatē

Brigitta vidua domina Suecie

Brigida alias birgitta vocitata devotissima xp̄i mulier natione germana. Suecie provincie p̄nceps ꝛ dn̄a. ex regū p̄genie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus devotisq̄ p̄genitoribus ortuȝ habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriā passionis confessionem pegit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob p̄lem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde p̄fecte loquebat̄. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit̄. creuit autem in omni virtute ac devotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cū quo p annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia hūilitate māsuetudīe atq̄ labore p̄māsit. Post mortē viri oīa bona inter filios ꝛ pauperes diuidens habitum ꝛ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nō vtebat̄. aspero induta cilicio. carnes macerabat. Ex p̄cepto xp̄i romam petijt. cū religioso comite devotionis causa vrbano pontifici reuelationem p̄sentauit ne auinionē accederet. Successoriq̄ gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens p̄fecta pegrinatione romam remeauit. ꝛ p annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igit̄ prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix trāsitus gloriosis miraculis ꝛ indicijs ostensus fuit. Anno dn̄i M. ccc. lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ choruscationē ab vrbe roma in monasteriū vastēnā. ꝛ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diversis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sācta ꝛ gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellat̄. hoc anno spiritu diuino impulsa nouā religionem monasterioꝝ duplicū videlicet viroꝝ ꝛ mulierū excitauit ꝛ instituit. Huiusce tn̄ religionis primū auctorem ꝛ institutorem diuū basiliū in grecia fuisse dicunt. Verū p̄cessu temporis ad tollendas occasiones malorum ꝛ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vo spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroꝝq̄ edificia annexa ꝛ contigua haberent̄. habitationes tn̄ ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile) transiri posset. Eoꝝ tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vo seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina ministeria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut prior appellaret̄. ꝛ alijs p̄esse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ꝛ p̄uent⁹ habere statuit ad fratruȝ ꝛ soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oīm victus ꝛ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi p̄sumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ꝛ sorores p episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi ꝛ tam femine q̄ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper ꝛ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. sed carnibus vescunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. ꝛ nihilominus diui augustini regulam profitent̄ additis brigide sancte constitutionibus. ꝛ tā in fratribus q̄ in sororibus certū assignauit numerū scd̄m suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ꝛ dictata confessa est. Quaȝ ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus aplicis speciali p̄uilegio approbatā ꝛ confirmatā esse voluerūt hec eni p̄phetico dono plurimū claruit. nōnulla de futuris p̄dixit. de quibusdaȝ regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit ꝛ apud multos in p̄cio habetur. apud ytaliā pauca hui⁹ religiōis monasteria habent̄. in suecia vo ꝛ germania magna quidē ꝛ plurima ac opulentissima esse cernūt̄. Hij religiosi secularium cōfessiōes alioꝝ more audiūt. ꝛ dieb⁹ festiuis p̄dicāt. puersos hn̄t q̄s in exteri

Johannes bocbacius

Iohannes bochaci⁹ de certaldo natiōe florētin⁹ poeta ꝛ phi (orib⁹ occupāt losophoꝝ atq̄ astronimus clarissimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis anno rū. 42. e vita migrauit. qui cū ameni ingenij esset vir ꝛ in latina patriaq̄ lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14 de p̄claris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ꝛc. belloꝝ egregium opus. gesta impatorū ꝛ pontificū edocens. ꝛ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorū ꝛ plura alia. vernacula quoq̄ lingua eius extant libri vt liber centū nouorum ꝛ alij

Anno mũdi. 6577. Anno xpi. 1378.

URbanus sextus papa. natione neapolitanus.
hoc anno gregorio põtifici. ex barensi archie
piscopo põtifex suffce⁹. Vir certe callidus ⁊ iniuria
rũ memor. ac vindex malebat videri ⁊ metui. potius
q̄ꝫ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nõ pacē
inter xpianos cõponere voluit ꝫ magis cardinaliũ
⁊ ioanne regine iniurias vlcisci ꝓ viribus conatus
ē. ꝓpter q̄ꝫ florentinos anathemate notatos. vt i suã
deducēt sententiã absoluit. Inde tñ natura inq̄et⁹ eēt
apud nuceriã cardinales creans quosdã ex antiquis
in carcerē cõiecit. Inde genuã ꝓfectus vsq̄ꝫ ad obi-
tum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝯfirma
tis ecclesie ciuitatibus cũ honore acceptus ad insidi-
dias deuitandas nouem ⁊ viginti cardinales vna die
creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres v̓o
fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies.
pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo men-
se octauo. rome morit̃. sepeliturq̄ꝫ in beati petri basi
lica paucis admodũ eius mortē (vtpote homini rusti
ci inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc
visitur cum epitaphio satis rustico ⁊ inepto.

SCisma vigesimumsecundũ oĩm pessimũ ⁊ scanda
losissimũ quod ꝑ nouem ⁊ triginta annos dura-
uit hoc anno initium sumpsit. mortuo eñi gregorio
vndecimo. cardinalibus ad sanctã mariam nouam vt
iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. ro
mani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt ro
manũ aut saltem ytalicũ pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem
patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictũ aut factũ vt impressio potuerit ap
pellari. Gallici v̓o numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant̃. ⁊ inter quatu
or italici romaniq̄ꝫ generis vnus gente vrsinus papatũ ambiebat. Tulit v̓o casus vt bartholomeũ neapo
litanũ creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici v̓o penitẽtia ducti ad va
ria loca extra vrbem ꝯfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ⁊ a cardinalibus qui manse-
rant occulti ex latebris prodierunt. ⁊ per tres menses habitus est pontifex. Superuenientibus inde estatis
caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum nanq̄ꝫ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiã eis
licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani ele-
ctionem causati aliũ in pontificem delegerunt gebenensem cui q̄ꝫ septimo clementi indita est appellatio. ꝑ or
bem lr̃as disseminant. clementem verum xpi vicariũ. hinc scisma magnũ in eccl̃a dei oriri cepit vt duo capi
ta in ea dicerent̃. ytalia eñi germania ⁊ pannonia vrbano. Clementi v̓o gallia hispania cathelonia ⁊ bri-
tannia adhesit.

CLemens v̓o multas acceptasq̄ꝫ clades in gallias cum curia sua ꝓfectus est vbi apud auionem vt pon-
tificium moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ⁊ sedit annis. xv

BOnifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea
vocatus rome cardinaliũ omnium consensu põtifex creat̃. Anno dñi M. ccc. lxxxix. Hic etsi annoꝝ cir
citer triginta esset dum pontificatum iniſt. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ⁊ tanta peccandi li-
centia vt nulla ei voluptas obiici posset. Fuit ꝑterea tanti animi consilijq̄ꝫ vt prim⁹ populi romani vim om
nem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ⁊ pon
tibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cõmoratus fuerat romã regressus iu-
bileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad eccl̃e subiectionem reducte gloria ⁊ pecunijs iubileo an-
no perceptis auctus rem aggressus est nouã que põtifices romanos successores suos nõ minus orbis xpi-
ani q̄ꝫ rome dños reddidit. lege eñi ꝓmulgata constituit. non licere cuiq̄ꝫ sacerdotij ad quod ꝓmoueret̃ be
neficiũ adipisci. priusq̄ꝫ primi illius ann. estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliq̄ꝫ angli-
ci cũ legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficijs iussa pontificis contempserunt. Ladislaum
preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiũ generale ditionis sue ciuitati rogatu al-
berti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoꝝ numerũ retulit. Verũ in multa rerũ ꝑturbatione
diu afflictatus dolore laterũ tandē morit̃ pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M. cccc. quarto
Sepeliturq̄ꝫ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

BEnedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē
in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq̄ꝫ ad conciliũ constantiense. cũ clemēs antipapa auniõe obijs-
set in eius locum ꝓbanatus petr⁹ hispanus de luna añ vocat⁹ vir doctissimus ⁊ vita omni. si ab ea tempe
rasset ambitione ꝑstantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cũ
de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatorum
wentzeslaus rex

Wentzeslaus caroli imperatoris predicti filius. imperator anno. 1379. patre de-
functo. Cum iam vna cum patre imperasset annis. 8. solus post patrē confir-
matus. imperauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunq̄ obti-
nuerit. wentzslaus eñi etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici
sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud bel-
gas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno re-
gina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe vi-
ro suo prestantior. Fuit aūt patri in omībus dissimilis. voluptatum sequax.
ac laborum fugiens. vini prorsus. q̄ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i
extrema germania in otio et libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ rem captus a ba-
ronibus. xviij. ebdomadō in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et p-
copius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. et secu
do per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam da-
tus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennam habita. quibus exinde
cognomē praga datū. q̄ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligen-
ter custodiret fugam eripuit. Regnoq̄ rursus potitus ē. Neq̄ tñ vitā mutauit. s priore consuetudine vi-
no ciboq̄ marcēs. lucem dormiendo noctī cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifi-
ce imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus eñi palatinus rheni animaduertēs im-
perij dignitatē et bonis socordiam zelo cōmotus et viciorū inimicissimus. illū deponi pcurauit. Et ipse no-
lens suffectus fuit. Sub hoc vero rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia at-
temptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie prumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ample-
ores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro
multitudine loquentē. vtq̄ in posterū diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac ma-
gis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. puoq̄ tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et pau-
lopost in castellū nouū qd ipse cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygis-
mūdum oratorib⁹ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ptoriū petiere. cōsu-
les. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt et cum hijs iudex vrbis atq̄ alij nōnulli ciues
raptim intercepti. ex altissimis fenestris in forum precipitati. lanceis ac verub⁹ irati populi excepti. dirū spe-
ctaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ circūstā-
tes attoniti facin⁹ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec pscierā. Quem rex indignat⁹ correptum
repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conat⁹ ē interficere. s impeditus a circūstantib⁹
egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq̄ infra et. viij. dies signatis noībus
hereticorum. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. et amicorum auxilia anxius expectans. ante vi-
ta excessit. q̄ vocati principes adessent. Cum regnasset in bohemia annis quinq̄ et quinq̄ginta. vixisset
duob⁹ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos anteq̄ sepelirentur. viij. dieb⁹ aromatibus cōdi-
ta per sacra vrbis circūferri plangiq̄. Et sequentib⁹ amicis et baronib⁹ conclamari in hoc ventzeslao negle-
ctum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad ecclīam sancti viti in arce. et inde
ad aulam regiā. ibiq̄ conditū in sepulcro quod ipse sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab he-
reticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ abijcerētur. pisticulas quispiam cognomi-
ne musca ventzeslao vendere solit⁹. regem quem amauerat corp⁹ clam collegit. et in loculo apud se domi cō-
didit. Interiecto deinde tempore. reb⁹ in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corp⁹ requireret acce-
ptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege fun⁹ exibitum. ac recēs obie-
rat ventzeslaus.

Jodoc⁹ marchio morauie

Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositi-
onem se regem romanorum cōuenientibus franckfordie electoribus a Ma-
guntiñ. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum
elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe mo-
rauie sub sceptro regali sepelit. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie ro-
manorūq̄ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem edium
partem. atq̄ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea
q̄ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q̄ ex
familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq̄ successorem mihi
datum accipio. Cūq̄ Jodocus his verbis territus. ad regis genua pcubuis-
set. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset.
Pone metum inquit nepos. nam neq̄ imperiū inuitus depono. neq̄ si retinere illud cupiam iura sangui-
nis violare ausim. Bono itaq̄ animo esto. Imperiūq̄ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus
regni mei tanq̄ tui (vt libet) vtere letumq̄ et donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea
superuixit. Locumq̄ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Wratislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripaz odere sita est. Slesia em̄ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Uincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresq; ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ⁊. s. Lazari cum plerisq; alijs. Cū hec vrbs avarijs principibus mutationem dominij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemorum recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄s dux Slesie occuparat henricus. Legniciū quoq; ⁊ q̄s plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretoriorum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuz prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus em̄ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

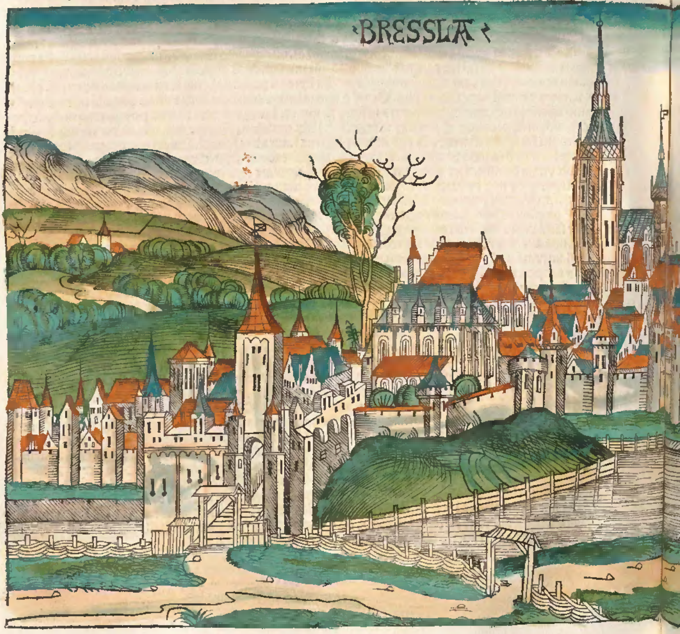

perijt, sibiq; pragensibus veniam petentibus. Ea lege pepercit. vt cathenas et repagula tota vrbe deponerent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusq; rectores sine cōtrouersia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset, si ex brūna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamq; Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percussit. Quod vbi prage renūciatum est, diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiū veriti, manifesto desciuerunt. Et allecto p̄mijs cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̄ regni perdendi, qui antiquas prutbenorum ciuitatem ordini turc pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta, deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie et bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̄ odera nō alluit, fossa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. et ꝓpugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis, vt omi splēdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant, in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Vbi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Wentzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferūt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit. Ceterarū rerū predā militibus impartiar. Vini tantūmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aūt cellam vinariā in iussu meo fuerit ingressus gladio feriet. Hūc principes electores velut inertem atq͡ʒ socordē vt premissum ē imperio deiecerūt. Ruperto bauaro in locū eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cū hinc iuriiurandi religionē vererētur. inde vim bauoarij timerēt. Legatos ad ventzeslāū mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nūmū in eam rē offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̄tuor tradant. onustas vino qd̄ furstenberg baccaracense vocant. id est inter renēsia vina vt putant optimū.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minorꝝ insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̄ in sententiaꝝ libros accurate docteq͡ʒ scripserat. multa p̄dixit mox futura. in carcerē trusus multa de futuris tāq͡ʒ ꝓpheta scribere voluit. videlꝫ de duobꝰ antixp̄is. ⁊ de eccl̄ie cōculcatione ⁊ desolatione terraꝝ. Et de cōuersione oīm gentiū ad fidē xp̄i. ⁊ alia multa. q̄ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dn̄o ihū xp̄o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nō mō euenere. ſ͡ʒ oppositū in om̄ibus fuisse cōstat. hmōi aūt ꝓnosticatores mī ab initio de his archanis decepti fuere. Quibꝰ satiꝰ fuisset silere q͡ʒ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quāobrem fides hijs pronosticationibꝰ adhibenda nō est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarū diui Augustini theologꝰ ⁊ egregiꝰ predicator. ꝑ id tempꝰ tāq͡ʒ medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euāgelistarū interpres. ⁊ ihesu christi imitator verus. om̄ia ipius saluatoris gesta in ordinē colligēs. in q̄ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̄iana religione intitulauit. Sed ⁊ aliū librū de doctrina xp̄iana. de patiētia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina sp̄ualiū. opuscula autē hec miro ⁊ quasi diuino ordine collegit. Ep̄las quoq͡ʒ edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q͡ʒ maxime spū ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriū sui ordinis monialiū a solo edificauit. Et nobiliū matronarum ac virginū illud repleuit.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto ꝑ octauas celebrandū ad formā festiuitatis corꝑis xp̄i instituit. ob impetrādā vnionē eccl̄ie in scisimate meritis semꝑ virginis marie.

Frāciscꝰ carrariensiū dn̄s

Franciscus Carrariēsis senior vnicus dn̄i iacobini ex vxore gnatus. frē eiꝰ guilielmo ex pelice interfecto. in regnū p̄mū succedens. regnauit annis. xi. Uir q̄dem splendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̄ patauinā vrbē menibus castellis turribus. ac splēdidissimis edificijs ⁊ edibꝰ tū priuatis tū publicis mirifice exornauit. Nec nō ⁊ p̄clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. ꝓ quibus regno suo multa p̄stitit incremēta. Uerū cū bernabouem vicecomitē sororiū a galeatio maria detentū defenderet. liberare statuisset. nō mō eū liberauit. ſ͡ʒ ⁊ regnū om̄e ac deniq͡ʒ vitā ꝓpriā ꝑdidit. Quia ab eodē tandē galeatio supatꝰ ⁊ captiuꝰ abductꝰ in modoecio furno seu carceribꝰ eū interire ꝑmisit. Deniq͡ʒ de octobrio mēse anni. 1393. cū vita excessisset. Cuiꝰ filius franciscus ab duce corpꝰ impetrauit. ⁊ aromatibꝰ cōditū patauiū cū maxīo apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ī maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Katherina ytalica senaꝝ vrbis ethrurie oriūda. Cuiꝰ historiā fr̄ Raymundꝰ de capua generalis ordīs p̄dicatoꝝ ꝑscripsit. Ex p̄re iacobo pānorū tinctore ⁊ lapa mr̄e ꝓgenita. Cū ānū. xij. attigisset spreto ꝯiugio p̄dicatoꝝ tercij ordīs ꝓfessa innumerabiliū v̄tutū p̄clarissima in mira austeritate ⁊ abstinētia vixit. ⁊ mirabiles victorias ī abstinētia habuit atq͡ʒ visiones. quā xp̄s desp̄osauit anulo habēte q̄tuor margaritas ⁊ adamātē ī summitate. dn̄s q͡ʒ cor eiꝰ abstulit tribuensq͡ʒ suū. ī latē cicatrix māsit. dono ꝓphetie admodū īsignita. Tādē āno etatꝭ sue trigesimo. m̄ltis patratꝭ miraclis rome deuotōis cā exn̄s. vite sue finē fecit. atꝫ ibidem eiꝰ sctissimū corpꝰ in basilica de minerua ordīs p̄dicatoꝝ maxīa cū pp̄loꝝ freq̄ntia delatū. cū celebri deuotione ⁊ reuerentia sepelit. Quā sanctissimā virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctaꝝ v̄ginū numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̄te q͡ʒ virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeaci⁹ primus dux mediolanensiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernabouē patruū dñatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloqꝫ post franciscū patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqꝫ senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliā katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir esset postqꝫ. 30. annis sub titulo comitatus virtutū imparasset anno. 1395. septembri mēse archiepō mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao imperatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipsius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitqꝫ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte pūentus fuisset ad id forte puenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorū copiā contraxit ꝙtā alibi pauci viderūt. leporariūqꝫ cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atqꝫ dotauit. vbi ⁊ corpus suū tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cū adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res parū prospere ei succederent expeditione ñ pauca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliā veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atqꝫ oīm regū potentia ⁊ rerū pspertate omnibus p circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoqꝫ fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eorū sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao pdicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsqꝫ ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xpiane acerrim⁹ ppugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoqꝫ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsqꝫ protensas cū capucijs instar religiosorū capparū quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericiqꝫ ac religiosi cuiuscūqꝫ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horū siquidē dealbatorū longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ pcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordias supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. ꝙmaxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitqꝫ huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusqꝫ sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidā sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ɔphendere fecit. ⁊ tanqꝫ supsticiosū ad se pductū igni exuri fec. horū āt crucifixi imaginē ꝙ añ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxia veneratiōe ɔseruant.

Jubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat. quo fere innumera hoīm multitudo ɔuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatorū frequentiā tantā pestilentiā vbiqꝫ fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt. Quarto quoqꝫ anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funerū ⁊. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atqꝫ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atqꝫ intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Linea summoꝝ pontificū

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi.6603. Anno xpi.1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄ꝑprimū esset ꝓ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq̧ reꝝ experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantoꝑe laudabat efficit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cuꝫ romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ip̄os ad ludouicum nepotē tanq̄ʒ ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pō tifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝯstituit. ip̄e vo non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq̧ in basilica petri ī sacello qđ olim pontificibus dedicatum erat. quodq̧ vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi.6605. Anno xpi.1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corariꝰ seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M.cccc. vi. pridie kal'. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis ⁊ sanctimonie p̄cipue reuerendꝰ. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq̧ abdicaret. Cohortantes igit' in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuaꝫ abdicationem offerentes. Cum vo de eligendo loco quo sine discrimine vterq̧ venire posset mentio haberet'. neq̧ de ea re satis inter eos conueniret. collusores ⁊ fidefragi ab vtroq̧ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisioneꝫ concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligit'. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi ꝓfugus de concilio ariminū ꝓfectus a carolo malatesta ꝑbenigne ⁊ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū panischole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̧ aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq̄ʒ veri pontifices cardinales crearūt. maxime vo gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelmarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius q̄rtꝰ appellatus est. Hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit ꝓ q̄ libera abdicatione ꝯuētꝰ oīs eū agri piceni legatū creauit ʒ nō multo pꝰ recanati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus est.

Anno mundi.6608. Anno xpi.1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio pisano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minoꝝ ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq̧ disciplineq̧ vacauit vt breui ⁊ publicā scolam habuerit. ⁊ in libros sententiaꝝ docte et acute scripserit. magnus quoq̧ orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeaꝫo duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat' deinde rogatu galeacij vicētinꝰ ep̄s. postea nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim ap'loꝝ creat'. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in pauperes et viros sua benignitate dignos vt breui nil sibi reliquerit. vnde ꝑ iocū iterdū dicere solebat se diuitem ep̄m fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ⁊ etate accrescit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄uauerit. Soluto concilio bononiā ꝓficiscit'. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat'. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit'q̧ bononie in ecclesia fratrum minorum.

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rhenī anno millesimo quadrigentesimo wentzeslao bohemo p̄dicto imperatore tanq̄ inutili (ꝓpter ignauiam et socordiā) imperio priuato ab electoribus impatoꝝ delectus imperauit annis .x. Colonie ab archiep̄o coloniēsi corona decoratus fuit. homo sane xp̄ianissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strenuus et in defensione oppressorum sollicitus. et ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipsius animi magnitudinē contra galeaciū mediolani ducem vltima desperatione ducti auxiliatorē ea in italiam conditione accersiuerunt vt non prius ꝓmissam ingentē pecuniam acciperet q̄ vicecomitis terraꝝ cū exercitu attigisset. veniꝫ extremo autumno imperator vt et benedictiones imperialem a summo pontifice acciperet. et agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianū. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarū iam ꝑcepta galeacij copijs congressus fractusꝫ tridentum rediit. Coloniensis presul et leopoldus austrie dux ab imperatore abeuntes cū maxima copiarū parte domū redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiū padnam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellū resumeret transmiserunt. Ductoresꝫ earum copiaꝝ fuerunt Sfortia attendulus cutignola romādiole oppido oriundus tunc primū nosci ceptus. et baldesar mutinensis. Cūꝫ pecuniaꝝ quoꝫ paucitatem addidissent florentini et in altercatione ꝑ menses ꝑsisterent et solutio pecuniaꝝ negaret̄ indignatione concepta imperator abire constituit. equitatu igit̄ per terram ad taruisium p̄misso ip̄e venetias petiit visendiꝫ causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aūt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tādem vo cum neꝫ pontifex romanus neꝫ veneti in fauorē auxiliūꝫ eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant̄ differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniā rediit. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus et fridericus ante patrem obierunt. supstites reliquit ludouicū. stephanū iohānē et ottonē inclitos duces. Filias quoꝫ tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti cleuie quē sigismundus imperator ducem fecit. tercia margaretha duci lothoringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aūt cum filijs vsꝫ ad obitum sub obediencia gregorij pape permansit. Concilium pisanuꝫ nō rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in impio et in germania. anno dñi M.cccc.x. in oppēheim monte obiit et in haidelberga ad sctm̄ sp̄m sepultus.

Linea impatoꝝ
Ruptus rex romanorum

Concilium pisanum

Concilium pisanum ꝓ vnione ecclesie pisis celebratuꝫ fuit. sublata eīm spe conueniendi benedictū et gregorium anno dñi M. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longā disputationē florentie an ob pessimū scisma ecclesie nocuū cardiales cōcilium conuocare possent. determinatū ꝑ doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusꝫ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei cōmunitas florentina cōsensit. vnde significanter gesta ꝑ nūcios et lr̄as vocarūt ad conciliū omnes ep̄os p̄latos principes et cōmunitates. conueniꝫ tandem in eo loco multitudo magna cunctaꝝ fere nationū. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrūꝫ vt ad locum accederēt. quoꝝ operam benedictus derisit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliū ait. Tandeꝫ ambo priuati sunt et alexander natione grecus, ad pontificatum assumptus qui pauco tp̄e sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quā ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cōscientia, bene acte vite motus se existimare et credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atꝫ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postq̄ sedere inceperat mortuus. quo anno laboratū est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegaueñ. filiꝰ eiꝰ ludouici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Maꝫ ladislaus cuncta effecerat quo conciliū impediret. itaꝫ cum exercitu contra ladislaum missus Cūꝫ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝓfecerunt. et fere circa vrbem romam cōmorātes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincentiꝰ ordinis p̄dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamator ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cuiꝰ pater notariꝰ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq̄ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusiensium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prior ordinis fieret. Tercium vincentiū qui in virginitate pmansit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimū illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non modo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto anno. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū ī morte ⁊ post mortem plurimis claruerit miraculis calixtꝰ tercius pontifex eius compatriota anno exinde dn̄i. 1455. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate venetensi in ecc̄ia cathedrali q̄ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt ī vita sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terrore vt omnes in timores conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhorrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p hoc ipm tp̄s in precio existens. cū multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura scripsit Johannes rusbroch clarꝰ habet. vir ad modū deuotꝰ ⁊ illuitatꝰ. etiā m̄lta scripta ī theutonico reliq̄t

Heinricus yota sacre theologie professor. Heinricus quoq̄ de hassia etiam doctor theologie. hij duo luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctor

Baldus perusinꝰ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis discipulus. ⁊ ipe vna cū angelo ⁊ petro germanis hec tp̄a tempora clarissima reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineret principatum infinita ꝑpe edidit libroꝝ volumīa. Sup toto em̄ iuris ciuilis corpore pegregie cōmentatus est. Insup ⁊ in sc̄do decretoliū ac feudis scripsit. Additiones ad speculum ꝯposuit. atq̄ clarissima consilia post se reliquit. Tandē ob doctrine p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vocatus. anno dn̄i. 1423. mense aprili ibidē defunctus apd̄ frēs minores sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p hoc tempus floruit ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ipo egit vt a bonifacio pō. p̄uilegiū ꝯuocādi studiū ī ferraria obtineret

Nicolaꝰ florētinꝰ medicꝰ

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p hec tp̄a existens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qd̄ de omni medicina ex veterioribꝰ ⁊ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniq̄ florentie post multas curationes anno dn̄i. 1412.

Marsiliꝰ de sctā sophia patauinꝰ medicꝰ. ⁊ ipe m̄ltarū rerū cognitiōe insignis cum quedā edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scriptores ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohēs rauennatꝰ grāmaticꝰ ⁊ rhetor luculētissimꝰ his tp̄ibꝰ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus eiꝰ discipulus testat̄ primus fuit a q̄ eloquētie studia tantopē longo postliminio in ytaliā sunt redacta. Hic cū a francisco petrarcha egregie edoctꝰ fuisset. et ipe viros seq̄ntes excellētissimos habuit discipulos.

Crisoloras constantinopolitanus

Hemanuel crisoloras bizantinus patria constātinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutibꝰ nobilior atq̄ p̄clarus his temporibus constantinopoli patria a turchis obsessa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulatꝰ et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq̄ cū in italiā venisset primo venetias multos adolescentes grecas docuit litteras. indeq̄ a florentinis publico solario vocatꝰ plurimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus strotia. petrus paulus vergerius iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretinꝰ pogius florentinꝰ. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq̄ curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale conciliū celebraret̄ accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verborū suorū allecti eū sequi voluerunt. Hic aūt ⁊ si omni sciētia edoctꝰ fuerit nihil tn̄ scripto qd̄ extat reliq̄t. Constantie aūt deficiēs a pogio florētino melliflua orōne cū epigrāmate honestatꝰ ē.

Tamerlanes

TAmerlanes magnꝰ tartaroꝝ ſeu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno. 1402. vita exceſſit. Qui primū (vt aiūt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter ſuos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus ſcythas. hyberos. albanos. perſas. medoſqꝫ ſibi ſubegit. meſopotamiā inuaſit atqꝫ armeniā. trāſitoqꝫ euphrate cū quadringentis milibus equitū. ſexcentis milibus peditū. oēm aſiā quā miorē appellamꝰ obtriuit. Regē oīm potētiſſimū pazaitē thurcoꝝ dn̄m cū pari equitū numero ⁊ magnis peditū copijs fines ſuos tutātem. apud armenos ꝓlio ſuꝑatum ducentis milibus hoīm interfectis viuū cepit. caueaqꝫ ī modū fere incluſum. ꝑ omnē aſiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū ſpectaculū. Caſtra eius in vrbis modū ordinata fuere. ſtatuto cuiqꝫ arti loco ad vite vſuꝫ neceſſaria. ſumma ſemꝑ reꝝ copia inueniebat̃. cū nullus eſſet latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vſqꝫ ad egiptū vniuerſam aſiam ꝑcurrens. ſmyrnas antiochiā. ſebaſtē. tripolim. damaſcū. multaſqꝫ validiſſimas vrbes vi cepit. diripuit atqꝫ incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello ſuꝑatum vltra peluſiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaſte ſolitudines ⁊ deſerta loca auerterūt virū bellicis artibus inſignē. Damaſco capta cū arcis antique expugnatio difficilioꝛ videretur. Conſtructa e regione altera q̄ antiquā altitudine ſuparet vi cepit. Capha vrbs genuēſiū tūc colonia in thaurico cheroneſſo. nō ꝓcul a boſphoro cymerico exiſtit. hāc cū tamerlanes inuadere ſtatuiſſet. Schythas negociatores ꝑmiſit. q̄ precioſiſſimas aīaliū pelles minori quā ꝯſueuerūt ꝑcio venūdarent. Sciens aurū abſcondi poſſe. pelles ſubſodi nō poſſe. Moxqꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atqꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellibꝰ potitus ē. In obſidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur ſecūda rubeo. tercia nigro. qui ſeſe dabāt in albo ſedenti ſalutē conſeq̄bant̃. rubens coloꝛ moriendū indicabat. niger ciuitatis excidiū. ⁊ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē ppl̄os cuiuſdā ciuitatis q̄ prima die deditōnem neglexiſſet. pueros puellaſqꝫ oīnes in candida veſte ramos oliue p̄ ſe ferētes exiuiſſe vt principis irā placarēt illū oīnes ab equitatu cōculcari atqꝫ cōteri iuſſit. ⁊ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homīe genuenſi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vteret̃. Cōmotū diſtorta facie ac ſpirātibus ignē oculis reſpōdiſſe. Tu me hoīem eē arbitraris falleris. Ira dei ego ſum ⁊ orbis vaſtitas. caueto ne poſt hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt eū hanibali ſimilē. Deletis regibus vaſtatis pluribus ꝓuincijs onuſtū de victarū gentiū ſpolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ⁊ hoſtiuꝫ ſpolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni ſucceſſores. qui diſcordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rurſus poſſet emergere.

Paulus venetus

PAulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipſe theologoꝝ ⁊ pħoꝝ princeps. Nec nō ⁊ diſputatoꝛ acerrimꝰ. Hoc ipo tꝑe in vniuerſa ytalia nominatiſſimus habitus eſt. eo q̄ cūctos dialeticos pħos. ac ſue etatis theologos ſine cōtrouerſia ſuꝑauerit. ac etiam tanq̄ alter apollo poſt ſe futuros pħos ſue ſapientie lacte nutriuerit. qui niſi matura morte ꝑuentus fuiſſet. oco anteceſſores ſuo ingenio ſuiſqꝫ ſcriptis ſuꝑaſſet. Attñ in iuuētute ſuꝑ libros Areſto. cōmetaria ſcripſit. Et ſummā in pħia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atqꝫ cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis ſatis moriens in ſacriſtia ſui ordinis ſepulcro marmoreo ſepelitur.

BArtholomeꝰ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētiſſimus doctoꝛ. ⁊ vrbinatis epūs hoc ipo tꝑe clarus effulſit. Qui ⁊ ſi multa ediderit in primis auguſtini atqꝫ ambroſij ſingula dicta in alphabetum redegit. Et opꝰ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoqꝫ de ſpūali bello.

IOrdanis itē alemanus eruditus theologus ob ipiꝰ doctrinā ⁊ multaꝝ antiq̄tatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū qnadrageſimale edidit. Apocalipſimqꝫ pulcre explanauit.

IAcobus q̄ꝫ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hiſdē tꝑibus floruit. Et vniuerſaꝫ ferme ſcripturā ſacram cōplanauit. ⁊ Sophologiū cōpoſuit ꝑcellentiſſimū ad diuinā ſapientiaꝫ perq̄rendaꝫ ſuaſoriū. Quod quidem volumen quanti facīdum ſit multis epigrāmatibus declaratur.

VErona clariſſima ac vetuſtiſſima ytalie ciuitas. anno. 1405. ſexto kal̄. iulij (a carrarienſibꝰ occupata ⁊ peſſundata) in venetorum manus concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. ꝑ franciſcuꝫ ganzagam. ⁊ iacobum fermē. ⁊ paulum ſeuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vſqꝫ cū magno augmēto ipſius permanſit.

PIſe item potentiſſima ac ſuperbiſſima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno duriſſima obſidione ⁊ acerrimo bello domita in ipſius populi florentini ditionez poteſtatemqꝫ deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipſam in libertatem reduxere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū piſanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiqꝫ interclusis vrbem acerrime obſiderunt. quam poſt aliquot menſes fama crudeliſſima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro ſuſcipere coegerunt.

Patauiũ magne potentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccevi. obsidione a venetis oppressa in venetorꝫ manus deuenit. Franciscus eñ iunior carrari⁹ frãcisci senioris filius cũ in vicetinos exercitũ duxit. Cui statim venetorꝫ dux ⁊ senatus tybicinẽ mittens rogat ne vicẽtinos vectigales bello attingat alioqñ senatũ venetũ haberet inimicũ. Ex frãciscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cuꝫ frãcisco ganzaga fedus percutientes generalẽ ducẽ ꝯ eũ constituerũt. primo veronã cepit ꝯcedẽte mediolanensi ducissa. Et capto iacobo carrariensi vinctũ venetias transmisit. Inde in pataviũ exercitũ ducẽs p⁹ aliq̃s mẽses cũ fama oppssa eẽt. et peste grauissima ⁊ cõtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario ꝑ portã sancte crucis sibi a ciuibus apertã copias introduxit. Et casu carrariũ reperiens. vbi is couenierũt. vt galeazio castri dominio ꝯcesso, ipe carrarius ad senatũ ꝓ misericordia impetranda cõmigraret. Et si qꝫ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aũt regrediẽs i pristino statu restitueretur. Ideo carrarius cũ francisco tercio filio ad senatũ i veste humili accessit. a q̃ nullã grãm ꝓmeruit. s obiurgationibus mulctatus. i carcerẽ cũ filio reduci iubet. Et statim missis cõmissarijs ciuitas nomie senatus occupata ẽ. Que res galeatio molestissima fuit. Frãciscus postmodũ strangulat⁹. filius q̃ mortis genere perierit dubiũ. Supfuerãt eius duo filij Obertinus ⁊ Marsili⁹ q̃ añ captiuitatẽ vrbis ad etruscos ꝯfugerãt. At sic eo anno q̃rto kal. decẽbris veneti pataviũ obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligerorꝫ ⁊ Carrariensiũ ꝓpter eorꝫ dissensiones sue diuturnitatis ⁊ potentie. vno q̃si tpe finẽ acceperũt. Qui in verona ⁊ patauio ꝑ annos multos maxima cũ gloria imperij sceptra tenuerũt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerũt. ⁊ eorum nomen supra modum exreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

Ordo monachorꝫ alborꝫ. qui mõtis oliueti ordo nũcupat. Huius scismatis tpibus in senẽsi agro a q̃busdam nobilissimis senẽsibus initiũ sumpsit. Multi nãqꝫ clarissimi senenses q̃s scismatũ ⁊ bellicarꝫ tedebat ꝑturbatio. spũs sancti gr̃a inspirati. vrbe vno animo egressi. nõ longe in montẽ q̃ oliuetus dictus accessere. vbi i vnũ congregati. Et a curis mũdialibus semoti. tãqꝫ eremite deuotissimi deo in orõnibus ⁊ vigilijs ac crebris ieiunijs deseruire ceperũt. Quorꝫ exemplo multi nobiles ⁊ adolescẽtes permoti. desiderio celestis p̃rie ad eosdẽ cõfluxere. Quãobrẽ incredibili feruore in dei s̃uitio exrescere ceperũt. Quorꝫ fama cũ ad põtificẽ ꝑuenisset principaliores ad se romã vocauit. Et eorꝫ viuendi ꝓpositũ diligenti examinatõne intelligere voluit. Cognitisqꝫ eorꝫ votis. Exclamauit dicẽs. hãc plantationẽ esse diuinã. nõ humani cõsilij. Exhilaratusqꝫ pontifex illorꝫ vitã ⁊ modũ viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝯstare dicit. q̃libentissime comprobauit. Et vt id diuinũ opus ceptũ stabilitatẽ susciperet statim albũ habitũ ad diue v̓ginis marie reuerentiã cũ regula beatissimi bñdicti eisdẽ contulit. Quas maximis ꝓuilegijs ⁊ gratijs cõmunĩẽs inter mõchos diui bñdicti annũerauit, ⁊ mlta mõsteria icolẽda ꝯcessit.

Ordo nouus mendicãtiũ sub diui hieronimi titulo. ꝓsulante Innocẽtio septimo põtifice nuper defuncto ex tercio ordĩe seraphici francisci. a q̃dã Redo noĩe mõtis granelli comite apud fesulanã ethrurie vrbẽ primo excitatus ẽ. Ei⁹ aũt coadiutor h̓ in sctõ opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ⁊ integritatis viri huiusce regularis obs̃uãtie ⁊ discipline fundatores ⁊ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cũ doctrina atqꝫ exemplo mirũ in modũ erexere. Quẽ q̃dẽ ordinẽ gregorius. xij. iste priuilegijs approbãs s̃b regula btissimi p̃ris Aug. quo ad vota principalia ap̃lica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̃rtus vir vtiqꝫ religiosissimus ⁊ ipe eadẽ auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iterꝫ approbauit ⁊ confirmauit. Eisdem aũt in memoriã pristine tercij ordinis religionis habitũ griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cõgregatõnis sancti georij de alga apud venetias hisdẽ tpib⁹ a religiosissimo viro postea p̃triarcha laurentio iustiniano atqꝫ alijs religiosis primum incredibili fauore ⁊ q̃dã austeritate initiũ sumpsit. Quã cõgregationẽ Gregorius p̃dictus q̃busdã cõstitutionibus sibi datis s̃b prima bti petri regula ꝯfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorum de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̃rt⁹. Qui monasteriũ a p̃ncipio p̃rna hereditate plurimũ ãpliauit ⁊ exornauit. Fuere ⁊ alij ea i ꝯgregatõe successores vita ⁊ morib⁹ p̃clarissimi. Qui religiõꝫ doctrina atqꝫ optimis exẽplis ꝓ virili sua illustrarũt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ⁊ mapha⁹ cõtaren⁹ venet⁹ postea p̃triarcha ⁊ alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno qn quage
simo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem im̄o/
dum armis vexare cepit. cuius originem ꝛ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus
est. qm̄ ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neq̄ adhuc extīcta regni
bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolas pragensēs primo theutonici
id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atq̄ indomitꝭ. Ex q̄
bus vir q̄dā genere nobil' ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie
ciuitatem lr̄is instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de rea/
libus vniuersalibus titulus inscribit' magnop̄e illis oblectabat' exemplaria se-
cum atulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra
clerum. pleraq̄ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ipse wiclefistarū ve-
neno ꝛ ad nocēdū parat' virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt scripta que atulerat. his potissime qui
theutonicoꝝ odio tenebant'. inter quos iohannes eminuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē
significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ꝛ lingua diserta multūq̄ dialeticis oble/
ctaret' ꝛ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistaruz doctrinam arripuit eaq̄ theutoni-
cos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succede
ret a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaret'. Ea res magistratū scole theu
tonib' abstulit. Quam ob causam cōmoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno
die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circit' tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū die
rum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū
ac confirmatum fuit. ꝛ p̄ illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctꝭ au
gmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. q̄z p̄ceps habit' est iohannes hus lingua
potens ꝛ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem
occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē
contineri. adijciensq̄ crebro inter p̄dicandū se postq̄ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que
wicleffi anima puenisset. quem virū fuisse bonum celoq̄ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadra
ginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuariensi ꝛ alijs ep̄is ꝛ doctis viris condē/
nati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebant' tamen iohannem cleri ferme omnes ere ali
eno grauati sceleribus insignes ꝛ ab ecc̄ia catholica recedentes ipsam valdensiū sectā ꝛ insaniaz amplexi
sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis epi-
scopis parem esse. Purgatoriuz ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ꝛ auaricie sacerdo
talis inuentuz. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sa
cerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Suffice
re sua queq̄ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūq̄ loco sa
cruz xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tp̄a teri. Ieiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse me/
riti. atq̄ alios plerosq̄ errores edixere. ¶ Sed attulit nouam pestem petrus drcsensis. id est oppidū mis/
ne super albim situm. qui apud ecclesiaz sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misnen.
aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sb̄ vna
tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaz ꝛ apostolū xp̄i sub duplici specie pa
nis ꝛ vini summi debere videat'. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij p̄serum ꝛ cy-
priani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunione calicis quo-
quo pacto negligerent. Huic heritici consensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenis/
sent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsq̄ ad conciliū constantiense sine fructu
Apud eū glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi sitū a fundamentis deiicī
unt. eaq̄ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurrit' in ecclesias monasteriaq̄ passim no
bilissima superis dicata templa. ferro atq̄ igne vastant'. Per idem ferme tempus surrexit ꝛ alius pseu-
do sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ipsius monachus ꝛ in om̄e sce/
lus audax. cū neq̄ bene sapere videret' monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pa/
cto tueret' crebris nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atq̄ in omnes partes
mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma
prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. q̄ si mox exercitum pragam duxisset anteq̄ vires he
reticorum coaluissent nunq̄ ea incendia germaniam exuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemi
am amisit ꝛ hungariā non defendit. Ea propter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copi/
as cōparauit. arcem firmauit. pugnatūq̄ deinde die noctuq̄ quinq̄ diebus seuissimis ausis. multi vtriq̄
cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Linea sumōꝝ pontificum

Johānes vigesimusterci⁹

Martinus quintus

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Johannes eius nomīs vigesimustercius papa. patria neapolitanus ꝛ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. cū ꝛ legatus bononiensis esset ꝛ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ statione habuerat. vt si p̄cario id obtinere nō posset minis ꝛ armis tandē consequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidē ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id q̄uis patribus displicuisset. vtcūqꝫ est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamqꝫ dignitatē semꝑ aspirasse. Erat aūt hic pontificij ꝛ ciuilis iuris peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atꝫ ineptus. ꝛ reꝝ gerendarū experientia magisqꝫ vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ꝛ postmodum romā ꝓfectus est. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ꝛ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbē fuit. post hec apparatus facti. missecꝫ aduersus ladislaum copie. duces militie erant paulus vrsus ꝛ Sfortia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ꝛ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝓfectus est. ibidemqꝫ ꝛ laude ꝛ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ꝛ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ꝛ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Constantia igiť germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝓficiscunť omnes. ꝛ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id facere. eo tamen profectus. Verū superueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quoꝝ causa mutato habitu familiaqꝫ clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgūdiā petere festinans. iussu friderici ducis ꝑ viam reventus imperatori tradiť ꝛ in insula sancti marci in carcere conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igiť bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandē eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ꝛ a cosma de medicis ciue florentino rogareť iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ꝛ vnicū recognouit. Martinus ea humilitate cōmotus. primus cardinalis efficiť tusculan⁹. Nec annū integrū superstes florentie e vita migrauit. vbi ꝛ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epī ex cardinali dyacono in constantiensi cōcilio nationū omniū ꝛ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ꝛ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtrāqꝫ partem altercationes haberenť ipse mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semꝑ consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ꝛ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ꝛ ocio sed negocio ꝛ sollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaqꝫ sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tū ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vō non superflua neqꝫ minima repereteť. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolanēn. Mantuanoꝝ ferrariensiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie vō bienniū fere resedit ꝑ opportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ꝛ cū braccio q̄ ecclesie oppida ꝑmulta occuparat opitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusqꝫ post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ꝛ ceteras vrbes vbiqꝫ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus ꝑuenit. vniuersa vrbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbať. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosqꝫ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualescens meliorē faciē ꝑ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia moriť. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepeliť qꝫ eius mandato in basilica constantiana ante capita aplōꝝ sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q̄ si eccl̄a dei si vrbs roma vnico atꝫ optimo ꝑnte orbata fuissꝫ. vacat tū sedes dies. xij.

Linea imperatorꝝ
Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teutbonicus hungarie ꝛ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strenuus ꝛ ad omnia ꝑagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. beneficentia ꝛ liberalitate insignis. corporis quoq₃ maiestate ac decore illustris. Erat em̄ p̄clara facie. inclitus specioso atq₃ robusto corpore magnitudineq₃ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto reg͞ statū cū comitatu maximo vniuersam fere cisalpinā galliā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa ꝑagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata lebefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne p̄dicto. gregorio. xij. ꝛ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoq₃ martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoq₃ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariuꝫ q₃ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ꝛ virtute in meliorem reduxit formā. Witoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit q₃ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. q̄uis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceterū bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ꝛ triginta regulos in hungaria primarios qui aliq̄n rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ꝛ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriq₃ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓudentia. q̄ vt erat facundia preditus ꝛ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q₃ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea compatris auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ꝛ honoribus ꝛ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dono dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Uaria aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniq₃ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a q̄b⁹ honorificētissime except⁹ apō eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ꝛ basileā petijt. dissidioq₃ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūq₃ cede legatos in bohemiā mittit. hortat᷑ regni quietē. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēq₃ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ principibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ꝛ. xxx. supra millesimū ꝛ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat᷑ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iuruearunt. ꝛ magistratus quos ip̄e constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ꝛ monasteriorum abbates. Jamq₃ reges et populiq₃ xp̄iani de recupato regno congratulabant᷑. Eugenius quoq₃ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugete morbo senectutis incomodū. Barbara īperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteq₃ vita excederet. Illa cuꝫ viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supremā suā voluntatē exequant᷑. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Waradino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq̃ amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicū regia stirpe natū in germaniā proficisci iussit. qui cōtra bohemicam labem in arma concurrerēt. Cui ⁊ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scōm ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p̄fuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Baioarij quoq̃ ⁊ ciuitates sueuoꝝ imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. iuncti siꝉ castrametati sunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝓperare nunciaret nō visum hostē fugerunt Nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̄cibus vt redirent in hostē hortat. quod cū frustra niteret vix siluā egressi superuenientes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē ꝓfusior fuga. machinis quoq̃ bellicis potiti sunt. Exin misniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandeburgensem agrū nurmbergensemq̃ vastarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigismundus his cognitis nurmbergā ꝓfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq̃ pontifex maximus Julianus cardinalem sancti angeli lr̄is ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ adueniente tp̄e in basiliensi ꝯcilio quod ꝓpe diē futurū erat noīe ap̄lico p̄sideat. Js germaniā ingressus mox nurmbergā ad Sigismundū se confert. quo in loco frequentes germanoꝝ principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauū kal'. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes ⁊ albertus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolen̄. babenbergen̄. ⁊ eysteten̄. ep̄i. ⁊ imperialiū ciuitatum magistratus. Treueren̄. ⁊ colonien̄. antistites auxilia miserant. ⁊ cū his ꝓuinciaꝝ suaꝝ primores supra. xl. milia equitū fuisse tradunt. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq̃ hereticoꝝ diripuit. Bohemi qui iāpridē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. interea siue ꝓditio in exercitu fideliū fuit (qđ plurimi putauere) siue maius sua sponte mētes hoīm pauor inuasit totis castris trepidatū ē. ⁊ priusq̃ hostis vllus in ꝯspectu daret foedissima capta fuga. miratr iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aīo hostē expectarēt. s frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt raptim signa ⁊ rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p̄da potit⁹ ē. Albert⁹ austrie dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē, raptim ex austria copijs in hereticos duxit. s fuga cognita ꝑ morauiā que nō dū ei parebat infesta signa circuferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq̃ gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneret qđ basiliense conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileaz se contulit ibiq̃ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicoꝝ regulariū ⁊ congregatio sancte Justine ⁊ Hieronimi

Ordo nouus canonicoꝝ regulariū apud ethruriaz in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranēsis appellata est. ⁊ speciali priuilegio canonicis regularibus btī augustini aggregauit. Hi a primo eoꝝ auctore clamidē nigrā cū nigro scapulari biretoq̃ nigro sumpsere. ⁊ albo scapulari deposito camiseā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camisia ꝯgnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ sanctimonia celebres.

Congregatio etiā sctī benedicti que sctē iustine nūcupat hac tempestate in ꝓuincia taruisana apud pataunā vrbē in monasterio sctē iustine primo ꝑ ludouicū barbū patriciū venetū initiū seu reformationē accepit ⁊ ad viā veritatis reduxit ⁊ ad regularē obseruantiā ꝑduxit. que congregatio viris p̄stantissimis ⁊ locis bonisq̃ tā tp̄alibus q̃ sp̄ualibus excrescens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nō modo iuriū ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q̃ latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo denique monachoꝝ eremitaꝝ diui Jheronimi ⁊ iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius ordinis generali p̄posito nouis institutōnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ⁊ ipa ꝑ omnia viuit. nisi q̃ griseo colore in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cũ iã advesperasceret. eaq; in regia recõdita fuere. Cum cubitũ esset cesar. dũ cogitat in quem nam usum eam pecuniã convertat. somnus eũ destituit. tum ille excitatis cubiculariis. ite inquit ocius. consiliarios ducesq; militũ huc accersite. Vocati proceres media nocte trepidi. timebant enĩ ne quid adversi accidisset. imperatorem celeriter adeũt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa inter eos qui aderant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleq; nobis dormire licet. nã quod mihi somnũ ademerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Concilium generale apud constantiam sueviorũ urbẽ ad scisma tollendũ quod novẽ et triginta annis pduraverat Sigismundi cesaris iussu et industria Anno dñi. 1414. congerit. in quo quinq; aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd vo barũ nationũ suffragiis decernebat id ita ratũ erat atq; p pconem aut p notarium publicum p curia enunciabat si omniũ consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoq; pfectus Johannes pontifex admonentibus tñ quibusdã ne id faceret. ne cũ pontifex accederet privatus reverteret. qđ etiã contigit. Proficiscens tñ cũ viris quibusdam in omni genere doctrine pstantibus diu multumq; germanos disputationibus incertos et ambiguos tenuit quod potissimũ decernerent. Verũ suguenienie sigismundo factaq; omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet invitus se abdicavit. Gregorius vo carolum malatestã legatũ mittens sponte se abdicavit. Benedictus discussa aliqꝫdiu re pontificatu tandem privat. reiectisq; natõnibus que cũ eo sentiebant. In eodem quoq; concilio nonnulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus patrũ mentes ingenti cura confecit. volventiũ animo quo nã modo pvincia sanari possit. Condemnata est igit iohannis wicleff heresis et duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus et hieronimus eius discipulus tanq; heresiarche. Cũq; ibi quadriẽnio ferme ad tollendos scismaticos et ad restituendam ecclesiam ac emendandos xpianoꝝ mores multi prelati principesq; pstitissent. Tãdem de eligendo novo pontifice sermo habitus est. Placuit ex una quaq; natione viros sex deligi p batos. qui cũ cardinalibus conclave ingressi deligerent. Anno igit millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus novembris conclave ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus et triginta. nationibusq; omnibus pter omniũ opinionem cũ iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat omniũ leticia. Effusus etiã nimio gaudio imperator Sigismũdus omnibus gratias egit. ante pontificem pstratus summa veneratione pedes exosculatus est. quẽ contra pontifex amplexus non secus ac fratrẽ habuit gratias egit qꝫ sua opa pax tandẽ ecclie dei reddita esset. His gestis cũ per annũ in concilio pstitisset et multa ad xpianã religionem necessaria decreta fuissent. Tandẽ anno xpi. 1418. conciliũ pontificis imperatorisq; iussu dissolutũ fuit et in pace abiere.

Jo. gerson cancellarius parisiensis

Johannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit et in concilio constantiẽsi nõnulla pro rege francie et aliis absolvit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacraꝝ lraꝝ christianissimus doctor. qui scripta varia et libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno dñi M.cccc.xxix. superos pecijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Caspar slick dominus inter principes denominat⁹ a matre italica ex comitibus alticollis agri tarvisini a patre theutonico natus ex familia lazana pvincia Frãconie. ingenio dextro. facũdia suavi. doctrine cultor. ad omnia genitus quecũq; ageret. quem simul atq; fortuna atq; virtus extulit. ut quod erat prius inauditũ triũ cesarum successive regnantiũ cancellarie pfuerit. Unius ex ducibus slesie filiã sibi in matrimoniũ tradere non recusaverit. Sigismundus egram illi et cubitũ et alia i frãconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium et albam ecclesiam. Fridericus in austria gretziũ. Versatile pfecto ingeniũ et nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia vivere potuit. Huius amicicia usus eneas pius episcopatum tergestinũ. unde relique dignitates pvenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia et apud carmelitas cũ coniuge sepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ꝫ opulenta atqꝫ formosa eius ꝑter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Vltraqꝫ pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaqꝫ castella ꝛ vicos vndequaqꝫ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac ꝑspicuo. pisces fert varios quidē ꝛ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine nō admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet. Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus eñ curienseꝫ ꝑcurrens agrū dū fines constanciensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ꝛ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ꝛ dominijs sortiti nomia. superior constantiensis. ꝛ a castro ꝛ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoiatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate ꝛ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ꝛ memoriā. nedū vrbis tenere vident. Si tamen diligentius ꝑscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano ꝛ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetqꝫ vulgus opinio esse sanctuariū quoddā ꝑcipue religionis. ita mulercule ꝛ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ꝛ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula delenerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruꝫ christiane fidei nomina. Mores quoqꝫ ꝛ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝫ in priuata domo sua ꝛ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusqꝫ animaduertendi potestatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agat. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipsi in vinculis adducunt. ibi ꝛ accusatoribus ꝛ defensoribus dicendi contra reuꝫ. ꝛ pro reo fa

cultas daf. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscif apud hunc magistratū ⁊ eius consiliū. quia liberā iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq; si qui diserti reperiunf hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimū ⁊ gratia ⁊ dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij em̄ sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ⁊ officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti redditibus alunf. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebeꝰ ditior factus ad equestrem locū puenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo pphanari aut pollui dignitatem suā arbitratur hoc eū facere pmittit. Ita per longa tempora vterq; ordo in suis finibus consistit. Cū equites ad mercaturas ⁊ solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiaf. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis ⁊ nobilibus. ¶ Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiū. xx. milia passuum oppidū extat Uelchirchiū id est opulentū atq; vrbanū. Edificia habet speciosa. vinetis ⁊ pometis plurimū habundat. Flumen quoq; rheni orif in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia transitꝰ fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens ⁊ suo gurgite ⁊ multoꝝ incrementis adiutum ingens ⁊ robustū decurrit inter orientem ⁊ septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ⁊ viridez cursum rapidum. alueum arenosuz. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Fuerunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xp̄iana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani ⁊ angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq; in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex ⁊ Sigismundus cesar. Quinq; epī cardinales. xvi. p̄sbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepī. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̄tuor ordinuz. Duces. xxiij. Comites. cc. Cōmunitates quoq; vrbiū tam ytalie q̄z germanie superioris ⁊ inferioris. Post electionem do Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q̄ꝑ necessarium reipublice xp̄iane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresiarcha

Johānes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomētū mutuat⁹. Hic cū esset ingenio pacri ⁊ lingua diserta multūqꝫ dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wiclefistarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit sigismundo imperatori suadente patribus in ꝯcilio ꝯstantiēsi vt bohemia sanari possit iohannē ⁊ iheronimū ad synodū euocari. qui cū ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereticum principes habebant. voluerūt ambo nō tā verecunde aliena discere q̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe q̄ discendi cupidiores. ⁊ auditi sunt in ꝯsessu patrū. Johānes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atqꝫ humani iuris doctores. sepe cū his colloquium habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neqꝫ bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia sua wiclefistarū insania ne sedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. possent in ꝯspectu dei ⁊ in ecclesia militanti sublime consequi locum. Stetere in ꝓposito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. seuerantes se sancti euangelij emulatores. se xp̄i discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus apl̄oꝝ abijsse. que opes ⁊ delicias sectaret̄. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. ecclesiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per lasciuiā luxūqꝫ ꝯsumerent.

Iheronimus hereticus

Primores magne synodis vbi ꝑtinaciam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent resecanda censuerūt. Lata est in consessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse q̄ doctrinā ecclesie respuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbustus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cū resipiscere nollet sed descendens in laudationem Johannis hussi dudū ad ignem damnati virū illum iustū ⁊ sanctū appellans illa morte indignum. se quoqꝫ paratū quoduis supplicium adire forti animo ⁊ constanti. Multi illū accessere viri eruditissimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cū ꝑtinacius in erroribus ꝑseuerabat ꝑ consilium heresi damnatus ⁊ igni ꝯbustus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flammia adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtulisse ꝑhibet̄. Cineres exustorū ne raperent̄ a bohemis in lacū proiecti. discipuli eoꝝ ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit. eamqꝫ veluti sacrā secum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores q̄ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eīn in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacesqꝫ omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum consecrant. celebrandamqꝫ quotannis decernunt.

Johannes rochezana

Johannes rochezana heresiarcha apud bohemos ꝑ lōnga tp̄a ꝑfidiā seminauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuqꝫ tenuissimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuqꝫ victū querens grāmaticam ⁊ dyalecticam didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus fact⁹ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaqꝫ ꝓmptus esset in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Postremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragensibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad basileā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ⁊ sequenti die absoluti ab anathemate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in ecclesiā introducti rochezane ꝑfidie sue non īmemor altare accedēs diuina re peracta vni quē iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret. in quo errore ꝑseuerans tandem senio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū ꝑhm ⁊ oratorē ac historicum elegantissimū ac ꝓbatū tēpestate istac floruisse constat. eo q̄ innocentij septimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vsqꝫ ad ꝯciliū Constantie summa integritate fide secretarij officiū administrasset. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis sibi cura demandata vsqꝫ ad extremū vite tp̄s gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tū scribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Basiliū de instituendis discipulis transtulit. Vitā q̄ꝫ viroꝝ illustriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯposuit. Trāstulit q̄ꝫ libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicū ethicoꝝ ⁊ pollitico rū libros. historiā gothoꝝ edidit. volumē etiā ep̄laꝝ ac sui tp̄is historiā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius historie cā senatus ei singulare premiū vsqꝫ ad mortē ꝯstituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1 4 4 3. cū esset etatis anoꝝ. 7 4. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia ⁊ summa ipius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētinꝰ orator facūdissimꝰ. Et lrāꝝ aplicarū scriptor disertissimus. hisdē tpibus. Et ipe ob singularē doctrinā ⁊ dicēdi leporē. tū rome tūcq̄ ꝯstantie vbi cōciliū habebať atq̄ alijs in locis maximo habitus in precio Exnscq̄ in cōcilio qntilianū oīno ꝺperditū reperit. in monasterio ꝓpe cōstantiam hūc florentini ꝓpter ingeniꝫ ⁊ eloq̄ntie ipiꝰ claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiū optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. ⁊ honorarūt. Composuit aūt hic funebres orones ac alias plurimas. Et librꝝ facetiarū ⁊ eplarū. Et e greco dyonisiū siculū ⁊ alios latios fecit. De situ indie librum edidit ⁊ alia multa.

GUasparinus bergomēsis ex barzisa ruscilo natus. Grāmaticus q̄dem ⁊ rhetor celeberrimꝰ. Hijs tpibus apud venetias ob singularē doctrinam in pcio exns. etiaꝫ lras latinas semimortuas q̄si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes pmoti ediscēdi grā ad eū cōfluxere. Audita eiꝰ fama philippus mediolanēsiū dux euꝫ mediolanēsibꝰ edocēdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis ꝑuetusq̄ codex interitū euasit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore ꝺpditi quos oblr̄atos multo labore suppleuit. defectus q̄ꝫ in q̄ntiliani de institutionibꝰ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiā i lingua latina cōposuit. Habetur q̄ꝫ eiꝰ eple ⁊ orones elegantes. Cristoferus quoq̄ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoniꝰ de butrio iuris doctor

ANtonius de Butrio pr̄ia bononiēsis petri de ancharano q̄ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ elementinas optime explanauit. duoq̄ reptoria ad ius ciuile canonicūue ptinentia cōposuit. ac etiā ꝯsilioꝝ opꝰ pꝰ se reliq̄t

FRanciscus zabarella natione patauinꝰ. ro. ecclie cardialis p̄sbyter. iuris pōtificij ꝯsultissimus. Vir p hoc tp̄us dignitatē suā vt p̄latos decet lr̄is ⁊ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctissimꝰ ⁊ eloq̄ntissimus habereť copiose in decretalibꝰ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia q̄dā memoratu digna ꝯposuit.

RAphael fulgosius natione placētinus excellētissimꝰ iuris cōsultus. tēpestate hac mlta ad declaratione iuris ciuilis ptinētia. Sup digesto ⁊ codice cōmentatus ē. ac ꝯsilioꝝ opa. Raphaelē q̄ꝫ Cumanū iuris ciuil ꝯsultissimū cōtemporaneū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri mlta ⁊ ꝯsilioꝝ volumina edidit.

JOannes de Imola egregius vtriusq̄ iuris doctor p ipm tp̄s apud bononiā insignis ⁊ clarus habitus sup primū secundū ⁊ terciū decretalium accurate scripsit. Sextū q̄ꝫ ac clemētinas elegantissime cōmentatus est. s ⁊ in inforciato ac digesto nouo q̄dam cōposuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noīatissimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

JAcobus forliuiensis egregiꝰ medicus. hac tēpestate floruit. Quē dicūt cūctos qui phiam ⁊ medicinā ꝓfessi fuerāt excelluisse. Et ꝓpterea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē affori smis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie scripsit. Libellum p̄terea de intēsione graduū formaꝝ. ⁊ eaꝝ remissione cōposuit. Sepultꝰ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HUgo senēsis vulgatꝰ medicꝰ post cū diuina q̄dam ingenij ⁊ medendi grā. hoēs q̄ añ illū i ethruria floruerūt excelluisse crediť. Qui sup p̄mo Auicenne ⁊ aphorismi hyppocratis scripsisse dr̄. Et cōsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipe hec tp̄a reddidit clarissima. Cui ꝓpriū nomē erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ⁊ phie peritissimꝰ. prio apd senā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clarissimi p̄clarissima monimenta in iure post se reliquit. Vnde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs sup omes declarauit. Eiꝰ q̄ꝫ extāt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniūx Sigismūdi

BArbara Sigismūdi ipatoris coniunx ex domo ciliē si quāuis senectute cōfecta post obitū mariti nouū cōiugiū mete coplexa. Captiua ⁊ ipatoris cadauer vna vehiť miserabile spectaculū ⁊ hūanaꝝ reꝝ singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas i tāta reꝝ nouitate pñt hinc defuncti regis corpꝰ fletū eliciť. Inde regie vincta cōmiseratōeꝫ excitāt. Libera deinde i bohemiā se recepit apud grecium regie. Ibiq̄ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōsenuit. nobil genē. infamis vita mulier. In tantāq̄ demētie cecitatē ꝓlapsa ē. vt sctās vgies q̄ p fide ihu mortē obiere stultas publice ꝯpellaret. q̄ voluptatis gaudia gustare nescierūt. Nihil deiñ boni suū esse dicebat. nisi voluptates. pꝰ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aīas cū corpe asserebat. Sꝫ hāc tā scelestē feminā i domicilio hereticoꝝ ex peste apud grecium defunctā scelerati ⁊ abhomiabiles hussitaꝝ sacerdotes. pragā duxere. aiꝫ ītra sua sacra regū tumul ꝯdidē. Nō sunt r̄gibꝰ scpte leges. nec q̄cq̄ i bohemia ñ pmissū. sunt iexhauste libidis mlier. ācillas ieiunātes ⁊ orātes icrepauit. qd corpꝰ frustra macerarent. Fictūq̄ celi numen placere vbis crederent. Viuendū suauiter dū vita suppetit, fruendumq̄ voluptatibus.

Linea summoꝝ pontificū

Eugenius quartus

Felix quintus

¶Anno mundi. 6630. ¶Anno xpi. 1431.

Eugenius quartus papa. pãria venetus. familia candelmeria ppłari q̃dē sꝫ antiqua. pr̃e angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno q̄nto nonas marcij pōtifex creaꝫ. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ꝛ eū secum romā recusantē duxit. ꝛ primo thesaurariū fecit. deinceps epm̄ senensem. post ī cardinalē retulit. demū pontifex fact⁹. nil eo honore elatior. nulla in re pristinā vitā mutauit. Pricipio aūt pontificatus sui malis cōsilijs ductus. diuina hūanaqꝫ oīa pturbauit. Nã ꝛ ppłm romanū ad arma excitauit. Et cōcilio basilieñ vñ infinita mala orta sunt auctoritatē dedit. approbatis coꝝ p litteras aplicas decretis. Veꝝ postea ad seipm̄ rediens oīa prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ꝛ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusqꝫ eloquens. modice litterature. multe cognitionis historie p̄sertim. liberalis ī omēs. tū vel maxime in litteratos. q̄rū familiaritate delectatus ē. Nã leonardum aretinū carolū poggiū. aurispā trapesuntiū. blonduꝫ viros doctissimos secretis suis admisit. ad iram nō facile mouebaꝫ ob iniurias illatas. ꝛ maledicētiã hoim̄. aut mimos ꝛ dicteria scribentiū. gymnasia oīa qꝫ diligentissime fouit maxime vo romanū. ad qđ omē genus litterature adhibuit. religiosos mirūimmodū dilexit. eosqꝫ opibus ꝛ immunitatib⁹ auxit. bella aūt ita amauit. qđ mirū in pontifice videri debet. Et delphinū caroli regis francie filiū cū magno equitatu ī basilienses cōcitauerat. Cui⁹ impetu dissipatus ē cōuentus ille. Constans p̄terea in pactis seruādis ē habitus. nisi q̄d pollicitus fuisset qđ reuocare qꝫ pficere satius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocareꝫ. familiares hūit admodū paucos. sꝫ viros doctos. Et q̄ꝝ opa in grauibus rebus vti posset. Imꝑator sigismūdus cuꝫ sex mensib⁹ senis substitisset ad eugeniū cōuersus inito cū eo federe romā ꝓfectus. Corona imperij donaꝫ. verū mortuo sigismūdo imꝑatore a q̄ basiliense ꝯciliū incrementū habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto austrie duce conciliū ferrariense incohauit. eo profectus imꝑator grecoꝝ ab eugenio susceptus ē. inde florētiā transtulit. Exornare deinde ecclīam dei edificijs ꝛ sacellis ē annixus. vt ex capella pontificia ꝛ eneis sancti petri valuis apparet. Moritꝫ aūt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kal' marcij. ãno. M.cccclvi. Vir ingenio ꝛ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q̄ anno btūm Nicolaū toletanū in sanctos retulit confessores. Sepeliturqꝫ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni⁹ iacet hic quartus cor nobile cuius. Testanꝫ vite splendida facta sue. Istius ante sacros se p̄buit alter ab ortu. Alter ab occasu cesar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documēta latine. Alter vt aurato cīgat honore caput. Quo duce ꝛ armenij graioꝝ exempla secuti. Romanici agnorūt ethiopesqꝫ fidem ꝛc̄.

Felix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basilieñsi ꝯcilio philippi ducis ꝓcurratione deposito. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euestigio magne seditiones in eccīa dei exorte sunt. cū xpiana respub. trifariā diuisa. aut felicē aut eugeniū seq̄reꝫ. Essentqꝫ qui neutrales vocarētur: qꝛ neutri obtemparent. Hic itaqꝫ felix primus sabaudie dux fuit. q̄ prius comites appellabanꝫ. Et sygismundo cesare titulo ducatus obtento. cū annis ferme. xl. post pr̄is prouincie gubernacula tenuisset. Aucto pr̄no imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demū relictis principatus glorie fastib⁹. in heremū se recepisset. cū sex viris equestris ordinis etate etiã ꝓuectis. mūdo ꝛ pompis ei⁹ renūciasset. ad ripallie locū tanqꝫ paradisum delitiaꝝ sibi delegit. Cūqꝫ eo in statu vitã celibem in terris ageret a basiliensi cōcilio pontifex electus fuit. barbā totondit qꝫ ꝓlixissum nutriuerat. Ducatū primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanqꝫ rōne p̄sul eccīe coronat⁹ ē. celebrauit sepe diuina. bñdixit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ꝛ auctoritate p̄stātes assumpsit. Verū cū pacis ꝛ humilitatis amator existeret mortuo eugenio pōtifice illico nullis pulsatus ꝑcib⁹ nicolai ei⁹ successori hūanissime cessit. Relicto noīe pape cardinalatus honorē retinuit. ī pãria sua legatū de latē creauit. Deficiēs demuꝫ in senectute bona. fuit aūt clarissim⁹ p̄nceps preter gen⁹ ꝛ sue elegātie formã. acregiam dignitatē ꝛ ꝓmptā eloq̄ntiã morib⁹ itegre. vita ꝛ religiōe sctūs. ī subditos clemēs. ī bello magnanim⁹. ꝛ ī oēs iustissimus. ac demū nimiū felix. si seniū suuꝫ ecclesiasticis titulis non fedasset.

Scisma h. xxiij. iter eugeniū ꝛ felicē vsꝫ ad nicolaū. v. ob varias disceptatōes an pontifex eēt sup̄ ꝯciliū ꝑdurauit. ñ sine scādalo reipub. xpiane.

Solis facta ē defectio ꝛ varia bella ꝛ diffidia secuta sunt. ꝛ cometa apparuit secuta est occisio hominū in leodio.

Linea imperatorum

Albertus

ALbertus austrie dux. Et pdicti sigismũdi gener. ac boemie hũgarieq; rex anno dñi.1438.xiij.kal.aprilis impator post sigismundũ creatus.impauit annis duob⁹. Vir qdẽ optim⁹.ꝛ in omi virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq; prestaret. fuit in bellis audax.ꝛ manu promptus. Is primo apud albam regalẽ cũ ɔiuge sua Elizabeth kal.ianuarij summo ɔsensu ꝛ applausu ppli coronatus ẽ. Inde pdie nonas Maij rex bohemie designaẗ.diademaq; suscepit. Inter hec ꝛ electores imperij apud franckfordiã ɔuenientes. Eius felicitatẽ admirati.ꝛ ipi suũ sanguinẽ extollere decreuerũt. romanũ imperiũ alberto cõmendant. At illi acceptare imperiuz in iussu baronũ.ꝛ nisi primores hungarie indulgerẽt haud quaq; licebat. qbus haud ex vsu videbaẗ suũ regẽ theutonib⁹ imperare. dũ sigismũdus romane rei ɔsultus. ytaliã germaniã ceterasq; puincias pagrasset. hũgariã turcoꝝ direptioni patuisse. atq; ob eã cãm inhereditãdo albertũ obligarũt. ne sine eorũ iussu imperiuz acceptaret. Vocati tñ ad regem q̃ tũc wienne fuit. Multa in vtrãq; ptem dicta. Victi pcibus pcipue friderici ducis austrie tũc adolescẽtis. assensuz dedere. imperiũ summa ɔgratulatõne germanoꝝ ab alberto susceptũ. Ille imperio auctus. hũgariã rediit aduersus turcos qui rasciam inuaserãt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniẽsiũ pontifex diem obijt qui coronã regni ꝛ preciosam regni suppellectilẽ in arce huiᵘ tenerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dediẗ. q̃ dum thesaurũ regni corã baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronã beati stephani regis quã sacrosanctã putãt. clam surripit. anuiq; custodiendã tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nõ expectatis auxilijs aduersus turcos exercitũ ducit. Castra intra Ticiam amnẽ ꝛ danubiũ collocat. inter ea turcoꝝ impator euicto castello ex cecatoq; dispoti filio. cuius sororem in matrimoniũ duxerat domũ abijt. Albert⁹ vbi expugnatã synderomã turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dũ peponib⁹ nimiũ oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuz igiẗ dissinteria laboraret sentiensq; periculũ. wiennã repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q aerem in quo fuerat nutritus cõferre aliquid ad sanitatẽ sperabat. Iter ĩgressus cũ iam strigoniũ preterisset.ꝛ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoq; testamẽto. in villa q̃ longa dicitur. vi.kal.nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ꝛ fortitudine clarus. qui magna de se xpiane reipublice pmittere videbatur. Nec minora populi de sua vtute cõceperant pulcerrime spei breuitas vite nõ sinit. neq; eñ biennio toto imperauerat. statura eius pcera fuit. neruosum ꝛ validũ corp⁹. facies terrifica. more gẽtis erasa barba. supius labrũ intõsum vestem haud splẽdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq; lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

COncilium Basilee anno domini.1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tñ lente ꝛ pua admodũ freq̃ntia. auctoritateq; martini nutritum inde turba plurima cõuenit. epoꝝ ꝛ alioꝝ prelatoꝝ cũ quibusdã cardinalibus qui ab eugenio recesserãt. videlicz placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonẽsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertẽs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationẽ heresis bohemoꝝ ꝛ reformatione ecclesie ob qḋ ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq; premereẗ. Et qḋ Basiliense conciliũ augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq; principibus. Qui omnẽ reipublice causam in arbitrio concilij reponebãt. Illud primo q̃dem bononiam transtulit. cardinaliũ oim q̃ secum aderant consensu. Sed imperator alijq; principes ꝛ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemperauerunt. Verũetiam eum bis terq; monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrãdi cõcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eũ acturos vt in ɔtumacem. Eugenius cũ dubius quid potissimũ decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoq; equite. qui eius causam tueretur. Verum suggestionibus philippi mediolanũ ducis eugeni⁹ priuatus.ꝛ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarũt. Conciliũ igitur pulcerrimũ initium habuit. sed turpissimũ exitum. pter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cũ magno equitatu in basilienses cõcitauit. cui⁹ impetu ɔuentus illico dissipatus est.

B

Basilea prouĩncie heluecie ciuitas ampla clarissimaqꝫ. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. cũ ΒΑCΙΛΙΚΟC· grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑCΙΛΕΙΑ regnum dicit̃. Uel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quãuis vulgo ferũt ibi latuisse basiliscũ. Et post eiꝰ defectionem nomẽ vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit̃. ⁊ eã pene mediã diuidit. põte tñ simꝉ vrbis ptes vniũtur. Is fluuiꝰ germanie celeberrimꝰ ex rheticis alpibꝰ oritꝰ. Qui variꝭs mõtiũ impedimentis incitatus. cũ rupibꝰ coartat̃. terribili fremitu eluctuat. pcipue ꝑpe oppidũ Schaffhusen. ingenti impetu pceps ruit. Et sb oppido lauffenberg incitatus petris. spuma albissima p̃ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandẽ atrox spumans amplo iurgite ad augustã rauricã. vsqꝫ et basileã euoluitur. Et eã in duas ptes disiũgit. Ciuitati qꝫ ac ponti ĩ occulto insidiat̃. cũ terremotibꝰ sepenumero quassata sit. Littora enĩ rodit. alueos nouos qrẽs. terrã cauãs. vẽtis ⁊ aqs replẽs. hos motus excitat. Quãobrẽ veterẽ rauricã augustã (cuiꝰ vestigia supra basileã cernũt̃) defecisse arbitrãt̃. Cuiꝰ nomẽ basilea a descriptoribꝰ pꝰea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cõmoditatẽ magnã hꝫ. qꝛ inõ multã hꝫ nauigatõem. vt cũ magnis oneribꝰ ad mltas regiones nauigari possit. Ursulã qꝫ diuã v̾gine cũ sodalibꝰ a colõia nauigiꝭs p rhenũ ad basileã ascẽdisse histoꝛie tradũt. Rhenꝰ aũt ⁊ si accolis multa qñqꝫ dãna ifert. vbertatẽ tñ glebe affert. Cũ h̃ vrbs etate nr̃a latericiꝭs domibꝰ. pulcerrimis edibꝰ. mõsteriꝭs tẽplisqꝫ magnificẽtissimis. hospitalibꝰ ãplis. aliꝭsqꝫ vrbiũ necessariꝭs cũ magñ ambitu ⁊ menibꝰ. fossisqꝫ ꝓfũdis exoꝛnat̃. hꝫqꝫ agrũ ãplissimũ inter mõtana ꝯstitutũ. q̃ ⁊ frumẽti vniqꝫ boni feracissimꝰ ẽ. Estqꝫ vrbs celeberrima ⁊ ãtiq̃ h̃ euenit ĩ hac. qõ i ceteris ãtiqs vrbibꝰ (q̃ꝝ descriptio pcessit) euenire solet. vt reliq̃ ⁊ monumẽta q̃dã vetustissimoꝝ opeꝝ ꝯspiciãt̃. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotibꝰ q̃ssa ac vetustate ipa cõsumpta. vt nec eiꝰ figure. nec ad quẽ vsũ fabricata fuerint. quãuis diligẽtissimus ꝓspector q̃at agnoscẽ. Hec tñ mirũmmodũ aucta. Et pꝰ terremotũ cursus ĩstaurata. Nouissime nr̃is tpibꝰ bonaꝝ artiũ gymnasio ornata fuit. Piꝰ enĩ summꝰ pontifex eiꝰ nois scõs ob loci comoditatẽ post susceptũ põtificatũ in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegiꝭs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilii basilien-

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui q̄ndā helvetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris pro-
vincia. Cū ludovic⁹ delphin⁹ vienēsis in ei⁹ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēq₃ metū basiliēsi-
bus intulisset. ⁊ suitēses ex federe socij civitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ⁊ acri
bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferi⁹ mētio fiet. Hʒ hec inclita vrbs duas ptes vt p̄mīs
suʒ ē. Maior hʒ tres vertices. in vno vetustissimū dive marie extat tēplū summū: ep̄alis sedes auxilio divi hein-
rici īpatoris sedi ornatū. In alio canonici regl'ares ad .s. leōhardū degūt. In t'cio eccl'ia sc̄ti petri situata ē. Pri-
mū q₃ monasteriū cū abbacia ad sc̄tm albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ⁊ p̄dicatores
in eo loca sortiti sunt. Dom⁹ itē cruciferoꝝ ⁊ dn̄oꝝ theutonicoꝝ spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sc̄tās
katherinā ⁊ .S. clarā ⁊ mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hʒ monasteriū carthusiensiū. ⁊
eccl'iaꝫ theodori ⁊ sc̄ti nicolai ac alias basilicas. In hac q₃ vrbe multe sc̄tōꝝ reliq̄e sūt ac ornat⁹ varij q̄b⁹ deco-

Friderico postea ro. īpatori amede⁹ dux sabaudie quē cler⁹ apō basilcā ꝯgregat⁹ eugenio (rata existit
q̄rto a summo pōtificatu pōtificato poito in illi⁹ locū suffecerat feliceq₃ papā d̄ītū vt p̄misim⁹ vocaue-
rat filiā quā domi habebat viduā iuvenē ⁊ forma p̄stātē in m̄rimoniū obtulit. siłq₃ dotis noīe auri nūmū du-
cēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar nummeq₃ sacro suo eccl'ie sacra fedare
voluit. atq₃ ad suos ꝯversus. vēdere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonell⁹ estēsis ferrarie marchio p̄mogenit⁹ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Ni-
colao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnavit annis. ix. vir certe magne hūa-
nitatis ⁊ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ⁊ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ⁊ iusti-
cia gubernavit. ⁊ vrbē ferrariensem muris novis ex parte padi cingere cepit. ⁊ plura edificia superbissima
in vrbe erexit. ⁊ vias ⁊ plateas stravit. Monasteriū sc̄tē marie ordinis sc̄ti dominici erexit ⁊ se post mortem
ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuꝫ mire
pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ⁊ regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̃ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes i sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ⁊ singularē deum conuerti. multi metu baptismum suscepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̃ imperaret in cubiculū suū accepit. eūq̃ cū esset sibi coetaneus dilexit Is post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūq̃ verba sua nil proficerent theologos ex viennensi scola accersit qui iuuenem instruant. addit p̃ces addit lacrimas. promittit minat̃. Postremo vbi frustra sese niti cognouit iuuenis iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad suppliciū ductus nullis obstrictus vinculis (sic eñ petierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se p̄iecit atq̃ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermonē suū vienne audiret somno grauatū esse atq̃ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cūq̃ rem dubiam ⁊ admodum difficilem reddidisset. iamq̃ rex excitatus attētissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̃ si baptisati p̃ncipes ac in cunabulis moriant̃ nō ē desperata eoꝝ sal⁹.

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus ph̄s ⁊ orator ac iuris cōsultus. necnō ⁊ lingua greca latinaq̃ vir eruditissimus Chrisolore bizantini ph̄i auditor ⁊ carrariensium principū olim familiarissimus ꝑ hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet̃ inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiū dn̄oꝝ edidit. ⁊ de ingenuis moribus libellū. ⁊ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes composuit ⁊ alia multa.

Maphеus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ⁊ poeta nō vulgaris. martiniq̃ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellus partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ⁊ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ⁊ eisdem capellā atq̃ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ⁊ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir: ob doctrinā ⁊ dicendi promptitudinem ⁊ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonbardus quoq̃ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̃ lingue grece ⁊ latine peritissimus. Inde q̃dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ⁊ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filium genuit doctrina ⁊ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̃ lingue vir eruditissimus atq̃ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ⁊ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē.

Gaietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ⁊ ph̄s sui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ⁊ iō accuracius sup octo libris phisicoꝝ ꝯmētat⁹ est. ⁊ sup libris de anima ⁊ de celo ⁊ mundo ac alia ꝯposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basiliense celebrat̃. Mortuo eñ sigismundo imꝑatore a quo basiliense concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo ꝓficiscit̃ ⁊ eugenius eo q̄ aduentare imꝑatorē constantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani imꝑatores suscipi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̃ grecoꝝ ⁊ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi faterent̃ ⁊ spiritumsanctū a patre filioq̃ ꝓcedere. vtq̃ in azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i confeceraret̃. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo v̄o vt faterent̃ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̃ legittimū successorē primū in orbe locū tenere. cui ⁊ orientalis ⁊ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ⁊ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ⁊ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

PHilippus mediolonẽsiũ dux. occupata genua vrbe. magnũ exercitũ inter foꝝ cornelij liuijq̃ foꝝ cõtinebat. Quapropter suscipit aduersus eũ a florẽtino pp̃lo bellũ. qd vsq̃ ad obitũ eiusdem ducis durauit. annis. s. xxv. Infida tñ nonnũq̃ ⁊ insidiaꝝ plena pace intercedente.

FRancia añ hec tpa diu in flore. nũc in merore fuit. Cũ illud regnũ florẽtissimũ supra modũ per henricũ regem anglie vastat. postq̃ aũt alios bello deturbauit. nõ sine grandi iactura suoꝝ infelicissime vitam finiuit. Joannes quoq̃ dux burgũdie hoc regnũ eque lacerauit q̃ breui post occidit ⁊ malorum multoꝝ occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandẽ pacem cõposuit. quã burgundi acceptarũt. Anglici non consenserũt. verũ ioannes burgũdie dux post terugas initas cum sacramentũ ambo diuinissimũ sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

DUo amantes hijs diebus in ytalia fuerũt. Miles vnus eurialus noĩe Sygismũdi imperatoris. curialis p̃cipuus. Et lucrecia in senẽsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq̃ speciosissimi. Veꝝ lucrecia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dũ sygismundus illic degeret. Hij nãq̃ ceco amore adinuicẽ solo visu exarsere. Et tandẽ ad cõcupitũ finẽ puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiã facta fuit sepatio. Ex qua tãtã vterq̃ contraxit tristiciã. q lucrecia post longas lacrimas egritudinẽ incidit. Et qz coꝝ suũ aberat inter brachia matris indignantẽ exalauit aĩam. Eurialus vo postq̃ obisse verũ amatorẽ cognouit. magno dolore pmotus. cõsolationẽ vllaꝫ admisit nisi postq̃ cesar ex ducali sanguine virginem castissimã sibi matrimonio coniũxit. Ex quoꝝ exemplis monẽtur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui enĩ nũq̃ sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Ipse nãq̃ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum historiã pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciã. tpe concilij basilieñ.

VEnit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cuꝫ magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq̃ obsidione cinxit. Cui nomẽ est mons belligradi. quod ab imperio comites de wirtenberg habẽt i feudũ. Ibi cum aliquãdiu delphinus maneret. cũ castellanis tandẽ conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq̃ tecto. Postq̃ aũt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq̃ aduentum suũ publicauit. sꝫ non vno modo apud omnes. Apud aliquos nãq̃ se in auxiliũ nobilitatis venisse predicabant. tanq̃ in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoꝝ regem cõtra Swicenses. nõnullis aũt se velle vendicare iura domus francie se asserebat. que vsq̃ ad rhenũ protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinã obsessurũ se affirmabat. dicebat ⁊ ꝓpter ducem sygismũdũ se venisse. Et hos rumores vbiq̃ publicari studebat. Non q ita esset. sꝫ q fauorem ob eam causam sese putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq̃. ⁊. xx. milia censent esse. Concordatũ est inter delphinũ ⁊ alsacieñ. quinq̃ ⁊. xx. milia hominũ ex suo exercitu p hyemeꝫ in oppidis alsacie recipi debere. ipeq̃ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obsessis ferre opem promittit. Veniebant iam delphini gentes q̃ vulgo vocantur armeniaci in subsidiũ quoddã castelli. quod swiceñ. ꝓpe basileam obsidebant. suiceñ. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq̃ armeniacoꝝ turmas incidũt. stragem dãt. plurimosq̃ neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorẽ exercitum se recipiũt. Illi sanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dũ gloriam querunt. ꝓpriam salutem amittunt. Ventuꝫ est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiceñ. irruit. Nonnullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentq̃. Cõmittitur atrox ⁊ miserabile p̃lium. Caduntq̃ ex vtraq̃ parte q̃plurimi. prelium a principio diei vsq̃ ad finem tractum est. Ad extremuꝫ non victi suiceñ. sꝫ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campusq̃ liber eis mãsit. nõ virtute. sꝫ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicũt aliqui plures stratos esse q̃ ex suiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suiceñ. vlcisci volũt vitam amiserũt. Dum hec agũtur rex romanoruꝫ oratores ad delphinũ mittit. episcopum augusteñ. ⁊ ioannẽ de aych doctorem. nonnullosq̃ milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperiuꝫ cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus suos ad regem destinat q̃nq̃ viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ sancti calixti pluresq̃ alij doctores delphinũ adeũt. Et cum hijs ciues basilieñ. deprecanturq̃ ne ne concilio vel ciuitati noceant. Is rursum suos basileam cuꝫ hijs nũcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq̃ suiceñ. factõis illuc ꝯuenerãt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinũ vocatu regis contra suiceñ. venisse. Tandem cũ deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoꝝ ad ꝓpria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit φ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixias lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq̄ brixia cardinalis ꝗ3 sancte crucis vltro citroq̄ sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ꝛ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea tp̄i ꝛ mantuanꝰ marchio ceperāt retineret. Insup ꝛ bergomū eiusq̄ agrū legatus ex sedere ip̄is venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūq̄ bello lacesseret. Inde veneti tantā gl'iam ꝛ vtilitatē ꝯsecuti sunt. Deinde arx vi ꝛ machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis suscipit̄ qd̄ p annos tres maximo cū vtriusq̄ ppl'i dāno ꝓtractū fuit.

Cosimas Mediceus ciuis florentinus

Cosimas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē reuocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vn̄ ꝛ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit eīn apud florentinos ciuis primarius. oīmq̄ nō solum apud ytalos ꝗ forte et apud exteras nationes opū affluentia p̄rinꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ꝛ p̄sertim historiaꝝ p̄stantia oēs supauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frācis̄cus sforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̄ ecclīastica edificia cultiora reddidit. Et in p̄rimis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliste ꝓdis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo sup̄bissimas. vt oīes supent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis ꝗ ꝛ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq̄ peritī illā exornans. alia quoq̄ ea in vrbe extruxit monasteria ꝛ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū ꝑmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosimas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̄ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine ꝛ grece lingue atq3 elegantie p̄nceps laudanissimꝰ habet̄. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius assistēs multis ꝛ eruditis viris audientibus disputantiū vba atq3 sentētias tū grece tū latine, platas mira celeritate ꝛ adeo accomodate referebat vltro citroq̄ in vtraq3 lingua fidelissime ꝛ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq̄ lingue accurate doctus. ꝛ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenē Laerciū de moribꝰ ꝛ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq̄ opuscula docta cōposuit.

Joannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ꝛ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝯtubernalis ꝛ studioꝝ suoꝝ intimus comes grecis latinisq̄ l'ris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis l'ris ornat. Athanasij quoq̄ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abollicasum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq̄ ex viscentibꝰ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legi gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montignanū philosophū ꝛ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ꝛ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Qd̄ pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq̄ his ꝛ cōsilia in medicinis de p̄ticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsq̄ ad pedes. Siir de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. ꝛ alia multa.

Hugo quoq̄ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ip̄ſuꝫ tempus diuina quadam ingenij ꝛ medendi gratia. oīes qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ꝛ Aphorismis Hyppocratis ꝛ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

Nicolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini p̄r. qui anno dn̄i.1294. obierat hoc anno.1446.frequētissim⁹ miraculis clarus ab eugenio pontifice(toto astāte pp̄lo romano omniqꝫ cardinaliū cetu)sctōꝝ ꝯfessoꝝ nūero aggregatur. Uoluerat tn̄ ioannes.xxij.pontifex q̄ de ei⁹ sanctitate p̄cipuā habuerat noticiam.hūc ei honorē impertiri.ſꝫ multis belloꝝ scismatūqꝫ turbinibus vexatus. ac etiā morte p̄uentus.id hāc ad vſqꝫ diē dilatū ē. Js sanct⁹ ex pyceno oppido qđ sancti angeli nūcupat̄ ſꝫ firmana ciuitate in re amita.p̄re cōpagno mediocribus parētib⁹ nat⁹. adultus fact⁹ corpus ⁊ aīam dn̄o ꝯsecrauit. Jn adolescētie p̄mordijs mūdo renūciās ordinē heremitaꝝ beati augustini complexus ē.inde mľtis ieiunijs vigilijs v̄beribus corpusculū afflixit.⁊ cōtemplationi se totū dedit. oīs ei⁹ s̄mo aut rarus aut cū opus erat de morib⁹. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu.vľ de amore dei fuit ⁊ celesti patria.cilicio circuloqꝫ ferreo subtrito vtebat̄. qbus carnē suā plurimū macerabat.diabolicas etiā tēptatiōes ptulit.in eo q̄ꝫ ꝓphetie sp̄ūs fuit.ad eū multi languētes.nōnulliqꝫ malignis vexati spiritib⁹ ducti curati sunt.triginta ānis tolentino in cōuentu p̄manēs.nūqꝫ carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tp̄e receptus ē comedisse. Cū q̄daꝫ nocte diu in oꝛōne psallisset. in cella sua obdormiēs vidit ī somnis sydus clarissimū situ non altū.e loco natiuitatis ꝓgrediēs qđ post oratoriū eboꝛi in tolleto terminū habuit.cognoscēs p̄ hoc se emigrandū.in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctitatis ei⁹. Sicqꝫ sanctissim⁹ vir celo receptus ē.hui⁹ aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurētius vallensis

Laurentius vallēsis vt aiūt canonicus.nō mīn⁹ pħus ⁊ theologus q̄ꝫ rhetoꝛ ⁊ grāmaticus. hoc tp̄e clarus exn̄s.ad ioannē tortellū amicissimū suū Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit.quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitqꝫ in dialeticā ⁊ in q̄ntilianū cōmētarios dignissimos. Ep̄las q̄ꝫ pauli suo mō in latinū v̄tit. Homeꝝ insup̄ ⁊ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit.inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

Matheus palmerius natione floꝛētinus historicus ⁊ pħus ac oratoꝛ disertissim⁹. tp̄is q̄ꝫ tp̄ibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio floꝛētino annumeratus fuit. Chronicā eusebij de temporibus quā diligētissime emēdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vſqꝫ ad annū .1448.ip̄e perfecit.

Blondus hystoricus

Blondus flauius foroliuiēsis vir doctissim⁹.⁊ dicēdi gr̄a gratissim⁹ eugenijqꝫ pōtificis secretari⁹ dignissim⁹.ſꝫ ip̄o tp̄e eas ob res multo habit⁹ ē in p̄cio. Qui p̄ter orōnes ⁊ ep̄las innumerabiles a se editas.maximā gloriam ytalie cōtulit.q꜡ p̄ ceteris latentē sup̄ mille annos historiā tanta attigit diligentia, vt duob⁹ ⁊.xxx.libris.eandē diffuse ornateqꝫ oñderit. Nā omne ne dū ytalie ſꝫ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionūqꝫ statū ppłe re descripsit. Jndeqꝫ de roma triūphante libros.x. Et de roma īstaurata libros.3. ac de ytalia illustrata libros quasi.9. ac alia mľta. Quinqꝫ hic post se reliquit filios bonarum litteratū feracissimos.nec patri inferiores.

Guarin⁹ veronensis

Guarinus veronēsis crisolare bizantini discipulus grāmaticus.⁊ oratoꝛ ac pħus eruditissimus.grece latine lingue facūdissimus. ferrariaqꝫ legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā traxisset.maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie.⁊ victorinus mantue publico salario vocati.mľtos in vtraqꝫ lingua erudire ceperūt Jnter q̄s etiā mantuani ⁊ ferrariēses p̄ncipes fuere. Hic guarin⁹ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter ī ordinē redegit. indeqꝫ strabonis geographi europā.⁊ vitā q̄rūdam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fecit.hn̄tur eciā ip̄ius cōplurime elegantissime oꝛōnes ⁊ ep̄le a se edite. Desiciens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

Georgiū Trapezuntiū virum doctissimū ⁊ apostolicum secretariū cum his floruisse constat.q꜡ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus.mľtis annis hyspanos gallos germanosqꝫ viros p̄stantissimos vna cum ytalicis oratoriā ⁊ poeticam docuit disciplinaꝫ. Rhetoricā conscripsit ⁊ alia.

Gregorius tiphernas rhetoꝛ vtriusqꝫ lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Joannes quoqꝫ aurispa secretarius ap̄licus rhetoꝛ luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cōposuit.

Antonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ip̄sa tempora suo ingenio suaqꝫ insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ⁊ iūcturis. ⁊ calculi passione tractatus cōposuit. Feruntur ⁊ ip̄sius de fluxibus de pleuresi. de peste ⁊ aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi.6646. Anno xpi.1447.

NIcolaus q̄ntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppi
do lucensꝭ agri. humili loco ⁊ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholo
meo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccc.xlvij.
Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissi
mus. Laudat̄ eñ eius liberalitas qua in oēs vsus ē. maxime erga litteratos
q̄s ⁊ officijs curialibus ⁊ bñficijs mūfice iuuit. Eos premijs ad cōponenduꝫ
⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sex
centis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem
adepte sint. Misit ⁊ lr̄atos viros p omnē europiā. quoꝝ industria libri cōngre
rentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtu
tum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̄ anno
⁊ ep̄atum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatuꝫ adeptus ē. Qui
cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Jdo
motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua
ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝯstituit. Ea cōcor
dia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū
letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge p corona acci
piēda romā cōcessit. Et ab ipo coronā ⁊ bñdictionē acceperūt. Multa etiā glo
riosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in
vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ⁊ templum sancti
Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vr
bis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. Jn vaticano aūt ⁊ pontifi
cias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos
⁊ latos inchoauit. Et molē ingenteꝫ quibus coherceri hostes possent. ne edes
pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent. Extant adhuc
vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pō
tificia. q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros ppulcros auro ⁊ argento redimi
tos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non pdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas
multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̄ officiuꝫ vendiderit neq̄
beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ cō
seruator. iubileū habuit. beatum quoq̄ bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio
animi quo maxime cruciabat̄ post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū
vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M.cccc.lv. morit̄. Sepeliturq̄ in basilica petri. honorificētissima
pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xpi.1455.

CAlixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generosꝭ
parentibus natus. alphonsus cognomento boria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus apri
lis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Uir certe magni consilij ⁊ vtriusq̄ iu
ris pacutus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs
bellū turcis statim indixit. Jd se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum
predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā
adiuuarent. Ex hijs autem facultatibꝰ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aq
legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Jnsulas quasdam cepit ac magnas calami
tates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē pfi
tebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mā
dauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. Jn meridie campanis signum dari fidelibus. vt oratio
nibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domi
ni nostri ihesu christi ipse ordinauit. Jussitq̄ eo modo atq̄ eum hijs indulgētijs celebrari quibus celebri
tas corporis christi in precio habetur. Et p̄terea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad reges
Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratreꝫ misit. Cum multis ⁊ magnis mūe
ribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̄
ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū
eadmūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemo
sinas xp̄i pauperibus frequentes dabat in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificatꝰ
sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos
in vsus bellicos contra turcos cōparauerat. Sepeliturq̄ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tē
plo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

Fridericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto cesar delectus. Inde coronã regni germanica apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in p̄sens. annis. 53. Is postq̄ꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. cepitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nã domus austrie principes (inter q̄s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerũt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerũt cũ diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus q̄ꝫ primũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ tẽptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus crucifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceq̄ꝫ reditum cũ gloria habuit. Fuit eñi princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quã sapientia. grauitas et vite integritas comitabanť. corpore strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. aptꝰ ⁊ paciens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua denicqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quõ neutralitatẽ eccłe romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiã germanici populi magno labore. maiori sumptu atqꝫ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nũc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatẽ tanti principis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas eñi imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que sibi obsequiť. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cũ ea regũ ⁊ imperatoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstrauit. Demũ ꝑsona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Sat est tamen tacere q̄ꝫ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia ꝑcurrere. Ureor eñi ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiã imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguenduꝫ esse. quod viciũ a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericuꝫ nemo adulatũ dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaqꝫ supra verũ extollunt. Cũ hec scripta eius laudes diminute magis q̄ꝫ ampliter attingunt. quis eñi eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui modo regnant quicqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericũ tanq̄ꝫ speculũ quoddã virtutũ contueri appetere ardentior. Si gloriam regionibus suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ ꝑstringo que ad exẽpla virtutũ ac ꝓbitatis accomodari posse videanť. Nunc igiť ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaũ quintũ rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa ꝑegit. Ad quem locũ ⁊ ladislaum regẽ ꝓficisci iussit. Inde villacũ se confert. id est oppidũ ecclesie babenbergensis supra drauũ situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. domi nobiles q̄ꝫ plurimi qui romã videre. coronationẽ ytalie spectare mores. militie cingulũ mereri magnopere optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidũ ex suevia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ipe q̄ꝫ uis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ipe regem ladislauꝫ secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoruꝫ patricios domi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flauescentes copiosasqꝫ comas. lactea colla. cõmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenıqꝫ partibus per vallem tridẽtinam Ueronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificẽtiam ostentabat. Omissa ferraria bononiã ꝑgit. vbi bessarionẽ legatũ ap̄licũ occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerũt duo cardiales. Parumꝑ aũt florẽtie moratꝰ donec edes cosme de medicis ceterasqꝫ splẽdi

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiã spectaret. Senas ꝓfectus est. Cũ senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie filia alfonsi nep̃tis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atq; illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciã rubescentibus ceruice facie cãdida
ex integro venusta. Imperatrix igit̃ senas deducta est ieiunij scd̃a die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cũ legatis aplic̃ extra duas vrbis portas spõ
se aduentũ expectabat. qua visa in amplex⁹ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreũ lapidẽ
erexerunt. Cesar post iter suũ vrbẽ versus ꝯtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romã summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitat̃ in vrbe fuit
obuiã datũ est. Uenit deinde cesar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ spectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbẽ visere datũ est. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle descensum est sacer senatus apl̃i
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽsibus circũdata oĩm i
se occulos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus german⁹ ce-
saris milicie ductor obequitans suũ cuiq; locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Postq̃ vrbẽ cesar intrasset eius equũ manu regere marscal⁹
nudũ ensem ante cesarem tulit. Epũs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epĩ ⁊ abbates infulati san
ctoꝝ reliquias ferentes occurrerũt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculũ vocitant siue baldachinũ in-
troducere vsq; ad gradus basilice sancti petri p̃cedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedẽs eburnea põtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliũ circũstante verbis paternis ⁊ supra modũ benignis Frideri-
cũ suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̃z ladislaus ⁊ albertus ac demũ impe
ratrix pedes basiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoꝝ regẽ co-
ronaret. Idibus igit̃ marcij sapud sancti petri summũ altare Fridericũ in regẽ longobardoꝝ coronauit. et
Leonora p̃ oratores desponsata inter missaꝝ solennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Abso-
luta mediolanensi coronatione postridie solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oĩm summam
beati petri arã in sublimo throno ꝯscedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ
deputatũ. Fridericus postq; iusiurandũ beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̃stitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iu-
rasse decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicũ sancti petri receptus. Inde augustale paludamentũ acce
pit. in mediã basilice ꝓfectus trinã benedictionẽ suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu
lis atq; brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex dẽ diuinã inchoa-
uit. Inter celebrandũ diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrũ quo regia potestas indi
cat. Pomũ quod mundi dñm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat p̃ varias vices data. Postremo co
rona aurea infulata p̃ciosisq; coop̃ta gemmis cesareo capiti imposita. Imp̃atrix q̃z post cesarẽ coronam ex
manibus pontificis accepit. quã ꝯiugis Sigismundi fuisse ꝯstabat. Cesar q̃uis ornamẽta sibi p̃cio incre-
dibili cõparasset. In hãc tñ solenitatẽ palliũ. ensem. sceptrũ. pomũ coronãq; caroli magni ex archiuis nurm-
bergensiũ ad se deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuinisq; rebus est impositus modus leonora in suas
edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredũ ascendit. eiq; ce
sar dextratoris officiũ p̃ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscẽso vsq; ad ecclesiaꝫ sancte marie vna ꝓ
fecti sunt. Tũc papa in pallatiũ redijt. cesar in ponte adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq; duces et
comites ad milicie ꝓuexit honorẽ. ter quemq; gladio p̃cuciens. Trecenti eo die p̃cussi milites referunt̃. de-
inde cũ sol occideret ad lateranũ se cõtulerat. splendidũ ibi ꝯuiuiũ habuit. Imperator igit̃ Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̃gesimoscd̃o anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim sese cũ imperatrice ꝯferret. statuit tanto regi morẽ
gerere. Ad regẽ igit̃ amicũ ꝓfectus ⁊ post eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptẽ suã nunq; vidisset nuptã ⁊ in alto locatã ample-
xus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctã ebdomodã ⁊ octauã pasce. Ostendit quoq; alfonsus thesauꝝ suũ quicq;
p̃ciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud auunculum po-
stea mansit. deinde manfredoniã profecta est atq; illo ex loco p̃ mare venecias nauigauit. Cesar romam re-
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile p̃ciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emisse ferebat. Is (postq; solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem p̃ fluẽta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificũ ⁊ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus fostari dux venetũ vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cũ tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq; festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq; ad littus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̃nturbidam aeris faciẽ mu
tatũq; celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe-
tentem eũ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

huere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quib⁹ ⁊ heinricus rosensis nanone bohem⁹ cū ducētis eqtibus ⁊ mille peditib⁹ se adiūxit. Cessit furēti pplo frideric⁹. pupillūqꝫ adhuc teneꝝ dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses except⁹ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora susceptos primo cristoferꝝ habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti i baioaria. Australes aūt ⁊ si fridericū cesarē accersitis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt atqꝫ in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ p̄cipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatē in austria abstulit. Que post mortē mathie fili⁹ maximilian⁹ p̄ri reddidit. In plerisqꝫ tn̄ locis. cū ei semp ingens cupiditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incursiones cōuentū p̄cipue anno .1471. Ratispone edixit. Et post aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓxīū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt ⁊ pacē inirēt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viscera querti debere. Quā obrē anno salutis .1486. filiū ei⁹ maximilianū ꝯsortē regni fecit. vt qd̄ p̄ senectute adimplere non posset. p filiū regē ꝑficeret. Cū itaqꝫ cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etasqꝫ ⁊ prudentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ p̄cipue sunt ad res arduas capescēdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principat⁹. ⁊ omnē pplm xp̄ianū. s̄ vniuersum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā ⁊ sanctā deducet etiam. ad altissimi dei gloriā ⁊ honorē. Sublimationemqꝫ throni sui cū laude perpetua ⁊ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardin⁹ senens̄ ordinis seraphici francisci professus. ⁊ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ethrurie nobili loco nat⁹. qui postqꝫ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. primo iuo qd̄ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorqꝫ paupertatis eximius. cū ordinē illū labentē ⁊ institutione primeua longe remotū offendisset. reducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neqꝫ eñ induratī maioꝝ cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inuenit. seorsum habitare instituit. hijsqꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Jubēs oēs vt p̄ris francisci volūtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoqꝫ vti modico. plumas oēs effugere. i sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū maláqꝫ pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc crucifixū p̄dicare. que oīa primus ip̄e implebat. sobrius pater in p̄dicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ ampli⁹ cenobia p ytaliā sui ordinis a fundamentis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter p̄dicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitatē cū pleriqꝫ improbarēt. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curasse morbos. ⁊ fecisse miracula nō est ambiguū. Tandem apud aquilam brutioꝝ vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ⁊ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M. cccl. in iubileo adnitente ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini ascripsit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M. cccl. rome freq̄ntissimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt queādmodū ex lege veteri corpalis ⁊ animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remitterenturqꝫ culpe. ⁊ onera peccatoꝝ omibus. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oīni xp̄iano solo p hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ⁊ amplius hominū milia diebus singulis p vrbem templa foraqꝫ vaderent. dissoniqꝫ mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neqꝫ victui necessaria defuerint. neqꝫ tumultus interciderint. Unica tamen horrenda visu ⁊ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens ppl̄i multitudo peteret. neqꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concursatio. Cūqꝫ hij atqꝫ illi a superuenientibus vrgerent̄ premerēturqꝫ turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūqꝫ nōnulli equis mulisqꝫ veherent̄ cum iumētis vna prostrati calcatiqꝫ sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quāplures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūqꝫ pedes oppressi animas exalarunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exequiasqꝫ hijs solēnes fecit. Capellamqꝫ marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti pestilētia ingēs q̄ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqꝫ in ytaliā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines misere. per oīnes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄maxime mediolani deseuit. Sequētibusqꝫ annis vbiqꝫ peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam superior solis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimatꝰ fuit. āno. 1442. renato supato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardinia atqꝫ hyspania annis multis. Renatus eīn rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuoꝛ annis regnassꝫ dei̇̄citur. qui massiliā vn̄ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū defecisset quatuoꝛ post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maioꝛ natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex gloriaꝫ pacis laudibus ꝓferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et ꝓfectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. ⁊ castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu ꝑ cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. ⁊ paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoqꝫ tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panoꝛmita poeta clarissimus disertissime ꝑscripsit. q̄nto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Ioānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnqꝫ vllus alius ꝑdecessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū principūqꝫ omniū quos nostra etas tulerit. ⁊ sapientissimꝰ ⁊ fortissimꝰ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatoꝛes firmus inter vana pleraqꝫ principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Iulianus cardinalis

Iulianus cesarinus cardinalis diaconus. Uir fidei xp̄iane amatoꝛ feruentissimus. Et oīnbus v̄tutibus tam diuinis q̄ꝫ humanis oꝛnatus. quez supioꝛibꝰ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladistaum polonie regem ⁊ vxorē alberti impatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaꝫ regni vngarie caput inter ip̄os optimū pacis fedus iniJsset. Eo etiā regē ip̄m ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ip̄o exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a solis oꝛtu vsqꝫ ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoꝛibus eoꝝ principibus cecidere. ī qua tamē pugna ladistaus ip̄e polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Iulianꝰ aūt ipse moꝛtuo rege ceteros in ꝑlio exhoꝛtās. dūꝫ xp̄iani ex multitudīe turcoꝝ terga v̄terēt ꝓ xp̄i noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quartꝰ mediolanensiuꝫ dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Uir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate foꝛtitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoꝛiosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra floꝛentinos venetosqꝫ. contraqꝫ eugeniū pontificem. contra mediolanenses ⁊ alios ytalos obtinuerit victoꝛias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oꝛatoꝛumqꝫ scriptis versantur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluꝫ iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaꝫ cumanā apud sanctaꝫ mariam incoꝛonatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M.cccclxvi. marcio mense moꝛtuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M.cccc.xlviij. quarto kal. septembris hoꝛa sexta facta est. Quo anno maxima ⁊ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia eīn ⁊. in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem moꝛtuo amurate turcoꝛum principe. multo maioꝛa illata sunt damna. ⁊ seuioꝛa bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqꝫ fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constanstinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno q̄rto kal. Iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superiorib' habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasqꝫ ex virgultis viminibusqꝫ ꝯtextas qb' pugnātes tegerent̄ fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tn̄ ṁachine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turrī iuxta scti romani portā collidit. cuiꝰ ruina añmuralis fossatū replet equatqꝫ vt via hostibus pateret. At cū turchꝰ tribꝰ iā locis ꝯcussis lapidibus muros despera ret. Memoratu cuiusdā inuidi xp̄iani ex colle biremes intronitrere curat. Est em̄ portꝰ ille in lōgū angustū q̄ ptractꝰ. cuiꝰ oriētalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostibꝰ aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūuallaretqꝫ magis vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis lacertoꝝ vi ad stadia septuagīta trahi biremes. q̄ ascēsu grauiꝰ sublate posthac eo apice in decliuū ad ripā leuissime sinꝰ introrsum vehebāt̄. Inde pōtē lōgitudīs stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoīta q̄ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝯfixisqꝫ lignis q̄ exercitꝰ decurreret ad murū. dyametralisqꝫ cinctio ingressuꝫ transitūue ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiqꝫ nō solū ꝯstātinopolis orientis columen. s; ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis p̄staret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pereuntiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defensio remissior fieret turchi aīaduertentes acriꝰ incūbūt. In ingressu demū porte octigēti circiter milites ex latinis grecisqꝫ periere. ⁊ iā hostis supiorē muꝝ tenebat saxa in ciues deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oībꝰ in rapinas itū ē. In huiꝰ aūt vrbis populatiōe cōstātinꝰ paleologus ⁊ ip̄e m̄re helena genitꝰ oriētis impator capite trūcatꝰ regni sil̄ ⁊ vite finē fecit. datis q̄ꝫ edictis vt a sex annis supra oēs vtriusqꝫ sexꝰ ꝑsone necarēt̄. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormētoꝝ generibꝰ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbes currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M. c. xxx. vl circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda ꝑegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus rex ꝑsaꝝ ⁊c.

Sumcassianus felicissimus ꝑsarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen assimbec⁹
Anno. 1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit
Hic ꝑmū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus ꝑsepe
paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū
in ꝑsarū regē coronare velle finxit ⁊ vsq₃ in thauris vrbē q̄ ꝑsaꝝ columen ē. ꝑsi-
cisque oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrū-
cans ꝑsico regno ꝑotit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellat̄. qḋ latine magnū virū signifi-
cat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi
subegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici
detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ ve-
netus nigropōte ꝑdito quēdā oratorē misit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum
expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝯfestim copias suas recensuit ⁊ ꝑmo impetu si-
naū ciuitatē cepit. Inde trapezunciā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit
Post nō lōge ab armenie mōtibus his ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e tur-
chis neci dati sunt. inde aliq̄t interiectis dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē inijt ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Johannes capistranus

Johannes de capistrano ꝑ idē tpˢ apruno oppido nō longe ab aquila vrbe cō-
stituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹
et egregius ꝑdicator. Ex ap̄lica iussione theutoniā ingressus est ac ꝑ carinthias ac
stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs obuiauerūt
Cūq₃ veluti ap̄lice sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs
accole vestimentoꝝ eius fimbriā auide contingere. egrotes ⁊ male habentes āñ pe-
des eius attulere. e quibus plerosq₃ sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est autē
in germania dieb⁹ aliquot viam dūi ꝑdicans. mortalesq₃ oīēs ad penitentiā vo-
cans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt vbi vndiq₃ po-
puli motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueri virū lacrimas letitie deuo-
tionisq₃ mittere. leuare in celū manus benedicere venienti. laudare mittentē. tange-
re. osculari que ipse sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud
minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisq₃ comitibus
ministrata sunt. Vitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. ma-
tutinū. laudes. p̄mā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisq₃ p̄actis sermonē ad populū latine ꝓnunci-
are. post hec interpres que dicta sunt ab eo q̄ntū capax est exponere populo. Finitoq₃ sermone ad cenobiū sui
ordinis reuerti. ac sexta ac nonis complens infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus impo-
nere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se
admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientiā p̄bere. mox ve-
speras dicere. hisq₃ ꝯpletis ad egrotos reuerti atq₃ cū his vsq₃ ad noctē se exercere. Cūq₃ demū ꝯpletorio
et alijs dilectis p̄cibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos
sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata abs-
q₃ sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nq₃ ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū
exhaustū. sola cute neruisq₃ ⁊ ossibus ꝯpactū. letū tñ ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹
predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. mul-
tisq₃ sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes aua-
riciā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūq₃ audisset innume-
rabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congrega-
to ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄i-
cole pugnarunt vt̄ magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo demq₃
mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Fracisc⁹ philelph⁹ poeta

FRanciscum philelphum anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eq̄tē
quidem laureatum. ⁊ l̄raꝝ tam grecaꝝ q̄ꝫ latinaꝝ excellentissime doctum ad
hec vsq₃ tempora cū magna fama ꝑuenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam
orationem semꝑ exercuit. In omni genere saltem dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Io
itaq₃ crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset.
primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demū
mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasq₃ l̄ras plurimos docu-
it. ⁊ ibidem vsq₃ ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione
fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis
et serijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ꝫ latinaruꝫ
Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corꝑis passio-
nibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt demq₃ bononie anno
salutis nostre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

LEonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum l̄raꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquiorū
⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuili gratitudine claruit. ⁊ multos ſmo-
nes ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Iurasse fridericū imperatorē nunq̄ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome corona tus est. idq̄ʒ iuramentū constantissime tenuit. Cū eni iureiurando ꝓmisisset que bona possideret impe rium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret malmit auarus negando q̄ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec mon stratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̄ alienationis speciem habere. p̄ sertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. Cū cū quoq̄ʒ fridericū cesarem tercū cū nonnulli di cta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagit tas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preterunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur

Latislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ si gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nasceba̛t. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ milittie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladisla⁹ cōi procerū ꝯsensu rex designa̛t suisq̄ʒ auspicijs de inceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimus appara tibus bohemiā petijt atq̄ʒ in praga summos honores consecut⁹ regni coronā ac cepit. mansit ibi nō puo tp̄e nec vnq̄ hereticoꝝ eccl̄as intrauit. pri⁹ tn̄ q̄ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbē inuisit slesitaꝝ caput. Postea comes cilie a la dislao huniadis filio in castro regio obtrunca̛t. Offensus ea re regi⁹ anim⁹ do lorē tn̄ suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. p̄ cussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austri am. In austria de ꝯiuge regi tradenda dm̄ agitatū. multe virgines offereba̛t. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exori̛t. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputan dam aiūt. factione tn̄ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imp̄atorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adductura. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti ger manie principes. S̄ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla⁹ igi̛t. x. kal̄. decembris egro tare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius voca̛t⁹ cū quo plura locutus. finito s̄mone de cu ratione aīe actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam pe tijt ⁊ intuens saluatoris imaginē orationē dn̄icā orsus ꝓnunciato s̄ libera nos a malo nil amplius locutus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita mus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipo etatis flore tot regnis ⁊ genti bus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̄ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij vene no imputauere. qui ad. viij. kal̄. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum impe ratoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq̄ʒ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arborib⁹ plantisq̄ʒ opus insigne in latinum conuertit.

Uaria nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infans denti bus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio men se gradu. 20 piscium ꝑ mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albam di cunt ad confluentes sauū danubiūq̄ʒ situ a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Iohannes genere hispan⁹ cardinalis san cti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito ho stium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. yd⁹ augusti. ob idq̄ʒ calixt⁹. iij. pō. eo die trāsfigurationē dn̄i ꝯstituit

Terremotus ꝑmaximus anno dn̄i. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterū xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̄ legi̛t tam vehemētes fu isse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. ꝑcipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuita tibus ⁊ villis circunstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cū interitu magno hoīm pecorūq̄ʒ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̄ʒ veteris campanie vrbibus. Fuerūt ni hilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter p̄mū ⁊ scdm̄ etiā postea s̄ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Anno mundi.6657. Anno xpi.1458.

Linea summorum pontificum

Pius secundus

Paulus secundus

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolbomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo prius eneas siluius poeta vocitatus hoc anno patrū omnium consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creatur. vir quidem omni laude dignus eloquentissimus copiosissimusq;. prudentie singularis. qui nō ad otium sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū per etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vero decimū et octauū agens senas proficiscitur vbi a necessarijs et cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secutus basileā peruenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. et post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secutus. Iterū ad basileam proficiscens semper in honore apud omnes est habitus. Fuit enim scriba in illa synodo et līarum aplicarum abbreuiator. In eo aūt conuentu persepe orauit. Legationes plures concilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū in amicos et prothonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus epūs tergestinus moritur. in cuius locū eneas se quidē inscio a pontifice et imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinalium refertur. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creatur. Accepta pōtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem qui in cardinalē aduincula petri aniaduertisset diris execrationibus persecutus est. Maguntinū insuper antistitē sede deiecit. Beneuentanum quoqz archiepm summouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū aluminis apud tolphā instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem et sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianorum conuentū indixerat tuto proficisci liceret. media igitur hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatorum vis. actūqz est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceretur. Vrbem aūt romam multis exornauit edificijs. et tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite et otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neqz morosus neqz negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tamen longe peregrinationes et crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus et podagra quibus persepe cruciabatur. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchos cū innumerabilibus populis proficiscerentur. diuturna et lenta febri afflictatus moritur anno sexagesimoquarto supra quadringentos et mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur et in basilica sancti petri conditur ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribēdi genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē quoqz rerum antiquarum nō omisit cū commentariorum libros scripsit et plura alia.

Anno dni.6663. Anno xpi.1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci presbiter cardinalis hoc anno pridie kaln. septembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc ituitus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac līis (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epatum ceruie cōmendatione adeptus prothonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creatur. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaqz pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem patria in ytalia suscepit. que nulla re prius repetita bello sed insidijs incboata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere semper bnficia et epatus his committeret qui officiū aliquod venale haberēt vn elici munus possz. his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebatur. nā et cardiales paupes matie et epos et pricipes ac nobiles domo extorres. virgies. viduas. egrotos frequenter iuuabat. Curauit itē vt rome annona ceteraqz ad victū ptinētia vilius quam antea venderetur. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

ſanctum marcũ. tuni vo in vaticano qđ ad munificentiã pertinet extruxit. iuſtus quoqȝ habitus ẽ. hic pon
tifex ac demens moroſus ⁊ difficilis canonicos regulares e ſancto ioanne laterano pulſos a caliſto ponti-
fice reſtituit. Cognita aũt georij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cõcitauit. Appara
tu aũt pontificio maiores ſupauit. In corona ſiue mitra in quã multas opes contulit coemptis vndiqȝ ac
magnis p̃cijs adamantibus ſaphiris ſmaragdis chriſolitis iaſpidibus vnionibus ⁊ quicqđ gemmarũ
in p̃cio ẽ. Tandẽ vo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciſcus ſauonenſis eius ſucceſſor exti
tit. Cũ annos plurimos viuere ſibi pſuaſiſſet. anno ſalutis noſtre. 1471. v. kal. auguſti. ſecũda hora noctis
Cũ eo die letus pſiſtoriũ habuiſſet. ⁊ iocundiſſime cenaſſet. apoplexia correptus. vitã cũ morte mutauit.
anno pontificatus ſui ſexto. menſe. x. peponũ em̃ eſu. caneroꝝ. paſtilloꝝ. piſciũ ſuccide admodũ delectaba
tur. Quibus ex rebus ortam credũt apoplexiã illã. qua e vita ſublatus ẽ. Nã duos pepones. ⁊ quidẽ pre-
grandes comederat eo die. Quo ſequenti nocte mortuus eſt. Eius corpus in baſilica beati petri mane ſe-
pulture traditum eſt. Et tũc vacauit ſedes dies nonem.

Antoninus archiepiſcopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiep̃s ordinis p̃dicatoꝝ pfeſſus pater. hiſtoriarũ
ac romane vrbis olim auditor cauſarũ. ſanctiſſime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ ſacro-
rũ dogmatũ admodũ doctus. hijs tempibus. ob lraꝝ gloriã apud ytalos in pre
cio habitus ẽ. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qđem cõfecto labore. lõ-
giſqȝ lucubrationibus poſteritati reliquit. que legentibus atqȝ audientibus ma
gnã afferũt doctrinã ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat ſumma accuratiſſima in caſi-
bus cõſcientie ſacerdotib⁹ p neceſſaria. Et ⁊ multos hiſtoriarũ libros ad erudien
dos mortales ppoſuit. Tandẽ ãno domini. M. cccclix. deficiẽs. vi. nonas maij.
nõ ſine magna ſanctitatis opinione fuit. cũ crebris miraculis claruerit. Eius au
tem ſanctũ corpus ex domo epali. ad ſanctũ marcũ ordinis ſui delatũ. cũ magna
populoꝝ frequentia ⁊ veneratione ſepultum fuit.

Borſius marchio inde dux ferrarienſis

Borſius eſtẽſis marchio. Et primus ferrarie dux
leonelli marchionis frater. Et nicolai eſtenſis fi-
lius. defuncto leonello fratre maiore. in regnum ferrarie
ſuccedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatũ. ni-
hil ſubdolũ. Eius verba ſapientie plena. opa aũt grauiſſima. ⁊ ſemp regia. ad eũ
enim fridericus ceſar accedens. viſa hominis celſitudine ⁊ animi magnitudine. il
lum mutine ⁊ regij (vt premiſſum ẽ) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis
annis romã accedẽs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodẽ ducatus fer-
rarie inſignitus fuit. Nicolaus aũt pater cũ hos ⁊ alios ex pellicibus genuiſſȝ fi-
lios. ſenio cõfectus. alios ex vxore ſuſcepit liberos videlicet herculẽ ⁊ ſygiſmun
dum. quos moriens regni heredes ſub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapo-
lim relegauit. ⁊ regnũ omne occupauit. Et cũ ludouici ganzage ſororem haberet
vxorẽ. ex ea nicolaũ tantũ ſuſcepit filiũ. Quo nato nõ multo poſt mortuus. cũ ni
colaus regno aptus non eſſet. hac conditione in horſiũ imperiũ deuenit. vt poſt obitũ nicolao iureiurãdo
regnũ reſtitueret. Borſius principatu ſuſcepto cũ prudentiſſimus eſſet herculẽ ⁊ ſygiſmũduȝ relegatos re
uocauit. ⁊ eos ac nicolaũ tanqȝ filios cariſſimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarũqȝ littera-
rũ egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbẽ ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouã
⁊ curiã pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monaſteriũ inſuper toto orbe celeberrimũ ingenti impẽ
ſa ordini carthuſienſiũ a ſolo cõſtruxit. deniqȝ anno regni ſui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud car-
thuſienſes ingenti pompa delatum. humili loco ſepeliri voluit.

Ferdinãdus rex

Ferdinandus huius nominis ſecũdus. alphonſi regis ex concubina filius.
hijs temporibus patre defuncto. ex eius teſtamento in neapolitanũ regnuȝ
eidem ſuccedens. Alphonſo autem ſine legitimo filio defuncto. id regnũ feudata
rio ⁊ antiquo iure ad ſedem apoſtolicã deuolutã cenſebatur. Quod cum calixtus
pontifex armis repetere ſtatuiſſet. morte ſuperueniẽte diſturbata ſunt omnia. At
ferdinãdus metu liberatus ab eius ſucceſſore pio papa regni cõfirmationẽ. recla
mantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hoſtes bello poſtea
profligauit. hũc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit.
⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiã annuũ cenſum in parte relaxauit.
Inde auxilio pontificis ioannem andegauenſeȝ renati filiũ apulia fugauit. Pio
pontifice poſtmodũ mortuo ferdinandus cum paulo eius ſucceſſore. ⁊ ſequenti-
bus pontificibus inimicicias ſuſcepit. ꝙ peterent tributũ quod ſingulis annis eccleſie romane pendebat.
⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores ſimultates cum ſenatu veneto ob cipri regnũ cõ-
cepit. Et turcum in venetos (vt aiũt) concitauit. Veneti igitur cũ turco pacem cõpoſuerunt. qui omnẽ vim
belli in regem conuerterũt. ⁊ hydruntũ maritimã ytalie ciuitatem ei abſtulerũt. Et verendũ fuiſſet niſi ma
humetes morte ſublatus fuiſſet. plura damna regno apulie intuliſſet. Eo vo mortuo. difficilimo bello vr
bem hydrunt. rex per alphonſum calabrie ducem filium ſuum in armis ſtrennuũ recepit.

Anno abhinc ferme sexto z q̄dragesimo. inter fr̄es beate marie theutunicoꝝ z vladislaū polonie regē de regni finib⁹ orta q̄stione. Utraqꝫ pars ingentes copias in bellū eduxit. At primi prutent sive mero militū. siue animi ferocia exultantes. duos gladios ꝑ feciale. regi misere. vt ex hijs quē mallet. vnū acciperet. Is cū vitoldo fratre. deo suo hostias littabāt. q̄ audito feciale. nō intuitus inq̄t precij signū recipio Consecratoqꝫ gladio quē elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnādi copia. lituanos q̄ auxilio venerāt p̄mos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ipa polonis supuenientibus sternit cruentissimo ꝓlio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cū ipo magno mgr̄o periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerūt capti. Prussia p̄ter oppidū. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie cis ciuitates munitas dantzk z dorū abstulit. asserens portionē sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgeñ. annis effluxis belluꝫ aduersus Nurēbergenses enixissime gessit. Greuēburgū ab eo multa vi oppugnatū ē. Id oppidū in valle iacet. xx. milibus passuū a nurēberga. muro z fossa munitū. Et cū varia dāna ab vtrisqꝫ illata fuissent ꝑ ludouicuꝫ baioarie ducē. ad hos tumultus sedādos vocatū (cū diu laborasset) hoc bellū post varias dictas sopitū fuit. Deinde cū post aliq̄ tēpora inter ludouicū baioarie ducē p̄dictū ac marchionē brandeburgeñ. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidē iniuria. z magna cum animi fiducia ꝯtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tꝑib⁹ p̄ri in regnū succedēs. Fuit aūt carolus pientissimi animi vir. s̄ ingenij ebetis. Qui cū bellū ꝯ henricū angloꝝ regem. Et ioannē burgūdioꝝ ducem excitasset. z multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. z hi multas ciuitates ademerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. de eius regno actū fuisset. Tandē Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusieñ. pacē cū duce burgūdie cōposuit. queꝫ tū postea ꝑ insidias interficere fecit. qd̄ infinita mala excitauit. Huī⁹ itaqꝫ caroli⁹ primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cū libertatē eccl'ie in regno minuere conaretur. multos romanos pōtifices habuit aduersarios. Inde cū carolus aq̄tanie z normandie dux e medio ꝑ eū sublatus esset. quē ob eius sapiam populi regnare cupiebāt. Qd̄ cum regni ꝓceres z burgūdie dux intellexissent id ex sua ꝓcuratōe factitatū. vetusta odia renouarūt. ꝯspirātes ingētēꝫ exercitū in eū deduxerūt. dux burgūdie in picardiā aduolās. ciuitatē pichignetū cepit. z ꝯplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ pisius cōmigrauit. regiā saltē tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterūt. Pontifex aūt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionē nicenū cardinalē in galliā misit. cū diu laborasset tantū ꝓfecit. vt cedes ac incōmoda sopita fuerūt. Demū āno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolū primogenitum suū annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitū ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis ꝓcerib⁹ gubernatōem suā nō expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cōmisere. Exin ꝯstituta die qua nouus rex eligeret. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronūciatur militie domiqꝫ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cōsiliū nec etas defuit. Ea res necati suspitōnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autē inclitum bohemie regnū vt premissum est dudū in perniciosam iacobelli z hussitarū hereticā prauitatem (vt cōmunionē sub vtraqꝫ specie de necessitate fore eterne salutis ꝓfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicuꝫ affirmauit. In manibus tauurieñ. z bacieñ. ep̄oꝝ tactis sacramētis euāgelicis publice iurauerit. dū coronationis reciperet insignia. Qꝫ deinceps fidelis z obediens esset sancte ro. ecclesie. z cū se ac conthoralē cū liberis tali iuramento obligasset. per fridericū ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerū cū hijs omnibus ꝯria ageret. z hereticorū sectam fouet et z amplecteretur. Inde vratislauieñ. z ceteri catholici homagiū prestare recusarūt. Ideo papa pius. z post eū paulus pōtifex. grauissimis cēsuris eū ac totū regnū bohemie fulminarūt. At paulus secūdus anno. M. cccclxvi. publico cōsistorio eū heresi dānat. dignitateqꝫ ac regno priuat. Tandem post annū. vi. supra quadringētos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. z fratre secū deducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto z interempto pontū. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenē expugnat. diripitqꝫ anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsqꝫ terrestribus in peloponeso veterē murū fossamqꝫ ab vtroqꝫ mari in ipo Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci v̄o laborātibus suis auxilio sperantes ꝑ interruptas munitiōes vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogūt. Tandē dux venetoꝝ cum prestātissimis senatoꝝ triremibus. 12. ꝑ equora ornatissime instructis. Anconā pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo ꝓcul visis papa. 19. kal. septēbris gloria ingenti vita functus est.

FRidericus imperator. extra cenã nũquã vtitur vino. in cena leuissimũ bibit. et id aqua pdomitũ leonore auguste que paterna in domo nũquã vinũ gustasset. Suadebãt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinũ biberet. Quod cũ accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atqz imperatrici dicito sterilem me cõiugem. quã vinosam malle. proinde si me amat. vinũ oderit. At id nũciũ leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quã vino si tamen vini vsum mãdauerit imperator. mori optauerim quã parere.

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hũgarie filius. Ladislao p̃dicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnũ consentientibus pceribus occupat. Eius pater prouinciã vga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ẽ. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinct⁹ ẽ. Comes cilie cui⁹ caput erat a rege secũdũ. et eius auunculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrũcat. Rex ladislaus quãqz vehemẽter cõmotus. tã atroci facinore dolorẽ tñ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiã huniadis filios in carcerẽ rapi iussit. Percussore conuict ladislaũ natu maiorem. Qui quatuor et viginti natus ãnos egregio corpe adolescẽs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergũ manibus talari atqz aurea veste indutus capite cũ plecti iussit. Mathiã vo captiuũ duxit in austriã. Et profectus in bohemiã eu sequi mandauit. Cũ aũt apud pragã obijt mathias qua die rex clausit oculos eadem pragã applicuit. quẽ georgius gubernator in custodiã suã recepit. Nec diu postea rex hungarie designat⁹ magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnũ. facta eñ reconciliatione inter proceres mathias octo et decẽ natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cũ vo id regnũ sibi cõpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnũ tamẽ ei cessit. Fuit autẽ xp̃iane religionis ꝯ turcos defensor et ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniã et alias ꝓuincias a turcorũ impetu tutatus fuit. Nam multis vicibus ingenti ꝑlio turcis supatis. etiã ptem bosnie recuperauit. Et turcorũ regnũ incendijs. populationib⁹. cedibusqz inuoluit. Sed et bella in bohemia cũ casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝯposita hoc mõ inter eos fuit. vt pannonia hũgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. et boemie regnũ vladislao casimiri filio remaneret. Hic aũt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetẽtissimus. bello fortunat⁹. Cum videret fridericũ cesarem sibi aduersari. cũ turco pace cõfecta in eum arma vertit. ac viennã vrbem et alia sibi ademit. In qua vrbe tandẽ anno. M.cccc.xc. morbo extinctus est. et ad albã ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicola⁹ de cusa cardĩal'

NIcolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestãtissimus atqz doctissimus. ea tempestate claruit. q̃ tanta bonitate fuit dũ viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. vitiorũ oĩm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersari⁹. integritate animi immutabilis. honestorũ laborũ in declini etiã senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinarũ oĩm vbertate fuit. vt q̃cquid ex tpe dicendũ incidisset id copia tali dissereret. vt ei solũ facultati censeret studuisse. Uir supra opinionẽ eloquẽs et latinus. historias oĩs nõ priscas mõ. s; medie tempestatis. tũ veteres tũ recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiũqz didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui⁹ celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia et pleraqz alia. Is aũt dũ ecclie sue brixinẽsis iura acri⁹ tueret a sigismũdo austrie duce capit. atqz honesto huat carcere. Põtifex ãt pius. cardinalis captiuitate grauiter cõmot⁹. facũda orone ĩ sigismũdũ publice inuehit. et eũ grauiorib⁹ interdict deterret. tandẽ liber euasit ac pace cõposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardĩal' grec⁹

BEssarion. S.R.E. ep̃s cardialis sabineñ et ꝯstãtinopolitan⁹ pr̃iarcha. Niceni venerãda nũcupatiõe terrarũ vbiqz celeberrim⁹ h tpe floruit. de q̃ sapiẽtissimo dici põt. Cui⁹ cũ ea fuit (vt paulus põtifex summ⁹ p̃dicabat) In rerũ oĩm maximarũ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' pspicientia. vt nihil de summis vnqz rebus factũ sit si Niceni vni⁹ defuisset auctas. In studijs eñ maiorib⁹ et hũanis oib⁹ ea facultas et copia. vt plura legisse eredi neminẽ possit acrius lecta et rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusqz tempib⁹ clariusqz scripsisse. Et quãqz summe reipublice xp̃iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cõmotus ac veritatis studio incredibiliter inflãmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cõuiciatorem calũniosum eredi plato ipe diuinitatis secretari⁹ possit suggessisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandẽ legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

ARs imprimendi libros hijs temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit̄ litterarꝝ studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorꝝ imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in oīes fere orbis ptes ꝓpagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis pꝛehabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qḋ si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaꝗ̄ ꝑclara opera malignitate temporꝝ amissa nō fuissent. Ideo in eiꝰ laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Desierat quasi totū qḋ fundis in orbē. Oīes te summis igit̄ nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraꝗ̄ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaꝰ perotꝰ Rhetor

NIcolaus perotus saxoferratensis ⁊ Sypontinꝰ epūs egregius theologꝰ ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē perueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed ⁊ ad puerorꝝ eruditionē cōmode breuiterꝗ̄ libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus ꝑcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac q̄dā e greco in latinū transtulit.

ROberus de licio ordinis minorꝝ ꝓfessor. Et aquile marsorꝝ seu abrutij vrbis epūs in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oīm eccl'iasticorum dogmatū sufficienter instructus. oīm p̄dicatorꝝ doctor. Hisdē tempibus ob eiꝰ clarissimā ⁊ admirandā p̄dicationis grām. ab oībus ytalis multo in p̄cio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiꝗ̄ Roberti predicationes nūcupentur. plurimas eciā ad instructionē fideliū tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab oībus p̄sertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus.

MAtheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorꝝ ac phorꝝ monarcha. oīmꝗ̄ liberaliū artiū cūctarūꝗ̄ scientiarꝝ. facile princeps. p̄ceptor meus eruditissimꝰ. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum p̄habita ꝑ eū oīone elegantissima. insignia doctoratꝰ padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū eñi sepius meū animo cogito. q̄ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q̄ non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rerꝝ experientiam. cū perpetua memoria cōplectendū. Cui eñi ignota fuit verborꝝ suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorꝝ summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis opꝰ aut mantuani vatis. aliorūꝗ̄ poetarū dimisit intactū. In astronomia vo geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus ꝑscrutatus fuit. Uerum nec phīa atꝗ̄ medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanꝗ̄ mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit̄ suos auditores auscultando dociles. beniuolos. atientos ac disertos ipo orante. In eo nāꝗ̄ maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue oronis elegantiā cōmoditatemꝗ̄ considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepultꝰ fuit.

Platina historicus

BAptista cognomēto platina. pātria cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi ⁊ ꝯstātie vir. eruditione ⁊ eloquētia nulli inferior. hisdē tpibus i p̄cio exīs. a paulo pōtifice maxīo. bonis ⁊ dignitate indicta cā priuat̄ ⁊ i carcerē detrudit̄. Et ibi vsꝗ̄ ad pauli mortē reꝯuat̄. Ex q̄ tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberatꝰ. ⁊ in statū pristinū restitutus. neꝗ̄ ꝗ̄ ingenio suo abusurus. p̄ter librꝝ quē de natura rerꝝ ⁊ obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis ⁊ moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impatorꝝ principūꝗ̄ ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera ⁊ eplas scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

DOminicus calderinꝰ pātria veronēsis rhetor luculētissimꝰ. ⁊ tā greca q̄ latina lingua nō mediocriter eruditꝰ. ⁊ i studijs hūanitatꝭ eminētissimus. ꝑ hoc tp̄s ipe diuini īgenij fecit opuscula. i iuuenalē. marcialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interp̄tationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū ꝑsercio. et cyceronis eplas ad atticū cōmētatꝰ ē. Et nisi īmatura morte p̄uētꝰ fuisset. ꝑ plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

MArius philelphus frācisci philelphi oratoris filiꝰ eques auratus laureatusꝗ̄ poeta philosophie et artiū doctor. ꝑ hoc tēpus toti ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissimꝰ esset funebras orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidē elegātes hūit. Extāt eiꝰ ingenij opa in diuersis metrorꝝ generibus edita. Richmos quoꝗ̄ ⁊ cantilenas composuit. Deniꝗ̄ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ⁊ potētissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundioꝝ duce capta ⁊ ingēti edita cede. diripit. Superiorib9 eñi annis inter leodiēses ⁊ burgūdionū ducē maxie ptentiones agebant. q̄s cū leodiēsis eps extiguere tēptasset a ꝯciuib9 suis vrbe pulsus fuit. ideo summ9 pontifex tricariensem epm legatū eo misit. Js in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam presente ⁊ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū iaytza tū loci natura tū ꝓmentoꝝ altitudine munitissimū deditione cepit. Jnter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dñi M.cccc.lxiiij. in die cene dñi astantib9 ꝓceribus cū solēnitate maxia coronatus. Post hec mahumetē turchoꝝ imꝑatorē in expugnatione dicti castri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ⁊ tormentoꝝ generib9 inglori9 in turchiā rediit. Tandē post aliqua tpa castrū siue castellū turchoꝝ sabatz denoīatū ad lit9 fluuiis zaue vel saui p eosdē ex lignis terraq3 multū curiose pforti ope p̄paratū (vt sequēs figura p omnē diametrū ac formā ostendit) turrib9 ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntq3 triclinia ambitu ꝓlixiore distincta portic9 in oī decore disposite. Area vo curtis ingēti ambitu cincte vt amplitudo ipa regiā aulā ostentat. Cūq3 rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei9 absciderūt cū flauescēte copiosaq3 coma haste suffixuz ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus deditione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz.

Linea summoꝝ pontificū

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima nat⁹ frācis cus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulopon. in dici crepusculo dn̄ solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto yd⁹ au gusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Js statim a pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ inici atus. Adolescentior factus patauiū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā capescendā. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alūnus legendo ořā do scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radijs illustrauit. ⁊ iō de potentia dei librū scripsit. librūqꝫ de sanguine xpi. librū de futuris contingen tibus ⁊ librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordīe minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatū ꝑuenerat. Fuit aūt ante pō tificatū ac etiā in ipō pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissi me. in pauperes religiososqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegijs amplissimis adiuuit. Jnde in amicos ⁊ familiares iocundus. in deli quentes clemens. principes ac nobiles patria extorres ꝑsertim paleologoꝝ fi lios. bosineqꝫ reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nō destitit. ⁊ rhodioꝝ milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem ro manā cenosaꝫ ⁊ vetustate in plerisqꝫ collabentē instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit ⁊ a se sixti pō tem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddi dit. Hospitale sancti spiritus in vaticano ꝑmagnificū fabricari fecit. in quo ⁊ vi te sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Ma rie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decora uit atqꝫ alia innumera bn̄ficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in pōtificatu egit qd̄ merito reprehendi possit nisi q̄ ipē (vt fit) suos nimiū amauit. in queꝫ errorem multi superioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ hieronimo Ria rio necessario suo concessit. cui⁹ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Ju bileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctoꝝ cō fessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tn̄ pōtifex fuit. summa em̄ alacri tate ⁊ animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuor sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe ꝑhumanus ⁊ comis fuit qui ipsius corpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuꝫ pe trum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

Innocēti⁹ octau⁹ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝫ honorato nat⁹. iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali ꝑsbitero sancte cecilie hoc anno idibus augu sti pontifex creatus. Js ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ om niū que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranius pater ei⁹ eque stris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic eps̄ melfiden̄. inter ceteros patres cū pauperior humaniorqꝫ haberet Sixtus em̄ quartus ob eius ingeniū amenitatē dexteritatē atqꝫ modestiā maiorem inmodū eū dilexerat. i datariū asciuit ꝓpter ipsius humilitatē ac comitatem. facilitatem morum. moderationē ⁊ elegantiā pontifi ciū munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentissimus eo q̄ senis ⁊ in vrbe legationis officiū cuꝫ optie funct⁹ fuisset magnā sui regiminis ⁊ prudētie spē patribus dedit. Hui⁹ pōtificatus principiū ciuiuꝫ su orum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscū qꝫ em̄ oratoribus a principio ad ꝑstandā ex more obedientiā ne dū in ytalia verū ex germania ad se venien tibus sumopere pacē postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ꝫ inimicus homo vt optimis ei⁹ desiderijs obsistere posset paulopost in languorē maximū pontificē ꝑducere curauit. ⁊ illico interursinos ⁊ columnenses vrbis primores dissidiū excitauit. diu ei inter ipās familias immortale odiū. qui vniuersum vrbeꝫ suis factionibus ꝑturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō destitit tn̄ armis ⁊ minis discordias extinguere. multa em̄ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ⁊ ecclaꝝ vtilitatem ordina re ꝓposuit ꝫ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatē. bellū quoqꝫ ⁊ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus se ostendit. nā post adeptā sanitateꝫ corporis dona ecclesie san cte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata in sanctorum confessorū numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanā extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaqꝫ milia ducatorum ferūt. Anno salutis M. cccc. xc. conuentioneꝫ oratoꝝ. regum. principū ⁊ cōmunitatū rome habuit ꝓ expeditiōe ꝯ turchos. Collectionē pecuniaꝝ ꝑ plenarias idulgētias i germania ꝓ exeq̄nda expeditiōe fieri fecit. auxi lio raymūdi payraudi archidiaconi. cui⁹ idultū ne dū ad viuos veꝝ ad iferos se extēdebat. magnā copiā au

ri collegit. tādē oēs curā mētēq ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccle. ꝛ ecōtra ipas rebelliones delēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ zizino sultano) ꝓpagādā ꝯuerterat. Fuit itaq ꝯstātissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ꝛ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccle populos ꝛ romanos i primis q̄ felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ꝛ probos. Fuit ꝑterea in paupetes misericors. afflictoꝝ nō minus ꝯsolator q̄ ꝑncipū susceptor liberalis. ꝛ dei ac sanctoꝝ ei⁹ piissim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq. Uisitat⁹ a dn̄o plurib⁹ lōgisq morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̄iano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide a deo spiritū reddidit creatori. vt securus de imarcessibili gloria videret celestē vitā cū morte ꝯmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus imꝑator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq est. ac. cxxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū classe. inter quas triremiū. 200. erant ꝛ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq magna suoꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructā ad infestāda turchoꝝ litora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus ꝑ mensem ianuariū in principio anni M. cccc. lxxij. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus ꝑmū circa libre principiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū migrasset ꝓculdubio iudicatū sit. durauitq dieb⁹. 80. Uerū nō dū isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ꝛ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij ascon dicūt Mortales grauiter affecit. Sequenti eīn anno siccitas incompabilis subsecuta est ꝛ pestilentie bellaq cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ꝛc.

Cristiern⁹ rex dacie suecie noruegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldēburg ꝛ delmenhorst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ ꝛ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiij. romā soluendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam thusciamq transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q̄z cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quā pontifices singulis annis in dn̄ica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ꝯsueuerāt ꝛ ipē a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibi de ꝯsensu de vniuersali italicoꝝ principū pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝫ res ꝑfici nō potuit. inde digressus ꝑ omnes ytalie vrbes transiens ꝑbenigne vbiq habitus est. domū deniq reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo superuixit.

Karolus burgūdionū dux nussiā coloniēsis agri oppidū ad rheni ripas obsedit ꝫ cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius ꝑ vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declarat. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis himbribus romā venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initū fedus solueret qd̄ effecit. nam postmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ꝛ borsij frater scd̄s ferrarie dux his temporibus nō sine magna ꝯtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq in presens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq ac rei militaris scientia eruditus. ꝓpterea septimo regni sui anno florentini veneti ꝛ mediolaneñ. tam q̄ virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ꝛ hieronimū comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ꝛ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiuersatus venetis ruptisq eoꝝ federibus ferdinando ꝛ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq oppugnare ceperūt ꝛ plurimas terras ei abstulerunt. ꝛ nisi alfonsus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strēnuissimus ꝛ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuisset. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificijs clariorem reddidit.

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quẽ ob miraculoꝝ frequẽtiã btm̃ appellãt. die marcij. xĳ. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoqn̄to supra millesimũ q̃ter cẽtũ: in hebdomoda sctã a iudeis in tridẽtina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Iudei em̃ ea in vrbe degẽtes pasca suo more celebraturi. cũ xp̄ianũ nõ haberẽt immolãdũ cui⁹ sanguinẽ in azimis suis vti possent puerũ in hũc modũ in samuelis cu iusdã iudei domũ furtim deportarũt. In sacra hebdomoda añ diẽ pasce luce tercia vespere facto is añ fores p̄ris puerulꝰ more sedẽs. cũ nõ aderat genitor nec cara parẽs, ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus puer cui⁹ etas nõ dũ ter decẽ mẽses viderat. fert illico samuel ad edes. Cũq; nox ruit hic gemini saligmã samuelq; thobias vitalis moyses ysrahel atq; mayer añ synagogã leti ei⁹ pectora nudãt. In eius collo pri mũ ne vagire posset sudariolũ apposuerũt ⁊ extensis brachĳs p̄mo p̄apulũ sorpicib⁹. mox genã dexterã p̄cidentes. Inde q̄sq; sorpice carnẽ ꝯuellit. Sudib⁹ deinde pacutis pupugere. cũ ille manus alter plantas cõtinet crudeliter sanguine collecto hymnos eoꝝ more canẽtes. addũt minis v̄ba. accipias suspẽse ihesu. fecere sic olim maiores nr̄i. sic ꝯfundant celo terra mariq; xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ⁊ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝓperarũt azimas de sanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederũt. eoq; mortuo statim corpus in ꝓpinquũ domus eoꝝ flumen ꝓiecerũt ⁊ pasca cũ gaudio celebrarũt. Querẽtes deinde anxĳ parẽtes gnatũ paruulũ. postridie eũ in fluuio inuenerũt. q̄ illico vrbis p̄tori scelus denũciarũt. Is p̄tor iohãnes de salis nobilis brixiensiũ ciuis legũ doctor viso puero exhorruit facin⁹ ⁊ ꝯfestim vrbis iudeos ꝯp̄hendit ⁊ eculeo eos sigillatim imponẽs tormẽtis astricti eo ordine crimẽ retulerũt. q̄ diligẽti examinatione cognito iudeos ꝯdignis supplicĳs exterminauit. Presul eo tp̄e vrbis Jo. hinderbach collegit extictũ corp⁹ ⁊ sepulchro mãdat. multis e vestigio cepit florere miracul. Inde ex oĩ xp̄iano orbe pploꝝ ꝯcursus ad scti huius paruuli sepulchrũ est factus vt etiã vrbs ip̄a cũ miraculis ⁊ opibus multis fit aucta Corpori v̄o ip̄ius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Cõsimile etiã scel⁹ apd̄ motã oppidũ qd̄ ẽ i finib⁹ agri fori iulĳ p⁹ q̄nquẽniũ iudei pegert. Nã etiã alium puerũ sili mõ mactauerũt. ꝓ q̄ tres eoꝝ captiui venetĳs missi fuerũt ⁊ atroci supplicio ꝯcremati sũt.

Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede ꝯsternũt. Dehinc magnã genuensium vrbẽ caphã quã ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ⁊ mercatoribus plurimũ apta iuit hoc anno ciue genuensi eã prodente in turchoꝝ iura. deuenit in littore euxini maris sita.

PUelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit̄ que vnū tantū caput habēs ꝟ duos podices. du pasq vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ꝟ duo grossiora q̄ ꝓ volūta te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc pa rentes ꝑ italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra al ueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. qꝛ nō secus ꝑ vias mortales nauigabāt ac ꝑ eoꝝ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̄m maxime tiber secū traxit. ex quo rum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

IN hispania morte heinrici prouincia diuidit̄ diuersis populoꝝ studijs. nā ferdinādus iohannis arroga nie regis filius helisabetham heinrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex heinri ci iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte re gio astronimus

IOhānes de mōte regio aleman⁹ nō minor anaximādro. milesio aut syracusa no archimede. vtraq lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac quidē tēpestate ob astronomiā ceterasq mathematicas disciplinas a mathia pā nonie rege nurmbergēsibusq ꝑpetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in p̄cio habit⁹ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ꝑpulchrū ac q̄das alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq a nostris diario dicta maxima cura ingenioq edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandaꝫ pasthilem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accit⁹ dum pleraq posteritati parat nō sine maxima studiosoꝝ iactura morbo perijt. Usus ē p̄ceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice scientissime impsse circūferūt.

NIcolaus estensis q̄ de impio ciuitatꝫ cū hercule dissidebat. ferrariā clā ingressus primo septēbrꝫ primo īpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

IN franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat̄) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij mot⁹ agitationesq inciderūt. Tympanista quidā aīalium brutoꝝ pastor apud vicū Niclaßhausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo p̄textu sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in ꝑploꝝ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Is v̄o simulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominiosaꝫ fore. theolonia ⁊ pedagia dn̄is nō esse ꝑsoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oībus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū seminans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi v̄ginē mariā enarrasse p̄dicabat. Undiq igit̄ gētes votis occurrebant. Diebusq festis maximo ꝯcursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit̄ a Rudolfo epo herbipoleñ. missi exploratores inde sectatorē p̄cipalē ad herbipolī ducētes igni tradiderūt. post cui⁹ mortē hec ꝑegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēses q̄z sb multa ne q̄s de ciuib⁹ suis accedēt ꝓhibuerūt

Galeacius maria mediolanen͂. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irã erepti sibi fundi a iohanne andrea lamprogniano nobili mediolanensi eo die qui ꝓthomartiri stephano celebris habet͛ in ipsius martiris templo ad araz incautus confodit͛. qui post patrẽ franciscũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menses decez vir ꝓmptissimi ingenij ⁊ excelso ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ꝑpulchre q͂z lapidibus sectis vrbẽ vbiq͂z sternere fecit Et paternũ erariũ pecunijs exhaustũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuinorum officioꝝ supremos cãtores maximo sumptu ⁊ impensa habere nitebat͛. Uerũ cum immoderata mulierũ libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt ꝓmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis tẽplo eminentissimo loco iuxta ꝑentes suos sepult᷒ fuit. Relictis post se duobus filijs ⁊ filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Iohãnes aũt maria in festo ephiphanie etatis sue anno nono patrũ decreto in ducẽ sublimatus pulchritudine indolis ⁊ ꝓmptissimi igenij adolescẽs astãte pp̃lo bireto ⁊ reliq͂s ducat᷒ ornamẽtis isignit᷒.

Carol᷒ burgũdionũ dux

Carolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaq͂z francoꝝ familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim᷒ ac terribilis ⁊ iustus. liberalis. elemosinarius ⁊ diuinoꝝ obsequioꝝ seruentissim᷒ obseruator. Is cũ vigesimũ etatis attigisset annũ. ⁊ gandauenses ciues a philippo patre quoddã priuilegiũ extorsissent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit vrbe pontus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q͂z suscepto multas cũ ludouico francoꝝ rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis insensus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta post cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe desolata relicta ꝓ eduardo sororio anglie rege e britãnia a comite douericb ⁊ henrico portugalie rege pulso. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eosdem ⁊ ludouicũ regẽ bellũ suscepit ⁊ breui illũ in regnũ remisit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ multis incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipsos res ꝯposite fuerunt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidũ quod est in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obsedit Sed cũ Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnũ discessit. Deniq͂z cũ multas ꝓuincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbẽ ꝑuenit vt contra sueuos (quos vsitatiori vocabulo suiceros siue suitenses appellaut) maturaret. Hi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiũt vt fusus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus mortẽ obiuit. Tria itaq͂z oppida sibi dãnosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ pacez q͂ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ieronimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. sixti quarti pontificis ex sorore comitis ieronimi. simulq͂z franciscũ saluiatũ archiepm̃ pisanũ cũ famulicio 300. hominũ florentiã misit. inq͂z diue liberate templo francisco saluiato eucharistiã celebrante composita hora iuuante Iohanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisq͂z aduerse factionis iulianum mediceẽ ꝯfoderũt. Laurẽti᷒ vo fortiter vulnerat᷒ prudentia consilioq͂z precipuo impetus hostiles cohercuit. plurimis factiosis sede trucidatis. plurimisq͂z cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsq͂z dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno ꝑ italiã vagate brixie agrũ deuastarũt. cũ in brixiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ mantuanis maximum intulerunt damnum. quib᷒ nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. sata queq͂z in tota lombardia corrosissent.

Maximaq͂z lues hoc ipso anno ꝑ totã italiã vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuz milia. ⁊ venetijs supra triginta hominũ milia perierint. Eam eñ calamitatez solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq͂z locustarum multitudo.

Ueneti graui ethrurie bello implicti in macedonia ⁊ foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq͂z reipub. italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuissent. ⁊ annos. 17. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ greciã. macedoniã ⁊ foꝝ iulij a turchis vexati imminente periculo cũ mahumeto imꝑatore fedus ꝑcussere. Omnibus illi redditis que sue suotũue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quã obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoq͂z conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodij licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tñ cōstantinopolis expugnationē grauia sense re bella. Cū q̄tuor ꝛ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo infla tus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ impator ingenti classe maximaq꜠ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaq꜠ ea classis veloꝝ centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militesq꜠ in terrā exposito p̄mū in vertice mōtis sancti stephani ꝛ circa eius mō tis colles castrametati sunt. ꝛ p tres ferme menses vrbē bombardis alijsq꜠ missilibus indesinenter p duces suos lacerauit ꝛ oppugnauit. Uerū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina eñ fauente clementia principis ꝛ suoꝝ v̄tuti fauente turchi fundunt̄. ꝓpulsant̄. cedunt̄. tātoq꜠ impetu ter ga vertunt vt sibijp̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē eñ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo tur chis terrori fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potētissimo iā muris potito restitit. Exactis igit̄ nouē ꝛ octagīta dieb⁹ īpator rhodioꝝ litore classes soluēs ph̄iscū nauigare ꝓperat. illic milites ꝛ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos la res cū clade ꝛ ignomīa reuertit̄. Petrus autem a pontifice sixto ꝛ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecu-nīis adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ꝛ celebrioreꝫ fecit.

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex soli tarie vitā abstinentissimā hoc tpe habebat. q̄ p annos. xx. sine omī corpali cibo vixit. quē fratrē nico laū appellabant. vir corpe aridus sicc⁹ exhaustus sola cute neruisq꜠ ꝛ ossibus compactus. Et q̄q꜠ hec renuite diutius iciunent. ꝛ illesi ꝓ pter ociū ꝛ vitā vmbrosam sicut i carceratis ꝯtingit nō raro ꝛ sb̄ ter ra ꝓpꝛie. cū ꝓpter indigestionem plures in ip̄is aggregent̄ superflui tates flegmatice crude. cū sint cōti nue in ocio (?) viuentes virtute anīa-li. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt no-cumentum nō videat̄ pcipe a ieiu nio. Estq꜠ consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Uerū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absq꜠ sorde. quis nonulli eū hominē gloriolum dixerut suāq꜠ vitā ad iactanciā interp̄tati sunt coq꜠ mercedem accepisse p̄dicarunt. s̄ sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretā-tur q̄ꝫ que patent. Cur virū calumnient̄ qui longā vitam in artissima paupertate ꝛ solitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ꝛ humilitate p seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua sunt merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui ꝓpter rumusculos hoīm suū corpus affligit. suūq꜠ gremiū fraudat: Is sanctus ꝛ iustus homo. qui auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obiecit. qui nullū supbie fomitem ostendit. sola sidu cia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributioneq꜠ thesauri celestis expectare potius iudicat̄. Iudicauit hoc ppetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit s̄ vultu semp eodem. Sciebat se mortali culpa liberꝝ. bonis ope ribus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nr̄e. et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoq꜠ constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit so-por. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̄escit. q̄ ꝛ finitimis pplis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expu gnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vrbi imminet castrametati sunt vallo ꝛ fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis membus ad vesperam protracta pugna. superan hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiep̄s obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ꝛ exarmatus medius ꝓsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo ꝛ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen ꝛ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi pos se vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ꝛ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rosellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiqꝫ bonus ⁊ multa prudentia existimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliarū bonarū artium peritissimus postqꝫ multis annis patauij ius cū magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius rosellus de rosellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de potestate pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellētissimi vir. vtriusqꝫ lingue eruditissimus ⁊ multarū scientiarū locupletissimus. atqꝫ inter platonicos doctores facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis p̄hi libros qui antea neqꝫ apud grecos facile inueniebant̄ maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neqꝫ eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipsius platonis mentem partim argumentis. partimqꝫ breuibus cōmētarijs explicare tēptauit. De valitudie q̄ꝫ litatorū cōscripsit ⁊ pleraqꝫ vtilia.

Mahumeth turchorū imperator

Mahumeth magnus turchorū imperator octauus ex clarissima othomannorū familia natus Amurate principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q̄ꝫ in asia ⁊ grecia. 52. annis regnasset dū in orientis expeditionē contra hungaros proficisceret̄ anno etatis sue octauo ⁊ quinquagesimo in castris nō sine suspitione veneni morit̄ ⁊ cōstantinopolim delatus sepelit̄. Is cū patri in regnū asie successisset quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus superare anixus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cictis paterni regni virib⁹ ingētes copias ex asia in europā per hellespontū classe traiecit. vbi multas grecorū vrbes occupauit. Castello q̄ꝫ haud longe a bosphori littore ad euxinū tēdente cōdidit. Ex in deficiente ob grecorū auariciā p̄sidio constantinopolim vrbem cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea imperator declaratus. Confestim peloponesum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in seruitutē abduxit. Indeqꝫ in achaiā mouēs castra et achramiā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atqꝫ bulgariā cū rascia ⁊ seruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. sauūqꝫ amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore perterrita. bosinā postmodū ingressus cuncta vastauit. mithilenem insuper nobilem genuensiū insulam cepit. Dehinc sinopem vrbē vetustissimā ⁊ trapezundam diripuit. earūqꝫ incolas vna cū earū imperatore captiuos abduxit. Euboiā insuper venetorū insulā inuasit. quā vna cū calcide eiusdem insule vrbe expugnauit. In asia itaqꝫ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset baisetū ⁊ zaliabū legittimos post se dereliq̄t pro quibus eo mortuo tumultus vrbē constātinopolitanā inuasit. baisetū tamen imperatorē constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij imperator cōstituit̄ ⁊ vsqꝫ in p̄sens imperauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in asia pro regno cōcitauit. bursiā cepit ⁊ se ibi regē cōstituit quē baisetus bello superauit ac asie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immersit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna eccłesqꝫ cōmisit. Zaliab⁹ aūt frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitani custodiebat̄. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsqꝫ in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbarorū seruitute.

Pestis permaxima i tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deseuit. vt multa milia hominū absumpsit. Eaqꝫ lues nurmberge a solsticio estiuali vsqꝫ ad solsticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs v̄o senatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge pro auxilio ferendo contra hostes suos ⁊ pro fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie cōgregauit. cōmunitates quoqꝫ ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtqꝫ omnia bella indutias haberent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditissimū in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaqꝫ ea tempestate inter sigismundū archiducē austrie ⁊ venetos sedata sunt. Nec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempestate in bethica prouincia vlterioris hispanie plaga que granata nuncupat̄ vsqꝫ ad hec tp̄a regnauit. cuius prouincie ager excellentissimus perhibet̄. eo q̄ꝫ quecūqꝫ ad hūanū victū sunt necesaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurum et argentum producere dicunt̄. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus lusitanie ⁊ citerioris hispanie ⁊ tarracone rex vna cū helisabetha vxore superioribus annis omnino eijcere sarracenos decreuerūt. Bellū igit̄ malaceā. primo pegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandem post longē obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni in anni deducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis cōclusa fuerūt. Postremo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorē in ecclesiam dedicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe ɔstātinopolitana admodū deseuit. Supioꝝ em triū sydeꝝ ignes. q̄ deciduit ad terras fulminū nomē hn̄t. cū ɔtagiū nunq̄ hūoris ex supiore circulo atq̄ ardoris e sbiecto p huc modū egerāt. Turbato itaq̄ aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui sideris ptu. Et cuꝫ ī nube luctabat flat⁹ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ꝛ longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ a saturni sidere ꝓficisci ista ɔfectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ɔstatini imperatoris hēbat. fulgur ꝛ horrid⁹ impet⁹ ne d'a ptē ei⁹ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt negociatores veneti ꝛ alij. octīgētos domos ignis reꝝ edax ɔsūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ ꝑmāsit. Ea forma vt circul⁹ deuastatōis īfra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

Cum varia reꝝ miracula estiuxis tpib⁹. vt oñdim⁹ euenerit. Uisa ei horrēda oñta corona trabes telluris hyat⁹ sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ꝛ alia. Lac pluere e celo visū. ꝛ lanā. carnē ꝛ cruorē descēdē. visi ɔcurrētes mōtes. Et lūa solq̄ triplex. cruce sigītus lapis excidit tpib⁹ friderici scd̄i ipatoris (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. īpatore. ad agros ei⁹ ꝓprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesq̄ triāgula fuit. missus ab obliq̄. huc senserat Ensheim. Sūt gaudia q̄z sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ humū. in ptes distract⁹. pōd⁹ tñ grue adhuc hꝫ. ꝛ ad oñtationē obseruatur. tanq̄ futuꝝ omen.

Bella p h tpa inter regē maximilianū. ꝛ regeꝫ fracie. ob ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Anno mundi.6691 Anno xpi.1492.

Linea summoꝝ pontificū

Alexander sextus

Alexander sextus papa.natione hyspanus:ex valentia ciuitate rhodoricus boria antea vocatus.epus portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui. oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad.s.ioannē lateranēsem.xxvi.die augusti.corona papali decoratus. Vir magni animi.magneqꝫ prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit.gymnasiūqꝫ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria.ꝛ disciplinaꝝ laude.ꝛ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus.vt Calixtus tercius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus.cum nouem cardinales creasset.Et eucā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoqꝫ ex sororibus eius nepotes.cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem.ꝛ rhodoricū hūc boriam.cuius vtutis ꝛ glorie liquidissimū documentum extitit.ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ꝛ excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam ꝙ nō multo post vicecancellarij locum sortitus. Hoꝝ oīm scientia preditus ꝛ experientia refertissimus.vere designādus ꝛ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si herilis ꝛ regia ipsius faciei dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspanensis. Inter ceteras vniuerse terre ꝓuincias aeris salubritate tempata.oīmqꝫ reꝝ copia ꝛ bonitate precipua.viros ꝓgenerās.q̄ ꝛ corporis agilitate.ꝛ ingenij acrimonia.ꝛ oīm virtutum gloria summi clarissimiqꝫ semꝑ extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas.que ꝛ sui antiquitate ꝛ situs pulcritudine ꝛ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ꝛ illustris boriarū familia.que eum peperit. Qui vere nationem patriamqꝫ ꝛ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auunculi eius Calixti semꝑ emulator.litteralis discipline.scientiarūqꝫ peritia.ꝛ optima viuendi ratio.adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata.optimū ꝛ salubre consiliū.adest ꝛ pietatis cultus.ꝛ oīm reꝝ cognitio.que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus.a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus.perqꝫ sublimes ꝛ periculosos scopulos transmigraturum.semitam tandem affectatam feliciter occupaturū. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificatus aduersitates sentiat. Magna tñ aio ꝯcepit. Benignissimus deus sua gr̄a donet.vt singla ad vtilitatē ac cōmodū reipub.xpiane ꝓsequatur.

Genus hominū calamitosuꝫ iudei.ꝛ si superioribus tēporibus in plerisqꝫ locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimuꝫ sacramentum.varijs temptationibus.molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue ī Vratislauia patauia ꝛ ratispona ꝛc̄.nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492.die.22.mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principuꝫ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices.sacramentū corporis christi.per hostiam maiorem et minorē obtinentes.has perforarūt.ꝛ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum detulerūt. Principes autem illustres balthasar ꝛ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum in maiestatem xpi contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisqꝫ primarias creaturas.nutu diuine potētie.presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid enī ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promptuꝫ est eū rursum reuocare de inferis.restituere de perditione.reparare de puluere.de terra in celum leuare.ꝛ figmentuꝫ suū in regni sui consortio sublimare. Ut qui corpus nostre fragilitatis assumpserat.nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit ꝛ regnat in secula seculorum amen.

Linea imperatoꝝ
Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filius imꝑatoris friderici tercij. viuente
adhuc pr̄e anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat.
Nunc vsq; vna cū pr̄e īpauit annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili.
rei militaris sciencia insignitus. virtuteq; nemini cedens: immo humanitate ⁊ libe
ralitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. at
q; in oīmbus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atq; in ar
mis strennuus. Is tpe iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis ca
roli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie duca
tum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac
iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ade
mit. Gaudebat itaq; hec regio felicior oīni. ꝙ tanto duce celebrata fuit. Qui iu
stus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū no
men nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ
antiquā. ob ducē nouellū. pariterq; comitē gaudebat. Brabātia quoq; optima
Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac ppl'is potentib⁹. Co
mitē hūc leta videre sui gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobi
lis hannonia. holandria atq; zelandia cū summe colebant. Mechlinia q; huma
na ⁊ salina atq; frisia. de suo nouo domino exultabant. Cū ducē potentē aduen
tasse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Venisti tandē gra
tissimus. Quo aūt tpe maria eius vxor vixit cū oīni pace ⁊ leticia regnū possedit
Ex qua cū genuisset filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulo post casu equi
currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno vō sexto ⁊ octuagesimo su
pra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico
imꝑatore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto of
ficio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato
ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die
x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni
ex archiuis Nurēbergēsiū. ꝑ eos coronatus fuit. Elucebat eīn in eo inaudita principandi scientia. in deli
berando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnorū iusticie feruor ⁊ zelus. modestia. item singularis beni
gnitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia o
boles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Hec post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ curren
tis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. S; ⁊ a brugēs h⁹
honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis.
Victoriosissim⁹ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset. mēte reuoluens. q̄
mō xp̄iani ab infidelib⁹ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndā dn̄i. ⁊ orbis possessores.
Et q̄ntū imꝑiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā no
bilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime nr̄e fidei flores apparuere. Tacem⁹ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm
egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit̄ ⁊ origo nr̄e salutis ad hostes defecit.
hierosolima noui ⁊ ve. testamēti mr̄. ⁊ ꝯstantinopolis columē grecie. Id indit⁹ rex aīaduertēs ꝓ singulis
recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat̄. Iudei eīn cū federis archā amisissent. ꝓ recupatione. nul
lū belli ꝑiculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululū
ampliādos cruētissima ꝓlia cū cyrenēsib⁹ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere
Bellū aduersus īfideles possessores necessariū fore decernēs sibi ꝑsuasū arbitratur. huic tante religionis
ignominie. ac probro quā p̄mū ꝯsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honorēq; suū ꝑuifecerint. suum
negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet̄. Ac gl'iosum nomē deteriū supioꝝ infamia augere poptat. Quā
obrē bella germanie totis virib⁹ sopire conabat̄. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā. anno salutis
p̄mo ⁊ nonagesimo sup̄ q̄dringētesimū millesimū pegit. ꝑ dies plēs. vt pacem ne dū germanie. S; toti orbi
orbi ordīaret. ꝑlatos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ infideles adiumento esse
possent. Ademptā a domo austrie ꝑ regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Hūc; ꝑ biennium
pax vl'is fuisset. restabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis af
fecti ꝑtito agmie ī diuersas vtriusq; pannonie ꝑtes eruperāt. duo multa ad cōfinia morauie ⁊ austrie īfesta
acie ꝯsederāt fortalicia qd̄ ipi gētiliter tabernā vocāt se munientes. Ex q̄ excursionib⁹ suis oīnia loca cedi
bus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cūcti expugnatoq; fortalicio mul
tis ex his cesis. alijsq; captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronib⁹ q̄ꝝ fines īuaserāt traditi sunt.
vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaq; trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eyczingerus
sustulit. ꝑtim excoriatos ꝑtim ad rogū assatos. ꝑtimq; coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed
nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto proposito expeditionē dedisset. Faxitq; deus gloriosus huic aduersitati finē. vt ecclesiam. vt religi-
onem. vt fidē xp̄ianā. a barbarorum et infidelium incursibus defendere possit. Uidemus enī vniuersam fere asy
am a phenicibus et medis ad hellespontū vsq; turcorum tyrannidi parere. Totāq; traciā occupare. et vniuer
sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsq; dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insu
le pene oīes a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate et desolate sunt. Et in proximos germanos
et hūgaros sepe numero impetus faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atq; ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. no-
bilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs
equi. hijs pecunie abunde suppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoq; spe
randum erit. qui cause sue nequaq; deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum
credimus. vinci et possunt. et sepe victi fuerūt per superiores principes vti premissum est. Minor est infide
lium potentia q; feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maio-
rem ad eū concursum inueniet dedentiū se populorum. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo
riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id omi christiane reipublice felix et fortunatū erit. Cum ipse
maximū et florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex
hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaq; victoria. quo ad mūdanam et celestem gloriā. plu
rimorum quoq; et amplissimorum regnorum. et ingentes opes et clarissima imperia puentura. Deniq; auxiliante
domino ihesu cum insigni victoria et glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex
Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia et grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xp̄ia-
nis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia et Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa
omnis xp̄iana societas agitabit. Septentrionis et occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane
reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiq; presules ecclesiarum. et magistratus vrbis. longo extra
menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura et ostro
quecūq; ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesq; rosas et lilia e tectis in eum spargent. Et
variorum serta florum sacro capiti annectent. Ipse curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūq; i
foro. quocūq; in triuio substiterit. nouos ludorum facies offendet. Acclamabitq; omīs populus victori vitā
et gloriam. atq; ita triūphans non in capitoliū falsiq; Jouis edem. sed in apostolorum principis beati Petri
basilicam deducetur. Ibiq; maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atq; deosculatus sanctissimus
patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi et de recenti victoria. Et de rebus germanicis et yta
licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re
surget. et poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemq; regem immortalitati
donabunt. Nos quoq; si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan-
to rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergense adijceremus. Uos valete et
boni cōsulite ex Nuremberga. x. kal̃as Junias. Anno ab incarnatione saluatoris xp̄i Millesimo quadrin-
gentesimononagesimotercio.

H A S D

Cartas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posteriorum. q̄ emē-
dare addere. atq; gesta principum et priuatorum succedentium perscribere possunt. Non enī omnia
possumus omnes. Et quandoq; bonus dormitat homerus. In terra enī aurum queritur. et de fluuiorum
alueis splendens profertur gloria. pactolusq; ditior est ceno q; fluento. Varij quoq; mirabilesq; motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti-
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

E

Quod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis
rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus enī propo
siti operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estqꝫ annus quinqua
gesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti re-
gis maximiliani septimus. Moderniqꝫ sūmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontifi
catus primus. Dinno nāqꝫ numere ꝑ tot regum ac imperatorum gesta. summorūqꝫ ponti/
tificum ⁊ aliorum labores, pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes eo ventum est
quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris, ꝙ minus q̄ꝫ oportuerit exorbitatus
est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si vō quicq̄ꝫ labore isto in p̄teritoꝝ gestoꝝ cogni
tionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tā
dem ꝑpauca de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne prio-
ra oīa sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū btitudinis ꝑpetue subseqūtur

Cum in primordio operis de principio mūdi explicauimus
et diuine lr̄e ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniqꝫ finem habiturum. De quo
nunc in fine operis differemus. Plato enī qui de mundi fabricatione disseruit id explicare non
potuit. qui celeste misteriū q̄d nō nisi a prophetis ac deo discit̄ ignorabat. ideo imperpetuum
dixit esse fabricatum. quod longe secus est. q̄m quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliq̄n. ita
et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret quēadmodum posset tanta reꝝ magnitudo interi-
re ⁊ hanc ꝓscriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā
et ignem disperire. consumi extinguiqꝫ videamus. que sunt vtiqꝫ mundi partes. Intelligitur totū esse mor
tale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̄d potest interire. Sed ⁊ omne quod sub visu ocu
lorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus
in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliq̄n ⁊ aliq̄n esse peniturū. Propinquante tandem huius termino seculi huma/
narum reꝝ statum cōmutari necesse est ⁊ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempo/
ra quibus iniquitas ⁊ malitia vsqꝫ ad summū gradū creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione
felicia ⁊ ꝓpe aurea possint iudicari. ita enī iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido cre-
bescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiqꝫ ab iniustis. Soli autē ma
li opulenti sint. boni vō in omnibus contumelijs atqꝫ in egestate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges
interibunt. Nihil tunc quisq̄ꝫ habebit. nisi aut quesitū manu. audatia ⁊ vi omnia possidebunt. non fides in
hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atqꝫ ita neqꝫ securitas. neqꝫ regimen ne
qꝫ requies a malis vlla. Omnis enī terra tumultuabitur. frement vndiqꝫ bella. omnes gētes in armis erūt
et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs
omnia ⁊ tanq̄ꝫ messem cuncta ꝓsterneus. Postremo vō tam detestabile atqꝫ abhominandū tempus existet
ꝙ nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atqꝫ interibunt. non modo ferro atqꝫ igni.
verū etiā terremotibus assiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer enī viciabitur
⁊ corruptus ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc e/
stibus nimijs. nec terra homini dabit fructū. nec seges quicq̄ꝫ. non arbor. non vitis feret cū in flore spem
maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoqꝫ cum fluminibus arescent vt ne potus quidē suppetat.
et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in acre
volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoqꝫ in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent.
Qui igitur celsa tenent dominia atqꝫ imperia eos aperire oculos ⁊ aures referare hec sequentia ⁊ preterita
tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quātisqꝫ fortune tragi-
lis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. ⁊ ex preteritis gestis q̄ꝫ in lubrico
positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniqꝫ parcentes. letis ponere modum di
scant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea
lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasqꝫ offensis daturos. Vos igit̄
qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione co-
lite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos
summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iusti
cia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc reꝝ nature mirabile opus. sicut ⁊ in archanis sacre scripture cōtinetur. sex dieꝝ spacio consũmauit. Deniqꝫ septimũ quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numerꝰ legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur erratica. quoꝝ dispares cursus ⁊ inequales motus reꝝ ac tempoꝝ varietates efficere credũtur. De scriptis itaqꝫ sex etatibus. Cum septima etas quiescentiũ iudicet. Ab ascensione domini aperta ianua q̄etis. initiũ habuisse ferunt. vsqꝫ in presens cũ sexta decurrit. ⁊ vsqꝫ in finem mũdi cum illa protendet. Cũ nũc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animaruꝫ interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiũ etate suscipietur. Ideo liber Genescos septimũ diem vespe ram non habere edocet. De aduentu igitur antixpi. ⁊ morte sine reꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consũmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas literas fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ seculariũ ꝓphetarum cōgruentes cũ celestibus voces. finem rerum ⁊ occasum enũciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo.

Imminente iam tempoꝝ conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habemꝰ. fidem israhelitice gentis. Et regnũ persecutionēqꝫ antixpi. quā ꝑsecutionē triũ semis annoꝝ futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mũdũ aiũt. Qui israheliticā plebem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad pressuram tanti turbinis partem electoꝝ insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annoꝝ predicauerint. Et sicut de vno eoꝝ Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrũ in filios. id est antiquoꝝ fidem. dilectōnemqꝫ sanctoꝝ meoꝝ. Qui tũc victuri sunt mente plantauerint. Tũc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xpi gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixpus aũt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendacioꝝ propheta. ⁊ seipm constituet ⁊ vocabit. deũ se coli videbit. vt dei filiũ. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atqꝫ prodigia. Quibus visis irretiat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiũgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris oībus maiora patraret. indiuiduus comes atulit. Iubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ sapientiũ plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templũ conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nũqꝫ fuit a principio mũdi. Quicũqꝫ crediderint atqꝫ accesserint ei. signabũtur ab eo tanquā pecudes. Qui aũt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabũtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarũ. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbeꝫ terre mensibꝰ. xlij. Id erit tempus. quo iusticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisqꝫ reuerebitur. nō officiũ pietatis agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebũtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōiqꝫ latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuꝫ hec ita erũt tũc iusti ⁊ sectatores veritatis segregabũt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cũqꝫ venerit hierosolimam antixps se circũcidet. iudeis se christũ fore ostendens. qui adherentes templũ instaurabũt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auaricia subiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demũ iuxta visionem danielis antixpus ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aũt illo perditionis filio. siue ab ipo dño. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixpi confestim sequeretur. Post quantũ vo tempus cōsũmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam merito sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agũt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumũt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neqꝫ angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixpo supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqꝫ saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixpi. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

Parens hoĩm omniũ Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. nec vite termĩnũ (quem a morte morsu diabolicẽ temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnãtem. legi mentis sue. In sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delicijs in erũnas exulare iussus fuerit. Timor ꝛ tremor. super eũ venerunt. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito beutorum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia explosa nocere. nec minus noceri posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corruerit. per incrementa viuendi ad mortẽ festinauerit. Nos quoqꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas sollicitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimũ deniqꝫ terribiliũ mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid eñ eos apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus ꝙ nature imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationũ bellum assiduũ. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. Inde in puericiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiã. In qua cum etate ꝛ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendimus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinib⁹. et varijs demum anxietatib⁹ ꝯsumimur. Ex illa ĩ senectã descẽdim⁹. ꝗ ꝙ ꝯtinuis ꝛ ꝗ̃ntis nr̃a senect⁹ plena malis. ex senecta in decrepitã decidim⁹. in q̃ cõtinu⁹ horror instãtis mortis nos pulsat ꝛ irritat. Aspiciam⁹ te nudũ informẽ iter vagit⁹ ꝛ lacrimas nascẽtem. Exiguo lacte solãdũ tremulũ atqꝫ reptãtẽ opis idigũ aliene ꝙ muta pascunt ꝛ vestiũt caduci corpis ai idigen morb obsessũ varijs sbiectũ passiõib⁹ innũeris. Cõsilij inopem. alterna leticia ꝛ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cohibere nescium. ꝙ quantumue sibi expediat. Quis cibi potuſqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantib⁹ in aperto posita. multo labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fames contrahit. sitis arefacit. auidum timidũqꝫ fastiditatem. possessa deplorãtem ꝛ presentibus simul ꝛ ꝑteritis ꝛ futuris anxiũ. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi consciũ vilissimis vermibus imparem. vite breuis. etatis ambigue. vani ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto ꝙ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et quocũqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremũ vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. ꝑ Per singula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ꝛ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infimis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnẽ vite cursum angustiarum laborum erũnarum. insidiarum plena omnia occurrũt. Si tamen arma caritatis ꝛ scutũ fidei sumpserimus si ad alterius vite ꝑparationem actiones nostras instituerimus. quantacũqꝫ ea sint que occurrũt superabimus. Mors quoqꝫ oĩm dolorum solutio est. vltra quã mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ nasceremur. iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita est. Hinc ꝛ dissolui cupiunt (qui bene vixerunt) ꝛ esse cum xp̃o. vt bene acte vite premiũ ꝯsequantur lumen eternũ. Et profecto mors vite que neqꝫ doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ erũnis vllius subiecta est. Neqꝫ ipsi quoqꝫ morti quicqꝫ obnoxia Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quã peccandi finẽ. Nam cũ Adã contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuisceret. ꝛ in peccato persisteret. eius corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quã fecerat. sed vt peccato quod creatura ip̃a cõmiserat finem imponeret. Deus igitur ꝛ principiũ ꝛ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud ṽo tãtũmodo nostro reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonũ nancisceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝙ vnũ nostrũ est. id est vt in xp̃o domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriũtur. ꝗ transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trãquillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarũt. mortẽ non mõ malũ non esse. sed bonorum omniũ maximũ. Verum enĩuero quoniã neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis scire datum est. Per ꝙ salutare fuerit. preparatos nos esse. cũ deo sentientes: ꝛ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutũ est. ꝗ insipienter faciũ potius existimare. Plerosqꝫ eñ vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nõnullos vsqꝫ ad medicoꝝ desperationem redactos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantũ potestate sint. nihil nobis reliquũ videt. Nisi vt cum deo bñ sentientes eius p̃ceptis vt p̃misimus tũ in oĩ vita. tũ in vite termio maxime obediam⁹. Credim⁹ firme oẽs. ꝙ deus hoĩem fecit ad ymaginẽ sui. Quid nobis facilius põt accidere. quã dimittere luteum corp⁹ vicioꝝ sarcinã. ꝛ ad eũ euolãtes redire. q̃ nos nõ dedignat⁹ ẽ ad silitudinẽ sui facere. Quo sp̃us diuino ipi⁹ sp̃ũ replet⁹ diuinitatis ꝑticeps. ꝛ felicitatis ei⁹ agat eũ ꝑpetuo inter ãgelos ꝛ sanctoꝝ choros.

Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
O pma mors hoim. reqes eterna laborū
Tu senile iugum domino volente relaxas
Vinctorumqȝ graues adimis ceruice cathenas
Exiliumqȝ leuas. et carceris hostia frangis
Eripis indignis. iusti bona ptibus equans
Atqȝ immota manes. nulla exorabilis arte
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo. promisso fine laborum
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

TENDIMꝰ · HVC · OĒS : HAEC · DOMVS · VLTIMA ·:~

Tu prope qui transis nec dicis aueto resiste
Auribus et corde haec mea uerba tene
Sum qd̓ es, ipse fui derisio amare ~~mortis~~
Mortis, dum licuit pace iuuante frui
Sed ueniente nece postq̄ sum rapta amicis
Atqȝ meis famulis orba parente domus
Me conterit humo deplorauitqȝ iacētem
Inqȝ meos cineres ultima dona dedit
Inde mei uultus corrodit terra nitorem
Quaeqȝ fuit forme gloria magna iacet :
Meqȝ fuisse virum nequeas
cognoscere. Si tu ad visum
fuero forte' reditus humo.
Ergo deum pro me' cum pu
ra mente precare. Ut in pe
rpetuum pace frui tribuat.
Ut quicumqȝ rogat pro me
componet in ymum
Et mecum maneat in regi
one poli ·:~

Quam fragilis sit vita hominũ. q̃ꝫ plena malorũ
Quam breuis. et misera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiqꝫ senesqꝫ
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mũdi
Profuerint: nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atqꝫ auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros. amplaqꝫ regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomia nostra
Horrebat famam imperiumqꝫ meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesqꝫ meumqꝫ
Dilacerant corpus ossaqꝫ lecta iacent
Quãuis diuitis fuerit mihi magna potestas
Ut mea sit priscis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaqꝫ priuaret eis
Defleat hunc casum cuius omnis. omnisqꝫ priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusqꝫ simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisqꝫ senesqꝫ
Matres atqꝫ viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunqꝫ legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaqꝫ te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo

MORTIS NECESSITAS

DE Mortis necessitate commouemur

QUIS IN HOC ORBE NASCITUR · QUI NON ASSIDUE VIdeat mortem sibi paratissimam esse: nisi hoc ordinasset ille opifex rerum mundi melioris origo: Aut nos in hoc orbe felicitatem nobis omnem propositam existimaremus: Aut q̃uis sensu moueremur: tantum saperemus et intelligeremus: presentibus intendentes: et paululum uel preteritum uel futura sentientes ut inquit Cicero. Corruunt ergo que sunt in hoc orbe singula: Nec unq̃ suc uite certus est dies unus. Quid q ea que uidentur diutius duratura: continuo dilabuntur: Nam que fiunt quasi nunquam casura / moenia nobilissime fundata / superbissimeqꝫ instructa / quasi ad coelum erectes eregerunt: multis temporum difficultatibus equantur solo. Ubi autem Thebe Busiridis illa tam magnifica: tantoqꝫ splendore domorum exornata: Ubi granaria pharaonis: Ubi pyralia Babylonis: Ubi collossus rhodius: Sed ubi grecia: ex qua tot tantiqꝫ duces: uiri in omni genere laudis preclarissimi prodierunt: Ubi argos cum suo Inacho: Ubi Mycene cum suo Agamenone et Menelao: Ubi pithie cum suo achille: Ubi pilos cum Nestore: Ubi Ithaca cum suo Achille: Ubi ~~pylos~~ Corynthus cum suo periandro: Ubi miletum cũ suo Thalete: Ubi õis lydia cum suo Croeso: Ubi babilon cũ suo nino: Ubi persarũ pallacia cũ suo Cyro: cũ Xerse: cum Dario: Ubi Macedonia cũ philippo et Alexandro: Ubi Spartam cum suo lycurgo: Ubi thebe dentibus serpentinis procreate cũ suis dijs Bacho atqꝫ Hercule: Ubi Athene cum Themistocle cũ Alcibiade: pericle: Solone: totqꝫ illustribus viris i omni vincendi genere: Ubi demũ ac oiã prosequar Roma illa prisca Barbarorum domitrix: Grecorum imperatrix: Latinorum mater: et totius orbis domina cũ suo Mutio: cũ suis Horatijs: suis brutis: suis Scipionibus suis Marcellis atqꝫ cũ suis demum Caesaribus: uelut flores atqꝫ uiole solent (que admiramur in mundo) cuncta deflorescunt: Et a mane ad uesperum concidunt: Atqꝫ alia uite pars aliam insectatur et pellit: Infantia quasi lepus: pueritiam quasi venatorem effugit: Pueritiam pellit adolescentia: Hanc inuadet iuuentus, Hanc insequitur uirilitas: Hec a senectute fugatur. Senectutem predatur decrepitus: In quam fit ut deueniat vita nostra: succumbetqꝫ demũ morti: Mors omnia mordet ut Augustinus inquit Hanc hectoris fortitudo nõ deuitat: nec Herculis robur: nec Ganymedis aut helene pulchritudo: nec doctrina Socratis aut platonis: Nec prudentia Cathonis Nec carmine homeri aut Maronis potuit hanc mortis rabiem nõ gustare ~

De extremo iudicio ac fine mundi

DIspositione summi dei sic ordinatū est. vt iniustū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat.
Extinctaqꝫ protinus om̄i malicia. ꝛ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumqꝫ
pacificū. aureū deniqꝫ vt poete vocant seculū. deo ip̄o regnante florescat. Impletis igit̄ temporibus q̄ de⁹
morti statuit. terminabit̄ ipsa mors. Et qꝛ tempalem vitam. tempalis mors sequitur. Consequens ē. vt re
surgant anime ad vitam pennem. quia finem mors tempalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna
est. in qua diuinos ꝛ ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse ē
in qua perennas penas ꝛ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante v̓o huius termino seculi.
prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuersis gentibus intelligat̄
Diuus quoqꝫ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an v̓o conti-
nui sint vl̓ interpollati. non expressit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinē montiū. stās
in loco suo quasi murus. Secundo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes sup
mare dabūt rugitus vsqꝫ ad celum. Quarto ardebit mare ꝛ aque. Quinto herbe ꝛ arbores dabūt rorem
sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremo-
tus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ꝛ ibunt velut amētes nec poterunt mu-
tuo loqui. Vndecimo surgent ossa mortuoꝝ. ꝛ stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciode-
cimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum ꝛ terra. Quintodeci-
mo fiet celum nouū. ꝛ noua terra. ꝛ resurgent omnes. Aperientur igitur inferi ꝛ resurgent mortui. de qui
bus iudiciū magnū ip̄e rex ꝛ deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit ꝛ mortales ad iudiciū immorta
lis dei venerint. Veniet igitur summi dei filius vt viuos ꝛ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in
aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoqꝫ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Vi-
debuntur quoqꝫ eius cicatrices quinqꝫ vulneꝝ. Et in valle iosaphat om̄is homo iudicabitur. Sed cū mū-
di ꝛ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ip̄e faciet iudicans pios simul ꝛ impios. Tūc demū impios qui-
dem in ignem ꝛ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent spiritu dei dante honorē simul ꝛ
vitā. Quod non modo ꝓphete futurū esse ex dei spiritu: verūetiam vates ꝛ philosophi vt hidaspes ex in
stinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ potest reddi
ratio. Sed si a principio deus hominē nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitui ve
terem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant ꝛ dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissolui-
tur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusqꝫ dispergitur colligi rur
sum ꝛ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari: Ad quos responsionem ex sermo
nibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. ꝛ qd̄ se
minas futurꝫ est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus p-
ut vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄
lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus ꝛ inualidus diuine potentie
estimator es. vt dispersum vniuscuiusqꝫ carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō cre
das. An non censeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demersas in profundum terre metallorum ve-
nas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ꝓpriam venā.
ꝛ argenti aliā. Erisqꝫ longe disparē. ferri atqꝫ plūbi diuersam Intra speciem terre latere mortale deprehē-
dat ingeniū. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuscuiusqꝫ carnis ꝓprium sensum
etiam si videatur dispersus. Sed ad hec tempteinus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōib⁹
adiuuare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in
terram. nonne vniuscuiusqꝫ seminis granum. quocūqꝫ loci iactum fuerit competenti tēpore ſm̄ nature sue
speciem germē producet. vt statum sue forme suiqꝫ corporis reparet. Ita ergo vniuscuiusqꝫ carnis substā-
tia. q̄uis varie diuerseqꝫ dispersa sit. ratio tamē ip̄a que inest vnicuiqꝫ carni est immortalis. quia immor-
talis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arrisit. collectū ter-
re attractumqꝫ substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et
ita fit vnicuiqꝫ anime vt non ad confusum ꝛ extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet̄. Cō
sequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica pu-
niri. Nō autē renascent̄. sed resurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūqꝫ oīm memores
erūt. Et i bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate inūerabiliū copiaꝝ. ꝑpti deo grās agēt. ꝙ malū oē
deleuerit. ꝙqꝫ eos in regnū vitāqꝫ ꝑpetuā suscitarit. Hec sunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quorū testimo-
nia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹
voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. ꝛ plura q̄ꝫ nos in hijs libris complexi sumus admirabilia requirat.
Postq̄ꝫ tandē fuit terre mortaliū confusio. Et ip̄e omnipotēs. cum venerit in solio iudicare om̄es animas
ꝛ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritqꝫ corpus quod resurget a mortuis
incorruptibile ꝛ immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semꝑ possint
permanere cum xp̄o. peccatoꝝ v̓o vt absqꝫ interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex ꝑ-
petuitatem glorie iustis donabit. Impijs v̓o prolixitatem confusionis ꝛ penas ministrabit. Quoꝝ cor-
pora permanebūt in eternū. vt sufficere possint cruciatibus ꝛ igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab
hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille di-
uinus per seipsum semper viuit ꝛ viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

sensum doloris afficiet. Quãta aũt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs laboribus terre. p
ficisci ad illum equissimũ iudicem parentemq3 indulgentissimũ. qui pro laboribus requiem. pro morte vi/
tam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna τ celestia largiatur. Uniuersos igitur
oportet operã dare vt se vel q3 primũ ad rectam viam dirigãt. vel susceptis operatisq3 virtutibus. hui⁹ vi/
te laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater enĩ noster ac dominus q̃ con
didit firmamentq3 celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrã val-
lauit montibus. mare circũdedit. amnibusq3 distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pse
cit e nihilo. perspectis erroribus hominũ. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hũc sequamur
omes. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt
victores. ac deuicto aduersario. triũphãtes premiũ virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in
altissimũ celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur. vbi vrbs illa beatorũ
ciuiũ atq3 dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt ṽba Joannis i apo/
calipsi sonãt. in se dei τ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus τ altus. habens
portas duodecim τ nomina scripta. xij. tribuũ filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mũdi.
Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipsis nomina. xij. apostolorum. fundamẽ-
ta muri ciuitatis omi lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam ve
ram remigrabimus. Ex qua oriũdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq3 prestantiori nostri parte.
Quãto pe post longũ erumnosum periculosum exiliũ eas regiones atq3 illa loca plena magnificentie. τ ad-
uentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis τ omibus. qui hoc audiũt
Concedat dominus. fide quã suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositã coronã
Et inueniri inter eos. qui resurgũt in vitam eternam. Liberari ṽo a confusione τ supplicio eterno. p xp̄m
dominũ nostrũ. per quem est deo patri omnipotenti. cum spũsctõ gloria τ imperiũ in secula seculoꝝ. Amen.

Completo in famosissima Nurembergensi vrbe Operi
de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. fe/
lix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio docto
ris hartmãni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i
Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto
mensis Junij.

Deo igitur optimo. sint laudes infinite:

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

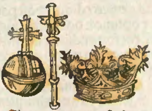

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo post mētio fiet. quare ꝛ de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis ampla ꝛ vasta regio ꝫ inculta ꝛ in solitudīe posita. ꝛ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos ꝛ pannonias. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas ꝛ theutones. A septentrione mare germanicum ꝛ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partis poloniam vocant. hec duo nomia sortit. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania ꝛ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsqꝫ ad etatē primi boleslai nō nisi duces illic imperitabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat. Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui⁹ Boleslai filio natus fuerat. Iste igit̄ Bolesla⁹ regē francie ꝛ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris p̄ces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis ꝛ gallis ꝯtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie ꝛ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmaciā ꝯtulit

vt ꝛ imperium ꝛ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit
Nā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius fericas lanas muriceasq̧ vestes auro argentoq̧ decora-
tas p viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuicuq̧ licitum
fuerat illa deferre ꝛ deportare. Illic magnificis splendidissimisq̧ cōuiuijs ac theatris ceterisq̧ cerimonijs cesa
rem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent supellectilia. que post quoslibet cibos in puteos quoꝝ fun-
di nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instau
rabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamq̧ videns cesar tanti principis liberalitatē ꝛ
mentis sublimitatē. diuiciarūq̧ abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignū
fore. eū itaq̧ regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebra-
uit. Ne aūt Boleslaus tā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti
antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt p munere cesari obtulit. Iamq̧ aucto regni imperio vsq̧
ad annos salutis nostre M. cccc. aut paulo antea rex polonie dū absq̧ prole decessisset. Tandē dux qui litua
nis ac russie presidebat in regē electus fuit. q ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regnū sceptrum de
ferebat̄ ꝛ xpianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaq̧ lituanos ac russitas ad regnū sarma
cie sic adiunxit. vt non nisi absq̧ certa cōditione dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ princeps prutenos ma
ritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Ubi insignes vrbes ex
tant Dantiscum ꝛ thuronia. Est ꝛ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur.
multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicoꝝ tutus sit ad arcē accessus. Am
plius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ꝛ turchoꝝ pfidissima gente magnū to
ti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta ꝛ in soli-
tudine posita ē. vt ꝛ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis fertilissima sit ita vt gramina in altitu
dine vnius celsi viri excrescant. ꝛ apibus ꝛ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant.
sub arboribus nanq̧ aut virgultis ꝛ siluis fauos sic educunt. Hercinium aūt celebratissimū nemus quo in to
ta europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit ꝛ circa Cracouiā saltus suos extendit. p quos iturus po-
test vnusquisq̧ vsq̧ in lituaniā ꝛ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagat̄ ferax maximas educēs
greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes fert que ferox ac immanis bellua est huma
num genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frō-
tem latā ꝛ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsq̧ laboribus. Metallū vero nullum
q̄ plumbū sarmacia fert nō alia q̄ saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē
qua cetere longinque gentes vtunt̄. quod maximū p̄stat toti regioni emolumētū. qua nulla regi ipsi maior in
toto regno gaza extat. Nā sub terra exciduntur ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur
Est et sarmacia ferax ꝛ vberrima tellus omni genere fructuū ꝛ quicquid ad pascendū humanū corpus expe-
tit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Uladislai. de quo antea diximus. Is tres (vt qui-
dam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Uladislaus vocabat̄.
alter casimirus. Uladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaq̧ hungarie ꝛ bohe
mie ꝛ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ꝛ xpianaꝝ religionē
ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ꝛ ante constantinopolim castram etaretur
vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraq̧ pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis
tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Cassimir⁹ ve
ro dux lituanis ꝛ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in re-
gē declarat̄ q filiā ducis austrie sororē ladislai q regno bohemie ꝛ hūgarie p̄sidebat in vxorē duxit. Ex ea sex
suscepit filios ꝛ q̄nq̧ filias. Primogenitus vero Uladislaus vocat̄. Hic adhuc iuuenis existens in imperi-
um regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dux
Mathias rex hungarie discessisset ꝛ regnū pannonie adeptus est. Huic erat pximus frater. cui Cassimirus
nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At
huic successit illustrissimus princeps Iohānes albertus tā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria
gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fa
uente illi pspera fortuna regnū virtute sua ꝛ optimoꝝ doctissimorūq̧ viroꝝ consilijs gubernat. Inclit⁹ ve-
ro dux Alexender quartus natus regius est. cui fortitudine ꝛ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix
tulit. Hunc ob eius constanciam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ꝛ maximū toti Sar
macie decus esse existimatur. Post hunc sequit̄ Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequit̄ vesti-
gia. Is multis egregijs gestis dareret si illi aliqd felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ p̄nceps vlti
mū natorū locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ꝛ inqui
etam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad archiepiscopatus
Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinq̧ clarissimi principes hanc vsq̧ in etatem magnifice ac cele
berrime vitam ducunt. Inter filias vero quinq̧. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico mar
chioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due relique innupte apud matrem vitam ducunt.

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

DIuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus ꝛ signifer. Natus anno salutis nostre M.viij. in rure quod Sczeppanowo vocant: nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit eum templis diuino seruicio incumbere. ꝛ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit: vbi optimaꝝ literaruꝫ studijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt maiorum dignitatū honorē adipisceret. sed vt si quando locus statusue aut cōditio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupilloue iusticiam administraret. ꝛ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ꝛ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo presule repetere conabant. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo sanctus orationib⁹ ac ieiunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumulum defuncti militis a quo rus illud emerat. ꝛ euoluto lapide et arena pia ꝛ deuota oratione deū obtestabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte demostrauit. Iamqꝫ seuus Bolesla⁹ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes ꝑfidiam ꝛ tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregiosqꝫ ciues nefandis dirisqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talib⁹ ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt ꝓsulem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. hunc in locum dū ministri regij deuenissent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postq̄ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deijcit vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id seruabant quousqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deduct⁹ in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

CRacouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q̄ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̄tū Rhenus ꝛ Albis in se clauserint. Nos ea causā sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ꝛ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis p̄mū menibus cingit. ꝓpugnaculis ꝛ celsis turribus. post paruo muro ꝛ ob vetustatem ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ꝛ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ꝛ illic multa monasteria. vbi multus deuotorum religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem nanqꝫ gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Iacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantius celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ꝛ prodigijs fulget. q̄uis nō dū in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philozophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ꝛ eorū cruda elimat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Vladislaus illustris sarmacie rex dū ex prutenoꝝ littorali sarma-
cie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancusqꝫ
in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ꝛ supē
dijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ꝛ ignauos sarmatas prisci
dixerunt. Sunt nanqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ꝛ comitate insignes. humanitatē ꝛ hospi-
talitatem liberaliter ꝛ familiariter erga quosqꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidior q̄ȝ ceteris sar
matis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ꝛ humulo decocta. Is quātū ne-
cessitas ferre potest si sumitr̄ profecto nihil nature humane ꝛ ad corpus ipm alendū conuenientius quicq̄ȝ re
periri potest. Sub arce vero īfra ciuitatem extat ꝛ aliud insigne collegiū. vbi achademia iuris ac legū pol-
let. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Cle-
pardiuꝫ vocant. nihil dignū scriptu in ea q̄ȝ egregia sacra sedes diui Floriani strenui christiane fidei militis
Quā diuus Vladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisqꝫ dignitatibus ac muneribus refecit. et
doctoribꝰ gymnasiū artiū regentibꝰ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt
iam celū sustentare videantr̄. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄
in boreā tendit vrbi imminet. ꝛ ex alio latere niuosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem
insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte
prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese
in eum precipitant. trabes ꝛ ingentia robora variasqꝫ lignoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū accete
ris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū dedu
cit vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuꝫ in

decus diui wentzeslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimorum virorum monumenta ac sepulture extant. multis opibus variisq; artibus extructe marmoreo allabastroq; lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt et in eodem colle due sacre edes. diui michaelis et sancti Georgii. Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieq; templa venerant. Post primū ingens regia sedes maximis ac variis structuris condita. que totius regni capitoliū est vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipsm ē insigne hospitale et sacra edes sancte Hedwigis. Ad aliam vero insule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum et templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant et clarissima monumenta vetusti collegii iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sz breuitatem imitati finē his imposuisse dignum statuimus

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedũ in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccouiam dixere. Aucta ꝑ seuissimũ principez qui kitto dicebat. quẽ ⁊ crutonẽ appellabant Anno xp̄i M.c.iiij. Ea porcio terre litoralis ẽ inter magnopolensiũ holltadensiũqz ducatus duobus fluminibus bagus⁊ trauo irrigua. Que limpida flumina vernacula lingua wagnib ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcomannoꝝ ⁊ martinopolensiũ ortũ habuit potens ac grauissimus xp̄ianoꝝ ꝑsecutor. qui dños de vagerũ qui de Stargardia seu de oldenburg vocabant in fernerũ ⁊ peldte interfecit. Vn⁹ ex his ingenuus euadens in daniam secessit heinricus nomine Gotstalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittoni caput securi abscidit inde suã ducens vxorẽ. Quo tp̄e heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea ꝓuincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqz xp̄iana sopita. Vrbs quoqz lubicẽsis trina vice ob principũ bella p̄cipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alfesis de holchstein. qui p⁹ sedatã discordiã vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ẽ. Cũ eius situs prius ꝓpe swartau. postea ꝓpe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex varijs regionibus mirũ in modũ aucta ẽ vt nũc vltra mare baltheũ seu germanicũ qd̃ Stagnũ vocant in noruegiam Sueciam Liuoniam. in Russiã Litnaniã Prussiã Poloniã ⁊ Pomeraniã. in ducatũ magnopolẽsiũ. in daniam Angliã Flandriã Scociã ⁊ regnũ francie omnes mercaturas ꝑ stagnũ ꝑ terrã in Saxoniã westualiam et marchiã frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobilẽ vrbẽ initiũ suũ habuisse sub signo libre ⁊ fundatã in singulari dei gratia. Cũ incole vrbis p̄ ceteris finitimis deuotiones ad modũ diuinas exerceãt Sẽtit tñ dulcẽ nucleũ in amara testa. Deinde anno primo ⁊ tricesimo supra vndecies centenũ domini inferioris vandalie lubecã deuastarũt q̃z comes Alff de holchstein iterato instaurauit cũ arce vbi nunc predicatores habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenses memores damni illati copias in ꝓuinciã rugen educẽtes cladez ꝑ effusionẽ sanguis p̄ncipi ⁊ potẽtatui ei⁹ intulerũt. Episcopatũ lubicẽsiũ anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerũ Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̄bendas ꝑ oĩa necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creuit igit̃ lubecũ in potentissimã ciuitatẽ. oldenburg aũt defecit. Cũ aũt frideric⁹ huius noĩs prim⁹ hanc vrbẽ ingenti exercitu obsedisset heinric⁹ lubicẽsis ep̄s pacẽ a cesare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiã p̄staret. Is antistes summã eccłaz dicauit. ⁊ monasteriũ ad sanctũ iohannẽ in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitãt. q̃uis monachi ordis diui benedicti hũc locũ primo posse

derũt. qui nũc apud cismer ꝓuincie de holstein ꝓpe mare morã faciũt. His tēporib⁹ lubecũ augustal' ac libera ciuitas effecta ab imperatore friderico libertatibus donata vt caput oĩm vrbiũ Stagnaliũ deinceps foret ⁊ in variis priuilegiis etiã apud exteros p̄cipue in londen ciuitate anglie. In noruegia ĩ ducatu magni ducis moschauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicã ⁊ curiã xp̄iano more habent). Ac ĩ plerisq; locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atq; dotata. In flandria q̄z ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idē cesar fridericus priuilegia a duce heinrico p̄habita eis confirmans p bullã aureã vltro donauit vt ꝯsules viginti quatuor habere possent (q̄zuis numerus iste p raro complet⁹ sit) Eosq; nobiles effecit vt aurũ more equitũ deauratorũ (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraq; parte decliui posita vt aque ⁊ immundicies libere descedant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quã summã vocãt in meridie ac fine ciuitatis sita admodũ longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs p̄ter istã quatuor prochianis basilicis que septē turres celsas p̄acutas ac pulcherrimas habent cupro ac plũbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cũ armis cesaris ⁊ vrbis insignita ē. Omni quoq; decore edes sacre ornate extant. Inter has q̄nq; eccĩas basilica gloriosissime virginis marie eminentiã obtinet Habet quoq; duo monasteria vnũ ordinis p̄dicator̃. alterũ sancti francisci. ac hospitale ad sanctũ spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodũ munita ē. Platee due longe ⁊ ample p vrbē posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extructe de lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forũ indics onustum piscib⁹ ⁊ carnibus videtur ac aliis necessariis. Hilsbiturq; primo fluuius Haguiso a septentrione in meridiē inde in occidentē. Ante ciuitatē flumen trauns contrarie ex meridie in septentrionē fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecũ accedunt vsq; ad murũ cũ maiores naues (onera plaustror̃. cc. l. ducētes) in littore maris p̄stant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nõ possunt. Nouissime anno M. cccc. xcii. episcopus Theodricus natus de hamburg cũ rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimusquintus lubicensium ep̄s diuina gratia nunc gloriose p̄sidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hercinie (apud grecos ꝛ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ꝛ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsimvillis habitari cepta. Ubi aūt fidē xp̄ianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluuiꝰ celebratissimus per medium totam perlabit. ꝛ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattoz riuo Bobro ꝛ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exonerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem dierꝫ itinere a limitibus hungarie vsqꝫ in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogroutie wartenbergeñ. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregeñ. ep̄alis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniaceñ. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem ep̄alem Uratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄misimus) omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ꝛ opulenta q̄ȝ populosa ꝛ edibus ꝛ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes roti de wending eisten. diocesis olim imperialis prothonotarius ꝛ in eū statū breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ꝛ structuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ꝛ piscosa. carnibus ferinis ꝛ volucribus habundās

¶ Preter Uratislauiā insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Testhen Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega ¶ Monasteria complura insignis structure ¶ Prouīcia ip̄a regi bohemie subiecta quā ab imp̄io ī feudū recognoscit. multi antea duces et p̄ncipes hereditarij ip̄āȝ nō tā possiderūt q̄ȝ vastarūt ꝛ impacatā reddiderūt q̄ꝛ ꝓpter cēsuū exiguitatē ducalem statum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco dediti. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublatis. Qui non parum opibus ꝛ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurimꝰ.

Tēplaqꝫ totius orbis sacerdotalibus ⁊ alijs ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ secularium ⁊ religiosorum vtriusqꝫ sexus numerosus ⁊ disciplinatus. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustas quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ꝫ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē q̄ꝫ censuuꝫ dn̄i ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessionis qualitate. nonnulla pecuniarum summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt̄ ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domosqꝫ ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat̄ suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Hē ti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̄ꝫq̄ꝫ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt̄ ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Nimius etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresqꝫ populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus. Digne igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

¶ Ad deum optimũ maximũ de his que mirabilia gessit pro iustissimo τ excelso Maximiliano rege romanorum

Auctor τ princeps operose mundi
Quiqꝫ deceptis opifer fuisti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutẽ
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqꝫ
Cũ velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquus
Suctus humanis animis preesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas τ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens ouium pauorẽ
Fortium iustis animos leonũ
Militũ multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Uere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies τ vsus
Mensis τ anni.
Tanta cũ regi dederis romano
Audias voces. iuuenũ senũqꝫ
Audias grates hominũ. precesqꝫ
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cũ suis regẽ populis tueri
Principẽ serua. sobolẽ domũqꝫ
Adde triumphos.

O deus serues decus hoc precamur
Cesari natũ simul τ nepotẽ
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqꝫ sic patrẽ foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentã
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbẽ dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper cuiusqꝫ vincunt
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqꝫ gentes
Pellere. τ castris spoliaro victos
Ut queant regna τ reparare quondã
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqꝫ motus
Austrie stirpis. faueasqꝫ felix
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget euum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat τ subortus
Solis τ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandẽ mereantur omnes
Cũ bone legi dederint subactũ
Robore mundũ.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriã eternus pater atqꝫ natus
Spiritussanctus deus τ sequatur
Trinus τ vnus.

¶ Laus deo

De Brunsvicia urbe Saxonie.

Brunsvicium hodie totius Saxonie metropolis Et civitas per maxi-
ma germanis abunde cognita sicuti pluribus apparet. Aut totius fere
Saxonie centrum: aut ei proximum est. Per quadrum tantum fere longi-
tudinis quantum latitudinis habens. In ambitu suo fere passuum duo milia com-
plectitur. Aliquantum Nurembergha maior ac Erfordia minor. Ad Orientem diocesim ha-
bet Magdeburgensem: Ad meridiem vero Hartonicum nemus. Occiduam partem hi-
ldesemnensis diocesis homines et Vestfali colunt. Septemtrionem vero Luneburgen-
ses. Hos quidem circumiacentes fines hodie omnes Saxoniam appellant: Et si
etiam latius extendisse suos terminos Saxonia feratur. Horum tamen extensorum ple-
rique finium: olim magis Slavis quam Saxonibus fuere deputati. Sed cum Saxonicam
linguam multum auxerit natura celi frigida: et fecunda hominum altrix. Tamen maxi-
me complevit ipsam potentia principum: Qui sepe innumerabilibus septi populis alienas
terras pulsis veteribus habitatoribus coluerunt. Existimo quidem theutonicum sermone
solos in Angliam Saxones transtulisse: Quos eam invasisse insulam: diuque possedisse
non est ambiguum. Germanos etiam sepe exisse suos fines: ibique oppida plurima sui
moris et sermonis condidisse: nonnulla vero in suam linguam vertisse constat.
Principum autem Brunsvicensis civitas hoc fertur habuisse modo. Illustris princeps
ac dominus Saxonie dux Ludolffus secundo gradu a Vedekindo primo Saxonie duce:
cuius Vedekindi sepultura hodie in Engaria Vestphalie haud longe ab Herffordia
se hominum visui offert. Tres post se reliquit preter nates filios Ottonem qui con-
fessor. Hii ergo fratres duo posteriores ad annum post christum natum sexagesi-
mum primum supra octingentesimum, Regnante Ludovico secundo. dum bina hoc in
loco ubi nunc Brunsvicium suum habet situm, Castella collocassent brevi profecto
tempore tanta hominum frequentia hunc cepit locum incolere. Sic ut temporis
cursu in magnam populosam conluxerit civitatem. Brunsvicium igitur quasi
Brunonis vicus ab altero fratrum civitas est appellata. Hanc urbem perlabitur
Onacra fluvius: Cuius origo Hartonica silva: duasque in partes civitatem scindit:
omnem immundiciam secum trahens: operis undique pontibus coopertus. Animarum
vero cura utriusque portionis eius civitatis Halberstadensi. Alterius autem Hildesemensi
episcopis: secundum directam fluminis intersectionem demandata est. Totaque urbs
in plano stat, menibus ac fossato duplici profundissimo: Et aliquot in locis tri-
plici: Ac quolibet aquis stagnante munita. Vallum etiam inter fossata crassissimum
per circuitum ductum. variis arborum consitum generibus fuit. In quibus plurime
aves: que quasi perpetuo vere suavi dulcissime modulabantur. Turres quoque et
propugnacula excellunt hinc atque inde perpolite platee: familiarum magnifice et orna-
tissime domus: hominum artibus frequentia repleta. Inter alia vero urbis edificia.
Augustiori quodam amplitudine prestant ipsa magna dei templa ac delubra sanctorum
que non minus ditia quam ornata relucent. Domus autem sacre tali a suis quoque trib-
ubus pietate coluntur: tali religione observantur: ut incertum sit magis laudandum
an mirandum fuerit. Habent et ipse matrone ligneas in templis cellulas a se mu-
tuo disiunctas quibus divina prosperitur. Civium tamen edes non superbe atque elate
nimium videntur. Intus vero preclara insunt cubicula et ditissima suppellex habetur.
Et quia longissimas rigidissimasque hiemes vicini septemtriones faciunt: remedium
quoque contra naturam usus advenit. Aulas enim more thermarum singule domus
habent Quas stubas aut estuaria dicunt. Et ne servatus calor effugiat, fenestras
vitreas apponunt. Ibi cenant: Ibi nonnulli artes suas excolunt: Ibi etiam magna
pars dormit. Plateeque solum durum siliceis quadrigarum rotis inviolabile: humanis
tamen pedibus et noxium et asperum. Putei plures et si in hac urbe sint: Aque
tamen ipsorum ad potandum minus sane reputantur. Cerevisia quam Mamam aut
Morum cerevisie appellant pro potu. Ac quodam acri saporis acido quo conveniunt po-

cant homines huius loci incolentes. Vini usus apud ipsos quam carior est. Loca rario-
habentur. Fructus hic omnes absunt quibus est nocuum frigus. Victus autem siue
quod solo suo plura nascuntur frumenta: siue quod vicine urbes facilime submittunt
uberrime habundat: semperque cerealia et potus munera equo precio vendunt. Quinque
hic fora: Quinque pretoria: et totidem magistratus quos consulatus dicunt. Est
autem hec ciuitas in quinque partes aut regiones (ut veterem, nouam, indaginem
Wicum et Sacrum: que porta ultima recte medium tenet) diuisa ac segregata. Qu-
amobrem neque preter racionem a plerisque penthapolis quasi ex quinque ciuitatibus integrata
vocitatur. Ciues autem hic propriis quibusdam viuunt legibus: ut liberi magis quam
subditi videantur. Neque enim tyrannidem sibi vendicant: neque dominandi cupidine exer-
centur. Et si libertas est omnia ut velit viuere hii vere liberi sunt: equalique iure
viuunt. Popularis hic gubernacio est: Et ita inter se munera sortiuntur, ut raro vnquam
querele aut dissidio locus relinquatur: Verum tamen superioribus annis quemadmodum et in
proximis factum est, sediciosi quidam huius ciuitatis regimen in aliam formam: tamen et si
suo frustrati propositi traducere conabantur. Quorum tamen aliqui proscripti, quidam
vero sua sponte salutem sibi fuga quesiuere. Summa tamen regiminis apud Magistros ci-
uium est: Qui ex ordine in magistratu iuxta seniorum recantur. Habent hic singule ar-
tes mechanice societates quas Mompolas aut Gildas appellant: quibus singulis
magistri presint. Capitalia negocia per aduocatum et assessores ex magistratu termi-
guntur. Idem est in omni causa sanguinis. Ipse aduocatus ius populo dicit: Aut
ad magistratum remittit: Nec tamen statuti aut consuetudinis normam egredi
potest: Petunt nulli ex publico sumptus, sua cuique domum ex priuato est victus. Consue-
tudine magis et iure Saxonico viuitur. In iudicio rigor seruatur. Reum neque pecunia
neque preces iuuant, nulli tanta potentia ut impune delinquat. Relegatis ab urbe
nulla spes reditus. Cum opportunum fuerit aduersum hostes progredi. Ad decem milia
armatorum educere possunt: relictis in bilonibus pro suetis ciuitatis custodia ciuibus nume-
ro abundanti et copioso. Nulla hic studia gentilium literarum, poetarum oratorumque
prorsus ignorant. Gramatice dumtaxat ac dyalectice operam adhibent. Confluunt
huc ex circumiacentibus oppidis adolescentes quibus ex elemosina victus est. Magister vero
qui ipsis preest: modicum ab auditoribus collectum recipit: ex publico nihil. Vesti-
tus inter viros et feminas frugi nullus. Decime tantum rigor ut lineum aliquis intra
calceos sumant: Precipue femine circa pedes atque mamillas cura: Et quam illos paruos
et graciles, tam istas grandes et tumidas ostentare laborant. Locupletiores
ex annuis prouentibus et redditibus quos ex prediis ac possessionibus in rure videlicet
quoque nascuntur vitam agunt. Has namque possessiones et predia a principibus et nobi-
libus plurima coemerunt pecunia. Et ita fere maiorem sui Brunswicensis territorij pos-
sessionum partem sub se habent, possident et sibi conquisiuerunt. Reliqui vero ciues
negociacionibus artibus aut manibus suis sibi victum querunt.
Forma hominum mediocris. Mores ut mortalium varij. Nulla
apud ipsos interpretacio iuramenti: Quod promissum est sine excepcione custodiunt. Nec
aliena rapiunt, nec sua effundunt, presentibusque fortuna contenti. Ita ut viri boni esse
quam videri malint. Ceterum hoc nequaquam pretereundum. Huius enim ciues quolibet
septimo anno vicissim reuoluto pro sue ciuitatis gloria et splendore: preter ceteros
aliorum ludos annorum, sanctis incidentibus diebus penthecostes ipsam magna solennitate
agunt spectaculi ludo quod Gralum appellant. Et hoc quidem in loco gramineo extra ciuita-
tem ad urbis menia contiguo et arboribus consito. Hic demumque spectaculi ludus tractus
totus sit ciuitatis ipsius tamen et ordinacioni et direccioni precipue ciues ipsi qui eam ciui-
tatis porcionem (quam indaginem vocant) incolunt preesse feruntur. Ad hoc ipsum
spectaculum per huius urbis magistratum, Brunswicenses principes nobiles milites
et preterea hos ciuitates inuitantur vicinores. Quamobrem tum ex urbibus ac rure circum
posito: magnus et clericorum et laicorum vtriusque sexus quemadmodum ad olimpicos lu-
dos tota grecia dum celebrarentur confluit numerus. Videre posses sane hoc
in Gralo: hinc ad sonitum timpanorum, fistularum, buccinarum et aliorum musicalium in-
strumentorum per iuuentutem huius ciuitatis vtriusque sexus plurimas atque diuersas

viam choreas. Hinc vero cernere posses variis diversim suis in locis erecta tentoria in quibus singulis iuxta suum ordinem hinc et hinc mulieres ex locupletioribus urbis decenter ornate resident tabulas singulas et planas ante se cum aliquot taxillis habentes. Tum quicumque ex viris vel mulieribus quamcumque rem (possibilem haberi aut acquiri) concupierint, si libeat ad aliquas binas ex hiis duabus memoratis sic ut perfertur sub tentoriis collocatis accedere poterit pro re cupita prius tamen expressa atque in eius valore estimata, tribus post mediantibus taxillis ludere. Sunt tamen etiam ut quilibet taxillorum iactus, iuxta rei cupite estimationem sit taxatus. Quam cito itaque lusor Rusthum equale quod est cum omnes tres decii equalem oculorum numerum reportant ex fortuna proiecerit, mox rem cupitam lucrabitur. Cum vero quociens equale Rusthum ex iactu non sortitus fuerit ad penam iactus totiens solvere indulgentiam est lusor obligatus. Hinc iuxta fortune cursum plurima contingunt lucra. Econtrario etiam multe fiunt deperditiones. Contingit hic plerumque rem cupitam cum in urbe Brunswico haberi non possit: Et lucro quesita est per multa terrarum spacia opportunam afferri. Preterea post res etiam lucro quesitas atque confestim solvendas hoc in circulo ex alia parte planicies magna adest cum suis mercibus mercatorum multitudo. Tandem hac durante circuli solemnitate principes nobiles ceterique ad ipsum vocati et invitati convivijs splendidissime ad hoc apparatis et instructis per munera bachi et cereris ac aliorum humano victui comodissimis maxima cum hilaritate honorantur.

Postremo autem habet hec civitas apud se preter ceteras corpus divi Auctoris sanctas reliquias in locello non minus ornate quam ditissime ex auro argentoque et gemmis preciosissimis fabrefacto reconditas: Hunc suum civitas ipsa divum patronum multa devotione colit veneratur et honorat. Ipsius namque sancti Auctoris et confessoris et episcopi sanctissimas reliquias summa quotannis veneratione huius loci cives sue civitati circumferunt. Inde alio quodam in annos die iuxta sue civitatis numerum quinque partium. Etiam totidem candelis pondere cereo non minus gravius quam splendidis ipsum suum patronum cum solemnitate maxima munerant et venerantur. Fuit autem divus iste Auctor dum vixit Treverensis ecclesie antistites: Eius sacras reliquias Gertrudis tunc Brunswicensis princeps et domina circa annum domini tercium decimum supra millesimum et centesimum Henrico quinto quem alii quartum dicunt Romanum gubernantem imperium. ex civitate Treverorum Brunswicum vexit et introduxit. Hec namque civitas in multos dominata principes. Nam alias quidem de lignea civites quam Leonem appellant facile in suam fortunam se recepit: Et quo voluit impellebat. Etiam plerumque (ut fit) in se ipse civibus dissidentibus de principatu domino quibus volebat dominium contulit, aliis reiectis atque fugatis. Ad annum autem salutis nostre nonagesimum secundum supra millesimum et quadringentesimum fuit illustres Henricum Wilhelmi filium quem seniorem et Henricum Ottonis filium quem iuniorem appellant principes in Brunswico et Luneburgo duces et ex provincijs et alijs patruelis ex una. Et insignem Brunswicensem civitatem parte ex altera bellum furiosum pernitiosissimum. Quod anno sequenti sedatum fuit. Prememorati vero principes et domini quemadmodum historiarum docent libri secundum veram et directam generationis lineam ab ipsis Ottonibus ac eorundem progenitoribus qui imperio magna cum permagna gloria. Et quos annalium libri Saxonie duces appellant profluxere. Huiusmodi autem ducatus Saxonie titulus. Etsi hereditario iure ad hos spectaret principes. Fridericus tamen secundus dum imperio presidebat ipsorum progenitoribus eorum propter quandam (ut aiunt) aut inobedientie notam vel potius ob odium quod in hos concepit principes auferebat: Et ad Comites de Anhaldia qui hac nostra tempestate duces in Lauwenburgo appellantur transtulit: hiis tamen antehac Saxonie principibus, Idem Fridericus sedibus Brunswicensis ducatus titulum indidit. Demceps autem quadam etiam legitima successione Luneburgensis ducatus titulus ad eosdem prememoratos est principes devolutus. hac ratione usque ad hanc nostram etatem hii principes ducatuum et in Brunswico et Luneburgo nomina possident. Succedente autem tempore et fortuna temporalium vices rerum volvente quemadmodum Fridericus secundus ab hiis in principatu Brunswicensis et Luneburgensibus ducibus, Saxonie ducatus titulum amoverat: Pari modo Sigismundus dum imperij habebat regimen ad hunc Saxonicum ducatum (sua sponte) ob multa in eum dum adversum Bohemos bellum gereret beneficia collata Misne marchiones in perpetuum possidendum investivit: Ac ipsum Lauwenburgensibus ademerant. Hoc igitur modo ipse Saxonicus ducatus a viris submotus, principibus et heredibus legittimis per ipsorum ignaviam ad exteros principes qui nunc Saxones sunt est devolutus. Ac ipsorum vere Saxonum claritas cum tempore

defluxit. Quanta autem hii principes in principatu Brunswicensi et ante hac Saxonici rerum gestarum floruerint gloria, quotque ad imperium sublimati sint, Annalium libri et historie unicuique facile docebunt. Nequaquam tamen id intentionem duxi. Hac etiam nostra tempestate Brunswicensium satis amplam et magnam esse principatus potestatem. Provincias namque hodie et Brunswicensem et Luneburgensem, a quibus ducatuum suorum titulos habere noscuntur, possident. Preterea terras Gottingensem ac Northemensem que olim comitatus fuere. Et item Embeckensem que ad comitatum in Katlemburge omnis spectabat superioribus, et hinc Honoverensem terram quam et Deysteriensem appellant. Et que diebus preteritis comitatui Lauterode suberat, hii principes prememorati sibi subiectam tenent ditioni. Ceterum quoque nec minus hodie hii principes plurium ad ipsorum manus devolutorum gaudent comitatuum titulis et honore, quos hic nominatim ibi manifestabo ut in Dannenbergo, in Eversteyna, in Hallermont, in Wunstorpio, in Wolpia. Et una ad dominatu in Homburgo. Verum tamen pleraque ad hos principes iam legittimo et hereditario iure pertinentia vel per alienationis vel impignorationis viam ipsorum manus principum evaserunt. Fuit denique tanta olim et iam spaciosa atque extensa huius dominus potentia et auctoritas, ut quicquid temporalis inter Rhenum et Albim fongnes (?) fluvios iurisdictionis clausum fuerit, istorum auctoritate et potentia principum gubernaretur:

Veteres reꝝ scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ia/ceret ⁊ somniantes quodammodo res germanicas attigerūt. nanqꝫ si legamus vetusta tēpora inueniem⁹ germanos olim ritu vixisse barbario. vestibus vsus laceris. venationi tm̄ ⁊ agroꝝ culture dedisse operas. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. sed argenti prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipsaqꝫ germania intra mare ⁊ danubiū. rursusqꝫ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebatur. nūc vero quātū transgressi sunt suos limites nō ignoratur. nā plus fere est qd̄ nacti sunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqꝫ in ipsa scithia seu sarmatia qꝫ qd̄ intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobilissimas vrbes splēdidissimasqꝫ. ditissima templa. opulentissimos principes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā esse que ꝯpu tatis omnibus germaniā superet. qꝫ si resurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā p/agraret vt ariouist⁹ ꝑfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretqꝫ suā esse patriā. cū vineaꝝ ⁊ arboꝝ fructiferaꝝ cōsitoes vsitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. splendoresqꝫ vrbiū. tantāqꝫ nitidā poloniā apud germanos cōnieret. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germanis omnē barbariē expulit atqꝫ ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari merentur. Siue igitur noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes nationes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis enim equi arma ⁊ pecunie sunt. ⁊ vbi tot clarissimi principes. tot generosi ꝓceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar/genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roboris. Cū deinde germanie fines vt veteres tradunt ab oriente vuisella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a meridie danubi⁹. a septentrione occeanus ⁊ mare balthеū quod prutenicū vocare possumus. nunc quātum extra hos terminos possideant ipi videmus. Germani enim angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaꝝ heluitorūqꝫ fines eiecis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaserunt ⁊ vsqꝫ in ytaliā pedē extenderūt. Germani qꝫ hulmigeros qui nūc pruteni vocantur ex manib⁹ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi sedent potentissimi ⁊ nobilissimi populi. sed ⁊ illi germanico imperio parere se aiūt. regēqꝫ habent principaliorē ex regni electoribus. Magni igitur bellicosi ac fortissimi deoqꝫ accepti germani sunt. quib⁹ adeo fines extendisse licuit. ⁊ sup oēs mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraꝝ ille calcator oīm ⁊ orbdomitor iulius cesar quāuis subactis gallis sepe rhenū trāsiuerit resqꝫ maximas in germania gesserit. bellico/sam tm̄ ⁊ asperā sueuoꝝ gentē dimisit indomitā. Augustus octauian⁹ cui ⁊ parthorū ⁊ indorū reges mune/ra miserunt. q̄ vn⁹ oīm romanorū fortunatissim⁹ credit⁹ est. Ille inquā felicissim⁹ imperator nullubi vnqꝫ nisi apud germanos succubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpessus est. Lollianā maioris infamie qꝫ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oīb⁹ cesis longū esset recensere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui ⁊ si romanorū fortune aliqñ cesserunt. postea tm̄ ⁊ ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqꝫ alijs diuersis gentibus sepenumero triūphaꝛunt. Nec romani cū rerū potirentur res magnas sine germanis auxiliantib⁹ pegerūt. quorū tanta in bello virtus tanta in domo fides: fuit vt cesarei corporis custos cohors ex germanis potissime legeretur. Scimus qꝫ Gotfridum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hungariā ꝑcussisse. greciā penetrasse. hellespontū trāsisse. asiā ꝑmeasse. iherosolimā ex potestate infideliū vendicasse. victis ac ꝓstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. quāuis ⁊ turci ⁊ sarraceni numerosi resistere conarentur. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuisse tradūt. atqꝫ multo maiores copias sola Germania cogere potest. Nā ⁊ impante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tutela terre sancte quā sarraceni euertere conabantur. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xp̄i cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonib⁹ aut ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenensibus. sueuis. franconi/bus. bauaris iherosolimā penetrauit. Postremo quā longa ⁊ lata sit germanica natio. quā religiosa. quā verax. quā iusta quā promissi tenax quā populosa quā diues. quāta illic nobilitas. quā fortis ⁊ experta milicia. quātus ecclesiarū ornatus. quāta gloria cleri. quāta principū magnificentia. quātus splendor vrbiū. que celi facies. q̄ terre vbertas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe sit cōmune magis admirari qꝫ recensere valemus.

¶ Cū igitur hoc op⁹ historiaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ꝑpauca de germania in calce libri absoluemus p̄mittendo historiā Enee pij scd̄i romani pontificis rerum vbiqꝫ gestaꝝ in europa sub friderico tercio romanoꝝ imperatore. Is enim etsi natione senensis sit se tm̄ germanū fatetur cū de se scribat Sed cū nos iā annis supra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ existimare debere. Cumqꝫ imperatori ipsiqꝫ nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierim⁹ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea curemus que nationis ipius honori atqꝫ vtilitati cōducant. ⁊ ita prorsus agam⁹ vt natione poti⁹ germani qꝫ itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa sub obscurā ambiguitatē p̄beant scribētib⁹ ⁊ temporꝝ descriptio haud facilis cognitu. quīqꝫ detrahit legentib⁹ fidē. Multa qꝫ de his inter veteres discordia. quā inde nosci arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑseuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnorūqꝫ termini multam varietatē accipiunt A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqꝫ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tpa antonij pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tp̄s est ⁊ tm̄ tanta noīm variatio intercessit vt paucissimos populos ex his noīari videam⁹ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephor⁹ quippe cymeus Socratis discipul⁹ a suo tpe narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas prisca illa minime attigerunt qui tm̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua mot⁹ re eloquentissim⁹ Eneas omissis prioꝝ gestis in quib⁹ scriptores nōnūqꝫ dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna ⁊ in ceteris regionib⁹ europe in isto opere vario ⁊ egregio dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa Fridericus tercius romanorum imperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoque fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis

S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio imperatore per Germaniam et Europam gesta sunt cum locorum descriptione ad d. Anthonium cardinalem hilerdensem incipiunt feliciter.

ANtonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali hilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper et artheticis doloribus (vt soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellum afferens in quo romanorum cesarum non tam gesta quam nomina et pauca de moribus continebantur vsque ad wenceslaum Caroli quarti filium. Cumque illi opusculo quattuor imperatores deesse viderentur. Nam Beneuenutus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominem. compleui ad etatem nostram imperatorum numerum breuitatem illeus qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa et magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vsque in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoque nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecum labores facile inter podragandum scripta mea et leges et iudicabis. Fuisset fateor operepreciuum ab initio potius etatis nostre in hoc euum vsque rerum gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat vnius podagrationis et presertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ipsa podagra nec tam recedit quam reuerti libens fortasse et huic intentioni aliquando subseruiet. Tu vale et si quid acerbius in quemque scriptum offenderis non tam mee nature quam stimulis podagre vrgentis adscribere. et quicquid inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno domini M.cccc.lviij.

Finis prohemij — Sequitur historia

Que sub Friderico tercio eius nominis imperatore apud Europeos et

qui nomine christiano censentur insulares homines gesta feruntur memoratu digna nubique cognita tradere posteris quam breuissime libet. Commiscebimus aliqua interdum alterius repetita, quemadmodum locorum rerumque ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cōtermia ē ⁊ in orientē vergit principiū narratiōis pstabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt. tāq̄ʒ hūgari pānonioꝝ loco successerīt. verū neqʒ hūgaria pānonie termios implet. neqʒ illa tā lata olī fuit q̄ʒ nostra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q̄ ad italiā ⁊ adriatici respiciūt mare. Pānonia ptinebaꝛ ab occasu noricū enūq̄ʒ amnē. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumē sauū pstingēs. Intra h̄s limites austrie magna porcio claudiꝛ ⁊ a theutonib⁹ icoliꝛ. Stiria quoqʒ ysdē terminis cōtineꝛ valeria quondā appellata. Hūgaria vo q̄uis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsqʒ sauum cōplexa ē. danubiū tn̄ transgressa ad polonos vsqʒ protendiꝛ. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciq̄ʒ possident. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̄ʒ ipa hūgaria. nā ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnēses ⁊ triballi seū mysij quos tn̄ seruios tū rascianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transiluanos noīant hūgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoꝝ armis cuicti defecerūt hanc prouinciam quaten⁹ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romāi primū obtinuere bachone pannonioꝛuʒ rege subacto: ⁊ amātinis inter sauū ⁊ drauum fluuios prostratis. Daciam vero trāsdanubiū que nunc hungarie porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianuʒ recupata est. Post romanos aliqn̄ huni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo hungarorum natio ex vltimis scithaꝝ finib⁹ inūdauit q̄ vsqʒ ī hāc diē regno potiꝛ ⁊ vltra citraq̄ʒ istrū late dn̄aꝛ. Extat adhuc nō lōge ab ortu thanays altera hūgaria ut̄e hui⁹ de q̄ sermo ē mater līgua ⁊ morib⁹ pene simil q̄uis nostra ciuilior ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria quā danubius interlabiꝛ tēpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ impatoris filiꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an
nos supra q̃nquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia ꝛ liberali-
tate insignis. corporis q̃ꝫ maiestate ac decore illustris. Ceterū bello prorsus infelix. quē nō turchi dūtaxat. sed
bohemi q̃ꝫ sepe acie fuderūt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius causa
duos ꝛ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellassent gladio pcussit. ob quā rem ꝛ ipe paulo
post (regina satis functa) in vincula ꝯiectꝰ est. mulieriq̃ꝫ vidue cuius vir interfecerat in custodiam traditus
donec regni pceres suppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus pudentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̃ꝫ fundere. dimissus ab ea bar
baram Hermanni comitis cilie filiā duxit vxorē. nec diu postea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi-
toribus suppliciū sumpsit. Mulieris vidue filios sꝫ honoribꝰ ꝛ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latislaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigismūdi egre-
gia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud p̄clarissimū q̄ ecclīam catholicā in tris partes diuisaꝫ co
acto apud constantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hispaniā Angliā eius rei cā pera-
grans. Witoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quā
solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat restitui iussit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Wenceslaū bohemie regem ger-
manū suū q̄ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditū magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus surripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est marchiā brandenburgensꝫ friderico burggrafio
nurmburgensi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci austrie in matrimoniū copulauit.
illiq̃ꝫ demū apud znoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus p̄fuerat vltima voluntate reliquit. ossa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̃ꝫ diadema suscepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ꝛ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes im-
periū. Id alberto suscipere nō licebat nisi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vsu videbat̃ su
um regem theutonibus impare. atq̃ꝫ ob eā causam iureiurando albertū obligauerant ne suo iniussu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Wienne fuit victiq̃ꝫ p̄cibus p̄buere consensum. ille imperium
nactus in hungariā redijt aduersus turchos qui tunc rasciā inuaserant arma moturus. sed dum bude morā
facit (ea est regni sedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū flumio demersit. id hū
gari molestissime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exosum est. Excitat̃ euestigio tumultus. hungari arma
capescunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiūt̃ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēsibus Jacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ professor doctrina lrāꝝ ꝛ vite sanctimonia clarꝰ. qui sedaturꝰ tumultū simulacrū saluatoris crucifixi
manu gestans furenti armatoq̃ꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abstineant vt arma depo
nāt supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neq̃ꝫ eni tempus ferebat interpretem bn̄ sibi futurū
autumant qui xp̄m suis ceptis ducem habeant. sublimēq̃ꝫ iacobū simulq̃ꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac ba-
chati p vrbem nūc istā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora spolia. ꝛ a cedibus tpatuꝫ est ob
presentiam iacobi qui mō p̄cibus modo lachrimis furorē incense plebis lenire conatus est. Sedato tumul-
tu Georgius palocius strigoniensis eccle pontifex morit̃. apud quem p̄ciosa regni suppellex in custodia fu-
it. Rex strigonium petit ꝛ regina cum eo. aperiuntur arche in quis thesaurus obseruabatur coram regina.
et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. q̄ꝫ sacram appellant fideliq̃ꝫ anui tradita archas
claudit atq̃ꝫ obsignat. Albertus paulo post ad dranam vsq̃ꝫ fluuium pficiscitur ibiq̃ꝫ castrametatꝰ maiores
copias expectat cū quibus turchos inuadere possit Smederoniam vrbē rascie obsidentes. priꝰ tn̄ expugna
tū est oppidū q̃ꝫ auxilia venirent. ipe Budā reuersus cū dissintheria laboraret Wiennā repetere statuit siue
moriturus inter suos. siue q̄d aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obsignatoq̃ꝫ testamento in villa que longa dicit̃
vi. kaln. nouembris e vita decessit. religiosus princeps ꝛ qui liberalitate simul iusticiaq̃ꝫ p̄staret. Fuit q̃ꝫ in
bellis audax ꝛ manu pmptus Morauos ꝛ Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnū
suū cohercuit. Magna de se xp̄iane rei publice pmittere videbat̃. nec minora populi de sua virtute concepe
rant. pulcherrime spei satisfieri breuitas vite nō sinit. repente occidit que breui ad summū potentia creue-
rat. neq̃ꝫ eni biennio toto imparuit. Statura eius procera fuit. neruosuꝫ ꝛ validū corpus. facies terrifica mo
re gentis erasa barba. superius labrū intonsum. vestem haud splendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnq̃ꝫ lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditū est. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi
gnū ac periculosum existimantes tātū regnū vnius femine iudicio subiacere reginā magnis p̄cibus hortan
tur Uladislaū polonie regē qui populū armis tuet̃ sibi vt virū asciscat. Consentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio p̄iudiciū fiat si masculū pariat. Legunt̃ in poloniā p̄lati ecclīaꝝ ꝛ principes regni natu ꝛ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latislaus postumus nascit̃. qui mox vt in lucē prodijt apud albā
regalem ꝛ baptismū xp̄iane fidei signaculū ꝛ militie cigulū ꝛ sacrā hungarie coronā quā mater penes se ha
buit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ꝛ ipm ꝛ coro-

nam cōmēdauit. Legati ꝗꝫuis ꝓhibente regina Uladislau̅ adire quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ imposito diademate regē salutauere. quo cū diu Ladislai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dn̄ consobrine studet lanslaoꝗꝫ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere macerat⁹ est. Dionisius archiep̄s strigoniensis qui postea cardinalatus ho/
nore donatus est genere ac moribus illustris vtriꝗꝫ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus enī ad polonū ꝗꝫuis publica fide accepta budam petiuisset nō prius libertati sue redditus ē ꝗꝫ Uladi/
slaum in alba coronauit. ip̄e ꝗꝫprimū potuit domū reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo inge-
nio. singulari facundia. excellenti doctrina ꝗꝫuis inducias belli inter Uladislaū ⁊ Elizabeth ad certū temp⁹
composuit pacem tū efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe/
cere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu ꝓmpt⁹ latislai partes in hungaria tutatus est.
qui sepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūꝗꝫ copias vicit. fudit. deleuit bisꝗꝫ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalib⁹
ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis secunda p̄lia fecit. ⁊ hostium
spolijs hungarica templa ditauit. primusꝗꝫ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse mon/
strauit. quibus ex rebus excitatus Uladislaus ⁊ ip̄e p̄lium cum amurate turchoꝝ impatore cōmittere nō du
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladislaum qui se regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori hungaros cohercere si q̄d in au/
stria stiriaue damnū inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestātes. Hū
tiū oppidum in hungaria ē stirie atꝗꝫ austrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūꝗꝫ circumiecta castel
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atꝗꝫ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca suspendit. Cū
cecidisset in bello Uladislaus cōuentus hungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubiūm. bude
opponit̄ neꝗꝫ muris cinct⁹ neꝗꝫ magnificis domibus exedificat⁹. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti fi
lius cōmuni procerū consensu rex designat̄ suisꝗꝫ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius p̄lia ꝗꝫ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouin/
cias vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albā tur/
chis quemadmodū in rebus rascie referemus breui tempore superueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dn̄icū corpus deferri. indignum esse aientē serui domū intrare regē. iussisse sese
ꝗꝫuis deficientibus viribus in templum vehi ibiꝗꝫ de more xp̄iano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atꝗꝫ inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix sp̄us qui tante rei ꝗ̄nta gesta est apud albā nū
cius atꝗꝫ auctor migrauit in celū. ❡ Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungaria in austriā se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ip̄o comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rursus in hungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hostiuꝫ ca
dauera inspicit comes ip̄e cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanꝗ̄ꝫ regis auuncul⁹ leges hū
garis prescribebat. A ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat̄ inde necem consecut⁹ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirūmmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iussit. percussoremꝗꝫ comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuū
duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū sequi mandauit. ip̄e paucos dies prage morat⁹. siue
morbo pestifero vt pleriꝗꝫ tradidere. seu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobilissimi⁹ sanguis paterna ori/
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suā recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragensi atꝗꝫ in ede sancti viti reconditum est. ❡ Defuncto latislao rege hungari ad ele-
gendum successorem ad kal'n. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael zylagi magna militū stipatus caterua p̄sto adest. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
secuta ferunt̄. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auuncul⁹ fuit. cui
ꝓpter necem ladislai nepotis cū plerisꝗꝫ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud
paruū ingessit terrorem. nec tam perculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat̄. Michael
v̄o conuentū adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos detere/
at. si qui sint qui libertatem principum ac popularīū in assumendo rege ꝑturbare conent̄. Illud tm̄ se velut
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regno depulerit. clarasꝗꝫ gentis victorias pepererit indigna suis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atꝗꝫ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suas

se: neq3 ferendum vt ad exteros ea potestas deferat parcere se omnibus qui nepoti fuissent insidiati. regni
salutem ante oculos ponere si quem ꝓuincie vtiliorem esse arbitrent nihil obstare quo minus melior eliga
tur. fuit res aliq̃zdiu anceps cũ baronum sibi quisq3 timeret. Postremo reconciliatiõe inter proceres facta
cuius auctorẽ iohannẽ sancti Angeli cardinalem virũ doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cũ legatũ age-
bat apostolicũ tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorũ
qui medio in danubio cum glacie constricto impatiẽtes magni secreti electionis exitũ expectabant rex ac
clamatus. Nunc quisquis hec legis ⁊ futura ꝓdicito singulare prorsus humane inconstantie documentũ
Ex duobus adolescentulis etate moribusq3 pene paribus. alter ex regio solio dũ noue nupte thalamũ ex
ornat defert ad tumulum. alter dum capitale iudiciũ trepidus manet ex carcere vocat ad regnum. Liber-
tas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atq3 pactionibus empta refert. Mirabile quod matrem re
pentina leticia nõ examinauerit cũ tot cladibus afflicta filium prius regem appellatũ audiuerit q̃z vincul'
exemptum in parte hungarie que transdanubium in septentrionem porrigit ⁊ nunc Sepusium vocant
olim gepide consedere insignis latro examites natione bohemus hussitar pestifera labe infect' milites
predandi cupidos vndecũq3 ad se venientes benigne collegit eosq3 fratres appellauit. ⁊ vniuersam regio-
nem illã tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam
modo in alteram partẽ discurrere posset. predas in fine cuiusq3 mensis viritim diuisit. ex quibus nõ plus
accepit qui totũ mensem q̃z qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id si-
bi ex euãgelio ꝓceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima ve
nerant equã mercedem ꝓmittit. Hec societas cũ longe lateq3 rapinas ageret ⁊ iam quinq3 milia pugnatorũ
in armis haberet indiesq3 cresceret non aliter dissipari potuit q̃z duce ipo Examite ad stipendia ladislai re
gis vocato. Transiluana regio est vltra danubiũ sita quã daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multi
romanorũ cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ⁊ balachi. Theutones e sa
xonia originem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgen
ses patrio sermone appellati. Siculi hũgarorũ vetustissimi credunt primi omniũ qui ex hungaria veteri in
hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob causam q̃zuis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pe-
corũ pascũt. nobiles tñ appellãt. ⁊ occurrẽtes inuicẽ alter alterũ generosum dñm salutãt. nec tributa pendũt.
nisi quo anno rex hungarie coronat. tũc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorũ numerum
supra. lx. miliũ esse ferunt. Jussi vo in bellũ exire nisi pareant capitali pena plectunt. bona fisco applicant
Valachi genus italicũ sunt quemadmodũ paulopost referemus. paucos tñ apud transsiluanos inuenies
viros exercitatos hungarie lingue nescios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Bistricium vocauere regie
corone subiectum. Id ladislaus rex cũ Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre op-
pidani diuq3 restitere. coacti tñ imꝑata fecerunt. Et mortuo Johanne eiusq3 filio ladislao bude occiso Mi-
chaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnũ petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̃z
primum ladislai regis mortem accepit eo cũ exercitu redijt vi oppidũ expugnauit. rebellium ciuium alijs
oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidũ incẽdio deleuit. Ingresse sunt pau
lopost transsiluaniã turchorũ circiter tria milia ꝓdamq3 magnam abegerunt. pecorũ atq3 hominũ quos inse
cuti sibinienses ⁊ ipsi theutones ad internitionẽ vsq3 deleuerunt. victores ꝓda recuperata domum rediere
Vix ciuitatem introierant. cũ michael ex alia parte haud paruis ducẽs copias affuit ciuitati exiciũ parãs
que bistricensib' aduersus se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimã vrbẽ se continerẽt fru
stratus desiderio suo minabundus recessit. ¶ Apud hũgaros obijt etate nostra Paulus vergerius iustino
politanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arri-
anus qui Alexandri magni gesta greco sermone ꝯscripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismũdi
cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduersus Malatestas. qui
maronis statuam in foro mantuano deijci iusserat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hũgaris qui studia hũa
nitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem epm varadiensem. qui regni cancellariam
obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotẽ. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litte
ras didicit. nec minus versu q̃z soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scien
ciam iuris plurimi ꝓfessi sunt. Inter quos Dionisius excelluit gente canysia natus. qui strigonienses sor
titus est ecclesiam. honorem quoq3 cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus way-
da transsiluanus. Michael vrsatius. ⁊ qui calistum inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus
habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Johannes huniades cuius nomẽ ceteros obnubilat nõ
tam hungaris q̃z valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Valachia

Ualachia per quā lata regio ē a transsiluanis incipiens vsq3 in Euxinū protensa pelagus plana ferme
tota ꝛ aquaꝝ indigua. cuius meridiē hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a
etas rutbenos appellat ꝛ versus fluuiū thiram nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus.
hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ꝛ dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt ꝛ traciā pluribus cladi-
bus affecerit. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ꝛ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo de
ducta duce quodā flacco a quo flaccia nuncupata. Exinde lōgo tp̄is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia
dicta ꝛ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutat⁹ ꝛ ho-
mini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dra-
gulaꝝ. sed hij cū danis impares essent atq3 ab illis multifariā opprimerent̄ turchos in auxiliū vocauere. q̄ꝝ
armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis vō iohānes huniades hungaroꝝ imperio fretus
opē ferēs nō tā illos restituit q̄3 sibi ipi claritetē ꝛ opes acq̄siuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex ptāte turcho-
rū ereptos ꝛ sibi ꝛ posteris perpetua possessiōe retinēdo occupauit. Ualachi ꝛ insulas histri accolūt. inter q̄s
peucen insulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q̄3 sedes habent. valachorū pars turchorū imperio
pars hungaris paret. nō me latet difficilimam esse prouinciarū descriptionem qn̄ ꝛ autores ipi quos imi-
tari oportet non solū varij verū etiam inter se ꝯrij ac magnope dissentiētes. inueniunt̄ ꝛ ipaꝝ ꝓuinciaꝝ li-
mites pro dn̄antiū auctate ac potētia sepe nūero ꝯmutant̄. nā q̄ ꝓuicia latissima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

tincta est aut p̃ modica. Ꝫ vo q̃ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāq̧ videm⁹ lōgobardiā ac
romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̃a tp̄a Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓrsus ignorāt. macedoniā sub ema
thione rege a q̃ emathia cognomiata ꝑaugusti clauserāt termini. Virt⁹ postea regū ⁊ gētis industria sub-
tractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Vēt igit̃ veniā equū cēseo si q̃ mea scripta legētes nō eos lo
coꝝ termīos offenderīt q̃s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab aliis accepimus.
seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. cū9is nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliqn̄
historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significatione requirat sic em̄ elucidior reddit.

Tracia

Post valachos igit̃ ⁊ būgaros de q̃b⁹ sermo habit⁹ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia vo vt plerii
q̧ autores tradūt ipiq̧ ꝑstātiores amplissima prouīcia ē lōge lateq̧ patēs. cui ab oriēte euxinū pela
gus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ strimon fluui⁹. sīlq̧ macedonie⁹ ager. septētrionem hister
claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ sau⁹ excipit amnis. in q̃ sentētia ⁊ pliniū veronēsem
fuisse video. ⁊ Strabonē ipz q̃ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideq̧ dardanos. tribalos
mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̃s vel rascianı mō vel seruij sedes ha
bent nemo negabit q̃ scripta veteꝝ pn̄ti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq̧ exinū pro
tendūt inter histrū ⁊ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̃s maritima loca
versus meridiē ad hellespontū vsq̧ romania ē natio greca cū9is oli barbara fuerit. Et iterū nostro tpe ꝯdele
to grecoꝝ impio dn̄antib⁹ turchis in barbariā redit. Hui⁹ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agi
os pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̃b⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̃rerent
mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit cal-
cedonis cōditores. q̃ qm̄ prius in traciam nauigassent. situmq̧ vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

xiſſēt. amiſſa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cōſtantinū vo imꝑatorem
cognoīe magnū cū ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē tranſferre q̄ facilꝰ parthoꝝ excurſiōes cō
peſceret tradūt eccl̄iaſtici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta erexiſſe vbi quōdā agamenō
ceteriq̄ꝫ grecoꝝ prīcipes aduerſus priamū regē fixere tētoria. ſed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū
aliū deſignāte ceptū opꝰ cuiꝰ diu mā̄ſere veſtigia infectū reliquiſſe atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuiſſe
eūq̄ꝫ ſibi locū diuinitꝰ oſtēſum dixiſſe. mox vrbē ampliaſſe. noua menia erexiſſe. ſublimes excitaſſe turres.
magnificentiſſimis tū priuatis tū publicis opibꝰ exornaſſe. tm̄q̄ꝫ illi decoris adiecisse vt altera roma n̄ im
merito dici poſſet. Scriptores vetuſti q̄ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū q̄ꝫ im-
ꝑatorū putauere. Nomē vrbi nouā romā īꝑator īdidit. ſ; vicit obſtinatio vulgi vt a ꝯditore potiꝰ ꝯſtātinopo
lis vocaref. In hac vrbe multa ſub imꝑatoribꝰ ep̄oꝝ ꝯcilia celebrata. multe ſupp̄ſſe in xp̄iana religiōe ſur
gentes hereſes. multe etiā hereſes inuere. inter q̄s ea diutiꝰ māſit q̄ de ꝓceſſione ſcti ſp̄ūs. q̄uis in pluribꝰ
agitata ac reiecta ꝯcilijs ad noſtrā etatē vſq̄ꝫ ꝑuenīēs. deniq̄ꝫ ſub Eugenio quarto pon. maxīo in florētina
ſynodo. quēadmodū ſuo loco dicef. nō ſolū a latinis ſ; ab ipis ⁊ grecis dānata exploſaq̄ꝫ ē. Verꝫ q̄ꝫq̄ꝫ Jo-
ſeph patriarcha ⁊ Johēs imꝑator gentis eiuſce cū latina eccl̄ia cōcordibꝰ animis fidei ſymbolū decātauerit
Conſtātinopolitana m̄ eccl̄ia credere qō romana ſentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄
vnioni ꝯſenſerat nec imꝑator domū reuerſus diu ſuꝑuixerat. Cōſtātinꝰ q̄ ei ſucceſſit ſiue deceptꝰ ſiue ſpon
te ſua inſaniēs haud q̄q̄ꝫ vnioni ꝯſentiēs videbaf. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori ſuffectū qō ad veritat
tem fidei ambularet domo pepulerat eccl̄iaſtica bona inuadēs. miſerat eo nicolaꝰ pōtifex romanꝰ yſidorꝫ
ep̄m ſabinenſem vniuerſalis eccl̄ie cardinalē virū induſtriū ⁊ q̄ rutenoꝝ eccl̄iam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄
nā rōe grecanica natio lagatoꝝ ſuoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille imꝑatorē eiuſq̄ꝫ ſena
tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtan
tinopolitanos emerſit. de q̄ paulopoſt ſuo loco dicef. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas
dūtaxat verū ⁊ hiſtoricos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēf. credo eos idcirco motos. q̄m
turchi troyā poſſidēt quā teucri coluere. ſ; illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs ſcithica ⁊ barba
ra eſt de cuius origīe atꝫ ꝓgreſſu q̄uis ꝓpoſitū egredi videar dicere haud alienū exiſtimo. q̄m ſub euo nr̄o
intātū hoc genꝰ hoīm auctū ē vt aſiā greciāq̄ꝫ tenēs latinū xp̄ianūq̄ꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄ꝫ
traiacēſes apiet de q̄bus inſtitutꝰ eſt ſermo.

De turchis

Turchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝯtra Babilonis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vulturꝝ carnes. nec abortiuis hoīm abstinuit. diē festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis qꝫ sensit. cuius octauiano augusto in auro litoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tributa reddere aīaduertisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec gens teste othone historico et imꝑatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis egressa cū auaribꝰ qs hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mltis vtrobiqꝫ desideratis ꝯflixit. Exinde pōtū capadociāqꝫ transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdestinis quibusdam excussionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtibꝰ ⁊ claustris oportunis vnde ꝑ occasiōes facile irruptiones fieri possent vsqꝫ adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersus finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minor vocat ad oras vsqꝫ ionye ⁊ littora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi ꝑfactiōes secuti. Ex hac gente quēadmodū nicolaꝰ saguntinꝰ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otomanꝰ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomis ex collecticio milite nō parua manu per seditionē ꝯflata grassari passim ac non solū reliqꝫs xp̄ianas vexare. verū ⁊ hoīes sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cuiꝰ conatibꝰ orta inter turchoꝝ ꝑncipes seditio facilem cursum ꝑbuit. nā illi dū sese inuicē laniant affectis vndiqꝫ oībꝰ q̄ ꝓ ingenio prede rapinarūqꝫ percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adeptꝰ est oppida nō pauca partim vi parti deditione in ptātē accepit. Ottomāno filius successit Orcanes q̄ rē inchoatā a p̄re comode prosecutꝰ ad modū ꝓpagauit. eius amurates filiꝰ subsecutꝰ ē q̄ duobꝰ de grecoꝝ imperio disceptātibꝰ ab altero q̄ supari timeretin auxiliū accersitus turchoꝝ paniꝰ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postqꝫ ambos eneruatis cōsumptisqꝫ viribꝰ fractos ⁊ defessos aīaduertit versis vt aiūt proris arma in eos sine vllo discrimie per occasiones couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune incheroneso ad hellespōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāqꝫ sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie partem nullis ferme obsistere audentibꝰ ditioni sue subiecit. Is vita functꝰ duos reliquit filios Salmanū et pazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitē deducta est qui prosperos fortune adeptꝰ afflatꝰ vsqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thessaliaz. macedoniā. phocidē. boeciā. atibicam maiori ex parte occupauerit. Misos qꝫ illirios tribalos crebris excursionibꝰ infirmauerit. Cōstantinopolim vo tū omni agro suburbanisqꝫ ac delicijs spoliauit. tūz longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissetqꝫ proculdubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ ꝑpotens rex instar torretis ipo incursu atqꝫ impetu cūcta prosternēdo ac vastando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno p̄lio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētiū in cuiꝰ exercitu duodecies centena milia hominū fuisse tradunt xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac ꝑclaras asie vrbes deleuit. hoīes tanqꝫ pecora trucidauit nō etati nō sexui pepcit. Damascū nobilissimā sirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prādens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensurꝰ equū eo tanqꝫ scabello vsus est. post cladē pazeite filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qin piculū euasuri in thraciā traijcere ꝯtenderent Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie collatis signis p̄liū iniens tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta Johannes dux burgundie in eo p̄lio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan eiꝰ filio tenella etate adolescentulo moyses patruꝰ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato maometē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationibꝰ transdanubiū vt ante diximus late dominantibꝰ bello attritis tributa grauia imposuit. nōnullos in asia turchorū regulos armis regnisqꝫ penitus spoliauit. xp̄ianos sub impio suo degentes qꝫ durissime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moreret. audita patris morte in traciā traijcere conāte imꝑator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt rex potiret emisit ⁊ summa ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cōsecutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tn̄ veneti possidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus diripuit eaqꝫ victoria auctꝰ epirū atqꝫ etholiā nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros vastauit. oppida multa vi cepit diripuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis qꝫpluribus iunctus est. Inter quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Smedram tueret. cum coniuge cetersqꝫ liberis ac gentis sue sacerdotibꝰ in hungariā profugit. Expugnata est tamen Smederonia ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades tam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie confixit. verū qꝫuis Seruie magnam partem recuperauit

non tm̄ Georgio cūcta restituit multa sibiipi retinuit multa dedit amicis neqꝫ iniuria cū ⁊ ipe sua virtute repu
lisset hostes ⁊ georgij suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nūc hos nunc illos fefellisset
i his vo que religiōis essent neqꝫ romane ecctie auscultaret neqꝫ maomethes legē sequeret. Libet qm̄ hucvē
tum est huiꝰ opa ad finē prosequi qm̄ male pugnatū esset in ꝑlio varnensi. de quo paulopꝰ dicemꝰ. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentū georgius atqꝫ obuiā factus venientē intercepit ⁊ quasi hostē
cōiecit in vincula. nec priꝰ dimisit ꝗ oppida sue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo postea cū
iohannes versus sophiaꝫ copias duceret videret qꝫ nō parua thurcis illaturꝰ damna amurati oīa hūgaro-
rum cōsilia patefecit. vnde ille admonitꝰ maximā xp̄ianis intulit cladē. quēadmodū suo loco referet. Cū vo
turchi cōstantinopolim euicissent atꝫ in Seruiā ducere exercitū minarēt. Scdo auxiliū petens ad hungaros
transit ⁊ in austriā vsqꝫ profectꝰ Ladislaū adijt regē. grandeuꝰ iā senex dignꝰ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermoīs auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistraneꝰ ordinis mi-
norū professor vite mundicia ⁊ inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tpe insignis quesiuit an audire se vellet annuē
ti qd̄ romana ecclia credit ⁊ docet exposuit diu secū ꝑ interp̄tē de sacris eloquijs disputauit ⁊ errorē sue gen
tis relinqueret magnope cohortatꝰ est. Ille hoc deniqꝫ resp̄osum dedit. Annis. xc. vitā ꝑduxi nec aliā religi
onē ꝗ suscepi a patribꝰ noui. sapientē me ciues mei ꝗuis infelicē hactenꝰ putauere. tu nunc qd̄ sepe agitāt
senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim ꝗ patrū traditiones relinquere. atqꝫ his dictis e conspe
ctu abijt tā ꝑiculosū est religionē imbuisse damnatā. Reuersus domū quom accepisset michaelē zilagi q̄ tūc
albe cū p̄sidio p̄erat fratreꝗ eius latislaū q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel ꝯp̄henderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aīaduertit curru desiliēs equū q̄ pene ducebat ascendēs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfossus ac discerptus interijt. sed nō impu
ne id georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggres-
susqꝫ cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē
ptus est georgiꝰ magno auri pondere nō tm̄ diu supuixit cū trunce manꝰ fluor sisti nō posset. atꝫ hic ꝑfidi ho
mis exitus fuit. Lazarꝰ filiꝰ post eū gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quōdā amurates exceca
uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato diximꝰ ad opes maomethis ꝯfugiēs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obijt deinō lazarus de cuiꝰ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregoriꝰ turchoꝝ auxilio paternū
regnum nitit vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis desperat. Johānes cardinalis sancti angeli ab hungaris
inuitatꝰ eo ꝓfectꝰ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut aplice sedis noīe recipiat aut
hungaris tradi curet. rebꝰ infectꝰ nō sine graui ꝑiculo vix em̄ manꝰ turchoꝝ euasit Budā redijt. Nos amu-
ratis opa q̄ medio cursu reliquimꝰ ꝓseq̄mur. Magnꝰ hic vir fuit domi belliqꝫ tā suis amatꝰ ꝗ nr̄is odiosus
cū centū milibꝰ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populatꝰ ꝓuinciā. sterilis annꝰ impedimēto fuit ne regno
potiret cōmeatꝰ penuria ꝯpulsus redijt. Julianus cardīalis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-
uersus eū missus hūgaroꝝ extulit aīos ⁊ arma sumere ꝑsuasit. exercitꝰ xp̄ianꝰ vsqꝫ sophiā ad arcū magnū ꝓ
fectꝰ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Johānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret
eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt ploratibus pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter impa-
rēt ꝗ iohānis p̄sentiā minitātes. Cōgregato tm̄ nō paruo numero turchi qm̄ xp̄ianis ꝯfligere nō dubitarūt
sed nō tā felix eius pugna ꝗ fortis animꝰ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hūgari
qui bello interfuere cupiditate glie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico
supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaqꝫ multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dūtaxat hostiū in eo ꝑlio cecidisse suis lr̄is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non
ducis tm̄ sed militis ꝗꝫ singulari virtute visum eiqꝫ fides habita turchis ea xp̄ianoꝝ victoria plus pauoris
ꝗꝫ damni attulit. nō hūgaricas tm̄ vires sed germanicas ꝗꝫ in se ꝯmotas arbitrātibꝰ. Cōsternati ergo ac ꝑ
culsi metū ꝑinde ac totꝰ occidēs cōiurasset. pacē petiere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potentie sue
ꝗꝫ casui victoriā imputarēt ꝑiculosum existimantes sepꝰ tentare fortunā oblatas vltro ꝯditiōes pacis nō
recusarūt inducie belli in decē annos iurisiurādū ꝑ sua sacra ambe date ꝑtes p̄stitere. Despoto Seruie q̄ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbat. Eugenio ꝗꝫ roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cuiꝰ menti nulla maior cura insedit ꝗꝫ xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igit cardinali nullum valere fedꝰ quod se inconsulto cum hostibꝰ religiōis ꝑcussum esset. Wladis-
lao regi polonie, qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit.
nouū instaurari bellū tum p̄cibus tū minis extorsit. Ex xp̄ianis principibꝰ auxilia petijt preter Philippuꝫ
tm̄ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouit. hic solus classem instruxit que vsqꝫ in helle-
spōtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenij nepos cū plerisqꝫ triremibꝰ eo missus classi p̄fuit. Wladislao qui alienum regnuꝫ inuasisset etc sua
visum est sollicitudinem belli prouincialibꝰ nō deesse. Accersitis igit ex polonia ⁊ bohemia ceterisqꝫ vici-
nis gētibꝰ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchoꝝ agros inuadere statuit Johāni huniadi castroꝝ cura
cōmissa q̄dragīta circiter eq̄tū milia fuisse tradūt. pleriqꝫ dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūgari
rie pōtificesqꝫ ꝗplurimi interfuere. Julianꝰ scti angeli cardīalis milites cruce signatos nō paucos secū du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt ꝑ plana ⁊ cāpestria loca in romaniā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō satis confideret exercitum ex asianis militibus compauit sed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄ classem aplicani obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēses quidā curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nō amplius q̄ꝫ stadia quinqꝫ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europāꝫ asiamqꝫ disterminat. Bosphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse ferunt. Jāꝫ xp̄iani locum attigerant cui varna est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias nunciatū est. Cedēdū vlatislao cardinaliqꝫ videbat. ⁊ ne circūuenirī ab hoste possent munitū montanumqꝫ locū petendū: at huniades aduersari ac resistere turchoꝝ se nosse vires dicere famam semꝑ vero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tm̄ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro atqꝫ ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis ꝑgraue intentū quo dux nō modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchoꝝ mores inspiciant femineas magis existimare debere q̄ꝫ viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissimi ꝓceres militant nunqꝫ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis sententia expectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem ꝓbuere q̄ꝫ fama ipa vulgauerat siue qꝛ metuentibus omnia vero maiora vident. siue qꝛ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ꝫ defuerat. Territus huniades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. ille serū consilium arguens ꝑniciosam magis fugam q̄ꝫ pugnam dixit. Commisso ꝓlio sperari victoriā posse. sepe minorib⁹ exercitibus cessisse maiores. nec tam in multitudinem bellatorum q̄ꝫ audaciā ⁊ ordines ꝓstare victoriam. deū quoqꝫ respicere meliorē causam ꝓstantioremqꝫ se paucis si modo audeant exhibere. Fugiētes victoriā hosti tradere ferrendaqꝫ terga ⁊ multam suoꝝ cedē. Magnifica quoqꝫ verba iohannis ꝑ die dicta plenus irarū exprobrauit. Jussisqꝫ omnibus arma capescere ꝓliū expectauit. Amurates in ꝓximo colle consederat. ex quo suos pariter atqꝫ hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que vento agitate instar alarum ꝑ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant aurea equoꝝ frena multoꝝ visa ⁊ mult⁹ galeaꝝ argenti atqꝫ gemmaꝝ nitor. ipas quoqꝫ gladioꝝ vaginas ꝑgrandes vniones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est ferocib⁹ in pugnam animis. superior acies nostra turchos in fugam vertit. q̄ꝫplurimis primo impetu ꝓstratis. pculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugissetqꝫ ꝓtinus ꝑdito exercitu nisi circunstantes satrape comꝑhenso eius equi freno ignauiāꝫ eius increpassent fugientiqꝫ comminati sunt necem. ꝯstitit ergo inuitus iussisqꝫ fortissimis arma sumere prelium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem victoria sese prebentem. cadebant hinc atqꝫ inde q̄ꝫplurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile sagitte ensesqꝫ penetrabant. Postremo quom nou⁹ in horas hostis incederet ⁊ saucioꝝ loca integri occuparent non tam virtute q̄ꝫ numero superati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo suorum quos erga se non minus fortes q̄ꝫ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cristianisqꝫ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximus circūiectosqꝫ vndiqꝫ currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniect⁹ amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus aderat. quod si huniadi par anim⁹ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin cadies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ipe vt primū cedere xp̄iana signa cōspexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atqꝫ insalutato rege nutante adhuc victoria fugam atripuit. fortasse rei militaris perito nulla in pugna salus visa ⁊ saluare aliquos q̄ꝫ perire omnes maluit. Poloni acceptā eo ꝓlio cladem huniadis vecordie atqꝫ ignauie tradiderunt. ipe sua cōsilia spreta conquestus est. Wladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa munimenta hostium pugnat equo deiectus obtruncatus est. caput eius hasta infixum ꝑ greciam atqꝫ asiam in signum victorie populis ostentatū. Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones currū tuebant necati. Epi ⁊ ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppressi. Julianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā iam hostes euasisset hungaroꝝ ꝑsidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertuꝫ latrunculi quidāꝫ nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer feris ⁊ volucribus dimisere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis ꝑsentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ipam ferre suaserit. Huniadem vt ante diximus fugientem dispotus seruie cepit. Poloni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata est. qui neqꝫ fretū vti par fuerat custodiuit neqꝫ trāsiectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero cesoꝝ minime cōstat illud exploratū est longe plures ex turchoꝝ acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe mai⁹ damnū christianis illatum. Victor amurates neqꝫ fugientes hostes insecutus est. neqꝫ gloriabund⁹ inter suos magnifica verba iactauit. neqꝫ vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior esset ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensqꝫ vasa colligi. copias que superfuerāt domū remisit. ipe adrianopoli reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑsoluit. Ex·

H

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̄3 fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō-
stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ociꝫ sui comitibus religioni cuidam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opibꝰ ꝛ auctoritate maior maomethi qui nōdū p etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regio filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̄ȝ regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̄
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacessere p̄sumpserunt. Sua queq̄ȝ calamitas domi attonitū
tenuit. Cruentissima varnensis pugna vires vtriusq̄ȝ partis eliserat. nec turchis neq̄ȝ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noīe gubernauit ferocior huniades reiq̄ȝ militaris piti
or ignominiam varne acceptā obliuisci nō poterat ꝛ abolere infamiam. resarcire damna quonā pacto vale-
ret dies noctesq̄ȝ meditabat̄ spem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum ostenderant vires illis atq̄ȝ animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu-
perare gloriā posset turchosq̄ȝ pessundaret. quibus si adsuit exercitus impatorem tn̄ ꝓ istis ꝓrsus defutu-
rū arbitrabat̄. nec magis existimandū exercitum sine duce q̄ȝ ducem exercitu carentem. Coactis itaq̄ȝ repē-
te copijs ex hungaria accersitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̄3 militū nō parua manu coacta ducere i
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̄ȝ mouisse ex hungaria nūciaret. Eam rebus gerē-
dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens manus ostendit. ꝑculsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre posse nō credebat. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit̄ ac estuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū consilium
satis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̄ȝ reuocare ab ocio
amuratē. neq̄ȝ eñi veterani militaturi sub alio credebāt nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt q̄ȝ sub
eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̄ȝ ne imperiū amitteret si pater iterū regnū
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯgato mox
exercitu in hostem ꝓfectus nō aliter q̄ȝ si ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Jam huniades cū copijs
sophiam transierat ꝓstratisq̄ȝ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilita
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant̄ nō expectauit huniades ꝓuocari prior
ipe pugnam inijt. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo ꝛ amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̄3q̄3 virtute prestarent
numero tn̄ supati nō tam victi q̄3 fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̄ȝ suos neq̄ȝ minis neq̄ȝ p̄cibus
sistere potest cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres ꝛ nonnulli ecclesiaꝝ ep̄i in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tn̄ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas ꝛ asiatici regni
caput. Paulo anteq̄3 obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōmendauit. ille
moamethis gratiam initurus ꝛ matrem ꝛ puerū ei ꝓdidit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoscerent postq̄ȝ certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filium reddidit
funusq̄ȝ regio more fraternū duxit. Auspicia regni parricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue
rum chialapini noīe supposuisse ferunt illumq̄ȝ ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vero ad constantinopo
lim clam educatum. post capturam vero vrbis inde subtractum ac venetias ductum. ꝛ hunc esse quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re
mittimus q̄uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus ꝛ sepe tonsoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit̄ defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq̄ȝ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi
tauit. copias auxit. in proceres ꝛ aulicos seuire ꝯtumeliarius cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Voluerat iãpridem animo maomethes quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset neqꝫ ad su/
am gloriã ptinere arbitrabaꝛ vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nõ pareret. tantoqꝫ
maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓ genitores sui idem conati turpibꝰ
accepti destitissent. Cũ paucis igiꝛ participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab
vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nõ modo in-
duxit sed contra inita federa contra iusiurandũ intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animũ greci dif
fidentesqꝫ suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch
pudor nostroꝝ principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̃iane religionis partem non
viderant q̃uis priuatis queqꝫ aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis
crediderim. Maomethes interea coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariqꝫ
regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram
oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo. turribus li-
gneis eousqꝫ erecti vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorũqꝫ multiplici adhi
bito genere. oppugnata est vrbs defensaqꝫ summis vtrinqꝫ viribus. non paucis diebus ad extremum vo/
cẽ pconis totis castris inclamatũ est. Quito kalend. maij milites omnes ieiuniũ sanctificent sequenti die i
armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die
ieiuniũ ad noctem vsqꝫ seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes cõuiuia passim habitã ⁊ quisqꝫ ami
cũ ꝓpinquũ notũqꝫ habuit cũ eo hilaris epulatꝰ est. atqꝫ vbi satis ẽ bibitũ tãqꝫ se deinceps nũqꝫ visuri cẽnt
amplexati exosculatiqꝫ simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare:auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atq̃ oronibus vniuersi ciues intenderē
Subsecuta nocte ad sua quisq̃ loca defendēda redire. erāt muri vrbis ꝛ altitudine ꝛ crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē ꝛ grecoꝝ incuriā pinis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ꝛ añmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos naualeſ
impetus idonei. qđ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ꝛ añ muralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit
fossa. Ceptū ē pliū paululū añ lucē cū miles turch⁹ piculi q̄ȝ more patientior esset ac vulnera ꝛ sanguinem
pdaꝝ dulcedīe pensaret pugnatū est in tenebris maiore turchoꝝ pnicie in q̄s tela supna librabant. At postq̄ȝ
dies illuxit dato signo vndiq̄ȝ nō solū cōstātinopolis ſ etiā ipa q̄ȝ pera ne qđ auxilij grecis pstaret. oppu-
gnari cepta est sua cuiq̄ȝ legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atq̄ȝ ignauos di-
stingueret ꝛ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō ꝛ nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent vrbi lignee turres. conectūt milites dolabras falces scalasq̄ȝ. Et
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā flutātēq̄ȝ testudi-
nē lanceis contisq̄ȝ pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosq̄ȝ ꝓsternūt. fit strages ꝛ iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ſ adest maomethes fortissimū quēq̄ȝ noiatim vocitās vtq̄ȝ in pliū
redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus sb
ruere murū portasq̄ȝ quatere innixi humeris ꝛ sup iteratā testudinē scādentes phensare hostiū tela brachi
acq̄ȝ nitunt. iterꝝ integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ꝛ plu
rima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligirū metropolī nobili loco natus qui superioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamie vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aiaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ſ impator vt abesse Justinianū cognouit quo terit p
cōtat inuentūq̄ȝ rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apū e portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓpterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qđ turchi aduertētes acri⁹ incum
buut. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosq̄ȝ loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oibus apta fugā ꝓfusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ſ fugiēs in ipis porte angustijs quom iā cecidisset oppressus calca
tusq̄ȝ obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus ꝛ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosq̄ȝ obtrūcassent. deniq̄ȝ nō tāȝ victi q̄ȝ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju
stinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq̄ȝ seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
ri⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizancij menibus aīam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisq̄ȝ periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. ꝛ iā hostis superiorē mu
rū tenebat saxaq̄ȝ in ciues deuoluēs ingredientibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oibus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō sexus quēq̄ȝ ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta eta
te feminas viles ad pdam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset ī ma-
nus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona sibi quisq̄ȝ traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūq̄ȝ in exercitu mixto ꝛ dissono ex ciuibus socijs atq̄ȝ
exteri⁹ ꝯflato diuerse lingue varij mores atq̄ȝ cupidines essent ꝛ aliud cuiq̄ȝ fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ꝛ cui cōpari alterū nequeat
nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pciosissima cani-
bus obiecta ꝛ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-
fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ꝛ patrie libertatē seruassent. ſ auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tn̄ ꝛ posteritati tradere nō verebor qm̄ psuasum
mihi est futuꝝ aliqn̄ ꝛ fortasse anteq̄ȝ moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū
crucifixi quē colimus ꝛ veꝝ deū esse fatemur tubis ac tympanis pcutibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoq̄ȝ fedāt ꝛ ad nostre religionis irrisionē iterꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona vndiq̄ȝ facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūq̄ȝ iactātes mi-
ris dehonestāt modis. ſ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btitudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atq̄ȝ cōfundūt p ignauiā atq̄ȝ desidiā. dū veri dei cultū perire sinim⁹ ꝛ i hoc
seculo bonū nomē ꝛ in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito
adbibisset vt sāguinē mero adderet pricipes optimatesq̄ȝ ciuitatis captos crudelis ꝛ sanguinari⁹ carnifex fere
misereq̄ȝ iugulari iussit. kirilucꝰ q̄ apd̄ ipatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi pcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Isidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Id genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ꝛ veneti ꝛ ianuenses ꝛ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic an
nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄ȝ turchoꝝ genti faustus le-
tusq̄ȝ. qui ab ortu saluatoris xp̄i secūdus ꝛ q̄nquagesimus supra millesimū q̄drigentesimūq̄ȝ cucurrerit an
nū. Perēses vetus colonia genuēsiū qui ꝛ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priusq̄ȝ rogarent mao

ometbi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fedꝰ direpta. femie puerięꝫ ludibrio habiti
Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāq̄ꝫ cōstantino impatori turchoꝝ consilia
ꝓdidisset per miseros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul au erat opes exitio ei fuisse tradūtur. ꝛ quod
amuratez dimisso imperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto rerꝫ suc
cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter instructa accersitis ex oī̄ regno
ꝓceribꝰ penetratis tracie motibꝰ cū maximis atꝫ infestissimis copijs ad sauū vsq̄ꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia
hoīm in eiꝰ exercitu fuisse tradunt plerięꝫ terciā ꝑtē huic numero subtraxere. Calistꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s ro-
manā cathedrā sortitꝰ erat iohānē cardialē sancti angeli cuiꝰ supra meminimꝰ ꝑstāte ꝟtute virꝫ q̄ germanos
in arma ꝯsciret turchorūq̄ꝫ ꝯpesceret impetū ad eas ꝑtes legatū misit. Js ꝓmissa pctōꝝ indulgētia cūctis
q̄ ꝯ̄ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capistranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū
haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ̄ inopis atꝫ ineōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures
euāgelio nec diuinꝰ sermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti rerꝫ statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi mo-
rientes ingrūt. credula pauptas facile p̄dicatoribꝰ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta magis
fide q̄ꝫ ferro acies. Huniades q̄z nō ꝑuas copias in armis habuit. appropīquabat spe plenꝰ ꝛ incredibili
supbia tumēs maomethes nec tā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gl̄iari inter suos hūgariā iā pe
ne victā asserere. latinoꝝ impatorē ī ꝓpīquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ īstare finē turchis oīa
paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atꝫ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis
iactare. ſ̄ q̄ꝫ gl̄iosus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atꝫ infamis recessus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij sauięꝫ sitā ꝑ-
uā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ꝫ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ
acies. pugnatū ē inter diu noctuq̄ꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulneratꝰ sub pupil
la maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne seriē in historia bohemica ꝯp̄hē
dimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ insistamꝰ. Auctores victorie tres Johānes habiti legatꝰ cardīalis cuiꝰ auspi
cio res gesta ē. Huniades ꝛ capistraniꝰ q̄ ꝑlio interfuere. verum neq̄ꝫ capistraniꝰ huniadis neq̄ꝫ capistranij
huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scrip-
sere ꝑ suū q̄sq̄z ministeriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius re
gnū ꝛ opes q̄ꝫ gl̄iam ꝑtit. Potuit capistranꝰ p̄rimoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl̄iaꝫ
vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ſ̄ dei qui ꝑ paupes ꝛ inermes
rē xp̄ianā saluare voluerit. credimꝰ huic assertioni q̄ꝫuis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit
Ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ꝫ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāq̄z manu demulcēs quas-
sansq̄z caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Proxima thracie ad occidētē ꝛ meridiē ꝯiūgit macedonia terraꝝ imꝑio quōdā potita ꝗ inter duo ma-
ria ꝓtendit egeū ꝛ adriaticū. latꝰ eiꝰ meridionale thessalie atꝫ magnesie terga ꝓtegūt. ptē septentri
onalē peonia ꝛ paflagonia excipit. ꝛ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite.
Epyrus q̄ꝫ macedoniā atungit ꝛ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico lit-
tore dirachiū vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidanꝰ antea dicta. ꝛ a corcyreis
olim ꝯdita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legibꝰ. ꝛ augusti cesaris qui grecas ibi litte
ras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quōdā ciuitas. Quā tū eple pauli
apli tū magni theodosij ꝑceps atꝫ implacabilis ira famosam reddidere. indignatꝰ eīn ob cesos in ea iudi-
ces aliqū clementissimꝰ impator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ cesa traduntur
Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facinꝰ incorreptū. impatorē ab ingressu eccie ꝓhi-
bitū subire penitentiā ꝯpulit. nec maximꝰ pīceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt
lata ꝓ morte bonꝰ sentētia an̄ dies trigita nō exequatur. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditorē eiꝰ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronicꝰ emanue
lis impatoris cōstātinopolitani filiꝰ hāc in ptē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui pa
tri successit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt an̄ diximꝰ impator) eripuit. Hic reli-
quā macedoniā vsqꝫ ad mōtes peonie ꝛ quā modo albaniā vocant imꝑio suo subiecit. Mira reꝝ mutatio
et fluxa hūani impij glīa. hec ē macedonia q̄ duobꝰ inclita regibus vt philippo ꝛ alexādro. grecia traciaqꝫ
subacta ipiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiu
gauit. hec in bactris. medijs. ꝑsis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoqꝫ victrix e vestigio liberi patris
atqꝫ herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoꝝ genti subiecta tributū pendere
ꝛ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q̄ꝫ ꝛ thessaliā nr̄o tpe turchoꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimpꝰ. pieris. ossa. pyn-
dus. insup ꝛ othris. laphitaꝝ q̄dā sedes turchoꝝ imꝑio parēt. penes q̄s qūqꝫ ꝛ. lxx. vrbes fuisse olī
pliniꝰ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumīa thessalia clarissimū iuxta gomphos. hic fluuius
orit inter ossam ꝛ olimpū nemorosa ꝯualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio eiꝰ spacij nauigabilis. i
eo cursu tempe vocant. qnqꝫ milia passuū longitudine vltra visuꝫ hoīs se dextra leuaqꝫ leuiter ꝯnexis attol
lentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramīe amenꝰ canorꝰ
auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ꝫ olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por
tatū abdicat. penales aquas dirasqꝫ gunas genitas argenteis suis miscere recusans. hec pliniꝰ de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. q̄uis nr̄aꝫ magis desidiā incusauerim. In thessalia rege fuisse
tradūt noīe grecū, a q̄ grecia dicta sit. Helenū q̄ꝫ in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ꝛ acheos. Hic sunt philaꝝ angustie. persarum
cede insignes. q̄ licet olī ꝑsaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tū armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuꝫ porrecta euboicū mare crisēūqꝫ sinū ꝯtigēs thebaꝝ
claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō
et hysmenus amnis ꝛ fontes dirce arethusa ꝛ agāppe. q̄ patria quōdā liberi pr̄is atꝫ herculis fuit q̄ fortēꝫ
produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ꝛ a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De bellis grecia

Sequit bellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit athenīēses cū nōdū edificata foret megra. Proten
dit aūt actica ex boetia vsqꝫ in histmū corinthiacū pte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū ꝟo colūna fu
it in qua hic inerat titulus in pte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in pte ꝟo megara
intuente. hec nō peloponesus ꝫ ionia. Idē eīn actici ꝛ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis
sepissime disceptassent hāc tādē communi cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā q̄uis saxosaꝫ ꝛ sterilē. ple
riqꝫ tū mirificis laudibus extulerūt. deorumqꝫ domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ꝛ parētū heroū.
In hac ciuitas athenienſis quōdā nobilissima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius supfluit claritas. Ea-
dem nostro tpe pui oppidi speciē gerit. In eo tū saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē gre
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis
euum ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungit totius grecie arx quōdā dicta. nā pter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atꝫ potētiā ipe locoꝝ situs pīcipatū designat atꝫ impiū. multi sinus insunt ꝛ promōtoria multa. insi-
gnes etiā ꝛ ꝑmagni cheronessi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longi
tudine ꝛ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis fini
bus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt supaddit. cccc. cui ꝛ plinius con-
sentire videt ysidoꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ꝛ egeuꝫ. Angustie vn̄ proce-
dit istmos appellāt. quīqꝫ milia passuū latitudis continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dicta-
tor. cesar gaius pīceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bil colonia fuit. Greci pīcipes postq̄ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ
angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ꝛ archadia. q̄ mediū paninsu-
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ꝛ actica pter athenas ad examiliū vsqꝫ pro-

fectus p̄territis grecis diruit murū. tributūq₃ annuū (dedētibus se peloponēsibus) īperauit. At cū hūgari instāte iuliano cardinali. S. angeli aduers⁹ turchos arma sumpsissent. confectisq₃ nonnullis feliciter p̄lijs amplius instarent vrgerētq₃ hostes Constātinus qui postea apō̄ constātinopolim imperauit ibiq₃ necatus est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ⁊ negare turchis tributū ⁊ examiliū instaurare non dubitauit. ob quā rē magna deinde pecunia multatus ē ⁊ examiliū denuo destructū cū victor amurates apō̄ varnā hūgaros deleuisset deuicta cōstātinopoli albani q̄ cū plures peloponessum incolebāt sumptis armis demetriū ⁊ thomā cōstātini frēs regno deijcere annixi sunt. nobilē quedā greculū ad regni fastigiū assumētes vtracq₃ ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobilior ps visa iustior auxilia aduersus albanos demetrio fratricq₃ tradita. albā subacti priorib⁹ dñis paruere maomethi. xv. miliū aureoꝝ tributū pensum. Thomas q̄uis hereditario iure impatorē se dicere posset cui⁹ maiores lōga serie grecoꝝ nemini imparauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixt⁹ pon. max. xp̄ianos p̄cipes in sui pōtificat⁹ initio aduers⁹ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiū p̄culdubio ruituꝝ maomethicq₃ tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄₃ verba esse aīaduertit p̄soluto tributo ⁊ adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi p̄rsus subiect⁹ ē. peloponessus tota turchoꝝ imp̄io adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciā Strabo ⁊ Plinius occurrē acticā tradunt. Ptolomeus Achaiā₃ eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam ⁊ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsq₃ ad summum promontorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta littus qō acheol⁹ amnis irrūpit in corinthico sinu. Qō

si ita est acticā.boetiā.phocidē.thessaliā.magnesiā.etholiā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit̄. Idē tñ ptho
lomeꝰ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elicē.burā.helenā.pherečiā in achaia eē di
cit.⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponessuꝫ affirmat.nobis ꝗ ꝓ nr̄i op̄is instituto res peloponesiaticas ⁊ acti
cas breuiter absoluimꝰ ⁊ ad occidentē festinamꝰ. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāq; protensam
cui etholia vel cōiūcta vel ꝯmixta esse videt̄.hec hodie ducatꝰ appellat̄. Johannes vintimiliꝰ natiōe sicu-
lus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit.Exinde vexantibꝰ acarnaniā turchis ac generꝫ obsidē
tibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit.obsessores inuasit.stragēq; memoratu dignā edidit.nam parua manu
ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit.ꝗ tñ paulopostea ꝑ insidias captꝰ a turchis regnū amisit.
epirū tñ eius adhuc nomie teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua p̄te ab acroceraunis montibus incipit protendit̄q; versus oriētē vsq; ad ambrachi
um sinū ꝑ stadia mille trecēta septētrionalē eiꝰ p̄tē ptholomeꝰ macedonie ꝯiūgi tradit.orientale acha
ie vsq; ad ostia fluminis acheloi.occidentale latꝰ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniū hoc idē ma
re appellauit.in epyro.xxiiij.fuisse gētes theopōpꝰ tradidit.celebratissime chaones ⁊ molosi regnū quōq;
tenuere priꝰ q̄dē chaones posteriꝰ molosi ꝗ ꝑ regū cognatione ex eacidarꝫ sanguine progeniti mirūimmo-
dū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vetꝰ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā huiꝰ terre maritimā felicē atq;
vberē tradidere.multeq; olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere.S ꝓpter populorꝫ rebelliones q̄
bus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vastata ē.lxx.eñ epyrotarꝫ vrbes a paulo emilio imꝑatore funditus
euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ pse rege supato. Ex q̄bꝰ maximū numerū viris mo
losorꝫ extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ q̄nq̄ginta milia in seruitutē redacta. Piniꝰ veronensis hāc cladē macedo
nibus attribuit.duasq; vrbes ruine adiecit.credo qr macedones epyrotarū imperiū obtinebāt.vtrāq; gen
tem vno noīe pliniū ꝯp̄hendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmissa est.in q̄ cesar augustꝰ
marcū anthoniū nauali ꝑlio vicit ⁊ sil̄ egypti reginā cleopatrā.nā ⁊ ipa huic certamini p̄ns fuit. Ob quā
reꝫ victor augustꝰ in ambrachio sinu vrbē ꝯdidit eiq; vocabulū indidit nicopolim.i.victorie ciuitatē. am
brachij sinus hostiū paulo q̄ꝫ stadia q̄tuor maiꝰ est.circuitꝰ stadia.ccc.amplectit̄.optīa oī eiꝰ ex p̄te statio.
Ingredientibꝰ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis cicij tēplū quondā in tu
mulo ad hostiū eminēs cui cāpus subiacuit luciūq; habens in naualia.in q̄bus cesar vnum viginti naues de
cimarꝫ noīe reposuit.ab vno remorꝫ ordīe vsq; ad decíremes adiūgens. Sinistra ṽo nicopolis est ⁊ epyro
tarꝫ colonia. Cassope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profectꝰ regie classis
noīe wilhelmꝰ marinꝰ triremes venetorꝫ insecutꝰ ꝯp̄hēdit atq; incēdit ī eodē litiore apō acroceraunios mō
tes finiri hadrie nauigationē ioniūq; incipe pelagus Straboni visum est.apud quē mare ausonium idē id
quod ionium esse apparet.cum Epyri oram ausonio abluí pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit̄ olī macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirathiū ⁊ appoloniā fuisse ꝓ
didimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neq; grecis neq; illiricis notꝰ. Credimꝰ
hoc genꝰ hoīm ex albania quodā venisse q̄ vicina colchidi in asiatica scithia memorat̄ vt sepe barbararꝫ in
undatio nationū grecie atq; italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis p̄ntibꝰ ortꝰ
parꝫ tenax catholice fidie ad maomethis isaniā declinauit. Sꝫ q̄ꝫ leuiter xp̄m deseruit tā facile maomethis sa
cra cōtempsit.rediȷt eñ ad paternā legē.⁊ q̄ꝫuis vtrāq; religionē ꝯtempserit neutri fidꝰ xp̄ianꝰ tñ mori q̄ꝫ
turchꝰ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaꝫ cladē morbo extinctꝰ Georgiꝰ scāderbechꝰ eiꝰ hereditatē
accepit nobili loco natꝰ ꝗ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯsumpsit.mltas ⁊ magnas tur
chorꝫ turmas bello vicit ⁊ deleuit.solusq; quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. q̄ꝫuis ho-
die hostili ferro petita magna ex p̄te deserta ferat̄. Rex alfonsus sepe milites in albaniaꝫ misit ⁊ croyā vrbē
in p̄tātēꝫ acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchorꝫ parti fauēs insidias patruo
moliret̄ ab eo captus est ⁊ ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus q̄ꝫ romanꝰ pontifex auxi
lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita.q̄
breuissimus est in italia traiectus.hāc paꝫ aietes primus ex turchis occupauit.rebellātem amurates recu
perauit.nescio quod malū minat̄ ytalie.

De illiria

Post albaniā illirice sequūt̄ gētes ad occidentē septentrionēq; verse.hoc genꝰ hoīm nostra etas scla
nos appellat.⁊ alij bosnēses.alij dalmate.alij croaci histri carniq; nūcupāt̄. Bosnēses introrsꝰ ad pā
noniā vergūt septētrioni expositi.reliq̄ adiacētes mari ad timaui vsq; fontes ꝓtendunt̄.hinc ausoniū illic
pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit.cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit. In bosna rex gētis steffanus noīe(sic eñ reges suos appellare ꝯsueuere) q̄ꝫuis
xp̄i religionem sectaretur.diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supiore vocato ad se Johāne car
dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis
turchis q̄bus cū federe iunctus erat bellū indixit.nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q̄ꝫpluri
mum heretici possunt.quos vocant manicheos pessimū genus hominū.qui duo principia rerꝫ ꝓdunt al
terū bonorꝫ alterum malorꝫ.nec primatū romane ecc̄ie tenent.nec xp̄m equalem cōsubstantialemq; patri es
se fatentur.horꝫ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur.in quibus egrotantes matrone ser
uientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent.reddite sanitati permittentibus viris vota
persoluunt.ꝓmiscue inter monachos p̄finito t̄pe viuentes.hanc labem nulla sedis apostolice decreta.nul
la xp̄ianorꝫ arma delere potuerunt.Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos deꝰ.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manicheoꝝ veneno infect⁹ q̄ ⁊ si xp̄ianos p̱ insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tñ orato res romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. ei⁹ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. moꝝ p̄stātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apđ eos aliq̄ꝺiu detēta, impatiēcia tandē mariti nō puo auro redēpta ē. Querat forsassis aliq̄s vbi nā liburniā di-miserim⁹ quā pnecasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū p̱uinci-aꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Plini⁹ liburnie finē initiū eē dal matie dixit ⁊ tragurū marmore natū. in ea eē salonā q̄z coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milib⁹ passuū abfu-it. Iadera vo centū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. for-sitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desi derat priscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniā dalmatiā atq̄ illiridē sil' cōfundit. ⁊ illiridi q̄dē a septē-trionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie mace-doniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie p̄tē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustinopol' quā caput histrie vocāt incō-uenienter. italie tñ iūgit' adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti appli cat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Plini⁹ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictā ferūt quē a danubio in adri am fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponi⁹ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. null⁹ eñ ex danu bio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s p̱ histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie p̱ditū ē. ꝭ ꝯstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. deinde nauportū quē ho-die labacū appellari putauerim. cui⁹ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo p̱ mōtes humeris ad uecta nauis in adriaticū p̱uenit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vrbes italico s̄mōe vtāt' vtriusq̄ lingue peritiā habētes. ps p̱uincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū sitū ē salsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidan⁹ q̄ donint histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memo ria dignū gestū eē accepim⁹. q̄uis australes ⁊ venetos magna de finib⁹ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄ par tis subditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imperatore missi q̄uis inducias belli fecim⁹ et nouos terminos ꝯstituim⁹ vniuersā in litē amputare nequim⁹.

De Carnia nūc germanie p̱uincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tñ q̄z sermo regionē obtinet carnos bifari am diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymauū vsq̄ p̱serūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus or tū hꝫ ⁊ nauport⁹ q̄ labac⁹ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouicia dū friderici⁹ impator coro nā regni theutonici apđ aquēsē ciuitatē peteret vlric⁹ cilie comes ⁊ albert⁹ īpatoris frater cōiūctis virib⁹ labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis ois generis oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diuitē suppellectilē p̱didere. hoc oppidū scla-ui ⁊ itali lubiana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat̃ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē
alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesq̃z. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quo
rū p̄cipuꝰ drauꝰ q̄ ꝑ stiriā ac pannoniā in danubiū fert̃ haud inferior sauo. Imperiū ꝓuincie australes obti
nent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ prīceps rei publice gubernationē init solennita
tem nusq̄z alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie vi
sunt̃ cuiꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patēbꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc rusti
cus ascendit cui ꝑ successionē stirpis id officiū hereditario iure debet̃. a dextera bos macer nigri coloris astat
ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ⁊ oīs rustica turma. tū prīceps ex aduersa pra
torum pte ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū añ ipm ⁊ insignia principatꝰ comes gorcye q̄ palla
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. reliq̄ magistratꝰ sequūt̃. nemo in eo comitatu nō dignꝰ hono
re videt̃ nisi prīceps ꝑ seipm̄ rustici speciē ferēs. agrestis ei vestis. agrestis pileꝰ. calceusq̄z ⁊ bacculꝰ in manu ge
status pastorē ostēdit. quē postq̄z rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt eñ ipi corin
thiani sclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen
tare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. est ne xp̄iane cultor fidei ⁊
defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At goricie comes. lx. dena
rijs abs te hic locꝰ emit̃. iumēta hec tua erūt bouē atq̃z equā ostendēs. vestimēta quoq̃z prīcipis q̄ paulo añ
exuit accipies eritq̄z domꝰ tua libera ⁊ absq̄z tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iu
dicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq̄z secū adducēs loco cedit. Prīceps vō cōscēso lapide nudū gladiū manu vi
brās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe
re tanq̄z vini vsum dānet. Deinde ad ecclīam soliensem pgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu
lū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pacis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq̄z
induit. cōuiuatusq̄z splēdide cū proceribꝰ in prata reuertit̃ ibiq̄z pro tribunali sedens ius petentibus dicat ⁊
feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xp̄i saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis
Iguonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ p̄parasse. ⁊ agrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis
aureis atq̃z argēteis. nobilibꝰ vō ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Inter
rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̄z qui agros ⁊ humiles casas co
leret. Rusticis qui xp̄i euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aīas. nobi
les ac potētes qui spurcicias ydolorꝫ sequerent̃ sordidas ac nigerrimas. se vō pro aīarꝫ q̄litatibꝰ instruxisse
cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruatī sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio
et arnone iuuauiensibꝰ epīs vniuersos xp̄i fidē accepisse. Hinc honos inuesciēdi prīcipis rusticitati ducīꝰ.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatorꝫ oīm deferebant̃. vocatꝰ in iudicio corā impa
tore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebat̃. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta comme
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qui impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primoge
nitꝰ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurcium appellant
cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sum
pto supplitio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec
sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq̄z funus e publico faciunt ⁊ aīe gra
tas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad
potū surgere cōpulit icrepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ⁊ bubulcis sepiꝰ q̄z cū nobilibus con
uersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus
est. solus cocū adiens ofulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertū
ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliqn̄ ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra
intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio
rē pulchrioremq̄z videris aliqn̄ effare. mihi cū satis principem conitēq̄z considerassem feda rusticitas visa
est que dominatū affecuta egregium seruitio p̄meret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia
plusq̄z virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi
ta functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̄z sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit̃. latꝰ eius septētrionale austriā
respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄z prouīcia mō tana ē q̄uis in orie
tē porrecta planicies nō ꝑuas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone
rat̃. ille in danubiū. Vrbiū populi plerūq̄z teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis
familie est in eo oppidū vetus qḋ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij
sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunt̃ ⁊ romanorꝫ noīa principū sepulcra
lia marmora referūt. In eo p̄fuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓnissimꝰ ⁊ olī veronice cō
cubine incēsus amore legitimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vō pater
eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū gre
ges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. ecclīarum bona diripuit. monetarum falsatores. vene
ficos. ariolos. nigromantes vndiq̄z ad se conscivit. Et q̄uis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia
rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuis
set in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam rediit.
Huic vita functus Vdalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo
sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq̄z bella cōci

uerat moriens q̃z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē imperatori friderico tradendā censu
erunt ea lege vt cōpetitoribus scḋm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderet. Relicta vlrici armis de
fendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹
est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister milicie comitis accepta ce
saris pecunia a pṙinge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ inexpiabile facinus tāq̃ sce
lus scelere redempturus imperatorē iā sibi securū ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggres
sus est. Corruptis nanq̃ opidanoꝝ plerisq̃ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta
cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illū
preter cōsuetudinē in arce superiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̃ re
manserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Ge
orgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. q̃uis esset epūs ⁊ ad ecciam confugisset parsus
est vsq̃ adeo apud hoīes nostri seculi diuīa ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locu
pletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. ¶ Fama est ea q̃celebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui
sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium peti
uisse aduersus eā temtatione. Consiliū datū p̄mū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā
solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̃ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendē
di cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̃ dedicationē eccie in proxi
mo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse p̄ponentem in animo paulopost sequi et sacris
interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̃ circa meridiē profectū agresti cuidā
in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̃ omnē abijsse diceret. cōtristatum
eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xp̄i non vidisset. agrestem consolari cepisse
se vēditurū si vellet nobilis emere p̄miū quod interessendo diuinis meruisset. fagūq̃ nobilis petiuisse pre
cū noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̃ orasse in templo. reuersus autem in
proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̃ vexatū fuisse
In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et
argenti fodinas non ignobiles. q̃uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝓpriam historiam edidimus. bre-
uibus tñ situs eius absoluet̃. hoc eñ tpe diuisis esse terre limitibus. Austria olim pãnonia superior
dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidende bauariã. septentrionẽ eius bohemia ꝛ morauia terminant
ad austrum vo montes stirie qui longo tractu ab alpibus dermant̃. Latitudo eius triũ aut paulominꝰ die
taꝝ. Longitudo vo duplo maioꝛ. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cõsita. ligni copiosa. agro feraci. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
qꝫ ꝗmaximas opes colligit. Danubiꝰ eã mediã secat fluuius omniũ europe maximꝰ. Inter p̃cipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu muroꝝ duuꝫ miliũ passuũ
cingit̃ fossatis ꝓpugnaculis torribusqꝫ ꝛ maximis suburbijs decorata. principũ austrie p̃cipua ꝛ dignissi
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cõmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutoꝛ eius esset. sin feminã terre dñs. Nato vt p̃dictũ ẽ ladislao tutelã eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui sub Alberto meruerãt cũ stipendio se fraudatos dicerẽt prouinciã latrocinijs ac incen
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cũ bohemis ꝛ hungaris excursio
nibus in austriã facientibꝰ. Ex sororibꝰ ladislai senioꝛ wilhelmo duci saxonie nupsit. Johãnes humades
cũ regni hungarie coronã a friderico frustra repetisset cũ. xij. milibus equitũ ingressus austriã omnẽ agruꝫ
inter Viennam ꝛ stirie mõtes diripuit atꝫ incendit. Petentẽ ytaliã cesarẽ rogauerũt australes vti latislaũ q̃
tã ꝓpe modũ adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciui
tatẽ obsidione cinxere. quibꝰ ꝛ henricus rosensis natiõe bohemꝰ cũ ducẽtis eqtibꝰ ꝛ mille peditibus se
adiunxit. Et q̃uis a Nicolao pon. maximo iussi essent ne tutelã cesaris impedirent. Cõtemptis aplice sedis
mandatis ꝛ tãte maiestatis auctoritate deinsa sceleratũ ꝓpositũ tenuere. Docta eo tpe Viennẽsis scola indo
ctã sententiã protulit. que ꝑ aplos ad futuꝝ cõciliũ interponẽdũ suspendi posse romani p̃sulis mãdata re-
scripsit. Ciuitas viennẽsis ꝛ oĩs austria ex eo tpe in armis fuit sp̃ temeritate religionis penas pendẽs. Ces
sit furenti populo fridericꝰ pusilluq̃ꝫ adhuc tenerẽ ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ adur
bẽ viennã ꝯsanguineis vtriusqꝫ ptis ꝛ amicis de tutela, de oppidis. deqꝫ ceteris ꝯtẽtionibꝰ principũ. q̃ voca
ti ꝯuenisset arbitriũ diffinirẽt. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennẽses exceptꝰ cũcta ex volũ
tate comitis administrauit. Ad cõstitutũ ꝯcilij diẽ Lodouicꝰ bauarie ꝛ wilhelmꝰ saxonie duces. Albertꝰ
qꝫ brãdeburgensis Carolꝰ badẽsis marchiones ꝯuenere. Cũ multi ex bohemia multi ex hũgaria barones
impatoꝛ legatos misit. quibꝰ ꝛ nos adiũcti fuimus. diu de iure ptiũ disceptũ. ſ cũ oĩa ex arbitrio victoris
agerent̃ nec leges defenderẽt q̃ arma nõ protexissent infectis rebꝰ discessuꝫ ẽ. Disceptata sunt oĩa q̃ ꝓmise
rant australes impatori. dictũ oẽ indictũ fuit. neqꝫ lr̃is neqꝫ sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuẽtu ladislaus iohãnẽ humadeꝫ q̃ sibi regnũ a turchoꝝ inuasione seruasset ad principatꝰ honorẽ
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatũ ei bistricẽsem ꝯmisit. qd̃ eo in loco minime licuit. neqꝫ eñ regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. ſ tãta reuerentia regũ ꝗsta eis ꝑ arma siue dat̃ siue relinquit̃. Co-
mes cilie dũ regẽ quolibet impellit ꝛ ad se cũcta rapiens Eyzingerũ viennẽsesqꝫ ꝯtempsit. Concubinam
quã viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignat̃. Ex fauore tandẽ regio cadit ꝛ annuẽte eytzin-
gero e curia pellit̃. quẽ in exiliũ ꝓficiscentẽ q̃tuoꝛ tñ equites comitati sunt. Alberto marchione branden-
burgensi ne ꝑ ꝯtemptũ a populo lapidaret̃ ad portã vsqꝫ vrbis securitatẽ p̃bente. ¶ Sed ꝗ̃feda ꝛ misera
bilis eius fuga. tã supbꝰ ꝛ fauorabilis eiꝰ reditꝰ fuit. Nã pꝰ annũ cũ iã ex bohemia rex redisset suadẽtibꝰ
primoribus austrie baronibꝰ reuocatus. cũ mille equitibꝰ argento ꝛ auro fulgentibꝰ viennã repetit. cui ex
tra portas vrbis ꝛ rex ad mille ferme passus exijt obuiã. ꝛ oĩs ferme nobilitas redeũti gratulata ẽ. Plebs
q̃ꝫ q̃ paulo añ lutũ ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit sternere viã floribus q̃ redeũti trãsitꝰ fuit minĩe du
bitauit. vt ẽ in vtrãqꝫ partẽ immodica siue annuerit siue oderit. Mira reꝝ mutatio ꝛ ludẽtis fortune iocꝰ. ey
tzingerꝰ extra gratiã regis factus in castella sua recedẽs impatori quẽ grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo supbierãt q̃ ladislai regis ptes sequebant̃ vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerpa impatrix intrare p̃sumpserint ꝛ vrbẽ expugnare cõtenderint. qd̃ vbi nõ successit exustis
que obtinuerãt locis abierũt. Fuit sepe inter eos impatoremqꝫ ꝛ regẽ incassum tractata ꝯcordia. neqꝫ eñ co-
mes cilie dũ vixit ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie principes At eo mortuo cũ eytzingerꝰ ex bohe
mia missus ad cesarẽ leges pacis vtriqꝫ gratas dixisset ꝛ iã q̃etura ꝓpe diẽ austria videret̃ interitus regis
subito nunciatꝰ nõ solũ ꝯcordiã pturbauit sed magnaꝝ reꝝ ꝛ reipublice xp̃iane salutarẽ exorientẽ spẽ pror
sus abrupit. Australes ꝛ a cesare ꝛ alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe reqsiti prouĩcialiũ ꝯuentũ habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impatoꝛ) debere prouĩciã dixere. Albertus suo ꝛ Sigis
mũdi patruelis noĩe regie ptẽ hereditatis exposcens suasqꝫ calamitates ꝛ inopias tãto sanguini alienam
referẽs ꝯmiseratiõnẽ inducere conatꝰ ẽ. Cõuentꝰ missio fuit facturos prouĩciales qd̃ ius eqtasue dictaret.
pꝰqꝫ frẽs inter se cõuenissent. Interea latrones trãsd annibiũ in austriã ad morauie fluminis ripã muniũ lo-
cũ occupauere oẽs circa regionẽ rapinis atꝫ incẽdijs vexare ceperũt. aduersus q̃s profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectisqꝫ pugnãdo cõpluribꝰ q̃ngẽtos ꝛ q̃nquaginta captiuos aduxit. ex q̃bus. lxxx. furca su
spẽdit que res magnũ ei apud australes ꝛ nomẽ pepit ꝛ fauorẽ. Vlricꝰ vo eytzingerꝰ cũ visitato apud no
uã ciuitatẽ friderico impatore cuiꝰ pti studebat viennã repetiisset vocatꝰ ab alberto nihil mali suspicãs fidẽ
ter eũ adijt a q̃ mox captꝰ in vincucula cõiectꝰ est ꝛ in priuato carcere clausus. Indigna res visa cunctis mur
murare dãnare oẽs factũ nemo tñ auxiliũ misero ferre voluit. Impatoꝛ sepe rogatꝰ viennã petere aliq̃diu
distulit. veritꝰ ne qua fraus inesset. interim Sigismũdꝰ ex athesi viennã descẽdit. demiqꝫ ad nouã ciuitatẽ

profectꝰ principatus insignia ab impatore accipiens ꝓ veteri cõsuetudine in eius verba iurauit. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cũ sigismũdo viennã repetijt ⁊ ambo aduersus impatorem cõspiratas austriã sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens impator viennã petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni noĩs principe eo se contulit impatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam prexit. Albertus vo ⁊ sigismũdꝰ nobili comitatu extra vrbẽ impatorẽ salutauere. habebat albertꝰ tria circiter equitũ milia in armis expedita q̃ nõ longe a viẽna in quodã tumulo impatori se ostẽdarũt magnũq; metũ veniẽti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbaẗ. Ferũt eiꝰ militie ducẽ alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atq; austrie facio. nam q̃s ꝓhibet quo minus fridericũ impatorẽ eiusq; comites intercipiã. innue tm̃. soluta deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoĩes fauẽt. Subdubitasse albertũ aliquãtisper. demumq; respõdisse poterã ignoscere si qd̃ ais me ignorãte fecisses at mãdare turpia nõ possuz. postq̃ introgressi vrbẽ sũt albertꝰ ⁊ sigismũdꝰ in domo q̃ pragẽsis appellaẗ simul habitauere. impator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouĩcialiũ noĩe custodiebaẗ. Cõspirauere sigismũdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrũpe armataq; militũ manu ingressi iter iureiurãdo se obstrinxere nõ redituros domũ nisi arcẽ intrassent. Sensere ciues moxq; arma sumẽtes p̃sidiũ in arce maiꝰ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna p arce nec dubiũ videbaẗ q̃n magno suo malo principes cõmissuri pliũ essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcẽ stabile propositũ erat. ducibꝰ q̃ arcẽ intrare iurassẽt turpe videbaẗ. infecta re domũ reuerti at vim inferre plenũ piculi erat. Postremo ꝯuẽtũ ẽ vt ingressi pricipes arcẽ paululũ immorati potato vino exirẽt atq; ita delusa magis q̃ ĩpleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiũ in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquã impator. Delectiq; prouĩciales sunt q̃ lites fraternas dirimãt ⁊ summa illꝰ ptãs data. h̃ graue iudiciũ ꝯ potẽtes ẽ. Nobilitas ⁊ ecciaꝝ p̃ncipes impatori fauẽtiores sunt. plebei albertũ p̃ferũt magno se iudice q̃sq; tueẗ. Multa sunt in hoc cesare q̃ laudare possis. corpꝰ egregiũ ⁊ spẽs impatore digna. animꝰ sedatꝰ ac trãquillꝰ. ingeniũ ꝑspicax. memoria tenacior. religiõis ardẽs zelꝰ. ingẽs cupiditas pacis ⁊ ocij. Singularẽ virtutẽ in q̃uis hoĩe diligit dignãq; p̃mio ducit. edificat splẽdide. ortos tm̃ ⁊ gẽmas plus equo admiraẗ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerẽdis tardior ac remissior ẽ. tenacẽ pleriq; accusauerũt et ad rẽ minꝰ atientũ. id fecere proxi añcessores sigismũdꝰ ⁊ albertꝰ cesares. q̃ꝝ prodigalitati cuiusuis ꝯpata liberalitas videri auaricia pt. Ceterũ fridericꝰ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisq; tẽperãs. Albertꝰ frater eiꝰ longe dissimilis. celer in aggrediẽdis rebꝰ belli ⁊ glie appetẽs. piculi cõtemptor audax. laboris patiẽs. manu atq; ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partiẗ ac profundit. inter opes paup. in paupertate diues. nullꝰ rei magis q̃ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

Procedẽti p austriã in aq̃lonẽ morauí occurrunt gẽs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hũgaros bohemosq; transdanubiũ sita. Hãc prouinciã euo nostro Sigismũdus impator alberto genero suo. qui postea impauit dono dedit. Rebellãtẽ ⁊ impata facere recusantẽ albertꝰ magnis affecit cladibus. nã supra q̃ngentas villas vna excursiõe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oẽ pene abegit. iugũq; ferre ꝑfidã gentẽ coegit. In hac ꝓuin eia ciuitates ⁊ opida romane eccie ritũ tenẽt ⁊ catholice fidei cõsentiũt. Barones oẽs ferme hussitarũ labe infecti sunt. Hic cũ verbũ dei p̃dicaret Johãnes capistranꝰ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementiꝰ veheretur baronis nõ parui noĩs quẽ Czernahorã vocãt secuta ꝯuersio. qui relicta priore ꝑfidia cum duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatem romane sedis amplexꝰ est. Prothasius filꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus clarus nõ diu postea Olomucẽsis eccie põtificatũ obtinuit. Ea ẽ vnica ciuitas morauoꝝ ep̃alis. Regnũ aliq̃n inter morauos fuit latissimũ ac potẽtissimũ. qd̃ vsq; ad filiũ Suatocupi durauit. cuius fortunã in bohemica cõscripsimꝰ historia. At cũ filꝰ suatocupi ecciaꝝ dei spernere cepit regnũ gẽti adẽptũ ẽ. qd̃ postea romani cesares in bohemiã trãstulerũt. In hac ꝓuincia cõplura sunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abũdantia. inter q̃ Brunna principatũ obtinet. znoyma sigismũdi obitu memorabilis. hac nulli transitꝰ patet nisi armato potẽtioriq;. latronibꝰ oẽs aditꝰ obsidentibꝰ. Sermo gẽti mixtꝰ est theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. supant tm̃ bohemi quoꝝ ẽ regionis imperiũ. q̃ gẽtes olim morauiã incoluerint nõ facile dixerim. q̃tũ vo ex lectiõe ptolomei accipe licet martomãni ⁊ sudini cadiq; morauiã ⁊ austriã q̃ trãsdanubiũ iacet incoluisse videnẗ.

De Slesia germanie prouincia

Slesia post morauiã sequiẗ haud ignobilis prouincia quã fluuiꝰ odera ꝑlabiẗ inter oẽs germanie nationes late cognitus. fontes eius hũgarie mõtibꝰ que Slesie ad orientẽ iunguẗ mare balthẽũ cursuz terminat. Lõgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gẽtis wratislauia ẽ amplissima ciuitas ad ripaz odere sitã priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̃atũ maiores nr̃i aureũ vocauere. Hussitarũ bella luteũ reddidere. In hac vrbe regnãte apud bohemos wencesłao orta seditiõe cõsules. quoꝝ p̃ma ptãs ẽ ꝑ fenestras ex p̃torio in forũ p̃cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirũ spectaculũ p̃buere. cuius rei auctores sigismundus impator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nũero inter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidiẗ hinc scissa multas in ptes prouĩcia freq̃ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnũ esse ferũt noĩe hulconẽ quẽ ꝑoliẽsem appellãt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. aĩasq; cũ corpibꝰ siẗ ꝑrsus interire putaret. Ecciaz vel nũq̃ vel raro ingressus ẽ. Sacramẽtis xp̃ianis prorsus abstinuit nisi q̃ abusus m̃rimonio vxore q̃ sibi ingrata esset relicta alterã supduxit. q̃ ne pellex appellari possit nõ nisi ꝑ solennia m̃rimonij cõiugi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cõstituti sunt. nũc m̃ impata facere detractãt. Georgiũ nouũ regẽ admittere recusantes. wilhelmũ saxonie ducẽ secuti. q̃ regnũ bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugẽ q̃ latislai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Gladius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori exꝑte theutonicꝰ. q̃uis trãsoderã polonica lingua p̃ualet Ob quã rem nõ immerito quidam hoc in loco germanie terminũ esse oderam putauere. q̃uis idem fluuiꝰ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarmatica

Libet in hac parte germanie lingue fines ꝛ ad orientē ac septētrionē sarmaticas inuisere gētes. Polo-
nia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxia. hūgaris. lituanis ac prutenis cōtermina. Hic cracouia ē
ꝑcipua regni ciuitas. in q̄ liberaliū artiū scola floret. Sbigne⁹ huic vrbi ꝑfuit eṗs lraꝝ doctrina ꝛ morum
suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ epl'as multo sale ꝛ romana elegātia ꝯditas. cui ob singula-
res virtutes romana eccl'ia insignē cardialat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie ꝑter cracouiā
paꝝ nitide ꝛ materia lignea ferme oēs domꝰ cōponūt plerasq̧ luto linitū t. plana regio ꝛ nemorosa est. po
tus gēti cereuisia ē ex tritico atq̧ humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris
ferax. multa gēti armēta. multa feraꝝ venatio. equū siluestrē ꝑter cornu ceruo simile edūt. feras q̄s boues
venāt q̄s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atq̧ auro inops terra. vectigalia regi pua
Regnū in q̄tuor ptes diuisere maiores. has p circulū anni rex ambit. q̄libet ps trib⁹ mēsib⁹ regē ꝛ curiam
pascit. qb⁹ exactis ad alterā ptē fit trāsit⁹. Statuta sunt q̄ ꝑstare prouinciales optet. si mā̄serit vltra ꝑsinitū
tp̄s rex suo viuere sumptu cogit. Cū rex gētis patrū nostroꝝ tēpestate obijsset relicta filia wilhelmus dux
austrie i mrimoniū eā accepit. illiq̧ reg̃ ꝑfect⁹ ē. Nō placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatislaū ex lituania
vocauere electoq̧ wilhelmo cōiugē ei⁹ ꝛ regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ ꝛ ydola co-
luerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xp̄m religiosuꝫ se principē gessit. multos ex
lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccl'ias nōnullas erexit. epō s magno honore prosecut⁹ ē. inter eq̄tā
dū q̄tiēscūq̧ turres eccl'iaꝝ inspexit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ colerec in eccl'ia venerat⁹. Cū tarta-
ris regni limites infestātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas me
morabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ mrimoniū haud legittimū suit. ex scd'a tā ferme nona-
genaria duo nati sunt filij Vlatislaus ꝛ cassimir⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnū polonie accepit. Cassimir⁹ li
tuanie ducatū cōsecut⁹ e. prior q̄ ad hūgarie regnū accersit⁹ in bello turchoꝝ vt añ narratū ē cecidit. quare
cognita sollicitti poloni ꝑceres d̄ successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ pueriā ī reg̃ trāsegerat li
guāq̧ gētis ꝛ mores tenebat vt regnū accipet rogarūt. respōsum datū ē Casimiꝝ lituanie ducē q̄ frater esset
defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū ꝑnūq̧ regnū cupiēti impedimētum
afferre e dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatiōe ꝛ albertus bauarie dux erga latislaū alberti
filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Frideric⁹ quoq̧ impator ꝛ ab hungaris ꝛ a bohemis
ad hereditatē latislai vocat⁹ nūq̧ audire sustinuit q̄ patrueli ꝑiudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis ꝛ ma
gnū decus germanici noīs. q̄uis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis
quēpiā abstinere. ego qd̄ recti speciē hꝫ nō laudare nō possum. Casimir⁹ aūt ꝛ si difficile a lituanis dimit-
terec q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec
diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appel
lant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriētē ꝯnexa ē palustris ferme oīs ⁊ nemorosa. witoldꝰ hu-
ic ꝓfuit vlatislai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xp̄i sacramentū accepit. Magnū witol-
di nomē sua tēpestate fuit. quē subditi adeo timuerūt vt iussi laq̄o se suspendere parere potiꝰ q̄ȝ principis indi-
gnationem incidere voluerīt. Detractātes impiū insitos vrsina pelle. viuētibꝰ vrsis q̄s eā ob cāȝ nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̄ȝ alijs affecit supplicijs. Eq̄tās arcū sp̄ tēsum gestauit. si quē ꝯspicatus ē
aliter incedere q̄ȝ voluit cōfestī sagitta ꝯfodit. multosq̄ꝫ ꝑ ludū interemit sanguinariꝰ carnifex. Ut esset inter
ppl'ares ⁊ ip̄m p̄ncipē certū faciei discrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi successit. faciliꝰ em̄ cernitis q̄ȝ
barbe iacturā feratis. tōsus ip̄e mentuȝ ⁊ caput ꝓdijt capitale intermīatꝰ suppliciuȝ. Si q̄s ꝓuīcialiuȝ pilos
faciei capitisue deponeret. Rex a cesare sigismundo lituanioꝝ appellatꝰ ꝑtꝰ obijt q̄ȝ legati diadema ferētes
se ꝯuenirent. Successor Sindrigal vrsaȝ nutriuit q̄ sueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe sepe in siluas vagebat̄.
redeunti vsq̄ꝫ ad thalamuȝ pricipis ostia queque patebāt ibi cōfricare ac pulsare pedibꝰ ostiuȝ cuȝ fames af
fuit cōsueuit. cui priceps aperiens cibuȝ ꝓbuit. Cōspirauere nobiles aliq̄t adolescētes aduersus principem
atȝ vrse moduȝ secute sumpt̄ armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sidrigal vrsam adēe osti
timq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab insidiātibꝰ cōfossus interijt. Prouīcie deinde gubernatio ad casimiruȝ ꝯuenit
Ad lituanos estiuo tp̄e difficilis trāsitus est. palustribꝰ aq̄s cuncta ferme obsidentibꝰ. hyems ꝓbet aditum
astrictis gelu lacunis. mercatores sup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferētes.
nulla certa via meatꝰ (sicuti in mari sideꝝ) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neq̄ꝫ frequentes ville
Opes apō eos p̄cipue aīaliuȝ pelles q̄bꝰ etas n̄ra zobellinos armelinosq̄ꝫ noīa indidit. vsus pecunie ignotꝰ
locuȝ eius pelles obtinēt. viliores cupri atȝ argēti vices implent ꝓ auro signato p̄ciosiores accipiunt̄. Ma
trōe nobiles publice ꝯcubinos habēt ꝑmittentibȝ vir̄ quos m̄rimonij adiutores vocāt. Uir̄ turpe ē ad le-
gitimā cōiugē pellicē adijcere. soluunt̄ tn̄ facile m̄rimonia mutuo cōsensu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis est qō siluestres in siluis apes cōficiunt. vini rarissimus vsus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuȝ ꝓbent multo latte vtentibꝰ. Sermo gent̄ sclauonicꝰ est. latissima em̄ est hec līgua ⁊ in varias diuisa
sectas. Ex sclauis em̄ alij romanā ecciāȝ sequunt̄ vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ sequun
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereses inuenere. vt bohemi. morani. bosnē-
ses. quoꝝ magna ꝑs manicheoꝝ imitat̄ insaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent̄. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ꝑs euo n̄ro ad xp̄m cōuersa postq̄ȝ vladislaꝰ in ea gente polonie regnuȝ
accepit. Noui ego hieronimuȝ pragenseȝ sacris l̄ris apprime erudituȝ vite munditia ⁊ facundia singulari
claꝝ q̄ annis supra vigīti in heremo camaldulensi in appēnino etrusco p̄niaȝ egit. hic oriēte apō bohemos
hussitaꝝ heresi fugiens pestiferꝝ virꝰ in poloniā trāsiuit. vbi accept̄ l̄ris a vlatislao rege cōmendaticijs ꝓdi
caturꝰ euāgeliuȝ xp̄i ad witolduȝ pricipeȝ in lituaniā penetrauit multosq̄ꝫ ppl'os witoldi fauore fretꝰ ad sa
lutiferā dei n̄ri fideȝ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad sinodū basiliensem vocatꝰ a iuliano scti angeli cardiale. cuȝ
de rebꝰ bohemicis ageret̄ narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant̄. Audiebam ego ex
alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atȝ ab eiꝰ ore relata cognoscere. comites mei fue
runt nicolaꝰ castellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuȝ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiep̄i mediola-
nensis scriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani secretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella transiuimus
apō carthusienses cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebāt. ꝑrefa-
milias suuȝ quisq̄ꝫ in angulo serpenteȝ habuit cui cibuȝ dedit ac sacrificiuȝ fecit in feno iacenti. hos hieroni
mꝰ iussit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus est maior ceteris quē
sepe admotuȝ igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos genteȝ repit q̄ sacruȝ colebat igneȝ eumq̄ꝫ ꝑpetu
um appellabat. sacerdotes templi materiā ne deficeret mīstrabāt. hos super vita egrotātiuȝ amici cōsulebāt
Illi noctu ad igneȝ accedebāt. mane v̄o ꝯsulētibꝰ r̄nsa dātes vmbrā egroti se apō ignē sacrū vidisse aiebāt.
q̄ cuȝ se calefaceret signa vel mort̄ vel vite ōndisse. victuruȝ egrotuȝ facies ōnsa igni. ꝯ si dorsuȝ ostentasset
morituꝝ ꝓtendit. testari igit̄ ⁊ rebꝰ suis ꝯsulere suadebāt. Delusioneȝ hāc esse hieronimꝰ ōndit ⁊ ꝑsuaso po
pulo deleto tēplo ignem dissipauit xp̄ianosq̄ꝫ mores induxit. Profectꝰ introrsus aliā gentē repit q̄ solē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudis singl'ari cultu venerabat̄. Interrogati sacerdotes q̄d ea sibi veneratio
vellet. r̄nderūt oli pluribꝰ mēsibꝰ nō fuisse visum solē quē rex q̄dā potētissimꝰ capiū ꝯclusisset in carcere mu
nitissime turris. gigātē deinde opē tulisse soli ingētiq̄ꝫ malleo ꝯfregisse turri solēq̄ꝫ liberatū hoībꝰ restituisse
dignū itaq̄ꝫ veneratu instrumentū eē q̄ mortales lucē recepissent. Risit eoꝝ simplicitatē hieronimꝰ manēq̄ꝫ fa
bulā eē mostrauit. solē vero ⁊ lunā ⁊ stellas creaturas eē ōndit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ adulilitateȝ
hoīm ꝑpetuo iussit igne lucere. Postremo alios ppl'os adijt q̄ sacrā coluere siluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei n̄re aperiēs sacramēta. demq̄ꝫ vt siluā suc-
ciderēt impauit. vbi ppl's cū securibꝰ affuit nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ꝫ hiero
nimꝰ assumpta bippēni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū secuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij
dolabr̄ alij securibꝰ siluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetustissimam ⁊ añ oēs arbo
res religione sacrā ⁊ quā potissime dei sedē putabāt ꝑcutere aliq̄ȝdiu nullꝰ ꝓsumpsit. postremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā socios q̄ lignū insensatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuȝ
arborē cedi arbitraret̄ tibiā suā ꝑcussit atȝ i t rā semianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯq̄ri. hieronimū
accusare q̄ sacrā dei domū violare suasisset neq̄ꝫ iā quisq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū hieronimꝰ illusi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū diximꝰ impe
rauit ⁊ nulla in ꝑte lesum ōndit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū mag̃ fra-
gore ꝓstrauit totūq̄ꝫ nemꝰ succidit. Erāt in ea regione plures silue pari religione sacre ad q̄s dū hieronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adijt sacrū locū succisum queri ̄t ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōsueuissent. inde pluuias. inde soles abstinuisse. nescire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abstulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis dij r̄ndere solebāt eos q̄ȝ delere hieronimū vel
le. qui noua q̄dā sacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igit̄ atȝ obtestari ne maioꝝ religionem
aufferri sinat. sequunt̄ ⁊ viri ⁊ mulieres nec se ferre posse nouū cultū asserūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la
res q̄ȝ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ veritusq̄ꝫ ppl'oꝝ tumultū xp̄o potiꝰ q̄ȝ sibi dees

se plebē voluit reuocatisq͡ʒ l̄ris q̄s p̄sidib⁹ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Jheronimo hoīes ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac p̄ iuramentū affirmauit. dignum fide ⁊ ḡuitas sermonis ⁊ doctrina oñdit ⁊ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri p̄iculū nō assumimus. p̄suasi tū̄ ⁊ nos ⁊ comites ab eo recessimus.

De Russia

Ruthenī quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermī sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē ecc̄iaꝝ obtinuit ysidor⁹ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. Jn hac gente ciuitatē p̄maximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore p̄ueniūt. magnas ibi opes fama est. ⁊ multū argenti pellesq͡ʒ p̄ciosas vendētes atq͡ʒ ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq͡ʒ deiectus fuerit p̄cipatū vrbis assequitur. p̄ ea re q̄ armis dimicauit sepeq͡ʒ vna die plures ascendisse ferunt, ⁊ p̄sepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ⁊ xp̄i sacra suscip̄e coegerūt. cū esset antea gentilis ⁊ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qḋ pleriq͡ʒ veterū occeanū esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecis atq͡ʒ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis p̄tē n̄ro generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū oñdit. baltheus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apō aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qḋ germanicū appellari p̄t. nā ⁊ germanie magna p̄te alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in oriente in septentrionē pandit insulasq͡ʒ magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoīes esse tradūt. cū qb⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tū̄ ⁊ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ⁊ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

Inter liuoniā ⁊ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere s̄ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq͡ʒ gētilis neq͡ʒ vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. atq͡ʒ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ⁊ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā p̄ littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Post massagetas pruteni se obiciūt q̄ ripas vtrasq; vistule amnis accolūt. Is ē sarmacie atq; germanie
terminꝰ. Qui exoriēs in mōtibꝰ q̄ poloniā hūgariā q; dirimunt. ptē polonie irrigat. prussias vero q;
lōga ē pcurrit. ab oppido torni vsq; dantiscū q̄ in loco balthеū influit. Hūc fluuiū aliȷ̄ vistulā vt diximus q̄
bus cratis nr̄e sermo ꝯgruit. Aliȷ̄ iustulā. q̄dā instulā vocauere. qđ vltra fluuiū ē sarmatici iuris fuit. qđ ci-
tra germanici. ad oriēte ac meridiē masonite poloniq; rura coluit. occidētē saxones occupāt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ꝛ plena colonis. multa ambicōsa oppida. mul-
ti maris simiosi reflexꝰ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piscatio diues. Vlmerico olī hanc
terrā incoluisse iordanꝰ tradidit. q̄ tpe gothi ab insula scandia incōtinētes descēdere. q̄ p insulā (vt ille ait)
vlmerigoꝝ terras inuasetūt. Ptolomeꝰ aūt a maxobios ꝛ alaunos venedes ac sitones pence istulā fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ꝛ ydoloꝝ cultrix vsq; ad fridericū impatorem eiꝰ noīs scđm fuit.
Sub eiꝰ vo impio cū amisissent xp̄iani tholomaidē sirie ciuitatē frēs theutones q̄s scte Marie diximꝰ ap
pellari inde fugati in germaniā redire. viri nobiles ꝛ rei militaris periti q̄ ne p ociū marcerent fridericum
accedētes prussiā germanie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in saxones cete-
rosq; vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atq; hoīm abigere. eē in aīo sibi ꝯpescere barbarā gētem. annuat
tm̄ impator puinciā q; fribus ppetuo iure possidendā tradat si eā armis acq̄rāt. iā eīn masonite duces qui
se eius terre ꝛ dn̄os affirmabāt ius suū fribꝰ cesserāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓposito q̄s
voluere frēs sub aurea bulla lr̄as ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̄cq̄d prutenici iuris citra vistula fu
it occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ꝛ late patulam quercū in castelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄sidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē sepe p quercu ꝛ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ꝛ delete sūt. bellū plurimis annis pductū ē. ad extremū fortuna fratrū ipīo arri
dens oēm cis prussiā subiecit. victe barbare nationes iugū subire. Ex illo tpe lingua theutonica introdu-
cta ē ꝛ cultꝰ xp̄i gētibꝰ impatꝰ. Eccle q̄ꝫ pōtificales erecte trās vistelā pomesaniēsis. culmēsis. sambiensis
warmiensis. ad quā defuncto Frācisco epo puitatē nr̄az postulauere canonici Calixtꝰ. f. ponti. max. annuen-
te senatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ptibꝰ suo vtēs iure. nec subiecta fribꝰ. religs epōs religio-
nis habitū gestare optet. Quo in loco munitā quercū fuisse diximꝰ. nobile oppidū exedificatū ē qđ marie
burgū vocāt. ꝛ arx nobilis atq; amplissima. Hic sedes magni mgr̄i q̄ cūctis fribꝰ p̄est prussiā incolētibus.
Sūt ꝛ aliȷ̄ duo in eadē religiōe mgr̄i. alter liuoniā regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutones hu
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit̄ nisi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ꝛ cui
ꝓpositū sit p tuēdo xp̄i euāgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē vestimen
tis albis vtunt̄ nigra cruce insuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̄ in sacris altaribꝰ seruiūt. p canonicis ho-
ris dn̄icā orōnē vsurpāt neq; lr̄as discūt. magne his opes nec minor potētia q; regibꝰ. Sepe cū polonis
de regni iuribꝰ receptis atq; illatis gladijs cōtendere nec totis viribꝰ belli fortunā experiri recusarūt. Cū
vlatislao casimiri q̄ mō regnat. patre cōtraxerāt ambe ptes validissimas atq; ingētas copias polonis litua
ni ꝛ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires conseuerāt. postq; ꝓpe
ad. xx. ferme stadia vterq; cōsedit. exercitꝰ spe plenꝰ ꝛ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̄ bellū
regi denūciaret ꝛ duos enses in q̄s staret victoria misit facta ptāte vt quē vellet hostis eligeret. alterū sibi
remitti iussit. Accepit vlatislaꝰ alacriter nunciū donatoq; caduceatore ꝛ vno retēto gladio remisit alterum
mox iussi sunt milites arma induere belliq; signū datū. xl. milia eq̄tū in ambobꝰ castris fuisse pditū inue-
nio. Vlatislaꝰ tartaros ꝛ lituanos primū inire certamē iussit ꝛ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordīs sui militiā in exercitꝰ frōte collocauit. comisso p̄lio
inermes q̄dā tartari ꝛ lituani magna strage cesi sunt vrgebat tm̄ multitudo nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat̄. nec tā vulnerat prutenꝰ alacer q; excipe vulnꝰ tarta-
rꝰ videbat̄. Protractū ē diu certamē. pacta ingēs occisio lituani tartariq; velut pecudes mactabant̄. ac cū
nouꝰ sp hostis emergeret defessi tāta cede pacta theutones versare ferrū vix poterāt ꝛ iā remissius pugna-
bāt. qđ vbi vlatislaꝰ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immittit. fit subita irruptio in
staurat̄ q; p̄liū. nō tulere theutones recētis agmīs impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex pte fratrū. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordīs vbi suos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs spes
esse aīaduertit collecta militū manu hosti sese obiectauit. occidit̄. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere
q; polonꝰ p̄sequi desistit. Perierūt in eo bello ex pte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri primariȷ̄ q̄s vocāt
ꝯmētatores equestri dignitate insignes cū ipo mgr̄o circiter sex cētos. nec polonis incruēta victoria cessit
tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellū hoc anno decīo ꝛ. cccc. supra mille gestū ē pꝰ xp̄i saluatoris or
tū. Prussia fortunā regis secuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sꝫ interueniēte Sigismundo
cesare pax inter frēs ꝛ polonū ꝯstituta ē. pcussiq; fedꝰ pecunia polono data prussia reddita fratribꝰ. nec de
inde vsq; ad friderici tpa q̄ nūc impat in possessione agri sui turbata religio ē. Sub eiꝰ vo impo cū popula
res graue sibi iugū fratrū existimarēt fedꝰ inter se inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri singulis annis certi
in locis conuenirēt q̄ puincialiū q̄relas ad visus fratrū audirēt nec sinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros assumi voluere. q̄tuor ex p̄latis ecciaꝝ. pariq; numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ his
q; parere oē voluere. Per idē tp̄s diuisa inter se religio fuit. aliȷ̄ magnū magistrū seq̄bant̄. aliȷ̄ q̄sdā comē-
datores q̄ mgr̄i regimen improbabāt. Mgr̄ vt populares sibi alliceret fedꝰ ipm incōsulto fratrū ꝯuētu ap
probauit. Fridericꝰ q̄ꝫ impator eidē federi robur adiecit cautiōe tm̄ inserta ne p suas lr̄as ius religiōis lede
ret̄. mortuo deinde magistro q̄ fedꝰ accepat ꝛ altero in eiꝰ locū suffecto nicolaꝰ pon. max. legatū misit q̄ p-
uīciā prussie inspiceret. cognitoq; rex statu q̄tū legatꝰ retulit popularium fedꝰ dānauit. vtq; ab eo discedēter
anathema interminatꝰ impauit. q̄bꝰ ptinacꝰ in sententia pseuerātibꝰ ex ꝯsensu ptiū lis ad Fridericū cesa-
rē deducta ē. ad quē rursus cā cognita dānato federe iussi pruteni sunt ad obediētiā fratrū redire q̄ eā puin
ciā e manibꝰ infideliū suis armis vēdicassent multoq; sanguīe coemissent. q̄ re ciuitatibꝰ nūciata mox ar-
ma in fratres ppl'ariter accepta sunt. ex q̄bꝰ plures capti atq; occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis
eiecte q̄nq; ꝛ q̄nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōspirauere. Sꝫ cū nō satis rē suā cōtra religionē sine externa
ope tutā putarēt Casimirū regē polonie sibi dn̄m asciuere deuotū fribꝫ sanguinē qui fortunam patris eius

expti fuissent. ille cũ exercitu ꝓuinciã ingressus dedẽtes sese ciuitates in ptãtẽ accepit. cũ q̊ frẽs diu varia victoria dimicarũt. plures fuere ꝯgressus. inter q̊s memorabilior q̃ apud caniciũ oppidũ habitꝰ ẽ. xviij. milia polonoꝝ obsidionẽ in eo loco tenebãt. i q̊s etiã rex ipe casimirꝰ fuit. oppũgnabat oppidũ dies noctesq̧ machinis admotis. Rudolphꝰ princeps sagane vnꝰ ex slesie ducibꝰ tũc religionis ductabat exercitũ. q̃ laturus obsessis opẽ cũ septẽ milibꝰ militũ aggredi regẽ nõ dubitauit. cõmissum ẽ pliũ in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̧ ꝯtentiõe atq̧ ardore. cesis hinc atq̧ inde cõpluribꝰ. cũ suos referre pedẽ rudolphꝰ aĩaduertit increpãs ignauiã fugientiũ intermiatusq̧ necẽ aciẽ sistit. ⁊ ꝓgressus in mediũ cũ recẽti pugnatoꝝ manu acre certamẽ instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita rex mutatio. vrgẽte rudolpho cecidit polonꝰ. rursusq̧ casimirꝰ retinet suos pugne seipm miscet ⁊ tanq̧ ex integro ptinaci ꝯtentiõe certat. occidit in pugna rudolphus. rex vo cq̊ deijcit. meliores ex vtraq̧ pte occũbũt. Postremo cesum credẽtes poloni suũ regẽ desperata victoria fugã arripiũt. rex ab amicis adiutꝰ vix ex clade ereptꝰ ẽ. Rudolphꝰ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex theutonibꝰ q̃ nõ pauci pire. Post eã cladẽ res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinãtibꝰ pplis q̊ belli fortuna cõuertit. stat tñ adhuc anceps exitꝰ et alterꝰ martis iudiciũ morat. Fert inter hos frẽs oli mortuo mgr̃o cũ de successore ageret vnũ fuisse q̃ rogatꝰ eligere quẽ putaret religioni vtiliorẽ seipm elegisse dicẽtẽ nolle deierare. scire se cogitatiões suas. alioꝝ corda ignorare. si magistratꝰ sibi cõmittat nõ dubitare qn reipublice bene consultũ eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicũ nomẽ icipit gẽs valida ⁊ latissima cui ab occidẽte wesera apd̃ ãtiq̊s visurgꝰ fluuiꝰ e minũ fac plerisq̧ vsq̧ ad rhenũ ꝓtẽdi saxones arbitrati st. aq̃lonarẽ plagã dani obtinẽt ⁊ mare baltheũ. ad meridiẽ frãcones. baioarij ⁊ bohemi siti st. orietalẽ plagam slesite sit ⁊ pruteni obtinẽt. In his terminis iclusi st thuringi. lusacij. pomeraniq̧ q̊s oẽs saxonici iuris ee volũt. priores tñ thuringos in ea tra ꝯsedisse q̃ saxones aiũt. hos eñ grecã sobolẽ ee affirmãt. ex macedonie classibꝰ aduectã q̃ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qd̃ mihi nõ sit verisimile. Est eñ vetustissimũ in germanica terra saxonicũ nomẽ cuiꝰ oẽs veteres meminere. thuringos nemo antiq̊ꝝ noiat q̃ germanicas gẽtes enumerãt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noiari repio. Ob quaꝫ rē
male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonib⁹ in germania fuisse ꝯtēdit. Fatebor tñ saxonie li
mites aliq̄ñ minores fuisse aliq̄ñ maiores nā sicut imperia ita ꝛ prouīciaꝝ limites ex pte variant. Carolus
magn⁹ īpator multa cū saxonib⁹ bella gessit priusq̄ꝫ xp̄i cultū acciperēt cosq̄ꝫ magnis afflixit cladib⁹. Postq̄ꝫ
vo deficiēte apd̄ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teutbones orietales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. singulari prudētia ꝛ reꝝ gestaꝝ magnitudie clari. ma
xime vo tres ottones q̄ sibiuīuīcē successere de romana eccl̄ia optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noīe Wismaria et
Sundis Grisuoldia Stetinū ꝛ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ꝛ hec q̄dē mari pxi
ma multis ac diuitib⁹ negotiatorib⁹ habitatū ē. ꝛ in mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
sis latissima est, nec minor magūtina credit. Epūs loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in du
as marchias diuidūt q̄ꝝ altera vet⁹ altera noua vocat. veterē marchiā plabit albis fluui⁹. in cuius littore
Stendalū ē oppidū ꝛ gadelenū ꝛ soltuedelū ꝛ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud
multo inferior albi. In cui⁹ rippa francfordia ē diues emporiū ꝛ lucensis ciuitas. Spredo quoq̄ꝫ fluui⁹ eādē
pūinciā irrigat equād⁹. tiberi. berlinū in ei⁹ littore iacet. Est ꝛ aliō flumē hortellū nūcupatū qd̄ Brādebur
giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē ꝛ marchionuꝫ
tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̄ꝫ situ ē pontificalis ciuitas. ꝛ circū nobile territorium.
cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ꝛ marciali pp̄lo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ꝫ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝛ in ea cathedralis eccl̄ia. In hac quoq̄ꝫ p
uincia multa sunt oppida marciali pp̄lo plena. ꝛ martinopolis in honorē martis a veterib⁹ ꝯdita mersebur
giū hodie vocāt. Sitr lipsg vrbs diues mercatoꝝ emporiū p̄claroq̄ꝫ studio insignitū. In thuringia nobile
oppidū ꝛ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studijs liberaliū artiū insignis. Nuburgensis
quoq̄ꝫ ciuitas duci saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt ꝛ lingua isdē morib⁹ freti. Ceterū veri saxones
madeburgēses nullo dubitāte habent. Bremēses quoq̄ꝫ. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses
hamburgēses. luneburgēses ꝛ lubicēses. In madeburga archiep̄al' sedes habet. ꝛ in honorē scti mauricij
ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝛ in eo scti Florēti corp⁹. Credūt quoq̄ꝫ vnam e sex ydrijs
ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dn̄o saluatore euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebib⁹ ostendūt materia mar
morea ē ac plucida vini capax q̄ꝫtū equ⁹ ferre possit. Alterā ac minorē apud hildemēses eē affirmāt. Vexil
lū quoq̄ꝫ sancti mauricij hic quotānis ostendit. magistrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ꝛ saxoni
ca lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qd̄ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ꝫ in decisiōe
cāꝝ circūuicine gētes recurrūt. magna ꝛ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet. Bremēses gl'iaꝫ suā ducūt
danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝯuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit. Hāc ciuitatē oltenna pla
bit fluui⁹. In medio vero tumul⁹ assurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ ferme stadioꝝ cōtinēs lōgi
tudinē. in cui⁹ extremis angul' duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ꝫ btē verginis appellāt. In me
dio late patet forū magnificis canonicoꝝ edib⁹ vndiq̄ꝫ cinctū. vrbs hec vocat quod sub tumulo iacet sub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccl̄ie fundator habet. cuius festiuitas
quotannis celebrat. xij. hic dignitates. xxiiij. p̄bende. Archidiacon at⁹ supr̄a. xx. esse ferūtur. In hac eccl̄ia
singulis annis vn⁹ e pp̄lo deligitur quē peccatis grauiorib⁹ inq̄natū putāt huc veste lugubri induūt ꝛ ob
uoluto capite prima ieiunij die ad eccl̄iam ducūt indeq̄ꝫ pactis diuinis officijs eijciūt. Is singulis q̄dragesi
me dieb⁹ nudis pedibus pambulat vrbeꝫ ꝛ eccl̄ias circuit neq̄ꝫ ingreditur neq̄ꝫ quemq̄ꝫ alloquitur: inuitat⁹
a canonicis p vices qd̄ apponit comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis pmittit. Hic iouis sctā
post consecrationē olei rursus ad eccl̄iam introducit ꝛ orōne facta a peccatis absoluit. pecuniasq̄ꝫ populus
ei offert q̄ tñ eccl̄ie dimittunt. hunc adā vocant ꝛ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optim⁹
ferax tritici. maturescētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoīem ferunt excedere. ¶ Brunsuica
oppidū tota germania memorabile magnū ꝛ populosum. munitū menib⁹ ac fossatis. turres q̄ꝫ ꝛ ꝓpugna
cula excellūt. magnifice dom⁹. ꝓpolite platee. ampla ꝛ ornatissima templa. q̄ñq̄ꝫ hic fora. q̄ñq̄ꝫ p̄toria ꝛ to
tidem cōsolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ꝛ tota germania nobilissimi. ottonū
soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. ¶ Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cui⁹ auxilio
vix vnq̄ꝫ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xij. viri reipublice p̄sunt quos cōsules appellāt. quo
rū ppetua ptās ē. ꝛ ī eq̄stri dignitate ꝯstituti st. popularib⁹ nisi vocet nulla de regimie vrbis cōsulēdi facul
tas. nec tñ huire plebs videt sua cuiq̄ꝫ substātia tuta ē ꝛ libertas saluis legib⁹ vt velit viuere. equū iudiciū
cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat. ¶ Saxonie nr̄a etate duces habēt. frideric⁹ ꝛ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electorē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū sibi affectit vt supra retulim⁹. Fuit cū brūsui
cēsib⁹ de electoratu dissensio. sigismūd⁹ impator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētiori allusit. Alter ho
rū fratrū natu senior robustissim⁹ venator fuit. iunior alter belli appetēs ꝛ in armis exercitat⁹. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄ne cā. ꝛ q̄ꝫuis de pace sepe mētio fieret īpediētib⁹ tñ appollonio
quē vice dn̄m appellāt ꝛ alijs plerisq̄ꝫ potētib⁹ q̄b⁹ ea discordia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abijt. Ex
cū vastatis tā agris tota ꝓuīcia pessum iret appolloni⁹ vo fraternarū incēsor discordiarū p annū iubileū ro
mam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipsig veniret secū de pace acturus. annuit wilhel
mus iter ingresso dixere consiliarij paratas sibi ꝛ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se pditum iret neue
suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. qui frater
nas contentiones alitis atq̄ꝫ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum festino cur
su fratrem adijt. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ꝫ pepigit. Magnus vir qui
se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ꝛ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem
atq̄ꝫ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ꝛ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima
oppida possidebāt. extermiati sunt appolloni⁹ in Coburga qd̄ est frāconie oppidū aliq̄ꝫdiu se defendit. Ex

cū salutem in eo loco desperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cū thesauris suis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe qͣ̄tē habuere saxones cū̄ illis bohemi castella qͣdā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vsqꝫ diē arma ptū̄ tenuere. nūc maioꝛ lis oritura videt qn̄ wilhelmꝰ regie sororis maritꝰ ad bohemie regnū aspirare fert cū̄ illis terre pceres aliū regē sibi assumpserint. ¶ Libet hoc loco audax priuati hominis inserere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud saxones natꝰ bellice rei ptꝰ. manu pmptꝰ ⁊ aīo impenterritꝰ cū se patria pulsum ⁊ pēna hereditate priuatū p iniuriā friderici ducis existimaret scelꝰ ⁊ incredibili nfā crate ppetrauit. Arx ē in misna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiqꝫ rupibꝰ sita altenburgiū pncia les vocāt. ad radices mōtis oppidū egregiū munitū ⁊ pplo plenū. iacet in arce duo friderici adolescētes Ernestus ⁊ Albertꝰ educabant. huc cōradꝰ intēpesta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ ptendit. et admotis scalis pdente pedagogo arcē ingressus dormiētes adolescētulos in cubili ɔphendit intermiatusqꝫ mortē si vocē emitterēt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ qn pducios in bohemiā magno pcio venderet. suasqꝫ cōtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret. iā siluā hircīniā q bohemiam a saxonia diuidit ingressus erat. iā piculū oē trāsmissum putabat. cū iunior captiuoꝝ labore ac fame deficiēs ⁊ qͣetā silꝰ ⁊ cibū poposcit. cuiꝰ pcibꝰ cōmotꝰ pdo ad carbonariū qndā diuertit afferriqꝫ panē ⁊ ceruisiā iussit. Interea apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamor exorit attoniti oppidiani raptim arma capescūt ⁊ pciosam vēdicaturi pdā pcipiti cursu pdonis vestigia insectant. siluā ingressis fortuna blandit. q inter multos tramites eū teneri suasit q recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū ministrat ex improuiso capitur ⁊ oblatꝰ pricipi audacissimi scelerꝭ capite penas soluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q captos atqꝫ abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua vē saxonie portio paret

¶ Sūt eīn in ea pꝛuincia multi alij principes. multe ciuitates q vocant impiales. multi epī ppriū territoriū hñtes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie pleriqꝫ oppida his ducibꝰ parēt. Ius aūt eligendi romanū impatorē saxonie ducibus ex puo qͣdā pricipatu cōpetere asserūt inter misnā slesiāqꝫ iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. In saxonia argēti mineras apud Goslariā otto primꝰ impator inuenit qꝫ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis opis edificatū. hꝫ ⁊ sōtes amaros saxonia ex qbꝰ sal coquit albū qꝺ ad vicinas gētes defert. Saline vberrime atqꝫ ditissime apud luneburgiū habent ex qbꝰ multi monasterioꝝ abbates ⁊ multi ecclīaꝝ plati vitā ducere cōsueuerūt. Fuit enim questꝰ salis vberrimꝰ has salinas luneburgēses violēter vsurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a friderico impatore augusto dānati sunt. Cōsolatꝰ qui eiꝰ rei auctor habebat auctoritate aplīca deiectus ē. Sꝫ fauore Bernhardi ducis brunsuicēsis paulopostea in pristinū statū redijt. ⁊ q nouiter cōsulatum adierant in carcerē cōijciunt. ciuitati rebelli ⁊ ecclīasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictū ē. nō tamē desunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus est euo nro ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis ecclīastice contemptus

Est in marchia brandeburgēsi nō magni nois ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyocesis loco aspero ⁊ deserto paruū oppidū ē noīe welsnach. hic tres hostie habent ex quis cruorē sua sponte manasse tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concursus est ⁊ nautaꝝ vota hic soluunt. Vulgo locus ad sanctū cruorē vocant. Excessimus scribendi modū saxonie ciuitates noīatim cōmemorantes. id fecimꝰ quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanqꝫ extra orbem ea natio iaceret. somniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit mihi venia fortasse ⁊ aliquis graciā habebit si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subijciamꝰ paulo plixiores fuerimꝰ propositi nostri metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̄ saxonie dania iūgit. Priusqꝫ germanie reliqs ptes absoluo de ipo danie regno vicinisqꝫ regionibꝰ in aqlonē versis aliq referre institui nō indigna cognitu. tria sunt in septēntionē vergētia regna sibiinuicē coherentia. danoꝝ qꝺ hodie daciā appellāt. suecioꝝ ⁊ noruegioꝝ. Dania siue dacia dicere volumꝰ ɔsuetudini seruientes germanie portio ē cheronēsi habēs formā. hāc quōdā cimbri habuere vn̄ illa inundatio barbaroꝝ emersit quā mariꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes ad internitionē deleuit. Possidoniꝰ (vt Strabo refert) ɔiecturā facit. qꝺ cymbri latrocināndo in certis errabundi sedibus ad paludē vsqꝫ meothym militiā agitarit. ab eis eīn cymeriū vocari bosphoꝝ arbitrabatur quasi cymbricū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiqꝫ mari plures cōtinet insulas. in qs est scandania apud veteres late memorabilis hinc quoqꝫ populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnē olim europam armoꝝ turbine ac pcella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. misiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demū in hispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Noruegia q de ipo septentrione sorta est nomen cōtinenti p ruthenos iungit ⁊ in arctoꝝ protensa incognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriqꝫ fabulant cōtermina est. ad orientis partem ac meridiem baltheo mari alluit. ad occidentē britannicus fluit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noruegia venisse putant qui cimbroꝝ occupauerint loca. In hac terra patrū nostroꝝ memoria voldimariꝰ regnauit in suecia. magnus aqnus ī noruegia quē ferunt diuinū fuisse hominē miro prouincialiū amore atqꝫ obsequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ paternū adepta ē extincio voldimaro. At magno in suetia hoīeꝫ exuēte albertꝰ dux naupolensis vocatu ppli dyadema suscepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noruegiamqꝫ lacessere cepit. occurrit ei magraretha coactis copijs ī campis late patētibꝰ pugnatū ē tanqꝫ ipa viri femie animū induisset. victꝰ albertus captusqꝫ ⁊ in triūphū ductus regnū amisit. dimissus tandē infame seniū in pria domo finiuit. margaretha clarissima mulier tribꝰ impauit annis ad senectutē vsqꝫ magnifice ⁊ religiose subditos gubernauit. Demū senio cōfecta cū tm̄ p se ferre neqret iungiū heinricū pomeranie ducē qͣtuor ⁊ decē annos natum sibi filiū adoptauit regnaqꝫ illi cōmisit, ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxorē. Is cū cōiuge sine prole

defuncta) nubere vlterius nollet. iamq̃ q̃nq̃ ⁊ q̃nquagīta regnasset annos. ad extremū sub impio friderici
pp̃lari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locuz suffectus
q̃ auūculū suuz. x. annis q̃bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare pmisit. Xp̄ofero aūt ex hūanis abeun-
te. dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci vō in electione regis discordantes alij carolum eque-
stri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis nego-
tio carolus immissis militibus scoltome qđ hodie stockhalm oppidū clam occupat. in q̃ regia sedes habet.
Canutus p amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ⁊ pugna diu anceps. occisis vtrinq; plurib⁹
ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratio-
sior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vō nouo regno tumidus atq; in-
solens armatis nauibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ip̄i viuentē e gothia ꝓpulsauit. qui etiam
hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) puo contentus vitā agere fert. q̃ꝫ sint incerta
mortalia ⁊ q̃tinuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̃
decem annis delituerat vsq; ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq; carolo scelera sua im-
punita fuere. qui dum xp̄i eccl̃ias p̄sequit. religionem comtemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obserua
re prohibet. iura diuina ⁊ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato ⁊ impigro.
a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno ꝓpulsus in parua insula nonlonge ab ostio
vistele ꝓpe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum
tria regna nostro tp̄e in vnum redegit. cui ⁊ gothia paret. gothoꝝ quondā sedes ⁊ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia eñ intra limites germanie inclusa tota aquilonibꝰ exposita ē habēs ad orientē morauos ⁊ slesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ⁊ misnēses. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplīs cīcta. Latitudo lōgitudoqꝫ eiꝰ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero p̄clarior eius amnis eā mediā irrigat. aliosqꝫ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tādē p ꝯualles ⁊ abrupta mōtiū nemorososqꝫ saltꝰ hercinie silue p̄ceps labit̃ p misnensez ꝓuīciā fluēs prope hāburḡ vrbē saxonie in germanicū mare absorbet̃. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cui iānū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio ꝓrsus frigida. armētis tñ feris ⁊ piscibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feracissimꝰ. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. multꝰ sanguis effusus. delete fūditus ciuitates. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmīa belli zyska ⁊ ꝓcopiꝰ ꝓuīciā ex arbitrio suo diripuē. iohes ⁊ hieronimꝰ qui ppl'm decepere in ꝯstātiēsi mag̃ sinodo demū ꝯbusti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ anglicus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare pestiferū virꝰ nō potuere. vēcellaꝰ sigismūdꝰ albertꝰ ⁊ latislaꝰ qui apd̄ eos veneno extīctꝰ creditꝰ ē. Postremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui hussitarū labe infectꝰ putat̃ magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. ꝭ oīa hec in historia que de bohemicꝭ hijs rebꝰ edidimꝰ ꝯscripta sunt. ibiqꝫ de situ regiōis ⁊ gētis moribꝰ ꝓ captu nr̄o mētionē fecimꝰ. inde igit̃ assumēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicꝭ deēē videbit̃. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad supiores reuertemur ptes.

¶ De phrisia ꝓuīcia germanie

Phrisones ad oceanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidēte traiectensiū terre iūgūt̃ q̄ꝗ ⁊ ipos traietiēses pleriqꝫ phrisones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phrisingensis ecciē p̄sulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albertꝰ eps magūtiꝰ qui fuldense mōasteriū erexit. cū religionē xp̄i ꝑsuadere phrisis niteret̃ ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadez ferox. armis exercitata. robusti ⁊ ꝓceri corporꝭ. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl'iat̃. q̄uis philippꝰ burgūdie pri ceps eiꝰ se terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moribꝰ. exterꝭ nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud inuitꝰ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militarꝭ inuisa. Sublimē virū q̄ se ceterꝭ effert nō ferūt. mg̃ratꝰ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Feminaꝝ impudicitiā seuerꝰ puniūt. Sacerdotes ne alia cubilia pollnāt sine cōiuge nō facile admitiūt. vix eñ cōtinere hoiez posse ⁊ sup naturā arbitrāt̃ In pecoribꝰ oīs eoꝝ suba est. ager planꝰ ac palustris est multo gramīe fecūdꝰ. ligno caret bituminoso cespite ⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit corneliꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romā venisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ intellexissent id honorꝭ eaꝝ gentiū legatꝭ dari q̄ v̄tute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

¶ De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad septentrionē occeano alluit̃ mari. qđ reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. pluribꝰ stagnis ac marꝭ interfusa finibꝰ. nec deest qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̃. Aliq̄n frisei traiectenß. aliq̄n holādie traditos esse vt sepe regionū termīos dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holandie dant̃. Pricipatꝰ ecciē traietiensis impatori tm̄ subijcit̃ latāqꝫ possidet terrā diuersis meatibꝰ rheni itercluſaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicemꝰ rheno flumīe distīguitur. Impitissime vo ne dicaz falsissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixerīt. Cū de pōtificꝭ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cliuensesqꝫ cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanicꝰ est. Traiectū diues ⁊ ppl'osa ciuitas est. eps vrbis. xl. milia pūgnatoꝝ si q̄n necessitas ingruit educit ad bellū. Forma virꝭ ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incursu et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria v̄tute defendūtur. Potꝰ genti ceruisia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū ep̄m vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliq̄ꝫdiu ep̄atū quietem tenuit. deiñ a ciuibꝰ electus romani pōtificꝭ ⁊ vicinoꝝ pricipū aduersus rebelles subditos auxilia iplorauit. illi diefoldiū quendā ꝯ ius phasqꝫ sibi p̄sulē assumpsere. Martinꝰ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ꝯtēpsere eccīaz obstinati hoies. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducꝭ vicinorūqꝫ pricipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis ecciē mādata ꝯtēpsit. desiderꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltraniū morsensez archiep̄i coloniensis germanū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilieñ. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohes cesariensis eps qui postea ad cardīalatus honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouīncie viā esse diefoldio ignosci eiqꝫ gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulle vicꝭ leges fauent sacrosqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traietieñ. qui mortuo diefoldo ep̄m ab eo datū recipe recusarūt. ꝭ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis conatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

¶ De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppl'i rheni ostijs obiecti. Inter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. q̄ꝗ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit. visurgo ab oriēte quā veserā hodie vocant. a septentrione phrisiā hꝫ ⁊ traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt. ex quibꝰ amasis fluuiꝰ orit q̄ Padeburnā ⁊ monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā fermē ꝓuinciā intersecat ⁊ p phrisiā defluēs fert in mare. Salas q̄ꝫ fluuiꝰ westualiā irrigat. inter quē ⁊ rhenū cū drusus germāicꝰ belligeraret domitꝭ hostibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit antiq̄tas diffici le dictu ē discordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugāmbros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄ꝫ datis obsidibꝰ pacē obtinnere. cuius calcata fide ⁊ ꝑditꝭ obsidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄ꝫ a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tradit quos appellatos siccābros. oquenos ⁊ lōgobardos inuenio apud Straboné circa amasim fluuiū bruteros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aūt bello victos ab austro in aquilonē ⁊ occeanū dilapsos. Ob quā rē cōiecturā capere possumꝰ hos eē q̄ hodie prutení appellant aq̄lonares ppl̄i de q̄bꝰ supra diximꝰ. facile nāq̄ꝫ bruteros in prutenos sermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū westualis gessit ꝓlia eosq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ coegitq̄ꝫ xp̄i religionē amplecti relicto ydoloꝝ cultu. quā cū sepiꝰ abnegassēt nec iusiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpescerēt occultos ꝯstituit iudices q̄bꝰ ptāte dedit vt q̄s primū deierasse aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio afficerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione ꝑuia aut defensione pmissa. elegit eīn viros graues ⁊ recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide continuit. cum sepe in nemoribus ⁊ proceres ⁊ mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui necati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄ꝫ durat etatem vocaturq̄ꝫ vetitum. qui ei presunt scabini appellantur. quoꝝ ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ꝛ archana quedã quib⁹ malefactores iudicãt ea nõdũ quisq̃ʒ reptus q̃ vel p̃cio vel metu reuelauerit. Ipoꝝ q̃ʒ scabinoꝝ mag̃ ps occulta ẽ q̃ p prouĩcias discurrẽtes crimiosos notãt ꝛ referẽtes iudicio accusãt probantq̃ʒ vt eis mos ẽ. damnatiq̃ʒ describũt in libro ꝛ minoribus scabinis ꝯmittit executio. reus ignarus sue dãnationis vbicũq̃ʒ reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aũt hoc iudiciũ. nã ꝛ viles alique psone admittũt ꝛ ciuilia negotia tractare audẽt. quibus erat solũ de criminalib⁹ ꝯmissa ptãs. In hac prouincia nr̃o tp̃e susatenses ab ecc̃ia coloniensi desciuere. nec diu tñ no vexati bello multisq̃ʒ cladibus affecti ꝛ obsessione ptinacissima oppugnati ad obedientiã redire. cui⁹ rei causa ꝛ theodric⁹ coloniensis antistes. q̃ westualoꝝ pñceps habet. Et iohãnes dux cleuẽsis nõ paruis inter se odijs cõtendere. Cũ susatẽses ad cliuesium opes cõfugissent coloniẽses saxonie duces ꝛ nõ paruã bohemoꝝ manũ in auxiliũ accepissent. Apud monasteriũ q̃ʒ eiusdẽ prouincie ciuitatẽ ꝓpter ecc̃iaʒ quã walram⁹ theodrici frater sibi debitaʒ existimabat acriter dimicatũ ẽ. in quo bello multis hostiũ cesis vn⁹ ex principib⁹ brunsuicẽsib⁹ q̃ dux copiaꝝ fuit interceptus ꝛ in ptãteʒ coloniẽsis antistitis fact⁹. Est aũt westualia regio admodũ frigida neq̃ʒ frumẽti habundans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinũ qd̃ rheno vehit magno emit p̃cio. opulẽti tñ eo vtunt idq̃ʒ raro. populus marcialis ẽ ꝛ ingeniosus. de q̃ ꝓuerbiũ esse dicũt viciosos ꝛ fallaces westualia facil⁹ q̃ʒ stultos gignere. Hic q̃ʒ theodrici mentio incidit nõ ẽ absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locũ negauerit. Origo et⁹ ex familia morsnẽsi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui oẽs supra sexagesimũ annũ vixere. Henricus natu maior paternũ principatũ gubernauit. Iohãnes monasteriẽsem ecc̃iam multis annis vsq̃ʒ ad exitũ vite sue summa cũ laude administrauit. Walranius ꝛ ad traiacẽsem ecc̃iaʒ ꝛ ad monasteriensem defũcto frẽ nequaq̃ʒ aspirauit. q̃uis ad traiectã cõcilij basiliensis fauore ꝛ ad monasteriẽsem nicolai põtificis institutione vteret. Theodric⁹ ipe cũ bononie iuri põtificio operã daret a Iohãne. xxiij. summo pon. coloniẽsem ecc̃iaʒ obtinuit. cui iã sex ꝛ. l. annos nõ sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̃fuit. q̃ ꝛ si plurima ꝓ defensione ecc̃ie sue vario euentu bella gessit in quis mõ strennui militis. mõ fortissimi ducis officiũ impleuit. nunq̃ʒ tñ domi aut sacerdotalia munia aut ciuilẽ administrationẽ neglexit. corꝑe pulchro ꝛ supra ꝯmunẽ staturã eminenti. aĩo magno ꝛ pliberali. cui⁹ pallaciũ illustrib⁹ sp̃ patuit hospitib⁹.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mõtana regio q̃ a rheno in septentrionẽ porrecta thuringie iũgit. princeps gẽtis lãtgrauius etate nr̃a ad impiũ vocat⁹. imparẽ se esse dixit q̃ tante rei molẽ sustinere posset. maluitq̃ʒ paruo impio parentib⁹ sibi relicto vtiliter p̃esse. q̃ʒ magnũ accipiẽs dissipare. id quoq̃ʒ sibi obstare ad rẽ xp̃ianã gerendã dixit. q2 lr̃as ignoraret. Fuit tñ legũ cultor. q̃s sibi patrio sermone exponi iussit. Quotiẽs corã eo cã ventilata ẽ nec vnq̃ʒ comptus est iniquã tulisse sententiã. Hic cũ reformatur⁹ monasteriũ qd̃dã sue ditionis ingredit ꝛ inuitatus cũ monachis edit venenũ pro cibo inter edendũ sumpsisse creditus est. nam ꝛ ip̃e ꝛ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ꝛ huic succedit nobilis sane ꝓuincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Franci q̄dē troiani ab origie fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni p̄aui ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ꝛ meothidas paludes in scithiā ꝑuenerunt. ibiq̄ꝫ ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ pꝰ euictā incēsamq̄ꝫ troiā q̄ supfuerūt exercitio in turmas tres diuisos in exiliū ꝓfugisse. ꝛ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quibꝰ albani ꝓdierūt. ꝛ dein de romā qui orbis impio potiti sūt. Alij sub Anthenore ꝑ medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sinꝰ ꝛ regna liburnorū ad intimū adriaticū pelagus accessere vrbēq̄ꝫ cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enectiū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti q̄rū est hodie ingens p̄tās terra mariq̄ꝫ. Cetereij vt diximus in scithiā penitrarūt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq̄ꝫ scitharū multi romano impio subiecti essent ꝛ ipi quoq̄ꝫ tributa penderūt. māserūt sectigales vsq̄ꝫ ad tp̄a valentiniani cesaris. quo imꝑante alani vexare impiū ceperūt. impator v̄o proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpescerēt. allecto eo p̄mio Sycābri arma susceperūt alanosq̄ꝫ bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impatore donati sunt ꝛ mutato noīe franci appellati. qd̄ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ip̄az libertatē effrenes facti parere recusarūt. Pricipes eo tp̄e francis fuere priamꝰ ꝛ anthenor antiqui noīs ac v̄tutis quibus copias ductātibus p̄liū cū romanis cōsertū est. in quo priamꝰ ip̄e cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt ꝛ ī germaniā profecti in ptibꝰ thuringie cōsederūt cū pricipibꝰ suis priami ꝛ anthenoris filijs marcomede scꝫ ꝛ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede filiꝰ fuit foramūdꝰ quē sibi frācij regē creauere. ꝛ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filiꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. ꝑ idez tempus gothi qui iā vrbem romani irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes inuaserūt. Burgundiones quoq̄ꝫ iuxta rhodanuz habitabāt. qui ꝛ ipi paulo plꝰ reges hr̄e ceperunt. Fran

r vo trāsmisso rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatīqꝫ aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip-
pinā hodie coloniā sup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. suesonā. aurelianū suasere. ita vt ab aqtania
vsqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo merone⁹ successit fili⁹ a q̄ frāci meroringi dicti sūt.
Post meroneū hilderic⁹ regnū adept⁹. dū luxuriose viueret a suis pulsus ē: Egidio romano in ei⁹ locū suffe-
cto hilderic⁹ regno puat⁹ ad Bisinuz thurīgie regē ꝯfugit. cui⁹ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. p⁹ octo aūt an-
nos reuocat⁹ aggrippinā inuadēs electis inde romanis magni regni sui ptē recupauit. Mortuo aūt egidio
fili⁹ eius Siagri⁹ in ciuitate suesona regnauit. Bisina aūt regina cū accepisset hildericū regnū recupasse re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ⁊ p ꝯiuge habita Clodoueū ei pepit q̄ postea regnū adept⁹ pm⁹ francoꝝ
regū xpi religionē accepit. a btō remigio baptizat⁹. Illō aūt vitate caret qđ pleriqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā priusqꝫ frāci germaniā īntrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio cesa-
re ꝯdita ⁊ ab ei⁹ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū ⁊ syagriū aliq̄ bella. postremo vict⁹ sya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ non⁹ a magno alarico regnabat. Reposcit a Clodoueo syagri⁹ atqꝫ
obtēt⁹ occidit. Romani qꝫ reliq̄ p galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemaniā sibi subegit. Gothis
qꝫ ⁊ aqtanis bellū indixit eosqꝫ supauit. occiso alarico rege. fert cū ad bellū pgrederet si victor euaderet e-
quū btō martino vouisse. q̄. xij. ⁊ centū annos añ id tpš vita excesserat. victoria potit⁹ equū tradidisse eūqꝫ
centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec pciū duplicaret. qꝫ ex re dixisse regē fert. mar-
tinū bonū auxiliatorē. esse negotiatorē carū. Hic clodoue⁹ vxorē duxit Clodosindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xpiana aduc ei pagano iūcta ē. magnisqꝫ pcibus virū rogabat vt baptizaret. natosqꝫ filios clanculū
baptizabat. Cā aūt q̄ Clodoueū xpianū fecit ee fert. qꝛ cū pugnaret ꝯ sueuos ⁊ pene vict⁹ esset votū vouit
xpianū se futurū si ex ꝑlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor fact⁹. subactꝭ sueuis xpiane re-
ligioni se tradidit. cui⁹ posteri in francia vsqꝫ ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vo hilde-
rico scđo p ignauiā regnū adept⁹ ē. Derōso eñ eo ⁊ in monasterio retruso pipin⁹ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septīgētesimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
fili⁹ ei⁹ puul⁹ ī tutela pipini grossi quē alij ausgigi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ p īsidias perijt. Tūc griwald⁹ fi-
li⁹ legittim⁹ pipini grossi regnū vsurpās a ꝯsanguineis Dagoberti regꝭ defuncti capt⁹ ī custodia obijt. Per
idem tpš galli q̄ inter seq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere ⁊ vsqꝫ magūtiā excur-
rentes eā ciuitatē obsederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt q̄ regnū rennu-
ens ducatū accepit gallosqꝫ bello repressit. Prouīciā vo inter ligerim ⁊ seq̄nā q̄ nunc gandina vocabatur a se
carlingā vocari iussit. qđ postea apđ teutbonicos diu seruatū ē. Hic Carol⁹ ex alpheida nobili cōcubina pi-
pini grossi fili⁹ fuit inclit⁹ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa sarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū gen⁹ cū ex scithia in germaniā venisset ibiqꝫ diu cōsedisset germanicū effectū ē. ⁊ terrā ipam pmo habita-
uit a se franciā appellauit. Verū cuz cresceret imperiuz ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ps a mōtibus pirrhencis vsqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā quicquid frācis suberat fran-
cia vocabat. ⁊ in duas ptes diuisa fuit. nā qđ ē gallie occidētalis frācia dicebat. qđ ē germanie francia di-
cebat orientalis. Et germaniā qdē eatenus extenderūt q̄tenus sermo germanicus ptendit. nā quicquid est ci-
tra rhenū teutbonice lingue ad frāciā orientalē ptinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello sedē aplicā cōsolat⁹ ē. Carol⁹ eñ q̄uis gallice potiret impio german⁹ tñ fuit. i
germania nat⁹ alitusqꝫ. Cui⁹ sedes pleruqꝫ ī aq̄sgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū ei⁹ ⁊ caput oñ
dit. Eius posteri impiū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt masculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācos orientales redijt. inter q̄s pmus habit⁹ ē otto. Est aūt impiū apđ germanos nō co-
mō vt nemo īpare possit nisi german⁹ s̄ q̄m eligēdi īpatorē auctas germaīs tradita ē. Pleruqꝫ german⁹ eligi-
tur. Eā ob causaz cū vacasset impiū p obitū lodouici bosonis filij germani q̄ꝛ ea ptās germanū elegerunt ⁊
francū ex orientali frācia. ¶ Hec pmisisse volum⁹ q̄m de frāconia sermo incidit. sunt etenī multi q̄ frācos eos
solūmō eē volūt qui circa parisi⁹ habitāt ⁊ ill' datuz impiuz eē volūt q̄s recti⁹ frācigenas quis appellauerit
Franconia vo vt nr̄a etate recipit a meridie sueuis ⁊ baioarijs iūgit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. septētrionē idē thurīgi hassiqꝫ excipiūt. Prouīciā plabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Ptolome⁹ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ supiores germanos ab inferiorib⁹ eūdē diuidere affir-
mat. neqꝫ ali⁹ fluui⁹ ē q̄ eā diuisionē aptius q̄z mogan⁹ efficere possit. Et hodie q̄dē inferiores germani vsqꝫ
ad magūtiā pcedūt. abinde supiores vocāt. Mogan⁹ vo ex motib⁹ bohemie ort⁹ in regiōe magūtie in rhe-
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu-
ui⁹ nō paucas ciuitates. q̄ꝛ illustriores sunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobil' epi sedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū añ se hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē i q̄
supi cū inferis germani ꝯueniūt bis singulis annis. Ibi qꝫ impator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quā
rē palā ē impiū datū eē germanis q̄n inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ sic demū ad culmē glie. rome qꝫ diadema
suscipit. ¶ Et ī franconia nobilis eccia bābergēsis ad amnē regnicium sita. quam fundauit heinric⁹ scūs
impator. quē accole religiose colūt ⁊ sctm̄ habet. ibi qꝫ Beregari⁹ sepult⁹ ē q̄ regnū italie vsurpauit ⁊ ab ot-
tone pmo capt⁹ in germaniā duct⁹ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu-
nita in q̄ nos aliqñ cū epo loci prādiū fecim⁹. Albert⁹ nobilissim⁹ francoꝝ comes ⁊ ottonis saxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidisset. q̄ lodouici regis fuisse fili⁹ dicebat in hāc se arcē ꝯtulit ⁊ aliquā-
diu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recursum ē. Otto epūs
magūtin⁹ minister sceleris inuētus ē q̄ pfect⁹ ad albertū litꝭ arbitrū se dixit rogauitqꝫ albertū ad impatorē
in castra descenderet, quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iusiurā-

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imperatorem mo
rari oporteat utilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba p̄sulis ⁊ in ca
stellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imperatorem cum eo p̄rexit vbi mox captus est ⁊ ca-
pitali sententia dannatus. cui archiepi̅ fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satis
fecisse qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non p̄misisset. infelix albert⁹
gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hanibale romam missis vin
ctū remisere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit p̄iuriū non soluit. Predia que albertus habuit
ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi haud
difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūq̄ arenosus est. multis in locis consiti colles vineis
gratum p̄ducunt vinum. maxime vo apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in multos
partita est dominos. quis Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina eccl̄ia ⁊ bā
bergensis plura obtinent loca. Palentinus q̄z comes haud paruā occupat partem. Marchiones brande-
burgēses tanq̄z burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe p̄terea ciuitates imp̄iales apud fran
cones florent. ¶ De Nurnberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm nomē indicat. ad baioarios vr-
bem pertinere. normberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. noric[os]
aūt baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appel
lat. Ciuitas tamen in p̄rochia bambergensi est que ad francones p̄tinet. Ipi normbergenses nec baioari-
os nec francones videri volunt ꝫ terciū quoddā sep̄atum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus pub
licis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit. in agro sterili ⁊ arenosa condita atq̄z ob eam rem indu-
strioso pp̄lo. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania
nomen. Aptissima impatorꝝ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ norm-
bergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. ¶ In hac pro
uincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentissimus fuit imperatori sigismundo inter caros amicos ha
bitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus
esset electoratus imperij debebat. ꝫ iudiciū patris fridericum p̄tulit qui scdo genitus erat ⁊ aptior ad obeū
da imperij munera videbatur. Pri⁹ itaq̄z q̄ moreret hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum ele
ctorem istituit. neq̄z male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est.
cuius consilio multe p̄uincie pacate sunt. Justi quoq̄z atq̄z honesti tenax habet. Qui cum posset regnū po
lonie ꝯsequi p electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vo
germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comi
tes vero normbergensibus suppetias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concur-
rentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē p̄lia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus
confecit. in vno tamen victus succubuit. neq̄z de pace ꝯuenit nisi postq̄ exustis agris. attritis villis. abact[is]
pecoribus. rusticulis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoq̄z pax ex alberti sentē
tia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus
interfuit p̄lijs q̄ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. ca
stra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in
germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. p̄strauit ferocissimos
hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior inijt. victor e p̄lio excessit. vltimus in
expugnatione oppidorꝝ. sepe murꝝ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄
detrectauit. neq̄z vnq̄ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium re
pertus est. qui nunq̄ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunq̄ nō victor
exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedas spe
cies in p̄uocatores p̄iter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄ dāno affectus. cum aduersarios ipe nū
q̄ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō so
lum militares artes ⁊ impatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ꝫ nobilitas quoq̄z generis. pro
certasq̄z corporis. ac venustas ⁊ virīū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bauaria ad ortū estiuū ac meridie ptē frãconie ꝓximat. ea quoqꝫ plata ⁊ diues terra est. cui ad meridiē alpes ytalie iūgūt. sueui ad occidentē eiꝰ solē recipiūt. Australes ac bohemi oriētē. Danubiꝰ mediam ferme ꝑlabit. Inter austriā ⁊ bauariā alij ysarā alij enū terminū posuere. Sueuos a bauarijs lycꝰ distermi-
nat amnis. Hãc olī regionē norici tenuere. cuiꝰ adhuc porcio media inter ratisponā ⁊ nurmbergā trās danubiū sita (vt añ diximꝰ) noricū appellãt. Baioarij aūt vñ dicti sint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dixerī verū cū reperiar vetustissimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile trahor vt boioarios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuisse gentē. Huic opinioni strabo ꝙnto ꝯmētatorio vires adhibet ita inquiens. Priscis igit̄ vt dixi tpibꝰ plurime galloꝝ gētes flumū incolebãt de pado loquit̄. e quibꝰ amplissimi fuerant boi insubres. ⁊ ꝙ olī cū gesatis senones romana ꝑ impetū potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios vō e finibꝰ eiecerūt. inde migrãtes circūadiacentes histro locos cum thauristis habitarūt. bellū assidue ꝯtra dacos agētes. Cōstat igit̄ boios in pannoniā ꝯsedisse. quo ex loco facile successu tpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē qꝫ Strabo locū ꝙ mō ꝯstãtinēsis vocat̄ designãs paululū ab eo distare rhetos ait. ampliꝰ helnecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt desertā boiorū regionē esse affirmat vsqꝫ pannonios. Ob quā rē satis indicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuisse. Idem Strabo germaniā describēs boios pri⁹ hirciniā habitasse siluā asserit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuasisse locū atqꝫ a bois reiectos fuisse. Itaqꝫ satis ꝑsuasum esse pōt boioaricū nomē ex bois descēdere. Ager em̄ eoꝝ trans danubiū hirciniā siluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē sermone vtens theutonico. neqꝫ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atqꝫ ambiciosas ciuitates habens ⁊ oppida nobilissima. quoꝝ splendore nescimus tota europa que vincere possint. Pontificales vrbes in ea ꝙnqꝫ sunt. q̃ꝝ vna metropolica ē. Saltzburgā vocãt ex flumīe saltza cui adiacet. veteres iuuaniā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ struma deformis. Impia cōtra patrē bella suscepit. venerandū qꝫ senē ⁊ auctoritate insignē. ꝙ quōdā regnū francie gubernasset in arce munitissima obsedit. ſ; supis vltionē tāti sceleris petēnbꝰ priꝰ febre ꝑcussus occubuit. q̄ꝫ pr̄is animū in suā traheret sententiā

Ille in ptātē heinrici eiusdē familie duc| postea factꝰ breui tpe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu suꝑuixit. Qui tū
ꝓhibuisset sbditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhauriret̄ codē anno ad p̄res su
os additꝰ ē. Successit ei lodouicꝰ filiꝰ ex sorore alberti cesaris natꝰ magni animi adolescēs. glie cupidꝰ ꝛ pe
cuniaꝝ cōtemptor. q̄ iudeos oēs publice posit| edictis e suis dominijs exterminauit. Vxorē de saxonia duxit
neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. cū quis sepe multū conatꝰ reconciliari
cesari ladislaū regē nequerit. Albertꝰ eiusdē terre ac familie p̄riceps postq̄ p̄r eiꝰ arnestus puellā balnei cu-
stodē a b eo ꝑdite amatā ꝛ in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vita
in merore ꝑegisset. tandē luctu pacto vxorē ex domo brūsuiceñ. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub
impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectatꝰ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblē
lectauit. ꝛ venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedes obtinere diximꝰ tres ar-
chiepi fuere quoꝝ vltimꝰ sigismūdus noīe dū scismatis ꝓcella desevit. cū adhuc esset p̄positꝰ romanā ecclāꝫ
magnifice iuuit. Iste archieps a nicolao pon. creatus lr̄as aplicas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles
subminabat̄ in ecclā sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue ꝙ anathemate suspenso paceꝫ meliꝰ
inueniri putauit. ad quā cōponēdam ꝛ ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o tpe visit̄ inter theodricū magūtineñ. eccīe p̄sulē ꝛ lodouicū comitē
palatinū rheni crebre dissensiones fuere ꝛ sepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̄ circūregio rapinis atꝫ incēdijs
vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. anti
stes ꝛ nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q̄ relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. fi
liū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōsentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓ
uincie tanq̄ dn̄s accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imppetuū promisit. ne arroga-
to filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recusauit
fridericꝰ impator sepe multū req̄situs. In sucuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus
variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ sniaꝫ obtinuit. In marchio-
natu badēsi p̄riceps Jacobꝰ iusticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicita
tē solā lr̄aꝝ periciā deesse augeret̄. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit ediscere lr̄as ꝯpulit. Inter quos
diuiso patrimonio cū carolo primogenito singlaris industrie iuueni impatoris friderici sororē matrimonio
collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q̄ valles eni fluminis ꝛ athesis incolūt. cū sigismūdū p̄ricipē suū in tutela Friderici cesaris exi-
stentē iā gratia diusculū ad se reuiti frustra petiuissent sumpt| armis p̄fectos prouīcie q̄s cesar institu
erat deiecerūt. ꝛ cū tridentini iussu epi cuius erant subditi in fide cesaris ꝑseuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ci
uitatēq̄ metu ꝑculsam proditione ceperunt ꝛ arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōi
bus cum cesare conueniētes minori q̄ crediderant felicitate suū dn̄m obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani ꝛ feroces ppl̄i. cū thuricēses ex federe q̄d cū eis pepigerāt destituissent. cōpato exerci-
tu in coꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̄ ad internitti
onē cesi sunt. tātaq̄ Suitensiū in victos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo ī loco parte victorie epulā
tes congestis necatoꝝ corporibus ꝛ mensalia ꝛ sedilia ex illis apparauerint ꝛ aperiētes hostiū cadauera cru
orem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouīcia. Cū lodouicꝰ delphinus
vienneñ in agrū basilēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̄ metū basiliensibꝰ intulisset.
Suiteñ. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphinꝰ appropi
quare aīaduertisset mediū inter basileā ꝛ Suiteñ. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen
q̄uis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̄ viribus. Ad
extremū nō tā victi q̄ vīcendo fessi Suiteñ. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis
fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tñ ex Suitēsibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gal-
loꝝ reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hosteꝫ per medias hastas dilapsi vin
dictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ p̄ris obitū ꝓuīcie gubernatula tenu
isset ꝛ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̄ pace formidādusq̄ cumulat| opibꝰ sapia vicinis
ppl̄is ac p̄ncipibꝰ videret̄. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glie fascibꝰ in heremū se recepisset ꝛ sumpta penula ac
retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate eciā ꝓuectis mōdo ꝛ pōpis eiꝰ renūciasset. Ad extremū sū-
mi pōtificatus honorē ex basilieñ. ꝯgregatiōe sibi delatū in eccīe diuisiōe supis parū fauētibus accepit. bar
bā tōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. eccīasticas cerimonias ꝛ orādi morem
repēte didicit. stipatusq̄ magna nobiliū caterua ꝛ illustri comitatu circūdatus basileā ꝑrexit. vbi ab his q̄
generale ꝯciliū facere arbitrabant̄ in maxima ppl̄i multitudīe q̄ vndiq̄ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter
duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē solennibꝰ pro more ser
uatis tāq̄ romane p̄sul eccīe coronatꝰ ē. Celebrauit sepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordīauit. car
dinales doctrina ꝛ auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arogo-

nam (qui tñ hostis Eugenij ppe fuit) cū philippo duce mediolani eū pluribꝰ alijs de recipienda auctoritate tractatꝰ. qui oēs incassum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ impator apd eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt. reuerentiā ei tanq̄ʒ vicario ihesu xpi subditi eiꝰ tantū ⁊ suitēses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinēses ⁊ qui alberto patebant bauarie duci pbuerunt. Fuit eñi magna spes obtinēde germanie cū sex pncipes electores in eaʒ sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Sʒ cū illoꝝ consilia fridericꝰ puertisset ⁊ qui sb noīe sinodi basilee degebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniēte p legatos suos carolo frācie rege ecclie pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliatꝰ relicto noīe pape cardīalatꝰ honorē renuit. ī q̄ paulo postea ñ sine boni viri opinōe decessit. Felix pnceps ⁊ nimiū felix si seniū suū ecclasticis titulis ñ fedasset. Bolomeriꝰ qui eius quōdā ⁊ pmꝰ ⁊ dilectissimꝰ cōsilioꝝ pnceps fuerat. ingētesq̄ʒ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ⁊ in lacū lemanū circa gebennā pcipitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cuꝰ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispanꝰ moribꝰ ⁊ doctrina illustris. q cū summos theologie pceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardialatus eminentiā accepat ⁊ deinde vnioni consentiens a nicolao pon. max. cardialatus demisso titulo cesariensis ecclie pfectus fuerat. in altissimis reconditus montibus puo monasteriolo ptentus. Vocatis ex hispania legis arabice mgris librū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometis pseudo prophete. nō tā misteria q̄ʒ deliramenta continent in nostrā linguā de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumentis explosit. ¶ In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis sctē cecilie eius vrbi epo quē basilee in consessu patrū psidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ⁊ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus. Johannes comes armeniaci incesto sororis amore pculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissimꝰ in exordio huiꝰ opis se in lucē ponere res europeas. Cūq̄ʒ dirimendas suis limitibꝰ germanie terras absoluere nitit ipsius germanie superioris ⁊ inferioris florē omisit. Nihil eñi de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ʒ cesar in suis pmētarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalibꝰ celebratissimisq̄ʒ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos: fontesq̄ʒ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiq̄ʒ pplo exuberans. Omisit itē vtrasq̄ʒ rippas rheni a fontibꝰ suis vsq̄ʒ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ʒ oi ex parte vtrinq̄ʒ habitatas. maximis pontificaliū vrbium imperialiūq̄ʒ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ⁊ multorū fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta pene intern anea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occidentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. ¶ Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini quinti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. ptumis. fossatis. propugnaculis supbe. pplus hūanissimꝰ ptim sua vberi terra. ptim negociationibus. Nobilitas vo venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit. Pretarijt vo eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuʒ turicensem influunt. in rhenūq̄ʒ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigat. Oppidis castellisq̄ʒ fortissimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor pcipuas credimus. bellicosissimꝰ populꝰ quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ʒ suū impiū mirum inmodū dilatauit. Omisit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ʒ celebritate pspicuas. In quibꝰ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ppter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferiorisq̄ʒ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ʒ que animum suum oblectant legenda cōmitto.

In regno ip̄o francie qδ etate nr̄a Joāna vgo lothorigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ idumētis et
armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos
pugnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux p̄riue necis iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset
īngētes inter carolū regē et filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atq̄ inimicitie succreuerūt. Ca-
rolus andagouensis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes
aluernie dux ferre non posset. Borbonij quoq̄ princeps et frater eius spurius andagouensem gubernatio-
nē egris aīs intuerent. delphino vt a p̄re discederet suaserūt. sic eñi fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se
reijceret regnūq̄ qδ in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ insa-
lutato p̄re ad niuernēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuz duxit. et expugnans
nō magno negocio plerisq̄ munitionibus ducē in dedinone accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ci-
uitates niuernie delphinū aduersus p̄ris imperiū tueri nō auderent eūvt a se abiret rogauerunt. ille in bor-
bonīū se recepit. nec diu post metuēs borbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud
bene cessit. nā is paruo post tpe captꝰ in ꝓfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. In-
teriecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matri-
moniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q̄ ex eo ꝯiugio īducias belli sibi ac regͣ suo salutares cū anglicis
pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōclusis securꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ spolijs atq̄ incendijs diu agi-
tatā tātisp siueret q̄escere. Delphinū cū magͣ pte copiaꝝ in heluecios. i. suitēses et basiliēses qδ supra ē relatū
dimisit. ip̄e cū reliq̄ exercitu in lothorigios ꝓfectꝰ metēsesq̄ tullēsemq̄ agrū vexauit. oppidūq̄ nō pui momē-
ti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccīa metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto
furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝝ frā-
cie atq̄ anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroq̄ legationibꝰ contenditur. Flothe-
tus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent
per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atq; in medio pōtis porteq; arcis subsistere. ipeq; in insidijs cū cohortib⁹ signū expectauit. q̄
recepto cū milites e seno dilapsi portā inuasissent trucidatis custodib⁹ tādiu locū tenuere donec Flotber⁹ ad/
uolās 7 pōtē 7 arcē in ptātē recepit. cui⁹ rei pcepto nūcio 7 rex ipē p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit
et ex alia pte Frācisc⁹ britānie pnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouīciā pro rege anglie cū imperio
tenebat. q̄ postq̄ tāti belli molē in se verti ɔgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in reb⁹ gestis insignem
rothomagi apd̄ se eē iussit sperās ei⁹ cōsilio 7 armis ciuitatē ei⁹ nutare. aīos aduerterat in fide ɔtinere. ſ fru
stra ei⁹ consiliū fuit. nā rothomagēses postq̄ regē appropīquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu
naꝝ suaꝝ atq; pacti salutē exercitū intra vrbē recipe 7 impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis 7 domū
cū psidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbot⁹ cū duce suisq; oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbot⁹ in
suis liberi essent. ſ cū psecti oppidoꝝ nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto 7 duob⁹ ɔiugibus su
is clā recessit in angliā. arx postea dedita ē 7 ɔiugi ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbot⁹ vo cū
esset clara apd̄ oēs fama quā nō malis artib⁹ ſ robore corporis 7 ingenij dexteritate in apto marte q̄siuisset.
data fide qd̄ aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄situr⁹. ei⁹ promissi qd̄ regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illd̄
ɔstat talbotū cū in angliā redisset iāq; rex francie cuncta oī normānia burdegalem q̄z armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum 7 burdegalē recupasse 7 alia pleraq; castella q̄ ab i-
perio anglicano desciuerāt ptim vi expugnasse ptim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie resciuisset
euestigio duos exercit⁹ istruxit q̄ꝝ alteꝝ (cui⁹ psect⁹ erat gener su⁹ comes clarimōtis ac ducis Borbonij fil⁹)
cū. xv. milib⁹ pugnatoꝝ in q̄s toti⁹ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al
terū quē ipē ductauit ex purpuratis suis conscripsit. quib⁹ 7 comes de scampis annumerat⁹ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seq̄bant. iussit 7 hūc exercitū retento apud se comite rex pire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent pmū qddā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā 7 ca
stellū ipm occupata ac sagittarioꝝ psidio munita. Talbot⁹ vo postq̄ sibi cū duob⁹ exercitib⁹ pugnādū eē
intellexit. eū pus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōsidebat. Egressus igit cuꝫ robore
sui exercitus iā vespi ad turri quā diximus occupatā puenit. q̄ pmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca
ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane psect⁹ cū accepisset regiū exercitū fugā pare. vetit⁹ tāq; sibi e ma
nibus pda elaberet iussis alijs seq̄ cū q̄ngētis galeatis militib⁹. d. ccc. sagittarijs ppere in hostes aduolās
tumultuariū pliū inijt. Cōsultauerāt aliq̄diu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ſ pudore ppin/
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ curribus aduexerāt ea pte p quā
talbot⁹ vētur⁹ erat opposuerūt. multas pterea machinas hinc atq; inde collocauerūt q̄b⁹ ignari hostes cōsi/
ci posset. vt ergo fures talboti miles itinere qd̄ viuū patebat in castra hostiū nescius machinaꝝ pcurrit. dato
tormētis igne pmo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qd̄ vbi talbot⁹ aīaduertit fili
um q̄ se seq̄bat vt abiret 7 ad meliora tpa se reseruaret admonuit. Et cū fili⁹ diceret nō eē sibi ex eo plio fu-
giendū in q̄ pr pliatur⁹ eēt. Ego inq̄t fili multis reb⁹ clarissime gestis nec mori sine gl̄ia nec fugere sine de de
core possuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. sed cū filiū pl⁹ pietas q̄ eū cōmo
nitio ptria moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoꝝ facta in hostes. q̄ nūq̄
munitiones castroꝝ exire psumpserāt audacib⁹ inuect⁹ aīs haud pmā illoꝝ stragē edidit. sed cū hostes ptī lo
co. ptī tormētis ac numero militū supiores essent 7 iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis
ex maiori pte suis. 7 ipē tandē cū duob⁹ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato 7 vno genero
pcūbens cecidit. Hic p⁹ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exit⁹ fuit. quē britonū potissimū con
stātia 7 audacia prostrauit. Burdegala iteꝝ in ptāte regis facta ē britānie ducē ei⁹ germanū q̄ nūc rex pot
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alteꝝ minoꝝ. alteꝝ pdica/
toꝝ religioni cōsecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi nat⁹ ē frācisc̄ū appellauit. scdm dominicū. Nat⁹ ē ei
et terci⁹ fili⁹ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo pr̄e in britāniā frācisco regnāte rediss ab eo capt⁹
7 in carcere necat⁹ ē fame. 7 cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtent⁹ regnū sibi debitū oc
cupasse sed aīam q̄z sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rn̄suꝝ infra annū ci
tasse. ob quā rē cū infra pfinitū tp̄s frācisc⁹ idropisi laborās obiisset. vt ē religiosa galloꝝ natio correctū cū di
uina cēsura vulto creditū ē. Dominic⁹ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoꝝ mili/
tie pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄ armis grauem. Carolus dux aurelianē
sis q̄ magno quodā plio ab anglicis capt⁹ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me
diolanēsi ducat⁹ tā q̄ ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gandaueñ. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē plurib⁹ plijs victi. Ad extremū supra. xx. milib⁹ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo man⁹ dedere legesq; victoris acceperūt. Idē philipp⁹ 7 oppidū lucēburgeñ. maximū ac mu
nitissimū. qd̄ in saxonū ptātē donis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis acce pit. Delphin⁹
viēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma pstantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in
currit. Cūq; nusq; alibi se tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuēit miserere mei
cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum fili⁹ regis. ad quē philipp⁹. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi min⁹ q̄ mihi obediant. Volo post hec 7 brabancie oppida
florētissima 7 ambiciosas flandrie ciuitates ondit dnm eū 7 principē in conspectu suo appellari iubes. Vē
tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neq; eī plus q̄. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā 7 angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄ breuissime mutatio nes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britānā veteres vocauere. Rex heinric⁹ solitudīs ac ocij cupidus alieno magis q̄ suo iudicio regnū gubernauit. potēs apd eū in primis audit⁹ dux soffulti fuit. q̄ leges p suo arbitratu et pplis ⁊ pricipib⁹ dixit. Sʒ cū res anglica apud frācos minui cepisset ⁊ iā impiū gallicū in pristinā gl'iam emergeret. dux eboracēsis coact⁹ nō puis copijs nec pauc⁹ stipat⁹ baronib⁹ lundonias venit regi⁹ ɔsiliuʒ mutatur⁹ atʒ vt ipe dicebat regi⁹ ⁊ regni saluti cōsultās. nō expectauit ei⁹ aduētū soffulti sʒ nauigio rapti correpto p themisiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. sʒ destinatā q̄s mortē fugiat. missi q̄ eū cōprehēderet p cōpēdia itiner⁊ cursuʒ ei⁹ p̄uenire. ipmq̄ʒ mox interemptū in prora nauis q̄ vehebat obtrūcauerūt. dux q̄ʒ somerseti q̄ pdita normānia in angliā remeauerat potēsq̄ʒ apd regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri q̄pplures necati. nec sacerdotio p̄dit⁹ parsuʒ ē. Inter q̄s ⁊ amic⁹ nr̄ adā molynes secreti regi⁹ signaculi custos ⁊ lr̄a⁊ cultor amisso capite trūcat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū redisset somerseti princeps e carcere missus pmittēte rege gubernare regnū cepit. q̄ res supme sibi cladis cā fuit. Irritat⁹ eñi ob eā cāʒ priceps eboracēsis cū maiorib⁹ copijs q̄ pri⁹ lūdonias ꝑperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerseti exiuisset putās illū aut vbor⁊ lenocinio placare aut regie maiestati⁹ auctoritate deterrere. nihil pfecit. Eboracēsis eq̄ʒ cū esset lōge potētior iusso rege vt in partē se reciperet in somerseti ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumq̄ʒ mox captū trūcato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ insule in quo ē anglia supma portio ē in aq̄lonē v̄sa. flumib⁹ haud magnis ⁊ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos brumali tpe fuim⁹ cū sol paulo ampli⁹ q̄ʒ tris horis terrā illūiaret. Jacob⁹ co tpe regnabat q̄drat⁹ ⁊ multo abdomine grauis. q̄ cū olī in anglia capt⁹. xi. annis in custodia fuisʒ. ac dimissus tādē suscepta exāglic⁹ cōiuge domū reuersus plures regulos gladio pcussissʒ. ⁊ ipe tādē a suis domesticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vltiōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū suscepit. Audiueram⁹ nos olī arborē cē in scocia q̄ supra ripā flumīs enata fruct⁹ pduceret anetar⁊ formā hn̄tes ⁊ eos q̄dē cū maturitati proximi essent sponte sua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ⁊ in terra deiectos putrescere. in aquā v̄o dimersos mox aiatos enatare sub aq̄s ⁊ in aera plumis pēnisq̄ʒ euestigio euolare. De q̄ re cū auidi⁹ īuestigarem⁹ didicim⁹ miracula sp remoti⁹ fugere famosamq̄ʒ arborē nō in scocia sʒ apd olchades insulas inueniri. Illd tñ nobis in scocia miraculū p̄sentatū ē. nā paupes pene nudos ad ecciās mendicantes accept⁹ lapidibus elemosine gr̄a datis letos abijsse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia p̄dituin pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que puo a brittannia disiuncta freto. partiʒ libera. scotorum amicitia societateq̄ʒ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sʒ qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania

Hispania regio latissima terra opis ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̃o in quinqꝫ reges diuisa ē. primū ac maximū castelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portugallēses. Quarto nauerre Quīto regnū granate qđ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in castella ꝑnobili ac late dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ sanguine creti nūqꝫ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragoneñ. nobili genere ꝗuis extra matrimoniū natꝰ cū olī iohāni regi adeo insinuasset vt vnꝰ oīm regni regisqꝫ potēs videref. iohāneqꝫ nauerre regē ⁊ heinricū magr̄m milicie sc̄i Jacobi potētia sua opprimere ac regnū gubernare conatꝰ armis deturbasset. Postea tñ aduersante sibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ptātē suā recipientibꝰ e curia pulsus. in possessionibꝰ suis aliqñdiu priuatꝰ vixit. Felix si ꝯcesso frui ocio nouisset. s; nulla ē regno deiectis qes. Dū ergo sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina ꝑcipitaref) vēdicare conaf regi clā suader vt ꝑ specie venationis in saltꝰ sibi ꝓpinquiores egrediaf se cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū qn regni optimates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑsuasio. rex cū paucis egressus paꝝ custoditꝰ. nā aluari iam pene nomē extīctū erit vbi ad insidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites libeꝝ regē saluare dixit cūqꝫ secū abduxit. Quare vulgata ꝯfestim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eisdē iohāne atqꝫ heinrico atrox ꝑliū ꝯmissum ē in quo plures vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qđ in ea pugna acceꝑat mortē obijt. Magr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliqñdiu postea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad extremū tñ potētū inuidia succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussu regis ingrata sibi qdā renunciātē e fenestra sue domꝰ ꝑcipitari iussisset mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali sn̄ia dānatꝰ nō tñ ignauꝰ occubuit. s; numeratis suis in regē regnūqꝫ meritis. nō lacrimās aut eiulās s; alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝑbuit. vir alti spūs nō minꝰ domi qꝫ belli clarꝰ ⁊ cui sp mag̃ in mēte sederunt. Johānes deīn aliquot annos ꝑ se regnū administrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adolescēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q relicta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit imperatricis sororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā hostilis terre ptē diripuit atqꝫ ꝑemit. Johānes cardinalis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scia iuris eminēs cui iuuenis in dictādis eplis seruiuit senio ꝯfectꝰ in eo regno. vn̄ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno nauarie ⁊ filiꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma suscepit. filiusqꝫ tādē regno pulsus ad alfonsū patruū aragonū sicilieqꝫ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōtesie magr̄ ⁊ iohānes discretanus viri ꝓstabiles ab Alfonso missi recōciliari pr̄i filiū studēt. Joanna regis alfonsi ⁊ soror ⁊ cōiux absente viro multis āīs aragonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobilissimis pricipibꝰ iura dixit casta ⁊ scta mulier ⁊ digna que ꝓlē pepisset alfonso. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1491. totū regnū betice qđ hodie granata vocataf victis barbaris regeqꝫ eoꝝ capto. ciuitate qꝫ granata populosissima armis fameqꝫ durissimaqꝫ obsessiōe obtenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie possidef.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic em̄ filij regis anteq̄ꝫ regnant appellant. magni nominis prīn
ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto
rio nomie aliq̄ꝫdiu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ꝛ gene
ro suo restituisset. tandē subortis vtrimq̄ꝫ dissensionibus cum odio crescente ad p̄lium ventum esset sagitta in
incertū missa transfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō
paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis
et prudentia singulari p̄ditus neq̄ꝫ eū vnq̄ꝫ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie
te tenuit. cui cū obijsset dilectissima ꝯiunx. eademq̄ꝫ soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit.
sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ꝛ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua
propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ꝛ expeditionem p̄misit
Annis vo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitibꝰ contineri cupiēs re
gnū āpliare occeanū hispanicū sūmis viribꝰ igredit suasu ꝛ doctrina cosmographoꝝ sitꝰ terre ꝛ maris noscē
cū. inuētisq̄ꝫ multis ꝛ varijs insulis ab hoībꝰ nūq̄ꝫ habitatis. Inter ceteras p̄clarā insulā nō sine suoꝝ letitia
adnauigat. nō tamen hominibꝰ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē-
dis homībꝰ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā īmisit. Inter tñ ceteros fructꝰ aptissima ē ad pere
ndū zuccarꝫ. qd̄ tanto fenore ibi nūc cōficit vt vniuersa europa zuccaro plꝰ solito habūdet. nomē insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ⁊ alias insulas cōplures q̃s habitari baptizariq̃ noībus fecit vt insulā scti Georij fayal de pico q̃rū vnā hoībus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē tritici. Annis vo posterioribus vt anno dn̄i. 1 4 8 3. iohānes scd̄s portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victū necessarijs instruxit easq̃ vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ⁊ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga supioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̃ in cognoscendo situ terre peritissimū marisq̃ pacientissimū. Qui q̃ ptholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̃ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sulcantes a littore nō longe euagantes supato circulo eq̄noctiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ipis stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebat̄. Aperuere igit̄ sua industria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̃ ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip grana p̄adisi. multaq̃ alia q̃ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriā versus vehit̄. ⁊ licet nō sit adeo rugosum vt orientale tn̄ acumen formā ⁊ oīa vt verū pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄tū ꝓpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidens admirat̄. Ea est genua liguriū dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nr̄a impiū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius ꝓtore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̃ paulopost sublata libertate exactis Guardus Simarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ipe olim añ philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil' videret

vix septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem surripiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad. xvj. circiter horas regno expulit. Nā thomas resumptis virībꝰ ↄfestim fratrem pa-
lano deturbauit. tres annos postea. ⁊ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli-
sco iterū ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicā administratu-
ros qui thomā frigosium in carcerē ↄiecerūt. cū iam ter pr̄ie sue ducē gessisset. Horū prīceps fuere iohānes
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adornus iuris interpres. ſ hec quo-
q̄ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is eīn gētilibus ac
spinularū primoribꝰ in suā sentētiā tractis. collegas suos ingratu abdicauit. ducalesq̄ fasces assumpsit. q̄-
bus paulo supra duos ānos ēvsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiectus. Barnaba vō nō-
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohāne anthonio flisco ⁊ aurianis fauēnbus regno pe-
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bn̄ficio necem parauit interposito Johāne philippo ciꝰ gentili q̄
eū perciteret qui ⁊ castella defuncti cōdonauit. Jano vō cum rexisset annis paulo amplius duobꝰ in magi
strau fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
sophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū pr̄is ꝑcussoribꝰ interemit. Hunc
eū regnasset annis q̄tuor. tam sue q̄ aliorū nobiliū familiarū ꝓceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipe antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto. qui cū se parū gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducam amo-
uit. ⁊ oīnes aduersarios vrbe pepulit. Quorū prīcipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes
cōuersi magnā ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariq̄ ge-
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
signo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiq̄ pugnaret. Ingressi sunt aroganenses ducesq̄ mili-
tes. ad magnā vrbis ꝑtem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
eum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra
ge vrbem iam pene raptā recuꝑauit. actum tn̄ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne
recludi superne potuisset. ⁊ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē remisissent. Nūc ambe partes q̄si ex
integro ad bellū se parant. Cuius fama est. petrū animo fractum. gallorū opes implorare eorū regi pr̄ie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurū. ¶ Apud insubres vrbēq̄ toto famosam orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā subegerat. amedei subaudie ducis filiā mr̄imonio
sibi ↄiunxerat alphonsium potentissimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero milítie compe
stelano mgr̄o. multisq̄ regulis naualī prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc ꝑfecto oblatum ⁊ ad se vsq̄ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di-
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare ↄtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū armis ereptā sacro sancte ro. eccl̄ie restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamq̄ quōdam ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtinola ab hostibꝰ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄-
tum peditūq̄ capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. ſ oībus per circuitū pplis ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terrores incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq̄ ho-
stibus insultātem oīnes honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oīnibus
tanq̄ odio dignus relictus ē. vnus tn̄ oīm alphonsus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore mortē obijt. ipo
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissimꝰ de-
formi facie ac terribili. instabilibꝰ ac pregrādibus oculis. ingenio acri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in ꝑ-
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corpis ac mūdi-
ciarū oīsq̄ lenocinij negligens. venādi cupidus equorum studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq̄ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atq̄ dissimulandi egregius artifex in milites
q̄m ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt se-
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibꝰ egre de se venire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit eorūq̄ domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste huauit. Hinc cū vita decessisset. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ-
damauit. xij. viris electis. qui rempublicā admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca
ptum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
coloratis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē pr̄is suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in se-
natu mediolensi. quorū aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati ↄ venetos auxilij

L

insinuare se pplo. atq3 idē paulatim vendicare dñium satagebāt. ¶ Sz ciuitati q̄ iam libertate gaudebat.
ꝛ iperādi cupiditate. demortui pricipis militiā ɔduxiſſ3. nulla ɔditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ci
uium videref inferre. Obtulit tñ impatori censū q̄tannis aureū poculū. si libera suis legibus dimittere
tur. Dilaniabaf in terra vndiq3 philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ꝛ mlta p̄
terea mīora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valētiā ꝛ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem ca
rolū defecere. qui suscept| a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien
ses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimū se iūgerēt. Nonariēses comani. ale
xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiū sbiere parmenses ī societatē quodāmō recepti sunt. Fran
ciscus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. q̄uis maiorē ꝓuincie eius ptem iam amisiſſ3 cū philippus nō
multo añq3 moreref sibi p cōes amicos recociliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat ro
gato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noīe nūeraret. quo facto iā pactis at3 instructis copijs iti
neri se accinxerat. cū mors philippi enūciata. cū qui longo tpe. ad mediolanēses opes inhyasset. magis
ac magis ꝑperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū īgressus est mediolanēses incerti. quo mens ci⁹ in
clinaret. ne vł p ipm vł ɔiunctus vener| suis cept| obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non puis stipen
dijs cōduxere moxq3 duce sui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obdsideret impauerūt ipe dicto pa
rens dū ad placentiā ī obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanq3 fastidiosum ꝛ insolēs
detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aīos haud mediocriter ɔturbauit. qui p ɔuen
tiones ibibitū frācisco dicebāt nullas ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frāciscus vo nō
se occupasse. s3 dedentē ꝛ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mēdiolanēses cū eius potentiā vere
renf dissimulandū potius statuere. Ille ɔtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare
adorsus vrbem. q̄uis magna ꝛ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ꝛ diripuit. Mediolanense
regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. ꝛ apud eos qui philippi quondā ɔsiliū direxere. ita res prospere sa
pientū ducta cedebāt. ꝛ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equitū delecti roboris q̄ alpes
transierat apud alexandriā ꝓfligata deletaq3 fuerat. Et veneti apud caragium magno ꝑlio supati. oēs pe
ne copias amiserāt ꝛ landa ab eoꝝ imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor
cia ad īfestandū brixienses missus. siue qd̄ ꝑncipatū mediolanensē. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio
mō ɔsequi nō posse sperabat. siue q mediolanēses cū venet| amiciciā societatēq3 clam se q̄rētes. Ne solus
vtriusq3 ppłi ꝑda relinq̄ref. ꝓueniendos cēsuit. prior cū venet| fedus iniȷt. ī quo cū mlta hīc at3 inde pro
missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbē mediolani ditionēq3 eius obtinendā francisco cū copijs
ꝓficiscenti senatus venetus in peccunijs ꝛ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit.
Militabant eo tpe apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū de verme. ac nōnullas alias francisci
copias apud modoeciā fudissent. tandē relict| mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiā suā iaco
bo picenino vxorē despōdit carolus vo ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo añ a mediolanen
sibus deficiens ad frāciscū venerat. postq3 debtos eosdē mediolanenses ꝛ sine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene giganthea. viribus vo
q̄ magnitudini rñderent dicendi copia clarus lr̄is grec| ac latinis īstructus s3 aīo inconstanti. ꝛ ingenio ad
oīe facinus siue honestū siue nephariū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dñiū
vrbis arripe. s3 fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienses q3 ab eis defici
tes francisci ꝑsidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis spem sitā esse ɔtuerenf wilhelmi mōtisferrati ꝑnci
pis fratris impio se ɔmiserūt. Respublica medio tpe ex nobilitate in plebē defluxerāt. lectiq3 viri. xij. qui
vrbi de more ꝑessent. ex fece ppłari igbiles at3 ignaui magr̄atū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā mult| modis
offenderant) suspectā h̄rent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viā ad ꝑncipatū vrbis ar
ripiendū cōmodissimā existimauit. primarios ciues genere nobiles ꝛ opibus habūdantes. raptim inter
ceptos p noctē obtrūcauere ac deīde in foro plebi spectacłm obiecerūt. iter quos iacobinus bassius ꝛ gre
gorius adolescens placidis moribus ꝛ lr̄is eruditus. ꝛ nob amicicia ɔiūctus. ꝑrsus īnocens supinus trū
catusq3 iacuit. Ne diu post iohannē caynū venerandū senē ꝛ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. nisi qd̄ blance marie francisci cōiugi sanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹
necauere. Exin gregori⁹ lampiinarius iur| iterpres. sb spe legatōis tanq3 ad īpatorē mitteref ī modoecia
captus at3 iterfetus est magnus libtat| assertor. Et qui testm̄ olī philippi ppłari fauens regīmine laniasset.
Nec theodoro bossio admodū ī ciuitate grancoso potenti pepcerūt. quā cū diu ī vincuł tenuissent. tandē itere
merūt. Galeotus quoq3 tuscanus ꝛ ipe natu nobił at3 opulentus eius īteremptus occubuit. Quibus ex re
bus cū iam nulla libtat| forma relicta esset. ꝛ. xij. viri ausu tyrānico vrbē cedibus ac rapinis fedarent. suc
cessorūq3 comicia ꝓhibentes. iuito pplo sibiipsis īperiū ꝓrogarent. Cōmota deniq3 at3 īcensa ciuitas corre
ptis armis. nouo magr̄atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ɔiecit. at cum neq3 s3
mō respirare ppłs posset. Nā3 pdit| oībus. excepta ciuitate comensi ac parmensi. q̄ in officiō ad vltim ꝑsiste
bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē ꝑmebat. Itē plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran
nos dempt| vincłis tanq3 libtat| amatores. ꝛ optīe de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad
priores artes reuersi. cū satellites magno nūero assumpsissent mltaq3 suadente carolo spolia perpetrarēt.
nobilitatemq3 ꝑrsus opprimerent nō tñ ei viā ad iuadendū pricipatū ꝑmisere. Qd̄ cū ipe aīaduertisſ3.
ꝛ iam sibi periculosā apud mediolanenses morā ītellexiſſ3. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac ma
gnis allect| ꝑmijs laudam illi ꝓdidit. Tercōq3 iam fidē fallens. nō sine magno mediolanēsiū damno ac
pleb ɔsternatōne ad eū trāsiuit. nō tñ defuit tyrannis aīm⁹ q̄n postulat| vndiq3 sbsidijs francisci iugū iā
ꝑpe ceruicibus imminens excutere conarenf. Sz cū alios frustra rogassent. venetos tādē ne se derelinq̄
rent peruicerunt. Nam neq3 ilł ex vsu videbaf franciscū etate florentem rei bellice peritissimū. cuius iā vi
res at3 arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri īpio quo suo portandū videref. Percusserūt igif
veneti fedus cū mediolanensibus. legesq3 q̄s tō citerior gallia seq̄ deberet scripserūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac terminis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui ꝑituꝝ vbi venetis paruisset. imperiū eoꝝ ꝯtēpsit. Et ꝙuis debitus oībus videret̄. nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce opam ferebāt. In obsidione tn̄ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū brachianis ad venetos trāsierat. Iam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus auxilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. qbus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebat̄. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ciuitate summa oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obsidēs frācīscus. an obsessus dici deberet. Vix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝓ cibis sese armis exuerūt. Neqꝫ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sꝫ inter spem metūqꝫ dubiꝰ. obsidionē de die in diē vba pro factis ostentans ꝓducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceteraqꝫ id generꝭ aīalia māderet̄. nec ferre amplius famē multitudo posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūqꝫ leonhardū venetoꝝ legatū gladijs cōfodiūt. ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitibꝰ aggrediūt̄. quo sine resistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecerūt. Exin missis ad frācīscū legatꝭ principatum ei ciuitatꝭ obtulerūt. q̄ mox ingressus dn̄iuni vrbis accepit. Et deinde nō multis interiectis diebꝰ. cū liberꝭ ⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignibꝰ exornatꝰ. in triūphantꝭ modū vrbē intrauit. q̄ cū iaꝫ contū parmāqꝫ in deditōem accepisset wilhelmoqꝫ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū venetis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeret̄ neqꝫ eñ tante potētie par esse poterat. Renatum regē fortissimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectuꝫ. ī auxiliū accersiuit. q̄ cū supatis mōtibꝰ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amiciciam ac necessitudinē cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācīsci castris ꝯiūgens. ī hostilē agrū descendisset expugnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oēs ī eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox terror venetos inuasit vt iā castra castris ꝯferre ampliꝰ nullo pacto ꝓsumerēt. nec iam retinere posse Brixiā ⁊ ꝑgamū agris amissis ꝯsiderēt. Cūqꝫ thurcoꝝ bellū res coꝝ maritimas infestaret repēte ꝓter oīm opinionē pax q̄ diu in senatu aplīco fuerat agitata. deniqꝫ apud laudā interuētu cuiusdā īcogniti. sꝫ ꝓbate ⁊ integre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm̄ frācīscū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācīsco vtilis ⁊ venetꝭ necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanientis ppl̄i furore dirutā frācīscus breui restaurauit mira fortune. siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hisdē manibꝰ subito refectū ē. qbꝰ fuerat paulo añ reiectū. Franciscus philelphꝰ nobil̄ satyraꝝ scriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ꝯuersus res Sforcie scribere cepit. Leodrisiꝰ crebellꝰ soluta oōne ac metro clarꝰ hri cepit. ¶ Apō venetos terra mariqꝫ potētissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateqꝫ claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti q̄ppiā ī rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū ī suspitōem criminis adductꝰ ⁊ crudelissime tortꝰ. cū nihil mali ꝯfiteret̄ relegatꝰ ī peloponessuꝫ miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducꝭ andreas donatꝰ dum Cretā insulā ꝓ veneto īperio gubnabat dux īsule appellꝰ. reuocatꝰ domū honore ꝓuatur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia ī exiliū mittit̄. Armilaus īter venetos dignitate ⁊ auc̄te potēs duꝫ ex concilio ad mediā noctē domū reuertit̄. baculo trāsfossus occidit̄. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. qꝫuis filio ducis id crimini dederint. Franciscꝰ barbarus studijs humanitatꝭ excellēs. editꝭ nō paucꝭ neqꝫ illaudatis opusculis. senio ꝯfectꝰ nō sine celebri noīe vita decessit. ¶ Impator fridericꝰ cū romā rediens eo se cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoqꝫ comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilibꝰ honoribus tumulatꝰ est. Frācīscus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo mediolanēsium duci brixiā bergamūqꝫ ademerat. copias eiꝰ plībus locꝭ fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem copiaꝝ de ꝓditōne suspectuꝫ securi ꝑcusserat. Marsiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem tenuissent. duꝫ pīnam hereditatē vendicare conat̄ interceptuꝫ necauerat. pacē cuꝫ thurcꝭ nō tam honestā qꝫ necessariā fecerāt. Impiūqꝫ venetuꝫ terra mariqꝫ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est tanqꝫ ꝓ senio reipublice videret̄ inutil̄. Ille huiꝰ ꝯtumelia affectus ingrate pr̄ie aspectuꝫ nō ferēs. eamqꝫ vitā recusans. q̄ careret īpio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuꝫ principatuꝫ suis ciuibus reddidisset. egrā qꝫ ꝯfestim aīam nature restituit. Cuiꝰ casum tanqꝫ ꝓuidisset baptista piasius cremonēsis astronimꝰ pluribus antea mēsibꝰ ꝓdixerat. Erat autē frācīscꝰ cum moreret̄ nō lōge ab anno sue vite nonagesimo. venerabilis senex ꝓcipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senatꝰ optīe nosset. Eiꝰ pr̄ in egipto negociatꝰ. cuꝫ ꝓpham regiōis illius quēpiā de futuris īterrogaret. Rn̄sum ab illo accepit. filiuꝫ sibi eē. q̄ aliqn̄ sue ciuitatꝭ ꝓncipatuꝫ asseq̄ret. Frācīsco suffectꝰ pascal̄ vir singulari prudētia ⁊ moribꝰ humanissimꝰ. cuiꝰ ducatuꝫ nulla putāt bella susceptuꝫ. nisi vl̄ necessaria vl̄ ad moduꝫ gl̄iosa. ¶ Ludouicus marchio mantuanꝰ īter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militaribus exercitatꝰ. In eo bello qō veneti cuꝫ frācīsco Sforcia post dn̄ium mediolani ab eo captuꝫ gessere. partes illiꝰ secutꝰ. magnuꝫ momētuꝫ rebꝰ eiꝰ accessit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frācīsco fefellerat ī vincula coniectus. sꝫ eiꝰ fideiussione dimissus. cuꝫ neqꝫ sic ꝓmissioni sue satisfaceret oībꝰ q̄ ī mātuano agro tenebat oppidis priuatꝰ ē. Sꝫ cuꝫ stipēdia venetis faceret. nō ꝑuas coruꝫ copias ī mātuanā duxit. vbi vastatis late atqꝫ incensis agris cuꝫ fortuna ꝓncipiuꝫ eiꝰ belli secunduꝫ fecisset. ⁊ iā mātuani metu ꝑculsi. rebꝰ suis diffidere viderent̄. Ludouicꝰ accersitꝭ ex mediolano auxilijs. milites suos ī aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox ꝓliū ī q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris pitī. ābo corpis atꝫ aī viribꝰ ꝓstantes. de gl̄ia. de īpio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniqꝫ victor ludouicꝰ fuso fugatoqꝫ carolo. oēs eius copiarū duces. ac ꝓmores eq̄tū ceꝰ. plibꝰ interceptꝭ ille deīde pr̄ia extorris atꝫ egenus morbo ꝯfectus īterijt. ¶ Apud ferrariā mortuo nicolao Estense ꝓncipe. oīm nr̄i seculi

Fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ꝛ ī ea ꝛ ī filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dn̄atū suscepit. princeps pacific⁹. lr̄arū ꝑitus. ꝛ musice cultor. q̄ decedēte borsi⁹ frater ei⁹. ꝛ ipi nicolao fi-
lius ex cōcubina pholomea senēsi ad pn̄cipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ꝛ ī armis cū laude ꝟsatus.
dicēdi ꝛ agendi ꝑitus. q̄ cū cesarē fridericū romā petentē ꝛ inde reuersū magnificentissime accepisset. sup
mutinā ꝛ regiū ducatus honorē accepit. primusq̄ oim ī estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōcliū ageret hugo senēsis q̄ ꝑ idē tp̄s medicoꝝ pn̄ceps hīt⁹ est. oēs q̄ ex grec̄ stu-
diosi phie eo ꝯuenisse credit̄ sunt apud se inuitauit. quos cū oppipare magnificeq̄ pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq̄ remotis eos ī disputationē pedetētim placideq̄ pellexit. cūq̄ iam marchio adesset ni
colaus. ꝛ mlti ī synodo excellētes phi aduētassent. cūctos ī mediū phie locos adduxit. de qb⁹ inter se Pla
to ꝛ aresto. ī suis opibus ꝯtēdere ac magnope dissentire videnť. edicens eā se ꝑtē defensurū quā greci op-
pugnandū ducerēt. siue platonē illi siue aresto. seq̄ndū arbitrarenť. Cū greci certamē minime recusassent
ꝑtractata ē ad multas horas disputatio postremo cū ꝛ ex ꝯuiuiꝝ snīa hugo grecoꝝ phos. alteꝝ post alteꝝ
argumēt̄ ꝛ dicēdi copia victos tacere cōpulisset. palā factū ē. latinos hoīes q̄ iam pridē bellic̄ artib⁹ ꝛ ar-
moꝝ glīa grecā supauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ꝛ oim doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estenꝯ vir̄ sp
doct̄ amica. nr̄a etate nō solū hugonē de quo ꝓfati sum⁹ magnis ad se p̄mijs traxit. sed mltos ī iure ciuili.
plures ī ceter̄ facultatib⁹ honorauit. In studijs eloq̄ntie iohānē aurispā siculū grecis ac latinis edoctū. q̄
versu ꝓsaq̄ claruit inter familiares hīnim ditem hūmq̄ fecit. Guarin⁹ aūt veronenꝯ oim ferme pr̄ ac mgr̄
q̄ a nr̄a etate grecas lr̄ās didicere. admirabilis ꝛ oim honore dign⁹ senex. q̄ oēm etatē suā legēdo. docēdo
scribēdoq̄ ꝑcurrisset. vnicū senectut̄ sue refugiū ꝛ illō q̄dē honestū dignūq̄ suis exercitijs ac vtutib⁹ iue-
nit. ¶ In agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex minorib⁹ formicis pars ꝗuā cōplures ascēderāt supuenere maio
res nō paruo nūero q̄ illas ꝑtim occiderūt ꝑtim deiecerūt. Post duas ferme horas tanta minoꝝ formicaꝝ
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmīe videreť accessere. Stipare oēs. ꝛ arboris vndiq̄ stipitē cir-
cūdantes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aiaduerterūt cōglobare se supne
pugnā expectauerūt. postq̄ sil̄ acies ꝯuenere cōmisso ꝓlio. maiores morsu rabido. mō illas mō istas emi
noribus interimere totiq̄ breui spacio cōfecerūt. vt cadentiū morientiūq̄ tumul⁹ ad piri radices nō parua
in terra succreuerit. Sȝ cū ꝑtinati⁹ instarēt minores spq̄ acies aciē p̄meret vigītiq̄ aut plēs vnaꝫ ex hostib⁹
circūdarent ꝛ a tergo ꝛ a fronte pugnātes nuda q̄ȝ latera ꝯroderēt. victe tādē maiuscule ꝛ ad vnū oēs neca
te. Illati ꝑus temere ꝓlij penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ rōne copijs eccle. cū. s. petri cathedrā eu-
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob̄ q̄ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ꝛ auēte retulit. Nicolaus pistorieꝯ vtroq̄ iure cō
sultus. q̄ tū in castris aplicis nerij senenꝯ epī vices agebat. Simile ħ illi est qd̄ in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ꝯstāti fama gestū ferūt nidū siue ī arbore siue ī rupe falco sibi ꝑauerat. ouaq̄ fouēs pullos aui-
dus expectabat. hūc corui supuenietes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract̄ ac vorat̄ spectauere id ē ꝑrimo
bubulci fugiētēq̄ trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones coruiq̄. q̄si septētrionales
illi meridionalē ꝑtē tenētes. ordinatis acieb⁹. ꝛ tanq̄ rōis capaces essent. alijs q̄ cornua obfirmarēt. alijs q̄
media ducerēt agmīa disposit̄. atrox ꝛ ferocissimū ꝓliū ī aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. ce-
derent. ꝛ iteꝝ resumpt̄ viribus certamē instaurarēt. tot⁹ vndiq̄ sbiectus ager. ꝛ pēnis ꝛ cadaverib⁹ obte-
ctus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. ſȝ etiā vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tp̄e interiecto cū duo de leodinēsi eccl̄ia contendentes. alter a
gregorio. xiij. alter a bn̄dicto. xij. in epm̄ elect⁹. Erat eīn inter illos de rōno pōtificio disceptatio. ambo cū
copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Iohānes dux burgūdie alteꝝ armis iuuit. alteꝝ leodieꝯ ppl̄us seq̄
bať. Pugnatū ē collatis signis. summa vtrinq̄ cōtētōe. horrendū cruētūq̄ ꝓliū factū. In quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei famā ꝯditū ē. qd̄ nos illac postea trāseuntes cesoꝝ ossibus
plenū vidim⁹. Sȝ de bello falconū ac coruoꝝ suā cuiq̄ opīoem relinq̄m⁹ veri ꝑiculo penes famā dimisso.
¶ Bononia q̄ nō tā studioꝝ mr̄ q̄ seditōnū altrix appellari pt̄ soror ꝛ ipa genue. ac solit⁹ incōstātie ꝯstās
cū factōe Iambecariā. nō sine cede mltos ciues domo pepulisset. cōi canetuloꝝ ac bentiuolioꝝ ꝯsilio re
gi cepit. pn̄ceps factionū baptista canetul⁹ ꝛ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo sanguinarij. ābo patrat̄ cedib⁹
insignes q̄ lȝ sil̄ ꝯparato sacro iūcti essent. nihil tn̄ inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fon
te baptiste filio visurus puerperā cōp̄rem seq̄ť. eiq̄ȝ manu p̄rēsa ꝓ nouo natu cōgratulať. ab iuuētibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrūcať. vt maīfeste apparuerit baptismi sacm̄ nō tā federis retinēdi q̄ ce
dis patrate cā a baptista q̄situ fuisse. Sȝ nō mlta mors hanibal̄ fuit nā q̄ ꝑtes ei⁹ seq̄ bāť. sumpt̄ paulop⁹
armis fugat̄ aduersarijs plateā obtinuere. Baptista indiuo tandē puerili ī specu quodā sbterraneo cū ple
risq̄ȝ cōplicib⁹ suis latitās rept⁹. ꝛ fumo cōpulsus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝯfossus ē. cadauer ei⁹ ī foꝝ
tractū ꝛ diu ludibrio hītū cū plerīq̄ȝ more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniassent. cruorēq̄ȝ bibere nō horruissent.
tandē exustū ē. ¶ Apud florētiā ꝑ id tp̄s xanth⁹ latebat herculis bēntuoli quē quodā eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iusserat siue ꝓmiserat fili⁹ extra mr̄imoniū nat⁹. paupem vitā lanifico ducēs. nec sat̄ gnarus
quo p̄re genit⁹ eēt. Hūc bononiēses euestigio vocāt recusantē quodāmō inuitū ī p̄triam ducūt. Eq̄tē ex la-
nifice factūt. tutorē hanibal̄ filio reipublice pn̄cipē tradūt. cui⁹ ea ī reb⁹ aduerꝯ fortitudo. ea ī secūdis mo-
deratio hacten⁹ oñsa ē. vt herculis filiū oēs norint. Qui cū exules ꝑ ꝓditōem nocte q̄dā vrbeꝫ intrassent.
ac excitato rumore q̄si victores īsultassent. haud q̄q̄ destitut⁹ aīo. excitat̄ amic̄. corept̄ armis. in eos ꝓsi-
lijt. nec mora victos ceꝯ captisq̄ȝ ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Bessarion eo tp̄e cardinalis nicen⁹ natōe gre-
cus. prudētia singl̄ari. ꝛ nr̄a suaq̄ lingua ꝑitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vsq̄ȝ
ad ipi⁹ pōtific̄ obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiq̄ȝ iuxta car⁹ fuit. q̄uis eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magiſq̄ȝ imꝑare q̄rant. qḋ plane nūc experit̃. ludouicus ſctõꝝ q̄tuor coronatoꝝ cardinalis le/
gatꝰ. q̄ q̄ꝫuis ingenio valet. ⁊ ea ꝑdītꝰ ē auc̄re. q̄ ſummi ſacerdotꝭ nepoti deberet̃ nō plus tñ ī vrbe p̄t q̄ȝ ſe-
natu placet ⁊ xanto bononiēſi viro. ❡ Florētiā vrbē ex feſulanis ruinis ad ripas arni fluuiȷ̄ ꝯditam priſci
hoīes fluentiā vocauere. quā cū auſpicȷ̄s fundata felicibꝰ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. miriſq̄ȝ
modis impiū ꝓpagare cepiſſet. florētiā longe meliꝰ q̄ȝ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maximꝰ euge-
nius q̄rtus id ꝯciliū qḋ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯſūmauit. Erāt plēs inter grecos ac latinos ſu
per archanis orthodoxe fidei ꝯtentiōes. q̄rū maxima ⁊ difficillima fuit de ſanctiſpūs ꝓceſſione. Cū greci
ꝑacliтū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioq̄ȝ ꝓcedentē aſſererēt. poſt mľtas ac diutinas diſputatiōes. in quibꝰ
tanq̄ȝ interpres Nicolaus ſagūtinus vtraq̄ȝ lingua diſertiſſimꝰ. ingenio facūdiaq̄ȝ iuxta ꝓmptus. illuſtre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccľa in vnū fidei ſymbolū ꝯſenſere. Ciuitas imꝑatorē grecoꝝ ⁊ patriar
cham cōſtātinopolitanū. ⁊ oēs coꝝ comites abunde lauteq̄ȝ pauit p̄triarcha hic ſenio ꝯfectꝰ deceſſit. ⁊ apḋ
p̄dicatores intra eccľam humatꝰ ē. cui maſſeus poeta laudenſ nō ignobilis epithaunū v̄ſibus imparibus
edidit. Nicolaꝰ picininꝰ illuſtris copiaꝝ ductor. ab exulibꝰ florētinis inuitatꝰ muſellanū ingreſſus agrū q̄
a florētia. x. milibꝰ paſſuū abeſt. hoſtiliter cūcta diripuit. nec diu poſtea in agro aretino cuȝ eugenio ſimľ ⁊
florentinis bellū iuniliſſet. apud anglianū magno p̄lio victꝰ ⁊ ꝓfligatꝰ ē. Ludouicꝰ archiep̄s florentinus
ap̄licis tūc copȷ̄s p̄erat. q̄ ea victoria nobilitatꝰ ad cardinalatū paulo poſtea ꝓfectus ē. Eugeniꝰ eñ ꝯuni
one grecoꝝ facta. ⁊ picininȷ̄ metu depoſito. mēte atq̄ȝ aīo auctꝰ. vȷ̄. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illuſtres. aut v̄tute p̄ſtātes. aut vite ſctītate cōſpicuos. inter q̄s duo greci aſſumpti ſunt. yſidorus ar-
chiep̄s rutenoꝝ ⁊ beſſarion nicenoꝝ pontifex. q̄ꝝ ſup̄ meminꝰ. Alfonſus rex arogonū rogatꝰ a philippo
maria vt antea dictū ē. ſibi aduerſus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus ī
galliā iter ingreſſus. Sȝ añ philippꝰ obiȷ̄t q̄ȝ ipſe tyburi quo iam appullerat digrederet̃. audita v̄o amici
morte. ⁊ q̄ ab eo nūcupatꝰ heres eſſet. in ſabinos ꝓfectꝰ magnificētiſſimo illi funere iuſta ꝑſoluit. Deinde
trāmiſſo tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare ſuas copias ex gal-
lia cogeret. atq̄ȝ ita ꝑ tuſciā pacatā ⁊ ſibi amicā ad opē mediolanēſibꝰ ferendā q̄s veneti bello p̄mebāt ꝓfi
ciſceret̃. noluerūt florētini ab alfonſo rogati venetoꝝ ſocietatē deſerere. Quapropter alfonſus ī agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere auſi corpo q̄ venerat die copȷ̄s circū/
poſitis vi cepit ac diripuit. Deinde ad caſtrū nouū ī codē agro ſitū mouit. cuiꝰ incole audita pomeratȷ̄ cla
de cōfeſtim abſq̄ȝ certamine ī deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot caſtella circūiecta. extiꝰ mōtecaſtellum
natura ⁊ ope munitū obſedit. quo tp̄e ea imbriū magnitudo atȝ vis venetoꝝ exorta ē. vt neq̄ȝ extra tentoria
q̄ſcere milites poſſent. mľtis coꝝ diſceptꝭ. mľtis ꝑmane raptatis q̄bꝰ ex rebꝰ ⁊ qḋ annone inopia labora
bat. Mouēs inde alfonſus cāpiliā duxit. Sȝ florētini id opidum preſidio ⁊ annona firmauerāt fruſtra ibi
cōtēdit. caſtella tñ aliquot finitima ī gerardiſta. id ei regioni nome ē. recepit atȝ illis reſtituit a q̄bꝰ florenti
ni p̄us ademerāt. erat in comitatu regꝭ ſymonetꝰ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito florētinorū ſtipēdio ad cū trā/
ſierat. Sygiſmūdꝰ aūt malateſta quē rex anteq̄ȝ tuſciā ingrederet̃. cū eq̄tibꝰ mille. ⁊. dccc. peditibꝰ ꝯduxe
rat. cū ab eo indies expectaret̃. ad florētinos trāſiuit. Fridericꝰ quoq̄ȝ vrbinatiū p̄nceps. notus ⁊ clarus ī
armis florētinoꝝ ſtipedia faciebat. q̄ cū eſſent eq̄tatu peditatuq̄ȝ nō inferiores rege. oēmq̄ȝ illi expugnādo
rū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. ñ fuit regi cōſiliūȝ ī obſidiōe campilȷ̄ ꝑſeuerare ⁊ p̄ſtim in mōtibꝰ comea-
tus penuria p̄mebat̃. Diuertit igit̃ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr
bem ꝯſedit. quo ī loco facile ſibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauibꝰ afferri poterāt
Abeſt inde tribꝰ ferme milibꝰ paſſuū plūbinū nobile oppidū ī cuiꝰ obſidione de q̄ poſtea dicemus laborā
ti regi caſtilionū. ⁊ ip̄m nō parui momēti oppidū ꝓdēte florētinorū p̄ſidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū ſy-
monetꝰ obſediſſet. paucis poſt diebꝰ ꝑ deditōem cepit. Dū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legatꝭ mediolanēſibꝰ aditꝰ ē q̄ opē eiꝰ implorātes. ī eo loco decerni bellū aduerſus venetorū ſenatuȝ
obtinere. Iam eī frāciſcꝰ Sforcia mediolanēſi pp̄ľo indignatꝰ venetorū auxilio fretꝰ. eos ſbigere ſummis
conatibꝰ nitebat̃. q̄ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex ſoluta plūbini obſidiōe neapolim rediſſet
florētini legatos ad eū miſere pacē petētes. q̄bꝰ accepta fiḋ ī caſtra ꝓfectꝭ poſtq̄ȝ mādata expoſuerūt. bellū/
q̄ȝ recuſarūt antonȷ̄ cardinalis hilerdeñ. noīati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocȷ̄ pōtificis volūtate
ſuſceperat. paucꝭ poſt diebꝰ ea lege pax florētino pp̄ľo reddita vt caſtilionū ⁊ inſula eulȷ̄ q̄ ip̄ius bello florē
tinis erepta fuerat in p̄tāte regꝭ remaneret. Sȝ cū frāciſcꝰ Sforcia mediolano potitꝰ eēt. oēſq̄ȝ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq̄ȝ mediolanēſis agri a venetꝭ repeteret. alfonſus q̄ cum frāciſco eēt infeſtus e re
ſua cē ratus illū. ne radices in tāto imꝑio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē eſtenſem recōciliatꝰ vene
tis. ⁊ cū eis aīcicia ſocietateq̄ȝ facta florētinis q̄ frāciſci fortunā ſecuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. ſecun
do bellū indicit ferdinandūq̄ȝ filiū ī expeditōem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo tp̄e admodū adoleſcens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ ꝑato. liberalibꝰ diſciplinis inſtitutꝰ. armoꝝ tractādo/
rū ſcīa edoctꝰ. glīe cupidꝰ. inedie ac laboris patiēſ. cui p̄r ſex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝯmiſit. Fuerīt ⁊ ī
exercitu eiꝰ comes euerſus ⁊ vrſinꝰ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Fridericꝰ quoq̄ȝ vrbinas. q̄
ſupiori bello florētinoꝝ arma ſecutꝰ erat. ī eiꝰ exercitu militauit. Florētini v̄o poſtq̄ȝ imminere belli ſibi tēpe
ſtatēꝭ ſenſerīt Eſtorē fauētinū ſymonetū. quē ſup̄ noīamꝰ ac ſygiſmūdū malateſtā. poſtremoq̄ȝ alexādrū ſfor
ciā ꝯduxere. q̄ ſiľ iūcti. ſup̄ decē milia eq̄tū. peditū v̄o magnū nūeꝝ ī caſtris hūerūt. Ferdinādꝰ tñ ꝑ agruȝ
cortonēſem in aretinū copias duxit. vbi caſtellis aliq̄bꝰ nō magni noīs vi captꝭ atȝ direptꝭ. Follianuȝ non
parui momēti oppidū. cū oppugnāre cepiſſet. nec hoſtes auxiliū ferrēt. pꝰ dies. viȷ̄. ꝑ deditōeȝ accepit. Eq̄-
tatū eſtoris apḋ mōtē policianū plibꝰ captꝭ. nōnullꝭ occiſis fudit ac fugauit. Reucininū ī agro florētino ex-
pugnauit. Caſtellinū v̄o cū obſediſſet hyberno rigore inualeſcēte receſſit. ⁊ ī maritima loca ⁊ aquā viuam
p̄ris exmplo ſeſe recepit. Quo tp̄e ⁊ antoniꝰ Olzina vadā ī littore maris ſitā nauibꝰ occupauit. ⁊ ampliori

fossa a terra cõmunijt. Quo ex loco pisanũ ⁊ vulteranũ agrũ infestũ reddidit. Cũq3 interea florẽtinoꝝ du-
ces ad foltanũ castra mouissent. velletq3 ferdinãdus auxiliũ obsessis ferre. Jamq3 itineri se cõmisis. tãta
in castris lues cõsecuta ẽ. vt p̃ languẽtiũ nũero. nõ mõ ad rem gerendã. ſ vix admouẽda castra sat̃ eẽt. Ob
quã rẽ folianũ summa vi expugnatũ. nec minori ṽtute defensum. tandẽ ab oppidanis clam p̃sidio traditũ ẽ
q̃ tñ paulopost ⁊ ip̃i victoꝝ p̃da fuere. oppidũ incẽsuz. ac solo eq̃tũ. Per id q̃3 tp̃s gerard⁹ gambacurta. dũ
castella q̃tuor q̃ p̃ĩ a florẽtinis accepat intra apenninũ sita. ferdinãdo tradere vult. ab vno e suis p̃dit⁹. ca-
stris amissis diu regẽ mendicãdo secut⁹ ẽ. Exin pace apud laudã (vt diximus) facta reuocat⁹ a p̃re ferdinãd⁹
in regnũ ꝯcessit. Florẽtini q̃ amiserãt cũcta recupauerũt. Baldacius pedestriũ copiaꝝ haud ignobil̃ ductor
manu p̃mpt⁹ ⁊ audax. cũ diu florẽtinoꝝ stipẽdia meruisset ĩ palatiũ tandẽ accersit⁹. dũ ingratitu ꝯtumacie
r̃ndet. capt⁹ ex altissimis fenestris ĩ foꝝ p̃cipitat̃. cui q̃uis magno casu iã expirasset. securi tñ ceruix absci-
sa ẽ. ¶ Inter florẽtinos oẽs q̃ nr̃a floruerũt etate cosmas cognoĩe medicus ⁊ prudẽtia ⁊ auc̃te eminuit. is
p̃nceps vrb̃ diuis senatũ q̃ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̃plimos ditauit. m̃ri-
monia ex argẽto suo dotib⁹ m̃lta cõiuxit. Villas magnificẽtissime exedificauit. In eccl̃ias ditissima dona
cõtulit. monasteriũ sc̃ti marci ⁊ ampliũ ⁊ nitidũ a fundamẽt̃ erexit parochie sue tẽpl̃ũ cũ paꝝ placeret pror-
sus diruit. Exin structurã admirãdi op̃is ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̃uis ornatissimas ere-
xisset. ampli⁹ tñ meditat⁹. op⁹ palatiũ ⁊ altũ ⁊ ingẽs. ex q̃dratis lapidib⁹ ĩ insigni vrbis loco. adeo pulcrũ
adeo ampliũ cõstruxit. vt ei alteꝝ eq̃ri tota ciuitate nõ possit. Cõmẽdãda ẽ mult̃ in rebus florẽtinoꝝ p̃ru-
dentia. tũ maxime q̃ ĩ legẽdis cãcellarijs. nõ iuris sciam vt plereq3 ciuitates ſ oratoriã spectãt ⁊ q̃ vocant
hũanitatis studia. Norũt eñ rectã scribẽdiq3 dicẽdiq3 artẽ nõ bartholũ aut innocẽtiũ. ſ tulliũ q̃ntiliãũq3
tradidere. Nos tres ĩ ea vrbe cognium⁹ grec̃ ⁊ latinis l̃ris ⁊ cõditoꝝ op̃a. fama illustres. q̃ cancellariã ali⁹
post aliũ tenuere. leonhardũ ⁊ carolũ aretinos. ⁊ poggiũ eiusdẽ reipublice ciuẽ q̃ secretari⁹ ap̃licus. tub⁹
q̃ndam romãis põtificib⁹ dictaret ep̃las illos p̃cesserat colucius cui⁹ ea dicẽdi vis fuit. vt galeaz⁹ medio
lanensiũ princeps. q̃ patrũ meoꝝ meoria grauissimũ florẽtinis bellũ intulit crebro dicẽ auditus sit nõ tam
sibi mille florẽtinoꝝ eq̃tes q̃ colucij scripta nocẽ. Disceptatũ ẽ diu inter florẽtinos ob pecuniariũ exactio-
nes. q̃ tenuiores ciues mag̃ q̃ opulẽtos vrgebãt. His dieb⁹ cõsentiẽte cosmo noua rõ fortunaꝝ. cuiusq3
ciuis descriptio cepta ẽ. quã raro factã sine tumultu moniq3 pp̃li fecerũt at tũc q̃ete trãquilleq3 trãsijt. Lucẽ-
ses qui nr̃a memoria bis florẽtinoꝝ obsidionẽ expti. bis philippi mediolanẽsiũ duc̃ auxilio suã l̃ibtatez
defendere. ad extremũ cũ vicinis virib⁹ pares eẽ nõ possent. nec facile inuenirẽt. q̃ q̃tiẽs hostis p̃meret. to-
tiens ferret opẽ. fedus ad q̃nq̃gint a ãnos cũ eis p̃cussere. eas leges s̃beuntes q̃s dixere potẽtiores. ¶ In-
ter florẽtiã ⁊ senã apud oppidũ q̃ sc̃tm cassianũ appellat̃ anno post iubileũ sexto. vise sunt nubes vigiti
(vt ferũt) cubitis a terra s̃blimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel-
lere. ⁊ iuitatis sepe victb⁹ pelli q̃ pepulerãt interea summa atq3 incredibili sp̃us violẽtia. domoꝝ tecta p̃ in-
ane iactari muros deijci. ⁊ saxa ingẽtia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuũ robora
radicit⁹ cõuelli. atq3 cõstringi. hoĩes ⁊ iumẽta nõ p̃uis spacijs p̃ celũ ferri atq3 raptari. hec nob̃ q̃ se vidisse
aiebãt retulere. ſ mag̃ nos (vt crederem⁹) ep̃le a grauissimis viris de his reb⁹ alfonso regi dũ apud eũ age-
rem⁹ scripte. ⁊ in p̃ũtia nr̃a lecte cõmouerũt. ¶ Urbs sena vñ mihi origo ẽ. sc̃dm hodie locũ in etruria obti-
net. amenissimo sita loco. Et si mihi fides h̃ñda ẽ. pp̃lo neq3 rudi neq3 iurbano. Hui⁹ rectores q̃ nobilitate
postposita. q̃ fuit ĩ illa ciuitate. tota ytalia memorabil̃ ⁊ p̃te pp̃li quã duodecim appellãt prorsus cõculca-
ta. m̃ltis annis ĩ pace q̃euerãt inter se tandẽ duas factiones h̃re ceperũt. q̃ p̃ut sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vel pp̃lis vel ytalie p̃ncipib⁹ cõiuxere. Cũ ṽo rex alfonsus ĩ florẽtinos (vt antea relatũ ẽ) cõduce-
ret exercitũ. factiões ip̃e manifesti⁹ patefacte. Altera regiũ bellũ ꝯ florẽtinos inuãdũ eẽ ꝯsuluit. altera cum
florẽtinis auxiliũ dandũ eẽ suadẽ nõ auderet. dissimulãdũ cẽsuit vicerũt p̃mo reg̃ amici ⁊ ei⁹ castra ꝯme-
atũ misere. Sz cũ rex ad sextũ lapidẽ vrbi p̃ximi⁹ castrametat⁹ eẽt. dissemiantib⁹ in plebe q̃ florẽtinis stu-
debãt alfonsum nõ tñ florẽtie q̃ senaꝝ dñium q̃rere. tota vrbe trepidatum ẽ. ⁊ armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̃ l̃ibtate sue insidiãtes obs̃uauere. Cõminuit aliquãtisp̃ eã pp̃li suspitiõem frã-
ciscus martorellus p̃stanti vir ingenio. ⁊ quo rex libẽter vteret̃. legat⁹ ad eos missus. ſ cum nõ tam regis
amore aut odio. q̃ priuat̃ ciuiũ ꝯtẽtionib⁹ reipublice ꝯsilia turbarẽt̃. adeo tenuiter ãnona ĩ castra reg̃ de-
portari p̃missa ẽ. ⁊ vt florẽtinis sil̃ ⁊ regi viderẽt̃ lesi. Idẽ factũ ferdinãdus reg̃ fili⁹ alio postea tp̃e ĩ eos-
dem florẽtinos duxisset neq3 eñ p̃ncipio ei⁹ aduẽt⁹ satis ei fauẽtes fuere. Sz veneti cũ senensib⁹ ac regi fe-
dere iũcti eẽnt vsq3 adeo senẽses legatõib⁹ agitarũt. Et vt ip̃i societatẽ tandez reg̃ inierũt. belliũq3 florẽtis
indicerẽt publice. q̃ breui sopitũ ẽ venet̃ apud laudã incõsulto rege pacez recipiẽtib⁹. Post hec senẽsib⁹
aliud ẽuestigio bellũ exortũ ẽ aduersus hylbrãdinũ pitiliani comitẽ in quo ducib⁹ vsi sunt sigismũdo ma-
latesta ⁊ eusberto corrigẽsi quoꝝ potẽtia nõ tã hostib⁹ q̃ ip̃is senẽsib⁹ formidãda fuit. Suborta aũt iter
sigismũdũ ⁊ senẽses discordia. cũ sese ille suspectũ eẽ aĩaduerteret. nõ sine suo ⁊ senẽsiũ dãno recessit. eus-
bert⁹ cũ senẽsib⁹ p̃seuerauit. Interea comes iacob⁹ pycinin⁹. q̃ iã pridẽ apud venetos stipẽdia faciẽs nõ
sine laude reꝝ gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cũ pace vbiq3 porta stipendio careret in etruriã ꝑerãs senenses
iure p̃rne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetijt. q̃ cuz frustra fuisset. acies in
eos cõuertit. Et ingressus senẽsem agrũ. pleraq3 oppida p̃tim vi p̃tim p̃ ditõe recepta diripit. Calixt⁹ ter-
cius q̃ recens pontificatũ inierat. copias suas senẽsi pp̃lo auxilio mittit idẽ frãciscus Sforcia idẽ florentini
faciũt veneti quoq3 p̃ fedus requisiti auxiliũ q̃uis tenue p̃bent. Cõmittit̃ ex ĩprouiso p̃liuz. ex quo sine
magno damno p̃tiũ discessum ẽ. Jacob⁹ cũ exercitu coact⁹ ẽ castilionũ sese recipe. q̃ oppiduz eẽ diximus a
florẽtinis priori bello receptũ vbi q̃uis acriter oppugnaret̃. expugnari tñ nõ valuit. Inter hec Eusbert⁹

in suspitionẽ actus tanq̃ cũ pycinino sentiret. cũ eius rei nõ parua extarẽt indicia vocat⁹ ad vrbẽ in sena
tu senẽsi trucidat⁹ ẽ. ⁊ p fenestrã in foꝝ ꝓiect⁹ ẽ. Pycinin⁹ paulopost vrbetellũ natura loci mũitissimũ op
pidũ p ꝓditionẽ obtinuit. vna eñ tantumõ via. istaq̃ artissima. ⁊ arcis oppositõne defensa pt adiri. reli
quas ptes stagnũ claudit pn̄s dumtaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cũ frumẽti viniq̃ copiã pyci
nin⁹ repiisset. tamdiu se ꝯtinuit donec pacẽ apud regẽ atogonũ firmata ĩ regnũ sese recepit. Sꝫ ea pax ex
terno bello senẽses soluit interno magis ac magis ĩplicauit. nã regis amici. ⁊ tanq̃ belloꝝ eã fuissent pycini
niq̃ studio fauissent. partim securi ꝑcussi sunt. ꝑtim relegati. multi cũ sibi ꝑiculum in pñ̃ia imminere cerne
rent. spõte ĩ exiliũ abiere. adeoq̃ ĩ eos q̃ suspecti sunt hĩti. seueritas exercita ẽ. vt etiã florẽtinis videat̃ eẽ
seuitũ nec dũ maloꝝ finis q̃ñ in ciuitate pax pacata. noue indies machinatões. aut singũt̃ aut inueniũtur
⁊ sanguis ciuilis in foꝝ dispgit̃. hoc fortasse malũ equul⁹ ille ꝓnũciauit. q̃ ãno iubileo añ portã e⁹ vrbis
q̃ romã ꝑgit. pregnãs freq̃nter astãte pp̃lo. dũ pareret expirauit. Erat eñ hermofredit⁹. cõiuis feminei sex⁹
nullũ ĩ eo vestigiũ cerneret̃. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocẽtes ciuitas existimauit duo fuere
ab ip̃a pueritia socij. ⁊ studioꝝ cõione cõiũcti. q̃rũ alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteret̃. alter poeticã. Gre
gori⁹ lollius. ⁊ frãciscus patricius cui⁹ p̃la extãt poemata. q̃ doctissimi ꝓbãt. ⁊ q̃ vitã sibi retinuisse credũ
tur. Marian⁹ sozinus p idẽ tp̃s scia iuris nõ soliũ apud senẽses. ſ; tota ytalia late clar⁹ ẽ hĩt⁹. Plũbinũ nobi
bile oppidũ ex populione ruinis edificatũ existimat̃ nõnulli populiniũ appellãdũ putãt id ẽ ĩ littore tuscie
maris sitũ. Ilue insule oppositũ. q̃ ferri venis inexhausta magnũ quotannis vectigal plũbini dño prebet
Huic oppido p̃fuit iacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femĩa martini q̃nti romani põtificis sorore nat⁹. pa
tificus q̃dẽ p̃nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cõiuge virilẽ sobolẽ nõ susciperet. extra mĩmoniũ he
redẽ q̃rens cõcubinã q̃ndã amare cepit. cui⁹ cũ venter intumuisset. ⁊ iã tp̃s pariẽdi ꝓpe adesset. incredibili
gaudio gestiens florẽtinis ac seneñ. legatos vti ad se mitterẽt ac partũ de sacro fonte leuarẽt. futuros cõ
patres magnis p̃cib⁹ inuitauit partũ ẽ venere. ad dictã diẽ legati. mulier inter obstetricũ man⁹ diu labo
rans. ethiopẽ tandẽ peperit. q̃ res vt risum pp̃lo chachinnũq̃ excitauit. Ita ⁊ cõp̃uitates ⁊ leticiã prin
cipis interrupit tybicẽ tñ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat. ex q̃ natũ puerũ credidere. q̃ mox vbi detectũ fla
gitiũ intellexit saluti sue fuga cõsuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrsin⁹ pacti vir ingenio ⁊ rei militaris
ꝑitus in ei⁹ locũ suffect⁹ ẽ nõ suo iure ſ; cõiugis. q̃ iacobi filia fuisset. Hũc alfonsus cũ in tuscia florẽtinoꝝ
bello destinaret̃. fauentẽ hostib⁹ repit q̃propter castris plũbino admotis. eũ intra menia clausũ terra ma
riq̃ summis viribus oppugnauit. ſ; nõ minori v̉tute ip̃e ab interiori pte ciues suos defendit quã regis mi
les ab exteriori muros ĩuasit. Pugnatũ ẽ diu acri cõtentõe ita vt multi vtrinq̃ ceciderint. cõplures vulnera
ti in hostiũ man⁹ peruenerũt. ⁊ eo p̃lio iuxtoꝝ virtus emicuit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca
dola ad muros pariter vadẽtes inter ceteros pugnare fortiter aĩaduersi sunt. Sꝫ oĩbus p̃latus ẽ galeatin⁹
Baldasin⁹ natione siculus q̃ ter muri fastigio app̃hẽso q̃̃ prius tormẽta disiecerãt conat⁹ est oppidũ irru
ere. ceteꝝ feruentis aq̃ viueq̃ calcis. q̃ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat urebat artus vi de
territus. grauisq̃ saxi ictu cũ reuulsa aggeris pte deturbatus ẽ. Fuit aũt galeatius statura q̃ mediocrẽ exce
deret robustis ac ceteris⁹ membris. corpis magnitudini vires rñdebant luctatione iactu saltuq̃ nulli bo
minũ cessit. membroꝝ robori par anim⁹ erat. eq̃ ac pede iuxta bellator acerrim⁹. armatura graui armatus
galeatusq̃ humi stãs. sinistra sellã. dextra hastã equestrẽ tenẽs. strẽnuo saltu grãdi statura equũ insilebat.
singulari certamĩe q̃ter p̃liatus. bis ĩ ytalia. bis in gallia trãsalpina toti⁹ victor euasit. a trib⁹ hostiũ equi
tib⁹. corpo florẽtinos bello pedit⁹ vnũ ex his gladij capulo semunecẽ eq̃ excussit. aliũ citato equo medium
amplexus e sella extractũ humi strauit. Terciũ cubito grauiter ꝑcussum ĩ fugã v̉tit tãta porro modestia vt
nũq̃ ip̃e de se vl̃ rogãtibus amicis diceret vite cultu. moꝝũq̃ elegãtia. oĩbus p̃terea grat⁹ dilectusq̃. Per
stitit aũt plibus dieb⁹ ad plũbinũ alfonsus. ſ; cũ oppidi expugnatio difficilis videret̃ neq̃ iã cõmeatus in
castris esset. ⁊ equi cõsumptis arboꝝ folijs fame perirẽt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Rey
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ĩ se viri delictũ puniret. missis ad eũ oratoribus.
tributũ ei quotannis dũ viueret. aureũ poculũ quingẽtoꝝ aureoꝝ daturã ꝓmisit. Ea mortua sollicitis op
pidanis. quem sibi potissimũ dñm legerẽt vicinis v̉o potẽtatus cũ varijs artib⁹ ad se trahere conatent̃. te
nũciatũ ẽ manuelẽ appianũ adhuc ex principũ suoꝝ ꝓsapia supesse. cui se cõmittere possent. Hic multos an
nos in milicia versatus nec tñ aut opes cõgesserat. aut egregio aliquo facinore nomẽ q̃sierat. Ob quã re̾
dimissis iã armis vxorẽ troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitã agebat. nihil min⁹ q̃ dũ andi sollicit⁹
cũ a plũbinensibus publice reuocatus ẽ. quod ei primo nũcio veluti somniũ visum ẽ. Exiñ fortune ludũ
libenter amplexus tanq̃ vite reliquũ dormiuisset. In alterũ virũ mutatus. q̃uis senex p̃cipatũ suscepit.
Rexitq̃ postea pleriscq̃ annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso v̉o qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊
stipendiñ fecit ⁊ cẽsum dedit. Decessit aũt e duobus filijs extra legitimũ cõiugiũ sibi natis minore quẽ cũ
ciuitas seniori preferret herede instituto. ¶ In viterbio v̉o nõ parui motus fuere Sedente nãq̃ nicolao
quinto princiualles gattis eius vrbis princeps. dũ roma redit. apud lacũ vicensem ab inimicis inuasus
obtrũcatus est. Exiñ sedente Calisto tercio welhelmus ei⁹ nepos. noctu domi necat⁹. ob quã rẽ ciuitas ĩ
vltionẽ sollicita. dũ malefactores inq̃rũt̃. dũ isti fugiũt illi plectũtur. magnas calamitates ꝑpessa ẽ. ¶ Ur
bis rome iã tandẽ nobis sese res offerũt. q̃bus suã narrationẽ petẽtibus ꝑuato breuitatis instituto. satis
facere pergim⁹. Hic ioannes vitellius alexãdrinus ⁊ cardĩalis ⁊ legatus p̃rimonij btĩ petri gubernator ⁊
ductor ap̃lici exercit⁹. q̃ fulginates. q̃ camertinos tyrannos. qui p̃fectum vrbis. qui comitem anthonium
pisanum. qui plures alios eccl̃ie insultatores bello victos neci dederat. Dux pontem tyberis. quem sancti
angeli vocant transire intitur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. re
pente inuasus vulneratus captusq̃ in arcẽ rapit̃. vbi paucis post dieb⁹ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitã finiuit. Prouinciã deinde suã. sortitꝰ ē ludouicꝰ ⁊ ipē cardinalis aquilegiensꝭ patriarcha. iã rebꝰ gestis ⁊
amicicia pōtificꝭ late cognitꝰ. q̄ pacatꝭ rebus ī vrbe eugenio reditũ ꝓparauit. Cōprehēderãt rōni eugeniũ ac
libertatē asserētes. apud sctãm mariã in trãstyberina regione custodiebãt eũqꝫ cũ deceptis custodibus per
tyberim nauigio fugerer. iaculis ac sagittis petierãt. fremebat em̄ ppl's. cũ externꝰ miles infestis armis ro
manos vastaret agros. hoīes atꝫ armēta surripiēs. Sꝫ cũ plurimis ãnis eugenius abfuisset intellexerant ⁊
opulēti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē q̄ꝫ vastã ac desertam speluncaꝫ videri.
q̄bus ex rebꝰ missis ad eũ legatꝭ vt in vrbē suã rediret. magnis p̄cibꝰ rogauere. Rediit ille nono postq̄ꝫ ef⸗
fugeret ãno. nec tã ignominiose pulsus fuerat. q̄ꝫ exceptꝰ ē gl'iose. Fuit cuꝫ frãcisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̄
postea dicemꝰ ⁊ ī aliis locꝭ piculosum bellũ. qđ p ludouicũ cardinalē ⁊ nicolaũ pycininũ iã sibi recōciliatũ
ꝯfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frãciscus Sforcia tudertinã vrbē sibi amicã. nã eiꝰ aliq̄n poti⸗
cus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cũ exercitu parere. Erãt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludoui
ci potentiã indignãtes frãciscũ nō q̄si aduersus eugeniũ. sꝫ ꝯ eiꝰ cōsiliũ inuitabãt. inter q̄s nicolaũ capuen
sem ī vrbe gl'osum ac potentē fuisse ꝯmemorant. nã eugeniꝰ p id tp̄s eũ de ipa re suspectũ roma amouēdum
curauit. Sꝫ cũ auxilia eccl'ie ꝓpe aduenissent frãciscus irrito ꝓposito recessit. Eugeniꝰ v̄o q̄ cũ quōdaꝫ ve
netis ac florētinis studiosissimꝰ fuisset. Cũ illi hostē suũ franciscũ aduersus ecciam armis pecuniisqꝫ iuua⸗
rēt ⁊ ipē ad ipoꝝ hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiũ p̄ncipē. ⁊ rex q̄dē eiꝰ suasu vsqꝫ ad ty⸗
burē venerat philippo cuiꝰ opes iã pene collapse videbãt laturus opē. aut ī tusciã ꝯ florēntinos aut in gal
liã ꝯ venetos ꝓsecturꝰ. sꝫ eugeniꝰ cũ q̄tuor cardīales creasset. ex q̄bꝰ successorē suũ assumēdũ esse p̄dixerat
in lectulo egritudinis iacēs. paucꝭ post diebꝰ migrauit ad p̄res. ⁊ ī basilica. b. petri apud eugeniũ tercium
sepultꝰ. Priꝰ tm̄ q̄ꝫ obiret germani q̄ postq̄ꝫ duos de summo pōn̄ficō cōtendere aiaduerterant. neutralita⸗
te q̄dã vtētes. vtriqꝫ recusauerãt obedire. destinatꝭ romã legatꝭ. inter quos ⁊ ego vnꝰ erã a friderico impa
tore missus ob obediētiã ei iãiã morituro restitueret. Ipē v̄o theodericũ coloniēsem ⁊ iacobum treuerēsem
archiep̄os. quos pōtificali dignitate p̄uauerat. mutata sn̄ia ad pristinos reduxerat honores. Magnus p
fecto ⁊ clarus pōnfex fuit eugeniꝰ cōtempsit pecunias v̄tuteꝫ apprime dilexit. neqꝫ scd'is rebus intumuit.
neqꝫ succubuit aduersis. neqꝫ spes ei gaudiũ. neqꝫ metꝰ tristiciã auxit. sedatꝰ aīmꝰ eũdē sp eiꝰ vultũ osten⸗
dit. s̄mone breui eoqꝫ grauissimo vsus est. durus ⁊ asp in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas
corp'is. oīs decor. ⁊ venerãda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. plꝰ aliq̄nto credidit ⁊ maius impiuꝫ q̄ꝫ
par fuerat ꝯmisit. huiꝰ p̄r cũ in egipto negociaret̄ cũ p̄re frãcisci fuscari de quo iã mentio facta ē. ab heremi
ta. quē pariter adiit. nō minꝰ letũ vaticiniũ quã ille accepit. ille em̄ filiũ quē hēbat futuꝝ p̄rie principē. hic
fm̄ inter sacerdotes ad summũ euasuꝝ didicerat. Eugenio v̄o gabrieli nomē inditũ fuit. Qui cum adole⸗
uisset defunctꝭ parēnbꝰ euãgelii nō surdꝰ auditor p̄rimoniũ qđ ab illis nō tenue acceꝑat. inter xp̄i paupes
erogauit. Exiu antonio corario coniite eiusdē seruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cuꝫ laude
v̄satus tandiu cũ illo vixit. donec angelus corario gregoriꝰ terciusdecimus appellatus sedē petri sortitꝰ
cũ alter ab altero separi nō posset. ambos aduocãs senēsi eũ bononiēsi anthoniũ p̄fecit eccl'ie nec diu mora
tus vtrũqꝫ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo claruerũt. sꝫ hic summũ pōtificatũ adeptꝰ magꝭ
eminuit q̄ ⁊ si oriēte scismate in p̄ncipio sui pontificatus vsqꝫ ad obitũ cũ basiliēsibus cōtenderit. Corona⸗
to tm̄ sigismũdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccl'ie q̄s amiserat recupatꝭ tyrãnis p cir⸗
cuitũ deletis. ꝯtumacia rōnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoīem exuit. Hic me q̄ꝫuis aliq̄n aduersus eũ existi⸗
mans. deo sacrificiũ facē cũ basiliensibus sensissem. Nã in eo tp̄e tota nutabat eccl'ia. veniētē ad se benigne
recepit. inter secretarios collocauit ⁊ ap̄licis s̄bdiaconatus honore donauit. Eccl'iaꝫ quoqꝫ tergestinã pau⸗
cis diebꝰ anq̄ꝫ moreret̄ falso rumore vacantē audisset. multꝭ illã petētibꝰ. nisi mihi p̄ oībꝰ destinauit. quod
postea successor ipl euit. Nicolaus q̄ntꝰ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologica doctrina
illustris. ⁊ omi ferme sciaꝝ genere insignis. post eugeniũ ī petri cathedra suffectꝰ. Qui paucꝭ añ mēsibus
cardinalatũ ab eo cũ felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu p̄us ep̄atũ bononiēsem acceperat.
Hic vrbē multꝭ ⁊ maximis edificiis exornauit. cuiꝰ opa si cōpleri potuissent nulli veteꝝ impatoꝝ magnifi
centia cessura videbãt. Sꝫ iacēt adhuc edificia interrupta. ruineqꝫ muroꝝ ingētes. Scisma qđ apud subau
diēses adhuc ī eccl'ia vigebat. explosit amedeũ papatui renũciãtē in gr̄am recepit cardinalatꝰ honorē ⁊ in p̄r
no dn̄io legatōem reliq̄t. cardinalibꝰ aliquot ab eo creatꝭ dignitatē dimisit. roãnos lōga pace ditauit. iu⸗
bileũ feliciter gessit nisi qđ ī pōte scti angeli ī ꝯcursi oē ppl'oꝝ improuide facta. ducētos circiter homīes. aut
ꝯculcatos aut ī fluīe eiectos piisse ꝯstat. Bernhardinũ senēseꝫ ordīs mīoꝝ ꝓfessorē. q̄ paulo añ obierat. in
nũeꝝ sctōꝝ retulit. Fridericũ terciũ īpatorē ⁊ leonorã augustã matrimonio iuxit. ac de more iũctos corona⸗
uit. familias habũde ⁊ cũ multa leticia pascēs. His cardīales creauit. ⁊ p̄mo q̄dē te vnũ antoniũ natōe ma
ioriceñ. ad titulũ scti crisogoni. quē sibi p̄hie studiis ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitōem ex oībꝰ pareꝫ
elegerat. Scd'o sex creauit. aut doctrina ꝑcelebres. aut generꝭ claritate īsignes iter quos ⁊ germanũ suum
philippũ sctē susanne cardīalē assumpsit. placidis moribꝰ ⁊ īcorrupte fidei virũ. Libros ex tōta grecia exq̄
sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinã cōuerti linguã curauit. magna premia trãslatoribꝰ prebēs. ⁊ acceptissi⸗
mi ei fuerũt in trãsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber
⁊ Gregorius castellanus itemqꝫ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cũ pōtificis aures
mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri v̄o poemate quod ab heroico
carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tm̄ inuentꝰ
est. q̄ acri eiꝰ iudicio satisfacerer. Oratiꝰ romanꝰ q̄ scribatũ ap̄licuꝫ ea de re cōsequutꝰ magnisqꝫ pollicitatiōi
bꝰ illectꝰ. Iliadeꝫ aggressus. nōnullos ex ea libros latīos fecit dignos. q̄s n̄ra miraret̄ prisca ñ iprobasꝫ
etas. Nicolaꝰ q̄ꝫ perotꝰ polibio e grecꝭ comode atꝫ ornate ad nos traducto. Iohes tortelliꝰ aretinꝰ libro d̄
orthographia ꝑitissime cōscripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregiis voluminibus aliisqꝫ

pene innūerabilib⁹ noua cudētes opa ei⁹ pontificꝭ grām meruere. Adeo eīm ingenia excitauit fouitqz Ni
colaus vt vix eū inueniri possit. in quo magꝭ hūanitatꝭ ⁊ eloqntie. ceteraꝝqz bonaꝝ artiū studia q̄ suo tp̄e
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis virꝭ inscripta eē volumīa. quot neqz suoꝝ p̄decef
soꝝ. neqz īpatoꝝ cuiuspiā noī dictata ꝯperim⁹. Unū tm̄ edoctū ab eo neglectū miramur. Blondū flauiū fo
roliuēsez q̄ res a declinatōe rōni īpij vsqz ad etatē nr̄am toto orbe patratas mirabili ordine ī duas digessit
decades romā describēdo īstaurauit. ytaliā illustrauit. deinde triūphantē orbē scribere adorsus oēm nobis
vetustatē aperuit. ſ ita ferunt hoīm mores. prraro quēq̄ extollit pōnfex. quē p̄cessor amauit. Ceteꝝ Nico-
laus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaꝫ bibliothecā instruxit. In q̄ circiter tria milia libroꝝ volūia
cōdidit. Sacrariū aplicū vasꝭ aureis ⁊ argēteis. sacerdotalib⁹ indumētꝭ mirifice decorauit. Altaris orna/
menta aulea q̄qz ex auro cōtexta mirādi opis coemit. Suppellectilē toto palatio necessariā magnificētissi-
me ꝑpatā duplicauit triplicauitqz. Legatoīb⁹ q̄s publice audiuit ita rn̄dit vt dubiū eēt. sapiām ei⁹ an elo-
quentiā an magꝭ admirere Si q̄s eē ī vrbe pegrinos extimatōe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xenijs
honorauit nobiles sua domo extorres q̄ ad se venerāt benigne cōfouit. paupib⁹ xp̄i largas elynas dedit.
religiosꝭ mēdicātibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ī ecclias vrbis plīma dona ꝯtulit in pr̄imonio btī
petri plīmas ac mūitissimas arces oportunis locꝭ erexit. hui⁹ tm̄ tā admirabilꝭ tam expetēdi pōnficꝭ vite ñ
defuerūt insidiatores. Stephan⁹ eīm rōnus familiā porcariā tenuit censu eques. res nouas sepe ī vrbe mo
litus. ac ꝓpterea bononie relegat⁹. clam inde excedēs magnis itinerib⁹ romam rediit. Conuocatisqz mox
amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitās. eā vrbē q̄ totā sibi sbiecerit orbem. Nūc sacerdotū impio
sbiacere. quos recti⁹ feminas q̄z viros. q̄sqz appellauerit. venisse se ꝑatū p̄rie iugū excutē rē factu facilē si vi
ri fuerint. nicolaū pōtificē celebre epyphaniarū die ī ede. b. petri sacra facturū. haud magno negocio cōp̄-
hendi posse. ppl̄m libertatꝭ amore. q̄z ꝓclamari cū audierit mox opē audētib⁹ daturū ad colligandū autē
p̄sulē cathenā aureā secū attulit. a se iā p̄ridē ꝑatā. quā cōgregatꝭ oñdit neqz eīm mox occidēduz p̄sulem ex
vsu eē dicebat. Sz obseruandū donec arcē sancti āgeli p eū recuparet atz vt erat hō factiō⁹ facile ī suā sniam
cōgregatos traxit. atz eo facilius q̄ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ꝑpetrata scelera iudiciū formidātes
ad se vocauerat q̄bus nihil erat ī pace sperādū. Sz p̄sensit insidias nicolaus missisqz militibus cōp̄hendi
hoīem iussit illi eū iā aīo fractū. ⁊ apud sororē in archa latētē inuenerūt cōplices ei⁹ in domo q̄ cōuenerāt
expugnati captiqz sunt. e q̄b⁹ vn⁹ baptista sciarra manu ꝓmpt⁹ ⁊ aīo intrepido. p medias pontificꝭ cohor
tes inani gladio sibi apperiēs effugit. stephan⁹ ī arce sctī āgeli alij ī capitolio suspēsi vitā finire atqz ita pon
tifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impiū seruauit. Felix pōtifex ⁊ oīm iudicio bea/
tissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̄ianoꝝ desidie atqz ignauie me-
morabile ꝑpetuū. Accessit ⁊ aliud q̄d nō paruz eius gl̄iam imminuit. Nā cū pacꝭ ytalie q̄ cū vehemēter ferro
vastabat ⁊ igne. Ipe repator ⁊ arbiter cōcordi partiū voto delectus ē. dū diē ex die in deliberatiōnē du-
cat suspectus eē frācisco Sforcie iā mediolanēsiū principi ac venetꝭ cepit tanq̄ eā suiam ꝓmere nollet. que
alijs pacē ecclie alijs bellū allatura videret. Ob quā rē intercēdēte symoneto monacho ordinis heremi-
taꝝ sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. ſ vite integritate ꝓbato veneti cum
francisco duce ꝯuenietes inter se cōcordie leges dixere. ꝯstituta die intra quā bello socij pacē ratā haberēt
visum ē id oīb⁹ monstri sīle humilē ⁊ incognitū monachū ytaliā pacasse. ſ recusante alfonso pacez. q̄ in-
scio dicta erat vanā eē nicolaus q̄ de se hita fuerāt suspitōem oñdit. misso ad alfonsum legato dn̄ico sancte
crucis cardinali prudētia singulari ⁊ vite integritate cōspicuo. qui cum caietā. deinde neapolim ꝯuenisset
interuenientibus venetoꝝ ⁊ aliaꝝ partiū legatis differētijsqz oībus tanq̄ ex integro discussis alfonso re-
gi nonsolū pacem suasit. ſ fedus in annos q̄nq̄ ⁊ viginti inter oīes ytalie potentatus ꝑcussit. cuius ro-
manus pontifex ⁊ cōseruator ⁊ iudex dictus est. Sed cū doloribus arthreticis p oēm ferme pontificatū suū
Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeret. nec iā ampli⁹ mortalē pollutiōqz co
mitatū candidior anima dignarētur e vita decessit. ab eo q̄ iā pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonso/
lū cōfirmata sunt. ſ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaqz primū ecclia. deinde senen̄. ꝯmissa

Calistus tercius post eū beati petri cathedrā obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere
natus. vn⁹ oīm q̄ suo tp̄e sciam iuris ꝓfiteref eminētissim⁹. ⁊ q̄ cōsiliū regꝭ alfonsi in q̄ multis āniꝭ p̄sede/
rat. Illiusqz artes ac cautiones p̄ se ferret. Is vt primū pōtificatus apice adept⁹ ē mox aīm ad delendam
turcoꝝ ⁊ legē ⁊ gentē cōuertit votūqz vouit. ad eā rem solennes misit in galliā. in garmaniaz. in hūgariā.
in orientē legatos primarios sancte ro. ecclie cardinales. e quib⁹ nullus aduc rediit. Alanū tm̄ cardiālē sctē
braxedis magno ingenio virū ⁊ aīo securo ⁊ potēti ꝓpediem e gallia reuersum putāt. Naualia q̄d antea ī-
auditū fuerat rome cōstituit triremes q̄plures ad ripā tyberis in ciuitate leonina parit armauit in turcos
misit comitē iacobū pycininū senensibus vt dictū ē armis insultantē. misso milite suo repssit. Regi alfon-
so querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respōdit ip̄e regat nisi summus aplic⁹ guber-
natoem relinqtat. veras eoꝝ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cōfictasqz credi/
dit. qui fidem dedere cōtentioni alij calistum alij alfonsuz alij vtrūqz accusauere. Quoꝝ alter regē sub quo
natus esset. alter suū sacerdotem cui tanq̄ vicario dei parēdum est ferre nō posset. His cardinales a calisto
creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̄z tanta di-
gnitas videretur exposcere. doctrina tm̄ ⁊ circūspectio ⁊ moꝝ suauitas id honoris haud iniuria consecuta
censef. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. ī q̄ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id
studium lr̄arum. is amor virtutis emicuit vt q̄uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniū ad eā di-
gnitatē ascēderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnū demas. tāto munere meo
tm̄ iudicio. nulli digni⁹ id honoris obuenit. q̄z iohāni epo zamorēsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p oīa ferme officia castus innoxiusq̄ trāsierat cancellariā
vō q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq̄ indole iuuenē. eccl'iastice militie ducē pfecit. Exin pfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardiā
li sanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ipe q̄ȝ nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Uincētiū natione hyspanū
⁊ osmūdum anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctō s redegit. Legatos i Scithiā ⁊ psidē i ethiopiā mi
sit. q̄ xpianos p oriente in fide cōtineret. ⁊ aduersus religionis hostes armarēt. Schanderbechio in alba-
nia multisq̄ alijs p greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria sbsidia largitus ē. Trāffigurationis dn̄ice
festū instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq̄ pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis
pdixit. Cladē quoq̄ quā turci apud albam i hūgaria sustinuere an̄q̄ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̄ de futu
ris multa ⁊ magna pmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e psa-
pia vrsinoꝝ fuit. cum mascula et sololes nulla esset vrsini hereditatem eius ppinq̄tatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Uentū ē ad arma colūnenses comiti
euerso auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice psper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissi
mi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ ⁊ lr̄arū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos ⁊ euersum vsq̄ hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardi
nalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scīa ⁊ aīo. q̄ alia curet. parua despici
at insignis ex vrbe pfectus. ad oppida sua recessit. tanq̄ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis in
sidias veritus. siue pontificis indignatione pmotus. nec reuocat⁹. in hāc vsq̄ diē reuerti voluit. Calisto i
ter omēs cardinales duo ad hoc vsq̄ tps inprimis auditi atq̄ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagēs
ameno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. ⁊ industria potens. siue qd̄ coꝝ cōsilijs multū inesse crederet. siue qd̄ alteꝝ francie regnū
alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū pb̄ie studijs ⁊ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frēm eius iacobū epm̄ feretranū q̄q̄ virtute prestātem sua potissimū psideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatorūq̄ hoīm causis antecessoꝝ suoꝝ facultatē longe su
perauit. Ep̄las ⁊ regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus
absumpsit. De iure interrogatus pcupide rn̄dit. leges canonesq̄ tam ei fuerunt in promptu. q̄ȝ si heri aut
nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qd̄ retinēdū existimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ ipe ita excellnit vt suoꝝ pdecessoꝝ. q̄ sibi possit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat. Hic postq̄ ordini cardinalū me inscripsit. varmiēsem q̄ȝ ecciam ad mare balthēū
in sarmathas sitū postulātibus canonicis pmēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
⁊ atrocissimis bellū nōdū asseq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates
intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nni sertorij quōdā pr̄ia guelfarū ptiū insidijs sepi⁹ agitata vix tan
dē respirare potuit. Narnia quā sulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix ad cundo iugo gi
bellinoꝝ factione depssa guelforū psilio ducta q̄escit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō orta
nis nō ipis deniq̄ spoletanis sue calamitates defuerūt. Sȝ asisina ciuitas oīm miserior īnēta est. q̄ dūmō
brachianā nō Sforcianā factōꝝ amittit. ⁊ nc̄ ptē q̄ superior. nūc alterā q̄ iferior appellat expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. ſȝ nulli poti⁹ vrbe iā pene deserta dici pn̄t. Pycennū regio-
nē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
siliensib⁹ occupato. ⁊ nō solū philippi marie ſȝ alfonsi quoq̄ regis inimicicijs implicito vna quodāmō ex
cursione ademit. nōnullisq̄ post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ in
ter v̄gines cōiugi sue seruebat. ⁊ sibi nilitaꝝ molestiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ppetua ea vocata ē. apud nouari
enses honestis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis morib⁹. nisi potētis dn̄i decepta blandicijs. vir
ginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eā
duceret viro desponder. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in
oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabar ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius pge-
re in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qd̄ cum blāca frācisci pīūx cordatissima
mulier cognouisset. nūq̄ deinde q̄euit. donec dimissis pcussorib⁹ puellā q̄uis diligenter custoditā interfe
cit. frācisc⁹ q̄uis ea re valde pmot⁹. vxoris tn̄ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā phil
lippo regiq̄ pciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq̄ vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq̄ militū hito cū florētissimis eq̄tū peditūq̄ copijs in picenū puenit.
Iūctisq̄ apd̄ hisiū cū picinino castris eoq̄ toti⁹ exercit⁹ duce pstituto pterritos oppidanos i deditōꝝ eccīe
ppulit. q̄ꝝ exēplo ⁊ scti seuerini incole secum claues portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepissꝫ copijs suis p
munitiora puincie oppida distributis ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exin cū petr⁹ brunor⁹ vnus e
copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceracēses vō ac solētinates deditionē eccīe fe
cissent. Cōsentiētib⁹ venet̄ ac florētinis redire se in gr̄am philippi ducis mediolani vt reḡ impetū euade-
ret amic̄ iterposit̄ simulauit. Credidit philipp⁹ lr̄isq̄ ac nūcijs vti copias i regnū reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem ifectā relinq̄. pseuerauit igit atȝ acri⁹ instās cingu
lū oppidū in deditōem eccīe recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet̄ ac florētinis fecisset. Sȝ aesim cum exercitu petens troylū copiarū du
cem. cui franciscus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordīes duxerat ⁊ sororē ei⁹
in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rocham cōtratam cum de
fendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciſcus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſū tybicen quidā
a franciſco ī caſtra veīt īpetrataq̄ꝫ a rege ꝓ ſui ordīs more. liberiꝰ loq̄ndi venia. mlta nephbaria ī nicolaum
pīntem franciſci noīe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorē ac pfidū appellans regemq̄ꝫ admonēs ne illi ſe credat. cui fal
lere potiſſimū ſit. Poſtremo nicolaū franciſci vrbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorūq̄ꝫ copie de
glīa de dignitate certarēt. apariturū q̄dē vno prelio ducū ſilʼ atꝫ eq̄tū v̄tute ſilʼ a rege petijt vt equus ſpecta-
toꝛ pugne adeſſet. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmotꝰ. haud leniorībꝰ ꝯuicijs ī frāciſcū abſentem
cōiect̄ fidē ſuā mlt̄ exemplis cōprobās egre ſibi eē rn̄dit. Corpꝰ ſuū vulnere ī ceruice recepto debilitatum
fuiſſe ōnſuꝝ ſe ſingulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēſendꝰ eēt. niſi fortūa hāc ſibi facultatē abſtuliſſꝫ
oblatā tñ pugnandi cū exercitibꝰ cōditōeꝫ. leto ſe aīo. cū bona regis venia accipe. Poſtero die cū copijs ſu
is ſb ipam vrbē ſauū patenti campoſitum. qd̄ cū a ſe poſtulare nicolaū decoris tuēdi cauſa rex aī aduerteret
vtriuſq̄ꝫ pt̄ ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝝ recepit. Sꝫ cū dicta die nicolaus ī campū cū ſuis ꝓceſſiſſet. atq̄ꝫ inſultās
vrbis menibꝰ vſq̄ꝫ ad portas cucurriſſet. Rex v̄o ꝓcul ide ad mille paſſus cū exercitu ꝯſediſſet. Liberꝝ vtri
q̄ꝫ pti p̄ſtaturus campū frāciſcus ſine regi parū fidēs. ſine glīam ſuā de q̄ ꝑ id tp̄s haud dubie iactabaī ī di
ſcrīmē adducere veritꝰ. intra vrbē ſuos ꝯtinuit. Magn̄ inter franciſcū ⁊ Nicolaū. nō emulatio mō viguit ob
rei militaris glīam. cuiꝰ primas ꝑtes ſibi vterq̄ꝫ arrogabat. verū ⁊ ſimultas ingēs ob veteres inimicicias
q̄ olim īter Brachiū ⁊ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frāciſco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nō tm̄
hoſtes ſꝫ vt inimici inter ſe bellū gerebāt. nec ſb vno eodēq̄ꝫ p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomē qd̄ ytalica ligua puū ſonat accepit. Sꝫ q̄nto mediocritate ſtatura eiꝰ īfe-
rioꝛ. tanto aī magnitudo ſupioꝛ. Pauca ei v̄ba fueīt atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſinīam cō
p̄henderēt. in milites ſuos idulgēs. ī amicos liberalʼ. in hoſtes durꝰ ⁊ aſper. dimicandi cupidꝰ. q̄etꝫ impa-
tiens. glīe auidus. ⁊ ī piculʼ obeundis ꝓmptꝰ ac ſecurꝰ. plū ex occaſione ꝓtinꝰ ſumpſit. hoſtē celeritate p̄-
uenit excurſione fatigauit. leuis armature. eq̄te magiſq̄ꝫ pedite vtebaī. fortes atꝫ aſperos milites amauit.
hoſtiū nūero deterreri nō potuit. Quibꝰ rebꝰ cū plimos ⁊ ī gallia cyſalpina ⁊ ī reliq̄ ytalia triūphos ex ho
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudīe ⁊ glīa mgr̄o ſuo Brachio maioꝛ euaſit. Franciſcꝰ aūt hone
ſto corpe fuit. ⁊ qd̄ mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mēbris ⁊ apte diſpoſit̄. facie
grata. iocūdis oculʼ. caluicie venerabilis. facūdia copioſus ingenio pacī. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ī
miſtrandis rebꝰ. ī laboribꝰ pferēdis inſatigabilis. in occaſionibꝰ ꝓſpiciēdis acutꝰ. ⁊ ſagax ī hoſtibꝰ fallē-
dis. v̄ſutꝰ ⁊ vaſer ī pſagiēdis euitandiſq̄ꝫ dolis. ac hoſtiū ꝯſilijs p̄uertēdis cautꝰ atꝫ ꝓuidꝰ. Raro niſi ex
deſtinato cōflixit hoſtē. ſepiꝰ obſidēdo q̄ꝫ decertādo cōfregit. peditatū ī magn̄ precio hūit argento atq̄ꝫ auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̄ndis cōſilijs celer ac pſeuerās ī oī renouāda p̄ntia aī laboꝝ tollerātia. vſu
exercitatione cōſilio mirifice inſtructꝰ. q̄bꝰ artibꝰ breui adeo magnꝰ effectꝰ ē. vt vnꝰ ex oībꝰ copiaꝝ ducibꝰ
inuictus ſit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare poſſet. Nā cū ſcīa rei militaris atꝫ audēe pa-
res viderēī. diu dubiū fuit. vter alteri anponendus eſſet. Sꝫ hāc litē fugatꝰ paulopoſt nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ⁊ mediolancū. fortuna ī eū pleno cornu trāſlata ꝓrſus diremit. Ceterꝫ
fam expugnatōꝫ cū rex difficillimā itelligeret. nō frāciſci ſolū magni ⁊ ꝑitiſſimi duc̄ p̄ntia defenſi. verūetiā
q̄ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaq̄ꝫ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo
in loco cū alexander franciſci frater eruptione facta. poſtremū agmen eius inuaderet. cōuerſis in euꝫ ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. ꝑuenienti franciſci epl̄a reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inſcripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne amplꝰ differētes. tam tandē cogitata matu-
rarēt quapropter oēs de ꝓditione ſuſpectos armis eq̄ſq̄ꝫ ⁊ oīe ſuppellectile priuatos in vincula cōie-
ctos in arogoniā miſit ⁊ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuꝫ temaritani de
ditōem feciſſent in regnum ſuū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exer-
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſq̄ꝫ illi aduētaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus p̄
lio. fuſus pulſuſq̄ꝫ fuerat. Clinus in quo caſtra poſita erāt. ⁊ oppidū ꝓximū diſſipatos fuga ſuauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininū vndiq̄ꝫ veluti victoꝛ percurrere ⁊ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cū iam ſe itineri accingiſſet. noui regni motibꝰ domi retentus lu
pum vitreū vrſinū garſiāq̄ꝫ cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycininꝰ
a philippo in galliā reuocatus frāciſcū filiū cum ꝑte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quē Sforcias ad mōtē
vlmum prius pugna ſuperatum intercepit quā reḡ auxilia ei aduenīſſent. Poſt hec ludouicꝰ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam preſtan-
tem. cum magna equitum peditumq̄ꝫ manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
auſidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cū frāciſci recōciliatōem iā tandē mu
tilatā intellexiſſꝫ Italianū Forlanū ī rebꝰ bellic̄ late cognitū. q̄ pōtific̄ ꝑtes adiuuaret eo trāſmiſerat. Cū
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniūgi non poſſent. Nā media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbina
tem agrū ſeſe recepit. pr̄iarcha montē molonē obſedit atq̄ꝫ obtinuit. Deindē oppidum ſancti angeli vi ex
pugnans diripiendū militi dedit. vintimiliꝰ paulopoſt ab eo ī regnū ad hiberna recedēs ꝑ agrū firmanuꝫ
nō ꝓcul a mōte ſctō cōſtitit cuiꝰ aduētū ꝯterriti oppidani. emiſſis oratoribꝰ deditōꝫ fecere ſimq̄ꝫ circūiecta
caſtella. deīde ad mōtē altū ꝓfectꝰ. dies aliq̄t ibi māſit. Interī firmani ꝯiuratōne fctā ſpe ꝓpinq̄ auxilia a
frāciſco defecerūt alexādro frē eū magna equitatus parte in arcē cōpulſo. q̄bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset, vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par/
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti ꝯstituerat. in hiberna ꝯcessit. Seqnti āno alfonsus temū/
dū burllum ⁊ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenū misit. q̄ vbi cū iacobo caynano ī
eccīe castra ꝑuenit. mox ytalianus forlanus mandāte philippo maria ꝯp̄hensus ē. at post triduo iussu pa/
triarche apud Roccācontratā securi ꝑcussus. montē sabrū deinde cepere. ⁊ aliq̄t castella friderico vrbina
cū ꝑncipi eripuerunt. Sꝫ cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
Philippus vo exercitu suo ad casale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex castris eccīe iubēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello superior mōtē aureū ⁊ alterū ei ꝓxim
castellū sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. ⁊ eiusdē oppidū
gradrariū obsedit. Iterū rex alia pr̄iarche auxilia misit. cū quibꝰ ī pycenū reuersus iacobū caynanū ꝓ/
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianū forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignū ab eo gestū. donec frāciscus philippo recōciliatꝰ illius stipēdia facturus
⁊ iā dux ꝯ venetos designatꝰ ex pyceno recessit. nā postea nō solū arx firmana sꝫ oīs ferme ꝓuincia ī eiꝰ po-
testatē facta ē. In asculo iosias nobilibꝰ ortꝰ parētibus admodū adolescens iohānē francisci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ oīe belli tp̄s egregie defendisset. ꝯspiratione cum paucis inita in-
cautū obtruncauit. Sꝫ cū ⁊ ip̄e tirānū ī p̄ria gereret ī exiliū actus ē ciuitas deinde sb̄ eccīa quieuit. Ce-
teris anno abhinc superiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cū plerisqꝫ latronibꝰ
occupās ñ ꝑuas curas illi pplo īgesserat. q̄ res ei paꝝ ꝓsp̄e cessit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardial̄ eiꝰ ꝓuincie
legatꝰ. obsidionē loco admonēs. postqꝫ arce potitꝰ ē. captū ip̄m vinctumqꝫ romā misit. ¶ In vrbino dux gē
tis oddo mr̄e colmniensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret ppl̄ari tumultu interfectus est. Incentor nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protho
notariꝰ carpensis nobili genere ortꝰ. sꝫ ingenio pessimꝰ. qui nuptis ac v̄ginibus q̄mplurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū viciorū peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidīs
penas dedit cadauer eius in forū delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
usqꝫ ꝯiugē ex colūnnēsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im/
periū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātē assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui ꝑclari copiarū
ducis filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutririqꝫ iussit friderici noīe indito. sꝫ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimū sustulisset cōuersa in eum cura fridericū aduc puerū milicie tradidit. in qua ille etatē vsqꝫ
ad virilē ꝑseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pplo vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ⁊
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in administrandis rebus bellicis ꝯsiliū. nec in capescen-
dis periculis animꝰ unqꝫ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforcia q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ꝯstātissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. ¶ Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄mdiu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cōtra re
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex huiꝰ iniurie memor. cū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmune pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomīs oppida
abstulerūt eiusqꝫ agrum ferro ⁊ igne vastarūt ip̄e cum auxilia vndiqꝫ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ꝯstituit. cuiꝰ nondū ꝑces exaudite sunt. quāuis
spem ꝯcordie regis clementia nō paruā effecit. ¶ In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hestor arripuit. ⁊ ip̄e in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ sygismūdus ab alfonso declaratꝰ hostis extra vni
uersalem pacē factus ē. Fabrianeū. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccīe imperiū redierāt. Multisqꝫ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac questionibus proditio expresso criminie. vltimo supplicio affecerūt. ¶ In aquila marsorū vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus senen/
sis postqꝫ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando pagrasset. mortalis vite cursum ꝑegit. eoqꝫ in loco sepultus cla
rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eorū. q̄ pa/
triam illi massam fuisse tradunt. q̄muis puericie sui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum essꝫ mater eiꝰ massa
na ceterū pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ip̄e natus. ⁊ maiori ex ꝑ/
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. sꝫ cum sepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obseruauit. declinansqꝫ maiores conuen-
tus. eorū ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximū autē ei studium in edocen-
dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. ⁊
quasi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres eū ppli sibi pontificē
elegerūt. vrbinas ferrariēses senēses. sꝫ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possꝫ ytalie ꝯsulere vnā intra vrbem cō
cludere ¶ Regnū iā neopolitanū īgressi ad felices alfonsi mirabilesqꝫ rerū cursus stilū ꝯuertimꝰ. Post bellū
nauale qd̄ ip̄e cū genuensibus infeliciter gessit. tanqꝫ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerit fecūdissima facta est. nā phi
lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe minorē victo animaduer
tit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societateqꝫ secū equis conditionib⁹ facta eū magnis
muneribus donatū a se dimisit. Jsabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonso de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebat̃ cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eacꝫ ꝓsidio firmata neapolim se ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaserat. repata in sicilia classe ꝓter spem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulso hostiū ꝓsidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex
portu venerij aduéherent. Appulit paulopost caietā in eisdē nauibus. alfonsus deinde capuā petijt. que li
cet medio tp̄e ab ysabella ⁊ iacobutio candola acriter oppugnata fuisset. virtute tñ iohannis vintimilij ei⁹
loci ꝓfecti in fide ꝑstiterant. Jbi reimūdus nolan⁹ regulus alfonso recōciliatus est ⁊ mox scaphatū in insu-
la sarni sitū castruḿqꝫ maris in deditionē acceptū. Jsabella vbi se viribus alfonsi imparē se esse cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitellescū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā misit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsedissetqꝫ ca-
puā nisi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudis
set cepissetqꝫ. Aggressus est tñ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fusculū ac eū
expugnatū in castris captiuū abduxit. eacꝫ demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯsilio ⁊ amicis animis ꝓ regina bellū
ꝫ interuenientibus simultatibus copias separūt. interea duoꝝ mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
sum statuit ꝙ̄ recōciliationis ad eū noticia ꝑueniret. Erat alfonsus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auersa secutus in castris. cū sibi nunciatū ē hostes rupto induciaꝝ fedē aduētare sibiqꝫ minime tutū expecta-
re impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absqꝫ dāno suoꝝ qui postremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auersaꝫ sibi ad inhabitandū tradi ab Jsabella peteret iacob⁹ impediret rursus
inimicicie inter eos suborte sunt. ꝫ cū tranenses excepta arce alfonsum dñm appellassent ⁊ arx oppugnari
cepisset. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obsidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Jsabella rogatus
et iohannes anthonius vrsinus ⁊ multi alij se ꝯiunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederet̃ ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narraret̃. verit⁹ patriarcha ne
intercluderet̃ cū paruo nauigio ingressus mare tanqꝫ pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga-
uit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso de
dita est ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Jnter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius ꝯsilio scaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
sulmunensem ꝓfectus cū frustra vrbē obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsus interea quiescebat. ꝫ
albano ac celano agro subacto ad castrū vetus ꝑuenerat in valle subletia sitū cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū to-
to exercitu dimicandū esset se ad vtrūqꝫ paratū esse. Cūqꝫ rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to-
to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more ei⁹ sint qui ꝓ
uocet̃ dies ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficisci. qui campus lata planicie vtrisqꝫ
idoneus etē. ibiqꝫ eū ad diē octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsus es
set ꝯstituendū diceret preliū impeditū est. Alfonsus in nolanū prexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fue-
rant castra duxit exercitū. atqꝫ ita suo satis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
castrū vetus subegit. Afonsus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boffam
vallis dñm captiuauit. Casertinum regulū in fideꝫ recepit. Jn lucaniā ducens oppidū anglū obsidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius erant.
quibus fretus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnat̃ vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus
paululū a castris speculandi gracia in littore vagat̃ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad subeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exer-
citu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi germani iacere truncū cadauer inspexit Ad hec inquit
ego te frater stipendia duxi vt esses ꝙ̄ mihi tuo sanguīe tuaqꝫ nece regnū parares. recondiqꝫ loculo corpus
iussit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret.
Sequentibus v̄o diebus cū oppugnatio repeteret̃ tanta vis imbriū cecidit vt necessario ab obsidione dis
cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
cisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex pelignis reuersus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optime in mari sitā ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipsam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus deerat
in potestatem suam accepit. Alfonsus vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ijciens salernitanos totamqꝫ ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Jacobus aūt can-
dola prestanti vir ingenio ⁊ a lr̃aꝝ studijs non abhorrens atqꝫ imprimis rei militaris peritus. qui sb̄ bra-
chio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi lagunisse oppugnare nitit̃ catarri ꝓ fluuio corept⁹
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si ꝙ̄ta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Johannes vintimilius ⁊ ipse ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam q̄ȝ a rhenato deficientes alfonsum intro
misere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄sidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti
bus exclusit ⁊ oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni-
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerteret ꝑ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus ꝑ transuersos montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
sessis apud auersam opem ferre p̄sumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videret̄. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iussit. que res mag
ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducemq̄ȝ suū reposcerent anthoni⁹ dimis
sus est. qui ꝯtumeliam sibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonsum transiit ⁊ arcem auersanā
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. ꝑsuaso ꝑ ep̄lam xanto qui cū patre suo militauerat. p̄fectusq̄ȝ
ibi presidij erat: desciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē proditione traditā. Ciues quoq̄ȝ consternati in alfonsi potestatem venissent. quo t̄pe et
calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. ⁊ castellū padula ⁊ ante vrsariam castra posita. Frā
ciscus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraq̄ȝ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quoꝝ custodiam cesari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiserat ip̄e in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicarū oppidum resistentibus oppidanis vi captū p̄da militi permissa
feminaꝝ decus regio more seruatū. Alexander aūt francisci sforcie frater sub vrbem theani reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ iosiam cum copijs ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iosiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cū esset anthonij candole patruus illū fedo
ab alfonso alienauit. Venit ⁊ iohannes cardinalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopost capreas oppidū in insula eiusdeȝ nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delitias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simil
q̄ȝ puteolos obsedit. qui aliq̄ȝdiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoq̄ȝ quā vocant occanij recepta est. vrgebant̄ interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant q̄ȝ vel genuenses mari vel franciscum Sforciam cū anthonio candola auxiliū ter
restri itinere allaturos esse. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonsum ꝓfectus. si premium adsit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligunt̄
viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre ꝑ ostensum aqueductum nocte vrbem ingressi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus signū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō
te conticuit ⁊ iam sol exortus erat. nec amplius q̄ȝ viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q̄
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonsus aut cesos esse qui missi fuerant aut metu exire non ausos. ꝓfectusq̄ȝ ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesq̄ȝ procul amouit. ingens v̄o pauor ⁊ ꝯsternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armoꝝ strepitu ꝑderent̄. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra redijt. Rhenatus tanq̄ȝ periculū depulisset relictis custo-
dibus ⁊ ip̄e in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atq̄ȝ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igit̄ ad menia succurrit instaurat̄q̄ȝ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuat̄. Interea filius eius quē nominauimus anicole a statione sua domū veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandē ea sententia
vt reseratis paululū foribus manus ei iniiciant eūq̄ȝ ꝯprehensum tacere iubeant. ſ; ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hostesq̄ȝ intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓsiliunt primoq̄ȝ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimq̄ȝ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri imꝑat. sed oppidani eā muri ꝑteȝ
facile tuebant̄. ⁊ qui ꝑ scalas in captam turrim euaderent grauiū saxonū deiectu obsistebant. dum pugnat̄
a criter obequitans menia alfonsus locū quendam neglectum esse aīaduertit. eoq̄ȝ celeriter scalas admoue-
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter sauciati pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Fratq̄ȝ rhenatus eaȝ turrim recepturus nisi a tergo subito cū ingenti clamo
re hostes iniecti terrorem intulissent. auxit ⁊ trepidationem oppidanoꝝ vnus ex alfonsi militibus qui per
menia vrbem ingressus conscenso equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuectus oppinionem p̄buit ꝓ-
xime porte capte atq̄ȝ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus ſ; cohortatus qui aderant in hostes forti-
ter irruens coꝝ impetum paululum repressit. mox v̄o crescente hostiū numero suos exterritos aīaduertit
sensim referre pedem capit atq̄ȝ ꝑ diui ianuarij portam hostiū compluribus in arcē regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atq̄ȝ ad p̄das discursū ē. a
cedibus tamen t̄patum. Mox v̄o ingresso rege ⁊ prede quoq̄ȝ finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea mille ꝑ belisarium e gothoꝝ manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. supra millesimū ab ortu saluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumq̄ȝ omni spe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑseuerabant. capuana. mōtana. regia. sed capuana pactis pau
coꝝ dierum indicijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliq̄ꝫto postea ⁊ montana tardius recepte sunt.
Rhenatus ad eugeniū florentie morantem sese contulit. Exinde in galliā vlteriorem abijt. Alfonsus muni
ta neapoli aduersus anthoniū candolam ducens ad carpenonū castra posuit. vbi cū facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani-
mum addere consueui. iam ꝑsentia mea terrorē adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxq̄ꝫ gale
am induit signumq̄ꝫ pugne dedit. certatum est aliq̄ꝫdiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an-
thonius ipe captus est. cui erroris veniā postulanti non modo ignouit alfonsus verū etiā oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis ꝑhumaniter habitꝭ. nec quicq̄ꝫ ex anthonij sup
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosq̄ꝫ subegit. Mā-
fredoniam ⁊ subinde arcem in potestatem recepit. omnesq̄ꝫ belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
q̄ꝫ regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ⁊ eugeniū actū ludouicus cardinalis aquilegiensis ⁊ sua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modū
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanū decernat appelletq̄ꝫ. Ferdinando regis filio cui rex
post mortem regnū destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamq̄ꝫ regno adijciat. Alfonsus con
tra eugenij auctoritati se subijciat atq̄ꝫ opituleť ad agrū picenū quē Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qñ pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnorū
suoꝝ sub concilij ꝑtextu basileam ꝓfectos reuocet. nec patiať tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub-
audiensi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atq̄ꝫ acu
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenū alfonsus ⁊ que supra relata sūt
felici cursu pregit. Exinde domum rediēs cū genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuesiuꝫ reciperet illos. nec
commeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dū viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonsi gratia affecisset ad fontē populi nō ꝓcul a theano quo iussi erant regni prin
cipes cōuenire cū equitibus tricentis ꝓfectus tanq̄ꝫ vnus ex purpuratis auctoritate maioꝝ interficere cō-
stituisset. apud regem accusatus clā fugiens catāganū ditioni sue oppidū repetijt. extinctasq̄ꝫ regni lites ex
citare conatus nō solū vicinos proceres ꝟ venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regē arma susciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ꝟ frustra illi cuncta successere. nā cum copijs rex aduersus eū profectus ⁊ crotanaꝫ
vrbem ⁊ omnē ei reliquū agrū ademit ipmq̄ꝫ in catātiano reclusum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johānem vo nuceū qm ꝯtumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutuꝫ regno
excedere iussit. Secuta est paulopost ꝓfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatū est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericū imꝑatorem ⁊ leonorā imꝑatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit q̄ꝫtuꝫ referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosq̄ꝫ magnifice ambos a se
remisit. Exinde q̄ꝫuis pacem vt ꝑdictū est florentinis petentibus dedisset. cuꝫ tñ capta mediolanensi vrbe a
francisco Sfortia leonelli marchionis esteñ. interuentu cū venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum
tamē in tuscia bellū gessit misso in eam expeditionē Ferdinādo filio. de quo satis inter res ethruscas cōme-
moratū est. Soluta est ⁊ pax cū genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe
remus. Ob quā rem cōmota republica genueñ. Johannes philippus flisca gente ꝓgnatus cū quatuorde
cim altissimis nauibus in portū vsq̄ꝫ neapolitanū adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasq̄ꝫ naues in-
cenderet. ꝟ repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montē cyrceū
sex genuensiū naues insecuta cū homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̄ꝫq̄ꝫ de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamē ⁊ regē concordia fieri non potuit. Sed cuꝫ
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticū vexans litus. etiaꝫ vrbem
ipam vt relatum est oppugnare nō dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetiť. Fuit autem
alfonsus cū Fridericus imperator ad cuꝫ venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul-
tu pallido. ꝟ aspectu leto. naso aquilino ⁊ illustribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsq̄ꝫ pro-
tenso. statura mediocri. cibi potusq̄ꝫ temperans. nec vino vsus nisi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grāmatice apprime peritus q̄ꝫuis latine ꝑraro loqueretur. historias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditū in philozophia. archana
theologie ꝑscrutās. omnia de ꝑsciencia dei. de libero hoīs arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis questōnibus ꝑcontāti ⁊ ꝑsto ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus dan-
dis q̄ꝫuis breuis ⁊ circūfusus. nunq̄ꝫ tamē diminutus. Sermone blandus tersusq̄ꝫ. Summa ei cura ne q̄s-
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ꝫ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligēter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteā admirabilē ⁊ incredibilē composuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceterosq̄ꝫ lapides ꝑciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atq̄ꝫ aureis pannis ornauit. Vestiuit seipm nitide magis q̄ꝫ ꝑciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnā vite sue partē consecrauit. In bello seuerus ⁊
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanū sanguinem in-
uitus fudit. scelera tñ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnū quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumq̄ꝫ reddidit vt quacunq̄ꝫ iter habeas nullus ꝑdonuꝫ metꝰ

adsit. Legatis omnibus ad se venientibus sumptus oppipare prebuit. Apostolicis qui cardinales essent obuiam extra vrbem profectus quasi patres honorauit. naues insolite magnitudinis fecit. et quas qui procul inspiciat sublimes esse arces per mare vadentes arbitret. Edificauit pluribus in locis. sed in neapoli supra quam dici possit splendide ac magnifice arcē regiam cui nouo castro fuit nomen a fundamentis eiectā iterū erexit. tum opere mirabilē. inexpugnabilemque tum sumptu magnificentissimā. turribus orbiculari forma ex lapide quadrato. mirifica structura atque artificio murique crassitudine inaudita et ingenti arcu triumphali ex marmore candidissimo excitat. Reformauit et arcem sancti saluatoris in mari exono nuncupatū. cuius inexpugnabilis situs ad vsum magnificentissime regie redactus est. Ampliauit et vrbis portum obiecta in profundo maris altissima mole. crassissimo muro. turribus munita. salubritatē vrbi exiccatis paludibus dedit. Magnus profecto princeps et in vtranque fortune partem probatus. qui inter cetera sibi aduersancia etiam terremotum anno ab hinc secundo passus est. toto ferme regno qualē nec nostra nec patrū nostrorum memoria visum auditumue ferunt. nā et multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianū ita absorptū est tanque fuisse non periisset. Tota ciuitas absque insigni ruina supfuit. circiter. xxx. milia hominum inter cadentia tecta perisse ferūt. neapolitanorum nobiliores edes hiscisse disiecteque sunt. nec tēplū in ea vrbe lesionē nō sensit. sed hodie iam ciuitas ferme refecta est et ciuiū diligentia et regis liberalitate. Ceterū clarissimi regis qui seculum nostrū velut sidus quoddā perfulgidum illustrauit. haud ab re fuerit quam breuissime velut in epilogo preclara facinora percurrere quamuis temporis a nobis recepti pleraque modū excedant. ex quibus illustriora huiuscemodi sūt. Adolescens mortuo ferdinando patre aragoniā et que ab illo in hispania regna susceperat cū aliquandiu sapiēter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorum regina dissuadentibus amicis expeditionem in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludouicū ducem andegauensem. qui regnū sibi hereditario iure debitū affirmabat. pluribus preliis afflictū expulit. reginā que malo vso consilio ab se defecerat nō tam punitur quam cohercuit. Rhenatū alterū regni emulū armis victū cedere compulit. Iohannem vitelliscū alexandrie patriarcham magnis copiis insultantem regno fugauit. Caietā bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterū ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim quamuis rhenatus et magnus inesset populus expūgnauit. Iohannē fratrem nauarre regē in hispania laborantē armis adiuuit. Massiliā insignem prouincie ciuitatem noctu adorsus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbim quā veteres lothophagiten appellauerunt a cōtinenti affrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosorū prouincie regem cū copiis aduentantem in proximo littore victum ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. Nec diu post ex eisdem barbaris tributa suscepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui sibi de regno contrarius esset. quas tandem voluit leges pacis accepit. Franciscum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. et in albania et in oriente per suos duces turchis infestus non parua eis damna intulit. Bis florentinos ob res gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est et admiratione stuporeque dignius quod prelio nauali a genuensibus vt ante diximus fugatus et in philippi mediolanensium ducis captiuitatem adductus mox liberatus potentissimo regno potitus est et a victoribus victor tributum accepit. et adeo erga phillippum gratus inuentus vt ab illo suprema voluntate heres sit nuncupatus. Vera gothorum soboles ex quibus deriuatum esse regiū hispanie sanguinem vnde alfonsi origo est haud quaque ambigunt. Illis et prelio vincere et regna sibi subiicere propriū fuit. quorum vestigia ferdinandus imitatus haud dissimilem filium genuit. quando et ipse aragoniam Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonsus vero eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vicendo sibi subiecit. et magister ytalice pacis factus hispanicarum quoque rerum moderator et arbiter esse videtur.

DEclaratur⁹ sitū ymaginēqꝫ germanie in seqūti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo.
germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. coloreqꝫ flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ mo
ribus viuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse videnť. cū eos galloꝝ
frēs eloqui voluerūt. legitimi eñi frēs romano sermone germani dicūtur. Est aūt germania a vetustis reruꝫ
scriptoribus multū neglecta. qꝛ tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib⁹ in-
uia. barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad claroꝝ amniū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloꝝ cultu. religio
neqꝫ catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas
⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ sinū balti
cū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis aliiqꝫ innūerabiles ⁊
memorandi. Rhen⁹ inqꝫ fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt ro-
danus galliā lugdunēsem narbonensemqꝫ alluens. Siliter padus ytaliaꝫ rigans. Ticinus qui padū ꝓpe
papiā influit. Athesis q̄ per agrū tridentinū veronēsemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerať. Defluit autē
rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēsemqꝫ percurrēs agrū nauiga-
bilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus pclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellensez vocatos
Relinquēs in medio constantiā vrbē concilio martini qnti insignem. Deinde flexuoso littoꝝ amfractu. va
riis montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisqꝫ recessibus alueū suū excauat. Iteꝝ per
augustam rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi litiora rodit. alueosqꝫ sibi nouos
magno accolaꝝ damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam no
bilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Neca-
ro. Lunago. Mosella. Masa aliisqꝫ. In oceanū germanicū multis hostiis effunditur. factis insulis. qua-
rum alique a frisiis. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. ¶ Oc-
currit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput
hercinie silue. in villa vulgo Doneschingen latine danubii locio. fluit autē ab occiduo in orientē. primo
lentus ad duas dietas Vlmā vsqꝫ celebre sueuoꝝ oppidū. Ibiqꝫ auctus blauio hylaro aliisqꝫ fluminib⁹
statim nauigabilis efficitur. per innumerasqꝫ lapsus gentes. nobilissimasqꝫ ciuitates alluēs immenso aq̄
rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. va/
stis sex ostiis euoluitur. ¶ Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiaꝫ
a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per scopolosos recessus silue bohe
mice penetrans Missenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ ast alias marchie et saxonie ciuitates al-
luens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. ¶ Sunt item alii amnes clarissimi. quoꝝ fon
tes breuitatis gratia omitto. ¶ Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danu
bii inquilini siluam nigram nominant. scđm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupās maior ⁊ no
tior aliis. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cor-
tina. quibus alia indigene dant nomina. a capite eñi ortus sui vsqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. no
men silue nigre obseruat. a ripis vō Necari vsqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vō
vsqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad
orientem. diuidensqꝫ franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in
modum circuli vt in sinū recipit bohemiā postea in montibus Morauie percurrit per mediū pannonioꝝ a
dextris. ⁊ polonoꝝ a sinistris. vsqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen sibi vendicans. ¶ Est autem
germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateqꝫ romanoꝝ. tū sacra religione ad eaꝫ
humanitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populuꝫ religione ⁊
iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝝ vicinarūqꝫ sparsa congregauit imperia. ritus mol
liuit tot populoꝝ discordes ⁊ feras liguas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ
eis dedit. ¶ Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi
amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxii nemora opaca frumentorū omnis
generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationi
bus. cōmercioqꝫ potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neqꝫ ingeniis. ritibus. viris. precipue ī re
bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa eñi ytalia. gal/
lia. hyspania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Simi
liter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine
externis auxiliis. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit.
Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedii arguar omitto.

VSLANT
NORWEGI
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
LVNDEA
HOLAND
Hamburg
Lubick
FRISIA
Traiectum
Monster
Calis
FLANDRIA
OCCIDENT
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
Aquisgranu
PICARDIA
BRABANCIA
NOR
MANDIA
FRANCIA
MARCHA
SAXONIA
GERMANIA
MAGNA
BRITANIA
Lutzelburg
Trier
Marburg
Palatina
Erfort
Mosella fl
Mentz
Franckfurt
FRANCONIA
Menus fl
Heidelberg
Erbipolis
Sala fl
MIXIA
Orliens
Tors
Secana fl
Speier
Bamberg
Neckarus fl
Argentina
Nurmberg
BVRGVNDIA
Salm
Basilea
Noling
SWEVIA
Vlma
Danubio fl
SVEVIA
BAVARIA
Lucerna
Zurch
Limag fl
Constancia
Lion
Rodang fl
Velontz
Bern
Renus fl
SVEITZER
Isara fl
Grenf
Augusta
Monichen
Enos fl
Salzburg
Auinio
Duerencius fl
Athesis fl
Villach
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Ianua
Verona
Venecia
Venesia
Padua
Triest

NACHT
WILDLAPPEN
GRUNLAND
RUSSIA
FINLAND
SWEDEN
Nogradium
Plesgo
GOTLAND
Riga
MARE GERMANICUM
RUSSIA
Silandia
Femern
LIVONIA
Melbing
Dantzg
POMERN
Grispalt
PRUSSIA
Stetin
MARCHIA NOVA
Vistula fl
LITTAU
Franckfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warse
SLESIA
Bolenn
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
LUSACIA
Presla
POLONIA
Lemberg
Gorlitz
WALACHIA
Cracouia
MORAVIA
WURTZLANT
TRANSILVANA
Wienna
Noua ciuitas
Sibenburg
Wardein
VNGARIA
Vesperin
Ofen
Belgrad
Dunua fl
Bettau
Cili
Sau fl
TURCHIA
Andranopolis
MITAG
Constantinopel
Zeng
Ragus
ALBANIA

FINIS

Adest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis et breuiarij compilati opus quidem preclarum. et a doctissimo quoque comparandum: Continet enim gesta. quecunque digniora sunt notatu ab initio mundi ad hanc usque temporis nostri calamitatem; Castigatumque a viris doctissimis ut magis elaboratum in lucem prodiret. Ad intuitum autem et preces prouidorum ciuium Sebaldi Schreyer et Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Anthonius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamen viris mathematicis pingendique arte peritissimis. Michaele wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff: quarum solerti accuratissimaque animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt. Consummatum autem duodecima mensis Julij. Anno salutis nostre. 1493.

LAVS DEO

AD MAXIMILIANUM CAESARẼ

Si quis opum largus: si quis virtutis alumnus:
Si quis sinceri cultor amicitię:
Si quisquam dubia fati sublimior aura:
Si quis fortunam qui facit ipse sibi:
Si quis marte ferox: si quis post arma benignus:
Si quis qui quod habet, hoc habet ille bonis:
Si quis possessor fidei, probitatis honestę:
Ne vivam si non tu mihi cęsar hic es.

DE MAXIMILIANO CAESARE

Rex legum iurisque dator plandeque quietis:
Ceperat hostili percitus arma dolo.
Iamque truces bello Morinos convicerat acri
Et dederat famulas Tabula ficta aquas
Cum subito fractosque animi, veniam precantes:
Non tulit ulterius mens generosa viri:
Inque fidem, et veteris accepit foedera pacis.
Nil ultra victus quod dare posset erat.
Quaerenti hostilem gentem cur perdere nollet
Retulit: ut victis parcere sepe queam.

Ad doctorem Hartmanum Schedel:

Ourinem quicunque tui male nominis olim.
Horruit: hic mores iudicet et sileat
Nam grauis es virtute nitens: et moribus almis
Ingenuis / probitas quem bene nota beat

Beatus vir:

Esse sui iuris hominem: sua sorte tueri
Contentumque suis: alienum tollere: beatum
Efficiunt: igitur si quid quesiueris ultro
Excedunt tua tota modum finemque beati

Hieronimus Monetarii de Feltkirchen Utriusque Medicine doctor: Hartmanno Schedel eiusdem facultatis doctori eximio. Salutem plurimam dicit.

COGITANTI MIHI SAEpe numero Clarissime doctor: Quo pacto mortales nati: periculis variis, morbis, adversitatibusque in hac temporum calamitate iactati: nostram memoriam prope immortalem redderemus. Offerebant se inter ceteras quatuor: Litterae: Eloquium: historia: figurarumque et rerum ymagines. Occurrebant in quam primum Litterae: Quas elementa et oris humani primos sonos nominamus: Quibus omnium rerum cognitio et memoria habetur. Nihil enim eternius clariusque doctissimorum omnium consensu litteris esse potuit: Quarum initium licet multis gravissimis viris aut aeternum, aut incertum appareat: obscurationibus earum latericiis coctilibus inscriptis: plures tamen has egiptias primo reperisse. Moxque a Cadmo e phenicia in greciam Adamantoque in italiam migrasse. Sine quibus, quecumque maiores nostri retroactis seculis fecissent, cuncta omnia oblitterata essent. Undecumque tamen effluxerint Litterae: preter deum principem et fabricatorem mundi auctor certus inventus est nemo. Succedit nunc Litteris eloquentia Quae quantum ad informationem vite possit: quottidiana experientia certiores efficimur. Movetur enim auditor mirum immodum verbis. Nisi enim sermo index animi adesset: ipsa ratio, non tam nos iuvaret: nec tam manifesta in nobis appareret. Hominibus enim mutis quid confert ille celestis animus. Ea enim quae mente concepimus: eloquendo promere possumus. Perhibetur Orpheus theologorum antiquissimus sua excellenti facundia libidinosos ac truces brutorumque animantium moribus similimos ad mansuetudinem, et omnium rerum pacientiam animasse. Conditores etiam urbium vagam olim multitudinem commovisse: ut coiret in populos. Repertores item legum orationis vi consecutos: ut liberam vagamque alias hominem muro includerent: ad servitutem iuris astringeret. Instituta etiam vitae etsi natura sua sint honesta: plus tamen ad formandas mentes valere. Quoniam pulchritudinem rerum claritas orationis illuminat. Degentibus etiam in longinqua regione prodesse eloquentia possumus: Ad quos enim copia convictusque noster nunquam venturus est: ad hos sermo perveniet. Nec enim deus parens rerum hominem a beluis magis separavit: quam dicendi facultate. Cetera enim animantia in multis nos praestant, ut viribus, ut firmitate, ut pacientia, velocitate minusque externe opis egent: Etiam ingredi, pasci, aquas tranare absque docente (natura ipsa) sciunt. Moliuntur item nidulos, Texunt nidos: excludunt fetus, alimenta in hiemem reponunt. Tamen quasi sermone careant, muta et irrationabilia dicuntur. Cum igitur nil melius oratione accepimus: Quid dignius nobis datum esse credimus: Quam eloquentiam: Qua non solum animalibus: ymo ipsi homines inter nos volumus praestare. Ipsa enim amicos defendit: senatum consiliis regit: Erectum populum (in quae vult) ducit. Tantumque laudis et glorie per ipsam assequimur: ut ne dum loqui (quod pericli mitigat) sed fulgurare et tonare videamur. Occurrit deinde Tertio loco Historia facto

rum nos similis exitatas: non minore laudis preconio digna. Inter om
nia enim quibus hominum felicitas parari potest: Laus maxima ut dici
historie tribui solet. Est enim testis certa omne genus hominum de bene
et male actis a posteris. Nec permittit ingrata et admiranda virorum maiorum
facinora sua gloria fraudari. Ostendit item preteritorum exemplis: Quid po
sterius sit faciendum: quidue fugiendum: quid denique appetendum. Legen
tes enim historiam admonemur. Quid conferat ad degendam vitam. Cum
erratis aliorum in melius vitam nostram instituimus: Et eorum bene actis
tamquam quodam calcari ad imitandum incitamur. Laudantur seniores
a iunioribus, quos longa etas prudentiores efficit. Laudatur vero historia
plus senioribus: quanto magis rerum amplectitur diuturnitas temporis
quam longa etas hominis. Confert item historia tum iunioribus: quos mu
ltarum rerum frequens lectio antiquioribus equat. Confert similiter etate
provectis: quibus diuturna vita rerum experimenta subministrat. Priua
tos enim homines dignos imperio efficit: Imperatores vero ob immortalem
gloriam ad egregia facinora impellit. Milites ob laudem que mortem sequ
itur ad pericula subeunda pro patria promptiores efficit. Maleuolos et im
probos timore infamie deterret. Ea propter plures litterarum monumentis
moti (quibus uirtus immortalis redditur) condiderunt tum urbes, tum
sanctissimas leges, tum nouarum denique rerum inuentores extiterunt.
Nisi enim historie beneficium virtutis facinora immortalia redderet: qu
am plures primo rerum arduarum congressu territi fuissent. Sed quia
decorum est pro comparanda gloria immortali, labores mortales per
peti. Quapropter hercules labores plures adiit. Eneas (dum urbem
conderet) mari et terra iactatus varia pericula sustulit: Quo historiae
beneficio eorum gesta et virtutes ab interitu vendicarent. Magna item est
philosophorum copia: Ingeniisque Romanorum exterarumque ciuium ciui
ulus: Qui ut bellum aut ingenii gloriam sibi cumularent. In perpetuis
peregrinationibus vitam transegere. Vt plato qui relictis Athenis pri
mo Egiptum deinde Italiam adiit. Vt pitagoras qui semel domo egre
ssus numquam rediit: veritatis flagrantiores, quam amore patrie. Vide
runt enim cetera monumenta: ut signa: tabulas: columnas: ad parum temp
oris perdurare: variisque casibus disturbari. Historiam vero nos ad ho
nestum impellere: viciaque detestari: probos extollere: improbos deprime
re: Denique ex ipsa tamquam fonte uberrima. Quid cuique faciendum sit hau
rire. Ideoque eorum gesta et preclara virtutum facinora: historie mandari
voluerunt. Que per universum orbem in mille librariis diffusa. Ipsum
tempus (quod cetera omnia consumit) custodem sui habeat. ¶ Ornat
et Quarto denique loco illustrium virorum, aliarumque rerum imagines,
figure et effigies: Que quantum scriptura ipsa confert homini docto.
tantum pictura homini laico et illiterato. Videntes enim pictas ima
gines signa et tabulas. Res gesta ante oculos ponitur, Ac si presens
geri videretur. Legentes autem historiam, quasi auditu res gesta ad
memoriam reuocatur. Vt autem visum (quo plurimas rerum differentias intu
emur) nobiliorem auditu credimus: In picturis et ymaginibus maiorem
quam libris reuerentiam exhibemus. Mouetur enim visus pictura et eff
igie: auditus vero libro et sermone. Hinc item euenit Ciceronem, mem
oriam ipsam omnium rerum thesaurum ymaginibus et figuris robora
ri: Quibus animus tamquam face quidam accenditur, vehementissime
que ad virtutem commouetur. ¶ Exemplo sunt nobis arcus triumphales,
regum palacia: templaque cunctipotenti deo dicata sanctorum imaginibus
illustriumque virorum statuis signis et tabulis decorata. ¶ Que cum intuem
ur: ipsis tamquam quodam speculo exanimur: ut veterum nostrorum vesti
gia imitati: famam et gloriam eorundem adequemus. ¶ Adiunxi tandem
impressoriam artem a nostratibus nuper inuentam. Artem inquam impri

mendi characteres: Quae in civitate Maguntina superioris germaniae
ad ripas Rheni fluminis sita primum sumpsit initia. Cuius beneficio an
tiquis pluribusque scriptoribus aeternitas conceditur. Studiosisque viris in ma
gna librorum copia utilitas non modica tribuitur. Libri etenim quam mul
ti iniuria temporum: maiorumque nostrorum negligentia mutilati depra
vati, aut pene deperditi in lucem restituti sunt. Quod si ars illa li
braria maturius esset inventa: quam plures nobis superessent libri a
maioribus nostris summo studio editi: Qui propter bella, incendia tem
porisque iniuriam perierunt. Ex infinita enim optimorum librorum copia: quam
pauci nobis sunt relicti: pretium desideria hominum. Pretium quod sine sum
mo difficultate ac sumptu: Nec nisi a divitibus comparari poterant. Nu
nc autem huius dignissimae artis beneficio intra mensem decem viri plus
librorum imprimunt: Quam centum antea intra annum exscribere potue
runt. Nec est qui se a perdiscenda philosophia ob librorum penuriam
se abdicet: cum modico aere doctissimorum virorum monumenta compara
re possit. Haec cum ita sint Mi Hartmanne: ne tuo seniudecrius te
mpore: posteritatemque laborum tuorum participem faceres. Statuisti
vetustas historias perlustrare: moreque pictorum omissis ceteris par
tibus, faciem et vultum rerum depingere. Quaeque digniora essent no
tatu. Ex immenso historiarum pelago Ab initio mundi ad hanc usque
etatem nostram per viam epithomatis et breviarii excerpere. Quid
enim dulcius: quam ut apes variis historiarum floribus insidere. Et
quod fructuosius ad institutionem vitae nostrae conducibilius videretur, colligere,
posteritatique relinquere. Ut autem hoc opus tuum magis splendesceret:
Adhibuisti tibi quosdam pictores mathematicos: Qui olim ad manda
tum Maximiliani Romanorum Regis invictissimi. Novi veterisque testa
menti figuras in duos libros pinxerunt: Quorum industria et labore
clarorum virorum imagines tum urbium (quantum possibile erat) si
militudines: huic tuo libro incorporari effecisti. Inseruisti etiam mi Har
tmanne operi tuo historiam: Quam Pius papa olim de Europa Et re
bus in ea gestis scripserat: Tamquam huic operi accommodatam: Quam cum
laceram, mutilatam et in multis ita depravatam invenires: Ut ipse Pius
suam relegens abhorreret. Voluisti ut illam tuo amore recognoscerem:
et instigarem: Quod cum difficile esset tamen ut latinae linguae sectatores
iuvarem: Et prium suis verbis eruditissimus audires loquentem: vehe
menter elaboravi, et curiose enisus sum. Errores (quos plures depre
hendi, fortassis ob librariorum negligentiam, aut correctorum inscitiam)
emendare. Quod nunc assecutus videor: si diligens fueris lector,
Addidi similiter in calce Tabulam communem locorum Germaniae cum
confinibus suis: ab oriente et occidente. Quo longitudo et latitudo Ge
rmaniae ante oculos sita magis clarescerent. Placuit autem in ultimo
quod has tuas primicias magno labore: nocturnisque vigiliis congestas
Nurembergensi Senatui dedicasti: ut nostrae rei publicae gubernator
es gloria immortali afficeres. Opusque tuum illorum auctoritate illustra
res: Quod fecisse Hieronimum, Augustinumque comperimus: Qui res
egregie gestas in lucem exprimebant: Virtutemque illorum quibus lib
ros suos dedicarunt: claram laudibusque celeberrimamque efficiebant:
Tu similiter nostro Senatui labores et vigilias merito contulisti: Que
m tibi principium elegisti: Quem in iustitia pietate clementia: aliisque
virtutibus antecellere vidisti. Sed iam ad opus legendum transe
amus: Quod secundum septem mundi etates divisisti: Tabula et Re
gistro preposito Quo facilime pro foliorum numero facile reperies.

Quo mundi Anno Reges, pontifices, aut duces regnauerint: Vel quotto Anno Insigniores ciuitates condite fuerint. Aut quo tempore prophete, Sancti, Summi pontifices, Imperatores, Alijque illustres persone floruerint ¶ Quibus omnibus legentis animus magna voluptate afficiatur. Et ad colendas virtutes: et detestanda vicia incitabitur. Vale mi Hartmanne: et tuum hieronimum ut soles amore prosequere. ¶ Datum Nuremberge preclara vrbe Germanie: ydibus Iulij. Anno Salutis 1 4 9 3.

¶ Ad Hieronimum.

¶ Aerea si centum resonet mihi lingua sonoris
Oribus: et faueat dextra musa mihi.
Non valeam meritis digna tibi carmine grates
Soluere: nec laudes tollere ad astra tuas
Quas quoniam tibi re non possum reddere: habebo
Eterno fixum pectore Hieronimum.

¶ H. S. D.

·IC· ·XC·

Alma dei soboles, divorum maxime Iesu.
Terrarum coelique decus hominumque redemptor.
O bone: da facilem victum longevaque fata.
Nostraque foelicem comitentur tempora pacem,
Tu tamen ante alias longe sanctissima virgo.
Rectorem contra poli nunc adiuva votis;

·:H·:· S·:·

j

Danielis·viiij·
Et post ebdomadas sexagintaduas occidetur Cristus:7 non erit eius popul⁹ q̄ eū negaturus est.

Jhus crux nos ciba fructib⁹ Jllustra cogitat⁹:sacris reple sul gorib⁹:supra pios af fat⁹:rectus duc itinerib⁹:hostes frange co natus sisq3 xp̄e timē tib⁹:tranquillus vite status·

Zacharie·xi·
Et appenderunt mer cedem meam:trigin ta argenteos·

Abacuck·iij·
Cornua in manibus eius:ibi absconditа ē fortitudo eius

Aggei vltimo
Et ponam te q̄si sig naculū:quia te elegi dicit dn̄s exercituum

Malachie·iij·
Et accedam ad vos in iudicio:7 ero testis velox maleficis et ad ulteris 7 periuris

Michee·v·
Ex te mihi egredietur qui sit dn̄ator in israhel 7 egressus ei⁹ ab initio:a diebus eternitatis·

Sophonie·iij·
Qua ppt̄ expectā me dicit dn̄s in die resur rectionis mee in futu rum:q: iudiciū meū ē vt cōgregem gentes et colligam regna·

Jhs testis veridicus Jhs iudex iratus Jhs ductor magnificus· Jhs rex regis filius·

Judicij eq̄tas·

Eterni tas Regni·

Jhesus sponsus ornatus· Jhs liber signatus· Jhs fontalis radius· Jhs finis optatus·

Amos·viiij·
Qui edificat in celo ascensionem suā:et fasciculum suum super terram fundauit·

Dauid Ps̄·xxi·
Foderūt manus me as 7 pedes meos:dinumerauerunt oīs ossa mea:dederūt i escā meā fel:7 acetū potauerunt me·

Jhesus triumphans mortuus·Jhesus surgens beatus Jhs de cor precipuus·Jhus orbi prelatus·

Resurrectionis nouitas·

Ascēsionis sublimitas

Jhus ductor exercitus·Jhus celo leuatus· Jhesus largitor spiritus Jhesus lauans reatus.

Genesis·xlix·
Ad predā fili mi ascēdisti:requiescēs accubuisti vt leo:et q̄si leena·

Job·xvi·
Hostis meus terribilibus oculis me intuitus ē Aperuerūt sup me ora sua:7 exprobrātes percusserūt maxillā meam

Jhs spretus ab omnibus Jhesus cruci clauatus Jhus iunctus latronibus·Jhs felle potatus·

Constātia i cruciatu

Victori a i cō flictu

Jhus sol morte pallidus· Jhesus transfixatus· Jhus cruore madidus· Jhesus in tumulatus·

Salomon sapiētie·ij
Contumelia 7 tormēto interrogemus eū: vt sciamus reuerentiam ei⁹:et probemus patientiā illi⁹:et mortem turpissimam condemnemus eum·

Osee·xiij·
O Ero mors tua O mors:morsus tuus ero inferne·

Jhesus dolo venundatus·Jhesus orans prostratus·Jhus turba circundatus·Jhs vinclis ligatus.

Confidencia in periculis

Patientia in iniurijs

Jhs notis incognit⁹ Jhs vultu velatus Jhs pilato traditus· Jhs morte damnat⁹

Iheremie trenorum·i·
O vos omnes q̄ trāsitis per viam attendite 7 videte si est dolor sicut dolor meus·

ysaie·vij·
Ecce virgo concipiet et pariet filium:et vocabitur nomē eius emanuel·

Jhs baptista celimus Jhs hoste temptat⁹· Jhs signis mirificus Jhs transfiguratus·

Celsitudo v̄tutis

Plenitudo pietatis

Jhs pastor sollicitus Jhs fletu rigatus· Jhs rex orb̄ agnitus Jhs panis saciatus.

Baruch·iij·
Post hec in terris visus est:7 cum hominibus conuersatus est·

Moyses Genesis·ij·
Lignum etiam vite i medio paradisi:lignū q3 sciencie boni 7 mali·

Jhs ex deo genitus· Jhs emissus celitus· Jhesus prefiguratus Jhs marie natus·

Origenis p̄claritas

Conuersationis hūilitas

Jhs cōformis frib⁹ Jhus a magis monstratus· Jhus submissus legibus· Jhs regno fugatus.

Abdie·i·
Jnsurrexerunt aduersum te viri pacis tue: Qui comedunt tecū ponent insidias subter te·

Johelis·ij·
Quia germinauerūt speciosa deserti:q: lignum attulit fructū suum ficus 7 vinea dederunt virtutem suā·

Fructus arboris

Ramus arboris

Ramus arboris

Fructus arboris

Ezechielis·xlvij·
Et erunt fructus ei⁹ in cibum:7 folia eius ad medicinam·

Johannes baptista

Apocalipsis·xxij·
Lignum vite afferēs fructus duodecim p menses singulos reddens fructū suū:et folia ligni ad sanitatem gentium.

Ezechielis·xxxi·
Omne lignum paradisi dei non est assimulatū illi et pulchritudini eius:qm̄ spe ciosum feci eū:et multis cō densisq3 frondibus.

Johannis·i·
Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi·

Maria magdalena

Trenorum·i·
Maria virgo
O vos omnes q̄ trāsitis per viam attendite 7 videte:si est dolor sicut dolor meus·

Bonauētura
primus inuentor hui⁹ arboris. Hoc crucis vite lignū ostēdit tibi signum· Dat fructum dignum contēplit om̄e malignum.

Sum magdalena xp̄i dulce die plena Nō despexis Vos qui peccare soletis.

Qui fecit fieri arborem
Jste est deus meus i quo semper speraui 7 credidi:7 adiut⁹ sum

Jmp̄ssum vlme per Pet iohannē Reger

Einbl. 254

De magnificacione urbium

Nihil eque civitates amplificat ut civium virtus ac gloria: qui hoc edificiis aut frequentie melius atque opibus fieri putant falluntur, ut singulos viros sic et urbes et regna et imperia non vetustas, non turres ac menia, non platee, non palacia ac templa marmorea, non statue non picture, non aurum non gemme, non campi legionum et classium pleni portus, non peregrinis referta mercibus emporia: et lucri amore equor omne sulcantium; non postremo civium forma vel numerus: non rerum copia, exundansque abissorum: non purpuree clamides virorum, ornatusque nurum nitidus: non fastus, non delicie, non voluptas: sed virtus sola nobilitat: gestarumque rerum fama: quam viri pariunt non numeri.

Et magne urbes parvos cives habent, homo vero ex his constant. Et pueros magnos quosdam habuere. Quin in silvis abiectus ac nutritus Romulus omnium urbium reginam urbem Romam condidit: quam evertere voluit, in maxima urbe genitus Catelina.

De fragilitate urbium et edificiorum

Omnia que manu hominum facta sunt vel manu hominum evertuntur: vel stando et durando deficiunt. Habet enim manus prevalidas longa dies: Contra his operibus nullum senio resistit. Ruentibus ergo illis quibus gloria fundata est: ipsam quoque corruere necesse est: Respice antiqua que ignota esse non possunt. Ubi est nunc Troianum illud ylion superbum? ubi Persa metropolis? Ubi turres et menia Babilonis? beluarum nunc habitacio et serpentium de Babilone loquor antiqua: altera nempe propinquior et recentior adhuc stat eo ibidem in situ. Ubi denique illa septem operum genera temporibus celebrata: Atqui ut ad propinqua veniamus. Ubi est queso illa Neronis domus aurea quam edificavit Rome mirande magnitudinis domum trium milium passuum ambitum habentem, quam primo transitoriam nominavit: inde igne consumptam restauravit in prius cum auream nominavit, tectam cum aureis laquearibus exornavit, cenacula et cubicula tabulis eburneis auro gemmis et maximis aliis mirabili artificio decoravit: que quantum fatigaverit architectos regum: lectores etiam nunc fatigant. Que quidem domus cum aliis edificandi furoribus quibus omnes excessit ad inopiam illum compulit et rapinas. Ubi sunt terme Diocleciane: et balneum Antonianum. Et Cymbrum Marii: et Septizonium Severi, et eiusdem terme Severiane. Demum ut summam rerum attingam. Ubi est Augusti forum, et edes Martis ultoris: Ubi edes Tonantis Iovis, et Apollinis templum in palacio. Ubi eiusdem porticus et bibliotece Grece pariter et Latine? ubi tot opera per illustres viros multis urbis in locis tanto labore tot impensis edificata. Marcii Philippi edes Herculis et Musarum, edes Diane, atrium Libertatis, theatrum Balbi Cornelii, amphiteatrum Statilii Thauri: innumerabilia preter hec opera Marci Agrippe. Quere urbem totam, aut nihil invenies, aut parva et exigua tantorum operum vestigia. Certe Augustus omnium superatorum: nisi aliqua edificia reliquisset, iam pridem omnis eius gloria corruisset: Nec vero solum templa deorum que prius erant in ipsos edificantes ruere: sed pura etiam loca hac ipsa etate in eadem urbe alia ceciderunt, alia tremuerunt. Et nunc vix ponderibus suis sunt. Preter unum Pantheon Agrippe quod diis erectum, sancti possident et Maria que antiquissimam illam domum sui nominis vetustate sustentat.

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK MÜNCHEN

Item das ist der tail gegen mittemtag.

Ob yemant sprech oder in Im selbs trachtet.
Aus wem oder wie man das machet.
Die kunst Geometrey ist genant,
Thut vns des ertreichs leng vnd brait bekant.

Jhesus. z · 1 · z · 4 · z · 9 · z · 2 z Maria.

Item das ist der tail gegen dem auffgange der sunnen.

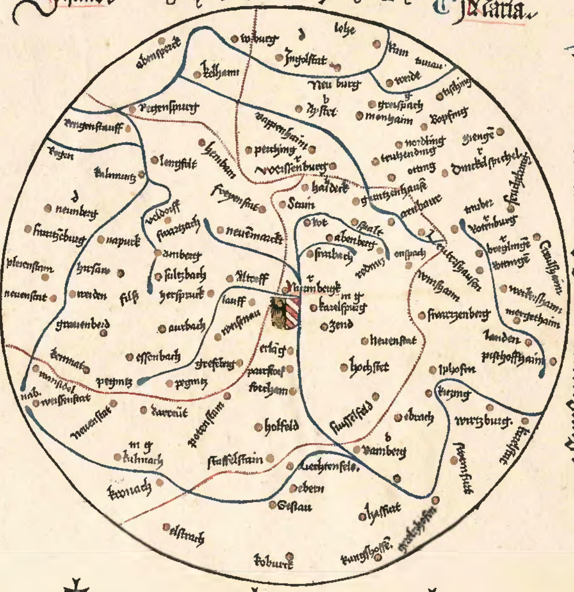

Das sein die Meill.

Jorg Glogkendon.

Item das ist der tail gegen dem nidergang.

Das stucklein in dem zirckel Do hat der dyamiter xvj. meil vnd Nurmberg ligt in der mitt des zirckels vnd hat vberall vmb sich auff das weitist sechzehen meill begriffen. Wiltu nun wissen wie vil meill von einer stat zu der andern sey in dem obgenanten zirckel verzaichet. So nym einen zirckel vnd miß von einem roten puntlein zu dem andern bey den namen der stett in dem zirckel verzaichet. Vnd setz denn den gemessen zirckel auff die zall der strichlein vnder dem zirckel ob der geschrifft bezaichet Do ist von einem strichlein auff das ander ein meill vnd von einem kreutzlein zu dem andern zehen meill.

Nach dem der mensche genegyt ist die landt vnd seltzsame ding zu erfaren
hab ich disse karten lassen außgen dar in man klerlich vindet wasser vnd
Stet vnd auff das sich ein idet dester paß dar nach richt hab ich diß register dar
zu gemacht Vñ solst also versten Das weyß ist d ewtsche land in der miten vñ
geringes vmb stassen dar an lybñ kunigreich vñ sprach Yec iczliche von einer
wesunderẽ farbe Vñ send alle nombafftige stete mit grossen punckẽ Die kleine
kũdẽ punckt klain stet Vnd ð weg gen rom ist punckdirt durch dewtsche land
mit klein puncklein Der yczlich eingemaln dewtsche meil ist Der weg von kraca
Danczga Rostig Ryb Lubeck Bremen Vtrich Nybort Marberg von einner
yczlicher stat ð negst vnd wequembst weg pyß gen Rom ist mit punctlen ver-
zaichnet ¶ Item nambfftige wasser vnd fluß ir nomen ist weschriben Auch
vindt man vrsprunck vñ einfluß i welches mere sy flissen Auch alle namabffug
vñ grosse gepirg in dewtsche vñ ander landen mit steinfarbe außgemalt.
Item die farb aller sprach vñ land Mere ist zu wissen Die mere sind mit plober
farbẽ Vnd die inselñ mit rotter menig farbe Auch welschelaud dar in neapolis
vñ rom leyt ist gemust oder playch grun Franckreich rodt Nyderlandt playch
gel Schotland grun Denmarck mit zweyen czwiffelñ mit fater steinfarb gemalt
Polnerland praun Behẽmẽland gell mit grunem wald vmbfangẽ Vngẽlant
graß grun Hintische land hoch gell
¶ Item in dewtschen landẽ die nambafftigistẽ walfart verzaychnet Da ist ein
klein kirchlei gemacht Alls. Ach. Sannt Ottilia. Einsigel. Sannt woligang.
Ottigẽ. Zum heiligen plud. Sternberck. Sant anthoni de venia in franckreich
Maria de loreta am venedischen mer. Roma die hogst. Auch im itzlichẽ kung
reich ist ein kleins stetlein sindt die haupt stedt wedeutten.
Item nebẽ die zwe leisten die ein gegem dem auffgang ist die hoch des poly als
wen du ein linien vber die zuerch legst von einer leystẽ zu der anderñ vnd waß
do stedt in der linien kumen die haben des polus hoch alls dan in der leysten ist
verzaychnet Neapolis hat .41. grad biß herab gegẽ Denẽmarck hat .58. grad.
¶ Item in der andren leisten gegen dem nider ganck ist gezifferirt waß dir stet
wekomen in ð egemlien linien Die haben den lengsten tag alls inder leisten stet
Alls neapolis hat .15. stund vnd erlengt sich ye, vmb ein viertayl, vncz in denene
marck oder schotland .18. stund. zc.

Einbl. 813

Mittag
Das ist der Rom weg von meylen zu meylen mit puncten verzeychnet von eyner stat zu der andern durch deutzsche lant
Das lampartisch mer
Das venedisch mer
Das pomerisch mer
Das groß deutsch mer
Schotlant
Schon denmarck
Denmarck
Der Compast
Mitternacht

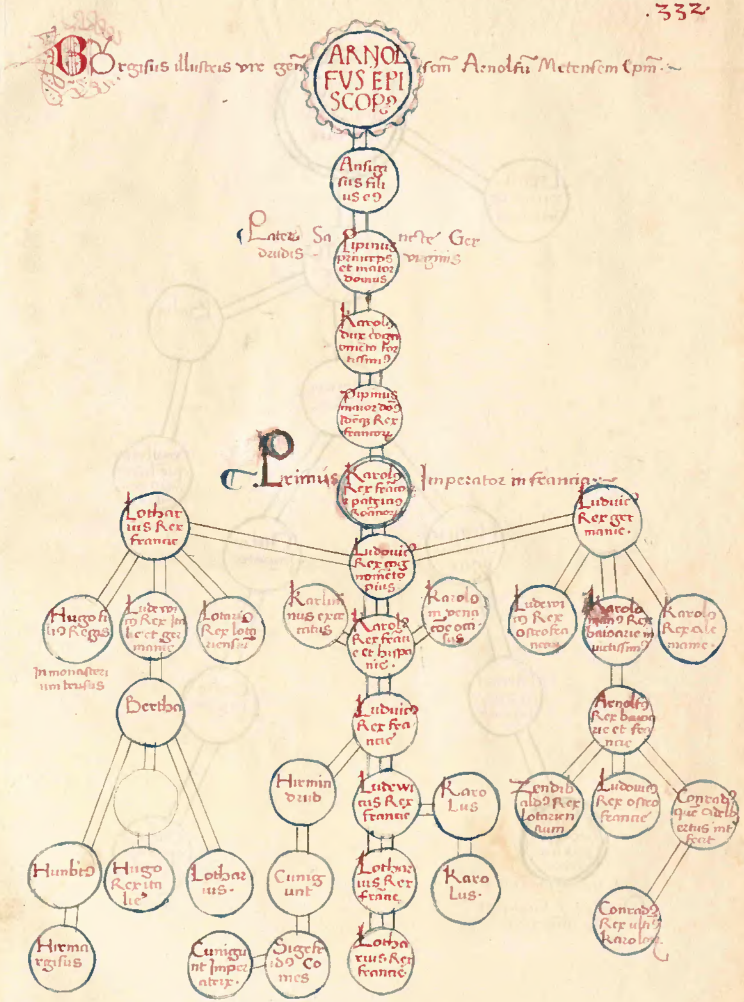
Borgisus illustris vir genuit sanctum Arnolfum Metensem Episcopum
ARNOLFUS EPISCOPUS
Ansigisus filius eius
Pater sancte Gertrudis virginis
Pipinus princeps et maior domus
Karolus dux cognomento fortissimus
Pipinus maior domus postea Rex francorum
Primus Karolus Rex francorum et patricius romanorum Imperator in francia
Lotharius Rex francie
Ludovicus Rex germanie
Ludovicus Rex cognomento pius
Hugo filius Regis
In monasterium trusus
Ludovicus Rex Italie et germanie
Lotarius Rex lotoriensium
Karlomannus excecatus
Karolus Rex francie et hispanie
Karolus venatore occisus
Ludovicus Rex ostrofrancorum
Karolomannus Rex baioarie potentissimus
Karolus Rex alemanie
Bertha
Ludovicus Rex francie
Arnolfus Rex baioarie et francie
Hirmindrud
Ludewicus Rex francie
Karolus
Zendibaldus Rex Lothariensium
Ludowicus Rex ostrofrancie
Conradus qui electus imperator fecit
Humbert
Hugo Rex Italie
Lotharius
Cunigunt
Lotharius Rex francie
Karolus
Conradus Rex ultimus karolorum
Hirmargisus
Cunigunt Imperatrix
Sigefridus comes
Lotharius Rex francie

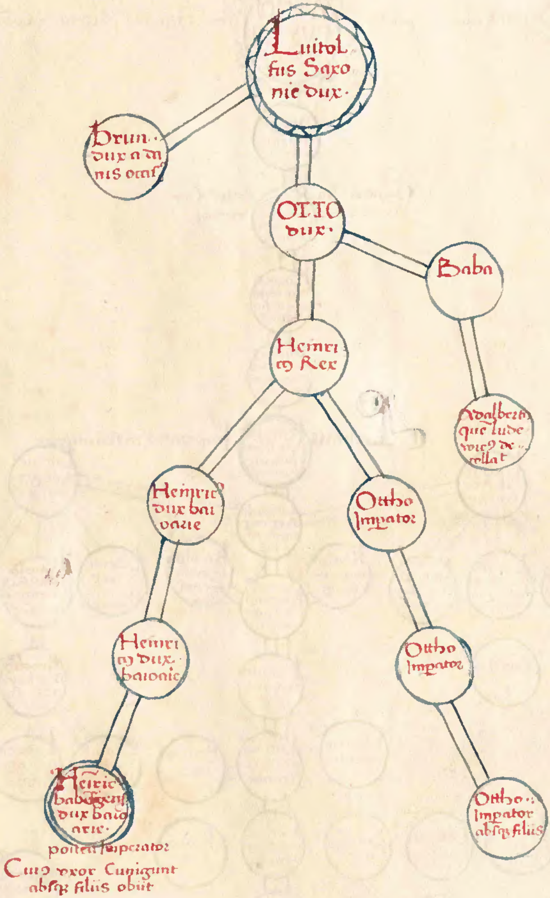

Luitolfus Saxonie dux.
Brun. dux a danis occisus
OTTO dux.
Baba
Heinricus Rex
Adalbertus que ludewicus decollat
Heinricus dux baioarie
Ottho Imperator
Heinricus dux baioarie
Ottho Imperator
Heiricus babenbergensis dux baioarie.
Ottho Imperator absque filiis
postea Imperator
Cuius uxor Cunigunt absque filiis obiit

Vita S. Chunigundis iconibus repraesentata... et Orat. ad eam

Hic faber impensi p̄cium capit omne laboris. Nec cui plus merito p̄mia ferre licet.

Astruit h demon: iuuenis sub imagine fraudes Virgineūq; pcax limen adulter adit

Dicit hic castum falso temerasse pudorem. Impurumq; negat: p sacra iura scelus.

Judicia h. c diue ferri candentia iussu. Accipit: z carnis signa pudica sue.

Oratio ad gloriosam imperatricē sanctā Kunegu

Inclita virgo ac diua imperatrix sancta Kunegundis: p̄clara christi sponsa ac
dera: in matrimonij statu inuiolata custodisti. Et cum consorte tuo diuo Hein
tem egisti purissimam. Per eius impolliute tue virginitatis sinistrā suspicione
baris: perq; impure illius opinionis: ac publice infamie creberrimos singultus: plu
res tuos: ac intimas ad deum z sanctos eius p̄ces: cum incusata criminis iudicem dei
coram omni plebe virgineas genas testatamq; sincere carnis mundiciē: quando plen
meres impune illesoq; vestigio calcasti. Perq; id genus reliquas omnis vite tue eru
passiones: ac p omne id qd vnq; inter viuos perpessa es incomodi: p vniuersa iniqu
oro atq; obtestor: vt tuis p̄cibus ac sacro apud deum interuētu: ab omni crimini rea
tutus ab omni hostili impetitione: ac fraude dyabolica. Tu quoq; sac sancta Kuneg
arceas: neq; sinas me sinistra quadā suspitiōe labefactari. Impetra insup vt omnes
uitem pericula: vtq; post huius miserie calamitates: celestiū tandem fruitione delic
mū in vota necte: z deuoti tui sis memor qui supplices corā te p̄ces cōfidenter effundi
te sibi patronā delegit: et te cause sue cōstituit aduocatam. Atq; pinde te vt charissim
mihi tibi deuoto p̄sens atq; ad manum mecq; omni ex tribulatione eripe: vt sic omni
quicam: atq; post fata tandem tuis ac beatorum meritis vitam possidere eternam A

Hanc fidei recte plebs cuncta vere
Qua duce securus quilibet esse pote

nctã Kunegundím diui Henrici Secũdi vxorẽ.

ara christi sponsa ac sincera angelorũ germana. Que iuncta cum dño casti pudoris se
so:te tuo diuo Heinrico: nõ vt vxo: in carne: verum soro:is in loco pter carnem eta
is sinistrã suspitionem q̃n castum cubile cõiugalisq; tho:i fidem temerasse insimula
mos singultus: plurimaq; suspiria ⁊ fletus vberrimos: per assiduos deniq; clamo
riminis iudicem deũ ac publici iudicij adiutricẽ Mariã inuocabas: per cesas insup
ndiciẽ quando plena fide nudis pedibus in illibate signum pudicicie candentes vo
s omnis vite tue erumnas: aduersitates: angustias: pturbatões: mero:es: dolo:es:
di: p vniuersa inquã hec. Ego indignus famulus tuus et tibi deditus te supplex ex
ab omni criminũ reatu ⁊ labe expurger vt mũdus post hac etatem exigam: redderq;
q; fac sancta Kunegundis omnes me infamiã: ac bone opinionis imminutionẽ pcul
tra insup vt omnes huius mũdi illecebras contemnã: aduersitates feram leuius: de
idem frui liceat delicijs: qd omni conatu ⁊ totis ad te desiderijs occupio. Tu diua ani
s cõfidenter effundit: quiq; te ex animo diligit obseruat ac veneratur. Qui in peculiarẽ
undeie vt charissimã matrẽ ac vnicum refugiũ amplectit exosculaturq;. Sis inquã
ne erue: vt sic omni p te grauio:e cura solutus: liber deo tibi ac reliquis sanctis seruire
ossidere eternam Amen.

Hieronymus Höltzel.

plebs cuncta veretur: ametq;.
is quilibet esse potest.

Cesaris hic meritum pendit Laurentius omne. Liberat ⁊ calicis p pia facta virum.

Felicis tandem post fata secunda mariti. Cenobij claustrum leta puella subit.

Hic sacer excedit: morientes spiritus artus. Et comite Henrico regna superna petit

Nunc ambos merito celi dignamur hono:e. Nos quibus adiũgat post pia fata deus

יהושע

ΩΝ ἸΟΥΔΑΙΩΝ

IVDAEORV

OTVLAS OB NVMINA TRINA COLAMVS
CEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.

enne p Iohannem Winterburg M.D.I.

יהושע הנצרי מלך היהודים

ΙΣ Ο ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ

IHS·NAZARENVS·REX·IVDAEORV

Ad honorē

ASPICIAS SVMMA DEMISSAS ARCE FIGVRAS
QVAS DEDERAT MOSI MYSTICA DEXTRA DEI.

HANC SEQVITVR LIGVAM GRAECVS LACIVSQVE CHARACTER
QVOS SOLYMO IVNCTOS CRVX TVA CHRISTE TVLIT.

HAS IGITVR NOTVLAS OB NVMINA TRINA COLAMVS
NE NOBIS NOCEANT SAEVA TRISVLCA IOVIS.

Hic titulus Ihesu Christi : a viris clarissimis : qui & hebraeam & graecam linguam cum latina perclare callent approbatus est.

Impressus Vienne p Johannem Winterburg M.D.I.

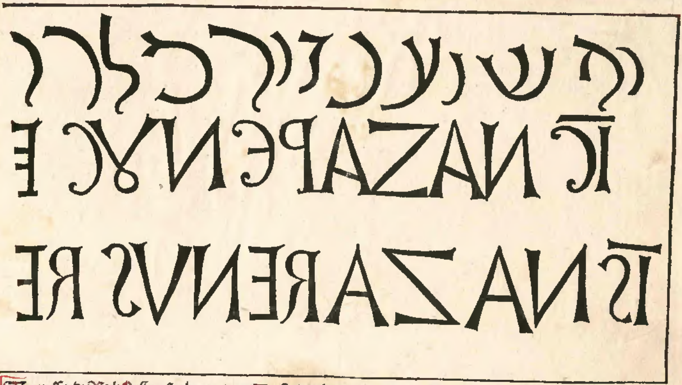

Zu wissen. das Nach Cristi vnsers herren gepurt Tausent vierhundert vnd in dem Ein vnd neuntzigisten Jare In dem Monat december zu rom in der kirchen zu dem heiligen Creutz die man nennet Jerusalem. als die ein Cardinal hat vernewen lassen ob einem schwinpogen Vor dem gar lange zeit. ein groß mercklich stuck des creutz des behalten Schachers gehangen ist In der mauren In einem pleyein truhlein oder Sarchlein. das mit dreyen Insigeln versigelt vnd mit einem gepachen ziegelstein verdeckt. auf dem geschriben gewest sind dise wort. Titulus crucis. erfunden ist. Ein stuck oder teyl der Tafeln. an der. der sighaft Titel vnsers herren Jesu Cristi dreyer sprach geschriben. Vnd ob seinem fronen Creutz an geheft gewesen ist. Welches gefundens stucke des titels die grosse lenge vnd praite Vnd auch die zal vnd gestalt der wort vnd puchstaben gehabt hat. Wie die ob gesatzt figur verzaichent vnd gestalt ist.

• IESVS NAZAREN⁹ REX IVDEORẞ •

• TITVLVS TRIVMPHALIS •

• MISERERE MEI •

Das ist der titel des heiligen Creutz der oben gefunden ist vnd ist gezaint in dem December 1491 hye in Rom gefunden in der kirchen zum heiligen Creutz Jn Iherusalem ober einem schwibogen vermauert vnd gleich der selbig da vor allweg gehangen ist ein groß langs stuck von dem Creutz do der behalten schacher an gehangē ist wann ein Cardinal der leßt die obgenante kirchen alle verneuen also das die arbeiter den gefunden habē vnd ist dits die breyt lenng vnd grösse von der tafel vnd gleich alle buchstabē vñ form als dann in dem pret gegrabē sint als ich dañ mit meinē augē hab gesehē vñ es ist vast pöß zulesē wañ die wurm habē es durchfressē vñ man hat dise tafel gefūden in einē pleyē truhlē mit einē gepachē ziegelstein obgedeckt auf welchem stet geschriben Titulus crucis vnd ist mit dreyen Sigillen versigilt gewest

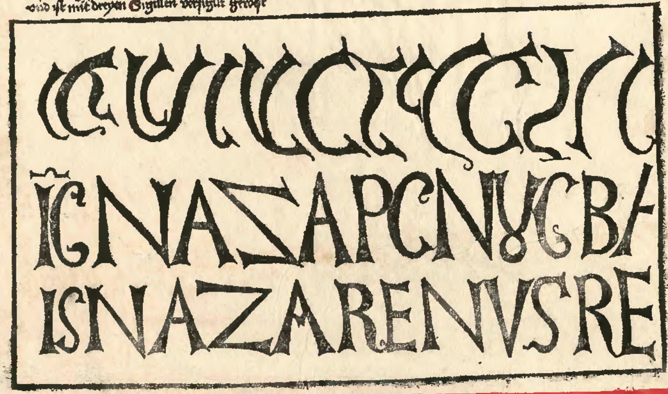

OMnia tempus domat nec ulli fortuna perpetuo bona est :~

Iter ad superos gloria pandet :~

Deo optimo Maximo et diuo Sebaldo Patrono: pro felicitate vrbis Norice: per Conradū Celten: & Sebaldū clamosum: eius sacre edis Curatorem: pie deuote & religiose positum.

Regię stirpis soboles Sebalde
Norica multū veneratus vrbe
Da tuam nobis memorare sanctam
Carmine vitam.
Te sacris votis generant parentes
Cum diu lecto sterili vacassent
Teq; suscepto statuere castam
Ducere vitam.
Natus his sanctis puer ergo votis
Gallię claram properas in vrbem
Artibus sacris animūq; cultis
Moribus ornans.
Hauseras sanctas vbi mente leges
Patriam doctor rediens in aulam
Regiam querunt tibi mox venustam
Iungere sponsam.
Vt dies lętis fuerat peracta
Nuptiis: virgo verecunda vultu
Ducitur celso tibi copulanda
Candida lecto.
Cūq; iam clausum fuerat cubile
Et quięs cunctis foret alta rebus
Tu tuę sponsę loqueris pudicę
Talia verba.
Nata de magno mea sponsa rege
Non tuū castum violabo corpus
Si placet mecū pia vota castę
Iungere vitę.
Annuit virgo tenero pudore
Et deo magnas dedit ore grates
Integram seruans generosa casto
Corpore vitam.
Ipse mox celsam genitoris aulam
Spiritu sancto monitus relinquens
Horridas siluas heremūq; vastis
Saltibus intras.
Et per exesę caua saxa rupis
Stratus: orabas manibus supinis
Feruidum solem: boream: niuesq;
Passus & imbres.
Et feras intermedius quięscens
Sępe montanis saciatus herbis
Hauseras puram liquidis fluentem
Fontibus vndam.
His vbi corpus dapibus fouęres
Mentis in puram tenuatus auram
Sępe diuinos nitido videbas
Pectore vultus.
Sic tribus lustris tacito peractis
Inde Rhomanā properas ad vrbem
Qua dei verbū monuit per orbem
Spargere pastor.
Ipse mandatū recipis paternū
Et vagus terras varias pererras
Donec imensum peregrę venires
Letus ad Istrum.

Sanctus Sebaldus:

Is vbi cymbis tumidus careret
Prebuit tutam pater alme nauem
Palliū: quo tunc fueras pudico
Corpore tectus.
Moxq; per vastas nemoris latebras
Noricam lętus veniens in vrbem
Hanc doces sacro monitu prophanos
Linquere cultus
Et deum celso residere celo
Prędicas: pœnas vitiis daturū
Quiq; virtuti tribuat beatę
Premia vitę
Ille de casta genitrice natus
Corporis mortē tulerat cruentam
Tercio phœbo rediens sepultis
Victor ab oris
Approbas multis tua verba signis
Scripta quę libro reperi fideli
Nec minus claris hodie coruscas
Inclyte signis
Cunq; iam longo fueras labore
Fessus: & sedes meritus beatas
Te senem nostras deus imperabat
Linquere terras
Spiritus sanctos vbi liquit artus
Mox boues corpus tulerāt agrestes
Qua tuas sanctas modo personamus
Carmine laudes.
Ergo iam cęlo merito locatus
Hanc velis vrbem mediis arenis
Conditam: sanctis p̄cibus iuuare
Sedulus orans
Terra fęcundo madeat liquore
Et salutares habeat calores
Spiceam gestans cereris coronam
Fœnore multo.
Spumet & plenis rubicundus vuis
Bachus: & frontes tetricas relaxet
Et pecus lętis nemorosa carpet
Pascua pratis
Prosperos seruent radiosa cursus
Astra: nec morbos subitos minent
Paxq; per nostras maneat penni
Tempore terras
Fata Germanis faueant triūphis
Dum petet turcos gladiis cruentis
Principis nostri iuuenile robur
Maxmiliani.
Hinc vbi nostras animas solutis
Corporum vinclis deus euocabit
Confer: vt recum capiamus alti
Gaudia celi.
Hec vbi nobis pater impetrabis
Ante supremi faciem tonantis
Hic tuas semper cumulemus aras
Thure benigno.

Hain. 4844 Einbl. 481

335

Speculator: Consiliorum

Enigmaticus microcosmi protbeati torrēs.

Testes

Sic ego vesanos sensꝰ depello vapores
Sic notā mihi plasmo viā fallentibus astris
Incepto dubiam radians vbi copis mentem
Obscuros aditus audenti carmine tentet
Xanctus amor patrie phrisijs elatus ab vndis
Phebenꝙ Phebus amat docte pia cura minerue
Virtutis mihi dulce decus dum grata corollis
Annuit / ignote tranando per auia silue
Discordes videt esse vias cum calle viator
Ambiguus / cernitq; breuē sub luce dictam
Nunc hos nunc illos aditus et sepe retractat
Multa notans animo et mestus vestigia torquet
Sic mihi mutatis placuit sententia ceptis
Eructat dum fibra nouum pro tempore lumen
Pectoris ethereū / ventus pars maxima nostri est
Quod sumꝰ ꝛ puluis sub vana cernimur vmbra.
Singultu grauis ethna tonās pumicesq; retundit
Igniuomos / Sic bella gigas celestia sentit.
Sentit Corporei latebrosa pericula templi
Qualiciū q; iugo tentē diffundere sulcos
Angelici agricole quo preceptore pirandam
Lauinus ecce viam liquide rationis auitam.
Eloquio si digna fides / si candida virtus /
Jam circum gelidos fontes montesq; virentes
Sulfureos latices fugiam sub Apollinis vmbra
Sedem constituens quercu lauroq; labanti
Frondibus interens solidis ac viscera vincam
Sambuco et gelida flagranti felle cicute
Psalterio extergam vetulo serpentibus atris
Cornua contexens clara cantante Camena.
Que primeua foret facies cum cuncta laterēt
Informi confusa globo coniecta sub vna
Mole simul quā freta sua ratione vetustas
Credidit esse cahos q̄m plato nomine siluā
Designat q̄m posterior que temporis huius
Est etas / appellat Ilen ruditate polita
Incultisq; prius cultū sumentibus / vnde
Tam stabiles nexus elementis quatuor in se
Cum teneant causas erecta fronte rebelles ?
Que rerum natura latēs ? quis motus in igne est
Nature imperio / qui sursum subleuet. aut qui
Mobile sublectum signosum voluat in orbem.
Quis Summus nilum fugiens discordia rerum
Semina concilians concordi pace ligauit ?
Quod teneat terram medio cum pondere vergat
Inferius / solusq; subest circūfluus aer
Rarior hac / nec cedat ei / quo iure ligatur
Ether ebes / cum cuncta sibi penetrare potestas
Ut membris solidis humores alteret alter
Inclusos / que sit laticis formalis imago
Spherica vel plana necnō que tanta poesis
Complexata nitens vt cornua dura Cerastes
Accusent lachrymis presens lantare venenū ?
Que virtus adamante latens vt mobile ferrū
Efficiat ? Petulans dum stat sententia vobis
Dicite Philosophi que vis magnetica sistit
Hoc ipm̄ ? paleasq; trahat quo iure Sagates ?
Egressum quo iure lapis qua lege cruorem
Stringat emathites / cur nigra peonia partes
Supremas capitis hieronora liberet ? vnde
Firmet epar spodium stomacho que cura galāgā
Apropriet ? Cerebro muscum que causa maritet ?
Cur raucescat homo / subito quē luce lupina
Perstringat facies ? cur federe turtur amico
Marcescens pereat / pare depereunte / nec vltro
Dignetur carnis nexus renouare iugales ?
Cur luces hiemis fugiat detenta sopore
Falso que veris nouitate resurgit hyrundo ?
Inter aues cur sit fenix auis vnica ? vel cur
Vipera post partum pereat ? cur fetus ab ore
Prodat apis ? Cur concipiat cornicula flatu ?
Cur visu solo duris stans incubat ouis
Struthio ? Cur piscis medios nouisse colores
Non possit ? Fuscus medios nouisse furores
Non discat ? Cur nona dies sit nuncia lucis
Erepte catulis ? Contra rugire leonis
Fetū viuificet ? Cur formam conferat vrsus.
Dum lingua lambitq; rudem quam mittit ab ore
Materiem simili dum vestit imagine prolem.
Cur talpam tellus ? salamandram nutriat ignis ?
Accusat cur vulnus hians / quis criminis auctor
Dum cruor exudat mortis presente ministro ?

Non est beatus quispiam nocentium

Th. Ulsenij Vox:

Turbine hamadriadū que vox ciet Ulsenium ? — Grex
Edipodem / qui plasmat iter quis turbat eum ? — Spinx
Cladem / qui monstra terat que fata dabunt ? — Linx
Quis furit in stomacho qd̄ non nutrit in cerebro ? — Pix
Pix nigra cerbereum virus quid te genuit ? — Fex
Fex mustis inimica Pijs quid repeperit ? — Calx
Calx lapidū glutten monstrosa palatia quid ? — Merx
Inter celestes quod mercurio decus est ? — Fax
Urna labando procax qua stat vertigine mens ? — Arx
Sceptra corona bone que tertia signa dee ? — Lanx
Monstra regunt orbem monstrosa voce tonabam.

Gre. Agricole Echo:

Quid iuuat agricolam dentalia dum posuit ? — Grex
Gloria prima datur iuueni que labdacide ? — Spinx
Thirsigeri furibunda patris qs plaustra vehit ? — Linx
Asphalto que res fit in omnia persimilis ? — Pix
Ima petit liquido demersum gurgite quid ? — Fex
Quid calet vt gelidis immersum est fonticulis ? — Calx
Ancipites animos quid cogit in omne nefas ? — Merx
Parue puer veneris quod nam est insigne tibi ? — Fax
Confugium quod Roma tibi dum gallus adest ? — Arx
Perpetue que sardanapali Deliue ? — Lanx
Monstroso tonitru reboat monstrosior Echo.

Xenium Valedictioni Sacrum.

protendant

Cur lincis radio paries sit peruius ? Unde
Lux aquile solis radios illesa tuetur ?
Cur Canis in coitu nexu retinente laboret ?
Et penam facti cupiens completa iocose
Non impune ferat ? cur se Castrare fatiget
Castor quando videt iam se cepisse sequentes ?
Cur bubo plaudat tenebris odiosa diei
Lumina deuitans ? Cur vespertilio noctem
Diligat ? Unde suas pauo si laude ciетur
Pandat opes quas penna regat rursusq; recondit
Ad laudem si lingua tepet ? quo munere Mule
Sit sterilis ? Reddit grauidam cur Nepita cattā ?
Uentus equā ? Cur sambuci grauis hernia fumo
Infestet cōmota magis ? Cur membra bouina
Subleuet ad motum pore vltima cum prior artus
Subportans ostentet onus ? cur surgit asellus
Ordine conuerso ? Cur bis cōmutet in anno
Accubitus laterū veruex ? Nam dum grauis est
Exurit terrena latus conuertere dextrum
Ad terram nouit ? hiemis dum sentit acumen
Hoc subit officium dextro cessante sinistrum
Cur galli cantus ad motum mobilis ala
Motu preueniat ? Cur luciferi quasi iura
Uendicet Usurpans sit gallus preco diei
Nection nocturnas distinguat cantibus horas ?
Helleboro cur pre cunctis de iure coturnix
Uescatur ? cur mortificans sit passeris esca
Jusquiamus ? cum sit multis mortale venenum
Hec cur fructificet arbor ? cum nesciat illa
Quid fructus ? quid flos herbis semel ipse ministrat
Fructum ? dum latis velox fugit annus habenis
Interior cur poma lapis quasi cerasa nullus
Impregnet ? totam cur mollia persica pulpam
Exterius pandant ? nux in conclaue recondat ?
Cur producta semel semp sua folia seruet
Eternum vt viridi ramorum veste superbit
Dum casus nescit iacturam pinguis oliua ?
Perpetuam lauro que confert causa virorē ?
Cur noctis sub fine diem magis algeat aucum
Accusans pperare nitens ? que cogat asellū
Lex vt ad vrinam moueatur sp aquosis
Si noscat se stare locis ? quo iure leuato
Mingat crure canis ? cur voces psittacus edat
Humanas ? Cur pica loquax lattare volentes
Accuset ? Cur fata suo iam proxima cantu
Signet olor ? Cur pestiferi visus basilisci
Sufficit ad mortem ? mulier cur leta pacto
Conceptu coitum fituat ? Cur bruta recusent
Corporis hoc damnū ? quedam cur cornua bruto
Uertice pmineant ? alijs natura negauit
Munus idem ? Cur samsonis cum crine resecto
Deperijt virtus ? manifeste cur patienti
Maior inest vienus ? Cur nuncia verba pudoris
Singultum reprimant ? Cur sternutatio simplex
Sit presaga mali ? tollat geminata timorem ?
Cur leo prostratis parcens instantibus instet
Exacuatq; suas cum caude motibus iras ?
Cur lepus in vario sexu sit pmiscet vsus
Nunc maris officio nunc se quasi femina ludat.
Cur mage seua lupo lupa sit cum frigidiore
Signetur sexu ? Cur simia singula simis
Naribus opponat quasi censor factus odorum
Cur ydrofobitico spālis causa timoris
Imprimat vnda merū ? cur corpora mirrha reseruet
Putrida / ne sanies adsit ? Cur muscus odorem
Amissum recipit damnū redimente cloaca ?
Solsequio que causa suos expandere flores
Iniungat cum solio adest vapor igneus et sic
Cum noctis caligo venit sub flore sepultum ?
Cur serpens renouat depulsa pelle iuuentam ?
Cur muliebre caput incommoda turpia nescit
Caluicie ; cum crebra viros ea damna molestent ?
Pregnantes vteris cur strictis legibus vsus
Innouet affectus : vt quod ratione negetur
Femina deposcat ? veneri cur ruta minetur ?
Cur philomena sui suspendens organa Cantus
Expectet vernale decus ? Cur pulmo loquat ?
Cor sapiat ? Chilus fellis cur prouocet iras ?
Splen risū moueat ? veneris iecur addat amores ?
Germanos cur bilis atrox ratione fugata
Punit ouans ? vermisq; sciens ? puteusq; draconis ?
Ethereus totū radius lustrauerat orbem.

Einbl. 1394 Hain. 14895

Theodoricus Ulsenius Phrisius Medicus Universis litteraꝝ Patronis
in Epidimicã scabiem que passim toto orbe grassat̃ vaticiniũ dicat.

LICHNICA GENESIS

Nuper inauditã scabiẽ mutabile vulgꝰ
Clamat: ⁊ arbitrio docte stipẽdia turbe
Murmurat ãguicomã crines scalpẽte Megera
Excaluit: ignote nemo succurrere pesti
Nemo salutiferã novit conferre medelam
Inde neces dũ nostra rotat coꝛda Empiricis
Impunes pagit medicoꝝ contio discoꝛs.
Talibus vt crucioꝛ pplĩ clamoribus: ecce
Fessa soporiferã deposcũt membra quietem
Libera mens claꝝ speculatur in ethere phebũ
Visus adesse deus qualis Cumea sacerdos
Intonat Eneadũ dũ fortia coꝛda remollit.
Non ego retrogrados flecto giramine gressus
Roscida signifero quãq̃ȝ soroꝛ evolat arcu
Sed certis metã gradibus pucto eandem
Ipse deũ medius: moderatoꝛ lucis ⁊ auctoꝛ
Carminis inocuasq̃ꝫ frequẽs depromo sagittas
Plectra lyrãq̃ꝫ gero laurꝰ mihi tpa nectit.
Ne tamẽ insontem pergat lacerare Camenã
Neu Parnasicolas solito depravet honoꝛe
Vulgus iners: ventosa cohoꝛs: arcana recludã
Que sint t Altitonãs facta atq̃ꝫ infecta deoꝝ
Pandere Apollineã ⁊ cunctis p̃stare salutem
Munꝰ vtrũq̃ꝫ meum ẽ herbis ac carmĩe sano.
Vidimus iratum Mavortis nup in aula
Stare patrem natoq̃ꝫ satis male succensentẽ
Quod nimis hũano generi indulgere putaret
Egregiũ Iubar ⁊ vitalis numẽ olympi
Ferre minas saleq̃ꝫ pigram psepe levantem:
Scilicet ille pcax Genius Iovis altera cura
Sanguĩe spumabit nimio. venꝰ improba lurimi
Soꝛdilego monstrisq̃ꝫ feret turbarier oꝛbem:
Eurystaus dũ magnus adest dũq̃ꝫ aetra cẽtat
Dira novercales Moꝛsoꝛ qui pdidit iras
Astra: luce minoꝛ Chesius que Chelifer ambit
Virosaq̃ꝫ nepa none libramina Sphere.
Hic vbi cõgressum statuũt vbi pocula porrigũt
Nectaris ambrosiiq̃ꝫ scelus ẽ laudare nocẽtes,
Falcifer ambiguũ genito miscere venenum
Cogitat ⁊ sancta Gradivi fedus in ede
Frangere: maioꝝ liceat meminisse nefanda,
Protinus ignivomã tumoꝛ defertur ad aram
Nigraq̃ꝫ torrigere fletamina psonat hydre
Noria continuo meditatus prelia Mavors
Ista licentiatus ait: Sic spernimur istis
Numinibus pigris: ⁊ nostra altaria squallẽt
Sulfure: dũ tetricas inergit thure cucullas
Hoc libelle genꝰ dũ clausa murmurat vmbra.
Viceciosche panta fremẽs, in dãna maiplos
Evocat ⁊ celeres frustra retinente Minerva.

Urget equos: bilemq̃ꝫ ciet: calcantur aristẽ
Almaq̃ꝫ vitali fraudatur munere Ceres
Leditur omne genꝰ divũ neq̃ꝫ te done Iache
Libera simplicitas vitaro flamine mundũ
Miscuerint superi: supos culpare quis ausit.
Semina dira mali corrupto stẽmate pendet
Postera pgenies vix villi chara prioꝛum.
Haud secus ac silicis cursu scintilla relabens
Crescit in immensum: teneros depascit artus
Sulfur edax piceoq̃ꝫ obnubilat omnia fumo.
Hinc pestes hinc fata pluũt poꝛtenta vident
Martia nõnũerit scatuit germania mõstris
Ni videat natura sagax: dissensio circis
Quãta volubilibus tanta ẽ discoꝛdia fibris
Cernere sub medias, viresq̃ꝫ adiuta resumat
Ausa diu tentare nihil sub pondere tanto
Deficiat: leno ventris cui meta recessu
Per vada fecalẽ palleti coꝛde lienem
Harmoniã distenta premit: rosina parotis
Emicat: hinc bullas vrentis inde papellas
Distaculat ovans Mentagrã viscida Lichne
Feda lues spurco primũ contagia peni.
Crustosi cbũ nota Cano, nova semina moꝛbi
Nemo putet celoq̃ꝫ sedẽt mmis nescia falli
Ethereo timidos quo fixit libet asellos
Iusta bicoꝛpoꝛeũ de cardine bestia mõstrum
Vlcera sulfuree vibrabat acumine caude
Oriona fugans pestis monumẽta plando.
At quis foꝛte roget que sit medicina doloꝛis:
Est locus alato subnixus in ethera signo
Piniferũq̃ꝫ solum Musis non vltima sedes.
Sive Helycõ seu Nysa placꝫ: tranare licebit
Aonios iterum latices: vbi Phrisius vnus
Lustrat ista Iatrus: flava Pignitis harena
Qua secat in p̃ceps: Silvas vbi saxeus vrget
Collis: vbi eoos inter notissima Francos
Menia: Virgineo subiit gens Norica celo.
Hic Geniꝰ deposcat opẽ mea pma voluptas
Asclepium Figulũq̃ꝫ dabo cmõ digna q̃tãnis
Sacra locet, placabo deos ⁊ munera ponã
Antidotũq̃ꝫ feram virus emarceat atroꝛ:
Me duce sic mẽbris moꝛ fatifer humoꝛ abibit
Innocuꝰ: scabrasq̃ꝫ trahet purgamĩe soꝛdes.
Tithiꝰ hec. Ast Mnemosyne mẽdosa revellit
Sõnia: hunc moꝛum labentis ante ruinas
Questꝰ erã, ah q̃riẽs suspirãs inq̃t amena ẽ
Phillirida vitiata manꝰ: quid vedere p quo
Nõ ne vides Astrea fugit: quid secta culpas:
Quid quereris dforme cahos: dũ tpa volũt
Maxima dum veteres metiũtur fata figuras.

Insigni Archijatrie studio Sacrum:

Si mihi turpe putas medico cõponere vsus
Et Musis operam carminibusq̃ꝫ dare
Nullaq̃ꝫ Pegasei tanq̃ȝ sit gloria fontis
Metraq̃ꝫ sint studiis inferiora meis
Falleris: Ille meas primus qui tradidit artes
Quiq̃ꝫ salutiferam condidit auctoꝛ opẽ
Inter Pierides cythara crepitãte soroꝛes
Phebus divino pollice ducit ebur.
Sic lustrat celos. sic clara poemata fingit
Irradiatq̃ꝫ novẽ flamina docta deas.

Nurnberge Calendis Sextilibus
1496

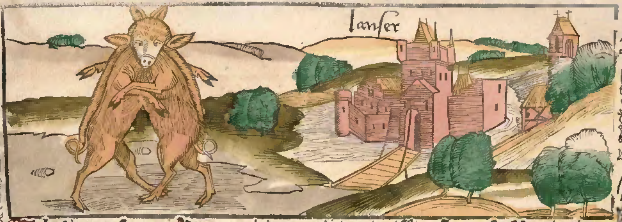

Ad Sacrosancti Romani imperij inuictissimū regē Maximilianū: de porteētifico Sue. in Sūtgaudia: kalēdis Marcijs Anno &c. xcvj. edito: cōiecturalꝭ explanatio. S. Brant.

Heu Romana potens: heu sacri gloria regni:
Quid portenta sibi: torquoqꝫ monstra volūt?
Ecce iterū: & totiēs ostenta horrēda patescūt
Et noua nature corpora vbiqꝫ scatent.
Infans nup enī gemino capite: & duplicato
Pectore: apud sueuos natus in hercinio.
Alter item Rome/similis huic. Tertius vna
Fronte. ad Vangiones corpora bina tulit
Inde etiā volucrum noua monstra: iterūqꝫ reuisa
In Phyrretarū precipirant agros.
Fama etiā: hic acies armatas nocte silenti
In campis visas: cōseruisse manus.
Quid pregrandis item lapis ille triangulus: illic
Qui cecidit nuper fulmine terrifico?
Quid quod prelongū nostros vidisse cometen
Rhenicolas fama est: qui trabis instar erat.
Ardentesqꝫ sonos: et pila micantia pilis
Armorū & crepitus audiit Italia.
Monstrosam taceo ceruam: que Maxmiliano
Capta/sacro regi missa ꝑculqꝫ fuit.
Huic demū accessit terre tremor horridus ille:
Qui fuit in februi fine notatus heri.
Omina tanta quidem: tam crebra ostenta: minanē
Nescio quid. monstrāt ꝑdigiūqꝫ latens.
Succulus inprimis hodie mihi missus: eodem
Forte die genitus: terruit ille magis:
Quem mihi transmisit. ex Harstat nobilis ille
Christoforus: patrie gloria magna sue.
Hunc cū porcellum tueret: miratus habunde:
Vidi illi linguas sub capite esse duas
Et fauces binas: vnū tantū caput: et cor:
Quattuor auriculas: bis totidemqꝫ pedes.
At duplices dentes sub rostro ostenderat vno·
Iunctus erat supra: sectus ab vmbilico.
Continuo mecū. que nā hec sic tristis imago?
Quid sibi vult/facies tetrica/& horridula?
Quā vereor ne fors nō fausta tomacula: porcus
Hic portentificus porrigat imperio.
Audiat illius ne forsan Rhenus & Hister
Grūnitū/metus est. Italicumqꝫ solum.
Sus noua mōstra notat. ꝑbat hoc laurentia porca
Que fecunda nimis. regibus omen erat.
Federa qui etiā/cesa Sue/docta vetustas
Firmarat. Cereri victima porca fuit.
Nescio quid certe est. porcus fortasse placeret:
Ni tam monstrosus per sua membra foret
Omnia displiceāt quāuis mihi. sed magis illud
Quod caput & collum pretulit ille Suis.
Mallem equidē (q̄uis muliebris forma) bimēbrem
Progenitū puerū: ceu prius ortus erat.
Vno sat placeat capiti duo corpora iungi:
Dūmō non porci: nec Suis illud erat.
Sat placeat linguas plures cōiungier/vno
Sub capite: at porci dū minus esset idem.
Quā metuo. ne sors gens luxuriosa: Suino
Cū capite irrūpat: & premat ore bonos.
Neu syluestris aper depascat amena vireta:
Et ferus immitis destruat ecclesiam.
Bestia spurca quidē: cenosa: & amica luto/Sus
Cui requies fetidis: & decus oē: locis.

Hec subigit terras: queritqꝫ alimēta sub illis.
Predia rimatur: depopulatur agros.
Hinc Mahumetanā: spurcāqꝫ libidine gentem
Hac designatā/quis negat esse Sue?
Que terrena sibi dūtaxat querit: amatqꝫ:
Et luxu viuit: spurciciaqꝫ iugi.
Mutuus est porcis amor. auxiliaria semper
Alterutrū auditis vocibus arma ferunt.
Sic gens illa simul maledicta: auctore ꝑphano
Demone: ꝑna sibi est mutua in auxilia.
O vtinā/inqꝫ vicē Christi plebs empta cruore
Tam sibi conferret/mutuaqꝫ arma daret.
Tantus amorqꝫ vtinā nostris foret vsqꝫ cateruis
Quantū in sacrilega gente videre licet.
Credo equidē: cunctos bello penetrasse ꝑ hostes
Nos dudū: & regnis frena dedisse nouis.
Sed beat hoc miserū: ꝙ non nisi vixit ad vnū
Porca diem pn̄s: morte perempta cito.
Sic reor immanē populū: gentēqꝫ nefandam
Deficere in primo limine posse cito.
Et si (quod supi auerrant) noua regna capescet
Gens mala: mox regnis destituenda/cadet.
Dii melius. quoꝝ spe viuim⁹/atqꝫ ope: & illū
Terrorē nostris hostibus incuciant.
Si nil forte aliud: tot monstra frequentia signent
(Quod nemo doctus diceret atqꝫ bonus)
Num satis Imperiū: satis & Germania tota
Ingemeret magnum nunc obiisse ducem?
Cuius ob interitū: Döck/Wirtenbergqꝫ ducatus
Luget. Eberrhardi fata seuera sui.
Qui post cesareum decus: & regalia sceptra
Proximus a primo signifer Imperiū.
Huius virtutes si pergam promere: versu
Deficiam: requies sit sibi/paxqꝫ frequens.
O qualem amirris Rex inuictissime amicū.
Perdidit o quantū patria nostra ducem?
Totius Imperii damno: fideiqꝫ sacrate:
Germaniqꝫ soli: Dux pius interiit.
Id quod compensent/rebus pia fata secundis.
Et patrie: & Regi prospera queqꝫ ferant.
Det deus omnipotens nostro rogo Maxmiliano
Quo gentes timeāt nomen vbiqꝫ suum.
Et que Romano capiti: sacreqꝫ corone
Insultant: videant arma seuera ducis.
Aspice maxime Rex: mox inuictissime Cesar
Quā tua dilanient regna decora Sues.
Aspice (quod supest) quantū grex fedus: ab omni
Parte: tuū violet turpiter imperiū.
Collige q̄ primū vires: Germania quales
Ferre tibi potis est: & dabit illa libens.
Sic orientis opes: septē subiecta trioni
Pinguia regna/colent sic diadema tuū.
Sic facile oīgenas gētes: sic regna/tyrannos
Vinces: subqꝫ tuis legibus orbis erit.
Quod cito regnoꝝ dator: & de⁹ optim⁹: ah mox
Conferat. & tribuat regna beata velim.
Dii tibi dent mi rex leta & felicia secla:
Porca dapes inter troica vt assa cubet.

Nihil sine causa

I. B.

GW 5035
Hain 3762
Einbl. 968

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

In detractorem ·:–

Si mihi turpe putas medico componere versus.
  Et musis operam carminibusque dare
Nullamque pegasei tanquam sit gloria fontis
  Metraque sint studiis inferiora meis ·
Falleris ille meas primus qui tradidit artes
  Quique salutiferam condidit auctor opem
Inter pierides cythara crepitante sorores
  Phebus diuino pollice duxit ebur ;–

✝

· Fert laetos pro se semper patientia fructus ·
· Post hiemem semper ~~veris~~ tempora veris erunt.

DEUS: OMNIUM · RE-
RUM · FINIS ·:~

· α · ω ·

· ALPHA · ET · O ·:~

· Deo victori gloria ·:—

339.

+

· CRO^NI^CA · VNIVERSALIS ·
CVM · FIGVRIS · ET · YMAGI-
NIBVS · CONGESTA · NV-
REMBERGAE · 1 4 9 3 ·:~

Nr. 2024 Ausgang: 3. VI. 1958
I. Schäden: 5 ... 30
II. Behandlung: 8 29 39 40
III. Besonderheiten:
IBR Nr. 4210
Jahr: 1982